

ЧАСОПИСЬ
для
руських родин.
Виходить щодня
крім днів по-
недільних і свят.

БУКОВИНА

Редакція і адмі-
ністрація в Чер-
нівцях ул. Пе-
тровича ч. 2.
Передплата
10 зр.

Галицькі вибори перед радою державною.

II.

Мотивоване наглядності внесення.

Перший промавав пос. Дашинський. Наглядність внесена спонукана не лиш нечуваними надужиттями при виборах, але також і тим, що в цій справі заангажована особиста честь гр. Баденського. Всі закиди відносять ся посередно до особи гр. Баденського. Ті закиди мотивують тим, що під патронатом органів правительствених доконувано „швидкий“ виборчих при помочи арештованих кандидатів і виборців, що жандарми допускали ся насильств і надужити, що войска уживано до стероризованого населення, що при самій урні не жахано ся найпідліших і найжорстокіших шахрайств.

(Президент Катрайн перебив бесідникови і напівнув його, щоб не обиджав гідності палати. Сильні протести і оклики: „А дивіть, який галицький прокуратор!“ „Ми не засідаємо тут для голошення компліментів!“ „Сторонничий президент!“) — Дашинський: Я назвав обманства підлими і се ще раз повторюю. Додаю, що діяло ся се під покровом правительствених органів. — (Катрайн знов перебиває. Нові протести і гамір.)

Дашинський: Все, що говоримо, хочемо доказати перед кожним судом. Докажемо, що мордовано виборців (Слухайте! Слухайте!), що праса правительствена і клерикальна підбурювала до насильств, що напасти праси шляхетської і її підбурювання переходили цензуру, а прасу опозиційну безоглядно конфісковано. Двадцять урядників намісництва їздять тепер по Галичині, щоб збирати матеріал против нашого обжаловання. Ми заповіли обжаловане і правительство збирає докази на свою оборону. Нам розходить ся пізнати, чи палата має довіру до правительств, котрому закидуємо швидкі ви-

борчі, убиства, тероризм. Говоримо о справі, де йде о 9 убитих, 29 ранених і 800 ув'язнених. Побачимо, чи парламент прийме на свій рахунок ті безвистидні насильства.

Бесідник відкидає ся до членів кола і думає, що они мусять голосувати за наглядним внесенням. Так такий п. Богданович мусить голосувати, бо в его окрузі мордовано людей; мусить голосувати п. Вайзер, бо в его окрузі арештовано громадно людей; мусить і п. Ройовський, бо там звідки вийшов, трох на смерть убито. Так само п. Левіцький, будучи приличним чоловіком, буде голосувати за внесенням; і Веч. о. Пастор, і гр. Пінинський, в котрого окрузі арештовано 40 виборців, і п. Валевський, котрого органи виборчі допускали ся простих обманств виборчих. В нашім товаристві найдуть ся також пп. Навроцький і С. Е. Мадейський, та й всі інкамеровані Русини. П. Барвінський буде чейже напевно голосувати, бо в его окрузі при его виборах налі три ранені і 15 виборців арештовано. Вкінці мабуть не ухилить ся від голосовання гр. Дідушицький, бо то він сю цілу акцію провадив. (Дідушицький: буду голосувати, щоб вас обжаловати!) Ось і вчора радник Гійвош закинув графови публично, що его руки кровю сльозлені. (Левіцький: Се не правда! Дідушицький: Правда!) Отже правда; сам граф признає ся до того. А ви п. Левіцький не маєте права, простувати тут що-небудь на основі §. 19-го. Голосувати з нами мусять і польські демократи та чейже не посьміють після свого звичаю втікати перед голосованем. Числимо і на Молодочехів, котрі тепер святкують своє весілля з правительством, а сей жеяж має кров на своїм сльобнім одязі. Правительством повинно перед весіллям з Чехами омийти ся з крові. (Веселість і оплески). Пійдуть з нами чейже ліберали (Голоси: Розуміє ся!), бо они називають себе вірноконституційними, а тут іде о оборону конституції. Думаю, що піде з нами ціла палата, з винятком хіба шести джентельменів (група Фалькенгайна). А що не хочемо грати

комедії, то жадаємо, щоб слідством не заняли ся інтересовані сторони, влади галицькі, ино парламент.

Пос. Окуневський, мотивуючи наглядність, доказував, що насильства, доконані в Галичині, відділюють на цілу Австрію. В 40 місцевостях вихисновано армію для партійних цілей виборчих, вислано синів против батьків. Бесідник сам чув як один отець-виборець говорив до сина-воєнка: „Івасю, ти прийшов застрілити мене за се, що хочу виконати мое право виборче!“ (В палаті сензація). В Галичині будуть ся стратегічні залізничі, підготовляє ся ґрунт під будучі операції воєнні, а забуває ся про найважливішу річ, про задоволення населення...

Заявленя сторонниць.

Пос. Войт. Дідушицький заявив ся в імені кола польського за ухваленем наглядності, бо хоче в дискусії мериторичній виступати не яко обжалований а жалібник, — П. гр. Штірк (німецька шляхта) висказав гадку, що відносини галицькі доказують потребу установлення окремого трибуналу для надужити виборчих. Буде за наглядністю, але против самого внесення. — П. Люеґер заявив, що не знає, по чий стороні правда, тож буде голосувати як за наглядністю так і самим внесенням. Згадав про вибори в Угорщині, за що дістав упімнене від президента. — П. Странський (моравський Молодочех) старав ся доказати, що его сторонництво лишиться ся завжди „svobodomyslne.“ Будуть за наглядністю, але що-до самого внесення, то поставлять від себе відмінне внесення. Запустив ся докорати соціальним демократам, але счинив ся великий гамір, бо Молодочехи кликали до соціалістів „зрадники“, а ті відповідали окликом „локаї.“ Заперечив, мов би его сторонництво повинчалось з правительством. (Голоси: Житте на віру!) Закінчив заявленем, що для розсліду убіств існують суди, а для розсліду правосильності вибору парламентарна комісія легітимацийна. — П. Грос (ліберальна дівина) був тої гадки, що вибори

36)

ЗАЛІССА.

Повість

ОСІПНА МАКОВЕЯ.

(Даліше).

Славко не розбирав сеї дивної логіки селянської; знав тільки, що селяни безраді і він сам також безрадіний, ще до таких великих діл не доріс. Свідомість своєї безрадіності зробила его похмурним і непривітним, мовчаливим. Він щораз більше оправдував байдужність батька і не дивувався йому. Але якже так без цілі дальше жити?

— Чого ви такі смутні? — питала ся его раз Маня.

— Глуше то жити — тай годі! — відповів Славко коротко.

— Не сумуйте, панє; по що се здає ся?

— А на що здасть ся веселити ся?

— Все-ж розумійте...

Славко не відповів на се нічого. А Маня по хвилі сказала:

— У інших тепер карнавал, гуляють... А ви?... Жаль мені вас.

— Се дрібничка, пані. Я з того ви-

росту. Оно певна річ, коли само жити глуше, то глупо і сумувати над ним. Але приходять на чоловіка хвилі і цілі дні смутку. Почуте своєї немочи — то найпоганіше почуте. Ну, нічо!

— Ходіть, я вам заграю щось веселого. Добре?

— Добре.

— Але ви будете співати?

— Не зможу тепер, хіба иншим разом.

— Заграти вам думки українські?

— Прощу. Ви знаєте, що я їх дуже люблю.

— І я люблю.

Славко увів недалеко від фортеця на фотелю і слухав. Его бурливі думки і чути не втихали від музики, противно, змагали ся, але з ними було ему тепер мило. Коли-ж по смутних думках наступила весела шумка, він і сам став веселіший...

XIV.

Панну Маню боліла трохи голова і она сиділа смутна у своїй комнаті. Хотіла чи-

тати книжку — не могла, і всяка инья робота не брала ся їй.

— Ви би проїхали ся санками, — радилася господиня Кристиньська — вам би зараз відійшло. Як не має вас боліти голова, коли так безнастанно сидите дома?

— З кимже поїду? За дві години буде вечір, уже пізно.

— Може би тато поїхав з вами, або Стасю?

Господиня пішла спитати ся діда, що пильнував роботи в етодолі. Сказав, що не має часу, але порадив попросити Левіцького. Стася заборонив брати за кару, що збив велику шибу в вікні.

Маня не мала великої охоти просити Левіцького о товариство. Але Кристиньська пішла таки сама по него. Він прийшов і також радив Мані просанкувати ся, а певно біль голови устане.

— На дворі — казав — так гарно, мороз не великий, а санна добра. Я бим дуже радо проїхав ся; і я занадто засидів ся в хаті.

Маня дала намовити ся.

Санки були зараз готові; бістрі коні стояли втерпеливо, рвали ся наперед. По-

галицькі треба чим скорше розслідувати, аби парламент не був чистою комедією. Не можна ждати, аж трибунал буде креований. Буде голосувати за наглядністю і за внесеном. — П. Штайнвендер (німецький націонал) був рівнож за вибором комісії і кинув собі з Чехів, що лев чеський так скоро дав ся укусяти. — П. Герольд накинув ся на соціальних демократів і заперечив їм права навчати чеських послів, яку мають вести політику. Соціалісти перебивали бесідникови, викликаючи, що молодоческі послови рівнож вибрані при помочи тероризму. — Соціаліст чеський Штайнер в промові виголошеній по чеськи полемізував з висказами Молодочехів.

Ухвалено одностайно наглядність внесення і приступлено до мериторичної дискусії.

Мериторична дискусія.

Пос. Окуневський в довгій промові, повний фактів, знаменито представив сегорічні насильства і надужиття виборчі. Доказував, що при посідних виборах в Галичині отворено давні рани, через що ціла Австрія є загрожена. Оновів між иньшим, що гр. Бадені кликав до себе старостів і устно давав їм інформації, як мають поступати при виборах. Завдяки тим устним інформаціям баденівським доконувано обманства виборчі після системи баденівської. В многих громадах цілком не оголошувано прав виборів, а в иньших вислані комісарі мусіли виселити весь свій дотеп, щоби вибори сфальшувати. На доказ того навів бесідник множество фактів.

(Левіцький перебивав бесідникови такими окликами: Оповіджте про Давидів! Скажіть де-що про свої вибори! До сеї замітки докинув Охримович: Наведіть кілька Räubergeschichten зі своїх виборів! В палаті великий непокій, протести, гамір.)

Дальше розмовив бесідник, які були надужиття з картами легітимацийними і при самім голосуванню. Староста косівський роздавав самі карти легітимацийнні, а карти голосування роздавав особисто і то вже з винесеним іменем кандидата правительственого. При сих виборах виповіджено війну цілому руському народови. Найповажніших священиків арештовано. Закінчив бажанем, щоби вже раз настав якийсь лад, бо сего вимагає інтерес як краю так і монархії. (Опески.)

Забрав слово президент міністрів гр. Бадені: Настала хвиля, коли то деякі панове можуть заговорити про надужиття виборчі і про polnische Wirthschaft. Тож і бесідник не обмежить ся лиш на самі надужиття виборчі, а буде говорити також про ексцеси виборчі і тероризм. Парламентарне коло польське заняло в життю політичним визнання становиско; оно було вира-

зом уміркованих політичних елементів і ідей. Скайним і переворотним елементам не подобало ся се значіне коло та его гармонія з правительством. Між колом польським а органами адміністраційними в краю виробило ся рівнобіжне співділанє, они взаїмно скріпляли ся. Дятого заатаковано з двох сторін: коло і власти галицькі, а їх діяльність представлено у фальшивім євітлі. Кождий случай називано насильством, надужитєм і вкороченєм свободи горожанської. При помочи тероризму розбуджено пристрасти населеня, а скоро власть хотіла реагувати, підношено крик, щоби парламент боронив загрожені закони основні і зарадив надужитям. Однак правительство має обовязок не іно боронити публичного ладу і конституційних прав, але також, і то передовсім виступати против терористичної агітації. (За се зидентифіковане коло польського з правительством удостоїв ся гр. Бадені оплесків від членів кола польського і правительствених Русинів.)

В Галичині треба брати під розвагу дві обставини: низький степен ь цивілізації і брак промислу. Населенє не падає ся дуже добре до агітації, але скоро раз агітація зайде між населенє, то не можна передвидіти, до чого она доведе. Материял, зібраний на доказ ексцесів виборчих і тероризму, можна поділити на три групи. До першої належать такі ексцеси, при котрих погинули люди або їх ранено; до другої всілякі прояви тероризму, а третя група докаже, що бесідник всяку вістку і жалобу виборчу велить точно розсліджувати.

На доказ сего відчитав гр. Бадені найперше реляцію намістника кн. Санґушка, після котрої причиною всіх подій виборчих були агітація і тероризм зі сторони руської опозиції. Дальше висловив під словом чести, що будучи у Львові не давав ніяких інструкцій виборчих і не говорив з ніяким старостою. (Пос. Окуневський: Се неправда, я сам бачив на власні очі! — Польські посли вчиняють великий гамір.)

Відтак відчитав Бадені кілька подій виборчих, з котрих мало виходити, що поведене властий в Березовиці, Чернівці, Стояниці було цілком таке, як треба.

Дальше читанє тих материялів поручив Бадені радникови міністерському Чапці. Прийшла черга на подію в Давидові і в иньших місцевостях. Обжаловував руське духовенство, що оно агітувало в церквах і з проповідниць. По відчитанню того материялу забрав голос ще раз гр. Бадені, щоби заявити, що про надужиття виборчі розтрубіла іно несовісна праса. Кожда енцикла з публичними властями була спровокована. Урядники галицькі мали тяжку задачу: перевести вибори після нової системи виборчої — і виконали єї „знаменито“. (Опески Польків.)

Весь зібраний материял предложить комісії легітимацийнній. Буде боронити і дальше кола польського, котре терпить за се, що Поляк є презесом кабінету.

Пос. гр. Войт. Дідушицкий виступив в роли жалібника. Соціалісти і радикали рускі задумали викликати революцію французьку і війни хлопські. Обіщували роздати селянам панські добра, наговорили, що шляхтичі просили цїсаря привернути нацину і т. п. Селяни узброєні заняли в часі виборів улиці і подвіря льякалів, провокували військо і жандармів а навіть кидали ся на баїгети. Ось і теперішні події ходорівські суть дальшим наслідком виборів. Діти з школи виносили гасла різні, священики рускі записували виборців. (Кожду таку клевету оплескували члени кола польського грімко). Супротив такого тероризму годі було найти навіть кандидатів, бо навіть три засїдаючі тут посли (два з них то рускі священики) дістали листи з погрозами смерті. Закінчив покликком до палати, щоби відкинула внесенє, бо коли палата покаже ся слабосильною, то в краю готова кров полити ся. Без фальшивої гуманности! Коли би протести мали успіх, то агітація на ново зачне ся і буде нещастє. А наш край є пограничний.

Пос. Яросевич представив обективно, а вельми переконуючо, всі закиди і жалоби, передовсім що-до поведеня жандармерії. Жандармерія служила в хосен правительствених кандидатур. Виборці, приїшовши до голосування, були чинно напастовані, а жандарми підпомагали таким зорганізованим шайкам. Виборці мусіли обома руками тримати карти легітимацийнні, побоюючи ся, щоби жандармерія їм їх не віддерла. Жандарми брали карти до перегляду, а відтак ті карти щезали. Дальше розмовив бесідник про підкупства виборчі. Коли який виборець не згодив ся на підкупство, шайка наганячів била его кінми аж до несприятливости. Закінчив покликком до палати, щоби она своєю ухвалою доказала галицькому населенню, що й для него істнує опіка правна та що по-над президентом міністрів стоїть власть парламенту.

На тім перервало дискусію до другого дня.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 12-го цвітня 1897.

З суду. Адюнк судовий др. Дрезднер приділений до кращого суду для справ цивільних.

Санітарна комісія на засіданню під проводом бурмістра Кіхаловського постановила, що-

сїдали в санки і поїхали лісом в сторону Дуброви.

— Не їдьте так скоро! — наказала Маня старому наймитову Миколі. — Мені аж в голові крутить ся від такої їзди.

Микола звільнив.

— Правда, що нині гарно на дворі? — спитав ся Славко. — Подивіть ся на сніг на галузях сосон... А як тихо! Одні тільки дзвінки дзеленькотять на конях.

В тій хвилі здалека дійшов гук від падаючого дерева.

— Так дуже тихо оно не є — замітила Маня. — Се Дуброву рубає Зільбер. Шкода такого гарного ліса. Поїдьмо там!

Приїхали в Дуброву і казали здержати санки. Довкола лежали зрубані дуби, котрих обтісували робітники з галузій. Дуброва, колись густа, проріділа ся вже значно.

Мошко Зільбер сварив саме в ту хвилю, коли они приїжджали, на Криворукого, котрий хотів загірїти ся коло ватри, бо був дуже лихо одягнений.

— Чому не стягаєш галузя на купу? Вже знов дармуєш? — кричав, але скоро замітив санки, зараз покинув Криворукого

і підійшов до Заборовської і Левіцького. —

На спанир виїхали вельможна панна? — питав ся він і кланяв ся притім низенько.

— Оттак троха провітрити ся.

— О, нині тільки санкувати ся!

Рубачі перестали на хвилю робити і дивили ся на Мошка і на Заборовську. Криворукий притягнув одну галузь до кули, кинув, станув коло ватри і собі видивив ся. Левіцький вискочив з санок, щоби до ватри закурити папіроса, бо не мав сїрників при собі, а Зільбер балакав тимчасом з панною про Дуброву; нарікав, що переплатив.

— Що-ж там, Криворукий, чувати? — питав ся Славко у знаного плянїї, закурюючи папіроса.

— А що-ж би? — відповів той бездушно.

— Все ще горівку пете?

— Пив би, та нема.

— Не дає Мошко?

— Ет! — махнув Криворукий рукою.

— Чи вам Мошко платить за роботу?

— Платить ніетку.

— А то чому так мало?

— Ну, що-ж, у мене нема сили і за дитину.

— З чого-ж ви живете?

— У Мошка де-що дістаю. Я вже в него і ночую. Коли звів мене на діда, то нехай мене до смерті годує.

— З хати ще не викинув?

— Ще ні, але вже збирає ся. На що єму квапити ся? Скорше чи пізнійше дістане в свої руки... як не він, то син, як не син, то зять... все одно.

— Бідний ви! — замітив Левіцький і подав Криворукому милостиню.

Той сховав скоро гроші, але не відізвав ся. Лише кутки уст у него тремтіли, мов від зворушеня.

Левіцький усїв на санки. Поїхали дальше. Чули знов через кілька хвиль приказуючий голос Зільбера, але гнеть заїхали у глубокий ліс, де справді була величавая тишина.

— Бачили ви того чоловіка при ватрі?

— Того, що ви з ним розмовляли? Бачила!

— То жертва Зільбера. Зонсїм уже зруйнував чоловіка і материяльно і морально.

— Ну, Зільбер... Я его знаю — говоривла панна. — Мені тільки дивно, що

би вибудувати для Чернівців два криті базари для продажу живності та піддати до розеліду воду з усіх приватних кириць. Кириці з нездоровою водою будуть засипані.

Президент краю граф Гоєс прибуває у вівторок дня 13. цвітня назад до Чернівців.

Загальні збори „Рускої Бесіди“ відбулися вчора в кімнатах Народного Дому при участі над 50 членів. З провінції приїхало багато членів товариства і відпоручників від читальні Рускої Бесіди. Над внесеном виділу, що робити з бібліотекою, постановили загальні збори дарувати її Народному Домови. Між вільними внесеннями порушено дуже важні справи. Народи тривали три години і з них подамо обширніше справоздане: Головою вибраний проф. Єротеї Пугуляк; 9 виділових і п'ять заступників виділових.

Руска Каса відбула свої загальні збори при участі 30 членів так місцевих, як і замісцевих в неділю 11. цвітня. Справоздане касове як і хід нарад подамо пізніше, бо тепер нема місця в газеті.

Посол др. Волян простує звістку Buk. Post, що він не вступив до румунського клубу. Вже би Buk. Post так з воздуха не вхопила свої вістки; мусить она мати якусь підставу.

Політика а не православіє й тепер ще в нашій консисторії горою. Ото вже даї чверть року не мають православні ученики рускі тутешньої вищої і низшої гімназії науки релігії, бо консисторія бавить ся в політику і не хоче предложити радї шкільній краєвій більше як одного однієського кандидата на сундента. Про цілу справу поговоримо обширніше в слідуючій числі.

П'ятий раз вибраний бурмістром Відня др. Люєгер, голова антисемітів 93 голосами против 39. Тепер вже здає ся, потвердить его цїсар на тім високім уряді.

Шарльоте Вольтер, славна в трагедії артистка віденського надворного театру захорувала тяжко на нервову слабкість.

Ще тільки 25 примірників „Недїл“, ілюстрованого додатку до Буковини з р. 1895, маємо на складі. Книжка брошурована обнімає 270 сторін великої чертні, багато оригінальних повістей, новел, розповідей і поезій та виконані старанно ілюстрації. Для кожного цікава ся книжка, особливо для тих предплатників Буковини, що не пренумерували її в р. 1895, щоб мали доповнене нашого видавництва за той рік. Ціна з пересилкою 1 зр. 20 кр.

батько з ним робить інтереси. Се виходить справді на таке, що шляхтич без жида не обійде ся.

— Він зруйнував так кільканайцять родня. Я присяг би, що він був у спілці з вїйтом-злодїєм. Цїла шайка злодїєска: вїїт, его свояки, жид, писар — маленька компанія, але чесна... Я сподїваю ся, що і він і писар ще підуть також до криміналу. При люстрації каси громадської найдено значний дефіцит; писар викручує ся, що нічо в тім не винен і поки-що остає ся ще на вільній стопі... Знаєте, панї, як то трудно серед таких обставин, як в Залїсї, зробити щось доброго для громади! Я й не думав, що так оно є. Одно лиш менї вдало ся з тяжкою бідю: я переконав лютий, що камінні лопи нам тепер потрібні і з Моніком зірвано контракт. Він і так тепер кінчив ся. Так уже починають звозити каміне на церков.

Маня слухала і мовчала.

— Болить вас ще голова?

— Вже менї значно легше... Я думаю, що ще потрафлю відмовити батька від пляну, продавати ґрунт Мазурам.

Лїкарська тарифа у Відні. Віденська палата лїкарів ухвалила, що кождий лїкар має право оцінювати своєї праці, при чім все таки повинен держати ся нової мінімальної тарифи. Мінімальна тарифа для міста Відня визначає такі гонорари: за одну візиту в день 3 зр., вечером 4 зр., в ночи (фїлера платить пацієнт) 6 зр.; за участь лїкаря в консіліумі 10 зр.; за удїлене поради в ординаційних годинах 2 зр.; за кожду страчену годину часу по 5 зр.; за візити в часї означенім пацієнтом 5 зр.; за кождого другого хорого в тім самім домі 1 зр. Надзвичайні случаї, операції і т. п. не підлягають тарифі. Повізі і другі видатки мають бути обчислені окремо. Для бідних лїкар може сам відступити від тарифи. Гонорар має бути зложенний зараз.

Управу цукрових бураків піднірає ґр. ор. буковинський фонд; закупив більшу скількість насіння цукрових бураків та розділив межі тих господарів, що прийняли ся садити цукрові бураки.

Свїчки подорожїли після ухвали збору товариства фабрикантів свїчок у Відні, що постановив підвищити ціну о 2 зр. на 100 паке-тах по 500 ґрамів.

Дезертира з Росії притримала оногди жандармерія в Новоселиці і відставила до черновецького староства. Дезертир називає ся Митрофан Болдирєв а видно, що не конче сподобало ся ему тут у нас, бо роздумав ся і просив, щоб его назад відставили до границі і віддали російській власті.

Столітній старець. В містечку Рєкко на побережї Леванту обходжено недавно сотну річницю уродин місцевого пароха о. Зосета Церєґі. Старець тїшить ся ще добрим здоров'єм і без утрудження повнїть свою службу. Виглядає так здорово, як коли би мав 50 лїт. О. Церєґі удержує, що здоров'є завдячує поєднанню способу жити. Від 30 лїт їсть він лиш хлїб і овочі, мяса, вина і кави не бере до уст, а варені страви їсть дуже рідко.

Причину погрому жидів на Україні, про який ми доносили свого часу, подає докази найістїтїше „Новое Время“. На п'ять днів перед погромом, жиди в Шполї побили майже на смерть якогось селянина. Селянин купував щось, а жиди, як звичайно, хотїли его одурити. Родина і сусїди побитого три рази домагали ся в поліції списання протоколу і три рази відказано їм. Они з обуренням оповїдали що „пристав“ узав хабара і за те держить з жидами. По п'яти днях обурення і на-рад над тим, коли розпочати бити жидів, бійка зачала ся в день торгу, а скїнчила ся знищенням Шполї і арештованєм 150 селян. Головних про-водирів не відшукано. Всї увязнені толкують ся

— Дав би то Бог! Як би була надїя на се, то я би таки зложив спілку з селян, що сей ґрунт купила би.

— То справді прикро прикликувати чужих лютий, коли свої потребують.

— Панно Маню: хоч я зневірив ся троха в дївчатах, але таки вірю, що де мужчина не зможе вимогти чогось, там проворна жєнщина певно зможе. Вам батько не відмовить... Я уявляю собі, як би то гарно було, коли-б я був у Залїсї св'ященником, а ви вийшли за якогось розумного і прихильного до селян чоловіка за муж і також остає ся в Залїсї — разом ми могли би таки з часом піднести село. Тепер звичайно св'ященники не живуть з дїдичами в згоді, — сєть і розумні причини до того, — але коли я буду мати таку ласкаву дїдичку, як ви, то очевидна річ, на тім тільки громада вииграє і я.

(Далїше буде.)

тим, що по селах ходили якісь люди і мовили, будь-то-би сам цар звивав бити жидів, котрих ему хотїлось би позбути чим скорше з Росії.

Убив себе Іван Молоч, богацький син з Молодїї. Его асентерували до стрільців до Львова а дома лишала ся его любка — тож волїв смерть, ніж роздуку. Вистрілом зі стрільби зробив кєнець своєму життю.

Жидівський визиск. Деякі віденські фірми купецкі підїставали зі Станїславова в залїплених кувертах листи. Коли розпечатали, найшли таке оповїщенє шлюбу: „Нахман Гальпери з жєною просять почитти своєю достойною присутностю шлюб їх дочки Рози з паном др-ом прав Ізаком Пресером зі Львова, що відбуде ся вї второк 23-го марта в Станїславові у власнім мешканю“. Під оповїщенєм є ще замітка: „Тєлєґрами: Гальпери Нахман, Станїславів.“ Практичність сего оповїщеня зрозумїє ся добре тоді, коли прочитає ся єще і візитову карту, що до згаданого письма додано. Зміст візитової карти такий: „В. Поважаний пане: Осьміляю ся запро-сити Вас на весїле моєї дочки і надїюсь, упо-ваючи в нашу довголітню звязь кулєску, що при сїй нагоді покажете свою дяку, ділаючи нам несподїванку надїсланєм відповідного подарунку весїльного. З високим поважанєм Нахман Гальпери, давїйше Гольдшлаг, Станїславів.“ Адреса телеґрафічна має на метї повідомити найскорше Гальперна, який подарунок присилає віденська фірма.

Старого орла забили недавно в Хорватїї. Він був незвичайних розмірів, так що при-гадував ся пугий в казці, що то може чоловіка понести воздухом; а на ший мав наложений залїзний перстєнь, на котрім був вироблений якийсь герб, що вже тепер витєр ся, і рік 1646. Отже сей орел жив 250 лїт після того, коли ему наложили перстєнь.

Дрібні вїсти. Станїславівська рада міська постановила з нагоди 50-літнього ювілею цїс-аря вибудувати коштєм 70,000 зр. дїм при-тудку для 32 христїянських і 32 жидівських стар-ців. — Генеральний начальник почт німецької держави Генрик Стефан помер в Берліні в 66 році жита на зажаженє крові з причини затятого пагїїтка. — В Перезимшї пустили 15,000 штук коронів до Сяну, щоб зарібити ріку. — В місцевості Бєтляк, в Швайцарії пробовали в ночи з 5-го на 6-го с. м. потроїти ся спільно всї члєни одної родини. На отрую вибрано вуг-ляну кислоту. Мати і четверо дїтий померли, а вїтця найдено ще живого і уратовано. — Земле-трясєне затревожило дня 6-го с. м. о 4½ год. на полудни жителїв міста Градця в Стирії. Пер-ший удар трєвав 15 секунд і в часї того було чути підземний лєскїт. Взагалї трєвало землетра-сєне з перервами до години 6-ї вечером, одна-ко було так слабе, що не зробило в місті ніякої шкоди.

Телеґрами „Буковини“.

3 дня 12-го цвітня 1897 року.

Льондон. Турецкий Елґем Баша отримав розказ з Царгорода, переступити з армією грец-ку границу, коли викаже ся достаточнє, що ме-жи грецькими інсургєнтами, що вдерли ся в ту-рецьку область, находит ся також і грецьке ре-гулярне війско. Турецкі війська поєвують ся безнастанно до грецьких інсургєнтів і оточуєть їх небавом з трьох сторін.

Берлин. Битка на границі Тесалїї після телеґрам з Атенів не єсть самовільним починєм нерегулярних грецьких війск, але виконанюю пі-сля пляну війською акцією грецького народного комітєту. Нерегулярні ті війська стоять під про-водом двох дїйєних висшних офіцирів армії. Від-діл числить 3000 вояків, подїлений на два бата-ліони а шість компаній, має генеральський штаб, лїкарів, антику і лазарет.

В КОЖДІЙ РУСЬКІЙ ХАТІ І ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українсько-руського народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просвіта“, а виконана в літографічній закладі Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарська ціна карти, наклеєної вже на полотні, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просвіти“ і передилатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просвіті“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

П. Т.

Отримав маю честь повідомити шановних відбрателів, гостей і публіку, що я перебрав істнующий досі під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ГАІНА

склад корінних товарів, вин і делікатесів

— (заснований 1812 р.) —

а окрім того

АГЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з дня 1-го липня с. р. і буду далі вести під моєю власною фірмою

СТЕФАН ГАІНА.

При сій нагоді складаю сердечну подяку за довіру, оказану так часто попередній фірмі, і прошу уклінно, мати те саме довіру на даліше і для мене, при чім запевняю, що все старатиму ся задовольнити шановних гостей добірними товарами найліпшого сорту, низькими цінами і уважною услугою.

Прошу о часті замовлення і пишусь з поважанем

Стефан Гаїна.

Приватна клініка хірургічна

(Приватна лічниця операційна)

Д-РА СТ. КВЯТКОВСКОГО

емерит. оператора п. к. хірург. клініки університетської

Білорота-Гуссенбавера у Відні

находить ся

в Чернівцях, улица Менгера ч. 25.

В справі приймає хорих і вищих інформацій треба удавати ся до управителя приватної клініки д-ра Квятковского в Чернівцях, улица ратушева (дім Вішоффера.)

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові в домі „Просвіти“ Ринок 10.

перше і одинокое руске товариство асекураційне, припоручене Веч. Духовенству і всім вірним через Виреосв. Митр. і Преосв. Еп. Ординариати всіх трех галицьких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарські знаряди, збіжжя в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкідливих вогнів за можливо найнижшою оплатою.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі, а договори заключені з першими Товариствами контрааскураційними подають „Дністрові“ можливість обезпечувати і виплачувати і найвищі суми.

Поліси „Дністра“ приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На житє можна обезпечити ся через „Дністер“ після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкористийші умови і видає поліси і квіти в руській мові.

Товариство взаїмного кредиту „Дністер“, створене зареєстроване з обмеженою порукою, приймає від своїх членів і третіх лиць вилади до опроцентовани по 5 процент. Гваранція ліквідна. Удїли по 50 корон. Позички удїляють ся тільки власителям реальностей, вільних від тягарів, за порукою двох членів. З позичок відтягає ся десята часть на удїл.

Зголошення о удїлені агенцій в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

Пам'ятайте на Народний Дім

в Чернівцях!

ДРУКАРНЯ „РУСКОЇ РАДИ“

в Чернівцях.

Перша на Буковині

РУСКА ДРУКАРНЯ

в Народнім Домі

при улиці Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські в мовах руській, польській і німецькій.

ДОБІР БУКВ ВЕЛИКИЙ.

Роботи виконує ся скоро, солідно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

Для панів учителів!

INSPECTIONSBERICHT

е на складі в друкарні

„Рускої Ради.“

Просимо о замовлення.

„РУСКА БЕСІДА“

в Чернівцях

має на складі отсі свої видання:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛІОТЕКА“

для молодіжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по 1 зр. за річник, а всі 7 разом 6 зр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА“

сумна історія, для перестороги і науки. 80 сторін за 20

„Слова правди і науки“

з поезій Тараса Шевченка. Ціна 10 кр.

„25 повісток“

для чемних діточок.

32 сторін. Ціна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“

Даруночок для руських діточок. Ю. Федьковича 10 кр.

На поштову пересилку треба додати по 5 кр.

за річник „Бібліотеки“, а по 2 кр. за кождою поодинокую книжочку.

Замовлення приймає й редакція „Буковини.“

Рух поїздів залізничних

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-європейского годинника.

Приходять	Поїзди			Відходять	Поїзди		
	поспільні	особові	мішані		поспільні	особові	мішані
до Чернівців				з Чернівців			
З Відня, Кракова, Львова, Станіславова, Коломиї і Снятина	1128	657	1028	550	До Снятина, Коломиї, Станіславова, Львова, Кракова і Відня	347	941 1029 538
З Букарешту, Яс, Сучави, Глибоки	329	912	1000	528	До Глибоки, Сучави, Яс, Букарешту	1203	717 1048 616
З Новоселиць, Садагури			1113	950	До Садагури, Новоселиць		430 612

Підчеркнені числа означають пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мин. рано. — Середно-європейський час різнять ся від львівського о 36 минут, а від черновецького о 44 минут; коли на залізницях є 12 год., то на львівському годиннику є 12 год. 36 мин., а на черновецькім 12 год. 44 минут.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовського.

За редакцію відповідає Осип Маковей.

ЧАСОПИСЬ
для
руських родин.
Виходить щодня
крім днів по-
неділх і святах.

БУКОВОНИНА

Редакція і адмі-
ністрація в Чер-
нівцях у л. Пе-
тровича ч. 2.
Передплата
10 зр.

Галицькі вибори перед радою державною.

III.

Дискусія над наглядними внесеннями в сира-
ві надужити виборчих закінчила ся дня 8. с. м.
Голосована поіменно над постулатом тих вне-
сень (щоби вибрати окрему комісію парламен-
тарію) не було завдяки інтерпеляції неопішеного
в таких дразливих квестіях Давида Абрагамови-
ча, котрий покористувавши ся внесенням Молодо-
чехів, — щоби внесення наглядчі приділити комі-
сії легітимацийній — уважав се внесення за даль-
ше ідуче, як наглядчі внесення і піддав его напе-
ред під голосоване. Така інтерпретація регулямі-
ну викликала живі протести в палаті, а ліберали
і націоналі німецькі опустили з обуренням і
демонстраційно палату послів. В наслідок сеї
інтерпретації регуляміну омішено поіменне голо-
соване. Наглядчі внесення не були би мали за со-
бою більшости двох третин голосів, отже були
би упали, але все таки при поіменнім голосованю
неодному послови було би може ніяково видуши-
ти з себе потрібне правительству вотум, а так
при ужитю крутарского фортелю пішло все
гладко.

Промавляли: Странський, ставляючи хитре
внесення молодоческе, Дашинський, Євг. Абрага-
мович, а яко генеральні бесідники: о. Таняче-
вич і Нілевський. Хід дискусії був такий:

Внесення молодоческе.

Пос. Странський поставив внесення,
щоби внесення Окуневского і Дашинского пере-
дати комісії легітимацийній. Відгук зачав дока-
зувати, що треба мати довіру до правительства
(Голоси соціалістів: Ага тепер говорите о дові-
рю!), що найвідповідніші такі справи полаго-
джувати в сеймі галицьким, що треба судам від-
дати порішене в справі надужити, та вкінці, що
всі атаки звернені против кола польского задля

его визнатного становиска в парламенті. (Оче-
видно такі енуційні Молодочехів були живо
оплескувані Поляками, а праса польска конста-
тує, що Молодочехи віддали правительству і ко-
лу польскому znakomitą przysługę, та що між
колом а чеськими послами *zadzierzgnięty został*
silny węzeł.)

Голоси польского соціаліста Вірменина.

Дашинський признав, що в Галичині
веде ся борба о добути прав суспільних і полі-
тичних. З одної сторони стають до борби ор-
ганізації польских і руских сторонниць людо-
вих, а з другої коло польске, правительство і
єрархія духовна. Наколи правительство солідари-
зує ся з колом, то разом з ним мусить брати
одвічальність за всі провини. Чотири єпископи
галицькі тероризують люд при помочи клятви
церковної, а власті толерують се надужити. До-
казом справа Стояловского. Гр. Бадені говорив
о низькій рівені просвіти в Галичині. В 1893
р. сказав цесар виразно в Ярославі, що край є
взірцево адміністрований та що его розвиток
підноситься. А яке величезне мантийство заін-
спеновано в р. 1894 р. з нагоди вистави кра-
євої. Всі газети розписали ся, що Галичина сто-
їть під взглядом культурним на рівні з прочи-
ми краями, а тепер виступає Бадені з таким
непатріотичним висказом, що Галичина не про-
свічена і що для неї не вистають обов'язуючі
закони.

Наш край стоїть низько під нинішнім взля-
дом, іменно коли такий гр. Дідушицький, за ко-
трим стоїть 34 добре відчислених виборців, ємне
відмавляти права промовляти бесідникови, за
котрим стоїть 23,000 виборців. Девять соток
шляхтичів висилає тут 20 послів і та нечи-
сленна кліка галасаників виснає цілий край і
всі жерела доходу заграбує для себе, очевидно
в тій цілі, щоби їх використати рабунково і
знищити. (Агітатори зачинають навликувати:
А жиди?) Можу говорити зараз і про жидів-
ских лихварів і глитаїв. Таж Бадені а жиди то

одна рука! Ціла сила по містах не опирає ся
на нічим иньшим, як липи на банковій шайці жи-
дівско-християнській. (Тут агітатори зачина-
ють докоряти бесідникови, що за лагідно відзи-
ває ся о жидях, а послі соціалістичні перепечать
і сварять ся з агітаторами.)

По наведенню кільканацяти слухав ярких
надужити виборчих, заперечив бесідник висказо-
ви Дідушицького, що агітатори соціалістичні ши-
ряють між людом байки. О тих байках Дідуши-
цький знає багато розповідати а певно чув їх від
свого фірмана, бо липи на сім обмежає ся цілий
контакт Дідушицького з людом. (Веселіє). Ді-
душицький назвав мене космополітом. Я ним не
є, я лінійний патріот, а ніж граф з цілою шля-
хотською клікою разом. В наших рядах нема та-
ких панів, котрі сотки тисячів гроша тяжко за-
робленого хапками програвали одної ночі в
джокей-клубі. Отсе правдиві космополіти ті па-
ни з джокей-клубу. Они вигадали потрібну льо-
зальність, они корять ся перед царем і для того
ми лінійні патріоти.

Дальше звернувшись до поведення Молодо-
чехів. Супротив тих страшних фактів промова
Странського звучить по езугітски (Соціалісти че-
ські кличуть: Ганьба!) Двохвостий чеський звір став
ся тепер і двоязичний, а хоч лев ще кріпко
реве, то всі знають, що вже дав ся запрячи до
воза гр. Баденського. Чи се такі давні часи, коли
ви, Чехи, стогнали у в'язницях, а нині бете
оплески Дідушицькому, котрий є персоніфікацією
реакції. (В палаті великий заколот і гамір). За-
кінчав свою промову тими словами: „Кроваві
мари помордованих хлопів галицьких так довго
будуть блукати ся по тім будинку, доки прави-
тельство не порішить, щоби та байка, яку роз-
повів Дідушицький, що військо з люду не хоче
уживати зброї на братів і батьків, стала ся дій-
сністю. Уважайте, щоби се оруже не звернуло
ся против вас. Коби та байка здійснила ся! То-
ді аж ми замовкнемо з своїми жалобами“.

Пос. Євг. Абрагамович старав ся до-
казати, що Поляки не беруть одвічальности за

87)

ЗАЛІСЄ.

Повість

ОСНА МАКОВЕЯ.

(Дальше).

— І ви?

— Очевидна річ, що і я, бо знаю, що
ви не схочете мені перешкаджати в ро-
боті. Хіба чоловіка дістанете неласкавого.

— Що ви о якихсь чоловіках гово-
рите? Я й не думаю, а ви пригадуєте.

— Тепер не думаєте, але небагом
прийде ся вам доконче о тім подумати.

— Щоб не стати старою панною?

— Розуміє ся. По що діувати, як
можна вибрати у цілій громаді мужчини чо-
ловіка відповідного до подружжя?

— Дайте спокій! Не говоріть таке!

— Добре, я не буду таке говорити.
Але правда, панно Маню, що в потребі ко-
лись буду міг числити на вашу прихиль-
ність до мене, чи властиво до громади?

— А як би і до вас? Чи не можна
мені?

— Але-ж і овнім. Дуже вам буду
вдячний. Оно то справа приязни поміж мо-

лодим нежонатим мужчиною і панною —
взагалі досить непевна і я в ту приязнь
не дуже вірю, але здає ся мені, що на
світлі і така приязнь є, а бодай повинна
бути. Розумієте, пані? Приязнь а не лю-
бов. Приязнь то чувство далеко вище і до-
стойніше, як любов, бо приязнь не осно-
вана на інтересі, на бажанню безумовного
посідання себе, а любов самолюбна, то кон-
тракт серцевий поміж двома людьми.

— Отже ви в таку приязнь, як ка-
жете, в загальні не вірите? Здогадуєте ся
лише, що й она можлива?

— Не бачив я такої приязни, отже
не знаю певно.

— А я вірю в ню!

— То дуже гарно. Але я читав раду
одного гумориста, як випробувати таку при-
язнь: він каже: нехай лиш ті приятелі, т.
є. він і она, обоє молоді, остануть ся на
самоті на десять хвиль, то певно забудуть
за свою приязнь і стануть цілувати ся, як
залиблені.

— То досить сумно...

— Що сумно? То, що цілують ся?
Противно, се дуже весело...

— Певно-певно — усміхнула ся Маня
— але сумне, бачите, се, що ми такі слабі,

такі самолюбні! О приязни говоримо і пи-
шемо і навчаємо других, а прийде ся
в практиці: ми або зовсім байдужі або
пристрастні. Дві крайності, а золота тео-
рія о приязни і лишає ся собі теорією.

— Хто-ж, як не жінки, майстри в тім
— в байдужности або в любови? Такими
холодними, немилосердно байдужими, як они
нераз чинять ся, лише й они потраплять
бути.

— Стара казка, пане! „die Weiber
werden zu Hyänen“ — правда?... Або ан-
гел або чорт! А ми ні ангели ні чорти,
а люди такі самі, як ви. Вміємо любити,
отже мусимо вміти і ненавидіти — одно
з другим дуже часто тісно злучене — а коли
ви кажете, що мужчини не вміють бути
такими немилосердно байдужими, як ми, то
очевидно мусите признати, що не вміють
так само і любити когось чи щось, як ми.
Значить, они ні теплі ні зимні, або виго-
рілі вулкани, або може нестоплений лід...
А що се так у мужчини не єсть, то я маю
доказ на вас самих. Як ви в осени суму-
вали по своїй судженій, а як ви тепер
уже значно збайдужіли! Що, неправда?

— Правда ваша! Не думаю вже так
часто о своїй пригоді, як перше.

поведення поодиноких урядників і органів правительствених в Галичині. Так само не суть одвічальні за нужду моральну і матеріальну краю. Повторив байки про агітації радикальні і соціалістичні в Галичині, оклеветав руске духовенство і закінчив розрухами в Ходорові, котрі після его гадки суть плодом з зерна, засіяного в часі виборів.

Генеральні бесіди.

Пос. о. Танячківчиз зазначив лояльність народу руского. Називають останніми часами незалежних Русинів сторонництвом радикальним. Коли під тою назвою розуміє ся таких, що бажають допомогти всіма силами народові і селянству, то бесіди годять ся на сю назву, але рішучо відкидає закиди тих, що хочуть в сей спосіб представити Русинів анархістами і ворогами.

Даліше розповів сегорічні практики виборчі. В намісництві львівськім отворено формальне бюро до бражки. Кожен кандидат, що хотів захоронити себе перед завзятим поборюванем, мусів ставити ся в тім бюрі намісництва до бражки або на іспит. Коли в намісництві „адюстирунок“ добре випав для компетента о мандат посольський, то відслано его до гарнізону, а староста діставав наказ перевести вибір никамерованого кандидата. (Веселість.)

Рішучо заперечив, мов би руске духовенство підбурювало нарід з проповідниць. Рускі євangelісти поясняли народові, що й він зачисляє ся до горожан держави та повинен вповни користувати ся своїми правами.

Президент міністрів ужив вчера кілька разів висказу: розбішена товпа. Бесіди є початковим парламентаризмом, але радив би не уживати того рода висказів. Згода Поляків з Русинами може настати, але тільки на шляху правдивої свободи християнської і справедливості. Поставлені внесення змагають до охорони свободи виборчої, тож і повинні бути прийняті.

Пос. Мілевський полемізував з висказами Дашинського, а на доказ тероризму розповідав про вибори Дашинського і Шаєра. Зійшовши на темат економічного положення краю, доказував, що в Німеччині основою і одиницею економічною є посілість селянська, а в Галичині менша посілість шляхотська. (Всім польським економістам мріє завжди перед очима *dworek szlachecki*!) На доказ патріотизму покликав ся бесіди на вибір Леваковського, з котрого показало ся, що польському народові не подобав ся протест Леваковського против віддання честі покійному цареві.

— А видите! — тішила ся дівчина і захоплена своєю реторикою, додала: — Отже коли-б я припустім, хотіла з вами жити в приязні, то се не була би якась диковина, тільки щось зовсім звичайне, чувство таке, за яке соромити ся не треба і яким навіть похвалити ся можна. Ліпше-ж мати приятелів як ворогів і треба шукати собі приятелів.

— Певна річ, се не було би ніщо дивне в тім випадку, коли-б я оженив ся і ви вийшли за муж — ми як дві родини могли би жити, хоч знову великі пані з малими не дуже то люблять ся — але коли-б н. пр. я остав ся безженним, а ви вийшли за муж, то вже наша приязнь не подобала би світові...

— Світові... повторила дівчина. — Хто такий світ? Я, ви, мій батько, ваш батько, село і т. д. і т. д. Або той світ ліпший і розумніший, як я — а тоді повинен і мене розуміти, або той світ гірший і нерозумніший, як я, а тоді я не маю що на него зважати.

— Закидували ви мені теорію, тепер я вам закину. І я і ви і всі ми числимо ся з світом.

— З розумним — додайте се... Гей,

Голосоване.

Перед голосованем наступили деякі фактичні спростованя, перебивані іронічними замітками багатьох послів. Між иншим простували послі Барвінський і Охримович, що они не суть никамерованими Русинами.

Дашинський виіс, щоби голосоване відбувалось поіменно. Се внесенне прийнято, і тогді то для ратованя ситуації вигадано такий фортель. Президент Катрайн заявив, що піддасть під голосоване внесенне Странського. В палаті відізвили ся протести, а пос. Штайнвейдер рішучо спротивив ся такому трактованню справи. Давид Абрамович етарав ся доказати, що слухність по стороні президиї. На се заявив Штайнвейдер, що позаяк відобрано послам можливість заявити їх погляди на справу голосованем, то виходять з сали. Числення громада німецьких послів вийшла демонстраційно з сали, — по чім значною більшістю прийнято внесенне Странського.

Таким чином дебата над нагальними внесеннями в справі надужити виборчих закінчила ся ухвалою відкидаючою жаданя внескодавців. Внескодавці жадали, щоби парламент вибрав спеціальну комісію для розсуду піднесених закидів, а більшість парламентарна ухвалила передати оба нагальні внесення комісії легітимацийній. Тою ухвалою не лиш виратовано з прикрої ситуації тих, на котрих совісти тяжить вина всіх надужити виборчих, але й запевнено їм всяку безкарність, бо комісія легітимацийна, не маючи атрибуцій влади сідлової, орікає довільно, чи дотичний вибір має бути зверіфікований чи ні. Немила справа находит ся в „своїх“ руках і вже не занепокоїть членів кола польського, бо в найгіршій разі буде можна верифікацію одного або другого мандату відкладати через довгих шість днів.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 13-го цвітня 1897.

Подорож цісаря до Петербурга. На сам руский Великдень, 25. цвітня, вибирає ся цісар наш до Петербурга, щоби віддати гостину цареві Николі II. Цісаря будуть супроводжати: генеральний адютант гр. Пар. прибочний адютант майор гр. Альберті і ще два військові. З канцелярії військової пойдуть фельдмаршал-

лейтнант Больфрас, полковник Ванке і Віммер. З канцелярії кабінетової: Гаверда. З цісарем вибере ся і архикнязь Оттон і міністер справ заграничних гр. Голуховський.

З краєвого суду. Тутешні авскуптант Ілія Ілєсевич і Темістохль Боканче приділені до окружного суду в Сучаві.

Загальні збори адвокатської компанії в Буковині ухвалили вислати петицію до міністерства справедливості, щоби в Чернівцях утворено висший краєвий суд і два колегіальні суди: у Вижниця та в Радівцях.

З пошти. Нова пошта в Василеві розпочинає свою діяльність з днем 16. цвітня. Сей уряд буде обіймати громади і обшари двірки Василів, Чунків і Кулівців.

Посада управителя інтернату а заразом інструктора для нагляду учеників отвиряє ся при рішничій школі в Кіпмані. З тою посадою злучена річна пенсія 400 ар. і вільне ціле удержане. Стараючи ся мають показати свідчення: а) австрійського горожанства б) віку в) здоров'я на підставі лікарських оглядів г) моральності д) знаня рускої мови е) практичного знаня господарства на полі, в огороді і в годівлі товару, ж) дотеперішнього життя. Ті, що покінчили гімназію, будуть мати першество. Подана внести до 30. цвітня до виділу краєвого Буковини.

Демократичне німецьке товариство уконститувало ся в неділю 11. цвітня в Чернівцях в „Російській готелю.“ Межи 60 особами, що прибули на ті збори, явили ся тільки два християни і один з них вибраний до нового виділу. Головою товариства вибрали збори черновецького посла др. Бенна Штранхера.

Борба против школи. З Старої Жучи дістаємо від селян письмо зі скаргами на раду громадську і на її провідника, жиди Вольву, що виступають против школи. Тому два роки розширено в Старій Жучі однокласову школу на 4-класову, бо дітий багато (сего року обов'язних до школи 480 дітий). Тому що місця мало, розширено минушого року школу поки-що лиш на двокласову. Громада винаймала хату за 90 ар., давни купила за 40 ар., і т. д., всего видатку мала на 200 ар. Обі класи почали ся рівночасно. Дітий зібрано до обох класів 164. З тих дітий 104 принало на учителя п. Ілюка; а 60 дітий на старшого учителя п. Яновича. Два місяці йшла наука гладко. Але п. Янович від кількох днів нездухає на задыху, так занедужав і сего року. Всі діти мусів тепер учить п. Ілюк. Яка тут наука можлива? Крім 30 годнів праці в

пане Левіцький, дивіть ся: серна стоїть! Бачите, яка красна?

Тим окликом перебила нараз розмову і не докінчила її вже і пізійше.

Серна стояла справді хвилинку поміж деревами, дивила ся на переїзжих, але гнеть скочила і щезла в корчах. Мабуть дзвінки налякали її найбільше.

— Пора би вже нам завертати до дому, вже смеркає ся — казала Маня.

Микола завернув до дому.

— Мене справді зовсім перестала голова боліти.

— І які ви рум'яні зробили ся на лиці! Оттак ви гарно виглядаєте!

Дівчина видивила ся на Левіцького: — А звичайно то ні, правда?

— Хто-ж вам се каже?

— Ви самі!

— Хочете, видко, компліменту. Сказати вам?

— Ні, ні, не хочу. Але правда, що є красні від мене?

— Є, розуміє ся...

— Брр, які ви нечемні! — засміяла ся дівчина. — Хто-ж так говорить пані?

— Скиньте мене за то в річ, нехай мене вовки з'їдять...

— Ні, не скину, було би шкода... Передовсім я би нудила ся ще гірше, як нуджу ся, а так є з ким бодай поговорити. Знаєте, пане Левіцький, тоді як ми вас стрінули на цминтарі в дні, ви мені видали ся якимсь таким мовчаливим, занадто поважним... Як мені і не до сміху було, а та — даруйте за слово — надутість у молодого чоловіка видає ся мені тоді надто претенсіональною.

— А тепер як про мене думаєте?

— Тепер думаю, що годі на перший вид чоловіка судити. Ви казали раз, — я собі то затягла, бо то був комплімент (Маня притім значучо усміхала ся) — що є люди, до котрих відразу має ся довіряти. Такою ніби-то маю бути я. Ну, видите, про вас я такої думки відразу не мала. Я була вам вдячна за співчуття по смерті матері, але... Тепер бачу, що ви можете її подобати ся.

— Кому?

— Навіть паннам, хоч ви їх не любите...

— Навіть паннам! — повторив Славко. — Чи то найвища інстанція для молодих

школі мусить п. Ілюк вести ще і книги службові і т. п. Але проте скільки сили стало, п. Ілюк працював і в школі і в громаді. Не подобалася та праця жидови Вольві, котрий править цілою громадою. Став він підбурювати громаду против школи і писати доноси на учителя до староства. Хвалить ся, що має „добрі плечі“, отже все може зробити, що він крім того має ще й багато людей у своїй кишені, то є люди потакують ему як барани. І так гірка година учителеви з такою купою дїтворі, а ще находить ся люди, що не дають ему спокійно працювати. Так нам пишуть деякі селяни з Старої Жучки, що не дадуть ся Вольві за ніс водити а хочуть підпирати школу і учителя. Дай то Боже, аби они взяли верх над темними людьми в громаді.

Конкурс на посаду молодшого учителя в трикласовій, народній школі в Качині з німецькою, рускою і польською мовою викладовою розписує повітова рада шкільна в Гурагуморі. Подане треба вносити в урядовій дорозі до 12-го мая с. р.

Повітова конференція учительська для черновецького міського повіту буде радити над такими шкільними справами: 1) Систематичне використання научного способу науки в реаліях, а іменю а) при науці о землі б) при історії природній і в) при науках природничих, як теоретично вияснювати і показувати на практичних примірах? 2) В який спосіб можна приписати дисциплінарні способи ужити так, щоби удержати між шкільною молодіжкою порядок і кариєсть? 3) Як треба уставляти теперішні лавки з огляду на зріст дїтний і які зміни можна би зробити на лавках?

Против часописів звернув ся черновецький маїстрат розпорядженням до своїх урядників, щоби репортерам не удали жадних відомостей про маїстратські діла. Відай оно не добром пахне там, де потрібна така таємничість...

Ювілей Пипіна. Російський учений, автор „Історії славянських літератур“, Пипін обходив 40-літній ювілей своєї літературної праці. Пипін в своїй згаданій „Історії“ признав повне право самоостійного розвитку нашої літератури. В пізніших часах, а іменю в своїй полеміці з бл. п. О. Огоновским по причині його Історії українсько-руської літератури змінив Пипін дещо свої погляди. Петербургські дневники посьвятити ювілятові дуже симпатичні згадки.

Чим воюють? Тому рік вся казанськорумунізаторська праса черновецька наважови повтаряла брехні Бук. Відомостей на нашого чо-

мужчия? Я думаю, що ми, мужичия, не дуже повинні гордитись тоді, коли подобаємо ся паннам... нашим паннам. Ви повинні знати, хто їм найбільше подобає ся?

— Хто-ж такий?

— Мужчина молодий, пристойний і заможний. Може бути притім чоловік безхарактерний і глухий, аби лиш добре гуляв, умів правити компліменти і анекдотами сипав — вже він паннам мусить подобати ся і може собі вибрати хоч яку...

— Красне понятє про нас! — відповіла Маня. — Розчарували ся на одній панні і вже всіх судите однаково. То несправедливо. Ви не знаєте дївчат!

— Розуміє ся, суджу о стілько, о скільки знаю.

— Але-ж ви їх зовсім не знаєте!

— Всіх певно ні, але кількадесять знаю з різних сторін і різних родин. Ви знов, пані, не думайте, що всі такі як ви. Коли ви кажете, що я можу паннам подобати ся, то хочу вірити, що чей добрим своїми прикметами, характером.

(Дальше буде.)

ловіка, купця Дмитра Грищука з Садагури. Менше-більше в тім самім часі садагурський православний парох Микитович мав дуже неприємний процес зі своїми парохіанами, з котрого виходило, що він, як добрий святий, дуже любить своїх парохіян, але ще більше їх жінки... Бук. Відомости не мали що дїти до роботи, та взяли сего панотця в оборону. В тій цілі написали ще багато клевет на тих людей, що нібито дали причину до того процесу. Виходило таке, що о. Микитович дуже собі чемний і побожний чоловічок, а лише его парохіяни в дикі безбожники. Він і сам думав так про своїх парохіян і навіть закаржив Дмитра Грищука в суді о богохульство. Про то богохульство писали багато Бук. Відомости, Buk. Post. Gazeta Bucovinei — і хто там ще до сеї чесної компанії належить. Справа Грищука з Микитовичем протянула ся в суді аж до сего року і закінчила ся тим, що суд увільнив Грищука від обжалованя а на его просьбу виставив ему ще таке свідцтво:

„Ч. 1467. Дмитрови Грищукови з Садагури на его просьбу з 6. марта 1897 ч. 1467 видає ся урядове свідцтво, що карне поступоване, виточене против него на підставі § 110 зак. кар. з причини злочину порушення релігії на внесенє п. к. прокураторні з 16. лютого 1897. ч. 1283 — рішенням тутешнього суду з 28. лютого 1897 ч. 1290 застановлено і що нема жадної підстави до дальшого судового поступованя против него.

Ц. к. повітовий суд. Садагура, 25. марта 1897. *Трошкетер.*“

Чимже ж воюють наші противники?

Новий руский театр в Галичині основує ся в Самборі. Нова дирекція розписує конкурс на 30 драматичних сил, сьпіваків і сьпівачок, капельмаїстра, шість музикантів, суфлера і машинїста. Зголошувати ся належить під адресою: Руский театр в Самборі, poste restante, бо дирекція заховує — своє incognito. Доносить о тім *Галичанин*. Чому так скрито беруть ся до того?

За вибори. З Смерековець, жовківського повіту, обжалувала прокураторія чотирох тамошніх господарів о публичне насильство. Справа пішла за вибори. Акт обжалованя основує ся на тім, що підсудні грозили словами підчас виборів: „Кров буде лити ся.“ Крім тої погрози акт обжалованя закидає їм ще, що они посуджували виборчого комісара о сфальшованє виборчих актів і що хотіли ему ті акти відібрати. На лаві обжалованих засіли: Іван Пушкар, Михайло Стахів, Демко Пушкар і Стефан Добросинєць. Розправа вела ся перед звичайним трибуналом і тривала три дні. Обжалованих боронили др. Левіцький, др. Добрянський і др. Федак. Они не признали ся до вини, заперечили, мов би хотіли змусити комісара до нових виборів. Зізнаня свідків заперечили також, що обжаловані не грозили словами: „будемо різати, вішати, кров буде лити ся.“ Сї слова потвердив тільки виборчий комісар Попелка. Суд в мотивах вироку був тої думки, що крім комісара всі прочі свідки могли тих слів не чути. Всіх обжалованих заасуджено. Іван Пушкар дістав 10 місяців, Стахів пів року а Демко Пушкар і Добросинєць по три місяці тяжкої в'язниці.

Про убійство Григорія Когута і жени, господарів з Антонівки доносять з Чорткова, що его доконали власні внуки і правнуки убитих, хлопці в віці 15 до 18 літ. Злочинні доконали також рабунку около 8000 зр.; виновників ув'язнено.

Хотів зарізати ся гардеробаний черновецького театру Шпінер і розпорів собі живіт — з любови, певно для якоїсь акторки... Тяжко раненого віддали до краєвого шпиталю.

За сїрник поєварили ся в Топлеці на Угорщині Давид Гелешку і Юрий Соїму. Один другому не хотів дати заналити цигаретки і коли з того прийшло до бійки, Соїму ударив противника ножом і положив его труном. Розуміє ся, що оба були пані.

Дрібні вісті. Руско-народний театр під дирекцією пн. Осипа Поліщука і Михайла Олшанського тепер в Черемисли і грає в Замковій

сали. — Бібліотеки товариств „Просвіти“ і „Наук. товариства ім. Шевченка“ у Львові — отворені кожного вітїрка і кожної п'ятниці (виїнявши свята) від години 12. до 1. в полудне. — Ярослав Олесницький, родом з Зарваниці, повіту підгаєцького, одержав в львівськїм університеті степенє доктора прав. — В Білій, чортківського повіта, жандармерія арештувала неконцїонованого еміграційного агента Ружицького, що баламутив наїд, брав від кожного по 75 зр. ніби то на стемпель і так зібрав звиш 200 зр. Агент і гроші находить ся в безпечнім депозиті чортківського суду.

Помер в Старій Соли о. Лев Ясеницький в 81 році життя, батько радника судового Володимира Ясеницького в Чернівцях.

Щереписка редакції.

Л. Савич в К. Перший поверх з салею думав ставити на теперішніх сильних стїнах Народного Дому в липи і серпні. Після плану, котрий виробив уже архітект п. Кайка, буде сали мати 100 метрів квадратних, значить на наші потреби буде досить велика. Крім того будуть мати свої поміщеня товариства, а два люкалі по кілька комнат буде можна винаймати. Річ в тім, аби тепер буковинські Русини прийшли до того пересвідчення, що на ту будову не зложать гроший галицькі Русини, бо они мають свої великі видатки, лише мусимо зложити ми. Маємо надїю, що як почне ся вже мурувати, то й охота до складок буде у буковинських Русинів більша. Кошта обчислені менше-більше на 12,000 зр.; на то 6000 зр. дістанемо в червні з льотерії державної; отже починати можемо. На Буковині не повинно бути руского села, з котрого би на ту ціль бодай до двох-трех літ не прийшло по 50 зр. — *Читатель з Гуцульщини*. Якже вам на то порадити? Кожда газета друкує повість такими малими куснями що дні. Великі віденські газети подають звичайно повісті ще меншими куснями, як *Буковина*. Що вражінє розбиває ся, се певна річ. Інакше вражінє має ся з повісті в книжці, котру можна перечитати за один-два дні, а інакше з порозриваних фейлетонів за два місяці. Але на то ради нема, хіба читайте устунами що кілька днів. Та повість вийде і в книжці. — *Українець*. Одержали, спасибі! — *М. К. в Б.* Не можна, мусить бути раз порядок. Брат-братом, а брїндза за гроші.

Телеграми „Буковини“.

З дня 13-го цвітня 1897 року.

Букарешт. Нове міністерство румунське складає ся так: Президентом і міністром справ заграничних є Дмитро Стурдза, фінансів — Кантакузен, внутрішніх — Перекидєс; рільництва, торгової промислу і домен Столоян, просвіти і віроїсповіданя Спіро Гарет, публичних робіт — Зонїель Браціану, справедливости Александер Джуvara, а війни генерал Берендей.

Касор. В місцевості Лабрує коло Касор підчас богослужєня завалили ся стєли церкви; погнїбло 8 людей, погальчило 30 дївчат, між ними 10 тяжко.

Царгород. Поміж Дірката і Мельпото Греки напали в трох місцевостях. Турецкі часописи кажуть, що то було правильне войско грекє, котре всюди віднерли Турки. Страти Греків коло Кранїї були великі, в Турків малі.

Атени. Ходять чутки, що правильному войску на границі строго заборонили зачинати ся з Турками і переступати границю. Згадані повясне напади приписують Греки напастям Турків.

В КОЖДІЙ РУСЬКІЙ ХАТІ І ШКОЛІ

повинна знаходити ся

Народописна карта

українсько-руського народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просвіта“, а виконана в літографічній закладі Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарська ціна карти, наклеєної вже на полотні, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просвіті“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

П. Т.

Отримав честь повідомити шановних відвідувачів, гостей і публіку, що я перебрав існуючий досі під фірмою

АНТІН ТАБАКАР І ГАІНА

склад корінних товарів, вин і делікатесів

(заснований 1812 р.),

а окрім того

АГЕНТУРУ І СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з днем 1-го липня с. р. і буду далі вести під моєю власною фірмою

СТЕФАН ГАІНА.

При цій нагоді складаю сердечну подяку за довіру, оказану так часто попередній фірмі, і прошу уклінно, мати те саме довіру на даліше і для мене, при чім запевняю, що все старатимуся задовольнити шановних гостей добірними товарами найліпшого сорту, низькими цінами і уважною службою.

Прошу о часті замовлення і пишусь з поважанем

Стефан Гаїна.

Приватна клініка хірургічна

(Приватна клініка операційна)

Д-РА СТ. КВЯТКОВСКОГО

емерит. оператора к. в. хірург. клініки університетської

Білгород-Гусенбаєра у Відні

знаходять ся

в Чернівцях, вулиця Менгера ч. 25.

В справі приймаю хорих і інших інформацій треба удавати ся до управителя приватної клініки д-ра Квятковського в Чернівцях, вулиця ратушова (дм Віноч-фєра.)

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові в домі „Просвіти“ Ринок 10.

перше і одинокє руске товариство асекураційне, припоручене Всч. Духовенству і всім вірним через Впреосв. Митр. і Преосв. Еп. Ординариати всіх трьох галицьких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарські знаряди, збіжжє в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкідливих вогнів за можливо найнижшою оплатою.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі, а договори заключені з першими Товариствами контрасскураційними подають „Дністрові“ можливість обезпечувати і виплачувати і найвищі суми.

Поліси „Дністра“ приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На житє можна обезпечити ся через „Дністер“ після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкористівніші умови і видає поліси і квіти в руській мові.

Товариство взаїмного кредиту „Дністер“, створене зареєстроване з обмеженою порукою, приймає від своїх членів і третіх осіб вклади до опроцентования по 5 процент. Гваранція і ліквідована. Удільні по 50 корон. Позички уділяють ся тільки власникам реальностей, вільних від тягарів, за порукою двох членів. З позичок відтягає ся десята часть на уділ.

Зголошення о уділені агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

Пам'ятайте на Народний Дім
в Чернівцях!

ДРУКАРНЯ „РУСКОЇ РАДИ“
в Чернівцях.

Перша на Буковині

РУСКА ДРУКАРНЯ

в Народнім Домі

при вулиці Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські в мовах руській, польській і німецькій.

ДОБІР БУКВ ВЕЛИКИЙ.

Роботи виконує ся скоро, солідно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

Для панів учителів!

INSPECTIONSBERICHT

є на складі в друкарні

„Рускої Ради.“

Просимо о замовлення.

„РУСКА БЕСІДА“

в Чернівцях

має на складі отсі свої видання:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛІОТЕКА“

для молодіжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по 1 зр. за річ-ник, а всі 7 разом 6 зр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА“

сумна історія, для перестороги і науки, 80 сторін за 80 кр.

„Слова правди і науки“

з поезій Тараса Шевченка. Ціна 10 кр.

„25 повісток“

для чемних діточок.

32 сторін. Ціна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“

Даруночок для руских діточок. Ю. Федьковича 10 кр.

На поштову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Бібліотеки“, а по 2 кр. за кож-ду поодинокую книжочку.

Замовлення приймає й редакція „Буковини.“

Рух поїздів залізничних

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-європейского годинника.

Приходять	П о ї з д и			Відходять	П о ї з д и		
	поспішні	особові	мішані		поспішні	особові	мішані
до Чернівців				з Чернівців			
З Відня, Кракова, Львова, Станіславова, Коломиї і Снятина	1128	657	1028 550	До Снятина, Коломиї, Станіславова, Львова, Кракова і Відня	347	941 1029	538
З Букареншту, Яс, Сучави, Глибоки	329	912	1000 523	До Глибоки, Сучави, Яс, Букареншту	1203	711 1048	616
З Новоселиць, Садагури			1113 950	До Садагури, Новоселиць			430 612

Підчеркнені числа означають пору нічну від 6 год. вечором до 5 год. 59 мин. рано. — Середно-європейський час різнить ся від львівського о 36 минут, а від черновецького о 44 минут; коли на залізницях є 12 год., то на львівській годиннику є 12 год. 36 мин., а на черновецькій 12 год. 44 минут.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарадом Івана Хроменського.

За редакцією відповідає **Осип Мановей.**

ЧАСОПИСЬ
для
руських родин.
Виходить щодня
крім днів по
недільні і святах.

БУКОВИНА

Редакція і адміністрація в Чернівцях ул. Петровицька ч. 2.

Передплата
10 зр.

Загальні збори тов. „Руска Бесіда.“ в Чернівцях.

Заступник голови прокуратор В. Михальський отворив збори, вітаючи присутніх членів сердечними словами, особливо членів з провінції, що їх не стримала дома непригідна, слітна пора, та представителів читальень, в котрих лежить сила і розцвіт Рускої Бесіди. Змінений статут товариства розширив її діяльність на поле економічне, щоби закладати крамниці, каси позичкові, заводити спілки селянські, основувати пшнічарі і др. та доси не мотло товариство здобути більших успіхів, бо не достає ему до того

гроший і людей. Але всеж таки за той час повстало 16 читальень за почином Рускої Бесіди і ті читальні розвивають ся гарно. Коло закладання читальень завдали собі найбільше труду посли Пігуляк і Смоль-Стоцький (Слава їм!), і за те належать ся їм слова признання і щирої подяки; коло видавництва товариства трудив ся інспектор Омелян Попович (Слава!); видавав бібліотеку для молодіжи та укладав календарі товариства.

Наступило відчитане справоздань з послідних загальних зборів; справоздане виділу і справоздане касове. Головні точки зі справоздання виділу піднесені вже в промові провідника зборів; справоздане касове представляєсь ось як:

26. справоздане касове

тов. „Руска Бесіда“ за час від 21-го жовтня 1894 до 11-го цвітня 1897.

А. Стан каси.

І. ПРИХОДИ	Від 21. жовтня до 31. грудня 1894		Від 1. січня до 31. грудня 1895		Від 1. січня до 31. грудня 1896		Від 1. січня до 11. цвітня 1897		Сума	
	зр.	кр.	зр.	кр.	зр.	кр.	зр.	кр.		
1. З членських вкладок	23	45	44	50	46	20	9		123	15
2. Соймова запомога			200		200		300		700	
3. За рухому азбуку	121				1	50			122	50
4. За календар	45	56	257	59	257	04	98	20	634	39
5. За бібліот. для молодіжи	253	65	75	52	56	36			385	53
6. За анонси календарські	26	50	73	60	52	05	80	30	232	45
7. З продажі книжок		20	3	92			6	25	10	37
Сума	470	36	655	13	613	15	493	75	2232	39
ІІ. РОЗХОДИ										
1. Друк книжок і формулярів	189	10	540	20	384	04	361	80	1475	14
2. Адміністрація	23	54	74	13	33	65	10	53	141	85
3. Платня служашого	22		24		24		8		78	
4. Стенплі	30		57		58	06	5		150	06
5. Брошуроване	21	80	20	45	30				72	25
6. Недобір	141	67			65		11	60	218	27
Сума	428	11	715	78	594	75	396	93	2135	57

Відтягнувши розходи від приходів позістає в касі 96 зр. 82 кр.

Б. Стан маєтну

тов. Руска Бесіда 11. цвітня року 1897

представляє ся так:

1. Вартість книжок в магазині	1.200 зр. — кр.
2. Вартість порозселених календарів на рік 1897	300 „ — „
До перенесення	1.500 зр. — кр.

З перенесення	1.500 зр. — кр.
3. Вартість книжок (видавництва Рускої Бесіди) в книгарні у Львові	59 „ 96 „
4. в „ Пардінського	25 „ 40 „
5. Готівка в касі щадничій	3 „ 50 „
6. Готівка в касі товариства	96 „ 82 „
Сума	1.685 зр. 68 кр.

В. Пасива:

Нема.

Чернівці, дня 11-го цвітня 1897.

АНТІН КЛИМ, контролёр.

А. РУСНАК, касиер.

Вибрана ad hoc контрольна комісія з уч. Прокоповича, Данилевича і Савицького перевірила предложене справоздане касове і на внесення уч. Савицького уділили збори одноголосно абсолютну уступуючому виділові. Новий виділ вибрано одноголосно аклямацією а опісля на внесення інсп. Поповича окликано одноголосно головою товариства посла С. Пігуляка. До виділу вибрані: надрадник Ясеницький, прокуратор Михальський, інспектор Попович, адвокат Ганкевич, редактор Маковей, професор Клим, урядник університетської бібліотеки Ронгуш, надуч. Руснак, академик Лисинецький; на заступників: артист маляр проф. Ю. Пігуляк, урядник почти В. Черський і академики Гандяк, Бриндзан і Догоміля.

На порядок денний прийшов тепер відклик виділу до загальних зборів, що почати з богатою бібліотекою товариства, що складає ся переважно з російських і німецьких творів, а для браку місця і власного локалю товариства засуджена на повільне знищення. Виділ піддає під розвагу зборів, чи не лучше було би дарувати часті бібліотеки для чернівецького університету, де книжки були би ліпше заховані і приступніші для ужитку. Інсп. Попович радить передати бібліотеку Народному Дому, як тому товариству, що має власну хату і має обовязок старатися о заложення бібліотеки і музею. Уч. Данилевич домагає ся, щоби популярніші книжки розділити межі учительські бібліотеки а решту продати і узискані гроші обернути на видавництва товариства. Др. Дутчак жадає, щоби вибрати комісію для упорядкованя бібліотеки і вести її даліше в заряді товариства; академик Казмуцький хоче її для „Союза“; уч. Салабан виступає против всякого дарованя а бажає передовсім знати, в яким стані знаходиться бібліотека і яка її вартість. Провідник зборів поясняє що бібліотеку можна би уживати, тільки треба богато книжок дати до оправи; вартість не дасть ся докладно означити, але все таки виносить 2000—3000 зр.

Усю дискусію, що вела ся ще довший час над тою справою, зібрав інсп. Попович у ясні вискази і відликуючи ся на більшість голосів, поставив внесення щоби по упорядкованню передати бібліотеку Народному Дому з тим усливом, що він має її удержувати. Збори прийняли се внесення всіма голосами против чотирох.

Між вільними внесеннями поставив уч. Салабан таке, щоби уповномочити виділ, продати непотрібні книжки і збори прийняли се. Лопатинський вносить, щоби виділ по змозі установив премій для викликаня живішого руху на полі популярної літератури; проф. Стоцький звертає увагу, що завданем Бесіди є передовсім дбати про молодіж і видавництва для неї; розписуване премій робить коштя а присуджуване їх великі клопоти; ліпше переказати добрі річі з чужої мови, як друкувати оригінальне а пусте. Уч. Салабан домагає ся, щоби більше книжок видавати і розсилати бібліотекам шкільним за зниженою ціною, або і даром. Інсп. Попович формує попередні внесення і додає, щоби завізвати виділ до точної адміністрації, бо видавництво календаря виказує дефіцит. Уч. Люк нарікає на унадок духа на провінції взагалі і по читальнях та домагає ся від виділу, щоби дав ініціативу до прогулюючої молодіжи академічної відчас ферій. — Акад. Казмуцький заявляє, що „Союз“ вже має таку гадку. — Учнт. Данилевич бажає, щоби скликати збір письменників для порозуміння, як і що писати для молодіжи. Кунєнь Дмитро Гринчук з Садатурі признає, що дух між народом підупадає, а то тому, що варді не знає, кого тримати ся і за ким їти. Інтелігенція мало показує ся на села, сільські люди не можуть її пізнати, то і не довіряють їй та чують себе

австрійський не підпре сеї убійчої для руского народу й шкідливої та небезпечної в своїх наслідках для австрійської ідеї державної справи, видуманої найгіршими ворогами рускої нації і Австрії. Горетка кацапів буковинських може ще якийсь час утрудняти але не спинить самостійного розвою нашої нації, а „Бук. Вѣд.“ то таке мізерне щення, на котрого лайку годі, ба навіть єдино поважному чоловікові, що має перед собою пильну дорогу, хоч би плюнути, не то що від него оборонятись. Коли-ж ми часом скажемо слово про лайку отсеого органу підлх клевет і безсоромної лажі, то тільки тому, що на Буковині є ще люди, що вірять в кожний задрукований шматок паперу, немов в писмо євхате.)

НОВИНИ.

Чернівці, дня 14-го цвітня 1897.

Посол Винницький Ізидор повернув з Відня до Чернівців.

Іменования і перенесення. Львівський вищий краєвий суд іменував вахмайстра державної стації Гугона Герціга канцелярством окружного суду в Сучаві. — Канцеляр Адольф Ліндінгер перенесений зі Сторожинця до Заставної а Іван Поль з Заставної до Серету. — Іменования канцеляристами Кароль Темиле з Сучави для Соляки та Израель Гелер для Серету; канцеляристами повітових судів іменовані рахункові підофіцери Посель Сколер для Сторожинця і Едмунд Салі для Садагури.

Для лікарів. Кіцманське староство оголошує, конкурс на посаду лікаря в громаді Беренчаній для тогож санітарного округу. Річна платня виносить 600 зр. крім того дисти за урядові подорожі. Стараючи ся мають виказати а) правом виконувати лікарської практики б) австрійським горожанством в) знанем рускої мови. Подання треба вносити приписаною дорогою до чотирох тижнів від часу сего оголошення.

Знов перерва руху залізничного на шляху Ішани-Сучава. З причини усунення пасажу задержаний рух всіх поїздів від 12-го цвітня на 24 годин.

Другий поспішний поїзд на шляху Чернівці-Відень. буде відходити від 1. мая о годині 8-ій мін. 19 рано і приїде до Відня на другий день о год. 6-ій мін. 40 рано. З Відня виходити ме о 9-ій год. 30 мін. і приїде до Чернівців о 8-ій год. 11 мін. вечером.

Зільбер був сам в хаті. Жінка его з синам виїхала вже тому два дні до рабіна порадились, як викрутити сина від бранки, і ще не вернула; доньки і другий син виїхали були в сусіднє місто до тітки в гості.

У Зільбера євїтили ся чотири євїчки на столі, як звичайно під шабас. Він щойно помолвив ся Богу, положив спору книгу на шафу, скинув з себе широкий талес з чорними пасками, на краях сріблом шитий, поїдував его, приложив палець до чорної скриньки на чолі і на ремени, котрим була обкручена ліва рука, поїдував палець і помалу з побожною скидав з себе ті прибори до молитви. Потім, не скидаючи кусю обшитої шапки, обмив пальці водою і засїв до застеленого стола, на котрим коло ліхтарів лежала тарілка з смачною рибою, приправленою перцем і цибулею. Коло тарілки лежав шабасовий колач і стояла фляжина з рожевою горівкою. Все те ще перед вечером принесла ему добра невістка з другої коршми в Залісє, що стояла в иньшій куті села. Мошко винив малу чарку і почав вечеряти.

В комнаті, в котрій сидів, було тихо. Тільки часом з шинку через єїні чути

З Ленківців пишуть нам селяни. „По смерті о. Галаревича прислали нам на сотрудника Волоха о. Вербоваго і то такого запеченого Волоха, що з ним ні розмовити ся ні в церкві почути від него руске слово. Скажіть нам, будьте, ласкаві, що ми маємо почати з таким панотцем? Він для нас німий, а ми для него.“ Нехай ленківські селяни удадуть ся до консисторії — може она їм відповість, що почати з таким панотцем, що руский хліб їсть, а по руски говорити не навчив ся.

Коло Вікна напав тамошний глухонігий мужик дня 12-го цвітня одного старого жиди і забив его кількома ударами ножем. Відтак зрабував у него 30 зр. готівки і весель та скрив ся у своїй хаті. Жандармерія вислідила убийника притомом; він толкував ся мімічними знаками, що жид мав з ним посперечати ся і напасті на него з ножем, а він аж тоді вирвав від него ніж і пробив противника. Кілько на тім правди, викаже може єлїство.

Другі розрухи антисемітські. По ходорівських розрухах розпочали ся напасти на жидів в Долинянах коло Княгинич, викликаві знова залізничними робітниками. Оноді прийшло до коршми в Долинянах кільканайцять робітників і забавляли ся весело аж до пізної ночі. В ночі вже добре підніті урядили собі забаву на жидівським начиню. Коли не стало вже ніякої цілої посудини ані одного вікна, хотїли побавити ся з самими жидами, однак ті видячі на що заносить ся, утекли завчасу. Другого дня захоочені вчерашніми результатами забрали ся вже з самого ранку до піддрована жидівських домів. Повторені розрухи мали на оці вже тільки матеріальний інтерес, вікон і начиння не били, тільки забрали масло, яйця, хліб або кілька корон, котрих домагали ся титулом податку. Жандармерія арештувала 14 експедиентів і відставила до рогатинського суду.

В сиріві паспортів до Росії оповіщує російський консул у Львові п. Пустошкин: На основі обовязуючих принципів речинєць візования паспортів виносить шість місяців. В часї того речинця кождому чужинцеві вільно переїздити через границі Росії після внодобы, але по шістьох місяцх паспорт, хоч би він був виставлений на три роки, мусить бути на ново візований.

Палїя зловили, що підняв хату господаря Діоніза Тушинського в Михальчїм, при чїм згорїли і господарські будинки і засоби паші. Злочинєць називає ся Яків Арсеній, тамошний мешканєць і доконав того діла з мести. В тутешнім краєвїм судї признав ся цілком до вини.

було уривану розмову двох осіб. Се розмавляла з Козаком Марта Чайчиха, що в шабас замість Мошка продавала горівку і відбирала гроші.

— Марто! — гукнув Зільбер на всю хату, не встаючи від вечері.

— А що там? — почув ся голос з шинку і за хвилю увійшла в хату Чайчиха.

— Козак ще сидить?

— Та сидить. Такі вам річи оповідає, що аж страх! Кажє, що его донька — та, знаєте — виїшла за великого пана замуж там за морем. Тільки, кажє, той єї чоловік тепер хорувє.

— І ви тому вірите? Він то вже давно говорить.

— Та як не вірити? Присягає ся! Листи дістав... Ще, кажє, паном буде.

— Ну-ну, заким стане паном, викиньте его за двері! Винив що?

— Винив два келишки і сидить.

— Кажіть ему, най іде до дому. Менї більше євїтла винажить ся, як він виє. І пізно вже. Ага, а закличете менї ще Кри-

Нещасна пригода. З Красного, залізничної стації між Львовом а Золочевом, пишуть: Дня 5. с. м. стягали шібері самі, без машини вагони на двірці в Краснім. Межи тими Лев Дїдух мав задачу зсуені вози до купи євїнати ланцухами. Коли так два вози зближали ся до себе, Лев Дїдух не чекаючи, аж вози цілком зїдуть ся, хотїв перше увійти межи них, щоби пізнійше не хилати ся; але не встиг утечи, бо в часї его переходу як раз вози ударили о себе, а Дїдух попав ся межи тарелї з пружинами і євїснений ними, погіб на місці.

Дрібні вїсти. В Оломуцу помер славний антрополог, др. мед. Андрій Ванкель в 58-ім році житя. — В Темешварі жандармерія викрила шайку фальшивників грошій, зложеноу з 15 осіб. Они фальшували корони. — В Загребі увязнено 7 злодїїв, що розбивали залїзні каси і довершували ріжних крадежїх з вломом. На чолї шайки євївав тамошний різник Мик. Торкана.

Складки. На Народний Дїм зложили далї: учит. з Кіцманя Арт. Українєць 1 зр., учит. з Чорного Потока Ант. Синюк 1 зр., складка з нагоди євїяткования памїти Шевченка зібрана учит. Ілюком 3 зр. 31 кр., учит. з Малаїтинів І. Григорійчук 1 зр., складка на іменниках надучит. Низоровича в Кіцмані зібрана Вас. Арїйчуком 3 зр. 15 кр., учит. з Рєвни Мандичевський 1 зр., купєць з Садагури Дм. Гришук піврічну дївіденду від одного пая в „Рускій Касї“ 53 кр., практикант концент. при правительствї Єх 1 зр., складка зібрана учит. Вас. Турушанком (на се зложили ся: сам Вас. Турушанко 1 зр., Ернєт Верц 50 кр., Ант. Бавман 50 кр., Йог. Йокш 50 кр., Йог. Анлер 50 кр., Еман. Шандру 50 кр., разом 3 зр. 50 кр. — всего доси разом 153 зр. 46½ кр. — Вас. Радомський зложив третю рату 2 зр. членської вкладки, а надєстражник в Путилові Ів. Яцикевич першу 25 зр. — На друкарню: надучит. з Мамаївїч нов. Іван Савїцький 3 зр. — разом доси 25 зр. 97 кр. Сердєчне спасибї!

Телеграми „Буковини“.

З дня 14-го цвітня 1897 року.

Відень. Найблизше засїданє ради державної відбудє ся дня 28-го цвітня.

Царгород. Грецькі війська напали в силї 9000 людей на турецку сторону коло Арти, але стратили при тім 175 жовїрів і 4 пушки та мусїли поїнути ся.

ворукого із стайні, най дров доложить до груби, бо ту зимно. А дурїюватий Антонико де?

— Спить.

Добра хвиля минула, як у єїнях почув ся ступанє євїршу Козака і Чайчихи, котрі відходили до дому, а відтак Криворукого. Він помалу отворив двері, замкнув і станув коло них. Мошко підняв ся зза стола і глянув на Криворукого.

— Худоба напосєна?

— Напосєна.

— Коням оброку дав?

— Дав.

— Привєси ще дров і докинь до груби... Ну, чого стоїш і дивиш ся, як вовк?

— Та я нічо — і Криворукий пішов по дрова.

За хвилю прийшов з полїнами і докинув дров до груби. Зільбер уже розбивав ся і клав ся в ліжко.

(Далїше буде.)

Париж. Агенція Гаваса доносить з Трикалі, що після достовірних вістей виходить, що план повстанців був такий, щоби обсадити Бальтіно і прилежні позиції для спинення Турків в поході. Повстанці облягають ще тепер Бальтіно, але чи вже заняли его, не знати. Так само обсадили переходи коло Мецови та коло Діскати. Видали прокламацію до Македонців і Епіротів, щоби прилучилися до них.

В КОЖДІЙ РУСЬКІЙ ХАТІ і ШКОЛІ

повинна знаходити ся

Народописна карта

українсько-руського народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просвіта“, а виконана в літографічній закладі Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарська ціна карти, наклеєної вже на полотні, виводить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просвіті“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

П. Т.

Отримав маю честь повідомити шановних відвідувачів, гостей і публіку, що я перебрав існуючий досі під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ГАІНА

склад корінних товарів, вин і делікатесів

→ (заснований 1812 р.) ←

а окрім того

АГЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИХ МАШИН

з днем 1-го липня с. р. і буду далі вести під моєю власною фірмою

СТЕФАН ГАІНА.

При сій нагоді складаю сердечну подяку за довіру, оказану так часто попередній фірмі, і прошу уклінно, мати те саме довіру на даліше і для мене, при чім запевняю, що все старатимуся задовольнити шановних гостей добірними товарами найліпшого сорта, низькими цінами і уважною службою.

Прошу о часті замовлення і пишув

з поважанем

Стефан Гаїна.

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові в домі „Просвіти“ Ринок 10.

перше і одинокое руске товариство асекураційне, припоручене Веч. Духовенству і всім вірним через Впреосв. Митр. і Преосв. Еп. Ординариати всіх трех галицьких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарські знаряди, збіжжя в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкідливих вогнів за можливо найнижшою оплатою.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі, а договори заключені з першими Товариствами контрааскураційними подають „Дністрові“ можливість обезпечувати і виплачувати і найвищі суми.

Поліси „Дністра“ приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На житє можна обезпечати ся через „Дністер“ після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкористийніші умови і видає поліси і квіти в руській мові.

Товариство взаїмного кредиту „Дністер“, створене зареєстроване і обмеженою порукою, приймає від своїх членів і третих лиць вкладки до опрочентовани по 5 процент. Іваранція цілковита. Удїли по 50 корон. Позички удїляють ся тільки власникам реальностей, вільних від тягарів, за порукою двох членів. З позичок відтїгає ся десята часть на удїл.

Зголошення о удїлені агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

Пам'ятайте на Народний Дім
в Чернівцях!

ДРУКАРНЯ „РУСКОЇ РАДИ“
в Чернівцях.

Перша на Буковині

РУСКА ДРУКАРНЯ
в Народнім Домі

при улиці Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські в мовах руській, польській і німецькій.

ДОБІР БУКВ ВЕЛИКИЙ.

Роботи виконує ся скоро, солідно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

Для панів учителів!

INSPECTIONSBERICHT

е на складі в друкарні

„Рускої Ради.“

Просимо о замовлення.

„РУСКА БЕСІДА“

в Чернівцях

має на складі отей свої видання:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛІОТЕКА“

для молодіжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по 1 зр. за роки, а всі 7 разом 6 зр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА“

сумна історія, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр.

„Слова правди і науки“

з поезій Тараса Шевченка. Ціна 10 кр.

„25 повісток“

для чемних діточок.

32 сторін. Ціна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“

Даруночок для руських діточок. Ю. Федьковича 10 кр.

На поштову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Бібліотеки“, а по 2 кр. за кождою поодинокую книжочку.

Замовлення приймає й редакція „Буковини.“

Рух поїздів залізничних

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-європейского годинника.

Приходять	П о ї з д и			Відходять	П о ї з д и		
	поспільні	особові	мішані		поспільні	особові	мішані
до Чернівців				з Чернівців			
3 Відня, Кракова, Львова, Станіславова, Коломиї і Снятина	1128	657	1028 550	До Снятина, Коломиї, Станіславова, Львова, Кракова і Відня	317	941	1028 538
3 Букарешту, Яс, Сучави, Глибоки	329	912	1000 523	До Глибоки, Сучави, Яс, Букарешту	1203	717	1048 616
3 Новоселиці, Садагурі			1113 950	До Садагурі, Новоселиці			450 612

Підчеркнені числа означають пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мин. рано. — Середно-європейський час різницить ся від львівського о 36 минут, а від черновецького о 44 минут; коли на залізницях є 12 год., то на львівській годиннику є 12 год. 36 мин., а на черновецькій 12 год. 44 минут.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

3 друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовського.

За редакцію відповідає Осип Маковей.

ЧАСОПИСЬ
для
руських родин.
Виходить щодня
крім днів по-
недільних і святых.

БУКОВИНА

Редакція і адмі-
ністрація в Чер-
нівцях ул. Пе-
тровича ч. 2.
Передплата
10 ар.

Розпоряджене язикове в користь рускої мови.

Вже в грудні минушого року пожаждала ся консисторія митрополіта у Львові перед президією намісництва галицького на те, що власті адміністраційні в переписках своїх з духовенством руским не уживають руского язика, а від урядів парохіяльних жадають пераз виказів і сиравоздань в язичі польскім. Сего року представили послі Барвінський і Вахнянин президії намісництва наглядчу потребу остаточного упрядкування язика руского в переписках властей адміністраційних з рускими сторонами. Намісництво віднесло ся до сих представлень як найприхильнішє і видало таке розпоряджене язикове, датоване з 24-го марта 1897 р.: „Вже обіжником з 14-го марта 1895 р. до ч. 2714 пригадав я старостам у всхідній Галичині розпоряджене міністерства справ внутрішніх з 20-го грудня 1852 р. ч. 12466, з 4-го липня 1860 ч. 2160, розпоряджене міністерства стану з 10-го цвітня 1861 р. ч. 2325, нормуючі справу уживання краєвих язиків, т. є. польского і руского в відносинах з сторонами. Тепер звернув я розпорядженем з 24-го марта 1897 р. до ч. 2728 увагу властей політичних всхідної Галичини на основу згаданих розпоряджень міністеріальних, в котрих постановлено, щоби ті власті як в урядових переписках з сторонами, так і в устних розправах і писемках уживали того язика, котрим сторони володіють.

Рівночасно звернув я увагу властей на те, що сторонам і їх правним заступникам вільно в писемках до властей уживати німецького, польского або руского язика; що власті при сиснуванні протоколів зі сторонами обов'язані сьє уживати їх рідного язика; видавати вирокі в тім язичі, в котрім сторони внесли першу свою устну або писемну просьбу, наколи би такої просьби

не було — видавати вирокі в язичі матернім сторони. Вкінці поручив я взагалі, щоби власті політичні писали до сторін: до селян, духовних, до урядів парохіяльних і т. д. в язичі, звичайно ними уживанім. Ц. к. намісництва, Сангушко.

Комунікат о сьім розпорядженю переслало намісництво митрополітій консисторії під днем 21-го марта 1897 р.

Щож сказати нам до сего розпорядження? — питає ся *Руслан*. — Кн. Сангушко зрозумів кривду, яка діялась руским сторонам, отже і рускому народови, на его власній землі через те, що іменню властей політичних відносили ся до народу руского з певною неголеранцією. Нині ся хиба направлена, а замітє те, що ціле діло довершило ся без шуму та розгласу. Розпоряджене те приймуть оба народи лише з вдволенєм і вдякою. Знов усунено один камінь преткновения на дорожі мирного і приязного пожити обох народів в краю. Ми раді, що так стало ся, т. є. що енергія і добра воля полагодила ту пекучу справу в користь народу руского. А до наших земляків маємо лише одну просьбу: користати всесторонню з сего нам дуже прихильного розпорядження.

Війна в Тесалії.

Коли день 6-го цвітня, день роковин грецького повстання за віру і волю з року 1821 минув спокійно, подавали собі дневники потішачі вістки, ба навіть в парламентах голошено заявляти і в дипломатичних кругах виробило ся було переконанє, що ще можливі переговори з обома сторонами і мирне полагожденє грецько-турецької вражди дасть перевести. До того змірала нота держав, видана до обох правительств, грецького і турецького, що держави будуть уважати того винником порушення європейского мира, хто

перший переступить свою територію та звернуть ся против него і не допустять, щоби напасник зискав які-небудь користи зі свого против законного напад. Але вийшло інакше, як ціла європейська дипломатія рішила. Обі сторони кінчили без відлиху свої воєнні приготування, а Греки підносили однодушно тільки один поклик: смерть або війна! Європа думала придусити підложений огонь на Креті, а тимчасом він вибухнув в другім місці далеко сильнішє, на турецько-грецькій границі.

Поступованє європейских держав, хотє як оно обережнє і тактовнє і має на оці загальний європейський мир, так єупротив Греції і християньского населєня в Туреччині оно дуже несправедливє. Крета, кажуть, належить до Турків, а Греки самовільно забрали єї против міжнародного права. Але Турки, кажуть Греки, так само забрали бу-ли свого часу Крету, так само і Царгород єсть грецькою столицею заграбленою бісурменами. Турки, як ті цигани, навіть не осьдають стало по християньских землях а тільки мов розкладають ся обозом, щоби стягати данину з християн, щоби виссати край і придбати наживи для себе. Ціла Туреччина сновляє в очах Європи щоденно найдикшу самоволу против всеюдского і божого права, тож не против Греків, але против Бісурмен повинна була вже давно звернути ся караюча рука Європи.

Здає ся, що голоси Греків не є безпідставні. Читателі „Буковини“ мали нагоду пересвідчитися з „Листів зі Сирії“ наочного свідка Кримского, які печувані надужити і безправности діють ся в одній з найспокійніших провінцій турецьких. Кождий християнин, підданий турецький, живе в переконаню, що так завєсди не може зістати, що оно мусить змінити ся, що християньскі народи зроблять конець тому не-людському бісурменському знущаню. А що сказати про такі утиснені народи як Вірмени, як Греки? Не диво, що Греки воліють радше зникнути під бомбами та ракетами європейских пу-

39)

ЗАЛІССЯ.

Повість

ОСИПА МАКОВЕЯ.

(Дальше).

— В ванькири також докинути дров? — спитав Криворукий.

— Не треба, там грани досєть — говорив Зільбер, простагаючись у ліжку. — Подиви ся там, може час заткати грубу! Загаси потім євїчку і забирай ся спати. Двері позамикані?

— Позамикані...

— Ну, памятай же собі, бо як що пропаде, то нажену!

— Добре, добре! — відповів Криворукий якимсь гробовим голосом, пішов в алькир, і хоч грани було ще багато в грубі, заткав єї, лишив двері від алькиря отворєні, згасив євїчку ту, де Мошко спав, і вийшов з хати.

Мошко гнєть захронів; перемерз був троха в Дуброві, провітрив ся добре, нах-дыв ся і тепер смачно спав.

Криворукий вийшов затилками з кор-ши. В руках мав спору бляшанку. За-

глянув знадвору в кухню, де спала вже наймичка, постояв хвилю і пішов у стайню. Подумав ту хвилю на порозі, зайшов у середину, вийшов звідтам у дранім кожусі вже без бляшанки, примкнув двері, підійшов під вікно комнати, де спав Мошко, подивив ся і знов постояв хвилю.

Відтак скоро, о скільки міг, вибіг на дорогу і пішов повагом в середину села. Він трясє ся від зима.

В Залісє було темно. Вправді ту і там мерехтіли зьвізди на небі, але євїтла від них не було багато; здавало ся, що білий євїг на дорожі блєстїв яснїйше, як ті зорі.

Було темно і тихо. Колись, доки церков була, то коло неї в ночі відзивали ся вартівники. Відтак почували коло громадского дому, де була каса. Тепер ті гроші були в судовім депозиті — не було чого пильнувати: анї церкви, анї каси... Славна поліція громадека в Залісє безпечностю цілого села від огню не дуже журила ся — і Криворукий був переконаний, що вартівники дєсь слять.

Але він про них і не думав багато, пристанув лиш раз на дорожі, послухав, і не почувши нічого, ступав дальше. Він ішов до своєї хати. Застав єї замкнено.

Спер ся о приспу, звернений лицем до малєнького вікна, і водив безрадно рукою по чолі.

— Жінко, отвори! — відізвав ся по хвилі, занукавши у вікно.

— А хто там? — почув ся голос з хати. — Ага, то ти!

Заскрипіли двері хатні і єйненні і Криворукий увійшов до хати.

— Чого-ж ти так пізно? — питає ся жінка і ховає ся чимєкорнє на піч.

— Оттак, спати не міг... Маєш чим засьвітити?

— Нема, каганєць вийшов. Засьвіти скалку, сїрка на комині.

— Я маю при собі... А що діти? — питає ся Криворукий, єйдаючи потемки біля вікна.

— А що-ж би? Голодні.

— Я принїс тобі шїстку — дав мені поїв панич — на, маєш! Купи завтра ді-там бараболі.

Криворукий підійшов до груби і подав жінці на потемки шїстку. Усїв знову на лавку і мовчить. Жінка також мовчить.

В хаті темно, діти хрюлять: одно на припічку, другє на печі коло матери, третій, хлопєць Михає, на ліжку.

шок, як довше зносити тяжке і понижаюче турецьке ярмо.

Грецьке правительство числить ся очевидно з акцією європейської дипломатії і уникає поглядів прямого супротивлення против неї, але народний комітет, що має за собою цілу публичну опінію грецького народу, посунув на свою руку справу війни так далеко, що тепер війна не дасть ся вже стримати. Комітет удержує власні полки нерегулярного війська, зложені з добровольців, необов'язаних до служби військової та з чужинців-охотників. Відділи тих військ переступили в трех місяцях турецьку границю коло Бальтіно, обсадили сю місцевість та заняли всі переходи коло Медови та Діскати. Заняте тої гірської околиці і переходів має велике стратегічне значіння. Телеграми з Царгорода доносять, що Турки відперли всі напади грецьких інсургентів і привернули status quo на границі. Напротив вісти з Атенів обстають при тім, що Греки удержали ся на занятих становищах. Коли-б се було правдиве, то сей перший воєнний крок Греків міг би мати велике значіння для цілої війни. Також коло Арті виступили грецькі війська в силі 9000 жовнірів зацінило против Турків, але мусіли пофнутися зі значними стратами. Зараз по першій нападі грецьких інсургентів загрозив султан, що коли виявить ся, що грецькі регулярні війська брали в ній участь, він буде уважати се винувідженем війни а небавом і видав розказ Едгем Пашови, щоби переступив збройною силою грецьку границю. Та вже на другий день відликав султан свій розказ на представлене європейських послів, бо грецьке правительство заперечило, будто би грецькі регулярні війська прилучили ся були до інсургентів, а докази Турків, що підчас нападу уживано сигналів трубками, та стріляно з пушок не вистарчають, щоби засудити Грецію, що она перша зломила європейський мир. Інсургенти становлять мовби особну зорганізовану армію. Они видали поклик до Македонців і Албанців, що завизвав їх мовби до хрестоносного походу против Турків. Також і до Сербії і Болгарії старають ся они кинути искру воєнного духа, хотий правительства обох тих держав заявили виразно свою солідарність з європейським концертом і заповіли, що будуть неутральними навіть на випадок війни між Грецією а Туреччиною.

І так зробила велике фіяско європейська дипломатія. Держави тримають ще до тепер свої кораблі коло Крети та ще заведи нараджують ся, чи блокувати грецькі пристани, чи ні. А тимчасом кретенські інсургенти забирають від Турків одну кріпость за другою, та стріляють на європейських офіцерів, коли тільки котрий важить ся переступити назначений кордон, а в

Тесалії війна хоть не оголошена офіційно, на ділі розпочала ся вже против волі цілої Європи і не дасть ся вже спинити жадними дипломатичними способами.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 15-го цвітня 1897.

На нараді у Відні над справами середніх шкіл, що відбула ся минулої неділі, мав відчит черновецький гімназійний професор др. Полячек „про реформу учительського іспиту для кандидатів на учителів середніх шкіл.“ Відчит подобав ся загально і викликав живі одобрения і оплески.

Конкурс на посади учительські розписує кіцманське староство: на одного учителя і одного молодшого учителя, взгядно молодшу учительку при чотирокласовій школі в Верещанці; на молодшого учителя при трикласовій школі у Вікні; на учителя і молодшого учителя, взгядно молодшу учительку при трикласовій школі в Юрківцях; на учителя при однокласовій школі в Кудівцях а так само в Міткові, до чого треба мати також дозвіл від гр. ор. консисторії для уділяння науки релігії; на молодшого учителя при шестикласовій мужеській школі в Кіцмані; на молодшого учителя при чотирокласовій школі в Заставі; на молодшого учителя взгядно молодшу учительку при трикласовій школі в Дорошівцях; по одному молодшому учителеви взгядно молодшій учительці при двокласових школах в Погорилівцях, Брідку, Василеві, Шинківцях, Кліводні, Бергометі над Прутом, Іванківцях, Орошених і Лашківці. У всіх тих школах руска мова є викладовою а німецька предметом научним. Подання в урядовій дорозі до 10 мая до повітової ради шкільної в Кіцмані.

Письменні іспити зрілості при тутешніх середніх школах зачинають ся з днем 10. мая.

Руска Каса. Дня 11. с. м. відбули ся звичайні річні збори Рускої Каси. Збори отворив заступник голови проф. А. Руєнак, згадуючи в своїй промові про заслуги, які положив коло заснованя сего товариства покойний Іл. Окуєвський, і завизвав зібраних, щоби повстанем з місць віддали честь покойникови. Відтак секретар тов. др. В. Дутчак пояснив в короткій промові значіння, яке мають для селянства задаткові стоваришени, оперті на взаємности і вияснив ріжницю, яка заходить між Рускою Касою а прочими

подібними стоваришеннями на Буковині. Руєна Каса се правдиво гуманітарне стоваришене, котрого головна ціль помагати, а не адирати, як то дсе ся в інших кредитових інституціях. Відтак відчитав др. Дутчак справоздане касове і предложив біляне за рік минувший. Збори одноголосно одобрили так справоздане, як і біляне і ухвалили дивіденду за рік 1896 так, як се предложила старшина товариства, т. є. 6% від уділів в цілости сплачених; 2% з чистого зиску, який статут признає на добродійні ціли, ухвалено передати бурей Народного Дому.

До старшини вибрано слідуєчих членів: радника суду краєвого п. В. Ясеницького, проф. А. Руєнака, д-ра В. Дутчака, міщанина черновецького і власителя реальності п. Мих. Юхневича, адюнкта судового Гр. Ганкевича, заступниками п. В. Череского і О. Поповича. До ради звязкової вибрали пп. пр. др. С. Смоль-Стоцького, В. Івасюка, В. Михальського, О. Маковецького, С. Шполярського, Василя Данилевича і Адріяна Добрянського. До комісії контрольної А. Глиньського, І. Ронгуша, А. Кліма і Ю. Пігуляка. Збори ухвалили не уділяти пожочок членам старшини і не приймати їх поруки. (Справоздане касове було вже в Буковині друковане.)

Університет таємних наук існує від якогось часу у Франції, названий „Вільним університетом для високих студій“. Він обіймає три факультети: наук магнетичних, герметичних і спиритических. Магнетичний факультет остає в тісній звязку з заложеною перед кількома роками через якогось Дірвілля школою магнетизму і масажу. Той Дірвіль викомбінував собі, що гідротерапія, масаж і магнетизм є споріднені з собою, та що масажист, не розуміючись на магнетизмі, може скорше зашкодити хорому, ніж помогти. Найбільшою популярности добуде імовірно герметичний факультет, на яким буде можна досягнути навіть титул „доктора герметичних наук“. На тім факультеті будуть вчити таких потрібних відомостей як кабали, алхімія, астрологія, терапія психічної, фармазонського символізму, містики і т. п. Помічницею наукою буде гебраїка. Засноване того двоглядного університету відповідає духови часу: у Франції так в науковім, як і в літературнім сьвітї проявив ся сильно зверот до містичизму.

З державної залізничі. Надінженер Северин Бляйм зі Львова іменований начальником секції для удержання шляху в Чернівцях. Офіціал Віктор Туліє з Чернівців іменований начальником руху на стації в Коломиї.

Водні канали. Міністерство торговлі дало дозвіл цивільному інженерови Гуєшови на розпочате вступних технічних робіт для будови

— А що Михась? — починає знову Криворукий.

— Га?

— Михась, питаю, вчить ся?

— Вчить ся. Професорка щодня єму дає їсти. Єму ще найліпше... Ти чо? не кладеш ся спати?

— Не можу.

Мовчанка. За хвилию жінка вже сапє так, як би спала. Криворукий засьвічує скалку і держить єї в руках. Жінка піднімає голову і дивить ся:

— Чого ти собою пнбаси. Не поклав би ся та спав каменем! Пяний ти, чи що?

— Ні, не п'яний; адже ти знаєш, що я тепер не п'ю...

— Опамятав ся тепер, коли вже пізно... Ой, п'янице, п'янице, завизав ти мені сьвіт!... А ти чого там коло Михася шукаєш?

Криворукий стояв коло ліжка із горіючою скалкою в тремтій руці і дивив ся на хлопця. Хлопець застогнав крізь сон, закліпав очима, бо єго сьвітло разило, обернувшись на другий бік і спав дальше.

— Чого шукаєш? питаю — говорила жінка на грубі.

— Хочу на діти подивити ся... Я їх три дні не бачив.

— Не мав коли, та тепер! Здурів чоловік, чи що?

Криворукий оглянув ще дитину на припічку, виїз на лаву, подивив ся на дитину на печі і на жінку.

— Ні, присяй Богу, ти нині п'яний! Геть мені, п'янице, з хати! Я рада, коли тебе не бачу!

— Не кричи, жінко, нема чого! Я зараз іду.

Криворукий зліз з лавки; скалка вже гасла в єго руках. Блиско ще раз тускле сьвітло по хаті і погасло. Криворукий кинув ще оком по хаті, відтак недогарок скалки затоптав ногою на землі, перехрестив ся тихцем до образів і станув в дверях.

— Ну, стара, я вже йду до коршми спати.

— А йди собі в трісте на зломану голову!

— А дитий мені пильнуй!

Жінка мовчить.

— Чуєш?

— Та чую, чую.

— Будь здорова!

— Іди собі до чорта, не при дітях згадуючи...

Криворукий вийшов в сїни.

— А хату не забудь замкнути!

— Ну-ну, не бій ся; таких маєтків прибирав ти, що нема що замикати; не знакомиє ся жадез злодії. Замикай двері, бо зимно!

Криворукий замкнув хатні і сїнєшні двері і вийшов на дорогу. Подивив ся ще раз на свою хату і вийшов на дорогу. Прийшовши під коршму, зачукав сильно у вікно комнати, в котрій спав Мошко. Ніхто не відзивав ся. Крізь вікно видно було тільки догоряючу грань у печі. Тоді він ниньком через сїни закрап ся до сїї комнати, отворив двері і станув. В хаті був великий чад з печі в алькири—Мошко спав. Криворукий замкнув ще й другу піч, стояв хвилину і дивувався, що ніхто не відзиває ся. Постояв і вийшов.

Прийс із стайки бляшанку і поставив єї в куті коло дверей п'яниць, що находила ся в великих сїнях, де часом заїздили вози на ніч. В п'яниці тій стояли бочки з горівкою і пивом. Криворукий прийс ще

сплавних водних каналів межі Віднем-Преровом-Богуминовом-Браковом-Судовою Вишнею-Бродами з відногою з Судової Вишні до Петрилова в цілі подорожі з Дністром.

Яку силу репрезентує Стояловський. Німецький парох Айхгорн, як ми вже доносили, зайняв ся горячо справою Стояловського. Отворив субскрипцію на складки для Стояловського, щоб той міг лично удати ся до Риму, наколи приїде ревізія его канонічного процесу. Дня 28. марта виїс Айхгорн просьбу на руки віденської нуциатури до Риму, щоб зроблено ревізію процесу. При нагоді коли вже тільки говорить ся о Стояловському, буде не від річи застановити ся над статистичними даними, бо они наглядно нам покажуть, який вплив має сей чоловік в західній Галичині. Послїдні вибори показують, що вплив Стояловського в краківській дієцезії сягає 759000 людей. З тої дієцезії виїшло чотирох голосів з сторонництва, на котрих унало 1518 голосів. В тарнівській дієцезії вибрано також двох Стояловців 645 голосами. Ся зважимо, що кожний виборчий голос репрезентує 500 мешканців, то послї з сторонництва Стояловського репрезентують 1,081,000 жителїв західної Галичини. А ся сума чинить більше як третю часть польского населеня в Галичині. Стояловський відписує в грудни с. р. на ново своє право горожанське в Австрії, тож легко може увійти в тім часі до парламенту, бо его сторонники готові кожної хвили зробити місце своєму проводиреві.

Анархістичний процес. В Берліні, перед судом присяжних веде ся процес проти п'яти анархістів за те, що в 1895 році мали післати некольну машину полковникови поліції берлінської Кравцови. Пекольна ся машина була дуже спиритно скomboнована. Зегаровий приїзд за поміччю вистрілу з мавзерівського набою мав викликати вибух пороку і бензини, котра знаходилась в великій скількоості в післаній пачці. Кравц подувивши ту посланку був вельми осторожний, сам не отворив єї, а віддав фактивним людям. Знаток отворили пачку і пересвідчили ся, що експлозья була би викликала не малі спустошеня. Розпочали ся слідства. Слідство зразу дуже тяжко йшло а головню для того, що один з обжалованих, котрий віддавав пачку на пошту з вигляду подавав цілковито на жінчину. Урядники на пошті видали єї дитинячі ризики, довгі локни кучеряві здали справозданє, що надавець пачки був перебраною дівчиною. З тої причини довго пошукувало дівчини яко надавця. Пізнійше показало ся, що надавцем є Кошеман, мужчина маючий 23 літ. Арештовано Кошемана а по тім вже легко віднайдено прочих чотирох спілників. Межи обжалованими є і дві жінчи-

ни. Вєї они випирають ся вини. Розпирара потребає 6 днів, бо покликано 100 свідків.

Графянка Еґмонт, що походить в простій айні від славного гр. Еґмонта, котрому стяли голову враз з его приятелем гр. Горном, в році 1568 в Бруксели по приказу князя Альби, в тих днях зложила послїдний ієніт на доктора модичини зі знаменитим усїхом в Ціриху в Швайцарії. Бельгійські дивняки славлять великі спосібности і замилованє до вибраного предмету молодої докторки.

Чоловік, що хоче дармо читати газету. В однім американськїм дивняку читаємо: Чоловік, що уживає власної бородавки на карку замість єпинки до ковїра; що сїдає на пухерах з задю вагонів, щоб не робити видатків на їзду залїзницею; що в почи задержує годинник, щоб менше зуживав ся; що з опадности не ставить точки над „і“ і не перечекує „t“ — кожний такий чоловік може вважати ся більшим джентельменом в порівнянї з чоловіком, котрий через 2—3 місяці одержує правильно часонїсь, а потім звертає єї, пишучи: „не приймаю“ або „пренумерую з другої руки“...

Число предків яких посїдає кожний смертельник, є досить значне, як виказує простий рахунок: кожде з родичів має своїх двоє родичів, а з тих кожде знов по двоє і т. д. Коли отже приймемо 76 родів від початку ери християнської, то кожний з нас має в першїм році тої ери 139,235,017,4589,534,976 предків. Не малий клоїт мав би отже той, хто би хотїв заложити галерею портретів вєїх своїх предків.

Страшний огонь вибух дня 30-го марта в Шамрайві на Україні коло Білої церкви в стайнях, де містила ся слава на цілу Росію етадинна коний гр. Браницької. Огонь був мабуть підложений, бо показав ся рівночасно в кількох місцях, а ширив ся так скоро, що чотирх наробків, що спали в стайні, ледве утікло з житєм через вікно. В тій етадинї було 130 коний і з них погоріло 121 штук; лише 9 коний удало ся виратувати. Пересїчна вартість кожного коня виносила по 1000 рублів. Крім того згоріло 40 штук робочих волів. Не обійшло ся і без жертв людської. Іменню управитель етадини, старенький п. Сьвєтєкович, коли довідав ся о нещастї, унав ражений серцевим ударом. Білоцерківська етадинна видавала конї чистої крові англійської, дуже цїнені до перегонів і ловів. Кожного року відбувала ся в Білій церкві випродаж молодинку, а на ті айнтації, славні в Європі, зїздили купці з цілого сьвіта.

Завіщанє в цигарі. До Франкфурта над Менем в Німеччині приїхав один пан з Візбадену. В часі свого побуту зайшов до одної тра-

фіки і купив кілька цигар, штуку по вісім фєніків. Коли запазив одно з них, почув якийсь особливий запах і побачив, що з цигара вистає кусник дрота. Він розвинув цигаро і найшов в середині кусник паперу обвинений дротом. Коли папір розпостер, показало ся, що то була нота на двацять марок. На малім куснику паперу, котрим обвинено гроші були такі слова: „Робітник з фабрики тютюну Евгеній Мартенс завинув в то цигаро перед своєю смертю євїй послїдний масток. З причини, що то цигаро гіршого рода і дешеве, надїє ся він, що гроші дістануть ся бідному чоловікови. Нещастїні обставини примушують мене відобрати собі жите. Гамбург 19-го мая 1895 р.“ Показало ся, що справді дня 21-го мая 1895 р. найдено коло Гамбурга трупа робітника фабричного Евгенія Мертенса. Але що пан, котрий купив цигару не бідний, то він жертвував найдені в цигарі гроші на добродїйні цїли.

Телеграми „Буковини“.

З дня 15-го цвітня 1897 року.

Берлін. Про послїдні години великого герцога Мекленбург-Шверинського доносять, що єли опустили були его так дуже в наслідок двох безсонних ночей, що наступив паралїж серця і він без болю заснув тихо на руках родини.

Атени. Турки збирають великі сили военні коло Гревени. Дальший похід грецьких добровольців видає ся неможливим. Їх положенє уважають навіть дуже небезпечним.

Царгород. Із-за відкликания розказу, виданого Едгем-паші, щоб ішов наперед з турецькою армією, настало між військовими і цивільними кругами велике невдоволенє. Передвчєра відбуло ся засїданє ради міністрів, вчєра воєної ради. Нинї має застати рішуча ухвала. Ходять поголоски про зміну теперішнього міністерства.

Царгород. Зачувати, що рада воєнна мала ухвалити виновідженє війни, як тільки ще повторить ся напад зі сторони Греків. Мала вже навіть установити напрям, куди має посувати ся турецька армія.

Атени. Про нові напади поранячі грецьких ватаг доносять з Македонії. Одну грецьку ватагу відперли Турки і нанесли їм великі страти. Межи добровольцями запримічено грецьких офіцирів.

околіт соломї, поклав єго на двері пивний і зляв єго горівкою з бляшанки. Вона міцної горівки розїїлила ся по сїнех.

Досє робив він все досить спокійно, немов з розвагою. Але тепер, коли мав виїмити єїрник і запалити солому, став надумувати ся. Він і засьвітїв єїрник, але взяв єго обережно в долоню, відїїшов від соломї і загасив. Аби набрати відваги, він прихилив бляшанку, в котрій ще була з літра горівки, до рота і потягнув кілька чарок нараз.

„Ще час! думав собі — нехай Мошко айїнше загорить. Що йно нервости минули.“

Але горівка, від котрої сподївав ся набрати відваги, завела єго. Як звичайно робила она єго добродушним, так і тепер почув він єї відрадийний вплив. Зробило ся єму теплійше і він з вдоволенєм усїв собі на солому...

Але тільки на хвильку. Бо небавом зібрав ся, вхопив бляшанку в руки, вибіг на двір і з цілої сили потиснув дїктем в одну і другу шибу вікна від комнати Мошкє, щоб вилетїти, а з комнати вдарив сопух і чад аж на двір.

— Мошку, єпите? — крикнув ще крізь вибите вікно. — Вєтавайте!

Але Мошко не вєтавав, а спав дальше. Криворукий з бляшанкою в руках майже вибіг на дорогу з села. Біг так довго, поки минув остатню хату, а коло ліса приєтанув і потягнув кілька ликів з бляшанки.

— Ще жидюга на смерть загорить! — став він говорити сам до себе. — Піду до суду, скажу, що я хотїв зробити, нехай мене замкнуть, я вже й так нікому не потрібний.

І він ішов до суду. Нїє бляшанку в руках так довго, поки в нїї була горівка, а там і кинув єї в корчі, попрацавши єї словами: — Шкода — добра була... Але єє вже остатний раз я горівку пив! В криміналі не дадуть... Ну, нехай і не дають... обїїду єя!

Ступив ще мовчки кількадесят кроків, заточуючись по дорозї, і єтанув перед зломаною на половину сосною. Вдивляв ся в ню добру хвильку і нараз промовив:

— То ти мене, жінко, проганяєш з власної хати? Кажєш, аби я до дїтька йшов, Дух сьвятий при менї! То така ти зробила єя?... Ов, я не сподївав ся по тобї,

жінко, не сподївав ся! До дїтька — каже, а я не до дїтька, а до криміналу підую... до криміналу за того злодюгу Мошка, що мене обрабував, що мене обїкрав, що мене... що мене з хати моєї хоче вигнати... А я єго і не спалив, як хотїв, і він вєстане і хату забере... Гей, Боже, я єму того не подарую, верну єя ще і підналю.

Він лєдвї єтояв на ногах, але могутий, грізний голос єго лунав у темнім лісї на морознім воздуєї.

— Підналю і він згорить... Приїде єго Сура, приїдуть бахорі, а тата нема, єпїє єя... Дїти в плач... що дїти винні?...

— Що менї з того, що Мошко згорить? Хата моя і так пропаде. Забере єня, забере зятя єго. Один Мошко в грїб, а натомиєць других єїм кїп! Грїх на душу... убійник... а я в житю лише пив, а злого дїла не творив... не крав... одну ту горівку вкрав, що аж ту принїє... Ух! але добра була!

(Далїєє буде.)

В КОЖДІЙ РУСЬКІЙ ХАТІ І ШКОЛІ

повинна знаходити ся

Народописна карта

українсько-руського народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просвіта“, а виконана в літографічній закладі Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарська ціна карти, наклеєної вже на полотні, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просвіті“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Руским церквам і братствам церковним поручаю:

Світло церковне в великій виборі від 1/4 фунта до 2 фунт. першої і другої якості, світло столове і до павуків, віск чистий цільний на світло, світло з білого воску різної величини і грубості. Кадила: мішане, королівське, ладан і смирна.

НА СЬВЯТА!

Мука, славні дріжджі віденські Мавтнера, овочі полудневі і корінь в найлучшій роді і як найдешевні.

Природні вина від 40 кр. до 5 зр. за флянку, на міру природне столове по 48 кр. і 60 кр. за літру.

Поручаю мою ново-заложену руску торговлю ласкавій пам'яті і описі остаюся

з глибоким поважанем
ІГНАТІЙ ВЛАСЮК,
Чернівці ул. Паньська ч. 35.

LINIMENT. CAPSICI COMP.

aus Richter's Apotheke in Prag.

Beim Einkauf dieser anerkannt vorzüglichen, schmerzstillenden Einreibung, die in allen Apotheken vorrätig ist, sehe man stets nach der Marke: „Anker“.

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові в домі „Просвіти“ Ринок 10.

перше і одинокє руске товариство асекураційне, припоручене Веч. Духовенству і всім вірним через Вирєсєв. Митр. і Преєсєв. Еп. Ординарияти всіх трєх галицьких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарські знаряди, збіжє в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкідливого вогню за можливо найнижшою оплатою.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі, а договори заключені з першими Товариствами контрааскураційними подають „Дністрові“ можливість обезпечувати і виплачувати і найвищі суми.

Поліси „Дністра“ приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На житє можна обезпечити ся через „Дністер“ після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котрє дає як найкористітійші услєвія і видає поліси і квїти в руській мові.

Товариство взаїмного кредиту „Дністер“, стоварищенє зарєєстрованє в обмеженої порукою, приймає від своїх членів і третіх лиць вкладки до опрєцентованя по 5 процєнт. Гваранція цілковита. Удїли по 50 корон. Позички удїляють ся тільки властителям реальностей, вільних від тягарів, за порукою двох членів. З позичок відтягає ся десята часть на удїл.

Зголошенє о удїленє агєнцій в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

Пам'ятайте на Народний Дім
в Чернівцях!

ДРУКАРНЯ „РУСКОЇ РАДИ“

в Чернівцях.

Перша на Буковині

РУСКА ДРУКАРНЯ

в Народнім Домі

при улиці Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські в мовах руській, польській і німецькій.

ДОБІР БУКВ ВЕЛИКИЙ.

Роботи виконують ся скоро, солідно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї руської друкарні!

Для панів учителів!

INSPECTIONSBERICHT

є на складі в друкарні

„Рускої Ради.“

Просимо о замовленя.

„РУСКА БЕСІДА“

в Чернівцях

має на складі отсі свої виданя:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛІОТЕКА“

для молодіжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по 1 зр. за рік, а всі 7 разом 6 зр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА“

сумна історія, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр.

„Слова правди і науки“

з поезій Тараса Шевченка. Ціна 10 кр.

„25 повісток“

для чемних діточок.

32 сторін. Ціна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“

Даруночок для руських діточок. Ю. Федьковича 10 кр.

На поштову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Бібліотеки“, а по 2 кр. за кождою поодинокую книжочку.

Замовленя приймає й редакція „Буковини.“

Рух поїздів залізничних

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-європейського годинника.

Приходять	П о ї з д и			Відходять	П о ї з д и		
	поспішні	особові	мішані		поспішні	особові	мішані
до Чернівців				з Чернівців			
З Відня, Кракова, Львова, Станіславова, Коломиї і Святиня	1128	657	1028 550	До Святиня, Коломиї, Станіславова, Львова, Кракова і Відня	347	941	1029 538
З Букарешту, Яс, Сучави, Глибоки	329	912	1000 523	До Глибоки, Сучави, Яс, Букарешту	1203	717	1048 616
З Новоселиць, Садагури			1113 950	До Садагури, Новоселиць			430 612

Підчеркнені числа означають пору нічну від 6 год. вечором до 5 год. 59 мин. рано. — Середно-європейський час різняться ся від львівського о 36 минут, а від чернівського о 44 минут; коли на залізничні є 12 год., то на львівський годиннику є 12 год. 36 мин., а на чернівським 12 год. 44 минут.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовського.

За редакцію відповідає Осип Мановей.

ЧАСОПИСЬ
для
руських родин.
Виходить щодня
крім днів по
недільх і святах.

БУКОВИНА

Редакція і адмі-
ністрація в Чер-
нівцях ул. Пе-
тровича ч. 2.

Передплата
10 зр.

З учительської практики.

В обходженю з селянами і в самій школі учителі набирають багато досвіду. Особливо старші знаменито знають так школярів як і їх батьків-селян. Варто, щоб они тим досвідом ділили ся з молодшими товаришами і з тими людьми, що працюють для народу а его не знають.

Звичайна річ, яблуко від яблінки далеко не впаде; яке дерево, такий клин який батько, такий син. Коли учитель хоче справді мати добру школу, то повинен виробити собі вплив і на родини селянські, щоб ті дома не відовчили дітей того, що учитель в школі навчив. Дітвора, яку дістають наші учителі до школи, не найліпша. Селяни не дбають про виховане своїх дітей — і учитель має гірку годину з ними. А тому зарадити інакше не можна, як лише впливом на селянські родини. Наші старі селяни не менше потребують виховання, як їх діти; так хто з учителів потрафить старих повести на добру дорогу, то тим самим і дітей дістане до школи з ліпшими завдатками характеру.

Остатніми часами виринула на Буковині гадка, порушена — о скільки памятаємо — котримсь товариством учительським, щоби в школах закладати класи для поправки злих дітей. Діти не приходять на світ ані злі ані добрі; а виховане в родині робить їх такими або сякими. Так коли говорять ся о злих дітях в школі, то тим самим порушує ся і справу їх вихо-

вання дома. Коли трудно батькови виховати добре трое-четверо дітей, то очевидно ще труднійше учителеви виховати 30, 40, або й 80 до 100 дітей, трудно відовчити їх злих наровів, котрих не відовчили родині. Замість же поправити лихо в самім жерелі т. е. в родині, дехто придумує карні класи для злих дітей. В тій справі дістали ми таке письмо від одного учителя:

„Люди не сплять а думають; от і придумав хтось класи для поправки школярів. З часом найшов ся ще оден, що таку думку похвалив. Два то вже називає ся число. Дятого то не пошкодить поговорити о тих класах для поправки. В *Буковині* було вже о тих класах сказане розумне слово, але я позволю собі ще деңо додати.

Педагогіка учить, що для поправки дітей треба уживати зразу лагідніших способів, але коли єї не допоможуть, то потім аж острійших. Згадані класи були би дуже острым способом, дятого і морально небезпечним. Неодного ученика при терпеливості учителя можна би лагіднішим способом поправити, але як би була вже така класа для поправки під боком, то зараз его дали би туди, нехай не видить розумніших і порядніших дітей! Поясню декотрими примірами:

Учитель повинен в школі у всім заховувати строгий порядок, а коли се ему не все удасть ся, то нехай не шукає причини того в злих учениках. Часто буває, що класа переповнена, і годі на кожного ученика належито уважати, тож не дивно,

коли не раз кількох учеників зле учить ся або зле заховує ся. Класа для поправки зовсім не поправила би сего лиха. Лучають ся в наших часах і такі випадки, що ученика намовлять до непослуху і до впертости. І в такім разі можна собі по-радити, треба лиш уміти розпізнати, що ученик намовлений; а коли собі учитель твердо постановив під жадним услівем ніколи не положити на ученика руки, то певно виграє.

А масте зіпсованого або до науки лінивого ученика, то не кажіть ему: Ти наскрізь злий, ти вже пропав. Ліпше промовте лагідно до него: „Я не знав, що ти і добрі сторони маєш, коби ще та одна дала направити ся.“ Обясіть ему річ (науку), котрої він не розуміє, докладно, дайте і ему нагоду, щоби і він міг перед другими показати ся, що він таке щось знає. Будьте для него прихильними, а побачите, що набере иньшого духа. Не гадайте, що стратили час коло одного ледачого, а занехали велике число добрих учеників, бо обовязок ваш більший супротив занедбаних, як супротив добрих дітей. Крім того найдете ще багато иньших способів, коли ви справдішні педагоги а не лиш „зарібники хліба.“

Не квапте ся учеників багато научити, нехай буде менше, але докладно, та дбайте і о їх виховане. Робіть все, що наука виховання дозволяє, лиш не відділюйте баранів від овець, бо то має наступити, як говорять, аж на кінці світа, а не тепер.“

✱

Останні години з життя Юди Іскаріота.

З мови французької — E. Gebhart'a

вольний переклад

Перебенді-Кониського.

I.

Юда зрадинським чином поцілував Христа в саду Гефсиманському.

Поцілунок той був поцілунок на смерть.

Христа взяли під варту і повели, а Юда довго стояв на тім місці, де він дав своєму учителеві смертельний поцілунок, і поглядом провадив ватагу вартових, що повела Христа до Єрусалиму.

Шпарко, мовчки рушала ватага та, зазброєна списами та голими мечами. Повагом в кєвавому освітлі фавелів і ліхтарів даліла і зникала ота сумна процесія, нарішті звисла, неважче ватага розбишаків нічних. Тоді Юда спокійно обгорнув ся своїм плащем, повернув ся лицем до Єрусалиму і став ждати.

Вже звернуло з опівночи. Влізлий повиновидий місяць царствено плыв по небу, ледві-ледві рушаючи і своїм ясно-голубоватим сявом освічував перодючі поля та міські форти, банти і пачі будівлі Єрусалиму.

Чутно було смутний, невиразний, але страшний гомін: він здіймав ся в гору, рушаючи на майдан, де стояв храм Соломонів. В пустелі, за містом, деє пугач пугав. Здоровенний казан пролетів повз Юду і своїм крилом холодним

торкнув його по щоні. Юда загорнув голову полою плаща і ждав. Потім, раптом зраділий, він повернув ся до садової брами, вийшов з свого затінку і шпарко метнув ся на зустріч чоловікови, який, здавало ся, шукав богось в темряві Гефсиманії. То був старий жид з довгою білою бородою, трохи пригорблений: він обнираючись на щок і переступаючи не твердо, наближав ся до Юди. — Се був скарбничий первосвященників.

Він сипинив ся і коли Юда підійшов до його, кинув ему ремінний гаманець. Зараз же повернув ся і рушив назад, ідучи геть швидче, ніж підходив до Юди.

— Собаці шолудивому — і тому ласкавіш кидають кістку, — промурмотів Юда і знявши з землі гаманець, струснув його з легенька і усміхнув ся. Гаманець подав з себе брязкіт, приємний задля вуха; він був великий, — знати, що не порожній... Юда біглем покинув сад, вийшовши на проєтір, став проти місяця, розшморгнув гаманець і зазірнув до його в середину. Лєсє срібла під гєршу хвилячу ослїпив був йому очи. Юда поморгав трішки віями і не дїючи часу, взяв ся раховати гроші: висипавши гроші на полу, він кожну монету клав на долоню правниї, і злегенька трусив її, вгадуючи вагу її; потім сипинив ся біла однієї монети, на якій трохи притер ся вже образ цїсаря. Довго і неспокоїно роздизляв ся він ту монету і потім мовив собі на думці:

— Се Август, небіжчик цїсар; я більш даю ваги инчим монетам. Он — Тиверієві дає

зовсім новенькі... Рабини справили свою обіцянку... Добре!...

З сим словом він сховав гаманець за пояс і рушив до Єрусалиму. На душі у себе він почував легко; він уважав себе щасливим. А щоб більше ще заспокоїти себе, він в душі своїй зворушив споминки про спокуселіві усовіщування його Каффою в той вечір, коли вони еднали ся так ганебно... Адже-ж він — Юда — видав того пророка, що віщовав погібель закону, що Мойсея зневажав; він видав фальшивого паря ізраїльського, видав того аже-Мессію, що виганяв крамарів з Соломонового храму, що перед людьми заможними зачиняв двері в царство небесне; значить, він тихенький собі Іскаріот добре прислужив ся, він так славно пометив ся за Бога, за Давида, за Рам. І от того саме дня, коли сонце освітіть Христові страждання, тоді — сущий народ Божий: левіти, садукєї, книжники фарисєї та Пилат, отой підлючний намістник цїсаря, в особі його — Іскаріота — витати-муть справника великого діла!

— Ймення мое, — гадав собі Юда — жити-ме до віку вічного, отак як живуть ймення Якова, Данила, Ілі...
✱

II.

От вже прийшов Юда до міста: хмуře воно, німа тиша. Юда гадав, що тієї саме години Христос стоїть на опиті перед Каффою, і пійшов до двірця первосвященника. З далєки йому видко було світло в візлах двірця: він бачив, що по террасах двірця сновигають назад і на-

Так пише руский учитель з власного досвіду.

Звідки взяла ся на Буковині та рада, щоб закладати карні кляси? Ще виправді сеї справи ніхто серйозно не бере, однак легко може бути, що її стануть розбирати. Треба-ж знати, звідки она взяла ся. Ся рада зайшла до нас з заходу.

Виховане молодіжні — то справа незвичайно важна! Яке виховане, така вартість обивателів, така вартість суспільності. Хто пригляне ся нинішнім відношенням суспільності уважно, той побачить з боєм, що самолюбство одиниць виперло чисту і некористолюбну любов ближнього; замість спокійної і згідної праці для загального добра бачить ся між людьми немилосерну „борбу о житє“, таку як в природі. Ту борбу між людьми деякі філософи уважають неминуною; та потіхи з того оправдування її зовсім мало. Тільки проступків, злочинів і самоубійств, навіть між дітьми, ніколи не було, як тепер є.

Ті смутні обяви морального упадку суспільностей, котрі potwierджує цифрами кримінальна статистика, є справді страшні і вже тепер у всіх краях починають застановляти ся над причинами упадку і над способами, як ему зарадити. В писемх педагогічних і посвячених справам суспільним, на міжнародних конгресах педагогічних, економічних і криміналістичних нараджають ся над сею справою, але поки що ще її не вияснили, причини злого не відкрили і ліку не нашли.

Чаєто говорять, що теперішня школа причиняє ся до погіршеня відношен; устрій має мати лихий, злі діти пеують добрих і т. п. Другі кажуть, що тільки школа виграє будучі покоління. Обі ті гадки мильні, хоч в обидвох є троха правди. Сама школа молодіжні не виховає, її ще мусить підперти родина, церков, суспільність і держава. Сама школа молодіжні не зіпсує, бо хоч то правда, що злі діти пеують добрих,

але і то правда, що як в дитині є з дому відпорна моральна сила, то злі приклади її не зіпсують.

Французкі газети тепер дуже займають ся припадками злочинів і самоубійств поміж молодіжню і з тої нагоди пишуть про виховане її та загальний моральний упадок. Ми не будемо запускати ся в розбір причин сего упадку і у нас — а причини подає Француз Тард такі: погіршене відношен суспільних, брак релігійности, за великі потреби життя і бажане як найбільшій вигоди, пиянство, злі приклади — лише зазначимо, що з тих причин духовенство на заході старає ся дістати школу в свої руки, инші радять карні кляси і т. п. В Галичині деякі Русини вже также пробомкують про клерикальні школи, забуваючи притім, що через то ми стратили би в Галичині школи до великого числа кацапского духовенства, а на Буковині до волоского — і школа стала би в таким випадку правдивим нещастем для народу руского. Та чей до того не прийде.

А на то лихо, яке бачимо і між молодіжню нашою, рада і так найде ся: усуньмо причини лиха, а оно само пропаде. Поведім виховане родин по християнськи, то не буде й діти таких, що для них думають тепер закладати Сибір в школі.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 17-го цвітня 1897.

Працьовитість нашого цісаря. Про нашого цісаря пише от що одна англійська часопись: „Єсть один монарх в Европі, котрий не має ніколи свята — се є цісар австрійский. Цісар Франц-Йосиф не має ніколи відпочинку. Вранці і вечер сповняє він численні обовязки свого високого достоїнства, а до того з політичними справами і управою своєї великої держави має немало клопоту. Се тим дивнійше, що цісар австрійский володіє над досить живими і рухливими народами. Нема може веселішої столиці

в Европі, як Відень, не згадуючи вже про легкдушних мешканців Пешту. Однак монарх не переняв ся зовсім легкостю жадної із своїх столиць, а сповняє ревню і невинучо трудну задачу володаря такої великої машини, якою є австрійсько-угорська монархія, заселена ріжнородними народами. Єсть межі его підданими деякі ворохобники і завадники, що бажать неможливих річий і ставлять домаганя, яких не можна здійснити. Однак они не можуть спинити трудолюбивости свого володаря, котрий безнастанно дбає про те, щоби всякі суперечки успокоїти, а пристрасти умирити. Коли инші володарі его відвідують, веде їх наш цісар на маневри, котрими так любує ся, хоч може ні оден монарх не дбає так нильно о удержане спокою в Европі, як цісар Франц-Йосиф.“ Не треба забувати, що наш цісар почав уже 67. рік життя а вже 49. рік володіє австрійсько-угорською державою, а мимо свого віку все неструджений, все при роботі і все точний в своїх обовязках.

Вдови по державних урядниках збирають в цілій Австрії підписи на петицію, щоби підвищено їм пенсію відповідно до нової підвижки пенсій державних урядників. В Чернівцях переняли на себе збирання підписів п. Кароліна Грабовецка улица Франца ч. 8. і п. Ольга Грігоровичева ул. Шкільна ч. 11.

Чи бє, чи цілує руку? Пос. Окуневский в раді державній в своїй річі з 7 цвітня сказав межі нильними: „Коли Мазур дістане по лиці від американського фермера, то віддасть ему пощечину. У нас дє ся инакше. Як Русин дістане в лице від кого, то ще поцілує его в руку“. Ту характеристику руского селянина відпер пос. Охримович, заявивши таке: „Сей суд пос. Окуневского о рускїм хлопї мущу спростувати і рішучо відперти. Руский селянин чоловік спокійний, не бє нікого по лиці, хіба що підустясть его до того звичаї „приятелі людю“ (Вєселєсть. Дуже добре!). Однакж він і не дє ся бити по лиці, і має загальне поважанє в краю. Думаю, що за той непочетний осуд селянин руский не буде відчиний п. послові. Може бути, що в околицях д-ра Окуневского він хлопів так витресував, що они за удар в лице цілуют его по руках. (Веселєсть). Я однакж не радив би ему прийти до Дрогобича і там пробувати бити хлопів по лиці. Там перевонав би ся др. Окуневский, що хлопів не цілували би его по руках“. (Велика радієть).“ Пустє балаканє одного і другого посла. Наші селяни нмїють і бити і цілувати, неагірше Мазурів.

перед тїні. На першому дворі Каафи полумів червоноватий сьвіт, а на вулиці було німо, наче в пустелі. Заспівали перші півні.

— Затого вже й сьвітати-ме, — мовив Юда собі на думці і підійшов до брами. Серед двору палазо вогнище. Один з дванадцяти апостолів — Петро сидів біля вогню на ослонї, грів руки, розмовляючи з молодого служанкою. Здавало ся, що він велми збентежений і дуже нещасний: він говорив голосно і мовив до своєї розмовницї:

— Ні! приєнтаю ся тобі, — що ні! Я сьото чоловіка зовсім не знаю і ніколи не бачив.

Заспівали другі півні.

Дівчина пішла собі. Апостол Петро замов і потонув в думках скорботних. Засмучений — зажурений він не помітив, як Юда підійшов до вогню...

А з преторію Каафи чути було глухий гомін. Часом гомін той стихав і находила тиша німа: часом знов чути було то гнівливий, зневажливий голос, то єєріозну бесїду лагідну, — і вона примушувала рибалку з Галилеї тремтіти і плакати, буцім дитина та, сподіваючись, що на дворі біля вогнища він тільки сам і білий нікого нема...

Тим часом просьпівали третї півні.

Петро здригнув, жахливо скрикнув, підвів голову і встав. І от — два апостоли — один відступник, другий зрадник, — онинили ся один з одним віч-на-віч... Петрів погляд був такий жахливий, він так рішуче вхонив рукою за свій меч, що Юда з переляку аж затрусив ся і швидко рушив назад до брами двірця первосвященника.

Довго він тиняв ся навкруги храму, бо браму відмикали лишень зі сходом сонця. Він бажав

тепереньки-ж обірати собі на окільних галереях храму зручне місце, де-б йому сісти грамарювати золотом. Вже-ж пак рабїни дадуть йому таке місце! і небавом тоді прекрасні монети Єгипту, Греції, Італії, Азії плинуть-муть поміж його пучок! О! тоді він глумити-меть ся з усіх отих голодних волюдог, що переняли ся коханєм до вбожества та до каяття; киятити-ме з усіх своїх колишніх товаришів-залидарів; з учнів того чоловіка, який повинен вмерти...

Кільки левітів під доглядом рабїна вже почали відчиняти ґратки при храмі. Юда підійшов до них певною ходою людини, що входить до власної господи, усєміхаючись з привітним движком руки. Але-ж рабїн насунив брови, протяг руку і загорював йому путь.

— Спинись і рунай назад! Нечестїй істотї закон забороняє входити до сьвячених сїней! Геть! Сю ніч тобі віддали трийцять єріблаників — платню за кров: працю твою заплачено. Геть же, — а то інакше я прожену тебе наче того перелюбника, ідопоклонника, поганина, наче душоуба того!...

III.

Юда рушив від храму і пішов до Пилатого суду. Римляне приймуть його ласкавійш за рабїнів: вони навіть заступлять ся за його проти підступів єврейців. Отсе! — от рабїни євангелїсти; його за них просто жаль бере. Він, відає що поводи́я Левїя і нинї так само, як і за часів Мойсея бє поклонї перед золотим тєлям. От коли вони побачать, що Іскарїот — намістників клієнт — обєнаний ласками цісаря, важив собі великих достатків; що в коморах у його аж трещать тканини золоті та шовкові; слонова кість,

самовітні дорогоцінні, та нахощі з Азії: коли побачать як він все те добро продавати-ме за великі гроші в Рим, о! тоді вони шанувати-муть його; вєспівати-муть йому; щодня перед погани його курити-муть фіміамом, накраденим їм у свого Єгови!

Радіючи з отаких своїх ярій гордовитих та невинитливих, Юда цілу дорогу задирливим поглядом відновив на зневажну цієлість єврейських книжників та єдрисєїв, що адалєки пальцями на його показували, а наближаючись, огидливо збочували від його тїни, немов би від чогось нечистого.

Він почув гомін великого натовпу; гомін той потяг його до себе: він прискорив ходу і ось на повороті вулиці онинив ся перед жахливою подїєю!

Біля Пилатого двірця стояв величезний натовп розгнущаний черей з Єрусалиму та з Юдеї: злодії, повії, розбійники, душоуби, кривоприєзники і всакі янчі злочинці. Повиравались з своїх темравих закутків, вони гурсотїли в мури двірця Пилатого: очі їх палали... Порстигуючи руки до проконсула, натовп гусав:

— Варраву! Варраву! Варраву! низволи! Посеред галерей, оздоблєної важенними стовпами з порєїру, стояв Пилат, а навкруги його — його поїзжанє та головні рабїни. Пилат був безшанк: в білій тозі. Він кидав в натовп словами: Юда стояв геть і йому не можна було розчути, що говорив Пилат. Кожного разу, скоро Пилат починав говорити, гусавє отїєї навелєчі жахливої все більшало:

— „Варраву! Варраву!“

Юда протєр ся в натовп. Там він стрів ся з друзьками, що вєлачили ся до його. Душоуби

Практичний курс в краєвій школі гончарській в Коломиї. В Коломиї 1. мая розпочинає ся практичний курс, в цілі достарчення фабрикам дренів, дахівок а цегольням приспособити фахових робітників. Кандидат має вказати ся свідомством, що є гончарским челядником або робітником цегольній, фабрики дренів або дахівок. Наука відбуває ся безплатно і треває один місяць. Практиканти удержують ся власним коштом. Зголошувати ся треба до краєвої дирекції школи гончарської в Коломиї.

Робітниче свято дня першого мая стрітило важку перешкоду зі сторони правительства, що держить ся того самого погляду, що і тамтого року, і обіжником казало вже тепер поучити о тім робітників, зайнятих при державних заводах. Першого мая не звільнять від служби жадного робітника, а хто би самовільно опустив роботу, против того поступлять з цілою строгістю закона, взагледно службових приписів.

Глухонімого священика мають в парохії Бергометі над Серетом. Прийшов до тої щиро-руської парохії на сотрудника Волох о. Баєцян, що не уміє ані в зуб по руски — тож він для парохіяни мов би глухонімиий, бо ані він їх не розуміє, ані они его не можуть розуміти.

Театральне товариство міста Чернівців узискало від ради міста підвижку субвенції на 1000 зр. і кошта заведення електричного світла в театральнім будинку в сумі 1500 зр. переняло місто також на себе.

Шкідливість воальок. Др. Вод оголосив в одній американській, лікарській часописі добутки своїх студій над шкідливістю воальок, яких уживають пані для забезпечення твари від вітру і пороку, а найчастійше для пустої претенсionalità. Др. Вод зібрав кільканайцять типових воальок і зробив з ними цілий ряд дослідів, щоби означити в якій степені они впливають шкідливо на очі. Тим способом прийшов він до ось-як вислідів: 1. Кожда воалька ослабляє більше, або менше спосібність розрізняти предмети так на дальше як і на ближше віддалене. 2. Найбільше шкідливими суть воальки, з них. 3. При гладких воальках, без узорів, терпять око тим більше чим густійша воалька. 4. В кождім разі сітка з поєдинчих ниток мучить далеко менше очі, ніж сітка з подвійних ниток. 5. Найменше шкідливими суть ще воальки гладкі, без крапок, без узорів з великими очками. сплетені з поєдинчих ниток.

Завзяті адвокати. Перед окружним су-

та повіт витали його. Він товнив ся далі і дістав ся до самого порога двірця. Тут почув він, що котить ся і всіма сторонами обхватує, обгортає страшенна хвиля загальної злости лютой. З тисячів грудей вилятав один той самий крик, крик жахливий:

— Роснии Його! роснии Його!

Здивований і зажурений Пилат пішов до преторії; за ним рушили і поїзжане його. На галереї ливив ся сам тільки молодий центуріон. Він стоав між товнами і спостережав натови. А перед його законник старий, благородно-постатний тремтливо розгортавав книгу великих пророків і, з якоюсь чудною тревогою, читав її. Розярене натовну зирквола втихомирило ся; натови несправно почував, що там, в середній двірці справляється ся суворе діло.

Аж ось рабін помітив аностола в червоному плащі; а нижком промовив кілька слів до центуріона, і сей і собі скинув очі на Іскаріота. На тварі у його виразно пробіла ся огидливість і він швидко пішов.

Тоді повагом і торжественно відчинили ся важкі двері, оздоблені бронзою. Знову вийшов Пилат і став перед порфіровими стовпами. Скоро натови побачив Пилата, узницю опановала німа, мертва тиша. Через напів темні сїни жовїри, піддержуючи під плечі, вели перед лице ізбранного Богом народа — Ісуса. Христос хитав ся: лице Його було полите вервовими сізми; на голові вінок з терну, в руці патерия; до грудей привязано Йому вузлом цурпуровий плащ.

Здивований натови мовчки німо дивив ся

дом в Надгальмад на Угорщині стала ся така небувала пригода. Оборонці двох противних сторін, адвокати Стеф. Роман з Надгальмад і Ів. Елїй з Загреба поперечили ся в обороні своїх клієнтів, побили ся пастуками і палицями, а вкінці Роман вимірив до свого противника з револьвера, та на щасте перешкоджено ему в вистрілі. І все те стало ся в судовій салі.

Переворот в археології. Париский науковий світ занепокоїв ся дуже найновішим відкритєм знаменитого хеміка, бувшого міністра Бертельота. Доси всі археології були переконані, що по кам'яній добі наступила бронзова. В тім переконанню утвердили їх численні бронзові відкопи, яких так много посідає париский Лувр. Аж от тверде се переконанне починає хитати ся. Бертельот, піддавши хемічній аналізі металеві кусники з кількох асирійських посудин, що мали походити з часу 4000 літ перед Христом, переконав ся, що ті посудини з бронзової доби споруджені з чистої міді. Доси без хемічної аналізи неможливо було означити, з якого матеріалу споруджена та посуда; тим то і вважали єї за бронзову. Результат дослідів Бертельота так занепокоїв учених археологів, що они домагають ся тепер такої самої ревізії і інших псевдобронзових річій з Лувру. Англійські і німецькі археологічні музеї вислали до Парижа спеціальних делегатів, що мають на місці пересвідчитись о тім важнім відкриттю, котре без сумніву зробить переворот в археології.

Неосторожність матери мало що не стала нещастєм для дитини. Жінка стражника огневого Морша в Чернівцях захвала іглу в кафтанік на грудях, як се звичайно люблять робити жінки і взала дитину на руки. З пестощів зачала притискати 1½ літню дитину до себе і нараз захвала її цілу іглу в животик. Догорва прикликаний міський фізик др. Ремер зручною операцією витягнув іглу і спас дитину від смерті.

Голосний процес закінчив ся сего тяжця у Відні. З початку січня с. р. заколов ре-ставратор Леопольд Нездиба, звідника своєї жінки, робітника Фердинанда Мамесберґера. Жінка Нездиби разом з Мамесберґером змушала ся над чоловіком і грозили ему, що віддадуть его до дому божевільних. То було причиною, що Нездиба допустив ся убийства. По переведеній розправі увільнила зава судий присяжних одностороно убийника.

Біблійне товариство в Англії від року 1808 до тепер розширило 163,842,530 екземплярів

на окривавлену ману, що наближала ся. Юда — перенятий жахом — підвернув ся. Пилат нагнув ся трохи наперед: рукою, на якій блищав перстень з печаткою залі царських наказів, — вказав на Ісуса і гучним голосом промовив:

— От — чоловік!

На те знов залунав жахливий крик, черні крик ще більш лютий і озвірений:

— Роснии Його! роснии Його!

Дехто з живоцтва ридма загрозив.

Однй бісцуватий, обнявши статую Тиверия, голосив:

— Горе Йому! горе Єрусалиму! Горе Богові! Горе мнї!

Центуріон на чолі проконсулових вартових, маючи на перевязі єниє, по грубіанськи розігнав натови і прочистив дорогу під скорботну процесію. Юда ховав ся за своїма єсудами, щоби не стрітись очима з Ісусом; але один з Пилатових войнів глежонув його мечем і мовив до його:

— А тобі чого тут треба? хіба прийшов єси знущати ся з страждань пророка жидівського? Чи може своєю притомністю бажаєш знєважати величність Риму? Наші боги гідують зрадниками. Геть же звідсь! Шукай собі — де небудь такого захистку самітнього, де тобі можна було заховати свою неславу огидливу!

(Далше буде.)

рів біблій. Друкованем тих книг займають ся головню друкарні в Оксфорді, Кембріджі і королівська друкарня. В Оксфорді друкують ся біблій вже більше, як 300 літ (перша біблія видана в р. 1569). Се одинока в світі друкарня, що може видрукувати біблію в якій хто хоче мові, старинній або новітній. До сеї пори друкували ся в Оксфорді біблії на 320 ріжних мовах. Біблійне товариство розпоряджає дуже богатою збіркою біблій, а між ними є дуже цінні екземпляри, біблії королів і королевих з їх підписами. Для нас, Русинів не від річи буде знати, що хотай вже Неґри, Індійці і инші дикі племена мають біблію на своїй мові, то ми ще доси не маємо біблій, друкованої в нашій народній бесіді. А священики чванять ся, що богато зробили...

Що може злість. Перед судом присяжних в Падерборні, в Німеччині, розбирано справу антикарського ученика Шульто з Лінштадту, що розгніваний на антикаря за вимовлене місья, вмішав 200 грамів стрихніни до ріжних ліків, відтак підпалив лабораторію антикарську, загрозив провізорови смертю, побив тяжким залізним ключем антикаря і его жінку, а вкінці випив сам кілька ріжних отруй. Его завезено до шпиталю, де лікарі пересвідчили ся, що отруї нічого ему не пошкодили, бо одна нищила силу другої. Позаяк признав ся, що затроїв різні ліки, замкнула поліція зараз антику і знищила всі ліки та тим способом уратували жите соткам людей, що могли були ліками потруїтись. Шульто за-суджено на 1 рік і 3 місяці вазинції.

Поклади камінної соли, дуже богаті, відкрито в Славацу, новіта крупского, в Боснії. Правительство має зараз приступити до уладження там копальні. Місцеві селяни говорять, що там вже в дуже давних часах були копальні соли.

Жидівський добродій, дроґобичкий нафтар Мойсей Гартенберг заявив тамошній жидівській громаді, що він з нагоди 50-літнього ювілея панованія цїсаря власним коштом вибудує в Дроґобичи жидівський шпиталь і віддасть его громаді на власність. Будова того шпиталю розпочне ся в сім році, щоби отворене его могло наступити вже в році 1898. Гартенберг 1888 р. з нагоди 40-літнього ювілея панованія цїсаря фундавав в Дроґобичи дім для старців коштом сто тисяч зр.

Незнаного труна, що его нашли на горі Цецїні, пізнала Францішка Рот, замешкала в Рошу. Єї чоловік пішов був з дому перед кількома тижнями і мав при собі більшу суму грошей. В найденім труні пізнала Ротова свого чоловіка. Полїція слїдить за дальшими позначками, бо підозріне убийства чим раз правдоподібнійше.

З біді прийшов до маєтку старенький градобур Рудольф Фальб в Берліні, що нам через тільки літ пророкував погоду чи слоту та критичні дні і конєць світа. Недавно тому захоурав Фальб і его жінка зійшла до такої біді, що мусїла відвлекати ся до публичної добродійности. Але видко, що Фальб має симпатії в широких кругах, бо в короткім часі напхило складок на суму 75.214 марок. Комітет, що займав ся збиранем тих грошей, передав як раз в дні 60 уродин Фальба 40.000 марок для его жени і дітий, а решту капіталу і всі проценти для него самого.

Телеграми „Буковини“.

З дня 17-го цвітня 1897 року.

Відень. Цїсар затвердив вибір др. Люєґера на бурмістра Відня. Заприсяжене відбуде ся дня 20-го цвітня.

Канеа. Австрійсько-угорські торпедові судна „Шпербер“ „Штар“ „Креге“ гонили підчає їзди межі Селїно а Кісамо грецькі лоди, що хотїли переплисти через заблоковану територію. Інсургенти почали стріляти з рушниць на австрійську залогу а вона відповіла так само вистрілами. — В околиці Канеї прийшло межі Турками а Греками до поважної борби, в якій агинило єім осіб а дві особи ранені.

Не залишіть прочитати!

М. ФЛЯЙШЕР

робітня одягів для мужчин

Чернівці, ул. паньска ч. 16.

Виготовляє убрания мужескі після найновішого крою за ціну як найдешевшу.

Замовлення з провінції виконує як найдокладнійше.

Сплата може після умови відбувати ся ратами.

Цілий одяг для мужчин від 15 зр. в гору.

Котвиця

Liniment. Capsici comp.

з антики Ріхтера в Празі, загально признаний знаменитий усмирюючий лік на втирані: по ціні 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всіх антиках. Просимо жадати сей загально улюблений лік просто під назвою Ріхтера Liniment з котвицею і приймати з осторожністю лише флаш-ки зі знаменем охоронним „Котвиця“ бо лише ті правдиві. Антика Ріхтера під золотим львом у Празі.

Для панів учителів!

INSPECTIONSBERICHT,
Jahresausweis

і Шкільні повідомлення
(Schulnachrichten)

є на складі

в друкарні „Рускої Ради.“

Просимо о замовлення.

Памятайте на Народний Дім
в Чернівцях!

В КОЖДІЙ РУСЬКІЙ ХАТІ і ШКОЛІ

повинна знаходити ся

Народописна карта

українсько-руського народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просвіта“, а виконана в літографічній закладі Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарська ціна карти, наклепоної вже на полотні, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просвіті“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Руским церквам і братствам церковним поручаю:

Сьвітло церковне в великім виборі від 1/4 фунта до 2 фунт. першої і другої якості, сьвітло столове і до павуків, віск чистий пчільний на сьвітло, сьвітло з білого воску різної величини і грубости. Кадила: мішане, королівське, ладан і смирна.

НА СЬВЯТА!

Мука, славні дріжджі віденські Мавтнера, овочі полудневі і коріня в найлучнім роді і як найдешевші.

Природні вина від 40 кр. до 5 зр. за флінку, на міру природне столове по 48 кр. і 60 кр. за літру.

Поручаю мою ново-заложену руску торговлю ласкавій пам'яті і описі остаюсь з глибоким поважанем

ІГНАТІЙ ВЛАСЮК,
Чернівці ул. Паньска ч. 35.

Хто хоче мати
добру і дешеву
МАШИНУ до ШИТЯ,

най удасть ся до мене, то певно не покажу. Нові продаю дешевше як всюди, а употреблені, ще добре удержані почавши від 20 ар. і то за готові гроші і на виплат. Хто купить у мене нову чи стару машину, за реперацию не потребує журити ся, бо я роблю тую безплатно через цілий рік.

Русини, удайте ся до мене, бо я також Русин і обедужу Вас по братньому

З поважанем

В. Данилевич,
машинист у броварі Штайнера в Чернівцях, при ул. залізничній (Bahnhofstrasse) ч. 26.

Учительки, Німквині, або Русинки, що вміє добре по німецьки, до двох панночок з 5. і 6. класи виділової, пошукує о. Омелян Глібовицький, гр. кат. парох в Циганах, о. п. Лосич.

Із Найвисшого приказу

Его ціс. і кор. Апостольского Величества
устроює п. к. дирекция льотерійних доходів

XXXI. Ц. К. ДЕРЖАВНУ ЛЬОТЕРІЮ,

з котрої чистий дохід присьвятить ся

ЦИВІЛЬНИМ ЦІЛЯМ ДОБРОДІЙНИМ

сеї половини держави, між ними і 6000 зр. на

„РУСКИЙ ДІМ НАРОДНИЙ“
в Чернівцях.

Ся льотерія обнимає **7816** виграних в готівці,
поділених на

148 виграних головних із **3834** попередними і **3834** слідуєчими
в загальній скількості

165.000 корон в золоті та **100.950** зр. ринських а. в.

Тягнене послідує невідклічно 10. червня 1897 о 12. год. в пол.
Оден льос стоїть 2 зл. ринських а. в.

Льоси продає і адміністрація „Буковини.“

Льоси можна купити і в п. к. льотерійних урядах, у всіх льотерійних колектурах, в продажах тютюну, в урядах податкових, почтових і телеграфічних, в конторах ви-
міни, в урядах естацій залізничних і др.

Відзначене на краєвій виставі в р. 1894 почетним дивльомом
п. к. міністерства торговлі.

Краєве товариство ткацке

„PRZADKA“

(ПРЯХА)

в Коросні

поручає Пов. П. Т. Публиці свого виробу чисто льняні зв'язні
з доброти, ручно ткані

ПОЛОТНА КОРЧИНЬСЬКІ

від найгрубших до найтоньших веб і біле столове о взорі кістковим і адамашковим;

також доставляє матеріалів на комплекти і взивденевні

ВИПРАВИ СЛЮБНІ.

Замовлення просимо надсилати просто до Коросна (почта, телеграф і естація залізнична в містці).

Прібки і цінишки на жадане оплатно і відворотною поштою. (15—52)

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

3 друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хроменського.

За редакцією відповідає **Осип Маковей.**

ЧАСОПИСЬ
для
руських родин.
Виходить щодня
крім днів по-
неділж і святах.

БУКОВИНА

Редакція і адмі-
ністрація в Чер-
нівцях ул. Пе-
тровича ч. 2.
Передплата
10 зр.

Темні духи на Угорській Русі.

У вчорашнім числі *Буковини* помістили ми статтю п. Волод. Гнатюка, в котрій він в перекладі подає статтю о. М. Матея в газеті *Kelet*. О. Матея, як видно, взяв ся енергично боронити народну мову. Против него зараз у слідуючій числі *Kelet* виступив якийсь Х., очевидно темний дух, один з тих, яких на всіх землях руських повно. У культурних народів ніхто не сперечає ся про вартість народної мови, там вже всі знають її вартість, а у нас, де лиш Русини розбудять ся троха, чи то на Буковині, чи в американській Русі, чи в Угорській, — зараз піднімають голову „допотопні“ Русини, провінціональні патріоти, котрі думкою поза свої стовпи граничні не годні сягнути, зараз починає ся борба против національної ідеї. Від тих свідомих Русинів, що тепер на угорській Русі взяли ся до роботи, залежить, чи угорська Русь буде мусіла переходити всі ті довголітні фази народної борби, які пероходила галицька і буковинська Русь, чи може у неї сей процес буде короткий. На кожний випадок обов'язком галицьких і буковинських Русинів є, підпомогти угорсько-руських борців за національну ідею. Угорських Русинів є два рази більше, як буковинських, — годіж їм дати загинути.

Подаємо із *Kelet*-а в перекладі відно від згаданого Х-а на статтю о. М. Матея,

бо з неї можна зміркувати логіку темних духів на угорській Русі. Поміщаючи сю статтю, редакція *Kelet*-а не признала статі о. Матея за свою, лише каже, що помістила її з обов'язку денникарського; той обов'язок наказав їй виявити і свою думку в статті, котру подаємо в перекладі п. Стрипського:

„Напряма нашої газети (*Kelet*-а) в згаданій справі все був означений. Під мовою *ruten* і *orosz*, ми все розуміли нашу руську (*Kelet* каже: *orosz*, російську) мову і літературу. Що є в заграничах, то ми називали галицькою, мало- і великоруською мовою. І так оно є по правді.

Супроти того вже нічо ми не годні, що замість в дипломатичних і міжнародних життю Угорщини вже через віки консеквентно уживаної назви: *orosz* (орос), в нинішнім прилюднім життю помімо всяких урядових і не урядових інструкцій не годна вкорінити ся назва *ruten* (рутен), котру лише в урядових статистиках або з патріотичної завзятости уживають замість: *orosz*. В мадярській історії і публічному життю ся назва: *orosz* (NB. її не можна перекласти на „руську“, бо коли кажемо: орос, то се просто значить: росіянин, *Oroszország-Rus-sia*; так перекласти щоб: *orosz* значило *ruten* зовсім не можна, і тому голосять наші проводирі єдноту з Росією. *Стрипський*.) приходила у відносинах політичних мадярських королів з Галичиною, а не прийшла від московитів; врешті: дивувати ся можна, чому наші брати Мадяри, що німецький

світ ненавидять може й більше, як ми, так закохали ся в назві відкритій Бахом і Шмерлінгом: *ruthenisch*.

Констатувати бажаємо: Ми є Угро-Русини, (але *Kelet* так пише: Ми мадяр-оросок вадюнк, се-б то мадярські горожанини, але з Росії, росіяне—*Стр.*); з другими, орос або рутен назвами, з єднотою літературною, мовною, народною або політичною других рутен, або орос не маємо нічого спільного; бо хвалабо! єї єдноти вже належать до історії.

Як рішучо противили ся ми навіть в ідеї своїй патріархатови руському (рутен), що сидить у Львові, а до котрого юрисдикції належали би й наші дієцезії прямицька і мукачівська; як противили ся ми рабству від великоруської літературної мови, так противили ся ми і тепер противимо ся поєднанню з Шевченком. Основою (Просвітою?), Качковским і з якою небудь заграничною літературою, тим більше, що декотрі Русини ставлять собі за ціль всю Русь (*ruténség*), котра ніби має числити 23 мільйони душ, злучити в одну політичну націю, хоть би й під властею дому Габсбурґового-Лотаринґового.

Таке з політичним підкладом літературне поєднане не можна ставити нам мадяр-орос-ам за ідеал, тому, бо ми в політичній пересвідченню належимо до угорської нації, до неї належали і належати хочемо. Так нам каже історично вихована совість, і політична самосвідомість.

Останні години з життя Юди Іскаріота.

З мови французької — E. Gebhart-a

вольний переклад

Перебенді-Кониського.

(Конець).

V.

Вже смерком, у вечері Юда підвів ся. Скрізь по цілому світу царювала мертва тиша. Він не посмів глянути в той бік, де Голгофа: величезно-таємниче мовчання природи лякало його. Він жадав кого-небудь зустріти, почути голос людський; побачити хоч блищок спочуття на чий-будь тварин людській. Він повернув назад до Єрусалиму і сів край дороги: був змучений утомою.

Небавом по блакиті перекину небесного загляди ся зорі. Скрізь прозір асно-блакитного туману місяць журавним світлом обшав рівнину. По шляху з міста чути стало стук наліцї об каміння і ось показала ся тінь. Якийсь чоловік ішов дуже швидко, нагнувшись наперед, бунім він утікав від прокляну. В примрачї пустелі визначала ся його рука, що робила великі махи налицею, виявляючи роспачливу завзятість. Подорожний пройшов повз Юду мовчки не синаючи.

— Агасфере! — гукнув до його Іскаріот: Агасфере!

Чоловік той нічого не відповів і пішов ще швидше. Юда бігцем кинув ся за ним і благав його:

— Агасфере! не борони мні йти за то-

бою! Я піду скрізь, куди ти йти-меш; де ти спочивати-меш, там спочину і я. Я буду тобі певним слугою; твоїм невольником, твоїм вірним собакою. Не покидай мене одинокого серед ночі!

— Ба! я йду занадто далеко: до Сирії, до Єгипту, в глибини Азії, на край світа... я йду до Риму. Я ніколи не спочивати-му; я ніколи вже більш не буду спати. Я не показав спочуття до Ісуса і свою жорсткість я покутувати-му до віку, блукаючи без мети, без надії. Але на мінї нема крові праведника сего. І остерегаю тебе, Юдо! що я розгончу ногою всяку ехиду, яка понадесть ся мінї на дорозі.

Заволока зник в темряві. Юда стежив очима, як зникала тінь вічного вигнання; він довго прислухав ся до стуготу залізної наліцї, що все потроху тихшав новатом, доки зовсім зник. Потім того Юда знов боязливо наблизив ся до Єрусалиму. Він відав, що біля міських мурів в арку стояло кілька халуцїн, де здавна мостили ся всякі злочинці та висидьки ніччемні. Може бути, що в одній з тих халуцїн — він знайде собі приятеля і захисток доки зійде сонце.

VI.

Скрізь щільні двері однієї халуцї пробивало ся світло. Юда придивив ся і пізнав, що перед світлом сидить той злодій, який всю Юдею примушував тремтіти; той розбишчака, якого Пилат віддав народові; то був Варавва. — Юда постукав ся. Двері відчинили ся.

— Варавво! я зморований! я змерз; я го-

лодий; мене всего пронизав острах. Не борони мінї переночувати у тебе.

Розбишчака, стоячи на порозі своєї халуцїни, станув плечима, зловіще зареготав і відповів.

— Ти хочеш обезчестити Варавву? Скоро тільки я прийму тебе, яко гостя, завтра же в Єрусалимі народ мій' побє мене камінем. Ні! Ось слухай-но, Юдо! Я замордовав патіох, чи шістьох жидів і двох римських жовнірів кінних; в храмі з скринь Первосвященника я покрав силу-силениу золота; я одірвав золоту скабу від Скинїї Завіту... ти відаєш, що хто приторенеть ся до останньої, тому — єдино за доторкане — загрожує кара на горло; але-ж я ніколи нікому не зражував, не продавав чоловіка; я ніколи не постачав людей катам на поталу. Я швидше власними руками задушу тебе, ніж пущу переступити поріг моєї хати. Коли тебе клонить на сон, дак звідсіля Голгофа недалеко: тобі можна спокійно там спати, притуливши голову до хреста свого Господа — і там тебе сю ніч ніхто, ніхто, навіть сам діавол не посміє потревожити.

Юда потяг далі, плентаючись то по нїдї стїни, то через виноградники та гайками маслиними. Образа, заподіана Вараввою, була йому занадто тяжкою. Досї Ісусів Бог вислав проти його ворогів благородних, от як: храм, Рим, ученики, народ, проклятий жид, що пройшов новиз його; все отсе можна було ще переносити: але-ж отсей душоуб, що прогнав його від порогу своєї халуцїни!... О!... Наруга велика люта, а зброя занадто огидлива!

І його ненависть до Назаретянина зростала до страшенно великої міри! Великий його

Літературна маляр-орос мова наша, правда, під впливом мови церковно-славянської і велико-руської відроджувалася, поволи, але відроджувалася. (?) Але вельми помилив би ся той, хто би думав, що літературна мова велико-руська саме та, що мова простонародна мужицька велико-руська. Нехай прочитає хоть хто, хто лиш трохи обізнаний з мовою російською і церковно-славянською, твори Ломоносова, Карамзіна, Гоголя: буде почувати ся, як дома, нехай прочитає Толстого „Мир і війна“ або інші його твори, зрозуміє їх. Але нехай прочитає для простого російського люду з його (т. е. рос. мужика) матеріалом слів і в його душі написані популярні, народні Толстого твори: не зрозуміє їх і до половини.

Так само оно є і з письменниками галицькими. Видавництва тов. Качковського найближче стоять до нас; тих письменників, що не зневажають церковно-славянської і велико-руської літературної мови, можна у нас читати, але вже фонетичні видавництва тов. Основи (Просвіти?), Шевченка лиш на парафії і в околиці автора статті (т. е. о. Матея) 10—15000 людей може розуміти і з них користати, і то лиш ледви-не ледви; бо й наша Верховина скаже на них, як прочі Русини: то польське.

А чому так? Тому, бо наші діалекти росли не під гнетом і впливом польської мови, бо наш нарід в уживанню церковно-славянщини бачить консервативний вираз свого почуття. Де нарід наш письменний, там наші літературні видавництва дуже були придатні. Жаль, що мало таких видавництв, а ще менше письменних людей.

І досвід доказує, що де єуть і були священники і учителі, що займали ся просвітою, народу там вірні тих священників і ученики говорять красною, добірнішою

мовою; особливо, коли з образованием чоловіком балакають, то не лише все розуміють, але й користають зі всего (! За те тільки темних і бідних Русинів! *Стринський*.)

Популярна наша література й так не змістом, матеріалом слів, але правописом, етимологічною правописом відрізняє ся від мови народної. І чим більше вміє хто-небудь спільну, і образованішими нашими людьми уживану „літературну орос“ мову, і церковно-славянську, чим більше хто студіював матеріал слів і звороти народної мови, тим з більшим успіхом годен популярно писати. Так, але се студіювати треба!

Що сказав би дехто на се, колиб Маляр гечейського або половцького наріччя (göcsej, polóc) свій діалект хотів піднести замість спільної літературної малярської мови?

Гадку Чопея шануємо, бо він писав. Писав для Мараморошан, ужанських і шарошських людей, кожному окремі відмінні учебники; жаль! що й для верховинців не прийшло ему в голову писати! Тодіб завів не троякі, але чотиракі діалектичні язичні мішанини. Але ті, для комітату Берег, Угоча, Мараморош писані, або для тих других наріччій (Унг, Шарош) написані учебники чи ближше стоять до простонародної мови тих трох комітатів, як в „Додатках“ Фенцикового *Листка* уживаний популярний стиль до мови спільної угорської Русини?

Чопей для верховинців і не написав окремих учебників, себ-то не зазначив, що й сей діалект має окрему мову літературну. А се був би четвертий. А меншаний з долини Тиси менше права мають знати їхне гуцульське наріччя до учебників? а зісловачені Русини в комітаті земліньським? а до половини змадіризовані Русини в комітатах Саболч, Сатмар?

Наше високе правительство інформують поодинокі особи. Інформували також его і з Галичини, між иньшими славянов. Основа (Просвіта?). І так наша наука література стала появляти ся в трьох виданнях: 1) берег-мараморошським, 2) унг-земліньським, 3) шарош-спішським, т. е. видавано учебники для сих відмінних діалектів. Остатній найближше стоїть до нашої літературної мови. Га! міністерство має на такі пасії гроші! Але звідки нам ті гроші брати? І що найкомічніше, що саме то угорське міністерство, котре пішло за підпентами Основи (Просвіти) і наказало уложення учебників на підставі divide et impera в трояких виданнях — торік то міністерство видані товариством Основа (Просвіта) і на Угорщині уживані учебники заборонило в школах угорських, як те свідчить торічний — не знаю з яким номером — епископів обіжників.*)

Отже здає ся, що думка про уживання мови угорського міністерства не зовсім ідентична з мовою спільною галицько-малярською, або коли так подобає ся: спільною руською (ruten). До бажання австрійського міністерства ми нічо не маємо, то нам байдуже, і також те, чи приймає правительству австрійському тов. Шевченка і другі, чи ні; нам байдуже, бо ми нічо спільного не хочемо мати з братами расовими галицькими.

Через то не дали ми ще відповіді на бажання галицьких руських письменників, котрі в наше товариство Василя хотіли вступити, щоб своїм великим числом рівноважити slučajні повиністичні малярські напрямки.

*) Угорське правительство не заборонило видань „Просвіти“. Сю справу внісши п. Ол. Барвінський в ч. 125 „Буковини“ 1896 року, на підставі інформацій від міністра Влаєвича і референта Сатмарого. — *Ред.*

огидливий неславі свирочив ся і виноватий ніхто білий, як не Росіяний Христос. Юді було приємно, що він продав Його: з жадливою усмішкою згадав він ті страждання Христа, свідком яких довело ся йому бути. Він перебирав в своєму умі ті рани, що заподіяно Христу катовавем; ті лязаси, що Пилатові суди давали Христу; згадав колючки вінця з терену; згадав Голгофу, гвіздки, хрест...

Тоді в голові у його сплелася ся гірка думка, що страдальника такого дорогого за для миру, він віддав в назурі синагоги за плату вельми дешево.

— За Його що найменш треба було взяти сотню срібляників! Рабини люто мене обдурили, — пробурмотів Юда і з сїм словом сів кулак, підвів його вгору і загрозив їм небу; а небо так прекрасно горіло зорями на ясній блакиті.

Юду некла згага і біла пронасища. Він рушив до куди дерев, сподіваючись там між ними знайти криничку, або хоч матесенький струмочок води... Вітер тихесенько шелестів листвою. Юда почув невеличке полегчання. Аж ось він хижє скрикнув криком людини, що тоне; він упав на колішки, буцім під ударом незримой руки. Він пізнав дерево-маслину, те саме дерево, біля якого ту ніч він при озброєних жовнірах дав смертельний поцілунок своєму Учителю-Синови Чоловічому!

Юда навколівках виліз з саду Гефсимонського, потім спотикаючись на кожному кроці, — став тиняти ся по пустелі. Він ні про що бідний не думав, не гадав, ні на що вже не сподівався; він тільки бажав зустрінути єдиненого Богом ангела-сатану і викликати у його жаль до своєї розсудки безграєї.

Віддалеки дві пальми простягали своє тонке віття над водою, що ледві-ледві брехала серед ниви. То був колодязь Якова. Свята вода з його була освячена єдиним словом Христа. Юда не спроможен був пригнати геть від себе оті великі споминки. Він важко припав до пам'рини. На ланузі не було вітра. Він перекинувся через пам'рину, що-б прохолодою з води освіжити свою твар, що так йому горіла аж палала.

VII.

Між пальмами, немов те марево легесенько промигнула молода дівчина вся в білому, з білою хусткою на голові тендітна, прихка. Оголеною рукою вона на правому плечі тримала глиняну амфору. Юда підвів свою горячу твар і ледві чутним голосом промовив:

— Я прагну!

Молода дівчина здригнула з жаху, немов вона бачила перед себе звіря лютого.

— Я прагну! — мовив Юда вдруге.

— І Він, отой Пророк, якого ти зрадив, якого ти продав, і Він, страждучи на хресті, казав: „Я прагну“, а римляне, замість води, на гострому кілці спиче простягли до рота йому губку намочену оцтом — промовила дівчина і цутивши амфору в колодязь, набрала води і витягла. Кроплі чистої води, збігаючи з амфори, блищали наче ті самоцвіти коштовні. Юда мовчав. Він тремтів перед тією дитиною. Засмаглі його губи тягло до погожої свіжої води.

А вона — ота дівчина, чарівна в своїй тихій журбі — похилила ся до Юди і мовила: — Візьми! ради любови до Ісуса візьми і напий ся.

А коли він напив ся, вона взяла знов на праве плече амфору і пішла — уся облита ласкавим світлом яєних зірок.

Тієї хвилини до хмурої душі Іскаріота пробивалася ся ніби хвиля світла і він бистрим оком виміряв усю безодню свого підпаду, свого злочинства. То була несподівана, зненацька трясина убійча за для свідомости. Ладність молодої дівчини виявила йому ту тайну, якій він ніколи не навівір, і думка, що він зневажив Бога, жахом обгорнула йому серце.

— Та хто-ж Він, отой Росіяний, — мовив Юда, — що рукою чистої дитини поливний голову бальзамом милосердя?

Він довго ще сидів біля колодязя Якова. Одна таж сама думка раз-пораз вертала ся до його; вона не надавала йому втіхи; навпаки, — вона надавала йому страждання без міри, без краю...

На горбку проти Юди стояла суха смоківниця. Очи його не умісне упали на неї і в пам'яті у його тьмяно згадала ся Христова притча... Юда раптом побіг до дерева: скинув на землю свій плащ червоний; висипав на його з гаманця свої трипять срібляників і, вишморгнувши завязку з свого тюрбана, повісив ся, на найтовщій гілці смоківниці неродючої...

Біля ніг мертвого апостола його плащ червоний здавав ся плямою кривавою. Шкавал, лігши на плащ, спав на йому до світа. А скоро прийшов ранок бідний, — величезний з червоноватими крилами пугілка почав високо ширати під небом, кружачи по верх зловіщого дерева того...

Ми маємо свою, не давню, в 30-тих роках почату, раз зростаючу, раз упадаючу літературу. Що частина нашої народності письменна, то можна завдячити лише своїй літературі, особливо церковно-славянським богослужбникам нашим. Хто хоче прислужити ся нашому народови, нехай дає ему молитвенники (!); євangelіку лектуру він і сам собі відшукає (коли-б щось таке в нас було. *Стр.*)

Що не пропадає письменна частина нашого народу, але противно неписьменна, то хоть хто небудь статистично годе вирахувати. Жаль за Верховину, ту частину, що дає масу еміграційну і також не письменну. Нехай навчать ся читати; нехай в їх євangelіки і учителів виробить ся почуте обовязку до народу, а парід образовати ся буде (жаль, що лиш „буде“ *Стр.*) й попри нашій „літ. ороє“ мові; але вічними експериментами не посуємо его наперед. Що найважнійше: й матеріяльних средств нема, ми бідні!

Що „в новітніх часах ідея Жатковича, т. е. сотворити мадярсько-руську мову — має багато прихильників між угорськими Русинами“, — не віримо; і в то не віримо, що Жаткович має які небудь „мадярсько-руські“ ідеї.“

Отсе та стаття Х-а в Kelet-i у відповідь о. Матееви. Не додаємо до неї ніяких пояснень; она й так євangelічить найліпше про темних духів на угорській Русі.

Грецько-турецька війна.

Про стан воєнного приготування грецького народу пишуть до Frankfurter Ztg. з Атенів: „Дійсно правда, що багаті і засобні Греки поки що жертвували тільки незначні суми на устроєне, але се обясняє тільки їхня озава, щоби ціла справа і сим разом не скінчила ся такою сумною комедією, як в році 1886. Коли грецьке правительство рішило ся, а се можна припускати, добивати ся за всяку ціну побіди геленізму, то жертви потечуть рікою. При тім треба запримітити, що воєнні розходи цілком не такі великі, як припускають за границею. Прибори закуплені в період від р. 1880 до р. 1885, оруже ще в році 1874 а оруже уліпшених систем в 1880 році. Решта воєнного матеріялу, амуніція, ремінні річі, патрони, перешовували ся в магазинах з років 1885—1886. З того виходить, що нині предметом розходів є тільки виготовлене мундурів і ковчів та заосмотрене в живність і виплата жоду. Мундур разом з накритем голови і обувом коштує 21 зр. 50 кр. коє окол. 2 зр. Удержане одного жовіра коштує державу 25 кр. разом з жодом (Löhnung). Грецький жовір не вибагливий і без роноту каде ся снаги на году землю, завинувшись в коє. Жовірови видають на день один кильр. хліба, крім того раз на день гарячу страву — бульон і мясо з рижом або макаронами. У великій піст жовіри дістають замість мяса біб або сочевицю. Великі розходи мусить давати правительство на озброєне добровольців, що ставлять ся зі всіх сторін. Вже для того самого нинішній „озброєний мир“ не може довго тревати і мусить скоро довести до остаточного і безповоротного рішення. Гарячі, одушевляючі ся люди рвуть ся невдержано наперед, але і поважнійша частина грецького населення не журить ся виглядом на війну, очікує єї спокійно і рішена твердо вести борбу до кінця. В Німеччині розширив ся погляд, що в війні з Грецією Турки розбійють їх на мілкий порох. Але она не є так, як думають. Що на границі Турки мають далеко вигіднійші позиції, як Греки — се без сумніву правда. За ілечима Греків широка тесалійська рівнина, де ані одного відпорного пункту, а тимчасом Турків хоронять з

заду високі гори. Начальник турецького головнокомандуючого штабу перебував довгий час в Атонах воєнним агентом і воєнна організація противника знала ему добре у всіх подробицях. Надто газети роблять дуже нерозумно, що виставляють Турка таким противником, з яким буде можна цілком легко справити ся. Турецький жовір хоробрый, в бою він дуже перенятий фанатизмом а також і озброєне его ліпше ніж грецьке та в багато гурьких полках підорвана дисципліна, головню через залагості у виплаті жоду. В противствленню до турецького жовіра, що повинне ся тільки почутю мусу, коли іде на війну, грецький воїн перенятий одушевленням. До своїх офіцирів він відноситься з любовю і довірем а і офіцери стараються вселяти приблизитись до типу рицарського, образованого і просвіченого офіцера, між тим коли корнє турецьких офіцирів зовсім не відзначає ся великими моральними і духовними прикметами. Грек привикає з молодих літ обходити ся з оружем і для того положене турецького війська може стати критичним, коли грецьке населення цілого краю ополчиться ізза кожної скали, зза кожного каменя буде стріляти на Турків небезпечний противник. На головного команданта грецьких військ, королевича Константина покладають великі надії. В молодім 29-літнім королевичу Константині видать Греки покликанаго наслідника великого і нещасливого послідного грецького короля. Наслідник престолоа одержав німецьке вихованє і має, як кажуть, широке знанє воєнних діл. Він одиникий в грецькій армії генерал-поручник і не зважаючи на его молодість, король поручав ему кожного року не легку задачу найвишшого перегляду війська. Королевича Константина не тільки уважають спеціалістом, що до піхоти — его полк був завжди взірцевим — але також і дуже добрим артилеристом.“

Ми назвали сей довгий уступ з добре поінформованих атенських кругів, щоби тим чином дати можливість нашим читателям виробити собі образ воєнного стану тих двох держав, що як раз кинули ся в кроваві обійми війни. Як ми вже подали були в телеграмах, Порта рішила ся виновісти війну Греції і дала приказ турецьким військам себїчас вирушити офензивно против Греків і старатись переступити їх границю. В Атонах викликала вістка про виновідженє війни тільки радість і одушевленє. Дві послідні резерви покликано під оруже. Король телеграфував до сина: „жертвую тебе вітний і єї будущюєсть.“ — У Відні було виновідженє війни від Турції цікавитою несподіванкою. Загалом підозрівають Росію, що она наперла на Туреччину, щоби виновіла війну.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 20-го цвітня 1897.

В велику Пятницю дня 23-го цвітня о год. 8-й вечером мішаний хор буде співати страстні псалми при євangelії Гробі в гр. кат. парохіальній церкві в Чернівцях.

Як можна собі придбати више образованє? Передовсім читайте багато, але читайте з цікавості, щоби щось довідати ся, щось научити ся; не лиш для того, що щось подобає ся. Читайте як найбільше такі книжки і газети, в котрих говорить ся про поважні річі, наукові і потрібні до життя, а як найменше таких, в котрих ведуть ся якісь сварки і євangelічки; але й ті треба читати, бо чоловік тогди вирабляє собі свій суд. Не треба лиш багато читати, бо они відводять від дійсного образованя і від спокійної праці, роздразнюють чоловіка, не дають спокою. Коли що читаєте, читайте уважно роздумуйте над тим і запам'ятуйте собі. Треба читати вселякі повісті. Они не лиш роблять нам приємність, дають розривку, але й учать пізнавати характери людей. Чоловік чоловіка повинен знати, а чим люди більше образовані, тим ліпше себе знають. А коли чоловік научить ся пізнавати других, то буде й себе знати, буде знати яким він єсть, а яким повинен бути. — Читайте описи подорожий. Треба знати євangelі і людей, звичаї і обичаї, а тогди будете знати, як у людей а як у нас. Годі кождому їздити по євangelі.

Що хтось научить ся із своєї подорожи, того може другий научити ся з книжки. — Читайте історію свого народу і історію других народів. Історія показує нам, як було і показує нам, як могло бути і як повинно бути. — Читайте розвідки з наук природних, бо ті найбільше придатні до життя; они познакомять нас з творами і силами природи та учать нас, як використовувати ті твори і сили природи для себе. — Читайте вселякі книжки і газети господарські, торговельні і промислові, бо з них научите ся господарити, торгувати і жити промислом. — Читайте вселякі справозданя, оновістки, заяви, переписки і т. д., бо зі всего можете щось довідати ся, все може вам на щось придати ся. Читайте взагалі все, що можете де роздобути, а чим більше будете читати, тим більше приростає собі знаня і відомостей, тим више буде ваше образованє.

Застрілив ся в театрі в Харкові підчас аматорського представлення польського товариства драматичного молодий, 22-літний чоловік А. Г. Самоубійник жив лиш хвилику і вияснив, що відбирає собі жите з недостатку способів до життя.

Сензаційний поєдинок відбув ся оногді в Прешбургу. З помешканя гр. Івана Драсковича пропав дорожочинності вартості окол. 15.000 зр. Підозріне упало на тапіцера Гебавера, що в тім часі працював в комнаті, де сповнено крадіж. Коли на переслуханю поліція не викрила жадних познаних, післяв син Гебавера яко резервовий кадет, заступник офіцера, гр. Драсковичови двох євangelіків, жадаючи гонорової сатисфакції. Гр. Драскович, що зовсім не догадував ся військової ранги Гебавера, іменував секунданта а відтак вислав двох євangelіків, котрі заявили, що готувати дати „гонорове виясненє.“ Зі взгяду на такий степен образи відкинули секунданти Гебавера ту пропозицію. На закид, що Гебавер не поєїдає здібности до уділення гонорової сатисфакції, ціла справа мала оперти ся перед військовою радою гоноровою. Нараз викрила поліція злодія в особі Леопольда Гебмана, одного зі знамих межинародних злочинців, з заводу тапіцера. Супроти сего прийняв гр. Драскович поєдинок на палаші, де і мав бути тяжко ранений.

„Тутатор“ ливновий прилад безпечности для людей, зайнятих працею на дахах і рунтованих, винайшов інженер Шпор — з заводу асистент при краківській дирекції залізниць. Він удав ся до Берліна, і там найшов для свого винайдена признание директора сторожи огневої Греберга, та почав продукувати ся ним перед запрошеними гістьми. Він привязав один кінець ливни петлицею до пояса а другий був причіплений до вікна другого поверху. При ливні находила ся рухома гальма, що здержувала падєне на довільній висоті. Діймаючий був вид, коли молодий чоловік кидав ся відважно з вікна а долину. Перший скок удав ся знаменито, так само другий, третій і четвертий. За кождим разом прилад фунгував бездоганно, і Шпор кілька етіц низше затримував ся в воздуху, на ливні. Злощасний був пятий скок. Заким приглядаючі могли отямити ся, що стало ся, повалив єї Шпор стрімголов на брук подвіря. Ливна урвала ся. Нещасливого віднесено до шпиталю, але на щастє житю его не грозить небезпечність.

Телеграми „Буковини“.

З дня 20-го цвітня 1897 року.

Відень. Нині відбула ся торжественна присяга ново вибраного бурмістра. Люеґер відповів на промову намістника довшою бесідою. Торжество закінчило ся відєєніванєм народного имну.

Атени. Запевняють, що Греки змогли кілька стратегічних пунктів коло Дамасу і Віллія самі зайняти. Королевич повернув вчера вечером до Ларіси. Після завзятого бою Греки відвискали назад Гріновалі.

Котвиця

Liniment. Capsici comp.

з антики Ріхтера в Празі,
загально признаний знаменитий усми-
рюючий лік на втирані: по ціні 40
кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всіх
антиках. Просимо жадати сей загально
улюблений лік просто під назвою
Ріхтера Liniment з котвицею
і приймати з остерожністю лише флаш-
ки зі знаменем охоронним „Котвиця“
бо лише ті правдиві.
Антика Ріхтера під золотим львом у Празі.

**Розсадники винної лози па-
рискої,** котра скоро дозріває, і не по-
требує дуже доброї землі, по 10 кр. за
штуку, можна дістати у п. Атаназія
Руснака в Чернівцях, улица Пумнула чи-
сло 4. — Зголошувати ся треба як най-
скорше, поки час.

„РУСКА БЕСІДА“

в Чернівцях

має на складі отсі свої видання:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛІОТЕКА“

для молодіжи, міщан і селян з року 1886, 1887,
1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по 1 зр. за роч-
ник, а всі 7 разом 6 зр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА“

сумна історія, для перестороги і науки. 80 сторін па 20 кр.

„Слова правди і науки“

з поезій Тараса Шевченка. Ціна 10 кр.

„25 повісток“

для чемних діточок.

32 сторін. Ціна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“

Даруночок для руских діточок. Ю. Федьковича 10 кр.

На поштову пересилку треба додати по 5 кр.
за річник „Бібліотеки“, а по 2 кр. за кож-
ду поодинокую книжочку.

Замовлення приймає й редакція „Буковини.“

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ І ШКОЛІ

повинна знаходити ся

Народописна карта

українсько-русского народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством
„Просвіта“, а виконана в літографічній закладі
Андрія Андрейчича у Львові.

Книгарська ціна карти, накле-
ної вже на полотні, виносить 3 зр. 50 кр.,
а для членів „Просвіти“ і передплатників
„Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пе-
ресилкою 3 зр.

Купити можна в „Просвіті“ у Льво-
ві, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте
чимскорше!

Із Найвисшого приказу

Его ціс. і кор. Апостольского Величества

устроює ц. к. дирекция льотерийних доходів

XXXI. Ц. К. ДЕРЖАВНУ ЛЬОТЕРИЮ,

з котрої чистий дохід присвятуєть ся

ЦИВІЛЬНИМ ЦІЛЯМ ДОБРОДІЙНИМ

сеї половини держави, між ними і 6000 зр. на

„РУСКИЙ ДІМ НАРОДНИЙ“

в Чернівцях.

Ся льотерія обнимає **7816** виграних в готівці,

поділених на

148 виграних головних із **3834** попередними і **3834** слідуєчими

в загальній скількості

165.000

корон в золоті

та

100.950зр. ринських
а. в.

Тягнене послідує невідклично 10. червня 1897 о 12. год. в пол.

Оден льос стоїть 2 зл. ринських а. в.

Льоси продає і адміністрація „Буковини.“

Льоси можна купити і в ц. к. льотерийних урядах, у всіх льотерийних колектурах,
в продажах тютюну, в урядах податкових, поштових і телеграфічних, в конторах ви-
мни, в урядах естаций желізничих і др.

ДРУКАРНЯ „РУСКОЇ РАДИ“

в Чернівцях.

Перша на Буковині

РУСКА ДРУКАРНЯ

в Народнім Домі

при улиці Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські в мовах рускій, польській і німецькій.

ДОБІР БУКВ ВЕЛИКИЙ.

Роботи виконує ся скоро, солідно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

Хто хоче мати

добру і дешево

МАШИНУ до ШИТЯ,

най удасть ся до мене, то певно не
пожадує. Нові продаю дешево як
всюди, а употреблені, ще добре уде-
ржані почавши від 20 зр. і то за готові троні і на
виплат. Хто купить у мене нову чи стару маши-
ну, за реперацию не потребує журити ся, бо я ро-
блю туго безплатно через цілий рік.
Русини, удавайте ся до мене, бо я також Ру-
син і обслужу Вас по братньому

З поважанем

В. Данилевич,
машиніст у броварі Штайне-
ра в Чернівцях, при уз. зе-
лєничій (Bahnhofstrasse) ч. 26.

Пам'ятайте на Народний Дім
в Чернівцях!

Учительки, Німкни, або Русинки, що
вміє добре по німецьки, до двох панно-
чок з 5. і 6. класи виділової, пошукує
о. Омелян Глєбовицький, гр. кат. парох
в Циганах, о. п. Лосач.

Для панів учителів!

**INSPECTIONSBERICHT,
Jahresausweis**

**і Шкільні повідомлення
(Schulnachrichten)**

є на складі

в друкарні „Рускої Ради.“

Просимо о замовлення.

ЧАСОПИСЬ
для
руських родин.

Виходить щодня
крім днів по-
недільних і свят.

БУКОВИНА

Редакція і адмі-
ністрація в Чер-
нівцях ул. Пе-
тровича ч. 2.

Передплата
10 зр.

Грецько-турецька війна.

По битвах, які позаходили в п'ятницю і в суботу між регулярним військом грецьким і Турками, виповіла Туреччина в неділю війну. З Атен відкликано турецького посла, а грецькому послові в Царгороді віддано напери. Командант турецької армії Едем-паша дістав приказ переступити грецьку границю. Порта розіслала об'явки до своїх амбасадорів при заграничних дворах, в котрім зазначає, що Греція перша розпочала війну, а zarazом заявляє, що Туреччина і тепер ще готова завернути ся, коли те саме зробить Греція.

Оттак зачала ся вже явна війна, і то рівночасно в двох сторонах: в Тесалії і в Епірі. В віденських дипломатичних кругах надіють ся, що удасть ся обмежити війну лише на тих двох противників, що вже станули против себе. Аж коли би Греція брала гору, тогді готова війна розширити ся дальше, бо і другі балканські держави, як Болгарія, Сербія і Чорногора готові зірвати ся до бою, щоби ї собі щось екористати.

З боевища повно вістий, і то часто суперечних, бо інакше доносять з грецької, а інакше з турецької сторони. Зі всего здає ся, що в Епірі Грекам веде ся добре, за те в Тесалії не найліпше. Отсе подаємо вісти, які доси наслідні з одної і другої сторони.

З Атен доносять: Вість про виповідь війни викликала між Греками велике одушевлення. Король телеграфував до наслідника престолу, жертвуючи его вітчизні і ей будучої доли. Турецький посол повідомив в неділю грецьке правительство о зірванню дипломатичних зносин і того-ж дня відїхав з Атен. Правительство відповіло на его повідомлене, що на Туреччину спадає одвічальність за війну, бо Турки перші почали зачіпку. Турецькі піддані дістали приказ опустити Грецію до 14 днів. На бажане турецького правительства поручив цесар Вільгельм німецькому послові опіку над турецькими підданими, проживаючими в Греції. Рада міністрів постановила запротестувати у дворів заграничних против напасти турецької. О півночі зібрав ся парламент при великій натовній народі. Президент повідомив палату, що Туреччина виповіла війну. Посли зложили патріотичні заяви. Нарід прийняв вість з великим жаром. Парламент відпочив ся на необмежений час. Митрополит з Атенів припоручив цілому священству відправляти молебні за успіх грецького оружя.

Наслідник престолу перебрав ся з Ляріси до Тириави (в Тесалії на границі). Его жена лишила ся в Лярісі. Турки йдуть на Лярісу; грецьке військо здержує їх; страсти по стороні турецькій великі. Під Менексею, відки веде дорога до Мелюни, а дальше до Ляріси, веде ся завзята боротьба; Греки заняли там три важні позиції.

В Епірі бомбардують грецькі кораблі надморське місто Превезу; грецьке військо

йде на Превезу і Яніну. Місто Арту Турки опустили.

З Царгороду знов доносять: Грецький напад на Країну відперто. По 28-годинній битві заняли Турки Мелюну і два грецькі порти. Турки посувають ся на перед, Греки утікають. Вчорашня боротьба скінчила ся заняттям всіх грецьких становищ. Межі Мелюною а Тириавою грецькі страсти величезні. Один паша пав вчора під Тириавою. Турки перейшли вже на землю грецьку. Вість про заняття Превези Греками не справджує ся.

Атени. Военна лінія розтягнула ся вздовж границі цілої Тесалії. Огонь з ручниць піддержують безнастанно, лиш з малими перервами. Битва під Менексею скінчила ся коло півночі.

Атени. Агенція Гаваса доносить, що напевно потверджує ся вість заняття Менекси через Греків.

Атени. Офіційні депеші з Ляріси доносять, що грецькі війська заняли турецькі становища від Нецери до Кутри по стороні Тириави. Кілька разів напади приступом зі сторони Турків против становищ на горі Аналісіс відперли Греки та нанесли великі шкоди противникам.

Депеші з Ляріси доносять, що Греки відперли щасливо всі напади Турків та що Турки подали ся назад в глибину краю, щоби сконцентрувати ся.

Атени. Депеша з Трикалі доносить, що грецька бригада, котра боронила Ревені

Зроби собі світ, який сам хочеш мати!

— 0 —

РОЗМОВА.

Петро. Кажу тобі ще раз, приятелю, перестань жалувати ся і зроби собі світ, який хочеш мати.

Іван. Як то гадаєш?

Петро. Докладно так, як сказано.

Іван. Навіть своє найтісніше домашнє окружене не можна так уладити, як би бажало ся, а аж —

Петро. Тісно, дивоглядне окружене вправді тимчасом ні, але світ. Бо світ такий, який видиш, виглядає так, як его береш. Береш его серйозно, то він для тебе серйозний, береш его весело, то він тобі веселий. Що кругом себе видиш і світом називаєш, то є лиш накоплене річй, то лиш будівляні каміня; і з того маєш собі побудувати одностайний світ, як тобі до впади, світ, в котрім чуєш ся щасливий після своєї вдачі.

Іван. Того хотів би я радо. Знаю также, як хотів би я то осягнути.

Петро. То вже дуже багато. Знаю людей, що хотіли би все пиякне мати, як є, але не знають, чого хотять.

Іван. Так, приятелю, будувати хотів би я, але каміне будівляне, яке маю до розпоряджості,

не є до ужитку. Маю мешкане, так завинив чини. Маю жінку, так має маму при собі. Маю доброго кравця, коли не боргує. Маю скелє, але ніхто не купує. Маю доньку з двома поклонниками; маємому з них дає макогона, а жебрака любить. Я честлюбивий, а мої противники мене очорнюють. Приходять робота, шумить мені в голові, хочу спати, болять зуби. Хочу посовгати ся на зоду, настає відмяз, хочу пройти ся, падає дощ. Заощаджу гроші для якої приємності, приходять пісаленці за податок. Здобуду собі для розвивки лєсика, казати ся в околиці пси. Моргну до служницї, вже жінка передо мною. Куплю сьогодні вартістних наперів, падає завтра курє. Хочу потанцювати, стунає мені хтось на нагиток. Кину чоботом за котом, поцілаю право в зеркало. Хочу наставникови сказати гречність, бере він то за улазливість, хочу сказати правду, зве мене простаком. Хочу —

Петро. Прошу тебе, перестань. То стара історія про невзгодни.

Іван. Але власне се є то накоплене річй, є то каміне будівляне, про яке споминаєш, аби вибудувати собі красний світ. Бери орлині кігті і заржавілі п'явки і побиті флишки і кулі снїгу і сажу і болото з гостиниці і коси жіночі і шевську смолу і стаєнні гразі і костюмахи і драгте з панери і сьміте — і будуй з того хату. Будуй, як потрапиш.

Петро. Я збудую. Я піджду, їм ті красні річи перегниють і землею стануть, з землі ви-

формує цегли і ними виставлю хату. Так приятно, мусиш і з річями починати, що твоє серце притісняють або онукують. Кинь їх від себе, най переполовють а красний світ стане сам з себе.

Іван. Ах так, тепер розумію. Ти філософ. Ти не зважаєш на добра і річи, що себе й тебе в просторони стісняють, ти переживаєш світ ідеальний, то є, ти собі его лиш уявляєш, ти его маєш лиш в виображеню. Тоді, правда можеш собі світ уладити після впади.

Петро. А ти не хочеш робити так, як я?

Іван. Що за питанє! Як би ти був правдивим філософом, то не поставив би того питаня, бо знав би, що я є, який я є, що інакшим годі бути. Як знаю, що все на землі суга, се досить часто я чув і сам пізнав. Що дня видиш нещастє, біду, запропачене того, що було колись блискучим і щасливим. Як сьогодні придбаю собі величавий замок, то знаю, що завтра винесуть мое бідолашне тіло із него. І про те бажую того замку. Моя натура сотворена для виявленя ей всіх даровань, мої змисли є, аби уживати. Я хочу жити. Хочу приробряти і знаю, що посіданє мене не ущасливить. Хочу почестий і знаю, що мене не задовольнять. Конєсь змагаю і придбаю — сувору смерть, то знаю. І про то не можу покинути земних річй і не хочу їх покинути.

Петро. Чому-ж скаржиш ся?

Іван. Бо скаржити ся то приємність нещасли-

поступила в долину коло Дамасі і обсадила місцевість Віглію, забравши Туркам цілу батарею. Кілька ватаг впало до Македонії.

Атени. Після автентичних справоздань про акцію грецької флотилії в заливі Амбракійським бомбардують два воєнні кораблі „Акціон“ і „Амбракія“ батарею в Скафідакі з добрим успіхом а чотири інші воєнні кораблі нападуть на Салагору.

Атени. Послідні вісти доносять, що твердиня Скафідакі цілком знищена, а грецька флотилія виладувала військо і оно забрало три турецькі батареї а кораблі відплили під Превезу, щоби її бомбардувати.

Царгород. Командант другої бригади, другої дивізії Абдуль Ецель Паша згинув у предвчорашнім завзятім бою під Тириавою. Після інформацій з Йідліц-Кіоску знаходять ся вже три турецькі дивізії на грецькій території. — Вістку про упадок Превези заперечують тут офіційально.

Царгород. Після депеші дневника „Ікдам“ з Єлясени мали зайняти Турки укріплене грецьке становище Ізмілтепе. Грецькі війська ратували ся утечею, Турки ідуть всюди наперед побідоносно. Погода сприяє.

Царгород. Запевняють, що Едем наша іде против Ляріси і має надію нині або завтра зайняти її.

Царгород. Після офіційального донесення закінчила ся передвчора боротьба на цій головній лінії операційній доконаним здобутем всіх грецьких становиск і домів від Мелюни аж близько до Тириави. Опір був завзятий, страти Греків великі. Страти Турків були дуже малі. Кілька турецьких офіцерів згинувло. Едем-паша концентрує війська. Вчора а найдаліше нині має він рушити з армією 60.000 людей против Тириави і Ляріси.

Російська безсторонність і правда в звітках про Галичину.

З приводу статі професора петербурської Дух. Академії А. Лопухина: „Три дня в Червоной Руси“ (Церковный Вѣстникъ 1896 р. Іра 41 — 43, 45, 49, 50 — 52.)

Скільки ні прийшло ся нам прогнати статий в російських часописах, написаних з пригоди святкування в Галичині 300-літнього ювілею Берестейської Унії, ані одна з них не дала нам жадної потіхи, жадного спочинку для душі. Ні в кого з російських письменників, як видно ся, не найшло ся ні сили, ні совісті за для того, щоб написати про сю річ як слід докладно, без усякої тенденції, цілком безсторонно й з щирою приязню до спорідненої сторони. Всюди у них православно-політично-московський напрям перемагає почуття щирої, безсторонної душі, якийсь гордовито-захланний погляд зразу бе в очи всякому справедливому читачеві, прикро вражає по серцю й нищить останню терпеливість... Через це саме й та правда про унію й стан галицького народу, котру можна було б назвати майже безупередною, обгортає ся в такий туман московсько-православної тенденції, що справедливому але несвідомому серцю й вона може здати ся брехнею...

Теж саме вражіння роблять і з деякого боку більш менш цікавіші начерки з подорожі по Галичині проф. Лопухина, котрі він зважив ся оповістити перед російською публікою теж з приводу святкування 300-літнього ювілею Берестейської Унії. Аби-но почав читати ці начерки, то вже зараз відчуваєш, що страва, як то кажуть, пересолена; що ступиш далі, то все гірші автор переборщує, на вірши-ж стає й бридко й сумно за його оповідання. Брудно найбільш то, що він так очевидячки щільно рахує про те, щоб здавати ся в своїм оповіданні безсторонним, правдивим й сердешним, прибирає всі способи, щоб впливати на серце, на чуття читача, — тоді як добре відко, що серця-ж то в оповіданні нема і щирості йому тяжко бракує. Сеї недостаті не можуть замістити ні поетичні малюнки, ні красномовні фрази, ні інші способи, на котрі так щедрий ся шановний професор. Маючи в запасі мало вартних подорожних вражіннь, він видимо силкує ся виобразити їх як ось менш-більш поетично.

Почавши з свого пробування в Почаєві, з переїзду через кордон, з їзди й огляду тинів на залізничі, він занймає ся у Львові, подає тутешні вражіння і сим кінчає. Цілих три дні проходить в цікавих спостереженнях: місцеві

краси, святощі, етнографічні признаки і все иньше — ніщо не лишаєт ся його бистрим поглядом, про все він кванить ся кинути чимало красивих спочутих слів... Треба тут зауважити, що проф. Лопухин вже досить відомий є в російській духовній науці своєю прихильністю до поетичного викладу. Для запевнення можна лиш заглянути в його „Віблійну історію“, де він не випускає жадного випадку, щоб не описати або природу, або яку небудь добу, в формі навіть досить проблематичній, наприклад, — що тоді то чи тоді то сонце повинно було так то сходити, небо так то червоніти. Але се — нічого не в сїм головна річ таї біда.

В своїх подорожних нарисах шановний професор велике місце дає ріжним думкам своїм, міркуванням, історичним спогадам, запитанням — і тут його поетична душа теж немає ніякого впливу і бродить занадто вже далеко. Через теж його захід, висловлений в передмові до сих начерків, захід той, щоб „пролити своїм оповіданням скільки небудь світла“ (перед російською публікою) на сучасні переважно релігійні обставини Галичини, видимо є даремне слово, або незбутня мрія, котра чим далі тим більш покидає автора. Згодом він сам уявляє якусь незвичайну несвідомість, навіть проставляє якусь, наче він нічого не чув і не знав досі про ті справи, які його зацікавили. Не так то багато, видно ся, можна було зазнати шановному подорожнику з трохденної своєї подорожі в Галичині... Але нащо тоді подавати такі поверхові спостереження? Нащо туманити читачів?

Так, н. пр. зразу-ж, ще в Почаєві наш подорожник дуже дивуєт ся тому, що, як він до видав ся, Прочан-Галичан не пускають з Австрії на прощу в Почаїв... Скоро-ж після сего він розказує, як до него підійшов місцевий українець-прочанин і став йому скаргитись, що хотів би ще піти в закордонний уніятський монастир і там помолити ся, та туди не пропускають. В цьому разі автор не вважає на то, чому з Росії не пускають прочан в Галичину, — він тут вбачає лиш дивний приклад того, як то уніяти обманюють простий народ розповсюджуючи чутку, що й в них є „стона“ Божої Матері, чудотворний образ й другі святощі. Раз автор оповідає, що галицьких прочан з Австрії до Почаєва не пускають, а тут же знов якось перечить собі, кажучи, що їх було багато на празнику в Почаєві. Або ще, — наш подорожник-якось дуже кахаєт ся до того, що в Галичину не випускають релігійних цілком не шкодливих книжок російського (почаївського) друкування... Чого-ж йому так жахати ся? Згадав би він про те, що в Росію заборонено приступи з Галичини усяких виділок україн-

вих. Я скаргив би ся, хоч би був багатим як Ротшильд, можним як цар, славним як Бісмарк, здоровим як чоловік природи в книжці Книшпа, я скаргив би ся, бо і тоді був би я нещасливий. Нема щастя, оно бути не може, чоловік, цілий світ так уладжений, що годі бути щасливим.

Петро. От і маємо! Ти склав собі світ з равенських рахунків і болю зубів і нагнїтків і податкових пісаних і скажених собак і теців. Після того і твій світ уладив ся. Чому не добереш лучшого матеріалу? Та ж-він є! Світло сонця маєво, задоволене здорова, поцілунок твоєї жінки, погляд твоєї дитини, жар вина, оживляючий сон, одушевляне шукати: ба навіть новий сурдут кравця, підвисшене пантерів вартістних — самі цегли, котрим при добрій волі побудувати можна зовсім добрий, як не найприємніший світ. — Любий приятелю! Чоловік має, як знаєш, дві руки, легку і тяжку. Одна бере судьбу легко, друга тяжко. Чоловік має, двоє очей, яснovidюче і чорновидюче: яснє треба отворити, друге замкнути.

Іван. Дурне діло, де треба одно око прижмурювати.

Петро. Та бо ти невідповіднє прижмурюєш, ти чорновидючим поглядаєш. Не дивуй ся, що мусиш скаргитись, і не дивуй ся, що я жадуватись не потребую. Строю собі світ, як мені подобає ся. Мій ґрунт під будову є спокій серця, мій будівничий — фантазія.

Іван. О ідеалісте!

Петро. Жадує мене, висміє мене, викли мене, що я ідеаліст, фантаст — але я щасливий.

Іван. Ти ним не є, ти лиш обманюєш себе.

Петро. Обманю себе, і ти ним будеш. — Вір мені, друже, світ для тебе не той, що дійсно є, але — повторюю се — який видиш і приймаєш. Сказано, що Бог сотворив чоловіка після свого образу; сказано також, що чоловік собі творить Бога після свого образу; і вірши можна сказати, що чоловік собі світ творить після того, який він сам. Веселий чоловік видить веселий світ, хорий видить терпіння, недовірчивий видить фальшивий світ, справедливий видить праведний світ, де правда побідить а неправда щезне.

Іван. Красенько дякую. Тому, що виджу лихий світ, мушу бути лихим чоловіком.

Петро. Не говорю парочно про тебе, бо то виглядає так, що мене таки повести хочеш ad absurdum. Але се для всіх сказано: Хто строгий в виповнюванню своїх заводових обовязків, вірний для ближніх, того не конче часто почувши, щоб жадував ся на нещасний світ. Він буде терпіти, і ему деколи припаде кривда, але він то знесе; знаючи свою вартість, задержить рівновагу і задовольнить ся собою; відверне ся від того, що ему не до вподоби, і приверне ся до того, що его одушевляє; він познаєть немов мід з цвїтів в крижку свого серця, він в собі свій власний світ збудує і буде ним задовольнений. Про него будуть дума-

ти, що він відкажує ся, поаншає, резигнує, світом погорджує. І не будуть допускати, що він любує ся в радості жити, любови світла, уживанню світла і щасливим, бо світ, то єго світ, збудований ним після потреби.

Іван. Можу собі уявити такого замкненого в собі чоловіка, але він стоїть як чужинець на землі, як чужинець свого століття. Ему бракує практичності, мудрости, він не дійде ніколи зверхньої могутности, не відиграє разі, він зрезигнує на технічній здобутки часу, на тиєні красивих річ, котрі виставлені для дбалої і цікавої на ярмарку.

Петро. Ні, приятелю, він не зрезигнує. Противно все буде мати далеко красиве, лишне, доскональнє, як то щоденщина дати може. Завдяки своему сунокоеви душевному і веселості серця буде понад всім стояти, буде уживати зі всего світла сторону, не буде гризти ся стороною темною. Він придбає вічні добра і не стратить земних; неоди, що для других серйознє усаїве жити і щастя, буде для него любово іграшкою, котра нічого не змінить на его естві, чи є в его посіданю, чи ні. Він суверенний.

Іван. А буде він свободний і від тих внутрішніх конфліктів, що становлять судьбу, трагедію чоловіка?

Петро. Не буде свободний. Противно, тяжше буде терпіти, як щоденний чоловік: виню, як єї має, глибше почує, але він понесе кару героїсько, отже вирішав розлад і помирить судьбу. Вас же не вина до розуму. В нашій

ською мовою, які-б вони не були в своїм змісті. Також і далі наш подорожник в своїм оповіданні перед всім якимось незвичайно жахається, — усе його прикро вражає, а найбільш такі спостереження, як то, — що не чуть нігде в Галичині російської мови, що всюди тут так стережуться москалів, що всюди тут під впливом польського утиску знищено руську бороду, або — що в друкарні львівського Ставропигійського інституту беззаборонно друкують старобридацькі книжки (От, лихо! Буцїм то й сям жити не треба...) Жаль і смуток невимовний закрадається в душу нашого подорожника, коли він довідується, що галицький народ, взагалі щиро релігійний, вже добре звикся з уніятськими справами. Освіченого професора не може задовольнити та звістка, що сей же народ не втерів поваги й до „православів“. Він од широго серця згоден ходити в Почаїв на прощу, волів би й в Київ, не цурається своїх братів закордонних, не думає убивати їх якимись схизматиками. Така віротерпимість очевидячки дивує освіченого професора, він би зараз, як би міг, став би дорікати віруючим душам, що так не можна дивитись, що межі унією та православ'єм — ціла безодня і т. п. В сій річї наш професор уявляє й справді таку нетерпимість й дрібний фанатизм, що трудно надивувати ся.

(Дальше буде.)

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 21-го цвітня 1897.

Іменювання. Протопресвітер Ізидор Воробкевич іменованій членом крайової ради шкільної для Буковини на решту часу теперішньої періоди. — Радник крайового правління Вільгельм Помпе іменованій презесом іспитової комісії державного права в Чернівцях. — Провізоричний комісар повітовий Людвиг Вурнер з Радивців, провізоричний конципієнт крайового правління др. Ераст Тарангул з Серету і провізоричний ад'юкт будівництва Ілія Фінкельштайн з Чернівців іменовані сталими урядниками на тих самих становищах.

Др. Евзебій Мандичевський, архівар і бібліотекар товариства приятелів музики у Відні, перебуває тепер в Чернівцях. В тутешнім музичнім товаристві він буде особисто диригувати пробами до нової православної служби Божої, котру відсвяткують дня 30-го цвітня.

рознуці ваша пронасть, в его карі его відроджене.

Іван. Добре, так се було-б для твоєї особи. Але що кажеш о прочих сотворіях, терзаних і нещасних?

Петро. Не завдаю їм смутку і стараю ся їх смуток улекшити після моїх сил. Дальше тим не журю ся.

Іван. Як я завидую тобі твого становиска! Але я ненавиджу світ як ворога.

Петро. Люби его як приятеля!

Іван. Та що, коли я розчарований?

Петро. Говориши про розчароване, от як би говорило ся про біль голови або про біль тіла. Як може тебе світ боляти, коли він не лежить в твоїй природі, коли він тобі не приязний! Не воріг болять, але рана нам завдає.

Іван. Але-ж рану завдав світ.

Петро. Тебе болять твоє власне тіло. Ні, не розчароване тобі так досудує, але біль твого я. Ти сам собі завдаєш болю, бо ти хорий. Ти чухи, що-сь хорий, але не хочеш признати ся, схищаєш на світ. Кажу тобі, приятелю, старай ся поздоровити. Не світ треба переіначувати, але себе самого. Як ти здоров тілом і душею, тоді й світ тобі подобає ся. Впрочім, все належить до купи. Коли кожний малу частину світа поправить, якою він сам є, тоді стане світ чудесним, божим. Вір мені!

З німецького переклав С.

Тарифу для адвокатів виготовила комісія, вибрана тамтого року десятим вічем австрійських адвокатів, і скликає на перші дні мая нове віче адвокатів, котрому пропонує затвердження „тарифу належитостей для адвокатів в цивільних спорах правних“. Постанови тарифу узгаляють тільки високість грошової суми, о яку ходить в спорі, без уваги на зужитий час і труд в процесі. Окрім того она установляє три класи для Відня, більших міст і менших міст, після котрих нормує ся високість платні.

Двір султана. На північно-західнім розі Царгороду, в огороді о простороні 120 акрів, відділеній від старого Стамбулу залівом „Золотого Рога“ і передмістями Пери і Галатією взноситься ся палата султана. В городі стоїть цілий ряд палат (кіосків) обведених потрійним муром. Палати разом становлять резиденцію живущого султана. Положення резиденції є не тільки мальовниче але і стратегічне. Город, в котрім стоїть султанська резиденція лежить на узгір'ю званім Галдіє (звезда). З того узгір'я легко боронити 4 доріг, що ведуть до султанської палати. Пятинальцятисенний відділ війська міг би дуже довгий час опирати ся великій силі. Мармури резиденції, порфіри, золото, коври, зеркала, меблі, мозайки римські і флорентійські представляють доходи держави за кілька літ. Город, в котрім збудована резиденція має цілих фантастичного міста з „Тисяч і одної ночі“. Ту вижолоблено великий став, до котрого сироваджують воду з Деркаса, ту нагромаджено екзотичних дерев і цвітів, дорогих каміннів, рідких звірят та птахів по клітках. Тут і театр, куди заходить султан з гарему критим їзком. Видатки двору султана пожирють річно ні менше ні більше тільки 150 мільонів. Сели загальна сума доходів держави виносить 500 мільонів, на довгах 3 мільярди, то легко можна собі представити як фатальну аномалію творить коштовність султанського двору. Майже половина тих видатків йде на двірських урядників. Они то дістають і платню від султана, але ще різні коштовні дарунки і вітuali. Но того не досить, що-денно з рана і вечером дістають не тільки двірські урядники, але їх родини а навіть їх знакомі так звані „tablas“. Є то великі таци дерев'яні заставлені стравами, котрі вистарчають на поживлене кільканайцяти осіб.

В королівськім замку в Буді, сусіднім місті Пеншту, занала ся земля в кількох місяцях. В наслідок того розпочали докладні досліди цілої околиці, бо обавляють ся, щоб не завалила ся катедря св. Матея, збудована на тім самім ґрунті.

Легку смерть мав смеритований контролор податковий в Станіславові, 84 літний старець Пасио Топольницький. Він приїхав на латинський святя до сина до Львова і як положив ся в суботу спати, так рано знайшли его вже труном. Старунок чув ся цілком здоровим і не жалувал ся перед сном на жадні болі ані долягивості. Умер зі старости, бо вже его час прийшов був і справді, як то кажуть — заснув в Бозі.

Паперові підлоги. В Сполучених Державах зачинають тепер загально уживати підліг паперових. Завешують они тільки нових користі що в будучности правдоподібно ведеи витиснуть з уживання підлоги дерев'яні. Звісно, що в шинах і під'їздах підліг дерев'яних громадять ся звичайно бруди і порохи, розвивають ся шкідливі грибки і заразки. Повстає таке шпир є неможливе при підлогах, споруджених з одностійної маси паперової. Крім тих взглядів гігієни і чистоти промаває за приміненем паперу і то, що він є злим провідником тепла і холоду, а помімо твердості можна по нім тихо ступати, не совгаючись. Ціна такої підлоги менша від підлоги дерев'яної. Оригінальний є спосіб єї спорядження. Можна єї купити собі... в мішку. Є то порошок паперовий, подібний до муки і містить в собі малий додаток цементу яко средства сполучаючого. З муки тої робить ся рід тіста і масу ту виливає ся на підлогу, розвалює ся рівномірно, а як маса висхне, надає ся їй фарбою вигляд дерева оріхового, дубового або магоневого.

Учень рабівником Маскус Овсгори з Глужкова напав в Сучаві на купця Саломона Вернера в цілі рабунку і задав ему ножем кілька ран. Молодого проступника вже арештували і відставили де треба.

Про склад нової палати посольської подає дра Кольмера „Parlamentarisches Jahrbuch“ такі цікаві подробиці: На 425 послів є 203 нових. Порівнявши з виборами з 1891 року зросло число послів німецьких з 177 на 205; чеських з 76 на 85; Поляків з 58 на 71; Італійців з 16 на 19; Хорватів з 7 на 9; Русинів з 8 на 10; Румунів з 4 на 6; Сербів з 1 на 2. Що до звания представляють ся відносини так. Число заступників промислу і ремесла зросло в новій палаті з 30 на 60, духовних — з 20 на 31, власителів землі і домів з 146 на 165, учителів і професорів змало з 40 на 35, адвокатів і нотарів з 62 на 50, лікарів і антикарів з 13 на 12; техніків, механіків, будівничих та інженерів з 12 на 8; урядників з 31 на 29; писателів і журналістів з 14 на 9. В парламентарієм річнику уміщені і короткі життєписи послів. Деякі силуетки досить цікаві. Річник подає візити і перегляд соймів wraz з послами. Перший зошит того річника появил ся вже в 1888 році.

Смерть вороб'їям присудили різниці околиці Парижа, до котрих префектура департаменту Сехвани розіслала запитанє, як они задивляють ся на ужиточність чи шкідливість тої птахи що до різництва. 17 громад уважало вороб'їя ані не дуже шкідливим ані не пожиточним, 5 громад домагало ся для него опіки а 46 громад жадало позволеня стріляти до вороб'їв в кожній порі року і нищити їх. Вороб'ї, кажуть его противники, так привчив ся до ростинної живности і находит єї всюди в такій кількості, що змінив свої пташачі обичаї і не завдає собі труда шукати за хробачками та комахами. Через те він не приносить для різництва жадного пожитку, а шкоди якіробить на поли, зїдаючи і витрясаючи дозріле зерно на пни, обчисляють в околиці Парижа на 200.000 франків.

Складки. В попереднім виказі зайшла помилка, що черновецько-руська громада зложила на буреу за цвітень 12 зр. 50 кр., коли в дійсности зложила 10 зр. 50 кр.; через те і загальна сума складок за 1897 рік виносить 129 зр. 7 кр. Дальші складки на буреу Народного Дому: в домі уч. Петрачка з Самушина зложила на руки ч. Івана Бокачука о. Мелетій Галін 2 зр. О. Кантор 1-50 зр. о. Андрійчук з Онута 50 кр. надуч. Синица з Брідка 50 кр. уч. О. Влад з Мосорки 50 кр., уч. Ів. Бокачук з Миткова 50 кр., уч. Гидий з Брідка 30 кр., пані Петрачкова 20 кр., уч. Петрачек 10 кр. (разом 6 зр. 10 кр.) Руска Каса 2% дивіденди призначеної на добродійні цілі 1 зр. 28 кр. — разом з попередніми за 1887 рік 136 зр. 45 кр. Сердечне Спасибі!

Дрібні вісти. В Триєсті украли на пошті 30.000 зр. Арештовано кілька осіб. — Половину носа відкусив Прокин Заячук своєму кривлякові і за те засудив его станіславівський суд на три дні арешту, або 15 зр. Дорога приємність! — На шляху тереснольської залізничі в Росні австрійли ся два поїзди. Локомотива і вісім вагонів ушкоджені. З подорожних є 10 осіб тяжко екалічених а 4 легко потовчених. — У Львові падав вчора через цілий рапок сніг і покрив ціле місто білим килимом.

Телеграми „Буковини“.

З дня 21-го цвітня 1897 року.

Відень. Німецький цесар прибув о годині 11-й в середу 21 цвітня. На двірці залізничі привитали его цесар, архикнязь і достойники. Оба цесарі ушлювали ся і устиснули ся кілька разів як пайсердечнійше. Після привитання архикнязя і представлення достойників удали ся цесарі в отверті поїзді до цесарського двора а по дорозі витала їх безчисленна товпа народа радісними окликами: „Слава!“

Котвиця

Liniment. Capsici comp.

з антики Ріхтера в Празі,
загально признаний знаменитий усми-
рюючий лік на втиранє: по ціні 40
кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всіх
антиках. Просимо жадати сей загально
улюблений лік просто під назвою
Ріхтера Liniment з котвицею
і приймати з остерожністю лише флаш-
ки зі знамком охоронним „Котвиця“
бо лише ті правдиві.
Антика Ріхтера під золотим львом у Празі.

**Розсадники виноної лози па-
рискої,** котра скоро дозріває, і не по-
требує дуже доброї землі, по 10 кр. за
штуку, можна дістати у п. Атаназія
Руснака в Чернівцях, уліця Пумнула чи-
сло 4. — Зголошувати ся треба як най-
скорше, поки час.

„РУСКА БЕСІДА“

в Чернівцях

мас на складі отєї свої видання:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛІОТЕКА“

для молодіжи, міщан і селян з року 1886, 1887,
1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по 1 зр. за роч-
ник, а всі 7 разом 6 зр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА“

сузна історія, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр.

„Слова правди і науки“

з поезій Тараса Шевченка. Ціна 10 кр.

„25 повісток“

для чемних діточок.

32 сторін. Ціна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“

Даруночок для руских діточок. Ю. Федьковича 10 кр.

На поштову пересилку треба додати по 5 кр.
за річник „Бібліотеки“, а по 2 кр. за кож-
ду поодинокую книжочку.

Замовлення приймає й редакція „Буковини.“

Руским церквам і братствам церков-
ним поручаю:

Світло церковне в великім виборі від
1/4 фунта до 2 фунт. першої і другої яко-
сти, світло столове і до павуків, віск чи-
стий пчільний на світло, світло з білого
воску різної величини і грубости. Кадила:
мішане, королівське, ладан і смірна.

НА СВЯТА!

Мука, славні дріжджі віденські Мав-
тнера, овочі полудневі і коріня в найлуч-
пім роді і як найдешевші.

Природні вина від 40 кр. до 5 зр. за
фляшку, на міру природне столове по 48 кр.
і 60 кр. за літру.

Поручаю мою ново-заложену руску тор-
говлю ласкавій пам'яті і опіці остаюсь
з глибоким поважанем

ІГНАТІЙ ВЛАСЮК,

Чернівці ул. Паньська ч. 35.

Із Найвисшого приказу

Его цїс. і кор. Апостольского Величества

устроює ц. к. дирекція льотерійних доходів

XXXI. Ц. К. ДЕРЖАВНУ ЛЬОТЕРІЮ,

з котрої чистий дохід присвятить ся

ЦИВІЛЬНИМ ЦІЛЯМ ДОБРОДІЙНИМ

сеї половини держави, між ними і 6000 зр. на

„РУСКИЙ ДІМ НАРОДНИЙ“

в Чернівцях.

Ся льотерія обнимає **7816** виграних в готівці,

поділених на

148 виграних головних із **3834** попередними і **3834** слідуючими

в загальній скількості

165.000корон в золоті
та**100.950**зр. ринських
а. в.

Тягнене послїдує невідклично 10. червня 1897 о 12. год. в пол.

Оден льос стоїть 2 зл. ринських а. в.

Льоси продає і адміністрація „Буковини.“

Льоси можна купити і в ц. к. льотерійних урядах, у всіх льотерійних колектурах,
в продажах тютюну, в урядах податкових, поштових і телеграфічних, в конторах ви-
міни, в урядах стаций желїзничих і др.

ДРУКАРНЯ „РУСКОЇ РАДИ“

в Чернівцях.

Перша на Буковині

РУСКА ДРУКАРНЯ

в Народнім Домі

при уліці Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарскі в мовах рускій, польскій і німецкій.

ДОБІР БУКВ ВЕЛИКИЙ.

Роботи виконує ся скоро, солїдно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

Хто хоче мати

добру і дешево

МАШИНУ ДО ШИТЯ,

най удасть ся до мене, то певно не
пожале. Нові продаю дешевше як
всюди, а употреблені, ще добре удер-
жані почавши від 20 зр. і то за готові гроші і на
виплат. Хто купить у мене нову чи стару маши-
ну, за реперацию не потребує журити ся, бо я ро-
блю тую безплатно через цілий рік.

Русини, удавайте ся до мене, бо я також Ру-
син і обслужу Ває по братньому

З поважанєм

В. Данилевич,

машинїст у бровара Штайне-
ра в Чернівцях, при ул. ве-
дунчій (Bahnhofstrasse) ч. 26.Пам'ятайте на Народний Дім
в Чернівцях!

Учительки, Німкинї, або Русинки, що
вміє добре по німецки, до двох панно-
чок з 5. і 6. класи виїждової, пошукує
о. Омелян Глїбовидкий, гр. кат. парох
в Циганах, о. п. Лосєч.

Для панів учителїв!

**INSPECTIONSBERICHT,
Jahresausweis****і Шкільні повідомлення
(Schulnachrichten)**

є на екладі

в друкарні „Рускої Ради.“

Просимо о замовлення.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовського.

За редакцію відповідає **Осип Маковей.**

ЧАСОПИСЬ
для
руських родин.
Виходить щодня
крім днів по-
недільних і свят.

БУКОВИНА

Редакція і адмі-
ністрація в Чер-
нівцях ул. Пе-
тровича ч. 2.

Передплата
10 зр.

Грецько-турецька війна.

Битва коло вивозу Мелюна.

О скільки доси можна було прові-
дати, перша битва в грецько-турецькій війні
коло вивозу Мелюна, в горах на дорозі з
Елясоні до Ляріси, тягнула ся через три
дні. Після грецьких вістий зачепили Турки
грецькі позиції ще в п'ятницю вечером і
хотіли кілька разів взяти сільце Аналіпсіє
положене на горбі, але то їм не удало ся.
Відтак заняла перша грецька дивізія ту-
рецьку позицію коло Незерос аж по Кутру.
Відтак через цілу суботу і неділю вела ся
дальше боротьба з малими перервами, а лі-
ній огнева тягнула на півтора години ходу
далеко, від позиції Аналіпсіє, аж до Кляф-
тіка і Гентекія. Турки зразу посунулись
були наперед, але Греки відтак відперли
їх і заняли їх позиції. Загально кажуть,
а то признає навіть сам турецький голо-
вний комендант Едем-паша, що Греки би-
ли ся в сій битві дуже завзято і держали
ся знаменно. В неділю заняли були Гре-
ки турецьку позицію коло Бугазі але опісля
стратили її знову; в другім місці коло
Гріцовалі старали ся знов Турки заняти
страчену позицію і тут розгоріла ся на-
добре битва коло вивозу Мелюна. Денеша
бюра Райтера з дня 18-го с. м. надана о
10 год. рано доносить: Від послідної ночі
лють ся тут страшенна битва о вивіз в
Мелюна, в котрій бере участь 20.000 вой-

ска. Турки заняли майже цілий вивіз, але
що Греки держать ся на горах, битва до-
си не рішила ся.

Агентия Гаваса потверджує, що ту-
рецьке військо заняло Анамелюну, але Ка-
тамелюну не могло взяти, лиш мусіло усту-
пити ся на дорогу до Елясоні. Коло ви-
возу Ревені здемонтували Турки дві грець-
кі пушки, але Греки взяли за то цілу ту-
рецьку батарею. Погибло троє вищих грець-
ких офіцерів. Повстанці заняли коло Ме-
некси три важні позиції, котрі панують
над вивозом Мелюна.

Який остаточний результат сєї битви,
доси ще не знати на певно. Після турець-
ких вістий заняло турецьке військо цілий
вивіз Мелюна і взяло дві грецькі укріплені
позиції. Одна турецька бригада взяла по-
довній борбі укріплені позиції Перна і
Папа-Лівада (попова леванда). По сїм стали
Греки утікати а Турки заняли їх стано-
виска. Кореспондент бюра Райтера доно-
сить з Елясоні, що Турки в неділю вече-
ром заняли цілий вивіз Мелюна і взяли
два грецькі остроги приступом.

Бомбардування Превези.

Підчас коли Турки звернули цілу
свою силу на грецькі позиції на західнім
полі війни і, здаєсь, хотять конче дістати
ся до Ляріси, то Греки знов кинулись
більше на Епірус на заході на поле війни
межи Артою а Превезею. Становиско їх
тут о стільки вигідніше, що они можуть
скорше сподівати ся на якусь поміч від
Греків проживаючих в Епірусі. Остаточ-

ною ціллю грецької західної армії єсть, зда-
єсь, місто Яніна. В сій стороні, коло Пре-
вези, розпочала ся війна тим, що турецька
залога з Превези затопила в неділю грець-
кий корабель торговельний „Македонія“,
котрий не знаючи, що вже виповіджено
війну, хотів виплинути із амбракійського
заливу. Залогу корабля уратовано, але ка-
пітан его єсть тяжко ранений. Грецьке пра-
вительство видало тогди приказ грецькій
флоті в заливі амбракійськ, щоби она
бомбардувала Превезу. Адмірал Крієзіс
розпочав зараз огонь. Чотири лоді кано-
нірські почали тогди бомбардувати насам-
перед сільце коло Превези Салягуру. Око-
ло полудня два грецькі кораблі воєнні ста-
ли бомбардувати Превезу. Батерія Гамі-
діє і форт Пантократорає стріляли до ко-
раблів, але не зробили їм шкоди. Так само
безуспішно стріляно і з форту Скафідакі.
Около 3 години 25 минут впала бомба з
корабля „Міавліс“ на батерію Гамідіє і
розбила її. Форт Скафідакіє збомбардовано,
а відтак з Воніци перевезли грецькі судна
військо на турецьку сторону. Пізнійше тре-
ба було залишити бомбардацію, бо на мо-
ри настанала буря.

Здає ся, що й коло Арти вела ся
борьба, бо розійшла ся чутка, що місто Ар-
ту спалено. Бурмістр міста Арти роздав
карабіни межі людиність міста і околиці.

Становище держав європейських.

Fremdenblatt доказує, що виповіджене
війни єсть важним, але не алярмуючим
фактом. Всі держави бажають мира і знай-

КОРОТКЕ ЩАСТЕ.

Нанісєв

ОРЕСТ БЕРЕЩАНИН.

I.

Професор Іван Сердешний скінчив як раз
тридцять літ. Від наймолодшого віку призво-
лений стояти на власних ногах, мав він досить
часу і нагоди, пізнати жите з всіма его утіха-
ми і радощами, а ще більше з его смутками і
розчаруваннями. Доки ще ходив до гімназії, по-
св'ячував весь свій від лекцій вільний час вла-
сному образованию: читав, що ему під руки по-
палося, хотай богато з того не розумів а богато
лише догадував ся.

Коли здав матуру і перейшов на універ-
ситет, став небагом одним з найспосібніших
студентів, любимцем всіх професорів, котрі ему
і відчували св'ята будучність. Однак всі по-
хвали і компліменти не робили майже ніякого
вражіння на молодого хлопця: — якась задума і
серйозність не згідна з его молодечим віком об-
няла цілу его істоту, — він не то що не брав
ніколи участі на „знайках“ і комерсах товари-
шів, але до недавна так любі ему книжки не
припадали ему тепер до смаку. Він волів най-
ліпше піти самотно далеко за місто на прохід і,
уєвши де-небудь в тіні розложистого дуба, від-
вляти ся цілими годинами в ясне, голубе небо

або прислухуватись цвірівчанню крикливих во-
робків або ляцанню соловейка на корчч червоної
кашани.

І світ цілий, здавалося, не існував тоді
для него: він склонював голову на руки, зами-
кав поводи і очі і немов нічого вже більше не
чув, нічого і не думав. Занепокоєні товариші
питали ся его про причину его сумного настрою,
так нічого не довідались, Іван усміхав ся ли-
ше звичайно болено та зледно відповідав: „Що
поможє мені, товариші, вам говорити про мій
смуток? будьте певні, що ви мені тут в нічч
не допоможете“...

З часом перестали і товариші заінтересу-
ватися „меланхолійним філософом“, як они его жартобли-
во прозвали і Іван скінчив університет, здав
іспит, став викладачем і професором а ніхто не до-
гадував ся навіть правдивої причини его незви-
чайної задуми і знеохоти до життя. Томуж зачу-
доване знайомих і приятелів професора було ве-
лике, коли они довідались нараз, що він зару-
чив ся з знаменою з краси панночкою, котра, як
говорили, не то — що любить его, але гине за
ним. Всі знакоми і приятелі хотіли чим скорше
ігратувати щасливому професорові, однак его
не застали дома, — він відіхав вже на село до
свого будучого тестя на канікули.

II.

Того дня професор пообідавши з родиною
своеї судженої взяв, як звичайно, великий пара-
соль, грубу вишивку під паху і пішов поводи до

поближнього ліса, щоби в тіні дерев, положи-
вшись на маку мураву, віддатись своїм любим
снам і мріям о будучім щасті в куні з краси-
вою, подорожною. Він запахив напіроску і вдихав
ся задоволений в клуби диму або прислухував
ся веселому щебетанню різних пташок лісних,
коли нараз чийсь кроки звернули его увагу: він
підніс голову і побачив перед собою молодого,
по подорожному одітого мужчину, що просто
примрував до него. Незабавом оба молоді люди
винулись собі єсердечно в обійми.

— Іване, чи се справді ти? — питав ся
подорожник.

— Де ти тут взяв ся? — питав ся і собі
професор.

Оба приятелі усіли один коло другого на
мураві.

— Справді, — почав професор, — трудно
було мені тебе пізнати. Ти опалив ся страшно
а довга борода надає тобі цілком иньшого ви-
гляду...

— Не дивиння, друже, безперестанні подо-
рожі, полудневий гарячий клімат а що найваж-
ливіше... літа, літа! Сеж пречі вже сїм чи вісім
літ, як ми не бачились.

— Так, повних вісім літ. Гей, гей, як то
час скоро пливе, неначе ся вода на биєтрім
потопі.

— А леж скажи мені друже, що ти тут ро-
биш в тім селі? — питав ся Степан.

— Богато розказувати, однак послухай. Ти
знаєш, Степане, мою біду в гімназії, ти знаєш,

дуть досить способів, щоби виступити есентуально против розширення війни.

З Парижа доносять, що на радї міністрів постановлено не мішати ся до греко-турецької війни. Франція веде в порозуміню з державами європейськими ту політику, котру ухвалив парламент, отже і тепер мимо вибуху війни не має наступити ніяка зміна.

З Берліна доносять, що там побоюють ся поступованя Англії, бо як здає ся та держава підпирає Грецію. Post робить навіть Англію одвічальною за пролив крови в Греції.

З Атен доносять до лондонської Times, що найменше дві великі держави європейські (очевидно Росія і Німеччина) намовили Туреччину до виповідження Греції війни. В Атенах жадають ся дуже на то, що російські і німецькі офіцери суть в турецькій армії, котра станула до війни з Грецією.

Російська безсторонність і правда в звістках про Галичину.

З приводу статі професора петербурської Дух. Академії А. Лопухина: „Три дня в Червоної Русі.“ (Церковний Вістник 1896 р. Пра 41 — 43, 45, 49, 50 — 52.)

(Даліше).

О це він у Львові, в Волоській церкві Успенія Богородиці... Православний вигляд церкви, іконостас, співання, церковно-славянська мова в отраві служби і все друге зразу радує його; але ся радість не може порівняти ся з тим болем, який він почуває, коли помічає, що усеї двері оltарні усю службу стоять відчинені. Але

й не ще нічого в порівнянню з тим смутком, котрий його обгортає, коли він вбачає, що в євасеника нема бороди, „сеї краси всякого мужества, а найпаче євасенієства“. Як же помили пану в службі, та „і од Сина“, то все одно, що „ножом різнуло“ по серцю нашого подорожника. На коней, всі ці дивовижі й одстунетва так „надірвали душу“ йому, що він мусів скінчити свої міркування так: „православіє звідси (значить ся — з унійської церкви) вигнано і зостала ся одна сухозлітка („мишура“), зза котрої виглядає правдиве латинство“. Ну, нехай же вибачить нам шановний професор, коли ми скажем, що тутечки чимось кислим, а може й стухлим пахне: такі погляди та жахання можна було б вибачити якому-небудь Арсеневі Суханову*) XV, XVI, XVII вв. а не освіченому професорові XIX віку, коли віротерпимість вважаєтє вже за факт всеєвітний, коли борода перестала вже бути образом Божим. Ще більш наш подорожник уявляє неєвасенієвости та ще й брідкою й безсовітною, коли береть ся кешкувати над українською мовою з приводу Душастура. Тут він дозволяє собі такі вирази: „Сама мова Душастура цілком не літературна, а якась незграбна мішанина малоруського з польським, не причком той жаргон, на котрім несправимі українофили хотіли передати звисний монолог Гамлета: „чи быти, чи не быти? Ого-ж заковика!“ От така то наукова професорська безсторонність... Видно ся зразу, як багато сей професор чув про українську мову, скільки він тямить в ній.

Після цього всего можна вже згодити ся, що для таких розвідок, та цікавих спостережень і думок, не треба було б нашому освіченому подорожнику й трох днів тратити на подорож в Галичину: здаєтє ся все це можна було б придумати в петербурській кабінеті з запомогою „Галичаннина“ або „Страхонуда“. Про те наш професор вважає себе зовсім певним і добре о-

*) Коли в XVII ст. в Москві відняли ся раскольницькі смутки, то цього Суханова було виражено на Схід, щоби довідати ся, яке там православіє. Він надібан багато одстунетва та виклав їх в книжці „Проксінитарій“.

євасенієм в галицьких справах, він не соромить ся попережувати свої звістки такими словами: „усе жите синів Червоної Русі є по правді стогнання, плач і горе; в цьому ми цілком переконались з своєї подорожи в Червону Русь.“ Він зовсім певен, що увесь галицький народ як не знати чого бажає зєднаня з Росією, що йому там було б незвичайно краще, наче в Бога за плечима. Повний гордовитого патріотизму, освічений подорожник наш євасенієво порушає тіни галицьких князів Данила, Льва і Романа, кличе їх, споминає їхні вчинки проти ворогів, проти пани. Але чи має він на се яке право? Чи вже він думає, що ці князі незабутні зрозумілиб його, або хоч глянули на цього московського німця, та згодили ся з його російськими замірами? Чи не показали-б вони хутче й тепер свого меча усім гнібителям, котрі-б не стали знущати ся над їх народом? Чи справді захотіли-б вони заступити ся за кацанську бороду (за котрою так вбиваєтє ся наш подорожник) коли ще величій прадіди їхні голили її? Не з такими нічечними мислями та замірами можна порушати тіни славетних князів...

Одначе, не можна сказати, щоби й за три дні свого пробування в Галичині наш подорожник не вчув ніякої правди. Натрапив він на одного щирого українця, котрий, видно ся, трохи збив йому пихи. Тільки бесіда їх, мусить бути, подана нашим подорожником в далеко зміненій і переіначеній формі. „Не можна було не зауважити,“ — так веде річ подорожник про ся розмову з „українофілом,“ — що се вже чоловік иншого тину, ніж з якими мені приходило ся доти стрічати ся. Він говорив чистою українською мовою (хотай очевидячки знайомий, був і з велико-руською літературною) і заневирав, що червоноруси й наші малоруси рідні брата і по мові і по всему духовному та фізичному складі, — бо ті й другі євасеніють одні й тіж пісні і їм назначала особна історична роль, як народова самобутному по своїй культурі.“ Коли зайшла річ про партійність і розєднання галичан, то сей „українофіл“ „круто повернув до того, наскільки в сій партійності, розриваючий бідну

як я часами раз на день лише їв, а часами і то ні. Однак єї тяжкі часи скоро минули ся, на університеті я дістав добрі лекції і мій бит був забезпечений. Однак вічний недостаток і бідованє в гімназії полишили у мене свої сади. Ти знаєш, який я все сумний, який незадоволений був на університеті, саміж мої товариші прозвали мене „меланхолійним філософом“, хотай і не знали правдивої причини мого смутку. Я страдив з часом і віру в самого себе, я думав, що мені ніколи не засьвітить яний промінь щастя-долі, мені здавалося, що я вже в концї був на те засуджений, щоби ціле своє жите лише бідувати і теріти. Серед такого настрою моєї душі я, друже, побачив у перве ту панночку, котру небагом полюбив цілою силою мого безгаланного серця. Ти єї не знаєш, друже, бо тебе вже не було між нами, ти вже поїхав далеко на полудне на якийсь університет. Не сподівачись ніколи, щоби і я коли-небудь в житю міг бути щасливим, я був переконаний, що єя як образ гарна панночка мене не любить і ніколи не полюбить. Однак єя любов додала мені охоти до жита, я почав знову нильо учитись, поздавав скоро іспити і став вкінці професором. Тоді я постановив, не отагати довше і дізнатись на кожний євасеніє, яка буде моя будучність. Пішов до згаданої панночки і попросив о єї руку. Друже сердечний, я сам собі не уявив, що она мене могла прийняти. Можеш собі уявити, який я був щасливий! Однак я все ще не вірив своєму щастю, доки вкінці не заручив ся з любовю. Тоді аж я починав мому щастю довіряти а тепер, друже, я найщасливіший чоловік на євасеніє. Ми любимо ся обоє сердечно і я приїхав тепер до єї батька на вакації. От тому то і знайшов ти мене на сїм місці.

Степан стиснув професора сердечно за руку: — Бажаю тобі, друже, з цього серця всего доброго; хто а хто, а ти, мій друже, заслужив в першій лінії на те щастє, яке тебе тепер євасенієвало; оно тобі дозволить забути на все горе, на всю біду, яку ти від наймолодших літ так мужно і терпеливо переносив. Щасливий

той, друже, кому бодай на хвилю засьвітить сонце яснійше до єго віконця... — і голос Степана задрожав жалєно. Він вдивив ся в далеку даль а на лиця єго відбив ся таємничий, глибокий смуток.

— Прости мені, Степане, що я лише о своїм щастю тобі розповідаю, — однак ти не знаєш, як легко стає мені на душі, коли я перед щирим приятелем можу висповідатись, своїм щастєм поділитися! А тепер, мій друже, розкажи і ти мені, де ти бував так довгі літа, що ні чутки не дав про себе?

— Ох, не такий щасливий був я, друже, як ти. — почав Степан, — котрий же впрочім щасливень покидає рідну землю, щоби далеко в чужині, між чужими, незнайомими людьми своїм щастєм тішитись? Чужина, се місце лише для тих, котрим рідний край пригадує лише щасливі, але безповоротно минулі хвилі жита, супокю, хтож те все утратив, сей покидає рідний край, блудить, вандрує по далеких краях на те зинє, щоби і там не найти супокю і вертати ся назад туди, звідки єго лиха доля прогнала. Так було і зі мною. Ти знаєш, друже, що я від дитинства не жив правдивим, реальним житем, для мене жите було сном, я євасеніє і мріяв цілі літа а думка моя ніколи не задержалась, не спочила на землі. Я не знав ніколи, що се твереза дійсність, одним словом, я уродив ся чудним ідеалістом і таким мабуть і умру...

Так було і з моєю нещасною любовю. Ще молодим хлопцем виідеалізував я собі у своїх снах будучий образ моєї любви. Я знав дуже добре, що сего мого ідеалу, виносачевого такими прикметами, яких я хотів, я ніколи не знайду тут на землі, між звичайними людьми. Я знав що мрія лишить ся лише мрією. Тим часом я перерахував єя, євасеніє інакше зарядила. Відіждавши від вас з університету, я задержав ся ще по дорозі у мого вуйка в містечку А. Ідучи раз вечером на прохід, побачив я одну незнакому панночку, що з книжочкою в руках євасенієла ся до церкви. Я глянув на дівчину і мало що не крикнув з великої радости, се, друже, був

той мій виідеалізований образ дівчини, лише що ще красивий, ще більше ідеальний, як у моїх снах. Через цілий тиждень я бачив що дня тую дівчину, а що дня євасенієше кохав єї, не стараючись ні зблизити ся до неї, а тим менше заговорити. Не правда, Іване, що така любов велика дурниця? Однак що-ж було робити, серце не навчить, оно кожде кохає на свій євасеніє і не зносить жадних принципів та правил. Так я не довго тішив ся своїм ідеалом. За тиждень моєї панночки вже не було в місті, а я не знав, де она подїлась тай не старав ся навіть дізнати ся. Я щасливий був тим, що мій ідеал дійсно на євасеніє істнує і я вірив твердо, що єго мені ніхто не зможе взяти. Сворше чи пізнійше, він мусить до мене належати, — євасеніє пречі був мій ідеал, який я собі а не хто инший у моїх снах і мріях виідеалівав. Ніхто другий, думав я собі, не має до неї ні найменшого права. Не правда, Іване, який я все ще був наївний?

Минули літа, я поїхав на якийсь університет, покінчив студії, здав докторат, а мого ідеалу до тепер не бачив. Мавши хліб в руках, я шукав євасеніє літа пілі за нею, я перейшов цілий край наш піліш поїхав і попереж, однак єї нігде не найшов. Я починав тоді вже вірити, що она вже до богосє нічого мусить належати, і я одного лише собі бажав: а хотів ще раз один, одиєсний раз єї бачити, — побачити тай умерти, не сказавши до неї ні євасенієчка більше, як лише „я люблю тебе?“ Однак мені не пощастило ся. Війни я утратив і надію, віднайти коли-небудь мій затрачений ідеал — ідучи, подорожував по чужих краях, щоби лише забути на хвилю на неї. Так забути, друже нема! Єї образ лишить ся на віки в моїй душі, і нічо в євасеніє не годне мені єго затерти! От і все, мій Іване, що а тобі має сказати. Недавно тому я повернув з Аєрини, а нині вже мене і бачиш тут в Барнатах, все однакового з костюмом вандрином в руках, з безнадійною любовю в грудях. Не правда, друже, не веселе проваджу жите? — засміяв ся іронічно Степан.

Іван подав єму руку. — Бідний, нещасли-

Галичину, винна сама Росія, котра до послідного часу займає якесь незвичайне фальшиве становище що до Червоної Русі."

(Конець буле.)

НОВИНИ.

Чернівці, дня 22-го цвітня 1897.

Конкурс для обсади двох місць для ад'юнктів будівництва з платнею десятої ранги при будовельнім департаменті краєвого правительства в Чернівцях розписує ц. к. буковинська президія краю і туди треба вносити дотичні подани. — При буковинськм краєвм правительстві опорожнених кілька місць для прислуги з річною платнею 250 зр. і активним додатком 62 зр. 50 кр. Для осягнення тих посад треба знати німецьку мову в письмі і слові і говорити по руски або по волоськи. Ті стараючи, що мають право до того, мусять до подань долучити приписані прилоги і внести їх до президії краєвого правительства найдалше до 20 мая.

Нове становище при податковім уряді завели для Буковини. Установили податкового інспектора краєвого, що має інспекціонувати всі інспекторати податкові в краю. Новим податковим інспектором краєвим став тутешній надінспектор податковий Писиф Ковбек.

Черновецька щадниця жертвувала на „Народний Дім“ 100 зр. а. в.

Антісемітські розрухи повстали в Чехах. Щез там сими днями без сліду якийсь термінатор і се викликало занепокоєне серед населення. Люди розповідають собі, що его убили жиди в обрядових цілях. Характеристичне, що нема майже року, щоби підчас жидівських пасхальних свят не дали ся почути в сій чи другій стороні подібні підозріла.

Аматори сардинок довідають ся певно з приятністю, що від непамятних часів не було так щасливої ловлі, як в тих днях на Рів'єрі, недалеко Тульону. Ціна сардинок спала о 90% і місто 2 фр. 50 сент. за кильо, дістаєсь за 20 сент. Рибки сего року незвичайно товсті. Відтинають їм голови, кидають кадовб до кияччой оливи і висилають в горшках камінних до Нант і Бордо, де їх пакують в бляшані коробки.

Убийство чи самоубийство? Перед кількома днями помер в Чернівцях муляр Петро Галечук, на маленьку рану. Але що смерть наступила несподівано скоро то зарядила судова комісія обдукцію тіла. Показало ся, що Галечук помер на отроєне, але чи він сам строїв ся, чи якась чужа рука згладила его зі світа, покаже хіба дальше слідство.

Мій хрест!

Спаситель світа як вже мав
За нарід умирати,
Тоді на спомини загадав
Всім хрестини роздати.

Ось грає ся мале дитя
В брудненькій сорочині
Та з прутиків свій хрест склада
Під хатов на приспині.

Не зле-ж той хлопець вінував,
Бо як підріс, забрали
До війська; там таки унав —
Та хрест ему поклали.

Богаць працює в день, в ночі
Богацтва все згортає,
Хреста неможе ся зречи, —
Він бідним умирає.

І хліборобови велів
Спаситель хрест прийняти
З гіркого поту, мозиїв
Сей хрест мав ся складати.

А неодному з неба спав
Ще й золотий на груди.
Щоби ся ним він вихваляв,
Як виїде межі люди.

Із всіх хрестів собі оден
Я-б вибрав, як-би воля,
Хвалив-би ся в ночі і в день,
Що то найлучша доля:

Кривавий хрест я-би желав
За нарід мій понести,
Тоді би легко раз сконав
У гідности і честі!

Луженко.

Телеграми „Буковини“.

З дня 22-го цвітня 1897 року.

Відень. Німецький цісар відвідав міністра заграничних справ графа Голуховського і перебув у него більше як годину. Вечером відбув ся в цісарскім дворі пар в котрім взяли участь оба цісари, архикнязі і архикнягині, граф Голуховський, послы граф Айленбург і граф Шегені. Вечір перебув німецький цісар в німецькм посольстві.

Царгород. Подають вістку, що Турки заняли вже Тирнаву. — Як турецькі дневники доносять видано розказ дивізії в Пандермі в Малій Азії, щоби вирушила до операційної армії.

Царгород. Турки ідуть вже на Ларісу. Греки бомбардують дальше Превезу а так само Плятамону і Лейтокарию на західнім побережю сальонійского заливу.

вий друже, як мені тебе жаль: Одно лише мусить приносити сяке-такє задоволенє твоєму зрапеному сердцю, думаю: твоя слава яко писателя. Коли ти опуєкав наш край, про тебе ніхто не знав, а нині майже в кождім домі читають твої твори. А моя суджена, друже то налюбувати ся ними не може! Я аж заздрісний на тебе. Не минє день, щоби она мені не говорила „ах, коли-б я лише раз однієнький побачила сего Степана, то мені здаєсь, що я би на смерть залюбила ся в него, — мені здає ся, що я его вже тепер люблю.“

Степан нічого не відповів, лише усьміхав ся сумно.

— Однак ми забалакались, Степане, а я й забув, що на мене з кавою чекають. Думаю, що мені не відмовиш і загоєтиш до нашого дому. Ми всі за велику честь будемо собі мати, що такий славний як ти писатель не погордить нашим домом, — докинув жартобливо Іван.

Степан встав поволі з мурави і під прикриєм вражієм давних споминів опустив сумно голову і оба приятелі пішли мовчки дорогою до села.

III.

Панна Муля Душенко, суджена професора, вже від двох годин сиділа в городі в альтані з книжкою в руках. Се був найповійніший роман Степана. Она прочитала як раз послідний розділ і книжка усунулась єї з рук на землю, а она навіть не піднімала єї. Опустила голову на груди, а лице єї прибрало тужний, задумчивий вигляд. — Ах, як би я хотіла пізнати сего Степана Краєнка — почала думати панна Муля, — він же цілком не подібний мусить бути до звичайних мужчин... Чи ж котрий з них потрафив би підняти ся до такого високого чутства, до такої ідеальної любови, як сей Степан? Я дуже цікава, чи він дійсно виглядає так, як я собі его в своїй фантазії зобразила: високий, білий на лиці, з чорним кучерявим волосем, з чорними тужними очима, що так і за серце хватають, отсе мусить бути правдивий образ его.

Чому такий а не пишчий, Муля спершу сама не знала, однак коли пригадала собі раз на ті давні часи, коли в містечку А. ще до школи ходила, то она зрозуміла нараз все: она пригадала собі на сего молодого хлопця, що цілий тиждень переслідував єї на кождім крої, а котрого она ще до тепер цілком не забула. Він же-ж з такою набожністю, з таким захватом дивив ся на неї, неначе на лице якої Мадонни, неначе він тихо, в нутрі душі своєї хотів лише молити ся до неї... Щоб она его любила, о тім і бесіди не було, она-ж і не бачила его опісля ніколи, однак в своїм чутливім, ідеальнім сердці она і для него знайшла тихий, тепленький кутчик, він зістав для неї одним з тих милих споминів дівочих літ, о котрих знає ся, що они ніколи не повторять ся, ніколи не здійснять ся, але котрі помимо того зістають на все в сердцю чоловіка, а чоловік від часу до часу видобуває їх знова на верх з забути, щоб бодай на хвилю потішити ся ними. Так само робила і Муля. Она забула на якийсь час на молодого, незнакомого єї хлопця, перестала займатись ним, коли однак познакомилась з творами Степана, коли він став єї найлюбійшим автором і она в своїй фантазії почала собі уявляти его образ, тоді мимоволі прийшов єї знову на гадку незнакомий хлопець з містечка А. і она і не етимилаєсь, як сей незнакомий і автор Степан Краєнка зізлавсь в єї уяві в одну і ту саму особу. Ах, як она хотіла сего Степана побачити!

В тім на скруті уявній зарисовались дві мужескі постаті. Муля пізнала зараз свого судженого, однак не знала, хто ней другий. Небавом молоді люди наблизились до альтани. Степан пізнав єї перший. „Се она!“ Мало що не вирвалоєсь ему з уст. Вся кров збігла ся ему до сердця, кроплі зимного поту виступили ему на чоло, в очах затьмило ся і він став на хвилю на етежці, не міг ні кроку зробити дальше. Але небавом поборов своє зворушенє і був на позір цілком суновійний, коли Іван представив его Мулі. — Щасливий день для нас нині, Мулю, приводжу тобі мого найліпшого приятеля, котро-

го ти лише з імені знаєш. Се наш славний писатель Степан Краєнка...

— Витаю вас сердечно! — привиталась Муля вічливо, відповідаючи на глибокий ухліп Степана.

Професор почав розповідати, як они оба любили ся ще в гімназії, хвалив талан писательский Степана, але Муля і Степан не відзивали ся ні словечком. На щастє надійшла наймичка і попросила всіх на підвечерок. Отця Душенка не було дома, до стола засіли отже лише всі трое.

Степан був дійсно гарним мужчиною, високого росту, з довгою гарною бородою, з тужними, чорними очима і з білим, меланхолійним лицем. До того мав легку, образкову вимову, що так і поривала слухачів, — а коли оживляв ся, то очи его жаріли раз неначе два углі, то знова сьвітились тужним, задуманим поглядом ідеаліста. Не дивниці отже, що Муля улягла мимоволі вилитови сих очей і чистим звуком чаруючого голосу Степана. Цікава і неспокійна в глибокій душі, она хотіла знати всі подробиці его минулого житя, а особливо причину его безнастанних далеких подорожий. Допитувала ся докладно, однак остророжно, а Степан відповідав єї ясно і природно. Він розповідав о своїх подорожах по Азії і Італії, він згадав такеж, що перейшов цілий рідний край вздовж і попере, хоч не подав, розуміє ся, правдивой причини сеї вандрівки. Цілий вечер відтак зійшов на музиці і співі, а аж коли мали розходитиєсь, снітав о. Душенко Степана: — Неправда, пане, що зробите нам всім ту приємність і зістанете у нас, доки вам лише подобає ся? —

(Конець буле.)

Котвиця

Liniment. Capsici comp.

з антики Ріхтера в Празі,
загально признаний знаменитий усми-
рюючий лік на втиранє: по ціні 40
кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всіх
антиках. Просимо жадати сей загально
улюблений лік просто під назвою
Ріхтера Liniment з котвицею
і приймати з осторожністю лише флаш-
ки зі знаком охоронним „Котвиця“
бо лише ті правдиві.
Антика Ріхтера під золотим львом у Празі.

**Розсадники виноної лози па-
рискої,** котра скоро дозріває, і не по-
требує дуже доброї землі, по 10 кр. за
штуку, можна дістати у п. Атаназія
Руснака в Чернівцях, улица Пумнула чи-
сло 4. — Зголошувати ся треба як най-
скорше, поки час.

„РУСКА БЕСІДА“

в Чернівцях

має на складі отєї своєї видання:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛІОТЕКА“

для молодіжи, міщан і селян з року 1886, 1887,
1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по 1 зр. за роч-
ник, а всі 7 разом 6 зр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА“

сузна історія, для перестороги і науки, 80 сторін за 20 кр.

„Слова правди і науки“

з поезій Тараса Шевченка. Ціна 10 кр.

„25 повісток

для чемних діточок.

32 сторін. Ціна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“

Даруночок для руских діточок. Ю. Федьковича 10 кр.

На поштову пересилку треба додати по 5 кр.
за річник „Бібліотеки“, а по 2 кр. за кож-
ду поодинокую книжечку.

Замовлення приймає й редакция „Буковини.“

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ І ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українсько-руського народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством
„Просвіта“, а виконана в літографічній закладі
Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарська ціна карти, накле-
ної вже на полотні, виносить 3 зр. 50 кр.,
а для членів „Просвіти“ і передплатників
„Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пер-
есилкою 3 зр.

Купити можна в „Просвіті“ у Льво-
ві, ринок ч. 10.

Наклад невеликий: купуйте
чиме скорше!

Хто хоче мати
добру і дешево
МАШИНУ до ШИТЯ,

най удасть ся до мене, то певно не
пожалею. Нові прожю дешевше як
всюди, а употреблені, ще добре уде-
ржані почавши від 20 зр. і то за готові гроші і на
вишлат. Хто купить у мене нову чи стару маши-
ну, за реверсацию не потребує журити ся, бо я ро-
блю тую безплатно через цілий рік.
Русини, уздайте ся до мене, бо я також Ру-
син і обслужу Вас по братньому

З поважанєм

В. Данилевич.

машинист у бродарі Штайне-
ра в Чернівцях, при уз. зе-
льничій (Bankhofstrasse) ч. 26.

Пам'ятайте на Народний Дім
в Чернівцях!

Із Найвисшого приказу

Єго цїс. і кор. Апостольского Величества

устроює ц. к. дирекция льотерийних доходів

XXXI. Ц. К. ДЕРЖАВНУ ЛЬОТЕРИЮ,

з котрої чистий дохід присвятить ся

ЦИВІЛЬНИМ ЦІЛЯМ ДОБРОДІЙНИМ

сеї половини держави, між ними і 6000 зр. на

„РУСКИЙ ДІМ НАРОДНИЙ“

в Чернівцях.

Ся льотерия обнимає **7816** виграних в готівці,

поділених на

148 виграних головних із **3834** попередними і **3834** слїдуючими

в загальній скількості

165.000корон в золоті
та**100.950**зр. ринських
а. в.

Тягнене послїдує невідклично 10. червня 1897 о 12. год. в пол.

Оден льос стоїть 2 зл. ринських а. в.

Льоси продає і адміністрация „Буковини.“

Льоси можна купити і в ц. к. льотерийних урядах, у всіх льотерийних колектурах,
в продажах тютюну, в урядах податкових, поштових і телеграфічних, в конторах ви-
мінн, в урядах естаций желїзничих і др.

ДРУКАРНЯ „РУСКОЇ РАДИ“

в Чернівцях.

Перша на Буковині

РУСКА ДРУКАРНЯ

в Народнім Домі

при улиці Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські в мовах рускій, польскій і німецкій.

ДОБІР БУКВ ВЕЛИКИЙ.

Роботи виконує ся скоро, солїдно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

Учительки, Німкинї, або Русинки, що
вміє добре по німецки, до двох панно-
чок з 5. і 6. класи видїлової, пошукує
о. Омелія Габовицький, гр. кат. парох
в Циганах, о. п. Лосич.

Для панів учителїв!

**INSPECTIONSBERICHT,
Jahresausweis**

**і Шкільні повідомлення
(Schulnachrichten)**

є на складі

в друкарні „Рускої Ради.“

Просимо о замовлення.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовського.

За редакцію відповїдає Осип Маковей.

ЧАСОПИСЬ
для
руських родин.
Виходить щодня
крім днів по
неділях і святах.

БУКОВИНА

Редакція і адміністрація в Чернівцях у л. Петровича ч. 2.
Передплата
10 зр.

Христос воскрес!

„Христос воскрес,“ так світом днесь лунає,
Христос воскрес, побожна грудь зітхає
Христос воскрес, природа — відновила,
Долнин-гори зеленою покрила.
„Христос воскрес“ днесь дзвони гомоніли
На Русь святую її звуки — розлетілись.
І заживає пасха у палаті
Богач, а бідний в своїй курій хаті.
У сего стіл згинаєсь під дарами
А бідний кусень свій росить сльозами
І твар его сумна та захмурена,
Бо та пасха кровію скроплена.
Чи ж може пасха добре смакувати,
Сли днесь здарилось вбитих спомяти?
Та тих борців за волю всіх ранених?
Та сіромахів своїх увязнених?...
Та пощо спомяти?... Лиш серце — краєсь
Сьогодні грудь най вільно віддихає!
Друг друга брати серцем днесь витаймо
І як ті сироти без-мати обіймаймо.
Та сподуєм ся, силою щоб стати!
Нам треба би ділами воскресати,
Ділами труду, чесного мозолу,
Родині рідній щоб придбати долю,
Щоби в зболілій груді лекше стало
Та й сиротам раз сонце засияло.
Тож воскресай, хто годен ще ділати
Та йди на рідній ниві працювати,
Тоді ти щиро привитаю днесь:
„Христос воскрес, Христос воскрес!“

Луженко.

Христос воскрес!

Христос воскрес!
Рано-раненько дзвони з дзвіниць несуть
сю вістку по рускій землиці. Голосний гомін

звінкого звуку будить надії, коїть розпуку. Сердечні серця всіх безталанних синів України в молитвах раїних зносять до Бога мольби горячі за волю, долю, за користь з праці. Вже разів тисяч на Русі несось воскресний оклик: Христос воскрес! вже разів тисяч празнуєм свято святої Пасхи і вже багато, багато сльозів замісили люди в паску з надією, що ліпше буде, що хліб Господний, хліб воскресення принесе й Русі від мук спасення!

Вже тисяч років! І щож здобули, чого придбали, що досягнули наші змагання, труд і мозоли і голод й холод в тяжкій неволі і пій спійний і кров пролита? За волю-долю земля руска верита кістками славних синів споконвіку. За волю й долю козаків без ліку мерло німою смертю у морі. За волю-долю тяжке горе несли в неволі брати завзяті, на базарах їх наче худобу відпродавали Турки прокляті. За волю-долю давали дерти Ляхови паси шкіри живої, на палі вбивались, в огонь саджались, роздовж й поперед різались пілою. За волю-долю Москві нагайками давали рвати своє біле тіло батьки безталанні і ступали сьміло на смерть у засланню, на муки в роботах, над Долом могутим у Невських болотах, у каторгах темних, на лютім Сибірі — і щож нам принесли ті жертви без міри?

Рано раненько світлає сонце вийшло з моря — божий огонь се! У мрачних мраках, у хмарних хмарах, згасало довго, мов сонце, мов в чарах. І знов оббігло на небі коло і світить, гріє, блискотить, веселе. Завиї твари голосить з небес, що світль збудив ся, що Христос воскрес! Марія травиця стала косою, снашена потім, стерта ногою, пририта в землю разом з корінєм знов віживає під теплим промінєм: емушки зеленої землю укрили, маленькі губки жадно розтворили і тисячми тисячів голосить днесь: живемо знова, знов Христос воскрес! І сад прибрал ся: там задубіло було зимою деревини тіло, овоч забрали, листе облетіло і тільки вихор шелестів без вину, а сніг гилеки нагнав в долину. А

поглянь нині: кожда деревина прибралась в цвіт, як люба дівчина до шлюбу з милим, аж запах несе: світ відродив ся, Христос воскрес! Все воскресає, в чім жите тремтить, відроджує сили, множить ся, крінить і нарід наш сильний, спосібний, здоровий перебув злидній, витернів криволи і живий корінь народного зрубу пустив літоросли молодник і в нас леліє сю надію любу, що незабаром вже прийде наш вік. Най тільки кождий скине з себе пута, в яких від давна Русь святая закута, що гірш давили ніж під Турком доля, що гірш смалили ніж Ляха еваволя, що гірш ранили ніж Москви неволи — темноти духа і невіжі пута, нашої волі і долі отрута. Світло просвіти най савом засяє, а воля-доля до нас завитає, ми щасте здобудем світлом науки, як спільно муть робити голова і руки. Вільні і щасливі, всі що просвічені світлом господнім ті дари сьвячені споживаймо в мирі і чудо чудес восхваляймо нині: Во істину воскрес!

П Р А Ц Я.

(Нова руска газета для буковинських селян).

Вчера вийшов з нашої рускої друкарні перший номер нової рускої газети, що називає ся *Праця*. Она призначена для буковинських руских селян. Видає її урядник Рускої Каси п. Вячеслав Будзиновський, котрий, будучи в Галичині, дуже славно видавав селянську газету *Громадський Голос*. Буковинські селяни можуть бути справді вдоволені, що видавати для них газету прийняв ся чоловік, котрий не мало напрацював ся для галицьких селян і має в селянських справах багато досвіду. Буковинські селяни рускі не мали до-

КОРОТКЕ ЩАСТЕ.

Написав

ОРЕСТ ВЕРЕЩАНИН.

(Даліше).

А в серці Степана повстала страшна борба між почутем приязни до свого найліпшого приятеля а любовю до дівчини, що була і є ідеалом его молодечих мрій а тепер судженою приятеля. Він знав, що колиб зістав, не мав би сили нізійше відхатити, треба було отже скоро рішати ся. Борба була тяжка, однак він побідив — позавтра, отче, жуть на мене коні на сусідній стації, а мушу відізлати зараз завтра... — Вей запротестували против такого скорого відізду дорогого гостя. Однак вей просьби не здали ся на ніщо.

— Може ти будеш щасливіша, Муню? — звернув ся молодий професор до своєї судженої.
— Лишть ся, пане, я вас прошу... — Степан здригнув ся на цілм тілі, він гланув на Муню і вичитав в її очах таку просьбу сердечну, що під впливом сего погляду склонив лише голову на знак згоди.

Небавом розійшли ся вей на спочинок.

Тої ночі вей трое наших знайомих заснули однаково у споминах мило пережитих хвиль, однак син їх були ріжні.

Панна Муня спала, що була також в Африці, в Єгипті і що довгі літа укривалась над бе-

регом Нілою поміж водними леліями і тростиною. — а Степан лавив її безперестанно, та не міг її досягнути. Ріка була широка, а погоня тревала вже повних вісім літ. Она бачила ваїни, як Степан на смерть обезцелений увів без життя, споглядаючи на неї благуючими очима. Тоді она змилосердилась над ним, зблизила ся до него і закинула ему обі руки на шию в сердечнім обняттю любови...

А Степан мав ще чудийший сон. Він бачив себе в якийсь зачарований мармуровій палаті, звідки не було видно ні неба ні землі. В великій кришталевій салі спочивала на пишній постелі молода гарна панночка, суджена его найліпшого приятеля. Він хотів утїкати, та ноги відмовили ему послуху, неначе їх хто залізом приковав до підлоги. А зачарована панночка усміхалась до него, хотів очі мала замкнені і він чув виразно, як она говорила: Даремна робота! Не вийдеш вже більше звідтіль! Ти мій, на віки мій!...

А молодий професор снів, розуміє ся о близькій подружжю, о довгих літах щасливого життя і о малих, чорнявих діточках, що вей усміхали ся і простягали до него маленькі рученята.

IV.

На другий день рано професор з судженою і Степан пішли знова до ліса на прохід. На дворі стояла прегарна погода. На лєнім, голубім небосклоні пориєували ся легкі, сині хмарки. Воздух переносив був запах ріжнородних цвіт-

тів а високо над землею завис жайворонки і видобував з малих грудий найкрасні тони.

— Яка школа, відозвав ся професор, — що я забув взяти мій апарат фотографічний; я хотів зняти кілька краєвидів тобі на памятку Степане; заждіть троха, до дому недалеко, я зараз верну ся.

Степан і Муня лишили ся самі; перший раз могли они свобідно поговорити з собою а мали собі тільки до сказання, хотів ще ніколи в життю не говорили довше з собою. Вісім літ минуло від того часу, як бачили ся последний раз в містечку А, а однак они пригадували собі нині на сей час, неначе се було що-ино вчера. Степан чув, що для него надійшла рішуча хвиля. Муня устїла на мураву не далеко-малого потічка і спитала ся нараз Степана: — „Мені здає ся, пане, що я вас вже десь бачила?“ — Степан з великого зворушення ні слова не міг заговорити. — Однак ви забули зараз на мене, не правда?

Степан не видержав. — Я вас забув, панно Муню? Чи можу я вас коли забути?! Вирочім по що довше таїтись, аж постановив собі, що коли вас ще раз в життю побачу, сказати вам щїду, щїру правду, наражаючись навіть на ваш заслужений гнів...

І Степан почав пристрастним, зворушенням голосом оновідати, як він любив її, зачим ще бачив, як він описля найшов її в містечку А, і мадо не ошатїв з радости, що она, его ідеал, дійсно живе на тїм світї, як він описля, доробив-

си своєї газети, бо газети *Просвіщеніє* і *Селянин*, хоч видавані для селян, о всім иньшим пишуть, тільки не о мужицких справах. А тимчасом в остатніх часах наші селяни, розбуджені відами і читальнями, стали відчувати потребу своєї газети і не раз упоминалися о ній. *Буковина*, як звісно, видає ся для буковинської інтелігенції рускої і, хоч між тутешніми селянами має досить значне число передплатників, все-ж таки се газета не дуже приступна для селян вже задля самого вченого способу писання статей і задля щоденної появи. Селяни в тижні мало читають, або й зовсім нічого не читають, а прийде ся неділя, то в шістьох нумерах газети за тиждень не вміють найти ся, а як і стануть читати, то не все розуміють і через то до читання знеохочують ся. Тому то настала пора видавати малу газету і для селян, раз, аби ті, що взагалі хочуть читати, мали відповідний матеріал, а друге, щоби почати організацію селянських сил.

Рускої інтелігенції на Буковині маємо мало, а й та до недавна була мало свідомою в руских справах. Наша газета *Буковина* — як то нам признає кожний справедливий чоловік — за дванайцять минувших літ дуже багато причинила ся до того, що та громада нашої інтелігенції прийшла до свідомості і досить значної в порівнянню з давнішими часами сили. Що та інтелігентна руска громада на будуче не буде меншати, тільки зростати, о то ми вже не боїмо ся. Помалу буде зростати, але статочно; наша гімназія з часом в тім ділі дуже нам прислужить ся; учительські семінарії як досі так і на будуче збільшати будуть громаду руского учительського стану; може і в духовній семінарії настане колісць иньший лад, — то і з відтам будуть виходити не лише самі наші вороги, але й наші брати, приятелі народу.

Таким чином — як то кажуть — поставивши троха нашу інтелігенцію на ноги, пора нам зайняти ся систематичною наукою селян. Не занедбувало ся їх і досі, а кілька наших сил стало, освічувало ся

їх і боронило; але тепер уже можемо і в їх бік звернути пильнішу увагу. За остатніх літ кілька народні школи вже видали багато письменної молодіжи, тепер уже паробків, котрих пора вчити їх прав горожанських. Они в недалекій будучності будуть господарями і дома і в селі; нехай-же газдують розумно, не так, як батьки їх. А й між старшими найде ся значне число господарів, то відчують також потребу більшого знання, ніж се, яке мають. Так для тих молодших і старших селян руска черновецька громада задумала видавати окрему газету, щоб селянський рух зорганізувати. Має інтелігенція свою газету, нехай же мають і селяни, коли для них час настав.

Перше число *Праці* представляє ся дуже добре. У вступній статі подає погляд на селянські відносини і програму селянську; відтак розбирає справу регуляції рік на Буковині (навязуючи до знаної нашим читателям наради соймової); далі подає мужицку пісню *Копальничко*; про війну; інтересну розмову на торзі, про господарку громадську; новинки, надіслані і т. п. Число писане приступно і цікаво.

Вважаємо потрібним познакомити з одним уступом з *Праці*, де висказує ся немов програма газети. Сказано там:

Руска земля така широка і богата, що могла би викормити в двоє і троє тільки людей, що тепер на ній жие. Чи-ж буковинське збіже, буковинська худоба не ідуть до Відня? Чи буковинська земля, буковинський хліб не кормить чужих народів? Колиж у нас тільки хліба, що везуть его аж поза границі краю нашого, то чомуж би ми самі мали так бідувати, ходити голодні?!

Не в тім біда, що землі мало, бо єї в нашім краю досить; біда лиш в тім, що она не добре розділена. Один має так багато, що не може всего зісти і збіже та худобу шле до Відня а другий знов так мало, що за мало, аби жити, а за багато, щоби вмерти. Як би вся буковинська земля була ліпше розділена, як би вся була в руках людських, тогди хліб оставав би ся у нас і ніхто не ходив би голодний.

пись хліба шукав єї по цілім ріднім краю, а не найшовши подорожував з розпуки по чужих краях, та не міг нігде найти бодай на хвилю супокою а тим менше забути... Одного лиш бажав а собі — кінчив Степан — а хотів ще раз, однісінний раз побачити вас, пані, в моім житю, на те лиш, щоби вам сказати, що я вас люблю, що я вас вічно буду любити.

Панна Муна зітхнула мимо волі. Она чула, що думки єї починають мішатись в голові і що єї сильна воля слабне. В єї серці віджили нараз під впливом пристрастної бесіди Степана давні, ніколи не забуді спомины. Она бачила сего хлопця, котрого образ вбив ся в єї памяти, перед собою, з присягою вічної, незмінної любови, — она побачила славного, найлюбійшого єї писателя, жибручого у неї хоть крихітки любови. Се схлибляло троха єї дівочій писі, ласкало мило єї серце... А вирочім, чиж Степан не був гарним і то навіть дуже красивим хлопцем? І панна Муна забула на хвилю, що она вже не вільна, она не стямилась, як поводи образ єї судженого уступав ся з єї серця а паче місця, виривав перед нею новий, гарний образ єї давного незнайомого. Она перелякала ся, а не довіряючи сама собі, встала скоро з мурави і показуючи противний горбочок сказала:

— Перейдім через потічок, на тамтій стороні мабуть ще гарнійше як тут.

І они перейшли на другу сторону потічка, відтак зішли назад на долину а йдучи вздовж

потічка, зривали польні цвіти, водні лелі, газдуки дикої аблінки і терня, з чого уложив ся гарний, природний букет. Ідучи коло себе говорили мало, змішані обое, неначе соромили ся чувства, о котрім знали взаємно а котре старались укрити перед собою. Коли вернули ся на давне місце, усіли знова на мураву; Муна запам'ятовувала тим часом цілком над собою і почала знову перервану розмову.

— Чи звістио вам, пане, що ваш приятель, просив мене о мою руку і що я єму єї приобіцяла? — Степан признав ся, що він знає о всім. — В такім разі — відповіла, — я не маю вам нічого більше сказати, — знаєте все і бачите мою будучність, котра вже не належить до мене...

— Се правда, пані, — я знаю, що для мене нема тут ніякої надії; ви належите вже до иньшого, котрому ви і ваше серце віддали... — І Степан вдивляв ся такими очима в лице Муни, неначе хотів читати у неї на самім споді душі, неначе з відтам викидав для себе посліднього засуду. А Муна не могла знести сего допитливого погляду, йї здавалося, що Степан читає не лише в книжці в єї серцю, і що всякі вирити тут на нїчо не здадуть ся. Кров ударила йї в лице, она спустила очі і промовила ледва чутким голосом:

— Кому я раз дала слово, тому і додержу. Вчора, наче, просила я вас, щоб ви лишили ся у нас, — просьтіть мені, коли вас нині о щось

Нам би треба дістати землю в наші руки.

Лині як се зробити?

Забрати єї силою, годі, бо не поважає право. Купити також годі, бо з відки взяти гроші?!

На се був би спосіб.

От є ґрунта релігійного фонду. Ґрунта ті арендують богаті жида і роблять на них маетки, хоч не они на тих ґрунтах працюють, а таки ми самі. —

Як би то так зробити, щоби ті ґрунта розпарцельовано на часті хоч би по пять фалеч, та щоби їх відпродувано на літа тим людям, що не можуть вижити з власного ґрунту!

Релігійний фонд має двацять і оден тисячів і сто і двацять (21.120) фалеч рілі. Як би ту рілю розпарцельовано на часті по пять фалеч, було би аж чотириста двацять і три парцель. Як би ті парцелі виарендувано людям, знайшло би хліб аж чотириста двацять і три родин, та не потребували би мандрувати до Канади.

Ми мусимо добивати ся, щоби ґрунти релігійного фонду відарендовувано мужикам, а не як се до тепер діє ся, богачам жидам. Се навіть не гарно, щоби з ґрунтів, що належать до православної християнської церкви, жили жида а не православні християни. Думаємо, що наші панотці, веї як один муж обстануть за тим і будуть нам помагати, щоби ми як найскорше того добили ся.

Ми будемо також домагали ся, щоби державна (цїсарска) каса купувала від задовжених панів ділчів їх ґрунта і також парцельовала і відпродувала на роки мужикам.

Як який мужицкий ґрунт піде на ліцитацію, тогди краєва, або державна каса, не повинна дозволити, щоби ґрунт купив лихвар за неї гроші, а газду викинув на дорогу. Они самі повинні купити той ґрунт і назад відпродати его на роки тому мужикови, котрий на ній до тепер газдував.

Окрім всего того, ми будемо ще одного добивати ся, а то, щоби на мужицкім ґрунті були менші тягари, як ті, що тепер є.

противне попроси. Ви відідете зараз, правда? може зараз завтра... — додала таким жалісним голосом, що у Степана мало серце з болю не пукло.

— Ах, пані, ще о оден, однісінний день вас прошу! відтак попрацаємо ся на віки.

Не відповіла сеччас, немов надумувала ся, немов власного серця питала ся.

— Добре, — сказала вкінці — нехай буде позавтра.

Она хотіла взяти букет, котрий положила коло себе на землю, але але повязані цвіти порозсинались в траві, а воли збирали їх разом, руки їх снігали ся між цвітами. Мов несприятельний зловив Степан єї обі руки і притиснув до своїх уст. Она встала, загнівала на него і на себе, і они не говорили до себе вже більше ні слова. А в душі думали лишень о тім, що цвєте їх було так близько і що тепер вже страчено на віки...

А там ген дзєко виринула з поміж дерев висока статі профєсор.

(Конець буде.)

У всіх краях домагають ся народи, щоби скасувати податок від ґрунту, щоби замість всіх тих податків (з за котрих і світа божого вже не видко) установити один одиєсний податок від чистого зиску. Щоби не платив жадного податку той, хто з своєї землі має менше, як 600 левів зиску. Щоби податок платили лиш ті, що мають зиску більше, як 600 левів і лиш від того, що є більше як 600 левів. То є, як хто має вісімсот левів зиску, щоби платив податок лиш від двох соток. Такого самого права мусимо добивати ся і тут на Буковині.

Дальше мусимо добивати ся такого права, щоби не вільно було ані фантувати, ані ліцитувати ґрунту; щоби можна фантувати лиш дохід з ґрунту, але не весь дохід. Щоби не вільно було фантувати доходу з 5 фалеч. То є, щоби не вільно було фантувати того, хто не має більше як 5 фалеч; як хто має 8 фалеч, щоби вільно було фантувати дохід з трох фалеч.

Дальше треба нам добити ся права, щоби скасувати всі такси і штемплі від малих еспадчин, від контрактів на малі ґрунти, і від інтабуляції малих довгів. Щоби права були для народа добрі, мусимо добивати ся того, щоби ті, що роблять права, були правдиві заступники народа.

— Права роблять послі в Раді державній у Відні і Соймі краєвим в Чернівцях. Тепер є там більше наших ворогів як наших заступників, бо виборче право є для нас несправедливе. Ми мусимо домагати ся, щоби скасовано виборчі курії, то є щоби не вибирали послів окремо пани дідичі, а окремо люди. Голосувати повинні всі у купі, як тепер лиш в п'ятій курії. — Дальше, повинні всі ті голосувати, що скінчили 20 літ, все одно чи платять податок, чи ні. Хочемо, щоби голосувало ся не як тепер, вперед на виборців (вальманів), а ті доперва голосують на посла, але щоби всі голосували відразу на посла. То є, ми домагаємо ся загального, рівного і безпосередного голосування!

Всіх тих прав добемо ся тогди, коли буде сего домагати ся весь буковинський нарід. Щоби се як найскорше стало ся, ми пускаємо у світ отсю газету „Праця“. В ній, будемо один від одного учити ся, чого нам добивати ся і якими способами. Тількиж щоби ми всі були одної думки, повинні ми всі читати нашу газету і всі писати до неї. Що з одного кінця краю на другий кінець не можна переказати устно, можна зробити се газетою.

Старайте ся братя газди, щоби наша газета була в кожній громаді, щоби не було в селі ні одної дитини, котра би не знала, що в ній написано. Всі мають свої газети. Пани мають свою, попи свою, жиди свою, — чому би, ми люди від ціпа і пуга, люди тяжкої праці, не мали мати своєї газети?! Такою нашою газетою є „Праця“ тож пильнуйте братя, щоби зерно, котре она єє, приймало ся на нашій ниві.

Бажаємо *Праці* як найліпшого розвою!

(Передплата виноситься на цілий рік лише 2 леви, газета виходить що два тижні. Редакція і адміністрація міститься в Чернівцях в Народній Домі при ул. Петровича ч. 2.)

Російська безсторонність і правда в звістках про Галичину.

З приводу статі професора петербургської Дух. Академії А. Лопухина: „Три дні в Червоної Русі.“ (Церковний Вістник 1896 р. Пра 41 — 43, 45, 49, 50 — 52.)

(Конець).

Скоро, одначе, наш подорожник повернув річ до релігійних справ в Галичині і тут його бесідник виклав йому правдивий погляд на сучасний стан унії в Галичині, на відносини до неї простого народу й сучасного духовенства, звідки можна міркувати, що не одна користь, вигода або сила затримує в унії галичан, але й певність народу, що вона не відрізняється чим значним од православ'я, та істнування серед духовенства ідеального погляду на унію, як на зєднане церковів на ґрунті зрівняння прав обрядности східної і західної під главенством пани. Зацікавивши нашого подорожника своїм оповіданням про справи уніятського духовенства, щирий укралець пішов винувати російську власть, як урядову, так і духовну за їх нетактовність і неспосібність в такім делікатнім ділі, як прилучення холмських уніятів. Російська держава знає тільки грубу силу та канцелярщину і не хоче вважати на те, що й проста людина може мати вільну, уразливу душу, на котру не можна впливати кулаком та батоґом. От і тепер в Холмщині зосталося чимало незгодних з православ'єм... Згадавши про прихильність російського правителства до репреси, укралець став говорити про ті несправедливі утиски, які воно чинить українській літературі, забороняючи її переходити з Галичини в Росію. Бесіда в такім напрямі, каже наш подорожник, „затягулась довго, і коли мій бесідник викинув всю накипелу в його душі гіркість, відклонив ся й зник, а мимохіть став думати про те, скільки було правди й скільки переборщення в його винуватках. Запевне, що вже саме „українофільство“ мого бесідника примушувало наперед глядіти в нему „увлечений?“ та переборщень, тим більш, що він уже завдго відстоював права української літератури, наче то спосібною стати в один рівень з літературою-російською і без котрої бунім то український народ приречено до вічної темноти і навіть стояв за фонетику, начеб то вона може сильніше підеобити розповсюдження грамоти серед народу. Але всеж бесіда з ним значно порушила рівновагу в моїй душі і я з неперорозумінням запитував себе: „а що, як в його словах є хоч крапля правди?“

Так! було чимало гіркої правди в словах щирого українця і стид великий, невидачний стид всім російським професорам, як вони не знають, або не хотять знати сеї правди, коли вони вибирають ся за кордон, щоби зазірнути чужу бід, а під боком у себе не бачать своєї болячки... Взяти хоч би справу з тими холмськими уніятами, на котрих той укралець натакає, нашому подорожнику... Що може бути з погляду тих освічених духовних професорів легше, як повернути уніятів до православ'я? — Відовчити од тих чи других уніятських видумок? Треба лиш сказати, що се брехня, що твої діди перше ніякне думали, і тепер ти мусиш бути православним, а як не послухаш, то заєдвлять-га й годі. Оттак і не, — перелицювали холмських уніятів, заборонили їм мати уніятських священників та всі церковні справи, дали понів нових та ще кацанів — і вже уніятів як не було. Нащо дивити ся на те, хто з них згоден на це, а хто не згоден? Нащо бачити те, що й досі ще істнують в Холмщині цілі села, де на тисячі парав'ян набереть ся може скільки десятків православних? Їм дано понів з московськими тенденціями, а вони більш згодні до ксьондзів удавати ся, ніж до цих царських урядників. Коли такий батюшка починає їх вговорювати, то вони йому дають одвіт: на те вам, єгомось, платять, щоб ви так говорили.“ Не забулись ще часи, коли цих православних козаки думали до церкви нагайками загнати. І тепер російське правителство, а разом і духовенство більш згодні на те, щоб ці бідолахи-уніяти жили невинчачи й були нехрещені, ніж мали користуватись з уніятського або католицького обряду. І

так часи біжать, роки минають, бідний народ пручається, бідкується з своєю совістю, хоче її заспокоїти, вишукують ся якісь шарлатани, котрі видають себе за священників-уніятів, вінчають, хрестять в лісах, — а росіянам байдуже, не чують і не знають і освічені духовні професори бажать лиш того, як би й з галицькими уніятами теж саме зробити і певні, що їм булоб дуже добре тоді.

Ой де вона російська добрість, московська просвіта! Чи є тут яка правда, який жаль до братів своїх?

Н. Н.

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 24-го цвітня 1897.

Жадаймо від послів до ради державної, взглядно від кандидатів на послів, між иньшим також введіння вільних білетів залізничних для молодежи шкільної, коли під проводом катихита або учителя відбувають наукову прогульку. Фінанси залізниць, не утерять на тім, навпаки може зисають, бо ученик, що засмакував в поважних прогулках, обертає-ме пізнійше збуваючий грін на щораз дальші прогульки, а противно „доматор“ позістане на завжди доматором і ужиє гроша на менше благородні приатности.

Шесте віче німецьких учителів шкіл середніх відбуло ся у Відні. Брало участь 400 професорів шкіл середніх зі всіх майже австрійських міст провінціоанальних. Оживлену дискусію викликало внесення директора, др. Барана (з Креме) о перенесення пробного року для кандидатів учительських на четвертий рік студій філософічних. Замітне було засідане секції історичної, де проф. Зінґер з Праги мав виклад про образованя політичне і економічне через школу середню. Бесідник зазначив, що школа середня має висвітлити ученикам правду, щоби не терали до неї довіря, скоро вийдуть в житє. Сим способом треба запобігти небезпечности, щоби молоді люди, без науки в питаннях соціальних і економічних, не попали в руки першого ліпшого агітатора політичного. Яко ціль поставив бесідник зрозуміння найважнійших форм житя державного і соціального. На внесення бесідника вибрано вітак комісією з п'яти членів, що має нараджуватись над тим питанням з особним уважлянням відносин австрійських. Піднести годить ся також відчит директора др. Гегельта п. з.: „Що можна досягнути на полі образованя гімнастичного молодежи шкіл середніх?“ Бесідник бажав, щоби кожда школа посідала власну простору садю гімнастичну і осібне місце для забави. Врешті, ухвалило віче слідуюче внесення: Згромаджене похваляє акцію членів комісії для державних іспитів учительських, що прямує до скорочення принципів іспитових і заявляє, що школа згодило ся до бажань в тім напрямі. Рівнож згодило ся згромаджене на внесення проф. Шварца, щоби еще перед виданем нових принципів іспитових спитати також о опінію учителів шкіл середніх.

Ц. к. двірські актори дали в Чернівцях два представлення, на котрих садю міського театру була битком зановнена мимо високих ціл за місця. На перше представлення вибрали штуку Лесіна: Натан мудрець. Трохи вже на наші часи перестаріла тенденція тої штуки і єї більше реторичний ніж драматичний характер а попри те і вічний несуючий в переновленій сали зложили ся на те, що вражінє з того представлення, не вийшло таке, якого всі сподівали ся. За те в другім представленю, а на него зложили ся триактова комедія „Жіноча війна“ і одноактівка „Розбитий збанок“, мала нагоду черновецька публіка подивляти скінчену акторську штуку. Найкрасшою прикметою тих артистів є природність і міра у кождім слові і руху, а цілість набирає артистичної вартости через спільну гру. Велике поводжене другого вечера заохотило рідких гостей продовжити свої виступи ще на два вечери. Відіграють в суботу 24-го цвітня „Кабалу і любов“ Шілера а в неділю 25-го цвітня Гетового „Фауста“.

Неписьменна злодійка. У одній львівській багатій родині служила Анна П., дівчина знід Львова. Перед кількома днями дав пан своїй жінці п'ять банкових нот по 1000 зр., котрі она вложила до комоди в своїй комнаті. Коли по двох чи трьох днях спитав пан жінки кілька грошей дав їй, відповіла, що чотири тисячі. Вирвавши пан трохи здивувався, але остаточно сказав, що не пригадує собі добре. Тимчасом служниця Анна П. полишившись одного разу сама в комнаті пані, отворила комоду і виймила з неї одну тисячку, а що не знала номерів, була певна, що краде що найбільше п'ятдесятку. Очевидно, що по крадіжці винувата зараз пані службу і може було би все забуло ся, коли би не свята. Іменно загадала Анна піти на свята до свояків на село, а щоби зробити їм несподіванку, вступила до різницького склепу на Краківській улиці і закупила там мяса за кілька зр. При заплаті дала купцеві тисячку, жадаючи видачі решти. Купцеві видало ся то підозріним і він дав знати поліції, зволікаючи з виплатою. Знетерпеливлена Анна П. наробила крику і сама побігла з жалобою на купця до поліції. Там привалили її з такою утіхою, що — вже більше не випустили.

Віднайдений скарб. Братя Данері, власителі одного готелю в Гєнуї, унаслідили касову книгу з початку того століття, котра належала колись до їх прадіда по матері, банкира Сіджіо-ліо. З книжки тої довідалися брати, що їх прадід в часах французьких воєн зложив в трьох банках в Гєнуї величезні суми, почім скоропомітно помер. Поквітовань на ті суми не було жадних, рівнож як і самі банки давно пощезали. Але хрестики і знаки, уміщені в книзі касовій коло назв тих банків, навели братів на здогад, що з ними мусить в'язати ся якась тайна. І справді сими днями відкрили брати в старім шпихлірі вже сильно затерті знаки, зовсім подібні до знаків в книзі. Повибивали зараз в тих місцях діри, але крім незначного числа цєкїнів (золотих монет) не знайшли нічого. Властивий скарб знайшли они донерва під старим помаранчевим деревом в залізній скрині, а крім того ще багато інших золотих річій і дорогих каменів. Вартість найденного скарбу досягає до 200.000 зр.

Чого любов не вигадася! Щоби не зраджуючи ся виявити свої чувства, вигадали закохані мову цвїтів, котру вже майже всі знаємо. Мова вахлярем належить вже більше до рідкості, але не є також новостію. Але от тепер починають вже розмазляти залюблені пари — почтовими марками. Марка призначена на право в долині, стоячо значить: Твоя любов утїшала мене! лежачо: Моє серце належить тільки до тебе! косо: Не жари ся і будь щасливий! навідворіть: Не вірю тобі більше. — На ліво в горі, стоячо: Люблю тебе! лежачо: Моє серце належить до кого иншого! косо: Будь мені вірний! навідворіть: Бувай здоров, любчику! — На ліво в долині, стоячо: Твою вірність я винагороджу! лежачо: Остав мене в моїм смутку! косо: Я остану тобі вірна! навідворіть: Ти дав доводи своїй вірності! Коло прїзвиска в одній лінії, стоячо: Прийми мою любов! лежачо: Тужу, щоби тебе побачити! косо: Заслугуєш, щоб тебе поважати! навідворіть: Я занята ким иншим. В горі, на середині, стоячо: Уділи мені свого довіри! лежачо: Я на віки твоя! косо: Одного цілує! навідворіть: Пам'ятай на мене! В долині на середині, стоячо: Так! лежачо: Хочу вас пізнати ближше! косо: Ні! навідворіть: Ненавиджу тебе! На відворотній стороні конверти: Не кидай мене більше! Нефранкований лист: Погорджаю тобою!

Пам'ятайте на Народний Дім в Чернівцях!

Відзначено на краєвій виставі в р. 1894 почетом дипломом ц. к. міністерства торгівлі.

Краєве товариство ткацке

„PRZADKA“

(ПРЯХА)

в Коросні

поручає Пов. П. Т. Публиці свого виробу чисто льняні зв'язки з доброти, ручно ткані

ПОЛОТНА КОРЧИНЬСЬКІ

від найгрубших до найтонших веб і біле столове о взорі кїтковім і адаманковім;

також доставляє матеріалів на комплетні і найдешевші

ВИПРАВИ СЛЮБНІ.

Замовлення просимо надсилати просто до Коросна (почта, телеграф і станиця залізнична в місці).

Прїбки і цїнники на жадане оплатно і відвортною поштою. (16—52)

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові в домі „Просвіти“ Ринок 10.

перше і одинокє руске товариство асекураційне, обезпечас будинки, скот, господарські знаряди, збіжє в зерні і соломі, сїно в стогах і будинках против шкід огнєвих за можливе найнижшою оплатою.

Дністер розпочав пятий рік своєї діяльності. Фонди „Дністра“ після закінченя рахункових з днем 31-го грудня 1896 виносять: фонд основний 50.000 зр., фонд резервовий 54731 зр. 04 кр., резерва премій 34737 зр. 03 кр., разом 139468 зр. 07 кр.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі. В 4-х літах виплатив „Дністер“ 1176 відшкодовань в сумі 309.147 зр. 69 кр.

На жите можна обезпечати ся через „Дністер“ після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкористнійші умови і видає поліси і квіти в руській мові.

Зголошення о ухвалені агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

LIÑIMENT. CAPSICI COMP.
aus Richter's Apotheke in Prag.
Beim Einkauf dieser anerkannt vorzüglichen, schmerzstillenden Einreibung, die in allen Apotheken vorrätig ist, sehe man stets nach der Marke: „Anker“.

Не залишіть прочитати!

М. ФЛЯЙШЕР

робітня одягів для мужчин

Чернівці, ул. панська ч. 16.

Виготовляє убрания мужескі після найновішого крою за ціну як найдешевшу.

Замовлення з провінцій виконуює як найдокладнійше.

Сплата може після умови відбувати ся ратами.

Цїлий одяг для мужчин від 15 зр. в гору.

РАМИ

на

образи і фотографії

найдешевше тільки у

Б. Сальтера

переплетчика

Чернівці ул. постова 9. напротив ц. к. пошти.

Руским церквам і братствам церковним поручаю:

Світло церковне в великій виборі від 1/4 фунта до 2 фунт. першої і другої якості, світло столове і до навуків, ніск чистий пчільний на світло, світло з білого воску різної величини і грубости. Кадила: мішане, корольське, ладан і смирна.

НА СЬВЯТА!

Мука, славні дріжджі віденські Мавтнера, овочі полудневі і коріня в найлучнім роді і як найдешевші.

Природні вина від 40 кр. до 5 зр. за флянку, на міру природне столове по 48 кр. і 60 кр. за літру.

Поручаю мою ново-заложену руску торговлю ласкавій пам'яті і описі остаюсь з глибоким поважаном

ІГНАТІЙ ВЛАСЮН,

Чернівці ул. Панська ч. 35.

Хто хоче мати

добру і дешево

МАШИНУ до ШИТЯ,

най удасть ся до мене, то певно не покажує. Наві продаю дешевше як ввсїгда, а унотреблені, ще добре удержані починає від 20 зр. і то за готові гроші і на виплат. Хто купить у мене нову чи стару машину, за реперацию не потребує журити ся, бо я роблю тут безплатно через цілий рік.

Русини, укладайте ся до мене, бо я також Русин і обслужу Вас по братньому

З поважаном

В. Данилевич.

машинист у братарі Штайнера в Чернівцях, при ул. залізничній (Bahnhofstrasse) ч. 26.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовського.

За редакцією відповідає **Осип Маковей.**

ЧАСОПИСЬ
для
руських родин.
Виходить щодня
крім днів по
неділжніх святках.

БУКОВИНА

Редакція і адміністрація в Чернівцях ул. Петровица ч. 2.
Передплата
10 зр.

Грецько-турецька війна.

Сумний Великдень мали Греки. День Воскресення празнували не побідою свого оружжя, але мусіли перенести тяжкі страти на полі битви. До того часу, здавалося, щасте воєнне було по їх стороні. Хотий мали перед собою велику перевагу воєнної сили Турків, ставили героїчний опір.

По першій щасливій напорі на Греків перехилило ся щасте, на сторону Греції. Турки, як звісно, занесли були всі пограничні позиції на грецькій стороні і лагодили ся вже до походу на Лярісу, тимчасом Греки не лиш сперли їх але, як доносили вісті з Атенів, почасти вже й відперли. Бюро Райтера доносило імені, що Греки відобрали назад утрачену позицію Гріцовані по цілоденній борбі, а в Лярісі розійшла ся чутка, що Турки уступають ся назад до вивозу Мелюна.

Рівночасно настали не лиш небезпечні ознаки в армії турецькій, заповідаючи її дезорганізацію, але й змінено нараз головну команду. Яка причина в сій останній справі, чи не якісь інтриги двірські, годі знати. Досить, що Едема-пашу, головного команданта армії усунуто а на його місце визначено Османа-Гані-пашу, славного оборонця Плевни, котрий вже й виїхав на поле війни. В Епірі турецькі війська ставили опір і не хотіли йти против Греків, а в Тесалії Неджид-паша спротивив ся тому, щоби піти приступом на багнети на

Тирнавос. В Епірі змінено також команданта і на місце Ахмеда Гафіза-паші іменовано Саїда Еддіна-пашу, котрий свого часу був командантом на Креті.

На полі війни в Епірі грецька армія, о скільки доси звісно, поступає навіть досить щасливо на перед. Превеза вже не в силі держати ся, а поодинокі відділи грецькі посунулись вже даліше на перед і заняли малу кріпость Філіпіадес на півночі від Превези і її цитаделю, а так само досить щасливо непокоїть побережжя Тракій. Побойують, щоби Греки не кинули ся на Солунь, котрий єсть лиш дуже слабо укріплений. Під Філіпіадою мало згинути багато Турків, а Греки забрали їм багато пушок.

З Атенів доносили, що грецька східна ескадра бомбардувала місцевість Катаріну над солунським заливом і збурила багато будинків. Найважкіша річ в тім, що в Катаріні грецькі бомби розбили магазин провіантовий. Місцевість Катаріна лежить позаду турецької оперуючої армії.

З Крети доносили знов телеграми, що полковник Васос повідомив адміралів, що в виду виповідження війни Греції він розпочинає на острові воєнні кроки против Турків і просив адміралів, щоби они відкликали свої війська. Зачувати, що всі держави, навіть і Англія постановили блокувати даліше Крету.

З Константинополя прийшла вість, що всемогутній доси приватний секретар султана Іззетбей дістав 30 тисячів пестрів

(около мільона зр.) за то, щоби не допустив до виповідження війни. Він робив, що міг і здержував телеграми від Едема-паші вислані до султана о поступованю Греків, аж остаточно справа виїшла на верх і его арештовано. Его стереже тепер войско у власнім его домі.

Аж тут нараз змінює ся вигляд побоевиска. Едем-паша, хотий майже вже у відставці, рушив ще перед тим, заким новоіменованій полководець Осман-паша прибув на поле битви, зі своєю армією против Греків під Тирнаво, побив їх коло Маті, малого села недалеко Тирнави і відправив ся против грецької кріпости Лярісі. На ту кріпость поклали Греки великі надії, а з ними і всі сторонники Греків, котрих в цілій Європі немало. Ще перед кількома днями грецький король голосив гордо, що Ляріса буде для Турків твердим горіхом, над котрим нащербять собі зубів, коли схотять его згризти. Тимчасом Греки опустили самі Лярісу, їм ще Турки хотіли раз вистрілити на місто. Похід грецької армії подобав на утечу, бо аж тяжко поняти, як могла ціла армія в 10 годинах перебути просторонь 66 кілометрів з Ляріси до Фарзальос, де королевич наново сконцентрував грецькі війська.

Рівночасно полковник Манос, що провадив з таким щастем війну в Епірі залишив свій похід против Яїни, столиці Епіру і звернувся против Арти. Чи до того кроку спонукали его які страти супротив Турків, чи вістка про пофнеє грецької

КОРОТКЕ ЩАСТЕ.

Написав

ОРЕСТ БЕРЕЩАНИН.

(Контраст.)

V.

Пополудни того самого дня поїхав професор до поблизького села до сьвященника, до котрого вже давно був прибував ся.

Муся сіла до фортеяну і почала грати тужну мелодію, віддаючи цілком тонам музики. Степан слухав. А під впливом чародійної мелодії обгорнуло его таке сьвяточне чутство, неначе він находив ся в якійсь сьвятині. Усновоїлись на хвилю его сумні думки, подражнені нерви; до душі вливав ся поволі солодкий сунокий, серце відотхнуло свободійше, лише в очах закрутилось чогось сьвоязи... В тім перед ганком роздався туркит візка, вертав несподівано професор, не заставши певно сьвященника дома. Муся пішла на его привитанє. Степан остав ся ще в сальоні у мріях а коли по хвили прийшов троха до себе, зауважав на фортеяні позіставлену хусточку Муї. Він хвапив її скоро притиснувшись пристрасно до уст і сховав коло себе, будучи певним, що его ніхто не бачив. Однак побачив се професор, що ставув у відчинених дверях сальону. Він опустив скоро, сальон і пішов до городу, де упав на лавку, стискаючи руками голову, неначе бояв ся, щоби

его не опустили здорові змісли. Він зрозумів нараз все.

— Про неї говорив мені отже, Степан, — так, безперечно, се той видуманий ним ідеал, за котрим він уганяв цілі дні. Ох, як він її любить! А однак я не можу мати ні найменшого жалю до него. Навіть не сьмію его підозрівати. Я ручу, що він нічого не сказав такого, щоби було незгідним з его характером, або приязню до мене; але мимоволі его очі і голос промовили... А она мусіла его зрозуміти! Вчора вечером з яким-же занятиєм слухала его оповідань, і як дивила ся на него! Ніколи не бачив я его такого красивого, такого ніжного як вчора. А впрочім, що ж і дивного? Степан є славним писателем, а я що? Чиж можу я числити ся до сих вибраних, висних істот, котрі вже родять ся з ясним промінем в душі, щоб опісли ним цілій людскості просьвічувати? Ні, не може бути між нами ніякого порівняння! А однак хто знає? По що зараз таке собі до голови припускати? Степан її любить, але она? —

І професор успокоєний на хвилю, почав навіть увеселяти Степана.

— Чиж він, скоро лише его побачив, не хотів зараз, розуміючи ціле небезпеченство, відізати від нас? Який він шляхотний! І бідний хлопець був би на певно відіхав, колиб я сам не був просив Муню, щоби его задержала. О, розумію его тепер досконало і не маю до него ні найменшого жалю. А впрочім поговорю завтра з Мунею; а переконаний, що она мені

скаже повну правду. — І молодий професор вже цілком заспокоєний постановив ждати до найближшого дня.

VI.

На другий день сходяче сонце застало вже Степана над потічком в лісі на тім самім місці, на котрім вчора визнавав свою любов пані Муї. Нині він відізав прещі на завжди, хотів тому ще раз попрацювати з тим так дорогим для него місцем.

Муся не спала цілу ніч. Подружжє жите, що недавно усміхало ся до неї, видало ся їй нині страшною неволею. Однак она знала як довго, як щиро кохав її професор; она знала, як він бідував у школі і на унів-рситеті і що за всі свої муки і терніня він не жадав нічого від сьвіта, як лиш її любови. Тому була приготовлена до посв'яченя, не могла ломати даного честному чоловікови слова. Він вірив прещі її безгранично, коли цілу свою будучність зложив в її руки, і она певно не зробить ему заводу.

Вставши, она виїшла як звичайно до городу, але нині нічо не звертало її уваги. Зірвала лише червоний братчик і обриваючи листочки, ішла задумана. Професор, побачивши її, змішав ся як дитина, але коли побачив її лений і погідний погляд, успокоїв ся відразу. Але що постановив собі з него розговоритись, почав легко дряпаючи головою.

армій в Тесалії — поки що не знати. Але на кожний спосіб се свідчить про те, що грецька справа не має і в Епірі виглядів на більшій успіхи, тим більше, що ніч не чувати про повстання за плечима турецької армії, на котрі Греки рахували. Вправді всім альбанських батальйонів мало піднести ворохобню, але її вже тепер притлумило турецьке правительство.

В Афинах викликали ті події велике зворушення межи народом. Всі обвиняють голосно наслідника престолу, що не умів стати на висоті свого завдання і жадають его відкликання та цілого генерального штабу. До тих голосів прилучилися навіть найвищі правительственні круги і так само міністри мали зажадати зміни в головнім начальстві армії. Король має видати новий маніфест що до дальшого провадження війни, а надто заявив, що згідний прийняти всі зарядження правительства що до способів дальшої оборони. Єсть се мов би капітуляцією королівською, бо ж король єсть прецінь сам начальником правительства і такої заяви зовсім не потребував давати. Але видно що супротив великого роздрознення народу в Афінах король видів потрібним ухилити від себе відвічальність за дальшу долю краю. Рада міністрів ухвалила провадити дальше війну і радше увійти в договори з Туреччиною, ніж відкликатись до інтервенції держав. Здає ся, що до тої ухвали спонукало грецьких міністрів не довіре у власні сили, але радше недовірчивість супротив європейських держав. Дипломатія європейська хоче підняти ся тепер інтервенції межи обома воюючими державами тільки під тим усливем, що Греки зобов'язують ся повинуватись всім її зарядженням. Греки воліють дальше битись, як зложити таку заяву.

Дальша оборона Греків має вести ся в гористій околиці поза Фарзальос. Греки мають надію, що гористий терен улекнить їм оборону, хотяй ті гори приступніші ніж на границі Тесалії, звідки Греків виперли в такім короткім часі. Але ще ве-

лике питане, чи Турки спокують ся дальше загаятись у глибину Греції, бо они знають, що європейські держави не дадуть їм відорвати і пяди землі теперішньої Греції. Впрочім заняте такого неспокійного і ворожого краю не було би для Туреччини жадною користю а тільки безнастанним клопотом. Для того більше ніж певним єсть те, що Турки осядуть в Лярісії а свої війська звернуть до Епіру, щоб там зломити силу Греції. А тимчасом домашні забурення і безрадість в Греції, що вже тепер прибрали великі розміри, може ще скорше покінчать грецьку війну, як турецьке оруже.

Перегляд політичний.

Чеське розпоряджене яzikове натрапило на величезний опір німецького населення в Чехії. Агітаційні віча і ухвалення протестів зі сторони громадських рад і інших автономічних властей стоять на порядку деннім. Таке величезне все-народне віче німецьких поступовців відбуде ся дня 2-го мая в Тецліцях задля маніфестації против яzikового розпорядження: а знов німецькі народовці устроюють дня 9-го мая віче в Дрездені в Саксонії та хочуть поставити на нім резолюцію, що завізе німецький народ в Австрії не платити податків а також застановити автономічну діяльність держави в порученім крузі ділання.

В справі квоти т. є. розложень суми розходів на загальні потреби межи Австрією а Угорщиною не можуть оба правительства дійти до порозуміння. В тім ділі перебуває тепер у Відні угорський президент міністрів барон Банфі і веде переговори зі своїм австрійським товаришом графом Бадені. Але ті переговори не доведуть до кінця, бо барон Банфі не хоче прийняти на себе жадних зобов'язань більше, як давнійше, заславляючи ся опозицією угорського міністра фінансів Лукача против всякому підвищенню квоти. Над угорським кабінетом занисла задля того небезпеченство кризи.

Німецький цесар Вільгельм перебував перед нашими сьвятами два дні у Відні. На Шмелцу, плацу мунітра у Відні пригладав ся весняний парад цілого тамошнього гарйзону під личною командою самого цесаря Франц Йосефа. В

офіцерским каснім взяв уділ в перекусці і підіє при тій нагоді тоаст на приязнь австро-угорської і німецької армії. На другий день після галавого двірського обіду відїхав назад до Берліна, роздавши масу ордерів. Як ми вже доносили, цесар Вільгельм переговорював у Відні між иньшим з міністром Голуховским, а головою цілюю сеї візиту, як заповідають, було довести до згоди у всьхднім питанню з Росією без порушення існуючих договорів. Як до тепер тридержавний союз іде що до всьхдніх справ рука в руку з Росією.

З тою справою стоїть також в тісній звязи подорож нашого цесаря до Петербурга. В світлу неділю виїхав цесар Франц Йосиф в товаристві архикнязя Оттона, котрого загально уважають за наслідника престолу і міністра заграничних справ графа Голуховского через Варшаву до Петербурга. Тій подорожі придають дуже глибоке політичне значіння.

Коли можна повірити заповідям, то Німеччина, яко безпосередно неінтересована, піднірає в справі балканській змаганя Австрії. Цесар Вільгельм II. гостив недавно-що у Відні; знов же наш цесар повертаючи з Петербурга поступить до Берліна. Хто може знати або відгадати: що принесуть в результаті дипломатичні переговори а нагоди тих відїздів? Одно лиш певна річ, що скоро прийшло би в орієнтальній справі до порозуміння межи Австро-Угорщиною і Росією, то се був би найпрактичнійший і найліпший вихід з тої примрої ситуації. По такім порозумінню що до есентуального поділу європейської Туреччини був би номінальний лиш опір Англії: однакж іменно таке порозуміння затьмило би на довгі літа мару великої війни європейської. А з другої сторони піддержувати штучно жите султанської держави над Босфором нема рації ані потреби...

Італія перебула щасливо небезпечну хвилю, замаху на короля Гумберта. В четвер, коли король в само подудіє їхав в поїзді на місце перегонів, доустиг ся якийсь челядник ковалський Петро Аччаріто замаху на короля, кинувшись на него зі штилетом. Король відхилив ся і нічого єму не стало ся а відтак поїхав дальше на місце перегонів, де его повитаво з великим одушевльєнем. Аччаріто, котрого зараз арештовано, сказав, що не має ніяких єнїзлянів. На штилеті, котрий у него відобрано, був зроблений хрестик і буква „а“. Знаки ті поясняють тим, що они мають значити слова „смерть і анархія“. Король сказав до окружних його що замаху єсть: „То єсть маленькі припадности мого звання“.

— Муню, хотів бим поговорити з тобою в справі, котра непокоїть мене від якогось часу дуже.

Она кивнула лише головою на знак, що слухає.

— Муню тобі отверто признати ся, що на мене находить часами якийсь довгі сумніви; запитую себе нераз, чи помію всего того, що лише можу сказати на свою оборону, а таки в глибині душі не є великим єгоїстом...

— Говори яснійше, Іване, бо справді тебе не розумію.

— Нехай буде. Ти знаєш, Муню, яке було ціле моє жите; ти знаєш, як довго, як щиро я тебе кохаю і що небавом маю обрати ся з тобою на віки. І се мене найбільше непокоїть. Мені все здає ся, що я не заслужив собі на тільки щастя, і що щастє те тому скорше чи пізнійше мусить зникнути, розізнатись як банька мильна. Як впрочім не буду міг ніколи дати тобі того всего, на що ти заслугуєш; я не маю нічого більше, як лише мою любов безграничну до тебе, а мені все здає ся, що се ще дуже мало...

Муня зрозуміла его аж надто добре. І чогось дуже жаль стало професора і она так ніжно, з такою, здавалось, любовю глянула на него, що професор з радости взяв її за руку і зложив на ній сердечний цілунок. Однак щоби ще ліпше запевнитись і всяким сумнівам кінець зробити, він не пускаючи її руки спитав ся знову: — скажи мені, Муню, колиб я тебе нині

просив знова о твою руку, чи ти могла би мені приобцяти її з такою самою щирістю і свободою серця, як тоді перший раз? —

— Ціком так само, — відповіла Муня спокійним, певним голосом. Професор відотхнув, цілий татар спав єму з серця.

Пополудни того самого дня порадив о. Душенко гостям, щоби поїхали троха на прохід а він каже запрячи молоду пару бистрих коней.

Небавом професор з судженою і Степан гнали уже по дорозі в сторону до міста. В єсїднім селі, коли візок снукав ся зі стромої гори, падбіг напротив розкошений бичок, що відорвав ся від прочої череди і наставив ся рогами напротив коний. Коні, молоді, непривиклі сполошились і як вітер пігнали з візком на діл горою. В тім скаженім бігу ударив візок о пені дерева і зкинув гостий далеко на бік, на кам'янисту дорогу. Муні і професорови нічого не сталося, але Степан ударив головою о великий камінь і стратив на хвилю пригтомність. Муня побачивши омлілого Степана крикнула розпучливо і зірвавши оксамітну хусточку зі шиї, побігла до поблизького потічка, змочила єю і приложила до зраненої голови. Степан прийшов до пам'яті.

— Дякую, — шепнув, — вже мені лучше. — Побачивши єю сцену, професор зрозумів все.

Коли вернули до дому, професор вже рішив ся.

— Розумію всімн все, — говорив до себе. Знаю Муню і я переконаний, що нічого в світі

не могло би змінити її постановлення. Степан виїхав би завтра на певно; мусіла его сама до сего наклонити. Зв'язана словом, віддала би мені руку без облуди і до кінця життя поступала би лише євровою дорогою обов'язку. Але забути тамтого й ніколи-б не удало ся; жадна сила земська не затерла би в її серці спомену одної, правдивої любови. А я чиж міг би дивити ся з зиминою кров'ю на єї муні? Ні — тут треба з моєї сторони євїри. Мене забуде скоро і... буде щаслива.

Цілий вечір професор був цілком єуномійний. Вернувши до свого покою, він написав три листи. Один до Муні, другий до Степана.

— Муню! Дізнав ся я певниці таємниці твого шляхотного серця і не приймаю від тебе євїри. Ти вільна. Одну лише просьбу маю до тебе, послухай мене і зістань єго жінкою!

А другий лист був такий: — Степане! Жите людське переплітанє ріжними несподіванками. Ролі наші змінились; замість тебе, я нині відїжджаю, щоб ніколи тут не повернути. Будьте з собою щасливі!

Ледви що забираюєсь на світ, як професор пийшов зі своєї кімнати перед пошівство. Він був єуномійний, лише коли коло брами обернув ся і глянув ще раз на дім, де лаянав найбільшого але лише так короткого щастя, то дві великі сльози закрутились в его очах і сльозули поволі долі лицем.

З причини замаху на короля відбули ся вчора в цілій Італії великі маніфестації в честь короля. Цілий Рим був украшений хоругвами. Перед Квіриналом величезні маси народу зробили велику овацію. Вечером о 9-ій годині відбув ся величавий похід зі смолоскипами. Попереду походу поступали товариства монархічні. До палати королівської вислали депутацію, котра іменем цілої людности висказала радість з того, що король уйшов щасливо смерті. Король провів депутацію, щоби всієї людности висказала його найщирішу подяку. Король кілька разів показував ся народови на балконі і дякував.

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 28-го червня 1897.

Генерал Бек, начальник австрійського генерального штабу поїхав разом з нашим імператором до Петербурга на особне запрошення царя. Світ політичний приймає тій обставині велике значіння і очі всіх звернені в тій хвили на Петербург, де тепер має доконати ся зближене трох імператорів на підставі інтересів що до всесвітнього питання.

Посол Ізидор Виницький відїхав вчора до Відня на засідання ради державної.

З державних залізниць. Дотеперішні назви станцій Бурштин і Черепківці-Серет при шляху Львів-Іцкани змінені на Бурштин-Дем'янів і Черепківці. На тій самій шляху заведений від першого мая с. р. рух особовий і для пакунків на перестанку Тисовець та на шляху Глибока-Бергомет на перестанку Беків. Видачу білетів і надане пакунків полагодує ся за післяплатою.

Конкурс на посаду учителя в однокласовій школі в Рускій Молдавії з руским викладовим язиком і німецьким як предмет шкільний і на посаду учителя при однокласовій школі в Русце-Боулі з рускою мовою викладовою і німецькою як предмет шкільний — розписує кімполонгська повітова рада шкільна. Туди треба посилати достаточну підперті подання в дорозі службовій найдалше до дня 16. мая. При тій треба вказати ся спосібністю, щоби уділяти науку православної релігії.

З пошти. Станція телеграфічна при пошті в Лукавці над Серетом віддана до ужитку. Як дирекція пошти оповіщає, заборонено пересилати до Греції телеграми на тайній мові.

Вільні місця в школах кадетських. Військові школи кадетські оголошують широкі конкурси в цілі прийняти кандидатів. Наша руска молодь доси релігійно дуже мало вступала до служби військової, де для молодих людей вигляди добрі і дуже скоро можна добитись до „куєника хліба“. Нам треба своїх людей скрізь, на всіх становисках, а порядний чоловік на кожній позиції сповнить свою річ і віддасть прислугу своєму народови. Практично ще і се для нас не повинно бути рівнодушне, що в руских полках офіцерами переважно чужі люди, бо нема своїх кандидатів. Найбільше вільних місць є в 14 кадетських школах піхоти. До канонірів треба на 1 рік 110, до піонірів 50, до кіннотців 50, до трену 20, вкінці до савітетів 8 кандидатів. Вимагає ся окінчених чотирох класів школи середньої (до піонірів п'ять класів), при чім „двійки“ з латини і греки нічо не шкодять. Вік вимаганий 14—17 літ життя. Вступний іспит не чинить великої труднощі. Оплата для синів активних офіцерів річно 12 зр., для синів офіцерів в резерві і урядників державних 80 зр. (при піонірах 40 зр.), а для синів прочих горожан 150 зр. (при піонірах 80 зр.). Платить ся в двох піврічних ратах. За удержане (харч, мундур) не платить ся нічого. — Подана треба вносити найдалше до 15-го червня. Близні інформації гляди в книжочці: „Vorschrift über Aufnahme von Aspiranten in die k. und k. Cadettenschulen. Buchhandlung Seidel und Sohn, Wien I. Am Graben“. Руссянам припоруцаємо вступати до

школи піонірів (школа є в Heinfeld, Nieder-Oesterreich), де і служба гарна і тепер дуже бракує людей. Можна писати за інформаціями також просто до команди тої школи.

Нові штемплі запровадять від нового року 1898. Вартости будуть на них означені в коронах. Надто увійде в ужиток більше степенів вартостий, так що не треба буде як до тепер ліпити на документ по кілька штемплів, щоби досягнути приписану уставою належитість штемплеву.

Чому наші мужики темні, то обясняють слідуєчі факти, наведені в польській газеті „Курер Львовський“ галицько-польським послом Владіміром Іневошем: В Галичині знаходиться тепер 706.890 дітей, отже мало не мільон душ, що повинні ходити до школи а не ходять. В тій самій краю в 2709 громадах зовсім нема народних шкіл. В 6341 класах народних шкіл того самого краю повинно бути 5742 учителів, а є лиш 3582 учителів. При посліднім урядовім огляді шкіл в Галичині 816 народних шкіл найдено зовсім невідповідними для того, щоби в них збирали ся і учили ся діти і т. д. І тепер дивуймо ся, чому наш народ темний і чому его всяка віра опукне, понижая, кривдить і нищить... А у нас на Буковині чи багато ліпше діє ся?

Трета класа при послідніх поїздах буде курсувати від дня 1. мая с. р. Тим роспорядженням заспокоїв міністер залізниць домагання послів ради державної і давно відчуту потребу публичности.

Віденські артисти драматичні надворного театру, вертаючи з Букарешту, завітають ще раз до Чернівців і урядять ще два представлення на днях 9. і 10. мая.

„Божа дитина“. Недавно тому появили ся в Іспанії дев'ятилітній хлопець, що перейшов яко проповідник цілий край і ширив пропаганду в користь Карлістів. „Божа дитина“ як хлопця сего зовуть загально в Іспанії, є сином Сиді-Ліаца і Іспанки, котрі возять его з місця на місце. Маючи ледви п'ять літ, малий Рамон зачав вже „проповідувати“, а власті іспанські, замість здержати ті проповіді, виставили отже похвальну грамоту. Перед „проповіддю“ ставляють родичі Рамона на стіл, а при тій продають або ліцтують біографію „божого дитини“, заосмотрену в портрет. В сій біографії стоїть, що Рамон хоче посвятити ся станову духовному а віруючі в него не сумнівають ся, що він скоро вийде на єпископа, кардинала, а може навіть буде папою. Описав слідує „проповідь“, заправлена закраскою політичною. Одного разу повстало між слухачами таке одушевлення, що всі стали тиснути ся до стола, щоби розцілювати „божу дитину“. Нараз дав ся почути глухий ломіт. Стіл вивернув ся, а з ним і малий Рамон. На пам'ятку тої пригоди носить Рамон шрамочок над лівим оком. По послідній „проповіді“ в Сарагосі мусіла однак „божа дитина“ стати перед суд під закидом, що назвала короля Гумберта узурпатором. Рамон заперечив тому єм'ю і заявив, що нарікав тільки взагалі, що багнети позбавили пану власті над церковною державою. Справознавець газети „Imparcial“ мав з тим дівчаком „інтвю“ після всяких прав. Рамон мав на собі маринарську одіж, а на голові белгійську шапку. Гости прийняли чинно і відозвав ся так до него: „Всюди приймали мене з любов'ю і поважанем, бо я посвятив життя своє на те, щоби проповідати віру і моральність“. Описав висказав малий Рамон свою думку про карлістів і їх вигляди на будуче, а при прощанні сказав віжливо: Се що я карлістом, не перешкаджає, що єсьм і дуже великим приятелем лібералів.

Вломили ся в Нових Фратівних невисліджені злодії через вікно від пивниці до мешкання пахтиря проінації Ушера Енглера і забрали з замкненої шафляди одну сотку, 22 десятків, 8 яток і 72 левів дрібними та забрали ще і книжку, поштована заплата податку і кілька скриптів довжних. Слідство провадить ся.

Наглою смертю скінчив в однім з тутешніх шинків покутний писар Йосиф Березовський. Залив наснів прикликаний лікар до без-

пам'ятного хорого, наступила вже смерть через параліж серця.

Перегоні офіцерської школи при бригаді відбудуть ся дня 29. червня о 2. год. по полудні на пляцу військових вирав у Садагурі.

Дрібні вісті. Мадярске стоваришене любителів мира, що числить вже близько 1.400 членів, уряджує в Пешті 24. с. м. вечер, на котрім баронова Берта Сутнер відчитатиме одну із своїх новел, а повістєписатель Мавр. Юкай відчитатиме на тему унеможливлення війни. — Д-р Йосиф Кос, родом з Комарна, б. член товариства „Січ“ у Відні, іменованний старшим військовим лікарем в 17. полку піхоти австрійської оборони крайової з призначенням для гарнізону в Рашеві. — В Боснії живе молодий, 25-літній чоловік, посідаючий ту особливу рису, що кождої поживи мусить пережовувати. Перебіг пережовування зовсім такий самий як у відповідних звірат. — В Берліні засуджено анархіста Кошмана, що мав вислати неколко машину до полковника поліції Кравзого, на 10 літ і 1 місяць тяжкої вазниці і на втрату через 10 літ прав горожанських, а спільника его Вестфала на 1 рік вазниці.

Телеграми „Буковини“.

З дня 28-го червня 1897 року.

Петербург. Цар Франц Йосиф і архикнязь Отто зі свитою прибули сюди о годині 10-ій рано. Цар і великий князь привітали їх дуже сердечно. Їзда до зимової палати відбула ся крізь уставлені ради війська при невмовкаючих окликах столичного народу. Місто декороване величаво: чудесна погода сприяє торжеству. Оба імператори, архикнязь Отто і великі князі удали ся разом зі свитою до Аничковської палати і там привітав цар Франц Йосиф царицю-матір. Відтак поїхали до зимової палати, де цар Франц Йосиф висів і відвідав царицю. Підчас цілої їзди не умовкали оклики народу на честь імператорів. Коли імператори прибули до зимової палати дада артилерія 31 вистрілів на привітане.

Петербург. Цар надіслав архикнязя Оттона 24. любенським полком драгонів. Цар Франц Йосиф надіслав великих князів Михайла Александровича, Кирила Владиміровича, Константина Константиновича, Николая Михайловича і Александра Михайловича і міністра заграничних справ графа Муравєва великим крестом ордену Стефана, міністра фінансів Вітога брилантами ордера Леопольда, принца Петра Ольденбургського великим крестом ордену Леопольда та багато інших личностей різними відзнаками разом в числі 138. При галевім пірі підніс цар тост на честь імператора Франца Йосифа дякуючи за новий доказ приязни, яка лучить обох монархів і заявив що ся приязнь полягає на згідности поглядів та на спільнім змаганню скріпити мир Європи і его добродійства. Цар пив за здоров'я імператора, імператриці і імператорського дому. Цар Франц Йосиф відповів: Переважний глибоко любезним, сердечним прийнятем, якого я дізнав, від коли тільки переступив границю краю, виражаю від щирого серця мою глибоку подяку. Тішити мене, що в тій могу видіти новий доказ приязни, офертої на почуття взаємного поважання і лояльності. Се єсть для наших народів сильною запорукою мира і гаразду. Цар пив за здоров'я царя, цариці і царської родини.

Атени. Полковник Смоленський іменованний шефом генерального штабу тесалійської армії. На місце команданта панцирної флоти Сахтуріса іменовували адмірала Станателю.

Котвиця

Liniment. Capsici comp.

з антики Ріхтера в Празі,
загально признаний знаменитий усми-
рюючий лік на втиранє: по ціні 40
кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всіх
аптеках. Просимо жадати сей загально
улюблений лік просто під назвою
Ріхтера Liniment з котвицею
і приймати з остерожністю лише флаш-
ки зі знаним знаком охоронним „Котвиця“
бо лише ті правдиві.
Аптека Ріхтера під золотим львом у Празі.

**Розсадники винної лози па-
рискої,** котра скоро дозріває, і не по-
требує дуже доброї землі, по 10 кр. за
штуку, можна дістати у п. Атаназія
Руснака в Чернівцях, улица Пумнула чи-
сло 4. — Зголошувати ся треба як най-
скорше, поки час.

„РУСКА БЕСІДА“

в Чернівцях

має на складі отей свої видання:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛІОТЕКА“

для молодіжи, міщан і селян з року 1886, 1887,
1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по 1 зр. за роч-
ник, а всі 7 разом 6 зр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА“

сумна історія, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр.

„Слова правди і науки“

а поезій Тараса Шевченка. Ціна 10 кр.

„25 повісток“

для чемних діточок.

32 сторін. Ціна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“

Даруночок для руских діточок. Ю. Федьковича 10 кр.

На поштову пересилку треба додати по 5 кр.
за річник „Бібліотеки“, а по 2 кр. за кож-
ду поодинокую книжочку.

Замовлення приймає й редакция „Буковини.“

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ І ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українсько-руського народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством
„Просвіта“, а виконана в літографічній закладі
Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарська ціна карти, накле-
еної вже на полотні, виносить 3 зр. 50 кр.,
а для членів „Просвіти“ і передплатників
„Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пер-
есилкою 3 зр.

Купити можна в „Просвіті“ у Льво-
ві, ринок ч. 10.Наклад невеликий; купуйте
чиме скорше!

Із Найвисшого приказу

Его ціс. і кор. Апостольского Величества

устроює ц. к. дирекция льотерійних доходів

XXXI. Ц. К. ДЕРЖАВНУ ЛЬОТЕРІЮ,

з котрої чистий дохід присвятить ся

ЦИВІЛЬНИМ ЦІЛЯМ ДОБРОДІЙНИМ

сеї половини держави, між ними і 6000 зр. на

„РУСКИЙ ДІМ НАРОДНИЙ“
в Чернівцях.Ся льотерія обнимає **7816** виграних в готівці,

поділених на-

148 виграних головних із **3834** попередними і **3834** слідуєчими

в загальній скількості

165.000 корон в золоті **100.950** зр. ринських
та а. в.

Тягнене послідує невідклично 10. червня 1897 о 12. год. в пол.

Оден льос стоїть 2 зл. ринських а. в.

Льоси продає і адміністрация „Буковини.“

Льоси можна купити і в ц. к. льотерійних урядах, у всіх льотерійних колектурах,
в продажах тютюну, в урядах податкових, поштових і телеграфічних, в конторах ви-
мини, в урядах станцій желізничних і др.**ДРУКАРНЯ „РУСКОЇ РАДИ“**

в Чернівцях.

Перша на Буковині

РУСКА ДРУКАРНЯ

в Народнім Домі

при улиці Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські в мовах рускій, польській і німецькій.

ДОБІР БУКВ ВЕЛИКИЙ.

Роботи виконує ся скоро, солідно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

РАМИ

на

образи і фотографії

найдешевше тільки у

Б. Сальтера
переплетчикаЧернівці ул. поштова 9. напротив ц. к.
почти.Пам'ятайте на Народний Дім
в Чернівцях!

Учительки, Німкині, або Русянки, що
вміє добре по німецьки, до двох панно-
чок з 5. і 6. класу виділової, пошукує
о. Омелян Гайбонович, гр. кат. парох
в Циганах, о. п. Лосня.

Для панів учителів!

INSPECTIONSBERICHT,
Jahresausweis**і Шкільні повідомлення**
(Schulnachrichten)

е на складі

в друкарні „Рускої Ради.“

Просимо о замовлення.

ЧАСОПИСЬ
для
руських родин.
Виходить щодня
крім днів по
недільх і святах.

БУЖОВИНА

Редакція і адміністрація в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.
Передплата
10 зр.

Світлі духи на Угорській Русі.

III.

Подам тепер гарну статтю д. Стринського, що відносить ся також до уживання народної мови на Угорській Русі. Она така:

Відповідь на статтю Х-а. (Заголовок). Дивна річ, що Угро-Русини, члени саме одного українсько-руського народу, відорвались зовсім від братів своїх. Коли всі їх брати, що живуть безпосередно в зносинах з Москалем, стоять в острій антагонізмі проти останнього в напрямі літературнім і політичним, то Угро-Русини, хоть абсолютно не сходять ся з Москалем, через звязь язикову живуть з ним в найліпшій дружбі. Всі другі брати розвивають своє відрубне життя від нього, сотворили собі мову, літературу: Угро-Русини просто і свідомо не зважали на ріжницю, яка є між ними і Великоросами, а просто взяли від них мову, охрестили її літературною мовою „Угро-Роснянів“ і хотіли сею мовою свій народ оживити, а привели его до моральної смерті. Видано гасло: ми не рутени, але ороси, не пишемо мовою слугів, але пишемо поважною мовою російською! На жаль, не можна бачити добрих слідів тої орос-культури. Зносин з Росією не маємо тепер жадних; з братами нашими ані близькими, ані дальшими не сходимо ся; а що осягли ми своїми власними силами? Чому не жие Угорська Русь? А коли жие, то чому між двома чужими впливами? Причиною цього зацфаність нашого цілого духового життя.

До тепер не знаємо, що ми за люди. Один пише ся рутеном, другий оросом хоче бути. Треба раз до чогось певного дійти. Що в динльомах угорських назва нашого народу „орос“, то се для нас зовсім не міродайне, бо 1) Маляри лиш тільки знали про нас, що ми з нинішньої Росії прийшли, а там прецінь ще є й другі народности; 2) в динльомах Бочкаи, Раковича, Бетлена зустріваємо раз орос, раз рутен. В сім

питанню найкомістентнійший сам нарід. На питання: який ти чоловік: він відповість: Русин, але не Росиянин, Москаль, Русский. Що по думці Х-а назва ся орос прийшла зі зносин з Галичиною, себ то з пановани угорських королів над нею, се може правда: але галицький „рутен“ не називав себе Росиянином, лише Русиним, а з ської перемінена трохи назва рутен прийшла до нас. Ся назва здавна уживала ся в Галичині (від XII. в.; диви їст. літер. *Огоновського*, т. II. від. I. В. Г.), а в 18. віці братчики Ставровицькі офіційально титулюють ся: *Patres et proceres gentis Ruthenae*. Коли ж назва нашого народу пішла з Галичини, то мусіла бути „рутен“; „орос“ писано в угорських динльомах по просту або з причини неувачи, або незорієнтованія. Рутен — то просто перевернуто назви Русин; а се діялось вже тоді, коли Баха і Шмерлінга й на світлі не було.

Д. Х. констатує, що ми не Рутени (Русини) але Мадар-Орос (мадарські горожанці, але Росияни). Та тоді котрі і де наші брати? Москаль, чи деякий пиньний Славянин? Каже: не маймо нічого спільного з народом назви рутен! Ясна річ з того, що Москалі наші брати: тому ми й перебрали їхню мову. Але якже в таким разі може д. Х. писати, що „як ми ідеї львівського руського патріархату противили ся, так само протестували ми і будемо протестувати проти рабства нашої мови супроти великоруської.“ А от що в тій справі було писано в відозві Київського Общества р. 1871: „Нині, коли національне почуття на цілому світі розбудило ся і все зміцнює ся далі, збудило ся також в Угорських Русинів старання, ратувати свою національність і показати ся тим гідними своїх предків; і они справедливо надіють ся піднорі і симпатії цілого славянського світа. Під горами Карпатами є у них одно місто Ужгород. Се осередок руської діяльності: тут заложено р. 1866 літературне товариство св. Василя, тут хотять брати наші народний руський дім будувати. Сі два заведення повинні бути предметом наших жертв. Мова,

якою они говорять (себто тодішня і нинішня літературна мова) з маленькими ріжницями та сама, що й наша великоруська.“

Деж супротивлення проти великоруської мови? Так д. Х. сам собі супротиворічив! Ми записали тою мовою цілу куну книг а з них, ані той, хто їх писав, ані хто їх кунив, і за крейцар хісна не здобув. Що нам поможе, що в Росії може мати хто хосен з того, що в нас 25—30 людей написало, коли в Угорщині не лиш не має, але й не навчить ся тої мови, бо її на стілько не вчуть?

Д. Х. дуже протестує, що ми рутени: а в унівверській гімназії що вчуть, що стоїть в щорічних, офіційальних програмах під титулом „рутен нельв“ (руска мова)? То слово „рутен“ має бути лиш на фірму добре, під котрою можна ще й що иньше продавати? Бо коли ми не рутени, чому вчуть рутенської мови? А коли вчуть, то чому она російська?

Противили ся ми тов. Качковського, Шевченка... бо наш ідеал: приналежність до Мадарів. Чому ж не вчуть народа виключно мадарською мовою, чому власне й російською? До того результату, який ми нині маємо з російської мови, можна було прийти і з самою мовою мадарською!

Д. Х. пише: „Помилув би ся дуже той, хто би думав, що російська літературна мова ідентична з мовою мужиків російських“. Се правда, але ту не про се розходить ся, а про те, чи ідентична угорсько-руська літературна мова з літературною мовою російською, чи ні? Правда, не зовсім ідентична, бо таке язичіє не може бути ідентичним, але все ближше стоїть до неї, ніж до тої живої мови, якою угорські Русини говорять: се язичіє лиш готуєть до рогу до такої ідентичности, силуючи нарід на такі книжки, котрих він зрозуміти, а за тим і скористати з них, не може.

Боїть ся д. Х. політики і політичного з'єднанія. Тож галицькі Русини гірші патріоти ніж ми, тому що політують? Зі статі д. Х-а

41)

ЗАЛІСЬ.

Поезія

ОСИПА МАКОВЕЯ.

(Даліше).

XVI.

В початках квітня кілька днів було таких гарних, що зовсім весною запахло.

Двірекий парк виглядав ще так, як в остатніх соняшних днях осени, але життя було в ній більше; веоди більше радієтного очкування, як осінньої сонливої задуми. Між зівалим листем на землі перші кунки зеленої трави з фіялками, по корчиках весела дрібна пташня, у воздуху тужний бренькіт пчіл, деє над парком невидимий жайворонок — перша негрімка музика на привіт молодій весні.

Під проводом наймита Миколи сільські дівчата роблять порядок в парку, змітають зівале листе, поправляють доріжки, та співвають собі для розради.

Грай, музику, як би-сь міг,
Тай не жадай моїх піс!
Мої поги настані,
Літали би, як шалені!

Одна почала, друга підхопила, третя прилучила ся, за ними ще дві — співвають усі.

— Гей, дівки, чого ви так розверещалися як сороки! — сварить Микола, котрий в недостаті правдивого економа приписує собі гонори економські. — Пан з Мурованки в дворі, а ви так кричите!

— Кривда вам? Помагайте і ви співвати! — відповідає одна дівчина.

— Що він поможе! — каже друга. — У него голос як розбитий горнець.

І співвають даліше. Микола розгортає рівь на доріжках і скоса дивить ся на „сороки.“

— Що за нарід — воркотить собі під носом — ніколи не посидить тихо! Робила би одна з другою — ні! ще мусять співвати або язиком молоти.

Слухає, що они даліше співвають:

А Микола робив кола,
А Микита сани,
А Микола їздив кінцями,
А Микита псами.

Старому Миколі подобає ся така похвала для Миколи, він мовчить. Але нова пісня:

На дорозі валяжа,
Я робити недужа;

Коби скринки, цимбали,

То би ніжки скакали...

— Ага! ось чого їм дай! — воркотить знов Микола. — Не питають, що піст.

Ой мамуню, бохай мене.

За старого не дай мене!

В него сива борода —

Я дівчина молода!

— А будете ви раз тихо, безбожниці! — кричить знов Микола, бо єму зробило ся маркотно; він нежонатий, а вже сивий... І в тій хвилі, побачивши Славка на доріжці, наказує: — Тихо, панич іде!

Але дівчата не питають:

Ой по горі терлич сходить,

до дівчини панич ходить;

ой терличу, терличу:

люби мене, паничу!

— Несе! — некає Микола. — Так розкудкудакали ся дівки, що їх погамувати годі — оправдує ся він перед Славком.

— Пехай співвають! — каже Славко. — Співайте!

Але дівчата на хвилю тепер замовкають.

Славко подає наймитови папіроса. Старий знімає легко капелюх і бере. — Дякую — каже. — На спацир вийшли? О,

виходить, що гірші; а я кажу, що ліпші, ніж ми. Бо що то таке наш патріотизм? Без слова критики лишати те, що держава в околицях заселених Русинами, поставляла свої мадярські школи; без слова критики лишати те, що нарід наш загигає між двома чужими йому впливами: російським і мадярським; не говорити про те, що нарід наш живе в темноті, щоби й даліше нищила его лихва мадярська. Самі ми слабі, а за допомогою не звертаємося до наших братів. Жадних культурних заведень не ставляємо, а ті що суть, стараємося знищити. Не дивимося на те, що інтелігенція чим даліше, все більше цураєся народа; не дивимося, що духовенство живе в такому положенні, немов мухи; 500.000 душ нас є; ми хочемо бути й добрими Мадярами і добрими Русинами, а в дійсності не ємо ні сям, ні тим. Ми дозволяємо, щоби ціла маса народна між безхлібною мадаризацією і між бездушним обрусінням в темноті блукала; ми мовчимо про те, що нарід цілими тисячами покидає свою вітчизну і вандрує в далекий, чужий світ; і все те робимо під покривкою святого імені патріотизму. Чи ж се патріотизм? Чи ж не ліпше те, що наші брати галицькі роблять: ширять просвіту між народом, закладають народні касина, читальні, каси позичкові, витворюють собі літературу, повагу, жите; розвивають інтелігенцію, хлопа стараються удержати при грудях батьківщини... Порівняймо лиш нашу діяльність з тамошньою: котра має більші успіхи? Хто ліпший патріот? Чи той, що жити хоче, чи той, що вмирати?

Д. Х. каже: „Видавництво тов. Шевченка, Качковського і др. ми не можемо уживати, бо мова галицька зросла під впливом польської: то польське“. Добре, они сполщеною мовою учать тих, котрих повинні учить; але чому учимо ми нашого Русина мовою російською, коли ми й крихти не стоїмо під впливом російського щоденного життя? Чому не пишемо ми нашою погубленою, змадаризованою мовою руською? Они таке духове жите витворили з їхньою сполщеною руською мовою, якого ми угорські Русини — колиб нас було й 3.000.000 — ніколи не будемо мати. Чи ж ми мусіли конечно до російської мови звертати ся, коли маємо свою?

Про нашу, руську мову, не дбав ніхто ніколи, не уживали ми її ні в писемі, ні в церкві — бодай в проповідях; не дивниця, що в нас поветало 4 діалекти. Тому й не можна зрозуміти сего уступу д. Х. „чому не писав Чопей

для Верховинців окремих учебників, то би бодай четвераків а не троаків зробив був діалектичні мішанини.“ Чи то Чопей зробив у нас діалекти і мішанини? Не віддавна було то у нас, що на вираз „Pferd“ говорили ми: кінь, кінь, кунь, конь? Сю мішанину зробив не Чопей, але те, що нарід наш не мав ніколи духового життя, не мав ніякої організації, ніякого духового осередка, ніякої духової звязи, котра мешканців різних комітатів на оден лад вела би і в купі тримала. Нарід наш учили ми завжди чужими йому мовами: латинською, старославянською, мадярською, російською, лише не руською. Руська мова до нинішньої хвилі не пайшла ще своїх прав, бо ми ще й нині держимо ся слів Гомичкова: „мови слуг не будемо уживати, бо ми пани.“ Куди дійшли ми з тими чужими мовами, з тим завжди чужим духом? Нарід невчений розриває ся на відмінні частини, жида витягають від сього останні крайцарі, господарство системи такої, як в середніх віках, або в первістних народів і від голоду нарід тисячами загигає, вивандрує: взагалі Русини розділилися на учених (понів) і неучених (хлопів), через що між ними поветала незмірима пропасть, причім перші не хотять нічим помагати другим, старати ся про них. Духовенство й само розділило ся на дві частини, на Мадярів і на Росиянів; оно не годно після свого стану жити, не годно виховати своїх дітей відповідно до вимог віку і оно мусить раз враз царської (від уряду В. Г.) помощи просити, що виносить 10—15 зр. Від товариства св. Василя відтягнули моральну підпору оба єпископи. Жиемо під підозрінням московізму — а тому й Русини ганьбять ся Русинам себе признати. Се зробили чужі мови, чужий дух! Чи чиста буде хата, коли все від сусідів будемо просити мітли?

Сей роздроблений, загигаючий нарід не можна злучити, оживити інакше, лише своєю мовою, своїм житєм. Тому й дуже треба жалувати, що в нас виходять такі заяви „нам Угросини товариства Шевченка, Качковського і т. д. байдужі, бо ми нічого спільного не хочемо мати з галицькими братами.“ Добре. Коли так вже боймо ся політики, не живімо з ними в злучі, спільно: приймім же і витворім ті средства у себе, які галицькі Русини відарили і виробили для просвіти народної: витворім ще у нас літературу, народну руську мову... Учинець можна хоті де, чомуж лишень у галицьких братів не можна? Я скажу, чому. Ми хочемо рівночасно бути і Мадярами і Русинами; і мадярське слово хочемо

завести у всіх кругах народного життя і руське слово устеречи, викохати; а вже святе писмо каже: коли ти ні студений, ні теплий то виплюну тебе з рота.“ Ми ще не доросли до того степеня політичної зрілості, щоби знати, де кінчить ся право опортунізму, а де починає ся право природне, щоби знати, що то таке правдивий патріотизм, котрий з виповненням обов'язків без ніякої кривди сумління можна згармонізувати. То не патріотизм все а все мадаризувати, Русини по мадярськи проповідувати, як то обавський (Берегського комітату) і інші священники роблять, чужою мовою его учить, а хліба не давати. То не патріотизм тримати народну масу навмисно в темноті, накидувати ему чужу науку, російську. Ми в нашій славетній патріотизмі думаємо, що вчити нарід на своїй мові, руській, то непатріотизм, зрада вітчизни, бо тоді се ipso треба би йти слідом галицького руського життя, галицької руської мови. То Галичани зрадники Австрії, коли борються ся супроти впливу російщини? Австрійці і крихти не думають так, бо ще й підпомагають їх державними средствами. Але чи патріотами ємо ми, коли з наших Русинів навмисно знірія робимо? Що стало ся з нашою Русин під вічним чужим впливом? Роман Гоголя найліпше на се має відповісти: *Мертві душі*. Який хосен має з таких душ держава, вітчизна, суспільність наша руська?

Бо то дармо кажемо, що наша літературна мова не дуже відмінна від народної. Того не можна ніколи піднести, що пише д. Х.: „наша руська мова і популярна література, не матеріалом слів, але правомисною, етимологією відрізняє мови.“ Починаю від того, що ми не маємо жадної популярної літератури. Може „Додатки“ Феєнчикова *Листки*? Що скористає з них мужик під виглядом духовим, економічним, господарським, коли він в тих „Додатках“ лише все читає про цивільні подружжя? Там він не виражає ся ніяк від голодної смерті. Друге: що писали ми, то те не лиш правомисною, але і матеріалом слів, відрізняє ся від народної мови; то все инче було, мова, якою ніхто на світі нігде не говорить, як те й д. Жаткович сам признає в найновішій числі території нашої північ, в газеті *Kelet*. Галицько на словар Митрака; найдемо в нім матеріал нашої народної мови? Там нема нічого такого, то чисто російський словар, а не руський. А що за хосен він приніс? Авторони гроші? Ні. Публіци знає? Ні. Для літератури мадярської переведена ро-

нині сонечко пригріло! Аби так даліше, то би троха з роботою виорав ся. Нема кому за всім доглянути, а ще як погоди нема...

— Вам самому тяжко?

— Тяжко, паннчу. І коло коний ходи і коло людий ходи, пильнуй... Аби хоч було за що. А то пан збіднів тай ми всі разом з ним — додає він тихше.

— Він колись ліпше мав ся?

— О! ще й як! Тепер той син у войску дуже его скубе! Ну, та й земля не родить від кількох літ. А небіжка пані довго хорувала... От, біда у всіх! Ще як би доньку видав за того пана з Мурованки, то би добре на тім вийшов. Той би доньку взяв, а маєтку не праг би, бо сам досить має.

— А не шкода би такої молоді за такого старого?

— Та він ще не такий старий... То між панами побирають ся не так, як між мужиками... А добра панна, така як небіжка мама.

— Гарна панна!

— Подобала ся вам? — питає ся Микола і злегка усміхає ся. — Она собі, як я міркую, вас також вподобала.

— По чім так міркуєте?

— Ми знаємо... адже то видно.

— А того пана з Мурованки не вподобала собі?

— Она за ним не тягне... Він дуже би рад, а она ні. Кристиньська казала... А чого-ж би до нас так зчаста приїздив? От і нині...

— Може з інтересом?

— Уже ми знаємо, з яким інтересом! Що-ж він нашому панови ні брат ні сват, а приїздить частіше, як свояки... Гей, дівки, не дармуйте! — обернувшись Микола знов до дівчат, котрі хотіли почути его розмову. — Ще гляди маємо конати!

Славко пішов даліше доріжкою. „Вже плещуть в дворі, — думав він собі — хоч я не дав ніякої причини до поговорів.“

Дівчата знов співали, та вже сумно:

Ой у саду вишня, за садом ліщина;

Любив я дівчину, а мене дівчина;

Ой та любив я дві літі, —

Тепер мені тяжко на світі!

„Ой та любив я дві літі, тепер мені тяжко на світі!“ — повторив собі Славко в думі слова пісні... „Тепер мені тяжко на світі...“

— Пане Левіцький! До побачення! — почув він нараз голос з подвіря.

То Більський відїздив і з коня заздрів Левіцького в городі. Левіцький відклонив ся. На ганку стояв Заборовський і дивив ся за відїзджаючим сусідом. Відтак він відїхав, а за добру хвилю появилася на

ганку его донька. Она оглянула ся довкола, як би лякала ся з кимсь стрітяти ся, помаху сходилася по кількох сходах і задумана йшла до брами парку.

Левіцький приглядає ся їй уважно і дивуває ся її очевидному неспокою. Чим ближше она підходила, тим лучіше бачив він її нетерпеливі рухи, почервоніле лице і живі очі, в котрих пробивав ся не то гнів не то жалі на когось.

Встав і вийшов їй назустріч.

— Що вам таке, панно Маню?

— Не можу сказати.

Не хотіла казати, але Славко здогадуває ся, що так немилу настроїло її ніщо инше, лише певно гостиня Більського. Не має відваги питати ся її даліше і мовчав.

Маня сіла на лавку і задуманими очима вдивилася ся в групу безлистных акацій. Славко стояв оподалий. Робітничі співали в далеких куті города даліше:

Тепер мені каже: „Зоренько весна,“

а потому скаже: „Доле несчастная!“

А хоть ти не скаже, то мати:

„Лише було біду не брати.“

Мелодія пісні була така сумна, а слова було чути так виразно!

— Що они співвають, пане Левіцький?

Левіцький повторив їй слова пісні і пояснив їх:

сійських творів? Ні. Та на що є? Сміло можу сказати, що нема більше як 30. людей, що по російськи годні би часописи, книжки і пн. читати, користувати ся ними; знаходиться у нас 20—30 таких людей, що з помічю словаря годні перечитати дещо російське: другіж всі або часу, або охоти не мають до такої роботи. Д. Х. пише, що мову народну треба студіювати тому, хто хоче популярно писати. Чому? Ачень тому, щоби прикмети народної мови в російську одержу прибрати? З таким трудом можна і фонетичною мовою для народа писати.

Пише д. Х. „що частина угорських Русинів письменна повинна бути вдячною тому літературному орос-язикови; а хто хоче прислугу народови зробити, най дає ему молитвенник в руки.“ Ну, на скільки письменний наш народ, можна побачити з того, який рій — ціле село — в коршмі коли свята, або неробітний день. Письменний нарід дома сидить і книжки читає в вільнім часі; та в нас ні книжок, ні письменного народу нема. Що повинен зробити той, хто народови хоче прислужити ся, на те вказує лист селянина угорсько-руського писаний до товариства Просвіти 1892. р. (Див: *Житє і Слово*. 1897. Перша вилжка. Ст. 56.)

Ось молитвенник! Се-то така думка, що наш нарід не має радісної хвилі в житю, лиш все тернить і плаче. Ми завжди лиш молитвенники давали ему в руку, а світської лектури, корисної книжки поучаючої він ніколи й не бачив. Чи ж духову потребу заспокоїть сам молитвенник? Розумнійший, багатший буде з нього? Не умре мужик від голоду, коли ще надрукуємо ему 10.000 молитвенників? Чи ж ціл життя: бути добрим християнином серед найбільшої нужди?

По думці д. Х. „аналфабети лиш Верховинці; най учать ся читати, а й они просвітять ся при нинішній маляр-орос культурі“. Чи ж Не-Верховинці культурійші, багатші від Верховинців? Визницький Русин саме такий бідняк, темний неборак, як буківський. А в чім поступає Не-Верховинець при нинішній російській мові? В нічім; він такий мізерний, як другий.

Що-до вічних експериментаций, то на те скажу: Наше ціле жите руське не було нічим иншим, як рядом різних експериментаций, хотіли ми виготовити культури старославянську, російську, латинську, малярську — і жадна не вдала ся. А нинішня культура „азичія“ то що инше як експериментация? А чи вдала ся?

— Звичайна драма, в котрій виступають дві особи: він багатий, а она бідна; він любить її, хоче її брати, а она вагає ся; знає, що потім може гірко покутувати за свою неможливість. Як не він сам, то его родина затрують її жите.

— То таке сьпіває ся в тій піснї?

— Таке.

— Дивно менї.

— Чому дивно?

— Я що лиш перед хвилею пере-свідчила ся ще раз, яка правда в тій піснї... І коли вже раз перестануть менї зневажати мою добру маму? Що она їм завинила? А то тепер і тато такий самий...

В очах Манї закутили ся сльози.

— Знаєте, пане Левіцький, які люди нераз безсердечні, брутальні! І за свою безсердечність ще жадають поважання! Кілько разів уже від родини чули ми, що батько зле зробив, оженившись з такою бідною дівчиною, якою була покійна мама; кілько зневаг зазнали ми з тої причини, ніхто не хотів з нами жити... а тепер уже й мамі нема, а ще батькові випомінають его давний поступок! Що гірше, сам батько признає тепер, що зробив нерозумно. І то при менї, я сиджу при столї, а они таке говорять...

Ні! Колиж так, то цур їй! Чому терпіти і далше, щоби мужик у темноті, а священник в нужді бідував? Чого тримати ся нам і на далше російської мови? Чого мучити ся й далше по-пам кермованем мертвих душ, коли їх можна воскресити? А сього не можна інакше досягнути, як при помочи тої мови слуг, котру ми так зневажаємо. Правдиву руську мову треба нам вироблювати, а не таку, як нинішня. Сеж не буде даремна експериментация, як дотеперішні, бо буде мати основу в живім народі, а на живій основі можна будувати не так, як досі, на мертвій. Отже не напів рутенсько-малярську мову треба нам вироблювати, як о. Матей виразив ся не зовсім коректно, але справдливу руську таку, якою мужик наш говорить. Отся справа, щоби нарід наш у власній мові вест в патріотичнім дусі, має між нашими інтелігентними людьми, много прихильників; бо они вже й самі встидають ся, що по малярськи не можуть навчити нічого мужика тому, що він по малярськи не розуміє, по нинішньому російському знов не можуть, бо ані мужик, ані они не вміють по російськи. Можна сподівати ся, що 80% нашої інтелігенції з великою охотою вступить на новий шлях. А що сей шлях не буде шкідливий ні народови, ні державі, ні нікому — хіба Москва буде облизувати ся — на се вказує той успіх, до якого дійшли наші брати в Галичині з заведенем народної мови в жите, в літературу, успіх тих наших братів, з котрими здуки лякає ся наша історично вихована псевдо-патріотична псевдоінтелігенция. Тоті наші брати мають 1200 нар. читалень, 850 кас позичкових, 4 руські гімназії, 8 катедр університетських з руською викладавою мовою, 2800 добре випосажених народних шкіл, коло 30 руських часописів, літературні товариства; товариство Шевченка незабаром буде змінено на академію наук; мають літературу, котрої твори перекладають вже на європейські мови; мають учених людей, мають науку: степені просвіти народної без порівняня стоїть вище, як у нас.

Коли-б трошки горівки і багато нужди у нас не було, хто би знав про нас угорських Русинів? І ми за сим знаменитим взірцем не хочемо йти, перенести до нас его? Ми не хочемо жити, лиш навмисно умирати?

Гидор Стришський.

До сеї статї не маю що додавати. Зверну лиш увагу угорських Русинів, що спір їх про те, як они мають по малярськи називати ся, чи

orosz, чи ruten, дав би ся легко поладити. В них одному не миле слово orosz, другому ruten, кождий хотів би якогось иншого виразу, а не хоче за ним шукати. В нашій термінології прийнятий тепер вираз на означенє всього нашого народу в етнографічних границях: Українці-Русини, Україна-Русь. Чому-ж не уживати угорським Русинам виразу Ukraiно-Orosz? Не дуже лихий є також Kis-Orosz. Та коли хотять мати ще инший, то най просто називають себе Русинами (Ruszin) — хто-ж їм се заборонить? А на те, як їх Маляри звуть, най не дивлять ся. Коли они приймуть якусь назву загальну і консеквентно будуть її всюди уживати, то до неї й Маляри привикнуть. Лиш більше практики, а менше теорії!

Волод. Гнатюк.

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 3-го мая 1897.

З почти. Міністерство торгівлі дозволило урядити новий уряд почтовий в Чернівцях для передмість Ром-Монастериска з осідком в Рошу і з назвою „Чернівці 4“. Сей уряд буде справувати всі почтові функції і збирати вкладки до почтової каси опадности і буде стояти в звязи з головним черновецьким почтовим урядом.

Тарифу для лікарів в Буковині ухвалила дня 10. цвітня буковинська лікарська комната в Чернівцях. Після неї належало би ся а) за ординацію в домі лікаря 1 зр. б) за ординацію в домі лікаря при дуже докладнім огляденні за помічю зеркала або мікроскопу 2 зр. в) денна візита в домі хворого 2 зр. г) візита на поціканю або о назначеній годині в домі хворого 3 зр. д) нічна візита (від 9 год. вечером до 7. год. рано) 3 зр. е) консультація для кождого лікаря, що бере в ній уділ по 5 зр. Сю тарифу передали ще під обрану виділу комнати лікарської, щоби уважала ріжницю платні в Чернівцях і на провінції.

Щедаєні пригоди. З Беледуї коло Снятина доносять: Пяти-літня дочка економа Берімана виїхала дня 23 с. м. в поле, аби там побавити ся з братом. Однак в екорі пропала без сліду і аж оногди найшли її трупа селяни в Задубрівні, селі віддаленім о пів милї від Беле-

— Хто такий? — спитав ся Славко.

— Більський і тато. (Маня втерла сльози). Він думає, що я за него виїду, що я его не зрозуміла!... Розуміє ся, про маму не було ані слова, але він злегка закинув, що ми з ніким доси не жили — так як би ми люди, а не люди нас відреклись! — що тепер би можна почати знову товариські зносини, (особливо тоді, як би я за него виїхала замуж!)... а тато на се тільки потакує і каже, що те все правда, сам немов до вини признає ся... оба пам'ять мамі зважають... За що? Мама була бідна, але така добра!

Маня заплакала тихо, але по хвилі махнула енергично рукою: — Ні, — каже — то не буде так, як тато хоче! Я вже не дитина!... Чи они не бачили, як мене то боліло? Чи они такі тупі? І то вам говорили так при менї, і мабуть їм і на думку не прийшло, що ранять моє серце... Перше „зоренько ясна“, потім „доле нещасная“...

Славко не відзивав ся; думав про жаль Манї і слухав зарозом нової пісні робітницї.

— Чи всі мужчини такі? — спитала ся она в него по хвилі з якимсь невимовним усміхом...

Заким Славко відповів, робітницї відсьпівали:

„Скарай Боже, воріженьки!
Зводять мене з доріженьки!
Скарай, Боже, хто з нас винен,
Хто не любив, як повинен!“

Ой, знаю, що за причина,
Що не любить ма дівчина:
Любить того, що багатий,
Буде потім жалувати...

Славко усміхнувся, зачувши ті слова пісні.

— Чуєте, що они сьпівають?

— Чую — відповіла Маня.

— Чи всі дівчата такі, як та, що о ній сьпівають?... Так у мужчин, як у жінчин по коротких хвилях пориву, забути, любови, радости наступає холодніша розвага журба о будуччину, бажань обеспечення життя... А то просте, неромантичне бажанє буває звичайно таке сильне, що ми і не глядаємо радости, аби лиш потім не зазнали смутку. Так безнастанно думаємо о тім, що буде, що майже не заставляємо ся над тим, що є, що переживаємо.

(Далше буде.)

дуї. Як показало ся, викинуто з дому без догляду дівчина упала в bagno, а що не могла з него видобути ся, умерла з голоду і студени. — У Велику п'ятницю о годині 5-ій пополудни жінка господаря Василя Бойка в Помор'ях Агафія гріла три літри оковити на кухні. Її дочка запалила сірник, аби подивити ся, чи оковита з медом кипить. В тій хвили горівка займила ся. Дочка вхопила горнець з горівкою, а коли понекла собі руки, кинула горнець на землю і облила горючою горівкою матір, що стояла коло шафи. Потім дочка вибігла подивити ся, чи не горить хата, а на нещасній матері займила ся одіж і так сильно її понекла, що аж шкіра потріскала і волосе на голові цілком обгоріло. У великих муках померла нещасна по двох днях в 44-ім році жити.

Дрібні вісті. Директор банку гіпотечного Ф. Маер жертвував з нагоди свого ювелію 400 зр. для убогих жидів і 200 зр. для убогих християн міста Чернівців. — В суботу рано найшли в Пруті коло Чернівців трупа молодого чоловіка. Комісія з магістрату орекла, що нема підозріння злочину, а він мусів утопити ся через якийсь нещасний випадок. — Черновецькі мулярі загадують робити змову. Жадають робити від год. 6 рано до 6 вечером і підвищення платні. — В Ходачкові під Тернополем селянин Недошилко задупив свого сусіда Данила, котрого підозрівав о любовні зносини з своєю жінкою. — Ке. прадат Кнайп в Берісгофен вже подужав і займає ся своїми хорими як давніше. — В Неаполі професор медицини Буонамо з задрости застрілив свою 54-літню жінку а відтак і сам позбавив ся життя. — В Абазії 29-ого с. м. відбуло ся урочисте положене угольного каменя під будову першого ліничного дому для державних урядників; при тій урочистій акції була протекторка стоваришства архивнягині Стефанії. — В Берліні відбуває ся конгрес хірургів, на котрім зголошено 62 відчитів. З конгресом получена й виєтава. На припорученє міністерства війни виставлено там також колекцію фотографій Рентгена.

Помер др. Юрий Ончул лікар при тутешнім краєвім шпиталі, знаменитий окуліст. Вчора привезли его тайні останки сюди з Букарешту і похоронили. Смерть молодого і здібного лікаря, а при тій дуже чесного і благородного чоловіка настала дуже трагічно. Він виїхав ся на Свята до свого брата в Букарешті та мав замір заручити ся там. Але, здає ся, вже в Чернівцях в шпиталі заразив ся на плямистий тиф і таки зараз занедужав, як лише приїхав до Букарешту. По короткій слабості екосила смерть в силі віку 38 літнього, здорового мужичу. Вічна йому пам'ять!

„РУСКА БЕСІДА“

в Чернівцях

має на складі отєї свої виданя:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛІОТЕКА“

для молодіжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по 1 зр. за річник, а всі 7 разом 6 зр.

„ЧУМ ГОРИЛЧАН“

сказна історія, для нерестороги і науки. 80 сторін за 20 кр.

„Слова правди і науки“

з поезій Тараса Шевченка. Ціна 10 кр.

„25 повісток“

для чемних діточок.

32 сторін. Ціна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“

Даруночок для руских діточок. Ю. Федьковича 10 кр.

На поштову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Бібліотеки“, а по 2 кр. за кожду поодинокую книжочку.

Замовленя приймає й редакція „Буковини.“

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовського.

За редакцію відповідає Осип Мановей.

Австрийско-угорский банк.

Бюра філії австрийско-угорского банку находять ся від 2-го мая с. р. у власнім будинку при улици Банковій ч. 1. (ріг лїлїевої улици).

Чернівці, 30-го квітня 1897.

Австрийско-угорский банк

філія в Чернівцях.

(За передрук не платить ся).

Із Найвисшого приказу

Его ціс. і кор. Апостольского Величества

устроює ц. к. дирекция льотерийних доходів

XXXI. Ц. К. ДЕРЖАВНУ ЛЬОТЕРИЮ,

з котрої чистий дохід присвятити ся

ЦИВІЛЬНИМ ЦІЛЯМ ДОБРОДІЙНИМ

сеї половини держави, між ними і 6000 зр. на

„РУСКИЙ ДІМ НАРОДНИЙ“

в Чернівцях.

Ся льотерія обнимає **7816** виграних в готівці, поділевих на

148 виграних головних із **3834** попередними і **3834** слїдуючими

в загальній скількоості

165.000 корон в золоті **100.950** зр. ринських а. в.

Тягнене послїдує невідклично 10. червня 1897 о 12. год. в пол.

Оден льос стоїть 2 зл. ринських а. в.

Льоси продає і адміністрація „Буковини.“

Льоси можна купити і в ц. к. льотерийних урядах, у всіх льотерийних концентурах, в продажах тютюну, в урядах податкових, поштових і телеграфічних, в конторах виїни, в урядах етаций желїзничих і др.

ДРУКАРНЯ „РУСКОЇ РАДИ“

в Чернівцях.

Перша на Буковині

РУСКА ДРУКАРНЯ

в Народнім Домі

при улици Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарскі в мовах рускій, польскій і німецкій.

ДОБІР БУКВ ВЕЛИКИЙ.

Роботи виконує ся скоро, солїдно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

ЧАСОПИСЬ
для
руських родин.
Виходить щодня
крім днів по
недільях і святах.

БУКОВИНА

Редакція і адміністрація в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.
Передплата
10 зр.

Загальні збори Народного Дому в Чернівцях.

II.

Справа будови Народного Дому.

Інсп. Попович пояснив з планами в руці, які зміни треба зробити на теперішнім домі і як виглядала би ціла будова, колиб товариство приступило до вибудовування першого поверху. Партер остав би ся таким, як є, тільки дало би ся нові вікна, і в декотрих кімнатах нову підлогу. Перший поверх мав би такий сам розділ як партер, тільки, що дві салі на долинні становили би на горі одну, на сто квадратних метрів простору салю, що могла би помістити 300 людей. З салі виходили би скляні двері на балкони до вулиці Йосифа, а фронт був би прикрашений фасадом з написом „Руский Народний Дім“. В новім домі були би урядження, відповідні до нової каналізації, водопроводів і електричного освітлення. Кухня для бурен знаходилась би ся в еутеренах а страви ішли би вікном на гору: вікна ішли би аж на перший поверх і після потреби можна би подавати гарячі страви аж на перший поверх просто з кухні. Кошта будови обчислені в приближенню на 12—15 тисяч після плану, виробленого даром п. Клікою.

Ад'юнкт Манастирський звертає увагу зборів на вагу салі, що уможливить не тільки збори і віча, але і частіші сходни з родинами, де будуть могли буковинські Русини взаємно пізнавати ся ближше та закріплювати ся до патріотичної справи. З матеріальної сторони представляє ся річ так, що „Народний Дім“ находить ся тепер в такім стані, що доконечні репарації, які треба би ще сего року перевести, коштували би половину суми, яку видало би ся на цілу будову. Передовсім треба дати нові вікна, бо ті, що є, вже цілком

неможливі, треба би дати новий ганок а що найголовніше, покласти новий дах на цілім будинку. Магістрат не позваляє тепер дахи крити драгицями, тільки бляхою, отже кошт був би великий. Надто магістрат примусив би товариство приступити до каналізації і водопроводів а есентуально перепроводив би се сам на свою руку в дорозі примусовій. Отже тепер найкористійше попри ті конечні направи і удіпшення поставити ще тих кілька стін і мати перший поверх. А сали принесе ще і грошеві користи, бо при браку таких локалів в Чернівцях єї будуть дуже радо винаймати на різні збори і забави. Для того ставить бесідник внесені: Загальні збори звольте прийняти до відомости план, вибрати комітет ширший так з місцевих, як і замісцевих членів і дати єму повномоче для будови першого поверху на Народнім Домі.

Редактор Маковей порівнює буковинського Русь з Лужицькими Сербами, що відділені від свого племені і славянської родини морем Германського населення, живуть в Саксонії і Бранденбурзі в числі 200,000 своїм народним життям. Хотий їх менше, ніж нас на Буковині, то они закупили під „Народний Дім“ в місті Будішній (Bautzen) місце за 30,000 зр. і постановили взнести на ній будову за 135,000 зр. Коли лужицькі Сербі мають відвагу брати ся за будову за 135,000 зр., то ми буковинські Русини можемо прецінь мати довіре до себе на 15,000 зр. Не треба брати річ так, мовби ті гроші мусіли бути сплачені в однім, двох роках — они можуть бути розложені на довгий час. Такі народні діла складають ся так широко, що ще і сїдуючі покоління можуть і мусять докладати до них своєї праці. Проєвіта у Львові купила свій дім за 130,000 зр. до сплати на 75 літ. Коли би складки на будову не винесли згаданої суми, о чім треба сумнівати ся, і колиб на будові затяжів який довг, то не треба лякати ся тим, а з вірою в добру будучність приступати до діла.

Учитель Ілюк зазначає факт, що складки на „Народний Дім“ ідуть тепер скупійше, а ще

не було винадку, щоби хто при смерті, розпоряджаючи своїм маєтком, згадав був на наші народні потреби. Один єввященик Русин, з руского села, що на своїй параші доробив ся маєтку, записав 20,000 зр. на волоске товариство. Треба би отже піднести почуте самосвідомости у нашій суспільности а разом придбати способи, якби прискорити складки. Одним з таких способів подає бесідник, щоби відфотографувати „Народний Дім“ і відпродувати фотографії з зиском.

Господар Гришук навізає до бесіди попередника і каже, що нема дивоти мужикови, як той не знає, куди єму іти і що робити, коли пан-отець не знає, що робити зі своїми грінми. Під записав свої гроші тай наші рускі гроші чужому народови, а мужик продає газдівство тай везе свої гроші тай рускі гроші на розтрату у чужі краї. Тота еміграція наших панотців і наших мужиків має свою причину в тім, що они не розуміють народної справи. Та ще єввященик може сам дізнати ся чогось з книжок та між людьми, але селянин темний не може сам визнати ся та порозуміти, в чім діло. А хто тому винен? Винна єввящеска інтелігенція, що мало показує ся на села, що не дає ся пізнати сільським людям, що тримає ся від мужиків здалека та гордить сердаком; винні учителі, бо з них не всі несуть живе слово межи громаду, а ограничають ся тільки на свою шкільну науку. Час уже, щоби інтелігенція заняла ся народом і взяла ся просвіщати невченого брата. Госп. Гришук запевнив на кінці, що свою річ сказав не тому, щоби звернути ся против учителів взагалі, бо він знає, що є такі між ними, котрі щиро відносять ся до мужика, але тому, щоби і другі пішли тою самою дорогою. Вкінці зложив бесідник 5 зр. на будову Народного Дому.

Проф. Стоцький станув в обороні учителів. Буковинське учительство народне дало такі докази патріотизму і щирої праці над народом, що оно є нашою гордостю і єго слава пішла поза границі краю. Галичина завидує нам такого самосвідомого і ревного учительського стану.

43)

ЗАЛІСЬ.

Повість

ОСИПА МАКОВЕЯ.

(Дальше).

— Була би гарна пара! — докинула друга.

— Ади, як ідуть собі в купці! — завидувала третя, сперши ся на ризкаль.

— Не знати, чи видасть єї дідиц за него?

— Що, за него? — спитав ся Микола. — За простого пона?

— Або-ж він не гарний хлопець?

— Але що він має? — сердив ся вже старий наймит. — Як не той з Мурованки, то який пан єї возьме, але пан — розумієте? — багатий.

— Шкода! — жалували дівчата.

— Ба! — відповів їм Микола так, як би хотів сказати: „На то нема ради.“

— А ви коли жените ся? — спитала ся одна збиточна робітниця в Миколу. — Я би зараз за вас вийшла.

— Хе-хе-хе! — сьміяв ся Микола. — Чекай, по Великодні поговоримо; най піст мине.

— Адаже твій тато молодший, як Микола! — обізвали ся дівчата.

— Що з того, коли мені Микола сподобав ся — боронила ся дівчина. — Та вже хіба почекаю, заки піст мине. — І она засьпівала собі:

Ой все поети, ой все поети, чей будуть мясний,
Як не піду в осінь замуж, то піду в черний.

— Ано! дівчата, до роботи! — напояв Микола. — А вже я котрусь з вас возьму.

Не прибив переднювок у дівчат охоти до життя і веселости.

XVII.

Переднювок в Залісє був незвичайно тяжкий. Люди мерли як мухи в пізній осени. У вдови по Криворукім померло двоє дітей молодших; лишив ся один Михайло, п'ятирічній. Отець Левіцький мав ще другий-третій день похорон. З похоронів тих не то не мав ніякого зарібку, а ще й перестудив

ся раз у слоту тяжко, так що аж на Великоднь підвів ся з ліжка. З того часу він завсїгди покашлював та чув ся нездоровим.

Ті похорони на провесні приймали ся людьми байдужно. Они, немов по звичаю, плакали на них; але до кількох днів забували, а то й дякували Богу, що забрав зпоміж тих злиднів з двайцять осіб, котрі так само не мали що їсти, як і другі. Трохи не завидували їм.

Впрочім в селі було глухо і непривітно. На кілька днів розбурхали єго вісти о процесі Костишина, арештоване писаря і Моника Зільбера. В процесі тім був єввідком і о. Левіцький. Не багато він міг еказати, бо селом не займав ся, але мусів признати ся до дуже немилої річи, що на весіле доньки позичив від Костишина 300 зр. У справозданнях газетних з того процесу вправді не було сказано, на що він позичив ті гроші, але вже сам факт, оголошений перед єввітом, що о. Левіцький мав діло із злодієм Костишином, дуже згрозив єго родину і Герошинських — а вже Славка так найбільше. Він рад був під землею запасти ся, коли Заборовський прочитав в газеті о процесі і почав з ним о тім

Але селяни часто ворогують на учителя за те, що він совістно сповняє свій обов'язок, та змушує їх посилати дітей до школи. Такі селяни самі не бачать свого добра. Тай взагалі інтелігенція руска, хоть нечисленна, старає ся про освідомлене народу. Доказом на те віча, що відбували ся тамтого року, і багато причинили ся до розбудження народа та принесли значні складки на Народний Дім. Але інтелігенції тяжко їздити безнастанно по селах, бо кождий має свої обов'язки, а ще тяжше тому, що ворожі люди підкопують довіре у народа та ширять між ними розлад і баламутство. Треба би, щоби селяни самі заняли ся своїми братами і ті, що вже порозуміли вагу спільної, народної праці, самі ставали речниками її, скликували збори, закладали читальні, заохочували других горнути ся у один гурт. Інтелігенція стане певно всеюди і кожного часу до помочи таким змаганям.

Уч. Івансюк освітлює ще раз тяжке положення учителя на селі, бо селяни частенько жадають прислуги „по знайомості“. А прислуга лежить в тім, щоби звільнити дитину від школи. Коли-ж учитель заявить, що він не може того зробити, то вже по приязни і по знайомості а починає ся ворожнеча. До того учитель не має часто ні звідки помочи, стоїть особняком. Мужик знає в селі тільки сьвященника та даскала і учителя (голоси: а Мошка?). Коли-ж сьвященик іде против учителя, а даскал помагає сьвященикови то учитель не годен сам нічого зробити. Тай мужики не дуже то радо слухають розумної бесіди, а воліють таких людей, що заводять з ними кумпанію при чарці у корчмі. Але такі кумпанії се не є приятелі народу і ними учителі не стануть. Учитель служить народови найліпше, коли він сповняє точно і совісно свої обов'язки. Виховане молодого покоління се надія народа. Просвітити молоде покоління і заціпити в нім любов до свого рідного, се високе завдане, яке припадає для учительства. Котрий того довершив, на того ніхто не може кинути каменем, бо він найкраще прислужив ся для добра народа.

Патріотичні заняття.

Уч. Дарій Пігуляк подає вислід наради товаришів, спрощених до торговлі Власюка для придумання способів піддержати товариство Народний Дім. Зібрані там товариші учителі постановили всі вступити в члени оснувателі Народного Дому і сплатити членську вкладку в протягу трох літ місячними ратами. Заразом ухвалили закладати від виділу Народного Дому видрукуване чеків на 1, 5, 10, 20 крейцарів і корону, щоби учительство могло причинити ся до будови збиральних складок в як найширших кругах бувовинської суспільности. Заразом складає п. Дарій Пігуляк за першу рату 1 зр.: так

само складають по 1 зр. учителі Омелян Іваніцький, Михайло Кракалія, Зугаєвич, Терлецький Іван, Іля Попович, Євген Годованський, Олекса Сорочан, Івасюк Віктор, Сев. Шербанович, Ілюк Онуфрей, Омельський і Іля Клим зложив 2 зр., Андрій Зибачинський 1 зр. і на льос 2 зр. Войновський 3 зр., і на льос 2 зр., купець Гнат Власюк 2 зр., Лев Лопатинський 1 зр., і льос, Данилевич 2 зр., Гаврилець і Меленка по 50 кр.

По тій складці, прийнятій з одушевленням загальними зборами, забрав голос купець Власюк і виїс, щоби виділ старав ся перевести в рускій суспільности таке оподатковане на всі люкеусові предмети, яке завели були у себе Чехи на будову народного дівадла (театру). Від кожної склянки пива, яку випіє Русин, він повинен заплатити 1 кр. на Народний Дім, від чарки горівки 1 кр., від коняку 5 кр., від лікерованих черевиків 1 зр. (від звичайних черевиків нічо), від рукавичок 25 кр., від капелюха нижше 5 зр.—50 кр. вище 5 зр.—2 зр. і т. д. Коли би таке почуте патріотичного обов'язку приймало ся межі Русинами, то наш нарід міг би зложити сотки тисячів, а кождий поодинокий не чув би навіть сего, бо при такій нагоді кілька крейцарів не роблять ніколи різниці.

Нещасте в Парижі.

У вівторок по полудни лучило ся в Парижі величезне нещасте, що своїми розмірами пригадує катастрофу у віденській „Рінгтеатрі“. На подіях елізейських устроєно, як кожного року, базар на добродійні цілі, в умисне на ту ціль збудованім деревлянім великанським будинку. Стіни того будинку вицвілені були дорогочинними, хорошими тапетами. В шатрах, в середині будинку продавали пані з найбогатіших і найзнаменитіших родин париских різні предмети. Около 5-ої години по полудни роздав ся в шатрі, де показувало кінематограф, страшний гук, а по хвили почуто крик „горить!“

В миг ока станув цілий деревляний будинок, де товпили ся більш як 1.200 осіб, в полуміні. Настала нечувана тривога. Всю утікало до входних дверей. Шовкові одяги пань зайняли страшим огнем. Ще заки огнева сторожа появилася на місці нещастя, подумено вже багато людей і потратовано ногами. Перенолохані люди бігали з розпущею в лицих немов горючі емолексини по плащі і тачали ся по землі, аби придумати на собі огонь. Коли прибула пожежна сторожа, представив базар одно море огня. Кинули ся до ратования нещасних, однак багато осіб погоріло вже тоді на вуголь. Кажуть, що згоріло над 100 людей, а 150 також попарило ся.

Той „Базар“ устроїло аристократичне товариство Парижа на добродійні цілі, а дохід з него був дуже значний. Молоді пані з аристократії продавали там цінні дрібниці, котрі перед тим на ту ціль назбирали, а на ту забаву сходили ся все найвизначніші личности Парижа і Франції. Около 8½ години вечером удало ся вкінці з великим трудом здержати поліцій товпи публіки, що надходили в міста і ще збільшали навіку і заколот.

Около 6-ої години відставлено ранених в ношах і возах до шпиталів і вже не було тоді сумніву, що багато осіб погинуло страшною смертю. До 6-ої добуто 35 трунів, котрі поукладано на хіднику улиці Жан Гужон. Очевидно, що в першій хвили не можливо було розпізнати погріблених. Найстрашніший був вид, коли нагле відслонено одну стіну, за котрою було 60 осіб збитих в одну масу з покривленими від страху мук лицами. Розпука і крик осіб, що глядали своїх рідних, ще збільшили страшне замішане.

Досі ще ніхто не може на певно сказати, які розміри мало то нещасте і звідки оно пішло. Кажуть, що електрична іскра запалила кінематограф, що в одній хвили вибух ясною полуміною.

Між спаленими і погібшими знаходять ся особи з найвищою аристократією, і так: Княгиня Аляксон, сестра нашої імператриці, гр. Нейль, Марбо, Ст. Періє, де Мен, генерал Мако, княгиня Ізе, маркізья Галіфе і багато інших.

Деякі труни дають образ страшних мук, які мусіли переходити. Тіла в половині спалені, а в другій половині нетknięті.

Через цілу ніч з вівторка на середу діали ся на місці катастрофи страшні сцени. Родини тих, що находили ся в базарі, відшукували їх, хоч се було дуже трудно, бо труни звичайно попадали ся на уголь. Трунів відкопали до вчорашнього дня 115. Здагадують ся, що вже більше їх не найдуть. Поміж особами, що згинули в огні, находить ся кілька законників, що займали ся продажем річий. Тіло сестри нашої імператриці княгині Аляксон не нашли, бо спалило ся на повні: лише руку нашли і по слобнім перстени пізнали, чия она. Княгиня мала 51 літ. І багато інших найвизначніших осіб агоріло. Показаних умістили в домах близько базару, а около 200 осіб відвезено до їх мешкань. Командант Парижа генерал Сосіє утік, скоро почув крик „горить!“ але попарив собі ноги.

Парискі часописці дуже ганьблять тих, що уряджували базар так неосторожно.

розмову. Процес скінчив ся так, що Мошко Зільбер виїшов з него безкарно, війта засудили на півтора року, писаря на рік в'язниці а військового брата Андрія на вісім місяців. Всі прихильники тої спілки в Залісею по тім процесі дуже притихли і, як перше всеюди було їх повно в селі, так тепер поробили ся дуже маленькі і маломовні. Навіть сам Зільбер притих і не чути було, щоби шукав собі якої нової жертви.

Наслідки процесу були ще й такі, що цілу раду громадеку, котра й так мала рядити тільки до осені, розв'язано, а комісарем установили власти дідича Заборовського.

Другий раз зворушило ся значно село, коли дізнало ся, що мають приїхати Мазури оглядати ґрунт Заборовського, скоро тільки сніг троха щезне. „Що то — казали — пан чужинців спроваджує, а своїх не має?“ Пішла навіть окрема депутация до двора, підмовлена Головатим, просити пана, аби він або почекав з продажною, заким роздобудуть гроші і самі куплять, або взагалі покинув ту думку. Депутация убрала ту просьбу в дуже нещасливі слова, один

газда вихопив ся, що ґрунт Заборовського — то таки їх ґрунт, заліських людей (виходило на таке, що Заборовський тільки тимчасовий посідабель), — дідич слухав-слухав того з усміхом, а вкінці спитав грізно:

— Гроші маєте?

— Не маємо — відповіли гуртом.

— Якже ви, сякі-такі, сьмієте мені ту приходити та ще дурниці говорити! — скрикнув він раптом. — Геть, for a dwa! Лайдаки! кажуть, що ґрунт їх. Чули ви таке? — обернувшись він до Славка, коли депутация виходила засумована з двора.

Славко старав ся їх оправдати. Казав, що може вдасть ся ему зложити спілку, котра би той ґрунт купила. Він старав ся вже о се і ему не вдало ся перший раз; але має надію, що другим разом поведе ся. Тільки треба виждати.

— Говоріть своє! — відповів Заборовський. — Мені гроший зараз потрібно, розумієте?

Але того дня вчинила ся его і донька та стала просити, аби здержав ся з продажною ґрунту, або зробив велике добро

для громади, хоч — казала — яке то оно й добро, коли заплатити треба.

— Якже ти хотіла, аби я дармо дав? — угнівав ся Заборовський. — Не сердь мене, Маню, раджу тобі. Не мішай ся мені в мої справи! Ти на тім не розумієш ся.

— Не гнівайте ся, татуно, прошу вас, — стала Маня примирювати ся — адже я не чогось злого хочу!

— Але ти не розумієш ся на тім!

— Може і не розумію ся, але мені здає ся...

— Ет! перебив її мову батько — тобі так здає ся, а мені інакше. Ту нема що багато говорити!...

В п'ятну неділю приїхали чотири Мазури оглядати ґрунт. Заборовський опровадив їх по цілм поли і приймав відтак у себе перекускою. При тім годили ся, як і що зробити.

Було вже полудне, а они ще не полагодили справи. Заборовський походжав нетерпеливо по комнаті, коли нараз почув, що хтось заїхав на подвір'є. Він виглянув у вікно і здивував ся: се приїхала пані

НОВИНИ.

Чернівці, дня 6-го мая 1897.

Іменованя. В фінансовій дирекції іменовані податкові адюнкти Вільгельм Озаркевич і Йосиф Гольденберг офіціалами а практикант податковий Іван Шуст адюнктом податковим.

Іспит зрілості в рілничо-господарській школі в Чернівцях починає ся дня 17. мая; іспит зачнуть письменні праці.

Славна залізниця Ікани, тим славна, що більше стоїть ніж ходить, оновістила знов перерву від 4-го мая на необмежений час для остаточної реконструкції шляху. Коби то вже раз скінчило ся!

Вандрівні учителі господарства. Міністерство рілництва уклало вандрівним учителям господарства Юрієви Браїлюви в Білці, Кошинови в Миговевах, Радекови в Дорошівцях і Поповичукови в Боянці стипендії по 50 зр., щоби могли взяти уділ у викладах про управу наші, що начнуть ся у Відні від дня 1-го червня с. р.

Перший випуск творів Ю. Федьковича (поезії), зложений з 8 аркушів, уже видрукований, брошурує ся і розішле ся сего тижня цілорічним предплатникам з 1896 року.

Базар для живности хотять вибудувати в Чернівцях. Др. Василь Блещенко, радник правительства, предложив магістратові опінію місцевої ради санітарної що до тої справи. Там вказує ся на те, що в слітні дні доколичні селяни не приходять на отверту торгівню, а перекуючи, що закуповують живність гуртом за погоди, визискують страшенно міське населення. Через те стають Чернівці одним з найдорожших міст. Накритий базар для живности піднесе торгівлю живністю, бо дасть доколичним продуцентам можливість спроваджувати товар в більших кількостях, живність не буде нищити ся, як на отвертій торгівни і може бути перехована на дальші дні в пивничих та ледівних базару. Надто уможливить такий базар спроваджувати живність з Росії і Румунії, як рибу, м'ясо, яйця, каляфіори і иньші продукти, що тепер через Буковину вандрують до Відня, Берліна і Лондону. При тім забезпечить накритий базар і купуючу публічність перед недогодами слітної і зимової пори та улегчить поліційну і санітарну контролю. Такий один базар, більший, мав би стати на площі Австрії а другий, при улиці жидівській.

баронова Маєранська з Новосілок. Він уже бачив її кілька разів у місті і зараз пізнав. Забувши Мазурів і продаж ґрунту, вибіг з комнати, мов молодень, і звитав ся з бароновою на порозі.

— Я приїхала вас, сусідо-добродію, відвідати і з вами пізнати ся — говорила пані баронова. Ми найблизні сусіди, отже годить ся, аби ми знали ся.

— Але-ж цілую руці пані баронової... то правдива честь для мене... Прошу ближше, прошу ближше.

Заборовекій немов відмолднів, так жваво увихав ся коло баронової. Обоє вступили до салюну. Там познайомила ся баронова з Манею.

— Якуж ви гарну і рослу доньку маєте, пане Заборовекій! — одушевила ся баронова панною, коли Заборовекій клав її футро на крісло.

(Далше буде.)

Поправка. У вчораннім справозданю касовім Народного Дому пропущено позицію в розходах: на читальню 658 зр. 27 кр а в стані маєтку в позиції „готівка“ має бути 760 зр. 30 1/2 кр.

Посада громадского писаря в Камениї з річною платою 320 зр. і вільним мешканем, е до обсадження. Стараючи ся мусять вказати ся знанем німецького, руського і волоского языка та внести подане до начальства громади найдальше до 10. мая с. р.

Відзначеня за викрите у Львові військового шпигунства, в наслідок чого увязнено перед кількома місяцями Бартмана і Ванічка, одержали бурмістр міста Стрия Людв. Геттінґер, кондуктор державних залізниць у Львові Ос. Шиговський і поліційний агент в Стрию Едв. Бріннер. Геттінґер одержав кавалерський хрест ордеру Франц-Йосифа, а Шиговський і Бріннер срібні хрести заслуги. Цілу справу шпигунства викрив кондуктор Шиговський, а увязнене Бартмана настунило на залізничім дворі в Стрию.

На шкільні книжки для убогих дїтти дирекція п. к. видавництва шкільних книжок у Відні, визначила суму 3.906 зр. за яку має виденське видавництво достарчити дарових книжок шкільних для Буковини. Сю суму розділено між шкільні повіті таким способом:

На черновецький міський . . .	365 зр. 86 кр.
„ „ сільський . . .	594 „ 40 „
„ ґураґуморський . . .	294 „ 44 „
„ кімполюнґський . . .	272 „ 75 „
„ кімманський . . .	540 „ 24 „
„ радовецький . . .	445 „ 72 „
„ серетський . . .	297 „ 64 „
„ еторожинецький . . .	459 „ 92 „
„ сучавський . . .	302 „ 32 „
„ вижницький . . .	322 „ 71 „

Зїзд драматургів в Москві прийав ось-які постанови, що до українського театру: 1. Щоб українська література драматична підлягала цензурі на однакових умовах з російською (се-б-то, щоби дозволяли ся неси історичні, нерозложені з других мов і т. д. 2. Щоб театральні вистави українські підлягали урядовому доглядові на умовах однакових з виставами російськими. 3. Щоб українські пєси заведені були у реєстр пєс дозволенних для вистав людських („народних“). Сі постанови, в формі мотивованого „ходатайства“, будуть віддані на увагу вишньому уряду. Зваживши, що зїзд драматичних артистів з цілою Росією у Москві був незвичайно багатолюдний, бо членив тисячі учасників, і звернувши на себе увагу широких кругів суспільности держави російської, — можна мати надію, що ухвалені зїздом резолюції в справі театру українського в Росії вийдуть тому театрові на пожиток — допоможуть увільнити український театр з тих виміркових пут, які єниняють нормальний его розвиток.

Кров християнська але ся знов в турецькій неволи. В Персії, в таврійській окрузі, що граничить з російськими поєдностями, вибухли знов розрухи, вимірені против Вірмен, котрих бито, а доми їх і склени бурено. В самім столичнім місті кинули ся на консуляти, позаяк Вірмени найшли там захист. Заражене слідство викрило мабуть, що серед музуламських фанатиків утворило ся сирисяжене, що приготувало ся до вирізання всіх Вірмен в Персії. Що на те європейські держави?

Заморив ся голодом. В Вайцен на Угорщині найдено в одній комнаті фразішканського монастиря трупа колишнього монаха Юрія Гаттера, що відобрав собі жите, заморившись голодом. Гаттер вів колись торгівлю полотном у Вайцен, але що інтерес зле ішов, вступив до монастиря. Строге жите монаха не припадо єму до смаку, то-ж удав ся за дальшим хлібом до Будапешту. Але і тут жите єму не усьміхало ся, він вернув ся назад до Вайцен і схоронив ся до вежі монастиря. Зробив собі там лежовище з соломи і напичав вуглем на стіні такі слова: „Дня 8 марта. Кілько християнів нарисую на стіні, тільки даїв голодував я і терив спрагу. До десяти днів умру.“ Коли по 50 днях найдено трупа, достережено під повисшими словами девять знаків,

Отже нещасливий чоловік погіб по девятиох днях або не мав більше сили писати. Числив 50 літ.

Виборчий стрілець. Підчас виборів вистріляв бар. Мустаца своєю резигнацією з начальства стрілецького корпусу в Чернівцях, щоби застрашити тих членів того товариства, що посьміли голосувати не по мысли баронівського начальника. Вистріля той був цілком зле вимірений і не зробив жадного ефекту — а се порозумів впрочім дуже проворний барон, бо дав себе тепер наново вибрати начальником стрілецького корпусу.

Канадійці не мають щастя, хотай за ним гонять аж за море. З кімманського повіту вибрав ся з Кисілева господар Галицький до Канади. Своє газдівство, що вартувало 3.000 зр. продав за половину і взяв 500 зр. завдатку. Але де сховати такі гроші? Галицький хотів сам сховати їх, але жінка вперла ся, що она лїпше потрапить сю штуку. Рада в раду, Галицький віддав гроші жінці, а она сховала їх на ніч під подушку. Певно снила про Канаду, бо не чула, як хтось, що мусів підглядати єї, закрив ся під подушку і забрав гроші. Рано пробудила ся Аниця а по грошех вже і місце застигло!...

Дрібні вісти. Др. Мелеха Юстера в Кімполюнзі засуспендували на три місяці. Мусів добре набрїтти! — Дня 4. мая промовано на черновецькім університеті. — Друге руске товариство добровільної еторожі огневої „Сокил“ заснувало ся заходами д. Григорія Гриняка в Повітні, селі повіту городецького. — З Нового Йорку доносять, що на острові Гвадалупа було велике землетрясення. Сотки людей погинули. Осередком землетрясення була містцевість Монтесерат. — Величезного виза зловили сербські рибаки в Дунаю недалеко Ореови: 2 і 2/3 метра довгий, 90 сантиметрів широкій і важив 280 клг. Великана того перевезено до Пешту і там продано за 680 зр. — Сальомея Крушельницька, звїсна оперова співачка виїхала з Медіоляну до Сант-Яго, де заангажована на п'ятимісячний оперовий сезон за першу співачку до драматичних партій. В тій опері возьмуть уділ самі найзнаменитші співачки. — Внорав-скарб на своїм огороді селянин в Рода-тичах під Бродком, Войтїх Дудек. Скарб викопаний зі збанком складає ся з 3 фунтів різних срібних монет, переважно польських з перших років XVII-го віка (1620—1641). — В селі Лютич в селянській стайні прийшло на світ хороше телятко, але дивогляд — мало три голови, три язика і четверо очей. Теля ричало і було здорове але нанолоханий властитель корови велїв єму підрізати горло і законати.

Телеграми „Буковини“.

З дня 6-го мая 1897 року.

Відень. Против зазиву посла Цімермана до австрійських Німців, щоби взяли численну участь у вічу против розпорядження язикового, скликаного до Дрезна, виступає Kölnische Zig. вказуючи на те, то таке віче в Німеччині не має ціли, а може заколебати добрі відносини обох держав, бо Німеччина не має жадного права мішати ся з внутрішні відносини Австрії.

Атени. Турки мали допустити ся в Тесалії ріжних ексцесів, мали зплюндрувати Лярісу, підпалювати доми та ограбити церкви.

Берлин. Бюджетова комісія ради державної призолила додатково одноразовий видаток на справлене резервового материялу при польній артилерії. Для Прусів призначено 30 міліонів, для Саксонії 3,750.000 а для Віртембергії 5,600.000 марок.

ДРУКАРНЯ „РУСКОЇ РАДИ“ в Чернівцях.

Перша на Буковині

РУСКА ДРУКАРНЯ

в Народнім Домі

при улиці Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські в мовах рускій, польській і німецькій.

ДОБІР БУКВ ВЕЛИКИЙ.

Роботи виконує ся скоро, солідно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ і ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українсько-русского народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просвіта“, а виконана в літографічній закладі Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарська ціна карти, наклеєної вже на полотні, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просвіті“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Пам'ятайте на Народний Дім
в Чернівцях!

Хто хоче мати
добру і дешеву
МАШИНУ до ШИТЯ,

най удасть ся до мене, то певно не пожалує. Нові продаю дешевше як всюди, а употреблені, ще добре удержані почавши від 20 зр. і то за готові гроші і на виплат. Хто купить у мене нову чи стару машину, за репарацію не потребує журити ся, бо я роблю тую безплатно через цілий рік.

Русини, удавайте ся до мене, бо я також Русин і обслужу Вас по братньому

З поважанем

В. Данилевич,
машиніст у броварі Штайнера в Чернівцях, при ул. залізничній (Bahnhofstrasse) ч. 26.

„РУСКА БЕСІДА“

в Чернівцях

має на складі отєї свої видання:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛІОТЕКА“

для молодіжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по 1 зр. за рочник, а всі 7 разом 6 зр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА“

сумна історія, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр.

„Слова правди і науки“

в поезій Тараса Шевченка. Ціна 10 кр.

„25 повісток“

для чемних діточок.

32 сторін. Ціна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“

Даруночок для руских діточок. Ю. Федьковича 10 кр.

На поштову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Бібліотеки“, а по 2 кр. за кожду поодинокую книжочку.

Замовлення приймає й редакція „Буковини.“

РАМИ

на

образи і фотографії

найдешевше тільки у

Б. Сальтера
переплетчика

Чернівці ул. поштова 9. напротив ц. к. пошти.

Із Найвисшого приказу

Его цїс. і кор. Апостольского Величества

устроює ц. к. дирекція льотерійних доходів

XXXI. Ц. К. ДЕРЖАВНУ ЛЬОТЕРІЮ,

з котрої чистий дохід присьвятить ся

ЦИВІЛЬНИМ ЦІЛЯМ ДОБРОДІЙНИМ

сеї половини держави, між ними і 6000 зр. на

„РУСКИЙ ДІМ НАРОДНИЙ“

в Чернівцях.

Ся льотерія обнимає **7816** виграних в готівці,
поділених на

148 виграних головних із **3834** попередними і **3834** слїдуючими

в загальній скількості

165.000 корон в золоті та **100.950** зр. ринських а. в.

Тягнене послїдує невідклично 10. червня 1897 о 12. год. в пол.

Оден льос стоїть **2** зл. ринських а. в.

Льоси продає і адміністрація „Буковини.“

Льоси можна бунити і в ц. к. льотерійних урядах, у всіх льотерійних колектурах, в продажах тютюну, в урядах податкових, поштових і телеграфічних, в конторах виїми, в урядах етаций желізничних і др.

Котвиця

Liniment. Capsici comp.

з аптики Ріхтера в Празі,
загально признаний знаменитий усмирюючий лік на втиранє: по ціні 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всіх аптиках. Просимо жадати сеї загально улюблений лік просто під назвою Ріхтера Liniment з котвицею

і приймати з осторожністю лише «ляшки зі знаєм охоронним „Котвиця“ бо лише ті правдиві.

Аптика Ріхтера під золотим львом у Празі.

Для панів учителів!

INSPECTIONSBERICHT,

Jahresausweis

і Шкільні повідомлення
(Schulnachrichten)

є на складі

в друкарні „Рускої Ради.“

Просимо о замовлення.

ЧАСОПИСЬ
для
руських родин.

Виходить щодня
крім днів по
вечір'ях і святах

БУКОВИНА

Редакція і адміністрація в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.

Передплата
10 зр.

Загальні збори Народного Дому в Чернівцях.

III.

Будувати, конечно.

Проф. Стопкий вказує на результати десятилітньої праці, відколи товариство закупило партеровий дім. Товариство приступило до купна з дуже малим капіталом, бо всего мало коло 3000 зр. а тепер вартість дому піднесла ся майже о десять разів стілько. За той десятилітний час виплачувано регулярно рати довгу, що тяжив на реальності, справлено інвентар для внутрішнього урядження, покрито кругельню, удержувано читальню; повстала друкарня, котра по виплаченню коштів урядження перейде на власність Народного Дому і збільшить его маєток. Війни оснував Народний Дім „Руску бурсу“ і тим способом сповнив ті надії, що поклала на него буковинська Русь, що Народний Дім стане осередком нашого народного і духового життя. Тепер прийшла важна хвиля в розвою сєї інституції. Ми отримали з ласки монарха 6000 зр. і повинні старати ся ужити той дар як найхосеннійше. Коли би ми ужили ті гроші на покрити дому і на репарації та на сплату довгів, то виправді опорядили би ми і очистили з довгів реальність, але коли би вже раз прикрили ті мурі, то запечатали би їх вже на довгі, довгі часи. А тимчасом теперішній дім вже і так стає за тісний для поміщення бурси і товариств. Тому користийше поставити перший поверх, хотяй би прийшло ся затягнути новий довг. Бо через розширене дому зискає ся два мешканя для винайму за 1200 зр. річно — і тим можна буде вигідно сплачувати новий довг а надто придбає ся садю і вигідніше поміщення для бурси та для товариств. Також піднесе ся вартість реальності через вибудоване поверху і заведемо каналізацій і водо-

проводів може у двоє тільки, як се буде констатувати.

Ред. Маковей є тої гадки, щоби справу будови поручити виділови, а до ширшого комітету щоб належали ті члени, що схотять зайняти ся збиранем складок на ширшу скалю. На рік 1898 припадає тільки ювілеїв, що треба забирати ся зараз до будови, щоби ми ще сего літа довершили єї а нарч вже мали свою салю. Без салі ми не зможемо нарік заманіфестувати себе, як слід. І так припадає в 1898 році 100-літний ювілей відродження літератури (від появи Енеїди), 250-літний ювілей війни Хмельницького з Польщею, 50-літний ювілей панованя цесаря, 50-літний ювілей знесеня панщини, 50-літний ювілей заснованя першої рускої газети — одним словом рік 1898 дуже багатий в ювілеї, котрі треба визискати до народних маніфестацій.

Уч. Дарій Пігуляк ставить внесенє на замкненє дискусії задля єпізичної пори; внесенє прийнято. Господар Меленка з Рогізни виступає з жалами протїв буковинських свѣщеників, що замѣсть опікувати ся народом, шкодять єму на кождім кроцї, замѣсть стати єму провідниками, спихають єго на бездорожя. Свѣщеник пречїнь перша особа в селї, а він як стане протїв учителя а завсїгди ще і даскал єму помагає — то учитель майже не годен що зробити в селї. Учитель говорить людям так а они не довіряють єму, питають якої він віри? може він який угучат? — най ми почуємо, що він скаже. Ідуть до панотця, а він їм якраз потверджує, що се уїяят, що зїохає ся з Поляками, що єму нема що вірити. А даскал ще доповідає: видите, як вас тепер штрофують за школу? Чи такє було давнїше? — ні. А хто се вдумав! — Стожкий тай Пігуляк: а панотець кивають головою тай притакують: „правда, правда.“ Таки що правда, то шлу вину за темноту народу поносять свѣщеники, бо они є від того щоби ширили свѣтло. Бесїдник дякує свѣтскій інтелїгенції, що займає ся просвїтою і народною долею.

Відтак голова зборів дав під голосоване
внесені такої основи:

Загальні збори Народного Дому поручають віділові на підставі предложених планів приступити до будови першого поверху. Віділ має обов'язок придбати средства до будови поданими в дискусії і иньшими способами та доновнити ся фаховими людьми так, щоби будова станула в як найкоротішій часі. Се внесеє прийняти зборк одногодосно.

Наступний вибір нового відділу, котрий у вівторок так убоєститував ся: головою Народного Дому остав ся і на дальше презес карного суду і посол Сидір Винницький, першим его заступником вибрано д-ра С. Стоцького, другим заступником інспектора Ом. Поновича. Першим секретарем став Григорій Гайкевич, другим Осип Маковей. Ведене каси поручено д-ру Стоцькому при помочи урядника товариства. Господарем Народного Дому вибрано Ом. Манастирського, а контрольором В. Михальського. Ведене читальні поручено В. Михальському. Крім них до відділу належать ще Ат. Руснак і Антін Клім.

Наконець подякував голову зборів надрадинік Ясеницький всім учасникам, особливо замісцевим за численний збір і патріотичне одушевлення для такої важкої народної справи. Желанем доброго успіху і щасливого доведення до кінця будови Народного Дому та окликом на честь цесаря замкнув голова збори.

Нещастє в Парижи.

—0—

Страшна катастрофа в базарі добродійності на полях Елізейських в Парижі, в котрій загинуло около 120 осіб з найвищих кругів паризьких, нагадує обставинами серед яких настав, подібні катастрофи у віденським т. зв. Рінгтеатрі і на поди ходи́нським в Москві підчас коронації теперішнього царя, та насуває кілька га-

ЗАЛІСЄ.

Поиск

ОСИПА МАКОВЕЯ.

(Дальше).

— Маю, панї добродійко, маю — говорив Заборовекій, як в горячій. — Панї позволять, що я на хвилиночку відійду взяти иньший сурдут, бо я собі звичайно як дома вигідно, а при гостях не випадає.

— Але-ж, пане Заборовський, — про-
сила баронова любезним голосом — тільки
ви не задавайте собі ніякого клопоту! Я-ж
не панючка, що на таке дуже звачає...
А ще і сини чую, маєте?

— Маю, пані! Гультай такий, що пошукати. Я его зараз закінчу.

Заборовський вибіг у другу комнату і кинув на Стася. Притім в одній хвилині переодягнув ся. Увійшов разом зі Стасем до сальону.

— Мій син Стасьо!

Стасьо поцілував баронову в руку і стояв заклопотаний. Але баронова втішила ся і ним:

— Цілком такий самий, як мій Вла-

дзо — казала она і гладила Стася по голові. — Мій учить ся в Хирові у Єзуїтів — додала. — Сідай же собі, Стасю, ту кото мене; сідай, дитячко, не встидай ся.

— Зди́чів хлопчи́ско на селі́! — замі-
тив Заборовський.

— Ох, якже на селі і не здичити! — нарікати баронова. — Так нудно, ані де вийти, ані з ким поговорити. Ще доки робила порядки у себе, спровадившись до Новосілок, то мала зо два місяці роботи і не нудила ся. А тепер сиди тай сиди! От я й рішати пізнати ся з сусідами, аби мала з ким жити.

— Я вже також вибирав ся до вас, пані, а тільки часом ви мене випередили! — сказав Заборовський, видумавши на боржнеченість, про яку й не думав. — Дуже мене то тішить, вірте мені, пані.

— І ми тут живемо скучно — замітила Маня.

— Вірю, вірю, тай ще по такій страті, по смерті матери. Давно то, як мама померла?

— Небавом рік буде.

— Жаль мені вас дуже, мої сироти! — говорила баронова, гласкаючи Стася і даліше ласкаво по голові. — Знаю я, що

то страта рідної матери, сама того знала...

Пані баронова говорила помалу і со-
лоденьким голосом. Заборовський дивився
на неї пильно і вдоволено усміхався.
Дальша розмова вела ся про відносини За-
ліся і Новосілок, про відносини господар-
ські (Заборовського чудовало значне обізнане
бароновою з господаркою) і родинні. Забо-
ровський дізнав ся, що она походить з По-
знанщини; коли повдовіла, обридла їй вся
сторона, в котрій жила; тоді продала свою
посілість і перенесла ся до Галичини.

— На велике вдоволенє наше — до-
дає Заборовський чемно. — То знаменито,
сусїтко-добродїйко, що будемо мали наго-
ду бувати нераз у вашім товаристві! Від смерті
жінки і я засидїв ся, як борсук в ямі,
зовсїм здичїв. Нікого майже не відвиджую,
нікуди не виїзджаяю... А ту до того клопоту
господарські, не треба вам, пані, казати...

— Розуміє ся, розуміє ся — вше-
няла баронова.

Баронова посиділа собі з годину у Заборонського чи розмові о рідких справах і при малій перекусії. Заборонський незвичайно радо розмаляв з нею, здержував її, коли она збидала ся скорше відїїзжати.

док, котрі мимо всієї сумності факту, таки годі не зазначити. Люди, що цілими масами шукають розривки і забави, знаходять як-раз підчас них так само масами як найстрашнішу смерть. Париска катастрофа стала ся для Парижа тим грізнішим Memento, що іменню Париж єсть тим огнищем, звідки розходить ся по цілій Європі та злощасна заохота до життя з дня на день, до життя гуляючого, вишукуючого всі можливі способи, щоби лиш хвилиною ужити і забавити ся весело, хоч би то на око мало і якусь благороднішу ціль, як от і базар добродійний, що мав забавою одних помагати нужді других.

А Париж уміє ся бавити! Коли там захоче ся живим забавити ся весело, то навіть і померших не можна лишити в спокою. Не так то давно відбував ся концерт одинокий в своїм роді, якого досі ще ніколи не було і може вже не буде — концерт в гробах серед кістяків! Під Парижем знаходять ся катакомби, в котрих від многих сот літ спочивають кости померших. До тих катакомб можна заходити лиш за окремим дозволом поодиноким людям, бо як кажуть ті, що там були, підземні гробниці знаходять ся в досить лихій стані і могло би там також дуже легко прийти до якоїсь катастрофи. Отже в однім місці тих гробниць зроблено салю концертну. Стіни прибрано чорним сукном, засіла музика, зібрало ся множество Парижан і саме о півночі розпочав ся концерт для живих в домі померших, серед кістяків. Поліція не знала о тім нічого, так само як і не знала тепер, що базар добродійний не збудований безпечно від огню.

Що було причиною теперішньої катастрофи, годі ще й досі знати; кажуть лиш, що при кінематографі, котрий показувано в базарі, займали ся від искри електричної зводі фотографії з целлюлози, поломив бухнула відразу і базар зачав горіти. Базар, в котрім відбували ся забави на цілі добродійні, був то величезний деревляний будинок з двома входами, дуже красиво улажений і укрешений. Декорації в нім представляли часті стародавнього Парижа, якусь стародавню уличку, а в шатрах розставлених на улиці молоді дами з найвищою аристократією продавали там велікі річі, котрі перед тим прибирали на добродійні цілі. Розуміє ся, що всі, як при такій нагоді, були як найкрасше поубірані, в легких сукнях. Базар той уряджувала, кажуть, головню княгиня д'Ізе (d'Uzes) і кажуть, що то в її шатрі зачало насамперед горіти. Між гостями були також командант Парижа ген. Соєіс, нунцій Кларі, княгиня д'Алянсон, рідна сестра цариці імператриці, і множество осіб з найвищою аристократією. Що забави відбували ся на добродійні цілі, то й дві монахині продавали предмети в базарі і явив ся також напекний нунцій Кларі. Єго присутність була причиною, що в базарі зібрало ся було первісно около 6000

осіб. Але нунцій був лиш коротко і виїшов ще перед катастрофою.

Коли роздався крик: Горить! всі гості кинулись до дверей і збили ся тут в таку масу, що для стоячих поза ними не було вже рятунку. На панях займили ся сукні і они як горючі емолюскіні бігали по базарі, кидали ся на землю та качали ся, щоби придушити на собі огонь. Інші крили ся де в яких закутках і там відтак згоріли. Настав такий страх, що багато з гостей з розуму зійшло. В першій хвили не було ніякого рятунку, бо поліція перед тим не постаралась о ніякі средства осторожности. Ціла катастрофа не тревала довше як 20 минут.

Коли опісля наспіла сторожа пожарна і дві компанії піонірів, почав ся ратунок в горючій будинку, зроблено отвори і ними уратовано ще багато людей, хоч вже многі з них були більше або менше понарені. В самім будинку знайдено багато трунів або попечених або спалених таки на попіл. Трунів зложено до палати промислової, щоби їх там свояки могли відтак розпізнати, але многі були так ушкоджені, що ледви ще можна було пізнати, що то людські тіла. Тіла княг. д'Алянсон таки зовсім не віднайдені; знайдено лиш її перетин, згоріла видко на попіл. Богато тіл знайдено таки майже поприліплюваних до стін будинку — згнули в часі патовну.

О смерті княг. д'Алянсон доносять: Она продавала в базарі зараз побіч княг. д'Ізе. Якраз розкладала свої товари, коли якась дама приступила до неї і сказала: Горить, втікаймо! Чоловік її, що на хвилину відійшов був від неї, прибіг зараз і взяв її під руку, але їх у глоті розірвано. Князь Алянсон і дві служниці княгині уратували ся. Князь лиш понарип ся і обгоріло ему волосся на голові.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 7-го мая 1897.

Конкурс на посаду молодшого учителя при двокласовій народній школі в Гаті з рускою викладовою мовою і німецькою яко предмет шкільний: на посаду учителя і молодшого учителя в двокласовій народній школі в Іношентях з рускою викладовою мовою а німецькою і польською яко предмети шкільні — розписує суцільна повітова рада шкільна і туди треба давати подання до кінця мая а для Іношентів виказати ся здібністю уділяти науку православної релігії.

Звертаємо увагу тих, що замовляють книжки за післяплатою, що дешевше буде, коли

пришлуть гроші на книжки переказом, ніж як беруть їх післяплатно, бо сама послідка послідплатна коштує до 30 кр., чого при послідці під опаскою нема. Післяплатна добра лиш тоді, як замовляє ся книжки на більшу суму.

Дістаємо письмо від парохіяни села Х. на Буковині, в котрім нарікають дуже на свого панотця Т. Сей панотець живе з жидами в великій приязни (селяни вже цілують і жиди в руку, коли той іде з панотцем) і дуже ганьбять селян, хоч нічого їх не вчить. В селі страшенне пиянство, а пан-отець аби хоч слово сказав нікам. Селяни описують нам кілька подій із своїм пан-отцем, котрі справді виставляють пан-отця в лихій світлі. Не можемо справдити, кілька в їх письмі правди і тому лиш коротко згадуємо про него. Але що багато панотців на Буковині дуже занедбує своїх парохіян, се правда.

Місцевість Солька, одинока на Буковині кліматичне місце з водою куративною та новою заведенням фізикально-дієтичним способом лічення, переходить з днем 10. мая під управу д-ра Едварда Байліха, тамошнього закладового лікаря.

Борота між кінцями пирить ся в гузарській казармі на Рому. Сего тижня мусіли для того застрілити 8 кінців.

Процес березовицький скінчив ся 2. мая вечером в Тернополі. Засуджено Семка Гладуна на 4 місяці, Скворонського, Андруха Гладуна, Михайла Підгайного, Ілька Підгайного і Миколу Житинського на 2 місяці, Івана Житинського, Івана Отинця, Романешкого, Мушатового і Гринька Отинця на 6 тижнів, Кобилянника, Дмитра Підгайного і Дябла на місяці арешту. Прочих увільнено. Процес виказав: що такі в Березовиці хотіли перевести ночью правибори без правиборців, що в тій цілі зїхав там комісар староства, спросили кільканихаті хрипів та в остатній хвили перешкодила їм в тих заходах березовська громада. Також виказав процес цілковиту безвинність панотця Мироновича, котрого жандарми закутого провадили пішки півтора милі до Тернополя до арешту.

Потомки королеви Вікторії. Старенька англійська королева числить 70 живючих потомків: 7 синів і доньок, 33 внуків і внучок, а 30 правнуків і правнучок. Підчас шістдесятилітнього ювілея панована, що наступить незадовго, будуть заступлені всі чотири генерації королівської родини: королева літ 78, князь Уельський (наслідник престолоа) 55, воєвода Норку 32 і трилітній князь Норку. Мабуть ще ніколи не входила англійська королівська родина в таке тісне зв'язи посвячення з європейськими домами пануючими як тепер. З вишкою короля Юрія III., що числив 82, а панував 59 літ, ні один англійський володар не досяг віку королеви Вікторії.

обіццював приїхати до неї на Великдень разом з дітьми: просив її також до себе — а на відході поцілував в руку і поміг їй також сісти в кариту. Глянув притім оком знавця на коні — видно було, що подобали ся ему. Поклонив ся кілька разів за відїзджаючою каритою і вернув ся у сїни. Аж тепер нагадав собі, що Мазури чекають.

Они сиділи собі спокійно в паньській комнаті і балакали.

— Не гнівайте ся, панове господарі, — перепросив їх Заборовський — я мав гостя.

— Нічо не шкодить — відповіли ті.

— Ну, якже буде?

— Ласкавий пан мусить спуетити два тисячі.

— Не спущу.

— То ми не погодимо ся.

— Як ні, то ні — відповів Заборовський рішучо — я о вашу ласку не стою. Пораджу собі в иньний спосіб; я вже знаю як.

— Продасьте своїм людям?

— То ні: я мабуть і зовсім не продам ґрунту. Шкода мені. Двох тисячів не хочу дармо тратити...

Мазури дивували ся, що Заборовський так нагло змінив свою думку: готові були вже по довгій торзі докинути ще сто зр., але її малі причинки, які они в торзі давали, вивели Заборовського зовсім з терпеливості і він рішучо заявив, що не продасть ґрунту.

Мазури вийшли з двора. До пізнього вечера они то радили ся на дорозі або в коринні, де стояв їх віз, то вертали ся до двора. Вкінці з чим приїхали, з тим і відїхали, не добивши торгу. Дідич уже не думав ґрунту продавати. Славко був дуже тому рад, хоч дивував ся також Заборовському.

Але про похвальну постанову дідича громадяни Заліся сего дня нічого не знали. Богато з них бачили чотирьох Мазурів, походящих з дідичем по полях і по селі, і відказували один перед другим, що якісь заволоки находить в село, їм землю відбирати.

І самі Мазури вечером переєвїдчили ся, що в Залісі приятелів не найшли. Їхали дорогою з села лісом. На дорозі до гостиниці було велике болото, тому ішли пішки. Назустріч їм з ліса вийшло кілька селян і почали ще здалека лаяти ся:

— Гей, заволоки мазурекі, ви по нашу землю прийшли? А не дочекати вам!

— Сего чєсєєє? — спитав ся один Мазур, не розуміючи Русина, і виступив наперед.

— Чого хочемо? — говорив Русин, приступаючи до Мазура. — Ось того хочемо! — і махнув Мазура рукою поза ухо.

Мазур крикнув на своїх і як схопив слабосилого Русина, зараз его зацхав в болото. Той тільки спльовував.

Прискочили иньні Мазури і Русини та почала ся бійка на дорозі в болоті. То болото, славне густе галицьке болото по колїна, незвичайно спивало їх одушенне воєнне. З краю дороги, де було ще сьак-так сухо, всі залізли на середину, а з середини перевалили ся — хто скорше, хто пізійше

Як мужик сам дитину ховав. В суботу перед Воскресенем у селянина Нестора Рушкулца в Вовчинцях померла півтора-тижнева дитина. Пішов він до свого панотця годити ся за похорон. Панотець зажадав 2 зр. Рушкулец давав тільки 1 зр., бо він бідний чоловік. Не могли погодити ся; мужик ждав аж до понеділка перед вечером на панотця і вкінці рішив ся обійти ся без него. Взяв домовинку на плече, образ в руки, і сам-самісенький ішов на кладовище. Дорога не близька, три кілометри. Жаль йому було, що ховає дитину і без панотця і без оружя церковного, так він ставав по дорозі і читав щось з образу, як з книжки. Бачили то люди і ішли чимраз більшою громадою за ним. Уже прийшли на кладовище — дивлять ся: біжить панотець до них і починає просити, аби міг гріб запечатати. Видко, надумав ся, і запечатав гріб. Що такі похорони несуть нарід, не треба й говорити. — При тій нагоді мусимо в оборону сьвященників сказати, що звичайно наші мужики дуже жалують заплатити панотцеві за его пераз великий труд, але дати за горівку-н. пр. на похорони в двоє, в троє тільки, як сьвященникови дали, то не жалують. Панотці повинні в таких випадках дуже обережно поступати з мужиками, вчити їх, злі звичай викорінювати, а не поступати занадто по ремісничому...

Доля домашнього учителя. До яких сумних наслідків може довести над міру розвинене почуте обов'язку, свідчить слідуюча трагічна пригода. Не один говорить, що нема то в світі, як вічно весела сьвіжа молодість, але і не один памятає добре, скільки то він в тій молодості мусів перенести горя і недостатку, заким добив ся якого такого становиска. Антін Ванке, син бідних родичів з Чехії, удав ся по повінченій гімназії до Відня на дальні студії. Не так з грошем прибув він сюди, як радше з надіями, що лекціями забезпечить собі прожиток. За хату заплатив два місяці наперед а щоби і на довше мати захист, жив 15 крайцарями щодня, що їх видавав на сухий хліб. Тимчасом шукав левній. Хоч як щасте від него сторонило, то таки удалось ему вкінці зайняти місце домового учителя в одного банкира. За науку двох молодих гімназистів діставав Ванке 30 зр. місячно враз з цілим удержанем. Все почало щасливо складати ся. Раз взяла Ванкого охота, виробити хлопцеві домову латинську задачу, а той з повним довірем до відомостей свого ментора відписав гладко задачу і відісе до школи. Коли прийняв її відтак домів, на задачі видні були два великі штрихи. Домовий учитель зробив в задачі дві великі похибки, а класа, яку ученик одержав за роботу учителя, не була вдовольною. Ванке взяв собі сю немилу пригоду так дуже до серця, що постановив умерти. І дійсно по якімсь часі сечез без сліду. З похоронених наперів

— в рів у болотнисту воду, там хлопцали ся як качки, товкли собі добре боки і голови, так що аж відляск ішов; — аж коли позаліплювали собі болотом очі, набрали повні холяви води та вимарали одержу в болоті на всі боки, перестали і добровільно чимскорше розбігли ся.

Хто побідив, годі було знати; Мазури не менше били, як Русини, хіба з більшим запалом, а Русини не менше стогнали, як Мазури... Тягнуло ся те не довше як десять хвиль, а по яких кільканайцяти хвилях на темнім побоєвищі лежали тільки поломані налиці, два втонтані в болото капелюхи, люлька — ну, і досить крові... Тяжких калітв у тій битві не було; рускі селяни приготувляли напад на пізнійшу годину і не мали навіть в руках колів, без яких они звичайно бійки не ведуть. Они вже як кого бють, то конечно мусять голу розбити; лекше бити не вміють...

(Далше буде.)

довідалась родина банкира о его намірі і стала за ним пильно пошукувати. Людний банкир визначив навіть відповідну нагороду. По кількох днях виявила ся страшна подія. Діти, що шукали на берегах озера Найзідерского (в Угорщині) за грибами, нашли трупа учителя. Кидаючи ся в воду, підрізав собі Ванке горло. Quem di odege, pedagogum fecere.

Підземні люди. О трийцять миль від Парижа, в департаменті Лер мешкають під землею люди, здаєсь ще від часів середовічних. Є то племя зовсім відрубне, невідчине жадним правам французької республіки: сидять у себе під землею — тож полишають їх цілковито в єпокою. Подорожні, котрі навіщали ті підземні пори, оповідають, що такої як там нужди, не стрічали навіть в Судані або в Китаю. Жителі тих підземель нечисленні: сотка ледво. Мешкають там з діда прадіда і є знані добре в околиці. Давнійше, як поблизькі узгір'я були покриті винними корчами, инакше вело ся підземним жителям: витискали вино і вимінювали его на товари. Нині винніці опустіли, жителі попали в страшну аужду і здичіли. Уже майже ціле століття живе ціле племя оттак з воздуха. Не працює зовсім і не посідає жадних средств удержання, жите кожного є правдивою загадкою. Сидять на сухім листю, варять в коробках від консервів, призьбраних на сьвітниках. Мала тільки часть жителів вибирає ся в лахмани: майже всі ходять в одягах — Адама. Очевидно, що до давних жителів прибувають часом нові: доволі там тишів, які стрічає ся тільки по вазниках. Підземельники живуть в стані цілковитого упадку і фізичного і морального. Живуть житем диким, а морально стоять без порівняня низше чим найдижші племена. Нема там подружжя: ціле племя є неначе одним подружжям, бо жінчини уважають ся за єдину власність. І то все при кінці XIX віку біля Парижа!

Божевільний рахмістр. Пештенська поліція привезла минушого тижня до дому божевільних незнакомого, що кричав на ціле горло, що є Богом і буде чесних людей впроваджувати до неба. Назвища божевільного годі було додати ся. Щоби пізнати его здібности умислові, один з лікарів дав ему до розв'язання рахункову задачу, котру божевільний розв'язав з задивляючою точністю. Директор задав ему таке питання: На ліній центиметровій знаходить ся 15.000 фіал червоного світла; позаяк світло в секунді пробігає 42.000 миль, кільки фіал досягне оно в протязі одної секунди? "Чотириста п'ятдесят біліонів" — відрік хорий без наміслу. І на питання з обсягу вищої математики, дотично движень небесних тіл, взате з астрономії Фламмаріона, божевільний давав сейчас відповіді. Деколи не годили ся они з результатами, зазначеними в ділі Фламмаріона, хотий хорий запевняв з усміхом, що не помиляє ся. По довгих дослідах лікарі відкрили, що в ділі Фламмаріона находит ся похибки друзаремі і що хорий справді не мислить ся. Відфотографовано нациента і на основі его образу відерила поліція, що божевільний є Моріц Франкль, зв'язний колись в Європі рахмістр.

Пригода з мездірем у великодну неділю трафилась в Жиравії коло Львова так само, як у нас в Мамайвах. Мездір загвоздили так сильно, що порох розірвав его на кусні і зранив смертельно двох хлопців, що стояли під церквою. Кавалки заліза з мездіра повибивали вікна у церкві, та навіть аж у селі пробіли стріху одному гадзі.

В карнім суді в Станіславові склала ся ємніша пригода підчас розправи. Обжалований гуцул так дуже розгнівав ся на євділа за его переверчені зізнання, що звернув ся до трибуналу з таким питанням: "Високий Суде, чи вільно тріснути го в морду?" Розуміє ся, що суд не прихилив ся до того прошеня, а загонистий гуцул кридадував собі дуже.

Як жид стає мільонером. Жид Ляйос Крізер прийшов перед 18 літами яко простий виндівник з Угорщини до Вигоди, в долиніській повіті. Тут одержав він у барона Поннера зовсім інтратне місце. Але вскорі відкрив жид в собі підприємчий талант, кинув службу і зробив ся у того самого пана генеральним пред-

приємцем, зразу на малих просторах лісових, а відтак на цілій лісовій маніпуляції. Тота маніпуляція zatrudняє там тисячі християнських робітників і як основно з'умів пан Ляйос єї використати, свідчить найліпше се, що в протязі десяти літ кинув собі на Угорщині і в Галичині посплості вартости около мільон зр. Колишній бідак війшов нині в зносини з найвищою польською шляхтою, хоч попри тім веде далі лісену маніпуляцію в Вигоді, правда не особисто, але при помочи цілого штабу угорських і жидівських урядників. На нашої землиці збогатиє оттак ще не оден прибула, а ми вивандруєм тимчасом євділами.

Хотів повісити ся вчора рано парубок Мошка Графа Андрій Вобан при улиці Пруткій, але его ще вчас заздріли та відрізали.

Дрібні вісті. При улиці Личаківській у Львові кинув ся онюди з висоти третього поверху в намірі самоубійства конспікст торговельної палати Ів. Бардаш. Смерть наступила в короткім часі серед страшних мук самоубійника. — В Станіславові відобрав собі жите 2-го с. м. вистрілом з револьвера син інспектора дирекції домен і лісів, Генр. Добруцкий, що числив 19 літ жита і був талановитим скрипачем. — З Загребу доносять, що єпископ Штросмаєр сим днями поважно занедужав. Недуг — як догадують ся — мав бути внаслідком спожитя страв затроєних, припадково в єпископській кухні. — В Вашингтоні отворено вчора всеєвітний конгрес почтовців.

Помер у Львові др. Михайло Розлуцкий, асистент санітарний львівського староства. Покійний, Русин, сповняючи тяжкий обов'язок лікаря мав в останнім часі санітарний надзир над громадою Євниловом коло Львова, де — як відомо — панує епідемічно п'ятнистий тиф. Несучи ревню поміч недужим, він і сам набавив ся тої страшною хворобою, котра вкінці принесла ему смерть. Покійний був також закладовим лікарем в Дублянах.

Телеграми „Буковини“.

З дня 7-го мая 1897 року.

Царгород. Офіційально доносять, що після передвчерашньої, завзятої, цілодневної борби коло Фарсалу кофнув неприятель частину війск, коли переконав ся, що ему неможливо довше опирати ся. Дослідта напали Турки на Фарсаль, прогнали неприятеля в безпорядку і вдерли ся до міста. Дивізія кавалерії переслідувала неприятеля в напрямі до Домокоєу. Гайрі наша новелів виконати зворот против Домокоєу.

Відень. В раді державній президент посьвятив слово княгини Алянсон, що згинула при пожарі базару в Парижі. Відтак прийшло під обради внесенне о поставленне міністрів в стан обжалована за розпорядженне язикове. Граф Бадені вказував на те, що подібні розпорядження видавали давнійші міністерства а парламент узнавав їх законність. Нос. Вольф назвав Словенців і Чехів низшими націями і се викликало таку бучу, що президент два рази засуспендував заєдане, бо не було можна утишити палату.

Атени. Вольф майже зовсім опущене. Подковник Смоленський цофас ся в порядку до Гальмиро.

Сальонікі. Грецька флота дала кілька вистрілів на обоз коло Касандри, але не мала відваги висісти на сушу.

Царгород. Приготовляють безпроволочний похід через Домокоє до Лямії.

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень
у Львові в домі „Просвіти“ Ринок 10.

перше і одинокє руске товариство асекураційне, обезпечає будинки, скот, господарські знаряди, збіже в зерні і соломі, сіно в стогох і будинках против шкідливих вогнів за можливо найнижшою оплатою.

Дністер розпочав пятий рік своєї діяльності. Фонди „Дністра“ після закінченя рахункових з днем 31-го грудня 1896 вносять: фонд основний 50.000 зр., фонд резервовий 54731 зр. 04 кр., резерва премій 34737 зр. 03 кр., разом 139468 зр. 07 кр.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сейчас по пожежі. В 4-х лігах виплатив „Дністер“ 1176 відшкодовань в сумі 309.147 зр. 69 кр.

На житє можна обезпечати ся через „Дністер“ після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкористнійші умови і видає полїси і квіти в руській мові.

Зголошеня о ухвалені агенцій в місцевостях, де „Дністер“ не в заступлений, приймають ся.

Я С Ч К А

ПРЯДКИ ШОВКОВНИЦІ
(Seidenspinner)

перворядних родів: італійських, країнських і американських має на продаж по 30 кр. за тисячку з пересилкою 45 кр. (деінде коштує тисячка найменше 85 кр.)

Евген Якубович

учитель при карній закладі в Стайбелавові.

Порад що-до плекання гусїниці уділяю радо.

Чистий дохід призначено на будову
„Народного Дому“ в Чернівцях.

„РУСКА БЕСІДА“ в Чернівцях

має на складі отєї свої виданя:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛІОТЕКА“

для молодїжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по 1 зр. за рік, а всї 7 разом 6 зр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА“

сумна історія, для перестороги і науки. 80 сторіи за 20 кр.

„Слова правди і науки“

з поезій Тараса Шевченка. Ціна 10 кр.

„25 повісток“

для чемних діточок.

32 сторіи. Ціна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“

Даруночок для руських діточок. Ю. Федьковича 10 кр.

На поштову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Бібліотеки“, а по 2 кр. за кождою поодинокую книжочку.

Замовленя приймає й редакція „Буковини“.

ДРУКАРНЯ „РУСКОЇ РАДИ“ в Чернівцях.

Перша на Буковині

РУСКА ДРУКАРНЯ

в Народнім Домі

при улиці Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські в мовах руській, польській і німецькій.

ДОБІР БУКВ ВЕЛИКИЙ.

Роботи виконують ся скоро, солідно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї руської друкарні!

В КОЖДІЙ РУСЬКІЙ ХАТІ і ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українсько-руського народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просвіта“, а виконана в літографічній закладі Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарська ціна карти, наклеєної вже на полотні, вносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просвіті“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Для панів учителів!

INSPECTIONSBERICHT,
Jahresausweis

і Шкільні повідомленя
(Schulnachrichten)

є на складі

в друкарні „Руської Ради.“

Просимо о замовленя.

LINIMENT. CAPSICI COMP.

aus Richter's Apotheke in Prag.

Beim Einkauf dieser anerkannt vorzüglichen, schmerzstillenden Einreibung, die in allen Apotheken vorrätig ist, sehe man stets nach der Marke: „Anker“.

Із Найвисшого приказу

Єго щіс. і кор. Апостольского Величества

устроює п. к. дирекція льотерійних доходів

XXXI. Ц. К. ДЕРЖАВНУ ЛЬОТЕРІЮ,

з котрої чистий дохід присвятять ся

ЦИВІЛЬНИМ ЦІЛЯМ ДОБРОДІЙНИМ

свої половини держави, між ними і 6000 зр. на

„РУСЬКИЙ ДІМ НАРОДНИЙ“

в Чернівцях.

Ся льотерія обнимає **7816** виграних в готівці, поділених на

148 виграних головних із **3834** попередними і **3834** слідуєчими

в загальній кількості

165.000 корон в золоті та **100.950** зр. ринських а. в.

Тягнене послїдує невідкладно 10. червня 1897 о 12. год. в пол.

Оден льос стоїть 2 зл. ринських а. в.

Льоси продає і адміністрація „Буковини.“

Льоси можна купити і в п. к. льотерійних уладах, у всіх льотерійних колектурах, в продажах тютюну, в уладах податкових, поштових і телеграфічних, в конторах вини, в уладах станцій залізничних і др.

ЧАСОПИСЬ
для
руських родин.
Виходить щодня
крім днів по-
неділях і святах.

БУКОВИНА

Редакция і адмі-
ністрація в Чер-
нівцях ул. Пе-
тровича ч. 2.
Передплата
10 ар.

Справи нашої держави.

В раді державній тепер наче в кипячій горшкуні. Все варить ся і перевертає ся, а через пару не можна навіть доглянути, яка вийде з того юшка. Так і в раді державній ситуація за-сиджена ріжними вітками і здогадами про робо-ту і заміри поодиноких партій. А кипить там дуже, бо розходиться ся о такі важні справи як лизикове розпорядження Баденського і о три внесення пос. Фунікого, Гогенбургера і Шенерера поста-вити его і цілий кабінет за те в стан обжалова-вання, розходиться ся даліше о укралевлене народ-них шкіл, внесення пос. Діпавліма, а нарешті о заведення державної німецької мови, якого домагає ся Шенерер. Німці-поступовці виступають з тим самим завзяттям, що і націоналі против че-ського розпорядження лизикового, хочай опирають ся на троха відмінних аргументах. Поступовцям ходить о напружене конституційних прав через те, що Баден рішив лизикову справу в адміні-стративній дорозі, номинувши парламент, наро-довцям німецьким розходить ся о права німецької мови. В Темплиці і в Ліберці відбули ся дня 2. мая великі віча обох партій і там постановлено тревати даліше в екстремній опозиції против пра-вительства. Опозиція заходить ся тепер коло антисемітів, щоби позискати їх для себе і тим чином скріпнути свої ради. З другої сторони ста-рається ся клерикали, що тепер належать до пар-ламентарної більшості уняти антисемітів для себе.

Після вибору д-ра Люеґера на бурмістра віденського і після промови его з нагоди запри-сяження, они дуже вдоволені успіхами клерикаль-ної агітації. Недвозначно виходить се із статі ультрамонтанської Salzburger Chronik. Она вдо-волена промовою д-ра Люеґера і з радістю констатує, що для людей стоячих по-за парла-ментом є се річ загадочна: длячого ще доси не сполучили ся антисеміти з клерикалами? Здає ся,

що промова Люеґера не могла би була інакше звучати в устах барона Діпавліма (провідника клерикалів). Хочай антисеміти не входять в склад більшості парламентарної, то таки можна при-няти за певне, що они хотять уважатись еле-ментом більшості, отже їх звязи з народною католицькою партією мусять бути чим раз ті-снійші. Коли-б они сполучили ся, то разом з те-перішньою більшостію станула би імпонуюча більшість парламентарна і тоді вже не треба буде проб втягання ліберальних елементів до біль-шості. Але все те музика будучности. Заприся-жене Люеґера, тая світла перемога по тяжкій бою має далеко-сягаючу вартість, наколи се буде ін-тродукцією до тої великої остаточної перемоги, до котрої всі австрійські католики свідомо або й несвідомо мусять змагати. — Так говорить Salzburger Chronik і мабуть в її словах відби-ває ся теперішня ситуація парламенту, те пе-ясне, доси ще не висондоване становище анти-семітів супротив більшості з одної, а меншості з другої сторони. Антисеміти кинули тепер оклик федерального устрою Австрії, паралельно з ними ставить клерикальна партія самостійне внесе-ня на розділ основної устави о народних школах на поодинокі краї корони і передане сеї справи в округ ділання соймім краєвим.

Головні точки внесення Діпавліма звучать:

1. Народна школа як дотепер позістає і даліше публічним заведенням, доступним для всієї молодіжки.
2. Відносини межі віроісповіданнями уладить краєве законодавство, котра буде мало право оречі, що пр. коли є в класі найменше 30 дітний некатолицьких, то они мають діставати науку осібно, чи то в паралельних відділах, чи в осіб-них школах, вибудованих коштом краю.
3. Предмети науки будуть ті самі, що і в нинішній уставі а тільки їх обсяг буде устано-влена краєва рада шкільна в порозумінню з від-ділом краєвим.
4. Яких книжок уживати до науки, про те

рішає краєва рада шкільна в порозумінню з від-ділом краєвим.

5. До школи мусить ходити дитина най-менше 6 літ а инші установи пр. про допояв-ляючу науку або про обовязок осімилітної науки ухвалює краєве законодавство.

6. Семінарійних учителів іменує міністер просвіти з терна, уложеного краєвою радою шкільною в порозумінню з відділом краєвим.

Се внесення, підписане тільки членами сто-ронництва католицького, передали вже парламен-тарній комісії сторонництва правих.

Оно має велике значіння для славянських на-родів, але знов покляло би страшне оружє в ру-ки національних більшостей в поодиноких краях. Се небезпеченство можна би хіба ухилити роз-ділом краєвої ради шкільної на національні кра-єві ради шкільні, щоби они мали задачу займа-ти ся школами у своїм обсягу. Поки що се тіль-ко внесення; та вже й оно дуже занепокоїло Нім-ців, що боать ся устратити свою гегемонію та пановане німецької мови в Австрії. Виразом сего настрою австрійських Німців є внесення пос. Ше-нерера, що має бути мов то відповідно на роз-поряджене лизикове і укралевлене школи, внесення, щоби в Австрії завести всюди німецьку мову дер-жавну з винятком Галичини і Буковини. Другим внесенням, яке поставив пос. Шенерер є, щоби завізвати правительство виробити проєкт уста-ви, котра би віддала справу урегулювання всіх лизиків (крім німецького, яко державного) рішенню ради державної з тим, що ухвала має запастись $\frac{2}{3}$ більшостію голосів. Третьє внесення пос. Ше-нерера жадає розділення законодавчого округу межі краями, що належали давно до німецького союзу, а Галичиною і Буковиною та при-значення приналежности Далматії до угорської корони. Також і репрезентация в делегаціях має бути осібно для Німців а осібно для Галичини і Буковини.

Ті внесення принали Молодочехи з обуренем і сміхом, за те Польки міркували тихомовчли. Хи-трий пос. Шенерер не вагає ся Галичиму і Букови-

46)

ЗАЛІСЯ.

Повість

ОСИПА МАКОВЕЯ.

(Даліше).

Незвичайно чудували ся в ночі жінки героїв заліських, оборонців землі, коли ті прийшли до хати, обвалюні від ніг до го-лови болотом та з підбитими очима і з на-пухлими лицами. Кілька днів усі ждали, чи Мазури не заскаржать їх; то вижидали жандарма, то потішали ся, що Мазури не могли їх у ночі бачити, хвалили ся нині-ком, що добре ворогів побили, так що відійде їм охота ще раз приїздити до За-лісся, — а вкінці й забули цілу пригоду. Мазури не скажили нікого і слух про них загинув.

Та хоч они ґрунту від Заборовського не кушили, в Залісся від того людям не полекнало. Які були злидні, такі й остали ся; ще й погіршали. Заборовський не думав уже і заліським людям відступати ґрунт, хоч би за гроші; — так якось несподівано змінив свій намір, що аж Маня казала до Славка: — Що таке стало ся батькови?

— Якже вам подобала ся пані баро-нова? — питає ся Левіцький в неї.

— Дуже симпатична жінка.

На то надійшов Заборовський і дізнав-шись, о чім мова, признав також, що Має-ранська дуже мила жінчина. Казав, що мусить єї разом з Манею і Стасєм від-відати на Великдень.

Так они й зробили. Цілий вечір пер-шого дня свят були у Маєранської. Забо-ровському дуже у неї подобало ся.

— Що ви, сусідко-добродійко зробили з сего двора! — казав він. — Колись ту було так бідно і непривітно — я-ж ту бував! — а тепер!...

— О, ще порядку нема! — говорила пані баронеса — Я спровадила ся в зимі, а в зимі, знаєте, годі яку муляреку роботу почивати. Треба ще і з надвору прибрати будинок!

На святка прийхав і Владзьо Має-ранський, котрий із Стасєм зараз запри-изнив ся — і они оба, не довго думаючи, взяли ся до збитків, на велику потіху За-боровського і Маєранської.

— Знаєте, пані — говорив Заборов-ський — дивна річ: діти зараз відгадують,

де їм можна так свобідно поводити ся, як дома, а де ні.

Заборовський гладив притім свої туґі вуса, а его рум'яне, здорове лице сияло вдо-воленем. А баронеса, як господиня дому, майже не допускала до послуги службу, а сама увихала ся, як молодичка.

— Видко, що з Німеччини приїхала! — думав собі Заборовський; ту господар-ність Маєранської він знав оцінити.

XVIII.

Між Славком а Манею настало мале непорозуміння; она стала оминати его. Славко старає ся відгадати, яка би тому могла бути причина, але здогади его були ріжко-родні. Прикро було ему. Вже знакомство з Стефкою навчило его, що дівчата неряз гнівають ся за марницю, про яку мужичина і хвилю не погадає. Оттак з доброго дива погнівають ся, аби потім тішити ся, коли їх будуть перепрошувати. Примха така чи що...

Славко знав уже такі примхи дівочі; не дуже на них і зважав, але всеж було ему лемило, що іменню Маня на него погні-

ну віддати на ласку і неласку галицької шляхти, що-би лиш скріпити захитане становище Німців упрочих краях австрійських. Але такий план, щоби між розбуженими, самосвідомими славянськими народами на заході привернути Йосифіанські часи австрійсько-німецького централізму, видає ся самим Німцям неможливим анахронізмом і для того повстала против него навіть сама німецька преса.

З позитивних вислідів, до яких могла довести парламентарна більшість при завзятій обструкції Німців можна зазначити тільки дефінітивний вибір президиуму палати. Катрайн одержав 226 голосів і став президентом, Д. Абрагамович вибраний першим віцепрезидентом 211 голосами, а п. Крамарж другим віцепрезидентом 204 голосами. Партия Шенерера, соціал-демократи і ліберали не брали участі в голосуванні а представителі вірнопоституційної більшої посідости віддали порожні картки.

До тої хриї в радї державній прилучає ся ще друга хриї зі справою австрійсько-угорської квоти т. е. грошей на спільні видатки. Від довгих літ уже платять Угорщина на спільні видатки тільки 31.2% а Австрія 78.8%. Для погодження тої важної справи вибрали обидва державні комісії ще за тамтої каденції, щоби обидві справедливіше розложили спільні видатки. Але як тамтї комісії не могли прийти до згоди, так і теперішні, вибрані на ново радою державною не довели до нічого, бо Маляри не хочуть нічого підступити. Не помогла і поїздка прем'єра-міністра Баденього до Будапешту, всі пересправи не дали жадного користного вислїду. Міністри Баденї і Банї поїхали зараз після сего до Відня, завізані цїсарською денешою ще з дороги з Петербурга і були на аудієнції у цїсаря. Через те справа квоти війшла тепер на нову дорогу. Оба президенти міністрів дістали від цїсаря припорушення, щоби оба правительства почали між собою переговори, а дійшовши до якоїсь згоди зложили свої внески в парламентах. Переговори будуть оба правительства поки-що вести письменно. З угорської сторони зачувати, що угорське правительство хоче при тім держати ся тої підстави, на якій в р. 1887 обчислено розклад квоти. Коли ще справить ся деякі похибки, котрі тоді позаходили, то дійде ся тепер до підвищення угорської квоти на 33.2%. Таку більше-менше квоту схоче імовірно угорське правительство подзвати зі своєї сторони, а при дальших торгах може згодити ся на заокруглене її на цілих 34%. Письменні переговори між обома правительствами заберуть імовірно з чотирьох неділях часу. Чи обидві пати мають держати ся в тайні або чи мають бути подані до прилюдної відомости, се річ ще не порішена. Угорське правительство мабуть волїло би, щоби вся обміна пот вела ся мов би під прилюдною контролею. Коли і ті переговори не доведуть до ніякого кінця, тоді імовірно оба міністерства

будуть мусїти подати ся до димісії. Коли-ж прийде до угоди, то знов заходить питання, чи австрійський парламент затвердить її.

Загальні збори Народного Дому в Чернівцях.

IV.

Справозданє бурси „Народного Дому“.

Бурса отворена з початком року шкільного 1896/7 з днем 1. вересня. Принято сразу 31 вихованців за суму 252 зр. місячно. Се число улягало незначним змінам і остановилось тепер на 27 вихованців, найнижшій числі за весь час. Крім оплати учеників головним жерелом доходів бурси були складки, котрі однак послїдним часом пливуть менше щедро. Для піддержання бурси причинив ся значно Вир. о. митрополит Чуверкович жертвою 500 зр., котрі бурса отримує місячними ратами по 50 зр. Одноразові більші датки зложили о. Козаринчик 50 зр. і д. Дрогомирецький нотар в Чернівцях 50 зр.

Виділ Народного Дому відступив для бурси найкраще поміщенє, бо три великі салї і четверту меншу. Один покій займає управитель бурси, дві кухні призначені одна для варення, друга на пральню. Кухня трохи за тісна, як на таке число учеників, за тісне помешканє управителя, за те поміщенє для учеників є вигідне, ясне і тепле.

В першій курсеї удїляв управитель п. Лопатинський науки всім ученикам першої класи, (18), щоби втягнути їх в новий порядок шкільний та доповнити їх недостаточні відомости з народної школи, особливо в німецькій мові. Пізнійше приняла до бурси без всякої оплати управління рада старшого ученика з шостої класи для нагляду над наукою і поведенєм вихованців.

Порядок домовий наказує вихованцям вставати о год. 1/2 в зимі і о год. 5. в літї: класи ся на спочинок о год. 9. вечєром. Числені річї і обува належить до кожного вихованця зосїбно. Для чистоти обов'язані питомі щоби дві неділі їти до купелї або до парї а в літї до ріки. Властитель тутешної парї „Софія“ п. Агопевич обнизив для бурси купіль на стілько, що она коштує для половини питомців по 10 кр. а для другої половини по 5 кр.

Їдять вихованці чотири рази на день. На сїданє дістають 1/4 літри вареного молока і булку, на друге сїданє хлїб з маслом, повидлами, медом, смальцем або яблами, на обїд росїя, м'ясо і легуміну або ярину після спису потрав, згорї уложеного, на підвечірок хлїб як на друге сїданє, на вечеру засипанє

молоко, мамалигу або кашу, а в неділю м'ясо. Через великий піст постили першого тижня три рази, опісля два рази; вирочім дістають м'ясо кожної днини. В шкільних днях діставали вихованці друге сїданє разом з обїдом.

Харч, сьвітло, опал, услугу, і пранє переняв на себе давати для бурси управитель бурси за місячною оплатою по 10 зр. за одного ученика. За час небутности вихованців під час Рїздвяних і Великодних Сьвят відтягнуло ся разом коло 200 зр. платні управителеви.

За повною оплатою (15 зр.) є тільки один ученик; тільки два ученики платять по 12 зр. місячно; чотири ученики платять по 10 зр., чотири ученики платять по 8 зр., три платять по 7.50 зр., два платять по 7 зр., чотири платять по 5 зр., один платить по 3 зр., два платять по 2 зр. на місяць, а два ученики не платять нічого.

Рахунки бурси до половини цвітня провадив п. Ронгун; від половини цвітня переняв їх проф. Клим. При замкненю рахунків дня 15. цвітня с. р. виносить дохід бурси:

а) оплата вихованців	1394 зр. 76 кр.
б) складки	913 „ 84 „

Разом: 2398 зр. 60 кр.

(ад а): в приходах не вписана ще сума заляглости зі сторони вихованців в висоті 43 зр. 50 кр.).

Созхїд бурси:

а) удержанє вихованців	1974 зр. 40 кр.
б) запомогі ученикам	69 „ 30 „
в) інвентар бурси	237 „ 36 „
г) канцелярийні видатки	32 „ 80 „

Разом: 2303 зр. 86 кр.

(Примітка ад г): до канцелярийних видатків втягнена сума 20 зр. 65 кр., видана на урядженє представлєня сьв. Миколая і закупно нагород для вихованців.)

Поступи в науці вихованців Рускої бурси в першій шкільній півроці були взагалю добрі. Добрі були іменно поступи учеників з першої класи гімназїальної, котрих було 17. З них одержав всего один зау. класу з одного предмету, решта мала сьвідцтво першої класи а між ними було двоє з відзначенєм. Ученики з висших клас не виказали ся добрими сьвідцтвами, три дістало двійку а тільки два першу класу. Ученики з народних шкіл виказали ся середними поступами.

На другий курс, о скілько можна судити по вислїдї обох місячних конференцій, принесуть ліпші результати.

вала ся. Він пригадував собі розмову з нею і не находив у них нічого злого. Звичайні чємні розмови, веселі і смутні, о річах поважних і пуетих. Тепер він з нею навіть менше мав що говорити, як спершу. Перше одно для другого було чимсь новим, інтересним; Славко все находив якісь нові теми до розмови. Маня знала також піддержувати зручно розмову, — а тепер від якогось часу немов більша нудьга настала для них обоїх в дворі, немов життя менше стало.

Що за морока? — думав собі Славко у своїй комнаті, перебираючи мольові акорди на цитрі. — Не що иньше, тільки пригода підчас Великодня, другого дня по вечірні.

На сьвята приїхав Дорош і Зося. От они обидвое, Наталка і Славко і Маня Заборовска захотїли побачити гаїлїки дївчат, що зібрали ся на місци спаленої церкви. Особливо Заборовска бажала бачити гаїлїки; казала, що ніколи не мала нагоди їм добре придивити ся.

День був погідний, хоч Великдень був дуже ранній, в половині квітня. Весна вже починала ся. І люди самі, прибиті злиднями, при Великодні виглядали веселїйше. По молодїжї і пізнати годї було, що також роскоші не зазнає. Хиба змарїїле лице в сеї або тої дївчини чи паробка, або убога одежа сьвідчили о тім; але то не спиняло їх веселости та збитків. Звітна річ, аби они більше відчували свої злидні, то повинні були колись жити в добробитї; тимчасом у них рік від року мало чим ріжнїв ся.

Попри паркан церковний лежало купами каміне, звезене в зимі з камінних лємів на церков, і недогорілі бальки з розібраної по пожарі церкви; по середині, де колись стояла сьвятиня, стояла тепер громада дївчат, паробків і дїтїй. Старших осіб було мало.

До тої громади вадїйшли Славко і Маня, Дорош і Зося і Наталка. Побачивши їх, дївчата занепокоїли ся і замовкли.

— Чому не сьпїваєте? — спитав ся Дорош. — Сьпївайте, не встидайте ся!

Дївчата надумували ся. Але кілька відважнійших переморгнули ся, щось собі шепнули, і рішили:

— Граймо: „Ой ніхто-ж там не бував“...

З дваїцять дївчат уставио ся в коло, взяли ся за руки і почали грати гаїлїку.

При тій гаїлїці сьпївачки „заручують“ молодців з дївчатами. Они звичайно знають, котрому молодцеві котра дївчина принала до вшодоби і зараз їх імена виїтають у гаїлїку. А коли не знають, то нагад вибирають нару. Отже сьпївали:

Ой ніхто-ж там не бував,
де я явора рубав —

Ой яворе, явороньку,
явір зелененький!

Ой було-ж там, було
дві зіроньки ясні,
дві паваньки красні —

ой яворе, явороньку,
явір зелененький!

Перша паваньочка

НОВИНИ.

Чернівці, дня 8-го мая 1897.

На засіданні крайової ради шкільної з дня 1. мая розбирали справу конкурентного обов'язку православного фонду релігійного на школу народну. Розширено однокласову школу в Букшоті на три, однокласові школи в Гранчештах, Ставчанах і Буденці на дві класи. Затверджено тимчасове перенесення трох учительських сил через міську раду шкільну против відклику громади. Ухвалено засадничі установи що до ремунерацій і доїзду для уділювання науки релігій, щоби усунути давніші безоглядні норми. Бувшому пароху у Веренчані Юрієви Гласевичеві висказано подяку за прихильність до школи. Провізоричних учителів С. Балюшескула, Сидора Годованського, Николу Буйницького і молодшого учителя Ксенофонта Млешницю іменовано сталими учителями при однокласових школах в Диктинці, Лукавці, Конятині і Фундул-Садівій.

Шкільна дебата з дня 4-го мая в черновенській раді міській. Президія краю звернула ся з початком сего року до крайового виділу з заявою, щоби місто Чернівці влучити до крайового фонду шкільного, бо місто не сповняє достаточного обов'язків супротив школи, та що через влучення прийшов би край в можливість підвищити платню народних учителів. Виділ краєвий переслав сю заяву президії краю бурмістрови Чернівців з порученням, щоби в тій справі сам заряд міста висказав свою гадку. В дебаті міської ради громадської над тим предметом виступив радний др. Вольчинський з закидами против міста, що виказує тільки 79% учащаючих до шкіл дітей з між обов'язаних ходити до школи а 1144 волосских дітей і 436 руских не побирає жадної науки. Деякі повіти сільські перевисили що до просвіти місто Чернівці, бо в кімпольонській повіті ходить 87% а в сучавській 84% дітей до школи.

Супротив того виступив краєвий інспектор др. Тумлірж вказуючи на те, що треба судити о розвою шкільництва не тільки після числа дітей, що ходять до школи (до однокласових сільських шкіл ходить по 150 дітей, але в такій школі можуть дуже мало скористати), але також після того, які досягають з того користі. Вирішав далшому розширенню шкіл стоїть на перешкоді недостаток учительських сил і для того оно мусить їти поступенно з часом. Прилучення міста до крайового фонду шкільного було би для міста великою кривдою, бо після податку платило би місто третю частку а потребує тільки п'ятинадцяту частку усіх шкіл на Буковині. А місто вже і так дає в своїх школах науку 800 дітям зі сїд і через те обтяжає свій бюджет.

Інші бесідники вказували, що місто підносить видатки на школу рік річно, а коли може послідніми роками не учинило всего, що тільки треба для школи, то лиш для того, що мало величезні видатки на переведення асанацийних робіт в місті.

При поименнім голосуванні внесення секцій, котре боронить самостійне становище міста Чернівців в завідуванні міських шкіл народних, прийнято одноголосно (др. Вольчинський здержав ся від голосування).

Прелімінар рахунків буковинського гр. ор. фонду релігійного на рік 1897 виказує доходів 930.400 зр. видатків 882.480 зр., отже хієна з маєтностей є 47.088 зр. Видатки ділять ся: 1) на цілі релігійні 537.188 зр. (478.100 зр. звичайних і 59.088 зр. надзвичайних видатків); 2) на школу 170.802 зр. (166.450 зр. звичайних, 4.352 зр. надзвичайних видатків); 3) Загальні видатки фонду 81.090 зр. (60.800 зр. звичайних, 20.290 зр. надзвичайних видатків). 4) Етат пенсійний 93.400 зр. На покриття складають ся відсотки активів 405.500 зр., чистий дохід з домен і лісів 474.040 зр., чистий дохід з копалень 200 зр., чистий дохід з реальностей завідуваних краєвим правительством 18.000 зр., датки 1050 зр. оплата шкільна 14.800 зр. дохід з розпродажу книжок 650 зр., різні доходи 11.838 зр., датки пенсійні урядників 4.250 зр. Потреби митрополії і консисторії вимагають 51.143 зр., катедральної церкви 18.415 зр. священства взагалі 379.500 гр. ор. каплиці у Львові 1.900 зр., духовних закладів научных 68.530, утримання резиденції і фородів 17.700 зр., гр. ор. висшої гімназії в Сучаві 33.700 зр., гр. ор. висшої школи реальної в Чернівцях 46.982 зр., гр. ор. народної школи в Чернівцях 8.370 зр. за уділяння науки релігій 1.750 зр. додаток до буковинського крайового фонду шкільного 80.000 зр.

Др. Йосиф Олесків оновішає таке заявлене: Агенти корабельні з Італії і з Бремену розсилають до наших людей літографовані листи, без якого підпису, обчислені на те, щоби людей звабити до Аргентини. Ті листи, в котрих на чолі поміщено мое ім'я, розуміють наші люди так, що я поручаю їм Аргентину до переселювання. Я вже перестерігав раз в часописях перед тим надужитим моє ім'я, але що й тепер ще багато людей наде жертвою того обманства, то ще раз публично перестерігаю перед емігранцією до Аргентини. Не дайте ся люди на підмову корабельним агентам, бо загриєте за про дурно маєток, погубите себе і ваші родини. (Нинішні наші часописи просять о повторення сїєї перестороги). — **Др. Йосиф Олесків**, професор учительської семінарії у Львові.

1200 руских дітей без школи пропадає марно в Чернівцях. Правительство в дуже діткливий спосіб витягує недостаточний стан міського шкільництва теперішній рад громадській

та на жаль не найшов ся ніхто з радних-Русинів при оногодшній нараді, щоб був в імені Русинів умінув ся при тій нагоді о руску народну школу для наших руских дітей, котрих є півтора тисяча у тутешних школах. Через заложене рускої народної школи стало би можливим викоринити анальфебетизм в столиці краю.

Утеча Греків. Неприхильна супроти Греків Neue fr. Presse помістила приватну телеграму з Атен про декотрі подробиці утечі Греків з під Лариси до Фарсалюс. Цілий гостинець того дня був завалений селянами, їх жінками, дітьми і масою череди та худоби. Серед тої цілої товни гальпоном змагала артилерія і кінниця грецька. За ними цілком розсипана піхота. Нараз вибухла паніка. Хтось пустив поголоску серед піхоти, що туніт коний кінських то турецька кінниця. Темною ночью годі було зорієнтувати ся і піхота дала огня до своїх власних братів. Самі Турки хіба не вірили в такий переполох Греків, інакше були би могли цілу армію грецьку знести тої ночі до нащадку.

Новочасна пригода. Одна молода панночка їхала ночью з 19-го на 20-го цвітня залізницею з Лінцу до Будейовиць в Чехії — сама одна. На сїдуючій стації вїв мужчина, стрийно одітий, розглянув ся по вагоні і не бога-то думаючи, гадає — поїдував панночку? Ні! Витягнув револьвер і з цілою брутальністю зажадав від неї — грошей. Перелякана віддала скоренько свою монетку з 10 зр., а паннич вїїз на найближній стації і пропав в темряві.

Один з воздів турецьких, в нинішній війні грецько-турецькій, а іменю командант шестої дивізії турецької Ахмет Гамді наша, що его проворні маневри на лівім криті турецьким причинили ся дуже до поводження Турків, є польським жидом. Зове ся Фрайнд і походить з Березин під Лодзю. Пятнадцятилітнім хлопцем емігрував він до Туреччини, де добив ся поволи почестий і військових гідностей. Сестрінець наш, Соркін віднаймає в Варшаві готель Берлінський.

Політичне злодійство. Галицькі часописи доносять, що по скінченню виборів з четвертої курії прийшов в Сокалю один жид, що був назятий видирати картки з рук руских виборців, і зажадав приобіцяної заплати. Жид казав, що згодив ся по 2 зр. за одну видерту картку. Секретар повітової ради Кіслінгер хотів жидови дати лиш 10 зр., але жид зачав давати ся: ви робите хляву з рота, обіцяли по 2 зр., то дайте тепер 22 зр. Тоді за інтервенцією повітового інспектора Станіслава Гоголевського виплатив Кіслінгер жидови 20 зр. Сю подію готові три виборці ствердити присягою. І такі річі уходять безкарно!

Телеграми „Буковини“.

З дня 8-го мая 1897 року.

Відень. При дебаті над внесенням, щоби поставити міністрів в стан обжаловання приходило до таких бурливих сцен, що треба було засідання перервати два рази. Дебата продовжить ся на дальші засідання.

Париж. Герцог Омаль помер в Чуко в Сидлії, отримавши відомість про страшний смертний княгині Алянсон.

Париж. Після послідних вістей має бригада Смоленського поїхати ся аж до Вольо під опіку грецької флотії, або коло Гальміру злучити ся з грецькою армією.

Царгород. Денеша „Ікдама“ з Лариси доносить, що три турецькі дивізії посувають ся через Кебеглер. Дивізія Гаїрі наші дійшла аж до Пазаракі. — Египетські данини для суєвської армії винесли 45.000 фунтів.

дідичева дочка,
друга панночка
то понова дочка —
ой яворе, явороньку,
явір зелененький!

Маня стояла здивована, а Зоня і Наталка сьміяли ся... Дівчата сьміяли далше:

Ой ніхто-ж там не бував,
де я явора рубав —
ой яворе, явороньку,
явір зелененький!
Ой було-ж там було
два місяці ані,
два парібки красні —
ой яворе, явороньку,
явір зелененький!

Перший парібочок
то понів синочок,
другий парібочок
Дорошних синочок —
яворе, явороньку,
явір зелененький!

А на панні Мані
зі Львова віночок —
а хтож его кнував?
то понів синочок.
На паничу Славку
вишита сорочка —

а хтож єї вишивав?

дідичева дочка...

Панна Маня почервонїла ся по самі ушка... Так само почервонїла ся за хвилину і панна Зоня, котру збитошні дівчата „заручили“ з Дорошем. І їй Дорош привіз зі Львова віночок, а она єму вишила сорочку...

Обі „заручені“ як би змовили ся, відразу сказали: „ходім!“ і відійшли. Славко був заклопотаний і мовчав, а Дорош питав ся в Зоні простодушно: „Що в тім злого? Адже то жарт?“

— Грубий жарт! — відповіла Зоня поважно.

— Чого-ж ви жадаєте від тих дівчат? Сальоновости, а властиво нещирости? Як думають, так і сьпівають. Тим навіть висше стоять від неодної панночки.

— Добре, добре! — воркнула Зоня роздразнено.

(Дальше буде.)

II. Т.

Отсим маю честь повідомити шановних відбирателів, гостей і публіку, що я перебрав існуючий доси під фірмою

Антін Табакар і Гаїна
СКЛАД КОРИННИХ ТОВАРІВ,
вин і делікатесів

→* (заснований 1812 року), *←
а окрім того

Агентуру і склад рілних машин
з днем 1-го липня с. р. і буду далі вести під моєю власною фірмою

СТЕФАН ГАІНА.

При сій нагоді складаю сердечну подяку за довіре, оказане так часто попередній фірмі, і прошу уклібно, мати те саме довіре на даліше і для мене, при чім запевняю, що все старатимуся задовольнити шановних гостей добірними товарами найліпшого сорта, низькими цінами і уважною службою.

Прошу о часті замовлення і пишусь

з поважанем

Стефан Гаїна.

Не залишіть прочитати!

М. ФЛЯЙШЕР

робітня одягів для мужчин
Чернівці, ул. панська ч. 16.

Виготовляє убрания мужескі після найновішого крою за ціну як найдешевшу.

Замовлення з пробівництвом виконує як найдокладнійше.

Сплата може після умови відбувати
ся ратами.

Цілий одяг для мужчин від 15 ар. в гору.

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень
у Львові в домі „Просвіти“ Ринок 10.

перше і одинокое руске товариство асекураційне, обезпечує будинки, скот, господарські знаряди, збіжжя в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкідливого вогню за можливо найнижшою оплатою.

Дністер розпочав пятий рік своєї діяльності. Фонди „Дністра“ після закінчення рахункових з днем 31-го грудня 1896 вносять: фонд основний 50.000 зр., фонд резервовий 54731 зр. 04 кр., резерва премій 34737 зр. 03 кр., разом 139468 зр. 07 кр.

Шкоди ліквідують ся і виплачують ся готівкою по пожежі. В 4-х літах виплатили „Дністер“ 1176 відшкодовань в сумі 309.147 зр. 69 кр.

На житє можна обезпечити ся через „Дністер“ після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкористийніші умови і видає поліси і квіти в рускій мові.

Зголошення о уділенні агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

Відзначене на краєвій виставі в р. 1894 почетним дипломом
ц. к. міністерства торгівлі.

Краєве товариство ткацке
„PRZADKA“
(ПРЯКА)
в Коросні

поручає Пов. П. Т. Публиці свого виробу чисто льняні зв'язні
з доброти, ручно ткані

ПОЛОТНА КОРЧИНЬСЬКІ

від найгрубших до найтоньших веб і біле столове о взорі візковим і адаманковим;
також доставляє матеріалів на комплетні і найдешевші

ВИПРАВИ СЛЮБНІ.

Замовлення просимо надсилати просто до Коросна (почта, телеграф і станція залізнична в місці).

Прібки і цінники на жадане платити і відвортною поштою. (15—)52

Із Найвисшого приказу

Его цїс. і кор. Апостольского Величества

устроює ц. к. дирекція льотерійних доходів

XXXI. Ц. К. ДЕРЖАВНУ ЛЬОТЕРІЮ,

з котрої частий дохід присвятити ся

ЦИВІЛЬНИМ ЦІЛЯМ ДОБРОДІЙНИМ

сеї половини держави, між ними і 6000 зр. на

„РУСКИЙ ДІМ НАРОДНИЙ“
в Чернівцях.

Ся льотерія обнимає **7816** виграних в готівці,
поділених на

148 виграних головних із **3834** попередними і **3834** слідуєчими
в загальній скількості

165.000 корон в золоті **100.950** зр. ринських
та а. в.

Тягнене послідує невідклично 10. червня 1897 о 12. год. в пол.

Оден льос стоїть 2 зл. ринських а. в.

Льоси продає і адміністрація „Буковини.“

Льоси можна купити і в ц. к. льотерійних урядах, у всіх льотерійних колектурах, в продажах тютюну, в урядах податювних, почтових і телеграфічних, в конторах лінії, в урядах станцій залізничних і др.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромова.

За редакцію відновляє Осип Маковей.

Хто хоче мати
добру і дешеву
МАШИНУ до ШИТЯ,

най удасть ся до мене, то певно не пожадує. Нові продаю дешевше як лежачі, а употреблені, ще добре удержані почавши від 20 зр. і то за готівку гроші і на виплат. Хто купить у мене нову за стару машину, за репарацию не потребує журити ся, бо я роблю хужь безплатно через цілий рік.

Русина, удавайте ся до мене, бо я також Русин і обслужу Вас по братньому

В. Данилевич.

нашій у бродарі Швайне-
ра в Чернівцях, при ул. до
Залізнич (Bahnhofstrasse) ч. 26.

Розсадинки винової лози парискої, котра скоро дозріває, і не потребує дуже доброї землі, по 10 кр. за штуку, можна дістати у п. Атаназія Руснака в Чернівцях, улица Пумяла чи-сло 4. — Зголошувати ся треба як най-скорше, поки час.

ЧАСОПИСЬ
для
руських родин.
—
Виходить щодня
крім днів по
яєдних і святах.

БУЖОВИНА

Редакція і адміністрація в Чернівцях у л. Петровича ч. 2.
—
Передплата
10 зр.

Рада державна.

Бурливі засідання.

Коли лиш десята часть з того правда, що принесли газети о двох передпоследних засіданнях палати послів, де на порядку деннім була поставлена справа обжаловання міністрів, то можна би справді погодити, що наш парламентаризм пережив ся і що найменше потребує як найскоршої санації. Оба засідання були такі бурливі, як може ще ніколи доси. Засідання треба було кілька разів на довгий час переривати, щоб розирені послы успокоїли ся і лиш з великим трудом удадо ся довести засідане до кінця. Цілу бучу викликали Німці ліберали, або — як они тепер себе називають — партия поступова, визвавши славянських послів, з котрих Чехи, яко найбільше інтересовані, виступили в обороні. Настала по тім завзята сварка, підчас котрої послы взаємно називали себе то зрадниками, то дураками, почали „типати“ собі, ба, відтак мало що не стали бити ся; ловили вже за каламарі, хочаби ними одні в других кидали, ставали одні против других з кулаками і т. д. Надармо президент Катрайн і віцепрезидент Абрагамович старали ся успокоїти розирених. До президента кликали: А то красний президент! Де він? Де Катрайн? До віцепрезидента, котрий якийсь час заступав президента, крикнув хтось словами: „Auf dem Dache sitzt ein Greis, der sich nicht zu helfen weiss“. Настала загальна веселість і по цілій палаті поніс ся сміх.

Послы Іро (німецький народовець з Франції Шенерера) і Герольд (Молодочех) почали сварити ся та прискочили до себе з кулаками. Около них і посла Вольфа збили ся послы в тісню громаду і здавало ся через хвилю, що прийде до великої і загальної бійки.

Початок засідання з дня 6. мая.

Президент Катрайн відкриваючи засідане присягав кілька слів сочувства з причини

смерти княгині д'Алясон, рідної сестри Єі Вел. цесаревої. — Пос. Ганайз (з партії Дінавлього). поставив пильне внесенне в справі закау вивозу худоби з Тиролю до Баварії. — Пос. Чарковський поставив пильне внесенне в справі нужди в Новім Торзі. — Соціально-демократичні послы поставили пильне внесенне в справі вибору комісії з 48 членів, котра би виготовила проект закона языкового. — Пос. Карльон (партия Дінавлього) поставив внесенне в справі зміни закона виборчого з 2. цвітня 1893 о виборі послів до Ради державної.

По черзі ухвалено внесенне пос. Брзората в справі збільшення членів комісії легітимационної на 36 членів. — Президент міністрів гр. Бадені відповідав на інтерпеляцію пос. Гофмана з причини застановлення ухвали міста Опави (Громада міста Опави ухвалила була протест против розпорядження языкового). Президент міністрів сказав, що акция політична лежить поза кругом ділання репрезентации міста і для того розпоряджене шлеського президента краю єсть зовсім оправдане; мимо того рекурсе внесенний до міністерства справ внутрішних буде прихильно заагоджений, бо правительство не хоче, щоб его посуджувало о сніняване ухвал політичної натури.

Справа обжаловання міністрів і буча в парламенті.

Розпочало ся перше читане внесення в справі обжаловання міністрів за видане розпорядження языкового для Чехії і Морави. Дискусію над сям внесеннем розпочав президент міністрів гр. Бадені, котрий в довгий промові доказував, що вже давнійше, почавши від 1869 р. видавано подібні розпорядження. Ба, ще централістичні міністерства видали розпорядження языкові для Галичини і Дальмації в 1863 р., а з того виходить, що й теперішнє правительство мало право видати такі розпорядження. Президент міністрів зазначив також, що теперішнім розпорядженням языковим недоволені лиш урядники Німці, а правительство обовязане дбати о інтереси людности.

Пос. Кайзер і Функе мотивували відтак свої внесення. Бесіда Кайзера була досить спокійна і не зробила ніякого вражіння. Аж виступив пос. Вольф і сказав: То, що тут сказав гр. Бадені, єсть виразним і найзухвалішим глумом для німецького народу і дивно мені, що від президента міністрів не жадано рахунку в инший спосіб. Гр. Бадені виступив тут з такою певністю себе, що можна би думати, що він дістав знову похвальне письмо, котре, що правда не буде оголошене, але котре він має в кишені. Переговори з Угорщиною не довели до нічого і народи Долитавщини будуть знов мусіти оплачувати промисл і банки мадирські. Щоби для тої угоди позискати Чехів, видано розпорядження языкові. Безмежне огірчене обняло цілий німецький нарід у всіх его веретвах. Гр. Бадені здивує ся, що тепер настане. Тепер побачить він, що значить наша сила! Тепер ми перед Чехами, Словінцями і иншими маловартними народами...

Сї послідні слова викликали в палаті страшенне обурення. Пос. Горіца крикнув: Не висказуйте ся так беззастидно! — Скаля до Вольфа: То зухвалість! В палаті робить ся страшенний крик; послы з правиці схопили ся і збігли ся до Вольфа, кричать і грозять ему кулаками. Зі всіх сторін чути голоси: То німецька культура! То беззастидність! Віцепрезидент Абрагамович дзвонить і звиває до спокую, але его ніхто не слушає. Молодочехи ловлять за каламарі і грозять Вольфови. Вольф до Абрагамовича: Зробіть спокій; преці коли хочете, можете бути енергічним! З лівиці кричать: Так, але тогди, коли Поляк говорить. Не розуміємо, чого ті панове так обурили ся. — Герольд: Лиш чоловік без образования може так відзивати ся. — Горіца: Можете ричати, кілько вам захоче ся, але засі вам посувати ся аж до беззастидности! — Пешке до Молодочехів: Таке поведене кваліфікує вас до коршми! — Горіца: Коршма то ваше жите! — Вольф кричить: Коли не умієте вести ся в парламенті, то не давайте ся вибирати на послів,

46)

ЗАЛІСЄ.

Повість

ОСННА МАКОВЕЯ.

(Даліше).

А Маня мовчала. Славко не мав відваги пояснити їй сей звичай народний; здавало ся ему, що як би не він, то такої „неприємности“ Маня не зазнала би. Чув ся виноватим перед нею, хоч вини своєї не міг добре розібрати. Відвів засумовану дівчину до дому — і вже того дня з нею анї не бачив ся.

Вечір провів дома у родичів, а відтак на прохоті з Дорошем.

— Звідки дівчатам прийшла гадка сьщивати про тебе і Маню в гагілі? — питав ся его Дорош.

— Або я знаю? Мабуть тому, що я в дворі живу.

— Ей, небоже, щось ово мусить бути на тім, коли вже й дівчата сьльські о тім плещуть!

— Чуєш, Дорош! Не говори дурниць! Подумай лишне: она донька дідича, що має на кількадесят, тисяч мастку, а я хто та-

кий, чим я буду? Мізерним попом! Чи то для неї пара?

— Ну-ну, але дурити ся в дівчині можеш... Она нічого собі...

— І се не можливе — оправдував ся Славко. — Адже знаєш: ще року нема, як я свою дійстну любку видав замуж...

— І що з того? Хяба другий раз залюбити ся не можна? Ще ліпше, як перший раз!

— Мені здає ся, що годі, бодай мені... Я знаю, що почуття змінюють ся, але на то, видно, потрібно довшого часу.

— Я там твоєї душі не знаю, але вір мені, що можна і другий і третій раз любити ся зовсім не гірше першого. Поети не вірять у таку любов; їх поезія все має тільки вісімнадцять літ; она не сьміє зважати на прозу життя і сама себе висьмівати; але правдиве жите учить нас чого иньшого.

— Другий раз любити ся — замітив Славко задумчиво — ні, се не можливе...

— Чому не можливе, питаю ся тебе.

— Тому не можливе, бо, коли любов була правдива, то она скінчити ся не може навіть тоді, коли не довела до якогось

успіху. Скінчила ся она, то значить, що не була правдива...

— Ой-ой! — жалувал Дорош товариша. — Та бо ти говориш, як школяр. От видиш, я кручу папіроса, завиваю спароване зїле в бібулку. Процедура зовсім проста і непоетична. З того зїлечка не було би найменшої приємности, коли-б не було огню. Отже добуваю огню (Дорош засьвіттив сьринок) і запалюю, розуміє ся такий тютюн, який маю. Коли-б мав ліпший, то закурих би ліпший... Бачиш: курить ся, огонь подав мені ту приємність, що мені від нікотини в голові троха замакітрить ся. Того люди також потребують, тому і гадать того. Так... Тепер же ти сам знаєш, що огонь сьї за кілька хвиль погасне. Я викурю папіроса і оставлю зовсім непачухий недогарок, котрий можна лишне кинути на землю. Отже маєш одну любов... Але одної тобі мало, отже ти шукаєш другої... Закурюєш нового папіроса. Маєш ти добре цигаро, то і цигаро закуриш...

— Ти вже, бачу, зовсім зійшов на професора, — перебив ему Славко — цілий наочний виклад мені держиш. Певна річ, жите не таке поетичне, як поети его описують, але всі ми повинні старати ся

бо хіба має своїх виборців за дураків! По цих словах настає ще більше обурення і крики. Молодочехи прискакують знов до Вольфа, грозять ему кулаками і жадають, щоби відкликав, що сказав, а Вольф каже, що не відкличе. Абрагамович дзвонить але на дармо і на кінець перериває засідане.

Ще бурливіше засідане з дня 7. мая.

Дебата над внесенем в справі обжалованя міністрів веде ся дальше, причім настали були ще бурливіші сцени, як на попереднім засіданню. Посли вже таки на правду били ся, хоч сим разом ще не до болочого, сіпали одні других та потручували ся і тикали одні другим кулаками під ніс. Найбурливіша сцена настала була під кінець бесіди міністра Гляйспах. Німці повибігали були із своїх лавок на середину перед лави міністрів і стали там вирабляти крики. Пос. Вольф ганьбив міністрів і став валити кулаками в пульт президента міністрів гр. Баденього, а той аж мусів відступити ся. На то вибігли Молодочехи і Поляки та станули против Німців як би до бійки. Серед страшенного крику стали тепер одні других потручувати, брати за плечі і сніпати. Президент Катрайн дзвонить і кричить: „Встидайте ся, панове, починаєте бити ся!“ — але все его накликуване непомогає нічого. Аж коли Чехи силою відтрутили Німців від міністерських лав, а міністер Гляйспах мимо крику закінчив якусь свою бесіду, настав в Палаті трохи спокій, хоч розярені сторони ще довго по тім не могли зовсім успокоїти ся.

По відкритті засідання відповідав мін. справедливости Гляйспах на інтерпеляцію пос. Сильвестра і заявив, що нова процедура цивільна вийде в жите без сумніву з днем 1. січня 1898 р. і пороблено вже відповідні зарядження до того. На потрібне системізоване нових посад згодив ся вже міністер фінансів і одержав імперське призначення. На ухвалені адютів всім авскуптантам правительству не може згодити ся. Вей приготавляючі роботи вже укінчено і будуть в своїм часі оголошені, а управління належитостий адвокатських буде також переведене. Персонал урядників канцелярських буде також значно збільшений, а іменню о 1.145 посад.

Перший промавляв міністер Гляйспах і зазначив наперед, що вчерашні бесіди послів не ослабили заяви президента міністрів. Правительству ступало тою самою дорогою, що і попередні правительства, а та дорога була санкціонована ухвалами парламенту, отже не можна казати, що правительству допустило ся вини або зради. Виходить з того, що ті, котрі поставили внесення о поставленні міністрів в стан обжалованя не брали сеї річи на серію.

Сі останні слова міністра дали початок до страшенної бучі. Німці з лівниці стали протестувати і кричали: Відкликай ті слова! То сором, не дозволимо собі того! Крик ставав що раз

більший, так що міністер не міг вже дальше говорити. Накликуване президента не помагало нічого і накінець був він змушений перервати засідане, вийшов. Мимо того крики не зменшили ся. Німці били кулаками в пульти і кричали: Він мусить то відкликати.

Підчас перерви, котра тревала дві години, відбула ся нарада председателів клубів правниці і президії та нарада міністрів.

По перерві.

Коли по майже двогодинній перерві міністер Гляйспах хотів дальше доверити, Німці підняли знову страшений крик. Пос. Гофман-Веленгоф і Ірос заявили, що замітка міністра, мов би то внесення не були поставлені на серію, містить в собі оскорбу, і жадали сатисфакції грозячи, що в противнім случаю не допустять до дальшої дискусії — Вольф кричить: Нехай президент насамперед заявить, що міністер відкликає оскорбу (з лівниці крики: Перед тим рішучо не дамо дальше говорити). — Міністер зачинає говорити, але лівниця підносить знову страшений крик і чути слова: Ні, не дозволимо ему говорити! Нехай відкличе! Шенерер кричить: Або відкликати, або уступити! — Президент знову накликає до спокою і каже, що після регулярної мінути міністер має тепер говорити. Лівниця знов кричить. Майдерер (антисеміт): Привикати міністра до порядку! Кайзер: Перерва тревала дві години; то нова бесіда міністра, прошу для того о голос в справі формальній. На то чути голоси: Нехай Гляйспах відкличе, або зложить теку. Вольф відзиває ся: Бережіть прав парламенту, пане президенте! (Сміх і голоси з правниці: Мовчіть же вже раз!) Президент звиває знову до порядку, дзвонить і дзвонить, аж накінець пук дзвінок і приїсено новий. В палаті настав трохи спокій, а президент звиває міністра, щоби говорив дальше. (Голоси: не дамо докінчити!) Крики тривають дальше через кілька минут, аж накінець міністер приходить до слова і каже:

Гадка, яку я висказав, а задля котрої не даю мені говорити, опирає ся на такім розумінню річи, що я ті внесення уважав... (знову страшенні крики і чути голоси: Відкликай! Відкликати!) за тактику парламентарію і очевидно не мав наміру оскорбляти якої небудь партії. — Настає знову страшений крик: слів міністра майже не чути. Німці вибігають на середину перед лави міністрів. Чехи і Поляки виходять і собі, ставлять ся одні против других, кричать, сіпають ся і поштуркують. Серед тої сцени кінчить міністер свою бесіду.

По тім промавляло ще кількох бесідників і засідане перервано. Під кінець засідання предположив ще міністер різництва проект закона о фазових стоваришенях різниць.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 10-го мая 1897.

До іспиту кваліфікаційного зголосило ся в маю с. р. в Чернівцях 18 учителів і 5 учительок до повного, а 2 учителів і 3 учительки до доповняючого іспиту; з перших не явилось 3, а з послідних один. З іспитованих апробовано учителів Бокачука Івана, Циганюка Степана, Міроша Зотека, Сорочана Олексу, Стефановича Івана і Тевтула Николая з рускою, Булібу Л., Димитровича М., Дорофтія Ю., Гурзуя Н., Мунтіяна, Свінцицького В., Поляка Гр. і Бодіара Доміну з волоскою, а Сімона Хайма, Герцберга Басю, Шнайделя Емілію і Тутнавер Цілі з німецькою мовою викладовою, крім того 2 Русинів і 4 Волохів також і з німецькою мовою викладовою. Григорович Марія і Ціглярж Розалія апробовані з волоского, вагально руского яко предмету. Репробовано 3 учителів і 1 учительку а то 3 головню з рускої, а одного з німецької мови, меж першими репробовано одного з руского по раз другий. Видно, теперішні екзаменатори рускої мови трактують справу, як слід: бо і що-ж годен зробити учитель, що не знає докладно мови викладової?

Родичам і учителям руским пригадаємо, що вже за два місяці відбудуть ся знов вступні іспити до рускої 1-ої класи гімназійної в Чернівцях. З рускої і німецької мови повинен ученик знати читати, правопис і розбір (аналізу) простого і розширеного речення, а рахунків чотири операції з цілими числами а з релігій те, що в народній школі вчать. Обовязком бук. Русинів, особливо-ж нашого учительства є подбати о те, щоби до вступного іспиту зголосило ся як найбільше хлопців. Панове учителі повинні родичів тих учеників, що відзначають ся талантом, охотою до науки і пильністю, заохочувати, аби вписали їх до рускої гімназії. Далі повинні, коли вже не по науці шкільній то хоч підчас науки дбати о приготувані здібних хлопців до вступного іспиту. Не треба нікому віраджувати від іспиту лише задля того, що хлопець не вміє добре по німецьки, бо коли хлопець відповідала не добре з руского і рахунків, то мусить его прийняти, а коли-б его тільки задля слабого знання німецької мови не хотіли прийняти, то наші товариства уніміють ся за ним хоч би у самого міністра. А що тому, що не зробить вступного іспиту вертають таку вступну, то нема притім ніякої страти для родичів, і тому повинен кожний, що лиш має охоту до дальшої науки, приступати до іспиту: „купити, чи не купити, а торгувати можна“, торгуймо-ж, щоб виоторгувати як найбільше учеників для рускої гімназії. Відним родичам талановитих учеників сказати треба, що руска бурса

вливати красу в жите а властиво добувати з жита то, що в ній красне, а не прикривати ще его болотом земним. Сама природа всяке болото і надло прикриває зеленою гарною травою, прибирає квітками, нищить его, нове жите вливає в него, а ми сіру буденщину приймаємо за найвисшу мудрість жита і ставимо єї за правило жита. Ні, на таке я не згоджу ся!

— Sunt lacrimae rerum*) — сказав на се Дорош. — І твій рожевий погляд на світ має свій сумний бік... Але почекай-но ти, скажи мені по щирости: чи ти за своєю Стефкою ще так само тужиш, як торік в осени? Правда, що ні? А фотографію єї носиш?

— Не ному і не тужу так, то правда. Іноді й на кілька днів зовсім забуваю свою пригоду...

— А бачиш! — тішив ся Дорош.

— Чекай: з того ще ти не можеш виснувати собі, що я підпер твій погляд.

Коли я тепер, пригадавши собі Стефку, чую ся деколи байдужним до неї, то се лиш доказ, що я єї не любив так, як потрібно.

— Як потрібно... повторив Дорош. — Любви не мірить ся ані метром ані літрами! Коли ти можеш знати, чи любив так, як потрібно, чи ні? Як же ти хочеш: „що години ложечка“, як лікарство?

— З тобою годі договорити ся!

— Чому годі? — питав ся Дорош. — Ти договорив ся до того, що Стефки не любив як потрібно а властиво, що она не заслуговувала на правдиву любов. Ну, добре! отже коли ти доси нікого не любив, то ти на мое питанє, чи не дуриш ся в дідичі, не повинен був закривати ся тим, що ти вже раз любив, а другий раз не можеш. Се-ж логічно! ні?

Загнав Дорош Левіцького своєю логікою в такі нетри думок, що той не міг з них вибрати. Тому покинув боронити себе теоріями, а сказав просто, хоч роздразнено:

— Хто підозріває мене, що я дурую

ся в Мані, той мусів хіба на голову впасти. Люди все більше знають сказати щось про чоловіка, ніж він сам про себе. Она богата, а я... Дай спокій, не дошкулую мені!

— Почекай Славку! — обставав при своїм професор. — Номінес зипиш,**) і я і ти і Маня. Она, так само як ти не має серця з золота, хоч сама заможна, тільки з мяса... таку саму торбу з мяса в грудях, як ти. Отже може залюбити ся в тебе... Може і любить ся вже, хто там дівчину відгадає?! Так ти возьми ся гарненько до діла і дідичку хан! разом з єї грішми. Будеш паном! А она сама також нічого собі.

— Она в мені не дуриє ся! — успокоював его Славко. — Не бій ся! То не сільська гуска, що леда в кім залюбить ся.

— Ну, адже ти не є леда хто!

**) Ми люди.

*) Кожда річ має свої слози.

прийме нарік лиш самих учеників рускої гімназії і то багато більше як сего року за малу плату ба навіть якесь число даром. Найже кождий пробує щастя своєї дитини. Звертаємо увагу всіх і на те, що в школі народній в Чернівцях при улиці краєвої палати (Landhausgasse) можна що дини записати хлопців у п. уч. Руснака до курсу, в котрім даром приготавляють хлопців до вступного іспиту до рускої гімназії. Додати-б ще й то, що для хлопців, котрі потребували-б довшого приготавляння, може тов. „Руска Школа“ в Чернівцях урядити курс приготавлячий і під час вакацій, се повинні би зробити й наші учителі-патріоти на селі і показати тим успіхи своєї школи. Кличемо ще раз: вписуйте як найбільше хлопців до рускої гімназії!

Хто дволичний? При дебаті над прилученем Чернівців до краєвого фонду шкільного др. Волчинський назвав обиняками інспектора краєвого др. Тумліржа „einen Zweiselenmenschen“ за те, що будучи інспектором краєвим виступає за користь міста, а не за краєвим фондом шкільним. Слушно відповів на те др. Тумлірж, що в раді громадській він є передовсім радним, що не допускає до покривдження міста. Але чим виправдає ся др. Волчинський від закиду дволичности — а можемо его зробити зовсім отверто супротив нашої посади і радиого. В соймі не хотів др. Волчинський нічого знати про народну школу, а внесене, щоби дідичі причинили ся до краєвого фонду шкільного, збував дивовижними вигадками, що дідичі не потребують школи для своїх дітей, бо їх посилають до міста. Але чиж дідичі обійдуть ся без мужика — хіба що се лежить в їх інтересі, щоби він лишив ся темний. А тепер нараз др. Волчинський розвиває ся в раді громадській за краєвим фондом шкільним і будучи радним міста виступає прямо против его інтересів. Але навіть ще в тім виступі був др. Волчинський нещирий і поводи ся якимось засліпленням шовінізмом. Повориставивши тою обставиною, що у нас називають православну віру волоскою, він говорив про 1144 волоских і 436 руских дітей, що не ходять до школи. Ні, пане радний, не ховайте в карман наших дітей а говоріть про 1144 православних і 436 уніятських після віри або про 1200 руских і коло 400 волоских дітей після національности. Нам тільки дивно, що радник Йосифович, що прецінь засідає в раді громадській, не скартав тої непереворотности румунізаторської.

Емігранти. Дістаємо таке писмо: Дня 3. мая облягли дворець в Черткові емігранти до Канади. А було їх около 500; всі одягнені в німецький стрій. З Кривча вихали 4 вози, повні людей; з Єрмаківки возів 6, з Більча 10, з Пановців 6, з Ніври 3, з Бабинців 5 і т. д. Рух еміграційний зростає. А виходять що заможніші господарі. „Чого йдете? — питаю ся їх. — Адаже ви можете і ту вигідно

жити.“ — Не можемо! відповідають. Тягарі на хлопа за великі, а права добити ся тяжко! Всякого паньства тай урядів памножило ся безліч. Все хоче з хлопа жити. Не видержимо! Всі попадаем в зарібники. Продаеш безрогу, дай куку в руку то сему то тому. Хочеш концесії на склеп — дай війтови, дай писареві, дай повітовому секретареві... От ми і нашпортів не дістали би, як би були не оплатили ся у на-на секретаря. З нас беруть за нашпорт 10, 15 і 20 зр. Пригляньте ся ліпше нашій долі, то і самі підете з нами... Так кажуть емігранти. Настрій такий, що ціл села вивандрували би, як би мали волю і гроші. Лишили би ся самі нездари, засуджені на недолю та неволю.

Друге число мужицької газети *Праця* вийшло в суботу і містить такі статі: Поучене про езекуції; поезию Франка; про парцеляцію ґрунтів; про раду державну, про війну; про Канаду; і про мужицький поганій звичай кланяти ся навіть таким, що не гідні того. Ціле число писане дуже приступно і певно сподобає ся мужикам. Вже по першій числі зголосило ся значне число селян з передилатою. Газета *Праця* заслугоє на як найбільше розширене.

Письменна матура в тутешній гімназії розпочала ся нині дня 10. мая.

Пригоди з трамваем. З Одеси доносять о страшний смерті візника трамвайового Александра Чубарова. В хвили, як віз кінної залізничі був в повнім розгоні, якась собака прискакувала до коний, брехала на них і справляла перепону в правильнім руху воза. Візникови не стало терпелivosti, станув отже на стени, схилив ся і одною рукою держав ся поруча воза, а другою ударив собаку батогом. Нечайно стратив рівновагу і заким проїзжі у возі та кондуктор встигли задержати его від падення, дістав ся під колеса. Почув ся страшний тріск костий нещасливого. Візник спроміг ся ще крикнути: „Ратуйте!... гальма!“... і все стихло. Коли кондуктор задержав віз і витягнув при помочи проїзжих візника знід коліс, візник був непритомний; низшу часть черева мав пошарпану, а лице і плечі поранені. В шпиталі помер нещасний. — Зовсім подібна подія дучила ся, як нинішній уторекі часонис, в Будапешті. Лиш що в описаній пригоді причиною катастрофи була собака, а тут — дівчина. Було то ще в страстну патицію. Серед тисячів людей, що проходили по місті, відвідуючи божі гроби та любуючись теплим, веселим воздухом, усотрив один молодий мужичина хорошу панночку і давай сідити за нею крок за кроком. Панночка хорошилась то до одного костела, то до другого, то приєшнувала ходу, але напастник ані не думав відчепити ся. Щоби спекати ся остаточно влізливих промов свого обожателя, хотіла перебігти на другу сторону улиці, так в ту ж хвилю надіхав трамвай електричний із за угла камениці. Она встигла

пристанути на безпечнім місці, а він поніс страшну кару. В погоні повалив ся з цілою силою розгону під трамвай і заким кондуктор отямив ся і здержав вагон, нещасний попрацвав ся з життям. Всі думали зразу, що то цілком звичайне самоубійство, але згодом дізнали ся о всім, бо панночка непокоєна совістю, удалась по кількох днях до поліції і пояснила цілу трагічну подію.

Сьмілої крадежи допустив ся один злодій дня 27-го цвітня в Одесі в магазині золотника Зільберберга. В грошах, брилянтах, золоті і иньших дороговціностях забрав злочинець 80 до 85 тисячів рублів. Той золотничий магазин міститься в готелі „Імперіяль“ при головній одеській улиці Дерибасівській. Проворний злодій знаючи, що над магазином суть вільні комнати, зголосив ся до готелю як подорожний з річами і паспортом, виставленим на імя Грека Спіридіона Рафтопуло. Ему дали комнату і тоді він пробиб дріу в помості та снуєтив ся насамперед до склепу з пахощами, де отворив верттаймівську касу, але найшов у ній лиш 6 рублів. Відтак виломив кусень стіни до сусіднього золотничого склепу Зільберберга і там розгосподарив ся як у себе дома. Забрав все, що уважав за відповідне, вернув назад до своєї комнати, вийшов з неї спокійно і пропав як камінь у воді.

Пригода на залізничі. Дня 4. с. м. вночі на стайці в Болшівцях особовий поїзд рушив був саме вже в напрямі до Станіслава, коли нагле по кількох підскоках здержано его. Причина була така: В однім вагоні III-ої класи сиділа недавно повінчана молода пара, Пилип Гольдберг з Черновець і его жена. Гольдберг спав. Чи він сам збудив ся, чи збудили его крики товаришів: „Станіславів!“ — не знати, досить, що збудившись він схопив ся, вибіг з вагона і скочив так нещасливо, що дістав ся під колеса, де й погіб на місці. Тіло его було подерте на кусні. Жена Гольдберга, не знавши, що стало ся з мужем, скочила й собі-ж за ним, але йй не стало ся нічого, може тому, що поїзд уже здержувано. На однім пасажирі пригода та зробила таке пригноблюче вражінє, що він приїхавши до Станіслава, зараз вночі помер. Був то якийсь агент торговельний, Айзик Шрагер.

Виконали в Лукавиці коло Цурина дня 7. мая при конаню ями скриню, а в ній двоїтну дитину, покрапану на кілька частин. Що має означати се страшне відкритє, може викаже судове слідство, що вже зістало заряджене.

Дрібні вісті. Товариство Просвіта у Львові має тепер 420 своїх читалень. В однім місяці цвітня засновали ся 23 читальні Просвіти. Коли в нас на Буковині такий рух буде? — Як скоро забуваємо ми тих людей, що працювали для нас, видко з того, що тепер львівські газети питають ся, може хто знає, де є могила письменника нашого Івана Вагилевича, котрий помер 10. мая 1866. р. Він був істориком, спас від заглади архів міста Львова, а під кінець життя був зайнятий в бібліотеці ім. Осесольських — тепер же ледви в 30 літ по его смерті люди вже не знають, де его могила.

Телеграми „Буковини“.

З дня 10-го мая 1897 року.

Атени. Все населене онустило Вольо. Загально говорять, що зачали ся вже переговори для привернення мира. Правительство просило держави, щоби приказали адміралам дозволити грецькій флотії забрати грецькі війська з Крети. За причину відкликання військ подають наглу потребу оборони Тесалії. Смоленський очікує при Турсулах нової зачіпки. Грецькі війська стоять під Домокосом готові до бою. Значні турецькі сили воєнні надходять від Фарзала.

— Ет, глузуєй собі з кого иньшого, а не з мене!

Оба на хвилю замовкли.

— Чей ти не загнівав ся на мене? — спитав ся знов Дорош.

— То ні, але підозріня твої пусті!

— Коли пусі, то киньмо їх! Одяк що ти властиво думаєш з собою починати?

— Жду!

— На що?

— На хвилю, котра мені скаже або женити ся або висьвячувати ся безженним. І за одним і за другим промавіє багато обставин, тому й рішити ся трудно. Так я і жду.

— А тимчасом?

— А тимчасом бавлю ся в патріота, працюю для народу — передразнював Славко сам себе. — Ні, знаєш, Петре, поважно кажу тобі: я вчу ся тепер в школі жити. Що тижня відкриваю в Залісью пречудні річи і вже відкрив їх стілько, що аж на-

зякав ся і почув ся безрадним супротив них.

Славко оповів Дорошеви свої заходи і розчарованя. Дорош слухав і, коли сьміяв ся, то все з оптимізму Славка. Той не тратив надії на успіх, а Дорош дуже не вірив своїм братам знід сільської стріхи.

— Я — казав Славко — доси тільки орієнтував ся в селі, агітував, але тепер возьму ся добре до роботи, коби тільки я чимськорше уладив свої власні діла... А то ся непевність мучить мене...

Дорош дав ему раду таку: — Роздобудь для села сто тисяч, господаруй ними розумно, не давай їх, борони Боже, в руки хлопекі, тільки дай їм їсти, одягни їх і справ їм музики — а станеш заліським пророком. Хлоп то несвідомий, але найзавзятійший прихильник „жолудкових ідей“.

(Далше буде.)

„РУСКА БЕСІДА“

в Чернівцях

має на складі отсі свої видання:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛІОТЕКА“

для молодіжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по 1 зр. за рочник, а всі 7 разом 6 зр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА“

сумна історія, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр.

„Слова правди і науки“

а поезий Тараса Шевченка. Ціна 10 кр.

„25 повісток“

для чемних діточок.

32 сторін. Ціна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“

Даруночок для руских діточок. Ю. Федьковича 10 кр.

На поштову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Бібліотеки“, а по 2 кр. за кождо поодинокую книжочку.

Замовлення приймає й редакція „Буковини.“

Для панів учителів!

INSPECTIONSBERICHT,

Jahresausweis

і Шкільні повідомлення
(Schulnachrichten)

є на складі

в друкарні „Рускої Ради.“

Просимо о замовлення.

• Прекрасна повість Ольги Кобилянської „Царівна“ вийшла накладом „Буковини“ окремою книжкою, котра має 424 сторін, вісімки, і коштує лише 1 зр. 20 кр., з пересилкою не рекомендованою 1 зр. 30 кр.; з рекомендованою 1 зр. 40 кр. Передмову до повісті написав Осип Мановей.

„Царівна“ так своїм змістом, артистичним обробленням, як і благородною тенденцією визначає ся дуже поміж нашими новітніми повістями.

Купити можна в редакції „Буковини“. Тут також можна дістати оповідане О. Я. Кониського „В день сьвятої волі“ за 10 кр., з пересилкою 12 кр. і оповідане Т. Галіна „Перші Зорі“ за 30 кр., з пересилкою 35 кр. Купуйте!

Пам'ятайте на Народний Дім
в Чернівцях!

ДРУКАРНЯ „РУСКОЇ РАДИ“ в Чернівцях.

Перша на Буковині

РУСКА ДРУКАРНЯ

в Народнім Домі

при улиці Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські в мовах рускій, польській і німецькій.

ДОБІР БУКВ ВЕЛИКИЙ.

Роботи виконує ся скоро, солідно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

Із Найвисшого приказу

Єго ціс. і кор. Апостольского Величества

устроює ц. к. дирекція льотерійних доходів

XXXI. Ц. К. ДЕРЖАВНУ ЛЬОТЕРІЮ,

з котрої чистий дохід присвятять ся

ЦИВІЛЬНИМ ЦІЛЯМ ДОБРОДІЙНИМ

сеї половини держави, між ними і 6000 зр. на

„РУСКИЙ ДІМ НАРОДНИЙ“

в Чернівцях.

Ся льотерія обнимає 7816 виграних в готівці,

поділених на

148 виграних головних із 3834 попередними і 3834 слідуєчими

в загальній скількості

165.000 корон в золоті та 100.950 зр. ринських а. в.

Тягнене послідує невідклично 10. червня 1897 о 12. год. в пол.

Оден льос стоїть 2 зл. ринських а. в.

Льоси продає і адміністрація „Буковини.“

Льоси можна купити і в ц. к. льотерійних урядах, у всіх льотерійних колектурах, в продажах тютюну, в урядах податкових, поштових і телеграфічних, в конторах вини, в урядах стаций жеізничних і др.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ І ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українсько-русского народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просвіта“, а виконана в літографічнім закладі Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарська ціна карти, наклеєної вже на полотні, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просвіті“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Розсадники винної лози парискої, котра скоро дозріває, і не потребує дуже доброї землі, по 10 кр. за штуку, можна дістати у п. Атаназія Русака в Чернівцях, улиці Пумпула число 4. — Зголошувати ся треба як найскорше, поки час.

Котвиця

Liniment. Capsici comp.

з антики Ріхтера в Празі, загально признаний знаменитий усмирюючий лік на втиранє: по ціні 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всіх аптеках. Просимо жадати сеї загально улюблений лік просто під назвою Ріхтера Liniment з котвицею і приймаєти з остерожністю лише флашки зі зливним анаром охоросіи „Котвиця“ бо лише ті справді.

Антика Ріхтера під золотим ланом у Празі.

ЧАСОПИСЬ
для
руських родин.

Виходить щодня
крім днів по-
недільних і свят.

БУКОВИНА

Редакція і адмі-
ністрація в Чер-
нівцях ул. Пе-
тровича ч. 2.

Попередплата
10 зр.

Руска рільнича школа в Кіцмани.

Від осені сего року будемо мати в Кіцмани свою руску рільничу школу. Будинки школи мають бути до осені готові, директор школи н. Жуковский уже є, наука певно почне ся вже сего року.

Доси була на Буковині тільки одна подібна рільнича школа, і то німецька в Чернівцях. З неї широкий загаль населення нашого краю не мав користі; для селян потрібні були низші школи рільничі з зрозумілою викладавкою мовою, а такі установив краєвий сойм по довголітніх заходах що йно торік, одну руску в Кіцмани, а другу волоську в Радівцях.

Ті школи буде утримувати край а в них будуть учити рільництва селянських синів, що покінчили народні школи. По окінченню такої рільничої школи повинні би ученики вміти самостійно і розумно господарити на своїх ґрунтах, бо все, що рільникови потрібно знати, буде можна в тій школі навчитися.

Наука в тій школі буде тривати два роки з перервами лише на Великдень і Різдво: рік починає ся 1. жовтня а кінчить ся 30. вересня. До школи будуть приймати хлопців межі 14 а 16 роком жити (молодших або старших хлопців будуть приймати лише за дозволом віділу краєвого). Аби хлопців прийняли, потрібно дозволу родичів, або опікунів і їх зобов'язати, що будуть за хлопців платити (коли не дістануть дарового місця). Потрібно доброго свідництва а покінченої нормальної школи і свідництва здоров'я. Подана треба вносити до дирекції школи перед початком шкільного року.

Школи рільничі в Кіцмани і в Радівцях то є інтернати (бурси), де хлопці дістануть мешкання, їде удержання і опіку лікарську в екстремній слабості. До тих шкіл приймуть по 20 до 24 учеників, отже і кіцманська буде мати до 24 учеників. З тих десятих приймає край на себе і буде за них платити. Інші мусять самі за се-

бе платити по 120 зр. на рік, в чотирох чверть-річних ратах згори. Громади, товариства і приватні особи можуть за згодою з віділом краєвим назначувати стипендії для учеників. О вільні місяці можуть старати ся ученики лише родом з Буковини.

В школі будуть учити релігії, рідної мови, німецької мови, рахунків, геометрії і рисунків, землерис (особливо Австрії і Буковини); історії натуральної, будови рослин, хову худоби, господарки, лічення худоби, знання законів і лісової господарки. Може будуть і музики вчити та пожарництва. Очевидна річ, до того все прилучує ся практична робота в полі, в городі і в стайні і в вільний час прогулянки для звичкених візиревих господарств. Школа буде мати для практики ціле своє власне господарство.

Подаючи єї деякі дані про руску рільничу школу в Кіцмани, ми хочемо тим завчасу звернути увагу наших господарів, щоб не занедбали доброї нагоди і дали своїх синів на науку. Аби-ж то скорше дістало ся до відомості селян, то маємо надію, що наші учителі вже тепер розповідать селянам, що то за школа і який з неї користь.

В Галичині позакладали пани такі школи, аби мати добрих економістів; а ми на Буковині повинні повести річ так, щоби самі селяни мали користь із школи, а не дідичі.

Упійнули ся за Русинів.

Вчора подали ми в газеті сварку в раді державній. Нічо иньше то не було, тільки проста сварка така, що дивувати ся треба послам. Німцям забагає ся панованя німеччини в цій державі, так як то колись було, а часи тепер вже не такі, аби не було кому їм спротивити ся. Президент міністрів видав без поради послів звисне справедливе розпоряджене язикове для

Чехії і Моравії, аби не було Чехам кривди. Німці на то дуже обурили ся, звели бучу і обжалували чотирьох міністрів. Сварка веде ся минувшого тижня через три дні і закінчила ся в суботу тим, що 203 голосами против 163 відкинула рада державна обжаловане послів. В суботу в тій справі сказав своє слово і славянсько-християнський Союз, до котрого належить єм руских послів. В імені того Союзу промавив посол люблянський Сустерчіч. В річ своїй, а властиво в короткій заявці, зазначив бесідник, що сторонництво полудневих Славян і Русинів з Галичини та Буковини радо витяє згідані розпорядженя язикові, яко такі, що впливають з установ основних державних законів. Розпорядженя ті є лише виконанем заповученої всім народам австрійським рівноправності. Бесідник не обжалував міністерства а противно хвалить єго сміливість, енергію і силу, що мимо труднощів рішилось оно вимірити справедливість покривдженню доси народам. Такі розпорядженя мусять бути видані для всіх коронних країв Долишавщини, де є мішане населення. Они мусять бути видані для полудневих країв, де живуть народи Словінці і Хорвати, як і для Галичини і Буковини в користь Русинів. Народам поодиноким треба подати їх права національні а відтак взяти ся за позитивну роботу на полі економічній і соціальній реформ. Братному народови чеському жєлає бесідник щастя до одержаних успіхів, а над обжалованем кабінету належить перейти до порядку денного. Річ пос. Сустерчіча прийала палата грімними оплесками. Уступ про потребу виданя розпоряджень язикових в користь Русинів прийали Німці з зачудованєм а разом з радістю, що ось то і Польки будуть мусіти в деякі уступити.

47)

ЗАЛІССЕ.

Повість

ОСНА МАКОВЕЯ.

(Даліше)

Ту розмову з Дорошем, практичним хлопським сином, що ще хлопцем в гімназії мусів заробляти на власне житє, розважав Левіцький принагідно довгий час. Особливо спонукала єго та розмова придивити ся ближше своїм відносинам до Мані. Доси не здавав він собі з них справи. Жив з дня на день, учив Стася, учив свої сестри, ходив по хатах селянських, або без ціли на проходи, читав дома багато, розмавив з Заборовськими о звичайних річах — і що-ж більше? Нічо, єї Богу нічо! Тимчасом не лиш єї дівчата виявили свої згоди в гаїлці, не лиш Дорош відважив ся дошкулити єму дідичкою, а навіть проворна бабуся Клявдія перевірала мабуть деңо і раз взяла єго на винит. Він і слухати не хотів того, тільки й чув замітку бабусину, що „то було би незле, як би вдало ся!“

„Як би вдало ся!“... Коли-ж бо Славко був пересвідчений, що раз: оно єму не

вдасть ся, по друге: він за тим зовсім не тужить, противно масток Мані будить у ній підозріне, чи взагалі може він любити єї щиро (коли би того мастку не мала, то ще би уважав то можливим), а по третє: що він Стефки ніколи не забуде. Хоч він про неї так часто тепер не гадає, як колись, та чому єму так прикро, коли згадає? Що за чутє будить ся в ній тоді? Чи то жаль по страті, чи вражена гордість, чи такі та дійсна любов, що ніколи не кінчить ся, хоч би єї й такі розчарованя прибили? Мабуть се такі не що иньше, тільки ся любов... Що-ж то? чи кожда любов мусить вести під вінець? А коли не заведе, то мусить скінчити ся? Житє то не роман писаний для покоївок і студентів!

Маня... що таке велике она? Она й не багато гарійша як Стефка! То правда, що она має більше доброго серця і розуму, більше, сказати-б, делікатна в поступованю своїм; але-ж такі прикмети можна подібати у тисячів дівчат і проте молодій за ними не тужать, не шукають їх, а противно оминають... А ту з поговорів виходило би, що він як не на гроші, то на се дав ся зловити. Він! Славко Левіцький, що тому кілька місяців свою суджену видав за муж!

А може Маня залюбила ся в ній? Коли-б залюблені поступали собі так, як тепер она поступає собі, то справді чудна була би то любов! Кілька днів по Великодні она оминала єго, що єму, розуміє ся не могло бути приємне, бо приходив на різні здогади, але відтак знов з ним розмавив, як звичайно, хоч не вияснила єму, чому єго оминала. З цілого „непорозуміння“ лишило ся тільки щось, що здавало ся Славкови занадто великою повагою. Він пригадував собі, що давнійше она нераз щирійше з ним розмавивала, навіть жартувала... так, се правда... але се також правда, що і давнійше не розмавивали о чімсь дуже сердечнім. Звичайні розмови інтелігентних людей... Годі-ж від Мані жадати, аби она все була в однаковій настрою. Її уже двацять один літ, то і повага та спокій їй до лица.

Минув квітень і більша половина мая минула — а в їх спокійних відносинах нічо не змінило ся; Славкови тільки прибула нова журба, що батько западав на здо-релю. Аж при кінці мая, в перні роковини смерті Заборовської, склало ся, що Славкови розяснило ся троха згадає не-порозумінє. Маня була того дня дуже роз-

Виховане селян.

Наші старші селяни потребують виховання ще більше, як їх діти. Вони і поведуться і носять ся зовсім не так, як у людей розумних. Ми до того привикли так, що нас то не разить, але найлише наш селянин виїде з краю, між Німців або Американців, як то емігрантам трапляє ся, то там на него дивлять ся, як на Готтента. Наші люди брудні, нечесані, зарослі, з довгим волоссям, прийдуть в хату, то потім хоч ладаном кури, а пошанувати себе не вміють, так що за них аж стид бере. А ми на то не звертаємо уваги і хіба лише сьміємо ся, коли нашому мужикови траплять ся пригода, як от якомусь емігрантові, що его агенти в Бремені чи Гамбургу оддерли з грошей, а в нагороду за то обстригли і так пустили до дому. Не могли Німці дивити ся на нашого довговолосого мужика і зробили ему такого збитка.

Але от читаємо новинку у вчорашній Буковині, що з 500 емігрантів вибрало ся з Чортківщини в Канаду і всі вже були одягнені в німецький стрій. Ся новина цікава. Вже дізнали ся селяни, що Американці з наших мужицких стрій сьміють ся, і прибрали ся по німецьки. Отже наверх будуть уже виглядати „по людски“, але характер свій змінять певно аж по літах на чужині. Там їх привчуть, себе шанувати і не понижати ся.

А ту нам мають лишити ся і на далі брудні, нечесані, грубі мужики без виховання? Учім їх! учім, аби не потребували їх соромити ся. Нова газета *Праця* дуже добре робить, що не забуває і на то і вчить їх у другім числі так:

„Приїде мужик до міста і зійде ся з якимсь ніби панком, що має чорний сурдут на плечах. Як той панок молодший від мужика, повинен перший перед мужиком зняти шапку. А чи так у нас діє ся? Ні! Мужик перший скидає шапку, кланяє ся панкові аж до ніг, і як довго з ним говорить, держить шапку під пахою.

Приїде мужик до уряду. Як там поводить ся той чесний газда, що платить податки, той батько дітий, той старець з посивілою головою, котрого кождий шанувати повинен, перед котрим кождий молодший повинен схилити свою голову, здобити шапку? Чи він їде випростованний, з гордо піднесеною головою?

жалоблена; она провела трохи не цілий ранок на могилі матери, а й пополудни походжала смутна по парку. Потім ся батько, потім ся і Славо.

Він сидів у тіні старих лип та читав книжку, коли она надійшла також з книжкою.

— Позвольте коло вас сїсти?

— Прошу дуже. Ви певно перед хвилиною знов плакали?

— Що-ж діяти?

— То правда, що спляти сліз не треба, від них легше, але все-ж можна собі і найсумнішій пригоди в життю вижити спокійно.

— Не потїшайте мене — відповіла Маня — я знаю, що у вас добре серце. Знаєте, пане Ярослав, я вас недавно скривдила.

— Як? — спитав ся Славо здивований.

— Ви не помітили, як я оминала вас?

— Замітив.

— А знаєте, чому?

— Не знаю.

— Аж сьмішно мені тепер самій: я налякала ся тоді при галіці людського по-

Ні, він на улиці ще здобуває шапку, і так входить до уряду. Зайде ему там дорогу перший ліпший слуга, аби мав лиш чорну сурдутину, а мужик зігне ся в четверо і хап за руку тай цілує. А той слуга, а хоч би і урядник — як він до него? Позволить старому газді, полізати своєю — „паньску“ руку і не питає: „за чим ви пане газдо“, але: „що ти хочеш“. Часом буває ще гірше, він виганьбить, споганить газду послідними словами, а наш газда думає, що як він мужик, то мусить се прийняти, і що панови таке вільно.

Так оно не є. Тих урядників ми годуюмо, тож они слуги народу. Не ми їм але они нам повинні кланятися. Старий мужик-газда, що кланяє ся такому панови, котрого не знає, або молодшому від себе урядникови, та ще й цілує его в руку, він не варт, щоби его шанували его власні діти. Такий газда, що вклонить ся панови, котрий его виганьбить, заслужив собі хіба на се, щоби ему его власні діти в очи наплювали.

Час нам відвчитися ся того. Панами кланяймо ся лиш таким, що старші від нас і що їх добре знаємо. Ані перед хатою паньскою ані перед урядом не скидаймо капелюха, а як говоримо з паном, не держім капелюха в руці, лиш так само як і пан, на голові. Не даймо говорити собі „ти“. Кождий пан чи не пан, повинен до нас говорити „ви“. Як нам який пан, чи урядник скаже лихе слово, повинні ми его зараз подати до суду, а его там так покарають, як і мужика, котрий виганьбить пана. — Шануймо себе самі, тоді другі будуть і нас шанувати.

Так радить *Праця*. Та ще не одного нашого треба би відвчитися наших селян, аби робили ся „людьми“ не аж тоді, коли забирають з краю, але вже таки ту в нас дома.

говору про нас обоє. На що мають люди сидіти робити, коли між нами нічого не було. Правда?

— Правда! — potwierдив Славо.

— Ви чей перед ніким не говорили щось про мене, або радше про нас обоє?

— Борони Боже, що-ж я міг говорити „про нас обоє?!“ Адже ми не залюблені! Ви не гнівайтесь, що я так отверто кажу.

— Не гніваю ся. А я справді вже налякала ся, що ви може чим похвалили ся... Ну, коли так, то добре. Нас не можна о нічо підозрівати...

— О нічо — potwierдив Славо.

— Але проте ми собі добрими приятелями можемо бути?

— Можемо, розуміє ся.

Отже рішили ся обидвоє бути собі добрими приятелями. Таким чином „непорозуміє“ скінчило ся на вдоволенє обох сторін.

XIX.

Аби зробити приемність Славо, прийшло раз Мані на думку, спитати ся в батька,

НОВИНИ.

Чернівці, дня 10-го мая 1897.

Пастирі і віви. Кілька тих прикладів, поданих нами в остатніх числах, як декотрі православні сьвященники пасуть свої віви, очевидно зрушили селян і ми знов дістали кілька листів з наріканнями на панотців. Між иньшими, описує нам один селянин, як радить собі о. Б. в Д. Коли хто в его селі помре, він замикає дзвіницю, і так довго не каже дзвонити, доки не згодить ся за похорон. А торгує ся, як треба, і цілий день, а все висилає чоловіка з хати, аби „порадив ся“. Рада кінчить ся звичайно так, що селянин пристає на все, що панотець хоче, аби лиш похорон відбув ся по божому тай по людськи. Таким панотцям треба пригадати слова пророка Іезекиїла (гл. 34.), котрий каже:

„І було до мене слово Господнє таке: Сину чоловічий! скажи пророцтво на пастирів Ізраїлевих і розповідь їм, тим пастирям: Так каже Господь Бог: „Горе пастирям Ізраїлевим, що пасуть самі себе; не віви повинні они пасти? М'ясо ви їсте і вовною одіваєте ся, ситі віви закодєте, а стада не пасете. Слабих ви не підтримуєте, хорої віви не лічите, перелому у неї не перев'язуєте, прогнаної не завертаєте і пропавшої не шукаєте, а правите ними остро і жестоко. І розбігли ся они (до Канади), тому що не мають пастиря, і дістали ся в зуби всякому звіреви в доли (агентам) і розсідали ся. Вукають віви Мої по всіх горах і на всякім горбі і по всім лиці землі розсідали ся віви Мої; і ніхто не розвідує, ніхто не шукає їх.

Далого, пастирі, послухайте слово Господнє: Живий я, каже Господь Бог: за то, що віви Мої оставлені на погубу і без пастиря дістають ся в зуби всяким полесним звірам, і пастирі Мої не шукали овець Моїх, а противно самі себе пасли, а овець Моїх не пасли, — за то, пастирі, послухайте слово Господнє: Я піду против пастирів, відберу віви мої з рук їх, нажену їх, щоб не пасли овець, і не будуть уже пастирі пасти самі себе — а віви Мої не будуть уже добичею народів і звірі земні не будуть поїдати їх; лиш спокійно будуть жити і ніхто не буде їх лаяти...“

Так каже пророк Іезекиїл про тих сьвященників, що себе пасуть, а не віви.

Щоб знав, що дурнів всюди бють. В селі Товстогузі, повіта тернопільського, живе селянин Павло Гуцул з жінкою і сином 16-літнім хлопцем. В часі еміграційної горячки до Бразилії продав він всю свою власність, зложену з го-

як він собі уявляє будучий заряд громадський. Вчинила се без намови Славо, аби потім похвалити ся перед ним новиною.

— А що-ж се тебе обходить? — здивував ся батько. — Хочеш бути війтом?

— Оттак з цікавості. Приемнішше мешкати в селі, в котрім заряд розумний і котре розвиває ся, аніж поміж злодіями і жебраками.

— Адить! як говорить! Маш рацию, Маню, то правда, а то сам бачу і вже такого Костинина на війта не пущу.

— Пая Левіцький каже, що найлучший був би Головатий.

— Пая Левіцький так каже, а я кажу інакше. Головатий радикал; я найду иньшого.

— Але розумний чоловік.

— Чи ти его знаєш?

— Ні.

— То по що его боронити?

— Я би хотїла і дальше жити в Залїсї; тому думаю...

— Ет, дитино, не балакай. Передов-

рода і нової хати, вартості до 400 зр. за четверту частину сеї суми. Безплатний перевіз до Бразилії здержано а Гуцул мусів ждати, чи не прийде час, коли знова безплатно перевезуть его за море. Тимчасом гроші з продажу хати і города минули ся на жите і з весною сего року мав Гуцул в кишені всего 8 зр. Під той час навинула ся до хати Гуцула якась шляхтянка. Она обіцяла дати Гуцулові і его синові вигідне місце у Львові. Тут мали они оба пильувати города у якогось великого пана. Нагороди за посередництво не ждала шляхтянка ніякої. Гуцул вибрав ся з сином і шляхтянкою до Львова, а що останній не ставало грошей, то Гуцул купив також для неї карту їзди. По дорозі частували ся всі троє і з останніх 8 зр. лишило ся Гуцулові 3 кр. У Львові завела шляхтянка Гуцула перед перехідну кам'яницю і веліла ему заждати, доки властитель города не зійде разом з нею на утиник. Гуцул ждав і не дждав ся. З трема крейцарями в кишені мусів Гуцул з сином вертати пішки 22 милі до дому.

Ворожки в Чернівцях. За шістьку можна в Чернівцях дуже легко дізнати ся, що з чоловіком стане ся. Іде ся до ворожки або до планетника і ті з карт або з фасолі виворожать, яке ему щасте судило ся, що его вороги заміряють, чи дістане гроші в короткім часі, чи вийде замуж, чи буде чоловік вірний і т. д. Шістька не велика страта, а довідати ся різних цікавих і загадочних річей кортить дуже. Так може думала собі і Анна Гандзюк з села Торського коло Товстого в Галичині, що прийшла аж до Чернівців до ворожки. Тут зайшла до пані Марії Мізер, сніпої на одне око вихрещеної жидівки, що мешкає при улиці Кучурмаре. Мізерова не-аби яка пані. Її чоловік поважний панок собі з бокобородами, є відай якимсь низшим урядником в магістраті а она має незлий заробок з карт. В неділю їде еякром до унітської церкви в такім широкім капеджесі як решето і щоб показати ся перед простим народом, силе лезами на тану а всі жебраки з під церкви збігають ся до неї як до якої добродійки — так уже знають її щедрю руку. Тота одноока вихрещка брала від Анни тільки по 20 кр. за карти, і казала їй ставити на лотерію, даючи їй „добрі нумера“. Анна виставила 7 зр., але не виграла ані разу. Тоді казала їй сніпоока ворожка для привернення щастя через 18 днів їти не содене, а коли і то не помагало мимо того, що Анна обходила ся майже три тижні без солі, казала їй привезати свого чоловіка, „щоб ворожка на него подивилася“. Чоловік Анни має слабкість сьв. Валентого, падачку таку, що як его хопить, то він тижнями мусить лежати. Але Анна витягнула его таки аж до Чернівців і

тут він захорював нагле. Побачила Мізерова, що не буде кому уїмнути ся за дурною жінкою, бо чоловік слабосильний, та давай намаляти єї, щоб продава кавалок ґрунту і за ті гроші „купила собі щасте“. Щасте мало коштувати 50 зр., бо Мізерова оповідала, що мусить їхати за ним аж у гори до одного гуцула, котрий має таку силу, що кождому „приверне“ его щасте. Анна зачала торгувати ся за щасте і виторгувала за 30 зр. Продала дома грядчину і принесла ворожці 15 зр., а другу половину обіцяла дати „як буде познака“. Але познаки не було і Анна знов дурно тратила ся на дорогу до Чернівців. Перед кількома днями прийшла Анна вже 24-ий раз до Чернівців до ворожки і стала ждати від неї або звороту грошей, або обіцяного щастя. Пані Мізерова замкнула ся в салоні, а своему пану мужові поручила оставшу в почекальни Анну „замалювати в морду“, щоб не пхала ся паньству в очи. Пан Мізер виконав припущення з такою точністю, що Анна з плачем вибігла на улицю а там зайали ся нею добрі люди. Чи у нас нема поліції, щоб такі річі, що прецінь загально знані, діяли ся безкарно в столиці краю?

Божка післанниця в арешті. Останніми днями 18-літня Ярина Єрчуківна, родом з Галиниці, сторожинецького повіта, обьявила ся в Ширівцях горішних божою післанницею. Довкола неї збирали ся великі товни народу і она обьявляла їм, що була через п'ять літ в небі і Господь післав єї назад на землю, щоб спасти людей і вивести їх з неволі і сорому. Люди слухали єї і віддавали великі почести. Тамтого тижня Ярина Єрчуківна прибула разом з великою товною людей, що вже повірили в єї божє післанництво, до Ширівців горішних. Там приймали єї з великим одушевленням і помімо толків і заборони сьвященника впровадили єї до церкви і там она говорила проповіді більше ніж годину, як єї перед п'ятьма роками взяли ангели до неба по тяжкій, смертельній слабості і як єї Господь назад післав на землю, щоб розповідала людям про небесні чуда та про всемогутність божу а людей учила божої правди сьвятої. При тім „святя“ остерігала людей перед жидами, щоб з ними не вдавали ся в жадні інтереси. Жандарм шировецький хотів арештувати сьвяту проповідницю, бо пізнав єї, що она, заким ще повернула з неба, сиділа в арешті за крадіж і волокитство, але товна селян, більше як 600 людей не дала єї арештувати. Єрчуківну боронив також шировецький вїйт і ціла рада громадська перед арештуванням. Відтак відпровадила ціла товна Єрчуківну до Старої Жучки, де також проповідала. Аж в Садагурі змогла жандармерія арештувати „святю“ мимо опору згромадженої

товни народа і шировецької ради громадської, що з вїйтом на чолі становила мовби прибочну сторожу божої посланниці. Против шировецького вїйта зробила жандармерія донесенє за опір а „святю“ засадила до судового арешту в Садагурі. А про що свідчить ціла тота сумна подія, що стала ся не в якомсь глухім куті краю, але зараз під боком столиці? Нарід охочий до світла, а бродить в темряві, бо наша церков стає для него незрозумілою і чужою через звісну румунізаторську систему. Коли православна церков стане на рускій землі рускою церквою і буде мати сьвященників з серцем прихильним до руского народа, то певно люди не підуть за дівчатами як Єрчуківна, котра не знати, чи є в повнім розумі.

Складки. На Народний Дім в Чернівцях зложили далі: складка, зібрана учит. з Неполоківців Ів. Терлецьким в день св. Воскресення 5 зр. 50 $\frac{1}{2}$ кр. (на ту ціль дали добродійка П. Козаришуківа 50 кр., панночки Єлена і Ольга Козаришуківни по 10 кр., даскал Ів. Кіндраш 30 кр., господарі Ст. Продан, Горцьо Кокорян, Мих. Руснак, Лаврентій Федорук по 10 кр., о. Дм. Козаришук дохід із мирования 2 зр. 30 $\frac{1}{2}$ кр., учит. Ів. Терлецький і его жінка Анна по 50 кр., господ. Андрій Горецький 30 кр., возний Кароль Спічак і жена его Єлена із Станівців додші. по 25 кр.), учит. із Маморниць Ів. Синюк 1 зр., машиніст Вас. Данилевич в Чернівцях 50 кр., начальник стациї в Боянах Аксєнтович 1 зр., К. Т. Ф. по 50 кр., учит. з Барбівців Мих. Гадза 1 зр., учит. із Бабини Ів. Цента 1 зр., надучит. з Барбівців Ник. Кушнірюк 1 зр. 50 кр., за постаєння на подвірю 15 кр., адюнкт Ганкевич 25 кр. разом доси 166 кр. 37 кр. — На вкладку членів основателів Народного Дому зложили надучит. з Кічмана Грин. Никорович четверту і п'яту рату по 5 зр., редактор Маковей першу рату 2 зр., купець із Садагурі Дмитро Грішук першу рату 5 зр., учителі Іваніцький Омелян, Кракалїя Михайло, Пігуляк Дарій, Зугасевич Андрій, Терлецький Іван, Прокопович Іля, Годованський Євгеній, Сорочан Олексє, Івасюк Віктор, Зибачинський Андрій, Шербанович Севастіян, Омельський Гінодіт, і управитель бурен Лонатинський Лев першу рату по 1 зр., Войновський Петро на давню вкладку 2 зр. а на нову 1 зр., Ілюк Онуфрій на давню 1 зр., купець із Чернівців Власюк, надучит. із Рогізної Данилевич першу рату по 1 зр., учит. з Мамайців Клим Іля, господарі з Рогізної Гаврилець і Меленка першу рату по 50 кр. — Люди добродійної лотерії по 2 зр. купили і дарували на Народний Дім: Войновський Петро, Зибачинський Андрій, Барбір, Лонатинський Лев, Спінул Николай надучит. з Бріда і о. Калінюк адміністратор з Шинивець. — На друкарню: надучит. з Барбівців Ник. Кушнірюк 1 зр. — разом доси 26 зр. — Сердечно спасибі!

єїм хто знає, чи ти останеш ся в Залісє. А в Мурованцї ти би не хотіла жити?

— За Більського я не вийду замуж — відповіла дівчина почервонівши.

— А то чому? Атже він чоловік під кождим виглядом порядний!

— То правда, але за старий для мене.

— За старий! Кілька літ менше або більше — то нічо не значить. А він чоловік заможний, сьвітовий.

Заборовський став їй розповідати, як би то було, коли би она вийшла замуж за Більського. Говорив так довго, поки дівчина розплакала ся; тоді і перестав.

Часи були і для Залісєї і для него тяжкі. Торік не зародило, оркан і зливи пошкодили всім ґрунтам; сего-ж року і в маю і в червні падав кілька разів град, була кілька разів буря і злива — і знов не було надії на врожай. В селі з причини злиднів приймали ся дуже радо занесені з торгів вісті про еміграцію до Бразилії і до Росії, хотій ще ніхто не відважив ся вивандрувати. Зарібків ніяких не було; в дворі платили найбільше 15 кр. за цілий весняний довгий день роботи; лише в Но-

воєлках у Маєраньської платили троха більше і тому туди ходили люди мов на прощу, не велике пересерде Заборовського. А Заборовський не міг настанчити грошей і на рати банкові за довг і для сина поручника і для домашнього господарства. Жив він зовсім не виставно, хоч і не скупю, та проте ся бідна, градами і зливами збита і сполокана земля заїзєвка потрібних на всі видатки доходів дати не могла.

Так він укладав собі, що серед таких обставин було би добре Мані вийти замуж за Більського. Він розумів се, що Більський міг донці его не подобати ся задля свого старшого віку і пережитого вигляду, але ліпшої партії для доньки не сподівав ся. Вжеж, молодих „смиків“, як казав раз Маєраньській в довірочній розмові, охочих до женитьби з Манею найшлося би багато; всеж она красний маєточок дістане; але перший ліпший „смик“ хоч би з гладким личком то не пара для неї. Пані баронова була тої самої гадки — і Заборовський надармо побивав ся думками, що чинити.

(Далше буде.)

Телеграми „Буковини“.

З дня 11-го мая 1897 року.

Атени. Грецьке правительство просило письменно о посередництво в справі мира. Посли держав прирекли свою поміч. Запевняють, що султан готов приступити до пересправ, однак не згодить ся в жаден спосіб на завішенє оружя але хоче поставити не надто високі жаданя воєнного відшкодованя. Порта обетає зі стратегічних взглядів за невеличкою зміною границь.

Царгород. Едгем паша отримав титул маршалка цілої операційної армії на грецькій границі. Після донесень з турецької сторони мають незадовго турецькі війська в Епірі перейти в офензиву. — Офіційальне донесенє голосить, що вчєрґ рано о год. 10 облягли Турки Вольє.

„РУСКА БЕСІДА“

в Чернівцях

має на складі отсі свої видання:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛІОТЕКА“

для молодіжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по 1 зр. за рочник, а всі 7 разом 6 зр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА“

сумна історія, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр.

„Слова правди і науки“

з поезій Тараса Шевченка. Ціна 10 кр.

„25 повісток“

для чемних діточок.

32 сторін. Ціна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“

Даруночок для руских діточок. Ю. Федьковича 10 кр.

На поштову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Бібліотеки“, а по 2 кр. за кожду поодинокую книжочку.

Замовлення приймає й редакція „Буковини.“

Для панів учителів!

INSPECTIONSBERICHT,
Jahresausweis

і Шкільні повідомлення
(Schulnachrichten)

є на складі

в друкарні „Рускої Ради.“

Просимо о замовлення.

• Прекрасна повість Ольги Кобилянської „Царівна“ вийшла накладом „Буковини“ окремою книжкою, котра має 424 сторін, вісімки, і коштує лише 1 зр. 20 кр., з пересилкою перекомендованою 1 зр. 30 кр., з рекомендованою 1 зр. 40 кр. Передмову до повісті написав Осип Маковей.

„Царівна“ так своїм змістом, артистичним обробленням, як і блягородною тенденцією визначає ся дуже поміж нашими новітніми повістями.

Купити можна в редакції „Буковини“. Тут також можна дістати оповідання О. Я. Кониського „В день святої волі“ за 10 кр., з пересилкою 12 кр. і оповідання Т. Галіна „Перші Зорі“ за 30 кр., з пересилкою 35 кр. Купуйте!

Пам'ятайте на Народний Дім
в Чернівцях!

ДРУКАРНЯ „РУСКОЇ РАДИ“

в Чернівцях.

Перша на Буковині

РУСКА ДРУКАРНЯ

в Народнім Домі

при улиці Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські в мовах рускій, польській і німецькій.

ДОБІР БУКВ ВЕЛИКИЙ.

Роботи виконує ся скоро, солідно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

Із Найвисшого приказу

Его щіс. і кор. Апостольского Величества

устроює п. к. дирекція льотерійних доходів

XXXI. Ц. К. ДЕРЖАВНУ ЛЬОТЕРІЮ,

з котрої чистий дохід присвятити ся

ЦИВІЛЬНИМ ЦІЛЯМ ДОБРОДІЙНИМ

сеї половини держави, між ними і 6000 зр. на

„РУСКИЙ ДІМ НАРОДНИЙ“

в Чернівцях.

Ся льотерія обнимає 7816 виграних в готівці,

поділених на

148 виграних головних із 3834 попередними і 3834 слідуєчими

в загальній скількості

165.000

корон в золоті та

100.950

зр. ринських а. в.

Тягнене послідує невідклічно 10. червня 1897 о 12. год. в пол.

Оден льос стоїть 2 зл. ринських а. в.

Льоси продає і адміністрація „Буковини.“

Льоси можна купити і в п. к. льотерійних урядах, у всіх льотерійних колектурах, в продажах тютюну, в урядах податкових, поштових і телеграфічних, в конторах вини, в урядах етатий желізничних і др.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ І ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українсько-русского народу,

зв'язана д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просвіта“, а виконана в літографічній закладі Андрія Андрійчана у Львові.

Книгарська ціна карти, наклеєної вже на податні, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просвіті“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Розсадники виноної лози парискої, котра скоро дозріває, і не потребує дуже доброї землі, по 10 кр. за штуку, можна дістати у п. Атаназія Руєнака в Чернівцях, улица Пумпула число 4. — Зголосувати ся треба як найскорше, поки час.

Котвиця

Liniment. Capsici comp.

з антики Ріхтера в Празі,

загально признаний знаменитий усмирюючий лік на втиранє: по ціні 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всіх аптеках. Просимо жадати сей загально улюблений лік просто під назвою Ріхтера Liniment з котвицею

і приймає з осторожністю лише єдинки зі знаком охороном „Котвиця“ бо лажє сі припадати.

Аптека Ріхтера під золотим дьлом у Празі.

ЧАСОПИСЬ
для
руських родин.
Виходить щодня
крім днів по-
недільних і святах.

БУКОВИНА

Редакция і ад-
міністрація в Чер-
нівцях ул. Пе-
тровича ч. 2.
Передплата
10 ар.

Грецько-турецька війна.

Судьба Греції вже рішала ся. Битва коло Фарзалою запечатала долю грецького народу. Армія греків розбита і не в силі ставити вже опору. Турки заняли мабуть й Домокос на полудні від Фарзалою та пустились до Лямії, а друга частина турецької армії заняла портове місто Вольо. В Епірусі Греки стоять також дуже слабо і ледви ще держаться коло Превези і Сарагалі. Але хоч би там армія греків і кріпко ще держала ся, то таки не значило би се нічого супротив побіди Турків в Тесалії. Можна для того сказати, що воєнна сила Греції вже розбита і годі їй знову підняти ся. Правительство греків прийшло вже до переконання, що дальший опір, хоч би лиш для самого рятівання честі армії і народу не придасть ся до нічого і для того зажадало посередництва держав європейських. Держави ті прийняли тепер очевидно в поміч Греції, але та поміч хоч певно ухоронить Грецію від дальшого нещастя, виїде по правді в користь лиш Туреччині і ще кому иньшому.

Битва коло Фарзалою, можна сказати, рішила судьбу Греції на цілі віки і відобрала їй на довгі часи то значне і той вплив на Балкані, який она там доси мала. Дивно може виглядає, що держави християнські, держави ті, що колись так дуже одушевляли ся для Греції, станули нині в обороні Турків, в обороні турецької держави, але безперечно ще дивніше виглядає, що така голосна опіюнка і покровительська всіх православних християн на Восток і християнських народів на Балкані, як Росія, станула рішучо в обороні Туреччини, навіть без вигляду на близьке споріднене царя з грецькою династією та на егз дружбу з грецьким наслідником престолу. Навіть російський цар — як то зазначають російські газети — хоч, що правда, він дуже мало знає ся на політиці свого правительства, дивує ся і не

може того помістити в своїй голові, як то могло стати ся, що би така християнська держава як Росія станула нараз в обороні Турків, відвічних ворогів християнства. Річ се дуже проста і легка до зрозуміння. Росії не ходило на Балкані ані о християнську віру, ані о тамешні християнські народи; она мала завсїгди і має там свої власні інтереси, котрих не спускає з ока, а котрим іменно Греція ставала на перешкоді. Греція робила собі право не лиш до багато островів на егейським і середземнім морі, але й до Македонії, ба що найважнійше, і до самого Константинополя. Греки не переставали ніколи думати о відновленню грецького цесарства зі столицею в Константинополі. Теперішня війна — а того потреба було Росії — коли не зовсім убила ту надію, то відсунула її на цілі сотки літ. Греція перестала вже бути тим важним чинником на Балкані, яким була доси, а тим самим і перестала бути небезпечною плямкою Росії, а то між иньшим пояснює нам, для чого Росія в теперішнім конфлікті меж Грецією а Туреччиною стояла так рішучо по стороні Туреччини. Росії розходило ся очевидно о таке угруповане держав на Балкані, яке було би для неї догідно, а се нині осягнула.

Хто безпосередно винуватий теперішній судьбі Греції і на кого спадає вся вина за нещасливу війну, чи само правительство і кабінет Деліянїсе, чи король — того нині годі ще сказати; але здає ся, що не мала часті вини спадати на самого короля. Против него і звернув ся тепер головний гнів цілого народу. Уже по битві під Ларіссом настали були в Атезах досить грізні пенюки, підчас котрих навіть зневажено жену наслідника престолу княг. Селію. Тепер проявляє ся то само. Войско, резерва, ставить опір і не хоче їхати на поле війни, а царів стає по стороні войска. Недопущено також до арештованя італійського соціалісти Чіпріаніго. Огірчене против короля росте з кожним днем, а его піддержує ще чутка, що він спекулював грецькими і турецькими паперами на парижській біржі і ви-

грав 35 мільонів франків. Розійшлась була навіть чутка, що король хоче вже абдикувати, але тому заперечено з Петербурга і за мотив подано слідуючу характеристичну вість. Король — кажуть — не зріє би ся добровільно корони зі виглядів фінансових, бо тогди би рента его зменшилась значно. Вступаючи на грецький престол зробив він угоду з грецьким правительством, що коли би его змушено уступити і царів вибрав би собі иньшого короля, то ему би заплачено річно 600 тисяч франків ренти; коли-ж би добровільно уступив, то лиш 200.000 франків. Характеристичне й то, що з Петербурга старають ся понизити династію в очах грецького народу. Очевидно не лиш дотеперішні змагання Греції, але й її династія якось не конче Росії на руку.

Що-до посередництва держав європейських то річ, як зачувати, стоїть тепер так, що держави хотять насамперед зажадати застановлення війни а відтак віддїляння турецької армії з Тесалії і грецької з Крети.

Наші селяни за морем.

Вражіння з Канади о. Нестора Дмитрова.

В американській *Свободі* читаємо дуже інтересні замітки діяльного гр. кат. священника о. Н. Дмитрова з его подорожі по Канаді. Тому, що в нас тепер панує еміграційна горячка і то як раз до Канади, то для нас буде цікаво знати, як наші селяни поведуть ся за морем. З того ми можемо також для наших краєвих відносин багато навчитися.

До Вінніпегу — пише о. Дмитрів — приїхав я 5. півдня с. р. Подорож з Буфалло, N. Y. до Вінніпегу нічим не замітна, отже годі про неї і згадувати. Іде ся дві доби, от і все. На двірці залізничній в Вінніпегу побачив я наші два сердаки, привитав ся з людьми тай довідав ся,

480

ЗАЛІССЯ.

Новість

ОСІПА МАКОВЕЯ.

(Даліше).

Тепер жалоба по матері минула, Більський цілком певно попросить его о руку доньки, а тут она не похочує... Що діяти? Навіть поради не має когось. Донька виправді ще не стара, почекаати може, але знов і не така молоденька; саме найліпша пора для неї вийти заміж. Хиба до Львова післати її знов до тітки, може там хто скорше знайде ся.

Між тим Більський справді приїхав і освідчив ся о руку Мані, хоч не мав ніякого рішучого слова від неї. Заборовський був у клопоті; відповів, що дасть ему за кілька днів відповідь — инакше не може. По відїзді Більського ще раз пробував намовити доньку, — але не вдало ся ему. В тім клопоті поїхав до Маєранської, ніби без ціли, а властиво порадишити ся в справі Мані, притім ще й просити її, щоб не платила заліським робітникам більше, як він платить, бо инакше его люди розволо-

чуть ся. Як там нарада випала, Маня не дізнала ся; лиш здогадувала ся, що на її користь, бо батько вже не намовляв її віддавати ся Більському, а противно згодив ся на се, щоб ему відмовити. Говорив навіть, що его донька найде собі ще ліпшого жениха.

І сам з того часу значно повеселішав, став краще прибирати ся (не так, як звик був при господарстві), їздив до Львова за чимсь; з его голови щезли нараз ті сиві волоски, що сріблили ся поміж чорним волоссям; рад був з себе, що „не зробив дурниці“ і не продав ґрунту Маєранам, — одним словом дивував доньку і Левіцького.

Коли-ж у липні его син Стасю зложив у Львові зовсім гладко іспит (з ним їздив туди і батько і Левіцький). Заборовський був такий рад, що цілував ся з Левіцьким, як з сином, і мимо очевидного недостатку гроша, купив ему на пам'ятку золотий годинник. Дякуючи Левіцькому за науку сина, він виговорив ся, що рад би его по часі мати парохом в Заліссю і що коли до того приїде, то его певно не забуде. А сина, казав, дасть по фєрїях до сзуйт-

ської гімназії в Хирові, там де і Маєранської син учить ся.

По іспиті хотів Славко випроводити ся з двора до свого дому, бо вже не мав причини там мешкати; але Заборовський казав ему, що ще через фєрїї може цілком сьміло остати ся; в дворі мієнця досить, а так бодай Стасю часом догляне. Той мав тепер товариша до забави, молодого Маєранського, котрий часто приїздив до Залісся, або Стасю їздив до Новосілок.

До того всего Заборовський заїнтересував ся більше і будовою церкви; сам навіть роздобув плян для неї від знаменитого архітекта і радив ся в тій справі у будівничого, котрого прикликав до направи двора. Тепер також не грозив, що не дасть нічого на церкву, бо не може; противно говорив: „но-но, якось то буде; тільки помалу!“ З причини чутку о холері, постарав ся навіть о такий порядок в Заліссю, якого там зроду-віку було. Селяни нарікали і перед самим Заборовським на ті „непотрібні порядки“, але він як скрикнув — ті мовчки робили, що казав. І хиба поза очі нарікали.

Коли в живих заліських людей знов цілими купами стали ходити на зарібки до

що они з під Бродів з села Берліна. Один з них навіть передплатник „Свободи“. Таки зараз з'явився п. К. Генік і спровадив мене до Immigration House.

Ту я побачив такий стан. Від послідних виборів настали зміни в правительстві, отже партія, котра дісталася до керми, поробила свої порядки. Всюди по урядах посаджувала своїх людей, а давних урядників поусувала. Така зміна консеквентно наступила і в справах імміграційних. Новий персонал урядничий з дуже енергичним шефом на чолі провадить справи імміграційні порядно. В персоналі урядничій суть люди, котрі говорять всякими мовами. Єсть тут урядник Швед, Француз, Німець і наш Русин п. Генік. Всякі справи полагоджують ся сумлінно з блискавичною швидкістю і бюрократичним педантизмом. Сам будинок виглядає дуже чисто і як на імміграційний дім, особливо для наших людей, зовсім вигідний. Люди дістають даром чисте, вигідне і здорове помешкання, кухню весільну до ужитку і опал.

Я застав тут наших кільканадцять родин в головній частині з Борнівського повіту, котрі лише встигли принести наші нації. Сидять уже декотрі по кілька навіть місяців. В одягах красивих, з волоссям довгим, брудним, нужденним. Ані суди Боже намовити їх, щоб поперемішались. Кажуть, що віру свою загублять, а одна жінка загрозилася своєму чоловікові, що втопить ся, або повісить ся, коли він посьміє собі волосся обстригти. — На наших людей дивлять ся Канадійні гірше, як на Індіанців, бо Індіанці тут взагалю культурний нарід. Они мають свою газету і письмо свій на своїй мові. Один урядник радив мені зовсім на серію, щоб кількох наших людей вислати на науку до Індії. Пропи собі лише представити: приходить родина з Галичини. Чоловік, жінка і 8 дітей. По дорозі всі гроші видали. Агенти видерли послідний цент у чоловіка. Голі, босі, брудні, біді, правдиві діди заїдають до імміграційного дому. Зарад імміграційного дому лопить руки і не знає, що почати з тими нещасливими людьми. Добрі люди скидають ся по пару центів — має родина на якийсь час на прожиток. Дітиска лаять по сходах і заневищають все — такі ідуть з потребою на сходи, або під двері. Зарад в розсуді клене, проклинає і повідомляє правительству, що з такими людьми годі що почати. Але правительству не має на разі з другої якої сторони масової імміграції і тернить наших людей, яко маліх necessarium. Яке поняття має правительству о нас, вже з того можна собі представити.

Але вертаймо назад до нашої нещасливої родини. Винували вже чоловікові роботу. Він

рубав дрова день в день і пересічав кожного дня заробляє 50 центів. Жити дуже тавне. Він вимог не має ніяких, складає центи і жне собі після его поняття зовсім по паньски. Засидів ся наш чоловік в місті, не працює тяжко, хліб білий їсть як в добрім році в Галичині на Великдень, і сидить тай ані тамки собі немає про фарму. Таких людей наших у Winnipeg є велике число. Та спекуляція наших людей до нічого не здатна, бо і шкода змарнованого часу, як вже якийсь цент прибиравало ся — бо всім таки майор міста (він є шефом бюро імміграційного) силоміць вижене людей на фарми, але тогди вже добрих дарових фарм не буде.

(Даліше буде.)

НОВИНИ.

Чернівці, дня 12-го мая 1897.

Іменоване. Радник висшого краевого суду у Львові Корнел Косович, зять нашого митрополита, іменованій двірським радником при найвишій судовій і касаційній трибуналі у Відні.

Русин — підприємцем в Берліні. В столиці Німеччини отворив наш земляк п. Михайло Ганаковский (син міщанина рогацького) в маю минушого року заведе для електротехніки при головній улиці Friedrichstrasse 131. Поводить ся нашому землякові добре і він тішить ся довірем широких кругів публіки.

З пошти. Дня 16. мая начне урядувати нова пошта в Рус-Молдавії, котра обійме громади Рус-Молдавії і Аржель враз з обшарами двірськими.

Музика військова 41. полку буде грати в місяці маю кожної середи від год. 6. до 7. вечером в ронді міського огороу в Чернівцях.

Др. Іван Франко перестав бути сотрудником Kurjer-a Lwow'sk-ого, як доносить о тім лийн редакція того дневника. Стало ся се імовірно — як здогадує ся Діло — в наслідок появи найновішої статті д-ра Франка в віденській тижневнику Die Zeit u. заг. „Ein Dichter des Verrathes“, де автор, сконстатувавши, що напущим мотивом майже всіх творів Адама Міцкевича є апотеза зради, посянула аж до так званого „валеродизму“, дивує ся, яким чином польська суспільність могла і може одушевляти ся таким поетом і виховувати на его творах кілька поколінь молодіж, а кінчить словами: „Сумні то мусіли бути часи, в котрих геніяльного поета заїхнено на такі блудні дороги, і сумно мусить

бути з тою нацією, що такого поета без застереження уважає своїм найвишим національним героєм і пророком та все нові й нові покоління годуватимуться плодами его духа“.

Подорож наукову до Ливека для студіювання тамошнього устрою судівництва відбуде в червні сего року повітовий судья зі Станіславів д-р Кароль Войнарович на поручення міністра судівництва. В таку саму подорож вибере ся також кімшанський начальник суду Юлій Донишевич.

Редактор ліберального органу в Чернівцях „Bukowiner Nachrichten“ Адольф Вальштайн виступив зі складу сей редакції. З ним тратить згаданий дневник і ціла партія знамениту силу, і своєю головною підпорку. Десять літ був він редактором сей газети.

Піднесені країв убогих на промисл. Поеол Стефанович поставив внесення в раді державній, щоб закласти і підшарити промислові підприємства в краях Цісавтавії, убогих на промисл, особливо у вехідній Галичині і в Буковині.

Населення цісавтавських країв, що не мають промислу, мусить задовольнитися тільки самим доходом з управи рікі, а сей дохід вистарчає нині заведно на те, щоб задоволювати найскромніші потреби. На австрійськй сході, особливо у вехідній Галичині і на Буковині, населення не може навіть вижити з тих доходів, бо такі уже від давна настали дуже сумні рішучі відносини. Тому, що там нема сиринючих умов для жити-бути широким веретв тамошнього селянства, повстали непокочі ознаки, як пр. рух еміграційний.

Колиб завести промисл і сотворити центра місцевого промислу, найшло би тамошнє населення, жадне праці, добру нагоду до зарібку а промислові центра могли би зужити бодай частину сирого матеріалу, витвореного в Галичині і на Буковині. Ті сумні ознаки, які показують ся у вехідній Австрії, передовсім у вехідній Галичині та на Буковині, треба завчасу усувати піднесенем добробиту селянського стану, коли ті краї а з ним і ціла держава не має прийти до нещастя і страшних випадків, що темер тяжко і зміркувати їх величину. Тільки заведе і підшарене промислу може зменшити страшну нужду селянина вехідної Галичини і Буковини. Але заля знаного недостатку капіталів в тих краях промисл повстане там тільки тоді, коли держава увільнить его до часу від податків, уділить безпроцентних позичок і т. д.

З тих причин ставляють підписані послані наглед внесення:

Висока палата зволить ухвалити, щоб з

Новосілок, де платили о кілька центів більше, Заборовський знов угнівав ся:

— То певно не баронова пеує так людей — казав він при нагоді до Левіцького — тільки той економ еї, пивабеско. Як він притім може вийти, того не розумію.

— Даруйте, пане, але ви справді страх мало платите.

— Добре вам казати; грунт як дає в наші часи 3% зиску, то певно більше ні; як би не винає худоби, пропав би чоловік. Звідки-ж я можу платити більше робітникам?

— Все-ж таки рахуйте ви, що ви з того доходу утримуєте цілий дім і сплачуєте інші видатки...

— Ага, з того доходу — пробурмотів Заборовський.

Славко не мав тепер ніякого заняття і скучно було ему. Він немов жив у двох домах, раз у дворі, другий раз дома, хоч тут вид хоровитого батька все наводив на него журбу. Виправді батько сновивав свої діла і ходив коло своїх улюблених пчіл в пасіці, але якось вяло, без енергії; бувало, що цілими днями лежав у садку

в тіні, такий чув ся утомлений. Ту скуку перебила перша радісна новина, що Генко Левіцький зложив іспит зрілости і вже міг іти на теологію; а о другу милу пригоду постарав ся Дорош, приїхавши на ферії до Залісся.

Раз взяв він Славку на розмову і по довгій загальній вступі заявив ему, що хоче просити его родичів о руку Зоні; що він о тім думає?

— Я думаю, що згодять ся — відповів Славко, котрий уже давно був замітив, що Дорош і Зоня собі посподу прихильні. — Але даруй, товаришу, ти ще іспиту не маєш. З чого гімназійний суплент може удержати жінку?

— Не бій ся, Славку — успокоював его Дорош — іспит я здам, а на скромне жите зароблю.

— Я вірю, що ти потрапиш заробити, але то велике різко. (Хоч і то правда, що Зоня без посагу не може дуже перебирати — подумав собі). А що Зоня на то? — спитав ся Дорош.

— Годить ся; ми любимо ся обидвоє і вже у Львові дали собі слово.

— Так! Ну, то она добре вчила ся в семінарії!... засміяв ся Славко. — А якже з твоїми теоріями про любов? Чи се може не така любов у тебе, як та історія з паніросом?

— Е, ні, Славку, я справді люблю твою сестру!

— Але-ж она бідна, без посагу!

— Тим більше еї люблю за то.

— Ой ти, з тебе, правдивий професор!

Доки Дорош не попросив родичів Зоні о еї руку, она ходила як винувниця, задумчива і маломовна. Коли-ж се стало ся і родичі згодили ся, она знов хотіла бути поважною, що їй при еї веселій вдачі мало коли вдавало ся і з того було багато потіхи дома. Одна лиш сестра Наталка прийняла заручини молодшої від себе сестри плачем на самоті — о неї ніхто не старав ся...

— Отже ти вже скінчила семінарію, також здала матуру! — жартував собі з Зоні еї брат, окінчений гімназист Генко.

— Іди геть! пильнуй своєї матуральної палиці, на котру ти такий гордий, а не мене! — відповіла Зоня.

цільної палати вибрано комісію з 24 послів і поручити їй, аби як найшвидше запропонував палаті найвідповідніший спосіб для заведення і підтримки промислу у всіх краях цісарства, а передовсім у західній Галичині і Буковині, та щоб постановила відповідні внесення. Що до форми просимо, щоб се внесення прийшло під обрану як найскорше, оскільки лише дозволить на се регулярна палата.

Недільний виїзд в трафіках. Міністер скаргу, др. Вілльський, постановив завести в трафіках недільний виїзд. Імовірно вже в червні с. р. наступить примінене нових норм. В неділю трафіки будуть отворені від год. 6-ої рано до год. 11-ої перед полуднем і через дві години вечером. Однак здає ся, що для виїзду консументів тютюну більші міста будуть поділені на часті, а в кожній часті міста бодай одна трафіка буде навіть в неділю отворена через цілий день.

Погроми жидів починають останніми часами повторятися ще раз частіше в поодільній Росії. Після погрому в Шполі побито знов жидів дня 28. цвітня с. р. в містечку Каятакузові коло Вознесенська, в губернії херсонській. Погром мав силу елементарної катастрофи. Всі крами розбиті в пух. Священик з хрестом в руках благав товпу, щоб отямилась, але не могло. В загальнім погромі майже чудом остала ненарушена божиця, котрої селяни не хотіли доторкнутись лише з причини якогось забобону. У Вознесенську населення починає також рухатись против жидів, котрі завчасу втікають з міста.

Жіноче войско. В американській провінції Колорадо поступила еманіпація жінок дуже далеко. Від недавня посідають там жінки повне право виборче. Можуть також засідати як судії присягні в горожанських і судово-громадських процесах. Тепер виїхав в Колорадо закон, після котрого жінки мають належати і до війська. Закон потрібне лише підпису намісника. Сей отягає ся, але лиш длатого, бо в законі нема ніякої постанови що-до одягу гарних воїнів.

Недогода з очима. На Угорщині в селі Арач прийшла одна недавня подружена хороша селянка до свого священника і заявила, що она хоче покинути свого чоловіка. „Не можу з ним жити — повідає ужасена — бо він має одне око черне а друге синє. Яко суджена не могла я добачити того сумного об'яву бом соромилася глядіти своєму любчику в очі. Тепер знов, хотібно хотіла дивити ся, не можу.“ Священик запропонував сей цікавий случай ось так в кінці: „Пані Мелхор Сантан ур. Варвара Чалік

бажає розійти ся з своїм чоловіком, бо він має двоє очі.“

Для судовиків. Після цісарської постанови з дня 5. с. м. число судових урядників при судах I. і II. інстанції буде побільшене о 1311 а то: в п'ятій ранзі о 27, в шестій о 27, в сьмій о 745, в осьмій о 232, о дев'ятій о 168, а в одинадцятій (авскултантів) о 112. Дальше системізоване нових посад судейських і персоналю канцелярийного, котрий буде побільшений о 1493 урядників, заховано на пізніше. Обсада тих посад розічне ся поступенно в міру потреби від 1. падолиста с. р.; однак в округах висшого суду краківського і львівського обсада і знесення означених познших посад не наступить перед днем 1. липня 1898.

Характеристичне. В анонсах тутешніх днівників оповістило електричне товариство акційне, котре буде в Чернівцях трамвай, що в багато каменнях подобано камене, призначене на брукування дороги між шинами трамваю. Заряд товариства просить членів властителей каменних віддати ті камені, бо можуть наразити ся на неприємности. Такий чейний тон електричного товариства дає припускати, що або дуже багато властителей каменних могло би мати неприємности або якісь знатні властители — і для того заряд електричного товариства натягає рукавички, щоб унімати ся о свою власність. На кожний спосіб се дуже характеристичне...

Пригода на залізниці. В неділю 2-го с. м. о годині 3-ій по полудні їхав поїздом зі Львова один жид. Коли вихилив голову з вагона, вітер зірвав ему капелюх з голови. Чи відтак подорожний надто за капелюхом похилив ся, чи двері отворили ся, досить що опинив ся на залізничім шляху, а колеса вагона обтягли ему праву ногу при кістці. Нещастного довели до Кракова, а там станція рятункова віддала его до шпиталю.

Наслідки ціяньства. Михайло Гаврилишин, Дунка і Дудницький з Тенетис, порядно собі піднявши а відтак посваривши ся, виїхали з корішми і розпочали бійку. Дунка кинув Гаврилишина на землю, а Гаврилишин вхопив палицю і ударив Дунку кілька разів по голові так сильно, що Дунка по кількох годинах помер. Перед судом присяглих у Львові признав ся Гаврилишин до злочину з тим, що в хвили бійки був цілком п'яний. Суд засудив его на півтора року в'язниці.

З розпук. З Шарлоттенбурга доносять: На березі озера Шляхтензе рибак Нордан найшов труни двох утоплених жінок. Були они зв'язані з собою шнуром. Свідство викрило, що то є труни двох сестер, старих паннів Цогбавм:

була в серпні 1892 року, віддихали свободійше, бо уступили ся їм важні клопоти з голови. О. Левіцький був би навіть дуже рад з життя, котре він доси приймав без участі, як би сам був зовсім здоров; але все-ж і він віддихав свободійше, відчував менше журби. Гриз его троха Славко, що не женить ся і не висвячує ся, але о него не бояв ся; він же окінчений богослов і скорше чи пізнійше стане священником. За те знов і ему і жінці і бабусі правдиву радість устроїла небагом Горошинська; дав їй Бог сина, на котрого вся родина була горда, а бабуся взяла его зараз в опіку, переїхавши ся до будинку шкільного. Одні панни Левіцькі, Зоя і Наталка, не були цікаві піти подивляти „красного“ молодого Горошинського, мимо того, що він колись мав їх кликати тітками. Они навіть посмішували ся з тої причини, походжаючи по городі.

(Дальше буде).

одна з них числила 51 літ, друга 54. Мешкали разот з 80 літною матір'ю в Шарлоттенбурзі, а по її смерті, що наступила недавно, віддавали ся безустанній розпукі. В листі пишуть, що по смерті матери не мають по що жити на світі.

Поєдинок яко епілог до буваших спев в парламенті при нагоді внесення о обжаловане міністрів відбув ся у Відні межі послами Вольфом а Горіною. Вольф дістав удар пальцем в рамя а Горіна стратив кавалок пальця. Визиваючим був Вольф, а був він визивав крім Горіни еще послів Герольда, Енгла і Скалю. Герольд згодив ся перепрошити Вольфа, два другі відмовили.

Стрейк мулярів в Чернівцях розпочав ся вчора. Однак не всі робітники приступили до змови.

Короста між кінсьми в гузарській касарні ва Рошу прибрала величезні розміри. До тепер застрілили вже 37 коней. Вчора прибув до Чернівців на припоручення міністра війни проф. ветеринарийного інституту у Відні др. Іван Чокін, щоб сіянити сю заразливую хворобу.

Убийство. В Опришенях, серетського повіта забили покріюму Лев і Юрий Буліга свого вуйка Стефана Гурцу. Убийників відставили до повітового суду в Сереті.

Нагла смерть в театрі. В Празі підчас вторинкового представлення „Тангайзера“ в Народнім Діваді случилось нещасте. Один зі сьняків п. Гайгер, що мав виступити на початку другого акту, спізнив ся — і одівав ся з великим поспіхом в гардеробі. Нагла зробило ся ему зле... Заким прикликано лікаря, вже був небіжчик.

Дрібні вісті. Чотирнадцять літний хлопчина Рудольф Шейвізе покинув дня 3-го мая родинний дім у Відні і помайдрував, як опісля довідали ся, на Крету. Сьмілчак не мав ані гроший ані жадних документів. Его ціле узброєне складало ся із замашистого костюра. — В банді циганьській що розложила ся табором під Бучачем, звернула сими днями увагу цікавих людей 4-літня білолиця дівчинка, з ясним волосем, зовсім не похожа на циганські діти. Дівчинку циганам відобрано і поручено під опіку бучачкому магістратові.

Складки. На буреу Народного Дому зложили: д. Стрийський нотар з Селятина 2 зр., Черновецька руска громада за май 13 зр. госп. Гриник Іван з Малайнівськ два кірці бараболі. Разом в грішех за 1897 рік 161 зр. 45 кр. — У вчорашнім виказі складок на Народний Дім зайшла помилка, яку отсим простуємо: купец із Чернівців Власюк, надучитель із Рогізни Данилович і учитель з Мамайнів Клим Іля зложили першу рату по 2 зр.

Помер вчора рано Артемій Чунтулак, директор уряду поштового в Чернівцях, проживши 57 літ. Бурмістр Кохановський присвятив ему на вчорашнім засіданню пошмертну згадку і запропонував цілу раду громадську взяти уділ в похоронах. Похорони відбудуть ся завтра в четвер о год. 9. рано. — Юрий Вольфрам концентований адюант при буковинській відділі краєвим уноком ся в 30 році життя. Похорони відбули ся величаво при співуділлі великого здвигу інтелігенції.

Телеграми „Буковини“.

З дня 12-го мая 1897 року.

Відень. Цісар приймав вчора пополудні о 1. год. новоіменованого сербського посла Митгайловича на особній аудиенції. О год. 2. приїздив цісар міністра виїшних діл графа Голуховського а о год. 3½ князя Філіппа кобурського, опісля короля Сербії, і віддав відтак ему візиту в готелю та забавив там около 20 мінут. Поближність повитала цісари перед готельом одушевляними окликами.

Атени. Російський посол передав міністрови заграничних справ ноту держав що до посе-

— Так кінчити семінарію, то не штука — дошкулював Генко дальше. — Іди, подякуй своїй найменшій сестричці, що тобі до того помогла...

Генко говорив правду. Наймолодша донечка Левіцького, котра вже на велику потіху матери і бабусі лепетала: „мама, баба і тата“, найбільше помогла в тім, що родичі Зоя не багато думали над вибором жениха для неї та не дуже брали се на розвагу, що Дорош професорського іспиту не має. Маленька Владзя сиділа на руках бабусі, плескала при її помочі в свої дрібненькі долоні і не здогадувала ся свого впливу в родині... Тепер уже сестри не плакали на неї, бо число осіб незабезпечених на будучність, зменшило ся о трое: о Ольгу, Зоя і Генка; тепер уже і Зоя і Ольга бавили її, а батько, мати і бабуся були глибоко переконані, що маленька Владзя буде незвичайно розумна, бо вже тепер дала нераз докази своєї дитячої мудрости. Звичайні „чудеса“ у немовлят, які тільки родичі розуміють і подивляють...

Ферій випали сего року, особливо для молодих людей, далеко веселійше, як минувшого. Левіцькі мимо страшної снєки, яка

редництва. Греція пристала по формальности на предімар угодних заключень, який поставлять держави. Через те можуть послі приступити з повним повномочем до пересправ з Туреччиною, котрі вже мають бути на укінченю.

РАМИ

на

образи і фотографії

найдешевше тільки у

Б. Сальтера
переплетчика

Чернівці ул. постова 9. на протил. ц. к.
почти.

„РУСКА БЕСІДА“

в Чернівцях

має на складі отей свої виданя:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛІОТЕКА“

для молодіжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по 1 зр. за річ-
ник, а всі 7 разом 6 зр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА,“

еуина історія, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр.

„Слова правди і науки“

в поезіях Тараса Шевченка. Ціна 10 кр.

„25 повісток

для чемних діточок.“

32 сторін. Ціна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“

Даруночок для руских діточок. Ю. Федьковича 10 кр.

На поштову пересилку треба додати по 5 кр.
за річник „Бібліотеки.“ а по 2 кр. за кож-
ду поодинокую книжочку.

Замовлення приймає й редакція „Буковини.“

• Прекрасна повість Ольги Ко-
билянської „Царівна“ вийшла
накладом „Буковини“ окремою
книжкою, котра має 424 сторін,
вісімки, і коштує лише 1 зр.
20 кр., з пересилкою рекоменду-
ваною 1 зр. 30 кр., з рекомен-
дованою 1 зр. 40 кр. Передмову
до повісті написав Осип Маковей.
„Царівна“ так своїм змістом,
артистичним обробленням, як і бла-
городною тенденцією визначає
ся дуже поміж нашими новітні-
ми повістями.

Купити можна в редакції „Бу-
ковини“. Тут також можна ді-
стати оповідане О. Я. Конисько-
го „В день сьвятої волі“ за
10 кр., з пересилкою 12 кр. і
оповідане Т. Галана „Перші
Зорі“ за 30 кр., з пересилкою
35 кр. Купуйте!

ДРУКАРНЯ „РУСКОЇ РАДИ“

в Чернівцях.

Перша на Буковині

РУСКА ДРУКАРНЯ

в Народнім Домі

при улиці Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські в мовах рускій, польській і німецькій.

ДОБІР БУКВ ВЕЛИКИЙ.

Роботи виконує ся скоро, солідно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

Із Найвисшого приказу

Єго цїс. і кор. Апостольского Величества

устроює ц. к. дирекція льотерійних доходів

XXXI. Ц. К. ДЕРЖАВНУ ЛЬОТЕРІЮ,

з котрої чистий дохід присьвятить ся

ЦИВІЛЬНИМ ЦІЛЯМ ДОБРОДІЙНИМ

сеї половини держави, між ними і 6000 зр. на

„РУСКИЙ ДІМ НАРОДНИЙ“

в Чернівцях.

Ся льотерія обнимає **7816** виграних в готівці,

поділених на

148 виграних головних із **3834** попередними і **3834** слідуєчими

в загальній скількості

165.000 корон в золоті **100.950** зр. ринських
та а. в.

Тягнене послідує невідклично 10. червня 1897 о 12. год. в пол.

Оден льос стоїть 2 зл. ринських а. в.

Льоси продає і адміністрація „Буковини.“

Льоси можна купити і в ц. к. льотерійних урядах, у всіх льотерійних колектурах,
в продажах тютюну, в урядах податкових, поштових і телеграфічних, в конторах ви-
мини, в урядах етаций желізничних і др.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ І ШКОЛІ

новинка находити ся

Народописна карта

українсько-русского народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством
„Просвіта“, а виконана в літографічній закладі
Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарська ціна карти, накле-
єної вже на полотні, виносить 3 зр. 50 кр.,
а для членів „Просвіти“ і передплатників
„Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пе-
ресилкою 3 зр.

Купити можна в „Просвіті“ у Льво-
ві, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте
чимскорше!

Розсадники виноної лози па-
рискої, котра скоро дозріває, і не по-
требує дуже доброї землі, по 10 кр. за
штуку, можна дістати у п. Атаназія
Руснака в Чернівцях, улиці Пумнула чи-
сло 4. — Згодювати ся треба як най-
скорше, поки час.

Для панів учителів!

INSPECTIONSBERICHT,
Jahresausweis

і Шкільні повідомлення
(Schulnachrichten)

є на складі

в друкарні „Рускої Ради.“

Просимо о замовлення.

ЧАСОПИСЬ
для
руських родин.
Виходить щодня
крім днів по-
недільних і свят.

БУКОВИНА

Редакція і адмі-
ністрація в Чер-
нівцях ул. Пе-
тровича ч. 2.
Підприємство
10 ар.

Два голоси.

Триденну бучу в раді державній минулого тижня ми описали. Тепер про ту бучу різні газети подають свої замітки. Тому, що минулої суботи порушено у Відні і справу Русинів в Галичині і на Буковині, то не від річи буде дізнати ся, як на сю справу задивляють ся дві рускі газети, одна уміркована, а друга опозиційна.

„Руслан“ так пише:

Три повні дні кипіла завзята, невидана боротьба в парламенті віденському. А о що розходило ся? Чи о існування теперішнього кабінету? Чи може порушено основи конституції австрійської? Чи може стало ся щось протизаконного? Ні, не в тім лежала дійсна причина боротьби. Не розходило ся тут о личність керівника внутрішньої політики Долітавічича, не зломано і конституції австрійської, не порушено ніяких принципіальних і несприятельських законів державних. Били вирішальні на все те, ударили то в сю то в другу струну, але дійсна причина бою лежала в тім, що теперішній кабінет а з ним і теперішня парламентарна більшість мали сміливість сказати германом німецьким, що Австрія не є німецькою державою, що централізм німецький є річ пережита та що основні державні закони суть на те, щоб їх виконувати. Ось в чім лежала дійсна причина тяжкої, триденної боротьби! Чехам, яко народowi, що від віків стоїв на сторожі інтересів славянських народів в Австрії, вимірено справедливості.

Відтак пригадує „Руслан“ давні часи, переходить головні фази австрійської конституції і розвою австрійських народів, тай каже:

„Полки висвободили ся з ярма германізації вже в 1867 році. Чехи донерва в тридцять літ пізніше. Аж сеєра рада державна наділила їх рівноправністю мовною. Аж тепер вимі-

рено їм справедливість. А буча, котру звели при тій нагоді Німці, се лише сумне свідчення шовінізму національного.

Нині прийшла вже черга на рівноправність мовну всіх народів долітавських. О се упінули ся Русини, Словинці і Хорвати устами Сустерчіча. А конституція політична для позискання такої рівноправності не согірша. Русини, Словинці і Хорвати, получені в один клуб, що числить 35 членів, суть нині тим тягаром на вазі парламентарній, що в критичних хвилях буде рідати. Так звані меншости національні, доси угнослижені, найшли ся разом, щоб спільними силами постояти і за свої незадавні права. Робота тяжка. Полудневі Славяни мають перед собою Німців і Італійців, Русини — Поляків. Може бути, що нам не прийде ся так тяжко добороти ся своїх прав мовних, позаяк наш терен відмінний, позаяк порозуміє межі Поляками а Русинами лежить в інтересі обох народів і позаяк у нас давні і новітні розпорядження мовні підготовили вже ґрунт до покінчення мовного спору. Ми вдоволимо ся, наколи в судах наших урядники будуть лише строго придержувати ся існуючих вже розпоряджень мовних а власті політичні виконувати-муть совістно найновіше розпорядження є. Санґушка. Вдоволене, з яким польські послы прийняли розпорядження мовні для Чехів, є для нас запорукою, що у нас в тім напрямі боротьби не буде. Найурядники галицькі послужать в рівній мірі обоим народам, щоб оба народи могли свободно і спільними силами послужити економічним і суспільним потребам краю. Сяжж ґр. Бадені приложить до того і свою „сильну“ руку, то жите обох народів в Галичині понастане широким, спокійним руслом. Ми побороємо з легкістю з однією стороною най-московськю, а з другої інтернаціоналізм змагана.“

Опозиційне „Діло“ задивлює ся на сю справу інакше. Єго дописувач з Відня так характеризує події з минулого тижня: „Ми певні того, що ґраф Бадені зробив чистий ку-

пецький інтерес тим актом „справедливості“. Єму треба було есконтувати вексель виставлений молоді-Чехам і він часть векселевої суми запла- тив. Як-би сей вексель був ґраф Казимир виставив серед інших політичних обставин Німцям на шкоду Чехів, був би також мав по своїй стороні „коло“, кжерикалів і всіх тих полудневих Славян з Русинами, де один хіба Господь Бог зможе визнати ся в їх політичних принципах чи поглядах. І знов величала би рентильна праса „справедливості“, знов поклав би „Руслан“ наших правительственників на педесталь героїв...

Нам треба бути того погляду, що мовні права народності належить упорядкувати законом, і то основним законом державним при поділі держави на території національні. Ми Русини страшно збогатили ся такими міністерськими розпорядженнями! Перший-ліпший почтовий експедієнт нічого собі з них не робить і треба кождий руский репеніє чи кореспондентку особно висварювати. Ані слова, Чехи зробили на розпорядженнях (очевидно як довго міністри знов не екасуєть) знаменитий інтерес. Там є замкнена німецька область, в 38-судових повітах населене чисто німецьке. Перед кількома роками я мав нагоду звідувати ті околиці і чимале було мое здивоване, коли я в Чехії через протиг цілих тижнів не подирав Чехів, скрізь Німців. Статистика виказує там декуди лиш 1% населення чеської народності. Коли там у всіх урядах установлене повну рівноправність чеської мови, і урядники мусять виказати ся знанєм чеської мови в слові і писмі, то о скільки більше наказує „справедливості“, щоб в західній Галичині, на Мазурах, скрізь урядували по руски, бо там живе пропорціонально значне число людий руської народності, і се число сам ґраф Казимир, вглядно єго помічники раз у раз збільшають переносенем „ze względów służbowych“. Шкода, дуже велика шкода, що такої „справедливості“ не домагає ся ані „Руслан“ ані компанія наших правительственників. Не дочекавшись такої „спра-

ЗАЛІССЕ.

Повість
ОСИПА МАКОВЕЯ.

(Даліше).

Таким чином в домі Левіцьких настала веселійна година: всі мали надію, що жите їм зложить ся краще, ніж можна було торік думати. День за днем минав їм спокійно; они не зякали ся тих страшних спрощань по газетах про хоцера, яка лютувала тоді в Гамбурзі і в Росії, і в близькій Угорщині прокидала ся. На тій хоцері они навіть зискали, бо тепер аж приємніше було їм ходити по селі: не видко було звичайних ґноївок перед порогами хат і киришів були понаправлявані, відвічні багнеті баюри поспускані, а що найчудніше: бачили нераз навіть вікна у хлопських хатах отворені, чого і в найбільшій спесу селяни не роблять, бо їх вікна позабивані цвяхами. То Заборовський таке завів не ласкавими словами, лише криком, аби — як казав — хата була хатою а не воячою стайнею. Таку прислугу зробила хоцера Залісью, хоч і сего року до села не навідала ся.

І відносини між двором а приходством стали сего літа живіші завдяки молодому товариству, до котрого ввійшла і Маня. Старі Левіцькі і тепер не жили по приятельськи з Заборовським і не відвідували єго, але молоді на прогуляках мали надто часто нагоду сходити ся і бавити ся разом. Маня глядала їх радо і нікому найменшим словом або поведенем не дала відчутти, що она дідичка. Єї зараз полюбилі обі панни Левіцькі, Наталка і Зоня. Заходили також до парку Заборовського, приходив там і Славко і Генко і Дорош, находили все якусь розривку, так що ферії минули мов один тиждень.

А закінчили ся ті ферії найліпше, бо весілем Дороша. Він не думав відтягати справу і Левіцькі також не думали. На весілю було знов багато паншочок: була і Лановичівна і Чермиська і Красницька — бабуся Клявдзя не могла втерпіти, щоб не звернути особлившої уваги Славка на них, однак безуспішно: він нічим не дав знаку, що зацікасовував ся котрою з них. На весілю була також мати Дороша, прибрана вправді по селянськи, але так добірно як ніколи (о се вже син постарав ся); она сиділа поруч з Левіцькими за столом, а єї

лице сияло з радости. Видко ніколи не сподівала ся такого щастя, щоб один з єї синів брав у панотця доньку. А ті сини єї, що остали ся і на будуче бідними хлопами, сиділи там у другій комнаті разом зі Славком, без котрого не були би вміли і рушити ся серед такого паньства.

Маня була на слюбі разом з батьком, але на гостину і на забаву батько єї не пустив... Казав, що не жив так з Левіцькими, щоб се було можливе. Славкови було дуже прикро...

XX

Минули ферії, Дорош відїхав з жінкою до Львова, Генко виїхав до брата-святищенника, малий Славко Заборовський до гімназії, повесільні вражіння притихли і в Залісью зробило ся знов для Славка і Мані глухо і скучно. Они й самі сходили ся тепер рідко.

Але не довго було так скучно. Склала ся пригода незвичайна і цікава. Всі заліські люди без виїмки зацікасовували ся нею.

В неділю зрана, тільки оєйне сонце ясно засвітило. Козак уже походжав по

бі, як також в часі ратунку підчас пожежі не послухає зверхника, заплатити кару, яку присуджує зверхність громадська. Оборона ділить ся на два відділи: 1 відділ ратунковий, до ратування людей, майна і розривання загрожених будинків, 2 відділ водний до служби при сивавці і достави води. Догляд над виконанням обов'язків оборони огневої належить до зверхности громадської, а надзір над справованням обов'язку зі сторони зверхности громадської і контролю організації огневої, належить до виділу ради повітової. Коли отже виділи рад повітових призначають виконання того розпорядження, то в короткім часі сільські громади нашого краю будуть мати обов'язкові сторожі огневі.

В Парижі спалив ся цирк майже до нащадку дня 9. мая о год. $\frac{1}{2}$ 8 вечером. З людей не прийшов ніхто до нещастя. Сей цирк стояв близько місця недавньої страшної катастрофи.

Поверхи а довгість віку. Угорський гігієніст Корнозі зібрав статистику, після котрої обчислив пересічну довгість життя мешканців, що займають різні поверхи в домах. Отже мешканець:

сутерин	має спротогу жити	39	літ	11	місяців
партеру	"	43	"	3	"
1 і 2 пов.	"	44	"	2	"
3 і 4 пов.	"	42	"	—	"

Помешкане сутеринове завжди є нездорове в наслідок погості, недостачі воздуха і світла: лише вже де ся на партері, найбільше на двох перших поверхах, особливо на другім. Воздух міський в висших верствах є чистіший і проте сприяє більше здоров'ю. На висших поверхах довголітність уменшує ся, позаяк велике число еходів впливає відменно на організм.

Против жіноцтва. Перед кількома тижнями ми доносили, що у львівській околиці шкільним перенесенням учительства до ради шкільної на заступницю учительства Вікентію Льоншам і красава рада шкільна затвердила сей вибір. Учитель львівських шкіл народних внісши тепер рекурс супротив того до міністерства просвіти, де навели кілька неправильностей при виборі а також і те, що устава говорить про „одного“ заступника учительства в окружній раді шкільній, отже про чоловіка а не про жінку. Далше рекурс каже, що учитель львівського повіта не могли би інакше вибрати собі ніколи заступника, бо 6-класові жіночі школи, зорганізовані від дитини, мають о $\frac{1}{2}$ більше учительок ніж чотирьохкласові школи мужескі, тож жіноцтво має заневажену перевагу голосів. Цікаво, як поладить міністерство сю справу.

Дивна пригода. В неділю 10. мая в полудне вертала публичність товпами улицею Баторна у Львові і з проходів, коли нагло

коло карного суду роздав ся крик: трамвай електричний перейхав жінку. І справді так було. Візник трамваю електричного ч. 4 не усьпів мимовільно і осторожно їзди здержати воза, коли зовсім несподівано найшла ся якась жінка під колесами. Віз сейчас задержали і завернули з великою осторожністю. На превелике здивування усіх присутніх показало ся, що якимсь незвичайним чудом жінці ні волос з голови не спав. Упала так швидко, що віз перейшов понад нею, навіть її не доторкнувшись. Але зацікавлене зросло ще більше, коли, заким публичність приглянула ся жінці ближше, она ві сіло її пало кудись в товпі заїла ся. Метка була людина!

Великий злодійський склад відкрили сими днями поліція близько Перемишля. В ярі ліса на Липовиці, три кілометри від міста, устроїли невисліджені доси злодії справдішній склад біля, одяжі і всякого рода других річий, укритих в кущах і під коріннями дерев. Крім пак, зв'язаних і готових до перенесення, найдено навіть кілька пар чобіт з острогами (імовірно з крадіжки у офіцерів) і інші річі.

Найновіше винайдене. Гузики і кулі білярдові з картофелю, то остання новість, на яку здобув ся промисел при помочи чарівничої хемії. Під впливом деяких кислот дістають картофелі таку твердість, що можна їх обробляти неначе ріг. Кість або кість слонову і передовсім надають ся до виробу гузиків і куль білярдових. А що набувають они також злудний вигляд кошти слоненої і мож ім легко надати довільний тон барви, так що й знатоки не зможуть розрізнити сеї штучної кошти слоненої від правдивої, то се найновіше примінене картофелю найде борзо велике розповсюджене, хоч би для самої дешевости материялу.

Вломила ся до церкви в Строештах Теодозія Сальван і закрала гроші та вартісні предмети. Она родом з Гурагумори, тож вернувши до рідного села, почала вести дуже гуляче життя з двома ще парубками. Через те звернула на себе увагу жандармерії. Її арештували і піддали строгому пересуду. При тім признала ся злодійка до крадіжки. Її віддано враз з товаришами до судового арешту.

Дрібні вісти. „Громада“ товариство Русинів у Відні устроєє в пам'ять 38-них роковин смерті народного Кобзаря Тараса Гр. Шевченка концерт в суботу 15-го с. м. в сали Kärnthnisch-scher Verein. I. Johannesgasse Nr. 4. — Вчора відбула ся на черновецькій університеті промоція Бернарда Гуртіна на доктора прав. — В суботу 15 мая пуетить ся бальоном у воздуху Зенон Шиманський з міського огорода в Чернівцях. — Православний військовий капелан у Львові др. Ни-

колай Дмитрієвич дістав титул протоєрея. — З Пешту доносять, що угорське правительство намірає завести там сїрниковий монопол. В такому случаю кожда пачка сїрників була-б заосмотрена правительственною бандеролею, як то є в Росії. На разі ведуть ся в справі того нового тягару для населення переговори з австрійським правительством. — Гради навістили Галичину дня 9. с. м. в многих околицях. На щасте спізнена рости́нність не дуже ще від них потерпіла. Лише град, що вняв у понеділок в само полудне в Станіславові і в его околиці поробив по полях і по огородах значнійші шкоди. В самім Станіславові жертвою граду вняло множество шиб. — Віденський магістрат порішив виплачувати шкільній дїтворі за збирання хрущів маєвих задля знищення по 2 кр. від кожної літри. Такий самий принцип істнує в цілій дольній Австрії. — Дня 4-го мая о 5-й годині рано розстріляно в Монтгоні в Іспанії п'ятьох анархістів засуджених на смерть за динамітний замах, якого допустили ся в часі процесії в сьвято Божого Тіла в Барселоні. — Фока у Відні, що торік лишив бомбу в одного слюсаря, від котрої згинув челядник, засудили на досмертну вазницю. — Для завідування містом Серетом на місце розв'язаної ради громадської мають установити комісаром конципіста серетського Івана Капустинського. — При вчорашнім страйку мулярів арештовано 18 робітників. Войско ходило по місті і стояло перед магістратом, хоч поважнійших забурець не було. Робітники удали ся до послів Дашинського і Штраухера о опіку против поліції.

Телеграми „Буковини“.

З дня 13-го мая 1897 року.

Відень. Pester Lloyd доносить, що вістки про димісію угорського габінету міністрів не мають жадної підстави.

Царгород. Рада міністрів підіривала різні міри що до завідування окупованого грецького краю.

Атени. Вчора не було битви ані коло Демокос ані коло Гальмирон. Всі грецькі війська поутікали з великими стратами до Арти.

Аниція вийшла в хату і привитала ся: — Слава Ісусу Христу!

— Слава на віки! — відповіли всі гуртом.

Хвиля мовчанки. Всі не знають, що з собою починати. Найскорше орієнтує ся старший брат Аниції, Андрій, підбігає до розбитого віконця і змитає долонею лавку.

— Сідай, сестро! — каже.

— Чекай, Андрію, я ще з вами не привитала ся — відповідає Аниція слабо і покашлює. — Ви мене, здає ся, не пізнали?

— А не пізнали! Якже — така пані!

Аниція цілує маточку в руку, хоч та не дає ся, відтак цілує ся з братами в лице. Де ся то незручно, бо паробки не привикли цілувати ся з панями. Молодший Микола хапає несвідомо сестру за руку і цілує її.

Аниція сідає на лавку під розбитими вікнами.

— Що чувати у вас?

— А що-ж би? біда! — відповідає Козак.

— Ти зза моря? — питає ся брат Андрій.

— Зза моря. Три неділі їду і їду, аби тільки скорше до вас... аби ту... Аниція не договорює, тихий плач не дає їй.

— Ти бо, сестро, чогось дуже змарніла? З дороги видно?

Сестра мовчить і обтирає сльози.

— Ні, не з дороги — каже по хвилі — а так, я дуже хора. Груді мене болять... Ходім на двір, ту мені годі дихати.

Молодший брат чогось здогадує ся і виганяє порося зпід лавки. Але Аниція проте виходить з хати; а за нею всі. Сідає на стільчику і розглядає ся по околиці. З лиця її не уступають ся випискі горячкою руминці, в прекрасних, глибоко осаджених, великих меланхолійних очах являють ся що хвилі сльози... Она мовчить і дивить ся, а родина не знає, що з нею почати...

Оттаке було привітання Ани Смітової, вдови по американським реставраторі — привітання просте, грубе, без ніяких любощів.

Того дня Аниція, відпочиваючи по довгій подорожі в городі в тіни тичкового гороху, де казала собі постелити, майже нічого не їла, а тільки плакала тихо, без сліз. Загриз її тупий батько своїми першими словами і дальшими порадами, котрі не вмів убрати в делікатнійшу форму. Казав собі дати ключі від куфра, де донька сховала гроші, бо у него они ніби безпечніші ніж у неї. І не успокоїв ся доти, доки донька з портмонетки, яку мала при собі, не дала ему п'ятдесятки. Козак пішов зараз у коршму, розголосив, що донька его приїхала з великими грішми, і на радощах запив ся так, що сини мусіли вночі принести его з коршми і мов мертвого кинути в соломі в стодолі. Там лежала і Аниція в засіку і сею новою сценою так зворушила ся, що до самісенного рана не спала.

(Далше буде).

„РУСКА БЕСІДА“

в Чернівцях

має на складі отсі свої виданя:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛІОТЕКА“

для молодіжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по 1 зр. за ро-
чник, а всі 7 разом 6 зр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА“

сумна історія, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр.

„Слова правди і науки“

з поезій Тараса Шевченка. Ціна 10 кр.

„25 повісток

для чемних діточок.“

32 сторін. Ціна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“

Даруночок для руских діточок. Ю. Федьковича 10 кр.

На поштову пересилку треба додати по 5 кр.
за річник „Бібліотеки“, а по 2 кр. за кож-
ду поодинокую книжочку.

Замовлення приймає й редакція „Буковини.“

LINIMENT. CAPSICI COMP.

aus Richter's Apotheke in Prag.

Beim Einkauf dieser anerkannt vorzüglichen,
schmerzstillenden Einreibung, die in allen Apo-
theken vorrätig ist, sehe man stets nach der
Marke: „Anker“.

• Прекрасна повість Ольги Ко-
билянської „Царівна“ вийшла
накладом „Буковини“ окремою
книжкою, котра має 424 сторін,
вісімки, і коштує лише 1 зр.
20 кр., з пересилкою перекомен-
дованою 1 зр. 30 кр., з рекомен-
дованою 1 зр. 40 кр. Передмову
до повісті написав Осип Маковей.
„Царівна“ так своїм змістом,
артистичним обробленням, як і бла-
городною тенденцією визначає
ся дуже поміж нашими новітні-
ми повістями.

Купити можна в редакції „Бу-
ковини“. Тут також можна ді-
стати оповідання О. Я. Конисько-
го „В день святої волі“ за
10 кр., з пересилкою 12 кр. і
оповідання Т. Галіна „Перші
Зорі“ за 30 кр., з пересилкою
35 кр. Купуйте!

Для панів учителів!

INSPECTIONSBERICHT,

Jahresausweis

і Шкільні повідомлення

(Schulnachrichten)

є на складі

в друкарні „Рускої Ради.“

Просимо о замовлення.

ДРУКАРНЯ „РУСКОЇ РАДИ“

в Чернівцях.

Перша на Буковині

РУСКА ДРУКАРНЯ

в Народнім Домі

при улиці Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські в мовах рускій, польській і німецькій.

ДОБІР БУКВ ВЕЛИКИЙ.

Роботи виконує ся скоро, солідно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

Із Найвисшого приказу

Єго цїс. і кор. Апостольского Величества

устроює ц. к. дирекція льотерійних доходів

XXXI. Ц. К. ДЕРЖАВНУ ЛЬОТЕРІЮ,

з котрої чистий дохід присвятить ся

ЦИВІЛЬНИМ ЦІЛЯМ ДОБРОДІЙНИМ

сеї половини держави, між ними і 6000 зр. на

„РУСКИЙ ДІМ НАРОДНИЙ“

в Чернівцях.

Ся льотерія обнимає **7816** виграних в готівці,
поділених на

148 виграних головних із **3834** попередніми і **3834** слідуєчими

в загальній скількості

165.000 корон в золоті та **100.950** зр. ринських а. в.

Тягнене послідує невідкладно 10. червня 1897 о 12. год. в пол.

Оден льос стоїть 2 зл. ринських а. в.

Льоси продає і адміністрація „Буковини.“

Льоси можна купити і в ц. к. льотерійних урядах, у всіх льотерійних колектурах,
в продажах тютюну, в урядах податкових, поштових і телеграфічних, в конторах ви-
мін, в урядах етатий желізничних і др.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ І ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українсько-русского народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством
„Просвіта“, а виконана в літографічній закладі
Андрія Андрейчука у Львові.

Книгарська ціна карти, накле-
єної вже на полотні, виносить 3 зр. 50 кр.,
а для членів „Просвіти“ і передплатників
„Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пе-
ресилкою 3 зр.

Купити можна в „Просвіті“ у Льво-
ві, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте
чимскорше!

Пам'ятайте на Народний Дім
в Чернівцях!

Хто хоче мати
добру і дешеву
МАШИНУ до ШИТЯ,

най удесть ся до мене, то певно не
пожалує. Неві продаю дешевше як
всюди, а унотреблені, ще добре уде-
жані почавши від 20 зр. і то за готові гроші і на
виллах. Хто купить у мене нову чи стару маши-
ну, на репарацію не потребує журити ся, бо я ро-
блю туу безплатно через кілька рік.

Русини, удавайте ся до мене, бо я також Ру-
син і обслужу Вас по братньому

Я чинаюся

В. Данилевич,
машинист у бракарі Штайне-
ра в Чернівцях, при уз. ве-
лікій (Bahnhofstrasse) ч. 26.

по кістки заболочена, чорна, брудна, аж гідь дивити ся. На восковім лици пробиває ся якась неозначена туга, грижа, непевність навіть її теперішнього існування. Побіч неї сидів чоловік високого росту, сухий, блідий, прибитий, пригноблений з поглядом смутним, невиразним. — „Де ви йдете?“ — запитав я. Чоловік перестрашений почав чухати ся в потилицю і новоленьки вицідив: „Прошу пана, ми нібито йдемо на гометед.“ — „Та як нібито?“ — запитав я далі. „Та так прошу пана ласкавого, бо ми не маємо ані одного крейцара, та навіть не буде що в губу вкинути, а не то фарму заплатити.“ — „Та чогож ви сидите в тім димі, там преці є місце в другій карі?“ — „Не можна прошу пана, там пани сидять. І ми ввійшли були між панів, але кондуктор загнав нас бода.“ Я вишукав кондуктора і довідався від нього, що він на домагане других людей, котрі бридили ся одягом, брудом жінчини галицької, пересадив їх до smoking cage. З великим трудом удалось мені наклонити кондуктора, щоб забрав їх з того диму. З дальшого оповідання довідався я, що ті біді люди походять з борцівського повіту. Они з кількома ще родинати зайшли з ласки Міслера то Georgia і там набідивши ся страшно, дістали ся майже чудом до Філадельфії і ту при помочи конзули австрійського відіслав їх поганий Міслер до Win-pireg. Через зиму тулили ся нещасливі при других в імміграційнім домі, а тепер вибрали ся без одного цента до Dauphin на сьвяту землячку, щоб як казали, для своїх діточок хайба „колись“ роздобути. „Ми прошу пана знаємо, сказав мужик, що нам уже гаразду не буде, але бодай наші діти не будуть такими дідами, як ми“...

Пізно вечером приїхали ми до Dauphin. Трен спізнів ся тільки о 4. годині. По дорозі вода підмудила жезіну дорогу — отже треба було дорогу направляти. Вирочім спізнєне в ту околицю не потягає за собою ніяких шкідливих наслідків. Разом з тою нещасливою родиною примістив ся я в еміграційнім домі.

Дім імміграційний по малих містечках в Канаді — то буда одноповерхова збита мілліонами більших і менших швахів. На долинній велика комната. На середині велика жезізна англійська кухня, на котру ставить кожда родина свій горщик, по під стіни дерев'яні причі — ніби ліжка. На горі рівнож так само уряджено. Чоловік, що приходить на фарму, має право 10 днів мешкати в тій буді і користуватись кухнею і причею. Дров на опал дають — проживає у кожного своя. Народу, як мух. Чорнісенко, гамірно. Слабеньке світло маленької лампи освітлює ледви один закуток. Гамір ріжкого рода бесід зливає ся в один невиразний гук. Ту найдеши Французів, Шведів, Німців, російських жидів, Шотландців, Русинів, Поляків і др. Нарід розбирає ся і ладить ся до відпочинку. Один свище, другий щось балакає і сміє ся, там в куті крестить ся побожний Француз, а насеред хати, як у се-

бе дома, дунить покони наш мужик, аж гук розходить ся по хаті. Народи дивлять ся на ту гімнастику, не розуміють, що се значить — сміють ся, аж за боки хапають ся, а вирочім гадають собі, що оно так перед сном мусить бути.

Я дістав з протекції особне ліжко на 1. поверсі і змучений дорогою тай вражіннями заснув здоровим сном. Я вже добре захропив, як хтось мене з легенька штуркнув в бік. Отвиріаю очі, дивлю ся стоїть надімною чоловік і починає розбирати ся і ладити ся до снани. Я посунув ся під стіну. Незнакомий чоловік положив ся на ліжко і необзиваючи ся до мене ні словом захропив здорово. Рано встав він і так само необзиваючи ся до мене ні словом забрав ся до свого діла. Я відтак подибав его в готели при сніданю, навіть при однім столі ми сиділи, але він до мене нічого тай я до него нічого. Європейцям певно дивне таке поступованє, але у нас звичайна річ. Чоловік сей видно не мав до мене ніякого бізнесу — тай я до него ні.

Дальше описує о. Н. Дмитрів свою дорогу до рускої колонії на рікою Drifting, що називає ся Теребовля. Ми той опис подамо на другий тиждень. Звертаємо увагу наших читателів головню на те, як наші селяни поступають собі за морем в Канаді, бо то найцікавіше. Звідси видіжає наш селянин з рожевими надіями, що відразу паном стане, а приїде ся, то в Канаді жидам воду носять або є поштуркайлом всіх розумних людей.

Любить чи не любить.

(Громи на др. Івана Франка.)

I.

Сей тиждень для п. Франка тяжкий, громи свисають ся на него і з польських і з руских часописей. Звісна річ, громи бють не в борчі, тільки в найвищі дерева; такі „патріоти“ що сидять мовчки дома і до суспільної роботи не мішають ся, таких пригод не звизнають і мають сьвяту гординю, їх ніхто не чінає ся; за те, чим хто більше працює і спонукує людей говорити про свою роботу, тим більше виставляє ся на громи з якої небудь хмари. Тих громів має нині п. Франко доста.

Польські часописи вже кілька днів остатними словами лають его за те, що на підставі творів Міцкевича дійшов в Zeit до висновку, що поет сей оснїпував часто ріжнородну зраду як щось моральне. Ще жална польська часопись не перерева доказу, що Франко помиляє ся, але за те тільки погани, кільки посицало ся на него з причини его статі про Міцкевича, нам ще не доводило ся читати і бачити. Дістало ся при тім і нашої літератури, котра вся після Dziennika

polsk-ого не стоїть і одного вірша Міцкевича (хоч редактори сей газети як і взагалі майже всі Поляки не мають найменшого поняття про нашу літературу), а вже сам Франко вийшов і бастардом Славниціни і гайдамакою і „падлецом“ — одним словом так не по сальоновому обійшли ся з ним сальонові „Французи сходу“, що дорівняли львівським перекупкам з торговий на Краківським.

Не наша річ розбирати, чи погляд п. Франка на твори Міцкевича вірний чи невірний; нехай ся справу розбирають Поляки, та лиш більше по тверезому, а не так по простаки; а ми лиш констатуємо факт, який виходить із всієї тої полеміки Поляків з Франком: Поляки его не посуджують, що він їх любить. Протівно, Slowo polskie радить навіть піметити ся на нїм за зневагу Міцкевича. Се потрібно нам для дальших висновків констатувати.

„Бідний той люд, єї наші Галицькі Русини! — падає над нами з тої нагоди Людвик Щепанський в Dziennik-u polski-m. — Відколи винайшов (!) їх гр. Стадїон, не змогли порозуміти ся навіть що-до мови, котрих мають аж три. „Інтелігенцію“ їх можна почислити на пальцях, а проте своїми претенсіями пригадують жабу з байки, що наставляє ногу, коли коня кують. А цвіт єї галицько-рускої інтелігенції показав ся отсе в барвнїм розцвіті переїдїї. Жаль мені люду, що має таких представителів. А п. Франкови скажу, що за єю статію заслугує на імя „падлец, падлец“, хоч методичний.“

Отсе п. Франкови і нам, „винайденим“ тому 50 літ, віз і перевіз...

Не любить п. Франко Поляків, нарушує навіть славу їх генія, то очевидно, любить певно своїх Русинів. Ні! каже Діло, і Русинів не любить. Є на то доказ, чорне на білим. В Bibliotece Mrówki видрукував по польски свої „Галицькі образки“ і в передмові подав від себе таку страшну ересь:

„Nie kocham Rusinów. Tak mało pośród nich znalazłem prawdziwych charakterów, a tak dużo małostkowości, ciasnego sobkowstwa, dwulicowości i pychy, że zaiste nie wiem, za co bym miał ich kochać. Rozumie się, znam parę wyjątków, lecz te wyjątki tylko stwierdzają ogólny wniosek.“

Nawet Rusi naszej nie kocham. Co w niej mam kochać? By ją kochać jako pojęcie geograficzne, na to zbyt wielkim jestem wrogiem czeszych frazesów, zbyt dużo widziałem świata, bym miał utrzymywać, że nigdzie niema tak ładnej przyrody, jak na Rusi. By kochać jej dzieje, na to zbyt dobrze je znam, zbyt gorąco kocham ideały ogólnoludzkie sprawiedliwości, braterstwa i wolności, bym nie miał czuć, jak mało w dziejach Rusi przykładów prawdziwego ducha obywatelskiego, prawdziwego poświęcenia, prawdziwej miłości. Czy może mam kochać Ruś jako rasę — tę rasę ociężałą, niesformą, sentymentalną, pozbawioną hartu i siły i woli, tak mało zdolną do życia politycz-

ні ви ні пані — оминав се. А она, як покутниця, тихим, прибитим голосом розповідала коротко, що єї пригнало до Заліся.

— Ви здогадуєте ся — казала — як я жила... їздила сьвітами, поки мій покійний чоловік взяв мене за жінку. Ви не схочете вірити, але я любила его — і він мене. Що-ж, коли я довго жила з ним... Він помер і мені життя небогато остало ся.

— Можете ще виздоровіти — потїшив Славко, хоч сам у то не вірив.

— Дай Боже... я би хотїла ще прожити чесно кілька літ, аби відпокутувати свої грїхи ще тут за життя... Так, знаєте, коли мій чоловік помер, мене взяла така туга за рідним селом, що я місця не могла собі найти. А ще й моя недуга... Можу тепер жити справді по паньски, та що мені з того? Здоровля нема... сумліне гризе мене... Я вас прошу, єгомость, коли помру, поховайте мене коло матери...

— Ег, по що таке говорити? — відзивав ся о. Левіцький троха ласкавійше.

— А ще хочу у вас, панотче, наймити богослужєне за матір. Отут гроші...

І Аниця поклала на стіл п'ятдесятку.

— Коли я не маю видати — промовив о. Левіцький.

— Не треба, прийміть цілу п'ятдесятку.

О. Левіцький відразу помяк.

— Коли-ж ви хочете, аби було богослужєне?

— Як найскорше, аби я дочекала ся... Мої дні вже пораховані... Я знаю від лікарів і не дурю ся...

— Но-но, у нас воздух гарний, можете до здоровля прийти; тільки певна річ, треба шанувати ся...

Смітова мовчала хвилю.

— А ще бим мала одну просьбу до вас, панотче?

— Прошу, яку?

— Грїхи мої великі — говорила она покїрно, немов сповїдала ся — а тепер мені на душі так тяжко...

— Прийдіть висповідати ся, лекше вам буде.

— Я приїду. Чи можна зараз завтра?

— Можна. Прийдіть до каплиці. Церков нам згорїла...

— Власне про церков хотїла я вам сказати. Я би хотїла на будову єї дещо дати, аби ви молили ся за мене грїшну. Бою ся, що як помру, то гроші пропадуть, або і в мене може хто украсти; так я — поки жива — теплою рукою хочу їх дати.

Панотець і сина видивили ся здивовано на покутуючу грїшницю. А Аниця тимчасом виняла портфель і стала винимати банкноти та класти на стіл.

— Отут повинно бути разом десять тисяч гульденів... Прошу вас, порахуйте, чи є всі.

О. Левіцький почав рахувати банкноти. Руки єму притїм трясали ся, він кілька разів помилив ся, але вкінці порахував. Було рівно десять тисяч. Тимчасом она сидїла мовчки і безучастно, а сум не уступав ся з лица єї.

nego na własnem śmieciu, a tak płodną w pere-
kiniezyków najrozmaitszego gatunku? Czy może
mam kochać świetną przyszłość tej Rusi, której
nie znam, dla której świetności żadnych nie wi-
dzę podważyć?

Що з того виходить? Авжеж ніщо інше,
лише то, що Франко і Русинів не любить. Отже
ні Поляків, ні Русинів! Польські часописи назвали
его за то підлим, а руське *Діло* безхарактерним.
За громом з польських хмар вдарив зараз грім з
руських хмар в одного і того самого чоловіка.
Кого-ж він любить, кого повинен любити, як, за
що і на що? Тому питанню треба доконче при-
дивити ся і ми придивимо ся завтра. Не тому,
щоби п. Франко був наш приятель, — він же
з нами воював не раз на бий-збий, — лише то-
му, що він суспільний діятель, а тими полемі-
ками з Франком порушено коли не важку, то
що найменше цікаву справу взаємних відносин
суспільності до суспільного діятеля, порушено
обов'язки его і т. п., а у нас о таких справах
не багато писало ся.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 14-го мая 1897.

В бук. прав. консисторії зайшла зміна
що до осіб але не згадом системи румунізатор-
скої, котра й далі процвітає. Ото, пишуть нам,
був у Чернівцях до недавня пів-румунізатор Тур-
турян, та таке заводив, що его на решті засус-
пендовано, а завідателство поручено парохом
садаурському. Дві неділі перед великоднем назна-
чила консисторія на сотрудника якогось Поенара,
що, як сам признав ся, не вміє і слова по руски,
хоч в Чернівцях крім трох циганів, що їх спровадив
був колись Петріно на розіздок волоскої раси,
не вміє ніхто по волоски. Нового сотрудника
впровадив протоерей в першій у службу і промов-
ив при тій нагоді, а так само і новий сотруд-
ник по волоски, а завідатель о. Микитович по-
процав ся з людьми по руски. На то виступив
господар Паскал і сказав: „То, що ви, панотче
протоерей і сей новий панотець говорили, ми не
розуміли, і дивуємо ся, як може консисторія на-
сизати нам панотців-Волохів, коли у нас нема
Волохів, а самі Русини.“ Протоерей Берар поті-
шав громадян, що новий панотець навчить ся
по руски, а на то обізвав ся хтось: „А от ви,
панотчику, вже постарілись і ще не вмієте по
руски.“ Як кажуть то Берар дуже мав лютити
ся на завідателя, що він зрушив (!) Чернавку,
розуміє ся за кілька місяців. Оттак то вислає
консисторія священників, не аби вони вчили
нарід, але аби нарід їх учив. Ще сумнішше то,
що в Чернівцях є трикласова школа, а в ній має
вчити руских дітей німий катихит-Волох! От

так то дбає наша консисторія за православ'я, як
се бачимо й по черновецькій гімназії, де й доси
від самого початку другого курсу не було ще й
одної години науки релігії для православних Ру-
синів, а кінець року шкільного за плечима. І та
сама консисторія сміє ще нарікати, що право-
слав'я упадає; а чи-ж годен его хто більше під-
копати, як се чинить сама православна консе-
исторія?

Конкуре на посаду сталого, есентуально
провізоричного учителя при однокласовій школі
в Білій з рускою викладавою мовою, з платнею
третьої класи — розписує черновецька повітова
рада шкільна і туди треба посилати достаточну
підперті подання в урядовій дорозі враз зі сві-
доцтвом уздібнення уділяти науку православної
релігії. Речинень найдалше до 30. червня с. р.

Загальні збори „Дністра“. Дня 12. с.
м. о 2. пополудні відбули ся загальні збори то-
вариства взаємних ubezpieczeń „Дністра.“ Явило
ся 64 членів управлених до голосованя а 11
членів неуправлених до голосованя. Збори від-
крив п. Василь Нагірний промовою, в котрій
підніс хороний розвій „Дністра“ і подакував
руській публиці а передовсім ординариям за їх
заінтересоване ся інституцією і ласкаву поміч.
Потім наступили справоздання за IV адміністра-
ційний рік 1896. Зі справоздання збори були
вновь вдоволені, бо вєсди показало ся, що так
надзираюча рада як і дирекція занимала ся
справами „Дністра“ як найсовітнішше і най-
лучше і сповнили свою задачу знаменито. Спра-
ви товариства, як показало ся зі справоздання і
пояснені дирекції і контрольної комісії, ведено
так солідно і умно, що „Дністер“ наш може
сміло стати в першій ряді того рода това-
риств і збудити усюди повне довіре. Его діло-
водство, совітність і точність ворожать, що
„Дністер“ буде мусів мати світлу будучину.
Всі наради вели ся вельми поважно а з кожного
слова плила лиш цира прихильність для това-
риства. В році 1897 було на суму 22,340.398 зр.
обезпеченої вартости з премією 185.233 зр. 10
кр. Премій узискано в 1896 більше о 31.788 зр.
90 кр. від попереднього року.

Ювілей. Надучитель Василь Степук із
Банилова святкує 17. мая 25 літний ювілей
своїх праць на живі народного шкільництва.

Ізда залізницею і то III. класою має бу-
ти знаменитим средством лічничим для ревма-
тичних. Англійський лікар Кур на основі довгих
дослідів, прийшов до переконання, що хто лише
тернить на ревматизм, ще велику пільгу по-
кадаєнний Ізда залізницею; чим сильнішше було
трясене вагону, тим хорій має ся ліпше. Опи-
раючись на тім спостереженю, зладив Кур дви-
жиме крісло, на котрім як здоровий чоловік по-
сидить кілька минут, може дістати хороби мор-
ської, але чоловік ревматичний вєтає з него з чи-
малою пільгою і зі знаменитим апетитом.

передчасними напастями остатних днів
життя. Власних дітей не має, то про них
не забуде...

О. Левіцький відіслав їй аж до
брами, а Славко аж до дому. Ціла та сцена,
а особливо поведене батька спершу а потім,
так вразили Славка, що він, відіпроваджу-
ючи Смітову, чув потребу оправдати батька
і закидав щось о тім манівцях. Але Ан-
ніція відгадала зараз усе і відповіла просто
та отверто:

— Нічо дивного: на иньше обходжене
я не заслужила і не жадаю.

Ся відповідь, сказана тремтячим го-
лосом, по котрім ось-ось можна було спо-
дівати ся плачу, зворушила Славка так,
що він схопив її за руку і своє здиво-
ване виявив словами:

— Я вас не розумію...

(Далше буде).

Спізнив ся з замовленем. Недавно на-
дійшла з Англії до Австро-Угорщини кореспон-
денційна карта з адресою: Вп. п. Яков Штай-
нер, фабрикант скрипок в Абсоне в Тироли. В
карті тій домагав ся якийсь Англієць від фабри-
канта Штайнера щинника его фабричних виробів.
Кореспонденційну карту звернено адресатови з
такою заміткою: Адресат не живе. Вже від 1683
року спочиває на кладовищі в Абсоне.

Змова мулярів в Чернівцях скінчила ся
дуже скоро. По битті з поліцією пішли мулярі
по розум до голови і вчєра рано станули всі
без жадних застережень до роботи при будовах.
Підприємці будовничі вже і так опустили їм
трохи часу робітного а і платню будуть мусіли
підвешити. Видко, що стрейк був тільки штуч-
но викликаний кількома загорілками і професій-
ними агітаторами.

Людоїди. Людоїдство є розповсюджене в
Конго ще на великий розмір — так говорить
бодай в виданім свіжо ділі о виправі дер-
жави Конго против Арабів, англійський лікар
Вінде. Держава та рекрутує значну часть вій-
ська і залогу корабельну з племені Бангала. Є
то нарід дуже бійкий, інтелігентний, витривалий,
але їсть людин. Всякі заходи викоріненя того
страшного обичаю не повели ся. Жорстокість
Бангалів окаяє ся хотіби на ловах: не убива-
ють они поїленої стрілами звірини або птаху,
але ломлять їй кости і крила. Так само обхо-
дять ся з пійманими вазнями воєнними і неволь-
никами. На пароході, що ним др. Вінде повертав
на побережє, мусіли шістьох Бангалів окувати
в кайдани, бо хотіли пожерти двох недужих мо-
ряків зі свого племені. Кожде племя має упри-
вілейовану часть людського тіла, котру найдобішше
їдає, тільки борони Боже сину, — припечену
звуджену або зварену... В Убані веде ся то-
рговля людським м'ясом; є різниці склени. Прави-
тельство бельгійське карає смертю, кого лише
приловить на людоїдстві — але то мало помагає.

Дрібні вісті. Вчєра в полудне застрілив
ся фельдфебель 41-го полку піхоти Фердинанд
Цак в канцелярії доповнюючої повітової коман-
ди. — В Суховерхові повісив ся в своїй стодо-
лі тамошний господар Іван Гринчук. — В Мша-
ні під Львовом селянин, схопивши злодія на го-
рачій учинку, убив єго на місці. — З Терно-
поля доносять, що д. 9. с. м. по нівночї в селі
Пізнаниї гнилій невисліджені доси злочинці на-
пали на дім старого господаря Марцелюка, вси-
дували єго дати їм ключі до скрині, а відтак
отрабивши замордували Марцелюка; жінка єго
спасла ся, сховавшись а поді. — Російські диве-
ники подають вість, що польський археолог і
геолог Готфрід Оссовський, член краківської ака-
демії наук помер в Томську на Сибірі, куди
удав ся був за-для студій наукових. — Великі
сніги — як доносять з Горішньої Австрії —
упали в охрестности міста Імунден. Наробили
они величезної шкоди по полях і огородах, де
всі дерева стоять в львіві. В горах лютала ся
бура з снігом вже від кількох днів.

Телеграми „Буковини“.

З дня 14-го мая 1897 року.

Відень. В радї державній внесли послы
Грегорич і Лягіня нагале внесенє задля охорони
основних прав Словенців і Кرواتів супротив
Італійців. По довшій дебаті прийнято нагальє
внесенє. Пос. Дашинський інтерєлює про хід
персправ інтервенції держав в грецько-турецькій
війні.

Відень. Як говорять, пос. Менгер визвав
заступника бурмістра пос. Штробаха на поеди-
нок за якесь обиджаюче слово, кинене в радї
державній.

Відень. З горішньої Австрії, Стирії, Ка-
ринтії, Тиролю доносять, що там упали великі
сніги і ушкодили засіви та овочеві дерева.

— Пані! — відізвав ся о. Левіцький
радієтно, стискаючи руку Анніці — такої
добродійки ще Залісе не мало. Остане ся
по вас пам'ятка по вічні часи.

І він не втерпів, щоб не прикликати
зараз матери і жінки і доньки Наталки та
не сказати їм про добродійство Анніці.
Жінки, як було їх три, так всі привитали
ся з „панею Смітовою“ і попросили єї
зараз у гостинню на підвечірок. Холод
щєз, всі розмовляли з Анніцею як най-
привітнішше. Она усьміхала ся з очевид-
ного вдоволення, але усьміх сєй був пере-
мигаючий і немов жалісний. Про жите єї
ніхто не допитував ся, але всі інтересу-
вали ся єї здоров'єм, радили, де би лучше
мешкати, а бабуся Клявдія вже й приду-
мала цілу куранню для неї.

Она просиділа у Левіцьких до пізнього
вечера і ще на відході просила, аби про
єї дарунок на будову церкви нікому не
говорили, бо не буде мати спокою від бать-
ка і свояків. Она їх не скривдить, записне
їм також дєшо, але нехай їй не затрокують

„РУСКА БЕСІДА“

в Чернівцях

має на складі отсі свої видання:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛІОТЕКА“

для молодіжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по 1 зр. за рочник, а всі 7 разом 6 зр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА“

сумна історія, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр.

„Слова правди і науки“

з поезій Тараса Шевченка. Ціна 10 кр.

„25 повісток

для чемних діточок.“

32 сторін. Ціна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“

Даруночок для руских діточок. Ю. Федьковича 10 кр.

На поштову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Бібліотеки“, а по 2 кр. за кождо поодинокую книжочку.

Замовлення приймає й редакція „Буковини.“

LINIMENT. CARPICI COMP.

aus Richter's Apotheke in Prag.

Beim Einkauf dieser anerkannt vorzüglichen, schmerzstillenden Einreibung, die in allen Apotheken vorrätig ist, sehe man stets nach der Marke: „Anker“.

● Прекрасная повесть Ольги Кобилянської „Царівна“ вийшла накладом „Буковини“ окремою книжкою, котра має 424 сторін, вісімки, і коштує лише 1 зр. 20 кр., з пересилкою перекомендованою 1 зр. 30 кр., з рекомендованою 1 зр. 40 кр. Передмову до повісті написав Осип Маковей. „Царівна“ так своїм змістом, артистичним обробленням, як і благородною тенденцією визначає ся дуже поміж нашими новітніми повістями.

Купити можна в редакції „Буковини“. Тут також можна дістати оповідане О. Я. Кониського „В день святої волі“ за 10 кр., з пересилкою 12 кр. і оповідане Т. Галіна „Перші Зорі“ за 30 кр., з пересилкою 35 кр. Купуйте!

Для панів учителів!

INSPECTIONSBERICHT, Jahresausweis

і Шкільні повідомлення
(Schulnachrichten)

є на складі

в друкарні „Рускої Ради.“

Просимо о замовлення.

ДРУКАРНЯ „РУСКОЇ РАДИ“

в Чернівцях.

Перша на Буковині

РУСКА ДРУКАРНЯ

в Народнім Домі

при улиці Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські в мовах рускій, польській і німецькій.

ДОБІР БУКВ ВЕЛИКИЙ.

Роботи виконує ся скоро, солідно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

Із Найвисшого приказу

Єго цїс. і кор. Апостольського Величества

устроює ц. к. дирекція льотерійних доходів

XXXI. Ц. К. ДЕРЖАВНУ ЛЬОТЕРІЮ,

з котрої чистий дохід присвятити ся

ЦИВІЛЬНИМ ЦІЛЯМ ДОБРОДІЙНИМ

сеї половини держави, між ними і 6000 зр. на

„РУСКИЙ ДІМ НАРОДНИЙ“

в Чернівцях.

Ся льотерія обнимає 7816 виграних в готівці,

поділевих на

148-виграних головних із 3834 попередними і 3834 слідуєчими

в загальній скількості

165.000 корон в золоті та 100.950 зр. ринських а. в.

Тягнене послідує невідклично 10. червня 1897 о 12. год. в пол.

Оден льос стоїть 2 зл. ринських а. в.

Льоси продає і адміністрація „Буковини.“

Льоси можна купити і в ц. к. льотерійних урядах, у всіх льотерійних кондуктурах, в продажах тютюну, в урядах податкових, поштових і телеграфічних, в конторах виїми, в урядах станцій залізничних і др.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ І ШКОЛІ

повинна знаходити ся

Народописна карта

українсько-руського народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просвіта“, а виконана в літографічній закладі Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарська ціна карти, наклеєної вже на полотні, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просвіті“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Пам'ятайте на Народний Дім
в Чернівцях!

Хто хоче мати
добру і дешеву
МАШИНУ до ШИТЯ,

най удасть ся до мене, то певно не покажу. Нові продаю дешевше як вельді, а употреблені, ще добре удержані почавши від 20 зр. і то за готові гроші і на вишлат. Хто купить у мене нову чи стару машину, за репарацию не потребує журати ся, бо я роблю тую безплатно через цілий рік.

Русини, удавайте ся до мене, бо я також Русин і обслужу Вас по братньому

В поважненні

В. Давидевич,
машинист у бровара Штайн-
ра в Чернівцях, при ул. го-
дівничій (Rathhofstrasse) ч. 26.

ЧАСОПИСЬ
для
руських родин.
Виходить щодня
крім днів по-
недільних і святых.

БУКОВИНА

Редакція і адмі-
ністрація в Чер-
нівцях ул. Пе-
тровича ч. 2.
Передплата
10 зр.

Любить чи не любитъ.

(Громи на др. Івана Франка.)

II.

Ще недавно, бо лиш тому чотири місяці, Галичанинъ назвав д-ра Франка каззонним радикалом за те, що він неприхильно відозвав ся про краєвий комітет виборчий (спілку народо-ців з москвофілами) а на зборах тов. ім. Шевченка голосував против Дьла. Тоді Галичанинъ і Дьло недвозначно посудили д-ра Франка о то, що він запобігає ласки у Поляків, бо йде ему о мандат і катедру; нині Галичанинъ з вдоволе-нем передруковує его статью про Міцкевича і вже мабуть не підозріває его так як давніше. Отже з яких причин противив ся Франко тому кілька місяців комітету і Дьлу? Мав своєю власну, не накинєну ніким думку, і слухав себе; але роз-політиковані протівники не могли зрозуміти та-кого поступованя без здогадів, котрими кривди-ли чоловіка.

Мати своєю думку про наші відносини, се в теперішних часах на Русі буває нерас най-більшою провинною. Не йти під зад публіці, зарігнотизований партійними газетами і повта-рюючий бездушні формули патріотичні, то зараз значить геростратська робота. Роздерти, як за-визаний мішок, яку патріотичну фразу, в роді „волі народу“, так як про неї у нас голосять, і показати, що она порожня, то назвуть се без-характерністю. За те поплата в нас річ під-хоплювати і повтаряти загально-итерті фрази, не сумнівати ся в непомилності атаманив, не нарушувати господарки кайки, не допускати в газеті еретичних думок, тільки все брати під нормальний стрихулець великої товни і обтина-ти ті голови, що вистають понад голови зага-ду. Русин, котрий нічо не робить, але при вся-ких нагодах присягає ся, що любить свій нарід, має у нас більше віри, ніж Русин, котрий пра-

цює для народу двайцять дїт а раз в жалю скаже, що не любить его і умотивує се.

*

„Ні один правдивий „приятель народу“, котрий справді его любить, розуміє его потреби, працює в імя его добра, не сотворить собі ідола з народу і не поклонить ся ему, поставивши его на місце найвищої правди, що обявляє себе в голосі розуму і совісті. Кожий приятель народу, зсидючи ся на волю народу, розуміє ту волю по своему, і чим яснійше він її розуміє, тим дужше то і для него самого і для народу“...

„Любов до народу — велика і свята лю-бов, але она жадає, щоб ми знали свій нарід зі всіми его недостатками, що ждуть на поправу, і любити нарід не значить безнастанно сьпівати: Грім побіди розлягай ся! Тимчасом багато-богато не вважають потрібним знати свій нарід, тому що люблять его не так, як треба, а лише з не-сьвідомого наслідования других і потім з при-вички“...

Так каже Н. Кареев у своїх „Мислях о сущ-ности общественной деятельности“. Яка любов до народу у нас є? Є та любов, що робить на-рід ідолом, ставить его на місце загально-людських ідеалів справедливости, братерства і вольности, є любов несьвідомо історії его і недостатків, є любов з наслідования і привички. Любов до на-роду се у нас форма і рідко хто питає ся о зміст. Ми поклоняємо ся народови, як ідолови, і тому, що він наш бог, ми боїмо ся нарушити его. Ми сьпівали безнастанно „Грім побіди роз-лягай ся!“ і як Греки ідемо з горсткою воєнів на переможного ворога. Коли хто поважить ся виказати порожнечу такої любови, то ми его по-суджуємо о недостачу патріотизму та о без-характерність.

*

Любов до народу велике слово! Дьло по-рівняє сю любов з любовю в родині, а мотиви

Франка, чому не любить народу, уважає публич-ним поганенем народу, котре мусить кожного обурювати. Ему, каже, ходило о то, щоб шир-ший світ знав, що меж Русинами нема харак-терів, що Русин то лїнивий, неспосібний чоловік без почутя ладу і без сили волі.

Любов в родині — се ідеал, котрий надто часто не згідний з реальним житєм з ріжних реальних причин: та любов на малій родинній основі все таки може бути більше реальна, ніж любов до народу, в котрім не можливо любити однаково всі верстви, від богатирів аж до бідаків, від поступовців аж до започавців, від патріотів аж до ренегатів, від героїв аж до хрунів. Коли берете нарід не як ідол, а як живий складний організм, коли працюєте для него довгі літа і переживаєте всі настрої, від одушевлення аж до розпуки, а так часто, так часто не можете в своїм короткім житю діждати ся більшого ре-зультату своєї і чужої роботи, то скорше чи пізнійше настане у вас зневіра, прийде охота сказати: „Я не люблю Русинів“ — і слова ті не будуть значити, що ви справді на віки зне-навиділи свій нарід, ви его зненавиділи на хвилию, тому, що хто не вмє ненавидіти, той не вмє і любити.

І чиж можна наш нарід безнастанно люби-ти! Чи є успішному діятељу руському не сьміє прийти охота і потреба відозвати ся до свого народу так, як відзвали ся пророки до ізраїль-ского народу, що ганьбили его. як остатнього? Коли приглянути ся словам Франка в польській книжочці, ми — чи раді чи не раді — мусимо сказати, що має зовсім рацію. Він не покладає ся народови, а збирає в купу всі его добрі і злі прикмети з минувшини і з теперішности і ба-чити, що злих прикмет більше. І люби-ж его! Навіть батько рідний не злюбить дитини, коли в неї злих прикмет більше.

Наша історія вчить нас, що ми справді, як каже Франко, не були і не є спосібні до по-літичного життя. Ріжні змагання народні в мину-вшині не довели до пожаданого результату; на-

51)

ЗАЛІСЯ.

Повість

ОСІПА МАКОВЕЯ.

(Даліше).

Але она не відповіла на се; аж по хвилі зітхнула.

— Боже! — каже — як би я рада жити — жити! А ту вмирати треба! Ви знаєте, я маю сухоти... лікар мусів мені сказати, що се... дурив мене спершу... але я вже знаю... Добре, що хоч помру як християнка, зробивши бодай одно добре діло.

— Киньте ви, пані, ті цинтарні думки! — радив Славко і старав ся її розвесели-ти.

Она принимала се з очевидною вдяч-ністю.

Коли Славко відпровадив Смітову і вер-нув ся до дому, там все ще балакали про неї.

— Яка она красна мусіла бути! — казала Наталка.

— Ще й нині як виглядає, хоч схо-рована! — говорила пані Левіцка.

— І хто би то був по ній сподівав ся! — дивував ся о. Левіцький. — Пять-десятку дає на службу богу! Як жию в Залісї, ще тільки від нікого не дістав!

— Тепер можна вже насьміло брати ся до будови церкви — рішили всі.

Анінї забули люди всі її гріхи, она викупила ся від злого поговору дарунком на будову церкви, она стала добродійкою села...

Про її дарунок на церкву в селі таки дізнали ся. Від Левіцких пішла вістка до Горопинських, а від Горопинських даліше. Дізнали ся о тім і Заборовські — і Мавя незвичайно заінтересувала ся Аницією. Про-сила Славка, аби вишукав нагоду, деє на самоті, і познакопив її з нею. Але до того не прийшло, бо Аниція по кількох днях мусіла знов покласти ся в ліжку. О. Ле-віцький спровадив до неї лікаря, той цюсє записав, але перед Левіцким казав, що дні хорої почислені. Її відвідувала вся ро-дина Левіцких і нїзляувала; она дяку-вала їм сльозами радості. Нарікала перед Левіцким лише на свояків, що їй спокое не дають; всі ждуть на її смерть і коли хто з них жалусє її, то по фарисейски.

Але вкінці, чуючи близьку смерть, при-

кликала батька і розпорядила ся привезе-ними грїшми. Кілько дістав Козак на руку, того ніхто не знав, а він навіть жінці не признав ся; дістали її свояки, хто більше, хто менше (казали, що по кілька соток), а вкінці й о. Левіцький дістав наперед за похорон сто п'ятдесят зр., коли причащав Аницію на остатню дорогу. А ще просила, аби її поховати скромно, без паради, та доконче коло матери. Так розпорядила ся спокійно та по божому, що о. Левіцький аж прослезив ся.

Аниція була готова на смерть. Але смерть все ще не приходила; она ще до-жила того, що Славко Левіцький приніс їй раз великий букет з рож — як казав, в подарунку від дїлочки Маві. Сей букет, котрий казала собі поставили коло ліжка, справив їй велику приємність, але вже й остатню. Саме коли по двох днях з зі-вятих рож стали опадати листки на стіл, і Аниція опала зовсім з сил та вночі померла.

Не стало ся так, як она собі бажала: похорон був не скромний, а величавий. Її батько казав гордо перед о. Левіцким: „Що то? мене не стати на красний похорон?!“ — заплатив ще від себе о. Левіцкому, —

родні рухи руйнували виправді устрій суспільно-політичний, що розминав ся з народними ідеалами справедливості й добра, але на місце їх народні маси ніколи не вміли збудувати такого устрою, щоб їм відповідав. Ті-ж, що їх вели, ніколи не могли собі з невихованою, неосвіченою, несвідомою масою дати раду, ніколи не могли її взяти міцно в свої руки і звязати, ніколи не ввели нових форм суспільно-політичних — і ми по тисячлітніх пробах нині що маємо? Те саме.

Є горстка інтелігенції, з котрої пискатий Поляк вить собі, а в тій інтелігенції, як знов справедливо каже Франко, повно безхарактерних перекиначів. Ми є діверанти інтелігенції для Москалів, Поляків, Мадяр і Волохів; а сільський люд — то наш одинокий експортний товар за море тай то на него покупу нема. „Ти хий, а ревний патріот“, закуривши люльку по обіді, може тішити ся успіхом свояка, що зістав руским послом, і бути певним, що тепер уже ціла Русь спасена; але правдивий суспільний діятель в роді Франка дуже а дуже часто може проклинати ту долю, що судила ему бути Русиним. У інших народів він був би оздобою; у нас він отруїть ся розпущею, тому що маса народу все ще мало що більше свідомо, як тому 200, 300 літ.

Вплив суспільності на суспільного діятеля у нас є лиш умовний. Моральної допомоги від неї зазнає він дуже мало, матеріальної ще менше. Сам один, як мурашка, борикає ся з великими роботами, в котрих его ніхто не виручить; розчарований невдачами боїть ся повірити роботу ширшій громаді; сам один темить ся аж до знесилля — поки не наступить в ній кризі, котра або кине его в дезертири або в затишок або в могилу. І чим більше він відчуває недолю народу, чим краще бачить нездарність его, тим гірше для него. Чоловік не кремін, щоб міг з себе довгі часи огонь кресати; нервни его не дротани посторонні, зужити ся можна скоро, а у нас таки дуже скоро. Розуміє ся, не тим „тихим“ патріотам, що їх зовсім не чути, тільки тим голосним, що відзиваючись довгі часи голосом одушевлення, відізвуть ся часом і голосом розпущи.

І мають же они право „перед ширшим світом поганяти свій нарід?“ Коли нарід не соромить ся перед широким світом позазувати свою нездарність, коли нарід терпить спокійно таку тьму ренегатів, як у нас, то нехай не соромить ся, коли его ставлять на позорище. Не жиемо в пустині, жиемо серед інших людей, котрі наше жите бачать разом зі всіми нашими

хибами. Хоч як прикро чути слова такі, як Щепаньського, що ми мов та жаба наставляємо там ногу, де коня кують, що в нас претенсії великі, а сили дуже мало, так знов мусимо собі отверто сказати, що в тих словах великої пересадки нема. Коли порівнаємо себе з другими народами, то мусимо собі сказати, що ми не дозрілі.

І чи можна часом не розсердити ся на наш нарід? В кого ви найдете сю ідеальну любов, ніколи гнівом не захмарену! Тут не годить ся Франкови ставити питання, чи любить він руский нарід чи ні і взагалі кого він любить, тільки треба себе спитати ся, звідки у сего суспільного першорядного діятеля, що звиш 20 літ тяжко працював для руского народу і натерпів ся за него, взяв ся сей голос розпущи: „Я не люблю Русинів“. Так собі з доброго дива такий діятель таких слів не скаже. Се результат довголітнього досвіду, тяжкої праці, гірких розчарувань і терпіння. Не Франкови придивляймо ся і дивуймо ся, а пригляньмо ся собі, чи варто нас любити. Се не буде песимізм, зневіра, то буде се давно Русинам захиляване, а вічно занедбуване пізнанне себе, без котрого калікуємо вже тисяч літ.

Перегляд політичний.

Справа квотова перейшла вже з рук депутатів в руки обох правительств. На днях відбули ся переговори обох правительств під проводом цесаря, але не довели до ніякого позитивного кінця. Правительство угорське хоче підвищити квоту ледви на 33·2%, а австрійське правительство має стояти при жаданю, щоб угорщина на спільні потреби платила 43·13%. Вихід такий, що або треба буде ухвалити провізорію, або що цесар сам порішить справу!

Шевенеріяни устроїли 9. мая другий акт комедії против розпоряджень азіатських в Дрезні. Они скликали сюди віче народне, на котрім являло ся до 2000 осіб. Ческі Німці були досить заступлені, але поліція заборонила їм промовляти. З послів віденського парламенту явили ся: Воля, Тікс, Іро, Кітль, Райнігер, Вальтер і Шмідт. З послів райхстагу німецького були присутні: Цімерман, Ферштер і Лотце. Говорили Цімерман і редактор Вельєр з Дрезни. Вкінці прийняли резолюцію, в котрій заявили погорду для звісного розпорядження азіатського, кажучи, що се розпорядження значить одно, що унорочене народу німецького. Відтак піднесли

спільність інтересів великої Германії з інтересами народу німецького в Австрії і завізвали всіх послів до опору против „славянських забаванок“. Німців австрійських покликали до спільної оборони загроженої німецькості. Колиж пос. Цімерман ударив на власті політичні місцеві за те, що они робили великі труднощі в скликаню віча дрезденського, то комісар правительствений розвязав збори, а поліція опорожнила саяло.

В німецькій радї державній мають прийти під обради реформа військового поступовання карного і новела до уставу о зборах і товариствах. Але, як з Берліна доносять, правительство має притім труднощі і годі сподівати ся поладження тих справ підчас теперішньої сесії.

Російський міністер справедливости Муравев поїде з початком липня на Сибір і забавить там кілька тижнів.

Данський кабінет подав ся до димісії разом зі своїм презесом, бароном Тотом. Король Христіан приймав онюди на аудієнції давнійшого презеса міністрів Еструна. Париж перенятий ще страхом і споминали нещасливої пригоди в базарі товариства добродійности. Величезні складки пливуть тепер на новий базар добродійности. Сам Фігаро зібрав уже до 600.000 франків. Цесар Вілгелм дав на сю ціль 10.000 франків через амбасадора німецького гр. Міністера.

В Іспанії перепроводили недавно нові вибори до рад громадських і при тім прийшло в в богато місцевостях до кровавої бійки і до розривів.

В Португалії покінчені стисліші вибори до ради державної. В новій радї заседе 95 поступових послів, 21 консервативних і 4 независимі.

Англія узброює ся, мимо мирних заперень в полудисевій Африці. З Лондону доносять, що третій полк гузарів одержав розказ виїхати до Капленду враз з залізничним і інженерским відділом з днем 21. мая.

Проба утворення міжнародного суду для поладжування спорів не повела ся. Навизані пересправи межі Сполученими Державами північної Америки з Англією не довели до ціли. У ваянінгольським сенаті унала така угода, зроблена ще за попереднього президента Клевеянда між обома державами. За відновленем тої угоди не пайшло ся вимаганої більшости двох третин сенату.

З поля грецько-турецької війни надходять вісти, що Турки беззастанно змінюють свої позиції земними роботами а новими підмогами воєнними збільшають сили армії. З Царгорода доносять, що Турки хотіли би ще перед миром

і так на похороні було аж чотирох св'ячеників.

Ціле село було на кладовищі, прийшла і Маня. Сам о. Леніцький мав промову над могилою Анниці, викопаною зараз біля могили її мамі. Він звеличав пам'ять покійниці горячими словами і порівняв її з Марією Магдалиною. Всі жінки плакали і зітхали.

Похоронили покутницю Анницю, що через місяць занимала всі уми Залісся. Приїхала она в село, немов яка спізнена заморська пташка заблукала ся, і відлетіла в красні світи. Спочила у тій землі, за котрою так тужила і до котрої аж ізза моря приїхала, щоб в ній зложили своє немичне, грішне тіло...

XXI.

Вчинок покійної Анниці мав спасенний вплив бодай на св'ятіших господарів з Залісся. Они стали займатися будовлю церкви. Віджив і комітет церковний, котрий доси як від нехочу звозив каміне на церкву, бо тепер був уже певний, що церкву збудує. Славкові вдало ся зложити спілку

із старших людей, котрі пристади на те, щоб зложити братську кравину та щоб в ній вів молодий Дорон. Кравина, що вже давно була засвітила ся, тепер знов віджила і частина зиску з неї була призначена на церкву. А Горошинський прийняв ся учити читати і писати з десятиох старших господарів, котрих зібрав Головатий. Була се річ найневинніша, за яку Горошинський міг попри євнїв взяти ся, без обави, що за се дістане догану або кару від висших властей.

Але в селі настав час виборів до ради громадської; ліста виборців, зложена Заборовським при помочи Славка, відлежала свій час в громадській канцелярії і треба було оглядати ся за старшиною громадською. Повстали в селі дві партії, з котрих одна була противна такій господарці, як за Костишина, і бажала мати війтом Головатого, а друга під проводом свояків Костишина і Мошка Зільбера не хотіла собі дати вирвати васти з рук. В тій другій партії найбільше уживав ся Мошко Зільбер і слідив за всякими підозрілими сходами в селі. Замітив він, що трохи не що вечера сходять ся газди в школі і, хоч дізнав ся, що на науку, але він тому не повірив. Довіс

о тім до староства і до інспектора шкільного — і Горошинський зазнав такої пригоди:

Раз у неділю попоудни учив він саме своїх старих учеників, і поправляв на таблиці кривовязе письмо газди, що тут при ній стояв з крейдою в руці, коли до шкільної комнати зовсім несподівано вступив інспектор шкільний. Станув в дверях, кинув грізним оком по громаді селян, що показуючи палцями на букви в голос читала, і підійшовши до наляканого учителя, снітав ся его:

— Що ви ту робите?

— Учу.

Інспектор глянув ще на здивованих усятих школярів, на таблицю, записану буквами і числами, на господаря з крейдою і губкою в руці — і незаметно усміхнувся. Справді такі школярі з букварями перед собою виглядали досить оригінально.

— Я думав, що ви ту яку агітацію провадите — замітив інспектор.

— Борони Боже, — відповів Горошинський, в котрого дух вступав — я знаю, що мені вільно, а що не вільно.

Інспектор став перепитувати декотрих господарів — ті знали що-лиш початки чи-

побіди Греків в кількох битвах та зайняти край аж по Тернопіль. Едем наша мав уже дістати відповідні прикази.

Королевич Констанція опер ся в Домоко-єї і заміряє там видержати всякий напір Турків а навіть виступити офензивно. Та по его дотеперішніх виступах можна припускати, що він тільки на словах такий рішучий. В Ате-нах втворила ся сильна нехоть против королівського дому і антидинастична агітація. Помимо дізнаних ударів від Турків настрій грецького народу все ще воєнничий. Відкликана війська з Крети приняла атенська праса невдоволенем, що се розпоряджене видане за скоро і може ослабити шанси Греції при сподіванім укладі мира. А коли би мир став неможливим, тоді Греки стра-дили би опору на Креті. Вирочім звизають в Ате-нах до зорганізованя народної оборони, щоби в тім випадку провадити дальше війну. Заразом домагають ся відкликання королевича з армії, бо осто-рожности задля его особистого безпеченства сприяють ділане армії.

Між тим держави поручили своїм амба-сдорам повідомити Порту, що они підняли ся по-середництва в помирено єї з Греками. Також і адміралів на кретенським морі повідомлено про те та поручено їм пропустити грецькі війська з Крети. Загально припускають, що переговори доведуть в короткім часі до позитивних резуль-татів. Туреччина відносил ся від початку війни супротив держав дуже коректно, а Греція на-тім посередництві може тільки зискати. Держави будуть в заступництві Греції пересправляти з Туреччиною як рівний з рівним, не як побідже-ний супротив побідника а через те саме запо-ручені для Греції і честь оружя і реальні ко-ристі. Туреччина жадає крім відшкодованя ви-раженого грецькою флотою спустошеня на дер-жавних і приватних посідах також невелич-кої зміни границь задля стратегічних причин та ревізії дотеперішніх виїмкових прав, що при-служували грецким підданам, пробуваючим в Ту-реччині.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 15-го мая 1897.

Відзначене. Наш земляк др. Константин Мандичевский, архивар товариства приятелів музики у Відні, отримав від імперя золотий хрест заслуги з короною.

таня і писаня — а по хвилі як прийшов, так і пішов. На відході казав Горощинь-ському, що такої науки зборонити не може, але радив держати ся здалека від полі-тичної агітації і бажав собі, аби селян учити радше польської мови, як рускої. Відїхав до двора. Старі школярі були вдоволені, що перед самим інспектором здали іспит, а Го-рошинський рішив ся більше пильнувати ся, але свого не покидати. Відколи мав жінку і сина, котрих любив, працював радо. Хто на него доніс, не міг відгадати; аж вибори до ради громадської відкрили ему донощика.

Дивний кандидат на війта вирінув у селі; ніхто би був перше і доброго слова не сказав про него, а тепер він був най-важйшим кандидатом Мошка Зільбера, за котрим вів широку агітацію. Канди-датом тим був Козак. Відколи дістав гроші від доньки, з того часу ціле село стало инакше на него дивити ся. Тої думки, щоб стати війтом, він ніколи не мав, аж Мошко навів его на неї.

(Далше буде).

Розв'язане ради громадської в Сереті. Ц. к. президія краю розв'язала серетську раду громадську, бо через виступлене 12 членів, она утратила скількість, потрібну до узвал. В поро-зумію з виділом краєвим установленю до ви-бору нової ради громадської завідателем міста конципіста краєвого правительства Івана Кану-стинського. Нові вибори уже підготовляють ся і як здає ся, покінчать ся до шести тижнів.

Соціалдемократи черновецькі розліпили вчера по місті заяву против закиду тутешньої „Buk. Rundschau“, що мов то агітатори своїм підбурюванем доводять робітників до каліцтва і до тюрми, а самі живуть собі вигідно з грошей, які збирають від робітників на цілі партійні. Заява жадає в острих словах відкликання того підозрія. Підписані провідники Іван Вітюк, др. Євген Гори, Юліан Обірев, стрейковий комітет і виділ загального ремісничого товариства.

Дальші процеси за вибори в Галичині мають відбутися: в Станіславові против 41 се-лян з Чернева і 16 селян з Викторова; — в Перемишлі против 83 селян з Стоянець і 18 селян з Плешевич; в Золочеві против 27 селян з Холодова; — в Самборі против 72 міщан з Комарна і 26 селян з Семитинова; — в Терно-полі против 26 селян з Цеброва. Менших про-цесів і не вчислаємо. Доси майже всюди ви-казали процеси, що селяни заховували ся спокійно, але на них нападали, били та видирали їм картки легітимацийні польські поїпани та запла-чені жидки. Хоть по процесі винустять мужика на волю, але він уже мусів веспувати у слід-чим арешті. Не дурно то увійшла в пословицю „галицька нужда“.

Велику дефравдацію викрили случайно у львівськім памістництві. Один рахунковий аси-стент 30-літній панич-гого фальшував від кіль-кох років асигнати на побір урядничих плат і в порозумію з возням задержував собі з них значні квоти. Погулявши якийсь час по львів-ських тінцях, він вкінці взяв собі відпустку, по-їхав до Пешту і як кажуть — пропав без вісті. Дефравдована сума має виносити після одної верзії 18.000, після другої 30.000 зр.

Обманьства при наборі до війська. В Хшанові в Галичині спритні спекулянти обі-плювали молодим новобранцям увільнене від служ-би військової, коли зложать відповідні квоти гро-шеві. Охочі найшли ся, але коротко тревала їх радість, бо мусіли сердеги вайнувати, коли учули при комісії важке слово „tauglich“. В лемент той мусіла вмішати ся поліція і Шмуля Лав-дава та Берка Кляйна арештувала під замітом обманьства і відставила до суду карного. Але гроші шійшан мабуть на губи... Такого би були новобранців случайно увільнили задля якогось тілесного недостатку, була би ціла справа при-тихла а обманів принесли би се успіхови своїх заходів. От в чім їх „гешефти“.

Польська пиха, самохвальство, надмірна зарозумілість виявили ся тепер з нагоди статі Франка про Міцкевича в дуже яскравій формі. Від Кракова аж до Львова всюди лайка однако-ва — на Франка і на Русинів. За що? Франко перевів ширше думку Брандеса, що польські по-ети величають зраду. Мимо того Поляки уважа-ють Брандеса своїм приятелем, а Франка назва-ли виродком Славянщини. Безсечно, Поляків за-боліло найбільше то, що Франко помістив ста-тю в часописи, котру в цілій Австрії читають, отже „зневажив“ Поляків. Сей патріотизм, який они при тій нагоді виявили, дуже подібний до шовінізму і ідопоклоньства перед самим собою. Ніякої критики на себе не допускають, а всю ненависть, яку чують до Москалів, переносять і на нас. Ми ще по нинішній день в очах Поля-ків гайдамаки, Гонти і Зелізняки. Така оборона свого народу, котрою починає ся без причини наш нарід, то очинидна хороблива зарозумілість, яка — сподіваємо ся — є лиш у тих недовче-них письменців польських, у котрих дуже хиткі моральні підстави і котрі й доси вчать своїх братів зради на руськім народі.

Тому дуже не в пору накинulo ся ще й „Дьло“ на д-ра Франка. Нині вже й Dzienn. pols. підхопив статтю „Дьла“ і представляє Франка знов виродком Славянщини. Ми не маємо так багато світлих людей, щоби помітали ся ними.

Др. Франко найдіяльнійший поміж теперішніми галицькими Русинами чоловік. Коли й не годити ся на его політичну роботу, а радше на его спосіб пересвідчуваня людей, часто згрідливий і шоретний, то проте остане ся за ним ще тіль-ко всякої иньшої доброї роботи, що нехай би лиш кождий сотний з нас тільки зробив, а було би добре. Треба в нас уладити відносини пу-блики до своїх діятелів. Ми ту справу розбира-ємо у вступній статі і звертаємо на неї увагу.

Фабрику ангелів відкрила дня 11. мая жандармерія на Замаретинів у Львові, в домі Ліхтенгайма. Одна з тамошних льокаторок при-мала діти на „виховане“. Незвичайно часті по-хорони дітей з того дому звернули на себе увагу жандармерії. Супротив того переведено там несподівано ревізію і найдено одного сві-жого трупа, другу дитину умираючу з голоду, а третю в крайнім запущеню, але розмірно ще досить здорово. Жандармерія визвала телефоні-чно станицю ратункову на поміч. Заморену голо-дом дитину найдено укриту під брудною вере-тою; она була вже напів удушена. Лікар велів жандармерії зажадати судово-лікарської обдукції тіла помершої дитини, а 8-місячну найдену під веретою віддано до шпиталю сьв. Софії, де, мо-же бути, удасть ся уратувати їй жите. „Вихо-вателька“ навіть не уміла сказати, як заморена голодом дитина називає ся, ні хто єї мати. За-ряджено строге слідство. — Ще страшнійшу фа-брику ангелів викрили оногди у Варшаві, так що ціле місто остає тепер під глибоким вражі-нем того великого злочину. Поліції удало ся здемаскувати фабрикантку ангелів, котра меш-кала в багато уряджених апартаментях, де в спеціяльно сконструованій печі — палила діти.

Добровільна смерть. Недалеко Тарас-поля над Дністром в Росії було богате село старовірів і їх тайний монастир. В грудні ми-нувшого року, на вість о близькій кінці сьвіта і о зарядженім на місяць січень списі населеня, часть роскочників постановила добровільно умерти — як казали „ради Христа“. Добровіль-ні мученики, а між ними були жінки, а навіть діти, ехоронили ся в ливниці, де їх живцем за-мурував роскочник Ковалев. Власти найшли ту ливницю і добули 9 трунів, але говорять, що в иньшій місці є погребаних ще 8 осіб. Ціле се-ло розбігло ся по святі.

Нагла смерть. У Львові якийсь гість в готелю Belle Vue замовив факра Івана Чер-нюху на 4. годину рано. Факер приїхав трохи завчасно і станувши перед готелем, підніс бу-ду і сів собі під нею на сиджене, щоби ще пе-редріматися. Коли готельовий кельнер зішшов до факра о 4. год., щоби его збудити, застав его вже неживим. Мійський лікар сконстатував природну смерть.

Телеграми „Буковини“.

З дня 15-го мая 1897 року.

Відень. Урядова газета доносить: Цісар уділив радникови краєвого правительства Ігна-тію Штронерови з нагоди его перенесеня в стан суцочинку титул і рангу державного радника.

Рим. Агенція Стефана доносить з Кансі: До Плятонії надійшли три грецькі кораблі, щоби забрати грецькі війська. Але они не дістали ще дотичного розказу грецького правительства задля трудности в доставі телеграфічних денеш. Ад-мірала улегчили доставлене денеш з відклика-нем війск для начальства грецької залоги на Кре-ті і як надіють ся, сими днями відлине звідтам грецьке військо.

Льондон. Times доносить з Атенів, що грецьке правительство звернуло ся до послів дер-жав з енергічною заявою, що задля отягання Турків занехати всяку акцію воєнну, правитель-ство не бере на себе відвічальности за дальший пролив крові.

Царгород. Порта прийняла заяву всіх ту-
тешніх послів держав, щоби сейчас застановити
воєнні кроки против Греків дуже прихильно, але
ще до тепер не дала жадної відповіді. Відтягане
пояснюють тим, що перед остаточною відповіддю
порта хоче сконцентрувати свої війська, що те-
пер розкинені задля воєнних операцій в горис-
тій околиці, а до того ще з непосованими до-
рогами через дощі. Заступники держав мусять
порті признати право перед пересправами упо-
рядкувати свої сили і зайняти стратегічно ко-
ристне становище — онаж побідила у війні і
не може для мира зрікати ся користий свого
оружа. Тому не можуть держави прихилити ся
до нетерпеливих рекламаций Греції, але і запев-
нили єї, що будуть після можности хоронили
інтереси Греції.

**Пам'ятайте на Народний Дім
в Чернівцях!**

**Хто хоче мати
добру і дешеву
МАШИНУ до ШИТЯ,**

най удасть ся до мене, то певно не
пожадує. Нові продаю дешевше як
всюди, а употреблені, ще добре уде-
ржані почавши від 20 зр. і то за готові гроші і на
виплат. Хто купить у мене нову чи стару маши-
ну, за репарацию не потребує журити ся, бо я ро-
блю тую безплатно через цілий рік.
Русини, удавайте ся до мене, бо я також Ру-
син і обслужу Вас по братньому

З поважанем
В. Давиденко,
машинист у бровари Штайне-
ра в Чернівцях, при уз. же-
лзничій (Bahnhofstrasse) ч. 26.

Не залишіть прочитати!

М. ФЛЯЙШЕР

робітня одягів для мужчин

Чернівці, ул. паньска ч. 16.

Виготовляє убраня мужескі пі-
сля найновішого крою за ціну як
найдешевшу.

Замовлення з провінцій виконує як
найдокладнійше.

Сплата може після умови відбувати
ся ратами.

Цілий одяг для мужчин від 15 зр. в гору.

Котвиця

Liniment. Capsici comp.

з антики Ріхтера в Празі,
загально-признаний знаменитий усми-
рюючий лік на втиранє: по ціні 40
кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всіх
аптеках. Просимо жадати сєй загально
улюблений лік просто під назвою
Ріхтера Liniment з котвицею
і приймати з остерожністю лише фла-
ки зі знаменнм охоронним „Котвиця“
бо лише ті правдиві.
Антика Ріхтера під золотим львом у Празі.

II. Т.

Отсим маю честь повідомити шановних відбирателів, гостей і пу-
блику, що я перебрав існуючий дося під фірмою

Антін Табакар і Гаїна
СКЛАД КОРИННИХ ТОВАРІВ,
вин і делікатесів

→* (заснований 1812 року), *←
а окрім того

Агентуру і склад рільничих машин
з днем 1-го липня с. р. і буду дальше вести під моєю власною фірмою

СТЕФАН ГАІНА.

При сій нагоді складаю сердечну подяку за довіре, оказане так часто попе-
редній фірмі, і прошу укліно, мати те саме довіре на дальше і для мене, при чім
запевняю, що все старатиму ся задоволити шановних гостей добірними товарами
найліпшого сорта, низькими цінами і уважною службою.

Прошу о часті замовлення і пишусь

з поважанем
Стефан Гаїна.

Відзначене на краєвій виставі в р. 1894 почетом дипльомом
ц. к. міністерства торгівлі.

Краєве товариство ткацке

„PRZADKA“
(ПРЯХА)

в Коросні

поручає Пов. П. Т. Публій свого виробу чисто льняні зв'язні
з доброти, ручно ткані

ПОЛОТНА КОРЧИНЬСЬКІ

від найгрубших до найтоньших веб і біле столове о взорі кистковім і адаманковім;

також доставляє матеріалів на комп'юти і найдешевні

ВИПРАВИ СЛЮБНІ.

Замовлення просимо надсилати просто до Коросна (почта, телеграф і станція залізнична в місці).

Прібки і ціни на жадане оплатно і відворотною почтою. (15—352)

Із Найвисшого приказу

Єго цїс. і кор. Апостольского Величества

устроює ц. к. дирекция льотерійних доходів

XXXI. Ц. К. ДЕРЖАВНУ ЛЬОТЕРИЮ,

з котрої чистий дохід присвятити ся

ЦИВІЛЬНИМ ЦІЛЯМ ДОБРОДІЙНИМ

сєй половини держави, між ними і 6000 зр. на

➔ „РУСКИЙ ДІМ НАРОДНИЙ“ ➔
в Чернівцях.

Ся льотерія обнимає **7816** виграних в готівці,
поділених на

148 виграних головних із **3834** попередними і **3834** слїдуючими
в загальній скількості

165.000 корон в золоті **100.950** зр. ринських
та а. в.

Тягнене послїдує невідклічно 10. червня 1897 о 12. год. в пол.

Оден льос стоїть **2** зл. ринських а. в.

➔ Льоси продає і адміністрация „Буковини.“ ➔

Льоси можна купити і в ц. к. льотерійних урядах, у всіх льотерійних конлєктурах,
в продажах тютюну, в урядах податкових, почтових і телеграфічних, в конторах ви-
мини, в урядах станцій залізничних і др.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромова.

За редакцію відповідає **Осип Маковей.**

ЧАСОПИСЬ
для
руських родин.
Виходить щодня
крім днів по
неділях і святах.

БУКОВИНА

Редакция і адміністрація в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.
Передплата
10 гр.

Наміри ради державної.

(Адреса більшості парламентарної).

У відповідь на престольну промову цесаря при отворені ради державної, більшість сеї ради ухвалила тепер проект адреси, котрий подаємо далі. З нею видно наміри ради державної на будуче. Більшість, як видно з проекту адреси, бажає розширення автономії країв і рівноправності поодиноких народів, відповідно до потреби часу та кладе велику вагу на просвіту і шкільництво. В економічній напрямі бажає займатися селянством, яке переважаючою частиною населення австрійської держави. Квестія велика заходить, як правительством тепер віднесеся до більшості парламентарної, котра в адресі, хотіла умірковано але рішучо виповіла свої бажання. Адреса та рішить уже в найблизшій часі о дальшій напрямі внутрішньої політики австрійської держави.

Адреса більшості парламентарної звучить:

Ваша цесарська і королівська Величність, Наймилостивіший Пане! Палата посольська, що вийшла з нових виборів, сповняє передовсім з радості свій обов'язок і з найвищим поважанням складає найглибшу подяку за ласкаві слова, котрими Ваша ц. і к. Величність в найвищій мові престольній на вступі її діяльності найласкавіше зводили її повинати. Палата відчуває стару, по предках унасліджену вірність, прихильність, найсердечніше привязане до Вашої Величності і найвищої династії. Палата має сильну волю працювати після сил своїх для добра і поведження монархії і всіх її народів. Скріплена виселаннями найширших верств населення, приступить палата до сновнення своїх задач. Палата уважає за свою повинність взяти під наряду предложена, що відносять ся до угорської угоди. Маємо надію, що ясне і спра-

ведливе узгляднене здібности сили економічної обох половин монархії уможливить, що пожадана в інтересі цілої монархії угода доведе також до заспокоєня справедливих домагань нашої половини монархії.

Але чекають ще інші важні роботи. Коли палата, йдучи за желанем Вашої Цесарської Величності, має не тільки річево, але також без ніякої страти часу сновнити свою задачу і зіставити соймам країв і королівств належний їм і їх значінню відповідний час, то дозвіл, відповідно до високих інтенцій Вашої Цесарської Милости, довголітні національні борби в Австрії уступити рішучо мирови. Посольська палата є пересвідчена, що тільки взаїмним признанем природних прав народів Австрії всієї королівства і країв держави, може досягнути народний мир. Справедливе перепроваджене основними законами заповученої рівноправности всіх національностей в цілій публичній житю, в урядах і школі, зарозом доховане історичної самостійности і неподільности королівств і країв, при збереженню сполучаючої їх реальної звязи, дають заповуку для досягнення тої високої цілі.

Посольська палата має надію, що численні і важні задачі тільки тоді з позитком і в належний час можна буде поладити, коли перетворена рада державна дізнається підляти, а соймам королівств і країв відповідно до давних історичних традицій признає ся ширший обем діяльности, передовсім, що при існуючих ріжницях відношен поодиноких країв однакові постанови не дають заповуки добрих наслідків.

Пам'ятаючи о великій важности автономії країв і королівств, скористає палата з нагоди, щоб з радості дати соймам матеріальні средства для освоення їх діяль в більшій мірі, передаючи їм поодинокі існуючі податки, або забезпечуючи відповідну участь в податкових доходах держави.

Конечною річчю було би також для розв'язу монархії уваглядити в вищій степені поведжене королівств і країв а коли би обста-

вини дозволили, надати зарядови поодиноким країв конечний степен самостійности і витворити его згідно з ріжними потребами країв, через що тим лекше можна би дійти до упрощення заряду і уменшеня его коштів.

Палата послів буде підпирати найгорячіше всякі стремління на полі загальної просвіти, науки і штуки. Палата висказує своє поважне бажане, щоби школа відповідала потребам ріжних країв і народів, що в повній мірі дає ся досягнути лише при розширенні законодавчим співділанню соймів. Згідно зі словами Найвищої бесіди престольної палата кладе найбільшу вагу на виховуючу задачу школи, щоби нею покласти підвалину під релігійне і моральне поминане житевих задач генерации, що повинна існуючий дад суспільний розвивати спокійною, не буюю, реформаторською роботою в душі союсправедливости. Лише при поважнім, етичним поминанню житевих цілей можна розвинути відповідно і щасливо нові суспільні задачі, можна злагодити пануючі межі економічно-силішніми і слабшими контрасти. В повній узнаню великого значіння реформ суспільних посвятить і палата особлившу увагу, щоби дійти до справедливости, доповнити і розвинути існуючий устрій суспільний, піднести моральний і матеріальний стан і долю широких верств населення, а передовсім забезпечити робітничови охорону в нещастю і старости.

Рівночасно палата послів намірає найширше предприняти всякі стредства, що мають на цілі розв'яз господарства міського, ремесла, промислу і торговлі. Переважна часть населення, репрезентованих в раді державній королівств і країв удержує ся з ріжництвом: тим більше діялаючо дає ся відчутти наші монархії така гажка ріжниця криза, що дотикає цілу нашу часть світа, а котра в першій раді загрожує селянському станову в его існуванню. Тому то палата цілу свою увагу зверне до того всего, що може двигнути так важний для держави стан, як і взагалі господарство сільське. Палата є свідомо того, що

52)

ЗАЛІСЬ.

Повість

ОСІПА МАКОВЕЯ.

(Даліше).

По похороні доньки прийшов він до коршми гордий і неприступний. В коршмі було кілька господарів і дурноватий Антошко. Він кинув оком на Антошка, сягнув у кишеню і кинув ему кілька срібняків: — Знай пана! каже — Антошко схопив ся, аби его поцілувати в руку, але Козак відкинув его від себе і каже до Мошка:

— Чуєш, Мошку, от як би ти мене поцілував в руку, то давим тобі десятку.

— Ей, брешете!

— Це бреше, а не я, жиде. При свідках кажу, що дам.

— Дайте за руку отсему газді.

Козак дав десятку, а сам наставив руку до поцілуку. Мошко схопив руку і ледви дігнув ся устами.

— Не так, жиде, поцілуй добре, як егомостя! Чи так цілує ся, панове сусіди?

— Не так — відповіли сусіди, сподіваючи ся почесного від Козака.

— Ано, цілуй! Ти думав, що мене на діда зведеш, а я тепер більший пан, як ти! Цілуй!

Жид поцілував Козака, як належить ся, в руку, сховав десятку, і не робив собі нічого зі сьміху господарів, котрим Козак поставив цілий гарнець горівки. Протинно, він ще даліше піддобрював ся Козакові і вихопив ся притім із словом, що Козак повинен тепер бути війтом. Всі зібрали згодили ся на то однодушно, мов би на доказ, що чия горівка на столі, того правда на селі.

Гадку, ставити Козака на війта, розважив собі потім Мошко добре і рішив ся его підпирати. Хоч би Козака і не вибрали, то можна видурити від него гроші на підкупства; а коли виберуть, то з того для кого як для кого, а для Мошка шкода не вийде. От він і закликав Козака до себе, поговорив з ним розумне слово, — і Козак вийшов з тої наради цілком певний, що стане війтом Залісся. Ся почесть ему так подобала ся, що він, хоч війтом ще не був, а вже згордів.

Заким наступили вибори, він тимча-

сом глядав розривки в селі і в сусіднім містечку. Приклад з Мошком додав ему охоту спробувати таке і з иньшими жидами і жидівками. Він давав ся цілувати по руках і платив за се. Жиди цілували радо, а він з того мав велику потіху. Раз по п'яному на торзі порозбивав гончареві всі горці палицею, подонтав чоботами і заплатив готовим грішми. В шинках розбивав склянки і фляшки — і платив. Селіди кнував цілими бочівками, переплачував за всім, і кидав ними жидам в очі. Подібних розривок він придумував більше, але фантазія его не могла ніколи видумати якусь краєшу розривку: его одежа мало що була лучня, як перше, він мяса не їв, як і перше, — а в хаті так само терів порося під лавою, як доки став богачем. Жінка і сини по змозі синали его від марнотратства, але він десь більшу часть грошей заховав і розпоряджав ся ними, як умів, не слухаючи нікого.

Гадкою стати війтом, займав ся у тверезіших хвилях і ходив на наради до Мошка. Мошко брав на підкупство десятками, а підкуплював шістьками а найбільше тудьденами і горівкою та оселідцями. По виборах — казав — дасть більше.

попри загальних засадах, котрі під тим виглядом в цілій державі можуть ділати додатно, лише краєве законодавство є покликане вдоволити відповідно тим культурним задачам в різних уеліях і дотично до різних потреб.

Посольська палата наміряє також прийти в поміч тяжко загроженому стану промислового і ремісничого ревізіїю закона промислового, розширенням заводового образования, скріпленням і поміччю для стоваришень промислових. Посольська палата в повній згоді зі словами найвищої бекіди престольної, уважає проявляючий ся в поодиноких краях рух еміграційний, викликаний економічним недостатком, нечувано важним об'явом і зверне цілу свою увагу на законодагні предложея, що відносять ся до тої справи.

Особливо дає ся в знаки найбільше убогим верствам населеня, багато уряджень з давніших часів, що дотикають адміністрації, як також обсягу податкового і оплат належитостей.

Посольська палата новитає найприхильніше всі намірені тепер предложеня, що стремлять до відновного змінення обставинам часу. перетвореня тих уряджень в переконанню, що є потребою держави і суспільности в тих галузях законодавства, що входять у всі види житя, ввести цілковиту ясність і зрозумілість принципів.

Палата бажає щоби відповідно до провідних засад реформи податкової, тягарі, які поносять горожани, в той спосіб були розділені, щоби економічно слабшим улекшити заграцзоване собі на добробит а через то, щоби суспільна згода і мир могли бути забезпечені і утверджені. Особливо мусить палата положити натиск на потребу реформи законодавства о належитостях і на виборороду громад за їх участь в виконуванню державою переказаних їм задач. Сю справу з простої справедливості годі довше зволікати.

Побудоване нових доріг водних, підпирание плавби на ріках, регуляція рік, розвій плавби морської для нашої вивозової торгівлі, скоре побудоване сїти доріг залізничних, підпора системи доріг залізниць локальних, дальше удержавнене залізних доріг, щоби їх віддати на услуги інтересів загалу, заходи о раціональну систему тарифову покажуть ся спасенними для різництва, ремесла, промислу і торгівлі, а особливо піднесуть рішучо спосібність експортову наших краєвих продуктів. Рівнож подпирание і розвій цілого систему меліорацій і асекурацій, корисно поділяє на наші обставини господарскі. Немає ніяк

пожаданого видає ся приміненя до потреб реформа судівництва.

Так материяльне право карне, як і прасове, як формальне поступоване в справах неспірних а в першій радї поступоване в справах спадкових домагають ся конечної реформи. Населеню треба дати спримогу полагоджувати дрібні спори правні дешево і без великих заходів. Коли одною з найблагороднійших і основних задач держави є удержане права в відносинах внутрішніх, то неможливим стає в державі виконуване задач державних, коли его сила оружна не наказує поважати і боязні кождому противникови. Посольська палата є отже готова опікувати ся справами войска найбільше, і пильно уважати притім на критичні відносини господарскі і нечувано для населеня натягнуену силу податкову.

Палата не маловажить конечности виготовлення закона о зберіганню військових тайн і радо приступить до перепровадження реформи перестарілої процедури військової. Ваший імперскій Милости великодушному і загално любленому оборонцеві мира в Европі, завдячують народи тої монархії сю радістну певність, що воєнна пригода не заколибає культурного розвою. Посольська палата має надію, що супроти доконаного звороту покоевого в справах всхідних, при Божій помочи поведе ся праваяію Вашої імперської Великості заставити всі на балканськй півострові інтеретовані держави до спільної праці над удержанем мира і заопікувати ся християньским населенем в турецьких провінціях. Ваша імперська і королівська апостольська Величність! Кріпка мудростию свого імператора і короля; кріпка жертволюбивости своїх народів, числом і хоробростию своєї сили оружною; кріпка своїм добрим правом, позістане наша монархія межі європейськими народами відрем патріотичних жертв.

Моглимо Бога Всемогучого, щоби нам довго ще заховав нашого імператора і короля, яко покровителя права на зверх і внутр нашої держави, яко справедливого володаря, Отця своїх всіх народів. Нехай Бог Его хоронить і благословить!

НОВИНИ.

Чернівці, дня 17-го мая 1897.

На шляху Іцкани-Сучава розпочав ся наново рух поїздів. Чей вже не стане!

Посол др. Стоцкй скликає на слідуочу неділю дня 23. мая збори в Шубранці в стодолі госп. Івана Петрюка Ізвого о год. 3-ій по пол., щоби здати справу зі своєї діяльности в своїм краєві.

Посольське справоздане, яке складал пос. др. Стоцкй в неділю дня 16. мая в Рогізнї в домі читальнї, випало дуже світло. Зібрало ся багато людей з Рогізни, Шубрання Добринівців та Горонівців. Велика комната читальнї була битком заповнена, а багато людей мусіло ще стояти на дворі. Не обійшло ся і без малої пригоди, бо кількох мужиків, наставлених звисними приятелями в Рогізнї, хотіло своїми криками на улиці викликати заволоді між учасниками збору. Але се не вдало ся їм; збори вели ся поважно і дуже оживлено. Інтересно було се, що на збори прийшло багато жєнщин і дуже пильно слухали всего. Промовляли крім посла др. Стоцкого також сєлєани Гринчук, Мєленка і др. Підносили також на зборах справу читальнї в Рогізнї, що вже має свій власний хороний дїм на догідній місци зараз коло церкви. Честь і слава рогізнянським сєлєанам за їх організацію.

З почти. Провід головної почти в Чернівцях повірили провізорично надконтрольови п. Антонови Глинському.

Конкурс на посаду спільного громадского писаря для громад: Чинків, Кулівцїв Рєнужинєць і Василів в кімчанськй повітї — розписує видї краєвий. Місце замешканя є у Василенї з платнею 550 ар. на рік. Старавочі ся о те місце мусять виказатись: 1. віком висше 24 лїт, 2. австрийським обивательством, 3. бездоганного минувностию, 4. знанєм німєцкої і рускої мови. З ієнітом для громадских писарів, приписаням краєвою уставою з 1889 року, що найменше з достаточним успіхом. Подальше треба вносити надальше до кінця мая до буковинського виділу краєвого.

Самі сєлєани жадають від інтелїгенції, щоби зносила ся з сєлєанами, устроювала по се-

Однак вибори випали в некористь Козака. Вийшла рада така, що вибрали війтом Головатого, на котрого вкінці і Заборовський згодив ся, а Козак дістав лише кілька голосів. Мошко разом з Козаком подали протест — і заряд громади лишив ся далї в руках Заборовського. Той уже і сварив ся з Мошком, казав, що з сєла его вижене, але Мошко впер ся, він був певний що ще вижєре немало грошй від Козака — а єму о нічо більше й не ходило.

— Дивіть ся, що той жидиско собі мислить! — говорив розсерджений Заборовський перед Славком — він думає зі мною справу виграти! Панє, прийдіть-но, напишемо і ми письмо до виділу повітового — ви маєте краєне письмо. Хочу ту справу чимскорше полагодити, бо я тепер запрятаній иньшими справами.

Які були ті иньші справи, Славко дізнав ся аж від Манї.

Коли раз єї батько виїхав до Новосїлок, а Славко прийшов переписувати письмо, Маня сказала єму новину, що батько женить ся з Маєранською, і була притім така невдоволена, нетерпелива, майже гнївна, що Славко ще єї ніколи такою не бачив.

— Женить ся?

— Женить ся! Так довго їздив учити баронову, аби робітникам не платила більше,

як сам платить, аж ось що з тої „науки“ вийшло. Крив ся переді мною!

У словах Манї чути було глум.

— Менї так жалє — говорила она по хвилї — сама не знаю, чому... Видко, забув уже мою маму... Потїшав мене, що тепер за такого Більського вже би мене не видав, що Маєранська має далеко лучших женихів для мене... А я...

В очах Манї явили ся сльози, але она їх скоро обтерла і говорила дальше: — Хотїв, бачите, поратувати ся в своїх клопотах материяльних і таке придумав. Я не сподївала ся... другої матери я не потребу... на що менї? на що Стасьови? він же дома не сидить! Що менї робити? — радила ся у Славка так, як би він справді міг що у тім порадити.

— Що робити? Нічо не робити! Адже ви на тім зле не виходите!

— Але подумайте: лєдвй рік, як мама померла. Він єї так любив, а тепер... чи так годить ся?

— Буває так. Панї баронова, о скілько я мав нагоду єї пізнати, добра жєнщина... Опікує ся вами...

— І вже, чує, найшла менї жениха... Мачоха... ні! я єї не послухаю! „Я не хочу мачохи, не хочу, на що менї? Я єї не люблю... я не буду єї слухати — нарікала дївчина.

— Будете слухати панно Маню, не кажіть так! Впрочім, як в чім добрім, то і треба послухати...

— Але в женитьбі, в жєвнтьбі, панє Левіцкй! Подумайте собі: приводять чоловіка вам незнамого, зовсїм незнамого. І він починає „старати ся“ о мое серце, о мою руку... Я можу пізнати его лише з доброї сторони. Він чємний, він надєскає, не жалєє компліментів, товаришить менї, стає моїм лїцарєм. І я все бачу его в настрою таким, як на балю, усєміхненого, ласкавого, нудкого, як люкреція... ми сходимо ся цілий рік, мене видають вкінці замуж і я аж тоді дістаю нагоду справді его пізнати, коли вже може запізно... Ну, панє, се така іронія, яку тільки в нашім товаристві можете найти. Пан жених любив уже дєсять дївчат, а своєї суджєчій прєносить уже останки чутя.

— Чутє відновляє ся... Ви самі казали менї торік, вказуючи на клєна... Памятаєте? Як раз жених може вам дати ненарушенє, правдивє чутє, якого нікому не жертвував?

— І то ви кажете, ви, що торік так жалували за своєю панною?

— Я помилав ся... Житє то рамки, з одного боку ємбєма колєски, а з другого домовини. В ті рамки можна всадити бохонєць хлїба і молити ся до него, можна

лах збори та поучувала людей про їх обивательські права і обов'язки. Видко, що редакция „Бук. Вѣд.“ мало стикає ся з буковинським народом, коли „др. Стоцкому — странствующому“ робить насмішливий докір з того, що в „Рогізні“ здавав минувшої неділі справу з посольської діяльності. По думці „Бук. Вѣд.“ певно ліпше робить др. Волян що „благоденствует а не странствует“ — сидить собі нишком чи ту в соймі чи там у Відні та забирає диети. Але кожний, що з патріотичним чутем слідить громадянську роботу, скаже певно: „галицька вам нанове, дармоїди! Ви мов ті жаби в болоті сидите бездіяльно, та ще підносите крик, коли хто заходить ся висушувати відвічне bagno застою.“

Лжеучителі. Ми вже доносили про Олену Юрійчуківну, що обявляє себе божою посланницею. В її появі добачили ми умислову ненормальність дівчини, що по тяжкій слабості виступає нараз проповідницею а з другої сторони недостаток просвіти і опіки над нашим народом. Минув уже час, коли св'яті ходили по землі та творили чудеса. На науку мають люди церкву і школу, мають своїх св'ятих і учителів, що приготували ся фахово до свого високого завдання і мають обов'язок виконувати его для піднесення людскости. Всякі посланники, чудотворці, чудесні лікарі, ворожбити, градобури або фанатизують нарід або туманять его. Се правда ясна, як сонце. Але у нас не хотять її узнати ще не тільки поодинокі люди, але одна часопись, що прейм'я повинна би з якогось високого становища дивити ся на св'яті і річи. „Бук. Вѣд.“ одушевляють ся пророчицєю Оленою і накидають ся на „фонетичну Буковину“ що єї „тішити (?) арештоване мужицької дівчини. „Послідовательно повинна би тішити ся фонетична „Буковина“, говорить тота газета, „если би арештували н. пр. Стоцкого, коли прийдеть в Лукани і будет поучати 20—30 собравших ся людей, чтобы не пили горілки і т. п.“ Яке високоумне порівнянє Юрійчуківни до проф. Стоцкого...! Яка ціла таких нещирих і нерозумних видумок? Хіба щоби піддержувати темноту і забобони, підсучувати інстинктам товни і тою нечесною дорогою зискати популярність.

Велика клятва. що єї кинув Рим на ксьондза Стояловського, звісного галицького св'ященника-політика, зависла тепер над богато посланими і над міністром судівництва гр. Гляйспихом. Тамтого тижня прибув кс. Стояловський до Відня зайшов до палати ради державної та в буфе-

ті розмаляв з богато посланими а відтак говорив довго з гр. Гляйспихом в справі свого процесу у Вадовицях. Шо-ж тепер буде, коли велика клятва забороняє впрямно в який небудь спосіб зносити ся з виклятим, а кожний католик, що против того провинить ся, підпадає також клятві? Видко що пережила ся вже клятва в нашій століттю!

Прогулька з музикою і танцями в лісі на Горечі устроює академічне товариство Союз дня 23. с. м. в неділю. Окремих запросин не висилає ся. Вступ 60 кр. Початок о годині 2-ій по полудні.

Загранична політика в раді державній. Презесови міністрів гр. Банфіому не дає спокою пос. Кошт своїми інтерпеляціями про заграничну політику. Дипломатия не доконче любить явність, тож нераз приширає пос. Кошт презеса міністрів до муру своїми питаннями. Тепер переняв в нашій раді державній пос. Дашинський сей спосіб і таку поставив інтерпеляцію гр. Баденьому: 1. Чи презес міністрів схильний, так як се зробив угорський презес міністрів супротив угорської ради державної, розповісти зараз палаті про утворення наших відносин до Росії? 2. Чи презес міністрів готовий об'яснити теперішній стан пересправ в інтервенції держав що-до турецько-грецької драчі і подати, якими способами можуть змусити Туреччину, щоби таки зараз застановила ворожнечу?

Поквитував себе. Тамтої суботи в добрах гр. Абенсберга-Правна в Бокфліс хтось стрілив з корчів до лісничого, коли входив до свого дому. На цасте куля не поцілила лісничого, а застрягла в стіні покою. За злочинцем шукали але надаремно. Доперва за кілька днів найшов лісничий przypadково папір, що ним скритоубійник прибив був кулю у стрільбі. Лісничий розвинув папір — а се був кусень податкового квіту, виставленого на імя Лехнера, знаного в околиці лісного злодія. Лісничий повідомив зараз жандармерію і она арештувала вилонника. Лехнер признав ся в суді, що хотів застрілити лісничого з мести за те, що через его донесення сидів кілька днів в арешті за лісові провини.

Сніги і бурі навістили тамтого тижня цілу середню Европу. Справдили ся слова повірки, після якої три св'яті, що припадають на 12. 13. і 14. мая після латинського календаря Панкратий, Серватий і Боніфатий наносять рік-

річно зимову метелицю на зелені ниви пробудженої весни. В Альпейских краях досягала сніжна поволока до кісток і знищила цілком засвіти та обочеві дерева. Температура обнизила ся декуда до 0°. У Франції зробив сніг в однім департаменті на 20 мільонів франків шкоди у винницях. У нас перейшли ті небезпечні дні щасливо: тільки похолодило було трохи та падав зимний дощ.

Пригода з биками. Минувшого тижня їхало на шляху локальної залізничі зі Сторожинця до Глибокої в мішаним поїзді крім пасажирів трьох особових клас, ще шість волів в особнім возі. Віз нічого собі — недавно ще, коли була четверта класа на наших залізничках, їздили в ній і люди, але тепер вже і воли не хочуть так подорожувати. Коли поїзд був в повнім руху, воли відсунули собі двері і двох з них вискочило на зелену пащу. Один упав в рів і покалічив ся тяжко, але другий скочив щасливо і почував на царину, задерши побідносно до гори хвіст. Задержали поїзд і кондуктори розбігли ся за розгуканим звірем. Погоня тревала з годину а в ній взяли уділ і охотники-підорожні. Наконєць зловили незадоволеного пасажира четвертої класи і по помості, збитім на скорі з дощок, впровадили до вагону разом з покаліченим другим товаришем. Але що дверий не можна було замкнути, бо були зіпсовані, вернув ся потяг назад до Сторожинця і там волове товариство перенесло ся до иншого воза і відтак всі разом поїхали щасливо до Глибокої. Gemüthlich!

Дрібні вісти. В Терерані в Перені заваляв ся будинок лавні жіночої і під звалищами згинувло кілька сот жінок: докладна цифра жертв не знана, бо після законів пророка не вільно чужим мужчинам глядіти на обнажене тіло жінчини і аж по трийцять роках, коли з тіла остануть ся лиш кости, вільно буде звалища відкопати. — Гробарі застрейкували в однім місті у Франції. Але рада громадська відмовила їм підвиснення платні, бо, як казали, нема доста охочих умирати. — Гр. кат. парохію в Молодятині одержав о. Теофіл Шухевич з Садагури. — Найдорожший студент знаходить ся на університеті в Києві, а то на відділі класичнім відділу історично-філологічного. Він тому найдорожший, бо на цілм відділі є лиш сам один, і для него університет удержує професорів. — На залізничі близько Дорпату межі естациями Бокенгоф і Еньва підчас зливи, котра

всадити банкнот на великі гроші і так само молити ся до него як до св'ятого, а можна всадити і краєвид, повний св'ітла і тепла і весняного чару. Коли один такий краєвид зів'яне, зблідне, то треба старати ся вложити натомість другий. Така моя думка тепер.

— Се справді цікаво — замітила Маня. — Але щоб так думати, на то доконче потрібно бути молодим, а не таким, як н. пр. мій батько.

— Він же ще не старий.

— Все-ж таки п'ятдесят літ має.

— І виглядає ліпше і здоровіше, як не один трицятьлітній. Рум'яний, сильний, а груди... ви знаєте, як він уміє крикнути.

— Якже-ж би то виглядало, коли-б він тепер оженив ся, а я, донька его, в карнавалі вийшла замуж? Смішно якось.. А ще най би тепер і мій старший брат женив ся, вийшла би правдива комедія: батько, син і донька... Але яка я нечестна! — зганила себе вкінці сама.

Славко не знав, що на се сказати. Она була така нетерпелива, роздразнена, так у неї мішали ся чуття, так скоро переходила від одної справи до другої, що Славко присядав ся їй з немалим здивуванням. Ту що-йно говорила з плачем, а ту вже й усміхалась.

— Мій тато женить ся! Чи то не

смішно, пане Левіцький? В такім віку! Буди мати другу маму... таку солоденьку... але баронову! Перша була селянка, а та баронова! Зачнемо і ми бути панамі... А ви коли думаєте женити ся?

— Не знаю — відповів Славко і почервонів ся.

— А на весіле мене запросите?

— Під тим услівем, що ви мене на своє запросите.

— Добре, прийде ся вам мабуть довго ждати!

— І вам також...

— Ні, справді, пане Левіцький, чому би ви не мали оженити ся, коли вже першу суджену забули?

Она не була моя суджена, я лиш думав єї брати. А чому би я мав або не мав женити ся, на то є багато причин pro і contra. Передовеїм мушу уважати на численну родину і на то, що трудно би мені тепер прийшло ся глядати панни. Відвик...

І так они дразнили себе дальше різними недоумками, червонюючи ся на переміну.

„Що за чорт!“ Злобив ся того дня Славко і на себе і на Маню. „Кипить собі з мене, чи що? Не штука їй жартувати собі, а най би она знала в моїм положенню, що чинити!“...

Але проте та розмова наводила его на різні здогади, котрі его дразнили і томили. Дома дошчулювали ему сестри, що „бігає за дідичкою“ і тому маловажить попаданки. Він боронив ся як міг і відтак розбирав собі, чи справді „бігає за дідичкою.“ Ну, вжеж бігати не бігає, але що любить поговорити з нею, подразнити єї і себе — то правда. В Залісєю так скучно, що горі йому обійти ся без товариства. Дома і в Горинських не має з ким поговорити по душі, громада не все одушевляє его, противно нераз огірчує до крайности і він рад би єї не бачити навіть, — щож робити з собою?...

Може за часто заходить тепер до двора і без причини, так що се мусіли замітити родичі або і Заборовський? Ні, тепер не буває він в дворі за часто. Відколи перестав учити Стася, бував там що кілька днів, або й то ні, звичайно з якоюсь орудкою, от хочби польські газети позичити перечитати. Хіба то за мала причина?

(Дальше буде).

підмила вал залізничі, випав з шин поїзд, в котрім їхали два батальйони піхоти. Сімнадцять возів розбило ся; 93 вояків ранених, 24 трупів, а 30 має находити ся ще поміж румовищем. — При катастрофі в Парижі завинив, як виказало слідство, Беляк і його помічник при кінематографі, бо були неосторожні. — Панича Мілковського, що у львівськім намісництві через три роки украв з 30.000, зловили в Буданешті, при забаві з шансонеткою.

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові в домі „Просвіти“ Ринок 10.

перше і одинокє руске товариство асекураційне, обезпечає будинки, скот, господарські знаряди, збіжжє в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкідливих вогнів за можливо найнижшою оплатою.

Дністер розпочав пятий рік своєї діяльності. Фонди „Дністра“ після закінченя рахункових з днем 31-го грудня 1896 виносять: фонд основний 50.000 зр., фонд резервовий 54731 зр. 04 кр., резерва премій 34737 зр. 03 кр., разом 139468 зр. 07 кр.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сечас по пожарі. В 4-х літах виплатив „Дністер“ 1176 відшкодовань в сумі 309.147 зр. 69 кр.

На житє можна обезпечити ся через „Дністер“ після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкращі умови і видає поліси і квіти в рускій мові.

Зголошення о ухвалені агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

„РУСКА БЕСІДА“

в Чернівцях

має на складі отей свої видання:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛІОТЕКА“

для молодіжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по 1 зр. за річник, а всі 7 разом 6 зр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА“

суши історія, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр.

„Слова правди і науки“

а поезій Тараса Шевченка. Ціна 10 кр.

„25 повісток“

для чемних діточок.

32 сторін. Ціна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“

Даруночок для руских діточок. Ю. Федьковича 10 кр.

На поштову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Бібліотеки“ а по 2 кр. за кождою поодинокую книжочку.

Замовлення приймає й редакция „Буковини.“

Розсадники винової лози парискої, котра скоро дозріває, і не потребує дуже доброї землі, по 10 кр. за питуку, можна дістати у п. Атаназія Руснака в Чернівцях, уліца Пумнула число 4. — Зголошувати ся треба як найскорше, поки час.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ І ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українсько-руського народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просвіта“, а виконана в літографічній закладі Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарська ціна карти, наклеєної вже на полотні, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просвіті“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Для панів учителів!

INSPECTIONSBERICHT,

Jahresausweis

і Шкільні повідомлення
(Schulnachrichten)

є на складі

в друкарні „Рускої Ради.“

Просимо о замовлення.

LINIMENT. CAPSICI COMP.

aus Richter's Apotheke in Prag.

Beim Einkauf dieser anerkannt vorzüglichen, schmerzstillenden Einreibung, die in allen Apotheken vorrätig ist, sehe man stets nach der Marke: „Anker“.

ДРУКАРНЯ „РУСКОЇ РАДИ“

в Чернівцях.

Перша на Буковині

РУСКА ДРУКАРНЯ

в Народнім Домі

при улиці Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські в мовах рускій, польській і німецькій.

ДОБІР БУКВ ВЕЛИКИЙ.

Роботи виконує ся скоро, солідно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

Із Найвисшого приказу

Его цїс. і кор. Апостольского Величества

устроєє п. к. дирекция льотерійних доходів

XXXI. Ц. К. ДЕРЖАВНУ ЛЬОТЕРІЮ,

з котрої чистий дохід присьвятить ся

ЦИВІЛЬНИМ ЦІЛЯМ ДОБРОДІЙНИМ

сеї половини держави, між ними і 6000 зр. на

„РУСКИЙ ДІМ НАРОДНИЙ“

в Чернівцях.

Ся льотерія обнимає **7816** виграних в готівці,

поділених на

148 виграних головних із **3834** попередними і **3834** слідуєчими

в загальній кількості

165.000

корон в золоті та

100.950

зр. ринських а. в.

Тягнене послідує невідкладно 10. червня 1897 о 12. год. в пол.

Оден льос стоїть 2 зл. ринських а. в.

Льоси продає і адміністрація „Буковини.“

Льоси можна купити і в п. к. льотерійних урядах, у всіх льотерійних конторах, в продажах тютюну, в урядах податкових, поштових і телеграфічних, в конторах війни, в урядах етатів залізничних і др.

Видає товариство „Русна Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хроменського.

За редакцією відповідає Осип Маковей.

ЧАСОПИСЬ
для
руських родин.

Виходить щодня
крім днів по
неділях і святах.

БУКОВИНА

Редакція і адміністрація в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.

Передплата
10 зр.

Примусова організація рільників.

Після проекту правительства до устава о заводових організаціях рільничих має бути в кождім повіті утворене заводове стоваришене рільників для сего повіту, а в кождім краю таке саме стоваришене для цілого краю. Сі організації будуть називати ся „повітові“ і „краєві стоваришеня рільничі“. Однак устава краєва може постановити, що заложене фахового стоваришеня рільничого винятково має відбутися тільки в деяких частях краю і тільки для тих частин; що можуть утворити ся громадські стоваришеня рільничі на просторі одної або кількох місцевостей (п. на парохію); що в однім повіті судовім можна утворити більше ніж одно повітове стоваришене; що на відворіть кілька повітів можна об'єднати одним таким стоваришенем; що наконець може істнувати кілька стоваришень краєвих, або також фахові стоваришеня рільничі для поодиноких родів рільництва.

Ціллю тих заводових стоваришень рільничих буде, поліпшити обичаєві і матеріальні відносини рільників плеканем громадянського змісту, взаємним поучуванем, підпиранием, підтриманем і піднесенем самосвідомости свого стану, заступництвом заводово станових інтересів стоваришених рільників і підпиранием їх економічних потреб. Членами повітових стоваришень, взглядаю наразом громадських суть звичайно власники недвижимостей, що положені в тій окресности, а служать для господарства рільного або лісного.

Власники недвижимостей, положених в різних округах стоваришень, суть членами в кождім стоваришені відповідного округу, о скільки їх посілости управляє їх до того.

Своїми краєві мають установити, о скільки недвижимість має уважатися рільною, взглядаю на лісню, о скільки мають вилучити ся, чи взагалі

чи усівно, від повітових чи тільки від громадських стоваришень рільничих, чи може мають утворити власне заводове стоваришене ті власники, що їх посілости становлять переважно ліси, не мають мешкального дому, або суть тільки збитковними посілками, коли їх розміри не досягають якогось мінімуму або переступають анесь максимум розмірів і доходів.

Членами краєвого стоваришеня суть усі члени повітових стоваришень. Краєва устава може оречити, що до краєвого стоваришеня мають належати члени спеціальних, фахових стоваришень рільничих, мимо того, що вони вилучені з членів повітових стоваришень. Членам заводового стоваришеня рільничого вільно перенести свої права і обовязки на державців, взглядаю на тих, що уживають їх посілости, однак право виборче остає ся при власнику, хіба що краєва устава розпорядить інакше. В обох разгах до оплати обовязаний власник нерухомості.

Члени заводових стоваришень рільничих мають право голосу на зборах стоваришеня, мають право вибирати і стати вибраними до виділу стоваришеня, о скільки не вилучить їх від того краєва устава. Союми може постановити, що вибори до виділів стоваришень мають відбуватися ся в поодиноких виборчих куриях, які може утворити на підставі розмірів посілости, або доходів.

Краєва устава орієнтує про ближні подробиці що до репрезентації стоваришень а також, о скільки особи, що властиво не управленні належати до стоваришеня, як урядники господарських і лісових товариств, учителі рільничих шкіл, ветеринари і т. д. можуть стати виділовими стоваришеня в дорожній виборі, але під умовою, що три четверті членів виділу, голова і заступник его вибдуть з між управлених до виборчого голосу стоваришеня рільничого. Відповідно до краєвих устав, взглядаю на особливі статутів стоваришеня рільничі можуть піднимати ся таких задач:

1. Засновувати снілкові магазини і шинхліри на склад рільничих продуктів стоваришеня.
2. Продавати рільничі плоди, доставлені

стоваришеню членами на їх жадане і рахунок, особливож для провіанту війська.

3. Закуповувати артикули, що потрібні членам до їх заводу на їх жадане і рахунок, до старчати рільничих машин для спільного ужитку.

4. Закладати та підпирати промислові і господарські спілки, щоби будували різні, пекарні і інші підприємства, призначені на зужитковане рільничих плодів.

5. Закладати нові, підпирати і лучити існуючі каси позичкові, особливо після системи Райфайзена, щоби піддержати особистий кредит і кредит опертій на доставі рільничих продуктів до магазинів, після точки 1.

6. Посередничити в конверзії високопроцентованих на низше процентові, короткочасних на довгочасні амортизаційні позички гіпотечні.

7. Брати уділ в організації і в заряді, потувати курси збіжкових бірж і торгів, а також втягати членів стоваришень заводових до роз'ємних судів на збіжкових біржах в рамках установ, що нормують організації бірж.

8. Закладати, підпирати і розвивати стоваришеня та інші інституції, що їх ціллю є плекати господарство рільне та лісове і поодинокі галузі тих господарств та взагалі підносити матеріальні і моральні відносини між рільниками і лісними господарями.

9. Допомогати при запровадженню забезпечення на жите, в разі хвороби, випадків каліцтва і на старість тих осіб, що заняті при господарстві рільнім або лісним, а також помагати при запровадженню забезпечення від огня, граду і на худобу, наконець помагати при переведенню постанов, що відносять ся до культури краєвої, о скільки заводове стоваришене буде покликане до тої задачі особними розпорядженнями.

10. Розвивати шкільництво рільне, уряджувати відчити і збори для піднесення рільничих відомостей.

11. Вести статистику стоваришень.

12. Робити викази вільних місць і посеред-

59)

ЗАЛІСЯ.

Повість

ОСІПА МАКОВЕЯ.

(Далше).

Маня любить з ним порозмавляти — то правда. Мабуть замітила се вже ключниця, а від якогось часу сідить їх, сідять і наймички та значучо усміхаються, але сам Заборовський ледви чи що замітив? А хоч би і замітив, то вже-ж нічо непевного, підозрілого. Він, правда, відколи сам рішив ся женити ся — а рішив ся, видко, вже в літі і умовив ся тоді з Маєранською — занадто зайнятий своєю женьтьбою і громадою і господарськими клопатами, аби міг пильнувати доньку на кождім кроці; — але-ж і по що пильнувати, — думав собі Славко — коли донька розумна, а й він же не падкий на збитки! Хіба вважають его спосібним до невідповідних збитків?... Сего він не сподівався по нікім...

А тепер Заборовський женить ся... в Залісе певно спровадить ся Маєранська, — на тож і казан Заборовський відновлю-

вати двір. — она возьме Маню під свою опіку, годі вже буде з нею сходити ся і розмавляти ся, настане дома більше паньський вимушений тон — пропали всі розмови з Манею, треба буде сидіти дома і вчити молодші сестри, скликувати господарів на відчити... Тим ліпше, коли так...

Тим ліпше... А проте таки шкода, що так етане ся... Якось привітнійше доси жило ся, відчувало ся молоду кров у жилах. Міг чоловік задурити себе чимсь на хвилю. Іменно задурити себе, бо вжеж, Славко добре розумів, що нехай би він справді попросив діда о руку доньки, той видивив би ся на него, як на божевільного. Він, бідний сьвященник! Такого випадку женьтьби мабуть нігде не було... А ще тепер, коли Заборовський своєю женьтьбою поправить свої матеріальні відносини, коли Маєранська зі своїми плянами що-до Мані увійде в дім — то очевидно і подумати собі не можна, щоб могла сповнитися така мрія, яка снувала ся часом по голові Славка. Гарна мрія, інкода тільки, що мрія...

Славко перестав ходити до двора...

Весіле Заборовського відбуло ся в осени перед постом в Новосілках. Славко ве-

сіля того не бачив, чув тільки, що було дуже гучно. Селяни оповідали ему. По весілю остав ся Заборовський на якийсь час в Новосілках, до Заліся тільки доїздив, а донька Маня вернула ся і мала заліський двір у своїй опіці. Она ходила смутна і не відповідала ключниці, коли та старала ся її потішати.

XXII.

Був теплий, тихий день осінній. Сонце клонило ся вже зполудня і озолочувало позовкля листе на деревах і на землі.

Славко сидів у себе в городі і читав свіжу газету, коли хтось кликнув его зпоза плота: „Паничу!“ Він обернувся і побачив старого наймита Миколу. Микола прийіс, як казав, письмо від панни і передав его.

— А пан є?

— Вже відіхав.

„Пропшу прийти нині до мене о годині 4. Буду в альтарі. М. — писала Маня.

„Не піді!“ — рішив ся Славко спершу і держав ся сеї постанови аж до півдо четвертої години. Але перед четвертою при-

ничити при їх обсаді, а також упорядкувати службові контракти з різними робітниками через видаване контрактних формулярів і т. п.

13. Старати ся контролювати наслідки і о наяване зносин членів стоваришення з дослідними господарствами різними.

14. Посередничити в пораді правній для членів стоваришення.

15. Утворити роземний комітет, що поладжував би спори, які повстали би меж членами стоваришення а їх робітниками що-до умов праці і платні або меж стоваришенням а членами, або наконєць меж членами стоваришення.

Відтак мали би ті заводські стоваришення різнні в справах краєвої культури видавати опіцію до властей правительственных і автономічних чи то на їх завізване, чи з власного почину, а також спільно ділати коло способів підпирания краєвої культури, що їх підприєме держава або край, особливо в обсягу субвенцій і меліорацій.

Коли заводське стоваришення схоче провадити підприємство, що вимагає призовлення правительства або що після промислової ординації вимагає доказу спосібності або залежить від концесії, в тім разі мусить застосувати ся до існуючих приписів. Такі підприємства, що підлягають контролі держави, коли єго провадить товариство, мають також підлягати тій контролі, коли єго буде вести заводське стоваришення різнні.

Видатки стоваришення покривають ся з додатку до державного податку ґрунтового від посілости в данім окрузі, о скільки не належать до оподаткованих яко діси. Краєва устава постановить, від якого проценту сей додаток вимагає потвердження вищої інстанції, виділу краєвого або иншої інституції і поза який процент сей додаток не сьміє переступити.

Організація виділів тих стоваришень стояла би під контролею держави о стільки, що міністерство рілляництва управлене виділявати двох репрезентантів на членів виділу краєвого стоваришення, а повітова власть політична може бути управлена міністерством виділявати по одному членови до виділів повітових стоваришень. Сейм може постановити, що виділ краєвий і ради повітові можуть делегувати по однім або більше членів до виділів відповідних стоваришень.

Стоваришення громадські, повітові або краєві, що залежать ся в обсягу одного краю, можуть дучити ся в звязки, особливо на те, щоб виконати спільні економічні завдання.

Заводські стоваришення різнні підлягають надзору політичних властей, а в останній ін-

станції міністерству рілляництва. Колиб яке зі стоваришень допустило ся нелегальности, політична власть краєва може в порозуміню з виділом краєвим розв'язати начальство того стоваришення і рівночасно єго винним членам відобрати виборче право на час аж до пяти літ.

На конєць говорять проєкт тої устави о улекшенях податкових і стемплевих для заводських стоваришень різнних.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 18-го мая 1897.

Краєва рада шкільна іменувала Юрія Кириловича в Шубранці надучителем; Євгенію Ярошинську дефініт. учит. в Раранчи, а Антона Гопенчука учителем в Магаді. Учителі Євгеній Адельбергер в Садагурі признано перший додаток службовий, а надучителем Василю Поновичукові в Боянах-Галинці, Іванови Савіцкому в Нових Мамаївцях і Стефанови Симіоновичеві в Кучурові великим четвертий додаток. Кільком учителям уділено запомаг, вдові по учителю, Домініці Омельській признано пенсію з додатками на вихованє дитий.

Овтерте письмо до царя. Англієські і швайцарські нігілісти з Росії виписали до царя Ніколая овтерте письмо і видрукували в своїм лондонським органі „Современник.“ В тім письмі наклеїли они самоволою російських урядників як головне жерело всего зла в політичній і соціальної житю Росії, апелюючи до царя, котрого всестороннє образованє підносять, щоби він зволів діяльність урядників піддати під контроль публічної опії. В письмі тім поміщено теж статю про невідрадне положенє праси в Росії, вказуючи, що она в державі царів віддана на ласку й неласку першого-лішого урядника.

Очи шкільних дитий. В Лондоні оглядав др. Картер очи 8000 шкільних дитий і прийшов до переконання, що заледви 40% дитий має зір нормальний. Однак звичайно недостатки зору суть дуже малі. Заледви 10% дитий видать неправильно, за коротко або за далеко. Короткозорість є природною прикметою відмінної будови ока і зовсім не зростає та не можна єї приписувати перетяженю або лихому впливови науки при несприхильних умовах для здоров'я. Дуже цікаве спостереженє др. Картера є то, що діти міські не видать так далеко, як могли би при своїй будові ока. Око приміняє ся до вра-

жін, які звичайно одержує. Дитина, що рідко дивить ся на небо, на гори, на дерева, стає через те менше спосібною спостерігати віддалені предмети, але далеко легше спостереже малий предмет, головку від шпильки, букву і т. д., як дитина сільська.

Труба воздушна заскочила в неділю дня 16-го мая місто Львів. Около 3-ої години пополудни почало небо грізно хмарити ся, а три-пять минут пізнійше грянула на місто шалена злива дощу, помішаного з градом. Тривала не довше як десять минут, але була справді переконлива. В воздуху зробило ся темно, а гурган гудів і тріщав мов окааний, бючи о шибби вікон цїлими філями води. В кількох місцях лучило ся, що дорожкарі, переняті панією, позаїздили до брам каменіць, бо вихор торгав будами, як дупиною. Рівночасно на розі улиці Третього мая при вході до міського огорода утворила ся воздушна труба. На верху каменіць так званого „кінського“ касина викрутила залізну ґалерію з орнаментальною іглою, а бабі, що продавала овочі при столику, пірвала цїлий „убогий“ сїкел і обернула ним машинка в воздуху, розсипаючи помаранчі по болоті. В самім огороді, головню в єго доїшній часті, через хвилю роздавав ся неначе ґрім страшний доміт, почім нагло все устало, гурган пігнав через ул. Красіцьких на Городецьку, де знищив деревляне огороженє бровару Пенцієса і дах на поближкїм дімку і закінчив своє житє. Огород міський представляв ориґінальний вид. Около двайцять дерев лежало повалених на землі в найріжнородійших напрямках, а меж ними находило ся кілька величавих і старих тополь надвислянських, котрих поваленє викликає по просту подив. Декотрі стоячі дерева розлапані на половину, инші мають обдерту іглу корону і сьвітять білим ядром. Богато алеї і стежок затарасували вивернені з коренем дерева і поробили своїми конарами дивачні аляски. Служба огорода мусїла сокирами неначе в якім прадїсі вирубувати переходи, щоби цїкаві могли переходити ся і пригланити ся вигідно роботі розгнїваної атмосфери. Около години пів до шестої зачала наливати до огорода публічність і приглядала ся неначе якому побоєвищу. Значному ушкодженю улягли плантації перед будинком ґенеральної команди, де також бури вирвала з корінем одно великанське дерево. Люди на щастє уникнули тої цїлої катастрофи. Вирваді кружили вісти о якімсь жиді, що єго бура кинула на дїхтарню і о якімсь убитім на площі Бернардинській, але на певно нічого ще не знати. — А у нас в Чернівцях лише малий дощ надав в неділю по полудни, а вечером було дуже приємно.

чепурился, взяв нову одіж, нову краватку — і пішов.

— Як ся маєте, пане Левіцький! — привітала єго Маня, сидючи на лавці в альтані.

— Добре, дякую вам.

— Чому ви тепер ніколи не зайдете до нас?... Сїдайте, прошу, ту коло мене, а не так далеко... боїте ся мене?... Я тепер сама господарюю в дворі і нуджу ся смертельно... А вас не видати! Забули вже на мене?

В голосі Мані чути було і ласкавість і докір і нетерпеливість.

— Не можу, пані, приходити — відповів Славко.

— А то чому? Загнівали ся? Чи я вас може чим уразила? Коли так, то вибачте!

— Ні, я не гніваю ся; справді нема за що. А так годі мені приходити і вже...

— Може до свого весілля готовите ся?

— Ні!

— І не дізнаю ся причини — від вас, що ви звичайно були такі щирі?

— Як же-ж би то вам сказати?... Сам не знаю.

— Така трудна відповідь! Дивно мені.

— Відповідь не трудна, але прикра і для мене і для вас. Мені здає ся, що ви могли би мати з того неприємности, коли-б я з вами частійше сходив ся особливо тепер. Перше що інакше було; перше вчив я вашого брата, мешкав ту...

— А коли-б мені се було приємно? Тепер батька нема; мама спровадить ся ту аж за які дві неділі.

— Справді... я не знаю, що вам на се відповісти.

— А от ви нині прийшли!

Маня дивила ся Славкові просто в очи, певна себе, а Славко все що глинув на неї, то опускав голову і дивив ся на зїльник з пізними осїнними рожами і хризантемами.

— Прийшов, бо ви казали!

— Не казала, борони Божи, я не можу вам приказувати, лише просила! — і дівчина притім хитро усьміхала ся.

— На одно виїде!

— Ви може не находите тепер приємности в розмові зі мною?

— Пані! — просив Славко благаючим голосом.

Маня знов усьміхала ся.

— Коли так, то мені дуже дивно, що ви мене ігноруете...

Славко тільки видивив ся на неї, але погляд єго видко вдоволів єї. Аж тут він раптом немов засоромив ся свого благаючого тону і відповів поважно:

— Пані, я вже одну кризу пережив і другої лякаю ся. Не мучте мене!

— Ото відважний! А ваші знамениті „рамки життя“ чим заповняте? Як ви в теорії думаете, а як у практиці поступаете?

— Правда ваша; тільки до тих рамок ви не надаєте ся.

— За погана?

— Ні!

— За нерозумна?

— Ні!

— За бідна?

— Ні!

— Ні і ні і ні! а проте до ваших рамок не надаю ся. Се що найменше дивно... Знаєте, пане, ви або дорожите надто собою або...

— Панно Маню! майте милосерде наді мною! Розважте, хто ви а хто я, чи ви можете так поступити собі, як би бажали,

1848—1898. Читаємо в *Дьль*: „Краєвий руский комітет виборчий на засіданню з дня 3. (15.) мая, в річницю знесення панщини, постановив: дати ініціативу до торжественного обходження у Львові і в цілм крає в 1898-ім році 50-літнього ювілея знесення панщини як і 50 літнього ювілея розбудження нового життя народного у галицьких Русинів; в тій цілі запросити рускі товариства і інституції зі Львова, щоби враз з ним заважали комітет ювілейний. Відіоручники тих товариств і інституцій мають зібрати ся на перше засіданє дня 27. н. ст. мая о 3. години по полудни в сали Народного Дому і рішити між иньшим о дальших запросинах до комітету і до участі в приготвляючих роботах до ювілейного торжества.

До сего повідомлення краєвого руского комітету виборчого додає ще *Дьль*: Справу торжественного святкування ювілея знесення панщини і розбудження нового життя народного у галицьких Русинів порушено найперше дня 8. мая на засіданню виділу Народної Ради, на котре були запрошені також члени товариства з-за виділу. Після довшої дискусії порішено передати ту справу Краєвому рускому комітету виборчому, яко вишновшому з вільного вибору всіх Русинів і обіймаючото в собі всі рускі сторониства, щоби він заняв ся зложенем ювілейного комітету, котрий відтак поведе справу дальше. В торжествах мусить очевидно взяти участь цілий нарід, як у Львові так і в цілм крає. Уложене спеціальної програми належати буде до ювілейного комітету, але вже на тім засіданню згадувано о деяких точках іменно: щоби в день 3. (15.) мая 1898 відбула ся перша служба Божа в церкві при Народнім Домі, щоби у Львові відбуло ся велике віче під голим небом, представлєнем в рускім театрі відповідної штуки, умисне на ту ціль написаної, вистава виказуюча стан галицьких Русинів в 1848-ім і в 1898-ім році, щоби видана була книжочка для народу і т. н. Такі приготвлення вимагають очевидно довшого часу.

Засіданє комітету виборчого скликано нарочно на день 3. (15.) мая, в річницю знесення панщини, і там прийнято одноголосно проект Народної Ради. Комітет розсилає вже запрошеня до 17 львівських товариств і інституцій руских.

А хто займе ся ювілеєм в честь Котляревського?

Кіньске мясо. У Відні в протягу першого 1897-чверть року сконсумовано 2946 коней, о 242 більше, як в тій самій періоді минушого року. На одім з посідань засідань порішив маїстрат побудувати різницю на коїй коштом 57.128 зр. Треба завважати, що кіньске мясо далеко дешевше від волового. У Відні можна

особливо тепер! Розважте, що з того всемо може вийти? *

— Я думала, що ви мені більше прихильні.

— І що з того, що з того, що я вам прихильний, що я мабуть і люблю вас! — перехопив ся Славко і в другій хвилі жалувал свої слів.

— „Мабуть і люблю!“ повторила Маня з глумом. — Я за вами цілими днями тужу, думаю про вас, а ви „мабуть любите.“

— Ви?

— Я, я! Ви хотіли доконче, щоби я вам то перша сказала? Самолюб! „Що з того? що з того?“ А хоч би і нічо з того не вийшло, то не вільно мені вас любити і не вільно вам мене? Як ви недавно ще мене вчили? Я ваша учениця! І я мушу вас пукати, а не ви мене!

Славко тільки розводив безрадно руками. Такого наглого „нападу“ він ніколи не сподівався. А она говорила:

— Я вже від весни придавлюю в собі то чуте, а дальше не можу. Не можу, Славку, не можу!

І она з тихим плачем сперла голову на его плечи.

его продавати лише в ятках спеціально до того призначених.

Дрібні вісти. В Пані на Угорщині умер в сих днях жебрак Густав Врader. Лікарі констатували, що помер на утрату сил задля злого відживлюваня. По смерті нашли в его захмьнах книжочку щадничу на 120.000 корон. — Коло Познаня спровадив гр. Скужевський 4 верхолюди, щоби їх уживати при господарстві. Верхолюди заакліматизували ся добре. Ходять у плазї і кожний тягне за двох коний. При тім їдять чисту сїчку з житної соломи.

Наука, штука і література.

Проф. Др. Р. Ф. Кайндль интересує ся живо вже від десяти літ життям Русинів, а особливо наших Гуцулів і старає ся щиро все чим раз глибоше пізнати їх звичай і обичай та познакомити з ними ширшу публіку руску і неруску. Позаяк всі Русини повинні що найменше цікавити ся до таких річий, позволимо собі їх тут навести: *Die Wahrheit über die Huzulen* (Mitth. der Wiener geogr. Gesellsch. 1894); *Die Wetterzauber bei den Ruthenen und Huzulen* (тамже); *Die volkstümlichen Rechtsanschauungen der Ruthenen und Huzulen* („Globus“, там); *Die Seele und ihr Aufenthaltsort nach dem Tode im Volksglauben der Ruthenen und Huzulen* (тамже, т. 67); *Die Czorna Hora als Cultstätte der Huzulen* (Ausland, 1893); *Die Huzulen, eine Skizze* (тамже); *Der Prophet, ein Bild aus dem Leben der Huzulen* („Münchener Allgem. Zeitung“ 1894, N. 284; переклад на руску мову Осип Маковей в 28. номері „Бєдїн“ з р. 1895; *Kosmogonische Sagen der Ruthenen und Huzulen* (Leipziger Zeitung, Wiss. Beilage 1894, N. 130); *Die Weihnachtsfeier in der Bukowina und in Galizien* (тамже N. 152); *Neue Beiträge zur Ethnologie und Volkskunde der Huzulen* („Globus“, том 69); *Vieh-zucht und Viehzauer in den Ostkarpathen* (тамже; переклад на польську мову А. Калїна в „Lud“ II. 201); *Festkalender der Rusnaken und Huzulen* (Czernowitz, Pardini 1896); *Die Ruthenen in der Bukowina, I. i II.* (Czernowitz, Pardini 1889, 1890); *Zauberglaube bei den Ruthenen* (Globus, т. 61); *Aus dem Volksglauben der galizischen Ruthenen* (тамже, т. 64); *verschiedene Mittheilungen im „Urquell“, I—V*; *Jud Selman, eine ruthenische Volksüberlieferung* (Kleine Studien Czernowitz, Pardini 1893; переклад на руску мову І. Федорович в „Буковині“ 1896 ч. 67); *Volksglaube der Ruthenen in Galizien* (Bei-

lage der Leipziger Zeitung“ 1894 N. 13); *Baba Jaudocha Dokia* (Ethnologische Mittheilungen aus Ungarn II. 222).

Др. Кайндль оголосив знов дві праці про Русинів а то: 1. *Haus und Hof bei den Huzulen. Ein Beitrag zur Hausforschung in Oesterreich* (Separatabdruck aus Band XXVI. der Mittheilungen der Anthropologischen Gesellschaft in Wien). Wien 1896. Im Selbstverlage der Anthropologischen Gesellschaft. 2. *Haus und Hof bei den Rusnaken. Mit einer Einleitung über den Namen der Rusnaken*. Перша праця про Гуцулів містить 228 ілюстрацій і займає в тім взгляді перше місце зпоміж всіх праць про Русинів. Збиранє материялу етнографічного і ілюстрацій з его власних начерків і фотографій свідчать про муравельну пильність автора. Кайндль здобув собі своїм обходженем повне довіре у Гуцулів, так що они ему все показували і поясняли. Він зібрав до купи дуже старанно багато даних з життя гуцульського і то так сумлінно, що можна ему лише подякувати за его великий труд. Книжка уложена дуже систематично і містить в собі певно багато нового, на що ніхто доси не звернув уваги. Дуже цікаві его дослїди про будову, замки, урядженя, знаряди, оздобу, пошу, ткацтво, писанки і т. д. Сей твір має таких 8 розділів: 1. Bauorakel und Hausopfer. 2. Baumaterial und Baukunst. 3. Das Wohnhaus. 4. Die Wirthschaftsgebäude und andere Baulichkeiten. 5. Verangelungen der Thüren und Thore. Thürschlösser und Thorverschlüsse. Die Verzäunung. 6. Einrichtungsgegenstände und Geräthschaft. 7. Cultstätten des Hauses. 8. Erklärungen der Abbildungen. Можна купити в книгарни Г. Пардїного за 2 зр. 50 кр.

Друга праця „Haus und Hof bei der Rusnaken“ менша, але заслугує так само на пильну увагу Русинів. Автор докazuje на вступі, що найліпше називати Русинів, що мешкають на рівнинах, т. є. Полян, Подолян, Підгірян, Руснаками. Кайндль описує дуже вірно і точно деякі звичай Русинів. Праця поділена так: 1. Die Wahl des Baugrundes. Nachbarschaft. 2. Bauopfer. 3. Der Hausbau. Baumaterial. 4. Das Wohnhaus. 5. Die Wirthschaftsgebäude, Brunnen und Zäune. До обясненя служать вірні ілюстрації, типи селян, хати, иньші будівлі і всілякі знаряди. У Пардїного коштує 48 кр.

Знід пера сего пильного ученого вийшов тепер: Bericht über die Arbeiten zur Landeskunde der Bukowina während des Jahres 1896. VI. рочник за помічю буковинського краєвого музею. Автор наводить всі праці з р. 1896., що дотичать буковинського краєзнавства. Се справозданє поділене після праць так: I. Alterthumskunde. II. Ethnographie und Volkskunde. III. Geschichte und Culturverhältnisse. IV. Geographie und Statistik. V. Allgemeines. — коштує у Пардїного 20 кр.

Телеграми „Буковини“.

З дня 18-го мая 1897 року.

Канеа. 1100 грецьких воєнків відішлю до Греції.

Атени. Армія в Епірі змушена цофнути ся до Атри. В битві під Груново стратили Греки 558 людей між ними 33 офіцирів. Запевняють, що правительство видало строгий розказ начальникам армій в Епірі і в Тесалії держати ся виключно на обороннім становиску.

Атени. У вчорашній битві під Домокос відперли Греків Турки. З грецької сторони великі страти, але і Турків коштувала ся битва багато жертв. Домокос і Гальмирос опустили Греки. Місто Гальмирос заняли вже Турки.

(Дальше буде).

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові в домі „Просвіти“ Ринок 10.

перше і одинокє руске товариство асекураційне, обезпечає будинки, скот, господарські знаряди, збіжжє в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкідливого вогню за можливо найнижшою оплатою.

Дністер розпочав пятий рік своєї діяльності. Фонди „Дністра“ після закінченя рахункових з двом 31-го грудня 1896 виносять: фонд основний 50.000 зр., фонд резервовий 54731 зр. 04 кр., резерва премій 34737 зр. 03 кр., разом 139468 зр. 07 кр.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сейчас по пожежі. В 4-х літах виплатив „Дністер“ 1176 відшкодовань в сумі 309.147 зр. 69 кр.

На житє можна обезпечити ся через „Дністер“ після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкращі умови і видає полїси і квітї в руській мові.

Зголошення о уїїаєня аґенції в місцевостях, де „Дністер“ не є вступлений, приймають ся.

„РУСКА БЕСІДА“

в Чернівцях

має на складі отєї свої виданя:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛІОТЕКА“

для молодіжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по 1 зр. за роки, а всі 7 разом 6 зр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА“

сумна історія, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр.

„Слова правди і науки“

з поезій Тараса Шевченка. Ціна 10 кр.

„25 повісток“

для чемних діточок.

32 сторін. Ціна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“

Даруночок для руських діточок. Ю. Федьковича 10 кр.

На поштову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Бібліотеки“, а по 2 кр. за кождо поодинокую книжочку.

Замовлення приймає й редакція „Буковини“.

Хто хоче мати
добру і дешево
МАШИНУ до ШИТЯ,

най удасть ся до мене, то певно не покажує. Нові продаю дешевше як всюди, а употреблені, ще добре удержані почавши від 20 зр. і то за готові гроші і на виплат. Хто купить у мене нову чи стару машину, за реперанцію не потребує журити ся, бо я роблю тую безплатно через цілий рік.

Русини, удавайте ся до мене, бо я також Русин і обслужу Вас по братньому

З повагою

В. Данилевич.

жешібієт у бровари Штайнера в Чернівцях, при ул. желізничній (Bahnhofstrasse) ч. 26.

В КОЖДІЙ РУСЬКІЙ ХАТІ І ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українсько-руського народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просвіта“, а виконана в літографічній закладі Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарська ціна карти, наклеєної вже на полотні, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просвіті“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Для панів учителів!

INSPECTIONSBERICHT,

Jahresausweis

і Шкільні повідомлення
(Schulnachrichten)

є на складі

в друкарні „Рускої Ради.“

Просимо о замовлення.

LINIMENT. CAPSICI COMP.

aus Richter's Apotheke in Prag.

Beim Einkauf dieser anerkannt vorzüglichen, schmerzstillenden Einreibung, die in allen Apotheken vorrätig ist, sehe man stets nach der Marke: „Anker“.

ДРУКАРНЯ „РУСКОЇ РАДИ“

в Чернівцях.

Перша на Буковині

РУСКА ДРУКАРНЯ

в Народнім Домі

при улиці Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські в мовах руській, польській і німецькій.

ДОБІР БУКВ ВЕЛИКИЙ.

Роботи виконує ся скоро, солідно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

Із Найвисшого приказу

Єго щіс. і кор. Апостольського Величества

устроює ц. к. дирекція льотерійних доходів

XXXI. Ц. К. ДЕРЖАВНУ ЛЬОТЕРІЮ,

з котрої чистий дохід присвятити ся

ЦИВІЛЬНИМ ЦІЛЯМ ДОБРОДІЙНИМ

сеї половини держави, між ними і 6000 зр. на

„РУСКИЙ ДІМ НАРОДНИЙ“

в Чернівцях.

Ся льотерія обнимає **7816** виграних в готівці,

поділених на

148 виграних головних із **3834** попередними і **3834** слідуєчими

в загальній скількості

165.000

корон в золоті

100.950

зр. ринських

та

а. в.

Тягнене послідує невідклично 10. червня 1897 о 12. год. в пол.

Оден льос стоїть 2 зл. ринських а. в.

Льоси продає і адміністрація „Буковини.“

Льоси можна купити і в ц. к. льотерійних урядях, у всіх льотерійних конторах, в продажах тютюну, в урядях податкових, поштових і телеграфічних, в конторах вини, в урядях стаций желізничних і др.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хроменського.

За редакцію відповідає Осип Маковей.

ЧАСОПИСЬ
для
руських родин.

Виходить щодня
крім днів по
неділях і святах.

БУКОВИНА

Редакція і адміністрація в Чернівцях ул. Петровица ч. 2.

Передплата
10 зр.

Рада державна.

Адреса більшості парламентарної, що ми її подали була в цілості в передостатім числі нашої газети, визвала в радї державній страшний бурю. Зараз в понеділок, коли поставили її на порядок денний обрад ради державної, заявила опозиція, що не годить ся на таку адресу. Але опозиція і не згодила ся між собою на якийсь один проєкт адреси, тільки мовби на перекир і щоби тільки збільшити заколот і зробити положене майже безвиходним — кожда фракція зголосила свій власний проєкт до адреси. І так вже в понеділок виринуло аж шість нових проєктів адреси попри семий проєкт більшості.

В дальшій дебаті бесїдки парламентарної меншости звертали ся з острою критикою против проєкту адреси більшості. Они називали его прямо негідною престольної бесїди і противзаконним актом, бо говорять о найширшій автономії країв, котра не дасть ся погодити з єдностію держави та зі змістом основних законів державних. Німці тим завзятійше ударили на проєкт адреси більшості, бо в її загальних словах вітрили признание чеського державного права. Навідворить они домагали ся, щоби адреса висказала ся ясно і недвозначно про розпоряджене язикове в Чехах і Моравії а не поминала мовчки такого важного, після їх думки, противконституційного випадку. Посол Мадейский боронив проєкту, говорячи, що автономичні партії через довгі літа здержували ся від політичної заяви, доки було можливе співдіяне всіх партій на нинішніх важних полах державної господарки. Але теперішня опозиція робить всяку роботу неможливою, тож і автономичні партії, заднані тепер в більшості не мають причини при такій нагоді як відповідь на престольну річ, залиратись своїх політичних засад. Адреса не визнає до борби і при якій такій прихильности з другої сторони може стати

підставою успішної праці ради державної. Розуміє ся, що після того змогли ся тільки ще протести противників адреси, що назвали її просто проєктом на ліквідацію фірми Австрії.

В понеділок всеж таки дівиця держала ся парламентарного способу трактовання річі і силала ся бодай на поважнійші аргументи. За те у вівторок коли вже, здає ся, не стало розумнійших аргументів, вхопила ся просто тероризму. Який був кінець вівторкового засідання, подають вкоротці нинішні телеграми.

Етимольогія і фонетика.

В Буковиньских Вѣдомостях уже через кілька чисел тягне ся балаканина якогось Крушибіди про етимольогію і фонетику. Буковинські євѣнники і дяки, котрі в школі по руски не вчили ся, бо не мали в кого, можуть собі хвалити таку ненаучну балаканину і вірити плитким аргументам Крушибіди. Але що московські аргументи против т. зв. фонетики не стійні, се ми виказували і давнійше і сего року з нагоди балаканини п. Воляна в соїмі. Д. Кримський посвідчив у нашій газеті, що й російські професори, коли наводять що з нашої мови, то уживають лише фонетичної правописи.

Чи ся правопис має запервнену будучність, ми не маємо чого лякати ся. Зі шкіль виходить уже молодіж, котра иншої правописи не знає, і московфіли можуть собі з рознуки волосе на голові рвати, на се они вже не порадиють. Іде же лиш о тих, що иншої правописи не знають, а дуже боронять етимольогічну правопис, іде о таких читателів, яких мають Бук. Вѣдомости. Тому що у них в тій справі нема иншого научного підготовлення, але за те є безпідставне і неоправдане упереджене до всяких новаторств, то они радо вірятъ московфільским доказам. Тих

блукуючих треба навертати на путь праву і для них ми ще подаємо научну статію про етимольогію і фонетику з Руслана.

Галицькі московфіли, написавшись богато в обороні своєї правописи у своїх часописах, починають тепер виводити свої жалі і в польських часописах. Так з сеї нагоди і помістив Руслан статію, з котрою ми познакомяємо буковинських читателів. Буде се заразом і найлучша відповідь на балаканину Крушибіди.

В 93-ім числі Przegląd-у з дня 24. м. м. в статі про надвірнянські вибори находимо попри політичну полеміку деякі такі погляди в справі руского язика, его правописи і літератури, що їх не можна полишити без відповіді і поясненя. І так називає автор тої статі фонетичну правопис „для нас (Русинів) непригідною і шкідливою, бо наша література тісно сполучена з літературою церковною і національною є лише правопис етимольогічна, а фонетична заведена лише з оглядів політичних Кулішем в Росії, щоби в той спосіб примусити Москалів визнавати по мароруски слова рускі і признати самостійність малоруского язика супротив російского, і тому то консисторії писали і пишуть все етимольогічно, а п. Романчукови і товаришам завдачуємо, що тепер маємо два „Отченаш“ і два „Вірую“, фонетичне і етимольогічне.“

В горі наведені аргументи против т. зв. фонетичної рускої правописи то майже стереотипна формула, що при її помочи наші рускі політичні пачкарі і їх несвідомі паслїдувателі боронять нашої етимольогії.

Передусім: Що значить то слово „етимольогія“? Є то: вивід слова, словорід, а знов етимольогічна правопис повинна бути — коли она не є фразою — правопису приложеною до походження слова. Коли пишу по руски: чесно, богатство і т. ин. замість чесно (без т), богатство (ц замість те), то така правопис є очевидно етимольогічна, иньша річ, як далеко треба таку етимольогію поєсувати. Так н. пр.

54)

ЗАЛІСЬ.

Повість
ОСИПА МАКОВЕЯ.

(Даліше).

Послїдні слова вимавляла дівчина вже твердо; голос її вирівняв ся.

— Ви не хочете мене зрозуміти? — дорікав Славко.

— Розумію вас — відповіла гордо.

Обое замовкли на довгу хвилю. Она сперла ся плечима о поруче лавки і дивил ся у простір, а він спер лїктї на колїна і дивив ся в землю.

— В таким випадку я прогрінула ся супротив вас, що вас ту просила — почала она знов розмову тихим рівним голосом.

Славко мовчав. Она глянула на него нишком і додала: — За се ви на мене чей не гїваєте ся?

— Ні! — відповів Славко захрипів і відкашелянув, щоб голос здавав ся також спокійним; але очий з землі не зводив.

Маня глянула знов на него, але вже мовчала. Она не виглядала сумно, лише

вичікувала нетерпеливо его слів, а які они вже будуть, не сумнівала ся. Він справді відізав ся по хвилі:

— Я би не рад... я би так не рад був, щоб ви через мене мали яку неприємність... щоб на вас родичі гївали ся... щоб ви самі терпіли, а ви мені дорікаєте! Голос его тремтів.

— Що я вам прихильний, як рідній сестрі — говорив він дальше — о тїм ви мали аж надто часто нагоду пересвідчити ся; а ви мені дорікаєте за те, що я притім не забуваю, хто ви, а хто я...

— Я жєнащина... жєнащина передовсім, а потім донька діда — відізвала ся Маня.

Славко повів безрадно рукою по очах і по чолї і знов замовк. Він доси анї разу не глянув на дівчину, а говорив вперед себе. Она-ж щораз веселїйше і сьмїлїйше дивила ся на него...

— Чого ви так посумїли? — питала ся она тихо і з легеньким усмїхом.

— Не мучте мене, паню Маню, прошу вас! — просив ся Славко.

— Чим же я вас мучу? Чи я така немилосердна?

— Легко вам казати, а як би ви знали мої думки...

— Які-ж они? Адже ми собі приятелї... памятаєте, від Великодня... а між приятелями повинна бути щирість. Чи не так? А ви передо мною ховаєте свої думки... То не гарно, пане Левіцький, то не по приятельски — примовляла Маня, мов хотїла Славкови додати відваги.

А коли Славко таки мовчав, она присунула ся ближше до него і снитала ся его просто:

— Правда що ви мене любите?

— Люблю! — прошептав Славко і як глянув притім на триюмфуюче личко Манї, ухопив її руки і став цілувати.

— А видите! — жартувала Маня, видираючи свої руки. — Крив ся, як панночка!

Славко вже тепер не крив ся і не викручував ся. Могуче чує, адержуване доси силою волї, перемогло тепер і залило все сумніви его — він обняв Маню і поцілував, хоч она ніби боронила ся.

А відтак уже пішла люба розмова гладко і без перепони. Славко дотепкував собі, що на тї сего осїнного красвиду они зовсім такі, як єї пізні осїнні рожі, що

Поляки пишуть bogactwo не bogatstwo. Тимчасом наша руска псевдоетимологія має — як то викажу — цілком відмінну ціль і задачу: она має на меті цілком не словорід, але можливе зближене нашого языка до иншого, чужого. На те відповість автор згаданої статі: „А хоч би. Етимологія повинна наглядно представити тісну звязь нашої рускої літератури з церковною!“ Простить автор статі, але така етимологія, то вже не етимологія властива, то вже назв'їм її хибна правописно виразно церковною, то бодай уникнемо непорозуміння і надужити. Але й та „нїби звязь нашої літератури з церковною“ не є в дійсності цілком ніякою такою „звязню“, а виключно чимсь цілком иншим і вповні а вповні нецерковним, є то проста звязь між язиком руским а московским! Наша руска псевдо-етимологія не узгадляє систематично ані дійсної етимології языка церковного, ані хоч би „етимології староруского языка, лише є „етимологічною“ виключно о стілько, о скільки нераз против всякої дійсної етимології зближує передусім при помочи правописи наш язык до языка московского; що більше, під покривкою правописи наші політичні пачкарі уводять до нашого языка вже не лише звуки, але також і форми, звороти і лексикальний материял цілком нецерковний, лише з — московщини.

О якій небудь „звязі“ між рускою літературою а церковною при помочи етимології не може бути мови вже диятого, що правопис нашіх церковних книг вже перед столїттями підпада радикальним змінам, а то з одної сторони під впливом живого руского языка, з другої-ж під впливом цілковитого нераз незнання правил якого небудь языка у необразованих переписувачів сих книг. Язык нашіх церковних книг є в своїй основі старословенський (не старославянський), або також староболгарський; говорено ним і писано за часів св. Кирила і Методія у Великій Моравії і Болгарії. З прийняттям християнства перейшли ці книги і до нас на Русь, але вже в найдавнішій рукописній євангелії, писаній на Русі, т. зв. остроніровій (з року 1056-го), додаємо вплив живого языка руского (староруского!), поминувши вже ту обставину, що вже в найдавніших книгах, писаних властивим старославянським язиком, чи то глаголицею азбукою, чи то кирилицею находимо вже не лише цілком не одностайну правопис, але також і неодностайний язык, а навіть дві окремі редакції, котрі обі знаєні були у нас на Русі. Появте про властивий церковний язык і его правописи затратило ся з віками так зовсім, що пр. що-йно Москва Востоків виказав, що той язык мав незнані в руській носові звуки (ѣ, ѥ) а доперва новіша наука розсїдїла трохи точнїше як сам той язык так і его правопис, хоч дотичні наукові праці доси ще в повнім ході. Можна собі су-

против того легко уявити, яку вартість можуть мати деклямації наших політичних пачкарів про церковний язык, его правопис та про приложенє не тої правописи до нашого языка!

Нинїшня правопис нашіх книг церковних є доволїною мішаниною знаків, форм і слів давнього языка церковного зі звуками, формами і словами всїяких наріччїй і літератеских языків руских, почавши від староруских, котрими говорено у Києві, Новгороді, Чернигові, Галичі, на Литві, в Москві і т. д. а скінчивши на нинїшнім українсько-руським, поминувши вже, що нинїшня проунуціяція є виключно українсько-руська. Подібна мішанина языка церковного старословенського з живими народними наріччїями повстала зрештою також і у Сербів, Хорватів і Болгарів. Ся мішанина языкова була до певного степеня, у своїх безчисленних відмінках, язиком літературним Славян полуднево-східних, однак почавши від Ломоносова в половині XVIII-го віку усувають її найперше в самій Росії, а відтак і у Сербів і у Болгар літературні языки, що повстали на основі языків живих.

Якжеж то примінюють наші псевдо-етимології сю мішанину до своєї т. зв. етимології? Отже задержують з неї, а взагядно з властивої правописи будьто церковного, будьто староруского языка, се і лише се, що може зробити їх „етимологією“ близькою або ідентичною з правописю языка московского: відкидують знаки ѣ, ѥ (т. зв. юси), бо відкинула їх правопис московска; задержують т. зв. знак твердий (ѣор, ѣ) і ять (ѣ) — бо задержує їх правопис московска, своєю дорогою заступають знаки твердий і м'який (ѣор, ѣ і ѣір, ѣ) через о і е — проти правописи церковної — всюди там, де робить се правопис московска; подібно мішають доволїно знаки твердий з м'яким (знаки ті означали в язичі церковній і староруській особні звуки!) і так пишуть наші (з знаком твердим по ш) проти етимології церковної і т. д.

(Далше буде).

НОВИНИ.

Черківці, дня 19-го мая 1897.

Іспити зрілості на Буковині відбудуть ся в гімназії в Радівцях на днях 22-го до 24-го червня, в реальній школі від 26-го червня до 3-го липня, а в гімназії у Чернівцях від 5-го до 15-го липня, в гімназії в Сучаві від 18-го до 24-го липня.

Про сьвященників, що не відносять ся з серцем і людяністю до своїх парохіян, ми подавали кілька разів скарги людей з нашого дня-никарського обовязку, що нам наказує витягати на деяне світло всяку самоволю і надужити. Ми робили се на підставі докладних інформацій а з другої сторони напминали селян, щоби відносили ся до сьвященників з належним поважанням і не підносили против них якихось безпідставних жадань. Тим не можуть нам докоряти навіть самі сьвітліші сьвященники, що самі чують жал до тих негідних одиниць, які тільки наносять сором цілому стану. Але за тими негідними свого звання людьми вступают ся тутешні „Бук. Вѣд.“, розуміє ся, тільки в тій цілі щоби нам зробити закид, що ми підриваємо православу віру. Але віра не стоїть на кількох зволожених полах дерунах, котрі наш нарід уважають тільки за дійну корову, що своїм молоком вигодовує старих і молодих перекинчиків. Такою обороною тих панотців роблять „Бук. Вѣд.“ медвежу прислугу православної церкви, бо толеруючи їх, допоможуть знеславити цілий духовний стан, а руский православний нарід, що его бють тай планати не дають, аж тогди як раз відчужить ся від него.

Черновецький стрейк мулярів увійшов на мирну дорогу взаїмних переговорів межи будівничими а робітниками. Будівничі признали вже скорочене часу праці на 10½ годин денної роботи від 6. год. рано до 6. вечером з півгодинним відпочинком на сїдане і цілою годиною відпочинку на обід, а робітники відступили від жаданя, щоби установити ставку найнижшу платню для робітників. Платня буде обчислювати ся, як давнїше після роботи і після згоди кожного поодинокого робітника. Про дальші подробиці угоди ведуть ся ще пересправи між заступниками обох сторін.

В справі викритої в львівській намісництві дефравдації пише Gazeta Lwowska, що офіціал рахункового департаменту намісництва Ів. Мільковський допустив ся єї в такий спосіб. Він від довшого часу побирав пенсії за перенесення зі Львова урядників в той спосіб, що зазначуючи у всіх книгах замкнене платні, не повідомлявав о тім каси, до котрої відтак з належних виготовлених квітами перенесених урядників послав свого каменничного сторожа. Того сторожа вже арештовано, а цілу справу віддано державній прокуратурі. Самогж дефравданта арештовано оногді в Булацешті в помешканю одної сьнівачки. Мільковський був схований в шафі. Є то тридцятилітній мужчина, уродливий, і належав до так званої „золотої молодіж“, що єї одинокою цілю є бавити ся і робити довги. Перед візкання днями виїхав до Булацешту за урядом, а підчас его несприсутности викрито случайно его дефравдацію.

цвितуть аж тепер. Она пригадувала ему ємий рік, перебутий разом, як спершу не вважала на него, аж відтак зворушив єї, коли з жалем згадував єї покійну матір і старав ся єї саму потїшити у смутку. Она бачила, що єї старання були щирі. А потім пізнала его з оповідань про Стефку — і жалувала его.

— А ти Стефку вже забув? — питала ся его, шуткуючи. — Знаєте, пане Левіцький, на що ми маємо собі ви казати? Говорім ти. Добре?

— Добре.

— Отже Стефку ти вже забув?

— Вже.

— А як ти мене так забудеш? Я на то не згоджу ся...

— То, знаєш, Маню, був лише приготуляючий курс із Стефкою; а справді любити навчила мене аж ти. Добра учителька!...

— Така, як і ученик. То ще питає, хто кого навчив... Ти певно не замїтив, як я тебе слухала...

— Замїтив.

— І нічого не здогадував ся? Ой, ти!...

І вже того дня про ніякі перешкоди та сумніви у них мови не було. Не могли нарозмовляти ся та натїшити ся собою доволї, аж вечірній сумерк нагадав їм, що пора розійти ся. На відході цілували ся, як того треба.

На другий день випала слота — зійти ся в городі, де альтана мов сотворена була на любовні сходи, було годі. Славко походжав ціле рано по селі та дивив ся, чи їде Заборовський, чи нї. Він не приїздив, а Славко тратив надїю, чи буде міг нині бачити ся з любкою. Уже й полудне минуло, а він не був певний. Умовили ся були зійти ся в городі — а тепер не знав, як то зложити ся. Але коли він не находив способу, Маня тепер на все находила спосіб і була відважна така, що, здавало ся, не налякалась би була нічого. Післала старим Миколою нїби книжку до читаня, а в книжку вложила картку, щоб він приходив без обави до двора, бо нині батько не приїде; а для претексту нехай принесе газети.

Славко не мав відваги; але в означений час таки пішов. Застав єї разом з ключницею, котра плела панчохи. Та хотїла зараз відійти, але Маня здержала єї:

— Прошу, пані Кристиньска, можете сидїти; ми не маємо ніяких тайн між собою.

Ключниця остала ся.

— От добре, пане Левіцький, що ви прийшли. Я так нудила ся. Газети принесли?

— Приїс.

— Я хочу фейлетони поперечитувати разом. Сїдайте, пане Левіцький, от-тут! А я вам заграю — добре?

— І овшїм.

— Може будете сьнівати? Ви так гарно сьніваєте! Правда, пані Кристиньска, що пан Левіцький красю сьніває?

— Дуже красю — відповіла ключниця. — Я так люблю їх слухати.

— І я також! А може ви, Кристиньска також засьніваєте? — жартувала Маня.

— А, борони Божи! Ото мали би що слухати!

Переверот у волоскім таборі. Волоскі бояри з бароном Мустаю на чолі, що провадили досі і ще провадять політику краю на шкоду свого народу і цілої провінції а тільки для вигоди, для синекур і золотих інтересів своєї кліки, починають тратити опору під ногами. Дарма що ми від років накликали до самооборони населення против тих жадних наживи діячів, що їм тільки о тое і ходило, щоби зарвати в руки всю власть в краю та ділити між своїх привілеюваних всякі публичні підприємства, як будови доріг, залізниць, регуляцій рік і всякі інвестиції, наділяти збанкрутованих ділчів добре платними посадами та робити для себе „опінію“ в краю — ми стояли осібною і наші сили були ще за слабі, щоби очистити ниву краю від господарки з тих галапасників. Але в лоні самого волоского народу витворила ся молода партія, що під окликом „нарід для себе“, почала вести усипіну борбу против боярської олігархії. У волоских часописях в Румунії та в Семигороді появлялися часто послідніми часами статті про буковинські справи, що з досадою клеймили хитрі забіги Мустаїв, Волчинських, Лунулів та Гормузаких. Діставало ся при тім і організації тої боярської кліки, черновещий „Gazeta Viscovinei“ Опінія загально волоского народу змінювала ся під впливом тих голосів справдішних приятелів народної справи і, як доносили тутешні часописи, в самій редакції тутешньої „Gazeta Viscovinei“ мають зайти такі радикальні зміни, що тільки хвиля давня її імя лишиться ся з того, що було. Колишній орган боярів має тепер звернути ся з цілою силою против них самих, щоби в наступуючій сесії сеймовій вже і дух не запах з них в крайній палаті.

Ювілей цїсаря. Галицьке намісництво розіслало до всіх старостів і президентів міст Львова і Кракова окружники з запрошеннями до участі в виставі урядовень добродійности і доброти всіх станів, яка відбуде ся в будучім році, в 50-ті роковини панованя цїсаря, і становити-ме один відділ загальної ювілейної вистави. Ціллю тої вистави буде подати образ всіх публичних і приватних урядовень, що маючи на цілі добро населення а передовсім працюючих клас, убогих, хорих і старих, повстали в часі 50-літнього панованя нашого цїсаря. — Австроугорська колонія в Новгороді нижнім приготувала для нашого цїсаря оригінальний ювілейний дар. Є се годинник в формі готичкої вежі висоти одного метра. Крім годин він показує дні, тижні і оборот місяця. О годині 12-ій в полудне і 9-ій вечером відчиняють ся двері вежі і показують ся особи цїсаря і цари та їх дружин. Рівночасно годинник вирає імени Австрії і Росії. Монархи, обійшовши вежу, по ульві трох минут, входять знов до середини, а двері вежі за ними замикають ся. Так описують тої годинник варшавські часописи.

Маня перевертала між нотами і видо-була німецьку композицію „Сон нареченої.“

— Чекайте, перше вам то заграю.

Ударила кілька акордів і кинула: — Пуєте! — каже. — Німецькі сентименти, солодко-млаві, як Люкреція.

Винайшла циганські мелодії Лішта і ті відіграла по майстерски. Так переняла ся була грою, що на її личку знати було все: від безмежного смутку цигана на угорській пунті аж до дикої радості в чардаші. Грала немов для себе самої а тимчасом Левіцький добре пізнавав у грі всю бурливу її душу. Він перевертав ноти і бачив її лице добре.

А потім уже без нот перейшла на якусь фантазію, в котрій Славко віднаходив мотиви руских народних пісень, але автора композиції не знав. Не докінчивши, покинула грати і встала.

— Я вас — каже — не хотіла нині мучити; колись иншим разом засьніваєте. А ви, пані Кристиньська, може би привнесли нам тепер підвечірок.

— Зараз принесу.

Дяковарський єпископ Штросмаер, в наслідок переговорів о конкордат межі Сербією і Ватиканом, зложив достоїнство єпископа Сербії. Димісію его прийняв Ватикан під умовою, що Штросмаер на разі позістане на тім становищі аж до хвилі утворення відрубної єпархії для сербського єпископа.

Добрий приклад. З Бобрецьчини пишуть нам: Деякі громади обходять пам'ять даної свободи в той спосіб, що по службі Божій нічого не роблять, тільки цють і лежать. Не так обходила тую пам'ять громада Суходіл, повіта бобрецького. По торжественній службі Божій, відбуло ся посвящене площі під будову будинку, де буде містити ся: крамниця, шпихір, читальня і радна комната. Не піли і не спали Суходільці, але по прикрій дорозі звозили каміне під будову. Примір до того чину дали: о. Ем. Бобрецький і Ви. Р. Кессельрінг. Честь всім членам Клуба рільничого з Суходола, Гути і з охрестности. Боже помози Вам щасливо довести діло в короткім часі до кінця. — Г.

Обманці. В січні сего року отримав Іустав Кляйн в Кишеневі писмо від якогось місіонера Дізи де Пастрано з Барцельони, в котрім патер писав, що в Каталонії номер брєвняк Кляйна і записав ему 200.000 доларів. Тому що небіжчик не знав точної адреси Іуставу Кляйна, передав гроші своєму повіренникови Альфредови Паласцови і поручив ему на смертнім ложу поїхати до Кишинєва, віднайти Іуставу і віддати ему гроші. Паласцо виправив ся до Кишинєва, але по дорозі арештували его військові власти в Барцельоні. Тому звертає ся патер місіонар до Іуставу, щоби прислав 5000 доларів на висвободжене Паласца, щоби він міг сповнити послидну волю свого друга небіжчика і передати гроші Іуставови. Кляйн не вислав жаданих 5000 доларів, але звернувшись до російського конзуляту в Барцельоні а по кілька місячний перепиш і докохань довідав ся, що ціла справа спадщини була видуманою обманцями байкою, щоби видурити від него гроші. Конзуль поручив оголосити справу Кляйна в цілій бесарабській губернії, щоби унеможливити іштучки барцельонських дуриселів, що, здає ся, мають аж там своїх агентів, котрі подають їм точні вісти про тамошних заможних людей.

Дрібні вісти. Вчора о год. пів до 1-ої вночі згоріла з незнаной причини єтайня тутешнього різника Іуставу Шафа. Сторожа огне-ва змогла ледви по цілогодичній праці пригасити огонь. Шкода обезпечена на 350 ар. — Самонали предложив німецькому міністерству майор Рапайн. Нове винайдене позлагає на тім, що через вистріл рушниці приспособляє ся сама до слідуючого вистрілу. — Новий ужиток з

паперу роблять при будові телеграфів. Стовпи телеграфічні виробляють з паперової маси, бо они лекші і тривальші від деревляних.

† **Людвиг Адольф Семигіннович-Штаффе,** професор учительських семінарій в Чернівцях, заслужений для Русинів тим, що видав свої німецькі переклади наших народних пісень, помер нині досвіта о 3. годині.

Телеграми „Буковини“.

З дня 14-го мая 1897 року.

Відень. Вчорашнє засіданє ради державної мусіли закрити без попередньої мериторичної дебати. Крики, які видавала лівця, не дали палаті приступити до полагожденя дневного порядку. Галас тривав більше ніж три години. Слідує засіданє оповістять письменно.

Відень. З австрійської виправи лікарської для розсідженя джуми в Бомбаю повернули вже делегати академії наук до Відня.

Париж. Держави годять ся на відшкодованє, яке жадає Туреччина від Греції, але що до змін територіяльних будуть опиратись на пунктаціях берлінського договору.

Букарешт. Через безнастанні зливи перервані комунікації залізничні з заграницею крім шляху через Сучаву. Від неділі не доходить вже почта з загралиці до Румунії.

Домокос. Битву розпочали Турки силою 30.000 війська. Королевич повідомив про те телеграфічно атенське правительство. Греки прогнали.

Царгород. На інтервенцію послів держав вислано розказ Едем паші, щоби занекав всякі оружні напасти.

Кристиньська відійшла, а Маня тоді на раз подала Славкові на привітанє руку, котру він поцілував.

— Ти, Славку, мусиш до нас приходити! розумієш? мусиш! я тобі кажу! — говорила она напів поважно, а напів жартом.

— Коли-ж трудно...

— Уже я спосіб найду; а як ні, то листи мусиш писати і я буду. Ах, я ще нікого не любила так, як тебе!

І она поклати свою голову на его груди.

— Веї мої давніші симпатії против сеї сьмїни і дрібні.

— Отже ти також мала когось, з ким давно симпатизувала.

— Ет, пусті знакомости з балів та з гостин, нещирі... Але ша! Кристиньська іде. Уважай!

При підвечірку розмавляли обоє, як давні добрі знакомі, так що Кристиньська ледви що могла зміркувати. Тїшила ся тільки з того, що панна Маня була дуже

весела; казала, що такою вже давно єї не бачила.

Другого і третього дня не могли бачити ся, бо по Маню прийшов повіз з Новосілок і она поїхала туди до мами в гості.

Погода знов була гарна і Славко ходив на далекі прогульки; був навіть під Новосілками і бачив двір тамошний, але завернувшись до дому. Дорогою, котрою Маня мусіла вертати, ся ходив найбільше. Виявив єї.

І діждав ся. Она надїхала, але з батьком.

Порівнявши ся з повозом, він поклонив ся. Маня почервонїла ся, але батько того не замїтив.

— А ви що ту робите, пане Левіцький? — спитав ся Заборовський.

— На прохід вибрав ся.

— Та так далеко? Сїдайте з нами!

(Далше буде.)

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові в домі „Просвіти“ Ринок 10.

перше і одинокє руске товариство асекураційне, обезпечає будинки, скот, господарські знаряди, збіжжє в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкідливих вогнів за можливо найнижшою оплатою.

Дністер розпочав пятий рік своєї діяльності. Фонди „Дністра“ після закінченя рахункових з днем 31-го грудня 1896 вносять: фонд основний 50.000 зр., фонд резервовий 54731 зр. 04 кр., резерва премій 34737 зр. 03 кр., разом 139468 зр. 07 кр.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сейчас по пожежі. В 4-х літах виплатив „Дністер“ 1176 відшкодовань в сумі 309.147 зр. 69 кр.

На житє можна обезпечити ся через „Дністер“ після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкращі умови і видає пожежі і жити в руській явиці.

Зголошення о уділеня агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є асигнований, приймають ся.

„РУСКА БЕСІДА“

в Чернівцях

має на складі отєї свої видання:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛІОТЕКА“

для молодіжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по 1 зр. за рочник, а всі 7 разом 6 зр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА“

сумна історія, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр.

„Слова правди і науки“

а поезій Тараса Шевченка. Ціна 10 кр.

„25 повісток“

для чемних діточок.

32 сторін. Ціна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“

Даруночок для руських діточок. Ю. Федьковича 10 кр.

На поштову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Бібліотеки“, а по 2 кр. за кождо поодинокую книжочку.

Замовлення приймає й редакция „Буковини“.

Хто хоче мати
добру і дешево
МАШИНУ до ШИТЯ,

най удасть ся до мене, то певно не пожадує. Нові продаю дешевше як завжди, а употреблені, ще добре удержані починаючи від 20 зр. і то за готові гроші і на виплат. Хто купить у мене нову чи стару машину, за репарацию не потребує журити ся, бо я роблю тую безплатно через цілий рік.

Русини, удавайте ся до мене, бо я також Русин і обслужу Вас по братньому.

В привітанні

В. Данилевич.

жанийєт у бровари Штайне-ра в Чернівцях, при уз. по-лінійній (Bahnhofstrasse) ч. 26.

В КОЖДІЙ РУСЬКІЙ ХАТІ І ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українсько-русского народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просвіта“, а виконана в літографічній закладі Андрія Андрійчина у Львові.

Книгарська ціна карти, наклеєної вже на полотні, вносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просвіті“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Для панів учителів!

INSPECTIONSBERICHT,

Jahresausweis

і Шкільні повідомлення
(Schulnachrichten)

є на складі

в друкарні „Рускої Ради.“

Просимо о замовлення.

LINIMENT. CAPSICI COMP.

aus Richter's Apotheke in Prag.

Beim Einkauf dieser anerkannt vorzüglichen, schmerzstillenden Einreibung, die in allen Apotheken vorrätig ist, sehe man stets nach der Marke: „Anker“.

ДРУКАРНЯ „РУСКОЇ РАДИ“ в Чернівцях.

Перша на Буковині

РУСКА ДРУКАРНЯ

в Народнім Домі

при улиці Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські в мовах руській, польській і німецькій.

ДОБІР БУКВ ВЕЛИКИЙ.

Роботи виконує ся скоро, солідно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

Із Найвисшого приказу

Его цїс. і кор. Апостольского Величества

устроює п. к. дирекция льотерійних доходів

XXXI. Ц. К. ДЕРЖАВНУ ЛЬОТЕРІЮ,

з котрої чистий дохід присвятить ся

ЦИВІЛЬНИМ ЦІЛЯМ ДОБРОДІЙНИМ

сеї половини держави, між ними і 6000 зр. на

„РУСЬКИЙ ДІМ НАРОДНИЙ“
в Чернівцях.

Ся льотерія обнимає **7816** виграних в готівці,
поділених на

148 виграних головних із **3834** попередними і **3834** слідуючими
в загальній кількості

165.000 корон в золоті **100.950** зр. ринських
та а. в.

Тягнене послїдує невідклично 10. червня 1897 о 12. год. в пол.

Оден льос стоїть 2 зл. ринських а. в.

Льоси продає і адміністрація „Буковини“

Льоси можна купити і в п. к. льотерійних урядах, у всіх льотерійних колектурах, в продажах тютюну, в урядах податкових, поштових і телеграфічних, в конторах ви-
мїни, в урядах стацій залізничних і др.

ЧАСОПИСЬ
для
руських родин.
Виходить щодня
крім днів по-
недільних і свят.

БУКОВИНА

Редакція і адмі-
ністрація в Чер-
нівцях ул. Пе-
тровича ч. 2.
Передплата
10 зр.

Наші селяни за морем.

Вражіння з Канади о. Нестора Дмитрова.*)

(Дальше.)

З полудня вибрався я фірою до нашої ко-
лонії, котра лежить над рікою Drifting і окре-
щена іменем Теревовля. До станції залізничної
Valley River 16 миль дороги. Рівнина розтягає-
ся наоколо. Ліси осикові понакидані групами
по розлогих полях. Білі хатки виділяють здалека
віддалені від себе о англієску миль, а іноді і
більше. Коло хат стайні, збиті з осичини, ви-
глядають, як пивниці на картоплі. Худоба і ко-
ні бродять по свігах і водах і витягають з під
снігу, як рени на далекій півночі, стебельця не-
скошеної трави. Кудя оком глянеш, непроходимої
простори пшеничної землі, котра просить ся са-
ма під управу — сама мати-земля рада-би по-
живити своїх дітей, що покриті джелем, збіджені,
пересичені няньскою ласкою в Галичині з голо-
ду мліють. Видно подекуди високу, стерню то-
річної пшениці, котрої стебла грубі, грубі, як
буйного бадилля степового. Серед тяжких думок
добрився я до Valley River. Дальша дорога во-
зом стала неможливою і через ріку, що літною
порою ледви цюркотить, не можна було пере-
братись. Рада в раду, а кінці таки не знай-
шлось ніякої ради, як пуститись піхотою по
апостольски до нашої колонії, котра була відда-
лена звідси ще 6 миль. По дорозі по другім бо-
ці ріки подибав я ферму одного англієка і наняв
у него коні. Через три години волік ся віз спро-
вола лісами і степами, відбиваючись о великі
пеньки і підсакаючи о пів метра до гори при
встрічі великої колоди дерева. Так зайхав я до
хати одного молодого англієка фермера, котрий
сам один мешкав в низенькій хатині. Поза тою
хатиною не було вже дороги. Возом годі було
перебратись посеред хащовини. Знов не було

ніякої ради, як піхотою пустити ся в дальшу
дорогу. Сонце клонилось ік западові і холодни-
ми проміннями освічувало великі верстви снігу
та потоки глибокої води, передираючись через
густі віти дозими і відвічних трав. Більше як
годину баукав ся я по лісі, більше як годину
бродив по свігах і водах, більше як годину хо-
див по тих околицях, по котрих хіба нога ми-
сливого Індіанця колись ступала. Почало вже
теміти. Мене пройняв страх. Той страх і лаяк,
що проймає чоловіка, одиницю, котра чує ся
хробаком супроти тої непоборимої німої приро-
ди. Страх перед темною ніччю посеред відвіч-
них степів і лісів. Мені страшно стало почувати
на тім зимнім снігу, посеред неперерваної лісо-
вої глуші. Я узброїв ся в посідну енергію і
брив снігом дальше. На щасте побачив я, а рад-
ше намацав дорогу і втішений ішов уже доро-
гою без огляду на те, куди она мене запрова-
дить. По швидкошнім маршу подибав я ферму,
власність двох молодих шотландців, котрі меш-
кали ту як два пустельники разом зі своїми
кіньми і коровами. З цілою готовістю запрог-
нові молодий чоловік і повільною ходою пусти-
ли ми ся в напрямі нашої колонії.

Місяць стояв на небі ясний; тонесенька
мрака покривала ліси і бори. Річка журчала ти-
хесенько, коні сировола ступали, а мій веселий
газда оновідав дивною англієчиною свої приго-
ди життєві. Ми зблизились вкінці до одної ха-
тинки, коні стали і я урадовав ся, що вже раз
я у цілі моєї подорожі. Хатинка зверху ви-
глядає так: Троха отесані белики осикові, то стій-
хати поукладані в углі. Два вкриті осиковими
дошками, а на них покладено землі і гіюю. Ви-
сота хижки не виходить більше як 1/2 метра. Ма-
ленький залізний коминак сторчить з даху, з ко-
трого все курить ся, бо палива подостатком. В
хаті гарячо, кухня залізна англієська червона від
огню, на кухні варить ся стиранка з білої му-
ки, без молока, без омасти, на чистій воді, бо
корови ще нема. Коло кухні стоїть наша гад-
ка убрана, як і в Галичині, а около кухні поза-

сідали діти і чекають на стиранку, бо певно го-
лодні. Постіль, стіл, лавка, на котрій сидить га-
зда — от і ціла хата, цілий добуток нашого хре-
стянина, що на зиму вибрав ся щастя шукати
в Канаді. Ні! Се ще не цілий его добуток. Під
постелею кричать кури і голуби, тай красень-
кий несик звиває ся по хаті. На дворі побіч ха-
ти стайня, а в стайні два воли, власність трох
газдів — коло хати величезний за 70 дол. віз,
котрий також причисляється до спільного маєтку
трох фермерів. Я не довго забавляв ся в тій хи-
жі. Казали мені, що чоловік, до котрого я мав
зайхати, мешкає о півтора фарми дальше. Я пу-
стив ся до того чоловіка — тай довго ще ла-
зив по лісі, бо велика то просторонь тої півто-
ра фарми. Вкінці найшов я і хату того чолові-
ка. Прекрасне положення, особливо при освітле-
нню місяця. Річка ве ся поміж береги лісистої. За
річкою хата трішка більша як перша, коло ха-
ти віз, що служив тим часом за комору, під
возом знаряди кухонні, а один горщик прикритий
„Свободою“. Стайня також досить обширна —
2 корови, 2 телят, 2 воли, на дворі два плуги
— початок гадівства. В хаті такий самий лад,
як всюди. Я розгостив ся, висувив промоклі по-
ги і черевники і, побалакавши про се і те, за-
снув здорово. Рано в неділю збудив мене когут,
котрий завзято під постелею кричав. Нарід зі-
брав ся гурмою перед хатою. Майже ціла ко-
лонія, котра складає ся з 15 родин а з 78 осіб,
заягала подвіре. Післанці, вислані за моїми річа-
ми до Valley River, не вертали. Люди ворожили,
що они вернуть на вечер. Я вибрав ся тимча-
сом оглядати ферму. Боже святий! Чи міг наш
чоловік коли сподівати ся, що его дітий таке
добро чекає? 113 моргів ліса! Осичина, ліщина
маленька, подекуди мізерний дуб, рідко дуже
восьнина. Земля знаменита. Горошок дикий, дике
жито і овес в хлопа. Земля чорна, пшенична
від віків листем на локот нагноєна. Корчунк
ліса дуже легкий, бо коріне тримає ся на верху.
Винає худоби — коби тільки она була! Вода здо-
рова, воздух дуже здоровий. В зимі правда мо-

*) Гляди число 97 „Буковини“.

ЗАЛІССА.

Повість

ОСНА МАКОВЕЯ.

(Дальше.)

В дорозі до дому Левіцький дізнав ся
від Заборовського, що за кілька днів спро-
ваджує ся разом з жінкою до Залісся.
Мусів у Новосілках побути якийсь час, щоб
довести до ладу заряд села по виїзді вла-
стительки до Залісся. Маня мішала ся в роз-
мову, але говорила так спокійно, як би їй
на Левіцьким цілком не залежало.

І ще раз, заким Заборовскі приїхали
на певний оєдок до Залісся, найшла Маня
і Славко спосіб зійти ся. Знов таки, в дворі,
при Кристинській.

Переглядали обоє ілюстровані жур-
нали. Кристинська сиділа якийсь час, а по-
тім нагадала собі, що має роботу і виї-
шла.

— Диви ся, Маню: *Кедри на Ливані*.
Правда, чудовий образ!

Маня нахилила ся над образом: —
І якась пара молода сидить ще під ке-
драми.

— А які гарні обоє! — замітив Славко.
— Сидять собі любенько, а вітер з пу-
стині шевелить зеленим листем відвічних
кедрів; веселі пташки повторяють безко-
нечну стару пісню пісень. Маню, ти знаєш
ту Сомонову пісню?

— Не знаю! гарна?

— Прегарна. Скажу тобі один уступ;
я его на память вивчив ся:

Ти прекрасна, подруго моя, ти пре-
красна!

Як платок гранатового яблочка таке твоє
личко під буйним волосем твоїм.

Як в голубки невинні очі твої визи-
рають знід кучерів твоїх.

А твої буйні кучері, мов отара тих
біз, що вертають з гори галаадської.

Як рожевая лента, такі твої губи, а мова
твоя така любя!

Як обстрижені віви, що виїшли із
кунезі, такі твої зуби!

Ти прекрасна, моя ти подруго, уся
і у тобі порока нема!

Гей! кі мною з Ливана, моя ти ко-
хана, зі мною з Ливана ходи; вершини
Амана, вершини Сенира й Ермона, леговища
львів, леопардові гори покинь і зі мною
ходи!

Голос Славка тремтів при тих словах
давньої пісні; він урвав і замовк...

— А далі? — спитала Маня тихе-
сенько, не сьміючи поглянути на свого то-
вариша.

— І далі звичайна пісня про любов.
Чи ти знаєш, що тій пісні вже близько
три тисячі літ?

— Три тисячі літ! — повторила дів-
чина здивовано.

— Ах! і давніше вмів любити —
замітив Славко тужно. — Крім кількох
дивних порівнянь, ціла пісня така, як би
ей недавно зложив який залюблений поет.
Як то гарно сказано дальше в тій пісні:

Ти взяла моє серце в полон, моя се-
стро, княгине моя; взяла моє серце в полон
одним поглядом твоїх очей і пам'яттю на
шні твої.

Сама патока канле із уст солодких
твоїх, моя суджена! Мід з молоком під яз-
иком твоїм, а одежа твоя запашна, наче за-
пах з Ливану!

Ти мов сад гранатовий з пахучими
плодами; в ній ростуть кипері, изри, шаф-
ран і цинамон, алої і калмус і мірра пахуча.

Ти мов те жерело в огороді, колодязь
живої води, що спливає з Ливана!

Пробудись, тихий вітре, з півночі!
прилети, тихий вітре з полудня; на сад мій
новий, нехай запах его розлізе ся!...

— Чи не гарно?

рози сильні, дуже сильні і зима вже від падоліста починає ся, а кінчить ся з кінцем цвітіння, але наш чоловік каже: Як має бути зима — най-же буде, але най не паскудить так, як в Галичині. Наш чоловік спокійно боїть ся, а не зими. Простори величезні — таж то 160 акрів, 113 моргів галицьких доброї, дарової землі! До всего того потреба конечно гроша і розуму, бо інакше згине серед тих лісів той, що приходить без цента тай в додатку ще й з дурним розумом.

Най ніхто не важить ся пускати без цента до Канади — най лишає ся в Галичині, (або в Буковині), бо там лекше бути жебраком, як ту. Там жебракови кавалок хліба чорного подадуть, а ту ніхто нічого даром не дасть, хіба за роботу заплатять, алеж тої роботи нігде на фармах нема, хіба робота коло своєї фарми, а не можна на ній робити, як не маєш волів, плуга — хоть з голоду гинь. Тай таки мусиш гинути. Щоби взяти ся за господарку і прожити час, нім дочекаєш ся свого, треба конечно принести з собою вже на місце найменше 300 доларів (около 800 левів). Без того маленького капіталу чоловік або згине або буде вічним дідоводом. Великий блуд зробили наші люди, що поприходили на зиму до Канади. Звісна пречі річ, що в зимі хліба знід світу не добуєш, гроші прожнеш через довгу і люту зиму, а на весні останеш без цента, хоть в дуб головою товчи. — Наші люди, що осіли в колонії Теревовля, поприходили на зиму і в зимі, около різдвя. Найбільше людей прийшло з повітів Борицького, Чортківського, Буцацького і Теревовельського. На 15 родин застав я 5 волів 2 корови і 2 телят, а з тої суми 2 воли, 2 корови і 2 телят належить до одного чоловіка. Що ж лишає ся для других? Оден віз і 3 воли. Треба ще і то запримити, що наш чоловік спускає ся з цілою резигнацією на волю Богу. Стане під хатою, підпрє своїм ліпним тілом маленьку хижку і буде стояти так цілий день, каже, що як Бог дасть, так буде. Глубока філософія — але Бог з неба не скине, як чоловік рук сам не приложить.

Вечером пізно вернули післядні з моїми річазми і я почав сповідати людей. На другий день рано падав сніг; отже не можна було на дворі відправити Служби Божої — треба було в хаті приготувати жертвенник. Маленька хатинка зановинала ся людьми по береги. При першій слові „Благословенно царство“ народ розплакав ся, як мала дитина. При проповіді я не міг сам здержати ся від сльіз, згадавши ті причини, то лиходіте, котре вигнало нас за море, в сніги, ліси і бори, шукати ліпшої будучности для наших дітей. По скінченій Служби Божій я окрестив малого канадійського Русина, а відтак наступила церемонія посвящення креста — свободи. На горбку над рікою поставили наші ко-

льоністи крест осиковий на пам'ятку свободи 1896 року. В відповідній до торжества бесіді я згадав про пам'ятку свободи 1848 року, перейшов в коротці історію нашого розвою народно-економічного аж до 1896 року і вдарив з притиском на сей рік послідній, котрий з виходом нашим в Канаду став роком дійсної нашої свободи, дійсної еманципації з неволі панів і правительства. — Крест се перший, перший руский крест в канадійських лісах, на канадійській землі.

Розпрацавши ся з людьми виїхав я в дорогу до Douphin і по дорозі розбирав одну причину непорозуміння між нашими людьми на тій маленькій рускій колонії. Дві родини не хотіли сповідати ся, бо они кажуть: Поляки. Один навіть заявив, що ему польський ксьондз при від'їзді наказав остро, щоби перед руским священником не сповідав ся, хоть би мав 4 роки не сповідати ся. От шовінізм польський! А деж розпоряджене папи що-до свободи сповіди і припиняє св. Тайн в котрім небудь обряді в случаю конечної потреби? Розпорядження властий нічого не значать тогди, коли йде о польонізацію. Спасеніє душі для польских ксьондзів байдужна річ, коли йде о спасеніє ойчизни. Наслухали ся наші люди витрепелів пустих за ойчизну і в Галичині і навіть по дорозі до Канади в Антвепі. А чому-ж людський священник минувшого року сповідав і причащав наших людей в Winnipeg і говорив їм, що то все одно? — Ні! Такими дорогами не зайдете панове Поляки, до вашої цілі. Наш нарід уже прозрів і свою відрубність народну добре розуміє. Люди латинського обряду зі східної Галичини абсолютно не суть Поляками! Они говорять по руски, они молять ся по руски, бють поклони, хоть шепчуть тихо ніби польські слова. Ваші корунки і шкандери, котрими ви обложили наші жіньки, зовсім не зроблять їх Польками. Факт однак є, що нам латинство дуже а дуже наборождало. Аж ту за морем видно наглядно, як латинський обряд причиняє ся до польонізації нашого народу. На щастє ту нема в тім вигляді найменшої обави. За кілька літ і сльїду не лишить ся із впливу польско-латинського. Розуміє ся, що треба енергичної опіки над нашим народом зі сторони его свідомої інтелігенції.

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 20-го мая 1897.

Людвиг Адольф Симиґинович-Штаффе, про котрого смерть ми вчера доносили, родив ся 28. мая 1832 р. в Сучаві. Его батько

був Русиною, а мати Німкися. Учив ся в Чернівцях і у Відні, де на університеті займав ся також публіцистикою і белетристикою. В той час оголосив багато своїх оповідань, новел, казок, критик, поезій і т. п. в різних віденських часописах. В р. 1855 вернув на Буковину і ту від 1856—1859 в Чернівцях видавав Familienblätter. Відтак був професором в гімназії в Кронштадті до 1871 р. Від 1875 р. до смерті був професором при учительських семінаріях в Чернівцях. З его творів заслуговують на увагу: Hymnen (1850 року), Album neuester Dichtungen (1852), Heimatgrüsse aus Niederösterreich (1855), der Klosterbau (1865), die Völkergruppen der Bukowina, Sagen aus der Bukowina. Das Pruthal in Galizien und in der Bukowina, Ethnographische Skizzen, і т. п. Для нас передовсім важне его виданє:

Kleinrussische Volkslieder. Metrisch übersetzt von L. A. Stauffe-Sigimowicz. Leipzig, Verlag von Otto Wigand 1888. Симиґинович, що був уже тоді у нас зв'язним із своїх етнографічних і історичних споминок про Русинів у творі: Die Volksgruppen der Bukowina, подав в тій новій своїй праці переклади наших коломийок, дум, думок і шумок, а в додатку переклад деяких ліричних і епічних поезій Данила Млаки. В передмові его подана коротенька характеристика руских народних пісень, не дуже виравді основна, але написана з теплом. В перекладах більше зважав він на те, щоб дословно перекласти, як щоб задержати поезію первотвору. Переклад коломийок ще найліпше ему повів ся, думок і шумок слабше. Возьмім я. пр. Не ходи, Грицю, на вечеринцю:

Geh' nur nicht, Gregor, in Spinnestuben,
Hexen sind dort, die Manche begraben.
Sie brennen das Stroh und kochen die Kräuter,
Auch dich, mein Gregor, schaffen sie weiter.

А послідня строфка єсть нічї:

Er liebt ausser mir 'ne and're der Jungfrauen,
Ein Mädchen mit schwarzen Augenbrauen:
Er soll nicht mir, doch auch ihr nicht werden,
Nur mag er sich anessen mit roher Erden.

Шкода, що покійник не додав ще арий до тих наших пісень: в котрих іноді мелодія найбільше значить. Переклади поезій Данила Млаки вийшли без догани, хоч і тут сила перекладу — переважно в ритмі і рими.

Русини втратили в покійнім Симиґиновичу сердечного приятеля, котрий ніколи не перечив свого руского походження, належав до нашої Рускої Ради, інтересував ся живо рускими справами, а за те не був виноватий, що мати виховала его на Німця а обставини 50-их років ще більше его згерманізували. З руского роду вийшов „перший німецький поет на Буковині“, як его лексикони німецьких поетів називали. Похо-

— Дуже, але порівняння такі дивні! „Як обстрижені віви, що вийшли із купелі, такі твої зуби!“ Сьмішно навіть!

— Так, але Соломонови, коли сьпівав се своїй Суламїті тому три тисячі літ, сьмішно не було. А се н. пр. вже цілком по нашому: „Ти взяла мое серце в полон, моя сестро, княгине моя; ти взяла мое серце в полон одним поглядом твоїх очей і намістом на шії твоїй!“

— Намиста я не маю! — замітила дівчина півжартом, але тужливий усміх не щезав з рожевих уст єї.

— Але очі твої, як те небо...

— То ще мало... Ти-ж казав сам нераз, що того за мало.

— Але-ж і „сама патока капде із уст солоденьких твоїх, моя суджена“. Та... що я кажу? Не гнівай ся на мене, Маню. Я вже справді сам не знаю, що говорю, а все через тебе...

Він перевертав, мов без думки, дальні картки журналу, а она вдивила ся крізь вікно в город і мовчала. Тихий смуток розлив ся по єї лиці.

Коли в кімнату вступила знов Кристиньська, застала їх у тій невинній ситуації. Але Маня, немов налякала ся чого, приступила до фортепяну і стала перебирати одною рукою по клавишах.

Розійшли ся того дня обоє в задумчивім настрою. Славко ще довго ходив по лісі. Тут він шукав розради на свою журбу, яка тепер его з цілої сили напала.

Що діяти? Що з того всего вийде? — питав ся він сам себе і не находив відповіди. Третій рік уже почав ся, як скінчив духовну семінарію, а він ще ні священник, ні взагалі чоловік з сякою-такою будучиною. Як довго се ще потягне ся?

XXIII.

І вже більше не мали Маня і Славко доброї нагоди зійти ся на розмову без свідків. Одно, що небавом настали слоти осінні; а друге: в заліськім дворі була нова панї, друга жінька Заборовського, що взяла Маню в свою опіку і не спускала єї з очей. Вже й придумала для неї розривку, а іменно обіцяла післати єї на карнавал

до Львова, щоб забавила ся. І так висиділа ся до два роки в Заліську.

Славко дізнав ся о тім з листу Мані, що прислала его старим наймитом. Писала коротко:

„Пропали щасливі дні! Я живу тепер тільки споминами. Мама дуже займає ся мною; висилає мене на карнавал, щоб я собі шукала жениха. І сама поїде на якийсь час до Львова. Будемо мешкати в тітці. Як я без тебе буду там жити? Порадь мені, мій Славку!“

Славко не знав, що порадити і як.

Они писали до себе листи дуже часто — старий наймит мовчав як заклятий, бо дещо заробив притім — але в їх листах пробивала ся щораз виразніше безнадійність.

У Левіських настали знов гіркі часи: а іменно о. Василь хорував щораз тяжше. Мати і батько Славка щораз більше напирали на него, аби він рішав ся, що з собою чинити; нехай би вже і безженим висьвятив ся, але не тратив так дармо

рони его відбудуться завтра в п'ятницю о 3-ій годині пополудні.

На засіданні ради державної дня 18-го с. м. опозиція не доустила до розправ, невдоволення розділом протестів в легітимістичній комісії. Ставлено беззастановно регулярні внески, над котрими відбувалося поіменне голосування, а перед кожним голосуванням була 10-хвилинна перерва! Засідання тривало 6 годин а обструкція прибрала неможливі розміри. За цілих шість годин годі було довести до того, щоб бесідник, котрому президент уділив голосу, міг зачати говорити. Посли опозиції кричали, били кулаками о пульті а до посла Шунтерчіча накинулися з криком: „Коби ти не парламент, а то так би ми вас почастували, щоби вам зуби повиїтали“. Прізвиська, як лотр, були дуже звичайними а мож було чути і грубіші. Коли опозиція готовилася поприносити собі обід до парламенту і даліше робити неспокій і коли рознеслася чутка, що бесідник, котрий одержав голос, хоче з голосу зрезиґнувати, замкнено засідання. Голосно говорили того дня то о розвизанню ради державної, то о внесенню конституції. Чи одно або друге настанить, годі ще судити. На кожний випадок в цих днях станеся щось важке в подіях австрійського державного життя.

Рада громадська міста Чернівців постановила побудувати на Пруті межі обома мостами будки для купівлі найдаліше до дня 10-го червня.

На директора доменів при дирекції буковинського релігійного фонду православного приходить бувший управитель дібр графа Ледебура Ульман. Новий директор прибуде незадовго до Чернівців, бо як доносить одна тутешня газета, для него винайшли вже тут помешкання.

Стинцями по 105 зр. річно наділив президент краю слухачів прав Льва Семаку і Михайла Догомилу та слухача філософії Теофіла Брендзана, членів акад. тов. „Союза“.

Одноока ворожка в Чернівцях не називаєся Мізер але Мізаль, як довідуєся тутешня Gazeta Polska. Ця газета помістила також наш опис визиску Гандзюкової а тепер доносить, що ця справа находитися вже на судовій дорозі.

Трамвай в Чернівцях обіцяють нам ще перед кінцем сего місяця. Коби лиш дотримали обіцянки, бо недостаток комуникації даєся дуже чути в місті.

Нинішні тонки соли хоче фабрикувати скарб державний. Бідні люди вже від давна купують тонки частинками, на які їх розніжовують купці. При тім очевидно зискує купець ту сіль, що відпаде від пилки на шкоду купуючого. А

літа. Коли-б, не дай Боже, батько помер, міг би зараз стати адміністратором Залісся; не потребували би хоч рушати ся з дому, в котрім тільки літ прожили; могли би при нім остати ся. А так що буде?

Ніхто сего так виразно Славкові не говорив, але він розумів положення родини дуже добре. Коли би батько помер, осталися би по нім: бабуся, вдова, чотири доньки: Наталка, Мариса, Клявдія і Владзі (Генка не рахуючи, бо той уже не пропаде на теології) — шестеро душ без забезпеченої будучности. Нехай би Горошинський взяв до себе навіть двоє душ, хоч се було би йому незвичайно трудно, то таки останеся ще четверо, котрими ніхто инший не буде міг опікувати ся, лише Славко. Се его жде — він то розумів добре.

Коли-б можна оженити ся з Манєю, то певна річ: добробит родини підійсе би ся значно, не треба би лякати ся чорної години. Але се не може бути... Се просто було самодурство зі сторони Славка і Мані (так думав він собі); коли-б Маня і не

недавно тому довідали ся власти, що на Буковині, особливо в Чернівцях існує фабрикація малих топок, які роблять купці з накришеної і розбитої соли. Ті тонки продають людям по 4 кр., отже багато дорожше як скарб, бо після того конштував би 1 кіль. соли 30 кр. замість 11 кр. Досліди властей виказали, що ця фабрикація не провадила ся для визиску народа, бо такі маленькі топки купували люди тільки раз в рік на Великдень на стіл до сьвяченого. Але все-ж таки ця фабрикація є надужитим супротив державного монополію. Тому удав ся галицький виділ краєвий до міністерства з просябою, щоби оно дозволило в галицьких салінах вирабляти сіль в цеголках, як се діє ся в альпейських салінах. Кожда цеголка має два рівні, що єї ділять на чотири рівні частини, і після них можна розломити єї легко і без кривди консумена на менші частини ніж кільограм. Опріч того мають цеголки завивати ся зараз при фабрикації в папір, а через те не буде сіль брукати ся в транспорті. Зі взгляду санітарного буде така новість дуже пожадана.

Вісна ширить ся між дітьми на передмісттю черновецьким Калічанці. Міський фізикат поробив зарядження, щоби здержати розріз хороби.

Твори Юрія Федьковича. Від давна заповіджене повне видане творів Юрія Федьковича почало вже виходити. Сими днями вийшов перший випуск того видання, котрого повний заголовок звучить: „Твори Юрія Федьковича. (Перше повне видане). Том перший. Випуск I. Впорядкував др. Василь Щурат. Заходом редакції „Буковини.“ Чернівці 1896. 3 друкарні товариства „Рускої Ради.“ (Сторін 128 вісімки). — Після розділу матеріалу перший том творів Юрія Федьковича має містити поезій, а сей перший випуск обіймає поезій Федьковича з років: 1859—1860 (стор. 5—13), даліше з 1861 (стор. 15—91) і частину поезій з року 1862-го (від сторони 93 до кінця випуску). Видане старанне та гарне. „Здається ся нам, каже Дьло — не потребуємо багато слів тратити на припорушення землякам сего видання одного з визначніших поетів наших. Справді — видане се повинно знайти щирий привіт в кожній рускій хаті.“ Ми вже розіслали сей випуск щіроціним передплатникам нашої газети з минулого року.

Жертва. Вдова по бл. п. Артемію Чунтуляку, бувшій директорі почти в Чернівцях жертвувала для пам'яті свого мужа-небіщика 200 корон для убогих вдовичь християнських міста Чернівців.

Справу примусової асекурації правительством опрацювало вже на стільки, що незадовго она має прийти яко проект правитель-

ству під обради ради державної. Проект буде жадати примусового обезпечення нерухомотий, однак не монополію державного на заведене асекурації. Де будинок має бути обезпечений, се буде полишене воли властителя, але він буде зобов'язаний обезпечувати цілу вартість будови дому з виїмком фундаментів і пивничних стін. В тій цілі треба буде перевести оцінку всіх будинків. Доносять також, що правительством видасть приписи, після яких повинні бути стилізовані асекураційні контракти, щоби запобігти есентуальним непорозумінням. Та здає ся, що правительством поставити і принципи, на основі котрих належить переводити контракти. Також імовірно установаць максимальні тарифи що-до обезпечення поодиноких родів будинків і в поодиноких місцевостях та й постарает ся о засноване асекураційної поліції. Краєвим соймам буде дане право основувати асекураційні інституції на основах взаємности. Такі інституції занимались би обезпечуванням тих будинків, котрих властители не схотіли би обезпечувати добровільно. Правительством має рівно-ж поставити ся о відповідну реасекрацію таких інституцій.

Коронований доктор. Віденський університет іменував шведського короля Оскара своїм почетним доктором філософського факультету.

Новий „Народний театр“ повстав в Галичині під дирекцією Костя Підвисоцького а зарядом Е. Новіцького і оголосив свій перший виступ в Теребовлі.

Населення Росії. Російський „Правительственный Вѣстник“ доносить, що загальний спис населення в російській державі виказав жителів: в 50 внутрішніх губерніях 94,188,750, в Конґресівці 9,442,590, в Фінляндії 2,527,801, на Кавказі 9,723,553 і на Сибірі 5,731,732; загалом є в цілій російській державі 129,211,113 жителів.

Жиди суднями. На онотдашнім засіданні ради державної черновецькі посли Давид Тітінґер і др. Бено Штраухер поставили інтерпеляцію до правительства, чому поминають судових практикантів жидів при іменованню на авсультантів. Що відповість правительством, годі відгадати, але що скаже др. Люстер і антисеміти, се знає чей всякий...

Жиди суднями. На онотдашнім засіданні ради державної черновецькі посли Давид Тітінґер і др. Бено Штраухер поставили інтерпеляцію до правительства, чому поминають судових практикантів жидів при іменованню на авсультантів. Що відповість правительством, годі відгадати, але що скаже др. Люстер і антисеміти, се знає чей всякий...

Коронований доктор. Віденський університет іменував шведського короля Оскара своїм почетним доктором філософського факультету.

Новий „Народний театр“ повстав в Галичині під дирекцією Костя Підвисоцького а зарядом Е. Новіцького і оголосив свій перший виступ в Теребовлі.

Населення Росії. Російський „Правительственный Вѣстник“ доносить, що загальний спис населення в російській державі виказав жителів: в 50 внутрішніх губерніях 94,188,750, в Конґресівці 9,442,590, в Фінляндії 2,527,801, на Кавказі 9,723,553 і на Сибірі 5,731,732; загалом є в цілій російській державі 129,211,113 жителів.

Жиди суднями. На онотдашнім засіданні ради державної черновецькі посли Давид Тітінґер і др. Бено Штраухер поставили інтерпеляцію до правительства, чому поминають судових практикантів жидів при іменованню на авсультантів. Що відповість правительством, годі відгадати, але що скаже др. Люстер і антисеміти, се знає чей всякий...

Телеграми „Буковини“.

З дня 20-го мая 1897 року.

Відень. Цісар потвердив перенесення в стан снування директора доменів буковинського релігійного фонду православиного Йосифа Віслоцького і наділив его при тім титулом і характером радника двору. Заразом іменував цісар бувшого директора дібр графа Турн-Вальсасіна (шваґра графа Ледебура) Ульмана на те місце з платнею шестої ранги.

Кольонія. Військовий поїзд з 1000 резервістами, що був призначений до Мецу, вискочив із шин на шляху між Гілестайм а Герольштайн. 28 людей погинуло, багато ранених.

Царгород. Порта повідомила офіційно заступників європейських держав, що дня 17. с. м. турецькі війська заняли Домокос після невеликого опору зі сторони Греків та що після поєдинок кровавих битв в Епірі нема вже жадних грецьких військ на турецькій території.

Атени. Спокій оружний в Епірі устанавлений на підставі окупаційних становиск як перед війною.

(Даліше буде).

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень
у Львові в домі „Просвіти“ Ринок 10.

перше і одинокє руске товариство асекураційне, обезпечає будинки, скот, господарські знаряди, збіжжє в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкідливого вогню за можливо найнижшою оплатою.

Дністер розпочав пятий рік своєї діяльності. Фонди „Дністра“ після закінчення рахункових з днем 31-го грудня 1896 вносять: фонд основний 50.000 зр., фонд резервовий 54731 зр. 04 кр., резерва премій 34737 зр. 03 кр., разом 139468 зр. 07 кр.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сейчас по пожежі. В 4-х літах виплатив „Дністер“ 1176 відшкодовань в сумі 309.147 зр. 69 кр.

На житє можна обезпечати ся через „Дністер“ після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкращі умови і видає по ліній і квити в рускій мові.

Зголошення о ухвалені аґенції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

„РУСКА БЕСІДА“

в Чернівцях

має на складі отсі свої видання:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛІОТЕКА“

для молодіжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по 1 зр. за рочник, а всі 7 разом 6 зр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА“

сузія історія, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр.

„Слова правди і науки“

а поезій Тараса Шевченка. Ціна 10 кр.

„25 повісток“

для чемних діточок.

32 сторін. Ціна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“

Даруночок для руских діточок. Ю. Федьковича 10 кр.

На поштову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Бібліотеки“, а по 2 кр. за кождо поодинокую книжочку.

Замовлення приймає й редакция „Буковини.“

Хто хоче мати добру і дешево МАШИНУ до ШИТЯ,

най удасть ся до мене, то певно не покажує. Нові продаю дешевше як завжди, в употреблені, ще добре удержані починаючи від 20 зр. і то за готові гроші і на виплат. Хто купить у мене нову чи стару машину, за репарацию не потребує журати ся, бо я роблю тую безплатно через цілий рік.

Русини, удавайте ся до мене, бо я також Русин і обслуговував по братньому.

В. Данилевич.

машинист у броварі Штайнера в Чернівцях, при уз. одільській (Bahnhofstrasse) ч. 26.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ і ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українсько-русского народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просвіта“, а виконана в літографічній закладі Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарська ціна карти, наклеєної вже на полотні, вносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просвіті“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Для панів учителів!

INSPECTIONSBERICHT,

Jahresausweis

і Шкільні повідомлення
(Schulnachrichten)

є на складі

в друкарні „Рускої Ради.“

Просимо о замовлення.

LINIMENT. CAPSICI COMP.

aus Richter's Apotheke in Prag.

Beim Einkauf dieser anerkannt vorzüglichen, schmerzstillenden Einreibung, die in allen Apotheken vorrätig ist, sehe man stets nach der Marke: „Anker“.

ДРУКАРНЯ „РУСКОЇ РАДИ“ в Чернівцях.

Перша на Буковині

РУСКА ДРУКАРНЯ

в Народнім Домі

при улиці Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські в мовах рускій, польській і німецькій.

ДОБІР БУКВ ВЕЛИКИЙ.

Роботи виконує ся скоро, солідно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

Із Найвисшого приказу

Єго цїс. і кор. Апостольского Величества

устроює ц. к. дирекция льотерійних доходів

XXXI. Ц. К. ДЕРЖАВНУ ЛЬОТЕРІЮ,

з котрої чистий дохід присвятить ся

ЦИВІЛЬНИМ ЦІЛЯМ ДОБРОДІЙНИМ

сеї половини держави, між ними і 6000 зр. на

„РУСКИЙ ДІМ НАРОДНИЙ“
в Чернівцях.

Ся льотерія обнимає **7816** виграних в готівці,
поділених на

148 виграних головних із **3834** попередними і **3834** слідуючими
в загальній кількості

165.000 корон в золоті та **100.950** зр. ринських а. в.

Тягнене послїдує невідклично 10. червня 1897 о 12. год. в пол.

Оден льос стоїть 2 зл. ринських а. в.

Льоси продає і адміністрация „Буковини.“

Льоси можна купити і в ц. к. льотерійних уладах, у всіх льотерійних конторах, в продажах тютюну, в уладах податкових, поштових і телеграфічних, в конторах виїзних, в уладах етатних желїзничих і др.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовського.

За редакцію відповідає Осип Маковей.

ЧАСОПИСЬ
для
руських родин.
Виходить щодня
крім днів по-
неділях і святках.

БУКОВИНА

Редакція і ад-
міністрація в Чер-
нівцях ул. Пе-
тровича ч. 2.
Передплата
10 зр.

Жінки а політика.

В третім числі *Прайї*, в справозданю зі зборів виборців у Рогізнї, перед котрими др. С. Стоцький здавав справу зі своєї діяльності в соїмі читаємо такий уступ:

Справозданє посольське в Рогізнї було цікаве тим, що не лиш господарі прийшли вислухати справозданє свого посла. Між зібраними бачили ми жінки, дівчата і діти. Жінок було там відав більша половина. Жінки дуже цікаво прислухували ся всім нарадам. Цікавіше може, як їх чоловіки. З того, як они обзивали ся о тім, що чули, видно було, що они розуміють о чім ся говорить і що се і для них цікаве.

Се дуже добре, що в Рогізнї вже і баби зачинають брати ся до політики. Добре оно через те, бо така жінка, котра пізнала, що добра політика може поліпшити если вже не нашу долю то долю дїтий наших, не лиш що не буде відтягати чоловіка від політики, і не буде заводила сварки з чоловіком, але ще й сама скаже пильнувати ему народної справи. Жінки — як схочуть, — можуть народній справі дуже помочи, бо они можуть пильнувати своїх чоловіків і своїх синів, щоби ті не лучили ся з ворогами народу, щоби постояли за своє право. — Пословиця каже: „Де вже чорт нічо не вдїє, там пішло жінку“. Так і в політиці. З котрим чоловіком ніхто вже не дасть собі ради, там

може помочи жінка. Як котрий чоловік не хоче постояти за своє право, як не хоче іти з народом і вислугує ся панам, та паньским посіпакам, такого чоловіка повинна жінка навчити розуму. Най лиш зварить таку кулешу, щоби она лежала ему зо три місяці в жолудку! Як зо два, три рази наїсть ся такої кулеші, тогди відхоце ся ему раз на все тримати з нашими ворогами.

Поки що, кличемо рогізнянським жінкам, що перші на Буковині беруть ся до політики, грімке: многая літа!

Праця відзиває ся в тім уступі до селянок. О скільки більше треба би жадати від наших інтелігентних женция, щоби они виробили собі вплив на мужчин не лише в політиці, але і взагалі в цілїм публичнім житю! Наші буковинські Русинки ще мовчать, та вже пора, щоб і они в потребах народних еказали раз своє слово.

Етимологія і фонетика.

(Продовження і коментарі.)*

Т. зв. йори (ы) пишуть зовсім неетимологічно, після фонетики московської: н. пр. Давидъ, музыка, бо так пишуть Москалі; а по в, г, х, учать нас, зовсім против етимології церковної, старорускої і рускої живої мови, а цілком після фонетики московської, писати і говорити і замість и, н. пр. легкий, мягкий, замість легкий,

* Гляди число 101 „Буковини“.

мягкий. Московська правопись відкинула церковні знаки *жс, ис і ѵ*, відкинула їх і наші „етимологи“. Церковний знак *ѣ* є і в рускїм і в московскім язичі, як то замітив Мікросич, зовсім непотрібним. В азбуці глаголицькій означав сей знак *я* (н. пр. *ѣти* — *ясті*); подібне значінє мав би він також в польській мові, н. пр. *місто*, *звѣзда* — *miasto, gwiazda*; в мові російській має сей знак зовсім той сам звук, що *е*, через що Москалі уживають его часто неетимологічно замість *є* і наоборот. Зовсім те саме чинять наші етимологи, але за то не люблять букви *ї* (з двома точками), котрою руска фонетична правопись зазначає руске мягке *ї*, хоч буква та є церковна (дві точки означають подвійне *і*) і хоч она дуже добре заступає церковне *ѣ*, о скільки оно звучало, як мягке *ї*, а тверде пише ся звичайним *і*.

Одно лише зазначене похилення *о і е* (в польскім на *ó, é*, в рускім на *о, е* (з дашком)) могло би видавати ся подекуди пожаданим, але хіба лише дїятого, що в правописи польській суть на то особні знаки. Однак передовсім ті, що консеквентно зазначають таке похилення, певно не суть противні і фонетичні! Натомість властиві етимологи, хоч ніби то боронять етимології, пишуть попросту з московска: *о, е* (без дашків над сими буквами), а ті, що нічого не знають, пишуть попросту *ѣ*. Вирочім польське *ó, é* має вже свою історію і свої особливі причини, головню в неодиостайности похилюваня, н. пр. в Познанщині (*szkółny* і т. н.), або у поетів, н. пр. у Міцкевича: *Powrót taty: ojca — trójca, rasiorek — ragórek*: так само у Кохановського і т. н. За те вже похиленого а польська мова зовсім не означає, н. пр. *zab* — *zęby, ręka* — *rąk* і т. н., а инші мови вже таки зовсім того похилення не означають, н. пр. *helfen, Hilfe, half, geholfen* (раз *е*, потім *і, а, о*); латинське *ordo* — *ordinis, homo* — *hominis, fulmen* — *fulminis* (а не *ordónis, homónis* і т. д. Наші етимологи покликують ся також на німецьке *ü, ö, ä* — хоч то не суть етимологічні знаки, то окремі звуки! Коли Фран-

56)

ЗАЛІССЕ.

Повість

ОСИПА МАКОВЕЯ.

(Дальше).

Славкови здавало ся, що розумнішого листу написати не міг. Але відповідь Манї, яку дістав, зовсім розбила се его пересвідченє. Она писала свою відповідь в ночи, щоби ніхто не замітив.

„Пишу і плачу. Вже північ давно минула, а я перчитую вже з десятій раз твій лист і не можу повірити, щоби ти его міг написати. Ти вже мене не любиш! Ти думаєш, що мені так легко тебе забути! З твоєї ради не скористаю і т. д. і т. д.“

Коли Славко ту відповідь дістав в руки і перчитав, трохи волося не рвав на собі.

„По що, по що писав я сей лист?“

У відповіді Манї було тільки жало і роспуки, що Славко вибіг з дому, аби з дороги завернути старого наймита і передати через него хоч коротку відповідь. Написав на білеті: „Маню моя! не доводи мене до роспуки своїми здогадами і підозріннями! Я тебе люблю так само, як перше!

Заклинаю тебе: не плач, бо не маєш причини. Ширшу відповідь пішлю тобі ще нині.“

Сховав білет у напір і передав наймитови; а сам вернув ся писати „ширшу відповідь.“

Сївши писати, почув нараз такий гнів на самого себе, що порвав на кусні початий лист, зірвав ся і кинув пером. „Якого біса себе дурити?“ напала его злюща думка, мов оса. „Що гірше! по що єї дурити! Але-ж я єї не дурю — я єї люблю! Боже! позбув ся одної журби по Стефії і напивав собі нової! І то тепер, в таку нещасливу пору!“

І він став ходити по батьківській канцелярії та гручав кріслами в пересердю. Надбігла сестричка Клявдзя до канцелярії — їй уже на шестий рік пішло — і вчепила бя поли сурдута Славка.

— Чуєш, Славку, я навчила ся нової сьпіванки.

— Від кого? — спитав Славко, ставивши.

— Від Марти. (Так звала ся наймичка).

— Яка-ж та сьпіванка?

Дитину вразив трохи шореткий го-

лос Славка, она видивила ся на него. Славко міркував се і усміхнувся: — Сьпівай, сьпівай, Клявдзю!

Дитина засьпівала тоненьким голосочком:

Чоловіче бісуватий,
на що жінку продавати!
„Видить то сам Господь з неба,
на податок грошній треба!
Що ся лишить із податку,
куплю собі стару бабку,
а я з бабки шкуру зкуплю,
а за шкуру дівку куплю!“

— О, гарна сьпіванка, нема що казати! — замітив Славко. — Але ти єї не сьпівай, Клявдзю! Не будеш сьпівати?

— Ні! Але як сьпіванка зла, то я тобі байку скажу: „То був собі такий хлопець бідний, він у пана став овець насти, на службу. Дав ему пан пообідати, хліба кавалок, і казав наймитови другому випроводити его де, щоби він знав, де вівиї насти, на лан.“

— Моя дорогенька Клявдзю, — перепинив єї Славко — може би ти мені коли иньним разом оповіла ту казку?

— То дуже красаєна байка — захвалювала Клявдзя.

цуз пише vous, а читає „wou“, то пише він для того, що саме и значить у него то, що німецьке и, а хоч с на кінці ніби не читає, то читає его, скоро по ній наступає самоголосна (vous avez—ву-заве). Всі літературні мови мають уже тепер правописи наскрізь фонетичні, навіть московська, тільки в нашій рускій мові має під покровом етимології обов'язувати московська фонетика, замість рускої! Чому-ж то Французи перестали вже сего століття писати isle, estat, etait... а пишуть île, état, était?... Одні Англійці мають правопис, досить далеко віддалену від фонетики; дотеперішні проби заступити її фонетикою розбивалися о незвичайну неоднотайність вимови в порівнянню з великим розширенням англійської мови по цілій землі.

Зв'язь нашої мови і літератури з мовою і літературою церковною була, є і лишиться, але всяка поміч псевдо-етимології ту непотрібна і шкідлива, бо служить зовсім иншим цілям. Чи українську народну думу напишемо правописом фонетичною чи етимологічною — вплив мови церковної і поезії церковної остане ся в ній все незатертим. А що-до Отче-нашів і Вірую — то автор статті мішає ту мову з правописом: Отчешаш можна відмовити в мові церковній або народній, а написати можна так один текст як і другий або фонетично або псевдостимологічно! — отже маємо хіба чотири Отчешаші, а не два! Маємо їх, Богу дякувати, навіть тисячі, бо Отчешаш уже перетолкований на всі можливі цивілізовані мови! Думаю, що молитви як Отчешаш і Вірую повинен кожний відмовляти в мові як найбільше зрозумілій, рідній; хіба Польак відмовляє їх по латині, хоч латинська мова є его літературною мовою? А вже то звісна річ, як наш нарід перекидає свої молитви, а для чого? — бо свою церковну мову розуміє лише з тяжкою бідою. Жаль сказати, а ми ще доси не маємо апробованого перекладу писемного нового завіта, а переклад старого завіта ледви розпочатий.

Автор статті покликав ся на правописи консисторій! Я вже сказав, що о якій небудь правдивій етимології у нас і мови нема і не може бути: щоби навчити ся церковної етимології, хоч би лише сї зручності наших книг церковних, на то потрібно широких студій. Тимчасом такої етимології не вчать нині нігде, і в Росії ні, бо то було би абсурдом. Правда, є і другий лексичний спосіб, навчити ся попросту московської правописи, та чи і сїм спосіб легкий? Так можна собі представити, як ввиду того випадку т. зв. етимології наших етимологів, і то навіть зажертих! Досить взяти в руки перший-лінійний шематизм нашого клиру... Нема там ані етимології ані якої небудь раціональ-

ної правописи. А підношу то ще раз, що саме ті, котрі троха лише знають правила нашої т. зв. етимології, звичайно зовсім тих правил не держать ся, лише ніби-то забувають ся і що хвилі відбігають і від рускої мови, опускаючи всякі видумані „етимологами“ дашки і т. п.

Так само не можуть підперти „етимології“ аргументи, що „при заведенню фонетики мусіли би найперше всі Русини вимавляти всюди однаково слова, а то з огляду на провінціалізми є просто неможливе“. Хіба в польській мові нема провінціалізмів і нарічій? чи они що шкодять літературній мові? Провінціалізми і наріччя є всюди. Однак ту йде о щось инше, а не о провінціалізми. Ті, що так аргументують, не хотять попросту узнати народної, літературної мови і закривають ся ніби-то мовою св. Церкви і „етимологією“. Русини мають від часів Нестора власну, народну літературну мову, в котрій була раз більша, раз менша примішка церковщини; котра з століттями змінювала ся потроха і розвивалася, але котра стала ся підставою новітньої рускої мови літературної, мови Квітки, Шашкевича, Шевченка і Франка. Нічого ту змінити ані переробляти не потрібно, хіба, що щось само змінило ся або переробило ся. Мова цілих частин літгоніей, Слова о полку Ігоревім, грамот, творів змісту релігійного — є з дрібними відмінками зовсім та сама, що мова дум народних і наших новітніх письменників. Правопис і мову старших пам'ятників треба би змінити хіба для видавчогонучарних, як се роблять н. п. Поляки. Аж коло 14-го століття повстає особна мова московська; а вже перед тим і пізніше повстали і инші відтинки. Лучають ся у новітніх письменників екстраваганції, — але наша мова літературна розвиває ся проте щораз краще і гарнійше; праці над науковою етимологією поступають скоро наперед, мимо неохоти і гніву „етимологів“ і — начекарів... Що ту можуть шкодити провінціалізми? Дрібні відмінки у вимові слів суть і в літературній мові польській і німецькій (я. пр. eu), а вже про мову англійську і не казати; але впрочім і мова літературна і вимови слів є вже в нас однакові. Церковна література є вже що-до мови і правописи в значній частині „переробленою“ на руске (в проголошуванню зовсім, а до того проголошування можна би приладити і правопис), але передовсім треба би постарати ся о автентичний переклад книг церковних. Дотеперішню перерібку їх — мимо поваги тих книг — робили на жаль переважно темні йіноранти, котрі дуже часто очевидні помилки своїх попередників уважали за щось сьвяте (так повсталася ціла секта т. зв. старообрядців або раскольників), — а тепер можна би справді поду-

мати над тим, щоби правопис тих книг зручити в душі поправної літературної рускої мови.

*

Сю статтю про етимологію і фонетику помістив др. Вол. Коцовський у львівському Przegląd-у, звідки ми її беремо. Для справлення похибок в першій частині сїєї статті (в числі 101) мусимо сказати, що всюди треба читати „старословенський“, а не „старославянський“. Старославянським язиком нічого ніколи не було писаного, а сьв. Кирил і Методій уживали язика старословенського. Також треба читати всюди Словани, словянський, а не Славяни.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 21-го мая 1897.

Прогулька. Зарад академічного товариства „Союз“ відкоже прогульку з 23. с. м. на неділю 30. с. м. і просить нас звернути увагу на те запрошення гостей. Через дощі в лісі занадто мокро і ледви чи хто вибрав би ся тепер на прогульку.

На цїсарські маневри, котрі сего року відбудуть ся коло Тотісу на Угорщині (в сторонах Коморну), приїде, як доносять з Берліна, також шеф російського генерального штабу Обручев. Він уже дістав записки з Відня і прийняв їх на приказ царя. Є се новим доказом дружних відносин між Австрією і Росією, а заразом відплатою за чемність царя, котрий перед подорожжю цїсаря до Петербурга запросив шефа австрійсько-угорського генерального штабу бар. Бека, так що сїй їздив туди разом з цїсарем. Від часу сердечної австрійсько-російської дружби, яка наступила по випадках 1849 року і об'явила ся між иншим тим, що тодішній царевич а пізніший цар Александр II. приїхав на маневри австрійської кавалерії, що відбули ся коло Пальоти недалеко Буданешту, не брав опісля жаден вишній офіцер російський участі в австрійських маневрах.

Новий директор домен і лісів буковинського православного фонду, Ульман, ще не приїхав до Чернівців, а вже нарікають на него, що забрав таку гарну посаду автохтонам. Треба би вичекати на его господарку і потім судити. Може сїй „заграничний“ чоловік заведе європейський спосіб господарки такими величезними маєтками, а тоді лиш треба буде ему подякувати.

Наука, почитальна новинка для угорсько-руського народу — така нова двотижнева га-

— Я знаю... Ти мені оповіси її нині вечером. Добре?

— Добре.

— Бо я тепер маю писати. У вечір, Клявдзю; а тої сьпіванки не сьпівай; я тебе красної навчу.

— Пам'ятай, аби сь навчив! — доминала ся дитина на відході.

„Боже! Боже!“ зітхнув Славко, сів на софу і закрив лице руками...

Рішив ся листу не писати.

Але під вечір бачив добре, як коло приходства снував ся Микола з двора. Написав знов білет: „Будь спокійна! Мені перешкодили написати довшу відповідь! Твій С.“ — і передав наймитови.

Настав для Славка прикрий час. Він перестав лякати Маню сумним відгадуванням кінця їх любови, успокоював її, але сам спокою не мав і не вірив, щоб та історія скінчила ся так, як Маня собі думає. Та чи взагалі думає она, як те все скінчить ся! Славко не вірив у се; з її листів видко було лиш одно, що не хотіла собі дати відобразити ту мрію, яку викохала собі. Она писала раз зовсім виразно: „Коли мій батько міг оженити ся перший раз

з селянкою, то я можу тим легше віддати ся за теолога.“ Виразніше годі було писати, а проте Славко за нічо в сьвітї був би не відважив ся піти до Заборовських з просьбою о руку Мані. Набрив би ся сорому, що й до Заліся не міг би показати ся... Ні! даремна річ дурити ся якимись надіями!

І коли вкінці Маня писала розпучливо, що родичі вже зміркували, що она залюблена, і здогадали ся вже навіть, в кім, та взяли ся її усовіщувати. Славко почув правдиву полекну на серці. Она писала виразно, що ніколи в сьвітї не піддасть ся волі родичів; але Славко так надто не вірив у неподатливість жіночу. Тепер же з причини, що Заборовські відкрили тайну доньки, Славко перестав і листи писати; бояв ся, щоби хто їх не переловив, — ще готов бути сором...

І вже й в околицю двора не ходив, хіба у село. Там уже війтував Головатий, бо власті відкинули рекуре і вибір ради громадської затвердили. Славко мав немалу відраду з того, але село займало его тепер мало. Більше робив Горошинський, его усаті школярі вже читали книжечки, а его

хор висьпівував так у неділю вечером у школі, що на ціле село було чути.

Цікава була для Славка ще й історія Козака, про котрого марнотратство ходили правдиві байки по селу; Славко навіть підбунтував при одній нагоді синів против Козака, щоби присидували его купити бодай який ґрунт, а не пускати так дальше ґроші на вітер, — але більше сего історією не займав ся, бо мав доволі своїх клопотів, щоб над ними думати.

Нераз пересиджував цілими днями дома, читав батькові, що лежав у ліжку, газети, читав і сам багато — і поза подвірє приходства не показував ся. В сїчні настали великі морози — і ті ще більше придержували его в хаті.

Сумне було того року Різдво в домі Левіцких. О. Василь був уже такий слабкий, що не міг відправляти богослуження; сусід-сьвященник з Новосілок мусів его виручити в головніших ділах.

Наслухав ся тоді Ярослав немало докорів від родичів, що потратив марно літа і тепер не може ще батька заступити. Він успокоював родину обіднякою, що при найближній ординації — а тої сподівав ся в

зета руска стала виходити в Унгварі від 5. мая с. р., яко „органъ и издание: общества св. Василія великаго“. В порівнянню з Фешиковим „Листкомъ“, та нова-газета безпечно становить поступ своїм добором матеріалу і більше приступним викладом. Мова в статях різнородна, в одній майже московська, в другій майже руска. Здає ся, угорські Русини не хотять нічого навчити ся від нас і думають перейти всі ті „хожденія по мукам“ в справі мови, які ми переходили. Чи то їм на що здасть ся, сумніваємо ся. Не знаємо, яке они поняття мають про своїх селян, але не віримо, що їх селяни зрозуміють мову такого Уриїла Метеора, котрий подає свою повість в „Науці“. Але, як кажемо, Науку треба уважати поступом на Угорській Русі; тому в надії, що редактори єї дадуть собі спокій з експериментами язиковими, витаємо єї як заповідь ліпшої будучности.

Крадіж образів. Віденська поліція прихотила онюди злодія, що в дуже зручний спосіб обікрав галерію образів гр. Черніна, а імовірно окрадав останніми часами і другі галерії образів. Урадини галерій образів гр. Черніна від довшого часу замічав, що якийсь знаток чи amator цілими днями вистави дуже цінно приглядав ся двом образам голландських артистів: „Сто-рожеви вазини“ Дав. Тейнєрса, вартости 1000 зр. і „Панци в шинку“ Адр. Остаде, вартости 4000 зр. Одного дня ледви на силу викинувши гостя з локалю, урядник той спостеріг, що цівяхи рам тих двох образів повідгивані, а в рами замість оригіналів вставлені два безвартісні олійні друки. Повідомлена о тім поліція заскочила злодія в хвили, коли той крадені образи сиродавав якомусь торговцеві. Він подав себе за урядника з Пеншту Иштвана Радваніого; має літ 28 і показує велику інтелігенцію та знане штуки. До Відня прибув умісче, щоби викрасти два славні образи і через якийсь час робив докладні виміри рам, щоби улекнути собі вставлене фальсифікатів. Спосіб довершення крадежи кидає на него підозріня, що він допустив ся і інших крадеж образів. Доси видадо ся лише, що подане ним назвиско є фальшиве і він є доктор медицини Лейкей.

Женщина доктором медицини. З Будапешту доносять, що сими днями відбула ся в тамоніім університеті перша промоція женщины на доктора медицини. Титул сей одержала гр. Гугонай, що вже від 22 літ занимала ся лікарськими студіями. Спеціальністю єї є жіночі недуги.

При нагоді ювілея королевої Вікторії один з „незадоволених“ др. Морісон Давідзон, обурений висказом єпископа лорда Рі-

пон, що „правліню монархії товаришив мир і добробит“, зазначає, що королева в протягу свого панованія санкціоновала загалом 34 воєнних акцій; з котрих ні одна не служила до оборони вітчизни. В доказ свого твердження наводить в хронологічнім порядку всі виправи, предприняті до країв в інших частях світа, з виїмком війни кримської — почавши від виправи до Канади в р. 1837 — 43, а скінчивши на експедиції проти короля Беніну в р. 1897.

Просьба студентів. Парискі гімназисти стоять на вершині часу. Они держать ся під кожним взглядом строго поступу. Давний принцип заборонає їм курити підчас павз у шкільних кімнатах та на подвірю. Многочисні молодії виготовили до міністра просвіти просьбу, підписану сотками одношкільників, де домагають ся знесення сеї заборони. Наслідок заборони є такий, що молодії, щоби курити, заходять в найменші кути і інші неможливі місця: там вдихують они зіснутий воздух і погані запахи та стигають ся з шкідливими мікробами, що в таких убіканнях розвивають ся вельми обильно. Через се терпять безпосередно їх здоровле або що найменше ослабляє ся відлорість організму супротив нездорових впливів. Навіаки, як тільки знесуть заборону куреня, то молодії не будуть потребували ховати ся по всяких дірах, щоби поникати цигаретку або люльку, але лишать ся на свободнім, яєнім подвірю шкільнім і будуть віддыхати добрим, свіжим воздухом, що знов у великій мірі причинить ся до їх здоровля. Що ті невідгоди скритого куреня по тайних місцях легко оминути цілком по просту, скоро лише молодії послухає шкільну власть і занехає курене, то нетентам навіть на думку не впадо.

Війна скінчила ся! Дня 19-го с. м. грецька і турецька армія виставили білі фани на знак, що війні кінець. — В Єгипті так само перестали стріляти ся.

По нещастю в Парижі. Обчислено вже докладно, що у знамім пожари в Парижі згоріло 111 осіб, а від ран померло потім ще 18, отже разом 129. На бідних, що потерпіли при пожари, а особливо для тих, що ратували, зібрані парискі газети вже близько мільона франків. — Тепер розписують ся французькі газети про мужчин, що були підчас пожару в базарі. Було їх всіх лише 120 і з тих лише 6 згинувло. Що їх так мало прийшло, то не диво, бо добродійними забавами бавили ся найбільше жінки; але здивувало всіх, чому так мало мужчин спалило ся. Як би всі спалили ся, не було би жінкам кривди, з тимчасом лише 6 пропало. Отже жінки тепер пишуть і говорять, що в тім нещастю мужчини показали ся величез-

ними боягузами. Били, тручали і копали жінок, аби лише виратувати ся. Через то й багато погибло. Так на тих боязливих панів, а їх знають по імені, придумують тепер парискі пані спосіб, як їх покарати. Кажуть, що не випустять їх до своїх сальонів, бо не хотять їх знати. Правда паньска кара на боязливих аристократів.

Нещасте на залізницях. З Петербурга доносять, що дня 13. мая розбив ся поїзд військовий недалеко стайї Вазк на низькім насипі, в глибокім вивозі. Нещасте лучило ся в часі сильної бурі і зливи, в наслідок котрої вода підмила насип і залила его. Напливши вода стояла так високо, що вояки, котрі вискочили з вагонів, потапали. Машина вискочила з шин і зарила ся в землю. Розбило ся 15 вагонів призначених до перевозу вояків і два вагони другої класи. Всі ті вагони, збиті в одну купу на просторі 38 сажнів. По катастрофі перевезено до військового шпиталю в Юреві 93 людей покалічених і 24 трупів. Крім того мало ще бути під розбитими возами, після обчислень полковника, около 30 трупів.

Божевільність ізза скуєства. У Відні збожеволіла Роза Діц, що числила 67 літ, а від чверть століття занимала скромну кімнатку при Відмільгаєсе. Нікого у себе не приймала, а на жите видавала денно лише 20 кр. Раз на день виходила до міста а потім вже не опускала хати. З обави перед злодіями двері замикала на три замки. Недавно тому поліціянт узрів єї, як у вікні вмахувала руками і видавала дикі голоси. Відвезено єї до закладу божевільних. Найшли у неї звиз 200,000 зр. в дукатах і в паперах вартісних. Запитана, що думає зробити з грішми, відповіла: „Я не маю нічого і коштів лічення платити не думаю. Я варатка, а при тім голодна. Дайте мені їсти, а багато!“

Любов, задрієть і вазини. В Вишатицах на фільварку служниця Людвіка Горєцька запалила серце в молодім огороднику. Вандасевич, 18-літний хлопець, видав ся кілька разів денно з своєю любовко і на думку єму не впадо, що в любови має непрошених спільників. Тимчасом довідує ся, що парубчак Петро Беліх та писар Іван Клар тішать ся також прихильністю его любови. Проворна Людвієса управляла так зміло трома поклонниками, що ніколи всі три не зійшли ся разом до кухні. Але Вандасевич був лицар хоч куди, — взяв ніж і револьвер і зачекнав в неділю під кухнею на своїх суперників. І справді, надійшов вскорі Беліх, і єму внакував Вандасевич 5 шротів в праву груди. Надійшов незабавом і писар, і видачи, що стало ся, хотів Вандасевича розбейти, але надармо, бо довів лише его до такої пасії, що той добув ножа і штовхнув ним Клару в бедро. Оба ранені лежать тепер в перемискім шпиталі, а Вандасевич у вазини думає над тим, що то може любов, та які бувають дівчата.

Дрібні вісти. Кардинал-митрополит Сильвестер Сембратович скликає при кінці вересня с. р. церковний синод з єпархії львівської. — Ведене уряду поштового по покійнім директорі Чунтуляку повірено провізорично старшому контролюви почти Антонови Глиньському. — В чернівецькій раді місній нарікали на жебрацтво в Чернівцях, але не рішили нічого, як тому зарадити. А то правда, що мабуть нігде в Європі нема такого міста, де би так, як в Чернівцях, свобідно волочили ся всякі жебраки, про котрих чутки ходять, що позичають людям гроші на лихву, а котрі носами своїми свідчать, що ніють не мало. Крім кількох справді бідних людей і наліж — всі інші дурисвіти. Кажуть, що лише в Італії найшов би по містах більше жебраків, як в Чернівцях.

Помер Дмитро Третак, вислужений народний учитель в Брідиці, в 56-ім р. життя, котрий писав багато для народу, але не лишив по собі жадного твору більше цінного.

лютім — певно висьвятись ся; вже чи жонатим чи безженним, а певно висьвятити ся. Він сам бачить, що годі довше зволікати.

Бабка Клявдия спробувала ще раз намовити внука, аби взяв собі Лановичку за жінку тепер у мяєніці, а як ту ні то Черминьску або Красницку, промовляла єму до розуму і до серця що найдобірнішими мотивами, — Славко справді ті мотиви брав на добру розвагу, але рішити ся — не рішив і з дому не виїздив.

Тимчасом дістав від Мані письмо, що виїжджає на карнавал до Львова. Обіцявала писати до него листи, а собі казала посилати листи в означені дні під шифрою poste restante; писала, що сама їх буде відбирати. Довідувала ся за здоровле батька, а Славка поздоровляла та цілувала.

Славко сумно усміхав ся, коли читав сей лист. Він їй відповів на сей лист і на другий і на третій — але вже без пристрасти, спокійно. Писав дуже обережно, щоби єї серця знов не вразити, а тимчасом передумував над великою несподіванкою для неї, над висьвяченням в безжен-

ности, на котре вже більше-менше рішив ся. Що се справді буде несподіванкою для неї, він то знав, але інакше поступити не міг. Потішав себе думкою, що Маня не повинна гнівати ся на него, бож він преці не женить ся з якоюсь иншою, а просто замикає собі раз на завсїгди дорогу до того.

Він уже й подав ся до ординації і збирав ся виїхати до Львова. Подав ся, хоч не був пересвідчений, що робить добре. Як би не недуга батька, ще зволікав би, а так уже годі було. Ходив на вид спокійний, хоч мовчавий. Але чим ближше надходив речинець відїзду і чим більше батько занепадав на силах, тим більше Славко ставав нестерпимо дразливим. Просто не вміли з ним дома говорити.

(Далше буде.)

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень
у Львові в домі „Просвіти“ Ринок 10.

перше і одинокє руске товариство асекураційне, обезпечає будинки, скот, господарекі знаряди, збіже в зерні і соломі, сїно в стогах і будинках против шкід огне-них за можливо найнижшою оплатою.

Дністер розпочав пятий рік своєї діяльності. Фонди „Дністра“ після за-ключень рахункових з днем 31-го грудня 1896 виносять: фонд основний 50.000 зр., фонд резервовий 54731 зр. 04 кр., резерва премій 34737 зр. 03 кр., разом 139468 зр. 07 кр.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сейчас по пожежі. В 4-х літах виплатив „Дністер“ 1176 відшкодовань в сумі 309.147 зр. 69 кр.

На житє можна обезпечати ся через „Дністер“ після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найк-ристішійшє услівя і видає поліси і квїти в рускїм язичї.

Зголошеня о удїленє агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

„РУСКА БЕСІДА“

в Чернівцях

має на складї отсї свої виданя:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛІОТЕКА“

для молодїжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по 1 зр. за роч-ник, а всї 7 разом 6 зр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА“

сумна історія, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр.

„Слова правди і науки“

з поезій Тараса Шевченка. Цїна 10 кр.

„25 повісток“

для чемних діточок.

32 сторін. Цїна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“

Даруночок для руских діточок. Ю. Федьковича 10 кр.

На поштову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Бібліотеки“, а по 2 кр. за кож-ду поодинокую книжочку.

Замовленя приймає й редакція „Буковини.“

Хто хоче мати добру і дешеву МАШИНУ до ШИТЯ,

най удасть ся до мене, то певно не покажує. Нові продаю дешевше як всюди, а употреблені, ще добре удер-жані почавши від 20 зр. і то за готові гроші і на виплат. Хто купить у мене нову чи стару маши-ну, за реперацию не потребує журити ся, бо я ро-блю тую безплатно через цілий рік.

Русини, удавайте ся до мене, бо я також Ру-син і обслужу Вас по братицтву

З проханням

В. Давилевич,
машинїст у бровара Штайне-ра в Чернівцях, при уз. ве-зіння від (Bahnhofstrasse) ч. 26.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ і ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українсько-русского народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просвіта“, а виконана в літографічній закладї Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарска ціна карти, накле-еної вже на полотні, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пе-ресилкою 3 зр.

Купити можна в „Просвіті“ у Льво-ві, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Для панів учителїв!

INSPECTIONSBERICHT,
Jahresausweis
і Шкільні повідомленя
(Schulnachrichten)

є на складї

в друкарні „Рускої Ради.“

Просимо о замовленя.

LINIMENT. CAPSICI COMP.

aus Richter's Apotheke in Prag.

Beim Einkauf dieser anerkannt vorzüglichen, schmerzstillenden Einreibung, die in allen Apo- theken vorrätig ist, sehe man stets nach der Marke: „Anker“.

ДРУКАРНЯ „РУСКОЇ РАДИ“

в Чернівцях.

Перша на Буковині

РУСКА ДРУКАРНЯ

в Народнім Домі

при улици Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарекі в мовах рускій, польскій і німецкій.

ДОБІР БУКВ ВЕЛИКИЙ.

Роботи виконує ся скоро, солїдно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

Із Найвисшого приказу

Єго цїс. і кор. Апостольского Величества

устроює ц. к. дирекція льотерійних доходів

XXXI. Ц. К. ДЕРЖАВНУ ЛЬОТЕРИЮ,

з котрої чистий дохід присвятить ся

ЦИВІЛЬНИМ ЦІЛЯМ ДОБРОДІЙНИМ

свої половини держави, між ними і 6000 зр. на

„РУСКИЙ ДІМ НАРОДНИЙ“

в Чернівцях.

Ся льотерія обнимає **7816** виграних в готівці, поділених на

148 виграних головних із **3834** попередними і **3834** слїдуючими

в загальній скількості

165.000 корон в золоті **100.950** зр. ринських а. в.

Тягненє послїдує невідклично 10. червня 1897 о 12. год. в пол.

Оден льос стоїть 2 зл. ринських а. в.

Льоси продає і адміністрація „Буковини.“

Льоси можна купити і в п. к. льотерійних урядах, у всіх льотерійних колектурах, в продажах тютюну, в урядах податкових, поштових і телеграфічних, в конторах ви-мін, в урядах стацїй желїзничих і др.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хроменського.

За редакцію відновляє Осип Маковей.

ЧАСОПИСЬ
для
руських родин.

Виходить щодня
крім днів по
неділях і святах.

БУКОВИНА

Редакция і адміністрація в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.

Передплата
10 зр.

Справи нашої держави.

В справі мовних розпоряджень мавшими днями клуб чеських послів до ради державної нараду, на котрій постановлено зажадати рішучо від правительства відкликання додаткових розпоряджень, виданих для пояснення, як первістні розпорядження треба розуміти і виконувати; в разі, коли би правительство сего не зробило, грозять чеські послы опозицією. Також домагає ся клуб усунення міністра судівництва. Про ухвалу клубу повідомлено дня 18-го с. м. президента міністрів, а по полудни того-ж дня нараджували ся відпоручники клубу з послами феєдальної більшої посілости.

Narodni listy доносять, що правительство поробило вже кроки для спростовання хибної інтерпретації мовних розпоряджень. О тім говорив уже гр. Бадені і в палаті панів. Розпорядження мовні — мовив він — несправедливо викликали таку опозицію і агітацію зі сторони Німців. Видаючи ті розпорядження, він не мав гадки обмежувати німеччину а тим менше оскорбляти Німців. Єго личне чутство зборонило би єму се учинити, але він був і в тої гадки, що в розпорядженнях нема укорочення народних прав Німців.

Урядові дзєвники зачинають в тій справі теж троха вже инакше писати. Коли парламентарії трудности — так кажуть — не будуть усунені щирою угодою, на котру би радо пристали Німці, Чехи і всі инші народности, то в таким разі всі

народи будуть залежати від кождочасного правительства, а їх становиска ніколи не будуть безпечні перед бурями і негодами. Уже-ж і тепер жалують ся Чехи, що інструкціями для переведення мовних розпоряджень обкрито ті розпорядження на некористь Чехів. Годі признати слушність замітам, мов то закон о краєвих мовках не дасть ся перевести в парламенті. — Отже видно, що і правительство вже зачинає завертати на дорогу законодатного поладження справ і спорів мовних.

*

Наша обструкція парламентарна загадала ще одну зброю добути проти нинішнього кабінету. Збреею тою має стати ся договір з Угорщиною, а іменно справа квотова. На тім поли, видко, наступило якесь тайне порозумінє між лібералами долитавескими а ліберально-жидівским стороною на Угорщині, на котрого чолі стоїть старий Тіса. Ілля лібералів такий, щоби Угорщина по можности робила тепер обструкцію квоту, а то не задля реальних причин, а просто для того, бо гр. Бадені не числить ся з лібералами долитавескими. Ліберали угорські мають прийти в поміч нашим домородним лібералам.

На тої темат приносить віденьська „Montags-Revue“ таку статю: „Справа квотова висить ще заєдно в воздуху неполаджена. Правительство австрійске віднесло ся виправді до правительства угорского посредством ноти в тій справі, але кабінет бар. Банфіого кинув ту ноту до

коша, подібно як всі нунції і ренунції квотової депутації австрійської. Тепер треба буде устно пересправляти. В тій ціли удав ся вже цїсар до Пешту, а під суботу сего тиждня поїхали і міністри австрійські до Буди. Але чи буде що з того? питає „Montags-Revue.“ Тяжко, бо ліберальний кабінет угорський має звязані руки ліберальним стороною союму угорского. Кабінет угорський не хоче договорювати ся з гр. Бадені. В Угорщині лучше розуміють ситуацію політичну в Австрії, ніж самі Німці австрійські. Там дивлять ся люди в будуччину і знають, що по угоді з Угорщиною прийде реакція, прийде ера панования клерикально-словянських стороною, що упоравши ся з лібералізмом в Австрії досягнуть рукою і до Угорщини, щоби і там знищити всякий поступ і цивілізацію. Гр. Бадені опирає ся на Поляках, чеських феєдалах і дрібних словянських племенах, котрі суть елементами реакційними. Тепер позискано ще Чехів до спілки, а зізольовано одиноких представителів свободи і поступу, т. е. Німців. А що буде, як Німці упадуть в тій борбі? О, тоді щезне і дуалізм, та дитина ліберальної ери. Тоді загрожене і панованє Мадярів над Словянами угорскими. Чейже кождому звісно, що ділючи державу на дві половини, Німці і Мадяри запоручили собі верховодство в обох сих половинах. В 1877 році кабінет ліберальний Аверсберга-Унгера потвердив сю умову на панованє обох сих народів. І гр. Таффе не міг нічого змінити в сїм напрямі в 1887 році.

Город і село.

Я, мов з визниці, з города утік
В село, на волю, — сердцем відпочити:
Житє робилоє гірше там, що рік:
А краєвих днів навів зівали квіти...
Ой, справді більше нікуди їти. —
Хиба на сором гідкими шляхами,
Як Україні вказують кати,
Ті, що панують, прокляті, над нами...
У кайданах з острахом ідучи
Ми знаємо, що не засяють зорі
Колішньої слободи, та в ночи
Не встанемо, потомлені і хорі:
Безкрая ніч, несправедна і зла,
Народови безчасному на тіло
Важким каменем грізно налягла —
Так що навкрузі все, мов заніміло...
А в городським навесімі полові,
Де воронів, куди не глянь, богато,
Сил не було терпіти вже мені,
Бо оступатись я не смів за брата...
Сумніших вістий, все-ж-тає, луна
І у мою хатину долітала
За людські муки, і в мене вона
Надій остатніх відінала чимало!
Я чув про чесну молодість в тюрмі,
Котрій нік ми не дамо поради, —
Невітлики задякані й самі, —
Серед обиди, гори та досади...
Високо Бог, далеко — до пра! —

Так склало ся не тільки на Україні:
Нехай ся приказка народна вже стара,
Але-ж прийде ся до-ладу ще й ині!
Від слуг лихих, від нечестивих Юд
В зелений ліс по-весні я втікаю:
Нехай мені пособить сільський люд
Знайти дорогу знов к земному раю!
Богачий дух коло землі не вмер,
Де божі робітники працюють:
Раба інтелігентного тепер
Одні вони на світі лиш ратують!

Сергій Обуховець.

ОБРАЗКИ з ПРИРОДИ.

(З оповідань лієничого).

Полюванє в повітря.

В марті їхав я з гір до Визниці. В Білоберезці (в Галичині) став мій фірман коні погодувати і сам щось похарчувати. Не знаю, чи коні були май контентійніші від мене із сего супочину: не лише фіра так мене згурчала, що коней не чув я в собі, але й від „гуцулак“, котрі мій фірман в одно собі висмілював, мені аж в голові вже шуміло. Мій завзятий сьнівак пішов до коршми „черваса задурити“, а я виїз на поближний горб, подивити ся на сусідню околицю.

Як раз був час борби літа з зимою і літо перемогало, бо увільнило бистрий Черемош від шибких кайданів льоду. Десь не десь плили ще Черемошем величезні криги льоду, але тільки доти, доки не вдарили ся в скалистий беріг і розлетіли ся в безчисленні кусники. Із вільних, до сонця положених сіножатий білий сніг уже щез а на єго місце застелила сіножати зелена травичка. В темних ялових лісах, що покривали поближкі горби, переважала ще зима, бо зноміж зелених густих краєв білів ся сніг.

Ранок був гарний. На безхмарне синє небо зійшло тепер раніше сонце і всю природу вбрало на хвилю в золоту, за що веселі пташки привитали єго милим щебетанєм. Сему сьніву прислухуючись, почув я нагло якесь несамоовітє шворенє. В тій хвилі узрів я перед собою, як ястріб полював на жовну. Уже хотів свої острі кігті встромити в жовну, як ся в смертельнім страху другий раз несамоовітє зворила і нагло обернула ся. Ястріб мимоволі з махом далі полетів. В такий хитрий спосіб освободжена жовна що сили простеє до поближкої тополі, щоби в єї густих краєв сховати ся. Але й ястріб дармо не летів і поки жовна до тополі долетіла, а він уже там. Почали обруг дерева крутитись: жовна ховати ся, а ястріб єї відіирає. Жовна побачила, що єї намір не вдасть ся і летить далі в недалекий садок а ястріб в погоню як тив за нею. Вигнав єї відти високо у воздух і знов зачало ся занзате полюванє...

На пласкім березі Черемоша сиділа ворона і щось дзюбала. Попантравши підзакного опри-

Се хоче однакж нині доконати польський кабінет гр. Баденього. Але се не вдасться йому. Угри знають добре, до чого то все йде. Они знають, що федералізм в Австрії — то кінець панованія Мадярів в Угорщині. Угри можуть погодити ся лише з ліберальною Австрією“...

Montags-Review висповідала ся досить щиро. Она каже ясно, що при теперішнім договорі не розходить ся її о нічого більше, як лише о дальшу запоруку для Німців, що они а не хто другий мають управляти Долитавщиною. Не буде того, то і не можна допустити до угоди з Угорщиною. Ми, Слов'яни, маємо і на дальше остати елементом, над котрим має панувати — ліберальний Німець. Таж Слов'яни по словам Вольфа, суть лише „eine minderwertige Nation“. Не о справедливе розложене квот, не о оборону інтересів господарских Долитавщини розходить ся лібералам німецьким, а о дальше пановане над Слов'янами. За ту ціну готові они Мадярам опустити навіть де що з квоти низше 30%.

Сповідь та однакж дуже замітна. Німці готові жертвувати і економічну екзистенцію Долитавщини, як би лише Мадяри піддержали їх в їх гегемоністичних забаганках в Австрії. От в чім лежить патріотизм наших лібералів?

Рівночасно коли Німці стрейкують, забирають ся члени парламентарної більшости потрохи до позитивної роботи. І так 18. мая, сейчас по засіданню обструкційнім, зібрало ся 117 членів правниці, щоби сполучити ся в Союз аграрний для береження інтересів хліборобских. Почин до зложення такого союзу дав гр. Маке Зедвіч з Морави. Союз уконституовав ся і розібрав поміж себе відповідні реферати. Ціль его така, щоби іменню послі заступаючі інтереси селянські виробили собі точне поняття о всіх справах, дотикаючих хліборобства, і солідарно ті справи піддержували в своїх клубах. Відтак ухвалено, домагати ся від президії палати посольської, щоби

одно засідане в тижни було постійно лишене на обговорюване справ, що обходять хліборобів.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 22-го мая 1897.

Більша платня. В розмові з послом Окуневским заявив міністер фінансів, що з новим роком цілком певно підвищать платню урядникам. Побачимо.

В справі нотаріальних оплат видава президія висшого суду краєвого розпоряджене, котре говорить, що нотаріам не належить ся ні яка винагорода за списи актів тоді, коли они роблять се при нагоді якоїсь иншої урядової чинности в характері судових комісарів. Не вільно їм в таких случаях умовляти ся зі сторонами що-до висоти винагороди ані теж приймати її безпосередно. По окінченню урядової чинности они мають лише віддати акти судови, а той, означивши висоту оплати, сам її стягне і доручить нотареві. То розпоряджене не обов'язує очевидно в тих случаях, де нотар сповняє свою урядову чинність на візване сторони, а не на припорученне суду.

З пошти. Управителя пошти Бернарда Валштайна перенесено з Новоселиці і повірено йому ведене пошти і телеграфу в Чернівцях на двірці.

Вечерок з танцями уряджує акад. товариство Союз в Кісмані в салі касина дня 2. червня с. р. Чистий дохід призначений на будівлю Народного Дому в Чернівцях. Так гарна ілля, яку поставили собі Союзники, як і сама забава, котра певно випаде на вдоволене всіх гостей, повинні зібрати дня 2. червня в Кісмані як найбільше гостей з міста і з цілої околиці.

Похорони проф. Л. А. Симигиновича-Штаве відбули ся вчера в 3. год. пополюддя при великій участі публіки і молодіжк шкільної. Богато вінців покривало караван і окремих віз на вінці. Між публікою ми бачили генерального вікарія о. Ренту, професорів університету, шкіль середніх і низших, відноручників краєвої ради шкільної і п.

По руски. Львівське руске товариство педагогічне так парікає у відзові до Русинів: „Шіснацять літ минуло, відколи громада патріотів руских приступила до заснованя „Руского товариства педагогічного“ у Львові. Они руководились тою гадкою, що „знане, то сила“ що „яка молодіж, яка школа, така й будучність на-

рода“. Ті патріоти вважали певним, що так само думають усі інтелігентні Родимці, як думають усі культурні народи. Сподівались отже, що на вість про засноване „Рус. тов. пед.“ всі Русини, котрим успішний розвиток свого народа лежить на серці, громадно будуть горнути ся до него і запопадливо трудити ся, щоби се товариство, яке поставило собі таку благородну і високопатріотичну задачу, скоро доходило до як найкращих успіхів. На жаль, надії сі майже зовсім завели інціаторів Товариства. Коли в инших культурних народів, навіть численно слабших від Русинів, подібні товариства мають тисячі й тисячі членів, розвивають як найуспішнішу діяльність та тішать ся поважанем і признанем своїх і чужих, то в нашім Товаристві число членів по 16 літах дійшло — аж сором сказати! ледво до 700!! Але й з тих значна часть дуже мало цікавить ся справами Товариства: Не платять вкладок, не дбає о придбане нових членів, не старає ся о ширше видавництво Товариства. На загальні річні збори прибуває таке мале число членів, що рідко коли перевищує мінімальне статутном приписане число; а бувало й так, що аж в останній хвилі треба було посилати по деяких членів, щоби збори могли відбутися, хоч їх заздалегідь оголошено, а навіть дучило ся, що для браку комитету збори треба було відкладати! Для того Товариство не мало змоги розвинути живійшої діяльності. Оно находило ся все в клопотах грошевих і тому не могло так успішно трудити ся на полі нашого шкільництва, як би сего вимагав інтерес народа. До того з товариством, що має так мало підмоги зі сторони загалу, ніхто не числить ся“... Товариство педагогічне добачує причину такої недбалости Русинів у тім, що ми в своїх змаганнях народних занадто роздробили свої слабі сили. Коли ж бажавмо покласти раціональні й тривалі основи нашого народного розвитку, то безперечно мусимо більшу увагу звернути на справу нашого шкільництва. А головним огнищем нашої праці в сім напрямі в Галичині повинно бути як раз „Руске Товариство педагогічне“. Отже товариство вимагає Русинів, щоби вступали в члени. Чи то що зможе, сумніваємо ся. І дивуй ся Франкови, що він не любить Русинів! За що має любити?

Незвичайний випадок був симі-днями предметом карної розправи перед судом присяжних в Літмерицях в Чехії. На лані обжалованих засів 17-літний Рудольф Кернер під закидом злочину убійства. Кернер був залюблений в молодій Анні Хохольці, а она любила его; однак еї родичі заборонили їй сходити ся з Кернером. Отже молоді рішили покінчити разом життя самоубійством, а що Анна не уміла обходити ся з оружжем, то на еї просьбу Кернер застрілив насамперед еї, поцілунки в серце, а відтак стрілив собі в голову. Але куля влучила в око і застрягла в во-

шка, понехала сидіти і довго не роздумуючи закаркала хрипаво кілька разів і кинула ся з правдивою скаженостію на явливого. Що не жартувала, показало ся зараз, бо кілька дзюбів трапили яструба і сиве піре розвіяв вітерець. Але ястріб собі байдуже і подало далі, подало з цілої сили на ослабленого птаха, щоби се безпечно добич в останній хвилі не пропала. Але каркаве ворона привабило ще кілька сестер і їх спільним заходом вдало ся хижого птаха опам'ятати та позбавити его доброго сидіня. Воронами нереслідований сів утомлений на вороні за стару вербу, щоби відпочити. В такий несподіваний спосіб від безпечної смерті виратувана жовна позетіла повільним летом в густий яловий ліс а ворони посідали понад Черемош, сидіють і забавляють ся далі.

Злетів і ястріб, глянув „зід лоба“ на бридкі ворони і підніс ся в синє чисте небо. У великих кругах висіло й висіло здирав ся і щез мені з очей. З незмірної висоти шукає він бистрим поглядом нової добичи, на котру як куля несподівано кине ся.

Трагедія у верхах

Пізно в осени йшов я з Д. до Путилова через верхи (направді через гори). Коло „Довбушового креста“ надійшла раптом мряка, така густа, що десять кроків обруг себе годі було що розпізнати; але що я стежки добре знав, то не

зважаю на туман і далі снішив ся, аби хоть смертю вийти на шлях. Може по двогодиннім ході побачив я перед собою великий яловий ліс і аж тепер покитив, що заблудив. У верхах заблудити дуже легко; тут багато стежок і всі однакові. А як забудеш, або не бачиш яких знаків, пр. скали, хреста, зимарки, то заблудив, хоть і серед дня.

Дуже мені се не подобало ся, бо вже вечеріло і хоч-не-хоч треба було почувати в якогось гуцула або в зимарці, що недалеко стояла. Тут студено а там — блоніції не дають спати. Сів я на присну зимарку, закутив тай жаду: або мряка щезне, та буду видіти, куда йти, або вай хтось надійде — а тут як раз кілька стежок сходилося — і направити мене на добру дорогу.

Недалеко стояла пів суха смерека з зломаним верхком, а на тім вершк сиділа ворона так тихо та нерухома, мов би спала. Відай також заблудила, подумав я, і хоче тут почувати. Аж дивлю ся, а похлиплий зайць в гору ярком біжить. Все що зробить кілька скоків, то стане, розглядає ся, чи безпечно, і скаже далі. Але видно було, що бідолаха щось понапав, бо на задню ногу налягав. Чи незручний стрілець его побалачив, чи десь від незчислених ворон утікав та ногу виникнув, чи наикан еї зложав, не знати, доста тільки, що казика. Скоро вийшов з яру, зачав правцювати через сніжатку в гу-

стий ліс, де від ворогів був май безпечніший. Ще мав зо сто кроків до своєї мети, аж тут ворона, що не знала, як я думав, лише чатувала на добич, як не пошумить та на заяця! Дивлю ся, а тут і друга ворона, не знати відки, вже зацвела на голові сидить. Се все сказало ся так скоро і несподівано, що зайць в першій хвилі на місці засторонів. Але лиш на одну хвилю, бо скоро дістав кілька дзюбів, там страє з себе непростенні ізців і забіг в найблизший густий борч лісцю.

Ворони посідали на смереку і знов ніби то дрімали, а зайць, що ждав ночі, аби в ліс забігти і я, що цікавий був, як розпочата трагедія скінчиться ся, сидимо також тихо. Може знів години ми так сиділи, аж вінці воронам надучилося — відай були дуже голодні — і одна злетіла та просто в борч, де зайць заховав ся. Дзюбом та крилами вигнала его відти. Скоро лиш вибіг на візну сіножаті, а еї товаришка вже й ему на голові та дзюбом в очи! І знов зачала ся завзята борба межі ними. Навонець казика зайць, котрому вже й очи викололи, перевернув ся на хребет і ногами махаючи, освободив ся від сивули.

Крр... крр... закаркали обі сестриці зі всієї сили і в тіх хвилях зашуміло в повітря. Поміч прийшла. Прилетіли з поблизу ліса дві білобокі сороки і з кілько ворон...

Вітерець розігнав тимчасом мряку а захо-

сти. Кернера, що втратив ліве око, виділено і ставлено перед суд за убийство. Однак суди присяжні заперечили его вину, а суд засудив его лише на 5 зр. кари за безправне ношене оружжя.

Пригода емігранта. Селянин Галицький з Киселева на Буковині так сприяв собі свою родинну землю і так сподобала ся ему вандрівка за море, що постановив собі конечно їхати до Канади. Господарство своє вартости 3000 зр. спродав за половину ціни і взяв 500 зр. задатку. Але гроші ті треба було тимчасом сховати, і жінка Галицького сховала їх під подушку. Який сон мала Галицька, не знати, але пробуджене було немиле, бо якийсь приятель увидів ту кривку і вночі витягнув гроші знід подушки. Галицькі взяли то за злий знак, і лишили замір вандрівки за море. Однак маєток їх тепер о дві третини зменшив ся.

100-літній охотник. Оповідають, що в турецькій війсьці знаходиться се тепер охотник, числячий не менше як 110 літ віку. Має називатися Гаджі-Аліязя і відбуває сему війну. Его чотири сини знаходяться разом з ним в рядах.

Цікаве обчислене. Після рахунків видав в р. 1895. 1 гектар землі засіяний пшеницею в Галичині східній на панських ґрунтах: 9 метричних сотнарів, на хлонських $7\frac{1}{2}$ метричних сотнарів. Засіяний житом на панських 7 метричних сотнарів, на хлонських $5\frac{1}{2}$ метр сотн. Ячменем $10\frac{1}{2}$, ячменем на хлонських 9. Вівсом на панських 9, вівсом на хлонських 7. З такого самого кавалка, що у нас видає 100 метр. сотнарів пшениці, збирає хлон не цілих 88 сотнарів. Коли зрахуємо на гроші, виходить ось як: 1 гектар засіяний пшеницею приносить великий посілости пшениці за 57 зр. 27 кр., хлонський посілости пшениці за 43 зр. 30 кр. Житом панський посілости приносить жита за 44 зр. 50 кр., житом хлонський посілости приносить жита за 36 зр. 80 кр. Ячменем панський посілости приносить ячменю за 51 зр., хлонський за 44 зр. 56 кр. Вівсом приносить панський посілости вівса за 46 зр. 30 кр., хлонський посілости за 37 зр. Пани і хлони господарують межа о межу, а пречинь ріжниця така значна. Причиною сего є, що на панських землях розвели розумнішу господарку як на хлонських загонах, котрі чим раз маються.

Довгий вік. В Одесі в захороні для бідних померла селянка Е. Громогасова, котра прожила 120 літ. До самої смерті була здорова і ніколи не хорувала.

Образ маєстату. В Німеччині в парламенті були поставили соціялісти внесення, щоби за образу маєстату не можна нікого потягати до відвічальности. Коли цесар чує ся ображений, нехай правує ся і доходить своєї образи сам. Пропеси ті дуже дали ся в знаки. Цесар німецький хоче вдавати дуже розумного, але помимо розуму все ему щось таке скаже ся, що показує молоденького чоловіка. До воєнів говорить він, що прийде час, коли треба буде стріляти до батьків і братів, всюди голосить, що воля цесаря то найвище право і т. п. Такі слова цесаря обурили були всю Німеччину, тож зачали люди балакати про се, та ледво хто губу роздзавив і вимовив слово цесар, вже тайні поліціянти доносили, що він цесаря образив. Почала ся тма тьменна процесів о образу маєстату. Між иньшим виточили процес професорови Квідде, бо він написав про вибрики одного з найближчих римських цесарів Калігулі. Описав після писателів римських і всюди подавав, котрий писатель про що пише, та цесар дочитав ся в тій книжці, що професор Квідде его так малює і наказав виточити процес о образу маєстату. За образу маєстату засуджено посла Лібнехта, соціяліста, на 4 місяці в'язниці, а менших людей судили день в день. Тому то соціялісти поставили таке внесення. Внесення се дуже обурило німецьких патріотів. Одн з них забалакав, що над тим внесенням не мож навіть радити, бо цесар особа свята. Внесення отже не відано комісії.

Канадчик. З села Трибуховець коло Бучача вишло недавно около 60 родин до Канади. Тепер вибирало ся там дальших 40 родин і були би може вже виїхали, коли-б не стало ся щось таке, що дуже остудило їх горячку до вандрівки. Іменно дня 11-го мая повернув з Канади з жінкою і дитиною один емігрант трибуховецький. Той емігрант, Тома Малиця, а як его тепер в селі прозвали „Канадчик“ продав минувшого року свій ґрунт за 1200 зр. і виїхав в зимі до Канади. Тепер повернувши оповідає всім, що хоч стратив все, що мав, то однак чує ся щасливим, що може бодай жити на рідній землі. „Там в Канаді — оповідає він — всі емігранти нещасливі і розкинені далеко один від другого, а що не вміють англійської мови, то кожний хто може ошукує їх немилосерно. Обіцяні урожайні поля, то багна або піски і такі вертени, що аж страх бере погодати, якої треба праці, аби переробити їх на поле. Тому емігранти в розпуні, бо як не мають за що вернути, а на дорогу треба багато грошей, то можуть себе уважати за пропаних. — Нарікав також на агентів, що дуже зле поведать ся з людьми, особливо якийсь Моранец з Гамбурга ошукує і обдирає емігрантів немилосердно.“ — Ті оповідання Малиці поділяли немов студена вода на розгорячені уми трибуховецьких емігрантів і якимсь уже не чути о тім, аби они мали охоту виїхати до Канади.

Конець розбійника. Недавно тому околиця Хотиня позбула ся парешті звісного конокрада і розбійника Івана Чунгула. Числив він 38 літ, а вже від 19 літ бушував і поповняв численні злочини в повітах: хотинським, санокським і білечським. Був він справдішим пострахом сільського населення. Взяно его кільканайцять разів і то не лиш в Росії, але в Австрії і Румунії, але завжди умів викрутити ся або висмикнути ся. В останнім часі, по сповненій Чунгулом зухвалій грабежи, пустили власти за ним погоню. Погоня складала ся з кількох селян, урядника поліційного і граничних стражників. Догонений Чунгул видрапав ся на стромий беріг Прута і зачав звідтам кидати на нагінників камінням. „Піддай ся!“ — кликали до него. „Не віддам ся в ваші руки живий“ — відповідав. Бачучи, що погоня вже щораз ближше него, розбійник схоронив ся в отворі, межі скалами, де, як показало ся, находила ся яскія, що послужила ему за добрий захист. Годі було его там досягнути. Тоді нагінники взяли ся на спосіб, казали привезти фіру соломи, позатикали нею отвори печери і підпалили. Думали, що розбійник з обави перед удушенням піддасть ся. Ошибнули ся, бо Чунгул воляв умерти. Найшли его на дні печери удушеного, з головою зависеною в свиту. Мав при собі два револьвери і 40 рублів готівкою. Запевняють, що розбійник той мав на совісті кілька а може й більше убійств.

Дрібні вісти. В Городку утопив ся бурмістр Ліпус. — Архикнязь Леопольд Фердинанд приїхав 18. с. м. до Перемишля служити при своїм полку. — У Львові помер польський музик Кароль Мікулі, проживши 78 літ. Він був родом з Чернівців, де отець его був купцем і властителем дібр. Ту вчив ся також музики. — При тій пригоді на залізниці Юрієвско-ричеській, котру ми вчера описали, згинуло 42 воєнів і їх похоронено в Юрієві (Дорпаті) 15. с. м. у спільній могилі. Загалом ранених є 99, між ними 6 офіцерів. Тяжко ранених є 48. — Опорожену римкат. парохію в Вашківцях над Черемошем надав президент краю кс. Едвардові Карнецькому з Яблони.

Телеграми „Буковини“.

З дня 22-го мая 1897 року.

Відень. Комісія адресова рішила 25 голосами против 14 почати спеціальну нараду над адресою більшости парламентарної (гл. ч. 99 Буковини).

Царгород. Вчора нараджували ся амбасадори всіх держав, на якій підставі помирити Туреччину з Грецією.

Матерня любов птахи.

Ішов я раз в зимі через ліс до дому і вчув близько себе неприємне скреготане. В ту сторону глигнувши, узрів я на краку сорокопуду. Сиділа. Дуже мене здивувало, що в зимі в наших лісах надібав я сего птаха. Сорокопуда прибілила ся до пня і мого здивоване май збільшилось, як з дупла дерева дало ся чути цвіркотане гей би молодих пташенят. Розікшавлений виліз я зараз на дерево і дивлю ся а то суха галуза в наду віддай зачепила ся ключкою на той крак, верх котрого дупло було і на такий спосіб заперла его, оставивши маленьку дірку. Відтрусив я ключку і зараз вилетіли три молоді, але вже цілком вирослі сорокопуди і зачали цвіркотати вразно і незручно літати.

Ще в літі струтила буря галузу, а ся, надаючи, заперла дупло, в котрім молоді пташки знаходили ся. Спочатку мабуть обоє родичі годували инеклята. Відтак самчик відлетів а самичка з великої ласови до діточок лишила ся від товариства, не відлітала на зиму до теплих країв. З великою мукою шукала пильно тепер серед зимы за комахами — а їх в сей час дуже мало — для себе і для своїх малих. По увільненню не відлітали мої сорокопуди вже до теплих країв, але годували ся як могли і мешкали в дуплах дереві далі. Одного ранку по великім морозі знайшов я всіх замерзлих у гізді.

Іван Синюк.

даче сонце освітіло бридку сцену: хижі птахи торгали ся над зачим стервом. Ще в Путилові відчувалося мені в ухах трівожне піворене зання та хрипливе каркане ворон.

Конаючий сериюк.

Одного ранку — було ще перед сходом сонця — чатував я на злодів, що зробили шкоду в зрубі. Сів, скупив ся під одним латром дров, бо було таки добре холодно, а я обросений змерз порядно.

Дуже в смутній та пустій околиці находив ся сей від світа віддалений, самотний зруб. Нічого не видко, лише густі корчі, чорні зогнілі шиї, в рядах, як воєня, складжені сажні дров та куни гіла. Нудно так, що хоч утікай. Одні сльізавочі пташки розганали нудгу.

На самі вершки високих дерев, що їх десь-не-десь на насінників лишили, повиїгали чорні коси тай свицуть, а в корчах всяка пташка так мило сльіває, що аж серце радує ся. Але всі сльіваки втихли перед гарним сльівом солов'я. Там в долині над потоком заховав ся він в темні корчі, в самоту, та щебече так солодко, що аж дивує всіх вильних сльіваків. Чим дальше, тим май сузійше прикажує і скаргить ся мила пташка. Щось немов любовну тугу чути в его сльіві. Соловійку! за ним тужити? кого оплакуєш? Може невірня любка тебе покинула? може...

Бу-ум! — дав ся яути вистріл в етарім

лісі. Всі птахи, як зачаровані, нараз втихли а гук вистрілу розляг ся долинами. В тій хвилі видіз я на сяжені, подивитись, хто тай у що стрілив.

І бачу, як великий сериюк біжить з страшеною прудкістю, ні, майже летить, бо аж суше суче під его ногами хрупотить. Видко, що вистріл смертельно его ранив, бо не обминав ярків, ям та сяжів дров, лише піднявши голову гордо в гору, скавав через все з легкістю птаха. Але чим дальше біг, тим більше ослабав; жилласті ноги увявали, начали угинатись під ним. Сили опускали его, бо тепла кров капала з раних грудий на зелену траву, стежечку за ним роблячи. Бідна звірина вже й сумно голову спустила, очи пів заперла і стукає поволи, гей нина спотикає ся, далі і далі, щоб десь у пору заховати ся і — померти. Видко, тернів він страшний бої, але й найменшою скаргою не вилив сего; німо і сумно волочив ся далі, а як уже остатні сили вичерпались, повалив ся на поляний у високу траву.

Піднявши ще раз голову, отворив мутні очи, з котрих слези цюрили, щоби східному сонцю, що ему в темній лісі освітіло, сказати „бувай здоров“, застогнав жалісно — его перший голос, відколи его трапила куля — і різката гарна головка потала в м'яких запахних квітках на завсідни.

Для панів учителів!
INSPECTIONSBERICHT,
 Jahresausweis
 і Шкільні повідомлення
 (Schulnachrichten)
 є на складі
 в друкарні „Рускої Ради.“
 Просимо о замовлення.

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень
 у Львові в домі „Просвіти“ Ринок 10.

перше і одинокє руске товариство асекураційне, обезпечає будинки, скот, господарські знаряди, збіжжє в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкідливих вогнів за можливо найнижшою оплатою.

Дністер розпочав пятий рік своєї діяльності. Фонди „Дністра“ після закінчення рахункових з днем 31-го грудня 1896 вносять: фонд основний 50.000 зр., фонд резервовий 54731 зр. 04 кр., резерва премій 34737 зр. 03 кр., разом 139468 зр. 07 кр.

Шкоди ліквідують ся і винащують ся сейчас по пожарі. В 4-х лігах виплатив „Дністер“ 1176 відшкодовань в сумі 309.147 зр. 69 кр.

На житє можна обезпечати ся через „Дністер“ після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкращі умови і видає полїси і квіти в руській мові.

Зголошення о убієнні агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

Котвиця

Liniment. Capsici comp.

з антики Ріхтера в Празі,
 загально признаний знаменитий усмирюючий лік на втиранє: по ціні 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всіх апіках. Просимо жадати сей загально улюблений лік просто під назвою Ріхтера Liniment з котвицею і приймаєти з осторожністю лише флажки зі знаками охоронним „Котвиця“ бо лише ті правдиві.
 Апіка Ріхтера під золотим лівом у Празі.

Хто хоче мати добру і дешеву МАШИНУ до ШИТЯ,

най удасть ся до мене, то певно не пожадує. Нові продаю дешево як вживані, а уживані, ще добре удержані почались від 20 зр. і то за готові гроші і на виplat. Хто купить у мене нову чи стару машину, за реперанією не потребує журати ся, бо я роблю туз безплатно через цілий рік.
 Руськи, удавайте ся до мене, бо я також Руськи і обслужу Вас по братському

З поважанєм
 В. Данилевич,
 машинист у бровари Штайне-
 ра в Чернівцях, при ул. це-
 лівничій (Banbostrasse) ч. 26.

II. Т.

Отсеим маю честь повідомити шановних відбирателів, гостей і публику, що я перебрав існуючий доси під фірмою

Антін Табакар і Гаїна
 СКЛАД КОРИННИХ ТОВАРІВ,
 вин і делікатесів

—*— (заснований 1812 року), —*—
 а окрім того

Агентуру і склад рільничих машин
 з днем 1-го липня с. р. і буду дальше вести під моєю власною фірмою

СТЕФАН ГАІНА.

При сій нагоді складаю сердечну подяку за довіре, оказане так часто попередній фірмі, і прошу уклїно, мати те саме довіре на дальше і для мене, при чім запевняю, що все старатиму ся задоволити шановних гостей добірними товарами найліпшого сорта, низькими цінами і уважною службою.

Прошу о часті замовлення і пишусь

з поважанєм
Стефан Гаїна.

Відзначене на краєвій виставі в р. 1894 почетним дипломом п. к. міністерства торгівлі.

Краєве товариство ткацке

„PRZĄDKA“

(ПРЯКА)

в Коросні

поручає Пов. П. Т. Публіці свого виробу чисто льняні зв'язки з доброти, ручно ткані

ПОЛОТНА КОРЧИНЬСЬКІ

від найгрубших до найтоньших веб і біле столове о взорі кістковим і адаманковим;

також доставляє матеріалів на компактні і найдешевші

ВИПРАВИ СЛЮБНІ.

Замовлення просимо надсилати просто до Коросня (почта, телеграф і станція залізнична в місті).

Прібки і цініки на жаданє оплатно і відвортною почтою. (15—152)

Із Найвисшого приказу

Єго ціс. і кор. Апостольского Величества

устроєє п. к. дирекция льотерійних доходів

XXXI. Ц. К. ДЕРЖАВНУ ЛЬОТЕРІЮ,

з котрої чистий дохід присвятить ся

ЦИВІЛЬНИМ ЦІЛЯМ ДОБРОДІЙНИМ

сеї половини держави, між ними і 6000 зр. на

„РУСКИЙ ДІМ НАРОДНИЙ“

в Чернівцях.

Ся льотерія обнимає **7816** виграних в готівці,
 поділений на

148 виграних головних із **3834** попередними і **3834** слідуєчими

в загальній скількості

165.000 корон в золоті та **100.950** зр. ринських а. в.

Тягненє послїдує невідклично 10. червня 1897 о 12. год. в пол.

Оден льос стоїть **2** зл. ринських а. в.

Льоси продає і адміністрація „Буковини.“

Льоси можна купити і в п. к. льотерійних урядах, у всіх льотерійних коніектурах, в продажах тютюну, в урядах податкових, почтових і телеграфічних, в конторах ви-
 мін, в урядах етаций залізничних і др.

ЧАСОПИСЬ
для
руських родин.

Виходить щодня
крім днів по
неділях і святах.

БУКОВИНА

Редакція і адміністрація в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.

Передплата
10 зр.

Від Вислока аж по Дон — Русин всюди автохтон!

Знаємо на Буковині Русинів, родом з Галичини, котрі ту живуть уже десять і двацять літ, ту мають свої посади і родини і ту певно спіchnуть на війни в могилах, а проте они до нинішнього дня не загаліцизувалися, не запустили коріні в буковинську землю, они живуть і думають по галицьки, а Буковина їх не обходить, хіба о стільки, о скільки дає їм хліб. Зійти ся з такими людьми і поговорити, то чудувати ся треба, який у них вузенький патріотизм. Що наші буковинські діятели діють, чим журять ся і чим радують ся, все те їх не обходить; они думками живуть в Галичині займають ся Романчуком і опозицією, нарікають на Барвінського і Вахнянина — і що найчуднішє мірноті наші відносини галицькими, через що їх осуд звичайно не справедливий. З таких людей ані ми, ані галицькі Русини не мають користі. Ту, де могли би щось робити для народу, нічого не роблять, бо не хочуть: а для Галичан з них користі нема, бо їх там, нема. Через те в результаті ніхто з них не має користі; они живуть для себе, певні того, що до них ніхто не може мати ніяких претензій. Перед Галичанами можуть нарікати на свою гірку долю, що їх запроторила на Буковину, а перед Буковинцями можуть свою бездіяльність оправдувати тим, що есерцем і душею живуть в Галичині. На кожний випадок ті мотиви хоч патріотичні а дуже вигідні...

В галицькій-Руси, в тій — як на наші українсько-руські бідні відносини — найліпше загошодарований рускій землі найдемо таких узкоглядних руских патріотів тисячами. У них Русь то трикутник землі поміж містами Перемишль, Тернопіль і Коломия; на заході Сан, на сході Збруч, а на полудні Прут. Дальше Русинів не

хотять знати. І справді, знають їх так мало, що як часом заговорять н. пр. про буковинську Русь, як зміряють її своїм галицьким метром, то очевидно вийде карикатура. Року 1895. і 1896., коли *Буковина* стала частійше виходити, Галичани мали нераз нагоду пописати ся таким знанням наших відносин... Або їм в *Діло* змалював нас „по галицьки“ такий Буковинець, що ту жие а Буковинцем не є, або й само *Діло* одягнуло нас в за довгу партійну гардеробу галицьку, через що ми ніколи не могли виглядати в очах Галичан по людські.

Ще як би галицько-руські часописи так очевидно не старали ся появити ся на світ все з одноставною міною на лиці, від кількох літ трізно-надутою; як би редактори їх дозволили часом у своїх часописах сказати слово і такому Русинови, що не може влізти ся в їх партійну шухлядку, то загаль Русинів помалу виробив би собі справедливий і широкий погляд на справи цілої Руси, і сеї, що за Збручем, і тої, що за Прутом, і третьої, за Карпатами. Тимчасом такого старання в Галичині ми не бачимо; на всіх посправляли там партійні, вузькі уніформи, поприбивали їм партійні печатки на чолі; замкнули галицьку Русь своїм власним кордоном (одні радикали того не чинять) — і долею других руских земель майже не журять ся.

На тім ми багато втратили і тратимо.

Возьмим: так близько Галичині є угорська Русь, пів мільона Русинів, два рази тільки, що на Буковині. Як би галицькі Русини що у себе дома тратили і тратять тільки сили і добра через Поляків, були вже давніше згазували ся на угорську Русь, були заняли ся нею (а Поляки були би їм не бороздили, бо їх там нема; Мадяри-ж по нинішній день не знають, кого мають у своїм краю, чи Русинів чи Москалів, і що з ними зробити), — як би, кажемо, були посвятили частину своєї праці для угорської Руси, то нині мали би ми в Угорщині одну свою провінцію, котра надолужувала би нам страти в Галичині. Тимчасом в Галичині інтере-

сували ся доси угорськими Русинами подібно, як далекими Канадійськими Русинами, котрим через море руку тяжше подати, як через тунелі, пробиті в Карпатських горах. Аж останніми часами оди н и ц і зноміж галицьких Русинів опам'ятали ся, зміркували, що угорські Русини нам би придали ся, і як можуть, помагають їм. Та чи се не за пізно?

З другої сторони — як виходить хоч би зі званих донисів в *Буковині* — і на угорській Русі маємо таких провінціоанальних патріотів, котрих ані суди Боже витягнути на зелений Бескид, щоб їм на півночі показати широку галицьку землю руску; они Галичини не хотять знати і они з Галичини не думають нічого приймати: самі собі становлять світ, а що той світ вузенький, непривітний, дикий, як їх гори в зимі, їм байдуже.

А що вже на Україні — там таких патріотів найдемо тисячами! Сумують, що їм байданами ноги повязали і великі суть у своїм смутку; та щоб горді невільники здавали ся ще й своєрідними філософами, що о житє не стоять, самі собі ще й руки кують, аби нікому не могли їх подати, навіть своїм вільним братам. Крім незначних громадок Українців на тій великій і широкій Україні, тій землі, на котру австрійські-Русини покладають такі великі надії, нема ніякого хісна нашому народові; вже там шаблі поржавіли, мушкети без курків, і вже серце козацьке джає ся всіх — а найбільш самого себе. Не відчувають бувші козаки потреби показати свій козацький хист хоч в який-небудь спосіб; згадують зі слезами минувшину і замикають ся на три замки. Вільно їм було в свій час брати *Зоря* з Галичини, брало їх ледви щось 500; вільно їм було тепер складати гроші на памятник Котляревському в Полтаві, не зложили за кілька літ і 10.000 рублів. (А Поляки російські кілька вже зібрали за такий короткий час на памятник Міцкевичови в Москві!) І так мабуть у всім.

ЗАЛІСЄ.

Повість

ОСИПА МАКОВЕЯ.

(Дальше).

Ковальські уважали его женихом, не відповідним для своєї доньки, видали її за Порубського, а его обидили відмовою. Він то перетерпів, другої панни не глядав, аж Маня заступила ему дорогу. Не старав ся він її собі зискати, не дбав дуже о її ласку, поважав її, бо є за що, але думки не мав її любити, її брати. Сама вела розмови так, що годі було не зміркувати з того її прихильності до Славка; він то мусів оцінити, мусів її за се поважати, мусів її любити як сестру, бо за прихильність годі відплачувати ся байдужністю. Але ся друга любов чи була така як та перша до Стефки? —

Стійний годинник вибив помалу дванадцятую годину. Славко перевернув ся на другий бік, отворив очи, глянув по темній комнаті, не побачив нічого, і знов замкнув очи. Ах! коби вже раз заснути! А то снує ся по голові Бог знає що! І коли-б хоч

з того був який хосей!... Але заснути проте не міг.

Чи любив він Маню так як Стефку?... Ет, пусте! Любив чи не любив, але жадної не взяв. А чому не взяв? Раз Ковальські не ехотіли, другий раз Заборовські не хочуть. А коли они не хочуть, то нехай їх Бог милує; Славко на-стільки цінить себе, що о таку ласку не стоїть. Покаже їм всім, що ему на женитьбі зовсім не залежить, не дасть себе обиджати і понижати. —

От подурив ся ще раз в дівчині — вже посейдний раз в житю — і досить того! Є ще на світі інші цілі, для котрих не нікода й житє посвятили. Є родина, є Залісє...

Коли-б так можна в Залісє остати ся! думав собі Славко. Вже село пізнав потроха, тепер би можна почати роботу. —

На ціле житє. —

В дворі Маня, его бувша любка, а на приходстві він, Ярослав Левіцький, сотрудник батька. —

Батько хорий — чотири сестри не-обезпечені — бабуса, мати — ах, Боже, яке то житє! —

На другий день Славко пішов до голяри, казав обголити собі вуса і бороду, подивив ся в зеркало, засміяв ся сам із себе, бо так змінив ся відразу, і вернув ся до сестри. Переодягнув ся в реверенду і вийшов в місто за орудками. Мав діло і до коненсторії. Ішов певним ходом, рад у душі, що вже раз рішив ся, що чинити. Нині мав зголосити ся до висвячення і мав заменкати в „пресвитерії“ у сьв. Юра на який місяць або й більше, поки не випустять на волю.

В мієкім городі стрітив Заборовського і поздоровив его. Дідич здивував ся, станув, засміяв ся і поглядом здержав Славка.

— А най же вас — каже — качка копне! Та я вас ледви пізнав! Так змінили ся! Що-ж ви задумете чинити?

— Висвячувати ся.

— Безженним?

— Безженним.

— Гм... задумав ся Заборовський. — То є мудра постанова і заразом глупа.

— Як все на світі — доновів Славко.

— І то правда — признав Заборовський. — А не будете пізнійше жалувати свого поступку?

Вичисляють нам часом Українці, кільки они крім праці дали грошей на наш видавництво в Галичині. Певна річ, ті гроші для нас великі і не пішли на марне, але як на 20-мільонову Україну ся поміч просто милостиня для етарця. Три мільони галицьких Русинів що-року на розвій народний видають більше, ніж Українці зложать за десять літ, а між нашими Русинами багатирів на пальцях одної руки почислиш. Що коштували нас тільки самі остатні вибори до ради державної!...

Так ото і на Україні могли би наші Українці далеко більше зробити, як би хотіли, і на-матили, що за кордоном їх земляки всіх сил добувають з себе, аби дійти до сеї мети, яка Українцям законами заборонена. А так що? гірше ката свої діти матір розпинають.

Як широка Україна-Русь, так всюди немав нас почуття спільності, нема зносин, нема широкої спільної помочи, нема свідомости, що не тільки світа, що в вікні. Коли Українцями в Золотоноші або в Кобеляках цензура не дозволяє видати книжку, так він уже опускає руки і всю Україну вважає за пропащу. Думками не сягне в той час, коли нарід буде вольний, — засьпіває лебедину пісню: „Ой не гаразд, Запорожці, не гаразд вчинили“, — а там і замовкне на віки.

На другий рік ми будемо обходити 100-літний ювілей свого відродження. Крім того маємо ще кілька інших ювілеїв. Всі разом повинні би через цілий 1898-ий рік ворухити Русинів як найбільше. Коли сей рік навчить усіх Українців-Русинів, що від Вислока аж по Дон Русини всюди автохтон, що кождому з нас повинна бути дорогою кожда земля руска, що всі ми спільно повинні собі помагати, то більшої користі від того року не можемо й жадати. Чи буде так?

D. M. S. Spectator.

Дністер.

Пять загальні збори товариства взаємного обезпечення „Дністер“ і перші загальні збори товариства взаємного кредиту „Дністер“.

Дня 12. мая по полудни відбули ся у Львові в сали Народного Дому п'ять загальні збори товариства взаємного обезпечення „Дністер“. На тих зборах явилось 64 членів, управлених до голосованя. Збори відкрив президент Ради надзираючої п. Василь Нагірний короткою а широкою промовою, в котрій підвів хороший розвій „Дністра“ і подакував рускій публиці, а передовсім

всім трьом ординариям єпископским за підписом „Дністра“. Відтак директори др. Д. Савчак і др. Яр. Кулачковский відчитали і пояснили справозданє з діяльности товариства і замкнули рахунків за 4-ий рік адміністраційний 1896. З сего справозданя наводимо слідуєчі пайважніші дати:

1) В році 1896 було всіх обезпечень важних 39.303 на суму 22,349.898 зр. обезпеченої вартости з премією 185.233 зр. 10 кр.

2) В порівнянню з роком 1896 було більше о 7.414 поліс на 3,931.640 зр. обезпеченої вартости і узискано більшу премію о 31.788 зр. 90 кр.

3) Товариство позискало в році 1896 обезпечення в нових 164 місцевостях, отже мало обезпечення в 2.574 громадах, котрі розділяють ся на 58 повітів в Галичині і на 7 повітів Буковини.

4) „Дністер“ мав в р. 1896-ім 433 шкід, котрі приключили ся при 213 пожарах, в 182 місцевостях і в 48 повітах. Сума всіх тих шкід разом з коштами ліквідаційними виносилла 124.971 зр.

5) Загалом в 4 літах істнованя товариства виплачено вже 1.175 відшкодовань в сумі 308.687 зр. 59 кр., а агенти „Дністра“ заробили титулом провізії в тих 4 літах хорошу суму, бо вже 40.327 зр. 89 кр.

6) Фонд резервовий зріс до кінця р. 1896 до суми 55.269 зр. 61 кр., отже перевищив уже суму капіталу основного, що виносить квоту 50.000 зр. Факт сей, в звязи з доконанням відписанем (амортизацією) прочих коштів заснованя і організації товариства, становить важний крок в розвою товариства, бо по мысли закона і статута буде можна вже від слідуєчого року обертати щорічні надвишки на сплату капіталу основного 50.000 зр., а по его сплатенню на звороту для членів.

З сего справозданя збори були зовсім задоволені, бо з него показало ся наглядно, що „Дністер“ розвиває ся правильно і постійно, що справи товариства ведуть ся солідно та розумно і що „Дністер“ для того позискав уже собі в широким кругах нашої суспільности повне довіре. Его ціле діловодство, совістність і точність в поладженню всіх справ асекураційних порожать, що „Дністер“ ще-раз більше буде розвивати ся і повинен мати світла будучність. — Всі наради вели ся дуже поважно і з кождого слова ишла лише щира прихильність для товариства.

Безпосередно по тих зборах відбули ся перші загальні збори товариства взаємного кредиту „Дністер“. З предложеного справозданя за 1. рік адміністраційний за час від 1. липня 1895

до 31. грудня 1896 довідуємо ся, що до товариства приступило в тім часі 489 членів з 525 уділами по 50 корон. Найбільше число членів, бо 388 або близько 80%, становлять господарі-хлібороби на декларовані уділи в висоті 29.998 корон 46 сотиків. Фонд резервовий з вписового від членів виносить 978 корон, а цілий фонд власний з вписового і уділів членів виносив з днем 31. грудня 1896 р. 19.976 корон 46 сотиків. Вкладки вложені до обороту виносили в першій році адміністраційнім 124.193 корон 63 сотики. Стопа процентова від вкладок е 5%. Товариство уділило в першій році адміністраційнім на скринта довжні і векселі 471 позичок на загальну суму 169.405 корон. З того сплачено вже до кінця року 1896 суму 37.569 кор. 28 сотиків, а прочих 131.835 корон 74 сот. позістало до дальшої сплати після умовлених рат. Процент від позичок виносить 6% і 1% провізії на кошти адміністрації. Чистий зиск виносить 989 кор. 31 сот.

Справозданє се принали загальні збори до затверджуючої відомости. Товариство взаємного кредиту „Дністер“, як то з повисшого справозданя виходить, розвиває ся також дуже хорошо, зробило вже нашим хліборобам велику прислугу, а коли з часом ще більше розвине ся, зможе їм принести ще більшу користь, бо визволить їх з рук лихварів жи�івських. Хто би хотів подрібніше довідати ся о тих двох дуже важних руских товариствах у Львові, нехай удасть ся до агентів „Дністра“, котрі їм всяких потрібних повенень радо уділять.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 23-го мая 1897.

О. Іларіон Филипович, архимандрит-митрофор іменованний від імператора радником православної консисторії і протопресвитером архикафедральної церкви в Чернівцях. Нове іменованне виітаємо з радістю, бо оно упало на чоловіка, що на него заслужив вповні світлим прикметами серця і ума.

З Садагурі довідуємо ся, що виключна заслуга того, що в тамошній народній школі задержано руску мову викладову, належить ся о. Микитовичови. Хотий ми не завжди могли прихильно відносити ся до того панотця, піднесмо виступленє о. Микитовича в садагурській місцевій раді шкільній за правами рускої мови тим радше, бо видко о. Микитович порозумів нас, що наші закиди не доторкали ся его особи, тільки

— Не знаю; годі знати. Здає ся, часом буду, а часом ні.

— Гм... А де думаєте оєсти?

— В Залісє. Хочу батька виручити.

— Се добре... Навіть дуже добре. Для мене, для села, для вашої родини... се гарно з вашої сторони... Лише...

— Лише що?

— Ну, байка! І се узадить ся... говорив дідич як би сам до себе.

— Що таке? питав ся Славко щікаво.

Але дідич не сказав. Славко здогадував ся, що дідич мав певно на думці свою доньку. Прийшла ему охота посперечати ся з ним, чому его обидив тоді на двірці, але розважив і дав спокій. Він же батько Мані, не ворог їй, не хоче бути ворогом і ему, так нехай вся пригода помалу забуває ся. Заборовский розмовляв ще добру хвилю зі Славком, і так очевидно прихильно, як би хотів дякувати ему, що дав Мані спокій, і як би притім не дивував ся ні ему ні своїй доні.

Розійшли ся. Славко дивував сам собі, що був такий спокійний. Як няні рано обголив вуси і одягнув ся в реверенду, щоби

іти до сьв. Юра, так від того часу немов забув цілу пригоду з Манею, а навіть не бажав собі бачити ся з нею. Бо і що-ж би мав з нею говорити? Всяка любов по якімсь часі збирає ся в однім питаню: „Поберемо ся, чи ні?“ Коли можна побрати ся, то можна ще якийсь час по давньому любити ся, бавити ся мріями і надіями; коли-ж годі, то що найменше не розумно мучити себе і єї.

Славкови здавало ся се таким ясным, що й не думав над тим — в перших днях. Перевіс ся спокійно до пресвітерки в сьв. Юрі і ждав на висьвяченє. Було їх там разом чотири питомці, що мали висьвячувати ся, всі крім Славка жоваті.

По першій посьвяченю на субдякона в неділю вечером Славкові товариші пили пиво, а він лежав не роздягнений на ліжку і думав.

— Отче Левіцький, вставайте до компанії! Що ви так думки думаєте! — відзивали ся товариші.

Левіцький не хотів пити пива; слухав розмови молодих субдяконів.

— Ех! коби ту наші жінки були!

— А я що йно дві неділі тому оженив ся!

— І розлучили вас! То прикро... На цілий місяць. Я вже три місяці тому, як справив весіле! Вже вишумів...

— Отче Левіцький! Та бо шануйте свій стан і держіть з нами! Правда, що ви, саслєв, можете колись бути нашим єпископом, але поки-що виїїйте з нами!

Занесли ему пиво аж до ліжка. Славко встав.

— Журите ся, що жінки не найшли собі? Не журіть ся, менше клопоту. Моя мене вже раз висварила. Остро бере ся.

— А моя як лварила раз кюски, то можна було ними скрині ліпити, як етолярским каруком.

— А моя — говорив третій, що женив ся тому дві неділі, — вже мені пригадує, як я раз на празнику дав їй петрушку продавати. Не забула мені.

Славко присів ся до товаришів, закупив і став сам жартувати.

(Далше буде.)

ко шкідливих для народу діл. За патріотичне діло не щадимо признання і противників.

Для шкіл і церков. Дирекція державних залізниць у Львові виставляє на продаж 70 штук стайонних дзвінків, що вийшли вже з ужитку. Ті дзвінки мають по 10 до 20 кілограмів ваги, залізні серця, а деякі і залізні консоли. Оферти треба предкласти до дирекції у Львові.

Від о. Нестора Дмитрова, котрий — як відомо нашим читателям — виїхав у Великий піст сегорічний з Монт-Кармель в Пенсильвені на душпастирське до Канади, одержало „Діло“ ось таке писмо: „Edmonton 4. мая 1897. Поважана Редакція! Прошу оголосити в Вашій часописі слідує:

Прошу всіх розумних селян, отців духовних і взагалі людей доброї волі, щоби всіми силами не допускали до виїзду в Канаду наших бідних селян, котрі не зможуть мати в Winnipeg 200—300 доларів. (Около 700 зр. а. в. Ред.) Я переконав-ся на власні очі, як тяжко бідують наші люди, котрі запліли сюди без гроша і яку страшну кривду роблять они всім Русинам своєю жебрачною. Канадське правительство буде звертати до старого краю тих людей, котрі не викажуться в Winnipeg сумою 200—300 доларів. — Прошу всі часописи повторити отсю мою пересторогу.

Нестор Дмитрів.

Веселий інтендент. Барон Нонча інтендент двірських театрів в Будапешті надживав свого становища, що би залишити ся до акторок та балетничок. Недавно дав він димісію одній балетничці, що танцювала вже через двадцять літ в балеті. Димісована піднесла свою справу в дивані, бо бар. Нонча прогнав її за те, що не хотіла взяти уділу в забаві, яку устроїв он її приятель для балету, а хотіла жадна з паннів і пань з балету не хотіла там йти, змушував їх барон до того через інспіцієнта. Барон заперечив тому публично, але тепер посипали ся на него зі всіх боків скарги зі сторони тих акторок, що мусіли терпіти его тиранію а решта застрайкувала і не хотіла виступати на сцені, доки інтендент не очистить ся з тих закидів. Справа оперла ся о парламент, де один з послів поставив інтерпеляцію в тім ділі до президента міністрів. З нагоди побуту цісаря в Будапешті був Нонча на аудієнції у цісаря, щоби запросити монарха на представлення. В передпокою стрігив его граф Голуховський словами: „Як вам поводити ся, веселий інтенденте?“ Може колись ему було весело, але тепер певно що ні, бо він скомпромітований перед цілим світом і буде мусів уступити зі свого почетного становища.

Діюрист. ті білі мури в державній службі, дочекають ся незадовго подішення своєї долі. Виготовлено уже проект, після котрого урівняють ся денні платні діюриста у Відні на 1 зр., деінде на 80 зр. Час вимовлення продовжено з 14 днів на один місяць. В слабости дістане діюрист через три місяці свою платню, але аж по шістьох місяцях можна его віддалити задля тої причини. По десятиох літах служби набуває право до пенсії 120 зр. річно і она росте до 40 літ служби на 350 зр. На посади урядників в канцелярийнім фаху мають діюристи першештво перед всіми иншими компетентами, з винятком пертфікованих підофіцій. Ся устава має після проекту увійти в жите з початком 1898 року.

Польсько-руський словар. Просять нас о поміщені слідуєчої оповістки. Для успішного розвою нашої мови так на поли шкільництва як і в суспільнім житю взяв ся підписаний до трудного діла с. е до виготовлення першого польсько-руського словаря та сподіваєсь, що его праця найде загально-щире приняте у всіх просвічених Галичан, особляво-ж у учителів та урядників.

В тім словарі міститись-муть, на взір словаря Мосбаха з 1897 і і російського Дубровського, вирази не тільки питомо-руські але й міжнародні, наголосені і то з області: щоденного житя, природних наук, філології, техніки, прав, медицини і промислу.

З того огляду відкликує ся підписаний до всіх Русинів, щоби звелили поспішити з поміччю, надсилаючи: 1) всякі слова, непоміщені у

словнику Е. Желехівського, 2) вирази з поля промислу, торгівлі, будівництва, пасічництва, медицини, господарства сільського, рибальства і т. д. а головню вирази уявні (абстрактні), що надобитись будуть до науки філозофії.

Хотят готові вже є букви А, В, то однак зможе підписаний розпочати друковане першого аркуша аж у вересні а то, щоби в часі ферій доповнити деякі люки свіжо надісланими матеріалами.

Усіх Ви. Панів Редакторів так руских як і польских часописей прошу уклібно о ласкавий передрук сеї оповістки.

Всякі збірки слів прошу надсилати до Коломні на мою адресу:

Др. Михайло Пачовский учитель в ц. к. гімназії.

Перед аудієнцією у цісаря в будапештєнськєм замку королівськєм стала ся тамтого тяжка така сумна пригода. Депутация з комітету Невтранського хотіла цісарєви зложити подяку за те, що зволив маляреви Ферарієви сидіти до портрету, призначеного для невтранської конгрегаційної салі. Між депутатами був і бурмістр міста Невтри Павло Костяль. Чи зі зворушення, чи з якої иншої причини зробило ся ему нагале дуже млієно і він просив, щоби післати по лікаря. Та заки приєві двірський лікар, Костяль неміг вже ворохнутти своїм тілом. Лікар сконстатував безсечний параліч цілого лівого боку. Хотят в першій хвилі грозило небезсечество житю, то таки надіють ся лікарі удержати его.

Ціловане рук. У нас є поганий звичай цілувати по руках. Зійдуть ся дві куми на торзі, тай одна другу цмок в руку і з одної і з другої сторони. Звісна річ, що руками робить ся всяку всичину і не завжди она може бути чиста. Через те стає таке ціловане і обридливє і шкідливє для здоров'я. Але як між собою народ цілує ся, то ще не так погано виглядає, бо се або добрі знакомі або свояки. Сто раз бридше є, як мужик цілує пана в руку. Приїде перед цілком чужого сурдутовця, що его перший раз в житю побачив тай ні з того ні з сего цілує его по руках. У нас на Буковині богато урядників-Німців з чужих країв. Такого звичаю нема нігде в просвічених краях, то ще привичка з паньцизаний часів. Тим Німцям мусить видавати ся таке ціловане страх понижаючим і наш мужик, цілуєчи его, ставить себе сам низше в очах просвічених людей. Тому був би вже крайній час, щоби люди привикли кланяти ся канєлюхом і подавати руку а не цілувати.

Злива. З Застави пишуть нам: В неділю 23-го мая навістила Заставу і Малий Кучурів велика злива, що тревала зверх 2 години. Наробила багато шкоди тим господарям, котрі по долинах мешкають. Позаливала городи, та не зіставила на них нічого або лишень дуже мало із засіяних плодів. Так само на полях Кучурова Малаго, що лежать на горбах, позабирала вода мягку землю wraz з барабулею і кукурудзами а лишила тільки саму спідну, тверду, неорану землю. По причині тої зливи не спали люди в Заставі із неділі на понеділок цілу ніч а ратували тих господарів, що є в долині місточка, аби їх вода не забрала. Вечером урвала вода греблю при ставі на Пержуліві, прилила до другого ставу, що є в селі при гостиниці і перейшовши греблю сего другого ставу залаяла всі городи, що є в долині села. Настав страх, що вода забере хати всіх тих господарів, що мешкають в долині. Вечером жандармерія заставила комунікацію на гостиниці з обави, аби вода не підмулила моста та не забрала его з собою. Але слава Богу не стало ся більшого нещастя, бо і хати підмулені і міст зістали на місці з дуже малими ушкодженнями, а лишень люди були цілу ніч в великій тревозі. Рано в понеділок спала вода цілком, а небезсечество скінчило ся.

Селянські жарты. В Вовчинці в Станіславівщині дня 16. цвітня знаний польско-жидівський приятель Федір Гратюх, переходячи з одного шинку до другого, бо там є нівроку аж три коршини, здивав жебрака-старця. Казав ему велякати на дорозі в бозето і мовити молитви. Але мабуть ему се навкучилось, запровадив жебрака до одного господаря, котрого не було з

жілкою дома, бо був у місті, і казав дітям дати бритву, а відтак казав жебракови сісти, і обголив ему вуси і бороду. Зачав ще і голову голити, але люди не дали і випросили старця. Громадяни вовчинєккі втішили ся, що дочекали ся з радного і каснера церковного свого голяря, бо не будуть уже потребували йти до міського цирюлика.

Із заздрости підпала Акеєня Гужуманиха, газдиня з Нових Мамайців свою власну хату. Єї чоловік заглядав до чорнобрової сусідки. Не помагали ні просьби ні грозби Акеєні, невірний муж чим раз більше линив до чужої жінки, а занехував свою. Того не могла знести Акеєня. Пімстити ся доконче, то була єї гадка. Коли чоловіка не було дома, бо вийшов досвіта на роботу в поле, она підложила огонь під власну стріху. Огонь знищив усі господарські будинки. Надбіг чоловік з поля та застав тільки румовище. А на згарищах стоїть жінка Акеєня простоволоса тай кличе: пішов твій маєток як твоя люба до мене. Чи мав що на те відповісти невірний чоловік — чи ні — не знаємо, але власть провела Акеєню до суду і там будуть розбирати єї серцеву справу з правного боку.

Черновецькі пригоди. Тамтої ночи дали знати до магістрату, що коло гроблі залізничї лежить якийсь труп. Комісія вибрала ся туди і справді застала трупа. Др. Фінклер післав по ратунковий віз. В тім труп починає вставати. Комісія в ноги зі страху. Тільки др. Фінклєрови удало ся перемочи в собі загальну паніку і сконстатувати на воскреснім трупі, що він був на смерть паний. — На Клокичі покусав скажений нес ученика Франца Павловського. Глибокі рани мусіли лікарі випалювати апаратом. — На засіданю ради громадської виступив один радний против нічних кавярєв. В день они позамикали а через цілу ніч їде там весела забава з каснерками та газардова гра в карти. Молодіж деморалізує ся, а сідоглаві отці родин проциндрують там послідні гроші. Як магістрат не зарадить тому, то незадовго і в Чернівцях почуємо про дефравдантів. — Перебуває тут жидівський театр зі Львова і заповів такі цінні плоди жидівської драматичної літератури: „Оба Куні-Лемель“ оперета в 4 актах „Ні бе, ні ме, ні кукуріку“ оперета в 4. актах. Хотят смішне, але правдиве.

Дрібні вісти. Товариство відєнських Русинів „Громада“ переносить ся з кінцем сего місяця (в. ст.) з дотеперішнього локалю IV. Favoritenstrasse 44 на Universitätsplatz Nr. 1. — Торжєственне отворєне львівських клінік, лікарської проф. д-ра В. Анг. Глюзінського і хірургічної проф. д-ра Л. Рідігера, відбуло ся вчера. — Інтенданта надворних театрів в Будапешті, барона Кончу, котрий до малярського кінського касина сироваджував балетничі для своїх знакомих, усунєно з его становища. — Спакоем-цям барона Гірша вимієно 1,060.715 спакоевого податку. — В Орані, у вєхіднім Альжирі, пришло оногди до демонстрацій і розривів о характері антисємітєким. Араби поняли і без Люєгєра в чім діло... — Новоіменований директор доменів буковинського, православиного фонду приїхав вчера до Чернівців в товаристві радника при міністерстві рільництва Едварда Маркуса.

Телеграми „Буковини“.

З дня 25-го мая 1897. року.

Атєни. Неутралний новє вже відзначений. Ширина его виносить 800 метрів. Обі армії подали ся назад. Запевняють, що Едгем Паша дістав поручєне, щоби вів перєсправи що до мира безпосередно з Грецією.

Царгород. Грецькі бранці воєнні, що їх привезли до Царгорода, подали до султана писмо, в котрім дякують ему і тим турецьким офіцєрам, що мали надзір над ними за дуже добре обходженє.

„РУСКА БЕСІДА“

в Чернівцях

має на складі отсі свої видання:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛІОТЕКА“

для молодіжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по 1 зр. за рочник, а всі 7 разом 6 зр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА“

сумна історія, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр.

„Слова правди і науки“

з поезій Тараса Шевченка. Ціна 10 кр.

„25 повісток“

для чемних діточок.

32 сторін. Ціна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“

Даруночок для руских діточок. Ю. Федьковича 10 кр.

На поштову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Бібліотеки“, а по 2 кр. за кожду поодинокую книжочку.

Замовлення приймає й редакція „Буковини.“

Пам'ятайте на Народний Дім
в Чернівцях!

Для панів учителів!

INSPECTIONSBERICHT,
Jahresausweis
і Шкільні повідомлення
(Schulnachrichten)
є на складі
в друкарні „Рускої Ради.“
Просимо о замовлення.

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень
у Львові в домі „Просвіти“ Ринок 10.

перше і одинокє руске товариство асекураційне, обезпечає будинки, скот, господарські знаряди, збіжжє в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкідлих вогнів за можливо найнижшою оплатою.

Дністер розпочав п'ятий рік своєї діяльності. Фонди „Дністра“ після закінчення рахункових з днем 31-го грудня 1896 виносять: фонд основний 50.000 зр., фонд резервовий 54731 зр. 04 кр., резерва премій 34737 зр. 03 кр., разом 139468 зр. 07 кр.

Шкоди ліквідують ся і виплачують ся сейчас по пожежі. В 4-х літах виплатив „Дністер“ 1176 відшкодовань в сумі 309.147 зр. 69 кр.

На житє можна обезпечити ся через „Дністер“ після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкращі умови і видає поліси і квіти в рускій мові.

Зголошення о уділіх агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

із Найвисшого приказу

Его щіс. і кор. Апостольского Величества

устроює ц. к. дирекция льотерийних доходів

XXXI. Ц. К. ДЕРЖАВНУ ЛЬОТЕРИЮ,

з котрої чистий дохід присвятуєть ся

цивільним цілям добродійним

сеї половини держави, між ними і 6000 зр. на

„РУСКИЙ ДІМ НАРОДНИЙ“
в Чернівцях.

Ся льотерія обнимає **7816** виграних в готівці,
поділених на

148 виграних головних із **3834** попередними і **3834** слідуєчими

в загальній скількості

165.000 корон та **100.950** зр. ринських а. в.

Тягненє послідує невідкладно 10. червня 1897 о 12. год. в пол.

Оден льос стоїть **2** зр. ринських а. в.

Льоси продає і адміністрація „Буковини.“

Льоси можна купити і в ц. к. льотерийних урядах, у всіх льотерийних колектурах, в продажах тютюну, в урядах податкових, поштових і телеграфічних, в конторах вини, в урядах стаций залізничних і др.

ПОЇЗДИ ЗЕЛІЗНИЦЬ

від дня 1-го мая 1897 після часу середно-європейского.

ВІДХОДЯТЬ З **Чернівців**

до Неполоківця, Снятина, Львова, Відня	819	854	1232	404	1025
до Глібоки, Гадікфальви, Гатни, Іцкан і Бурдуженія	1148	351	832	—	635
до Садагури, Бояна, Новоселиці	645	430	—	—	—

з **Глібоки**

до Карапчева, Сторожинця, Бергомету, Межибродів	814	535	—	—	—
--	-----	-----	---	---	---

Перший поїзд їде на шляху Бергомет, Межиброди від 1-го марта до 3-го вересня що вівторка і п'ятниці.

з **Гадікфальви**

до Радівців	610	1003	228	612	805
-----------------------	-----	------	-----	-----	-----

з **Гатни**

до Качики, Гурагумори, Вами і Кімполонгу	1010	201	—	—	—
---	------	-----	---	---	---

з **Іцкан**

до Сучави	327	650	1009	216	718
---------------------	-----	-----	------	-----	-----

з **Вами**

до Рус-Молдавиці	346	647	913	1132	250
----------------------------	-----	-----	-----	------	-----

Поїзди їдуть від часу до часу. Розвідати можна на станціях Вами, Драгоми і обох Молдавицях.

з **Карапчева**

до Чудина н. С.	854	1007	615	—	—
-------------------------	-----	------	-----	---	---

Перший поїзд їде що понеділка, другий з вівторком понеділка, вівторка кождої днини.

ПРИХОДЯТЬ ДО **Чернівців**

з Відня, Львова, Снятина, Неполоківця	1128	320	757	811	610
з Бурдуженія, Іцкан, Гатни, Гадікфальви, Глібокою	—	809	1212	350	1000
з Новоселиці, Бояна, Садагури	—	1113	950	—	—

до **Глібоки**

з Межибродів, Бергомету, Сторожинця, Карапчева	635	1037	800	—	—
---	-----	------	-----	---	---

Перший поїзд їде на шляху Бергомет Карапчев тільки в понеділок; другий поїзд на шляху Бергомет-Межиброди тільки від 1. липня до 31. вересня що понеділка і четверга; третій поїзд не їде в понеділок.

до **Гадікфальви**

з Радівців	542	855	115	550	747
----------------------	-----	-----	-----	-----	-----

до **Гатни**

з Кімполонгу, Вами, Гурагумори, Качики	1258	625	—	—	—
---	------	-----	---	---	---

до **Іцкан**

з Сучави	442	842	1307	630	837
--------------------	-----	-----	------	-----	-----

до **Вами**

з Рус-Молдавиці	842	1259	204	322	545	905
---------------------------	-----	------	-----	-----	-----	-----

Поїзди ходять від часу до часу. Розвідати можна на станціях Вами, Драгоми і обох Молдавицях.

до **Карапчева**

з Чудина н. С.	555	555	—	—	—
------------------------	-----	-----	---	---	---

Перший поїзд їде що понеділка, другий з вівторком понеділка.

□ поїзди пошійні; * поїзди особові; без знаку поїзди жіночі. Час середно-європейский їде в 46 хви́т пізніше від чернівечкого часу; нічний час рахує ся від 6 год. вечером до 5 год. 59 хви́т, рано і зазначає ся підчерпаними хви́т.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хроменського.

За редакцію відповідає **Осип Маковей.**

ЧАСОПИСЬ
для
руських родин.

Виходить щодня
крім днів по
неділях і святах.

БУЖОВИНА

Редакція і адмі-
ністрація в Чер-
нівцях ул. Пе-
тровича ч. 2.

Передплата
10 зр.

Обструкція без кінця.

— 0 —

Засідане палати послів з дня 24-го с. м. було хіба лиш поправним виданем послідного. Опозиція зробила ще більшу бучу, як були всі попередні. Перед засіданем стала ся була ще прикра подія: президент Катрайн занедужав нагло в своїм бюрі в палаті послів; зімлів і аж по хвилі прийшов знов до себе. Першої помочи уділили ему послі Ярославич, Відерсперг і Двожак. Занедужане було легке. Катрайн вже від давна терпить на якусь недугу серця, котра наслідком послідних подій в парламенті ще збільшилася ся.

Провід в палаті обняв був пос. Абрагамович. Коли відчитано петицію міста Граца против розпоряджень язикових, повставив пос. Гохенбургер внесене, щоби петицію ту вписали до протоколу. Таких петицій наспіло 234, а лівниця стала домагати ся, щоби кожду петицію відчитувано окремо, щоби над кожною голосовано поіменню і щоби перед кожним голосованем була перерва на 10 минут. Засідане тягнуло ся аж до 5 год. по полудни досить спокійно. Аж коли пос. Кайцль поставив внесене, щоби не робити перерви по кождім читанню петицій, настала страшенна буча. Крик, гук і стук були такі великі, що не можна було і слова зрозуміти. Більшість була за внесенем, опозиція протестувала а коли віцепрезидент подав до відомости, що внесене Кайцля прийнято, на-

стали сцени, яких ще парламент віденський не бачив. Посли стали бити кулаками в лавки, скочили одні до других, ганьбили себе найпоганішими словами, антисеміти і соціалісти о волос що не побрили ся, кидали книжками і паперами. Коли по перерві настав трохи спокій, відчитано кілька інтерпеляцій, а іменню: інтерпеляцію пос. Вахнянина в справі запомоги для вдовиць і сиріт по гр. кат. священиках; пос. Габермана, — длячого правительство утрудняє закладане кас Райфайзена. Пос. Вінковский ставив внесене в справі платні учителів народних, а пос. о. Танякевич в справі закона о управленню народностей. Буквинський пос. Тітінгер поставив внесене, чому поминають авескультантів жидів при іменованю адюнктів.

Се коротеньке справоздане з понеділка. Як бачимо з него і з попередніх справоздань, з нашим парламентом круто дїе ся. Взввши на розвагу всі ті бучі з остатніх тижнів у нашій радї державній, то виходить ось що:

Німці австрійські величають ся при кождій нагоді, що культурно стоять висше від австрійських Словян. Крім того їм здає ся, що они пересемники спадщини по тих Німцях, що зложили теперішню конституцію; думають собі, що мають право до титулу правительственного сторонництва в тім значіню, що у своїх змаганнях переховують традиції творців нинішньої конституції австрійської. А що граф К. Баденї остатніми часами зробив уступку на

користь Словян (Чехів) і тим ніби скривдив Німців, ті дуже обурили ся і почали з Баденїм війну парламентарну, т. зн. обструкцію, котрою спиняють всяку роботу послів.

Німці чванять ся все своїм тактом політичним і великим розумінем державних інтересів. Але як би прийшло ся судити їх після тих буч, які витворюють в радї державній, то треба би їм відмовити не лише такту але й розуміню потреб держави. Вся їх робота теперішня має на цілі лиш то, аби вкрасти як найбільше часу, потрібного на пильні справи державні, аби вкрасти як найбільше грошей, складаньх податниками на посольські дієти.

Так они почали обструкцію, а чим далі, тим добирали ще острійших способів.

Поставили кабінет Баденїого в стан обжалована і в нарадах над сим внесенем поводили ся, як паничі в корнімі. Рада державна виглядала часом так, як уліця з бездушною, крикливою, необачною товпою. В товпі (хоч би і в парламенті) інтелігенція одиниць, як звисно, обнижає ся. Можна то замічати на ріжних вічах, акціях виборчих і т. п., товпа мислить і дїє инакше, як поодинокий чоловік, що стоїть одинцем. Сам посол про себе може бути і розумний чоловік, та як попаде у громаду загорілих, то і сам голову стратить і не допустять его прийти до розуму.

Велика мусїла би бути ціль політична, щоби осягнене єї могло затерти деморалізацію і шкоду, викликану такими спосо-

КОМІСИЯ.

(З оповідання селянина).

Ми були бідні. Не було в нас ні волів ні коний, навіть і коровини не було, було лиш кілька овець з ягнятами, від котрих ми мали і вовну на сердаки і скором, коли доїли ся. Ягнят дядя ніколи не продавали, щоби, як казали, мали мама в скоромний день що в юшку кинути, тай широк на кожухи треба було. Хата наша, відколи я єї запам'ятав, стояла низенька, з кождим роком все більше клянала ся до землі, неначе та стара бабуса, що збирає ся вже сей світ покидати. То дядя не радї були тому, бо гроший не було, щоби нову поставити, взяли і поїдипирали єї зі всіх боків стовпами. Коло хати малий огорог каменистий з вишневым садком а в полі одна нивка, широк поля, що мама від свого дяді в посег дістала: от і все наше господарство. Дядя заробляли як могли, а зароблений грїш складали до куща і до своєї нивки наймали на роки звичайно ще одну або дві нивці, щоби було де кукурузи посїяти та барабудьок покласти. Так жилось нам не але, а я був тогди ще малий, був дуже шасливий. Бувало весною вижену мої любі овечки на'убіч: они скубуть травницю, ягнятка коло них вибірають, родовий у вишнях сїває, а сиджу собі на скелі та в сонілочку вигравлюю; а задзвонять до школи, то я овечки до конари а сам ягнечку під паху тай потоком етежочкою чимчи-

кую учти ся. А приїду на полудне зі школи, то на мене все обід чекає, все тепленьке: молоко в горнятку в печі а кулешка в рушнику завита під подушкою, щоби не встигла. Не одну з тих давних шасливих хвиль ще як нині бачу перед собою. Мама сидить на мураві в холоді під хатою і шпює мені сорочку. Я сиджу коло них і дивлю ся на блискучі ліїтки коло пазухи моєї сорочки а мама тихо сїпають:

Ой ний же ся, сорочечко,
Ой ний же ся, гладко,
Вбери а тебе моя рідко
Любеньке дитятко.

Бо то мама а потім прала,
В сїрїях кровинх тїла,
Щоби свого сина Йозефа
На Великдень обрали.

Ой стоїть ся, дїтиночко,
В золотий віночок,
Щоби сини та дїти,
Йі, аї, мій сніночок.

— Ану ще сїє мама! — прошу. Они знов сїпають а я слухаю, тїшу ся тай мама тіпуть ся.

Добре було мені тогди, та лиш не довго. Настала слотава весна, а дядя не чадто аж дві нивки кукурузою засїяли; як єї виспати? Два-три дні дола, дошну парить, тай знов дощ. Хопи та на полі гудати, кукурузу передоголюють; она аж просить ся сїпати. Та що-ж, блисне погідний день, то кождий біжить з саною на свою ниву. До другого не піде, хоть би єму і леза

на днину давав; як же йти, коли своє пропадає. А дядя та мама що самі годні? Скоро лиш покаже ся сонечко, то они обоє в поле; санальні, розминають ся до пізнього вечера, а хїсна не видно. У вечір лагодять мама вечерю а дядя бігають по селі за санальниками. Що-ж хоть і обїцає ся хто піти, та рано — дощ. Дехто, в кого челядно, вже й обсанав ся, а в нас ще й половини нема чїстих.

— Пронаде наша кукуруза — кажуть дядя. — Кличмо, жінко, клаку, чей се нам поможе вибарабкати ся з клопів.

В понеділок припадало церковне святце а в неділю цілий день божий етарі мої просили на клаку; мало не в кождій хаті були та по русїї соли, а у вечір ще й скринника обїдали. На другий день коло полудня прийшло більше як двайцять санальників нарубів і дївок. Дома їх дядя добре угостили і повели в поле. А мама дома варять та нечуть, як на весїле ладять ся.

Над вечір роздав ся снів на горі; ідуть наші санальники. Слава Богови, досадали. Дядя і мама такі радї, а я аж екачу а утїхи. Заграла музика і пішов на подвірю тавець. Половина села злягло; хто старший дивить ся, молоді гуляють. Дядя ходять по подвірю з горілкою і чєстують всіх, навіть і тих, що не робили. Казка так має ся: гора а горою не зійде ся, а ми люди, тай треба всім догодити, щоби потім не товорили, що євуний. Так і коло вечері було; хата битком набита і в сїнях повно; а кождому дай! Горілки більше як за десять левів мінусує ся а за їду і не споминали. По вечері знов та-

бами, як обструкція. Тимчасом ціль Німців крайню самолюбна, німецька, партійна. Творцям скандалів не йде о інтереси держави, ані навіть о інтереси народності німецької, лише йде їм о ратоване захитаного власними похибками дотеперішнього свого верховодства. Для сего партійного верховодства, неоправданого в Австрії, де живе тільки Словян, небезпечне є вимірене справедливості неїмецьким народностям Австрії. Так уже само розпоряджене язикове для Чехії і Морави, розпоряджене видане не для підбурення, лише для втихомирення міжнародних суперечок, видало ся Німцям нападом на їх права і нарід.

Коли Німців ганити за їх поступоване в радї державній, они покликають ся на те, що перше робили так само антисеміти а потім Молодочехи: а се вже забули, що они обструкцію сих двох стороництв у свій час дуже ганили. Видко з того, що для парламентаризму нашого наставили тяжкі часи.

Рускі послі, хоч три з них є против Баденіого, не годять ся з таким поступованем Німців!

Наші селяни за морем.

Вражия з Канади о. Нестора Дмитрова.*)

(Даліше.)

Stuartburn — се найбільша руска колонія в Manitoba — положена на полудне, о 9 миль від North Dakota. З черги вибрав ся я там дня 29. цвітня о 8. год. рано з Winnipeg. Разом зі мною їхала одна родина з Борщівського повіту і двох уже обивателів з Stuartburn, що вийшли були піхотою 54 миль на стрічу своїх краян. Треба знати, що для іммігрантів є особна класа з дерев'яними лавками. Розуміє ся, що я всім поміж наших людей і винищував ся докладно про все, що мені було потрібно знати. Годї мені не спізнати про моє товариство подорожи — оно би навіть гріхом було, як би я не спіснув. Двох людей, обивателів зі Stuartburn, виглядали вже досить по людски, резонували, сміяли ся з бід галицької і оповідали про свою будучність, яка

*) Галицьке число 102 „Вуковани“.

їх чекає в Канаді. Чоловік, що сьвіжо приїхав з Галичини, слухав уважно, отворивши губу — а жінка брудна, нехарна в галицькій одежі дрімала з дитиною на руках. Двоє більшеньких дитин ходили собі по сопре, як по кораблі, що недавно опустили. Не треба додавати, що й діти були відстрашаючо брудні.

Кондуктор, що перетинав білети, вичитав на моїм білеті, що я Priest, і видивив ся на мене дуже значучо — тай потім відвдячив ся мені за те, що я веїв разом з тими брудними людьми, але про се я пізнійше згадаю. Побалакавши доволі про се і про те — я витягнув з кишені газету і почав читати. Жінка півголосом шепче чоловікові: „То ксьондз наші папери читають?“ Ні, відзиваю ся я — то газета. „Та то газета?“ Ви не виділи ніколи газети? „У, та деж я виділа?“ Я довідав ся опісля, що в тім селі, звідки они походять, доперва 1884 р. школу завели. О ти слава просвіти галицька! О ви райці ради шкільної краю! О ви штайрамти австрійські, — та деж та кровава праця нашого народу поділа ся? Де ті мільйони податків на те драгитиве шкільництво галицьке? Чи чув хто таке? В Галичині доперва 1884 р. школи. Ні! Американець не повірив би мені, хоть би я присягав ся.

З такими гадками приїхав я до Dominion City. Почтар зі Stuartburn забрав мене на свій віз і я усадовивши ся вигідно на мішках муки, котрі він віз для наших людей, їхав поволи 20 миль. Англік собі по дорозі свистав, приспівував. Коні ішли помалу, а я змерз так добре, бо північний вітер стигав зимно з ледівців. Вкінці дібрали ся ми на місце пізно вечером і я замешкав в гостиннім домі Петра Майковського. На другий день рано вибрав ся я оглянути наші фарми. Перша фарма, котру я побачив, належить до буйного економа, з роду Вірменія. Тимчасова хатинка, тимчасова загорода злагджена вже в пізній осені виглядає дійсно на тимчасове. Слідуюча фарма, яку я подибав, була фарма нашого заможнішого мужика. Хата простора, як доброго газди в Галичині, будинок господарскі порядні — на подвір'ю стоїть віз за 60 дол., плуги — в стаїни 4 воли, 2 корови і 1 теля. За хатою виорано — подальше ліс чистенько випратаний. Якось мило поглянути на таке газдівство. Чоловік сей привіз з собою до 500 дол. готівки і з трома хлопцями запенадливо заходить ся коло газдівства. Я певний, що сей чоловік за яких 5 літ зажене в кут старих фермерів Англіків і Німців, бо про Французів нема вже що й говорити.

Слідуюча фарма належала до біднішого чоловіка. Нещасте, яке ему в зимі дучило ся —

бо згинула корова і теля — прибило его, а ще більше его діти, що мусіли вибачати за молодко. В хаті сего фермера, як і всюди, подибав я побіч англійської кухні, галицький пец до печеня хліба, котрий своїм черевато-образним подобієм забирив поховину хати. На літо обіцяли ті чудовища повиносити з хати.

Недалеко стояла хатинка бідного чоловіка, котрий 4 центи привіз до Winnipeg і навіть їх мені показував — казав, що до смерти буде їх при собі носити. „То єгомось! послідні каплі крови моєї“ — казав бідний чоловік. В Галичині обдирали бідного мужика всі по порядку. Почавши від пана старости, а скінчивши на Мошкку, котрий найбезличнійше в сьвіті доминав ся о якийсь довг і грозив, що буде телеграфувати до Львова до поліції, щоб его не пустили. Бідний мужик перестрашений дав всім відчипного. По дорозі всюди знов давав відчипного і втікав в розпущі від галицької біді — а як уже переїхав такі сьвіти, як з Борщова до Winnipeg, то лишило ся ему 4 центи з 8 соток: то дійсно послідня капля его крови. Де-що грошка заробив чоловік і потяг на земленьку сьвяту. Вимірили ему лани просторі, що ледви оком доглянеш фарми, та що з того, коли нема чим почати, хоть головою об осину товчи. Але наш чоловік не закладає рук. Серед якої зими рубає дрова і ставить хатинку, бідну хатинку, але такі поставив і живе тай надії не тратить — „бодай дітям моїм буде легше“. Так, дітям буде вже зовсім добре. Діти наші то така надія та така солодка відрада для батька збідженого, сиреніваного! І справді! Відрадно дивитись ані кольосальні поступки роблять наші діти. Старші хлопці і дівчата служать у маючих фермерів, учать ся розуму і набирають оглади, підпомагають, а навіть удержують цілу родину. Молодші ходять до школи і поступами своїми дивують Англіків. Я подибав дівчатка, котрі зовсім добре розмовлять можуть по англійски. Діти то будучність наша — они вже тепер дуже благодатно впливають на родичів.

Вертаючи від наших людей, вступив я до фермера Англіка, котрий ту вже 7 літ сидить. Правда, в него в хаті уряджено, як у культурного чоловіка. Дівчинка грає на фортеп'яні, сям він чоловік не дурний, але на подвір'ю в его господарстві нема ладу. Худоби богато понад 30 штук, але она така мізерна виїхала з зимового догляду і з тої буди-стайні, що аж жалі дивитись. Знаряди господарскі, машини різного рода гниють на подвір'ю, але за те коні добре і старанно годовані. Наш чоловік під виглядом маєтковим висше буде стояти за 7 літ від Англіка.

пец, і так до півночі. — Так ми позбули ся клопоту з кукурузою. Дядя підписав арендареві за горівку вексель на 20 левів уже з лихвою з речинцем до першої Богородиці і в нас знов спокій, як то кажуть, мов сьвяті хату перелетіли.

Час минає скоро, а вже довжиком то як на ластівачих крилах летить. Дядя ще й не роздумав, відки роздобути би грошій для арендаря а ту вже й перша Богородиця: вже й жид прийшов, о довг уминає ся. Дядя просить, щоб не пождав, а він лиш головою крутить.

— Але буде — каже і з сям виїшов з хати, не повів ні сак, ні так. Ой та було-ж і зле, як Мехель казав. Та коби хоть був нас остеріг, що подасть до суду! Де там, не сказав нічого: а подав, нехрист, подав!...

Іду я раз веселий зі школи до дому, дивлю ся, наворачтає гурток людей у наші ворота, а межи ними наш писар, двірник, арендар і якийсь пан з суду з паперами під пахою. — Чого се они? — думаю. — Они і фіру з собою мають, а у нас нічого на продаж нема. А може они баранчики хотять купувати, а мені було би за ними так жалі...

— Се з суду комісія їде твого дядю фантувати за гроші, що винні арендареві — каже до мене наш сусід. Боже, як мені тоді страшно зробило ся! Хоть я не знав, як то фантують, але видів, що они не в гості до нас їдуть.

Прийшли всі перед хату. Мама як їх узріла, то аж в руки сплелася, та в плач, а я собі, хоть і не знаю чого. Одні поставали на дво-

рі, другі пішли в хату, а арендар ходить по подвір'ю тай — щось собі шукає — штуркує палицею в оденче; до карника, до кошари зазирає. Я трачу ся як риба. Мама втихомирює мене; іміли мене за голову, цілувать, приговорюють, щоб я не бояв ся, самим же слюзи цюрком течуть по лицю. Пан з суду прочитав з паперів, що дядя винні за горівку арендареві 20 левів а тепер з коштами уже 30, та тому, що ва речинець довгу не віддали, прийшла комісія фантувати нас. Тепер настала страшна година, котрої до віка не забуду. На сам перед забрали посіпаки всю одіж з жердан, навіть і мій сердачок, що лиш тижень, як привесли его дядя від правця; не натішив ся я ним! Потім стали шарити по великих жердах при стіні. Взяли налавники, взяли полотна, повняні біті вереві, мітки крашені і некрашені: все нішло на віз. Нарешті отворяють і скриню, беруть білизну і — виймають мою сорочку з літками, що то коло неї мама, вишиваючи єї, так криво сміявали. Лиш узрів я єї в руках грубого пана з суду, як не вчеплю ся сорочки та як не крикну: „Не беріть мою сорочку, бо то мені моя мама зшила!“ і татну кілька мого ему сорочку з рук. Він розлютив ся і мене, хоть ще дитину, в груди дрюгом, а сорочку кинув арендареві. Я полетів без пам'яті аж під поріг та лиш як кризь сон чув, як жидиско на ціле горло зареготав ся.

— Як смієте мою дитину бити?! — викрикнули ся дядя на пана.

— Ти ще рот отворяєш?! — гримнув він на них. — Зараз в ланцухах будеш!

Так дядя й замовк: взяли мене за руку, дали води намити ся, щоб до мене страх не пошув ся і вивели на двір. Що діяло ся даліше в хаті, не знаю — знаю лиш, що все з хати навіть і подушки забрали. Були би і вікні взяли, але они пасли ся тогди на убочі. Хто лиш їде дорогою, повертає до нас: всі як на яке диво ззирають ся. Приїшов і наш сусід Василь, дядький мамин вуйко, багатий але дуже скуний чоловік.

— Що небого? — каже до мамі — біда!

— Ой біда, вуйку, біда — кажуть крізь плач мама: — адіть забирають все з хати. Зробіть нам так добре, вуйку, позичте нам 30 левів, та най не роблять жиди сміху з нашої хати: у нас є тепер гроші, а ми не забавимо віддати, ще й пропечат дамо, який самі охочете.

— Що-ж, то гроші з воли, а їх не можу розривати. Не можу...

Вийшли і дядя на двір, і они просять. Ні, не хоче. Мама аж на коліна перед ним упала, до ніг ему припадають, благають: Вуйку змилуйте ся, вуйку діти має! Але хто камінь ублагає?

— Та як би я міг, то зробив би вам се, а так видите, що не можу. — Сказав се і пішов, виходячи, до дому.

Дядя походив ще, до кого міркували, то до одного, то до другого сусіда, та ніхто нічого не позичив, хоть у кожного гроші дармо лежали в скрині. Такі то наші богачі, біднійшому від себе помічати не хотять. Они ще й тішуть ся, скоро тому яка пригода дучить ся, бо тогди на его поле зуби острять. Не було иншої ради,

НОВИНИ.

Чернівці, дня 23-го мая 1897.

Справоздане посольське. В Старій Жучці в громадській канцелярії буде здавати справу посол др. Стоцький зі своєї діяльності в соймі краєвим в неділю дня 29. мая. Збори розпочнуть ся о год. 3. по пол. і на них запрошувє посол всіх виборців із Жучки і з околиці.

Книгареска мізерія. На всій Русі маємо тільки одну-однієску книгарню Ставронігійського Інститута у Львові, що має і свій склеп (книгарня тов. ім. Шевченка ще не має). Ся книгарня може тільки заспокоїти потребу для Львова. Але наша читаюча публіка в більшости розкинена по провінції. Тому тяжко і поволі доходить до неї літературні новости. Книжки тільки і на те друкують ся, щоби їх могли їти по магазинах, ніхто їх не купує, ніхто не читає. Тій нашій книгарській мізерії можна би зарадити бодай в частині в той спосіб, щоби єйські крамниці, рускі купи і Народні Торговлі (де они вже є) старали ся о позволене коопортажи і тримали бодай періодичні твори у себе на складі. Є досить періодичних видавництв у нас, що мають трітійшю стійність і які радо купувала би публіка, коби були під рукою. Житє і Слово, Зоря, Універсальна бібліотека, видання Просвіти і др. находили би тим спосібом купуючих. Очевидно, що з того буда би подвійна користь, а рух літературний зміг би ся значно.

До часу збанок воду носить. В Берліні в однім з городів показує стрілець Крієр свої штуки. Він такий певний у ціляню, що стріляє з рук своєї 22-літньої сестри найменші предмети з пальців, з рамена або з голови. Минувшої неділі попенував ся він перед 4000 цікавою публікою. На конець продукцій, що визивали подив і оплески зі сторони приглядаючих ся Берлінців, хотів Крієр виконати стріл через зеркало. Сестра поставила собі на голову шклянну кулю а брат обернув ся до неї плечима і дивлячи ся в зеркало вистрілив назадусь. Дівчина, що стояла доси спокійна і усміхнена, бо певна неомиланної руки брата, скрикнула переразливо і упала на землю. Прискочили до неї, почали ратувати, але ратунку вже не було, бо куля поцілила єї в самі уста. Нещаслива сконала по кількох мінутах а зворушена публіка розійшла ся і певно зарікала ся на другий раз дивити ся на такі страшні штуки.

Чудом спасло ся дитя, на котре сими днями за Устріками наїхав залізничний поїзд. Мале стояло на шляху поміж шинами і з пальчиком в устах дивило ся на зближуючий ся поїзд, котрого машиніст, спостерігши дитину, не міг уже задержати. Поїзд здержав ся аж тоді, коли дитя було вже під ним. Гладять за помаринанням тілом, а тут — чудо! Мале лежить на землі, усе з пальчиком в устах.

Грім. В Завидчу під Бродами вечером дня 19. мая ударив грім у фіру, що їхала гостинцем. На фірі їхало двоє парубків, двоє дівчат і жидок, син економа з Ляшкова. Грім ударив жидка і убив его на місці, а рівночасно поразив позістаних і запалив на них одіж. Всі тяжко попарені і втратили слух. Надто удар грому так переразив коні другого воза, що сполошили ся і перевернули віз, а поганяючий парубок вислетів з воза і поломив собі ноги.

Телеграми „Буковини“.

З дня 26-го мая 1897 року.

Відень. Комісія адресова принала адресу більшости. Президент міністрів, граф Бадені заявив, що програмою правительства не може стати адреса в цілости; але тим менше не може правительство приклонити ся до інтерпретації меншости. В престольній річі виражено ся з

писали люди листи до него, називаючи его Найяснійшим Рудольфом.

При тій темноті наш бідний мужик страшно лукавий і не зичливий своему братови. Один маленький примір: В Stuartburn осів чоловік над рікою і поклав собі хату. Другий побачивши, що се добре місце, осадив ся собі по другій стороні ріки і почала ся еварка. Ходять они оба до Winnipeg на терміна і вкінці дістали таке ореченє. Фарму треба розколоти на дві половини, так щоб жадному не було кривди. Невдоволений мужик приїхав до дому і загрозив своему сусідові, що секирою зарубає свого сусіда, а сам-пійде до криміналу, як той не вступить ся! Такі простори землі, такі лани, а таке погане лукавство галицьке! Один мужик загрозив другому процесом, як той пустить худобу на его фарму — але се пусте, бо він навіть не знає границі своєї фарми. То все згине з часом, як наші люди троха обтрясуть ся з тої душки галицької.

Прикра, дуже прикра річ для нашого чоловіка без церкви і священника, але перші кроки в тім-взгляді а вже поробив. Сподію ся, що в осени люди зачнуть в Stuartburn будувати церкву, а з весною новини прийти священник. Розуміє ся, що мусить ту прийти священник жоватий, добрий господар, чоловік енергійний і людський, котрий-би приміром своїм світлив людям. Священник самотний не в силі би жити серед тих непроходимих прерій і лісів.

На церкву дає ряд 40 акрів землі, а священник ad personam міг би собі взяти 160 акрів. В кожній місцевості а стараю ся вибрати землю і потрібні формальности перепровадити.

В понеділок 17. цвітня а вибрав ся раненько фірою до Dominion City і ту приїхавши в полудне застав дві родини наших людей, котрі приїхали з Winnipeg до Stuartburn. Вітер тягуч дуже зимний. Жінки з дітьми розтаборились коло магазину, а чоловіки шукали за фірами. Цікаві бойси американські зібрали ся гурмою і оглядали наші славні чоботи і брудні куртки галицькі. Здалека і Індіанці підсміхували ся і знід лоба гляділи на своїх товаришів. Я почав з ними розмовляти, а кондуктор за плечима каже до другого чоловіка: „отсе priest тих людей“. „То не твій business“ відрубав а ему і поїхав до Winnipeg, щоб зараз на другий день удати ся в далеку дорогу, бо аж до Edmonton.

Одно міль сточила, одно міль і подірвали а респту самі жиди знівечили. Що кому казати? Заходити з жидом в право? коли він зі всіми знає ся! — Най ему Бог заплатить! — сказав дядя тай дачи спокій.

За якийсь час мої старі знов трохи полаті і ся, справили одєжнику собі й мені, але з довгу вийти якось не могли. Вуйко все тримав більшу половину ниви за ляху а ми в него за третину робили. А як то тяжко на своїй ниві другому робити, то лиш Бог святий знає!

І так ми лишили ся через клаку та прокляту горілку з половиною нивки і з довгом: на чім тут жити, ще й довг віддати? Дядя робили, робили та з тяжкої праці і журби пішли завчасу з божого світа, не зазнавши добра. А мама ргчили ся зі мною як серед води. Не жите нам, а мука. До того мама з гризоти по даєви ще й в недугу внали та мало не два місяці перележали. О тоді то я мав ся! Все лиш до мене одного приперло. І звирати, і випрати, і хору маму обійти — все лиш я. Але як всему ляху на перекір перебули ми і ті часи. Бог допоміг, мама з слабости підіймала ся, і ми привили поволі без дяді самі бідити. З часом а підріє, а коли став парубком, перебрав ту нещасливу господарку вже на себе. Раз пішов а до двора, взяв у пана 30 левів на рік на роботу і віддав вуйчови довг. Так прийшли ми знов до нашої цілої нивки, однак добра не доробили ся. Як бідували, так і бідуюмо та лиш потішаємо ся тим, що є ще й бідійши від нас а живуть.

Іван Бажанський.

Під вечер поставили наші люди в лісі крест і престол, тай тішили ся, що в неділю будуть мати велику параду з лозою — але на жаль парад а не дописала. Вночі зірвав ся вихор, почало гриміти і блискати, а рано вивав сніг, гонений північним проникаючо зимним вітром. Серед тої страшної ночі а бачив пожар, величавий і страшний пожар. О кілька миль подальше налили ся перії (стени). Се дуже лютий вогорєг для фермерів в літню пору. — Так лютого зимна, як було тої неділі, а в житю не зазнав. Чути було, як зимний вітер кости проникав. Загріти ся годі було. Всі ми скоостенілі зібрали ся до стору, де а відправив Сл. Божу і висповідав 87 людей. Богато задля страшного зимна не поприходило.

Наших людей на тій колонії находить ся нині вже 45 родин, разом 175 душ. Перших 24 родин осіло 19. серпня 1896 р., відтак прийшли в осени, а навіть і в зимі, тай тепер тягнуть ся по кілька родин на ту колонію. Люди наші походять з повітів: Задіщицького, Борщівського, Коломийського, з Буковини і 1 родина з Товмача. Найбільше образовані люди і приступні до культури суть люди з повіту коломийського, що вчелєє ся безперечно до засадг радикальної партії, тай і тому положеню економічно-суспільному, в якім наші люди з тих сторін находили ся. Найбільше темні люди, то суть Буковинці. Їх жінки за ціну житя не хотять перемінити одягів, тай дитий до школи не посилають.

Земля ту загально добра, подекуди єсть каміне, але каміне, котре напалло колись і стирчить на верхи. Сіножати знамениті, ориго поля досить, ліса подостатком. В лісі подибає а дикі сливи, вишні, а навіть виноград. Родить ся ту всяка огородовина. З паний родить ся пшениця, бульби, овес, ячмінь і др. Околиця на винає худоби дуже пригідна. До North Dakota всего 9. миль, отже на літо ідуть наші люди на жинва, там і зароблять від 40—60 дол. Наоволо богаті фермери, котрі потребують робітника і добре ему платять. Прим. хлопцев 15-літний побирав минувшого літа по 16 дол. на місяць. Зимовою порою платять по 4 і 5 дол. в місяць. Я стикав ся дотелер безпосередно з сотками наших людей, однак ані від одного чоловіка не чув ще, щоби було ему ту гірше, як в Галичині, хоть він в перших початках мусить іноді страшно бідувати. Справді, нема здає ся на світі краю, котрий би був гірший для нашого чоловіка, як Галичина. — Для бідійших роздавав рад через зиму муку, а урядник Каретене, котрий їм ту муку привозив і розділяв, уходив за Рудольфа, — і ще нині наш темний мужик дав би собі голову втяти, що се Рудольф. Навіть

як лиш просити Мехля, щоби не продавав одєжини, а чекав хоть ще який час, доки не встарають ему гроший. З тяжкою бідю упростили его, що обіцяв з ліцитацією ще шість неділя почекати. Пан ще щось писав, а потім забрали ся всі, лишивши як пустку порожню нашу хату. По відході комісії ми всі лиш віддихали так, як коли-б того дня страшно бурю пережили.

Від того часу не бачив а вже моїх родичів веселих, все були смутні, і мені смутно було. Мама нераз плачуть та приповідають: „От, а ночий не доснилася, прала, ткала, старала ся, а тепер все в жидів змарнує ся!“ Слухаючи таких слів, мене як гранію пекло на серци; але що-ж а міг тут помочі? Радять ся мої старі нераз і до нівночі, як і що почати, щоби гроший для жиди накопати; речинець уже близько, а жид продасть все. Та яка то вже рада бідних! Обертай як хоч, а все дірою на пату. Вихід був тут лиш один: дати кому за 30 левів в застав половину нивки. Мама пішли таки до вуйка, знов просять, за поле не споминають, думають, що оборонять. Але де! — Не можу і — не можу. Коли-ж снігнули за рыву, зараз вуйко як не тот став.

— Як би на поле, то мусів бим вже позичити, — проговорив з під вуса вуйко.

— Що робити, та най вже буде; беріть половину ниви, та давайте гроші — кажуть мама. Вуйко закликав двоє свідків, виймив з скрині три десятні, дав гроші свідкам а єї мамі. Ще таки того самого дня понесли їх дядя арендареві а над вечір привезли завантовану одіж. Привезли, та що з того, все знищено ні на-що

розвагою про автономію соймів і правительство рішене перевести її не з політичних причин але з практичних, щоби улегчити працю в раді державній. Президент-міністер відпирає від себе закид мовби хотів повалити законодавство, він хоче справити его в законодавній дорозі. З тої стежки, яку вказує правительству престольна бесіда, оно не дасть ся відвести.

Для панів учителів!

INSPECTIONSBERICHT,
Jahresausweis
і Шкільні повідомлення
(Schulnachrichten)
є на складі
в друкарні „Рускої Ради.“
Просимо о замовлення.

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові в домі „Просвіти“ Ринок 10.

перше і одинокє руске товариство асекураційне, обезпечає будинки, скот, господарські знаряди, збіже в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках протів шкід огне-вих за можливо найнижшою оплатою.

Дністер розпочав п'ятий рік своєї діяльності. Фонди „Дністра“ після за-ключень рахункових з днем 31-го грудня 1896 виносять: фонд основний 50.000 зр., фонд резервовий 54731 зр. 04 кр., резерва премій 34737 зр. 03 кр., разом 139468 зр. 07 кр.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сейчас по пожежі. В 4-х літах виплатив „Дністер“ 1176 відшкодовань в сумі 309.147 зр. 69 кр.

На житє можна обезпечати ся через „Дністер“ після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре для як найкористийніш уелівя і видає поліси і квити в рускій мові.

Зголошення о уділені агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ І ШКОЛІ

повинна знаходити ся

Народописна карта

українсько-русского народу.

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просвіти“, з виконання в літографічній закладі Андрия Андрейчика у Львові.

Книгарська ціна карти, наклеєної вже на полотні, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просвіті“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскоріше!

Із Найвисшого приказу

Его цїс. і кор. Апостольского Величества

устроює п. к. дирекция льотерійних доходів

XXXI. Ц. К. ДЕРЖАВНУ ЛЬОТЕРІЮ,

з котрої чистий дохід присьвятить ся

ЦИВІЛЬНИМ ЦІЛЯМ ДОБРОДІЙНИМ

сеї половини держави, між ними і 6000 зр. на

„РУСКИЙ ДІМ НАРОДНИЙ“
в Чернівцях.

Ся льотерія обнимає **7816** виграних в готівці,
поділених на

148 виграних головних із **3834** попередними і **3834** слїдуючими

в загальній кількості

165.000 корон в золоті та **100.950** зр. ринських а. в.

Тягнєне послїдує невідклично 10. червня 1897 о 12. год. в пол. Одєн льос стоїть **2** зл. ринських а. в.

Льоси продає і адміністрація „Буковини.“

Льоси можна купити і в п. к. льотерійних урядах, у всіх льотерійних колектурах, в продажах тютюну, в урядах податкових, почтових і телеграфічних, в конторах ви-мїни, в урядах етаций желїзничих і др.

ПОЇЗДИ ЗЕЛІЗНИЦЬ

від дня 1-го мая 1897 після часу середно-європейского.

ВІДХОДЯТЬ З ЧЕРНІВЦІВ

до Неполоківця, Снятина, Львова, Відня	819	854	1232	404	1025
до Глібоки, Гадікфальви, Гатни, Іцман і Бурду- женя	1148	351	832	—	635
до Садири, Бонна, Но- воградці	645	490	—	—	—

З ГЛІБОКИ

до Карапчева, Сторожан- ця, Бергомету, Межабро- дів	814	535	—	—	—
---	-----	-----	---	---	---

Перший поїзд їде на шляху Бергомет, Межабрідів від 1-го марта до 3-го вересня що вівторка і п'ятниці.

З ГАДІКФАЛЬВИ

до Радівця	619	1003	228	612	805
----------------------	-----	------	-----	-----	-----

З ГАТНИ

до Качики, Гурагухора, Вами і Нісоложів	1010	201	—	—	—
--	------	-----	---	---	---

З ІЦКАН

до Сучави	327	630	1009	216	718
---------------------	-----	-----	------	-----	-----

З ВАМИ

до Рус-Модлавини	316	647	915	1132	250
----------------------------	-----	-----	-----	------	-----

Поїзд їде від часу до часу. Розвідати можна на стані Важа, Драгоша і обох Модлавин.

З КАРАПЧЕВА

до Чудова н. С.	854	1007	616	—	—
-------------------------	-----	------	-----	---	---

Перший поїзд їде що понеділка, другий з вихідом понеділка, вівторка кожної неділя.

ПРИХОДЯТЬ ДО ЧЕРНІВЦІВ

з Відня, Львова, Снятина, Неполоківця	1128	320	757	811	619
з Бурдуженя, Іцман, Гат- ни, Гадікфальви, Глібокої	—	809	1212	350	1090
з Новоселиці, Бонна, Са- дири	—	1113	950	—	—

ДО ГЛІБОКИ

з Межабрідів, Бергомету, Сторожанця, Карапчева	635	1037	800	—	—
---	-----	------	-----	---	---

Перший поїзд їде на шляху Бергомет, Карапчів тільки в понеділок; другий поїзд на шляху Бергомет-Межабрідів тільки від 1-го марта до 3-го вересня що вівторка і четверга; третій поїзд не їде в понеділок.

ДО ГАДІКФАЛЬВИ

з Радівця	542	805	115	550	747
---------------------	-----	-----	-----	-----	-----

ДО ГАТНИ

з Нісоложів, Вами, Гура- гухора, Качики	1258	625	—	—	—
--	------	-----	---	---	---

ДО ІЦКАН

з Сучави	412	842	130	630	837
--------------------	-----	-----	-----	-----	-----

ДО ВАМИ

з Рус-Модлавини	842	1259	204	322	545	905
---------------------------	-----	------	-----	-----	-----	-----

Поїзд їде від часу до часу. Розвідати можна на стані Важа, Драгоша і обох Модлавин.

ДО КАРАПЧЕВА

з Чудова н. С.	555	655	—	—	—
------------------------	-----	-----	---	---	---

Перший поїзд їде що понеділка, другий з вихідом понеділка.

□ Поїзд поштовий; * поїзд особий; без знаку поїзд звичайний. Час середно-європейський їде о 46 минут пізніше від черновенського часу; пізній чай-рахує ся від 6 год. вечора до 5 год. 59 мин. рано і занадто єм відсереднює немінут.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарадом Івана Хромовського.

За редакцію відповідає Осип Маковей.

ЧАСОПИСЬ
для
руських родин.

Виходить щодня
крім днів по
неділях і святах.

БУКОВИНА

Редакція і адміністрація в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.

Передплата
10 зр.

1798-1848-1898.

(Кілька думок про ювілей на другий рік).

В Ділі з 17. мая с. р. вичитали ми новину, що краєвий руский комітет виборчий на засіданні з дня 3. (15.) мая, в річницю знесення панщини, постановив: дати ініціативу до торжественного обходження у Львові і в цілій країні в 1898 ім році 50-літнього ювілея знесення панщини як і 50-літнього ювілея розбудження нового життя народного у галицьких Русинів; в тій цілі запросити рускі товариства і інституції зі Львова, щоби враз з ним завязали комітет ювілейний. Відпоручники тих товариств і інституцій мають зібратися нині на перше засідання дня 27. мая о 3. годині по полудні в сали львівського Народного Дому і рішити між иншим о дальших записках до комітету і до участі в приготівляючих роботах до ювілейного торжества.

Подаючи сю новинку, Діло додало тоді ще замітку, що „сраву торжественного святкування ювілея знесення панщини і розбудження нового життя народного у галицьких Русинів порушено найперше дня 8. мая на засіданні виділу Народної Ради, на котре були запрошені також члени товариства заа виділу. Після довшої дискусії порішено передати ту справу Краєвому рускому комітету виборчому, яко вишновшому з вільного вибору всіх Русинів і обіймаючому в собі всі рускі сторони, щоб він займав ся зложенем ювілейного комітету, котрий відтак поведе справу далі. В торжествах мусить очевидно взяти участь цілий нарід, як у Львові так і в цілій країні.“

Отже народська Народна Рада повірила обхід знесення панщини і розбудження нового життя народного краєвому комітету виборчому, зложеному з народівців і москвофілів.

Сей комітет розіслав записки до 17. львівських товариств і інституцій руских — і нині у львівському Народнім Домі відбуває ся спільна нарада над ювілейними обходами.

*

Президія краєвого руского комітету виборчого складає ся з тих людей (підкреслені імена — то москвофіли): Головою его єсть бувший посол до ради державної о. Іван Озаркевич, чоловік старої дати і тип галицького давнього Рутенця. Заступниками єть два давні щирі приятелі: Юліан Романчук і Богдан Дідицький! Секретарями, аби нікому кривди не було, вибрані також народовець і москвофіл: др. Євгеній Петрушевич (виїхав зі Львова) і кандидат нотаріальний Роман Бачинський. Біжучі і менші справи має полагоджувати комітет ексекутивний, що складає ся, окрім президії зі всіх прочих у Львові пробуваючих членів повного комітету, а іменню знов народівців і москвофілів: Василя Нагірного і докторів: Ярослав Кулачковського, Костя Левіцького, Юліана Ілєвича, Волод. Ясеніцького і Льва Павленського.

Повний комітет складає ся також з народівців і москвофілів.

Комітет сей переводив вибори. Ми і радикали не годили ся на таку спільну акцію народівців з москвофілами, яко не моральну. Але Діло писало тоді (в грудні 1896 р.), „хто в свідті хвиливу тактику партію вчисляє до програми?“

Таким чином галицькі народівці і москвофіли, хоч певно противники Єзуїтів, прийняли і санкціонували єзуїтську мету: цілї освячує средства.

*

Ся метода не моральна.

Програма народівців вишня, а москвофілів нижня, цілї у них не одна, тільки ворог один і той сам. Коли москвофіли в акції виборчій на око немов зробили уступку народів-

цям тим, що кандидатами на послів поставили майже самих народівців, то в тім ніхто не добачив їх капітуляції на річ народівців, тільки добачив просту холодну рахубу: правительство москвофільських кандидатів уже перше не допускало на послів, а сего року ті кандидати могли мати ще менші вигляди на вибір, як опозиційні народівці. Було би нерозумно зі сторони москвофілів там іти на власну руку, де кінець виборчої борби був би крайно нещасливий для партії. В спільці з народівцями ми заховали і на будуче десюгн власної партії на тім інтерес.

Народівці і москвофіли мали цілї неодну і ту саму, тільки ворога мали одного. Не цілї власні були головною причиною спільної акції, тільки спільний ворог політичний злучив ворогів національних. Народівці і москвофіли, коли б вибори були їм повели ся по їх думці, при найближніх виборах були би розійшли ся, бо вже мали би ґрунт, на котрім могли би робити для власних партій.

Вся їх сегорічна акція виборча мала передовсім на цілі побіду на ворозі, а щоб та побіда була можлива, то мусіли мобілізувати і дотеперішних противників домашніх. „Побиймо перше ворога, а потім уже дома зробимо поміж собою лад“ — така, як з фактів видно, була провідна думка краєвого руского комітету виборчого.

*

Вибори минули ся.

Руский краєвий комітет виборчий в Галичині своїх послів не вибрав. Що головна вина того не спочиває на ній — то інша річ. Заслуга его, що нарід справді розворушив. Розголосовано народова, що має реальну, близьку цілї, вибори послів, нарід се порозумів і боров ся. Не входив у се, що загадують у своїх головах проводирі, Романчук і Дідицький, кождий сам для себе і для своєї партії: зрозумів лише, що ворог їх то ворог і его — і боров ся.

59)

ЗАЛІССЕ.

Повість

ОСНПА МАКОВЕЯ.

(Даліше).

По другім висвяченню на днякона в тижни відідали его на пресвітерії сестри Наталка і Зоня і брат Генко, питомець духовної семінарії. Прийшли і зовсім прибили его сумною вісткою, яку одержали від матери, що батькови щораз гірше. Сестри плакали, Наталка не знала, що чинити: хотіла бути на висвяченню брата і хотіла хоч би зараз їхати до дому. Мала іти ще раз на вечерок, а тепер уже не іде. Без потреби приїхала до Львова: для тих двох вечерниць у львівській Рускій Бесіді не варто було трудити ся...

Стали ще раз перерхувати лист матери і виміркували, що Наталка може ще остати ся тих кілька днів, поки брат висвятиться, а потім цей его зараз пустять на волю, то всі разом пойдуть до дому. Наталка остала ся. Славко вже не жартував з товаришами.

В суботу перед третім висвяченням

прийшла до него Наталка. Розповіла ему новину, що на улиці випадково стрітила ся з Манею Заборовекою. Він налякав ся.

— І що ти їй сказала?

— Сказала, що завтра ти вже будеш євхаристією...

— А она?

— Так побідила, що страх! Питала ся, чи ти оженив ся. Я їй кажу, що ні. Кілька хвиль не відзивала ся, йшла зі мною, потім просила мене, щоби я відвела єї до тітки... а говорила так тихо як би мала зімліти. Она тебе любить, Славку!

— А далі що?

— Питала ся, чи могла би завтра прийти подивити ся на твоє висвяченне.

— І прийде?

— Прийде.

— На що? То цілком не потрібно.

— Що тобі шкодить?

— Я не хочу — боронив ся Славко нетерпеливо.

— Я-ж не піду завтра казати їй, щоби не приходила.

— Ну, вирочім нехай приходить. Нічого страшного. І більше ти з нею не говорила?

— Ова, видно, не знала що ти задумав висвятити ся безженним.

— Повинна була знати: я-ж єї батькови казав.

— Може їй батько не сказав.

— І кажеш: побідила дуже? Бідна, нехай родичам подякує! —

Отся новина була для Славка дуже прикра. Він не бажав собі, аби она була на висвяченню его, бояв ся стріти з нею, хоч не почував за собою ніякої вини; не міг придумати перших слів, які би міг промовити до неї — і zarazом здавало ся ему, що таки, коли б зійшов ся з нею, рад би був тому, як той чоловік, що був виставлений на велику покусю, а не піддав ся їй.

Цілий вечір і пізно в ніч думки его снували ся то біля ліжка хорого батька, то біля зажуреної діточки. Одна журба другу перемагала: спомини з минувшини мішали ся з почутем сумної теперішності; сумніви розбивали душу, як подвійне. В селі розмови товаришів сякали, до котрих приїхали жінки, щоби на другий день бути на їх висвяченню, пригадували ся ему водно, як збітки безжурних школярів, а власні думки немов робили его перед

Що в тій борбі появили ся і правдиві герої в епіках, се вже не заслуга провідників ані комітету, як не може бути заслугою генерала, коли в битві воїні сей або той покаже незвичайну відвагу і хоробрість.

По виборах згаданий комітет не розійшов ся, а остав ся далше. Тепер бере ся святкувати народні ювілеї, між иншими і ювілей нашого народного відродження. Що-до того відродження, то на другий рік маємо подвійну причину святкувати его: бо мине 100 літ від появи Енеїди Котляревського і мине 50-літ від розбудження галицьких Русинів в 1848 році.

Руский кр. комітет виборчий — як виходить з *Діла* — не думає обходити ювілей Енеїди, старший, більше загальний, бо обнимає всю Україну-Русь, лише ювілей австрійської Руси, провінційальний. Чому оно так, не знаємо, а на здогади не хочемо пускати ся. Чи оно москвофілам не в лад обходити ювілей і України, чи народовцям не pozwalaє на се провінційальний патріотизм (про який ми писали в числі 106, в статі „Від Вислока аж по Дон Русини всюди автохтон“) — не знаємо; на кождий випадок оно чудно буде виглядати, коли одні народівці згадають нарік і Котляревського, а другі в спілці з москвофілами его не будуть згадувати.

*

А тепер пригляньмо ся сему питанню. Як сказано, до виборів залучив народовців з москвофілами один спільний ворог, бо вжеж ніхто чей не буде підозрівати їх, щоби однаковий спосіб розуміли добро народа і то добро ставили собі за ціль. Кожда з тих партій розуміє добро народа по своему.

При обході ювілеїв на другий рік спільного безпосереднього ворога, такого як при виборах, не буде. Будемо святкувати ювілей, не щоби ворога перемогти, тільки щоби себе на душі піднести. Посередню виїде се на маніфестацію і против тих, що наш нарік гноблять, але се дальша ціль ювілеїв, а близька ціль: обчислити свої власні сили і здобутки за сто взгледів 50 літ національного розвитку.

Яким правом, яким чолом мають і москвофіли святкувати хоч би 50-літний ювілей національного розбудження австрійської Руси, того ми ніяк не можемо зрозуміти. Хіба що знов се національне відродження будуть они розуміти по своему, а народівці по своему. Той ди-

дикий, що 1866 року засудив Русинів на смерть, має нарік уряджувати ювілей з Романчуком, що 1868 року в спілці з другими заснував Прогресивіт! —

Се чисто галицька комедія: спільний комітет виборчий тї не має найменшої радії щось починати, бо се не вибори, не політична боротьба з противниками, се має бути ювілей програм и народної а не тактики політичної!

*

Зрозуміла се наша академічна молодіж у Львові з Товариства Громада і на запитання до участі в нинішній нараді, підписані Дідичем, відповіла так:

„Ч. 243. Виділ українсько-руського товариства „Академічна Громада“ рішив одностайно не брати участі в комітеті, зложенім з делегатів українсько-руських і москвофільських львівських товариств, завязанім в цілі відсвяткування 50-літнього ювілею знесення панщини і нашого відродження, а то з слідуєчої причини: В склад комітету ввійшли люди, котрі не лишень не признають нам права до самостійного розвитку, але котрі працювали і працюють над тим, щоби на Галицькій Русі вцілювати найгрубіший обскурантизм та сервілізм і котрі не жахають ся найнегідніших средств там, де ходить о збаламучене публічної опінії, або о здоптане того, що носить на собі знамя українсько-руське.

Українсько-руська молодіж занадто свідомо своїх національних принципів і занадто сильно вірить в будучність свого народу, щоби мала в передодні 50-літнього ювілею народного відродження і в хвили, коли ширяюча з кождим днем свідомість народна різко пятає всяких зрадників народних, дучити ся з тими, для котрих не має инших слів крім погорди.

Ухвалою сею закладаємо заразот протест в імени всієї свідомої українсько-руської молодіжкы проти того, щоби ренегати нашого народу промовляли до нього, яко заступники, та підписували ся під назву Русинів.

Львів дня 25, мая 1897.

За виділ товариства „Академічна Громада“

Сидор Голубович — голова.

Гриць Горбатий, за писаря.

Честь нашій молодіжкы, що береже програму народу!

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 24-го мая 1897.

Конкурс на посади молодших учителів при шестикласовій школі народній в Сереті з німецькою і волоскою викладовою мовою, розписує серетська повітова рада шкільна. Туди треба посилати достаточну підперті подана в урядовій дорозі. Посланий речинець до кінця червня с.р. — Конкурс на посаду секретаря при черновецькій промисловій школі розписує краєве правительство. Платня 600 зр. річно. Жадає ся обізнаня у веденю кореспонденції і рахунковости в німецькій мові. Подання треба писати до міністерства просвіти а внести до дирекції промислової школи найдалше до 1. липня 1897.

„Наша Монархія“. Край австрійської корони в часі 50-літнього ювілею панованя Его ц. і к. Апост. Величества Франца Йосифа I. Вдане Ілія Лавренція, наклад ц. к. Університетської книгарні Юрія Шелиньского, Відень. 24 зошити широкого формату по 1 короні а. в.

Перший раз подають тут таке діло, котре безперечно визнає радісне чувство задоволення у кождого патріота, що душею і тілом належить до своєї тїснійшої батьківщини та до своєї великої і гарної вітчизни. Се діло, що з появою посліднього 24-го зошита в грудні 1898 буде становити прехорошу книгу рідкої вартости, буде упорядковане після провінцій. Види найважливіших будівель столичних міст нашої часті держави та найкрасні види околиць австрійських коронних країв будуть представлені в образах і обяснені описами.

Старинні твердині і замки, церкви і наплати місця купелів, гори і долини, одним словом: все, що заслугує з огляду на історію, спосіб будови, красу або сценерію і положене, щоби се увіковічнити в образах, увійде до видавництва „Наша Монархія“. Кождий буде міг оглядати в тій книзі найкрасні і найхарактеристичніші місця з кождої епохи, з кождого краю коронного у вірних, повних жити образах. Образи рідного краю припадуть кождому до вигоди та викличуть милі згадки, які ще доновинть текст до тих образків, що буде друкуватись на чотирох головних, краєвих мовах, німецькій, чеській, польській та італійській. Цілість виявить до-

часом старим, багатим в досвіді. В серцю его відзивало ся на хвилю щось, немов задрієть до товаришів, котру в другій хвилі поборовало почуте доброго не самолюбного вчинку. Пробуджений на хвилю жаль за близше неозначеною стратою зникав чим скорше перед холодною думкою, що до розбору его положення приступала зі старечим спокоєм.

Тяжкий вечір мав Славко перед своїм висвяченням.

В неділю підчас висвячення Славко кілька разів споглядав у ту сторону, де в лавках сиділи сестри, Дорош і брат Генко. Мані там не було. Дивувало се его троха, але заразот і рад був з того. Аж коли вже церемонія скінчила ся і він, утомлений та почервоїлий, вертав ся з пресвитерії до сестер, нараз в дальших лавках побачив її. Сиділа з похиленою головою і не дивила ся на него.

— Мані є — шепнув він сестрам так, як би просив у них поради, що єму чинити.

Сестри оглянули ся: — Ходім до неї.

— Ото з тебе зух! — закнив собі Дорош з Левіцького.

Левіцький зрозумів ті кпини і з міною, на хвилину і надто жалісною і розчарованою а на хвилину надто поважною і гор-

дою, приступив з сестрами до Мані. Мані вже виїшла з лавки.

— А ми й не знали, що ви також тут. Чому-ж ви до нас не присіли? — почала Зоя.

— Я спізнала ся — відповіла Мані тихо, підійшла до Славка і подала єму мовчки руку. — Ви не гніваєте ся на мене, о. Левіцький, що я спізнала ся на ваше висвячене? — питала ся з таким задумчивим, а любим усміхом, з таким легенько докірливим поглядом! — Я не могла; тітка не пускала.

Левіцький мовчав; добре хоч, що сестри виручили его в розмові.

Вийшли з церкви.

— Коли їдете до дому? — питала ся Мані в Левіцького, не в сестер его.

— Я вже тепер просив, щоби мене пустили. Мушу доконче їхати до батька...

— Дасьте мені знати, коли поїдете? Дайте, дайте знати; то поїду з вами, з Наталкою, з Зоєю. Зоя, чує, також їде; то мені не потрібно иньшої опіки в дорозі.

— Ваш батько готов гнівати ся.

— Не журіть ся; я вже не дитина.

— Мене пустять мабуть уже завтра. Нині мені скажуть. Я вас повідомлю.

Вийшли на площу св. Юра і пустили ся в місто. Славко чудував ся спокоем Мані. Розмаляла зі всіми, а кілька

разів і зажартувала собі так легенько, незначно, як би не бажала обидити товариство, зажурене тяжкою недугою батька.

Відвели її до дому, а самі пішли до Дороша на обід.

На другий день прийшла телеграма від матери, щоби доконче всі приїздили, бо батько жде... Се вижидане батька затревожило всіх невміру.

Славкові і Генкові дозволили зараз відїхати.

Післанцем повідомили Маню, що їдуть. На двірці справді застали її разом з тіткою. Тітка познайомила ся зі всіми і повірила братаницю опінії о. Левіцького. Нарікала, що Мані ні з того ні з сего нараз доконче забавляє ся вертати до дому — так що годі було їй відмовити. Видко, навкучило ся їй уже у Львові. Наталка і Зоя були маломовні; они нині вже кілька годин плакали і раді були на крилах злетіти до Задіся. Наталка нарікала на себе, що дала ся намовити їхати до Львова в такий час, коли батько дома хорий. Здавало ся їй, що тій недужій она винна, і не могла затаїти тихого хлипаня навіть поміж чужими людьми на двірці.

А вже в окремім передїлі воза, де всі, крім Дороша, що не міг виїхати, засіли, обі сестри не могли здержати сліз і знов заплакали. Довго старала ся Мані їх успо-

перша не одному, які багаті наші провінції хороними будівлями і незрівняними, величавими красивими, що сьміло можуть рівняти ся до найславніших околиць чужих країв. На поодинокі краї, що відзначають ся величиною, або чим небудь иншим н. пр. на Чехи, Низшу Австрію, Тироль, призначені в творі два або більше зошитів, а для решти країв припадає по одному зошитови.

Сей твір не повинен бракувати в жаднім домі кожного доброго патріота: се буде народна книга в найліпшій значіню того слова, окраса кожного книгозбору і кожної сьвітлиці.

Перший зошит, що лежить перед нами, обнімає разом з титулом і переднім словом 28 сторін. Образи виконані як найстаранніше: зачинає їх вид нової брами цесарського двору у Відни. Дальше настуває вид Праги, Чернівців, Львова, Кляйенфурту, Любляни, Трієсту, Берна, Лінцу, Сольногогороду, Грацу і Інсбруку. При образах суть текети Е. Кайтера, др. Юрія Гута, проф. др. Кайндля, М. Розлого, І. Гітцалера, П. Радіча, Павла Марії Лякромі, проф. О. Стокляски, др. А. Шльосара і радника двору Германа. Ціну установлено тому таку низьку в порівнянню з тим, що подає ся, щоби для найширших кругів зробити сей твір приступним.

Замітимо ще, що опрацьоване обясняючого тексту про Буковину поручено нашому знаному, черновецькому проф. др. Кайндлеви, що своїми етнографічними працями про жите-буте буковинського, особливо ж руского народа здобув собі славу. Се стає найліпшою запорукою, що буковинський зошит вийде сьвітло так що-до вибору ілюстрацій як і що-до річевих, цікавих обяснень.

Що допомогло? Займила ся була етайня в Чернівцях у господаря Дьордія Капицького, найближшого сусіди тамошньої школи. На давній знак пустила ся шкільна дівтора: одні по коновки до сусідів, другі до дзвінка. Відтак всі забралися носити воду з поблизького потоку під доглядом учителів і в короткім часі зьлокалізували огонь. Але коли они порали ся коло стайні, Дьордіха ратувала хату на свій спосіб. Думаєте може, що носила воду, або хоть сьвятий образ поставила на стріху? Ні, деж там! Она розібрала ся до нага і бігала три рази довкола хати. Огонь потах, хата остала ся ціла, а Дьордіха і всі селяни, що єї виділи, присягли би, що єї безсмертна біганина допомогла найбільше. Навіщо на

Буковині асекурації і сторожи огневої, коли маємо такі народні, добрі, хоч певно непримичні способи на пожар!

Знайд границі пишуть нам: 25. мая застрілив російський воєк Лаврентій Луцина свого товариша і втік на австрійський бік. За ним пустился російський вахтмайстер і австрійський жандарм на конях в погоню, і прийшли до Чорнавки о 6. годині. Але дезертер перед шістьма годинами пустился був далі в напрямі до Добринівців. Здає ся, що тут дістав за гроші хлопську одежу і перебрав ся. Має на дівій щоді бордавку.

Вже ходить трамвай в Чернівцях — але тільки на пробу. Вчора злягло все, що жие в місті на улиці від міського огорода аж до латинського костела низше ринку, щоби побачити єю першу пробу. Проба пішла добре і без жадного випадку. На тій просторони буде ходити трамвай від початку червня а дальше до залізничі і до мосту на Прутї отворять шлях пізнійше.

Фанатизм. Недавно тому доносили часописи, що в Росії коло Одеси найшли замуrowаних в одній нивниці 8 а в другій 7 трунів. Се були раскольники (релігійна секта), що з обави перед кінцем сьвіта, котрий заповів якийсь тамошний новочасний пророк, дали себе добровільно замурувати, щоби згинуті голодовою смертю. Тепер знов доносять з міста Тирасполя про страшене злочинство, якого допустив ся раскольник Федір Ковалев. Від якогось часу зникали в Тирасполі хлопці в віці від сім до вісім літ. Тих хлопців викрадав Ковалев і закопував живцем за містом. До тепер віднайшла поліція дванадцять трунів. Ковалев признає ся до вини з цілим спокоєм душі і каже, що він закопував живцем діти, бо так учить его віра. Оповідає, що звичайно закопував по кілька дітний нараз о півночі і відтак молив ся за них до самого ранку, доки не замовили тихі стони дітний під землею. Людність Тирасполя і околиці страшно зворушена тим випадком, бо ще кілька дітний бракує а Ковалев не хоче нічого більше казати, чи він їх також може де закопан.

Пригода в кирици. В Молоді хотів тамошний господар Василь Комаринський направили свою кирицю. Тому що кириця глибока на 27 метрів, віддав на праву єї майстрови Іванови Гросульови. Коли майстер спустился до кирици, занепокоїли ся всі, що він не дає о

собі жадного знаку життя. Кликати і кликали з гори а з доду ішов тільки глухий відголос власних слів. Тоді 24-літний порубок Юрко Йосип казав спустити ся у ведрі на долину. Не успів ще зійти до половини глубини, коли на горі побачили, як він перекинувся з ведра і упав на долину. Люди не могли витолкувати собі того, але сам властитель нещасної кирици, 67-літний старець рішив ся спустити ся у темну пропасть. Ведро пішло знов у долину і незадовго витягнули его знов порожним а нова жертва не давала по собі жадних ознак життя. Тепер вже ніхто не важив ся лізти у таємничу челясть. Люди додумували ся, що в кирици назбирало ся нездорового повітря і оно не дає приступу до кирици. Повідомили о цілїм випадку черновецьке староство, а оно звернуло ся до маїстрату з просьбою, щоби вислав до Молоді відділ огневої сторожи для ратования нещасливих. Сторожа огнева удає ся на місце нещастя, але там вже люди виношували повітре з кирици і витягнули усіх трех нещасливих — бездушними трупами. Лікар сконстатував смерть через удушене шкідливими газами. Майстер Гросульов оставив вдову з шестеро дрібними дітьми, Йосип був нежонатий а Комаринський вдовець, що мав одну замужню доньку. Може не було би прийшло до такого нещастя, коби були ужили тої осторожності, щоби спускати ся зі сьвітлом у яму. Як сьвітло згасне, то знак, що чоловік не може там дихати.

Дрібні вісти. Польовий Михайло Морешак в Цурині черновецького повіту заскочений тучею в неділю дня 23. с. м. сховав ся до шони. Тут поразив его удар грому і на другий день знайшли его пошарпаного трупа. — В Кляйнівцях посварили ся два Липовани Семен Грігїфов і Леонгін Ісаков. Зі сварки вийшла бійка, в котрій Ісаков ударив противника фляшкою від горівки так сьильно, що він повалив ся мертвий на землю. — В суботу тамтого тижня отворено в Льондонї новий тунель поїзд Тамизу. Довжина его виносить 6200 етїв, широна 16 етїв. Для піших є дві осібні стежки. Будова тревала пять літ.

коїти, поки і сама заплакала але так гірко, що то не лише сестри, але і братів здивувало. Тоді сестри сіли собі коло Манї праворуч і ліворуч, взяли єї за руки, стали єї просити, аби не плакала, цілували єї, самі крізь слези усміхали ся, аби тільки єї розвеселити.

Славковий переходив мороз тілом, коли дивив ся на ту подію; він розумів сей плач Манї...

Але розмови між ними і до самого дому не було такої, щоби Маня хоч яким словом виявила скриту причину свого смутку. Жалувала Зоню і Наталку, пригадувала собі недугу своєї матери, і їй жалко стало. Казала так, але в єї сумних очах, якими нераз спозирала на о. Ярослава, можна було вичитати ще одну причину плачу...

На стації де висіли з залізничі, вже ждали на них сані, на котрі зараз і сіли. Цілу дорогу тільки часом перекидали ся словами поміж собою; сестри все лиш наказували фірманови, аби поганяв скорше та випитували ся, що чувати дома. Фірман знав лиш одно, що з панотцем зле. Нині вже по двох лікарів їздив.

Перед двором в Залісїю станули. Заборовський був тоді на подвірю і здивував ся, побачивши Маню. Вибіг против неї, за-

чав винитувати ся — але Левіцкі вже не слухали їх, казали гнати до дому.

Дома на ганку стояла заплакана Горюшинська і привитала їх словами: — Добре, що ви вже приїхали...

Брати і сестри і не витали ся з нею, а просто пішли до комнати, де лежав хорий батько. Ступали легенько, мов би батько спав, а они не хотіли его збудити. Але батько не спав, тільки лежав, тяжко віддихаючи і мов без памяти.

Увійшли в комнату, о скільки можна було, без стуку. Там стояла бабуса і мати. І з ними приїзжі не витали ся, не чули потреби. Переглянули ся тільки всі своїми почервонілими від плачу очима і вже себе розуміли. Доньки мали очевидну охоту припасти до ліжка з великим плачем, але бабуса суворим поглядом здержала їх від того. Сама приступила до ліжка і промовила над самою головою недужого: — Василю, діти приїхали.

О. Василь тільки застогнав глухо. Діти ледви здержували ся від плачу. Славко тремтів на цілїм тілі.

— Василю, діти приїхали.

Треба було недужому ще кілька разів повторити єю вістку, заким він по тяжкім отупінню прийшов троха до памяти.

— Славко є? — були его перні слова.

— Є, вже висьвячений — відповіла мати.

— Піднесіть мене троха — просив хорий.

Его піднесли на подуниках, він блукав хвилю очима по комнаті, поки не замітив Славка на вколінках у свого ліжка. За Славком всі инші діти попадали на коліна та поспирали ся на ліжко.

— Всі ви ту? — спитав ся о. Василь.

— Малих нема — відповіли ему.

— Прикличте їх.

Прикликали Мариню, Клявдзю, а малу Владзю принесли на руках.

О. Василь оглянув цілу свою родину — а всі заховували ся так тихо, навіть мала Владзю мовчала, тільки дивила ся на всіх цікавими очима — оглянув і став відмовляти молитву, похиливши голову на груди. Потім з тяжким трудом троха підняв тремтячі руки і прошепотів:

— Най вас Бог благословить і я благословлю.

Доньки не могли здержати плачу і захлипали. Але бабуса сказала їм таким голосом „тихо“, що всі відразу замовкли, лишне Владзі і малій Клявдзі вже на плач зібрало ся.

(Далше буде.)

Для панів учителів!
INSPECTIONSBERICHT,
Jahresausweis
і Шкільні повідомлення
(Schulnachrichten)
 е на складі
 в друкарні „Рускої Ради.“
 Просимо о замовлення.

LINIMENT. CAPSICI COMP.

aus Richter's Apotheke in Prag.

Beim Einkauf dieser anerkannt vorzüglichen, schmerzstillenden Einreibung, die in allen Apotheken vorrätig ist, sehe man stets nach der Marke: „Anker“.

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень
 у Львові в домі „Просвіти“ Ринок 10.

перше і одинокє руске товариство асекураційне, обезпечає будинки, скот, господарські знаряди, збіже в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкідливого огня за можливо найнижчою оплатою.

Дністер розпочав пятий рік своєї діяльності. Фонди „Дністра“ після закінчення рахункових з днем 31-го грудня 1896 виносять: фонд основний 50.000 зр., фонд резервовий 54731 зр. 04 кр., резерва премій 34737 зр. 03 кр., разом 139468 зр. 07 кр.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сейчас по пожежі. В 4-х літах виплатив „Дністер“ 1176 відшкодовань в сумі 309.147 зр. 69 кр.

На житє можна обезпечити ся через „Дністер“ після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкращіші умови і видає поліси і квіти в рускій мові.

Зголошена о ухвалені агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ І ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українсько-руського народу.

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просвіта“, а виконана в літографічній закладі Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарська ціна карти, наклеєної вже на полотні, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просвіті“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Із Найвисшого приказу

Его цїс. і кор. Апостольского Величества

устроює ц. к. дирекция льотерийних доходів

XXXI. Ц. К. ДЕРЖАВНУ ЛЬОТЕРИЮ,

з котрої чистий дохід присвятуєть ся

ЦИВІЛЬНИМ ЦІЛЯМ ДОБРОДІЙНИМ

сеї половини держави, між ними і 6000 зр. на

„РУСКИЙ ДІМ НАРОДНИЙ“
 в Чернівцях.

Ся льотерия обнимає **7816** виграних в готівці,
 поділених на

148 виграних головних із **3834** попередними і **3834** слідуючими

в загальній скількості

165.000 корон в золоті та **100.950** зр. ринських а. в.

Тягнене послїдує невідкладно 10. червня 1897 о 12. год. в пол.

Оден льос стоїть **2** зл. ринських а. в.

Льоси продає і адміністрация „Буковини.“

Льоси можна купити і в ц. к. льотерийних урядах, у всіх льотерийних колектурах, в продажах тютюну, в урядах податкових, почтових і телеграфічних, в конторах виїми, в урядах станцій желїзничих і др.

ПОЇЗДИ ЗЕЛІЗНИЦЬ

від дня 1-го мая 1897 після часу середно-європейского.

Відходять з Чернівців						Приходять до Чернівців					
до Неполоківця, Снятина, Львова, Відня	819	854	1232	494	1025	з Відня, Львова, Снятина, Неполоківця	1128	320	757	811	619
до Глибоки, Гадікфальви, Гатни, Іцкан і Бурдуженів	1148	351	832	—	635	з Бурдуженів, Іцкан, Гатни, Гадікфальви, Глибокої	—	809	1212	350	1009
до Садагуря, Бояня, Новоселиці	645	430	—	—	—	з Новоселиці, Бояня, Садагуря	—	1113	950	—	—
з Глибоки						до Глибоки					
до Карапчева, Сторожинця, Бергомету, Межибродів	814	535	—	—	—	з Межибродів, Бергомету, Сторожинця, Карапчева	635	1087	800	—	—
Перший поїзд їде на шляху Бергомет, Межиброди від 1-го марта до 3-го вересня що п'ятірка і п'ятниця.						Перший поїзд їде на шляху Бергомет, Карапчево тільки в понеділок; другий поїзд на шляху Бергомет-Межиброди тільки від 1. липня до 31. вересня що понеділок і четверга; третій поїзд не їде в понеділок.					
з Гадікфальви						до Гадікфальви					
до Радивів	610	1003	228	612	805	з Радивів	542	855	115	530	747
з Гатни						до Гатни					
до Качика, Турчумора, Вами і Кішинева	1010	201	—	—	—	з Кішинева, Вами, Турчумора, Качика	1258	625	—	—	—
з Іцкан						до Іцкан					
до Сучави	327	630	1009	216	718	з Сучави	442	842	130	630	837
з Вами						до Вами					
до Рус-Модзавиці	316	647	913	1132	250	з Рус-Модзавиці	842	1250	204	322	545
Поїзди їдуть від часу до часу. Розвідати можна на станціях Вами, Драгоша і обох Модзавиць.						Поїзди ходять від часу до часу. Розвідати можна на станціях Вами, Драгоша і обох Модзавиць.					
з Карапчева						до Карапчева					
до Чудова н. С.	854	1007	615	—	—	з Чудова н. С.	555	555	—	—	—
Перший поїзд їде що понеділка, другий з вівторком по неділку, в'їзний кожної дня.						Перший поїзд їде що понеділка, другий з вівторком по неділку.					

□ поїзди вівторка; * поїзди особливий; без зв'язку поїзди між ними. Час середно-європейський (до 0.16 минут пізніше від чернівецького часу); півний час рахує ся від 6 год. вечором до 5 год. 59 мин. рано і означає ся підчеркнутих минут.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях підзарядом Івана Хроменського.

За редакцію підписує Осип Маковей.

ЧАСОНИСЬ
для
руських родин.
Виходить щодня
крім днів по
недільх і святах.

БУКОВИНА

Редакція і адміністрація в Чернівцях ул. Петровица ч. 2.
Передплата
10 ар.

3 життя наших селян.

II.

Про поздоровлюван селян пише нам п. В. І. таке:

„Скоро вам не подобають ся мої гадки про поздоровлюван, то научіть мене іначе і я певно не буду тим, що не хоче дати переконати ся. Кажете, як здібють ся де на дорозі, то молодший „сурдутовець“ має старшому сердакови вперед поклонити ся. Часом вік годі раз пізнати, а хоть би і можна, то сю річ не відси треба розбирати. Треба знати, хто кого потребує, хто до кого прийшов. Увійде старший чоловік до чужої хати, то хоть би лише дитину застав, нехай її поздоровить.

Прийде наш сивий мужик до уряду то і там собі цини не знає. Ви навчаєте, що тих урядників ми годуємо, тож они слуги народу. Ніби так оно є, але треба, щоб кождий урядник сам годував ся, то значить, щоб на себе сумлінно заробляв; хоч і я признаю, що він є слугою народа, лише інакше то розумію. Кождий світлий чоловік служить народови, народній справі, отже повинні і діди і сьвященник і всі урядники служити народови. Розсудний газда повинен цирого слугу називати своїм приятелем, бож він може на него спусити ся. Дуже злий вплив роблять на наш нарід слова: „урядник то слуга“, бо теперішні газди раді би із слуги зробити невідьмака. Урядник повинен народній справі в такий спосіб служити, як то лиш світлі одиначі толкують: знов знайшли би ся в народі особи, що жадали би від урядника сповнення своїх особистих бажань. Отже здає ся мені, що то цілком на місці, коли селянин, вступивши до уряду, урядника перший поздоровить.

Ви кажете, що урядник має поздоровити перший селянина. І єе я розумію. Але єе особлива грічність дала би виконати ся лиш су-

проти таке грічного чоловіка. Виходимо часом приходячим на ветрічу і витаємо їх вперед. Але наші селяни ще до того не дійшли. На такий спосіб можна би жадати, щоб селяни проходив перед їх хатою вперед поздоровляли, але я знаю, що надармо будете доминати ся того.

Коли же сердак де з сурдутом здіблять ся, то дайте їм волю, нехай зоймає перший капелюх той, що чує ся меншим або чемнийшим. Оба нехай будуть однакові цини, кождий для себе задля свого розуму, чести і такту. Коли я пізнаю честь і розум якогось чоловіка, то буду старати ся вперед его поздоровити, як він на то від мене заслугоє. А треба знати, що наші селянини прихильного і доброго чоловіка не хоче поважати, а шанкує все лиш тим, котрих боїть ся.

Я зауважав, що і простий чоловік хоче не одно для себе використати. У нашого народа є звичай, що хто йде, той поздоровляє того, що стоїть. Того жадає сердак і від сурдутового, і щоб приневолити сего вперед до поздоровлення, стане і чекає, чи справді сей зойме шанку. Послухайте ще оден правдивий случай. На селі є острій звичай, щоб чоловікови при роботі сказати: Боже помагай! Прийшов один панотець на поле, щоб улігнути ся у своїх сільників о те, що ему після згоди належало ся. Прийшовши аж до людей (то були ті селяни, що ходять в камизельках), зачинає истерпедиво уминати ся. Але оди приступив до него і каже: „Ви не знаєте що нам при роботі вперед належить ся? Зарраз!“ Річ була така, що панотець не сказав „Боже помагай!“

Кажете, нехай мужик не цілує урядникови руки. Се ваша свята правда. Поцілуєки людям такі придатні, як возови пята колеса. Лиш не сердака би тут поучати, але інтелігентного, чому сей дає свою руку цілувати. Мужик тут так справує ся, як его інтелігентні виховали. Они ідуть з прикладом наперед. Цілують ся в уста два рази і три рази і то не лише в хаті, але і на улиці і на ринку в Чернівцях! Цілують і

дам в руку і кажуть, що їм належить ся особлива увага, першество; хоть то лиш так говорить ся, бо справді жєнщини у нас ще не еманциповані. Справедливе було би сказати, жєнщина не ліша і не гірша від мужчини, обоє рівні; отже дама може таке подати руку мужчині. Дятого не обелиймо нікому ні рук ні уст і не згіршаймо нарід.

Селяни вже в цілованю не мають міри. Цілують діди, панотця, урядника, учителя, дяка, двірника, жиди, а і межі собою цілують ся в кулаки.

Але не треба гадати, що сердак уже справді так понижає ся, а других величає. То він лиш для ока робить і каже: коруна ми з голови не спаде, а може шкєри на тілі більше лишить ся.

Для того мені здає ся, що не добре вмовляти почуте величости в чоловіка, котрий не годен сам її пізнати, бо легко стане ся гордим. Передовсім треба наших селян виховувати на чесних: щоб не лише себе не понижали, але і другого честь шанували; виховувати на мислячих і розумних людей; щоб мали до життя потрібні відомости, а все инше і панство придуть самі від себе.“

* * *

В словах п. надчителя В. І. багато находимо правди. Ми лиш доповнимо їх кількома замітками.

На нашу селян в нашім краю можна би згодити ся, она в декотрих сторонах навіть дуже мальовнича, треба би лиш викинути або переробити з неї то, що не практичне і негарне, що з гарної будови тіла робить страхонуда на горобій, а тому нашу також пєдибуємо часто. Взяти гуцульський книтар, а з долів широкій сердак, в котрім рукави починають ся трохи не на літках, то зараз видко що гарне а що погане. В Альпах і Баварії похонили Німці відєнську таядитну ношу і стали покидати свою гіреку. Заложили ся товариства осібні, аби нарід того

61)

ЗАЛІСЯ.

Повість

ОСИПА МАКОВЕЯ.

(Конець.)

Бабуся підсунула окуляри на ніс і слухала з побожностю різних промов. Пили на здоровле владика, діди-колятора, дєкана і цілої родини Левіцких в руки бабусі. Бабуся ні з того ні з сего нагадала собі свого покійного сина о. Василя і проєздила ся. Послухала ще кількох промов — і вийшла до кухні подбати за чорну каву.

В комбатах зробило ся весело і гамірно. Славко походжав вдоволенний і дєгдає, аби кому чого не забракло. Збирав ся і він випити на честь селян, але вичікував, бо мав надію, що хтось его в тім виручить, і хотів, щоб перше старші говорили. Тимчасом ждав і ждав, а нікому на думку не пришло, згадати при тій нагоді і менших братів.

Так він промовив сам.

Як господар дому подякував гостям за участь, вказав на то велике вражєне,

яке нинішнє свєято зробило на всіх, згадав Анницю Смітову і перейшов на селян. Розповів коротко свої досвіди, які зібрав у Залєсє, підніс добрі прикмети селян, потребу їх освєтити і опіки над ними — і випив на їх честь.

Промова его зробила вражєне. Сам владика зараз прикликав его і розмовляв з ним привітно. До розмови вмів ся діди і на радості при владичї залєвив, що хоче мати Левіцкого парохом в Залєсє. Владика випитував ся про село. Хотів знати, кілько в нїм є диких сєнружєств. Дїзнав ся від о. Йєрєслава, що аж сїм.

— Так богато? — дивував ся владика. — Ану, кажіть їх приликати.

Славко післав за дикими сєнружєствами, а тимчасом завів розмову з Манєю. Нині говорили они собі вже, не як колишня пара залєблєних, але не менше привязно. Ті усєміхи, що пєзали ся на їх устах, ті недоеказані думки їх сєвідчили нераз, що мали би собі богато дєчого сказати, пригадати, але обоє не хотїли рупати мнєвєнєня.

По пєрї гостї розгєстили ся по комбатах і в горєдї. Владика вийшов на ганок і відєанував. Славко привів перед него

чєтири дикі сєнружєства; иньших не мїг пієланєць віднайти. Владика вєстав і мав до них правдиву проповідь на тему, що нема щастя і благословєня без Бога.

Проповідь его була повна цитатів із сєв. Августина, євангєлиста Луки, апєстєла Павла, сєв. Амвєрозия і Давидових пєсалмів — а закїнчив окїнком сєв. Матєя: „Боже, поможи нам, бо пропадаємо!“

Селяни і сєлянки зїтхнули і вдарили ся побожно в груди.

Вїдтак владика почав з ними розмову. Приступив до першої пари.

— То ви не живєте з собою?

— Не живємо.

— Ти не любиш свого чоловіка?

— Люблю — відповіла жінка.

— Любиш? — дивував ся владика і питає ся сєлянина: — А ти єї любиш?

— Люблю.

— А чому-ж ви не живєте разом?

Сєлянин поклонив ся, вхєпив владика за руку, поцілував і каже:

— Та я би, прошу владика, не від того. Жив би разом, але єї тато обєзав менї дати загіє поля і не дали. То я єї не хочу.

відовчили, і відовчили, але заразом зробили і їх гірську одягу більше гарною і практичною.

На довге волосся у наших селян (не селянок) ніяк не можна згодити ся. Паради з того нема ніякої, є тільки шкода і безобразність. Коли ми питали ся селян, чому не покинуть сего звичаю, они казали, що фелеки (паробки) покидають уже его, але старим „не подоба“. Що се пуста видумка, бачимо з того, що в далеко більше сторонах мужчини не носять довгого волосся. На жінки в тім вигляді годі покликувати ся; довге волосся у них се також останок з тих давних часів, коли ще ножиць люди не знали. Ми так привикли до того, що чим довша хінська коса висить дівчині з голови, або чим більший клубок волосся деформує голову, тим більше нам то подобає ся. Може оно й гарно — не думаємо над тим застановляти ся.

Що до поздоровлень п. В. І. має рацию. Але не йде о то, щоби вмовляти в селян гордість, іде лиш о то, щоби відовчити їх понижувания себе. Інша річ поздоровляти гідного чоловіка, а инша річ без потреби гнути карк перед недопанком та поспіакою панським, або — як то буває в декотрих справах — просити Мовика і его жиденят на весіле та ще падати їм до ніг.

Ювілей.

В справі святкування 50-літнього ювілея знесення панщини і пробудження нового життя народного серед галицьких Русинів — як читаємо в *Ділі* — зійшли ся в четвер на запрошене краевого руського комітету виборчого, делегати львівських товариств і інституцій. Запрошені були: 1) Ставропільський Інститут, 2) Народний Дім, 3) Галицько-руська Матиця, 4) Руська Бесіда, 5) Просвіта, 6) Общество ім. Качковського, 7) Наукове товариство ім. Шевченка, 8) ремісничє товариство Зоря, 9) студентське товариство Академічна Громада і 10) Друг, 11) Общество руських дам, 12) Клуб Русинів, 13) Народна Торговля, 14) Дністер, 15) Русское Касино, 16) співачке товариство Боян, 17) гімнастичне товариство Сокол. Всі запрошені вислали або відпоручників або письмений заявленя; тільки Академічна Громада відмовила участі. (Заявлене Ав. Громади ми вже подали).

Явило ся звиз 30 осіб, межі ними, окрім львівських членів комітету виборчого, о. крилош. д-р Делькевич, член виділу краевого д-р Савчак, проф. Володимир Шухевич, завідаватель державних

лісів і домен Глинський, катихит о. Стефанович і инші.

В імени комітету виборчого пояснив проф. Романчук генезу і ціль скликання збору, а подавши коротко мотиви святкування ювілею, подав також деякі гадки о способі того святкування.

Зібрані одобрили поступоване комітету і признали его управненим до ініціятиви в тій справі, узнали потребу святкування обох ювілеїв і рішили, на внесенє проф. Шухевича, поручити ювілейному комітету, щоби заняв ся також справою святкування 50-літнього ювілея вступлення на трон цесаря Франц-Йосифа.

Відкинєно внесенє, щоби святкуванням всіх трох ювілеїв заняв ся комітет виборчий, а постановлено, щоби відпоручники львівських товариств і інституцій враз з львівськими членами комітету виборчого склали комітет ювілейний. До того комітету має ще запросити ся всі три ординаріати і капітули, як і товариство св. апостола Павла, о висланє своїх відпоручників. Запрошенем мають заняти ся, яко делегати збору, крилош. о. д-р Делькевич і проф. Романчук, котрі скличуть також послідуючі збори комітету ювілейного. Уконституованє комітету наступить по его доповненню.

Аванс судейских урядників.

З дотичного розпорядження міністерства справедливости, анї з оповіщень конкурсних не можна докладно обчислити, яке число посад в кожній ранзі ще сего року буде обсаджено. Подаємо проте слідуючу на автентичних інформаціях оперту вістку після *Руслана*:

I. Нові посади у вєхідній Галичині:

а) VI. рангі: 1 посада президента в Стрию і 4 посади віцепрезидентів а то: другого віцепрезидента у Львові і по одній в Коломиї, Бережанах і Тернополі.

б) VII. рангі: 47 радників суду краевого при трибуналах I. інстанції і 1 прокуратор в Стрию. Дочисляючи до сих 48 посад тих 5 посад, котрі опорожняють ся через обсаду посад президента і віцепрезидентів як а), оказує ся число 53 всіх посад VII. рангі до обсадження.

в) VIII. рангі: 19 секретарів при судах окружних, 20 секретарів при судах повітових, 1 судія повітовий. Дочисляючи до того 53 посад, котрі опорожняють ся через обсаду посад радників б), оказує ся число 93 всіх посад VIII. рангі до обсадження.

На сонне військо дерев,
Та згадуйте давній рок:
Як кровя тут бігли потоки,
Як бив ся український лев!...

Щоб з їх земляка-бідолахи
Не сьміли знущати ся ляхи
Засіли собі в Городні
Паліві лицарі сьмілі, —
І звідесь карати уміли
Безсовісне панство борці!...

„Чого ти, засмучений, тату,
Немов о якусь потерату?“ —
Хлопча питають мене...
— Минувність встає, мов з туману.
Ворухить в душі мой ранау, —
Душа Мосевичину кляне...

Від нашої слави та сили
Зостали ся тільки мегили
Та рідні горді пісні.
Бо більш України не має
В забравім капцанами краї.
Минули великий дні!

Сергій Обуховець.

ПАЛІВЩИНА.

Берези, дуби та осини
На лоні сьвятім України, —
В красі обновлений своїй!
І хвастівська річка Унава,
Де досі жие твоя слава,
Хоробрий козаче — Палій!

Сим лісом з моїми синями
Частенько їду я, ранками,
До валу земляного; там
Сліди незабутні я бачу
Та мислю і серцем лиш плачу,
Щоб волі не дати сльозам...

Дітки, Олександро і Гриню,
Глядіть-но на тиху водицю,

г) IX. рангі: 93 посад, котрі би мали опорожнити ся через обсаду посад секретарів як в) зменшає ся о 36 посад ад'юнктів судів окружних і 5 посад ад'юнктів судів повітових (в Стрию), котрі звивають ся. Подишає ся проте 52 посад до котрих дочислити належить: 1 нову посаду ад'юнкта суду окружного, 4 нові посади ад'юнктів повітових судів, 11 посад ад'юнктів без означеного місця службового. Разом буде проте 68 посад IX. рангі до обсадження.

II. Нові посади на Буковині:

а) VI. рангі: 1 посада віцепрезидента (в Сучаві).

б) VII. рангі: 10 радників суду краевого при трибуналах I. інстанції. Дочисляючи до того посаду одну через опорожненє як а), буде посад VII. рангі 11 до обсадження.

в) VIII. рангі: 4 посади секретарів при трибуналах I. інстанції і 8 секретарів при судах повітових. Дочисляючи 11' посад, котрі опорожняють ся як б) буде посад VIII. рангі 23 до обсадження.

г) IX. рангі: Звиває ся 8 посад ад'юнктів судів окружних, подишить ся проте з опорожнєних по секретарях як г) посадах тільки 15 посад IX. рангі до обсадження.

III. Переміни, через котрі посади не опорожняють ся:

а) Президенти в Коломиї, Бережанах, Тернополі і Сучаві перейдуть до V. рангі.

б) 20 судій повітових перейде з титулом радників суду краевого до VII. рангі, а то по старшині без взгляду чи з вєхідної Галичини чи з Буковини, проте не дасть ся обчислити яке число на вєхідну Галичину а яке на Буковину припадає.

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 28-го мая 1897.

Міністер рільництва гр. Ледебур вибирає ся 10-го червня в подорож до Галичини, щоби звидіти декотрі краєві школи рільничі. Міністер буде в отсих місцевостях в Неполомицях, Кракові, Чернихові, Тарнові, Гуминьках, Львові і Дублянах.

Парляментарна кризіс покінчить ся, здає ся, вже незадовго. З великою певністю говорять, що вже в найближших днях наступить замєненє ради державної а відтак розвизанє палати послів. До того кроку рішило ся міністерство, як доносить староческа Politik, на засіданню міністрів підчас передвчорашнього бурливого засідання ради державної.

Наукове Товариство ім. Шевченка у Львові укліло товариству „Руська Рада“ в Чернівцях запомогу в сумі 500 зр. на виданє творів Юрія Федьковича.

Не хотять іти до міста учителя народні і тому є в Чернівцях великий недостаток учительських сил. В хлопчій школі при ульци виділу краевого убуло послідними часами двоє учителів і на їх місце не можна було роздобути заступників. Мєська рада шкільна помогла собі так, що надала заступництво двоє паннам кандидаткам. Не дуже се хосенно для науки, коли молоденька панна учить старших хлопців (в 4. класі), але що робити, коли молоді учителя радше ідуть на провінцію, а навіть ті, що вже приділені до мєських шкіл оглядають ся за посадами на селі.

Так повинно вєсєди бути. В Лужанах ходило о обсаду місця громадського писаря. Кандидатів було кілька, але начальник Юрій Мойсюк занятав ся їх перше, чи уміють по руски писати. Жидки та Полячки відскачили, а лишин ся один кандидат, котрий справді виказав ся, що знає руску мову в писемі і слові. Поминєні закладають протести через своїх протекторів, але не узискають нічого, бо руська громада має повне право жадати від своїх урядників, щоби знали руське писемі і руску мову і честь такому начальникови, що вступає ся за ті права.

Прогульки Союзу завтра не буде через слоту.

Концерт. Руско народні Товариства в Коломиї устроюють дня 8. лют. червня концерт в честь XXXVI. роковин смерті незабутнього нашого генія Тараса Шевченка в сали товариства „Сокіл.“ Докладнішу програму подамо пізніше.

Публична добродійність в Буковині стоїть ще на дуже низькій ступені. За те у нас тільки багато жебраків. Звісна річ, хто бере ся до жеброті, той вже не верне ся до роботи. Інша річ з публичною добродійністю. Она роздає запомоги під контролею і гідним тої підпомоги, та може піднавших матеріально підперти в критичній хвилі та вернути їм знов відвагу і охоту до праці на хліб насущний. Після справоздання санітарного за рік 1895 радника крайового правительств д-р. Василя Ключенка є в краю девять добродійних товариств для убогих, з котрих три припадають на Сучаву, по два на Чернівці і Сторожинець, а два на решту краю. Ті товариства запомогли 2.507 убогих загальною сумою 9.472 зр. 95 кр., так що на одного убогого припадає річної запомоги 3 зр. 77½ кр. З підпоможених припадає 2.083 убогих на самі Чернівці, 275 на Сучаву, а на решту краю тільки 159 убогих, що дістало запомогу. Які то мізерні числа показує ся найліпше з порівняня. В найменшій провінції на Шлезку існує 503 добродійних товариств для убогих, котрі підпомогли 7.569 убогих загальною сумою 111.528 зр., так що на одного убогого припадало 14 зр. 72 кр. річної запомоги; з того виходить, що в малім Шлезку було 56 разів більше добродійних товариств, що зібрали 11 разів більше грошей, розділяли між 3½ разів більше убогих і кожний убогий дістав чотири рази більшу запомогу, ніж на Буковині. Такі то ми!

Замах на царя хотів спонинти якийсь молодий ремісник в Царскім Селі. Він волочив ся коло тамошнього царського парку і видавав ся за великого патріота, що радби хоті раз один побачити царя. Довгий час не звертали на него уваги, але відтак задержав его один сторож, котрому видало ся підозрілим заховане патріота і казав его зревідувати. Найшли коло него набитий револьвер на шість вистрілів і міндал. При слідстві казав арештований, що він читав багато творів Достоевського і хотів зробити ся славним убійством царя та висіти так, як багато інших героїв перед ним. Здає ся, що не зробить ему тої честі, бо слідство виказало, що він не стоїть у жадній змові, а є тільки фанатизованим фантастом.

О. Себастьян Кнайп помер по довшій тяжкій слабості дня 23. с. м. у Верісгофен в Баварії. О. Себастьян уродив ся в р. 1831. Зразу займав ся ткацтвом, відтак посвятив ся теології і в р. 1852 отримав євхарію. На пароха до Верісгофен прийшов в р. 1881 і незадовго підняв сю місцевість до євхарістичної слави. Він заложив там заклад водолазничий і своєю метою зєднав собі признане в цілїм світі. Его підручник до лічення природними способами розходив ся сотками тисячів на всіх цивілізованих мовах. Недужі з цілого світа приїздили до Верісгофен, а лікарі їздили на практику до о. Кнайпа, та закладали відтак на его взір лічницю. Метода Кнайпа полягає на тім, щоби гартувати тіло, котре невідповідним житєм і убранєм занедго виделкатило. Природні ліки Кнайпа: проста і стрявна пожива, ходжене босе по росі і на свіжїм воздуху, а до того розумно ужиті купелі і заливана водою доказували чудес у хорих. О. Кнайп умів дуже добре розсудити хоробу, умів долати хоробу надї і віри у виздоровлене і піднести у него віру у свої власні сили — а звісна річ, се вже половина здоровля для слабого. — Кураторія лічничого закладу в Верісгофен оповідає, що мимо смерті основателя, лічниця буде дальше існувати.

Що коштували вибори в Галичині? В самім жидачівскім повіті суд повітовий засудив жидачівського пароха о. совітника Николая Лукавського, адвоката д-ра Евгения Олесницького і нотаря Іларія Савчинського на 20 днів арешту або 100 зр. за протизаконне устроєне віча і обиду

правительственного комісара, а д-ра Андроніка Могильницького на 7 днів арешту за сльїване в компанії жартобливої а для Поляків образливої пісні народної.

Мака Чуляльонкорі, король Сіаму, вибрав ся в подорож по Європі. Числить він нині 47 літ, є дуже освітлений і найновішим ідеям та урядженням доступний монарх, що в своїм краю позаводив вже багато основних реформ, постарав ся о знесенє невольництва і покликав з різних країв Європейців до своєї держави, щоби при їх помочи перевести дальші новости і удішення. Німцям приміром поручив спеціально зорганізувати пошту, Англіянам залізницю. В наслідок сего Сіам належить вже нині до всесвітнього поштового союзу.

Город сільського учителя. Кожний учитель на селі повинен в своїм власнім інтересі займатися городництвом, а коли не має города приданого до школи, повинен би собі винайти, коли то де можна. Але серед наших відносин в тім біда, що свободне діланє учителів занедго звязане всілякими регуляціями і постановами та що наші селяни за мало розуміють вартість практичної науки, а через то міг би наш учитель наробити собі не мало клопоту то з своїми властями, то з громадою: влади могли би ему дуже легко робити докір, що він не держить ся постанов та регуляцій, а селяни знов готові би казати, що він їх дітьми дорабляє ся маєтків. Треба дуже практичного, досвідного і зручного учителя, котрий би міг попри науку в школі займатися у нас і городництвом. Такий бодай наш погляд. Коли він хибний, то може хто з наших ин. учителів буде ласкав сказати і своїх кілька слів. Ми вже маємо то переконанє, що город учителя і євхарістична на селі міг би і повинен бути у нас взірцем для цілої громади. Тоді би у нас двигнуло ся городництво, та сталося би одним жерелом більше народного добробуту. Розуміє ся, що передовсім учитель сам мусить мати замишлене до городництва, бо лиш тоді може і сам мати хосен з города і зробити его взірцем для громади. Перших видатків не треба лякати ся, бо они при розумній господарії не лиш вернуть ся, але й оплатять ся. В тім і найбільша вага учительського города, щоби він доповнив его малу платню і давав спосіб до легшого і вигіднішого життя. Також і те треба зазначити, що серед наших відносин жонатому учителеви легше займатися городництвом і дитого всі такі учителі повинні як найбільшу увагу звертати на городництво. Поминувши вже заспокоєне власної потреби, міг би учитель мати доходу, як із продажу насіння, розсади та висадів, а також і з випродуваної городовини. Передовсім повинен би в своїм городі обіграти собі місце на роблене навозу (компосту): тим би він і показав селянам, як в господарстві нічо не марує ся, як можна все використати. В городі могло би що для роботи по кількох старших хлопців по черзі, лиш треба, щоби они дійсно чогось при тім учили ся, а не заступали лиш найменшого робітника. Учитель зискав би тим способом рук до роботи, а селяни видячи користь з роботи своїх дітей в учительскім городі певно би не нарікали і не противились би тому. Поплатністю, добром городовини, порядком і чистотою повинен город учителя бути взірцем для цілої громади. Добір городовини зависить від величини города, а де учитель мав би досить ґрунту, там міг би заложити сад і город окремо.

Бальоном до північного бігуна хоче дістати ся шведскій інженер Андре. Тамтого року в літі пустив ся він був зі Шніцбергу бальоном в подорож до північного бігуна, але мусів завернути ся задля противних вітрів. Тепер відплив він знов у північні краї, щоби при добрім вітрі сісти на бальон і долетіти туди, куди ще ніхто не міг доплисти. В Гетеборгу, звідки відправила ся нова експедиція кораблем на північ працювала безчисленна публіка сьмільчака, що для науки важить своїм житєм.

Страшний випадок в театрі. В Неаполі в театрі Політеама стала ся передвчєра страшна пригода. Актор, що мав вистрілити у воздух, театральний револьвер зі сльїним набоем поміняв з остро набитим револьвером. Кула по-

цілила на галерії купця Фраґано в лице і задала ему небезпечну для життя рану. На пронимаючий крик раненого повстала в театрі паніка. Люди зачали тиснути ся до виходів і мало що не повстала катастрофа. Франґана завезли до шпиталю, але мала є надія, щоби уратувати его жите.

В справі крадіжки образів у Відні. Арештований у Відні д-р. Ленкей признав ся вже, що крім крадіжки в галерії образів ґр. Черніна, допустив ся також крадежій в краєвій галерії образів в Пешті і у віденскім Kunstverein-і. Покрадені образи віднайдено і віддано властителям. Кілька образів д-р. Ленкей заставив був за невеликі гроші. Щоби спасти ся перед карою, він удає божевільного. До недавня звав ся він Енглендер, а й доси є — жидом.

Дрібні вісти. В Теребовлі при випавах військових застрілили випадково одного жовніра з батальону стрільців. Небіщик походив з Угорщини. — Львівскі жиди видали поклик єврейським письмом а німецькою мовою, в котрім звизають одновірців, щоби перестали пренумерувати неприхильний жидом Dziennik polski. — Італійська газета Osservatore Romano доносить, що цар Николай в почутю справедливости для всіх своїх підданих наказав, щоби не переслідувано унійатів зза їх віроісповіданя, але зіставлено їм свободу заховувати явно свою віру і обряд. — Дністер в кількох околицях в Галичині виступив з берегів і залив широко сіножати і парни.

Телеграми „Буковини“.

З дня 29-го мая 1897 року.

Відень. Лівиця поставила кілька внесень, щоби не дати приступити до дневного порядку. Заступник президента заявляє, що президія уважає своїм обовязком утримати діяльність в наладі та стреміти до того, щоби она довершила тих завдань, які вложило на неї довіре народу. По довгїм крику лівиці і завзятих бучах приступлено до порядку дневного, іменно до розправи над законом о належностях. Неспокій тривав до кінця засіданя, котре замкнуло о год. пів до 9-ої вечером.

Відень. Після донесень дневників богато послів з правниці визвало посла Песлера, котрий на вчорашнім засіданю кричав до послів правниці, називаючи їх лотрами. Як кажуть, Песлер приняв кілька визвань.

Льондон. З Царгорода доносять, що транспорті війск тривають дальше. Тринайцять батальонів зі Сирії вислано на сербеку і болгарську границю. Шість транспортних кораблів відійшло вчєра з запечатаними розказами.

Атени. Правительство звернуло ся до держав з меморандум в справі угодних пересправ мира, в котрих они посередничать.

Царгород. Відповідь порти на поту послів держав кладе натиск на доконечну потребу замінити безречиньцеве застановлене оружя на означений речинєць воєнного розему і просить о зарядженє, щоби грецкі делегати явили ся в головнім турецькїм таборі воєнним в цілі устанавлення того речинця. Нині в полудне мають послі зібратися на нараду.

Не залишіть прочитати!

М. ФЛЯЙШЕР

робітня одягів для мужчин

Чернівці, ул. паньска ч. 16.

Виготовляє убрания мужескі після найновішого крою за ціну як найдешевшу.

Замовлені з провінції виконують як найдекладнійше.

Сплата може після умови відбувати ся ратами.

Цілий одяг для мужчин від 15 зр. в гору.

Котвиця

Liniment. Capsici comp.

з антики Ріхтера в Празі,
загально признаний знаменитий усми-
рюючий лік на втиранє: по ціні 40
кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всіх
аптеках. Просимо жадати сей загально
улюблений лік просто під назвою
Ріхтера Liniment з котвицею
і приймати з остерожністю лише флаш-
ки зі знаменем охоронним „Котвиця“
бо лише ті правдиві.
Аптека Ріхтера під золотим львом у Празі.

Хто хоче мати
добру і дешеву
МАШИНУ до ШИТЯ,

най удасть ся до мене, то певно не
пожалуж. Нові продаю дешевше як
всюди, а употреблені, що добре уде-
ржані почавши від 20 зр. і то за готові гроші і на
виплат. Хто купить у мене нову чи стару маши-
ну, за репарацию не потребує журити ся, бо я ро-
блю тую безплатно через цілий рік.
Русини, удавайте ся до мене, бо я також Ру-
син і обслужу Вас по братньому

З поважанєм
В. Данилевич,
машинист у бровари Штайне-
ра в Чернівцях, при ул. зе-
ланичій (Bahnhofstrasse) ч. 26.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ І ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українсько-руського народу,

владжена д-ром Гр. Величком, видава товариством
„Просвіта“, а виконана в літографічній закладі
Андрія Андрійчука у Львові.

Книгарска ціна карти, накле-
ної вже на полотні, виносить 3 зр. 50 зр.,
а для членів „Просвіти“ і передплатників
„Зорі“ 2 зр. 50 зр., з рекомендованою це-
решкою 3 зр.

Купити можна в „Просвіті“ у Льво-
ві, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте
чимскорше!

Із Найвисшого приказу

Его цїс. і кор. Апостольского Величества

устроює ц. к. дирекция льотерійних доходів

XXXI. Ц. К. ДЕРЖАВНУ ЛЬОТЕРІЮ,

з котрої чистий дохід присвятить ся

ЦИВІЛЬНИМ ЦІЛЯМ ДОБРОДІЙНИМ

сеї половини держави, між ними і 6000 зр. на

„РУСКИЙ ДІМ НАРОДНИЙ“

в Чернівцях.

Ся льотерія обнимає **7816** виграних в готівці,

поділених на

148 виграних головних із **3834** попередними і **3834** слїдуючими

в загальній скількості

165.000корон в золоті
та**100.950**зр. ринських
а. в.

Тягнене послїдує невідклично 10. червня 1897 о 12. год. в пол.

Оден льос стоїть 2 зл. ринських а. в.

Льоси продає і адміністрация „Буковини.“

Льоси можна купити і в ц. к. льотерійних урядах, у всіх льотерійних колектурах,
в продажах тютюну, в урядах податкових, почтових і телеграфічних, в конторах ви-
міни, в урядах етаций желїзничих і др.

Відзначене на краєвій виставі в р. 1894 почетним дипломом
ц. к. міністерства торгівлі.

Краєве товариство ткацке

„PRZADKA“

(ПРЯКА)

в Коросні

поручає Пов. П. Т. Публіці свого виробу чисто льняні звїстні
з доброти, ручно ткані

ПОЛОТНА КОРЧИНЬСКІ

від найгрубших до найтоньших веб і біле столове о взорі жїстковим і адамашковим:

також доставляє матеріалів на комизетні і найдешевий

ВИПРАВИ СЛЮБНІ.

Замовлення просимо надсилати просто до Коросня (почта, телеграф і станция желїзничя в місци).

Прїбки і цїнники на жаданє оплатно і відворотною почтою. (15—52)

П. Т.

Отсим маю честь повідомити шановних відбирателїв, гостей і пу-
блику, що я перебрав існуючий доси під фірмою

Антін Табакар і ГаїнаСКЛАД КОРИННИХ ТОВАРИВ,
вин і делїкатесів

(заснований 1812 року),
а окрім того

Агентуру і склад рільничих машин

з днем 1-го липня с. р. і буду дальше вести під моєю власною фірмою

СТЕФАН ГАІНА.

При сїй нагоді складаю сердечну подяку за довіре, оказане так часто пове-
редній фірмі, і прошу уклївно, мати те саме довіре на дальше і для мене, при чїм
запевняю, що все старатиму ся задоволити шановних гостей добірними товарами
найліпшого сорта, низькими цінами і уважною службою.

Прощу о часті замовлення і пишусь

з поважанєм

Стефан Гаїна.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хроменського.

За редакцію відновляє Осип Мановей.

ЧАСОПИСЬ
для
руських родин.
Виходить щодня
крім днів по-
неділжх і святых.

БУЖОВИНА

Редакція і адмі-
ністрація в Чер-
нівцях ул. Пе-
тровича ч. 2.
Передплата
10 ар.

Посольське справоздане в Старій Жучці.

В неділю приїхав посол др. Стоцкий до Старої Жучки. Там читальні нема, але є кількох письменних людей, що читають газети і интересують ся загальними справами. Против тої громадки людей стоїть ворожо начальство громади. Се буває майже в кождім селі. Ради громадскі звичайно господарять без жадної контролі, а навіть на шкоду громади, а против того виступають світлиїші громадяни. Звідси вистворюють ся в селі дві партії, звідси іде ворожня. Такі дві партії є в Жучці і они виступили против себе підчас збору. Тим були неділішні збори дуже интересні. Радні громадскі думали, що збори скликані на те, аби в Жучці заложити читальню — не було-б для Жучки таке велике нещасте — і хотіли вчинити обструкцію. Не відтого, щоб тут не причинили ся напешти наших „сердечних“ приятелів. Але опозиція дала тільки нагоду бесідникам виказати всю безпідставність їх закидів і вияснити людям, куда то стежка в горох.

Посол др. Стоцкий говорив про краєвий бюджет. Звідки беруть ся гроші і на що они ідуть. Тогди почав тамошний радний Українець, що для відваги прийшов вже добре підмогоричений, переривати бесіду. Він закидав послови, що др. Стоцкий причинив ся до того, що власть застановила всі млини на Пруті і не дає тепер на них концесій. Посол Стоцкий відпер від

себе той закид, але зараз і запитав ся Українця і цілу раду громадску, чи она сповнила также і свій обовязок. Радних вибирає громада на те, щоб дбали за громаду. Чи теперішня рада удавала ся в тій справі до посла — ні; чи удавала ся устно або письменно в справі регуляції Прута — ні. Отже в першій лінії завинила она сама, і тепер замість Прута, регулюють за наші гроші ріку Молдаву.

Дальше промовив др. Дутчак і підніс вагу, яке має письмо в публичнім життю. Так було і при регуляції Прута. Тут не допоможе піти в депутації до радника будівництва (баврата), бо він тільки се виконує, що ему поручать власти, але треба вносити петиції на письмі до ради державної і до сойму. Посол муєнь мати підпору від громад, коли его голос в соймі має щось значити, а громади аж тогди можуть робити ему закиди, коли самі упоминали ся о свої справи і казали, що їх болить, і шукали помочи у посла. Коби було у нас більше письменних людей, то і не так тяжко було би людям домагати ся того, що їм потрібно. Але домагати ся треба на письмі. От тепер настав новий директор над доменами релігійного фонду православного. Треба тепер зараз писати просьби, щоб громади, чи спілки селянські могли виарендовувати землю релігійного фонду. Селяни сам робить коло землі, то він добре виїшов би на аренді, не потребував би, як тепер, наймати ся у посесорів. Через те і зменьшила би ся еміграція до Америки.

Знов промовив посол др. Стоцкий і вказав на свої заходи коло ревізії катастру. Писало ся багато про сю справу, посол скликав збори усеюда, а чи громада зробила письмо, чи упінула ся за свою кривду? Інші села в кіцманьскім зробили се і певно, через те осягнуть полекшу, а в Старій Жучці, чи стало ся так? Тут виступив один з громадян і відповів, що він, вичитавши в газеті про катастрофу, сам домагав ся від громадскої ради, щоб подавала письмо, але рада не зробила сего. Посол знов взяв на допити раду громадску. Тепер не платять акцизи, як кілька селян на спілку заріже собі безрогу для власного ужитку.

Посол упінув ся о те і селяни мають тепер з того користь. Але чи хто зі Старої Жучки був за тою справою у посла, чи може рада громадска старала ся о знесенє тої акцизи? — Ні. Бо сама рада не додумала ся, люди не знали, де їх болить, а ніхто не прийшов, та не розказав їм, та не подав способу, як би ратувати ся. Хотій ся акциза була і не велика, але ся справа найкрасше показала безрадність громадянського життя на селі.

Дальше перейшов посол до шкільного бюджету. Додаток шкільний підвищили тепер з 22½ кр. на 30 кр. від лева податкового. Але і тот підвижка ще не вистарчає. Тут знов хотів Українець викликати опозицію. Почали нарікати на посла, що він постарав ся о те, щоб будувати по селах великі, більшекласові школи, щоб діти муєли ходити до школи та учителі

Гарна жінка.

(За Гермаком Бар*) переповіла Дарін Михайлівна).

Ходжу, блуджу в скучну днину по вулицях міста. Саме коли хотів просто зі скучи зайти в шинок на мєнчу, скуку, зирк а ту мені на зустріч Івасє. — „Серює“ кажу. „Врешті раз можна тебе побачити по цілім півночі! Чи се гарно? Піврік минає саме завтра, а думав уже, що ти у антиподів гостюєш, а ти от який! Пожди, братику, дай себе оглянути, таж ти вже і жонатий. — Ну, як же там в подружжю тобі тепер! Ей, Івасю, Івасю, хто би і подумав се про тебе: дивіть ся, добрі люди, свочив у гречку та й вусом не моргне! Та звісна річ, чого то жінка не покаже! Ой ті жінки, ті жінки! Мій Івасє мужом! Мені се чогось, ніяк в голові містити ся не хоче, годі, бачиш, повірити. — Гей, гей, а де то ділись наші благі времена, молодечі дїта золоті вої? Чи тамни ще, знаєш тоді, як ми з Марійкою...”

Та як бачу, мому другови і не згадує про ці давні речі. — Так годі і мені про Марійку. — Ідемьо дальше, він закупив папіроску, а я зазираєм. приглядаю ся мому другови, мовби его в перше бачив, от так зизом. — Видаєть ся він поважнійшим як колись був; з виду він чистий панок, сказано повага — достоїнство. От ду-

маю — подружжє! Мені ніяково перед ним з моїми шутками — сам статочію: Бачиш, братику, знаєш мене не від нині, не дивуй ся, а бери таким, як я і є. — Не все то у мене і слово з думкою в парі йде, та бо й я нині не той, що був колись. — Але розумію, у кого така гарна дама — як твоя жінка, то... От і понав я в душу мого друга своєю мудрою поведінкою, як Панає босою ногою жінці у діжку з кісьлом.

Івасєм мов тріаста потрясла, цуєтив моє рамя, та гукнув: „Прощу тебе, коханий, не починай і ти мені! От сего мені і хибувало. Сего мені ще від тебе треба.“

Я злякав ся: — „Алеж, брате!“

А він з пересердя: „Бо такі так! Всеюда мені з сего глузостію. Моя гарна жінка, моя гарна дама, моя гарна-прегарна хороша, прекрасна, своди одно і тесж. — Чи змова яка, чи який чорт? Просто заговор добрих людей, на смерть замучити мене! Доста, доста мені сего! — Жінку мою я певно люблю, дуже люблю, але весь під міру, та в свій час! Нещасний, чи маєш ти понятє, що се за добро мати гарну жінку? Мій любий, то треба знати, бо інакше мовчи! — От тобі до сего добра перше услїве терпєнь, і то не аби який. — бо на терпєнь сей здобуде ся хибя здоровезний мужик, син здорових родичів. І з тим словом глянув на мене — як Каяла на Христа. ще й засвістав з пересердя. —

Ага, розумію — думаю я, та аж руки затираю з радости. — „От, Івасюню, кажу, се тобі Немеза, чиста німета. — Добре тобі так! Нічо,

нічо не вадить, як почувеш сам на собі, що се значить бути заздрісним.“

А мій Івасє виплююив баньки на мене, як теля на нові ворота. — Ой пудель з тебе, пудель! Пушик тай тільки! Про заздрість, — чи як там зове ся та примха — у мене і бесіди ніякої! Ти поцілив саме „кулею у пїт.“

— „Ні? То ти не заздрісний?“ — кажу — а мені самому, бачите, потрохи і марїтно, що ошибнув ся.

— „Алеж ні слїду якої там заздрости!.. Річ тобі головна в сїм; — гарна жінка — будаб собою річ дуже гарна, яки тільки — ну, ну — як би она не була гарна.“

— „Панає, надто темне слово ваше“...

— „Так і слухай, брате! Ніяк тобі се толкувати довго, радше просто розкажу, що мені приключило ся. От і сам оєудин річ цілу.“

Я так і бачу, що ему на серцю полєкшає, коли виговорить ся. — Гаразд! Він закупив другу папіроску, та став оновідати: „Уяви собі, любий, що вже по моїм весїлю, і я з жінкою, по звичаю вибрав ся а в послюбну подорож. Просто камінь снав з серця, коли скінчила ся та млієно-глуна передслубна крутаннина, я зрадїв. Бо кажу тобі, довге жениханє — зітханє та другі сї нісенітничі, хїба на се видумані, щоб роздратувавши нерви, одурити. Ми вибрали ся до Монахї; там я думаю опровадити мою красу по містї, відвідаю з нею добрих знайомих, а оїслї, як Бог поволить, поїду в чарівні, чудові гори. Ну — перші дні по слобї, відома річ — чиста роскіш, цїєте — кругом шастє,

*) Гз. die Zeit ч. 131.

писали на кару. Але посол заявив: „коли не хочете мене даліше слухати, то я перестану говорити, але кажу тут всім, ви хотіть мене зараз укамінуйте, а я все і всюди буду вступати ся за школою, бо в школі наша будучність.“

Др. Дутчак став говорити про увільнене від легалізації актів через нотаря при перенесенню власності нерухомості до 100 зр. Тепер при інтабуляції навіть найменшої парцелі треба легалізованого акту, а се робить великі кошта. Для ґрундруху повинно вистарчати, бодай при нерухомостях вартості нижче 100 зр., потвердження двох свідків з громади, що інтабулюючий є власником. Але тут треба підпису, а у нас тяжко знайти письменного свідка. Богато значить для мужика в неодній справі, як він уміє ся тільки підписати.

Другою такою справою суть роземні суди. Після права сторони можуть вибрати собі в суді кількох чесних і справедливих господарів, щоб рішили між ним спірну справу. Але до того треба письменною декларації. Коли би мужики уміли писати, то могли би мати власний суд без коштів. Той суд роземний може через суд переслухувати свідків, бо суд обов'язаний переслухати їх і протоколи вислати роземному суду, і вони рішають тоді в селі у себе на підставі тих протоколів. Такий роземний суд ошадив би багато коштів людям — але до того треба письменних. Люди нарікають на кошта на школу, але не рахують, кільки они мають коштів через те, що не мають школи, що не уміють писати.

Люди пішли до голови по розум, що такі се не є так, як їм толкують вороги школи і читальні. Опозиція зовсім пригнїхла, а збори просили посла говорити даліше про шкільний фонд. Посол додав до слів передбесідника ще і справу дешевого кредиту для селян. В соймі домагав ся посол, щоб виділа краєвий закладав по селах каси позичкові, і заповідав ті каси грішми з краєвої каси. Тим чином може видерти людей з рук лихварів. Процент мав би бути дуже низький, не більше як 3%, а завідувати касою позичковою мали би громадяни самі. А що відносно послови? Сказано, що по селах мало письменних людей, що не потрапили би провадити каси, а краєві гроші пропадали би так, як пропадають і громадські. Чия вина, що не маєте кредиту? Чи моя? — казав посол — я домагав ся того; самі признаєте, що вина таки ваша власна, бо за мало межі вами письменних людей, за мало дбаєте о свої справи! Приступаючи знов до бюджету шкільного, розмовив посол як

способи можливі, щоб великі видатки краєві покривати без дальшого отажування селян.

Тих способів вичислив посол чотири. Наперед конверсія довгу пропінційного; даліше домагане від фонду релігійного, щоб прийшов в поміч краєви на сю ціль; через втягнене міста Чернівців до краєвого фонду шкільного; нарешті з нового податку особисто-доходового, до якого край має право накладати свої додатки. Коли край зрече ся тих додатків, то буде міг жадати від правительства, щоб за те причинило ся певним датком з каси державної на потреби краєві. З давніших замітів опозиції відповідав посол на те, що ніби громада в Старій Жучині платить на учителя. Одні казали, що громада заплатила 160 зр. другі аж 800 зр. Видко було з того, що самі радні не знають, кільки і куда розходять ся громадські гроші. Посол витолкував, що учителі побирають платню з краєвого фонду шкільного а не від громади. Громада має тільки обов'язок давати гроші на утримане будинку шкільного. Як які гроші давала громада, то тільки на репераций а не на учителя. Що знов до кар шкільних, то на те є громадська рада шкільна, котра може звільнити дїтину до школи, як є до того слушні причини.

А і в тім, що громади наші платять на утримане шкіл, вони покривдені, хоті не знають про свою кривду. Бо від всіх податків чи то громадян чи дїдичів, має ся давати 10% на школи. На ту суму складають громадяни чотири пайки, а дїдичі, чи фундуш, взагалі більша поєїлість хоті би мала землі і більше ніж ціла громада, платять лиш п'яту пайку. Посол упоминав ся в соймі, щоб сей тягар розложили по справедливості, але надаремно, а сего року сам пан президент краєвий вказав також на тому кривду громад. Та все того не поможє, як громади самі не будуть жадати направи сеї кривди, як не будуть писати петиції!

Описав промавлів ще госн. Гринчук зі Садагури, завзиваючи братів, щоб більше зносили ся самі з собою; з інтелігенцією та зі своїми заступниками, лучили свої сили в читальні і іншлі наперед з вірою, що спільними силами велього дїнять. Наконєць промовив уч. Іля Ілюк та запитав ся зібраних, чи багато они заплатили кар шкільних за него. Кожиж ніхто не згодушував ся, уч. Ілюк заявив, що не має причини писати на кару, бо татї в Старій Жучині посилають пильно своїх дїтїй до школи, а те що, нині деякі виговорювали, не виходило з їх нереконаня, але з підсентів ворогів школи і нашого народу. Бесідник виїє, щоб збори виразили послови подяку, що потрудив ся між них, як ще жадє з послів. відколи їх Жучка вибирає,

та порушив важні і користні справи. Збори подякували др. Стоцькому, особливо ж один газда з Жучки, і то рідний брат радного громадського Данила Українця, Іван Українець, за всіх а всіх зібраних серед окликів „дай Господи нашому послови доброго здоров'я та многих літ прожити“ — дякував дру Стоцькому за его щирий труд для руского народу. Збори закінчили ся около 7-ої год. окликом в честь цїсаря.

З ЖИТЯ.

Вилив слюти на літературу. — Моя подяка Богу. — Говори до мене, коли він Німець. — Довопити юрді. — Польський міст і німецький міст. — Невільничє сьвято. — Проект для москвофілів.

На дворі такий „красний май“, що я волю дома сидіти. Думає я, що сегорічна весна мені троха серце зворушить і я „збогачу“ руску літературу бодай яким сонетом весняним, а тимчасом я лиш катар дістав. Доц і доц — ані в ліс піти ані в місто, сиди дома і думай над тим, чому поети так величають май, коли я вже давно не згадував, аби сей місяць добре списав ся. Ту вже справді треба бути хвиба поетом, аби одушевляти ся тими хмарними днями, слотами, болотом мавним і катаром!

Так мені сего місяця ані на думку не прийшло писати сонети весняні, бо серце спить.

Замерзли чути з зими ще не розтаили — треба хвиба пождати. А поки-що чоловік політикує. Замість у ліс — ідеши у кавярню і читаєши цілі гори газет, аби розвести душу.

Слава Тобі Господи, що я не є послом до ради державної! Оно би то не зашкодило такому смиренному писарчукови руському, як я, брати десятку на день і жити у Відні, але що десятка доходу на день і жити у Відні то для мене неосижний ідеал, то я удаю з себе філософа, котрий пристає на малім, живу даліше тихо в жидівських Чернівцях, а нині, як прочитав у віденських газетах справозданє з ради державної, то і сьпіваю собі: *Beatus ille homo, qui sedet sua domo* (Щасливий Русин на печі, як може собі до гори черевом личи) і не є ніяким послом. Одно, що в таким випадку Русь не має до мене ніяких претензій, а друге: таку сатисфакцію, яку мають послы в радї державній, я можу знайти і в першій гіршій шинку черноревенцїзм, коли захочу. Прозивати себе лотрами і т. н., як прозивають ся уже з тиждень послы у Відні, то не велика штука; таке можна почути і в Чернівцях в тих шинках, що по пивницях, —

— Я щасливий, вона щаслива і т. д. і т. д. Та пєбакки я кмітую, що щось то з сим нашим щастєм не вельо в ладі, іменно у неї воно не повне, чогось єї до щастя хвибує. Але що? що то може бути? Не вгадаю, не розберу, бо хоті любенько питаю, та й не раз і не два, заодно відновіть та сама — „Ти помиляєш ся, мені нічо не хвибує!“ Ні, вона щаслива, страх яка щаслива, вона і вдоволена, єї нічо не треба. „Ти помиляєш ся. Монахія прегарна, тільки...“ а я підхоплюю, „що?“ Зразу вона спалєнївши не хоче нічого договорювати, але я налягаю, насїв ся — от і добув з неї на сиду: „Ту люди не люди, а просто неокресані дикуни!“

От тобі загадка — чому дикуни? чому неокресані? Правда, Монахїїїї трохи повільні, тяжкі, — але чому дикуни? „Ні, ні, — вона відрубала — я стою при своїм; вони дикуни тай тільки. Гляди лишень! Сюди і туди я вештаємо ся по вулицях, а хотіби тобі один з прохажих озирнув ся на нас. Се дикуїсть! Мені се вправді і байдуже, але констатую єю грубість, котру годі інакше назвати.“ А тепер, братику, розумієш? Панї чула ся оскорбленою! Бо, бачиш, гарна жінка звикла до того, що єї подивляють, а коли вона переходить, домагає ся ко- нечно, щоб люди ставали в два ряди, а сего нїяк домагати ся від Монахїїїїї не можна! Ти сьмієши ся, добре тобі сьміяти ся. Пожди лишень, не до сьміху тобі буде! Се динь моноток.

Другої дини рано сиджу собі в кавярні Максимїліяна. Саме 10 година рано, а ми з жінкою умовили ся піти на прогулку, от вона і убїрає ся в своїй комнаті. — Убрати ся річ

проста, скажеш, а я тобі відновім, коли хочеш знати, що се значить; убїрає ся жінка, ще і гарна, — жени ся, друже, бо інакше нїяк не зрозумієши. Сиджу тут від 9-ої години і жду; перечитав усі часописи, аж на анонсах опинив ся, що друге з ряду пиво, бо соромно, бачиш, перед кельнеркою. Меланхолічно блуджу очима з мого кутка крізь вікно по довгій вулиці, що тягне ся до двірського театру. — Знаєши сей льокаль, той то, що в нїм заодно пересиджував старий Ібсен. — О тім то часі тут пусто, кельнерки, спершись о касу, по- зїхають, але кілька академиків засїло коло стола. Льокаль темний, червонїють ся лишень на стїні червоні шанки Саксонів, бо іменно Саксони тут щоденні гості. Тихо тут, глухо, але час від часу чути удар о стїл, як студенти скінчуть гру. Пів до одинадцатої, ба і одинадцята, а з розлуки взяв ся і до „Бедекера“, переглянув цілого та став аж на обуві, анонсований для туристів, що вибирають ся в гори. Врешті вона і є! А яка гарна, яка природно елегантна, яка мила, в драпованім англїйськїм костюмі. І ласкава, усьміш- кою витає касїєрку, та просить кельнерку, щоб єї помогла мене відшукати. Усьміхаючись, іде з кельнеркою через цілу кавярню, попри стїл студентів, що як раз заняті найбільше грою, що і слїдно по них. Саме коло граючих пускає з рук парасольку та мені задалєко — кельнерка підіймає, Ганка дикує єї, а студенти як грали — грають даліше. Питаю жіночку, чи хоче сидати? та бачу у неї знов щось то на носик сїло, від- дав зобиджена знова. — Ні, каже — ту при

вікні не буду сидіти, ту надто ясно, просто сї- нить, а ті мури театру — які погані білі пре- білі! Будь такий добрий, шукаймо другого міс- ца. — З тим і встала, і засїла саме при столі серед кавярні, близько коло студентів. — Аж ту бабєвх; стїл з газетами нереввертає ся. Хоті гуркіт не аби який, студенти як грали, так далі- ше спокійно грають. Я позбирав газети, та, як би і нічо не стало ся, в друге питаю, чи буде сидати? Взагалі стараю ся бути дуже чемний, щоб чим скорше раз вибрати ся на прогулку. Вона не відновілає. Взяла льорнетку, приглядає ся граючим студентам, та і питає мене повним звуком свого мелодійного голосу: „Скажи мені, мій милий, чи отей молоді люди не мають дї- сно нїякої другої роботи, що так рано можуть при нїві грати в карти?“ — Мій друже, що мені робити? Я горячково зачитую ся о „Нову пресу“ а навіть у „Кольоньську газету“, бо она найбільшого формату. Але мовчанка моя не де- ранжує цілком мою любки. Казала подати со- бі чоколаду, держить ложочку граціозно в бі- лесеньких вузеньких пальчикках, та нерорє чим раз голосїїїше: „Бідні ролічі, їм ані спить ся! Вони сердечні дома гарують, та грошїя до гр- шника шадать, щобі панове тут бернатицї вни- вї тонили та програвали в карти. Так, але де подів ся пан профєсор з трїнаркою? — Я щі- лий заяв в газету. А єї се байдуже, вона все своє: „І зелені шаночки на їх лобках! се просто глуїїїїї, як раз подобають на поліцаї!“

(Конець бул.)

не треба їздити аж до Відня... Справді, коли як коли, а тепер всі слов'янські посли можуть сказати Німцям по нашому: „Говори до него, коли він Німець! Німця не то не перепише, але і не перекричить. Але най собі Німці здорові кричать і лають ся; все таки вийде на наше: по німецьки — нецки, а по нашому корито...“

Біда нам з зарозумілими народами такими, як Німці. Не дав Бог жабі хвоста, аби трави не товкла, але тим зарозумілим народам дав такий довгий язик, що они его аж на бороду виставляють, аби лише ним похвалити ся. А ми, що в нас язик не такий довгий та гнучкий, тільки дивимо ся, як Німець або Поляк або доморослий Москаль величають свої язики і все те, що ним набалакали. Німець каже: Ви Моголи, а я світовий чоловік! Поляк каже: Ви гайдамаки, Гонти і Зелізняки, а я Француз на веході. Москаль каже: „Ви прості хахли, а ми культурна сила! Наш язик оттаке і таке за довгі літа набалакав; куди вам, короткоязиким, з нами міряти ся!“

Ми й не міряємо ся, а таки нам ніяково, коли нам ті народи показують свої язики, висувачи їх далеко на бороди. Є в тім стільки дитячої поведінки, що у всіх тих гордіїв приходить охота підозрівати і дитячий розум. Недавно при виборах від зарозумілих Поляків, тих, що то все будують мости поміж собою а Русинами, чули ми такі компліменти, що нам то видало ся зовсім по французки (француз у тім значіно, як его на Буковині уживають)... Тепер з заставленого стола Німців взяло правительство кілька полумислів і поставило перед Чехів. Годовані Німці в страшний крик, що їх хотять постром заморити. Тимчасом хто того не знає, що польський міст, німецький міст, турецьке набоженство — то усе блазєнство? ...*)

Таке блазєнство і сей русько-руський ювілей, що его устроює Романчук з Дідичим. Думаю і думаю над тим, як народовець може обходити святю відродження Руси разом з москвофілом, що працював і працює над убійством Руси, і ніяк не може найти причини такої свідки. Може тому, що я не є такий великий політик, як Романчук і Дідичий, спілку ту я вважаю просто неприродною; але видить ся мені, що тут ніяка висока політика, лише простий, „хлопський“ розум повинен би взяти верх у всіх народовців-Русинів, і сказати їм: „Не лугіть патрістичного огню з москвофільською дощівкою, бо з того вийде тільки дим і пара і мрак, що застелить землю руску і всі в тім зачадють.“ Чи такого-ж кінця ми ждемо від ювілеїв?

Головний ювілей наш — то 100-літний ювілей відродження нашого письменства. Перед тим ювілеем ювілей знесення панщини сходить зовсім на другий або й дальший план. П'ятдесят літ уже що року згадуємо, що ми колись були невольниками, п'ятдесят літ уже дякуємо Богу, що перестали на панів робити, ставимо хрести пам'яткові, устроюємо процесії до них — і так безнастанно стараємо ся, аби наш селянин не забув, що був колись рабом, що того старання абсолютно за багато. Що ми досягнули тим вічним прагдуванням панщини? Чи справді ужили ми що року сеї пригадки до того, щоби наш селянин почув свою гідність? Обхід 15. мая зійшов на пусту формальність, не педагогічну. Ним хіба складали ми що року доказ, що це й доси рабських прикмет не позбули ся. Возьмім поодинокого чоловіка, тепер самостійного господаря, але колись наймита. Чи може то бути ему миле, коли хто завозьме ся що року пригадувати ему, як его наймитом били булаками і як він працював не на себе а на пана? Ще коли-б він справді був тепер не лише свободним, але і заможним та поважаним господарем, то ся пригадка на панщину давала би ему яке-такє вдоволене; а то він тепер сам не раз каже, що за панщини було ему ліпше; що ему з того, що свободний? Так оно і з народом.

На мою думку то щорічне обходжене 15. мая крім хіба подяки Богу не має в собі нічого користного, а є в неодиім і шкідливе. А

що такої думки є певно і багато інших людей, видко хоч би з факту, що то лише в Галичині любують собі в тім невольничім святі — день 15. мая у галицьких Русинів то майже велике свято — а на Буковині его совсім не обходять, хоч ту панщина була не легша, як в Галичині.

Аби з того прикладу дати раду, то раду дав би таку, щоб на другий рік в 50 літ по знесеню панщини подякувати гарно Богу за знесенє панщини тай більше собі тим голови не морочити. Вже тих, що самі робили панщину, не багато (мусіли-б то бути вже найменше 60-кілкалітні старці); а ті, що панщини не робили, з ювілею не будуть мати і того простого вдоволення, що колись пани їх били а тепер они можуть панів бити... Тому то було би добре від другого року по ювілею постановити собі зовсім не обходити сего свята невольників, хіба аж в році 1948, раз на п'ятдесят літ.

Але за те ювілей відродження національного треба нам обійти гідно. Щоби і москвофіли могли брати в тім ювілею участь, то я для них маю добру раду, котра виконана виглядала би так:

В салі Народного Дому у Львові (так само і в Чернівцях) концерт. Підчас навзи в салі тихо, всі ждуть на щось важне. На сцену виходять відпоручники різних народовських товариств, і стають по правім боці. По лівім уставляють ся відпоручники москвофільських товариств і Дідичий в імені їх відзиває ся так до народовців: — Мої панове! Довго ми блукали манівцями і других на манівці зводили. Але від нинішнього дня ми, всі москвофіли, покидаємо свою шкідливу роботу і стаємо народовцями. Простіть нам нам наші гріхи і прийміть нас!

Вся зала в плач. Тільки літ блукання і преці раз! Руске серце не може не прийняти сеї новини слезами радості... Відтак вся публіка встает і сьпіває: „Ще не вмерла Україна!“ так грімко, як доси ніколи не сьпівала. Дальше концерт не може відбутися, бо всі такі зворушені! Виходить Крушельницька сьпівати, їй кажуть: „Колись иньшим разом!“ — і підують єї, аби не гїйвала ся, особливо академики. Виходить Мишуга сьпівати — так само і его підують, особливо живі. Професор Вол. Шухевич, що устроює концерт, троха не рад, що нема ладу і Боги мусить мовчати, але і він на радощах небавом забуває про концерт. „Тепер піде робота! — гуде вся публіка. — Тепер ми поставимо ся! З Просьвіти і Качковського зробимо одно товариство, з Діла і Галичаннина одну газету, всі касина злучимо і т. д. і т. д. — сварок не буде, за один рік зробимо більше, як доси зробили за 50 літ.“

Коли-б мене і в Галичині і на Буковині послухали, то ювілей відродження Руси був би справді новим другим відродженням. Ось до чого ми повинні змагати, ось який ювілей ми повинні устроїти!

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 30-го мая 1897.

Справозданє посольське буде складати др. Стоцкий в четвер сего тижня в Ширівцях горішніх о 3 год. по полудні в канцелярії громадській.

Парохію при катедрі і церкві св. Миколая в Чернівцях надав президент краю о. протоєреви Іванови Бежанови з Станівців горішніх, послови до сойму краевого.

З університету. Дня 4. червня в авлі тутешнього університету відбуде ся торжествене роздаванє іматрикуляційних грамот для ново записаних слухачів.

Нових св'ятих іменували дня 27. с. м. у Ватикані. Ті два нові св'яті — то Антін Марія Закарія, оснувателъ Варнавітів і конгрега-

ції англійських дівич, і Петро Фуріє, що заложив конгрегацію Notre Dame. Торжество відбуло ся після стародавніх церемоній при великій участі публіки. Нові св'яті одержали свої дні в році, перший день 4. липня, другий день 9. грудня.

Язикове розпоряджене в Чехах входить чим раз в ужите. Дирекция почт і телеграфу в Празі видала інструкції до язикового розпорядження. Що до чеської мови в уживаню зі сторонами, як і у внутрішній службі заводять інструкції таке саме відношене, як в Галичині що до рускої мови.

Волоський наслідник трону королевич Фердинанд заненав тяжко на запалене легких. Королевич простудив ся на прогульці, де товариство заскочив сильний дощ. Тепер уже королевичеві лекше; є надія, що поздоровіє.

„Akademia ortodoxa“ товариство богословів в Чернівцях уряджує дня 3. лат. червня в синодській сазі матрополічой палати торжественний концерт. В програмі подибуємо шість точок виповнених композиціями нашого музика — ветерана Ізидора Воробкевича з того дві будуть сьпівати по руски: „Та не дай Господи нікому“ і „Псалом 128“ Початок о год. 3. по полудні.

Дрібні вісти. В Боині 12-літний хлопень Флора Бота обходив ся так неосторожно зі стрільбою, що відстрілив собі три пальці лівої руки. — У Вижицях арештували Ієтимію Яківук з Ростоків, що забила і загребала новонароджену дитину. — В Триєсті в езуїтській костелі поветала паніка, бо хтось між товпою крикнув „горить.“ — Також в Пізанській катедрі поветала паніка через те, що з олтаря упала горюча свічка на землю. В патовні задушило ся кілька осіб, а 25 осіб ранених.

Складки. На Народний Дім в Чернівцях зложили посол до ради державної Наталь Вахнянини 2 зр., канд. адв. з Нового Санча Іван Дроздяк 50 кр., разом доси 168 зр. 87 кр. — На вкладку членів основателів зложили: нотар з Кімполунга Сем. Барановський поспідну рату 5 зр., пані Йосифа Паньковська зі Львова 50 зр., о. Малетій Галіп з Брідка 50 зр., учит. з Маморинці Іван Синюк місячну рату 1 зр. — На бурсу Народного Дому зложив нотар з Кімполунга Сем. Барановський 5 зр., п. Стрийський нотар зі Селетина 2 зр., Черновецька руска громада за май 13 зр., госи. Іван Гриник 2 корці барабоші — разом в грошех з попередніми 166 зр. 45 кр.

Телеграми „Буковини“.

3 дня 29-го мая 1897 року.

Льондон. З Царгорода доносять, що після вістий з дипломатичних атенських кругів находит ся королівська родина в дуже критичнім положеню. Запевняють, що на королівсьім дворі роблять ся приготування до від'їзду. Відносини межи королем а кабінетом Рального дуже напружені. Ціле положенє уважають там грізним.

Пам'ятайте на Народний Дім
в Чернівцях!

*) Про Німців є ще така проповідка: Німець каже, що постить все половину; в день їсть скоромно, а в ночи постить.

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень
у Львові в домі „Просвіти“ Ринок 10.

перше і одинокє руске товариство асекураційне, обезпечає будинки, скот, господарські знаряди, збіжжє в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкідливого вогню за можливо найнижшою оплатою.

Дністер розпочав пятий рік своєї діяльності. Фонди „Дністра“ після закінчення рахункових з днем 31-го грудня 1896 вийняють: фонд основний 50.000 зр., фонд резервовий 54731 зр. 04 кр., резерва премій 34737 зр. 03 кр., разом 139468 зр. 07 кр.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сейчас по пожежі. В 4-х літах виплатив „Дністер“ 1176 відшкодовань в сумі 309.147 зр. 69 кр.

На житє можна обезпечити ся через „Дністер“ після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкращі умови і видає полати і квіти в рускім янці.

Зголошення о ухвалені агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

LINIMENT. CAPSICI COMP.

aus Richter's Apotheke in Prag.

Beim Einkauf dieser anerkannt vorzüglichen, schmerzstillenden Einreibung, die in allen Apotheken vorrätig ist, siehe man stets nach der Marke: „Anker“.

ПОКЛАДКИ

від правдивих курій Брама по 15 кр., від голандських чорних з великим білим зубом по 25 кр., від курій Houdan по 25 кр., правдивих стирійських по 10 кр., срібних падуанських по 30 кр., Langshaus по 30 кр., від індиків по 30 кр., срібних Wyandottes по 30 кр., італійських по 30, караків по 30, Кохінхінських по 25, семігородських голубинок по 20, Dorkings по 25, Йоккама 50 кр., Емденських гусят великанів по 1 зр. за покладок, пекінських качок по 20 кр., від великих стирійських качок по 20 кр.

Розведення покладок янцев від расових птиць, нагороджуваних дуже часто, і дуже за чистоту і правдивість раси беру гарантію.

MAX PAULY,
Köflach (Steiermark).

В КОЖДІЙ РУСЬКІЙ ХАТІ І ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українсько-руського народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просвіта“, а виконана в літографічній закладі Андрія Андрійчича у Львові.

Книгарська ціна карти, наклеєної вже на полотні, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просвіті“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

із Найвисшого приказу

Его цїс. і кор. Апостольского Величества

устроює п. к. дирекция льотерійних доходів

XXXI. Ц. К. ДЕРЖАВНУ ЛЬОТЕРІЮ,

з котрої чистий дохід присвятити ся

ЦИВІЛЬНИМ ЦІЛЯМ ДОБРОДІЙНИМ

сеї половини держави, між ними і 6000 зр. на

„РУСКИЙ ДІМ НАРОДНИЙ“

в Чернівцях.

Ся льотерія обнимає **7816** виграних в готівці, поділених на

148 виграних головних із **3834** попередними і **3834** слідуєчими

в загальній скількості

165.000 корон в золоті та **100.950** зр. ринських а. в.

Тягненє послїдує невідклично 10. червня 1897 о 12. год. в пол.

Оден льос стоїть **2** зр. ринських а. в.

Льоси продає і адміністрація „Буковини.“

Льоси можна купити і в п. к. льотерійних урядах, у всіх льотерійних колектурах, в продажах тютюну, в урядах податкових, почтових і телеграфічних, в конторах виміри, в урядах стаций желізничних і др.

ПОЇЗДИ ЗЕЛІЗНИЦЬ

від дня 1-го мая 1897 після часу середно-європейского.

ВІДХОДЯТЬ З Чернівців						ПРИХОДЯТЬ ДО Чернівців					
до Неполоківця, Святини, Львова, Відня	819	834	1232	404	1025	з Відня, Львова, Святини, Неполоківця	1128	320	757	811	619
до Глібоки, Гадікфальви, Гатни, Іцнан і Бурдужеві	1148	351	832	—	635	з Бурдужеві, Іцнан, Гатни, Гадікфальви, Глібоки	—	809	1212	350	1000
до Садагурі, Боля, Новоселиці	1345	430	—	—	—	з Новоселиці, Боля, Садагурі	—	1113	950	—	—
з Глібоки						до Глібоки					
до Баранчева, Сторожини, Бергомету, Межибродів	814	535	—	—	—	з Межибродів, Бергомету, Сторожини, Баранчева	635	1037	800	—	—
Перший поїзд їде на шляху Бергомет, Межиброди від 1-го марта до 3-го вересня що п'ятірка і п'ятниця.						Перший поїзд їде на шляху Бергомет, Межиброди тільки в понеділок; другий поїзд на шляху Бергомет-Межиброди тільки від 1. липня до 31. вересня що понеділок і четверга; третій поїзд не їде в понеділок.					
з Гадікфальви						до Гадікфальви					
до Радивіва	610	1003	228	612	805	з Радивіва	542	855	115	550	747
з Гатни						до Гатни					
до Качики, Гурагумери, Вами і Кішпалонгу	1090	201	—	—	—	з Кішпалонгу, Вами, Гурагумери, Качики	1258	625	—	—	—
з Іцнан						до Іцнан					
до Сучави	327	630	1009	216	718	з Сучави	442	842	130	630	827
з Вами						до Вами					
до Рус-Молдавиці	346	647	913	1132	250	з Рус-Молдавиці	842	1259	204	322	545
Поїзда їдуть від часу до часу. Розвідати можна на станицях Вами, Драгоша і обох Молдавицях.						Поїзда ходять від часу до часу. Розвідати можна на станицях Вами, Драгоша і обох Молдавицях.					
з Карапчева						до Карапчева					
до Чудина н. С.	854	1007	615	—	—	з Чудина н. С.	555	555	—	—	—
Перший поїзд їде що понеділка, другий з винятком понеділка, п'ятниці кожної днини.						Перший поїзд їде що понеділка, другий з винятком понеділка.					

□ поїзда пошійні; * поїзда особові; без знаку поїзда місцеві. Час середно-європейський їде о 46 мінух, пізніше від червоного часу; місний час рахує ся від 6 год. вечером до 5 год. 59 міну, рано і зазначає ся підчеркнутих мінух.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під закладом Івана Хромовського.

За редакцію відповідає Осип Маковей.

ЧАСОПИСЬ
для
руських родин.
Виходить щодня
крім днів по-
неділ і святах.

БУКОВИНА

Редакція і адмі-
ністрація в Чер-
нівцях ул. Пе-
тровича ч. 2.
Перадплата
10 ар.

Голоси праси.

Сими днями про нашу газету *Буковину* заговорили різні інші газети, польські, волоські, москвофільські і наші рускі. Всі з іншого боку до нас беруться — і ми більше з цікавості, як для оборони (бо поправді не відчуваємо потреби боронитися проти людей, що або не знають наших відносин або їх на свій лад представляють), хочемо нині тим голосам праси придивитися.

Тутешня *Gazeta Polska* в статті п. з. *Nasi Rusini* хотіла подати свій погляд на буковинських Русинів-народовців. Поставила собі питане, що то за люди, ті *nasi Rusini*, і не найшла на то доброї відповіді. Каже, що між нами є сторонництво правительственне під проводом проф. С. Стоцького, котрий є видимою головою табору і головним діячем. Але крім того є ще *Праця*, газета для мужиків, котра пине зовсім інакше, як *Буковина*, а іменню намовляє селян до різні. „Відносини і інтереси д-ра Стоцького з правительством нас — каже — мало обходять, але маємо право спитати поважаного посла, що значить то залицане(?) — до навів польських в его *Буковині*, а ся намова хлопів до різні в его *Праці*?“

Gazeta Polska є тої думки, що і *Праця* то орган проф. Стоцького, а навіть що она удержує ся з *Буковини*. Третій номер *Праці* дав *Gazet-і Polsk-ій* причину до таких далекосяглих виводів.

З них ми зміркували, що *Gazeta Polska* не знає наших селян і була би в великім клопоті, як би хотіла їх справді чогось навчити і пересвідчити. *Праця* порушує майже самі економічні справи селян, пояснює закони (се поставила собі за ціль) і виховує селян на обивателів. Промавляє до них в такий спосіб, якого уживають всі популярні видавництва рускі, а який виходить зі знання наших селян, котрих ніяким чином не розбудити колісковими тихими піснями. Намі селяни на Буковині, то ще темніші люди як галичкі. Бачити їх поступки при виборах, то трудно не обурити ся на них і на тих, що хотять їх даліше в тій темноті держати. Хотіти їх заспані уми розбудити, то до того потрібно або таких єйських пророків, які в нас від часу до часу появляються, або порушувати передовсім его економічні інтереси самими „хлопськими“ аргументами, котрих, сподіваємо ся, від нас навчуть ся небавом і Волохи, так як ми навчили ся від Поляків.

Ся випробована метода для розрухання селян Полякам зза зеленого столика вічно здає ся гайдамачиною і намовою до різні. Але у них тими словами називано у нас уже і найлюдянійші вчинки і тому в них додаємо лише ємніну пересаду.

Праця не є органом проф. Стоцького, тільки п. В. Будзиновського, котрий зарзом є касиром Рускої Каси і, маючи друкарню в повір'ю, є на стільки практичний, що не друкує своєї газети в Коломиї.

Праця не удержує ся з фондів *Буковини*, бо кошта видавництва не великі, і їх селяни зовсім звертають передплатою. А що газета ведена відповідно для селян, видно з того, що ширить ся скоро і певно небавом випре всякі інші популярні москвофільські видавництва.

Gazeta Narodowa передрукувала статтю *Gazet-и Polsk-и*, очевидно не бачивши *Праці* і на очі. *Strachy* на *Lachy* не потребують, як видно, бути дуже хитрими, бо леда чого зяче серце Поляків налякає ся. „*Nasi Rusini*“ на Буковині не мають ніякого діла з Поляками, котрих ту лише горстка, отже не мають потреби ані залицати ся до них, так як они в нас залицють ся і до Волохів і до жидів, ані намовляти своїх селян до різні. *Gazeta Polska* перехопила фразу галичку і, хоч ту нема ні одного села польского а діди-Вірмени відхрепують ся від галичких Поляків, думає собі, що й ту оплатити ся лякати людей нашими „гайдамацькими“ інстинктами. *Gdzie Rzym, gdzie Krym, a gdzie karczmy babińskie!*...

*

Bukowinaer Post познаколює своїх читачів з нашою статтю „Від Вислока аж по Дон всюди Русин автохтон.“ Каже, що против наших національних змагань не має нічого закинути, не дивує ся нам в ласці своїй, що ми українських письменників уважаємо за своїх, від біди годить ся, щоб ми і ювілей Котляревського обходили, — але не подобає ся їй наше старане, щоби Русини знали, що їх нарід, то не жменя

Гарна жінка.

(За Германом Бар переповіла Дарія Михайлівна).

(Конець).

Можеш зрозуміти, що діяло ся зі мною. Не богуз я, але в літі, ще і на феріях! Дякую гарненько! Готовий дуель — та за що, про що, з ким? От і кінчу дурну справу коротко: Я бачу, моя любенька, що Монахія не сподобала ся тобі. Воно справді і глуго ту довше сидіти. От за дві години ми на потяг, та давай переїдемо до *Schliersee*. Там є у мене старий друг Крутоверт, і живе там вигіденько а гарно. Так і прощай, Монахіє, ми збираєм ся хутенько, а за дві години вже в дорозі. Готово!

Сей тої єї знакоми, знає і те, що ніяк противити ся мені. О годниї 4. ми були вже в *Schliersee*. Крутоверт, повідомлений телеграмою, вишукав нам гостиницю над озером, величезна комната, а вид прелесть, на озеро та на цілий гірський прогал. Моя жіночка, як звичайно по дорозі трохи змучена пішла спочати. Я дорвав ся ровера. Обіхав місцевість, на пошту понад озеро — нагуляв ся до волі. До гостиниці вернув ся коло восьмої. Ганка сиділа в городці, та ніби читала книжку. Гостий в городці не було багато: при однім столі двох мужиків, а при другім місцевий парох з дієчим. Я ту почув спокій та красу, от тут би я і залиш ся на довше. Спер я ровер при дверях, та прямую до

неї. Вона-ж в білім вигіденьнім костюмі сидить якась несвоя, та скучно ніби з задуми глядить гень понад озеро. І справді вид принадний — та бачиш там хлопці, ту піч і старий дієчний, от і жалі! до виду конечна публіка. Зближаю ся до неї тихесенько: як же тобі? Вона глянула на мене — ой як страшно, погляду сего не забути мені ніколи — врешті каже: то се твоє *Schliersee* прихвалене, славіє! На ланцух бери мене, я присягаю, довше як два дні, не видержу тут; — се не для мене сторона!

— Алеж гляди, таж ту прегарно, озеро...
— Озеро, се баюра не озеро, за мале!
— Ся любя долина.
— Власне долина то не здорово, в ній чоловік стає нервовий, се связе тобі кожний лікар!
— Довкола гори.
— Я взагалі не люблю гір!

Павза. Вкінці складає вело до купи: „Харч поганий, від баварского пива стає чоловік товстий, і яка неволя мені тут зхлоніти, здичіти? Колиб у мене була до сего охота, так пощо було віддавати ся? Радше в монастир! Але ти віддав мене не любив ніколи!“

— Нічо, нічо, кохана, не до внодобы тобі тут, так хотьби і завтра даліше.

А мені самому чогось ніяково, сумно: ся безнастання вандрівка, зедно на потягу, що два чужі лица — се просто страшно! Радби я де небудь посидіти та видихати ся, спочати. Але що діяти? Ганка видно конечна мусить мати адораторів. В Відню, де не вкажеш ся, на

проході, в театрі, на концерті, всі на нас витріскують очі. — Від коли тямить Ганка, все так було, от чому єї тепер без адоратив і життя нема. Без того вона — як приростаний курець без люльки. Мій любий — ту злишні всякі аргументи — от воно як. Кому се не до ладу, на то єдина рада, не бери гарної жінки. Так або сяк. Так я кмітував собі, коли вона ще єнала, а я ранісенько вибрав ся в ліс. Сумно глядів я по блискучім озері, по широкій прегарній долині. А знай, що сю сторону веселу з єї мешканцями все єнівучими я люблю дуже. Якже радо побув би я тут! Та — слава Богу — напала на голову думка щаслива. Ану-ж удасть ся! Не йду а лечу просто до мого Крутоверта, до мого любого старого Крутоверта, славнозвісного єміховання баварского, котрого патрегували Ленбах та Стук, він там мешкає в пречудній вілі. Та врешті, і ти єго знаєш, який він: зедно веселий, розтрінаний — в голові повно плянів, все трохи розсіяний, все побалагурить, але і товариш з него, лішого не шукай. Крутоверте — кажу — зроби мені одну ласку. — „Алеж, розуміє ся, що зроблю, зроблю. Щож вам треба, що треба?“ Нині вечером іду на лови, ту такий проклятий цанище, цілий тиждень поганець робить з мене дурня, але пожди-пожди лишень, буде тобі амінь!

— Отже, любий Крутоверте, саухайтеж хвилинку: Справа се іменню важна.

— Алеж добре, добре! Чи бачили ви вже мого нового Ленбаха? Кажу вам, се щось най-

Русинів над Прутом, лише їх далеко більше. Щоби в тім добачити навіть антидержавні змагання, як добачує їх *Buk. Post*, на то очевидно потрібно вже візантійського крутіства.

50-літній ювілей пановання цесаря буде обходити вся Русь згідно, так як і вся Австрія, разом з тими Волохами, що їздили до Константи... і з тими москвофілами, що їздили на ювілей крещення Руси аж до Петербурга, хоч могли сей ювілей обходити також дома... Як Русини будуть обходити ювілей цесаря, тим нехай Волохи не журяться; Русини, що лише в Австрії мають свободу розвою, будуть сей ювілей обходити певно сердечніш, як ті що плакали 1876 року на прилучення Буковини до Австрії, а не до Румунії...

Buk. Post інсинуує нам, що у нас сей ювілей менше важний, як наші спеціально-народні, котрі знову радить нам обходити згідно з москвофілами. Наконець дораджує нам такий провінціональний патріотизм, яким величає ся сама...

Буковино-Волошино,
мій солодкий краю!
Хоч не рад, берусь за боки,
Як тебе згадаю! —

Не даром наш край називають „зеленою“ Буковиною! —

Галичанка нарікає на *Буковину*, що поважила ся заперестувати против святакованя відродження Руси і москвофілами. Зміст статті, написаної против нас, писаний в душі: „Так, то наша спілка до виборів була добра, а до ювілеїв нас не треба?“

„В біді мирились — на празнику поблизь — каже *Галичанка*. — Як видно, *Буковина* і радикальні „младенці“, а за ними з великим вдоволенням і польські газети, хотіли би, щоби злука двох головних партій, освячена недавно страшною боротьбою а то і кровю виборців, визавши небувалий підім національного духа, розбила ся на всенароднім ювілею. І не диво, адже рентилина *Буковина*, часть зелених радикалів і всі польські газети противились тій злуці перед виборами і підчас виборів, бо она страшна для новоеристів і всієї польської політики. Що до *Буковини* і польської преси, то „москвофілство“

є у них лише покривкою для агітації против спільного празнованя ювілею Галицької Руси. Що до Академічної Громади, то ми здогадуємо ся, що она щиро виловила свій протест. Але що з него виходить? Виходить, що виділ Академічної Громади не знає ні історії відродження Галицької Руси, ні що се таке „москвофілство.“ Тим ми і оправдуємо грубість і безличність їх заяви. Протестанти у своїм незнаню, а *Буковина* в запопадливій службі польській політиці зовсім забувають о тім, що іменню серед тих людей, котрих они називають ренеґатами, ще живуть не тільки очевидці, але і учасники і діячі відродження Галицької Руси. „Той Дідичий“, як *Буковина* називає нашого ветерана-патріота, більше зробив для галицької Руси добра, як всі новоеристи, на купу взявши, можуть їй зробити зла. Він учасник і діяч відродження галицької Руси, з его іменем вяже ся наша історія, почавши від 1848. року, а ту радикальні младенці і баденівські писарі кидають ему в очи словом „ренеґат!“ Таку Русь, яку репрезентували би *Буковина* і радикальні младенці — ту згодимо ся з д-ром Франком — годі любити. Она найшла би любов лише в *Gazet-i narod.*, подібно як заяву Академічної Громади і коментарі *Буковини* помістили майже всі польські газети.

Незнає, що таке москвофілство, довело Академічну Громаду, аж до неприличности. Ми не сердимо ся на її виділ, але, щоби її парозумити, скажемо: „москвофілська“ ідея настільки широка, що обнімає всю Русь, і не вилучає з неї нікого, навіть новоеристів. Ту на галицькій землі, москвофіли в національнім відношеню такі самі (!) Русини, як і народовці, а навіть новоеристи і радикали, а відрізняють ся від послідніх двох фракцій лише тим, що не лижуть руки, котра бе нарід і не деморалізують народу невідповідними для рускої душі, для способу руского життя і для народного розвою науками соціалізму.“

При читаню сеї нещирої відповіді *Галичанка* мимоволі приходить на думку пословиця: Ліз на грушк, рвав петрушку... Москвофіли все свої цілі скривають — і се у них така безхарактерність, що обурює навіть молодіж москвофілську. Коли они, як кажуть, такі самі Русини, як народовці, то чому не приймають народної мови?! Коли-ж они не такі Русини, а Москалі (бодай хотять нарід змосковити), то чому криють ся і поміж дощ по циганьски ходять, коли ще люди очи мають і їх роботу бачать? Двох доріг Русини не

повинен знати: або Русин або Москаль, воля кождому вибирати, а не стояти, як Геракл на розстайній дорозі і цілий нарід держати на ній!

А на всі інші наміри, які Г. добачує у своєї партії, найліпше відповісти уступом з поеми Франка п. з. Ботокуди, в котрій він між иньшим висказує ідеали таких Ботокудів, як галицькі рутенці-москвофіли.

Уявіть собі: весь світ —
Величезний книш плескатий,
Зверху сонце як цибуля,
Місяць як чеснок лукавий.

Зв'язди — має, котрим весь книш
Поприсипуваний з густа,
А в нутрі его лежить
Всяке благо, мов капусти.

В середині є земля,
Мов варена бараболя,
Нею-ж по господній волі
Ботокудська править воля.

На землі такий порядок:
У долині бидло сіре
Робить, мре, хрестить ся, — і твердо
Все держить ся предків віри.

По над ним війти, жандарми,
Поліцейські своїм трудом
Лад піддержують суспільний,
Шлях рівняють Ботокудам.

На верху-ж вони всі стали
У великій церкві враз
І по всіх безбожних правлять
Соборовий парастас.

В труні перед аналоєм
Разом складені розличні
„Ізми“ неблагоподобні
І всі мрії еретичні.

А у стій хреста на віку
Цвяхами прибиті в ряд
Череш Прудона, Штрауса,
Маркса й Дарвіна стоять.

Се той ідеал, котрий
Всі правдиві Ботокуди
Серед сварів всіх і боїв
Невідступно носять в груди. —

Добре рибає у воді,
Але веселью їм в остроні:
Добре Ботокудам дома,
Та загиніть їм в Європі. —

ліпше, що зпородив Ленбах за ціле своє життя! Побачите!

— Отже мій дорогий Крутоверте...

— Але, кажу вам, до Відня не забавите мене і медом. Не піду тай тішки. Визвали мене, просили! Ні і ні! Ага, знову скажуть: суха коміка. Чуєте! На другий тиждень приїжджає до мене Стук! Хто як хто, а сей певно сподіює ся вам. — Ага, а бачили ви мої нові коні?

Бачу, нема ради. От і забрав ся вчинити волю мого Крутоверта! Оглянув нового Ленбаха, оглянув і нові коні, описи набалткали мене до сита про Стука та вислухав я терпеливо і довжезної балаканки про проклятого павка. В кінці добив ся і я до слова. — Крутоверте, кажу, мусите вчинити мені одну велику ласку. Бачите, ви знаєте тут всіх людей, так і шукайте мені між ними чоловіка молодого! Все одно, хлоп чи писар громадський, найби і поліцай — най стане — розуміє ся за гроші — на час адоратором!

— Що, що — адоратором?

— Ну так, має адорувати, подивляти мою жінку. Вона гине за тям. От мій план такий: я плачу за харч і взиток, а за се мій панок не має нічого иньшого робити, як що дня дві-три години сидіти з нами в городі, і глядіти здалека на мою жінку, але привітно... глядіти дуже привітно.

— Жадібно, любенько? — каже Крутоверт — от вам моя рука, річ скінчена.

Я скоренько пояснюю ему всі події, які

довели мене до повешеного плану: розказую про пережити в Монахії, та додаю, що і ту мене жде се лихо, коли для моєї Ганни не знайде ся адоратор.

— Але, каже Крутоверт, хіло піде! Покажіть же, когоч би тут взяти? З театру годі відставляти кого небудь, бо нам самим не стає — алеж чудово! От і є! Паламарчук — та слухайте — се в загаді чоловік не дурний, талановитий, і має навіть одяг сальоновий. Так і будите спокійні, а покличу его сейчас, і такий нині сполудня зачне він свою нову функцію! Правда — адорувати, подивляти та зіхтати, як між новальський...

— Конати з любови, кажу ще раз.

— А так забув, ага, конати, ванути з любови, очима завертати, а часом нишком і рускою притискати розбурхане серце — розумію, каже Крутоверт, хіло піде гладко. Лишіть мене. Я режисер — сеж відомо вам!

— Коханний Крутоверт, спасибі вам, сто раз спасибі! Тільки то тес те — чи не гарний се молодень?

— Але-ж ні, куда ему до краси? Та і по що тут краса? Жінці все одно, хто її подивляє, соки чи пудель. Річ лише в тім, щоб іменню був який небудь адоратор.

— І его правда. Кажу тобі: паламарчука не змалоє хоті би і який маляр. Узяв собі — чистий „Malvalde“ Оберлендера в сальоновім сюртуці. Але вдявляв ся сей добряга, штурвар

та годі, не бачив такого я на віку. Крутоверт справді велит режисер.

Пішов я вечером на пошту. Ганночка лишила ся в городі, з вмираючий з любови паламар також. Вернувши, кажу до неї: Я нароком ходив на дворець, щоб розглянути ся в розклад їди; нам найкрасше їхати завтра о 10 з ранца.

А вона на те здивована: А се що таке, по що се? Я тебе дійсно не розумію. Чи тобі годі де небудь посидіти спокійно? Гляди, як ту гарно! Се любе озерко...

— Та кажу, се базора не озеро — за море.

— Як раз в сім краса его, воно тим привадне.

— Та ту серед тих гір?

— От як раз для тебе здорово! Тут і віддихай з новою грудю, спитай лишень лікар! Та врешті бачиш: остогидло мені се вештанє сюди і туди, безнастанно деліциї, готелі, се просто страшно! Ні любий, будь чемний, ми такий останем тут!

І бачиш, ми перебули там цілі три неділі. Кождої неділі приносив мені мій паламарчук рахунок: гаяжа 27 марок, 10 марок ниво, 3 марок за ковбаски. Я платив радо. Працюючись, я казав ему зладити новий сюртук: старий витер ся на літках, бо сердега здер его конуючи з любови. — Я думаю, каже Івась, нам і нині найкрасше їхати до Schliersee.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 1. червня 1897.

Дирекція релігійного фонду розписує ліцензію на винайм фільварку „Міговени“ або також званого „Фальоріта“. Фільварок обнімає 270 моргів рілі і 42 моргів сіножати. Винайм призначений на 12 літ від осені 1897 року до 1909 року. Оферти найдалше до 14. червня с. р., вадіом 600 зр. Ближні пояснення умовій винайму в дирекції фонду релігійного в Чернівцях.

Школа садівництва. Буковинське товариство краєвої культури при помочи міністерства рільництва завело при тутешній школі садівництва курс науки, що має молодих людей, особливо господарських синів, котрі скінчили народну школу, навчити плекання овочевих дерев, закладання і удержування домашнього огорода. Наука буде тривати один рік і провадити ся практично і теоретично. Перший курс науки начне ся 1. серпня с. р. і закінчить ся 31. липня на другий рік. Відповідно до пори року практична наука буде обнімати всі роботи коло дерев, коло садівництва, коло яриної і цвітів. Попри те будуть учити, як треба хоронити рослини перед шкідливими впливами непогоди, від шкідників, галасяних ростей; як збирати овочі і всякі огородові продукти та переробувати їх; як удержувати живоплоти, стежки, зілляники; наконєць будуть учити кошикарства і робіт з дерева, о скільки се має звязь з садівництвом. На перший курс будуть прийняті чотири вихованці, котрі дістануть в огородинка тої школи ціле удержане безплатно. Одні і платі мають вихованці привести з собою. Вихованців будуть приймати в часі від 1—31 липня с. р. Услівя такі: 1) укінчений 16 рік (метрика), 2) укінчена народна школа (свідчення шкільне) 3) здоров'я і кріпка будова тіла (свідчення громадського лікаря), 4) дозволене родичів або опікунів, 5) свідчення моральності. Речинець для подань найдалше до дня 15-го липня с. р. на руки управителя краєвої рільничої школи в Чернівцях п. Єміля Багра (улиця семигородська ч. 56). Найліпше передати подане особисто.

На засіданні краєвої ради шкільної з дня 26 мая вели ся наради над зревідованим текстом проекту про платню персоналу учительського при публичних, народних школах. Сей проект вислано до міністерства просвіти та до буковинського відлау краєвого. Слідуючі громади дістали безпроцентові позички взглядю субвенцій з краєвого фонду шкільного на будову шкіл: Рогізна 600 зр. субвенцій; Цурин 2000 зр. позички, 1000 зр. субвенцій; Калуківцями 2000 зр. позички; Товари 3000 зр. позички; Кіселів 500 зр. субвенцій; Мосорівка 500 зр. позички, 1200 зр. субвенцій; Сучавица 800 зр. субвенцій; Стирче 150 зр. позички, 600 зр. субвенцій; Полян 1500 зр. позички, Пизні Станівці 700 зр. субвенцій; Красна-Льська 1000 зр. позички; Ісенає 2000 зр. позички; Лукавець над Серетом 1500 зр. субвенцій — Однокласова школа в Кадобінях розширена на двокласову. — Назначено речинець до уплати належитостей на утриманє школи громаді Низиням Станівцям. — Учителям Б. Салісови у Вишній і О. Гайцєви в Дубівці призначено третій додаток службовий. — Вдові по учителю Івані Чорнім в Полян уділено запомогу на похорони в сумі 100 зр. — Уділено запомог кільком силам учительським. — Справозданє інсп. Ісонекула про чотири школи сучавського повіту прийнято до відомости і предложено міністерству просвіти. Сталим учителем при однокласовій школі в Бабині іменовано тамошнього провізоричного учителя Івана Циганюка. Сталим надчителем при трикласовій школі у Вишніх Станівцях іменовано тамошнього управителя школи Олексю Купчанка. Сталим учителем при однокласовій школі в Порданінях іменовано учителя Урса-хого з Мазанайнів. — Науку релігії при тутешніх гімназіях в заступництві хорого професора православної релігії Евзебія Івановича повірено провізорично о. др. Орестови Понескулови, катехитови при православної школі народній в Чернівцях.

Краєвому правительству закидає тутешня Bukowiner Post, що штучно викликає расову і класову борбу. Причину до того подає розписаний конкурс на секретаря при промисловій школі державній, в котрім жадає ся між прилогами метрики крещеня. Се так затревожило згадану газету, що кричить з емоцією „рівноправности!“

Гр. Алексей К. Толстой о наших народных песнях. В однім із листів гр. А. К. Толстого (автора знаної у нас повісті „Князь Серебряний“) напечатаних в сегоднішній північній книжці „Вѣстника Европы“ читаємо: „Мій двоюродний брат (Лев М. Жемчужников) привіз з Малоросії і привіз з собою такі величаві національні мотиви! Они мені перевернули серце. Ніяка національна музика не виразила своєї народности з такого величчю і силою, як руско-українська („малоросійська“) музика, навіть лучшє ніж великоруска, що така вимовна. Слухаючи її, ти поступенно віділа би відкриваючи ся перед тобою всю історію Русь-України („Малоросії“), ти лучшє пізнала би характер народности, ніж читаючи Гоголя або Кониського... (Тут бесіда о звітній „Історії малоросійській“ приписуваній Георгію Кониському, архієпископови білорускому.)

Посол Песлер, що оногди крикнув до більшости парламенту „там сидить 171 лайдаків, заявив готовість відкликати перед повною палатою сей обидний оклик. Через те і позагодять ся в мирній дорозі визнання, які дістав Песлер від кількох послів правди.

Відпочинок недільний для пекарів. Незадоволені з недільного відпочинку пекарські челядинки у Львові, котрі працюють найтяжше, бо 17 годин на добу, скликали в неділю 150 своїх товаришів на збори. Они замість визначених для себе 12 годин недільного відпочинку домагають ся цілої доби. Обговоривши сей постулат на зборах, вибрано комісію зложеною з 6 челядинків і 6 майстрів для унормованя відпочинку без інтєрвенції властей. Надто порушено на зборах гігієнічні урядженя пекарень у Львові, сираву подійшеня платні і відносини челядинків до робітників. Президент міста д-р Малаховски знав ся рівно пересмотром пекарень і оглянув їх вже кільканацять в супроводі спеціальної комісії.

Против обструкції хоче більшість парламентарна заострити реґулямін палати. Пос. Яворський вище уже дотичне внесене а предетавителі клубів правий радять над способами як се вчинити. Найадагднішою формою унімвєня „непарламентарного посла“ мало би бути візранє до порядку. Коли-б се не помогло, президія мала би право засудити посла на утрату дієти на якийсь час. Третім степенем унімвєня було би вигученє посла від нарад палати на одно до трийцять засідань. На остаток міг би посол бути засуджений на опублікованє того засуду на контг его власний. Кошта такого опублікованя дуже значні. Такі способи для утриманя карности істнують у Франції. Пращає спішити ся виготовити сей проект, щоб в осєні вже на перших засіданях міг бути продовжений і ухвалений.

До Канади в суботу виїхало 79 родан а 345 осіб переважно із заставницького і кімчанського повіта. В Лужанах, як довідуєм ся, писар громадський Кульчакши так захвалив людям Канаду, що багато заможніших господарів продає гадівства і вибирає ся за море. Чому ви, пане писар, самі не вивандруєте, бо там так дуже добре?

Рецензії шведским копитом. У шведі Аби Штерибєрга у Львові працює челядинк, що прямо пропадає за сьмівом. Але природа не дала ему тенора, він сам співати не може, то муштє вдовольняти ся концертами других. Щоби мати такі концерти все „під рукою“, він витресував собі до співу хлопця-термінатора Арона Цімера. Відний Аронко на команду челядинки мусів цілими днями вьспівувати як який тенор, тільки що без гажі, без проб і без признаня. Скоро при роботі потягнув фальшиво, або пустив „киса“, що впрочім трафляє ся й найділішим артистам, дразливий на похибки челядинк виписував

ему зараз репензію — на шкірі. По одній такій рецензії, виписаній імовірно копитом, Аронкови аж гуз набіг під оком. Тоді й терпець ему урвав ся і він з плачем побіг до поліції з жалобою на острого рецензента...

Нещастє на залізницї. Дня 23-го мая в ночи з двірця віденської залізничї в Варшаві вирушив особовий поїзд. В тій хвили улицєю Товаровою їхав омнібус з 17 пасажирами, повожений через Айзика Курца. Падав тоді зливний дощ, дижури протє на переїзді дорожничї схоронили ся до будки. Найшовши дорогу на переїзді вільною, їхав на поміст і в тій хвили дорожники замкнули роґачку з протівної сторони, так що омнібус найшов ся неначе в самоволї. Серед темноти не могли спостеречи перешкоди, ані завчасу здержати поїзд; що вігнав ся з цілою силою на віз. Наступив удар; льокомотива, зломивши димель, відкинула коні на бік, коли тимчасом розторощений омнібус найшов ся на прайвій сторони. Серед тих відломків копичили ся тіла вбитих, ранених, або тих, що щасливим случаем виїшли ціло. Майже всі були жиди, лише кількох християн, та й ті, спасли ся якось щасливо.

Дрібні вісті. Комісія виделеговала міністерством для розсліженя справи, укінчила вже свою акцію і провірила, що загальна сума, взята злодійським способом через Мільковського з державної каси доходить 38.000 зр.— Леонтий Голіньскій, радник галицького вижшого суду краєвого куратор ставропільнянського інституту помер у Львові по довній слабости в 62 році житя. — У Вишній зірвала вода міст на Пруті. Також у Вишній міст на повітовій дорозі дуже ушкоджений. Вода позабирала багато клячців а піднесла ся була до двох метрів понад звичайний стан. Тепер лачинає вода онадати, але дуже поволі, бо все ще перепадують дощі.

Телеграми „Буковини“.

З дня 30-го мая 1897 року.

Відень. Vaterland доносить, що парламентарна комісія правий заступникам президента ради державної послам Абрагамовичови і Крамаржови виразила подяку більшости парламентарної за оборону прав ради державної підчас посіднього засіданя. З визної Австрії вплинуло до тепер 16 петицій против обструкції.

Відень. Цсар уділив передвчєра аудиєнцію гр. Бадєнюму і вислухав его справозданя з теперішнього положєня в радї державній. Sonn- u. Montags Ztg. доносить, що після інформацій з урядових кругів гр. Бадєні має намір просити цєсаря, щобі відрочив раду державну дня 5. червня. Відрочєня ради державної має на цілі, щобі підчас айта зібрати чєський сойм. Там у Празї гадає правительство поєднати ненависних тепер Німців і Чєхів.

Відень. Цсар відїхав нині рано до обоу в Бруку а поверне завтра.

Париж. Аґєнция Гаваса доносить з Атенів: Всякі поголовєи про антидинастичний рух і ріжний межі правительством а королєм не мають найменшої підстави. Публична оінія не прилучає ся до тяжких обвинєнь, які закидають династії поодинокі часописи. Порядок запевнений через злуку уміркованих елементів.

Царгород. Після донесєня бюра Райтера порта в відновиди до послів держав опирає ся на тім, щобі з Грецією установити 14 дєвний розєм оружний. Колиб за той час не поєнєчено угоди що до умовій мира, можна би розєм продовжити. Порта жолає собі як вайскоршого покінченя угоди мира.

Атени. Бюро Райтера доносить, що грек-ке правительство приклонне довершити військовий розем з Туреччиною.

Прага. Цесар жевтував з приватної шка-тули десять тисяч зр. для їчинського і гогенель-бурского повіту, що потерпіли дуже від хмаро-лону.

Пам'ятайте на Народний Дім
в Чернівцях!

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень
у Львові в домі „Просвіти“ Ринок 10.

перше і одинокє руске товариство асекураційне, обезпечає будинки, скот, госпо-дарські знаряди, збіжжє в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкідливого огня за можливо найнижшою оплатою.

Дністер розпочав пятий рік своєї діяльності. Фонди „Дністра“ після за-ключень рахункових з днем 31-го грудня 1896 виносять: фонд основний 50.000 зр., фонд резервовий 54731 зр. 04 кр., резерва премій 34737 зр. 03 кр., разом 139468 зр. 07 кр.

Шкода ліквідувати ся і виплачує ся сейчас по пожарі. В 4-х літах виплатив „Дністер“ 1176 від-шкодовань в сумі 309.147 зр. 69 кр.

На жите можна обезпечити ся через „Дністер“ після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найк-риятніші умови і видає поліси і квіти в руській мові.

Зголошення о ухвалені агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

LINIMENT. CAPSICI COMP.

aus Richter's Apotheke in Prag.

Beim Einlauf dieser anerkannt vorzüglichen, schmerzstillenden Einreibung, die in allen Apotheken vorrätig ist, sehe man stets nach der Marke: „Anker“.

В КОЖДІЙ РУСЬКІЙ ХАТІ І ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українсько-руського народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просвіта“, а виконана в літографічній закладі Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарська ціна карти, накле-еної вже на полотні, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пе-ресилкою 3 зр.

Купити можна в „Просвіті“ у Льво-ві, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Із Найвисшого приказу

Его цїс. і кор. Апостольского Величества

устроєє п. к. дирекция лотерийних доходів

XXXI. Ц. К. ДЕРЖАВНУ ЛЬОТЕРИЮ,

з котрої чистий дохід присвятить ся

ЦИВІЛЬНИМ ЦІЛЯМ ДОБРОДІЙНИМ

сеї половини держави, між ними і 6000 зр. на

„РУСКИЙ ДІМ НАРОДНИЙ“
в Чернівцях.

Ся лотерия обнимає **7816** виграних в готівці,
поділених на

148 виграних головних із **3834** попередними і **3834** слїдуючими

в загальній скількості

165.000 корон в золоті та **100.950** зр. ринських а. в.

Тягнене послїдує невідклично 10. червня 1897 о 12. год. в пол.

Оден льос стоїть 2 зл. ринських а. в.

Льоси продає і адміністрация „Буковини.“

Льоси можна купити і в п. к. лотерийних уридах, у всіх лотерийних колектурах, в продажах тютюну, в уридах податкових, почтових і телеграфічних, в конторах ви-міни, в уридах стаций жєлїзничих і др.

ПОЇЗДИ ЗЕЛІЗНИЦЬ

від дня 1-го мая 1897 після часу середно-європейского.

ВІДХОДЯТЬ З ЧЕРНІВЦІВ						ПРИХОДЯТЬ ДО ЧЕРНІВЦІВ					
до Неполоківців, Снятина, Львова, Відня	819	854	1232	404	1025	з Відня, Львова, Снятина, Неполоківців	1128	320	757	811	619
до Гайбоки, Гадікфальви, Гатни, Іцкан і Бурду-женів	1118	351	832	—	635	з Бурдуженів, Іцкан, Гат-ни, Гадікфальви, Гайбокої	—	809	1212	350	1000
до Садатури, Бонна, Но-воселиці	645	430	—	—	—	з Новоселиці, Бонна, Са-датури	—	1113	950	—	—
З ГЛІБОКИ						ДО ГЛІБОКИ					
до Карачева, Сторожин-ця, Бергомету, Межибро-дів	814	535	—	—	—	з Межибродів, Бергомету, Сторожинця, Карачева	635	1037	800	—	—
Перший поїзд їде на шляху Бергомет, Межиброди від 1-го марта до 3-го вересня що вівторок і п'ят-ниця.											
З ГАДІКФАЛЬВИ						ДО ГАДІКФАЛЬВИ					
до Радивів	610	1003	228	612	805	з Радивів	542	855	115	550	747
З ГАТНИ						ДО ГАТНИ					
до Качики, Гурагумори, Вами і Кімполонгу	1010	201	—	—	—	з Кімполонгу, Вами, Гура-гумори, Качики	1258	625	—	—	—
З ІЦКАН						ДО ІЦКАН					
до Сучави	327	630	1009	216	718	з Сучави	442	842	130	630	837
З ВАМИ						ДО ВАМИ					
до Рус-Молдавиці	346	647	913	1132	250	з Рус-Молдавиці	842	1259	204	322	545
Поїзди їдуть від часу до часу. Розвідати можна на стациях Вама, Драгоша і обох Молдавицях.											
З КАРАЧЕВА						ДО КАРАЧЕВА					
до Чудина н. С.	854	1007	615	—	—	з Чудина н. С.	555	555	—	—	—
Перший поїзд їде що понеділок, другий з вівторком понеділка, третій кожної днини.											
Перший поїзд їде що понеділок, другий з вівторком понеділка.											

□ поїзди пошійні; * поїзди особові; без знаку поїзди мішані. Час середно європейский їде о 46 минут пізнійше від черновецького часу; нічний час рахує ся від 6 год. вечером до 5 год. 50 мін. рано і запізнєє ся підчерк-нем мінут.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовського.

За редакцію відповідає Осип Маковей.

ЧАСОПИСЬ
для
руських родин.
Виходить щодня
крім днів по-
неділях і святках.

БУКОВИНА

Редакція і адмі-
ністрація в Чер-
нівцях ул. Пе-
тровича ч. 2.
Передплата
10 ар.

Кацапський попразен.

(Письмо з кругів львівської рускої молодіжи).

Не дуже давний час, коли то страшні громи були посипалися на др. І. Франка за його еретичні слова, висказані при нагоді завязання краевого руского комітету виборчого. Всі обурені на др. Франка народовці доказували, що їм кацапи потрібні лише до виборчого празнику, щоби спільними силами побити ворога, але не думають з кацапами на стало лучити ся а тим менше резигнувати на їх користь з котрого небудь з постулатів українофільства. Хто знає кацапські інстинкти провідника народовців п. Романчука, при котрого українофільстві треба поставити сильно підчеркнений знак запитання, той від самого початку не міг дати віри такому толкованню. Се був не хвилиний союз, а лише перший ступінь цілої акції, а видерпнись на него народовці, чим раз більшими кроками будуть перебігали слідуєчі ступні, щоби вигідно засісти на кацапських поверхах.

Найновіші події у Львові доказали явно, що так буде. З рамени „краєвого“ комітету є у Львові субкомітет, зложений первістною в рівній частині з народовців і москвофілів, а тепер по виїзді зі Львова дра Петрушевича, з 5 кацапів і 4 народовців. Сей комітет мав би бути після слів п. Романчука ареопагом для справ русько-української нації, він мав би бути

осою, около котрої крутили би ся всієї справи, а як вже зі складу комітету видко рішаючий голос в ній мали би господа Дідицький, Мончаловський, Павенцький, Бачинський і другі. А компетенція сего ареопагу мала би розтягати ся не лиш на справи політичні (п. Романчук, не маючи жадної національної програми слушно думає, що получене з кацапами в тім можливе), але і на справи чисто літературні, культурні, взагалі на всі справи тикаючі життя нашого народу.

Припадаючи в 1898 році, 50-літні роковини знесення панщини і нашого народного відродження дали господинам нагоду знову виступити перед загаль Русинів з проектом. Задумали єї роковини обходити святочно і в тій цілі завязали комітет. До комітету силою самого факту, що они на Русі існують, мусіли ввійти всі господа з краевого комітету виборчого, а властиво члени єго езекутивного комітету, де як ми сконстатували, кацапи мають чисельну більшість. Запрошеня розіслано до ось яких товариств: Народный Домъ, Галицко-русская Матица, Ставропільській Інститутъ, общ-во Качковского, общ. Русскихъ Дамъ, Русское казино, Другъ, Просвіта, Дністер, Торговля, Зоря, тов. педагогічне, клуб Русинок, Руєка Бесіда, Сокол, Боян, Тов. наукове ім. Шевченка і Академічна громада. Отже до 7 товариств, в котрих у виділах кацапів нема, до 7 чисто кацапських і 4, в котрих у виділах засідають спільно кацапи з некацапами. Хитрі Малороси були певні, що єї товариства вибе-

руть своїми делегатами кацапів. Отже г. Романчук був певний, що єго приятелі будуть мали тут більшість поражаючу. І крім Сокола, котрого делегати прийшли з мандатом зірвати всякі зносини з аранжерами сих обходів задля кацапського п'ятна, витесненого на цілім обході, вислав лише Дністер не кацапа д-ра Кузачковського, а в додатку після потреби змінюючого свій погляд і сідуючого на такий столець, якого єму до хвилі потреба, д-ра Савчака. Торговля і Зоря вислали делегатами кацапів, отже аранжерам пакости не зробили.

Так з чисельного зіставлення видко, що кацапів було далеко більше як народовців; они отже з природи річи мусіли бути тут панями, і після свого пляну уложити і перевести програму святкування. Народовцям, здає ся навіть, передовсім о се ходило, щоби кацапів стягнуло ся як найбільше, бо навіть запросини не підписував Романчук, лише г. Б. Дідицький. Видно п. Романчук зрозумів, що для публіки, о котру єму тут ходило, більше авторитетною особою єсть г. Дідицький. Контрасигновав запросини звисний автор словаря правничого др. К. Левіцький, котрий від своїх процесів о словарь держав ся здалека від публічного життя з дуже розумних причин. В останніх часах виплинув знов на арену політичну в компанії господинів Павенцьких і Добрянських.

Натурально, що коли-б молодіж русько-українська навіть і слова заміту не мала сказати від себе про святковане ро-

РУСКА ПАСХА — А ФРАНЦУЗКИЙ КСЬОНДЗ.

Образок з життя емігрантів.

Написав НЕСТОР ДМИТРИВ.

— Марино!

— Га?

— А чи будем сего року їсти пасху?

— А хоробу тяжку лєсь, як ти ся так зачїло тої Канади — відналила гївна жінка і відвернула ся від свого ворога-чоловіка, що віз єї десь на конєць сьвіта, де не так, як в людий — ба навіть день в ночи, а ніч в день. Появлюсь так перевернули — от як не в людий — звичайно в Канаді.

Жінка хронїла зі злости. Щоб хоть був Степан за пасху не згадував — а то так щипнув за серце, як той комар канадський. Двоє малих дїтий бавило ся спокійно в вагоні, тай їм злак ся ані думки не було про пасху — они тримали в руках хлїб білийший від пасхи дома. Їм не все одно — але не все одно Степанови. Бідачиско замовк, як жінка єму так грубо відналила і цілий потонув у гадках, у споминах про минушість.

Єму пригадали ся дитинні лїта перед Великднем: він пам'ятає добре, як викрадав розчинки з пасхи, а раз таки пірвав ковбасу в великдню суботу і за столом стріпав. Не витримав до сьвяченої. Як нині, пригадує собі, що як був уже парубчаком і йшов на Страсти, то пробив собі чоло об изїт; не видів,

бідака, нічого — курача сїлнота з посту вчїнила ся. Або то він тільки сам ту курячу сїлноту мав? Всї єї мали — ціле село, тільки сьвященник ще яко тако видів тай пав професор, і то не дуже, а вже реєнтний, най з Богом спочиває, не бачив і сьвїчки в церкві. Люди, бувало чудують ся, як то він сьпіває з курячою сїлнотою, а він вам всею з пам'яті і глас і кондак і гармолой і всею, ну всею — та хто там вже знає, як там то всею в тих грубих книжках називає ся. Постив небішник — дай му Боже царство небесне! — твердо постив. Бувало йде через село, тай так вже ослабне з того посту, що аж заточує ся — не годен на ногах устояти. Єго вороги казали, що небішник тогди з борчми вертав, але то неправда — він так з посту заточував ся. А бувало на Великдень, Боже! що то за радість! Цілу ніч з суботи на неділю палять чужі ворота, колесниці, етупи — де-що понало. Хлопці регочуть ся, а господарі кленуть, грїшать, аж страшно слухати. Та на щож їм так грїшити, коли вже така установа, щоби перед Великднем ворота красти.

Задумав ся Степан, закурив люльку, глянув знід ока на жінку — немов би хотїв сказати: „А пам'ятаєш, Марино, як я старшим братом був, га?“ Бояв ся, неборак, відозвати ся, бо була би єго почестувала яким поганим словом. А так, Степан був старшим братом, о тім знають навіть люди з другого села. Бувало на Великдні сьвята він сам власними руками вибирає єгомосья в білий фелон, всі сьвїчки сьвітить, огню зробив повну кадильницю — а як читають євангеліє

на 12 пунтів, то Степан за кожним пунтом дзелєнь, дзелєнь, а там на дзвінцї дзвони бють бють! Боже, чи дочекаю ся я того в Канаді!

Пошкробав ся бідний Степан в голову — хотїв відозвати ся до жінки, але таки дав спокій. А та пасха сьвячена, а та радість! Тай він свою пасху ставив на самім краю — звичайно старший брат. А єгомосья уже знали, котра єго пасха, тай хлїп сьвяченою водою — ніби кажуть: „То тобі Степане, за то, що вірно служиши церкві і Богови сьвятому.“ Ей Боже, Боже, а як то ту буде? — таки на годос прикинув Степан.

— А тобі що таке приснило ся? — крикнула жінка.

— Марино!

— Га?

— Та може-бєсьмо таки спечли пасху.

— Та де спечеш? ту в вагоні?

— Гм — дурна. Та во, завтра зїдемо в Гальгарах до іммігранту, тай там можна спечти.

Задумала ся Марина, видно і єї хотїло ся сьвяченої пасхи — а по хвилі гримнула: „Та що, що спечеш, а ксьондза де возьмеш, га?“ Замовкли обоє, таж у тім власне була ціла штука. Степан стратив уже цілу надію на сьвячену пасху. Чіхрає ся в голову, думає, гадає, та годі що продумати.

Приїхали вони вже до Гальгарів, зайшли до іммігранту, дивлять ся, а наші люди паски печуть. Степан до жінки, вхопив гроші, купив мук, мяса, масла, сира і других потрібних і не-

ковин руско-українськими реакціонерами (так не було, але про те, як сі роковини розуміти і святкувати, була би молодіж могла говорити з ними аж тогди, коли би не було чужих гостей кацапів), то сам факт, що до участі в святкуванні просив єї г. Дідицький і до компанії запрошено кацапів (делегатом Р. Касина був Мончаловський!), мусів молодіж до живого діткнути і до крайности обурити. На явнім засіданню Виділу „Акад. Громади“ при участі дуже поважного числа не виділових членів анї один голос не обізвався за участю в святкуванні, а по основній дискусії ухвалено одноголосно вислати на руки г. Б. А. Дідицького заяву, випечатану в 108 числі *Буковини* до перчитання зборови.

І не лише молодежи ся компанія не подобала ся. В товаристві імені Шевченка всі виділови були дуже невдоволені, що прийде засідати разом з кацапами, але коли прийшло голосувати над бранем участі, противним показався один проф. Грушевський, (на засіданню не було др-а Франка), прочі яко джентлемени казали, що не випадає бути нечестними і делегатів не вислати. По рутенській консеквенції сего сподівати ся було можна.

Сокил, в котрім доси українофільство не було в силі перемочи кацапських махінацій, здобув ся на рішуче слово і его делегати ухвалили відчитати ось яку заяву:

„В імені товариства гімнастичного „Сокил“ вибрані відпоручники заявляють:

Товариство не возьме участі в комітеті і в обході у Львові і в цілм краю в р. 1898 50-літнього ювілею занесення панщини і розбудження життя народного між галицькими Русинами з причин:

Ініціатива до обходу вийшла від комітету виборчого у Львові, котрий заснован ся в цілм спільного переведення виборів до ради державної в р. 1897, а до сего комітету належать люди з

потрібних річий, тай уже нече жінка пасху, а Степан тільки ходить і руки затирає.

— Головка-ж ти моя бідна, каже один чоловік, якже-ж то розмовити ся з тим ксьондзом?

— Як то, як розмовити ся? — каже Степан, — або по руски що?

— Говоріть собі здорові, та де-ж французкий ксьондз знає по руски!

— То як то, — каже Степан, — то-ж ту руского ксьондза нема? Та як-жеж французкий ксьондз буде святити пасху, чи-ж він такої віри як ми?

— Та хто его знає, чи такої, може троха не такої, але крест святити є в ксьондзі і образи, то може то не гріх, як такий пасху посвятити.

— А видіте в місті, в ксьондзі, хоті троха не така віра, як наша, а наші єгомось все на віднуєт ідіали там сповідати, та як би гріх був, то вже єгомось не пішли би, не бійте ся.

Рада в раду, пішли наших двох людей, між ними і Степан, бо був старшим братом, в депутатні до французкого ксьондза. По дорозі сперечали ся, чи вміє він по руски, чи ні, але прийшли до того висновку, що така учена голова, як ксьондз, мусить уміти по руски. Задзвонили — виходить ксьондз в довгій рясі, оперезаний чорним поясом, а за поясом великий металевий крест. Поділували они перше крест, відтак товсту руку ксьондза тай кажуть.

— Просимо отця духовного, чи-би нам пасхи не посвятили, бо в нас завтра Великдень, а ми не жадні погане, щоб їм несвятили пасху.

Француз витріщив очи, слухає так уважно, трохи бубоняв в ухах не потріскають, але тай нічого не второпає. Говорить до людей по французки, по англійски, по німецьки — они очевидно

т. зв. старорускої партії, котрі в публічнім житті, в часописах і видавництвах — заперечують істнованню самостійного руско-українського народу.

В житті політичнім така здука є можлива з практичних względів: пияча річ, коли ходити о обхід свят народних.

Святковане таке в силці з т. зв. старорускою партією і їх товариствами було би можливе лиш тогди, коли би они вилекли ся свого ренегатства і на се дали докази.

Доси се не стало ся, отже ми, руске Сокильство, таке спільне святковане вважаємо за понижене руского народного прапору і протестуємо против такого діла.

Дня 27. мая „Рутенці“ ликували по виборчій пазниці, зійшли ся в кінці до кацапської хати, щоби відсвяткувати попразен з сяючими з радости очима. Отворив зборівня п. Романчук. Крім Громади всі спрошені товариства делегатів повисили. Зараз по отвореню збору забрав в справі формальній голос п. Лаврівський, справник Сокола і зачав читати свою заяву. Та п. Романчук, боячись, щоби ся заява не поспувала гумору его сердечним другом, відібрав п. Лаврівському голос. Мусів п. Лаврівський відкликати ся аж до збору і показалося, що тут Романчук був більше кацапським, як самі кацапи, бо збір крім двох голосів згодив ся на відчитане заяви.

По відчитаню делегати Сокола Лаврівський і Мороз вийшли з салі. Заява „Громади Акад.“ не удостоїла ся тої чести, щоби єї відчитали, бо г. Дідицький говорив, що то гірше написане, як би могли написати радикали.

Дальші наради пішли вже зовсім супокійно. Маленьке інтересенце з інтересенцією, чому не запрошено до співучасті товариство сьв. Апостола Павла і з другою, чому не запрошено товариства сьв. апостола Петра не викликало жадної бурі.

нічого не розуміють. Несчастива година, що ту робити? Ксьондз крутить ся — люди чіхрять ся в потилицю — чиста рощука!... Але наш Степан не дурно услужував при єгомосеві — взяв ся за способи. Поділував ксьондза в руку, щоби не гнівав ся, тай каже — ні не каже, тільки пальцем киває і кличе ксьондза за собою. Ксьондз бере канцелях — всі виходять і ідуть до імміграційного дому. Жінки тимчасом накрили стіл, поклали паски, яйця, масло, месо і прочі сніди, повбпразили ся чистенько і чекають. Входить ксьондз, а жінки підбігли і поцілували єгомосеві в обі руки. Француз став коло стола тай дивить ся — думає собі, що взаєвно ті люди від него хочуть? Степан просить, показує на міги, дивить ся то на пасху то на ксьондза — а ксьондз стоїть, як вкопаний і нічогошенько не второпає. Намучили ся так з пів години і вже всім приходило до плачу, але ксьондз остаточно зрозумів. Думає собі Француз: „Ага! добрі люди, певно християне, справляють нині пікнік тай мене хотять погостити — не треба гордити даром божи.“ Взняв Француз кілька яєць в кишеню і посягнув за малою пасхою — а Степан хап за своє месо і кричить: „Ханайте люди, бо він всео нам забере!“ Люди кинули ся, кождий за свою пасху — вчинив ся крик, баби почали сперечатися, що то месо, а та кричить — а то месо. Француз переляканий кричить: that is all right, але нічо не помагало. Степан пошкребав ся ще раз в потилицю, їбби каже: „Нема то така, як наші єгомось святити пасху!“

Calgary, 8. мая 1897. р.

Із „Свободи.“

Сецесия в рускім Соколі.

В доповненю до повисної дониси треба згадати про наслідки заяви Сокола. Коли делегати Сокола пп. Лавровський і Мороз, відчитавши свою заяву, вийшли з салі, явив ся голова Сокола п. Нагірний і спротивив ся сему протестови: сказав, що се не протест товариства, лише поодиноких людей, а Сокила бере участь в комітеті. З сєї причини на явнім засіданню виділу Сокола на 1. с. м. делегати зажадали, щоби в протоколі прийняти ухвалу з попереднього засідання виділу, що їх вибрано делегатами. Більшість не хотіла прийняти сего до протоколу, через що п. Врецьона, заступник голови, зрік ся сего заступництва і вийшов, а всім членів Сокола, обурені поступком Нагірного, зажадали від него, щоби він свою заяву на зборі комітету відкликав у газетах. Внесене то не пішло під голосоване, бо два москвофіли з виділу вийшли з засідання, повстав заволок, в котрім п. Нагірний зрік ся проводу в товаристві і заявив, що виступає з него. Разом з ним виступив також один нерішучий Русин, що більше хилив ся до москвофілів. З Богом, Парасю!

Вітцівська наука Діла для молодіжи.

З причини тих пригод передювілейних Діло довго не знало, що про те все сказати, аж вкінці в вітцівській тоні подало таку науку молодіжи:

„Молоді радикали промовляють з таким патосом, як коли-б они, і то они одні, рятувати хотіли загроженому чести України-Руси! Простіть, панове, не хочемо вам ухибити, але нам імена Романчука, Нагірного, Костя Левіцького і інших народовців в комітеті виборчій дають лишню поруку. Бо ті люди бороли ся з москвофілами ще тоді, коли они були далеко сильніші, завзятіші і небезпечніші. Нині-ж, щоби з ними провадити борбу, на те не треба великої відваги — се зовсім не є якась більша штука або заслуга.

Але нині нема й такої потреби до того. „Москвофіли“ не оказують ся вже й такими нетолерантними та агресивними як давнійше. В акцій виборчій они поступали зовсім льовально, хотя „Буковина“, „Русали“ єт-Сотр. заповідали з найбільшою певністю, що они „викерують“ народовців. Они й не оказують тої давньої неприхильности для народного ланка: їх не разило, що їх товариства надіставали запрошеня в чисто-народнім ланці і в бесіді на нериних зборах ювілейного комітету, не виключаючи членів „Друга“, звичайно майже не чути було різниці між „москвофілом“ а народовцем. Треба сподівати ся, що они й дальше будуть так само льовально поступати.

Нам дивно, що як раз в такій порі „українсько-руська молодіж“ так остро осуджує москвофілів. Так єї трохи старші одноминзеники і, як кажуть, інспіратори ще недавно брательи ся з ними, і то навіть з самими найбурійшими! В рр. 1890, 1891, 1892 і 1893 радикали, котрих тактика полягає часто в тім, щоби робити протівно, як роблять народовці, самі шукали звязи з ними, котрих нині „Академічна Громада“ називає ренегатами. Ба ще й тепер, перед місяцем, ті радикали заявили готовість приступити до комітету виборчого і там засідати враз з ними самими людьми, котрих „українсько-руська молодіж“ тепер так зжахнула ся. Тільки один несподіваний інцидент сему доси перешкодив. Отже видіте, панове, ваш патос не може на свідущім чоловікові зробити поважного вражіння.

Ви тішите ся може, що своєю відмовою наробили певного шуму, бо вам ходило мабуть найбільше о розголос. А не бачите або не хочете зрозуміти, яку ви прислугу робите всьм нечистим силам і протинизмам Руси. Як покваніло і з яким задоволенням помістили се письмо наше не тільки „Буковина“, але й „Русали“, ба також *Gazeta Narodowa* і т. д. Ви хочете вказати ся за найзавзятіших борців против ворогів Руси, а на ділі робите тим ворогам найбільшу прислугу. Чи думаєте, що се збільшить нашу повагу перед світом, коли навіть в такій справі, як сей ювілей, видіте роздлане між нами?

Жаль нам тебе, українсько-руська молодіжи! Видко багато щирости, багато ревности не в однім твоім змаганю. Але видко і якусь лиху

силу, котра добру волю на хибну дорогу звертає. Не в тім ваша задача, щоб ви ставали на перекир тим вашим старшим братам, у котрих мусите чей-же також видіти щирю волю, ревню а безкористовну працю, сердечну любов і пожертвоване для народної справи, але в тім, щоб ви, в тім самім напрямі і душі діляючи, розвагу старших заступали молодечею живостію. Вашому виступленню в справі замку на Вавелю приписує цю руска суспільність, але з теперішнім вашим подвигом останете осамотнені. Занадто сильно спочуває весь руский загаль потребу солідарного поступовання в сій тяжкій добі. Може се, як і радість противників Руси, вас і всіх наших радикалів приведе до опам'ятання!"

На се балакане *Діло* можна відповісти лише в один спосіб. Коли москвофіли не противлять ся ідеалам народівців, а навіть годять ся з ними, то нехай же зараз приймають їх і переводять в діло. Доки того не зроблять, доти з ними спілка не можлива. Своїм признанем (на словах) наших ідеалів они не роблять нам ніякої ласки, за котру ми мали би бути їм вдячні і дучити ся з ними. Або — або; ідеали наші ясні, прийняти їх легко!

НОВИНИ.

Чернівці, дня 4. червня 1897.

Цісарську санкцію отримали закони, ухвалені буковинським сеймом краєвим що-до стягання 42 кр. додатку краєвого і 30 кр. додатку шкільного від кожного лева державного податку. Місто Чернівці і его передмістя вільні від шкільного додатку краєвого.

Новому директору релігійного фонду православного Поспелови Ульямови радник Віслонський представляв вчора урядників дирекції. Новий директор перенимає урядоване сими днями.

З пошти. Залля повени черервана звязь почтова межи Ростоками а Уетем Путиловом, Фрасином а Селятином, Низином Віковом а Путною, Букшою а Стульниками. До часу, коли опадуть води, будуть ціслані доставити тільки листи і грошеві посилки, а пакунків до того часу почта не приймає.

Товариство для підмогою убогих а низких учеників краєвої різничої школи в Чернівцях уконститувало ся дня 27. мая с. р. Товариство числить 50 членів. Головою став директор різничої школи Ом. Баєр, до виділу увійшли професори сєї школи і інспектори господарей. Цій товариства заслугоє на загальне підпирте а невелика річна вkladка 2 зр. уможливить кождому вступити до него.

Демонстрації в театрі відбули ся в Будапешті. У Відні позамікані тепер всі головні театри і вільні актори розділять ся по світі на „гостинні виступи“. Одна така група, в котрій є кілька визначних артистів і артисток двірського театру, мала грати в театрі комедії в Будапешті. Угорські шовіністи, особливо з між молодих літератів, грозили вже заздальгидь демонстрацією. Директор театру забезпечив ся поліцією перед театром і в середині театру против демонстрантів. Але се не помогло багато. Они розливали в театрі різні вонючі есенції, а коли піднесла ся куртина, свистали і кричали „куш до Відня“. Рентга публіки протестувала против демонстрантів: поліція увійшла на сцену і арештувала крикунів. Настав невольний галас і замішане. Роздражнене дійшло до того, що з лож кидали льорнетками на демонстрантів, а лася пані дала пощочину одному крикунові. Арештували 21 осіб і вивели з салі. Між ними було 11 співробітників опозиційних угорських газет. Але через те не спинила поліція демонстрації, бо ті демонстранти, що ще остали ся в салі, тупали ногами, чихали, били оплески, де не треба і так робили неспокій до кінця представлення. Віденські артисти радо покинули би Будапешт, але они звязані контрактом під загрозою великої кари грошевої, а директори те-

атру мусіли би знов акторам заплатити величезне відшкодоване, коли-б перервали умоване число представлень. І так грають далше в театрі комедії — але більше в аудиторії, ніж на сцені, бо демонстранти викликають що вечера неспокій і замішане.

Др. Волян заініціює ся! На алармуючі вісти, що замкнуть раду державну, вибрав ся др. Волян передвчера до Відня, щоби хоть забрати дієти за те, що сидів — в Чернівцях. Тимчасом Бадені поснішив ся і замкнув раду державну. Готові пропасти дієти нашому любові і заслуженому заступникови буковинського народа...

Рух залізниці на шляху Іккани-Сучава знов застановлений. Але сим разом може дасть бодай виправдати ся перерва, бо страшна злива, яка навістила тамошню околицю дня 1. червня, залила цілком місцевість Іккани: ріка Сучава виступила з берегів і частию залила, частию підмудила залізничий насип.

Вечерок в Кіцмани. Дня 2. с. м. відбули ся в Кіцмани Союзанські вечерні з танцями. Ціль сєї забави була дуже гарна бо чистий дохід призначено на „Народний Дім“. Тому не диво, що публіка з великою готовістю спішила на сю забаву. Майже вся інтелігенція кіцманська так руска як і чужа і богато з повіту зібрала ся около девятої години в салі касиновій, котра була окрашена зеленю і рускими гербами. Пішли потім охочі танці, переплітані сьпівами. Особливо подобала ся загально живо аранжована друга коломийка. Союзани просять нас піднести з подякою живе заінтересоване вечерницями зі сторони п. старости Захара, котрий яко предсідатель відступив салю безплатно, і п. Проконовича, що щиро заняв ся декораванем салі.

Як погодив ся Поляк з Москалем. Є в Чернівцях *Gazeta polska*, котра рівно є иншими польськими газетами не бажав собі нічого иншого, тільки різні Москалів. При різних польських народних сьвятах в тутешній читальни польській, де верховодить редактор польської газети разом зі своїми Соколами, дістає ся Москалям що року багато таких слів, що свідчать о великій кровожадности *rodaków* на *kresach*. — Є у Львові *Галичанин*, котрий разом зі всіми своїми прихильниками вею недолу Руси приписує Полякам, не має для них найменшої понади і хоч ту в Австрії не багато їм шкодить, але в Росії робить їм медвежу прислугу. — І є в Чернівцях газета *Буковина*, котра після слів *Gazet-y polsk-oj* годить ся на різню Поляків, а після слів „Галичанина“ тільки й журби має, як приподобати ся Полякам.

Тепер нараз і *Gazeta polska* і *Галичанин* дуже собі вподобали себе посподу, коли прийшли на думку, що добре було би спільними силами вдарити на *Буковину*. Галичанин передрукував живцем напасти *Gazet-y polsk-oj* на нас. І випила чудна річ: Звісні давні вороги, Поляк і Москаль, стали тут разом, як два братанкі, щоби нашу газету зм'ярати своїм метром. *Gazeta polska* має до нас жаль за Кохановського і за инші наші „гріхи“ і хоч похваляє *rzeź* *Moskali* та чванить ся давними геройствами, як польський повстанець захолює кровю Москаля на карабелі, нам а причини *Праці* лише проповідь о любови ближнього. *Галичанин*, вже хоч би за те, що наша газета перша в справі обвіств кинула зноза Прута бомбу у Львів та не дає прилюдно по Юдиному цілувати ся народівцям з москвофілами, має також причину застремити зуби в нашу газету. Отже жеруть нас на два боки і не можуть стравити.

Очевидна річ, і не може бути інакше: *Gazeta polska* і *Галичанин* не були і не будуть приятелями *Буковини*. І тутешнім Полякам і львівським москвофілам наша газета солию а оці; коли-б єї не було, то неодио новело би ся і Полякам і Москалям. Дятого, коли їм потрібно, то они *Буковині* і *Праці* будуть закидати кожний що инше і вирост противне, аби лише на своє вийти. Але все те не може свідчити о чім иншим, лише о тім, що ані тим проповідникам любови ближнього а спільникам жидівським не йде о любов; ані тим ворогам Поляків не йде

о підпору Поляків у виступі против нашої газети, — іде їм лише о загибель нашого народу. Се треба все мати в пам'яті.

Качка *дзєвникарська* заплила аж до „Буковини“, хотия ми не годуємо тої птахи а взяли єї з инших ставів. Іменно донесли ми за другими газетами, що о. Себастьян Княин помер у Верісгофен, і ему вже справили подзвінне. Тимчасом показує ся, що о. Княин був вправді тяжко хорий, але его сильний організм перетривав хворобу і є надія, що подужає. Дай Боже, щоби ще довгі дїта ніс номіч і потїху страдаючій людскости.

Перші жертви електричного трамваю в Чернівцях. Вчора о год. 1/2 7 вечером відбувала ся пробна їзда трамваю. В ринку сполошили ся коні капітана Гана і наїхали на бронзівника Абрагама Грінберга і его хлопця Нухіма Гросса. Один від того має підбите око, другий скалічену руку. Взагалі люди мало нильнують ся трамваю. Вчора яксь пані мимо сїгналів дзвінком підїїзла під трамвай так, що мало що не прийшло до нещастя. Машинїст затримав віз на місци, хоть їхав з гори. Але не завжди можна спускати ся на силу гальми і на притомність машинїста, тому не завадило би людям більше осторожности.

Дрібні вісти. Передвчера на університеті черновецьким відбула ся промочия Леона Ігля на доктора прав. — Локальна залізниця Неполоківці-Вижниця буде готова до 1. вересня с. р. З тим днем віддадуть єї для публичного ужитку. — Добра Петрівій н./с., власність Бродовського і Лодинського, купив Адольф Цейбель за 330.000 зр. — Президент суду Вессел був на інспекції суду в Садагурі. — В Мосорівій ував величезний град і знищив цілком засїви. — Добра Замосте над Черемошом купив Роман Фрайтаг з Вашківців від др. Емануїла Фальєндора за 275.000 зр. — Добра Повини купив Юрій Константинович з Михальча від Маєра за 80.000 зр.

Телеграми „Буковини“.

З дня 4-го червня 1897 року.

Відень. Заступники президента ради державної, послы Абрагамович і Крамарж були вчора на авдиєнції у цісара, щоби дати вираз чувствам лояльности. Після них явив ся предсідатель клубів правниці послы Яворський, Пальфі, Фалькенгайн, Райцль, Дінаві, Лунул і Шустер-віц. Цісар виразив жаль по причині безхосенности нарад минулої сесії і звернув ся до представителів клубів з бажанем, щоби они по можности виливали на змєньшене противенств межи партіями.

Царгород. Вчора поноцудин відбуло ся перше засідане що до пересправ мирових в павільоні Товане без секретарів і протокоду. Пересправи держать поки що в строгій тайні.

Атени. Розем воєнний в Єпірі і Тесалії підписано вчора.

Відень. *Fremdenblatt* доносить, що предсідатель клубів правниці приймав вчора цісар кождого з осіб і відбирив зазви лояльности, позаяк адреси не могли ухвалити в радї державній.

Для панів учителів!
INSPECTIONSBERICHT,
Jahresausweis
 і Шкільні повідомлення
 (Schulnachrichten)
 є на складі
 в друкарні „Рускої Ради.“
 Просимо о замовлення.

LINIMENT. CAPSICI COMP.

aus Richters Apotheke in Prag.

Beim Einkauf dieser anerkannt vorzüglichen, schmerzstillenden Einreibung, die in allen Apotheken vorrätig ist, sehe man stets nach der Marke: „Anker“.

Пам'ятайте на Народний Дім
 в Чернівцях!

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень
 у Львові в домі „Просвіти“ Ринок 10.

перше і одиноке руске товариство асекураційне, обезпечує будинки, скот, господарські знаряди, збіжжя в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкідливих вогнів за можливо найнижшою оплатою.

Дністер розпочав п'ятий рік своєї діяльності. Фонди „Дністра“ після закінчення рахункових з днем 31-го грудня 1896 виносять: фонд основний 50.000 зр., фонд резервовий 54731 зр. 04 кр., резерва премій 34737 зр. 03 кр., разом 139468 зр. 07 кр.

Шкоди ліквідують ся і виплачують ся сечасно по пожежі. В 4-х літах виплатив „Дністер“ 1176 відшкодовань в сумі 309.147 зр. 69 кр.

На житє можна обезпечити ся через „Дністер“ після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котра дає як найкористніший услїви і видає позички і квити в рускій мові.

Зголошення о уділенні агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ І ШКОЛІ

повинна знаходити ся

Народопописна карта

українсько-руського народу,

зведена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просвіта“, а виконана в літографічній закладі Андрія Андрійчука у Львові.

Книгарська ціна карти, наклеєної вже на полотні, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., а рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просвіті“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий: купуйте чимскорше!

із Найвисшого приказу

Єго цїс. і кор. Апостольского Величества
 устроює п. к. дирекция льотерійних доходів

XXXI. Ц. К. ДЕРЖАВНУ ЛЬОТЕРІЮ,

з котрої чистий дохід присвятити ся

ЦИВІЛЬНИМ ЦІЛЯМ ДОБРОДІЙНИМ

сеї половини держави, між ними і 6000 зр. на

„РУСКИЙ ДІМ НАРОДНИЙ“

в Чернівцях.

Ся льотерія обнимає **7816** виграних в готівці,
 поділених на

148 виграних головних із **3834** попередними і **3834** слїдуючими

в загальній скількості

165.000 корон в золоті та **100.950** зр. ринських а. в.

Тягнене послїдує невідклично 10. червня 1897 о 12. год. в пол.

Оден льос стоїть **2** зл. ринських а. в.

Льоси продає і адміністрація „Буковини.“

Льоси можна купити і в п. к. льотерійних уридах, у всіх льотерійних колектурах, в продажах тютюну, в уридах податкових, почтових і телеграфічних, в конторах вини, в уридах етаций жєлїзничних і др.

ПОЇЗДИ ЗЕЛІЗНИЦЬ

від дня 1-го мая 1897 після часу середно-європейского.

Відходять з Чернівців						приходять до Чернівців					
до Неполоківців, Снитина, Львова, Відня	819	854	1232	404	1025	з Відня, Львова, Снитина, Неполоківців	1128	320	757	841	610
до Глібоки, Гадікфальви, Гатни, Іцкан і Бурдуженів	1148	351	832	—	635	з Бурдуженів, Іцкан, Гатни, Гадікфальви, Глібоки	—	809	1242	350	1000
до Садагури, Бояна, Новоселиці	645	430	—	—	—	з Новоселиці, Бояна, Садагури	—	1113	950	—	—
з Глібоки						до Глібоки					
до Карапчева, Сторожинця, Бергомету, Межибродів	814	535	—	—	—	з Межибродів, Бергомету, Сторожинця, Карапчева	635	1037	800	—	—
Перший поїзд їде на шляху Бергомет, Межиброди від 1-го марта до 3-го вересня що вівторка і п'ятниці.											
з Гадікфальви						до Гадікфальви					
до Радивів	610	1003	228	612	805	з Радивів	542	855	115	550	747
з Гатни						до Гатни					
до Камічки, Гурагумори, Вами і Кімполонгу	1010	201	—	—	—	з Кімполонгу, Вами, Гурагумори, Камічки	1258	625	—	—	—
з Іцкан						до Іцкан					
до Сучави	327	630	1009	216	718	з Сучави	442	842	130	630	837
з Вами						до Вами					
до Рус-Молдавиці	346	647	913	1132	250	з Рус-Молдавиці	842	1250	204	322	545 905
Поїзда їдуть від часу до часу. Розвідати можна на станціях Вама, Драгоша і обох Молдавиць.											
з Карапчева						до Карапчева					
до Чудина н. С.	854	1007	615	—	—	з Чудина н. С.	555	555	—	—	—
Перший поїзд їде що понеділка, другий з винятком понеділка, п'ятий кожної днини.											

□ поїзда поспішні; * поїзда особові; без знаку поїзда мішані. Час середно-європейський їде о 46 минут пізнійше від червоного часу; вічний час рахує ся від 6 год. вечором до 5 год. 59 мин. рано і зазначає ся підчеркненим минут.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромова.

За редакцію відповідає Осип Мановей.

ЧАСОПИСЬ
для
руських родин.
Виходить щодня
крім днів по-
неділях і святках.

БУКОВИНА

Редакція і адмі-
ністрація в Чер-
нівцях ул. Пе-
тровича ч. 2.
Передплата
10 зр.

Вісті політичні.

Дванадцята сесія ради державної за-
чала ся 27. марця с. р. і обнімала всего
20 засідань, а коштувала 300.000 зр. Бу-
ла се найкоротша і найбухлівіша сесія
за цілий час австрійського парламентариз-
му. Підчас неї внесло правительство 17
своїх проектів до уставу, а з них ухвалено
тільки два: конвенцію торговельну з Бол-
гарією і новелю в справі шкід елементар-
них. Число поставлених внесення, наглих
внесення і інтерпелляцій перевищувало 300.
Всі ті проекти, внесення і інтерпелляції не
будуть тепер покладжені, бо по замкненню
сесії мусить тепер рада державна наново
отворити ся і уконститувати ся.

Правительство мусить свої проекти став-
ляти на ново, петиції і протести мусять сторо-
ни вносити на ново, так само внесення і ін-
терпелляції треба ставити на ново. Прези-
дию і комісії треба буде знову вибирати,
а цісар — коли буде потрібно — отворить
раду державну на ново престольною бесі-
дою сам, або через заступництво. З днем
замкнення ради державної устають діти
для послів а посольська ненарушимість тра-
тить свою силу.

Сподівано або й несподівано — як
хто хоче — закрили минулої середи пер-
шу сесію ради державної; сподівано, бо
можна було того сподівати ся, що до того

доведе обструкційна політика німецьких опо-
зиційників, котрим помагали ще й інші
невдоволені посли, а навіть пішла була чут-
ка, що парламент уже в найближнім часі
— говорено, що дня 5. с. м. — буде за-
критий; несподівано, бо все ще була на-
дія, що удасть ся побороти обструкцію і
декотрі партії з більшости парламентарної
домагали ся того, а навіть загодили ся до
того. Здає ся, що правительство рішило ся
до сего кроку по послідній авдієнції пре-
зидента міністрів у цісара, а більшість
парламентарна по нараді председателів клю-
бів правниці також на то пристала. Коли
тепер рада державна буде знову скликана,
годї знати; але то можна уважати за річ
певну, що аж до того часу, коли буде
кликана, можуть настати значні зміни,
котрі вплинуть і на успособлене послів на
слідуючій сесії.

Замкненем ради державної досягнули
Німці то, до чого змагали своєю обструк-
цією. Правительство гр. Баденського викли-
кало отсею ситуацію, а більшість парла-
ментарна довго опирала ся напорам опози-
ції. В тій небувалій доси борбі осьмішено
австрійський парламентаризм, він перебував
крізь недужого чоловіка; таа борба по-
тончала ногами і закон, брутально знехту-
вала регулямін парламенту. Вкінці потягає
она за собою ще і упадок президії; невин-
ною жертвою являє ся тут президент др.
Катрайн, котрий не хотів брати активної
участі в тій кампанії, а не мав досить
сили, щоби оперти ся більшости парламен-

тарній. Обструкція побідила! Але позістав
гр. Баденський зі своїм кабінетом. Позістали і
розпорядження язикові, сей плід его полі-
тики. Послідні слова проголошені в парла-
менті упали з лави Шенереріанців. Посол
Іро гремучим голосом кликнув: „Nieder
mit Baden!“ Nieder mit der Regierung!“
Сі слова лівниці оплескувала і повтаряла.
На правниці оклик сей визвав протест і
обуренє. В тую хвилю здавало ся, що ме-
жи послами правниці а лівниці прийде до
бійки — та розважніші втихомирили роз-
горячених противників... Ще хвиля, а ка-
бінет і президія опустили свої місця. Граф
Баденський був сильно червоний і, пробираючи
ся поміж лави польського „кола“, відбирав
з ласкавою усмішкою гратуляції, що так
вилабудав ся з клопоту. Через замкнене
сесії парламенту скінчилась ся — як ска-
зано вже — і нетикальність членів пала-
ти. Се вимірене головнє против евентуаль-
ної німецької агітації в Чехії. А найбіль-
ший се удар для Шенереріанців, котрі при
теперішній ситуації потягнули би за собою
маси народні.

Розв'язанню парламенту опирала ся
правниці дуже рішучо. Ріжні посли з пра-
вниці мали всяку підставу побоюватись о
свої мандати. Інакше був би граф Баден-
ський розв'язав парламент і при нових вибо-
рах був би дістав виправді палату не в надто
зміненім виді, але за всяку ціну був би
старав ся позбутися тих впливових „ма-
херів“, що в посліднім часі затроювали
єму житє...

Oskeria Monacha.

Халаска з теки Падури.

— Що за поганний повіт! — буркнув гнів-
но староста в Старім, отворяючи почту
і задержуючись при однім донесенню довше, чим
велів его звичай.

— Що для щось нового! Знов буде робота!
З досади яв ходити живо по канцелярії. —
І що се за дла, до лиха? говорив сам до себе.

— Пане комісар! — кликнув вкінці, отви-
раючи двері до сусідньої кімнати.

Пан комісар явив ся.

— Читайте! — кликнув староста, подаючи
єму письмо.

Письмо було невеличке, писане по німенки,
в переводі менше-більше таке:

„Подася до відомости Сьвітлого Староства,
що в нашій дісї закрадає ся Окнерія Мо-
наха, наробила богато шкоди і загрожує
щільному сусідству.

Векцель Жак,
лісничий.

— Що се за Окнерія Монаха? — счи-
тав комісар, прочитавши.

— А Господь її знає, — відповів староста,
— янась заволока.

— Як чудно називає ся! — Окнерія,
щось ніби з грецька, ніби...

— Певно Русника, в нас такого імені нема.
— І що з тим зробити? — снітав неспі-
шно комісар.

— Що? Донести до жандармерії, щоб єї
сейчас приставили. Далше — побачимо.

Комісар єв і сейчас написав: Es wird dem
Gendarmerie-Posten-Commando in Bor . . . streng-
stens aufgetragen, eine gewisse Oskeria Mo-
nacha, welche sich in die Tarnawer Waldungen
eingeschlichen, daselbst viel Schaden angerich-
tet und die ganze Nachbarschaft bedroht, sofort
habhaft zu werden und hieher stellig zu machen.

N. N.

Bezirkshauptmann

Сам комендант жандармерії пусив ся в
дорогу, отримавши таке острє письмо. Ішов і
роздумував. Щоби баба сама в силі накоїти тіль-
ко лиха, неможливо. Мусить бути спілка, певно
цїла банда. Треба поступати острого. Зайдем
до села на ніч, снітаємо вігта, прихопимо на-
самперед тое, потім тее. Дамо вже собі раду.

Як обчислив, зайшов до села під ніч і за-
пущав до вігта. Вігт схопив ся, почувши пукані
жандарма, котре знав добре.

— Що ту чувати? — снітав жандарм
стиха, входячи в сьвітлицю.

— Нема нічо! — відповів вігт спокійно,
черкаючи сріпники, щоб засьвітити сьвітло.

Жандарм насунив ся.

— А нема ту якої — снітав по хвили,
добуваючи письмо і читаючи до сьвітла. — Ок-
нерія Монаха?

— Як? як? — снітав вігт.

— Окнерія Монаха?

— Ок... ок...? — загикав вігт.

— Так, Окнерія на імя, Монаха на
прізвище.

— Такої в нас нема! — сказав вігт.

— Мусить бути! — відназив жандарм
остро.

— Гм, — розважав вігт, перелїтаючи дум-
кою цїле село, від одного кінця до другого. —
А деж би она мала бути?

— Десь в лісі, — пояснив жандарм.

— Може тота стара циганка? — відозва-
лає вігтиха з постелі.

— Сеть, сеть! — кликнув вігт і аж під-
скочив з радости. — То певно она!

— А видите! — крикнув жандарм, також
радісно, як я вам кажу що сьть, то сьть.

— А Господь би єе затямив, так чудно на-
зиває ся: Ок... ок...

— Так ходім за нею, — сказав жандарм
зриваючись. Радість вігта розвідалась в одній
хвили. Ледво натягнув чоботи, накинув свиту,
віднайшов капелюх, зів'яючи та поспішаючи.

По дорозі взяли ще заступника, присяжного,
полевого до асисті.

Виправа так складо і надійно уложена
скінчилась нічим. Комісія обійшла в лісі цілу
границю, всі лінії, перебушувала вздовж і по-
перек.

Окнерія Монаха як під землю про-
пазла.

— Зайдем ще хіба до побережника! — ра-
див полєвий.

На Зелені Св'ята лат. відбудуться в Берні мор. збори німецьких мужів довіря. В відозві скликаючій ті збори сказано, що язикові розпорядження гонять Німців з уряду. Борба проте мусить так довго тривати, доки Німці не відзискають належних їм прав.

Деякі днівники доносять, що чеський сойм має бути скликаний ще сего місяця. Вість ся здає ся нам неімовірною, бо годі і в чеськім соймі чого иншого сподівати ся як в парламенті. Дячого би Німці не мали повторити і там сцен з віденського парламенту?

*

Цісар Вільгельм має приїхати до Росії в серпні. При тій нагоді возьме він участь у великих маневрах межі Білімстоком а Комжею. Для достойного гостя ладять уже від тепер апартаменти в тих місцевостях. „Hamb. Corresp.“ заповідає близьке уступлене німецького канцлера Гогенльогого. Наслідником его мав би стати дотеперішній міністер фінансів Мікель.

Парискі днівники заговорили від кількох днів про подорож цісара Вільгельма до Парижа на виставу в 1900 році і яке вражінє зробила би его поява у Франції. „Gaulois“ на підставі інформацій, які мала засягнути у політиків і літератів констатувє, що приїзд цісара Вільгельма був би не на місці. „Figaro“ знов запевняє ніби то на підставі інформацій з доброго жерела, що цісар Вільгельм цілковито не має заміру приїжджати до Парижа.

В Афинах по причині великих видатків на армію бажали би мира як найскорше. В виду ширшаючого руху антидинастичного в Афинах, париский днівник „Jour“ підносить, що король Юрій, утративши престол, мусів би дістати пенсію від Франції, котра перед 35 літами, коли він здецидував ся прийняти престол у Греції, — зобов'язала ся виплачувати йому річну ренту 200.000 франків. Отець короля домагав ся тоді, щоб на слунай утрати престолу, синови его визначили держави мільон франків річної пенсії. Англія, Франція і Росія згодили ся, що виплатять до спілки в разі детронізації 600.000 фр., з чого припала би на Францію третя часть.

ПРАВОСЛАВНІ І УНІЯТИ.

(Американська наука для Буковинців).

Американська газета руска *Свобода* поміщає таку знамениту відповідь на статі нової рускої газети *Свѣтъ*, яку почав видавати О. Грушка:

„Неблагу часті избра“ о. редактор, діячи Русинів на уніятів і православних та ставляючи одних против других. Полякам тим він не донече, ані наші, ані нікому другому, а лиш посварить і підійме брата на брата. Користи отже з того нікому нема, а Русинам шкода, бо і так малі наші кольоні ділять ся через то і маліють ще більше, а сварками і ворогованнем виставляють себе на сміх перед чужими людьми.

Всюди по світі дїє ся так, що люди ділять ся після народности, а не після віри, та що нікому не приходить в голову підняти прим. Німця-католика на Німця-протестанта, але всі они живуть у згоді і приязни. Тільки у нас робить ся іначе. У нас люди старають ся викликати дикий фанатизм релігійний і то навіть часом уважають за діло патріотичне. А прецінь повинен кождий знати з історії, що фанатизм т. е. ненависть з причини релігії не зробила доброго ще нічого і ніколи. З ненависти тої розпалі жиди Ісуса, погани мучили християнів, а коли християни подужали, мучили знов жидів і поганів, а навіть самих християн, котрі дозволили собі дещо інакше вірити як ті, що були сильніші. Інквізиція іспанська, довголітні війни з причини реформації, козацькі війни, ба навіть теперішні різні Вірмен, або і грецько-турецька війна і т. д., все то менше або більше наслідки ненависти релігійної. Мільони людей замучили, порізали, повбивали підчас тих воєн, цілі краї понищили, сироти і вдови по світу пустили, з голоду казали їм мліти і вмирати, а все для того страшного опира, котрий зве ся ненавистю, а котрий ще страшніший, коли ся ненависть має жерело своє в ріжниць віри.

І чи се добре? — Чи се справедливо було? — На се відповідає нам наша народна пісня словами: „Людська кровина не водина, проливати не годить ся“. — Правда, що у нас не дїє ся ще кров з причини ріжниць бодей до того степені, як се дїялось давними віками, а лише чорнило, та пивко по сальвах (шмиках), де звичайно ведуть ся такі диспути о віри, але все-ж такі і в нас видно наслідки тої ріжниць як найгірші. Сваркам, проклятом і бойкотам нема кінця. Отець гніває ся з сином, кум з кумом, брат з братом, навіть жінки з мужами. А є яка церква на плані, що єї збудувала собі всіма силами за тяжко зароблені центи, то сварить над нею і гріху тільки, що справді дїє ся як би єї зовсім не було, бо не мали би люди над чим сваритись. А так один в ту, другий в другу сторону тягне і Дім Божий стає ся востію незгоди, причиною ненависти, а жерелом доходу і посміховиска для американських

судив і доєрів. Дятого ми все виступали і будемо виступати против викликуваня того старосвѣтського і пажерливого опира, що зве ся ненавистю релігійною, з котрої небудь стороні таке викликуване-б не походило, бо опир той з собою лише лихо може принести.

— На що відновлювати давні рани? Чи на те, щоб они знов кровю заливали ся? На що зідати одні других? Чейже не схочемо, щоб повторила ся з нами на сміх і на ганьбу цілому світові та сама історія, що з двома щурами, котрі воюючи так заналили ся, що зів один другого і лише хвости по них зістали на пам'ятку їх глупоти і ненависти. Вирочім хотий би ми і схотїли увіковічити свою пам'ять подібно тим щурам завзятим, то нарід таки не піде за нашим приміром. Він своїм простим хлопським розумом збагне то, чого провідники его в своїм засліпленю не могли збагнути, а тоді перейде над провідниками своїми до порядку дневного і піде своєю дорогою. Бо нарід наш иншї не дурний уже. Доказом того найновішні галицькі події. А і Русини американці будь-що-будь поступили. Они вже знають що давно було, але і то знають, що тепер є. Знають они, що давно не були уніятами, знають, що малоруського православного народу є звиш 20 мільонів на Буковині і на Україні, але знають і те, що всі они рідні брати, та що жадна віра не потраїть їх розділити. Раз родив ся хто Русиним, то він Русиним і є, а не чим другим, без огляду на то чи він уніят чи православний. Так само уніят як і православний може бути добрим руским патріотом, а уніа не одинока біда нашого народу. Дивіть! православних Русинів на Буковині гнетуть православні Румуни не менше як нас в Галичині Польки. Русини з Буковини втічуть так само до Бразилії і Канади як і наші галицькі брати — а православні малороси на Україні бідують не менше нашого селянина. Причина нужди руського хлона в Галичині, Угорщині, Буковині, чи Росії лежить троха глибоше як у вірі. Не маеш землі, або мало маеш землі, податки великі, а зарібків нема — тоді жадна віра не потраїть накармити тебе і твої родини, бо хоть в Письмі св. і каже ся, що чоловік не живе лише хлібом, але і словом божим, то таки жадне слово-боже само без хліба чоловіка при життю утримати не в силі. На тому отже сторону, на питанє хліба насущного, на провормленє грішного тіла повинні і мусять наші провідники і газети чим раз більше уважати, а не заанимати уваги народа ріжними догматами, бо питанє хліба стає чим раз більше некучим, а жите нашого чоловіка тяжшим не тільки в старім краю, але і тут в Америці.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 5. червня 1897.

В низній гімназії в Чернівцях відбудуть ся приватні іспити за 2 курс теперішнього шкільного року дня 13. і 14. липня. Найдалше до полудня 13. липня треба вивазати ся потвердженням оплат чесного і іспитової такси (12 зр.) Іспити зачнуть ся 13. липня о год. 8. рано. — Вивси до прийнятя до першої рускої класи на слідуєчий рік шкільний відбудуть ся на днях 15. 16. і 17. липня межі 8. а 10. год. перед полуднем в салі релігії. Родичі або їх заступники мають привести учеників з собою, предложити метрику і послідне свідонство шкільне та зложити вивсового 3 зр. 60 кр. Іспити вступні відбудуть ся в згаданих днях, писемні від 10. до 1. год. перед полуднем, устні від 3. до 6. год. по полудню. Вислід іспиту опоністатє зараз по 6. год. кождого дня. Близні услівя прийнятя будуть оповіщені на чорній таблиці. Родичів упрашє ся, щобі підчас іспитів не перебували в заведеню. Для публичних учеників сєї гімназії кінчать ся курс дня 15. липня розданєм свідонств.

З Вижилиці пишуть нам: Від вівторка вчєра розпочав бистрий Черемом немилу гру. Поприносив много матеріалу з гір і повислав вздовж берегами. В Вижилиці при лінійнім вході в місто забрав до сегодня 6 хат а сему, що в сїм ряду ще стоїть, докінчує забирати. В Чер-

— Ходім до побережника! — притакнула комісія.

— Якого вітра носить сего по досвітках? — бурнув побережник з печи, почувши голос позовного: замовк одиак скоро, побачив байнет та цілу світлу комісію.

— Була тут, була, — розповідав побережник, — чи акурат так називає ся, не знаю. Але вже з тиждень як єї нема. Потекла єв гей до Букова.

Комісія розійшлась. Жандарм скорою ходю пійшов до Букова. В Букові сказала, що поинтенталась до Салок, в Санках, що порачкувала до Бинова, в Бинові, що повіяло нею до Ушок а в Ушках — що пошкандибала за границю на Угорщину.

І пропала душегубиця, як канда в морі.

Сумно та невесело вертав жандарм з кількадевної виїзди і зарпортував до Староства, що бачив.

— То най єї чорт бере! — закінчив староста урядово.

— Най бере! — запечатав комісар і зложив писма до актів.

Епілог.

Осветія Монаха (по німечки die Nonne, по руски монашка) метелик — сумрачник. Невеличкий, біленький, передні крила вздовж чорно-насмешисті, задні чисті, біленькі. Ніжний, наче шовк, зате для лісів чатинних страшний пожега. Приниє велить доносити, як де повивь ся: тоді обставляєсь лісвордоном, заражену область витинає і палить — інакше погуба цілій лісовій області.

Лісничий Венцель Жачек, сповнаючи припис — викликав повисну халенку, котру для вічної пам'яті

записав

ПАДУРА.

ногузах підтримки потічки засипали рінею хату, котра стояла під горбом против одного потічка.

Парохію в Остриці надав президент краю гр. ор. парохів з Юрківців о. Константинови Боканчому.

Страстні представлення заповіла плякатами в Чернівцях якась театральна німецька трупа. Здає ся, що се та сама, котра у Львові викликала загальне обурення своєю гидкою рекламою. В наших „ліберальних“ Чернівцях ледви чи піднесе ся така опозиція против соблазну. По жидівськ „Ні бе, ні ме, ні кікеріні“ будуть страстні представлення пожаданою відміною для черновецьких синів Ізраїля. Театр виповнить ся по самі береги і жиди будуть другий раз Христа розпинали...

Рада державна закрита! В середу наспіла з Відня телеграма, що президент міністрів гр. Бадені з найвишого припорушення закрив теперішню сесію ради державної. Що раду державну закрито а не відкрито, значить, що пана сесія може бути скликана в довільний час. Навпевно кажуть, що по зелених святах не будуть скликувати її знову, літня сесія відпаде, а скличуть хіба раду державну на осінь. До того часу надіє ся правительство поєднати ся з Німцями на стілько, що даліші наради в парламенті стануть можливі. Зближене не має наступити в чеській соймі; его навіть не скличуть тепер. Загоріла завзятість межі Німцями а Чехами довела би там ще до більших скандалів, як в парламенті, коли взагалі можливі більші скандали. Колиб се не Німці а Словани були в такій опозиції, то вже давно більша часть послів, що вели-б обструкцію покутувала би під закидом головної зради. Закрите ради державної привитала правниця грімким оплесками, опозиція глушила криками та шумом. Нова сесія має бути отворена знов престольною промовою.

Що найбільше доскулює селянинови можна нераз пізнати на зборах. Підчас виборів говорив один черновецький соціалдемократ за своїм кандидатом до п'ятої курії та підносив, що люди платять страшний податок при кожній шклянці пива, при кожнім келишку горівки. На те відповідали зібрані мужики: „Най не пють, ще більший податок наложити!“ Може кому видасть ся дивним такий погляд нашого мужика, але він дуже справедливий. Як хто заговорить пр. про сіль до нашого мужика, то він певно не скаже „най не солять“ — бо такої в соли платить він найтяжчий податок. Напитки люкеусова річ, а без соли не можна обійти ся. Який се страшний податок, коли один метер кубічний соли коштує державу 1 зр. а вона продає его за 9 зр. а консументи платять по 10 і 11 зр. т. е. десять разів тільки, кілько ся сіль вартує. Досить солени всі наші податки, але тота сіль вже таки аж пересолена!

Коломийський Боян устроює дня 8. червня 1897 р. в сали „Сокола“ Вечір в XXXVI. роковини смерті незабутого Кобзаря Тараса Грушівського Шевченка з наступуючою програмою: 1) Вступне слово. 2) Д. Сичинський „Вязанка з народних пісень“ про хор мішаний з аком. форт. 3) Фортеня, виконає п. Ф. С. 4) Причинна „Т. Шевченка виголосить п. І. Біберовичева. 5) Шевченко-Лисенко: а) „Як би мені мамо намісто“ б) „Ой місяцю“ сопронове солю, відспіває артистка драмат. п. Ф. Л. 6) а.) Н. Кумановський: „Трета вязанка з народних пісень“ б) Н. Вахнянина „Ой ішли наші слави Запорожці“ хори мішані. 7) „На спомин Тарасови“ Ке. Климковича виголосить п. Л. Г. 8) Вільбоа: „Моряки“ дуєт про тенор і баритон відспівують оо. К. і К. 9) П. Ніщинський „Закувала та сива зазуля“ хор мужеский з аком. фортен. По концерті комере в бічній салі. Вступ на салю льюжа 3 зр., крісла на балконі і першорядні на салі 70 кр., в дальших рядах 50 кр., партер 30 кр., для учеників, селян і гарнізону 20 кр. Датки приймає ся. Початок точно о годині 8. ввечером. Дохід на тов. „Шкільна поміч в Коломиї“.

Стійна руска карта Буковини вийде в серпні с. р. накладом університетської книгарні Г. Пардінного в Чернівцях в вимірі 1:150.000. Карта буде мати величину 1,22+98 центиметрів. Виготовив її поручник Фішер дуже старанно, докладно і переглядно. Шістьма красками бу-

дуть означені гори, долини, ліси, ріки, залізничі, дороги і міста та села, навіть найменші присілки. На карті будуть означені краєві і повітові гостинні, шутровані дороги, улички і доріжки, стежки в горах, шляхи залізниць, стани і перестанки, тунелі, приватні залізничі промислові, границі повітові і громадські ріки і потоки, мости, порони, броди, млини річні і парові, трачки, в'язи, цегольні, лютроварні, броварі, копальні, вапнярки, уряди податкові, цдові, поштові, телеграфічні, інспекторати фінансові, лісничівки державні і приватні, антики, парохії, монастирі, школи, шпиталі, суди повітові, постерунки жандармерії, відділи сторожі фінансової, гранична сторожа, лікарі громадські, ревізори худоби, корчми, купелеві місця, жерела мінеральні, нафтяні, високість гір, ліси, долини і др. Ся карта буде знаменитим підручником не тільки для географії але і статистики краю. Ціна в чотирох листах 3 зр. підліплена на полотні 4 зр. 50 кр. При замовленнях до кінця червня субскрипційна ціна 2 зр. 50 кр. а на полотні 4 зр. Така мана повинна бути в кожній школі, читальні і в уряді громадськ, тому треба спішити ся з замовленнями по зниженій ціні.

Дощі і бурі навістили тепер цілу середню і східну Європу. З Угорщини доносять про великі повені і міліонові шкоди. Так само в Сербії і Болгарії, в Румунії і в Полудневій Росії. І у нас наробила вода багато шкоди, поли заросли хонтами а кождому вже надоїла тота естада — непогода.

Про угорських Русинів подибуємо в „Pester Lloyd“ такі вісти: В берегськй комітаті видав лісничий Галіє брошуру, в котрій по причині торжеств тисячлітнього існування угорської держави під Бескидом пише про страшний стан фізичного і економічного упадку угорських Русинів. Звертає увагу на невиносиме обдовжене селян, змалілий через зарази їх стан, здрибнілий до карловатости рід худоби і т. д. Всюди видає ся в очи звироднене руського населення, велике число калік, особливо осіб з водем (Kropf) а також більше ніж давнішими літами або й тепер в неруських околицях т. з. безтолкових (Blöde). Очевидно крайня нужда причиною всего. — Сего місяця відбувала ся анкета послів з нівнично угорських сторін, заселених Русинами, в будапештєнськй парламенті, де прийнято до відомости, що учинено до піднесення добробиту руського населення. Показує ся, що крім побільшення стану урядів і жандармерії для спинення і контролі імміграції (жидів), відписано за 5 літ залагати державні податки і постановлено між иньшим заложити школу кошикарства та деревляних виробів. — При отвореню паматника цисаревої Марії Терези в Прешбурзі, приймаючи різні депутатції промовив цісар до унів'арського епископа Фірцака: „А що там роблять бідні Русини в ваших околицях? Чи ще емігрують? Отримавши відповідь, що завдяки зарядженням правительства видно мале поліпшене і що е надія на лучшу будучину, відповів цісар: „Тим добрим (braver) людям треба всіма можливими способами помагати.“

Король Гумберт, що недавно енає ся чудом від атентату фанатика Акаріти, має сиве волосє і сивий зарієт, хоть він ще не старий чоловік. Королева Маргарита, що рада би свого чоловіка бачити молодим і сьвіжим, намавляла его не раз і не два, щоби почорнив собі бодай вуса. Она відкликала ся притім на примір его вігця Віктора Емануїла, що таким еспособом надавав собі позір молодости. Але король не хотів навіть нічо чути про таке відмолоджене. Королева казала на власну руку прислати собі з Парижа найліпшу фарбу до закрашення волосє і поставила її на туалетку короля. Чей спробує упертий чоловік...? І король спробував, — але на білім пудлі королевої, котрого казав почорнити парискою фарбою. Коли білий любимець королевої прибіг до неї з чорними як у крука кудлами, заломила королева руки: „Бідне звірятко“, крикнула „хтож тебе так зогидив?“ А король відповів, підсьміхаючись: „Чи тобі було би приємніше, коли-б я себе був так зогидив?“ — Від того часу не згадувала королева більше про фарбоване короля.

Будапештєнські демонстрації закінчили ся дуже сумним епілогом. Підчас другого

представлення німецьких акторів хтось залярмував був з одної кавярні огневу сторож, що в театрі комедії горить. Зі всіх стани почали зїздити ся сикавки, бочки з водою, вози з драбинами і з гаками, сторож огнева збігла ся до 1000 людей а коло 100 возів, освітлених смолоскинами залагли пляц перед театром. В театрі не знали про нічо. Один з демонстрантів влетів до фюеру і крикнув „горить!“ — хотів викликати паніку. Але его арештували зараз і публика сиділа до кінця представлення, не знаючи о нічм. Того самого дня підложив був хтось динамітову патрону під шини трамваю. Експлозія ушкодила віз, але не наробила жертв людського життя. Передвчєра два робітники нашли таку саму патрону коло театру, а незнаючи, що се таке, порадили ся запалити її. Наступила страшна експлозія, котра відорвала одному праву руку і три пальці лівої руки а другого поранила небезпечно в лиці. — Директор театру комедії перервав гостинні виступи німецьких акторів. Они відїхали до Відня і видали ему процес о заплачене умовленої карни за недодержане контракту.

Дрібні вісти. Др. Володимир Коцовський іменований сталим головним учителем при мужескій семінарії у Львові. — У Веренчанці напало кілька парубків на свого товариша Івана Команюка і били доти палицями, доки не сконав під їх ударами. Судове слідство веде ся. — В Низших Станівцях украли Альбертині Калмуцькй куфєрок зі столовим сріблом, 980 зр. готівкою, кілька контрактів купна і письменне зобовязане Стефана Калмуцького на 20.000 зр. — В американьскій „Свободі“ знаходимо в посліднім числі такі вісти: В першій половині мая с. р. прибуло до Канади около 400 руських родин з коломийського, борщівського і кіцманецького повітів. З тих одна часть виправилась до Edmonton, друга до Lake Dauphin а третя до Stuartburn. — Андрій Домбровський, родом з Ростоки вел., новосандецького повіту, замешкалий в Шамокині, переходив у ночи шляхом залізничі. В наслідок его власної неосторожности наїхав на него поїзд і убив его на місці. Полишив жінку і діти без всякого заосмотрення. — Дня 5. н. ст. мая с. р. упокоїв ся Андрій Євуськ, член „Русько-народного Союзу“ і братства св. Івана Хрестителя в Оліфанті. — Остров на котрім находит ся тепер Нью-Йорк міліонами жителів, продали Індіане в 1668 році за 10 сорочок, 30 пар панчох, 10 пухок, 30 куль, 30 фунтів стрільного пороху, 30 сокир, 30 кітків і один горщок. — Велике підприємство будови польського театру у Львові отримав Русин, звісний інженер і власитель фабрики керамічних виробів Левинський.

Телеграми „Буковини“.

З дня 5-го червня 1897 року.

Канеа. Межи Турками повстав рух, котрий вказує на можливість повстання. Для того зарядили команданти європейських війск пробну мобілізацію. Видано розкази, щоби зараз таки поробити приготования для оборони складів пороху і християньської діляниці міста. — Інсургенти з Акротірі переслали адміралам письмо, в котрім заявляють, що не приступлять до переговорів скорше, аж турецькі війська опустять острів.

Букарешт. Бюлетин, виставлений лікарями про здоровле королевича звучить: Після спокійної ночі е загальний стан задовольняючий, поліпшене постунає стало.

Берлин. Сензацийний процес Тавша залінчив ся увільненням Тавша; Ліцова засудили додатково на два місяці в'язниці.

Париж. Temps доносить: Подорож президента Фора до Росії установлена на 25. липня. З президентом републики поїдуть міністер заграничних справ, шеф генерального штабу і адмірал Жерве.

Хто хоче мати добру і дешеву МАШИНУ до ШИТЯ,

най удасть ся до мене, то певно не пожадує. Нові продаю дешевше як введи, а употреблені, ще добре удержані почавши від 20 зр. і то за готові гроші і на виплат. Хто купить у мене нову чи стару машину, за репарацию не потребує журити ся, бо я роблю тую безплатно через цілий рік.

Русини, удавайте ся до мене, бо я також Русин і обслужу Вас по братньому

З поважанем

В. Данилевич,
машинист у бровари Штайнера в Чернівцях, при ул. ає-
льмачій (Bahnhofstrasse) ч. 26.

Котвиця

Liniment. Capsici comp.

з антики Ріхтера в Празі,
загально признаний знаменитий уми-
рюючий лік на втиранє: по ціні 40
кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всіх
антиках. Просимо жадати сей загально
улюблений лік просто під назвою
Ріхтера Liniment з котвицею
і приймати з остророжністю лише флаш-
ки зі знаком охоронним „Котвиця“
бо лише ті правдиві.

Антика Ріхтера під золотим львом у Празі.

Для панів учителів!
INSPECTIONSBERICHT,
Jahresausweis
і Шкільні повідомлення
(Schulnachrichten)
є на складі
в друкарні „Рускої Ради.“
Просимо о замовлення.

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень
у Львові в домі „Просвіти“ Ринок 10.

перше і одинокє руске товариство
асекураційне, обезпечає будинки, скот, госпо-
дарські знаряди, збіжжє в зерні і соломі, сіно
в стогах і будинках против шкід огне-
вих за можливо найнижшою оплатою.

Дністер розпочав пятий рік своєї
діяльності. Фонди „Дністра“ після за-
ключень рахункових з днем 31-го грудня
1896 вносять: фонд основний 50,000 зр.,
фонд резервний 54731 зр. 04 кр., резерв
премій 34737 зр. 03 кр., разом 139468 зр.
07 кр.

Шкоди ліквідують ся і виплачують ся сеччас по
пожарі. В 4-х літах виплатив „Дністер“ 1176 від-
шкодовань в сумі 309.147 зр. 69 кр.

На житє можна обезпечити ся через „Дністер“
після всіх можливих комбінацій в товаристві вза-
їмних обезпечень в Кракові, котре дає як найко-
ристішійші умови і видає поліси і квіти в руській
мові.

Зголошеня о уділені агенції в місцевостях, де
„Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

Із Найвисшого приказу

Его щє. і кор. Апостольского Величества
устроює ц. к. дирекция льотерійних доходів

XXXI. Ц. К. ДЕРЖАВНУ ЛЬОТЕРІЮ,

з котрої чистий дохід присвятити ся

ЦИВІЛЬНИМ ЦІЛЯМ ДОБРОДІЙНИМ

сеї половини держави, між ними і 6000 зр. на

„РУСКИЙ ДІМ НАРОДНИЙ“
в Чернівцях.

Ся льотерія обнимає **7816** виграних в готівці,
поділених на

148 виграних головних із **3834** попередними і **3834** слідуючими
в загальній скількості

165.000 корон в золоті **100.950** зр. ринських
та а. в.

Тягненє послїдує невідкланно 10. червня 1897 о 12. год. в пол.
Оден льос стоїть 2 зл. ринських а. в.

Льоси продає і адміністрація „Буковини.“

Льоси можна купити і в ц. к. льотерійних урядах, у всіх льотерійних конлентурах,
в продажах тютюну, в урядах податкових, почтових і телеграфічних, в конторах ви-
міни, в урядах стаций желізничних і др.

В КОЖДІЙ РУСЬКІЙ ХАТІ І ШКОЛІ

повинно находити ся

Народописна карта

українсько-русского народу.

зладжена з-ром Гр. Величком, видана товариством
„Просвіти“, а виконана в літографічній закладі
Андрія Андрійчука у Львові.

Книгарсна ціна карти, накле-
еної вже на полотні, вносьть 3 зр. 50 кр.,
а для членів „Просвіти“ і передплатників
„Зорі“ 2 зр. 50 кр. з рекомендованою пе-
ресилкою 3 зр.

Купити можна в „Просвіті“ у Льво-
ві, ринок ч. 10.

Наклад великий; купуйте
чиме скорше!

Пам'ятайте на Народний Дім
в Чернівцях!

Не залишіть прочитати!

М. ФЛЯЙШЕР

робітня одягів для мужчин
Чернівці, ул. паньська ч. 16.

Виготовляє убрання мужескі пі-
сля найновішого крою за ціну як
най дешевшу.

Замовленя з провінції виконують ся
як най доглядніше.

Сплата може після умови відбувати
ся ратами.

Цілий одяг для мужчин від 15 зр. в гору.

Відзначене на красній виставі в р. 1894 почетом дипльомом
ц. к. міністерства торговлі.

Краєве товариство ткацке

„PRZADKA“
(ПРЯКА)

в Коросні

поручає Пов. П. Т. Публиці свого виробу чисто льняні зв'язки
з доброти, ручно ткані

ПОЛОТНА КОРЧИНЬСЬКІ

від найгрубших до найтоньших веб і біле столове о взорі кистковім і аламанковім:

також доставляє матеріалів на комплети і найдешевше

ВИПРАВИ СЛЮБНІ.

Замовленя просимо надсилати просто до Коросна (почта, телеграф і стация желізнична в місті).

Прібки і ціни на жаданє оплатно і відворотном почтою. (15-16)

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромова.

За редакцію відповідає Осип Маковей.

ЧАСОПИСЬ
для
руських родин.
Виходить щодня
крім днів по-
неділях і святах.

БУКОВИНА

Редакція і ад-
міністрація в Чер-
нівцях ул. Пе-
тровича ч. 2.
Передплата
10 зр.

НА СТОРОЖІ.

(Замітки на часі).

Видить ся мені, що теперішнє житє австрійської Русі дає достаточну причину до таких думок:

Хотіти наше житє схарактеризувати докладно, підняти всі стремлення, їх жере-ла і цілі, — незвичайно трудно, майже не можливо. Але можна, обнявши поглядом ціле наше теперішнє житє, добачити в ній більші, верхні течії, вири і спокійні плеса, так як на водах. От ми і бачимо, що духове наше житє розходить ся чимраз більше в двох противних собі напрямках: один напрямок — се зростаючий клерикалізм разом зі всіми своїми консервативними прикметами; а другий напрямок — замітний особливо у молодіжці — то не менше зростаючий радикалізм зі всіми своїми поступовими прикметами і ідеалами.

Між двома скрайними напрямками плинуть два каламутні потоки, один — народівців з Ділом і Романчуком на чолі, а другий москвофілів (старорусинів) з Галичаном на чолі. Ті два потоки остатніми часами старають ся попасти в одне русло, виступити з берегів і заллати землю руску.

Перші два напрямки добивають ся голосу на Русі; другі два мають уже свою публіку з давних часів. Але в справі духового життя у людей, що попали в ті другі два каламутні потоки, трудно добачити виразні змагання до поступу; з їх учинків не можна зміркувати, чи се елементи

поступові на Русі чи консервативні; симпатії їх хилать ся все то в бік клерикальний, то в бік радикальний (уживаю тих популярних у нас слів на означене заочфання і поступу). Раз годять ся на поступки поривистої молодіжці, а раз знову дораджують їй розвагу дрихлих старців. Тремтять однаково перед недалекою будучиною, що може позбавити їх дотеперішнього впливу, а проте молодіжню не займають ся, зрозуміти її не старають ся; що найбільше зливають молоді горячі голови застоялою, нечистою водою. Всю свою роботу опирають на публіку, котру або самі або їх попередники виховали на громаду, спосібну потроха слухати команди з гори, спосібну одушевити ся навіть деякими акціями політичними, але не спосібну до зрозуміння і підпори всіх інших численних прояв культурного життя і не спосібну взагалі думати. Журби у них про дальшу будучність мало; всяка їх робота обчислена до пайблизних виборів; найблизша акція політична заступає їм все, як одне дерево ліс.

Хіба лиш у москвофілів в такій роботі можна добачити ще й дальшу ціль, яку они старають ся скривають, а то: здержане за всяку ціну самоетійного культурного розвою народу і зближене его до російського. Нехай Діло повторяє і сто разів, що теперішні москвофіли більше виробили, не такі, як давнішні, то проте оно не закриє перед очима незаціпенних людей се очевидне, безліч разів доказане змагання москвофілів.

Спілка, яку зложили тепер пп. Романчук з Ділицким, се обяв хоробливий і він свідчить о безсильности обох сих мужів разом з їх партіями, о затемненню ідеальних бажань їх партій, о безпринципности, хоч оба їдять на принципах і проголошують принципиальні програми. Намірене спільне святковане ними ювілею відродження Русі — се кульмінаційна точка скандалности народівців, а — поставившись на становище москвофільске — се трусливе, утілітарне закриване своїх ідеалів дешевими гаслами про якусь загальну, неможливу згоду. Одна і друга партія поступають в тім згляді нещиро, з затаєними думками. Коли-ж они між собою уложили ужити ювілеїв до демонстрації на зверх, з за красою політичною, а не з ціллю піднести духа свого народу, то і в такім випадку обі партії поступають нещиро, бо сподівають ся з демонстрацій ніякого успіху для себе, для своїх партій. Нещирість, закриване своїх ідеалів провізоричними темними гаслами, ідолопоклонство перед безпринципним п. Романчуком (і Ділицким), зарозуміле ставлене себе і своєї вузкоглядности за ареопаг Русі — отсе характеристика теперішних народівців і москвофілів.

Відповідь Діла молодіжці, з котрої найважливіший уступ ми помстили в числі 113. Буквини, і зовсім в тім самім дусі написана відповідь в 117. числі Галичанина — се нічо иньше, лише гашене духа молодіжці. Ролі гасителів духа народного прийняли ся спільно два природні ко-

НА РІВНІ З МУЖЧИНОЮ.

(Образок з великоміського життя.)

Була она дівча чи гірша від інших дівчат в малім містечку К.? Одво певне: она значно відрізняла ся від своїх посестер. Хоч знов не можна було їй нічого такого закинути, хіба що трохи була зарозуміла. Може се вже було у неї вроджене, — але она з тим нікому не напругувала ся, бо й з ніким не товаришувала. Та власне те самозадоволене уважали люди тяжкою провинною і не могли бідній Касці простити, що „себі з них нічого не робить“, їх інорусе.

Вирочім житє Каськи було досить сумне. З робіткою в руках сиділа она день в день при вікні і думала важкі думки о житю і молодости, що минали так безрадїсно, і як би те все цілком инакше було, коли-б она була народила ся хлопцем: она була-б могла навчити ся чогось розумного і здобути собі яке становиско, — а так?!

Она була горда і притім дуже полохлива, а щоби оминати всякі прикраси житєві, відтягнула ся боязливо від світа. Кожда кривда, зачеплена другим, обурювала її, мов би те дучило ся їй самій або близькій їй людині; а що в житю стрічаємо майже на кождім кроці несправедливости, то бідна дівчина вічно боролася з цїлим світом: до того ще відносини, серед я-

ких жила, не могли змінити її погляду на світ. Ті що мешкають в більшім місті, ледви чи можуть мати понятє, в яким пониженю живе молода дівчина в малім містечку на провінції, коли она бідна. Каська могла вправді втрутити ся в товариство і грати в ній малу ролю, могла на малих вечеринках в поєдинім убраню скромно сидіти в кутину і чекати, поки який молодий панчик зволить її запросити до танцю: притім мусіла би батькам, матерям і сестрам тих многоадійних панчиків робити поклони і паням з інших домів у всім а всім уступати ся: може би тоді її назвали скромною і порядною дівчиною, а може-може навіть стала-б по довгій боротьбі невісткою такої пані. Але за сїм молода дівчина зовсім не тужила: їй захотіло ся цілком чогось иньшого: забрати ся відсе, геть з сего маломіського гнізда з его прикрити, стіненняючими відносинами! геть з сего місця, де всі удають поважних і чесних, бо один другого докладно знає, а ніхто не важить ся показати себе в правдивім світлі: геть зноміж тих людей, у котрих грін рішає о вартости чоловіка і де бідний мусить борити ся перед багатцем лише тому, що сей має гроші: геть відсе, де все огляє ся по старому, де сина дальше веде господарство або ремесло батька, а донька жде лише на жениха. Се їм може вистарчає, казала собі Каська, але мені ні.

Коли-б її хто спитав, чого она властиво хоче, ледви чи могла би відповісти докладно. Хотіла би бути мужчиною: хотіла би працювати. Була дитиною XIX. столїтя, де кождий хоче

бути вільним, незалежним, самоетійним, кождий їде наперед, — так і она хотіла.

*

Коли мала 25 літ, вмерла її мати, а уряд застановив малу пенсію, з котрої удержували ся вдовича і її дитина. Каська була тепер цілком опущена і самітна на світї. В своїй біді пригадала собі багату паню, у котрої її мати ще дівчиною служила кілька літ. Особисто Каська її не знала, але знала, що та пані була богата і бездітна вдовича і мала велике довіре до її матери. В довгїм листі розказала Каська тій пані своє прикре положенє і просила, щоб заняла ся нею вже задля пошани: она нічого не бажала, лише роботи, однак волила би занятє, котре зробило би її хоч трохи самоетійною, ніж службу в приватнім домі.

Довго ждала на відповідь, та вкінці ліждала ся її. Пані писала, що їй удало ся для Каськи випросити місце при почті, отже нехай зараз приїде до столий краю. Лист був короткий, від него віяло холодом: підпис був тяжко четкий і до того ще Каська підписаного імени зовсім не знала, отже висновувала з того, що старіюча вдова виїшла вдруге замуж. Але не довго над тим роздумувала, звязала свій клунок і поїхала до столиці.

*

Зараз по приїзді пішла Каська — она уважала се своїм обовязком — подякувати тій пані за її ласку. Увійшла в багате, новоурядже-

управитель лісів Антін Покорний зі Львова до Чернівців.

Цікавий процес вівся сими днями перед черновецьким судом присяжних. 35-літнього жиди Файбіша Зінгера, котрий судам знаний з різних крадіж, обманств і торговлі дівчатами, обжаловано, о убійство другого жиди, Штайнмента. В сам жидівський судний день минулого року Зінгер заколов свого суперника перед зібраною товпою жидів. Він винирався всякої вини, але майже всі свідки зізнали против него. Дуже погане світло кинув сей процес на ту гниль, ту безхарактерність між жидами, що кориптають з легковірності дівчат, заманують їх обіцянками, а потім продають в Туреччині і Румунії до домів розпусти; дівчата гинуть марно — а жид робить на тім маєтки. Зінгера засуджено на сім літ тяжкої вазниці.

В Ширівцях горішніх здавав вчера посол Стоцький справу зі своєї діяльності посольскої при величезній здвизі народу (було всіх около 400 осіб). Послухати посла прийшли: начальник громади зі старшиною, місцевий священик і учитель, а крім селян з Ширівців горішніх було ще багато сторонських: з Шубранця, Задубрівки, Рогізни, Садагури і інших сіл. Цілі збори відбули ся незвичайно поважно. Село слухало бесідників, (бо промавляли ще й інші гості з Чернівців і селяни, а навіть одна селянка), з великою цікавістю, тим більше, що в Ширівцях горішніх такі збори то була новина. Там ще читальні нема, але нарід науки жадний. Посла Стоцького приймали гостинно, до котрої заїзла і вся старшина громади разом з паном двірником. Що на самім вступі прийняв его п. двірник хлібом-сіллю що на стрічу гостям з Чернівців вихала бандеря кінна, не треба й згадувати: бо се у нас звичай. Справоздане посольське перемінило ся на мале віче, котре певно не остане ся без доброго впливу на таке глухе село, як Ширівці горішні.

Емігранти з Буковини. З Одерберга одержало *Діло* від одного проїзжого Русина ось-такое писмо: „Нині приїхали до Одерберга, до границі прускої, три господарі з Дорошівців з Буковини. Вони їдуть до Канади з жінками і дітьми. Є їх 23 душ; з тих дорослих всего десятиєро, а проче немовляти при грудях та дрібні діти. Вони казали, що вчера вийшло тою самою дорогою сімнадцять родин з Дорошівців. Сеє три господарі їдуть окремих коштом до Гамбурга, а від Гамбурга до берегів Америки мають заплатити до 1.700 зр. Они випродали свої господарства в Дорошівцях будь-то другим господарям, будь-то жидови, що зве ся Лейбко Гальперт, котрий їх всіх до Канади намовив, а опісля від них поле і худобу купував; однакж він тепер уже сидить в арешті в суді заставницьім. Він був у них агентом еміграційним. Всі три ті господарі мають кождий по 800 зр., однакж кажуть, що як приїдуть на місце до Вінніпегу, то не знати, чи їм лишити ся по дві сотки, за втрі треба там завести господарство. В виду того будуть они в Канаді жебраками. А чому-ж они покинули свою рідну землю? Казали, тому що до господарства все треба ще докласти, бо зарібків нема: хлєбови на день в літі платять 15 кр. Ходили і до Чернівців за зарібком, але там злигло народу така сила, що і по тяжесви не можна дістати роботи. Збіжжя по нічому: шпелюпа по 6 зр., а овес і конюшина зовсім не мають покупу; лише в Стайславові мають пошути, бо там військо стоїть. На наше представлення, щоб вернути ся, не хотіли того і слухати, бо не мали би з чоґ жити дома, отже радше з голоду в Канаді умерти, бо вмерти треба. Се їх залав. Ми їх остерігали перед агентами гамбурезими і канадійцями, щоб не дали обдурити ся, та вказували їм шлях до австрійського консула в Гамбурзі і в Канаді, щоб їх не обдуряли дурисі-їїти. Р. З.

Клопоти з електричним трамваем. На нашім черновецьким трамваї все ще роблять пробні їзди. Вагони виглядають досить незграбно, ширші, як вагони львівського трамваї. Тепер уже досить тепло у нас, так що можна би віджати піти купити ся, а трамваї ще нема. Отже черновецькі мешканці мають справедливий жал до заряду трамваї. Але ще більший клопіт буде

з цінами їзди, бо у нас хотять людей здирати не по людски, ціни мають бути вищі, як у Львові, немов тут люди справді маєтніші, чи що! Так хіба не бідні люди будуть користати з трамваї, а багатирі...

Січ. Попередній виділ Січи у Відні заявив свою резигнацію. В наслідок того скликано передвиборчі збори на суботу дня 29. мая 1897, на котрих передискутовано і поставлено кандидатури поодиноких членів виділу. На підставі сего вибрано на загальних зборах дня 4. червня 1897 слідуєчий виділ: Голова: Ераст Бурачинський студ. акад. лісн. Заступник голови: Роман Сембратович, студ. прав. До виділу увійшли дальше: Ярослав Бурачинський медик, Мирон Кордуба, студ. фіз., Іван Саноцький студ. прав. Заступниками виділових вибрані: Александер Петровський, студ. мед. і Остап Калужнякський, студ. фарм.

До гр. пр. церкви в Оршівцях вломил ся невисліджений ще злодій і забрав куфер, в гади, що там гроші. Але розбивши его, наїшли там лише старі книги церковні і лишили їх на поди.

Молода переступниця. В німецькій місті Гера відбув ся сими днями цікавий процес. Минулого року в червні утікла з дому родичів в Гері 15-літня дочка Емілія Мотес. Она зайшла до місцевости Шварібах і тут оповідала людям, що не знає свого походження і назвиска. бо перед літами викрали її від родичів цигани, волочили довго з собою по всіх уседах і аж тепер udało ся їй утечи від них. Її повірили і вскорі появило ся її оповідане в часописях. Небавом зголосило ся подружжя Феттерів з Райхенбаху і зажадало видачі дівчини, бо після їх заяви пропала їм мала донечка в невияснений спосіб 27. падолиста 1888 р. Рівночасно доносила ся о видане дівчини друга родина знід Лінска, котрій також в своїм часі пропала дитина. Власті признали дівчину Феттерам і они забрали її яко свою віднайдену дочку Ельзу. Дівчина скоро приновила ся до нових родичів і обетавин, в них найшла ся і зуміла так обманювати, що всі її повірили. Незвичайне обманство було би може ніколи не видало ся, коли би не правдива мати молодой переступниці, що побачила в одній часописи фотографію ніби нещасливої украденої циганки Ельзи. Она удала ся безпировочно до Райхенбаху і там на місці доказала, що мина Ельза то єї рідна дочка Емілія, що перед роком утікла з дому зі страху перед карою. Дівчину арештовано, але она довго не хотіла признати ся. Аж по довгий сліпий вазниця признала, що дійсно утікла з дому і відумала історію о циганках, бо бояла ся кари за крадіж, якої допустила ся у своїй бабці. І у Феттерів уквала озолотий перстень. Суд засудив її за крадіж і обманство на 9 місяців вазниці.

В Австрії річно полагоджують ся 1,506,207 екарт і розирає судових, що коштують разом півнята мільона! Кілько то гроша між тими півнята мільонами пропало марно, бо лише з привички тягати ся по судах!

Вже і мурняки прилучають ся до еманципації жєнщин. В Америці зложила чорна панна Векефалд всі іспити медичинські і дістала диплом на лікарку. Се певно перша чорна лікарка не лише в Америці, але на цілїм світі.

Дістаємо таке писмо з провінції: „Де мій патріотизм? — У чорта! Зараз перекопасте ся. Яко учитель, і то не аби який, потребує шкільних друків. Можна їх всюди купити, але говорять, що Русин повинен купувати їх в рускій друкарні, ба і анонсе в „Буковині“ запрошують до того майже подия, але що то мене, такого „горячого“ патріота, обходить! Я собі приїхав до Черновців і сьогодні, як вчораз, зайшов до Герника та жадаю друків. Дав він мені денки, а „Jahresausweis“ не було. Питаю ся, чи не буде у Eckhardt-a. Іду тудя, а перед очима своїми мені руска друкарня, бо я єї видів, а анонсе в „Буковині“ такеж. „Коли я не знаю, хто там друки продає,“ звичаю себе в гади. Але у Eckhardt-a такеж не було виказу річного. Хоч-не-хоч, треба іти до рускої друкарні. Хто-ж продасть мені там друків, питаю ся знов себе. Таке маю азик у роті, гадаю, прийшовши до голови по розум. Приходжу до „Народного До-

му“, вступаю на ліво від брами до малого домику, де друкарня поміщена, і там мені зараз дали 8 аркушів за 16 кр. На улиці гадаю собі: чужим дав я вже сего року 5 зр. за друки, а своїм людем лише 16 кр. Чи не сором се? Гарний з мене патріот! А чув я, що „Народний Дім“ потребує зверх 3.000 зр. річно на своє удержане. Будемо-ж ширими патріотами і спомагаймо своє діло всяким способом. Чей-же і я наверну ся від сегодня, і не буду вже очікувати за патріотизм якоїсь плати, якогось зиску, але стану таким, що сам спомагає народне діло, що сила. Лиш не забудьте, що одиниця не зробить сама нічого. Николай Г., учитель.

Затроєне грибами. В Боянах Анниці Кабат наварила для себе і своїх дітей минулого четверга грибів. По спожитю їх наступили ознаки затроєня. Троє дітей, між ними 17-літня дівчина, вже померли. Наші селяни повинні вже раз осторожнійше обходити ся зі збиранем грибів, бо такі нещастя доси на жаль досить часто дучають ся.

Дотенні звіри. Одна газета Товариства охорони звірят подає такий опис розваги коня: Довгим рядом стояли вози перед коринною, де візники забавляли ся нанитками. Утомлені коні поспускали голови, думаючи мабуть о своїй біді, а може і о своїм голоді. Нарешті одному вкучило ся безділляне стоянє, тим більше, що і жодуха допоминав ся о свої права. Підніс голову і зобачив, що з задку переднього воза висить коник з вівсом. Надармо силкував ся кінь досягнути писком коша. Знетерпівлений підніс передню ногу, щоб его присекути, але коник був задалеко, ледво міг его з боку ударити. Однак коник заколибав ся, другий удар виродавив его ще в більший рух і кінь дочекав ся хвилі, коли коник буваючи зближив ся до писка і вхопив повний писок вівса. Повтаряв се доти, доки візник не перервав ему того дотенного здобування поживи. — У одного з власителів біліної поєлості уродило ся 11 поросятко англійської породи, отже в одно за богато, бо мати їх, як усі саміці англійської породи, має лише 10 сазок. „Англійці“ були уміщені в одній етай. ни з коровами, але мали відгороджений прамовісними щєблями переділ. Між щєблями могло поросятко дуже вигідно перенхати ся. Тому казав власителє, заложити ті шпари у еноді загороди. Яке-ж було его здивованє, коли настрєх сказав ему, що то була би велика кривда для одного з поросятко, бо коли она не може поживити ся задля браку одинайцяти сазки у матері, то їде між короли і, користаючи з дежачої позички котрої небуває з них, сеє єї спокійнєнє. І так годувало ся поросє довгий час і виростло на краснєного підєвника. Справді треба подивляти і застановити ся над тим, яким способом блиснула в кліноватій голові малого сєвєши така — як на него — незвичайна гадка.

Складки. На Константина і Єлєні в Ширівцях горішніх коло церкви зайшла бесіда про нашу бурсу. Бурсак Харабарович, котрий був привіт, пояснив людям ширше вагу бурси і вказав на тих, що бурсою опікують ся. Слова молодого ученика мали такий вплив, що зібрані зараз зложили 16 зр. 11 кр. На ту суму зложили: о. Мирон Грибовський 2 зр., Гааріа Товєтєк учитель місцевий 1 зр., Іволіт Влад учитель з Довгополя 1 зр., Леонтій Кейван півєць церковний 1 зр., Едвард Воналка 1 зр., чє. господарі: Олексє Величко 2 зр., Іван Бойко 1 зр. По 50 кр. зложили: Теодор Луговий, Николай Костинюк, Іван Танасєк Величко, Григорій Вілєчєк, Іван Безбородко, Никола Луговий і Юрій Двірничук. — Семен Кіртєк з Садагури 20 кр., Агафія Костинюк 15, Петро Гошман 12 кр. По 10 кр. зложили: Дмитро Берега, Іван Романчук, Георгій Луговий, Петро Вишлей, Василь Берега, Пантєла Бойко, Никола Величко, Никола Пікуш, Іван Порайко, Стефан Кушнєрєк, Георгій Танасєк, Никола Боднарєк, Теодор Порайко, Дмитро Величко, Андрій Мєсуна, Никола Двірничук, Теодор Козак, Григорій Бєсовик, Никола Вишлей, Мирон Костинюк, Василь Налєдєчєк, Никола Дроник, Іван Фрунчєк і Никола Буковєський: а меншими складками зібрано 74 кр. — разом всего 16 зр. 11 кр. Всіх складок на бурсу сего року 182 зр. 56 кр.

Хто хоче мати добру і дешеву МАШИНУ до ШИТЯ,

най удасть ся до мене, то певно не покажу. Нові продаю дешевше як воеди, а употреблені, ще добре удержані почавши від 20 зр. і то за готові гроші і на виплат. Хто купить у мене нову чи стару машину, за репарацию не потребує журити ся, бо я роблю ту безплатно через цілий рік.

Русини, удавайте ся до мене, бо я також Русин і обслужу Вас по братньому

З поважанем

В. Данилевич,
машинист у бровари Штайнера
в Чернівцях, при ул. залізничній (Bahnhofstrasse) ч. 26.

Котвиця

Liniment. Capsici comp.

з антики Ріхтера в Празі,
загально признаний знаменитий усмирюючий лік на втиранє: по ціні 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всіх антиках. Просимо жадати сей загально улюблений лік просто під назвою Ріхтера Liniment з котвицею і приймати з осторожністю лише флашки зі знаком охоронним „Котвиця“ бо лише ті правдиві.

Антика Ріхтера під золотим львом у Празі.

Для панів учителів!

INSPECTIONSBERICHT,
Jahresausweis
і Шкільні повідомлення
(Schulnachrichten)
є на складі
в друкарні „Рускої Ради.“
Просимо о замовлення.

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень
у Львові в домі „Просвіти“ Ринок 10.

перше і одинокє руске товариство асекураційне, обезпечає будинки, скот, господарські знаряди, збіжє в зерні і соломі, сіно в стόгах і будинках против шкідливих вогнів за можливо найнижшою оплатою.

Дністер розпочав пятий рік своєї діяльності. Фонди „Дністра“ після закінченє рахункових з днем 31-го грудня 1896 виносять: фонд основний 50.000 зр., фонд резервовий 54731 зр. 04 кр., резерва премій 34737 зр. 03 кр., разом 139468 зр. 07 кр.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі. В 4-х літах виплатив „Дністер“ 1176 відшкодовань в сумі 309.147 зр. 69 кр.

На житє можна обезпечити ся через „Дністер“ після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкращі умови і видає поліси і квитки в руским язичі.

Зголошеня о уділенє агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

Із Найвисшого приказу

Его ціс. і кор. Апостольского Величества
устроює ц. к. дирекция льотерійних доходів

XXXI. Ц. К. ДЕРЖАВНУ ЛЬОТЕРІЮ,

з котрої чистий дохід присвятити ся

ЦИВІЛЬНИМ ЦІЛЯМ ДОБРОДІЙНИМ

сеї половини держави, між ними і 6000 зр. на

„РУСКИЙ ДІМ НАРОДНИЙ“
в Чернівцях.

Ся льотерія обнимає **7816** виграних в готівці,
поділевих на

148 виграних головних із **3834** попередними і **3834** слідуючими
в загальній скількості

165.000 корон в золоті **100.950** зр. ринських
та а. в.

Тягненє послїдує невідклично 10. червня 1897 о 12. год. в пол.

Оден льос стоїть **2** зл. ринських а. в.

Льоси продає і адміністрація „Буковини.“

Льоси можна купити і в ц. к. льотерійних урядах, у всіх льотерійних колектурах, в продажах тютюну, в урядах податкових, почтових і телеграфічних, в конторах виїми, в урядах стаций залізничних і др.

ПОЇЗДИ ЗЕЛІЗНИЦЬ

від дня 1-го мая 1897 після часу середно-європейского.

ВІДХОДЯТЬ З Чернівців						ПРИХОДЯТЬ ДО Чернівців					
до Неполоківців, Снятина, Львова, Відня	819	854	1232	404	1025	з Відня, Львова, Снятина, Неполоківців	1128	329	757	811	610
до Глібоки, Гадікфальви, Гатни, Іцкан і Бурдуженів	1148	351	832	—	635	з Бурдуженів, Іцкан, Гатни, Гадікфальви, Глібокої	—	899	1212	350	1000
до Садагури, Бошня, Новоселів	645	430	—	—	—	з Новоселів, Бошня, Садагури	—	1113	950	—	—
З Глібоки						ДО Глібоки					
до Карапчева, Сторожини, Бергомету, Межиброда	814	535	—	—	—	з Межиброда, Бергомету, Сторожини, Карапчева	645	1037	800	—	—
Перший поїзд їде на шляху Бергомет, Межиброда від 1-го марта до 3-го вересня що вівторка і п'ятниці.						Перший поїзд їде на шляху Бергомет Карапчев тільки в понеділок; другий поїзд на шляху Бергомет-Межиброда тільки від 1. липня до 31. вересня що понеділка і четверга; третій поїзд не їде в понеділок.					
З Гадікфальви						ДО Гадікфальви					
до Радівців	610	1003	228	612	805	з Радівців	542	855	115	550	747
З Гатни						ДО Гатни					
до Качики, Гуржумора, Вами і Кімполонгу	1010	201	—	—	—	з Кімполонгу, Вами, Гуржумора, Качики	1258	625	—	—	—
З Іцкан						ДО Іцкан					
до Сучави	327	630	1009	216	718	зі Сучави	442	842	130	630	837
З Вами						ДО Вами					
до Рус-Молдавиці	346	647	913	1132	250	з Рус-Молдавиці	842	1259	204	322	545
Поїзди їдуть від часу до часу. Розвідати можна на станцях Вами, Драгоша і обох Молдавицях.						Поїзди ходять від часу до часу. Розвідати можна на станцях Вами, Драгоша і обох Молдавицях.					
З Карапчева						ДО Карапчева					
до Чудяна н. С.	854	1007	615	—	—	з Чудяна н. С.	555	555	—	—	—
Перший поїзд їде що понеділка, другий з винятком понеділка, вівторка кожної днини.						Перший поїзд їде що понеділка, другий з винятком понеділка.					

□ поїзди парові; * поїзди особові; без знака поїзди мішані. Час середно-європейский їде о 46 минут пізніше від чернівецького часу; нічний час рахує ся від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано і означає ся підчеркнутим мінут.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовського.

За редакцію відповідає Осип Маковей.

ЧАСОПИСЬ
для
руських родин.

Виходить щодня
крім днів по
недільних і святах.

БУКОВИНА

Редакція і адміністрація в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.

Передплата
10 ар.

Про угорську Русь.

„Тим добрим людям треба всіми можливими способами помагати!“ — так сказав цесар минулого місяця про угорських Русинів в розмові з унгарським єпископом Фірцаком при відселенні пам'ятника Марії Тереси в Прешбурзі. Ті слова цесаря повинні пам'ятати не лише угорське правительство, котре справді останніми часами більше заняло ся своїми Русинами, не лише угорсько-руська інтелігенція, котра — хоч незручно, н. пр. такою своєю Наукою — бере ся просвічати нарід, але повинні розважити і ми, галицькі та буковинські Русини, і що сила наша, старати ся „тим добрим,“ а нещасливим нашим братям закарпатським помагати. Маємо вісти, що товариства наші у Львові (особливо товариство ім. Шевченка) старають ся удержати зносини зі світлішими угорськими Русинами; єї зносини безпечно поможуть значно справі, особливо тим, що познакомлять угорських Русинів з нашим життям, котре они так мало знають; але, загалом взявши, найліпше загосподаровані галицькі Русини займають ся угорською Русією дуже мало, а й часописи їх (крім Життя і Слова) не старають ся розбудити у них бодай зацікавлене, коли не співчуте до угорських Русинів.

Наша газета старала ся зарадити тій потребі, як могла, і в досить численних дописах і статях про угорську Русь позна-

комила своїх читателів з тамошніми відносинами. Недавно помістили ми інтересну полеміку кількох угорських Русинів в часописи Kelet, а нині, в тім переконанню, що кожда вістка про угорську Русь нам може придати ся, подаємо зміст статі, яку помістив наш дописувач Гідор Стрипський в 20. числі Kelet-а:

Статя та має заголовок „Зміна системи“ і в ній д. Стрипський веде далше дискусію о права рускої мови. До упадку угорських Русинів — пише він — дало причину не лише лихе матеріальне положення, але й лихе ведення їх духового життя, котре лишило свої тяжкі сліди на народі. Тепер настала пора здобути для него его природні права і виховати его в людяности та демократизмі.

Всі напрямки 19-го віку проминули для угорської Руси безслідно; она ніколи не жила своїм життям і нині ще не живе. Дятого гальба нині називати ся на Угорщині Русином; дятого бере перевагу мадярищина попри безсильну, бо безкоренну російщину; дятого інтелігенція перечить своє руске походження, і fidelissima natio Раковича живе самітна, залишена в болоті бідности і темноти. Ми — каже далше д. Стрипський — не маємо принципів життя, тому й не живемо. Задля політики ми стали Мадярами, але простий нарід без шкіль не міг змадярити ся. Політичні огляди — після нашого, московщиною ослабленого розуміння — не допустили нас і до того, щоби працювати для народу так, як нині працюють. Щоби ніхто не сказав,

що бажавмо життя народу, витворили ми попри мадярське життя таке московфілство, прийняли російський літературний язвк (орос іродатмі нїєль). Звідси крайнє занедбане мужика.

Нарід розбив ся на дві частини: на „попів і хлопів,“ між котрими звязи нема, бо їх не лучить спільна мова. Св'ященники (крім 25 до 30 московфілів) і дома і прилюдно говорять, пишуть і думають по мадярськи, а мужик по руски. Дехто почав его вчити на російській мові, але і се не помогло; мужик зістав Русином невченим, хоч его вчили.

Тепер у нас нема ні одного св'ященника, що знав би чисту руску мову; нема й такого життя, на яке дали нам Мадяри дозвіл законом з 1868 року XLIV; московфіли здержали і звівчили его. І самі для себе не витворили ніякої літератури, і для народу нічого розумного не написали. Як в Галичині в 50-роках література псевдоруска не давала ніяких річий крім казок про бояр та князів, так на Угорщині по нинішній день св'ященники годують нарід вправді побожними, але зовсім незрозуміло писаними катехизмами, молитовниками, життями св'ятих, а в найліпшій випадку образками з Росії і про Росію (в „Листку“).

А преці попри мадярське життя можна було нам і по руски жити. Сего не заборонює нам закон, не заборонює і природа. Державну мову користо знати, але єї всі не переймуть. Чи навчив ся угорський Русин-мужик від 1836, а особливо від 1867

НА РІВНІ З МУЖЧИНОЮ.

(Образок з великоміського життя.)

(Конець).

Стара історія: знайомість з улиці, а з того любов. Він приїхав їй дуже до вподоби: чутливий, добросердечний і елегантний. Она знала, що він був банковим урядником, мав матір і дві молоді сестри, котрі літом мешкали зади слабости матери у своїх на селі: і він знав єї поодиначу історію, що она на сім світі не має нікого, самітна, без помочи. Они любили ся, але Каська чомусь не могла натішити ся своїм тайним щастям! Як би їй позекшало, коли-б его родина вернула ся з села і знала про їх тайну! Серед таких гадок єї тим більше вражала ріжниця між мужчиною а жіною. Его не непокоїло ніщо, він не потребував жадного свідка свого щастя: він іменно був мужчиною, а она дівчиною — в тім ціла річ. Коли він раз — літо вже кінчило ся — наставав на неї, щоб лишила своє заняття, він має досить гроший, аби єї удержати, він їй найме меншане на переїзді, де она може сама і спокійно жити, — тоді она з нерезком видивила ся на него і не відповіла ні одного слова. А коли він так далше говорив, як то єму прикро, що в таку гарну пору сидить замкнена в душім бюрі, що може без найменшого вагання пристати на его предложення, — она его остро зганила і заборонила, о сім ще раз говорити. Серце їй немов

швеннуло, що прецінь перед світом не є его нареченою, хоч він єї на самоті так називав, і що їх зносини не сьміють стати ся довірчними, як довго ніхто окрім них двох о тім вічного не знає. Она вправді не могла єму нічого закинути, але се тайне щастя любовне непокоїло єї. А що, коли він таки не має чесних замірів? Хто се може знати? Она називала свої підозріння безосновними, несправедливими, поганими, але таки не могла їх пригасити. „Як его мати верне, все буде добре,“ усповоювала себе. Але літо минуло, наспіла осінь і далі вже минала, а его родина все ще не вертала...

* * *

Одного пошурого дня в жовтні мусіла Каська в урядовій справі піти до хорої товаришки, що мешкала в цілком иньшій ділянці міста, кудя Каська не заходила, бо не мала там знайомих, хіба ту богату паню, котрій завдячувала своє теперішнє становище; але їй не приходило й на гадку, піти до неї ще раз, по таким прийняти. Дорога вела єї попри той дім і Каська глянула туди риндощино, але нараз стала мов переражена. Відти саме виходила дивна пара: стара, сьмішно і відражуючо прибраня жінка поїд рама з елегантним молодим мужчиною: на его лиця малювала ся рівнодушність, не до вподоби видно була єму, — она-ж ішла гордо, стройла до него залюблену міну. Каська знала обох... В першій хвилі їй потемніло в очах і здавало ся, немов серце перестало бити, але потім відважно заступила їм дорогу.

„Добрий вечір!“

Она могла й говорити і бачила все: що він збід і закусив зуби, і що она зневажливо глянула на пристарілу сукню Каськи. Стали собі одно против другого і дивились собі в очі мов неприятели.

— Ви хто? що ви хочете? — спитала ся пані строго. — Аг — перепрашаю, панно; а вас не пізнала. Що-ж ви робите?

Притім она немов о пораду глянула на свого товариша, але сей спустив очі в діл.

Каська забула відповісти на се питаня: она хотіла лише одного: хотіла мати певність. Стара віддала ся вдруге. Каська пригадала собі чужий підпис на листі від неї пані, пригадала собі малий епізод з занавісою підчас візиту у неї, як ся пані дала комусь рукою знак, аби відійшов, і як хтось незаметно віддалив ся: се був певно він, молодий муж старої пані, котра не хотіла, щоб він у неї бачив молоду, гарну дівчину. І він, він, єї божище, він, котрого она так пристрасно любила, вів стару жінку під рама! Она се бачила, власними очима; се не був сон...

— Покійна мама не знала, що пані вдруге віддали ся, — сказала Каська голосом, глухим, майже шепетком, так що мужчина здригнув ся і відвернув лице. — Сей пан... певно... ваш муж?...

Пані здавало ся, мабуть таке питаня не на місці, втручуванем в чужі справи. Она стогнула губи і відповіла з великопанської міною:

— Так. Сей пан мій муж. Хотите ще що?

— Ні, — сказала Каська таким голосом,

року по мадярски? Крім мадярської лайки — бо по мадярски лаяти ся люблять і не-мадяри — мужик не навчив ся мови державної. Не навчили его заробляти на хліб, то він не мав потреби присвоювати собі чужу мову.

Конець того був такий: Ми Мадяри — мужик Русин: ми мадярські патріоти — мужик голоден; в нас потреби і претенсії досить великі — Русин на них гроший не дає; серце тягне нас до кирилиці (а й тоді не до Русина) — а розум обстає за мадяриною. Куди йшли ми? Нікуди з ясним наміром! Наслідок нашого вагання — то літературний „орос“ язик. Він по напій думці і безпечний для мадярини, і притім ніби-руський, і російський, і патріотичний і голодний. А по правді він у нас ніякий язик: Русин о-став ся таким мізерним, як був доси. Не ширене мадярського слова, не множество державних шкіл, не лихва жидівська, не мачошина природа була причиною морального і економічного упадку угорських Русинів, бо єї причини дальші; першою причиною того була нами заведена мертвечина, наш „літературний орос язик“.

Чому?

Бо ся мова мертва; нею учить мужиків годі. Єї не розуміє і інтелігенція, бо вихована по мадярски. В школах не учать єї; дома нею не говорять. Она розбила нарід на дві половини, між котрими нема духової звязи. Окремо жие інтелігент, а окремо мужик. Та „літературна орос мова“ не допустила до розумного уложєня відносно нашої мови до мадярської — спинено природний розвій нашої мови, спинено всю просвіту.

Задля того положєне наше таке:

1) Низші веретви суспільности живуть окремо від вишніх, мовби не походили з одного народу;

2) Мужик без науки в нитомій мові

мусить учить ся з двох чужих мов. З того виходить, що:

3) Вищі веретви хотіли би заразом бути і Мадярами і Оросами (Москалями), лише не Русинами, — а через те в дійсности нічим не є;

4) мужик є Русиною зовсім, інтелігенція орос-мадярска зовсім, в нужді одні і другі однакові.

5) Посередником культури на угорській Руси — мертва мова.

Рада на те все — поворот до природного розвою, признанє прав народній мові. Досить маємо клопоту з мадярською мовою, яко державною; годі силувати нарід ще до другої чужої мови. Чому накидати ему чуже, мертве жите? Зміни системи бажаємо на кожній лінії.

Отсе короткий зміст обширної і знаменито переведеної статі д. Г. Стрипського в Kelet-і. Шкода, що в Угорщині мало Русинів, що дивились би так розважно на положєне свого народу та могли взяти ся за виконанє рад д. Стрипського. З „Науки“ унїварської видко одно, що може у тих людей і нема ясного наміру кормити нарід мертвечиною, але они самі мертві, народної мови і єї значіння не знають. Учителі, що приймають ся учить нарід, самі ще потребують науки; але їм так трудно розлучити ся з думками, з якими зжили ся, що покладати на них які надії, що прозрять, трудно. Всі правдиві приятелі угорско-руського народу повинні головну свою увагу звернути на руску молодіж в гімназії і на унїверситеті та єї навертати на добру дорогу, щоб з них вийшли розумні провідники народу. Скорше можна навчити і одушевити до справи десяткох молодих людей, ніж навернути одного старого.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 8. червня 1897.

Повітова конференція учительська в Вижниці відбула ся 28. і 29. л. мая с. р. під проводом пов. інсп. Туркевича в присутности делегованого краювою радою шкільною інсп. Ом. Поповича. В конференції взяло участь зверх 60 учителів і учительок сего повіту. Про задачу, поставлену конференції кр. радою шкільною, як належить уживати приборів наукових при науці природонисній і землеписній, здавало кілька учителів і учительок справу, та на жаль всі виробили ціла дебати були німецькі, а навіть із кількох виробів письменних на вільну тему був тільки один руский. Сумний се обяв в рускїм повіті шкільнім. Се й зазначив інсп. Попович у своїй промові, завзиваючи учительство, щоби в інтересі шкільництва і своїм власним образувало ся в рускій мові. В другій промові, що тревала з півтора години, виловив інсп. Попович учительству головні похибки дидактичні, які спостеріг при інспекціях і подав способи до їх усунєня. Живий і приступний виклад зацікавив всіх присутних і не остане ся певно без добрих наслідків для шкільної справи. Живі оплески, слова горячої подяки й відєсьняване многолітї нагородили бесідника, що розирочавши ся сердечно опустив збори.

В дальній дискусії рішила конференція між вишнім закладати щоби знесено примус передплати газети „Buk. råd. Blätter“, що не має для руских шкіл ніякої вартости, і вибрано членом пов. ради шкільної надуч. Стефюка з Руского-Банилова, по чім замкнено конференцію відєсьняванєм гимну народного. На паматку гостини інсп. Поповича відфотографували ся учасники конференції, а у вечер зібрани ся на товариську забаву під проводом заступника голови вижницької філії тов. „Руска Школа“, надуч. М. Попича. На тоаєт піднесеній в честь інсп. Поповича відповів він, навізуючи до відєсьняваної хором пісні „Задзвєнімо!“ зазивом, щоби й вижницьке учительство показало ревною працею в тамешній філії „Рускої Школи“ ділом, а не тільки словами, що ще „сила й воля в нас“ до щирого труду над піднесенєм руского шкільництва, а тим то й просвіти народної. Є надія, що сей зазив не прогомонить даром та що, коли виділ вижницької філії а й головний виділ тов. „Руска Школа“ в Чернівцях возьме ся за діло скликуваня членів

що і пані мусіла то замітити. — Бувайте здорові! —

Досить зручно урядив той мужчина все, щоби безборонну дівчину одурити. Аж тепер замітила, що він їй ні одного разу не писав, що він навіть вайдрібнійшу вістку сядий устно їй доносив, — аби не мала нічого в руках против него. Янає, відвєсть перла єї довідати ся, як далеко сягло єго обманство. Довідала ся, що в однім блику дійсно є урядив того імени, аже єєй а єї улюблений мужчина, то дні осібно їстоті. Може він передвадив, що колись могла би єї вистати когось про се, і тому позичив собі імя услужного товарища, може єму навіть все розповів, — хто се може знати? Все було брехня, від першого до послідного слова: гарна байка про хору матір і сестри була видумана, щоби виправдати таємничість тих зносив; добрий син, сердечний брат, мужчина з своєю симпатичним і чутливим характером, яким він закрив ся до єї серця... все було неправдою. Він єї тоді бачив у домі своєї жінки зза заана-віси, вивідав єї і зблизив ся до неї, а тепер прийшов конєць всему...

Що люди себе обопільно обманюють, се нічо нового, се дє ся щодня. І Каська була би з тим погодилася, може трошки тажине, як инші, бо цілу свою надію поклала на него одного; однак мужчиною, котрий задля вигідного життя продав свою молодість і красу старій жінці, погорджувала так дуже, що їй здавало ся, що зможе его легко забути. Але щось инше стало їй ясно: немов позуда спала єї з очей і она з застрашаючою ясностію дивить ся в про-

галину, котрої нічо в євїті не зможе виправити. Обманений мужчина може на ріжний спосіб пімстити ся, може розголосити поганий вчинок жєвчїни і підзонати єї славу. Але як може пімстити ся самітна дівчина? А заразом стала Каська розмішляти, чи він би був відважний єї так погано обманути, коли-б она мала батька або брата?...

В своїй малій, бідненькій комнатї она вилзала з ліжка, заломила руки і серед гіркого плачу прийшла до висновку, що жєвчїна остане ся в борбі з мужчиною все безпоміжною. Що нинішого, думала она дальше, коли-б мужчина був чесний, справедливий і благородний, взагалі коли-б мужчина супротив слабосильних уважав своїм євватим обовязком, слабого хоронити і боронити... Але так не є. Дівчині нічо не надгородить єї сердечного довіря, перших невинних поцілунків, она не може виступити як жалібниця, бо боїть ся єго своєю славу; страх перед скандалом наказує їй мовчати. Она ніколи не стане на рівні з мужчиною, бо що єму байдуже, от приміром поголоси, всаки любовні зносиви, се для жєвчїни найважнійше. Може з часом здохне собі те знанє і ті мічя, які тепер лише мужчині доступні, — єї доля тим не змінить ся. Вузкі гранїї, в які замкнула єї природа, не дадуть ся усунути: она ніколи не стане на рівні з мужчиною, не тому, що фізично слабша, але тому, бо через любов засуджена на вічну зависимість від чоловіка. Задля єї уязвимости може єї кожний образити і їй доскучити, і тому все буде глядати оборонця; а особливо самітна жєвчїна, нехай она й не знає кілько привичить ся, як довго молода і гарна, все буде оглядати ся за єнікою мужчиною. Она не може ніколи

пімстити ся, бо чим більше мужчину любила, чим більше до него горнула ся, тим строгійше єї осудить євїт, тим менше люди над нею змилосердять ся. Лише смерть загладить все. Коли зражена дівчина стане самоубійницею, цілий євїт про неї заговорить, газети будуть про неї писати і всі будуть обурені на мужчину, задля котрого она зійшла зі євїта. Але о тїй сатєвєзкій покійна нічого не знає, а до того і се буде трюком для єї сил і „необоримости“ мужчини. А лишім знов любов на бої: жінку, що має на працю таке саме право, як мужчина, буде він пеналити; задля єї більшої здержливости і сиромности она буде таньше працювати і тим зменшувати заробок мужчини. І коли-б она всего навчила ся і працювала, як мужчина, вільною она не зможе ніколи бути, хіба що щезнуть жіноча вистидливість і боязливість і жєвчїни стануть жити без огляду на поговірєнє словом, як живуть мужчини. Але до того не дійде правдива жєвчїна ніколи...

„Дарма!“ думала Каська. „Ціла єманципаційна борба може для нас бути заробком хліба, але правдиву волю ми аж тоді здобудемо, коли позбудемо ся нашої слабосильности, нашої зависимости і податливости; а що природа на те каже: ні, — то наша доля остане ся все та сама.“

Чернівці, в маю 1897.

Степан Невітінський.

на відчити, виклади, конференції й подучені з тим товариські сходи, повстане живіший рух і між вижницьким учительством, що має й членів єпископів до праці, котрим треба тільки заохоти. Найже виділ фідлі не задумує відразу уряджувати на велику скалю, а скликає учителів сего повіту в осередках різних околиць як Вижниця, Вашківці, Берегомін, Сторонець і Усте-Путилів на збори задля відчитів, нарад і тов. забави, а помаду згорне і оживить всіх щирих учителів-Русинів.

Пишуть нам з Відня, що буковинський посол др. Волян приїхав до Відня справді по замкненню ради державної, але ще перед замкненням її каси. Забравши спокійно і з „чистою совістю“ посольські діти, відїхав назад до Чернівців, переконаний, що зробив все, до чого зобов'язався перед своїми протекторами і своєю клікою...

Протест. В рускій і міби-рускій прасі веде ся тепер горяча суперечка в справі ювілею знесення панщини і народного відродження. „Діло“ і кацани встоюють ся за спільним обходженням тих ювілеїв з кацанами, але і громада протестуючих також росте. Акад. молодіж і „Соціал“ не стоять тут уже самотою. Члени історичної і фізіологічної секцій наукового тов. ім. Шевченка рішили на спільнім засіданню на внесене проф. д-ра Колесси вівзати виділ товариства, щоби „утунув ся від обходу народних ювілеїв спільно з людьми, що топчуть ногами всілякі основи народності й свободи та явно солідаризують ся з платною агентурою Москви.“

В рускій гімназії у Львові відбув ся минулого тижня іспит зрілості. До іспиту заїшло 28 абітурієнтів, між ними 3 екстерністи. З них здали іспит 5 з відзначенням, 15 з добрим успіхом, 6 (між ними 1 екстерніст) дістали поправку з одного предмету, а 2 екстерністи репробовано. Іспит здали: Алевсевиц Ярослав, Бережницький Олександр (з відзн.), Величко Теофан, Гутзевич Аркадій, Демич Павло (з відзн.), Дурбак Павло, Кнута Юліан, Лвськ Осип, Матвієв Осип (з відзн.) Пристани Михайло, Прийма Іван, Савчак Ярослав, Савчак Юлій, Саноцький Володимир, Стефанович Ярослав (з відзн.), Турчманович Тарас, Флакєвич Віктор (з відзн.), Целевич Олег, Шухевич Осип і Янович Николай.

Руска натура — навіть не така, як у того мелнеди з приказки, що его до меду треба було тягнути за уха, а щоби від меду відтягнути, то ему аж хвіст урвали. Руска натура і на мід не цікава. Доки меду нема, то Русин упоминав ся о него. „Дайте — каже — мені отого солодконого, бо мені гірко жити.“ Коли ж ему подадуть, він відвертає ся, „не хочу“ каже. І нема тоді иншої ради, хіба его за уха тягнути... Спосіб той очевидно не прийнятний Русини, але найдіть він яку пильну раду на него! Доки всі видавництва урядові, як Вістники законів державних і краєвих, були в руках кацапських, ми нарікали: „От за гроші податників офіційно подає ся народова мертвечина, з котрої не лиш нема користі, але є такі великі шкоди; ширить ся кацапщина; треба то спинити!“ Добре! Спинили то і урядові друки починають виходити вже в чистій народній мові, не так по старосвітськи, як до недавня. Ті друки безсечно потрібні урядам на рускій землі — і як би в нас була натура инша, а не руска — то ми очевидно купували би їх. Тимчасом Русини спокійненько купують в Галичині видавництва урядові в польській мові, а на Буковині в німецькій. Тут они на бий-збий нарікають на ширене польонізації або германізації, а тут самі тому помагють. Ось загадочна, а властиво антична влада руска дуже нам шкодить. Коли ми вже пересвідчили ся, що нам з чимсь було би добре, то ми то щось новинні прийняти, а ми тимчасом его не хочемо!

Маю в руках „Вістник законів державних“, що виходить в державній друкарні у Відні під редакцією д-ра О. Б. Кулачковського. Вістник сей тепер то вірніше видавництво руске, правдивий екарб рускої термінології. Находжу в ній між иншим важний для всіх податників закон о прямих особистих податках разом зі всіми потрібними приписами, як виконувати его, і з відповідними вірченнями, яких потребують податники

в зносинах із властями податковими. Введене нового закона податкового — се важна в своїм роді епоха в життю суспільнім; тому годилось би інформувати ся про все з руского тексту законів і спроваджувати їх собі до урядів. Чому-ж того Русини не чинять?!... В рускій тексті закона і приписів о податках є звини 8000 слів на означення всяких галузей продукції. Єсть се формальний словар, над котрим редактор др. О. Кулачковський довго напружував ся і зібранням тих слів разом дуже прислужив ся рускій термінології. Таку справді Сизифову роботу у нас, де ми не маємо розвиненої індустрії і де у нас через то нераз бракує слів на означення німецьких технічних слів, годилось би підперти ширенем сеї термінології і дотичних Вістників. Все-ж ми не зрекли ся того, що будемо мати колись свою широку індустрію — отже придасть ся нам і готова термінологія руска.

Тому то радимо урядам в руских околицях і поодиноким Русинам спроваджувати собі в потрібі друки лишє рускі, щоби не помагати і тим способом польонізації і германізації. І так н. пр. цілий закон о прямих особистих податках з 25. жовтня 1896 р. В. з. д. ч. 220 коштує всего 35 кр., а перша часть принципів для виконання I. его розділу з 1. лютого 1897 р. (випис XI. Вістника) коштує 1 зр. 8 кр. Дістати се можна в Hof- und Staatsdruckerei in Wien. I. Singerstrasse. — Русини! як би ви були справді Русинами, що би то з вас за люди були! — *Правдолюб.*

Гарна перспектива! У нас вже через цілий місяць май дощ падав та й доси ще не перестав людей охолоджувати. Ми до тої слоти майже привикли, так що дивуємо ся, коли мине пів дня без дощу. До чого то вже люди не привикають! Але тепер отворає ся нам нова, не согріша перспектива: ще 40 днів дощу. Сегодня іменню у латинників день св. Медарда. Коли сего дня паде дощ, то після народної поговірки через 40 днів він не перестав. Як раз і сегодня у нас падав дощ. Справді, коли св. Медард не зрештє з свого давного права, то люди цілком заснітуть ся... А що скажуть на се наші хлібороби? Пронала-б тоді вся їх праця! Одна лишє надія остає нам, іменню, що та народна поговірка сим разом не сповнить ся, за що люди св. Медардові певно будуть вдячніші, як за безперестанний дощ.

Лицемерство наших „консервативов“. Наші читателі знають, що тимчасовим заступником хорого катехита при черновецькій гімназії о. Івановича іменовала кр. рада шкільна д-ра Ореста Попескула. Про сего отця духовного знають в Чернівцях, що не розуміє по руски, тож шкільна рада поручила ему викладати православним руским дітям релігію по німецьки! Таке дивовижне поладження сеї справи, важної для морального виховання руских дітей, мусить просто обурювати, бо єм заповідано Русинам знов значну кривду! Ми не знаємо тайних нарад кр. ради шкільної, але ми переконані, що рускі заступники запротестували там против такого поступованя шкільної влади. А треба знати, що між рускими православними священиками все ще є багатий вибір таких, котрі гідно могли би викладати науку релігії руским дітям. Але тут наші „консерватисти“ висунули кандидатуру свого „искреннаго друга“, д-ра Козака, котрому хіба московці справді не можуть нічого закинути — як виражають ся „Бук. Відомості“. Більшість кр. ради шкільної була очевидно иншою гадє... За се накидають ся на нас наші кацани мокрим радном — ми розуміємо їх жаль! Лише они з тими закидами повинні звернути ся на відповіднийшу адресу, іменню до самого таки д-ра Козака. Задля такої неумітної кандидатури не мала проте кр. рада шкільна права, відкинути всяких инших руских кандидатів. Тому поставив — як довідуємо ся з етенографічних протоколів — наш посол Ізидор Винницький на передісланим засіданню ради державної в сій справі інтерпеляцію до міністра Гавча і зажадав справедливого поладження єї.

В справі нового руского театру в Галичині, про котрий ми недавно писали, оголошує н. Кость Підвисоцький, режисер і артист руского народного театру під зарядом львівської „Рускої Бесіди“, таке писмо: „В кількох газе-

тах подано звістку про засноване „нового руского театру“, до мене вказувало яко оснудателя-директора того театру. Однак се минає ся з правдою, бо що-до перших вістей із Самбора, то дійсно п. Манастирський, урядник цементничий в Самборі, і п. Янович, драматичний артист руского театру, задумували оснудати новий руский театр, але оно розбило ся... Що-до звістки з Тереховлі — можливе є, що п. З. Новицький надживає моєї повільности і ставить на афішах мене яко директора. Наколи так є дійсно, то се ніякне впроваджуване в блуд Р. Т. Публики, а брутальний визиск мого імени. Річ була така: В січні с. р. зявив ся п. З. Новицький зі своєю громадскою артистичною в Мильниці, а провідавши, що я перебуваю в Горошеві коло Мильниці, приїхав до мене і просив, щоби я з женою взяв участь у виставах на підставі моєї концесії. Зразу я не хотів і слухати про те, однак по довгих просьбах я згодив ся і дав ему повномоче, ставити спектаклі в штуки під моїм дозором в околиці Борщова. Так початково і було. Однак по кількох тижнях пропав був п. З. Новицький мов під землю, що я аж через поліцію про его побут в Скалаті довідав ся. Безпроводно зажадав я звороту концесії і позичених штук драматичних, однак надармо, бо п. З. Новицький і не відписує на мої писмо. Так веде ся ще від марця с. р. Привселюдно доси не виступав я против него, жалуючи тих людей, що ділять з ним незавидну долю, бо й справді було у него кількох здібних. Але тепер заявляю і забороняю п. З. Новицькому уживати на афішах мого імени і взивати его, щоби в як найкоротшім часі звернув мені концесію і випозичені штуки драматичні: в противнім случаю виступлю проти него на дорогу права. При тій нагоді мушу і се піднести, що зовсім безпідставно закидують мені, мов би я стремів до осягнення самостійної дирекції театру; а що я постарав ся о концесію на самостійні вистави театральні, то тому причиною були обставини, які були позбавили мене на-разі куска хліба. Моїм одиноким ідеалом є: працювати для розвитку руско-народного театру, під якою би той фірмою і не був.“

З заздри. Тому шість літ оженив ся малюк Тадей Гадомський з Кракова з Оленою Зелінською. Пожити їх не було щасливе. Гадомська два рази погинула чоловіка, а вкінці вступила до театру. Проте чоловік старав ся єї все намовити, аби вернула ся до дому і она вернула ся. По різних прикрив сценках покинула Гадомська третій раз свого чоловіка і поїхала до Станіславова, де вступила до трупи Рецького. Та трупа в початках мая приїхала до Кракова, де грала в краківсьім парку. Гадомський шукав знову нагоди зійти ся з жінкою. Тоді замітив він, що актор сеї трупи Валентовський дуже займає ся его жінкою і часто ходить з нею. Се збудило у Гадомського велику заздрість. Тому кілька днів по представленню Гадомська з чоловіком, матерю і дитиною та двома акторами Валентовським і Кициньським вертали разом. Вєї були на гербаті у Гадомської, почім мужичини розійшли ся, т. є. малюк Гадомський, Валентовський і Кициньський. Трафіло ся, що Гадомський в дорозі стрітив товариство акторів і акторок, котрі не знаючи, що їх товаришка Гадомська (она на сцені називала ся Вжезинська) то жінка Гадомського, зажартували собі при ній так, що він став дуже підозрівати Валентовського і постановив зараз переконатися о правді. По півночі засїв ся в брамі дому, де мешкала его жінка, на Валентовського і ждав, чи приїде. І справді, той надійшов разом з Кициньським. Почала ся сварка, потім бійка, в котрій Гадомський пробив Валентовського пистолетом на смерть. Его на другий день увязнили.

І Хинці вже страйкують! В првствани Шангаю в Хинах вибух між портовими робітниками страйк. Робітники, що на великих тачках вивозять ладунок з кораблів і розвозять по магазинах, зажадали підвищення платні. Хлібодавці англійско-американськї компанії не згодили ся на се. Тоді Хинці кинули роботу і товнами потягули з колами і каменями в сторону європейської часті міста. Хоч не приготівані, відбили європейці і американці перший напад. З обох сторін пали трупи. Заарештовано кораблі, що

стояли в пристани. Американські, англійські і російські моряки висіли на беріг і стерегли конзулянтів і магазинів. Але вже по двох днях підвищила компанія плату страйкуючим і настав спокій. Хініц далі возять тачками товари, а моряки всіля знов на кораблі.

Дрібні вісти. Сьогодні має перед львівським судом закінчити ся голосний процес о убійство підчас виборів в Давидові. — У Відні розпочав трамвайовий страйк на велику скалю. — Після найновішої статистики, є в Австрії учителів народних, середних і фахових шкіл разом 112,500, так що один учитель припадає на 397 мешканців. Але на Буковині і в сусідній Галичині є таки за мало учителів.

Помер дня 26. мая Віктор Гебей, протопрей унгварського катедрального храму і прелат пани римського. Прожив лїт 59.

ДРУКАРНЯ „РУСКОЇ РАДИ“ в Чернівцях.

Перша на Буковині

РУСКА ДРУКАРНЯ

в Народнім Домі

при улиці Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські в мовах рускій, польскій і німецькій.

ДОБІР БУКВ ВЕЛИКИЙ.

Роботи виконує ся скоро, солідно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

ХРИСТИЯН МАЛЬКНИХТ

ц. к. упривілейована фірма

в

С. Ульріх-Греден, Тироль

поручає свої деревляні вироби церковних річий, як престולי, казальницї, статуї святих всякого рода і величини, плащеницї, Гроби Хр., вертепи, релієфні вироби мук Ісуса Христа — все гарно вироблене і по уміркованих цінах. Також приймає ся й замовлення на иньші подібні вироби з дерева.

Ілюстровані цїнники, образки і разунки висилає ся на жадане безплатно.

Припорученя:

Пане Малькнихт! На ваше запитанє, чи я задоволений з замовленої у вас статуї Серця Ісуса Христа, котру я одержав точно на означений час, я обов'язаний замість відповіді зложити вам мою подяку за докладне і пильне зображенє фігури взагалі, як також за гармонічний і артистичний виріб поодиноких частин та за густе фарбування. — Львів. Володимир Гинькевич, рим. кат. парох.

Ваша Вечесноти! Яко приятель штуки мушу вам висказати мое повне признанє за прислані для нашої церкви п'ять статуї природної величини: св. Йосифа з дитям, Серце Ісуса Хр., Преч. Діви, і ин., бо они визначають ся не лише своїм артистичним виробом, але й дешевими цінами. Поручаю вас для того всім приятелям штуки. З поважанєм

Йосиф Ленартович, парох в Любчи коло Подюви в Галичині.

Illustration of a wooden altar or religious structure.

Для панів учителів!
INSPECTIONSBERICHT,
Jahresausweis
і ШКІЛЬНІ ПОВІДОМЛЕННЯ
(Schulnachrichten)
є на складі
в друкарні „Рускої Ради.“
Просимо о замовленя.

Із Найвишого приказу

Єго цїс. і кор. Апостольского Величества

устроює ц. к. дирекція льотерійних доходів

XXXI. Ц. К. ДЕРЖАВНУ ЛЬОТЕРІЮ,

з котрої чистий дохід присвятує ся

ЦИВІЛЬНИМ ЦІЛЯМ ДОБРОДІЙНИМ

сеї половини держави, між ними і 6000 зр. на

„РУСКИЙ ДІМ НАРОДНИЙ“
в Чернівцях.

Ся льотерія обнимає **7816** виграних в готівці,
поділених на

148 виграних головних із **3834** попередними і **3834** слїдуючими
в загальній скількості

165.000 корон в золоті **100.950** зр. ринських
та а. в.

Тягнене послїдує невідклично 10. червня 1897 о 12. год. в пол.

Оден льос стоїть **2** зл. ринських а. в.

Льоси продає і адміністрація „Буковини.“

Льоси можна купити і в ц. к. льотерійних урядах, у всіх льотерійних бюлєтєрах, в продажах тютюну, в урядах податкових, поштових і телеграфічних, в конторах виїми, в урядах станції залїзничих і др.

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові в домі „Просвіти“ Ринок 10.

перше і одинокє руске товариство асєкураційне, обезпечає будинки, скот, господарєні зваради, збіжє в зерні і соломі, єдно в стогах і будинках проти шкід огневих за можливо найнижшою оплатою.

Дністер розпочав пятий рік своєї діяльности. Фонди „Дністра“ після закінченє рахунєвих з днем 31-го грудня 1896 виносєть: фонд основний 50.000 зр., фонд резервовий 54731 зр. 04 кр., резерва премій 34737 зр. 03 кр., разом 139468 зр. 07 кр.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сєйчас на пожарі. В 4-х лїтах виплатан „Дністер“ 1176 відшкодовань в сумі 309.147 зр. 69 кр.

На житє можна обезпечати ся через „Дністер“ після всіх можаних комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котрє дає як найкращий умєля і надєє полїса і квітє в рускїм языкї.

Зголошенє о удїленє агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

Пам'ятайте на Народний Дім
в Чернівцях!

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хроменського.

За редакцію відповідає Осип Мановей.

ЧАСОПИСЬ
для
руських родин.
Виходить щодня
крім днів по-
неділях і святках.

БУКОВИНА

Редакція і адмі-
ністрація в Чер-
нівцях ул. Пе-
тровича ч. 2.
Передплата
10 зр.

Німці і Чехи.

(Думки по замкненню ради державної).

Головною справою, около котрої кру-
титься вся політична запутанина в нашій
половині держави, єсть т. зв. чеське пита-
нє, або справа погодження Чехів з Німцями.
Криза парламентарна, яка тепер настала, є
лиш наслідком сеї справи, а вся опозиція,
яка вела ся доси і довела остаточно аж
до обструкційної тактики, мала за основу
лиш ту чесько-німецьку справу. Як би не
та справа, то її багато елементів опозицій-
них, які животіли доси лиш завдяки Нім-
цям і Чехам, не мали би в парламенті ні-
якої опори, ніякого значіння. З другої же
сторони звісна річ і то, що залагодити
чеське питає так, щоби то вдовольно обі
спорячі сторони, річ дуже трудна і не
дасть ся залагодити, хоч би її в часі від
весня до осеня, та що остаточно може на-
стати евентуальність кризи конституцій-
ної, може прийти хвиля, в котрій треба
буде подумати над ревізією, або й над за-
становленем конституції, і що з тою хви-
лею зачне ся нова доба в нашій державі.
Послухаймо-ж, як дивлять ся на сю спра-
ву Чехи, котрих она ближше і найбільше
обходить. Праска Politik, орган давньої, ста-
роческої партії, в статії під заголовком
Was nun? так відзиває ся в сій справі:

Гр. Бадені міг взяти ся до розв'язання
ради державної або вдовольнити ся самим
лиш відроченєм її, як то хотіла і споді-

вала ся того лівниці. Але він вибрав ме-
жи тими обома способами середину і за-
крив раду державну. Але тим лиш спинив
рішенє і тепер настало питає, що має
дальше стати ся, щоби можна остаточно
залагодити справу. З ліво-ліберальної сто-
рони і з правительствених голосів несе
ся однодушна відповідь: угода! То фор-
мулка не нова, а раду лекше подати, як
її виконати.

Розберім же можливість того. Наці-
ональне положенє двох народів має пере-
довсім за уеліве, щоби межі обома наро-
дами, маючими погодити ся, був дійсний
настрій до погодження. Не перечимо, що з
німецької сторони дають ся тепер майже
щодня чути голоси, жадаючі нової угоди
з нашим народом, але то більше голос з
потреби, як вираз правдивої охоти до по-
мирєня. Німці в своїй безмірній гордості
і засліпленю загнали ся в ситуацію, з ко-
трої не мають виходу без найбільшої утра-
ти свого політичного становища, хіба що
Чехи прийшли би їм в поміч. Они й хо-
тять лиш того ефекту, а нічого иншого,
коли тепер так часто домагають ся угоди.
То не вираз дійсної потреби мира, то лиш
тактичне средство, котре має увільнити
Німців від грозячого їм клопоту. Як би не
так, то они би не нарушали нашої че-
сти, нашої поваги з такою бруталь-
ною базоглядністю, котра певно, що не
могла довести до того, щоби в нашій
народі настав лагіднійший настрій угодо-
вий; то мусіло викликати величезне огір-
ченє в нашій народі. Не ганьбить ся того,

з котрим хоче ся робити якусь угоду, або
не робить ся угоди з тим, котрого гань-
бить ся і понижає ся.

Але припустім, що наш нарід забув би
на то все і що миролюбивість его була би
більша, як почутє себе самого: з ким же
маємо годити ся? Де ті повномічники Нім-
ців, що були би компетентні підписати ми-
ровий договір? Три партії треба мати в
Чехії на увазі: німецьких поступовців, ні-
мецьких народовців і Шенереріанів. Сі по-
слідні стоять на поза-чеській, ба навіть на
поза-австрійській основі; з ними годі чи-
слити ся. Німецькі народовці голосять за
найвищу засаду поділ Чехії на дві часті
і утворенє окремої німецької часті адміні-
страційної, котру треба би викроїти з ор-
ганізму нашого королівства. Оця від того
не відступлять, а нам годі навіть і диску-
тувати о тім, отже відпадають і німецькі
народовці яко чиняк угодовий. Позіста-
ють ще німецькі поступовці, котрі пропада-
ють за мандатами і для того пішли в ради-
калів, а котрих тепер нічо вже не в силі
спинити. До того ще ся партія зовсім в
руках німецьких професорів, закостенілих
доктринерів, котрі хотять коньче бути по-
літиками. А вже в 1848 р. жалувал ся
архияк. Іван, що німецькі професори все
несують. Поминувши вже то, що ся пар-
тія розпадає ся, поминувши, що угоду
треба би розтягнути на Мораву і Шлеск,
і принустивши, що з німецької сторони
знайшов би ся материял угодовий, то все
ще остає ся питає: на якій основі мала
би угода наступити.

На вахцимрі.

Щодня чую ревіт, бірку арештантів, чую
сварню та крики дозорців тюремних, але я з
тим вже звик ся, оно вже не дразнить мене.

Там, за тюремю, на світлі потенцішало,
там рай. А ту? Ах, яке ту зм'яно йде із тих
середньовічних, грубих мурів, як від них віє і
пересікає кости убійча гниль! Вчора прийшов
у мою клітку якийсь сльвіжий камрат (днесь
його вже узяти) та приніс з собою легот, за-
пах весня, котрим хоч раз дихнула грудь моя,
хоч раз дихнула тим во духом нетюрємним,
во духом нив, піля, сьвіта, на котрім я так
давно був, бо на прохід я всего раз виїшов із
тих мурів і то якось першої неділі після того,
як в суботу замкнули ся за мною залізні двері
на три замки. А і вікном не виглянеш на світ,
бо задля сусідства з домами при улиці Каманій
оно прислонене великим кошом.

Кін то на подобу стрий збиті три дошки,
з котрих одна тої величини і ширини, щоби мо-
гла вікно цілком закрити, долі дотикає самої-ж
стіни, а в горі на пів лікта від неї відхилена
лишас стрій для сонячного сьвітла: від тої на-
криви на сей бік і на той бік ідуть дві, в кни
стесані побічні аж до стіни і так ми вже може-
мо бути безпечні: ніхто нас не випраде, ніхто
не змовить ся на який заговор.

Над самим вікном, під гімсом звив собі
воробчик кубельце і іноді присаде на вершок

коша, сльвіваючи веснянку природі, а любовну
тираду своїй самизи: насниав би я ему дрібу-
шок з хліба, щоби часто сїдав щебетати про
вольних людей та він не злетить аж на варцаб
через кіш! Завдали муки: відобравши мені мою
свободу, заборонили втіпати ся волюністю
других.

Через тиждень покликали мене за писаря
на „вахцимру“^{*)}. Мене се владувало, і дуже
владувало, як звичайно зміна кожного не до гла
ше здесперованого мусить владувати. Скорше
день перейде, гадав я. А хоч на вахцимрі тяжка
праця, хоч від ранка до вечера похилена моя
спина над скарбовим столиком писареским не ма-
ла коли розпростувати ся, то всеж я вікном по-
над паркан бачив часті улиці Баторого, бачив
клатють неба і гори хмар на небозводі, а й
гомін міського життя долігав ту різкийше, чим
до тюрем. А ще манило мою цікаву натуру
зблизитись до управи тюремної, через котрої
руки переходять всі а всі арештанти: і справді:
побут на вахцимрі був для мене конечною під-
ставою пізнання великої інституції тюрем.

І просторійше тут, все якось хата з об-
ставою, а не голі чотири стіни з причею і во-
нючою „катериною“.

Але дорого я за те всею занятив. Одно-
стайна писанина надміру втомлює мій ум: тут
час праці а сучаснику нормує сонце, не годин-
ник. Рано ключник, як не має що робити, бо

^{*)} Стражниця. Пересаджують там дозорців. Она є
«ірткою» тюремних кліток, а сусідніх покоях містять ся
кампеларія зараду тюремного.

уже уюрав ся, отирає казню, щоби іти на вах-
цимру, а вечер як вибирає ся керкермайстер на
„добраніч“ т. є. оглянути кожду казню і ключі
взяти на ніч під подушку — тоді писарі стають
від столика, працяють ся і йдуть у клітку. А
притім яка то робота такого писаря! Судовий
експедит не може достатити писарів, тож і
виручає ся арештантами: експедитові діюристи
часті тої праці, яку Expeditleiter розділює на
писарескі пульты, відносять на тюремну вахцимру.
Що таа часті є „велика“, не треба казати, а
що на тім є чистий інтерес, бо арештантові
призначена плата 4 кр. денно (т. є. 1 зр. 20 кр.
місячно) — то також кождий зрозуміє, хочби і
не додавати, що тої платі „на пера“ ніхто з
нас поправді не дістав.

Коли я то зрозумів, мусів огірчити ся.

Перше я дозорця не потребував знати,
навіть бачити: ключник відсував і засував мої
двері, часом поганьбив за непорядок на долівні
тай по всім, а тепер увесь день сиди між до-
зорцями, здоровкай їх...

Се мене діймало.

Переписув ті засуди, що судия синєє їх
підчас розправ: на недбалім нечитанім писемі
зривай без потреби і за-дурно очи. Мої очи —
мій скарб, бо я чоловік праці.

Але я охотно брав до рук перо, коли
було виручити треба „нава вахцимра“ та ви-
сати в status animarum кождого, хто приходив
„до нас“, чи то „з вольної ноги“ (приведений
шандаром або відісланний судиею), чи з „фурлі-
гарії“ т. є. міської хурди, — або видати на-

дир — в шинхліри повно всякого збіжжя і білої муки, стайню, пару прекрасних молодих коней в вартості 400 зр., три корови, пару величезних волів, п'ять штук ялівнику і кількох свиней. Двох других его братів — Федір і Никола мають ся рівно-ж добре, як також і всі інші фермери, що третій рік сидять на фармах. Они позорували вже по 35 і більше акрів.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 9. червня 1897.

Повітова конференція учителів черновецького міського округу відбуде ся в четвер і п'ятницю під проводом інсп. Фавстмана.

Запомогове товариство при ц. к. низній гімназії в Чернівцях. Збори для уконститування сего добродійного товариства відбудуть ся в неділю, дня 20-го с. м. о 12-й год. в подудне в будинку гімназійальнім з таким порядком денним: 1) Справоздаче з діяльності тимчасового виділу; 2) вибір 4 виділових, голови і 2 контролорів (після § 8 статутів).

Поголоски. Буковинський краєвий президент гр. Гоес має стати президентом Каринтії, бо тамошний президент іде в пенсію. Очевидно не можна ще нічого певного знати, бо такі поголоски про нашого президента вже давно були, але не сповнили ся.

Свято всіх Святих, котре припадає у нас на суботу, будуть в Чернівцях обходити торжественно. Вир. митрополит відслужить о 1/9 год. зраня богослуження, а о 10-й год. двігнє ся процесія на місцевий цвинтар, де відбуде ся загальний нарастає за померлих.

Нові поштові марки мають у нас завестись від нового року 1898, бо від того дня буде вже неможливо і у всім заведена нова коронна валюта. Мають видати попри дотеперішні марки ще й марки по 1, 2, 3 і 5 гелерів. Але ось що притім якийсь фіскальний геній винайшов. Наші кореспондентки коштують тепер по 2 кр., а в Німеччині они коштують по 5 фенинів, отже трохи дорожчі. Тепер же мали би наші кореспондентки коштувати не по 4 гелери, лише по 5! Тим способом побільшили би ся доходи держави більше-менше о 80,000 зр., бо всі статистики уживають, в Австрії річно 160 мільонів кореспонденток. Добре, але чи подумав той "геній", що годі людям видирати

Шізера був Жіночий Альманах Кобринської, Захар Беркут та інші такі невинні річч. Віддаючи їх мені, п. керермайстер сказав більше-менше так: — Се шкільні книжки? Я їх не буду переглядати, але треба з них учить ся, судових вироків можете менше писати, бо назад приймуть вас до віки. Жадали власне опії від нас що-до моральності та поведення і ми дали добре свідчення...

А живе слово, яке читав я по книжках, розбурило у мені кров. Кілько разів читаю щось такого, що мене зворушує, будить ся у мене творча жінка, от і став обдирати чисті картки з друкованих формулярів та записувати на тім бібуластїм папері оті свої в ажіння з творчї та складати революційні вірші. Я писав пильно і мій жмуток карточок різного формату грубовав. Ажте чого мені було треба більше? Я мав книжки, мав спроможність писати, а до творчого життя, котре є карою і поштою, більше вимог ставити не можна.

На щастє я і не курю тютюну, а курцям велика тут біда. Після тутейшого закону арештантам курити заля; вибірково за дозволом власті курять ту ічасі проходу, отже не в казни, і то лише тільки дозволить, що зїстає ще у саїстї, а ібікови завулженому! Такий став правний, але de facto курять арештантї, коли котрому і де лїше удасть ся, а на тїй тої різниці між станом правним а фактичним розграють ся траїчні подїї щоденного тюремного життя. Однї-ж і я був свідком.

(Далше буде)

ще більше грошей з їх зовсім не багатї кшнєнї?!

Задля безперестанної зливи перервана переїзда поромом коло Зеленева; в подудневїй частї Буковини виступили всі потоки і наробили великої шкоди. В Звинячу настїпив в понедїлок пополуїни хмаролом з градом і наробив значної шкоди.

Не удає ся. В Ліберці (в Чехїї) сповнив один злочинєць убїйство, сподучєне з рабунком. Полїції не удає ся винувника схватити, мимо того, що гляділи за ним пильно по всіх залїзницях. Тимчасом на двїрці залїзничї Франц-Посїта у Відні притримано якогось пасажира, котрий їхав без білету, наданий в якїсь приладї газом як товар. Цїкавого винахідника дешевої їзди приарештували, а завдяки телеграмам уже в двї години показало ся, що він той сам, за котрим розбивала ся полїція в Ліберці. Тепер поїде він цілком за дармо назад, тільки... в ланцухах.

"Урадова мова" в Галичинї. Imię: Anna. Wiek: lat ma 2. Stan: dzifce. Zatrudnienie: pry cyeci. Oznaczenie choroby: nagłowu i wymioty. Smierć: nagła. — А тепер на другім бої: Urzond gminny wzwała ciało martwy pochować bo naciale żadny przeszkody nima bośi urzond naciale patszył i natosi potpisuje. † Iwan Bobrowski wujt.

Хто завидує? Турєкши султан має після тамошнього звичаю цілий гарем жінок, а є їх там разом 350, між ними 150 муринок, що услугують. Кожда жінка має своїх 30 невістич для услуги. А кошта удержання того гарему виносить річно около 7 мільонів зр. а. в. Кілько би то родин могло з тих грошей вижити!

Знов антисемітський розрух. З Дрогобича доносять, що в Східниці між тамошніми робїтниками а жидїми прийшло до бїйки, при чїм робїтники збурили кілька жидівських мешкань. Закликана жандармерія зробила виправді порядок і привернула спокїй, але притїм один робїтник агинув, а 17 арештовано. Видко, жиди вже сильно надової робїтникам!

Небезпечний опришок. З Бялої доносять: Перед пів роком довершено в Шлєс на Шлєску прускїм розбїйничого убїйства на банкірі Конї і забрано значну готівку з контори. Властїм прускїм і австрїйскїм жандармерїї удає ся напасти на слїд злочинцїв, трєх зївїтних і кілька разів вже караних волюїтїв бальєского повіта. Двох з них арештовано кілька днїв по довершенї злочинї недалеко Бялої і відставлено до окружного суду в Вадовицях, де один з них отруїв ся у вазини, а перед смертю признав ся до злочину і виявив своїх товаришїв. Мимо того трєтого з них, найнебезпечнїшого, Влодарєского, не можна було зловити, бо укритав ся в доохрєстних горах і лісах і венів кілька разів утечи перед погоїєю, ба навіть три мїсїцї перебував у Відні під прибраним назвїщем. Дня 2. с. м. появил ся знов в околицї Бялої, а висланий за ним жандарм попав на его слїд і пустив ся за ним в погоїю. Утїкаючи перед жандармом, добїг Влодарєскїй аж під саму Бялу і може було би ему удає ся і сїм разом утечи, коли-б случайно з другої сторони не надїйшов жандарм Лєх, що як раз вертав до дому зі служби о годїні 3. пополуїни. Побачивши жандарма, укритав ся Влодарєскїй в придорожних корчах, а коли жандарм, котрому видає ся підозріним поведєне Влодарєского, наблизив ся до тих корчїв, аби его звїдтам винолоштити, почав Влодарєскїй стрїляти до него з револьєра. Жандарм стрїляв і собі, але не поїзлив і тоді опришок вискочив з корчїв і почав утїкати. Жандарм утомлений кільканайцятьгодинною службою не мїг его зловити ані стрїляти, бо в полі робило багато людей і він легко мїг би був поїзлити невинного. Однак мимо того гнав за убїйником, добуваючи послїдних сил, а на поміч прийшло ему кількох людей, що робили в полі. Тодї Влодарєскїй почав знов стрїляти, поїзлив одного з ногоїї смертно в черево, а другого тяжко в уста. Інші перестали за ним гнати, але жандарм з паражєнем власного життя, бо опришок відвертав ся що хвилї і стрїляв до него, бїг за ним дальше аж під перші доми в Бялій. Дотерва тут один муляр, що стояв на руштованїю, вхо-

пив кусєнь цєгли і влучив в чоло. Ударений задержав ся хвилку і з того скорїстав жандарм, прискочив до него та зловив его. Ранєних перенєсно до шпиталї, де помімо лікарєскої помочи помер поїзлений в черево 19-лїтний хлопець Гома. Житю другого, ранєного в уста, не гроїть небезпечнїсть, хоч рана дуже тяжка. Огонди в подудне відвєзєно Влодарєского до суду в Вадовицях під сильною сторожією жандармїв і полїції, котра була потрібна не так дїятого, щоб не допустити до утечі злочинця, як радїє аби его охоронити перед мєстїєю населєня, що алягло товпами улиць, ведучї з суду до двїрця і гроїло опришкови смертю.

Земля запає ся. В Бурївцї і Розднїї на Горїшнїм Шлєску стояли доми, пошуканї від давнїйших елементарних нещастїв. Земля в тих селах від часу до часу запає ся, бо під сподом копальнї. Минувшого четвєрга вечєром став шпирї на домах розширювати ся, а навіть на гостини, що веде через названї села до Шонинцїв, показали ся прогалїни. В нощї о 1-їй год. почуло ся потрясєне землї; люди зі страху повтїкали на поє. лишаючи доми і весь маєток на волю Божу. На гостини, попри котрий їдуть ще водопроводи, зробили ся бїльшї то мєншї дїри, цїлі прогалїни і доми позанадали ся в землю. Шибї у вікнах потрїсали, склепїна, стїви і сходи порозинадали ся. На цїлїм гостини були повисипуванї високї купи відпадків гірничних, але ті порозсипували ся, бо сам гостинєць пошукав страшно. Коло тих єсїнів утворив ся давчо цїлий став, вже досить значних розмірїв, але тепер стїкає вода перед очами людей до Рави. Найбїльшє ушкодженї доми в Розднїї, що вже стоять недалеко Шонинцїв. Там цїлий гостинєць запає ся на два метри глибоко. Тепер 600 родин розложили ся табором на полі і не вагують ся зайти шєсь ратувати з домїв, бо єї можуть кождої хвилї цїлковито занасти ся. Огнева сторож, санїтарна комісія і гірники пильнують, аби не стало ся яке нещастє, а зарад залїзничий вислав вагони для умїщення людей. Ушкодженї доми належать переважно приватним особам, а лиш деякі гірничим єпїлкам. На щастє не згинув ніхто з людей.

Дрїбнї вїстї. Черновецького генєрала Маєра перенєсно до Соляногогорода, а на его мїсце приїде полковник Матт з Ігльва. — Винчанє адвокат д-ра Данила Кулика з н-єю Марїєю Загаєською відбуде ся в Кутах дня 12-го с. м. — Дїяч Адольф Цвїбель купив не цїле село Петрівїй н. С., а лише Далїшнї Петрівїї від Петра Лодїньєского. — В суботу відбуде ся перед черновецьким судом карна розїрава протїв глухоїїмого Николая Бусєка о убїйство зі зрабунком. — Коло Кучурова великого наївав Николай Верленок на Катариїну Когут, душив єї і зрабував у неї гроші, а потїм щєз бєз слїду. — Славний скрипак Марко Россї помер в Італїї, проживши 35 лїт. — Новий директор дирекції прав. фонду рел. Ульман виїхав на інспєкцію до Дорнї. — В Чернівцях все ще трамвай не їде, хоч управа занєвваєла вже кілька разів, що ось-ось за кілька днїв будуть їздити.

Телеграми „Буковини“.

3 дня 9-го червня 1897 року.

Відєнь. Fremdenblatt доносить, що цїсар приїав адресу палати панїв з повним задоволенєм до відомостї і казав о тім повідомити президїю палати.

Відєнь. Правительство зажадає в єпїльних делегациях великі гроші на єкрїпленє флоти.

Відєнь. Страїк робїтників трамвайових єкінчив ся, позаяк єпїлка трамвайова поробила робїтникам далєкосєзгї концєсїї. Сєгодня вже всі робїтники стали до роботи.

Відєнь. На поєєдаєкових зборах соціял-демократів заявив носє. Дашинєскїй, що соціял-демократи стрємають до реалїзїї конєституції в демократичнїм дуєї і до рївноуправлєня всіх

народностей. Адлер заповів горячу борбу на осінь.

Букарешт. Стан здоров'я хорого престолонаслідника поліпшаєся з кожним днем.

Канеа. Губернатор Ісмаїль оголосив прокламацію, в котрій остерігає населення перед безсовісними агітаторами і заповідає строги кари для них.

Канеа. До Kölnische Ztg. доносять, що адмірали рішили спільними військами виступити проти ворохобників на острові.

„РУСКА БЕСІДА“

в Чернівцях

має на складі отсі свої видання:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛІОТЕКА“

для молодіжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по 1 зр. за рочник, а всі 7 разом 6 зр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА“

сузіна історія, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр.

„Слова правди і науки“

з поезій Тараса Шевченка. Ціна 10 кр.

„25 повісток“

для чемних діточок. 32 сторін. Ціна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“

Даруночок для руских діточок. Ю. Федьковича 10 кр.

На поштову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Бібліотеки“ а по 2 кр. за кождо поодинокую книжочку.

Замовлення приймає й редакция „Буковини.“

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень у Львові в обмі „Просвіти“ Ринок 10.

перше і одинокое руске товариство асекураційне, обезпечає будинки, скот, господарські знаряди, збіжжя в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкідливих вогнів за можливо найнижшою оплатою.

Дністер розпочав нятий рік своєї діяльності. Фонди „Дністра“ після закінченя рахункових з днем 31-го грудня 1896 виносять: фонд основний 50.000 зр., фонд резервовий 54731 зр. 04 кр., резерва премій 34737 зр. 03 кр., разом 139468 зр. 07 кр.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сейчас по пожезі. В 4-х літах виплатив „Дністер“ 1176 відшкодовань в сумі 309.147 зр. 69 кр.

На жите можна обезпечити ся через „Дністер“ після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкращі умови і видає поліси і квіти в руских язичі.

Зголошення о уділені агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

ДРУКАРНЯ „РУСКОЇ РАДИ“

в Чернівцях.

Перша на Буковині

РУСКА ДРУКАРНЯ

в Народнім Домі

при улиці Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські в мовах рускій, польській і німецькій.

ДОБІР БУКВ ВЕЛИКИЙ.

Роботи виконує ся скоро, солідно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

Хто хоче мати

добру і дешево

МАШИНУ до ШИТЯ,

най удасть ся до мене, то певно не покажу. Нові продаю дешевше як веводи, а употреблені, ще добре удержані почавши від 20 зр. і то за готові гроші і на виплат. Хто купить у мене нову чи стару машину, за репарацию не потребує журити ся, бо я роблю тую безплатно через цілий рік.

Русини, удавайте ся до мене, бо я також Русин і обслужу Вас по братньому

З повагою

В. Давиденчик.

машинист у брокери Штайнера в Чернівцях, при ул. Зельмундів (Bahnhofstrasse) ч. 26.

Пам'ятайте на Народний Дім в Чернівцях!

Котвиця

Liniment. Capsici comp.

з антики Ріхтера в Празі,

загально признаний знаменитий усмирюючий лік на втирання: по ціні 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всіх антиках. Просимо жадати сей загально улюблений лік просто під назвою Ріхтера Liniment з котвицею і приймати з осторожністю лише флашки зі знаменем охоронним „Котвиця“ бо лише ті правдиві.

Антика Ріхтера під золотим левом у Празі.

ПОЇЗДИ ЗЕЛІЗНИЦЬ

від дня 1-го мая 1897 після часу середно-європейского.

ВІДХОДЯТЬ з **Чернівців**

до Неполокія, Сятина, Львова, Відня	819	854	1232	404	1025
до Гайбока, Гадінфальви, Гатни, Іцкан і Бурдуженія	1148	351	832	—	635
до Садагури, Бояна, Новоселія	645	430	—	—	—

з **Глібоки**

до Карачева, Сторожинця, Бергомету, Межибродя	814	535	—	—	—
---	-----	-----	---	---	---

Перший поїзд їде на шляху Бергомет, Межиброди від 1-го марта до 3-го вересня що вівторок і п'ятниця.

з **Гадінфальви**

до Радивів	610	1003	228	613	805
----------------------	-----	------	-----	-----	-----

з **Гатни**

до Качики, Гурагумора, Вами і Кімполонгу	1010	201	—	—	—
--	------	-----	---	---	---

з **Іцкан**

до Сучави	327	630	1009	216	718
---------------------	-----	-----	------	-----	-----

з **Вами**

до Рус-Молдавії	346	647	913	1132	250
---------------------------	-----	-----	-----	------	-----

Поїзди їдуть від часу до часу. Розвідати можна на станціях Вами, Драгоми і обох Молдавіях.

з **Карачева**

до Чудина н. С.	854	1007	615	—	—
-------------------------	-----	------	-----	---	---

Перший поїзд їде що понеділок, другий з винятком понеділка, щоний кожної діляни.

приходять до **Чернівців**

з Відня, Львова, Сятина, Неполокія	1128	320	757	811	619
з Бурдуженія, Іцкан, Гатни, Гадінфальви, Гайбока	—	809	1212	350	1000
з Новоселія, Бояна, Садагури	—	1113	950	—	—

до **Глібоки**

з Межибродя, Бергомету, Сторожинця, Карачева	635	1037	800	—	—
--	-----	------	-----	---	---

Перший поїзд їде на шляху Бергомет, Карачів тільки в понеділок; другий поїзд на шляху Бергомет-Межиброди тільки від 1-го липня до 31-го вересня що понеділок і четверга; третій поїзд не їде в понеділок.

до **Гадінфальви**

з Радивів	542	855	115	550	747
---------------------	-----	-----	-----	-----	-----

до **Гатни**

з Кімполонгу, Вами, Гурагумора, Качики	1258	625	—	—	—
--	------	-----	---	---	---

до **Іцкан**

з Сучави	442	842	130	630	837
--------------------	-----	-----	-----	-----	-----

до **Вами**

з Рус-Молдавії	842	1259	204	322	545	905
--------------------------	-----	------	-----	-----	-----	-----

Поїзди ходять від часу до часу. Розвідати можна на станціях Вами, Драгоми і обох Молдавіях.

до **Карачева**

з Чудина н. С.	555	555	—	—	—
------------------------	-----	-----	---	---	---

Перший поїзд їде що понеділок, другий з винятком понеділка.

□ поїзди поспішні; * поїзди особові; без знаку поїзди мішані. Час середно-європейський їде о 46 мінут пізнійше від чернівецького часу; нічний час рахує ся від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано і лізкате ся підчеркнутих мінут.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовського.

За редакцію відповідає Осип Мановей.

ЧАСОПИСЬ
для
руських родив.

Виходить щодня
крім днів по-
недільних і святых.

БУКОВИНА

Редакція і адмі-
ністрація в Чер-
нівцях ул. Пе-
тровича ч. 2.

Передплата
10 зр.

Дай Боже витримати!

Буковинські Волохи не мають тепер жадної волоскої газети для інтелігенції, лише німецьку Bukowinaer Post, що виходить три рази в тиждень. Gazeta Bucovinei довгий час борилася з недоборами, з різними напрямками у волоскім таборі, і вкінці недавно померла без наслідника. Є то характеристична річ для волоскої інтелігенції, що німецькому органу свого не дає упасти, але волоскому дала загинути. Впрочім се на Буковині звісна річ, що багато волоских патріотів, а навіть провідників, не знають докладно волоскої мови; уживають звичайно німецької в товаришескім і публічному життю, а руску мову вміють ліпше, як свою (н. пр. сам барон Мустаца).

Злобні люди зпоміж самих Волохів кажуть навіть отверто, що як би волоскі політики не мали ту в краю діла з Русинами, то по нинішній день спали би собі гарненько, консервуючи свій добробит і темноту свого народу. Так ті волоскі посли, що смиренно та чемно сидять у Відні в згоді з Поляками і правительством, як і ті домашні політики, що лишаться в краю та острійше говорять і пишуть лише против Русинів (навіть жидівські інтереси їм дорожні як рускі) — всі вони дуже добре розуміють свій власний боярський інтерес і боронять его так, що зпоза їх ріжних фраз патріотичних легко добачити той консерватизм, що то має на думці пере-

довсім своє власне, особисте добро або своєї кліки.

Що та наша думка має реальну підставу, видно найліпше з того, що молоді Волохи нарікають уже на боярську господарку, зовсім не ліпшу, як ославлена польська, лише, не маючи в краю ще сили і свого органу, вдають ся зі своїми жалюми аж до Германштадської Tribuny. Ми вже в числі 105-ім „Буковини“ познайомили наших читателів з тим інтересним і на нашу думку корисним бійом у Волохів, що вже й між ними піднімають голову правдиві приятелі народу, та дає ся чути критика дотеперішньої боярської господарки. Бояри, як судити після Buk. Post, казять ся — і не диво, бо се їх рідні брати прикладають їм ніж до горла а численними летучими письмами підбурюють буковинських Волохів против них.

Коли-ж так про своїх політиків думають уже й самі Волохи, то Русинам з того велика вірада; вірада в тім, що в краю слова тих політиків і такої Buk. Post мало хто бере поважно. Ми вже писали в статі „Старі і молоді Волохи“, як барон Мустаца гірко нарікає на роздор у Волохів, а властиво на підкопуване поваги его кліки, називаючи се катілінаrescoю і геростратскою роботою. Що на ту роботу дивлять ся інакше молоді Волохи, видно з їх острій відповідей в Tribuny або і з недавніх статей в Buk Rundschau. Починає ся між Волохами борба консерватистів з поступовцями, борба бояр з народовцями-

демократами (так би можна ще найліпше назвати тих молодих Волохів).

В тій борбі чимраз більше виявляє ся задофаність і злоба волоских консерватистів. Вибухів сеї злоби ми зазнаємо і на собі в нашій роботі для народу. Треба знати, що волоскі популярні видавництва, як Desteptarea, учили і вчать нарід далеко острійшими аргументами, ніж їх знають наші рускі радикали. Они н. пр. між волоским людом розвели таку завзяту антисемітську агітацію, що тепер в руских околицях жидів непропорціонально більше, ніж в околицях волоских. Проте все хіба жидам в свій час, а більше нікому не прийшло на думку мішати ся в те, як Волохи виховують свій нарід. Виховують его добре — то їх зиск; виховують зле — то їх страта, а другим народам журби про те мало.

Інакше думає Buk. Post, котрій здає ся, що має право мішати ся в наші рускі справи і вчити нас, як ми маємо свій нарід виховувати. Вже то кого як кого а непростених опікунів ми все маємо багато. Не пильнують свого носа, а пхають его до нашого проса. Добачила Gazeta Polska в „Праці“ гайдамацькі інстинкти, зараз Buk. Post, забувши на свою волоску Desteptarea, кидає ся також на „Працю“ і повторяє польські видумки. Тромтадрата польський і задофанець волоский прийняли ся вчити Русинів, як они мають виховувати свій нарід. Се вже абсолютно за багато ласки і старання і за то непростеним опікунам в подяку не можна дати нічого

На вахцимрі.

(Далше.)

Арештанти страх розбивають ся за сном, плахтою, ежончиками¹⁾, за фірою усеяки²⁾, в тяжкі часи платять ся за ню навіть два кракуси³⁾, иншим разом пару швайцарів⁴⁾ таїче. Є вже і „трайканти“ в арештах т. є. такі знонїж арештантів, що займають ся достарчуванем для товаришів тютюну. Арештанти мають ще й другий спосіб: шварцувати тютюн як кождо иншу річ. Сей і той, ходячи „на сьвіт“ до роботи, роздобуває там тютюн і шварцує его мимо докладної ревізії, яку ключники відбувають на коритари, заким впуснуть кого у казню. Ревізія строга, бо хоч би в тріскучі морози, мусить кождий до сорочки розбирати ся: причім помагає ключникови дозорець. Але шварцована річ іде з рук до рук і так може перекрасти ся. Тількиж най побачить дозорець, як єй передають собі — вже пропало! Або знов зревідований, захопивши у свої руки краде собі ту річ, несе єй в казню і що ему хто зробить? Такі то недогоди шварцовани.

Тепер уже що иншого! Бо будують новий суд, при тім ціла „фабрика“, працюють люди

зі сьвіта, а арештанти два рази денно носять воду, три рази денно чистять хату, отже мають нагоду міняти тютюн за арештантський хліб. І можна сказати, що тепер нікотрий з арештантів не їсть хліба — їдять его робітники, що працюють при новім суді, а за то арештанти курять їх тютюн. І в тім не допоможе нічо гнів заряду та часті ревізії в клітках арештантських.

Для одного арештанта прийде его брат, муларський челядник, тютюну. Але в тяжку годину, бо дозорець побачив і ціду справу віддав керкермайстрови. Той арештанта післав до „казени“, а в порозуміню з майстром прогнав челядника від роботи, навіть грозив, що пішле його „до секції“ (хоч там очевидно нічо ему за те не було би).

Щось третього, чи четвертого дня зголосив ся хтось через „посла“ на брамі до п. директора з якоюсь орудкою. „Гавсдордане“ привів його: то був — прогнаний челядник. Був такий наївний, що просив ся до роботи так, як би не знав, що его місце давно заняте, а притім керкермайстер, вислужений лийтнант, коли тільки треба бути неумолимим для других, надто є постійним, щоб мав над ним змилосердити ся. Старий воркнув злобно, а відтак витягнув шню туди, де рядом стояли ліжка дозорців і его піс сказав: „А зробить — но з тм драбом порядок!“ І показав плечі.

Се значить тільки, що загрозити когось своїми собаками: дозорці мало-коли дістають такий наказ, тому-ж і тепер они наперед крехтали та показували, а новози підіймали ся, щоб

дати йому час до утечі, поки цілий, без побитів.

Аж ту одного дня, чверть на третю (як звичайно) привів поліцай з хурдиги гурток приарештованих. Між ними був власне і він.

За що ув'язнений? Він не відповів, але я сам знав і, пишучи в протоколі, не то запитав, не то відповів сам собі нігголосом:

— За крадіж.

— Як не красти! — обрушив ся на се челядник. Працювати чоловікови не дають, хоч проси, а в дома жінка та діти голодні.

— Хіба-ж они і тепер не будуть голодні, як ти ту будеш сидіти? — завважав котрийсь дозорець.

В пересердю челядник нічо не промовив, а поклав перо на бік, а він сів на лаву, аж заскрипіла під ним, спер голову на долоні та зажурился такеенько.

Я був сьвідком, як заповнюють ся келії тюремні...

Привели 16-літнього хлопчиска на відставку до Бригідок. Мав там сидіти три роки! Шіснаціятилітній хлопець! Так: ему не було більше, хоч з лица, помарілого через побут у саїтній вазини, годі се було пізнати: та він сам так казав, так казали і его напері.

— За що сидиш? — питав я його, користаючи з того, що в полуднішню пору вся канцелярія була пуста і дозорці, звільнені від служби, пішли домів.

— Можна собі прочитати, — сказав він,

¹⁾ Тютюн — напері — сьрижки. ²⁾ пачка тютюну на 8 зр.

³⁾ два шістакі

⁴⁾ пару центів

ради, як лише, аби вони опікувалися своїм народом, а не нашим. А ми, знаючи нечисте жерело тих нападів, можемо собі їх мало важити, а своє даліше робити.

Дай Боже витримати!

Наші селяни за морем.

Вражіння з Канади о. Нестора Дмитрова.*)

(Дальше.)

Ще того самого дня оглянув я фарми всіх старших фермерів і удав ся до школи, котру тепер будують, щоб приготувати все потрібне до Богослуження. На Воскресенне раненько зіхалися наші фермери то кіннями, то волами з товстими пасхами до школи, де відправив я Богослуження. Як малі діти плакали всі хором, коли заспівано „Христос воскрес“. По Службі Божій по сьвященню пасхи розіхалися додому, а відтак зібрали ся всі на вечірню і перед школою заведася весела розмова на темат празнивання Сьвят Вел. в старім краю, а в Канаді. Нарід горнувся до мене з яуданою щирою вдячністю і зі слезами в очах дякували — бо кажуть: „Панотче, т-а-ж ми вже 2 роки, як дикі звірі сиділи в своїх будах на Великдень і слезами зрошували несьвящену пасху“. Я мусів утікати до школи, щоб відслужити вечірню, бо не міг сам здержати ся від сліз. В Сьвітлий Понеділок відслужив я онять Богослуження в школі і вечірню, а вівторок на вхідний кінці кольоні, в хаті ч. Івана Галькова, з Горожанин малої нов. Города. Через тих три дні виїхав 159 людей і окрестив і миропомазував 25 дітей. В середу і в четвер відвідав я фермерів на західній частині недалеко ріки Saskatchewan а в п'ятницю в західній частині — почавши від ч. Івана Даничука з Борнівського повіту. В неділю, по Богослуженню відбуло ся торжество благословення першого руского цвинтаря в Канаді і рівно-ж поставили хрест на пам'ятку свободи. Вибрали також комітет, котрий має ся зайняти по живих будовою церкви і поменшання для будучого сьвещенства.

Кольонія та руска Альберта висунула найдалше на північ зі всіх руских кольоній, які де

*) Годи чило 117 „Буковина“.

находять ся на сьвітї. За мого побуту було там 75 родин. Просторонь від сходу на захід займає 12 миль — то значить, від Костя Немирського до Івана Домбровського з Красного, пов. Золочів.

Наших фермерів я поділю на 4 частини після часу їх прибуття. 1) Найстарші фермери з села Небилів, пов. Стрий. Один з них Никола Тишковский вже 5. рік газдує, а прочих 2—3 роки як заїхали; майже всі вони з Небилова.

2) Середущі, як Іван Дубровский з Красного, Ілько Сенетович і его зять Тимак з Глинин, з Полюхова Федько і Петро Кинаші і др.

3) Транспорт кільканайцяти родин, котрий прийшов під проводом Вол. Олеськова переважно з Борнівського повіту і

4) ті, що поприходили в зимі сего року, або і в останнім місяці.

Годі мені ту вичисляти з осіб кожного стан маєтковий, тому я возьму середню заможного фермера і викажу на зовсім достовірних даних, о скільки наш чоловік міг розробити ся за несповна три роки свого господарювання в околиці Едні.

Василь Феник з Небилова привіз до Winnipeg готівкою 450 доларів. Купив зараз таки в Winnipeg 3 коні (один зараз згинув) 2 корови, 3 телят, віз, плуг, борони, кухню, муки і др. річ, а прийшовши на місце мав всего 27 дол. Він приїхав пізною весною, отже нічого не засівав. Другої весни заорав 8 акрів. Пшениці висів 10 бушлів — вродило ся 85 бушлів; вівса висів 5 бушлів — вродило ся 44, картоплі посадив 12 бушлів — має 120. Відтак посадив капусту, тютюн і др. Пшеницю мав до нової, посів і ще троха продав.

Третьої весни заорав 20 акрів — висів пшениці 24 бушлів — мав 365 бушлів. З того продав 300 бушлів по ціні 60, 57 і 55 цнт. Жита посів 1 гальон — вродило ся 8 бушлів. На 5 акрах висів 21 бушлів вівса — вродило ся 220 бушлів. З того продав 50 бушлів по 22 цнт. Ячменю висів 1 бушель, вродило ся 15 бушлів; бульб з 20 бушлів було 220 бушл. Гороху з 3 літрів було 3 бушл. Капусту продав за 3 долари. На его подвір'ю є 4 корови, 4 телят, троє коней, безрого. Продав уже на рубчиків за 44 дол. Вибудував хату, стайню, шинклір і обгородив фарму. Треба ту ще зазначити, що сей газда хорував ціле минуле літо і платив робітникам, дальше — кінц утік ему в саму орку, отже не було чим орати. Се був би образок старших наших фермерів і то людей, котрі походять з гір; — господарити не дуже розуміють і коло коней починають учить ся ходити.

Возьмим тепер на увагу чоловіка, котрий походить з села Красне, пов. Золочівського і засів ту два роки тому. Понеже случайно я знаю дуже добре відносини економічні в тім селі — знаю, яка там земля, яке поле і т. д., тож легко буде мені вивести конеквенцію, чи Іван Домбровский більше був би доробив ся в Краснім за 2 роки, чи в Канаді. Іван Домбровский привіз до Winnipeg 400 дол. В першій весні заорав 4 акри на пшеницю — висів 8 бушлів. — вродило ся 106, а на других 4 акрах посів: ячмінь, овес, жито і др. В другій весні заорав вже 15 акрів — висів 14 бушлів пшениці, 10 вівса, 6 ячменю і 12 бушлів бульб посадив. З худоби купив 2 коні, корову з телятком. Тепер докупив одного коня, отже має 4 коні, дві корови, 2 телят і пару безрог. Хата у него фермерська, практична, але чистенька, харна — зараз пізнати, що се чоловік з пшеничного хліба, як називають Краснянців. Сей чоловік зі своєю інтелігенцією і завзятістю до праці був би нині вже далеко дільше стояв від всіх прочих, але дучилося ему тяжке горе — жена померла і лишила его з 5 малими дітьми. З двома старшими дівчатами, (найстарша 10 літ) газдує Іван. А також годі і того не згадати, що сей чоловік вже на третій фармі, а на кожній попередній будував будинки і робив в полі. В Краснім був би Іван мав на парі коней і корову на воловоді був би водив на пашу.

Приходить тепер з черги пересічний газда з транспорту Олеськова. Іван Лакуста зі Снятинщини, привіз з собою 400 дол. Купив воли, 2 корови, двоє телят, 7 овець. Має до спілки з другим плуг і віз. На корчунку заорав 8 акрів — посів пшеницю, овес, жито і др. Поставив собі хату і стайню. Не стало сему чоловікові пшениці і вівса на засів — отже бере він корову, веде до заможного фермера і вимінює в той спосіб: За корову дістає готівкою 10 дол., 14 бушлів вівса, 16 бушлів пшениці і пів шкіри з вола, вже виправленої. От в такий спосіб відбувають ся куїна і продажі на місці. — Протих бідних безсеребренників, котрі зайшли ту по транспорті Олеськова і ще нині приходять, годі що сказати, бо вони ще нічого не встигли зробити. Взагалі транспорт Олеськова найдільше представляє ся під кожним виглядом.

Для цікавості, а може і для науки я возьму ще два приміри. Возьму під розвагу найстаршого фермера з его добутком з 5 літ — і найзаможнішого фермера з транспорту д-ра Олеськова, котрий 22. мая 1896 осів на фармі. Найстарший фермер Никола Тишковский з Небилова, привіз з собою 400 дол. Треба з гори

не підводячи очей на мене. — Там є акт обжаловання. Але ні, — додав з посміхом, — в нім нема правди: за те я сиджу, що був дурний. Тепер би я вже інакше робив.

— Чому?

— А так, що мене ту навчили. Чую, що камрати повідомляють: не-один був в тяжких оканях: запаймуха¹⁾ — яку байка, коли когудови²⁾ видер ся; — слава божа ласка, мудра голова та швидкі ноги...

Я перекинув літографовані карти прокураторської жалоби і хіх розирвали перед судом присяжних.

У канітана Х. служачий его Франц в часі неирисутности паньства і служ, украв в сьвітї з новислідження злодієм два золоті годинники, перстень і дві валютки, а в них около 50 левів, всего разом вартости понад 300 зр. Ще сизував ся він сповнити крадіж з вломанем, іменно розбивав вертгаймівку, в котрій берегав ся канітанове майно (в квоті около 30.000 зр.). Але не думів до неї добути ся, тільки ризик надрушув.

Канітан Х. був все вдоволенний з Франца, бо то був дуже сирітний хлопень, але не-адекватно показало ся, що помилував ся, бо ото... (зат опи-ує подрібно крадіж)... той недоліток, той хлопень підіймає злочинну руку і канітан стратив би був певське своє oszczędności і мієніє. ... Як звичайно: гауї бувають акти обжаловання.

Франц не був караний, раз лише, ако во-лоногоу придержали его в арешті, коли втік від

канітана зі служби і вернути до него не мав охоти.

З краденими річми утік Франц до Гусатина на російську границю і хотів дістати ся до Каменця подільського, але „не пощастило са“, придержали його, відвели до суду і т. д. Уважляючи всі обставини рго еї сонга, за-суджено його на півчерта року, тяжкої в'язниці, заостреної постом на місце знесених кайдан та 48-годинною темницею з початком кожного року, далі на відшкодованне пошкодованого і — звернене коштів судової розправи... Такий був акт обжаловання і засуд.

И з цікавістю глянув на 15-літнього бі-лявого хлопчину. Сьмілі у нього очі, черти твари острі, але ні одної прикмети льомбозів-ського типу в них я не добачив. Ему не лицює злодогство бути.

Минали хвили. Ми були самі, Франц не знав, що зробити з собою. Скрутив паніроску, а як бувший льовак, як молодець доброго тону, снітав ся в мене, чи можна йому закурити? Я не противив ся. А в тій хвили як з під землі вирости фагас і господар¹⁾; перед ними засніжи клуби диму. Але і фагас і господар нішли кудась, ховаючи в кишеню недогарки, а до нас вернула тишина. Вернула, бо ніхто є не перебував, тільки маятник старого, стінного годинника; а тим часом сам годинник заржав-лим нальдем показував що раз близше тую

годину, коли Францови треба іти до Бригідок. Я вважав, як хлопчина непокоїть ся, як сум і страх, котрі він дотепер влученими фразами по-кривав, брали верх над ним, як він чекав, чи не заговорю що до нього, бо ему хотіло ся ви-говорити ся. А коли годинник видзвонив пів другої — він задрожав.

Я любував ся Шілеровою „Порукою“ як він мені перебивав заняті своїм оповіданем.

— Як набідив ся я в сюди, — казав він, — як спас ся від голодної смерті, як навчив ся читати і писати по руски, по польски та по німецьки, так мимохіть від паначів, котрим по-судував, тоді дістав ся я на службу до кані-тана Х. бодай его Бог скарив!

— Канітан, старий богач, власитель гар-ного дімка на „Новім сьвітї“, торгував старим воємним одієм. — Мені доновили, що то его золотий інтерес, бо він убирал воєнки у стару тафлиту, а одіжу з військових магазинів прода-вав, чи мінав... хто его знає.

— Для мене був дуже острий, а скупий для всіх, нераз морив мене голодом. Але поводи став я до его крику привикати, він-же знов хи-ба ротом кричав, бо своїм кам'яним серцем став до мене прихилити ся. Обирав мене взяти до своєї компанії у війську, випроводити на люди...

Але я став ся пажерливий; перше я міг якось терпіти голод, а тоді ні. Звід замків, звід ключів годі було випрасти яку поживу, тож я і втік. Та найшов мене канітан через поліцію. З хурдиги дістав ся я до бенірку і ту сиди-нять діб. В бенірку я пізнав також Куглара, славного злодія, і деяких з его шайки та через сго знакомисть тепер я в тюрмі. — „Слухай дур-

¹⁾ Обл. послугувати на вахцямрі. Обєгт їх службового труду не все розграничений. Фагас займає перше станови-ще: є палачем, водноносом і канітачем, господар, (мій-стер розсміхнувся) дїбас про дїлкі і дрібніші порядки.

заявити, що се чоловік уже старший і ненеш-
менний. — Заорав уже 35 акрів. Має пару ко-
ний, пару волів, 4 бички, 4 корови і 6 ялівників.
Хата мізерна, шинхлір, стайня, знаряди госпо-
дарські і старосьвічка живярка за 25 дол. 3
одежи ще нічого не купив — постели, сірачина
— довге волосся намащене маслом.

Кость Немирський з Білча золотого пов.
Борщівського — прийшов 22. мая 1896. Чоловік
се в середнім віці, письменний, бував в Росії
і в Бесарабії на зарібках. В Галичині мав стор-
(склеп). Прийме готівкою на місце 500 дол. В
першій році за пізно було вже що орати. Сего
року заорав 4 морги на пшеницю, 1 морг на
жито, 1 морг на бульби — відтак ще на ка-
пусту, горох, тютюн і др. Купив волів за 55
дол. (величезні волі), дві корови за 56 дол., віз
75 дол. Слуг 26 — кухня 16, целята до меш-
кання в літі 10 дол., начиня кухенне 60 дол.,
начиня господарське 35 дол., дві ручниці 20 дол.
і прожив до тепер за привезений гріш. Поста-
вив хату обширну, ставить тепер обширну і з
добірного матеріалу стайню, котра б предста-
вляла вартість в Галичині 800 зр. Матеріалу
до будівлі навіз в зимі велику силу. Я бачив
на его подвір'ю смереку, котра мала в обводі
4½ ярда, а все крім праці ні одного цента не
коштує. Фарма сего чоловіка, майже ціла покри-
та лісом, отже потреба великої праці, щоб ви-
чистити її. На тій фармі бачив я красивий сме-
рековий лісок — недалеко ставок, в котрім він
вистріляв велику силу диких качок. Взагалі сей
чоловік представляє великий матеріал, спосібний
для Канади, а тим більше ще і для того, що
вміє по німечці, то вже не дасть ся так дуже
обмахровати. — На цілій нашій колонії є три
спількові машини до кошення сіна і 4 живярки.

Клімат в Alberta, а взглядно в околиці
Edmonton є зовсім лагідний. Зима минувого
року почала ся около 10. жовтня. Місяці: листо-
пад і грудень були острі. Морози сильніші, як
в Галичині. Около Різдва потепліло і була
лагідна зима, аж до половини цвітіння — в тім
часі почала ся весна, а 1. мая вже бачив я
зелененьку пшеницю. В літі досить гарячо, дощі
перепадуть з часта. В 20. тижнях дозріває
збіжжя. Приморозки трапляють ся майже щороку.
Минувого року був перший приморозок 22.
липня, але він нічого збіжжю не пошкодив.
Другий приморозок був 30. серпня, той вже
пошкодив пшеницю, котра ще була на пш. Ско-
шеній нічого не пошкодив. Приморожена пшени-
ця зовсім наляже ся на хліб, тільки в цій вже
низше стоїть від непримороженої. Були галзи, ко-

трі встигли зібрати пшеницю перед примор-
озком.

Засіви: Найбільше удає ся пшениця, пре-
красна пшениця родить ся; дальше овес — бі-
лий і чорний, ячмінь, жито (наші люди доперва
зачали сіяти), оркш (голомша), бульби великі,
яких я нігде не бачив, горох, капуста, тютюн
(нема контрабанди). Сіно велике і солодке, мож-
на косити всюди, де хто хоче.

Худоба расова, пасе ся ціле літо по пре-
риях, навіть до дому не вертає аж в пізній осе-
ни. Між нашими Русинами живе Айриш, котрий
має кілька сот штук худоби і она живе дико по
степях. Наші люди купують у него дикі корови
по 30—40 дол. і як освоють їх, мають прекрас-
ні корови. Худоба дуже скоро множить ся, те-
лята в другій році має вже телятко. Волі ви-
ховують ся величезні — за 60 дол. можна дістати
прекрасні волі. В цілій нашій колонії можна
раховати вже худоби на сотки. Годівля худоби
на велику скалю може нашим людям людям при-
нести великі користи.

Видатність збіжжя: Пересічно взявши, оден
бушель збіжжя видає 18 бушлів. Я подаю уже
повище, кілька у нашого чоловіка вродило ся
минушого року збіжжя.

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 10. червня 1897.

Будова низшої гімназії. при котрій на
другий рік будуть дві рускі класи, має ще сего
року зачати будувати ся. Плани вже готові і
мають іти до утвердження до міністерства. Мі-
сто відступає безплатно місце під будову. Чи
справді будем мати вже на другий рік новий
гімназійний будинок, залежить від того, як
скоро ся справа повандрує через бюра міністер-
ства. Коби лиш як найскорше, бо теперішній
гімназійний будинок не відповідає зовсім услі-
вам, яких вимагають навіть від сільських шкіл
народних.

Особисте. Начальник уряду виміру на-
лежитості др. Омелян Герпог¹⁾ виїхав на кілька-
тижневий урлоп. Кажуть, що він старає ся о
перенесення. Заступає его надкомісар фінансовий
Ф. Рентшвер.

Адміністрація податкова, яко уряд,
поставив в Чернівцях від 1 липня 1897 на міс-

це дотеперішньої локальної комісії податкової
Уряд позістане в тім самім локало з добонеч-
ними розширеннями, а начальство перейме радник
фінансовий Антін Гасевський.

Небезпечні збитки. На шляху залізнич-
ного Шинишів поклали якісь збиточники на по-
перек шини грубий поріг від моста. Поспішний
потяг, що надійшов зі Львова повною силою на-
ри, розторопив на дрібні кусники забору. Поїзд
затримали і оглянули машину. Ушкодження не
було жадного і поїзд міг рушити дальше. За
збиточниками слідить жандармерія.

Міжнародний конгрес лікарів в Москві
має стягнути велике число учасників з цілої Евро-
пи. Міністерство залізниць до розпорядности
комітету конгресового дало 7000 карт першої
класи на подорож від границь Росії аж до Москви.
Услівя що до одержання такої карти мають тіль-
ко потвердити, що єї власитель є справді чле-
ном конгресу, і дійсно брав в нім участь. Кон-
грес відбуде ся межі 19 а 26 серпня с. р. Кар-
ти зголошення можна дістати в Чернівцях в анти-
ці Мала і там можна розвідати про ближні по-
дробщи що до конгресу і що до подорожі.

Змова фірманів і кондукторів кінно-
го трамваю у Відні скінчила ся вже з користю
для робітників. Майже всі їх жагана прийало
трамваєве товариство, по коротім опорі. До по-
бід найбільше причинив ся віденський бурмістр
др. Люеґер, котрий заводив у Відні міський
електричний трамвай і робить приватному трам-
ваєрому товариству всякі пакости.

Анкета для хову товару в буковинь-
ських горах зібрала ся перший раз в видді кра-
євим під проводом бар. Мустаци в вівторок се-
го тижня і уконститувала ся. Она складає ся з ви-
деліганого міністерством рільництва повітового
ветеринара і рільничого вандрівного учителя з
Солигорода Генрика гірта, рільничого інспектора
Канцлера з Радівців, з делегата краєвого това-
риства господарського Омеляна Баєра, директора
господарської школи, із Стефана Мікулього і кон-
сипіста ветеринарнийого з правительства крає-
вого Луческула. Ся комісія удає ся нині в че-
твер найперше до Кімполюга.

ний! (казав мені Кугляр) чекати панської ласки?
Гадаси: він не бреше? Тебе нагонять, або сам
адохне. І пропало все. А тебе шкода. Виджу
по тобі, що ти до всього азатний, тобі в нас
буде добре. Нині не варто заробляти на житє.
Що заробиш? — Найлучше тому, хто не робить.
Найлучше інсезулантам. І ми інсезулант: інсе-
зулемо руками і головою, а називають нас зло-
діями. Добре, а такий пан, що менче платити
робітникам, як згода була, що обтягає на всі
способи з платні своїм слугам, чи такий пан не
злочин? Скажи, чи багато є таких, котрі не бу-
ди-б злодіями? — І питає мене Кугляр,
кільку плати у канігана? Я нові йому, що про
плату ми ніякої згоди не мали, бо мене взяв
каніган так, щоб в свій дім на житє, але казав,
що колись мене надхоронить, обдарує майном,
як буду у війську добре провадити ся. Кугляр
сміяв ся до розриву, аж я розгнівав ся. Він
впевнив мене, що каніган до війська не віддасть
мене, нічо мені не залязатить, а дурно служби
моєї хоче.

— Видиш, казав Кугляр — твій пан може
красти що дня по кілька центів від тебе і ніхто
его злочин не зве, бо без крадежи він може
жити, а я як-би не крав, то би злох. Як твій
пан, так само краде урядник, що бере плату
а не працює в бюрі: таким злодієм є купець-
шайра, кожний лихвар, урядник-кубаняр... а
протекція не крадіж? Мало не всі люди злодії.
Тільки так: ми крадемо мало, бо не маємо що
істи, а тамті крадуть багато, щоби збогатіти.
Тамті знають дурним людям дурні якісь покривки
дати перед очі, крадучи явво, а нашу руку як
зловить хто в кишені, то нема вже як відбреха-

ти ся. Хіба скажеш, що рука не твоя: — ба!
коли держить ся твого тіла! Тамтих як зловлять,
то кажуть собі похвалюючи крадіж рот заткати,
в найгіршій случаю кажуть з посади уступити,
а на иньшу приймуть: ну, а мене як зловлять
поліція, то що я дам? — пару шісток, а того
за-мало. Тому ми зацоняємо криміналі. Але як-
би так — не дай Боже — всі люди захотіли
порядними бути, то на що би гудів треба бу-
ло? Що робили-б дозорці, веркермайстер? Все-ж
такої ми скорше підемо до неба, бо ми обкра-
даємо багатів, часто відбираємо лиш людську
кравду, а они — крадуть бідних.

Потому розгнітував мене про моє житє-
бутє, розказував про свої подвиги. Ах, скільки-то
принесе ему резурекція латинська, руска: тоді
чоловікови здало-б ся мати десять рук. А божі
гробі! Він кладе ся коло якої пані, що хрестом
дежить, та лише руку в кишеню. „А Chryste!
на Twoje гану...“ і єсть!

— Обкрад-би ти свого пана — радив мені
Кугляр. — Я его знаю, старого екупара: добра
мені нагода, що ти его слуга. За таку скотину
нема гріха. І що ти мислиш? Вернувши до нього
чекай три місяці, чи він залязатить тобі що
небудь, або чи віддасть тебе до війська. Не важ
ся рушити яку марницю, бо прогонять: як кра-
сти, то відразу великі гроші. Не кради сам.
Боже борони! Я взяв би тебе охотно до епілки.
Чекай, об тім поговоримо на свєті, тут нас
нідедухають: може є який побожний чоловік,
або запі²⁾ то ще повішає³⁾. Я навчу тебе все-
го. Як-би ти сам крав, було би зле. Нічо казати,

що у двійку безпечніше, але ось що. Зловлять
одного а брат⁴⁾ лишить ся на свєті, то він то-
бі поможє. Перебере ся та (де на візиту⁵⁾. І ще
яким способом передаєть сіна, їдла, а то і гири⁶⁾,
а найважййше, що як виїдеш на свєт то він
тобою опікує ся. Бо ти не маєш що істи, хоч
гнї, береш ся красти, а крадеш ханчиво, по дур-
ному, зараз-же тебе ловлять і ведуть до хати⁷⁾
кажуть, що ти налоговий та відсилають до па-
лацу⁸⁾, хоч би і за марницю. А брат як є у тебе,
все за тебе подбає, навіть жеде на тебе на тю-
ремній брамі: як-же сам має клоніт, то виручає
ся другим. У нас так іє.⁹⁾

Я бачив, що Кугляр правду каже. Далі я
бачив, який для мене каніган. Він запроторив
мене в тюрму; за що? за те, що не хотів у
нього служити. Або я мушу у нього бути і то
дурно?

Кугляр казав німстити ся на неавірі. І я
німстив ся, але дурний був, що не у всім його
слухав; за те і караюсь.

Франц перейшов у злобу і жалє, а таки
взяв верх виучені фрази. — Най там! — казав
він — півтора року, то не вік: виїду — по-
правлю ся.

(Далше буде).

¹⁾ Спільник.

²⁾ В неділю між 11—12 в полудне можна на дво-
лом президента, в судовій сали через 5 минут розшукати
в арештантами від доглядом арештантської сторожі.

³⁾ грішак.

⁴⁾ в тюрму.

⁵⁾ до Врєгідок.

⁶⁾ Денуваннят; ⁷⁾ адратит.

Телеграми „Буковини“.

З дня 10-го червня 1897 року.

Атени. Праса тутешня починає дораджувати Кретенцям, щоби прийняли автономію. Приречене адміралів далекосаглої самоуправи Кретенців зробило як найприхильніше вражіння.

Льондон. Standard доносить з Атенів: Після Акрополіс перервано нагло пересправи угодові в Царгороді, бо представителі держав не могли згодити ся на головні основи договору. Се донесене газети Акрополіс зродило в Атенах гадку, що в Царгороді розходить ся лише о загальні основи, на котрих мають обі інтересовані держави покінчити уклади. — Times доносить знов з Атенів, що грецький кабінет одержав донесення, що деякі держави гадають в той спосіб обійти труднощі, які вийшли з ріжниць їх поглядів на грецько-турецьку угоду, та настають на порту вести пересправи безпосередньо з Грецією. Тим спосібом гадають они переперти такі услива, на котрих їм залежить. На всякий випадок безпосередні переговори мали би зачатися аж по ухваленню мира.

Для панів учителів!
INSPECTIONSBERICHT,
Jahresausweis
і Шкільні повідомлення
(Schulnachrichten)
є на складі
в друкарні „Рускої Ради.“
Просимо о замовлення.

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень
у Львові в домі „Просвіти“ Ринок 10.

перше і одиноке руске товариство ассураційне, обезпечує будинки, скот, господарські знаряди, збіжжя в зерні і соломі, сїно в стогох і будинках протів шкідливих вогнів за можливо найнижшою оплатою.

Дністер розпочав пятий рік своєї діяльності. Фонди „Дністра“ після закінченя рахункових з днем 31-го грудня 1896 виносять: фонд основний 50.000 зр., фонд резервовий 54731 зр. 04 кр., резерва премій 34737 зр. 03 кр., разом 139468 зр. 07 кр.

Школи ліквідують ся і вилачують ся сейчас по пожарі. В 4-х літах вилачили „Дністер“ 1176 відшкодовань в сумі 309.147 зр. 69 кр.

На житє можна обезпечити ся через „Дністер“ після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкористніші услива і видає поїзди і квити в руській янції.

Зголошення о уділені агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

ДРУКАРНЯ „РУСКОЇ РАДИ“ в Чернівцях.

Перша на Буковині
РУСКА ДРУКАРНЯ
в Народнім Домі

при улиці Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські в мовах руській, польській і німецькій.

ДОБІР БУКВ ВЕЛИКИЙ.

Роботи виконує ся скоро, солідно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

Хто хоче мати
добру і дешеву
МАШИНУ до ШИТЯ,

най удасть ся до мене, то певно не пожалує. Нові продаю дешевише як всюди, а употреблені, ще добре удержані почавши від 20 зр. і то за готові гроші і на викидат. Хто купить у мене нову чи стару машину, за реперацию не потребує журити ся, бо я роблю тузу безплатно через цілий рік.

Русини, удавайте ся до мене, бо я також Русин і обслужу Вас по братньому

З поважаннем

В. Данилевич,
машинист у бровари Штайнера в Чернівцях, при ул. вагонній (Bahnhofstrasse) ч. 26.

Пам'ятайте на Народний Дім
в Чернівцях!

Котвиця

Liniment. Capsici comp.

з антики Ріхтера в Празі,

загально признаний знаменитий усмирюючий лік на втиранє: по ціні 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всіх антиках. Просимо жадати сей загально улюблений лік просто під назвою Ріхтера Liniment з котвицею і приймаати з осторожністю лише «антики зі знаменним охоронним „Котвиця“ бо лише ті правдиві. Аантика Ріхтера під золотим львом у Празі.

ПОЇЗДИ ЗЕЛІЗНИЦЬ

від дня 1-го мая 1897 після часу середно-європейского.

ВІДХОДЯТЬ З **Чернівців**

до Неполоківців, Святини, Львова, Віни	819	854	1232	401	1025
до Гайбоки, Гадікфальви, Гатни, Іцкан і Бурдуженів	1148	351	832	—	635
до Садугури, Бонна, Новоселів	645	430	—	—	—

з **Глібоки**

до Карпачева, Сторожини, Бергомету, Межибродів	814	535	—	—	—
--	-----	-----	---	---	---

Перший поїзд їде на шляху Бергомет, Межибродів від 1-го марта до 3-го вересня що п'ятірка і п'ятниця.

з **Гадікфальви**

до Радивіва	610	1003	228	612	805
-----------------------	-----	------	-----	-----	-----

з **Гатни**

до Качака, Гурагумора, Ваши і Кичмодягу	1010	201	—	—	—
---	------	-----	---	---	---

з **Іцкан**

до Сучави	327	630	1009	216	718
---------------------	-----	-----	------	-----	-----

з **Вами**

до Рус-Модзавані	346	647	915	1132	250
----------------------------	-----	-----	-----	------	-----

Поїзди їдуть від часу до часу. Розвідати можна на станціях Вази, Драгоші і обох Модзавані.

з **Карпачева**

до Чудана н. С.	854	1007	615	—	—
-------------------------	-----	------	-----	---	---

Перший поїзд їде що понеділок, другий з винятком понеділка, п'ятниці кожної двани.

ПРИХОДЯТЬ ДО **Чернівців**

з Відни, Львова, Святини, Неполоківців	1128	320	757	811	610
з Бурдуженів, Іцкан, Гатни, Гадікфальви, Гайбоки	—	809	1212	350	1000
з Новоселів, Бонна, Садугури	—	1113	950	—	—

до **Глібоки**

з Межибродів, Бергомету, Сторожини, Карпачева	635	1037	800	—	—
---	-----	------	-----	---	---

Перший поїзд їде на шляху Бергомет Карпачів тільки в понеділок; другий поїзд на шляху Бергомет-Межибродів тільки від 1. липня до 31. вересня що понеділок і четверга; третій поїзд не їде в понеділок.

до **Гадікфальви**

з Радивіва	542	855	115	550	747
----------------------	-----	-----	-----	-----	-----

до **Гатни**

з Кичмодягу, Ваши, Гурагумора, Качака	1258	625	—	—	—
---	------	-----	---	---	---

до **Іцкан**

з Сучави	442	842	130	630	837
--------------------	-----	-----	-----	-----	-----

до **Вами**

з Рус-Модзавані	842	1258	204	322	545	903
---------------------------	-----	------	-----	-----	-----	-----

Поїзди ходять від часу до часу. Розвідати можна на станціях Вази, Драгоші і обох Модзавані.

до **Карпачева**

з Чудана н. С.	555	555	—	—	—
------------------------	-----	-----	---	---	---

Перший поїзд їде що понеділок, другий з винятком понеділка.

□ поїзди цесарські; * поїзди особні; без знаку поїзди міжні. Час середно-європейський їде о 46 минут пізніше від черновецького часу; нічний час рахує ся від 6 год. вечером до 5 год. 59 мин. рано і запізніє ся підчеркненим мінут.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарадом Івана Хромовського.

За редакцію відповідає **Осип Маковей.**

ЧАСОПИСЬ
для
руських родин.
Виходить щодня
крім днів по
неділях і святах.

БУКОВИНА

Редакція і адміністрація в Чернівцях ул. Петровица ч. 2.
Передплата
10 ар.

Наші театри.

Можемо казати „наші театри“, а не „наш театр“, бо справді в Галичині і в Росії маємо їх з десять, або й більше. Про українські театри не доходять нас часто вісти; знаємо лише, що то підприємства „на інтерес“, аби рублі збирати, без ніякої високої думки. Про галицький руский театр знаємо, що він остатніми часами перебув тяжку кризу, що львівська Руска Бесіда передала управу его двом директорам, що в театрі тепер самі молоді сили, але він має — як зачуваємо — незле грати і виставляє вже й нові штуки. Крім того артист п. Кость Підвисоцький пригадав публіці своїм писемом (гл. ч. 116. „Буковини“), що недобитки з руского театру в біді ратують ся у нас навіть поганим способом, а то надуживанем чужої концесії і чужим добром; а другі недобитки, як знаємо, тепер виступають в Москві в трупі Мороза. Про тих, що покинули театр та наїшли нивший хліб, і не згадуємо.

Десять своїх театрів маємо! А з них українські, як кажуть, навіть великі гроші збирають!... Сказати таку новину молодому рускому студенту, то він певно одушевить ся і буде вірити у високе післанництво театру та в готовість нашої публіки підпирати „святиню музи“. Але ми, старші, що знаємо неодну зовсім не-святую таємницю з тих святинь наших,

можемо дивити ся на їх вплив троха спокійніше — і цілий театральний рух звести на просту охоту публіки до сісценс. Рарет et сісценс (хліба і розривок!) — сего бажали собі і Римляни, того бажаво собі і ми. Виправді відзивів „хліба!“ чути у нас далеко більше, як „розривок!“ але, попоївши, і Русин любить забавити ся, аби то лиш не дорого его коштувало. Не дорого — в тім вся біда!

Коли придивимо ся життю нашого театру в Галичині і публіці, що до него ходить, то можемо ставити бажання, що театр повинен бути такий а такий, а публіка знов така а така, але мусимо сказати, що театр і публіка наша є такі, які в наших обставинах можливі. Бідний театр, бідна і публіка, задля того латанина з дня на день, з року на рік, аби лиш дальше. І мабуть нікому з Русинів не приходить охота гнівати ся на п. Мишугу або на панну Крушельницьку, що виступають на різномірних сценах, а на нашім певно не виступлять. Для Русина вистане і каплиця музи а не конче ему великої святині...

Всякі відозви до патріотизму публіки, щоби підпирала театр, великі добуваючі оцісланинства театру у нас переїли ся і вже їх тепер менше чути, як давніше. І не диво; спрацьований, неможливий, з малим артистичним смаком Русин, коли і ходить до театру, то ходить не задля якогось там патріотизму, тільки для розривки, як пересічний Полик, Німець і Москаль, а в тім випадку волить веселу оперетку або комедію, як трагедію. Сей природний по-

гляд грубошкірого Русина на театр може обурювати артистів і літератів, але з ним погодити ся треба. Тому що театр для публіки а не публіка для театру, то — як всюди — так і наш театр мусить числитися з людьми. Коли-ж він притім потрафить задержати свою гідність, щоб не зійти на плиткого сьміховання, то тим ліпше для него, — стануть люди і з ним числитися.

Так про наш галицький театр і публіку далось би коротко сказати, що покладати великі надії на вуховуючий вплив театру нема підстави; як рівно-ж про публіку нашу не можна сказати, щоб она йшла до театру на виховане. Добро вже й в тім, що театр розрушує троха сонні уми даної околиці, подаючи їм сісценс, яких у нас до вибору зовсім мало, хоч они також потрібні. Як би ще наші директори театру, автори, артисти і композитори робили на театрі „золотий“ інтерес, а публіка крім доброї забави помаду виробила в собі і змісл до поважніших штук — то більш нічого би й жадати. Поки-що будьмо раді, що з нашого театру не маємо моральної шкоди, а маємо часом навіть користь.

*

А як має ся річ з українськими театрами? Відповідь на се прислав нам наш дописуватель-Галичанин, котрий тепер грає в трупі Мороза в Москві. (В тій трупі грають тепер також Фіцнерівна і Стечинська. Він пише так:

„Побувши тут в Росії в різних українських трупах, я відважив би ся сказати,

На вахцимі.

(Дальше)

Вернувши на службу до капітана, не міг я дивити ся на нього, так его незлюбив собі, бо показало ся, що Кугляр правду казав. Не міг я нігде надбати книжочки щадничої, на котру він мав би скласти для мене гроші, про вієско-мю він і не згадував, хоч видимо не міг без мене обійти ся, як без руки. Може власне для того хотів мене тримати все при собі.

— Нераз я бачив, як капітан господарив у нас, хоч він врів ся з тим. Ах, варто мене повісити за те, що я гроший его не забрав. Як я свій акт обжалування прочитав на дваньці четвертій¹⁾, зараз мене протягли на прічи і дали 24 буків за те, що я дурний був: що лишив гроші у вертгаймів. Знов мене учили потроха, а виїзжуючись на прічи до гори черевом (бо знаєте, що в інквізиті ніхто не ходить на роботу і чоловік гниє) я сам обдумував собі, як то треба було робити. Вирочім я ще і тут зійшов ся з Кугляром і попросили ми не дарувати свого.

— Як коли ставало мені гірко у капітана служити, зараз я пригадував собі Кугляра і одного разу прийшло мені до голови обікрати свого пана так, як радив Кугляр. На нещасте его не було тоді на світі. З бенірку пішов ту

на Галицьке, як казав мені один з его товаришів, і дораджував взяти ся до діла, не чекаючи на Кугляра. Врехав навіть, що Кугляр післав його до мене, а то він мав (як казав мені тут Кугляр) підслухати нас. І я послухав его, дурня, а не слухав Кугляра. Паньство пішли у гості, кухарку я сам вислав чим скорше у місто, сказав ей, що буйм-то злибав ей коханка в місті і той переказував, що буде на вечірні у волоській церкві. Все було добре. Пів до четвертої я був уже сам-самий в дома, а о четвертій ще не було мого хлопця. Вже я перебрав ся і трохи сам (не очікуючи вже брата) не взяв ся до діла, яку мені куховарка крадькома від пані лишила. Пів до п'ятої гладжу у вікно і все дурійсько. — Я кинув ся сам до роботи.

Щоб менче підозрівали, я не хотів робити в хаті ладу, як належить ся, але застелюючи ліжко, подумав собі: „на що маю лишати ту портмонежку, що капітан висцеляючись по обіді, лишив ей під подушкою?“ Хоч я не загзав до середини, сховав ей в кишеню. А по що виїять сей годинник на стіні над ліжком? Забули його накрутити і він стоїть на третій годині... А от пані не сподобала ся та брошка і бранзолета, ідучи в гості, она взяла иньші, а ті забула сховати, перелякана криком і гнівом капітана, що за довго причісує ся — ну, най я в них вберу ся... але виївши я пішов на ті дрібні бавали, узив сокиру, котру підострив ще вчера вечер та сховав під кредене — і давлі до вертгаймівки!

Рубав я і рубав та не розскачилось суче

дерево. Ледве надрушив риглі, як зачув, що хтось допнув фірткою, а ось вже і стук до дверей. Се була кухарка, чув я ей розмову з жовніром, казала, що дасть мені пару нових в руки тай виправить в місто. Так все бувало. Дзвонить в дзвінок, а проклятий хабаль кричить, що ключ є в замку, що я замкнув ся з середини і став термосити дверима.

— Ну, прощайте! я скочив через вікно тай на втікача. Ніхто мене не бачив, бо за дізком був нарканець, а по під наркана на подвір'є, на улицю та на дворець.

— Казали мені, що я крав з братом тай обіцяли зменшити кару, як видам его. Але я не дурень — кари не зменшати. А в кінці: нікого і видавати! Казав прокуратор, що я сам не кинув би каси на землю так легко, щоб сусіди не почувли. Хоч би той дурак ще сам був вліз у касу, то я би на плечах був поїс ей, коби лиш з касою далеко утечи годен... Я такий був дужий тогди, а так теленали ся руки мені, а чортю поборилав би ся був чоловік.

— Тільки то але, що я не слухав Кугляра. Оба ми були би дали раду. Але, але буде ще добре!

— Іду до Бригідок, там мене навчать розуму. Тут — кажуть — матуру чоловік алає, а там академію кінчить. Добре, що не запізно вчу ся. А як-би не був сидів чоловік в бенірку, хто знає, що було би зо мною...

По тих словах звисив голову і адивив ся в одне місце.

Може думав про свою долю, ака она бу-

¹⁾ Пр. казні.

що українські театри стоять дуже низько; самі себе погубляють і придонтують розвій українського слова так, що мабуть краще було би, як би таких театрів зовсім не було, бо принаймні не безчестили би нашого народу. Ті театри не мають іншої цілі, лише за рублі бути публічним поєм'ювищем для кацапів.

Возьмим хоч би трупу Мороза. Єї заангажували на чотири місяці до саду, в котрім є ріжні вдоволення для публіки... Трупа значна, 50 чоловіка з хором, артистів 20, а хору 30. Найлучні артисти то Мороз—комік; Стодоля—трагічний герой; Варвалюк—типовий старик; Чаплицький—знаменитий бурлака; Ванченко—Писанецький—лучший автор як актор; Костенко, автор штуки Дві Долі, дуже спосібний у веденню народних сцен. З жіночого персоналу найбільше спосібна жінка Мороза (на сцені Марченко-Шатковська). Галицька артистка Фіцнерівна в Росії не має повождження; закидують їй злий виговір, брак життя і чуття на сцені і брак рухів народних. В однім Запорожці подобає ся всіюди. Стечинська і в рахубу не входить.

Але загалом взявши трупу Мороза, хоч молода, проте-ж гарна, одна з найліпших. Щож з того, коли аж соромно чоловікові в ній служити. Сей театр грає разом з акробатами, цирковими блазнами, балетом і шансонетками в суміш. І так н. пр. грає ся „Дай серцю волю“. Від першого до другого акту є півтора години антракту. По першій акті штуки виходять на ту саму сцену акробати, блазни і шансонетки і дають своє представлення. Скінчать они, починає ся другий акт „Дай серцю волю“. По другім акті циркова пантоміна, блазен з козлами і т. и. „Дай серцю волю“ кінчить ся на 4 актах, а де сильна драматична сцена, так се вичеркають, бо кацани люблять тільки бачити п'яного мужика, лайку і танці, а о зміст штуки не питають. Представлення починає ся о год. 8. вечером, а кінчить ся о 1/2 2 по півночі! Якже-ж тут може актор удержати ся в характері в такім довгій часі і в таких обставинах!

І се не тільки українські театри так низько впали; так само впали і російські.

Ріжниця між ними лиш така, що публіка більше любить український театр. В Галичині нарікають, що тамошний театр низько стоїть, а я кажу, що він може ще послужити тутешнім театрам за взорець.

Бувши актором, до українського театру не можна набрати одушевлення ані замиловання. Входить ся на сцену простим робітником на хліб — тай годі. А ще й той хліб не раз акторови крадуть, як краде н. пр. Захаренко. Крім того, як бачить ся, яку карикатуру всі українські театри роблять з нашого мужика на потіху глупої публіки, то не раз нутро перевертає ся. Не зміст штуки, не переведення єї, не артистична гра годить ся на українську сцену, тільки — п'яний мужик. І який мужик? Такий, що вийде босий на сцену, сяде під хату і довбає межі пальцями в ногах... Коли в українських театрах не роблять з нашого мужика карикатури, то публіка каже: „Нема... добрих артистів“....

Щож нам за хосен з таких театрів! Та вже нехай би не було хісна, але щоб хоч шкоди не було. А то як з десять театрів через кілька літ поїздить так по Росії і всіюди з такими карикатурами з нашого життя, то кацани крім потіхи будуть мати ще й зовсім погану думку про нас!

Але те все мабуть жадному директорови українського театру не в голові. Головна річ — рублі, а для рублів і жиди складають собі українські трупи, бо на українські карикатури настала в Росії мода.

А мода, як звичайно, має в собі багато глупого! Одно добро, що можна і нашим словом і нашими піснями на сцені заробити гроші.

Давидівський процес.

Скінчив ся вже давидівський процес а з ним обернула ся знов одна карта правової історії минулих виборів в Галичині. Як звісно, ішло в тім процесі о убійство виборчого комісара Попеля давидівськими селянами. Ця юрба свідків пересунула ся перед трибуналом а їх вискази мов зложили свідчення про поняті простодушності що до обов'язкових прав і обов'язків. Між

свідками були такі, котрі властиво не знали, що се вибори та яке они мають значіння. Один парубок уважав вибори за рід нової панщини, що треба іти по картку, писати, стояти перед канцелярією, давати себе штуркати на всі боки і голосувати. Але на що він голосує і що з того має вийти, о тім не мав найменшого поняття. Жид, тамошний арендар мав також дуже низьке поняття о виборах, бо при них нема жадного гешефту — у неділю випють більше, як в такий виборчий день! А тамошний вїт так міркував собі, коби здоров, про вибори: мужики не сміють писати дома кандидатів на своїх картках, бо комісія, що їх кличе голосувати, знає найліпше кого написати — і наказав з чистими картками приходити перед панів!

Вправді сам злочин убійства, се страшна подія, але з неї не можна судити зараз про злочинні обичаї між народом або якийсь небезпечний рух против ладу суспільного. Не низькі пристрасти були причиною зворохоблення народу, але свідомість ваги виборчого дня і охота постояти за свою справедливую справу. Що були надужити і при виборах в Давидові, що в дісті були записані небіжчики, що не хотіли видавати карт деїтиманційних, що писали виборцям картки на противного кандидата, видавали картки, не допускали до урни виборчої — все те доказало єїство. Чиж диво, що в такий хвили нарід зворушив ся? А що прийшло до такої сумної катастрофи, що забили комісари виборчого бл. п. Попеля, та ще і збиткували ся над бездушним трупом, то більше вина обставин, як тих нещасливих людей, що тепер за се покутують.

Загальна кара, яку мають відсидіти всі засуджені в тім процесі, виносить 42 1/2 року і три тижні вазинці, при тім 290 днів темниці (в річницю катастрофи) і 2002 днів посту. Страшна кара за одно людське життя, що позало в хвили загального роздрознення і замішання!

Тай сам небіжчик був собі винен, бо обходив ся з людьми гордо і неприступно, ще день перед виборами відгрозював ся, що кілька мужиків унаде трупом, а коли люди зачали вдирати ся до канцелярії, він позичив собі револьвера і застрелив з него одного ладу. Люди стали кричати: „Кров за кров“, ніхто вже не таив себе, всі потратили свій власний розум в юрбі а кожний ділав тільки мов оруде тої розлюченої маси, ідучи за окликами, які чув зноміж тої юрби. Се признали лікарі-знатки і се знає кожний а нас що в юрбі стратить одиначи своєю волю і розвагу.

Найбільшу кару дістав Іван Шеремета за тяжке скалчене тіло і публічне насильство: п'ять літ тяжкої вазинці; Іван Найда чотири і пів роки; Ник. Юркевич і Стеф. Стецько по чотири роки; Іван Теляга, Василь Наконечний, Бернард Токарський і 63-літній Войтх Рибчинський по три роки; Лавр. Граб два роки з позолотою. Всі ті засуджені мають заострену кару по

ла-б, коли-би нішов був иншою дорогою? Може бачив себе в товаристві порядних людей?...

Так а догадував ся, бо мені самому такі образи майнули поперед очі, як найшов між актами єго власноручний лист, писаний на диво красивим почерком і в поправнім стилі.

— Підеш, хлопче, в академію, (думав я) вийдеш з неї скінченим зодієм. Суспільність не буде мала пожитку з твоїх немалих—як здає ся — спосібностей. Чи люди не мали нагоди ратувати тебе? Мали; а не зробили того, кожний з иншої причини. Я без мисли перекидав далі картки літографованої прокураторської жалоби і хід розправи перед судом присяжних. Найшов а багато питань, та не найшов одного, котрим би они считали ся: длячого він крав? Нічого не заставовило, що 16-літний хлопець розбиває касу.

Чи і тепер не пора ще ратувати Франца? Чому-ж нема для таких як він людей иншого закладу, лише Бригідки та Станіславівський кримінал?

— Нема фондів!...

Бугляр каже: на що стоять кримінали, що робити муть дозорці, берсермайстри?...

Тимчасом вибила друга година і треба було думати про похід до Бригідок. Завив ся фатас і господар: — они вже знають виправляти камратів в далесу дорогу.

— Ну, брате! не думай, — кликнув фатас, — треба приїхати гарн.

Дай-но єїна, доповів господар, — накісно.

— Коби я там дістав ся на змуду до тебе, — снівав меланхолійно задуманий фатас. Тую піснюку повтаряв кождому, хто ішов до Бригідок.

— Так є, — говорив господар, — не дай Боже і мені витирати кути по львівських шинках, або зубами дзвонити в нетоненій мислїй фурлігарії...

— Чи не видати там мого камрата? питав Франц.

— Видиш, брате — шептав фатас підсунувшись ближче до нього і витягуючи руку по гріш, я видивував його очима бистрим, бо знав, що ти не їш хліба, продаєш і екладаєш крайпарі для бідного фатаса, що на роботу не ходиш, а на вазинцї працює. Твій камрат стоїть коло фірти і чекає на тебе, але євроваджу тобі єго туття, бо не знаємо, хто тебе поведе, чи дасть тобі розмовити ся з камратом по дорозі.

За маду хвили дозорці (гале-орловане) приїхали горівен. Почав ся члестунок. Я виявляв ся, хоч євроваджений „пост“ з брами дуже наставляв, щоб я хоч язык вмовив. (Очевидно бояв ся мене). Але сам фатас ручив за мене, що я вїжди не їм і присягав ся. А як чирез обійшли

уже четверту чергу, бачив а через вікно, що фатас отворив фірту і впустив якогось камрата. Оба увійшли на вазинцї і чужий сміло поспитав ся, чи нема я. берсермайстра. Потім виявив єїшню з кишені та подав єї дозорцям; значить розумів ся добре, отже мовчали, а Франц, глянувши на годинник, узяв гостя на бік: они пішли на розмову. — — —

В сам час дав знати господар, що їде вазмістр, всьо упералкувало ся:

Францїй камрат чезав на п. берсермайстра, казали дозорці, „пост“ з брами став виправляти крики, чому єго не їде хто зметунити, Франц відвернувшись до стіни потягнув ще гарн з єїшню, а другу порожню єїшню засунув господар під грубку.

За хвилию мав Франц вже їти. Фатас поєзавно уняв єму в руки монру шмативу, подав єму вярти з водою, а узяв від нього недониту гарн. За тім Франц загорнув у поданий платок пару шісток та лигнув. Другий такий звиток приладив єго камрат і висунув ся тахнем за двері. Франц став важко дихати, далити ся, поїняв водою і вложив у губу другий звиток.

— А кілька грошій маєш в животі, зодлого? — питав ся — єго вазмістр.

— Пінтора єрїбних, павє секретарю! — ледво промовив Франц і знов хопив кварту з водою. — От, хліба, що випукало ся у єтарих

етом раз на дві неділі і темницею в кождо річницю виборчого дня, (11. марця). По півтора року дістали: Григ. Химчин, Пос. Мазур, Іван Барабан: по одному рокови: Посиф Корговський, Ант. Здановський, Андр. Кутний і Ів. Мазур. Для них заострена вазниця постом що дві неділі. Решта шістьох засуджених дістали кару від шістьох місяців до трьох тижнів; двох обжалованих увільнено зовсім і випущено їх таки зараз на волю зі слідчої вазниці, де перебували три місяці. — Оголошене вирок викликало між обжалованими йому роспуку; они не надіяли ся, що спаде на них така велика кара. Вони оголосили через своїх оборонців жалене неважності і відклик що-до виміру кари. По відчитаню мотивів, коли тих, котрі сиділи цілий час в слідчій вазниці, відведено назад до вазниці, по коридорах почув ся голосний плач. То плакали жінки і свояки увязнених...

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 11. червня 1897.

Конкурс. на посаду господарського слеза з річним адютум 400 зр., вільним мешканцем і опалом розписує дирекція п. к. державної етатини в Радівцях.

Концерт в пам'ять Шевченка, який устроили Коломийські Русини у вівторок дня 8. червня, згромадили місцеву і заміщеву публіку. Не доставало тільки мужиків, як то ми звикли бути бачити в Коломиї при таких народних майфестациях. Але се дасть ся пояснити тим, що назначено концерт на будний день, а по довгий слоті випав як раз день погоди. Для всякого господаря се дорогий час роботи в полі. Концерт зачав ся вступним словом др. О. Кузьмиченко, відтак наступили продукції мішаного хору „Богана“. Серце радувало ся бачити на естраді таку численну дружину. Під виправною батутною о. Курцяка хоря випали взагалі добре, тільки вибір композицій був може трохи не відповідний до поважної хвиля. Вязанки легких і веселих пісень, як пр. „А під мостом риба з хвостом“ „Ой то біда не качата“ не надають ся на головні точки програми поважного вечерка. Декламацію виголосила пані І. Біберовичева з властивим ей перенятим, а другу віддав п. А. Гузар зі Станіславова з повним розумінням і силою. Про гру на фортеп'яні панни С. можемо висказати ся з повним признанем, хотий при ней техніці не було той м'якості в ударі, що визнає чуте в інструмент. Дуєт оо. К. і К. вишлов ексально і зі силою. Особливо металевий а притім м'який баритон о. Курцяка впливав ся прямо в груди кожного слухача. Миде вражінє зробив

товаришній, та через тижень голодувати не буду. Ну, а далі і не журю ся, пане директор!

— Е, замочи рот! говорив піддобрений високий титулом вазмістер і зачитав мене, чи в порядку нанері?

Були готові, мав я їх вручити до рук конвоїста, тільки той чось поволи одягав ся і шукав багнетайки.

Я ще раз перекинув бібузу. Очі мої сували ся по майстерським мотивованю: „Франц був єносійний хлопець, багітан все був задоволений з нього, але небагом показало ся, ще помилав ся, бо ото одного дня, як“...

Я з обридженем відсунав від себе всі наперя. Сі слова, сій дух що з них віє мені звісний. Сі слова, чув я, читав, бесуєнішно борю ся з ними і ще не раз бороти ся буду — се слова товпи.

І а, збіджений арештант чув ся на хвилю щасливим, що за тюремними ґратани, за залізними дверима був далеко від сїї товпи...

* * *

(Далше буде.)

сьвів пані Лопатинської з Чернівців. Коломийські Русини з давнійших концертів задержали п. Л. в прихильній пам'яті. Тож так на вихід, як і по кожній відспіваній пісні витали ей невимовними оплесками. В першій пісні „Якби мені мамо намисто“ було чути маленьку трему, за те в другій розвинула співачка цілий засіб свого дзвінкого голосу. Оплески, не уставали доти, доки співачка не рішила ся додати щось надпротрамове. Арія з Гушового Фавста „над скарбом“ була тим додатком. Публіка була мов заскочена несподіванкою, коли почула вступний трилер; а треба признати що трилер п. Л. чистий і легкий, як взагалі в ей сьпіві видко знамениту школу. По концерті наступив комерс, що зі своїми бесідами і сьнівами протягнув ся аж геть, геть поза північ.

Чеське москвофільство. Посол Горжіца, що перебував недавно у Львові разом зі своєю жінкою, славною артисткою драматичною Лявдовою, висказав ся ось як на однім банкеті про чеське москвофільство: „Нераз закидували Чехам несправедливо, що они русофіли. Чехи уживали удаваного русофільзму чи властиво панславизму тільки на пострах против Німців. Але они знають дуже добре, що Росія ані не зробила нічо для них в минулий, ані нічо не зробить в будучий. Росіяни були завжди злихм духом Чехів. Коли свого часу цїсар Франц Посиф хотів Чехам признати право державне, тогди не противили ся тому Байет або Андраси, але Росіяни Новіков, що побоював ся, аби за приміром Чехів також і Поляки не жадали чогось подібного.“ — Всюди та сама історія. Коби нас наші вороги не тиснули, а правительство зрозуміло би остаточно, що в славянських народах має найсильнішу опору, то у нас щезли би москвофіли самі собою так, як в Чехах.

Стан антикарський се дуже тяжкий звід. Передовсім жадають тепер овінчених б'яке гімназії а відтак по двох літах практики в антиці треба записати ся на університет. На фармации требає наука два роки, треба здати три ригороза, заплатити таке звиш 300 зр. Описля потрібна знов трилітна практика і практичний іспит, шоби видати декрет „маїстра фармации“. По таких студиях вступає маїстер фармации у цілком приватне відношенє до антикаря, як перший злишній субект купецкий. Сго платня не більша, як буває платня субектів, а за те має далеко тяжшу і більше відвічальну працю. Антику ранче отвиряють а пізнійше замикають, як иньші склени, при тім є нічна служба, нема невідального відпочинку, а відвічальність за спорядженє ліків тяжить особисто на маїстрі фармации. Сей тяжкий стан не має жадної організації. Антики кунують люди з капіталом, віднаймають другим, ба навіть по смерті антика лишає ся власністю жінки і діти а маїстри без капіталу остають ся ціле жите в зависимім становищу слуги. Фармацевти зачинають тепер організувати ся, шоби полішити і упорядкити відношення в своїм стані, ба навіть хотять загрозити загальним стрейком. Розуміє ся, що стрейк був би в їх руках страшним орудем, бо всякого иньшого робітника можна заступити, але в антикарській ділі треба довголітніх студій і практики.

Громи бють в найвисші дерева, каже пословиця. Але се зависить не так від висоти, як від прикмет дерева притягати громи. Ся прикмета полягає в тім, що деякі дерева мають в собі більше товщу, деякі менше. Найбільше товщу в літі мають в собі буки, найменше дуби і смереки. Деревя зі сухими конарами найбільше наразені на удари громів. Статистика ударів громових потверджує ті виводи. Тому треба під час бурі уникати дуби та смереки а ховати ся під буки.

Нездале мясо. Сего понеділка 7. мая, як ми вже передвчєра коротко згадали, вчинили робітники Мазури велику бучу з жидами в Східниці. Нині дістаємо з тих сторін лист з такими подробицями про ту подію. Сороч людя переважно молодих парубчаків арештували і повезли до Дрогобича а кількадесят ще на волі криє ся по лісах. Дійсною причиною сего погрому здає ся то, що гатешні торговці вихислюють робітників і гордо з мужиком обходять ся, але

авантюра розпочала ся так: На польске Вознесенє кинув Мазур різникови Бакенротови мясо і повів, що не здале. Різник жид, бориславський бояр-автократ руского мужицтва, думав, що се виборець мужик руский, противник Охримовича, вготив Мазура в „писок“, а Мазур ненадумуючись, ще поганійше жидови віддав. Збігли ся жида, натовкли Мазура, мов руску людину, тай викинули з ятки. Се обурило робітників і они постановили не дарувати такої обиди а відплатити зараз в неділю різникови. Але не вдало ся: стаянено жандамерию з доокресних постерунків для зашити жидів, і неділя перейшла тихо. Але в сей сьвятодушний понеділок не було жандарів. Мазури виїшли собі на гору, на „східницький діл“ до корчми поміж лісами, там підохотили ся і потурбували шинкаря. Вернули ся назад в село до пропінанції і стали дальше пити; ту розпочали на ново суперечку з жидом, іменно один з них Кукульський був паний без пам'яті. Жид вигнав всіх, а они на улиці стрілили ся з двома жандарами. Жандари хотіли арештувати Кукульського, другі не давали, жандар пробив Кукульського і сей упав і бонаючи, кликав ще сьвященника. Тепер взяли жандари забитого і ще другого Мазура і повели до уряду громадского а прочі робітники розярені стали тепер бити вікна жидам, торошити все по крамницях. Між жидами вчинив ся переполох одні ховали ся, другі втікали з бєтами. На другий день ще утікали всі до Борислава — до себе. З жидів ніхто не погиб, лише дитина шестимісячна дістала каменем в голову, але ще жие: з мазурів сей один забитий і багато ранених від поліцейських шабел, але ті, як сказано, скривають ся по лісах. Шкода жидів крамарів значна, піре з подушок, мило, мука, все в суміш лежить. Жида закладали тепер жовнярів на свій кошт; приїхало сороч „мужа“ з капітаном і надпоручником. Так Східницю „Бакенроти“ через нездале мясо зроблять голосною під покровом багнетів войскових. — Незавидна слава!

Дитину в житті найшли в Дубівцях. Дитина має коло 11 місяців а при ній не найшли жадних знаків, з котрих би можна дійти, чия она. Громада взяла ей на вихованє. — Так само в Монастирських в полі найшли півтора літню дівчинку. Знайду пригорнули добрі люди.

Телеграми „Буковини“.

З дня 11-го червня 1897 року.

Відень. Fremdenblatt помістив статю, в котрій горячо відзиває ся до Німців і Молодохів, шоби підпирали гадку згоди, коли не хотять запропащення парламентаризму та шоби по ширій виміні гадок улекити законодатним властям поагодженє конфліктів.

Егер. Селіканє на 13 червня німецьке віче заборонили власти.

Петербург. Цариця новила щасливо доньку.

Букарешт. У здоровлю королевича зайшла така зміна, що передвчєра дістав напад сильної фєбри. Вчєра через цілий день діставав хорий дрощі, але они зменшають ся і нинішня ніч перейшла цілком спокійно.

Берлин. Конгрєс для внутрішньої медицини розпочав ся тут вчєра. Перший науковий предмет порядку дєвнього становив темат про хронічний ревматизм у еставах.

„РУСКА БЕСІДА“

в Чернівцях

має на складі отсі свої видання:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛІОТЕКА“

для молодіжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по 1 зр. за рочник, а всі 7 разом 6 зр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА“

сумна історія, для перестороги і науки. 80 сторін за 30 кр.

„Слова правди і науки“

з поезій Тараса Шевченка. Ціна 10 кр.

„25 повісток“

для чемних діточок.

32 сторін. Ціна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“

Даруночок для руских діточок. Ю. Федьковича 10 кр.

На поштову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Бібліотеки“, а по 2 кр. за кож-
ду поодинокую книжочку.

Замовлення приймає й редакція „Буковини.“

Для панів учителів!

INSPECTIONSBERICHT,

Jahresausweis

і Шкільні повідомлення (Schulnachrichten)

є на складі

в друкарні „Рускої Ради.“

Просимо о замовлення.

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень
у Львові в домі „Просвіти“ Ринок 10.

перше і одинове руске товариство асекураційне, обезпечає будинки, скот, господарські знаряди, збіжжє в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках протів шкідливіх огнєвих за можливо найнижшою оплатою.

Дністер розпочав пятий рік своєї діяльності. Фонди „Дністра“ після за-
ключень рахункових з днем 31-го грудня 1896 виносять: фонд основний 50,000 зр., фонд резервовий 54731 зр. 04 кр., резерва премій 34737 зр. 03 кр., разом 139468 зр. 07 кр.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сейчас по пожежі. В 4-х літах виплатив „Дністер“ 1176 відшкодовань в сумі 309.147 зр. 69 кр.

На житє можна обезпечити ся через „Дністер“ після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкращі умови і видає поліси і квіти в руским язикі.

Зголошення о укладенні агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

ДРУКАРНЯ „РУСКОЇ РАДИ“

в Чернівцях.

Перша на Буковині

РУСКА ДРУКАРНЯ

в Народнім Домі

при улиці Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські в мовах рускій, польскій і німецькій.

ДОБІР БУКВ ВЕЛИКИЙ.

Роботи виконує ся скоро, солідно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

Хто хоче мати добру і дешеву МАШИНУ до ШИТЯ,

най удасть ся до мене, то певно не пожалує. Нові продаю дешевше як всюди, а употреблені, ще добре удержані почавши від 20 зр. і то за готові гроші і на виплат. Хто купить у мене нову чи стару машину, за реперацию не потребує журити ся, бо я роблю тую безплатно через цілий рік.

Русини, удавайте ся до мене, бо я також Русин і обслужу Вас по братньому

З поважанням

В. Данилевич,
машинист у бровари Штайне-
ра в Чернівцях, при уз. зе-
лєнїцькій (Bahnhofstrasse) ч. 26.

Пам'ятайте на Народний Дім
в Чернівцях!

Котвиця

Liniment. Capsici comp.

з антики Ріхтера в Празі,
загально признаний знаменитий усми-
рюючий лік на втиранє: по ціні 40
кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всіх
аптеках. Просимо жадати сей загально
улюблений лік просто під назвою
Ріхтера Liniment з котвицею
і приймати з осторожністю лише флаш-
ки зі знаком охоронним „Котвиця“
бо лише ті правдиві.
Антика Ріхтера під золотим левом у Празі.

ПОЇЗДИ ЗЕЛІЗНИЦЬ

від дня 1-го мая 1897 після часу середно-європейского.

Відходять з Чернівців						приходять до Чернівців					
до Неподоківців, Снятина, Львова, Відни	819	854	1232	404	1025	з Відни, Львова, Снятина, Неподоківців	1128	320	737	811	610
до Гайбоки, Гадікфальєи, Гатни, Іцкан і Бурду- женів	1148	351	882	—	635	з Бурдуженів, Іцкан, Гат- ни, Гадікфальєи, Гайбокої	—	809	1212	350	1000
до Садагури, Бояна, Но- воселців	645	430	—	—	—	з Новоселців, Бояна, Са- дагури	—	1113	950	—	—
з Глібоки						до Глібоки					
до Карапчева, Сторожки- ни, Бергомету, Межабро- діа	814	535	—	—	—	з Межабродів, Бергомету, Сторожкини, Карапчева	635	1037	800	—	—
Перший поїзд їде на шляху Бергомет, Межаброди від 1-го марта до 3-го вересня що вівторка і п'ят- ниці.						Перший поїзд їде на шляху Бергомет Карапчів тільки в понеділок; другий поїзд на шляху Бергомет-Межа- броди тільки від 1. липня до 31. вересня що в понеділок і четверга; третій поїзд не їде в понеділок.					
з Гадікфальєи						до Гадікфальєи					
до Радівців	610	1003	228	612	805	з Радівців	542	855	115	530	747
з Гатни						до Гатни					
до Качики, Гурагумора, Вами і Кімполонгу	1010	201	—	—	—	з Кімполонгу, Вами, Гура- гумора, Качики	1258	625	—	—	—
з Іцкан						до Іцкан					
до Сучави	327	630	1009	216	718	з Сучави	442	842	130	630	837
з Вами						до Вами					
до Рус-Молдавиць	346	647	913	1132	250	з Рус-Молдавиць	842	1259	204	322	545
Поїзди їдуть від часу до часу. Розвідати можна на станіях Вама, Драгоми і обох Молдавиць.						Поїзди ходять від часу до часу. Розвідатись мож- на на станіях Вама, Драгоми і обох Молдавиць.					
з Карапчева						до Карапчева					
до Чудина н. С.	854	1007	615	—	—	з Чудина н. С.	555	550	—	—	—
Перший поїзд їде що в понеділок, другий з винятком понеділка, вівний кожної днини.						Перший поїзд їде що в понеділок, другий з винятком понеділка.					

□ поїзди вівнічні; * поїзди особові; без знаку поїзди мішані. Час середно-європейський їде о 46 минут пізніше від чернівецького часу; нічний час рахує ся від 6 год. вечором до 5 год. 59 мин. рано і зазначає ся підчеркну-
тим хвилю.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовського.

За редакцію відповідає Осип Маковей.

ЧАСОПИСЬ
для
руських родич.

Виходить щодня
крім днів по-
недільних і свят.

БУКОВИНА

Редакція і адмі-
ністрація в Чер-
нівцях ул. Пе-
тровича ч. 2.

Передплата
10 зр.

Вісти політичні.

Славянський християнсько-народний Союз, до котрого належить шість наших послів, зібрався був по замкненню ради державної в четвер на засіданні під проводом пос. Барвіньського. Парламентарна комісія більшості узяла себе на час ферій парламентарних неустаючою а председателі клубів більшості творять субкомітет, котрий має наглядати за всіма політичними подіями в тім часі, щоби не допустити правительству до розбиття парламентарної більшості і творення нової з виключенем котрої небудь з дотеперішних груп. Славянський Союз ухвалив, щоби три председателі (Барвіньський, Булат і Шуєтерніч) були за час ферій в тісній контакті а в важних справах покликували до поради парламентарну комісію Славянського Союзу. Рішено також, що одна з трьох груп (Русини, Хорвати, Словінці) не може предприняти ніякого важного кроку політичного без взаємного порозуміння з іншими групами. Тим способом обезпечено тривалість дотеперішньої більшості парламентарної і виключено всяку можливість заходів, щоби н. пр. втягнути до більшості парламентарної Штайнвендеріанів коштам Словінців, або Італіанців коштам Хорватів.

По кілька-тижневім відпочинку мають розпочати ся угодові переговори межі Че-

хами а Німцями. Німці за перше укліве угоду кладуть відкликано язикових розпоряджень. Они мали вже виготовити навіть свою програму язикової рівноправности. Німці годили би ся на такий проєкт: чеське королівство мало би поділитися на три округи, а то чеський, німецький і мішаний. В чеській окрузі мав би бути чеський язык урядовим так в урядованю зі сторонами як і в внутренній службі, в німецькій окрузі німецький, а в мішаній окрузі обовязувати би видані язикові розпорядження. Крім того міг би кожний Чех вносити в німецькій окрузі чеське подане і жадаати полагодження справи в чеській мові а таке само право мали би Німці в чеській окрузі. Суди другої інстанції мають поділитися після населення на чеські, німецькі і мішані.

В тій справі на зборах молодіжескої партії в Краєвім Градці сказав посол Кайцль між иньшим таке:

„Ціла політична ситуація крутиться ся тепер около розпоряджень язикових. Они суть на мій погляд справою великого значіння. Надармо викидали ми їх через три-цять літ. Они означають, що нині надано чеському языку в чеській королівстві знову то становище, яке ему належало ся від 1627 р. Перед сим роком мав чеський язык в нашім краю виключне значіння. В 1615 р. ухвалив був сойм постанову язикову, в котрій хотів знову надати чеському языку виключне право, але Фердинанд II видав нове розпорядження, котрим побіч чеського языка заведено також і німецький

яко рівноуправнений. Від сего часу посував ся розвій становища нашої мови не наперед але взад. Упадок нашого народу довів до того, що законну постанову забули і німецька мова розпаюшувала ся щораз більше. Так стало ся, що чеська мова знайшла ся в 1848 р. в публичних урядах в дуже прикрім положенню. В тім році зроблено дещо для вернення їй назад її прав, але ті щезли відтак в ері абсолютизму.

Угода з 1890 р. мала ту хибу, що в ній управильнено все, лиш не головну точку — справу язикову. Вага теперішних розпоряджень язикових лежить в отсих трох точках: 1) що чеські подання не лиш мають бути по чеськи залагоджувані, але урядоване мусить переводити ся по чеськи в цілім ході справи; — 2) що і у внутрішній службі, де нема подань партій, чеська мова має бути рівною і рівноуправненою з німецькою; — 3) що всі урядники мусять знати обі мови. Се діло означає велику реформу і стоїть в тісній звязи з нашою державно-правною реформою.

„Правительство гр. Баденіого мало первістно намір видати скорше розпорядження язикові. Уже в хвили, коли гр. Бадені станув на чолі міністерства, мав він кріпку волю видати справедливе розпоряджене язикове, але деякі обставини не допустили до того і через то стало ся, що оно якимсь родом переговорів межі нашою партією а правительством увійшли ніби то в якусь звязь, хоч ті переговори ані формально не закінчили ся, ані не пере-

На вахцімрі.

(Далше.)

Шість літ минуло з того часу. Я знов писав в канцелярії тісній, темній, задушній, до сьвіт подібній до тюремної вахцімри. Але се не тюрма. Ні, храни Боже! магістрат ставіславський — а писав у реєстратурі. Та тісна задушна, темна через ліжки записаної бібули реєстратура переходує всі акти від 30-их років. Очевидно не напері історичної літературної стійности, бо ті, о скільки не розібрали їх злодійські руки та не спалили сторож у гробі, лежать собі порозкидані у міській „бібліотекі“, котра знов містить ся не упорядкована на полицях не замкнених в „старій“ сали зседаць, де по підлозі в суміні з книжками валяють ся н. пр. таріни з написом „Ulica Zabłotowska“, бо є замінили на „Ulica 3-go maja“, старі ліхтарки, галбарди і т. д.

Ту, в реєстратурі переходують ся акти справ чисто міського життя: поліцій, адміністрацій, торговлі, податків, і т. д. Найстарші шпиргалки за те, що они писані по німцям, як і для того, що суть ключем до недавнього обманства, котрим збогачували ся батьки міста на шкоду громади, покутують в темній комнаті за залізничними дверима і як Попеліди віддані минам і щирам: свідків розізнаювали ся в моїй канцелярії. Одні есцикулами зложені на полицях від підлоги аж до стелі, витягають вогність стін

ніколи необмітаних. Фасцикули, як інфантерія в синій уніформі, з сірими вінетами як вилогами і знов старанніші зміж них з висока, знід стелі глядять в низ меланхолійно, сумно, повиті порохом і навутиною; але і молодша генерація з туги за сонцем сумовито-поважно виглядає.

Пайки з перед двох літ, накріті лише теками, лежать лавою на підлозі, лишачи вузку стежку до переходу. Не раз їх потрутять прохажі, то пересунуть, або і кинуть, тому они білі чекають авансу на полицю.

Торічні гріють ся до сонця на вікні по 500 в одній вязці і не дають отворити вікна, хіба „оберліхти“ — они в погідні дні найгірше доскудали мені, а наймолодше покоління, сегорічне, глотить ся на столі. Правдиво свобідно, неповязане залагає увесь просторий стіл, не почувачи свого лиха, що ось-ось я їх почну вказати, винихають мене з стола на край, на край так, що я чим раз то менше маю місця до писана.

Та на біду додали мені шунашництво і се мені пригадувало все тюремну вахцімру. Бо я вийти займав ся арештантами, котрих понад 70 місячно переходило через мої руки.

Моя функція полагала в тім, що ставіславський кримінал та новітовий суд присилають магістратові шунашників до початкового, а нинішній станції шунасові так званих „Zagabgel“ до дальшого шунасованя на їх місце приналежности, але що транспорт не все зараз може наступити (н. пр. якась громада не признає ся до арештанта і треба аж торгувати ся з нею), тож

треба було бути касиром тих шунашників, коли мали свої гроші, або вижебрувати для них з міської каси гріш на страву, а відтак на транспорт.

З тогож всього така мені користь, що я зблизька приглянув ся і спізнав, що то по урядах значить закон, параграф устави. Не говорю о иньших примірах, але коли я хотів з арештантами обходити ся по людськи, коли я в яким случаю строго примінив параграф устави, коли поважив ся викзати котрого до пайки, або видав его власний гріш на поживу для нього, а не відложив на дорогу, то все-я стрічав ся з докором начальства. Заодно чув я:

— Нема фондів — або

— Ет, що ваш параграф мене обходить?

— Так, але на що є гроші? Куди дівають ся? І на що є параграф?

14-го марта після виказу дирекції закладу варного мав прийти до відшунасованя Стефан Бегус і я підчеркнув нотатку, записану в увазі, що его треба відставити перед комісією до військової браки. Само ім'я Бегуса не могло мене заінтригувати, аж коли 1/10 зрана станув він передо мною, приведений дозорцем, пізнав я в ім'я його Франца з тюремної вахцімри, з котрого канітан N. був вдоволенай, але пізнав, що помилав ся, бо ото...

Я в свій час надто ним займав ся, щоб мав його тепер не пізнати мимо переміни его імени та немічного, жебрующего виду. Колісє хоч

дені в своїх практичних наслідках. Що розпорядження мовні могли бути видані, єсть се у великій часті заслугою становища, яке правительство гр. Баденіого заняло і досі займає. Становище то лежить в тім, що гр. Бадені більше як всі інші тішить ся довірем і кріпкою позицією у монарха і що він в обходженю з людьми дуже зручний і досвідний.

„Відтак гр. Бадені не увійшов до правительства яко репрезентант тої бюрократії, котра панувала досі в централістичній Австрії, лиш яко Поляк, не опанований пересудами пануючої досі традиції. Та й то не тайна, що гр. Бадені від самого початку рішив ся був оперти своє правління на репрезентатив чеського народу.

То суть ті преміси, з котрих вирости розпорядження мовні. Добре їх вражінє затерли, бодай на хвилю, інструкції перекладені. Не була в тім зла воля гр. Баденіого; я гадаю, що то скорше хтось кинув ему той „волос“ в юшку. Треба буде як найточнішою практики зі сторони властей, заким ми тим розпорядженням знов так повіримо, як первісно.

То, що правительство спотикнуло ся, було причиною, що ми у внутрішній політиці через два послідні місяці віддалили ся були від тої лінії, яку гр. Бадені означив. Другою, важнішою причиною була опозиція Німців, котрих найбільше то розярило, що они будуть мусіти учини ся по чеськи, і в тім показала ся знов їх любов для дурниць, їх короткозорий радикалізм. Гр. Бадені хотів з часом утворити більшість, до котрої увійшли би також німецько-ліберальні власителі більшої посілости, але ті не мали досить відваги і самостійності, щоби бути справедливими для розпоряджень мовних і так стало ся, що замість первісної комбінації що-до більшості, виїшла більшість оперта на звійній адресі. Ся нова більшість значить уже великий успіх для нас, але їй бракує ще не одного, іменню же кріпкої охорони для наших спеціальних чеських жадань. Може бути, що з часом буде она і то мати, але може бути що й ні.

Пое. Кайцль не хотів даліше запускати ся в якісь предсказування на будуч-

ність, а зазначив лиш, що чим раз більше виростає переконання, що буде потреба ревізії централістичної конституції, а Чехи не повинні тому розвоєви перешкаджати, лиш старати ся его піддержувати, щоби то осягнути, до чого стремлять.

Борба против мовних розпоряджень почала ся на ново зїздом німецьких мужів довіря в Берлі. На зїзді тім брало участь понад 3000 учасників так лібералів як і націоналів. В резолюції, прийнятій на тих зборах, заявляють Німці, що мовні розпорядження є першим кроком до розкладу Австрії, що они виключають Німців від всіх урядів в Чехах і на Мораві, проте звивають всіх німецьких послів, щоби з енергією і витревалістю бороли ся о поверненє німецькому населеню его прав і о усуненє мовних розпоряджень. Доки існують мовні розпорядження — говорять деякі бесідники, — не вільно Німцям входити в які небудь угодові переговори, і запевняли, що в новій сесії опозиція за помочию обструкції не допустить до угоди з Уграми, до ухвали бюджету, а навіть унеможливить доставу рекрутів.

Рускі радикали.

У Відні почало ся 7. с. м. віче соціалістів. З руских послів взяв участь п. др. Ярославич. П. Дашинський реферувал о парламентарній діяльності соціалістів і сказав, що соціалісти не мають ніяких взглядів для теперішнього правительства і для парламентарної більшості і що в будучности прилучать ся також до кожної обструкції, коли буде ходити о те, щоби повалити правительство або ослабити більшість. Партия его годить ся на ревізію конституції, але жадє, щоби та ревізія відбула ся на основах соціально-демократичних. Адлер, жад, говорив, що соціалісти мусять вести борбу против священства, мілітаризму і в напрямі охорони робітників.

Дня 10. с. м. делегати руских радикалів пп. Ярославич і Вітик зложили сїдуючу заяву:

„Ми (рускі радикали) стоїмо на ґрунті програми соціал-демократичної партії. Організація руских радикалів є на-генер-самостійною, нашою областю агітаційною є руске селянство, а его спеціальні відносини вимагають кончею відмінної тактики. Дякують хочемо піддержати само-

стійність партії, але бажаємо вступити в дуже тісний контакт з соціал-демократичною партією і будемо все готові в поодиноких практичних случаях з нею спільно поступати, порозумівати ся з єї зарядом партійним, як також відповідати вимогам до нас зверненим. (Браво!)“

По тій заяві встав соціаліст-Поляк посол Дашинський і — після „Arbeitet Ztg.“ — сказав таке:

„Особливі обставини руского селянства вимагають такого становища рускої радикальної партії. Крок, який она тепер зробила, є кроком наперед, і подає напрям, в яким сесь партія від тепер мусить йти і буде йти. То ще лиш kwestія часу, коли рускі радикали почнуть себе такими сильними, що виступлять всі против дрібних спорів національних так само енергічно, як ми. До того причинило ся чимало також наше теперішнє становище що-до інтернаціоналізму. Позвольте-ж мені супротив сего висказати найщирішу радість і погратулювати руским радикалам до сего їх кроку. (Оплески.)“

Від себе помістила Arbeiter Zeitung такий коментар:

„Заява, яку зложив посол д-р Ярославич в імені радикальних Русинів, має для нас велике значінє. Она оголошує заневиленє найтіснішої дружби з соціальною демократією. Борба руских радикалів, яку они провадять против національних і економічних угнітників, против польських шляхтичів, може пояснити і оправдати тоту зволікаючу тактику. Але мимо того заява сесь є величезним кроком в розвоє сего пригнобленого народу, а недалеко вже той час, коли і заступники руского пролетаріяту опинять ся в таборі інтернаціональної соціал-демократії.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 11. червня 1897.

Льосовання. При льосованю державної лотерії добродійної голівна wygrana 150.000 карон приваля на ч. 209.412, друга wygrana 15.000 карон на ч. 176.564, трета wygr. 5.000 зр., на ч. 143.166, четверта 4.000 зр. на ч. 274.691, пята 3.000 зр. на ч. 233.881, шеста 2.000 зр. на ч. 181.591, сьма 1.800 зр. на ч. 259.058, осьма 1.600 зр. на ч. 27.523, девята 1.300 зр. на ч. 217.431, десята 1.000 зр. на ч. 8.847. По 500 зр. приваля wygrana на чч. 54.193 і 218.146, по 200 зр. на чч. 38.272 46.028, 216.399 і 255.526, по 150 зр. wygrali числа 124.219, 126.896, 159.794, 181.018, 202.719, 212.678, 248.436, 269.303, 279.650 і 285.483. — Крім повисених вильосовано численні дрібніші wygrani. Наша редакция на запитанє готова відповісти, чи чий льос виграв.

змарилий і збідований, та все-ж кременю збудований, рослий хлопчиско, що грозив капітанови, що так відважно йшов до Бригідок і присягав з Кугляром „не дарувати свого“ — стояв передо мною згорблений, з лицем такої краси як тюремні стіни, з померклыми очима. З его пертифікату я бачив, що він сидить вже другим наворотом, бо засуджений був на півтора року, а вирочім попередня его 3-літня кара скінчила ся ще перед 2½ роками. Та ніколи було його про що питати, його заперли у вонючу казною маїстратську, а я після полїца вивідатись, коли його приставити перед комісією військову. Аж в полудне казав я Франца привести до себе на гору, а коли полїцай пішов проч, тоді могли ми побесідувати як старі знакомі. Але ми добру хвилю мовчали.

— Ти мене пізнав, Франц?

— Пізнав.

— І шож, тобі немало якоє стрінути ся зі старим знакомим, бачу по тобі?

Він мовчав, а я его жалувал.

— Сідай, Франц, просив я, сідай на те одинокє крісло за столом, а я сяду собі на фєцикули. Як маєш сїно, паси собі, а ту ось, поїдай. Не виждай ся, між давні знакомі.

Він зразу не сів на хліб і ковбасу, водив очима по полицях, але відтак прийняв ся за

їду. І так я розоружив його: їди на столі не стало, але не стало і злоби на лиці Франца.

— Ти казав би ся може гари, переіпросив я, але я не маю.

— Пив я нині вже досить. — Се були перші його слова. — А ви все пишете та читаєте? питав по хвили.

— Ат бачиш.

— Бачу, а як дивлю ся, то мені все приходить на гадку моя доля і спомини з часів, коли я вчив ся. Шож ви ту поробляєте, відколи виїшли „відтам на Галицькім?“ Я розповів ему.

— То з вас будуть ще люди, може будете ще других забирати в тюрму, а ви зо мною говорите, якби я не був арештантом. І не був-би я ним, ой не був би! та шож робити? Сей раз, то я таєм за дурно і исповинно караю ся — завинив сам Кугляр, щоби його земля сьвята не прийняла. Моє нещастє, що як я лиш виїшов на пашу¹⁾ і відся, з дуброви²⁾ (бо я був засуджений на більше, на рік, отже не міг зістати в Бригідках), відшпанакували мене до Льова — віддали мене під дозір поліційний на два роки. Не знаєте, що се значить: се значить, що через

¹⁾ вийти з тюрми на воєну, бо вийти під зиму значить у арештах, вийти на сїбі.

²⁾ Станіславський кримінал стоїть за містом на колишній дуброві

цїлі два роки можна мене держати у сїдчїм. І справді: як довго я перебував у Львові, то більше сидів в тюрмі, чим був на сьвітї. Найарештуютъ було когось, хто коли небудь належав до шайки Кугляра, вже арештований був і я. Або і без того. Раю випустити, сподудив вже знов замикали.

Тоді Кугляр заінікував ся мною так, що не пустив мене йде до роботи. Як не сїдїв я у фурдигарив, або на городєцїм, то він водив мене по шинках, а капітан не хотїв рухати, бо мав инше діло. Описав вислав мене зі Льова. Коли я на зиму вернув, він вже ходив до капітанової кухарки — я сам висїдїв його. Мене почали знов замикати, бо під зиму частїйше лущали ся крадежі, а Кугляр все мене зводив, аж раз паний виговорив ся.

„Видиш, казав, ти мене вже мусиш держати ся, як собака на ланьцуху: ти дурень а я пан.“

Коли так, то будьмо здорові! І я пішов собі геть від нього. Але що зробити з собою? У війську не прийняли мене, бо слабкий, і до трамваю не прийняли. Базали другого дня прийти і я прийшов, а тоді як не визьвірять ся на мене якийсь панок. З болютом мене змішав і замахнувся — хотїв бити, бо поліція сказала йому: хто я. Не в однім ще місци шукав я роботи, просив ся, кляв ся бути порядним чоловіком — дарма!

Інспекційні поїздки. Полковник-бригадир Віктор Штайнбрехер приїхав вчора до Чернівців на інспекцію краю оборони. — Директор фінансовий, радник двору Колячи поїхав вчора на інспекцію уряду податкового і відділу сторожі фінансової до Станіславів. — Надпрокуратор Воронейкий, що приїхав був до Чернівців на інспекцію прокуратури державної, повернувся вчора до Львова.

Повиборчі процеси в Галичині тягнуть ся безпастанно, як сегорічна слота. Зараз по давидівській процесі розпочала ся у Львові розправа проти чотирьох правиборців з Яричева нового, обжалованих прокуратурою о то, що після донесення староства мали они по скінчених правиборах: акидати комісареві виборчому Пшибиславському обманство. Комісар розділив голови, віддані на Сокальського, між двох правиборців того самого назвища, через що мусіло прийти до тіснийшого голосування. Обжаловані рішучо заперечують. Розправу відложено в ціли звизана свідків. Обжалованих боронять: др. Сумпер і д-ри Лесевич і Морґенрот. — В Перемишлі відбуде ся дня 15. с. м. розправа карна проти посла Стефана Новаковського і Сеняка Вітика, редактора „Громадського Голосу“. Оба обжаловані о § 300 зак. кари. То буде вже третя сего місяця розправа в Перемишлі о тому саму провинну. Попередні дві розправи — одна проти Петра Новаковського а друга проти Желяшкевича і господаря Гілета скінчили ся увільненням на підставі уневиновачуючого вердикту судіїв присяжних.

Хто нам відповість на питання, чи селянин більше працює через цілий рік, чи селянка? Який поділ роботи є між ними і чия робота тяжка? Хто властиво веде ціле господарство? Чи селянин справді спихають найтяжшу роботу на жіночу челядь? — Дуже би придали ся нам відповіді на ці питання. Хто нам припіше їх?

Перестанок Берлінці на льокальній залізниці Глібока-Серет отворений від 15-го червня с. р. для обмеженого руху особового і товарного. Бізети і розписки пазукові буде видавати ся за підписізлотою.

„Упадок льва“, драма бомбастичного німецького писателя Ріхарда Фоса, дізнала у Львові не бувалою досі приняти в історії львівського театру. Ось яке справоздане поміщають львівські газети: „Упадок льва“, заповіджений другий раз на четвер, не побачив світла кінетів для недиспозиції — поважаної П. Т. публіки, котра вислала тільки щось 3—4 своїх представителів до театру. Упадок „упаду льва“ був такий ґрунтовний, що дирекція мусіла відкасувати представлення.

Як можна зістати міліонером. Незавно номер в Мельбуурій книгар, що зумів свій

Всюди двері мені показали, всюди мене ганьбили і відкидали ся на поліцію.

Тоді я раз стрів ся з капітаном, як той йшов перейтиє понад пелчинським ставом. Він зразу зламав ся, описав говорив сунокійно, з гнівним хвоб. Розуміє ся лав мене.

— Чому ж ви не платили мені за мій труд? Давчого казали мені за дурию служити? — питає я його. Але він розсердив ся:

— То ти, злодю, ще гроший моїх хотів? А! разрутьсьє ухо! я мав тобі платити?! Смієте лайдацке! Тож ласка, що я взяв тебе на службу!...

А я не сердив ся, не плюнув йому в лице, бо хотів щоб він усю правду почув, і розказав я ему, що власне та ласка мене нещасливим зробила і той бецар, куда він мене запроторив, як я морський голодом утік від нього зі служби.

Капітан пішов, але вернув ся. Сказав мені, що хочби був певний за мене як за себе, хоч би ему Бог сказав, що я поправив ся, він тако-го здохлака, такої каналії, як я, брідить ся, бо я не той давний, звинний Франц — і подав мені милостиню дві корони. Але я коронами поцілюв єто в саме око, а ще і плюнув йому в лице та утік.

(Конець буде).

„бізнес“ в незвичайно добрий спосіб провадити. Будучи ще книгарским практикантом у одного з багатих мельбурских книгопродавців, залюбив ся в дочку свого шефа. А она... полюбила его також. Молоді голубята мали велику охоту побратися — але як ту одержати дозвіл родичів? Вкінці зібрав раз молодень усю свою відвагу і освідчив ся о руку своєї любки. — „Як то, ви, що не маєте і зломаного фенікса, хочете з моєю дочкою женити ся“ — спитав сьміючи ся книгар. — „Хоч не маю, та готов кождою хвили маєток зробити“ — відрік молодий чоловік. — Випробуйте мене! — „Добре!“ — каже принципал по короткім наміслі. — „Я маю 1500 примірників новісти „Зломане серце“. Ніхто єї не купує. Розпродайте єї в короткім часі! — „Згода!“ — і за два тижні не було вже ні одного примірника „Зломаного серця“ на складі. Усю розпродано, а замовлення нові все йдуть. — „Як ви се зробили“ — питає ся принципал — „Розкажу вам се пізнійше“ — відповів таємничо зручний практикант. Аж случайно перекидаючи дивенки в однім з ресторанів і глигнувши на оголошення, вичитав принципал оттаку цікаву оповістку: „Молодий багатий властитель дібр хоче одружити ся. Не ходить ему ні о красу, ні о придане, але о образоване і развитий ум. Перша стріча на бульварі около години 3—4. Знаком буде — повість „Зломане серце“, держане в правій руці. Принципал згорнув часопис, розчислив ся з платиничим, сів на електричний трамвай і за 10 минут був в своїм бюрі. „Ви моїм зятем!“ — кликнув він весело, потресаючи руку заклопотаного жениха.

Сиямський король гостить тепер в Римі. На вівторок дня 22. с. м. установлений его приїзд до Відня. Тут перебуде вехідний король кілька днів. Везе з собою цілу скарбницю дорогих дарунків. Межи єго пакунками находить ся більше як пів сотки великих, окованих скринь, повних золотого і срібного начиня та дорогих ланцухів, призначених на гостинці для князів і вельмож Європи. Найціннійші є призначені для монархів, парадні шаблі у тяжких, золотих піхвах та з ручками, висаджуваними діамантами, рубінами і смарагдами. Вістря тих шаблів з добірної сталі покриті штучною орнаментикою з кованого золота. Для англійської королеви везе король Чузальонскори (так називає ся сиямський владика) начиня до чаю. Збанки, чарки і підставки з золота, прикрашені дорогоцінними камями. Десятками везе король різні касетки, пушки на цукерки, і цигара, оздобні тарелі і великі вазы, все з золота або з дорогої порцеляни. Всі виробы мають особливі, старосиямські форми і представляють цінні окарзи сиямского смаку і індустрії. З Відня поїде король до Будапешту а звіден через Варшаву до Петербурга, потім до Данії і Шведії, вступить до Берліна, відтак до Англії а звідтам до Гаґи, Брукселя і Парижа.

Добрий звичай. В Бретонї є звичай, що удегчує паннам на відданю в спосіб чемний і принагідний завітати женихів о висоті свого віна. Отже в певні дни святачній появляють ся дівчата-відданиці в красивих шапочках, обшитих білими або жовтими пасочками. Число тих пасочків означає суму гроший, яку родичі дівчини приобіцяють виначувати яко річну ренту від віна своїм донькам. Один білий пасочок значить ренту в сріблі по 100 франків, а кождий жовтий ренту в золоті по 1000 фр. річно.

Убийство любки. Ротмістр Боїчев, адютант болгарского князя, замордував у Софії свою любку Анну Сімон, каваріанну співачку в дуже незвичайний спосіб. До сповнення заочину взяв собі двох спільників Новіліча, префекта поліції і одного жандарма. Разом в трійку всїли до того самого передду воза на залізницю, в котрім їхала Анна з Філіпополи до Софії. На знак, котрий дав Боїчев, кинув ся жандарм на Сімонівну і заткав єї уста губкою, намоченою хлїборозформом. Тим способом оголомили єї а золи вже жертва стратила цілком память, викинули єї через вікно. Щоби затерти слід за собою, вибрали злочинні хвили, коли потяг переїздив через міст і кинули безпритомне тіло просто в ріку Маріцу. Справа вийшла на верх через те, що жандарм котрий помагав при убійстві зрадив тайну. Его надто гризла совість та і сподївав ся че-

рез те зменьшеня кари. За причину того убійства подають відношене, яке істнувало межи Боїчевом а Сімонівною. Она була улюбленою співачкою в тінглях в Браїлі, Галацу, Рущуку, Софії та Філіпополи. Паничі, що люблять розкидати гроші свої чи не свої, пропадали за хорошою, стрункою Анною. Она мала всего 25 літ, бо вчасно зачала свою карієру. Знакомість з Боїчевом була вже давня і від не-го мала Сімонівна дитину, котру надзвичайно любила. І за Боїчевом пропадали співачка. Але ротмістр проциндрив на єї забаганки весь свій маєток і тому загадав підреперувати єя фінансово. Оженив ся зі старою але багатою панною і взяв за нею 200.000 франків посагу. Сімонівна не могла ему того дарувати і зробила раз в Софії великий скандал. З дитиною на руках чекала на Боїчева на головній улиці перед книжою палатою. Боїчев надійшов з жінкою під руку а Сімонівна почала обкидати его скаргами і проклятиями. Колиж Боїчев відрізав їй шоретко, она посадила дитину на землю і кинула ся на него, вхопила за горло і почала его душити. Тій сцені приглядало ся багато вибірної публіки софійської. Боїчев постарав ся, що Сімонівну вшлала до Пешту, звідки она походила. Але Сімонівна не могла там удержати ся довго. З туди за Боїчевом вернула назад до Софії. Вїзджаючи з Пешту не скривала перед родичами причутя, що їде може на смерть. Та незадовго отримали родичі вістку з Софії про страшний koniec їх доньки.

Наука, штука і література.

На різні запитання, чи можна вже тепер купувати твори Федьковича, відповідаємо, що досі вийшов лише перший випуск сих творів, а випусками продавати у нас непрактично. Перший том творів Федьковича піде в продаж, скоро буде готовий.

* Залісе, повість Осипа Маковоя, сторін 420, друковану на гарнім папері, оправлену в полотно з витисками, можна дістати в редакції „Буковини“, а від другого тижня і в книгарнях тов. ім. Шевченка і Ставропільській у Львові, за ціну 1 зр. 50 кр., а з рекомандованою пересилкою поштовою 1 зр. 70 кр.

Телеграми „Буковини“.

З дня 12-го червня 1897 року.

Відень. Wiener Zig. доносить: Міністер скарбу іменував головного контролєра податкового Свєраковського і поборию податкового Грегусєсі головними поборцями податковими для обводу службового фінансової дирекції в Чернівцях.

Берлін. З Царгорода доносять, що після присланої Едгем папою денеші до двора заведено вже в цілій Тесалії адміністрацію після турецкого ладу. Адміністрація їде добре. Європейці, які приходять з Тесалії, посвідчають, що поведжене турецьких військ перед побідю, чи по-побіді було в кождім напрямі бездоганне. Нові грецькі поголоски про жорстокість і грабівництво турецьких воєнків та викрадане молодих Грецинок турецькими офіцерами суть тенденційними надумками.

Париж. Вчерашнє засіданє палати було дуже оживлене. Опозиція поставила внесенє, що-би ограничити виключенє посєлів від засідань палати для збереженя їх перед самоволею більшости. Наглість сего внесеня відкинєно 376 голосами проти 110.

Верона. Передвчєра в ночи в долині Капріно лютала ся страшна буря з градом. Засїви і дерева лежать на землі.

Царгород. Другий австрійсько-угорський естаційний корабель „Гум“ виїхав вчора в подорож на Чорне море і забіжить до пристаней Ялти, Севастополя і Одеси. — Четверте засідання про переговори мирові відложено на суботу. В п'ятницю відвіджували себе послы держав.

Пам'ятайте на Народний Дім
в Чернівцях!

Котвиця

Liniment. Capsici comp.

з антики Ріхтера в Празі,
загально признаний знаменитий усми-
рюючий лік на втирання: по ціні 40
кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всіх
антиках. Просимо жадати сей загально
улюблений лік просто під назвою
Ріхтера Liniment з котвицею
і приймати з остерожністю лише флаш-
ки зі знаменем охоронним „Котвиця“
бо лише ті правдиві.
Антика Ріхтера під золотим львом у Празі.

Не залишіть прочитати!

М. ФЛЯЙШЕР

робітня одягів для мужчин

Чернівці, ул. панська ч. 16.

Виготовляє убрания мужескі ці-
сля найновішого крою за ціну як
найдешевшу.

Замовлення з провінції виконує як
найдокладнійше.

Сплата може після умови відбувати
ся ратами.

Цілий одяг для мужчин від 15 зр. в гору.

Заснована в р. 1885-ім.
Лінійні пламі (берігери) від 14 зр. в гору.

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень
у Львові в домі „Просвіти“ Ринок 10.

перше і одинове руске товариство
асекураційне, обезпечає будинки, скот, госпо-
дарські знаряди, збіжжя в зерні і соломі, сіно
в стегах і будинках против шкід огне-
вих за можливо найнижшою оплатою.

Дністер розпочав пятий рік своєї
діяльності. Фонди „Дністра“ після за-
ключень рахункових з днем 31-го грудня
1896 виносять: фонд основний 50,000 зр.,
фонд резервовий 54731 зр. 04 кр., резерва
премій 34737 зр. 03 кр., разом 139468 зр.
07 кр.

Шкоди ліквідують ся і виплачую ся сеччас по
пожарі. В 4-х літах виплатив „Дністер“ 1176 від-
шкодовань в сумі 309,147 зр. 69 кр.

На жите можна обезпечати ся через „Дністер“
після всіх можливих комбінацій в товаристві вза-
їмних обезпечень в Кракові, котро для як найко-
ристішій угоді і видає поліси і кліти в рускій
язиці.

Зголошення о ухвалені агенції в місцевостях, де
„Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

ДРУКАРНЯ „РУСКОЇ РАДИ“

в Чернівцях.

Перша на Буковині

РУСКА ДРУКАРНЯ

в Народнім Домі

при улици Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські в мовах рускій, польській і німецькій.

ДОБІР БУКВ ВЕЛИКИЙ.

Роботи виконує ся скоро, солідно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

Відзначене на краєвій виставі в р. 1894 почетним дипломом
ц. к. міністерства торговлі.

Краєве товариство ткацке

„PRZADKA“

(ПРЯКА)

в Коросні

поручає Пов. П. Т. Публиці свого виробу чисто льняні зв'язні
з доброти, ручно ткані

ПОЛОТНА КОРЧИНЬСЬКІ

від найгрубших до найтоньших веб і біле столове о взорі кистковим і адаманшковим;
також доставляє матеріали на комплектні і найдешевші

ВИПРАВИ СЛЮБНІ.

Замовлення просимо надсилати просто до Коросна (почта, телеграф і станція залізнична в місто).

Прібірки і цінники на жадане оплатно і відворотною поштою. (15—16)

ПОЇЗДИ ЗЕЛІЗНИЦЬ

від дня 1-го мая 1897 після часу середно-європейского.

ВІДХОДЯТЬ З **Чернівців**

до Неполоківців, Святана, Львова, Відни	819	854	1232	404	1025
до Глібоки, Гадікфальви, Гатни, Іцкан і Бурду- женів	1148	351	832	—	635
до Садагури, Бояна, Но- воселиць	645	430	—	—	—

з **Глібоки**

до Карпачева, Сторожки- ни, Бергомету, Межибро- дів	814	535	—	—	—
---	-----	-----	---	---	---

Перший поїзд їде на шляху Бергомет, Межиброди від 1-го марта до 3-го вересня що півтірка і п'ятниця.

з **Гадікфальви**

до Радивів	610	1003	228	612	805
----------------------	-----	------	-----	-----	-----

з **Гатни**

до Бачики, Гурагумора, Вама і Кімполонгу	1010	201	—	—	—
---	------	-----	---	---	---

з **Іцкан**

до Сучави	327	630	1009	216	718
---------------------	-----	-----	------	-----	-----

з **Вами**

до Рус-Молдавиць	346	647	913	1132	250
----------------------------	-----	-----	-----	------	-----

Поїзди їдуть від часу до часу. Розкладати можна на станціях Вама, Драгоша і обох Молдавиць.

з **Карпачева**

до Чудина н. С.	854	1007	615	—	—
-------------------------	-----	------	-----	---	---

Перший поїзд їде що понеділка, другий з вивізком понеділка, нічний кожної днини.

приходять до **Чернівців**

з Відни, Львова, Святана, Неполоківців	1128	320	757	811	610
з Бурдуженів, Іцкан, Гат- ни, Гадікфальви, Глібоки	—	809	1212	350	1000
з Новоселиць, Бояна, Са- дагури	—	1119	950	—	—

до **Глібоки**

з Межибродів, Бергомету, Сторожкини, Карпачева	635	1057	800	—	—
---	-----	------	-----	---	---

Перший поїзд їде на шляху Бергомет Карпачів тільки в понеділок; другий поїзд на шляху Бергомет-Межиброди тільки від 1. липня до 31. вересня що понеділка і четверга; третій поїзд не їде в понеділок.

до **Гадікфальви**

з Радивів	542	855	115	550	747
---------------------	-----	-----	-----	-----	-----

до **Гатни**

з Кімполонгу, Вама, Гура- гумора, Бачики	1258	625	—	—	—
---	------	-----	---	---	---

до **Іцкан**

з Сучави	442	842	130	630	837
--------------------	-----	-----	-----	-----	-----

до **Вами**

з Рус-Молдавиць	842	1259	204	322	545	905
---------------------------	-----	------	-----	-----	-----	-----

Поїзди їдуть від часу до часу. Розкладати можна на станціях Вама, Драгоша і обох Молдавиць.

до **Карпачева**

з Чудина н. С.	555	555	—	—	—
------------------------	-----	-----	---	---	---

Перший поїзд їде що понеділка, другий з вивізком понеділка.

□ поїзди поштові; * поїзди особові; без знаку поїзди місцеві. Час середно-європейський їде о 46 минут від червоного часу; нічний час рахує ся від 6 год. вечером до 5 год. 59 хв. рано і означає ся підчеркну-
тим минут.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовського.

За редакцією відповідає Осип Маковей.

ЧАСОПИСЬ
для
руських родив.
Виходить щодня
крім днів по-
недільних і свят.

БУКОВИНА

Редакція і адмі-
ністрація в Чер-
нівцях ул. Пе-
тровича ч. 2.
Передплата
10 зр.

„Мракобєсїє“.

В числі 122-ім *Галичанина* читаємо:
„Согласное поступованье старорусской и народоуказной партии въ дѣлах община-родных было и есть не на руку не только польскимъ политикамъ и польской печати, но также новоземцамъ и радикаламъ. — Починъ краевого русскаго комитета къ празднованію предстоящаго въ 1898 году 50-лѣтняго юбилея освобожденія отъ панщины и начала возрожденія Галицкой Руси вызвалъ опять въ радикальной и новоземской группахъ признаки сепаратизма“.

„Первий голосъ въ семъ мракобєсїи противъ „ренегатовъ“ имѣеть трилистникъ: „Буковина“, „Народна Часопись“ и „Руслан“, а потомъ польскія газеты. Именно „Буковина“ первая приноситъ статью противъ „кацапів“, втора „Народна Часопись“ повторять ту статью дословно, а третій „Руслан“ преподносить ю в несмѣненіомъ видѣ своимъ читателямъ“.

В тѣм, що галицкі часописи повторяють статі *Буковини*, добачує *Галичанинъ* одну команду для згаданих трьх газет. Але з тим, що і радикали, ті самі радикали, що минушого тижня у Відні при-стали до соціалдемократів, годять ся з нами в погляді на національну ідею, *Галичанинъ* не може собі дати ради і кру-тить. Чінає ся слів Франка, як паний плота, і, забуваючи на всю его двайцять-літню роботу для народу, будує свою те-орию на леді. Радикал і клерикал, Франко і Барвінський, оба згідні в поглядах на москвофілів — кому се нині в Галичині може в голові помістити ся? Се щось

невидане, не чуване... після кацапської лєогіки!

„Одна команда“ — каже ще! А вжеж, є одна команда і повинна бути. Комендантом є національна ідея і ми єї слухаємо. Дисципліни не дамо нарушити і всяких дезертирів будемо карати при-людним позорищем, поки відійде їм охота покидати народний прапор.

Але під сим нашим спільним комен-дантом чотири войки: Буковина, Народна Часопись, Руслан і Громадский Голос — зовсім не з одної і тої самої „бранжі“. Се вже хіба той, що в войску не слу-жив і на котрого напало „мракобєсїє“, не може пізнати войків по вилогах та по узброєню. У всіх тих газет зброя не одна, хоч комендант один: рідний нарід.

Поступ днєвникарства.

В 122-ім числі *Дѣла* в статі про ося-гнені результати роботи Русинів читаємо між иньшим:

„Політичну акцію Русинів підирало руске днєвникарство, котре в єім році по-ступило наперед. Були люди, що заповіда-ли нашому „Дѣлу“ убуток передплатників через появленє нових субвенціонованих ор-ганів, з котрими конкуренція під виглядом дешевости для часописей, стоячих тільки о власних силах, мусить з гори вважати ся виключеною. Однакож „Дѣло“ не тільки не стратило передплатників, але ще зиска-ло, і можемо поведичати ся, що ще ніколи не малисьмо тільки передплатників, як сего року. А нова популярна газетка „Свобода“, посвѣчєна політичним і економічним спра-

вам, станула відразу на такій висоті і зеднала собі таку симпатію, що можемо мати добру надію на дальший єї розвій.“

Поступ руского днєвникарства дуже важний обяв. Треба лиш ту сказати, що се на політичні газети розширив ся понят, хотий ще не так дуже, щоби талановиті молоді письменники відважали ся спуститись на днєвникарський хлїб, а літературні газети загибають або ледви дишуть. Але добре їй то, що Русини читають щораз більше по-літичні газети.

Видавати політичні газети можна дво-яко: або потурає ся блудам зле вихованої (під суспільним взглядом) своєї публики і, пізнавши єї склонности, пише ся так, як би она була найліпша і наймудріша на Руси; або втикає ся їй єї похибки і склон-ности в намірі виховати єї. Один і другий спосіб має своє оправданє; на першій спо-собі можна робити інтерес, він дає спро-могу жити кільком політикам і днєвника-рям; другий спосіб менше поплатний але посуває справу народну наперед.

На перший спосіб видають ся у нас тепер *Дѣло* і *Галичанинъ*. Їх попередники і они самі виховали публіку гупо, але те-пер можуть уже покликувати ся на думку публики, як на опінію публічну, хоч та опінія то опінія їх а не публики. На дру-гий спосіб видають ся *Буковина*, *Руслан* і *Громадский Голос*. Кожда з тих газет має виправді своїх прихильників, але має про-тив себе (особливо в Галичині) більшість інтелігенції, захопленої *Дѣлом* і *Галича-нином*.

З того ще не виходить, аби в данім випадку газета, котра має найбільше не-редплатників, могла казати, що се дє ся тому, бо єї політика найлучша. Німецькі

На вахцимрі.

(Романъ.)

Пішов я на Мазів¹⁾ та найшов там Кугляр. Я справді не міг вже без нього жити.

— А видий брата. — казав він мені. — Нащо було роги показувати? І щож тобі з то-го? А як я тебе тепер не потребую? Він по-радним хотів бути. Ой, брате! хто в одній квітці з Кугляром сидів, той вже не згине сво-єю смертю.“

От сьвѣту правду тих слів бачите на мені. Кугляр через своїх льдих виробив для ме-не службову книжку і то на імя Стефана Ве-гу-са та примістив мене в броварі Грудз.²⁾ Однак не винустив мене зі своїх кітків, сказав мені, що най я поважу ся не слухати його, так ді-знають ся у броварі: хто я.

І я таки пішов до бровару: хотів зложити гроша та втікати десь у світ, а з Кугляром так для суноюю лиш добре жити. Але я мало заробляв, а більше тратив, бо Куглярівцї або і сам Кугляр захоплювали мене, як лиш показав

ся у Львові, а впрочім я сам вже через їх ком-панію научив ся шити.

Та під конєць зими „упав льос“ на ка-пітана. При кінци карнавалу спровадив мене Кугляр до Львова і ми справили собі пущєне. Ех, коби ще одно таке!...

Ві второк взяв він мене на Смоу³⁾ куни мені чорний „запуг“ і казав, що підємо на бал „під Дембем“.⁴⁾ Але вечером повів мене на „но-вий сьвіт“. Де ми йдемо? Прийшли ми коло ка-пітанового діжка.

— Тепер упав льос на твого пана — ка-же мені Кугляр.

Я задрожав, а він сьміє ся з мене. — Та-кий ти Кугляра брат? Язнє бачу дучиний маєш як розум і відвагу. — Пішли ми у шинок і пи-ли коротко, але багато мочних трунків. Я набрав відваги і ми пішли прямо на капітанове по-двірє.

— В котрім покою вас? — Я показав єму. — Там, де крати у вікні, правда? Ну, то берім ся до ось того вікна. Не бій ся, око німе.

І вікно справді було німе, не бренькнуло навіть, а вже лежало єперте на паркані. Кугляр забрав з-під корча гаки, дручки, цук вітрихів і

ми вїзли до середниї. Двері до капітанового кабінету треба було висадити. Каса була прико-вана до підлоги, але Кугляр раз-два з оковами впорав ся. І аж тепер я побачив, що значить Кугляр. Показав він на стіл набитий револьвер, виняв зїд поли верету, засилив пшпаг в іглу і ми знаву мені добре вертаймівку стали об-шивати веретою. За тим понесли ми єї в єйні, а Кугляр виняв з кишени ключ і отворив вхо-дві двері. Я бачив, що у него значить пригото-вити ся до „дїла“. Мені казав він уважати, чи не надїдуть єспереси Тушиньского, а сам вернув ся в комнати капітаньства. Не довго я ждав на єспересів, лєчу оновістити Куглярови і умираю зі страху, бо чую бразк шаблі і бачу капітана. Але се був Кугляр, він не лиш передів ся у старий мундур капітана, але і обголав лице та почорнив вус. Мені казав зараз заторгнути у етажєний з міжка коц єзінєне цивільне одїне і дав насок етажєнати клунок. Як єспереси заїхали на подвірє, він перше всього вислав мене до них і велїв їм повісти: „Пан капітан кажуть, що ви є драби і батяри, коли так пізнє прїїздите,“ а потому позволив винєсти єврийю на віз. Як они вже мали рушити з місця, винїшов він на ганок, побряскав шаблею по східках і післав їм через мене 4 шїстани на пиво та велїв їм посїнжати на дворєць. Зараз потім замкнув входові двері і дав мені ключ від них та велїв гнати в місто

¹⁾ Передмієте львівське за лєвчаньскою роги 1906.

²⁾ Прж трактї з Винник до Львова.

³⁾ Улиця тандити на Криківєскї.

⁴⁾ Славний пролетарський шинок при улиці Смо-ничий.

Extrablatt-и, що полюють на глупоту людску, мають ще більше передплатників, але ніхто не вважає їх міродайними. А сягнувши в історію, бачимо н. пр. що в свій час Галілеї стояв сам зі своєю теорією про оборот землі довкола сонця, — вся публіка була против него, спалила его на костирі, хоч таки его була правда, а не публіки. Против всякої сьвіжої, ясної думки стає кожда темна публіка сторчаком, поки не прийме її з літами.

Коли з того боку брати поступ нашого журналістства на розвагу, то як нема чого репетувати на то, що хтось на журналістві робить матеріальний інтерес (добре, що вже і в нас є такі „промисловці“, тільки нехай не вважають себе чимсь иншим, лише промисловцями), — так нема причини обурювати ся на газети, що не йдуть публіці під лад. За ними більше чистої совісті, як за промисловцями журналістськими...

Волох про нашу мову.

В „Buk. Post“ з 13. с. м. читаємо:

„Злорадно констатує *Буковина*, що тимчасом перестала виходити „Gazeta Bucovinei“ і називає (де?) „Buk. Post“ її наслідницею; глузує собі, що волошка інтелігенція більше знає німецьку мову, як свою рідну. Також незде. Інтелігентний Волох не є ворогом Німця і радо присвоє собі его мову; але се очевидна брехня, що Волох з тої причини занебдує свою власну мову. Протівно, він любить її і боронить, як найдорожчий скарб. Коли ж *Буковина* ставить ся в тій справі на становища занесеного тут руского народоветва, що у них чогось подібного нема, то ми тому не дивуємо ся. Хто вчить ся мови тих народоветів, той не вчить ся жадної рідної мови матерної, тільки мішанини слів і виразів, зібраних з усіх країв. Тяжко приходить ся рускій

дитині на Буковині навчити ся сеї мови, котру пізнає що-йно з букваря; тому далеко тяжше ему як Волохови навчити ся німецької мови“.

На се наша відповідь Волохови така: Горетці Волохів не рівняти ся з нашим великим народом! Волохи мусять ще довго працювати, заким дійдуть бодай до того розвою, до якого ми вже дійшли мимо страшного гнету на всіх землях руских. Ані в Румунії, ані в Семигороді, ані на Буковині Волохи не витворили ще й такої культури, яка вже у нас є. Що-до мови скажемо, що всі народовети-Русини говорять і пишуть однаково зрозумілою мовою для народу; тимчасом Волохи, котрих мова зложена пів-на-пів із славянських слів, чим раз дальше відходять від народної мови, заступаючи славянські слова латинськими і французькими, — і „перечистили“ вже свою мову так, що волошкий селянин не розуміє волоської книжки, хоч би популярної. Се факт, о котрім ми мали нагоду пересвідчити ся на самих волошких селянах; се факт, котрий потвердять і волошки сьвященники і о котрім говорять ся часто і всюди. Як Волохи задивляють ся на таке чищення мови, се їх річ; але їм до нашої мови мішати ся засі! В тім ми судї, а не волошки політики.

Що волошка інтелігенція радше вчить ся німецької мови, як рускої, се „Buk. Post“, котра так вічно говорить про мирне пожитте Волохів і Русинів на Буковині, повинна ганити а не хвалити, і то власне в інтересі того краю, котрого добро їй лежить їй так на серці. Чи скорше чи пізнійше, а до того дійде, що в висших школах наших будуть учити рускої і волоської мови на те, аби більше зблизити оба народи; — для того плиткий оборонець германізації в „Buk. Post“ міг би що найменше вкусити ся в язик, як плести небиліцї, ad usum Delphini.

Русини в Бразилії.

Американська *Свобода* подає цікаві вісті про руску колонію Прудентополіс. Тепер вже не приймають Русинів до Бразилії. Посланих, що приїхали були до Парани ще на кошт держави в р. 1896, помістили коло міста Понта Гросса. До того міста треба їхати з Куритіби (столиці) 9 годин залізницею а відси на саму колонію ще є добрий день дуже лихого дороги возом серед відвічних лісів. Колонія галицьких Русинів називає ся „Nova Galicia“. Ту мали наші люди з початку ще гіршу „голицію“ як в старій „Галиції“! Народу зіхало ся тьма — самі Русини і трошка латинників, що говорять по руски — а уряд не мав тільки грошей, аби то все прокормити і виміряти їм ґрунт чи власність ліс. До того ще урядники бразилійські страшні злодії і дуже ліниві, то деякі наші люди чекали і по році на вимірене „шаєрів“.

В грудні 1896 р. звидів ся колонію австрійський консул з Куритіби н. Поль. Він говорить і по нашому, бо є буковинський Німець, тому як довідав ся від людей про злі поради в уряді, скаржив ся на то до начальника, але чи то багато поможе — не знати. Все таки вже вимірили всім ґрунти.

Від 27. цвітня до грудня 1896 р. осіло на сій колонії 7.200 осіб (Русинів) т. е. тисячу двіста родин. З початку була страшна біда і безголове. До 26. грудня умерло 62 людей старших і 387 дітей, особливо найменших.

Колонія та займає квадрат, п'ять миль широкій і довгий. В лісі пороблені стежки — коліс дороги — і що 200 метрів є хата осадника. Пай (лот) має 40 наших моргів (25 гектарів). В середині тих уліць є ніби місто: уряд, склепи. Найближні лоти захопили тутешні богачі. Деякі з найдавших уліць покинули свої лоти, бо в браку комунікації не можуть жити так далеко від осередка. Ті кочують в шаласах з бамбусу і пальмового листа, разом з тими, що ще були не дістали лотів. Між ними страшна нужда. Ратують ся зарібками коло доріг на колонії, як і всі колоністи, але ті зарібки не великі і то на квітці до склепу. Також збирають по лісах листе гербати „herba mate“ і продають до фабрики. Тяжко бідуючи, чекають літніх часів. Хати побудовали собі нужденні, як би які цигани, хоть ту повно великого дерева (аравкарий, імбуї і т. д.) То здає ся винна тому і недбаість. Силать на сухім листі, по кілька душ на купі, в задусі в своїх курниках. В тих нужденних хатах найбільше хорують.

за фіякром. Я-ж мав сїсти прямо у трамвай і шукати його на пероні. Там я справді найшов славног ватажку, як в тій сидів на лавочці і очідав мене, а мав уже куплені білети і вручив мені один.

„Ми не їдемо до Кракова — повсаяв він мені „їдемо просто до Відня, тільки у Кракові мусимо добре виміркувати, яким потягом найлучше утечи. Але чому-то Антої нема?“

А Антої то була капітанова кухарка. Куглярова коханка. І велів мені їти шукати за нею по салях та на коритари. Сі не було, ми ждали ще троха, а єї все не було.

— Знаєш що? — казав Кугляр, — я вже мушу з васою їхати, а ти їди до міста, спровадь Антоєю і найближнім потягом їдте до Кракова. Але ковче, як не з нею, то сам, бо жду вас на двірці в Кракові, як не приїдете першим потягом, таки їду до Відня сам.

Дав мені п'ятинацять левів і п'янінов. В переході я стрів нашу касу: пакери везли єї на тачках до вагону, але мені здавало ся, що на ній наклеєна картка Struj, а не Кракан, та я сам собі не вірив, бо могло мені привидіти ся.

Коли я увів до трамвая, нагло прояснило ся мені, що їхати на „Новий Сьвіт“ та шукати там Антої небезпечно. Тоді прояснило ся мені також, що Кугляр мусів мене здурити. Не знав я, що зробити з собою, поки рішив ся вертати на дворець. Але ту не застав я вже нікотрого потягу і не міг мені знати, чи Кугляр не поїхав до Стрия. Рішив ся я ждати ще хвилю та

чекати чи не прийде друга жертва Кугляра Антої? Може тоді знав-би я, що почати: она певно знає, куда поїхав коханок, так всьду за нею до куні і не спущу єї вже з ока.

Але щож дурному! Не хотїлось мені сидіти так, і я став вечеряти та пити. За шклянкою роздумав я, що першим потягом треба мені втікати, бо ту мене жде нещастє. Ледви троха став мені сьвіт крутити ся поперед очі, вже не далеко було потягу — а мене арештували.

Не треба вам казати, що Кугляр звів мене і Антоєю, що білетом до Кракова лише змінив слїд, бо сам поїхав в иншу сторону, що Антоєю увільнили, бо она про его подорож нічо не знала ані про его пляни, а я про Кугляра не згадував у власнім інтересі. Дїстав бим був робів з п'ять, а так мали против мене ключ від капітанових дверей і здогади. На підставі тих здогадів я дістав 1½ року, і в інквізитї сидів пів року, а при розправі не пустив нарі а уст на всі запити.

Так він розповів свою історію, покашляючи, і став байдужно розглядати ся по стїнах, по вікнах.

— А коли я їду до Львова? — запитав як би проснувшись.

— Завтра о 8. їдеш перед комісаріасентерункову, а відтам просто на дворець.

— А чого-ж я маю ставати перед комісією? — питав ся Франц, усміхаючись гірко.

— Як чого? прийшли твої літа, а ти обиватель Австрії, маєш прана в конституційній державі, перед правом ти рівний кождому, тож і обовязки сунротив вітчизни тяжать на тобі.

— Мені того не треба — говорив він, а глум не зійшов з его уст. Мене вже віддавав до війська капітан, потім я сам ставив ся. Тепер не треба вже мені війська, ані надзору, ані поправи, мені не треба вже нічого. То казав я був щось вартий: біли ся за мене поліція, що хотїла мене зробити порадином чоловіком, переслідуючи мене тюрмою, та Кугляр, що хотів мене до своєї банди втягнути.

— Кугляр побідив — сказав я з жалем, — а его хотів я потїшити. Але на дурно.

— Нічого мені не треба вже — говорив люто Франц. Я тепер капітаном і поліції і Куглярови і комісаріасентерунковій харну оттак в вічі.

І він харнував, а на підлозі зачерпонила ся кров сухітника. Він закашляв і далі плював кровю.

Тая кров не скоро засхла, а ще довше слїд єї на підлозі остав і пригадував мені нещасну жертву. . . .

Джонс Лукімович.

Ті, що дістали найдавніше льоти, загосподаровують ся по трохи; палять аїс і садять бульбу, кукурудзу, жито, фасолю чорну і т. д., але ще уцїлине не один місяць, нім діждуть ся ліпшого початкового господарства. На сьвіжих колонїях панує біда через два-три роки, або й довше. Прудентополїст то найсвїжіша руска колонїя в Параї. — В Rio Claro, Santa Barbara, Luseña є вже колонїсти наші по кілька літ — але про них нема докладїйших вістїй.

В Прудентополїс, воздух добрий. Морозу нема в зимі, але і не є занадто горячо. В жива мало що горячіше як в Галичині в жива. Жива перші є ту в грудні. Збіже родить ся наше, так само ярина і овочі подудневих країв, але виноград садять лиш Італїани, наші ще ні! Кїмат є ту дїятого умірковано теплий, бо ту є височина на 1000 метрів над поверхнею моря. 20 миль на північ відси вже родить ся кава, бо там низший край і тепліше.

В сїй колонїї був з початку руский сьвященник о. Антїн Михалевиц з Бучача, що прийїхав був разом з емігрантами з Галичини, але єму єпископ лат. з Куритїби не позволив осїсти на колонїї а казав осїсти ту о. Нїконові Роздольському з Острова, котрого прислав був кардинал Сембратовиц з призначенєм до давнїйшої рускої осади Rio Claro. Очевидно, що такжє було би удержати людям двох сьвященників в одній колонїї і то тогди, коли ще самі люди не дістали були ґрунту і жили лишє з зарібків коло доріг.

О. Михалевиц мусїв вертати назад до краю, бо єму не позволив єпископ куритїбський справляти функції пароха — з причин політичних і для браку порушення від кардинала Сембратовича. — О. Роздольський переїсє ся на колонїю Rio Claro, де є також дуже багато Русинів і то вже давнїше осїлих. — Треба би тепер погадати вже і для Прудентополїс о руского сьвященника і то конче. Така маса народу не може обїйти ся без сьвященника і чей вже зможе дати єму яке-такє удержанє. На одній великій рускій осадї в Agua Amarella (коло Люцєни) править вже від року якийсь штудєрний шваб-лютер, що вміє по руски — богослужєне, похорони і т. н. для кількох тамошних родин руских... і має з того добрий заробок.

Поки-що, нім буде більше руских сьвященників в Бразилїї, повинен о. Роздольський поїхати хоть по-разу до Прудентополїс, до С. Барбара, Люцєни, Аїва Амареїа, Кастелїано (недалєко моря під горами), до осади під Куритїбою і до сьвіжої рускої осади Jangada (Жангада) коло Porto União за рікою Iguaçu. Він повинен дучити всіх тамошних Русинів в одну громаду.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 15. червня 1897.

Центральна комісія для ревізїї катастрофи зїїшла ся дня 12. червня під проводом міністра скарбу Бізїньського. З Буковини беруть в нїй участь вибрані палатою ради державної пп. Стефановиц і Цуркан і покликаний міністерством скарбу радник правительства краєвого Помєсє.

Тарифу для електричного трамваю в Чернівцях прийав вже маїстрат. Тарифа дорога і непрактична. Цїла просторонь від станції Volksgarten до мосту на Пруті подїлена на 12 секцій. За одну секцію установлено оплату 1 кр. в другій класї і 1½ кр. в першій класї. Однак будуть видавати ся білєти тільки на чотири, шість, вісім і дванадцять секцій. Ізда черновєцким трамваем буде дорога, бо пр. у Львові одна секція є довша, як тут установлені чотири секції і коштує тільки 3 кр. в другій і 4 кр. в першій класї, таї само видаване білєтів буде дуже утруднене. Межи тільки секціями тяжко зорїєнтувати ся пасажирови, а назвї і кондукторови, кілько секцій треба платити від одного довільного перестанку до другого, тож вийдуть звідси частї помилки, торги і зажаденя. Оплата за їзду до Прута буде знижена. Що має бути доказом купїлевої їади, ще не знає. Взагалї

проектів є багато а трамвай ще як нема так нема.

З краєвого шпиталю. На місце бл. п. др. Ончула повірено дїловодство секундаря на відділі внутрішних недуг і подученого з ним відділу для хорих на очі др. Писєфови Гербельови. Для убогих хорих на очі ординує др. Гербель в краєвїм шпиталї від год. 7—8 рано а для дїтїй від год. 2—4 по полудни в своїм мешканю (шпиталї краєвїй, навїльон І, перший поверх).

Окружна конференція учительська в Чернівцях вела свої наради від 10—12 червня після порядку дневного, який ми оповїстили в своїм часї. Цїкаві теми, які поставлено на порядок дневний нарад і їх всестороннє опрацьованє референтами та живе занятє учасників конференції протягнули наради аж через три днї з ряду. Між иньшими мав також міський фізик др. Ремер відчит про дїтчі забави та про перший порятунк дїтїй в школі в випадках нещастя. По справозданю зі стану окружної бібліотеки учителїв замкнено наради тої конференції, що принесла багато хїсна для учасників, окликом в честь цїсара.

З почти. Місце експедиторки при новім урядї почтовім в Рошу надано експедиторїї з Чернавки панїї Вандї Кнїцкевичівнїй.

Іспити до гімназїї ще утруднені новим розпорядженєм міністра просвїти. Після того розпорядженя при вступнїм іспитї до першої класи будуть ставити більшї вимоги що до викладової мови. До тепер вистарчав диктат і устїний іспит, тепер прибуде ще другє письменне завданє, а іменно: граматичний розбір речєня, яке задасть екзамінатор, перепровадити на письмі. Народна школа не учить нинї систематичної граматики, тож таке вимаганє при іспитї до гімназїї є правдивим утрудненєм. Давнїше увільняли учеників від устїного іспиту з викладового язика, коли він мав у сьвідомствї народної школи стєнєнь „добрий“ а при тїм написав добрий диктат. Тепер буде вилити на єє ногу з другої письменної праці, а коли би від неї було зависєне увільненє від устїного іспиту, то хїба вї будуть мусїти єго складати, бо така праця не може впасти добре, якої не підготували в народній школі. На всякий спосіб учителї четвертої класи народної школи будуть мусїти підготувувати учеників особїними письменними виравами до того утрудненого іспиту гімназїального.

П. Єротей Пігуляк просить нас подати до загальної відомости, що донесєна ворожих Русинам газет, мов-би-то він мав виступити з руских товариств, є злїбною видумкою. Тільки за порадою лікарів не може н. Єр. Пігуляк за слабого здоровя на якийсь час брати участі в дїлах товариств.

До Русинів кїцманьського повіту. На основї потверджєних в. ц. к. правительством краєвим статутів фїлії „Руска Школа“ в Кїцманї, відбудуть ся перші головні збори сєго нового а для шкїльництва і Русинів кїцманьського повіту вельми важного руского товариства на 2. липня н. ст. с. р. о 6. годинї по обїдї в дївочїй школі в Кїцманї. Основателї сєго товариства мають честь запросити сїм не тільки н. т. учителїв і учительок але і всіх Русинів кїцманьського повіту, котрим лежить на серцю розвїй руского шкїльництва в кїцманьсїм повітї а тим самим і поступ народної просвїти на Буковинї, на сї збори і до вступленя у єє новє товариство.

„Вільної піснї звязь сильна най в Буковинї нас єднає.“ Хоронє мотє черновєцкого, сївацкого товариства не конче відновїдає єго дїяльности. Вчєра мали ми нагоду прислухувати ся продукціям того товариства в огородї Гєбля. Нас вразило, що мимо того, що бачили ми в хорї кілька визначних сївацких сил змїж Русинів, ми не почули ні одної рускої піснї. Так само і волоских пісєнь не сївали, тільки самї німєцї. Нєхай тої подєрї і тирольскї вїскани будуть собі і найкраснї, але Буковинцї повинні плекати музику руску і волоску. Видїл товариства повинен по нашїй думцї звернути увагу на єю дрібнєньку обєтавину, що буковиньска публї-

ка складає ся не тільки із самих Німцїв і жидів; тим більше, що і між виконуючими членами гварїєства богато Русинів таї Волохів. Коли-б наша думка прийала ся в лонї того одинокого сївацкого товариства в Чернівцях, то може би і сповнило ся тогди те гарнє мотто, яке поставило собі товариство за цїль.

Австрїйскї Німцї доказують тепер, що в них дуже мало австрїйского духа. Заступники тої „найвартїйшої“ а на дїї тільки найбільше протєгованої нації в Австрїї відплачують ся дуже лихо своїм вітчнїй. В своїй опозиції пішли так далеко, що шукають тепер опори в Німєччинї і втягають сусїдну державу у внутрішні справи нашої монархїї. В Лїнску відбуло ся віче загального зюза німєцкого (Altdeutscher Verband) а на нїм взяли чинний удїл послї австрїйської ради державної. Послї Функе, Шїкер, Вольф метали громи на австрїйське правительство, представляли справу розпорядженя язикового замахом на німєцку народність, та завзивали Німцїв, щобїи занимали ся австрїйськими справами. На комерєї студентів, що відбув ся по нарадах віча, сказав пос. Шїкер, що Німцї австрїйскї годні добути воєнного топора за честь і славу німєцку а пос. Вольф вїсє оклик на честь Бїсмарка.

Замах на Форє президента французкої рєспублїки, потряс передвчєра жадним сензациї Парижом. З уст до уст передавали собі люди найстрашнїйшї вістї, що якийсь молодий чоловік стрїлив до президента, иньшї знов казали, що кинув ся на него з кнїджалом. Однак замаху доконано в такий спосїб:

Коли президент Форїхав передвчєра о год. 3. на кїньскї перегони до Лоншамп, хтєсь підкинув з товни на дорогу єтаєву рурку, набиту порохом і грубим шротом з горячим льонтом. Набїй вистрїлив, але крім гуку не наробив жадної шкоди. Крім того найшли при рурцї плакат з образливими рїчами на президента а в поблизоствї ще пістолет і кнїджал, на котрїм була вирита грїзьба, що від того оружя згине президент. Арєштовано три особи, що захоували ся підозрїло підчас пригоди. Публика була дуже зворушена тим випадком і навіть побїла двох детективів парасолями та палицями, бо підозрївала їх о участі в замаху. Президентови зробили велику овацію, коли приїхав щасливо на місце перегонів. До вчєра випустили вєїх трєх увязнєних, бо підозрїне протїв них показало ся безнідєставнє. Напасєник уїшов безкарно. Додумують ся, що єє був якийсь божевїльний, бо знавїї орєкли, що виконанє замаху не було небезпєчнє і навіть не могло привести до якоїсь поважнїйшої катастрофи.

Жартї. А. Скажїть менї, чому мої дїти, а маю їх одинацєтерє, так лихо постунають в науцї?

Б. Гм! Коли роздїлити тогу крїхїтку розуму родичів на одинацєтерє, то кождому з них дуже мало дістанє ся.

*

Жінка: Що? Панїце якийсь, то о третїй годинї з раня вертаєш до хати?

Муж: Де там о третїй, я вже зо двї години лежав під пороґом!

*

— В кількох днїях сотворив Господь Бог сьвіт? — снїтав декан хлопця підчас візитациї шкїльної.

— В шїстєох днїях — відповїв хлопець.

— А кого сотворив на остаток?

Хлопець мовчить. Учителї хоче помогти єму і показує зза плєчий деканових на себе, чим хотїв сказати, що на остаток сотворив Господь Бог чоловіка. В тїм хитро відзиває ся хлопець: — На остаток сотворив Господь Бог нашого пана профєсора.

Телеґрами „Буковини“.

З дня 16-го червня 1897 року.

Відєнь. Графиня Шарлота Вольтер, славна акторка померла вчєра о год. 9 вєчером.

Париж. Недалеко місяця вчорашнього атентату на президента республіки найдено неколко машину, набиту порохом і кулями. Справців не відкрили досі.

Відень. Збори в Хебі німецьких послів до ради державної і до союму, приналежних до різних німецьких стороництв, ухвалили односторонньо скликати друге, загальне, німецьке віче до Хебу на 11 липня. Постановлено старати ся, щоби німецькі громади відмавляли виконання діяльності, яку сповняють на основі порученого обсягу діланя. Серед великого одушевлення ухвалили збори вислати привітну адресу до Бісмарка. Тисячі шенереріан ішли через місто, співваючи ірідентистичну пісню Wacht am Rhein.

Хто хоче мати добру і дешеву МАШИНУ до ШИТЯ,

най удасть ся до мене, то певно не покажує. Нові продаю дешевше як всюди, а употреблені, ще добре удержані почавши від 20 ар. і то за готові гроші і на виплат. Хто купить у мене нову чи стару машину, за репарацию не потребує журити ся, бо я роблю тую безплатно через цілий рік.

Русини, удавайте ся до мене, бо я також Русин і обслужу Вас по братньому

З поважанем

В. Данилевич,
машинист у бровари Штайнера
в Чернівцях, при ул. залізничній (Bahnhofstrasse) ч. 26.

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень
у Львові в домі „Просвіти“ Ринок 10.

перше і одинокє руске товариство аскураційне, обезпечає будинки, скот, господарські знаряди, збіжжє в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкідливого огня за можливо найнижшою оплатою.

Дністер розпочав пятий рік своєї діяльності. Фонди „Дністра“ після закінченя рахункових з днем 31-го грудня 1896 виносять: фонд основний 50.000 зр., фонд резервовий 54731 зр. 04 кр., резерва премій 34737 зр. 03 кр., разом 139468 зр. 07 кр.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі. В 4-х літах виплатив „Дністер“ 1176 відшкодовань в сумі 309.147 зр. 69 кр.

На житє можна обезпечати ся через „Дністер“ після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкористійші умови і видає поліси і квіти в рускій мові.

Зголошення о уділені агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

Для панів учителів!

INSPECTIONSBERICHT,

Jahresausweis

і Шкільні повідомлення
(Schulnachrichten)

є на складі

в друкарні „Рускої Ради.“

Просимо о замовлення.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під гарядом Івана Хромовського.

ПОЇЗДИ ЗЕЛІЗНИЦЬ ВІД ДНЯ 1-го мая 1897 після часу середно-європейского.

ВІДХОДЯТЬ З **Чернівців**

до Неполюківців, Снятина, Львова, Відня	819	854	1232	404	1025
до Гайбоки, Гадікфальви, Гатни, Іцкан і Бурду- женів	1148	351	832	—	635
до Садагури, Воїна, Но- воселиць	645	430	—	—	—

З **Гайбоки**

до Карапчева, Сторожки- ня, Бергомету, Межибро- дів	814	535	—	—	—
---	-----	-----	---	---	---

Перший поїзд їде на шляху Бергомет, Межиброди від 1-го марта до 3-го вересня що півтірка і п'ятниця.

З **Гадікфальви**

до Радівців	610	1003	228	612	805
-----------------------	-----	------	-----	-----	-----

З **Гатни**

до Качики, Гурагумори, Вами і Кімполонгу	1010	201	—	—	—
---	------	-----	---	---	---

З **Іцкан**

до Сучави	327	630	1009	216	718
---------------------	-----	-----	------	-----	-----

З **Вами**

до Рус-Молдавиць	346	647	913	1132	250
----------------------------	-----	-----	-----	------	-----

Поїзди їдуть від часу до часу. Розвідати можна на стаціях Вами, Драгоша і обох Молдавиць.

З **Карапчева**

до Чудина н. С.	854	1007	615	—	—
-------------------------	-----	------	-----	---	---

Перший поїзд їде що понеділка, другий з винятком понеділка, іїчний кожної днини.

ПРИХОДЯТЬ ДО **Чернівців**

з Відня, Львова, Снятина, Неполюківців	1128	320	757	811	610
з Бурдуженів, Іцкан, Гат- ни, Гадікфальви, Гайбокої	—	809	1212	350	1000
з Новоселиць, Воїна, Са- дагури	—	1113	950	—	—

ДО **Гайбоки**

з Межибродів, Бергомету, Сторожинця, Карапчева	635	1037	800	—	—
---	-----	------	-----	---	---

Перший поїзд їде на шляху Бергомет, Карапчів тільки в понеділок; другий поїзд на шляху Бергомет-Межиброди тільки від 1. липня до 31. вересня що понеділка і четверга; третій поїзд не їде в понеділок.

ДО **Гадікфальви**

з Радівців	542	855	115	550	747
----------------------	-----	-----	-----	-----	-----

ДО **Гатни**

з Кімполонгу, Вами, Гура- гумори, Качики	1258	625	—	—	—
---	------	-----	---	---	---

ДО **Іцкан**

з Сучави	442	842	130	630	837
--------------------	-----	-----	-----	-----	-----

ДО **Вами**

з Рус-Молдавиць	842	1259	204	322	545	905
---------------------------	-----	------	-----	-----	-----	-----

Поїзди ходять від часу до часу. Розвідатися мож- на на стаціях Вами, Драгоші і обох Молдавиць.

ДО **Карапчева**

з Чудина н. С.	555	555	—	—	—
------------------------	-----	-----	---	---	---

Перший поїзд їде що понеділка, другий з винятком понеділка.

□ поїзди поспішні; * поїзди особові; без знаку поїзди змішані. Час середно-європейський їде о 46 минут пізніше від черновецького часу; іїчний час рахує ся від 6 год. вечером до 5 год. 59 мин. рано і зазначає ся підчеркненим минут.

ДРУКАРНЯ „РУСКОЇ РАДИ“ в Чернівцях.

Перша на Буковині

РУСКА ДРУКАРНЯ
в Народнім Домі

при улиці Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські в мовах рускій, польській і німецькій.

ДОБІР БУКВ ВЕЛИКИЙ.

Роботи виконує ся скоро, солідно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

Liniment. Capsici comp.

з антики Ріхтера в Празі,
загально признаний знаменитий усмирюючий лік на втиранє: по ціні 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна дунити у всіх антиках. Просимо жалати сей загально улюблений лік просто під назвою Ріхтера Liniment з котвицею і приймає з обережністю лаше флакки зі знаком анжолі охоронним „Котвиця“ бо лише зі правдиві.
Антика Ріхтера під зоологія львом у Празі.

„РУСКА БЕСІДА“ в Чернівцях

має на складі отей свої видання:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛІОТЕКА“

для молодіжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по 1 зр. за роки, а всі 7 разом 6 зр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА“

сушня історія, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр.

„Слова правди і науки“

з поезій Тараса Шевченка. Ціна 10 кр.

Замовлення приймає й редакция „Буковини.“

За редакцію відновляє Осип Маковей.

ЧАСОПИСЬ
для
руських родин.
Виходить щодня
крім двій по
неділях і святах.

БУКОВИНА

Редакція і адміністрація в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.
Передплата
10 зр.

Консолідація чи протрація?

I.

В справі т. зв. „всенародних“ ювілеїв, що припадають на р. 1898, пишуть нам зі Львова:

Дня 2-го с. м. відбули ся одно по другим засідання історичної й філільогічної секцій Наукового тов. ім. Шевченка. По вичерпанню справ наукових взяли зібрані члени на внесення проф. д-ра Ол. Колес-ся під розвагу справу відомого проекту шо-до нїби-всенародного обходу в р. 1898-ім ювілею знесення панщини. Проводив нара-ді голова товариства проф. Грушев-ский й, а по довній, живій дискусії ухва-дили зібрані всіма голосами против одного, щоб визвати виділ товариства, аби усунув ся від обходу яких небудь народних юві-леїв разом з людьми, що зневажають вся-кі основи народности й свободи, а в на-родних обходах готові брати участь лише о стілько, о скілько се відповідає їх вла-сним огидним цілям. — Так шож, рішене таке запало, проф. Грушевський предложив его виділову, а виділ — не прийняв его до відомости. Так отже, дяку-ючи новому виділову, опинилось Наукове товариство ім. Шевченка на самій середині етухлого москвофільського багна і зійшло щасливо до позему тих наших народних товариств, що нїби-то ще носять народну фірму, але в дійсности стались уже відраж-аючою псевдо-народною декорацією без-личної платної москвофільської агітації.

Фактом є, що ініціатива до відомих т. зв. всенародних ювілеїв (знесення панщини й — розбудження якогось нїби-нового життя серед Русинів, а в дійсности — цілковитого дикого его погноблення по арештованню Шевченка й розбиттю Кирило-Методієвського братства в Росії, а ка-цапських агітацій на велику скалю у нас в Галичині), що ініціатива до сих юві-леїв виїшла від тіла політичного, від відомого чисто-політичного т. зв. „красового“ руского „спіль-ного“ виборчого комітету. Хоч би й без того було річно ясною, що сї ювілеї мають виключно політично-агітаційне значінє, то вже сама чисто-політична фірма ініція-торів надає їм значінє політичне. Колиб товариство ім. Шевченка по тій причині було а рїгори відкинуло запрошенє „красового“ руского виборчого комітету — ніхто не посмієв би був до него навіть нїякої претенсії мати! Голова товариства міг навіть усунути такі запросини з порядку денного. Тимчасом ті самі люди, що мали лице виступати против проводу пос. Ол. Барвіньського в товаристві по тій нїби-причині, що вже само імя пос. Барвінь-ського „вносило его політику“ до товари-

ства (хоч і найбільший его ворог не міг вказати хочби й одробини сєї політики в его діяльности яко голови), ті самі, що — як на пр. проф. Романчук — твер-дили, що буцїм-то їм о то лише іде, щоб в товаристві „не було нїякої по-літики“, ті самі люди мають тепер лице втягати товариство до акції полі-тичної, і то ще так огидної, як ціла ся нїби-консолідаційна спілка! Красно буде обходити товариство ім. Шевченка 50-ті роковини першого року неволі Шевченка! От така-то логіка, консеквен-ція й честь сих нїби-народовців. Се треба собі згадати, але заразом і пригадати тим добродіям, щоб трошки ліпше зважали на обсяг діяльности приписаний їм не то вже честю але — *статутом товариства!*

Шож до самих ювілейних обходів, то дарма тут заступати ся такими дитячими аргументами, як ось на пр., що проф. Ро-манчук присягав ся, що в „точках про-грами“ ювілейних обходів не буде ні одної „кацапської точки“ і т. п. Чи буде, чи не буде — то ще побачимо, але не буде й ні одної щиро-народної точки, бу-дуть безбарвні, та й то лише на позір такі, бо зміст і барву надасть їм вже опісля серед народу до своєї впадоби москвофільська агітація. Не буде ні одної щиро-народної точки — бо москвофіли не по-зволять, а колиб они нині дофнули ся від спілки, то в якій-же глупій і смі-шній ситуації опинились би наші народовці опозиціоністи? Щирих, чистих між ними нині на пальцях одної руки зчислити можна, а що до народу — то й ошуку-ватись дарма: нарід за ними не стоїть, нарід нині збаламучений і стоїть як не за москвофільськими то за радикальними агі-таторами. Се наші махери між народовця-ми добре знають, а що до праці й по жертвованя у них ні слїду охоти — тож і тремтять на сам спогад розриву з кацапами. Се повторяєсь та сама істо-рія, що недавно з кандидатурами вибор-чими: нїби то присягав ся п. Романчук, що не будуть ставлені москвофільські кан-дидатури, і шож? — москвофіли все таки ставили і своїх кандидатів, на пр. адв. Короля, а впрочім — чи нині котрий з вибраних уже сконсолідованих послів по-сьміє хоч словечко сказати против мо-сквофілів, посьміє на пр. хоч словечком уїмнутись о „Народний Дім“, „Ставро-пігію“? Не посьміє! бо москвофіли малиб право плюнути му в очи за „зраду“!! Противно, мусить „поважати“ москвофіль-ські „перекованя“, представляти москво-фільство в можливо лагіднім освітленю, заперечувати на команду всім знані факти москвофільської агітації (на пр. москвофіль-ські проповіді і т. п.), уїдати на Барвінь-ського, а впрочім — гарненько тримати язик

за зубами. Тай срібняків передплатників шкода... Колиб так москвофіли від спілки дофнули ся, то нашим генїяльним політич-ним... жебракам требаб хіба робити знов яку „нову еру“, з австрійським прави-тельством...

У кого ті жебраки уже не жебрали: у молодочехів, антисемітів, шенереріянців, со-ціал-демократів, тепер цінують ся з па-ломниками!!

В подібнім положенню як виділ това-риства ім. Шевченка опинились і деякі дру-гі наші народні товариства, що в них ма-ють провід люди, що доси були ще добри-ми, хоч „опозиційними“, народовцями й держались здалека від консолидації. Той самий чоловік, що не так то давно нап'я-нував в „Буковині“ консолидаційну промо-ву проф. Ц-го на пирі сокільським, нині є... делегатом в ювілейнім комітеті. Ціка-ва пренї річ, чи от, на... ювілейнім комер-сі, вільно буде засьпівати „Ще не вмерла Україна“, та чи нп. Марков і Мончалов-ский при сїй пісні піднесуть ся враз з другими з своїх місць? А коли не буде вільно, або коли згадані панове зневажать яку нашу пісню або промову, що тоді ска-же недавній такий рішучий антагоніст проф. Ц-го? Так то переводять ся згодом погляди. Не поможе тут нічо покривати ся плащем лояльности з нагоди цісарского ювілею: в старім нашім рутенстві була бодай щира кріпка оборона інтересів се-лянства й духовенства, нове рутенство зміє ще лише кацапам вилугувати ся та гіпнотизує ся добровільно консолидаційними фразами генїяльних політичних паламарів, та жебраків — надутих а лінивих...

Правдива консолидація у нас потрібна й можлива, але лише на основі по-зитивної народної праці. Схоче нам при сїй праці помагати — без зад-них мислей — москвофіл, — гаразд! Але лізти в москвофільське багно й братати си там з агентурою — се такя не консоли-дація!

II.

В сїй самій справі дістаємо слїдуюче письмо:

Відень, дня 10. червня 1897.

Чи університетська молодиж має обовязок, а радше право забирати голос в політичних спра-вах народа, виявляючи свій погляд на певдині справи? З нагоди недавних політичних демон-страцій будапештєнських студентів се питає було поставлене збором професорів будапештєн-ского університету. Один з позіж тих професо-рів відповів на се питає: так, молодиж має право не лиш виявляти свої погляди на політич-ні справи, але й боронити своїх політичних пе-ресвідчень, де лиш було-б сего треба. Для на-ших сконсолідованих політиків з „Галичини“ і з „Діла“ висказ „якогось там“ будапештєн-ского професора може бути немірдалий, може

бути навіть глухий тоді, коли він стає в розріз з їх волею-бажанем. Та я й не думаю чужими словами побивати сконсолідоване обурене названих часописий, викликане звісною заявою „Академічної Громади“ у Львові в справі народовско-москвофільського святкування 50-літнього ювілею знесення панщини в Галичині. Тут „сама себе раба бить“. Був час, — се ще не так давно — коли та сама обурена тепер на політичну заяву молодіжної редакції „Дѣла“ користалася навіть з куртуазійного новорічного привіту віденської „Січ“, щоби лиш, перепечатавши его, показати своїм читачам, куди хилить ся молодіжні симпатії. Редакція „Дѣла“, правда, поспішала тоді на тих горячих симпатіях, бо пока ало ся, що такі самі куртуазійні привіти з Новим роком одержали від віденської „Січ“ також редакції „Буковини“ і „Руслана“, та се, змінюючи в „Дѣла“ погляд на симпатії молодіжні*, не повинно чейже змінювати фактом ствердженого погляду на управління тої молодіжної до висказування своїх симпатій і взагалі своїх думок про політичні справи. Хто раз покинував ся на молодіж і її думки, той дав тим самим доказ, що числить ся з ними. Коли-б „Дѣла“ тепер захотіло ся такі погляди як згаданий погляд будапештського професора назвати глухими, то як назве воно свою власну практику?

Тих кілька думок насунуло ся мені після свѣжих ще напастих на молодіж зі сторони „Дѣла“ і такихже напастих а радше канапської балачки в Моніторі свѣжо уреченого сотрудника „Дѣла“ п. Романа Сурмача, бувшого вренгті вже й сотрудника „Народної Часописи“, „Галичанина“, „Посадника“, „Руслана“ і „Громадського Голосу“, горячого захистника унії і противника московської лизми в руско-польскім „Людівім видавництві“ і певно ще в недалеких часі сотрудника „Душастиря“, одним словом кругом-консолідатора. Могили впрочім подібні думки насунулись вже неодному й давніше, по поводі зміни в поглядах „Дѣла“ на народні віча, котрі — про се писано вже в „Буковині“ — були і нестерпні і шкідливі, як довго осуджували новоберку політику п. Романчука і як довго „Дѣло“ та п. Романчук мусѣли перед ними треміти, а стали дуже важкі й користні, бо стали голосом всього народу, коли почали їх еклекувати консолидатори. Політичні некорисливі народовської партії повтаряють ся і становлять вже історію. Ба що більше, они становлять головну пуху народовської тактики, котра в останнім часі грубішим пінцем уларила молодіж „Академічної Громади“, відірвала-б певно ще й другий раз молодіж „Січ“, коли-б її асоціалізовано з заявою „Академічної Громади“ дійшло до відомості загалу.

Для 4-го с. м. відбули ся загальні збори віденського товариства „Січ“. Після полагождення внутрішніх справ товариства зібрані члени зробили предметом наради звістну заяву „Академічної Громади“, з котрою „Січ“ остає в дружних зносинах. Поставлене першим бесідником внесення, щоби з поступком „Академічної Громади“ зоолідаризувати ся і заявити се в імені товариства „Січ“ публічно в часописах, принади в сѣй зібрані з виномом двох. Ті два заявили ся против заяви „Академічної Громади“. Один з них (кореспондент „Дѣла“) назвав її лиш „глухою“; другий, відати в святкованню ювілея знесення панщини виключно соціальну маніфестацію, твердив, що на такий „соціальний основ“ можуть стати разом усі політичні партії галицької Руси. Забув мабуть, що навіть „Дѣло“ не заперечує політичного характеру консолидаційної маніфестації, скоро свою спілку з москвофілами силує ся виправдати меншою вже тепер агресивною москвофільською політикою. Не помогли ніякі аргументи зібраних „Січовиків“. Два „товариші“ не дали ся переконати і оба голосували против зоолідаризованя з заявою „Академічної Громади“. І що-ж стало ся? Хоч більшість — бо всі крім двох — були за тим, щоби згідно з львівською молодіжню запротестувати в імені „Січ“ публічно против святкування 50-літнього ювілея знесення панщини в снідці з

москвофілами, протесту сего не оголошено в часописах. Чому? Бо два, консолидатори, зробивши ту справу „вишньою“ справою товариства заявили, що в таких справах всякі заяви від товариства мусѣть мати за собою одностинну ухвалу всіх членів. Цікаве і зовсім новітнє *liberum veto*! Не менше цікаво би однак знати, як би то аргументували ті самі панове, коли-б їм була потрібна відмінна ухвала, коли-б так більшість „Січ“ була заявила за консолидацією? Московська дипломатія, як бачимо, зайшла вже навіть до козацької „Січ“. Думаю, що „січова“ молодіж не доволить ся таким нїби-внутрішнім полагожденням справи, сповнить свій обов'язок і прилюдно зоолідаризує ся з заявою львівської „Академічної Громади“.

Січовик.

ПИСКАТІ ПАТРІОТИ.

Сего року виїхало з Буковини дуже багато селян до Канади. Можна рахувати їх на тисячі. Чи они добре зробили, то могли наші читателі змрікувати з тих численних статей, які ми вже більше як від року подавали від себе і за американською *Свободою*. З них виходить зовсім не нова правда, що коли хто мудрий і гроші має, то всюди дасть собі раду; а дуриному і бідному всюди біда. Намі селяни не мудрі і не багаті, тому і мало котрому щастить ся.

Користь з тих статей, які ми подавали про наших селян за морем, була значна, бо маємо з різних сторін вісти, що неодному селянинові відхотіло ся пробувати щастя за морем, коли з *Буковини* сам або посередно дізнав ся, яке там щастє жде на него. А друга користь була така, що інтелігенція дізнала ся, що нашому селянинові не достає, щоб він в широкім свѣті міг собі дати раду. Доки він сидить в селі, то нам здає ся, що пиншого жити ему й потреба; а тут з численних прикладів видно як на долони непорядність і темноту нашого мужика, коли тільки виїде поза своє село. — Коли-ж то з тих прикладів наша інтелігенція висновала собі науку, чого має селяни учити!

Американська *Свобода*, видавана вже від часів редакції Пестора Дмитрова з правдивим замишлом і розумієм інтересів наших мужиків, віддала нам, австрійським Русинам, велику прислугу тим, що принесла нам правдиві, невідкренені приклади, як поступають наші селяни в свѣті. Не щадила мужиків, коли треба було виткнути їх хиби, але не щадила і інтелігенції нашої, що знає мужика тоді, коли его треба до виборів або до демонстрації, але не займає ся ним в его щоденнім життю. Годі нам подавати всі дуже інтересні замітки американської *Свободи* з життя наших емігрантів; хто їх хоче собі прочитати, нехай передилатить *Свободу* (адреса її: To „Svoboda“, printing office, P. O. Box 13, Mt. Carmel, Pa., North America; — передплата на рік 3 долари т. є. 7 зр. 50 кр.), ми лиш подаємо найбільше характеристичні статі *Свободи*. Одну з таких находимо і в числі з 3-го червня п. з. „Кривда нам!“ Писав її о. Н. Дмитрів по американськи без пардону, та кілько в его словах крім жовчи і свѣтої правди! Веде ся у нас „високу“ політику, відводять ся увагу інтелігенції і мужиків від найживіших щоденних справ для пустих політичних фаверверків; селянин думає спершу, що всякі „консолідації“ роблять ся для его добра, а потім бере на розум і — вітїкає; а інтелігенція лишає ся і далі з своїми провідниками і політикою. Більше роботи для щоденного життя — таку раду треба би собі запам'ятати! *Свобода* пише так:

„Кривда нам!“ — кричать наші патріоти в Галичині, але так уже горляють, що трохи писків не пороздирають. Той крик відбиває ся о уши мужика, за котрого долею они так розпинають ся, і той мужик, пролавши кров при виборах, махнув рукою, сплюнув здорово, продав за безцін рідну землю і махнув за море.

— Там не буде вам кривди, горляють по дорозі агенти — там рай, там край дармоїдів, там лиш лисок отвориш, а пироги з маслом надають тобі і престо в жолудок, навіть не потребуєш завдавати собі праці і кусати...

Кривда нам! — загремѣли мужики в Канаді. Нам належить ся ту панувати, нам обіцяли дати ціле господарство, пінний добуток — а ту що? Всего на всего 113 моргів землі! А воли де? А корови де? А плуг, а хата, а будинки? Кривда нам! заревѣла товпа — ми будемо телеграфувати до Найяснішого Пана. Ми поїдемо до него, розкажемо, він не дасть нам бідувати, ми прещі его діти, ми в войську служили. — Кривда нам! лунає між народом, аж в тім виступає один чоловік і забирає слово:

— Панове громадо! Та-ж ту в тім краю нема нашого Найяснішого Пана, ту є в Моніторію его невістка Стефанія. До неї удайте ся, а она вам певно допоможе. — „Поможе, допоможе“, закричали люди. „Телеграфуймо до неї, пінним письмо, супайку подаваймо“. Чекайте люди добрі — відзиває ся той чоловік. Не пишть ви письма, бо не вмієте писати до такої ясної пані. Ви лиш поїдете самі, впалете до неї і просить милости. — „Поїдемо, поїдемо“, закричали. Зложили людська гроші для трох делегатів до Стефанії — вручили чоловікови тому, що так мудро порадив, щоби купив бідети. Чоловік пішов на дворець і пропав з грішми на нийтїшний день, а вхотив не багато, тільки 70 доларів.

— Кривда нам! — кричить нарід, а ему вторують галицькі власти і пискаті патріоти, що не добули з себе навіть на стілько любови до народу, щоби навчити чоловіка, що жадної Стефанії в Канаді нема і що чоловік, крім 113 моргів землі нічого більше не дістає. Кричть даліше „кривда нам“, а віть і нарід кричати, бо ви на то пискаті патріоти!

Дипломатія на всході.

Грецько-турецька угода не може ні раз поступити наперед. За багато там посередників. Кожда з європейських держав хотѣла би узискати більше значіння на всході або бодай не стратити того, який має. Особливо Росія і Англія старають ся виперти себе взаїмно. Російський вплив на дворі султана тепер найбільший. Его старали ся підкопати англійські дипломати навіть підкупством впливових, турецьких мужів державних. Але ті заходи не вдали ся. Справа виїшла на верх і підкупні наші та везири скомпромітовані. Тепер заходять Англіїї з другого боку: за поміччю турецької преси підбурюють опінію турецького загалу против Росії, що себто через неї Туреччина не могла зайняти Греції. Підносать, що цар Николай звернув ся прямо до султана, щоби залишив похід на Атени і султан послухав сеї ради. Але такі ради може цар давати хиба підласним собі азіатським намісникам, а не самостійній, коронованій голові, зверхникові незалежної держави. Мимо того Туреччина виявляє велику охоту до згоди і не ставить великих труднощостей. Доси відбули ся чотири засідання європейських амбасадорів. Они збирають ся в павільйоні Топкане а засідання відбувають ся під строгою таємницею. Також нема на них секретарів а переговори не сизеують ся до протоколу. Се є важкою подробицею в дипломатичнім церемоніалі. Вже тим самим виражене становище європейських амбасадорів супротив султана, що они виступають яко приятельські дорадники і посередники в уложенню договору. Таке відношенє відповідає дійсним обставинам і обов'язкови куртуазії супротив султана. Річ очевидна, що через те всякі вісти про хід угодових переговорів дуже суперечні і суть тільки менше або більше удачними комбінаціями репортерських.

Для Крети виготовили амбасадори проект автономії під зверхництвом султана. Сей проект подає Times в такім змісті:

I. Биязь має бути християнином і чужинцем, вибраний державою, а узятий султаном; сей князь Крети буде мати право заставляти всі прийняті народним збором закони; буде мати право видавати амністії; буде іменувати усіх урядників так християн як і магометанців; буде виконувати найвищу контролю над збройною силою краю.

* Віденська „Січ“ стратила тоді зовсім заску редакції „Дѣла“. Налягнута назвою „Січової публіки“ она перестала діставати „Дѣла“ даром і не дістає его даром доси. Тяжкий засуд на духове зовдінє!...

II. Народний збір складатись буде з християн і могомеданців, котрі в міру числа населення будуть вибрані окремо одними і другими; буде сходитись що два роки і в особливих випадках буде ухвалити бюджет і всі закони простою більшістю голосів.

III. Фінанси. Посередні і безпосередні податки без виїмки, доходи з домен, саїні і т. д., з пошт і телеграфів з виїмкою тих, що належать до сторонніх правительств або компаній, мають йти до скарбу острова. По п'яти літах буде край платити до цесарського скарбу 10.000 фунтів штерл. річного гарачу.

IV. Збройна сила. Турецького війська на острові не буде. До удержання порядку має служити при помочи відділів чужого війська жандармерія, остаюча в разі потреби під розказами одного або кількох чужих офіцерів. Коли дуже військо уступити з краю, то на его місце буде зорганізована краєва міліція.

V. Мова уряду має бути грецька, бо всі мешканці нею говорять. Закони, розпорядження і урядові оповіщення будуть оголошуватись разом і в турецькій мові.

VI. Флангу буде Крета мати свою окрему.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 16. червня 1897.

Краєва рада шкільна відбула засідання дня 9. червня с. р. Ухвалено утворити для Вишинці п'ятикласову школу і таку саму двочову школу на місце дотеперішньої школи під спільним зарядом. — Однокласові школи в Глітї і Самушині системізовані на двокласові школи. В Глітї та в Букшній управлінню відносно ізикові. — Надчителями іменовано: уч. Івана Синюка з Маморинці для Василів, Олександра Молдавана для Лавиленів, Михайла Понескула з Чиреша для Портавнів, Ісидора Остаповича з Вишинці для Рогіани, Дарія Пігуляка з Лашківки для Старої Жучки і надуч. Михайла Попича з Ісаяса для Галинці. Молодий учитель Омелян Гринюк зі Старих Фратівців іменований учителем у Вишнім Городищу. Одного учителя народного перенесено в стан судочинку. Розділено кільканимільйон ученикам і ученицям тутешньої учительської семінарії підмоги грошові на підставі особного поручення міністерства просвіти. Ухвалено міністерству просвіти предложити кандидата на місце провізоричного учителя, яке має обсядати ся при тутешній учительській семінарії. Надано нову стипендію Альфреда Буднілі, ученикови радовецької гімназії, а другого ученика той же гімназії увільнено при вступі іспити від рисунків. Уч. Іванови Стефануковичу надано за пошани 100 зр. на дальше образование в технологічному музею промисловім у Відні. Прийнято до відомості два справоздання ієси. Ісепескула що до шкіл народних повітів гурагуморського, серетського і сто-рожинецького.

В Ленківцях, в етодолі всес. начальника громаденого п. Петра Басараби буде в наступну неділю о 3-ій годині пополудні др. Стефан Смаць-Стопчик здавати справу із своєї діяльності в буковинському союзі. Маємо надію, що не лиш Ленківські гади, але і з сусідніх сіл зійдуть ся люди численні, аби вислухати свого посла і порадились з ним в справах і потребах громадських.

Виховавчого значіння війська не може ніхто заперечити. Молоді люди учать ся там почути обовязку, дисципліни і порядку. Не один, що не виїшов би через ціле своє житє далше в світ, як до найближшого жидівського містечка, побачить у війську інші сторони, інших людей. Але всего того за мало. Військо могло би далше більше спричинити ся для просвіти ювінів і народа. Вже в Німеччині взяли ся до того способу і там кожний воїн переступає письменний до резерви. При полках заведені школи для воїнів, де вчать ся елементарних відомостей ті, що не могли в дитинстві ходити до школи. Школи такі не коштують майже нічого, бо учителями суть офіцери і більше освічені під-

офіцери, а часу найде ся у війську досить на таку науку і через те зовсім не терпить військова служба. У нас має кожний ювінір навчити ся нумерів, бо має їх виписаних на гвері для ціляня, але дуже легко можна би розширити науку в згаданий спосіб і на читане та писане.

Люба згуба. В Кошляках коло Збаража в Галичині убив господар Іван Гронський свою жінку а відтак повісив єї. Іван був статочним і заможним господарем. Молодий, бо мав всего 35 літ, здоровий і хороший, мав також добру жінку, молодшу від себе кількома літами. Та видко засмакували єму чужі ягоди, хоть може і кращіші від своїх. Іван залюбив ся в сусідку, 40 літній вдову, першій богачі в селі. Підстаркувата вдова спровадила єго, здає ся, на єю дорогу, бо за єї намовою мав Іван допустити ся страшного душегубства на власній жінці. Жандармерія арештувала Гронського і єго співвінну, 40 літню любку.

Цікавий заклад станув між одним російським дідичем а багатим жидом. Они їхали в трику з російським офіцером в однім возі по луднево-західній залізниці з Одеси до Києва. Офіцер пив вино і попросив дідича нанити ся з єго склянки. Коли дідич винив, просив офіцер жиди до вина. Але жид відказав ся, звиняючись, що ритуал не дозволяє жидови пити вина по християнині. Над тим почала ся суперечка, котра довела до закладу. Дідич казав, що такого припису нема, жид обставив при своїм — і заложили ся о 10.000 рублів. Дідич зложив гроші готівкою на руки офіцера а жид виставив чек. Коли прийшли до Києва, жид жадав звороту чека, але офіцер зажадав від него потвердження від рабіна, що справді є такий двоглядний принцип у жидів. Для жиди не було се так легко, бо котрий рабін схотів би так дискредитувати жидівський талмуд перед християнським світом? Жиди узнали програшним, але він зателеграфував до банку, щоб чека не виплатити нікому. Для того ціла справа прийде перед суд, бо офіцер зложив гроші і чек в руки адміністраційної влади, а дідич поступив на правну дорогу против кошерного жиди.

Глухонігий розбійник. Перед червоверхнім судом присяжних ставав глухонігий Микола Лисюк Васильович з Вікна під закладом розбійничого убійства. Дня 11. півдня почула жінка тамашного писаря громадського крик далеко в полі і побачила на сїгу дві особи, як бігали за собою і били ся. Она закричала двоох своїх наробків і казала їм бігти туди, щоб не перешкодили напасті. Коли наробки прибігли на те місце, побачили в рові якогось старого жиди в крові а убійник утік в поблизькі ворчі з відтак звідтам до села. Пізнали в утікаючій Лисюка. В селі він скрив ся на під до столу Данила Пікуса і звідтам витягнув єго вїт а жандармом, що завідомлені стали шукати за убійником. Лисюк боронив ся, що жид казав єму провадити себе до Вікна, а коли він не хотів того вчинити, став жид єго бити. В бійці мав витягнути Лисюк ніж і напаром пробити жиди. Свідство виказало, що єя видумка зовсім неправдива. Убитий жид Мошко Либб Гляббах був старець 60 літній і не брав би єа бити здорового, сильного хлона сам один серед чистого поля. Лисюк не міг подати єдиної причини, що він робив далеко в полі під єю пору та по що узброїв ся в довгий острів ніж. Надто найшли при нїм три десятки і кілька зр. дрібними гріними, що походили з рабунку жиди. З того вийшло ясно, що Лисюк засїв єа був на жиди з заміром забити єго і обрабувати. Засуд застав на кару смерті через повішене. Як ціла пересправа з глухонігим була трудна, так і оповіщене вирок було не легке. Товмачем був учитель. Дубенський і він показав засудженому знаками, що з ним має стати єа, а заразом вказав на образ цесаря і дав Лисюкови до зрозуміння, що може просити о помиловане. Лисюк перехрестив ся і потакнув, що хоче просити о ласку. Суд поручить єго, здає ся, ласці монарха.

Пожар бальону. В Берліні лучила ся оподі трагічна подія. Винаходещь нового бальону Вольферт пустив єа в товаристві механіка Кнабе в небезпечну воздушну подорож. Коли бальон сягав високости близько 1.000 метрів, дала єа

чуті сильна детонація і в тій хвили побачено бальон обнятий полумінням. Кіш бальону відорвав ся і з надзвичайною скоростію злетів в пропасть. Оба нещасні подорожні згнули на місці. На їх тілах знайдено численні сліди попарення. Причиною катастрофи була імовірно експлозія в бензиновім моторі.

На нашу новинку в числі 109. Буковини про занедбаний старий цмьнтар в Лукавці дістаємо від тамашного заряду громадського повідомлене, що 1. напротив школи нема цмьнтаря, лише хрест. 2. Сей хрест стоїть на території двірекого обшару, на котрім двірник не міг нічого ні споводувати ні занехати. 3. Ніколи кругом сего хреста не було ніякого сміття і не уживано єго на склад нечистоти. 4. Правда лише, що в неіприсутности властителя обшару двірекого з названого місця брали глину, але єе по єго повороті зараз доведено до порядку. — Згадану новинку подали ми на підставі інформації лукавських селян. Цікав тепер річ, хто тут минає ся з правдою? Впрочім про лукавські відносини ми заговоримо небагом ширше.

Чума іде на захід. З Царгорода доносять, що чума показала ся над Червоним морем в місцевости Дшїда. Єсть єе найважнійше портове місто над Червоним морем і пристанею для Мекки. Щорічно прибуває там над 50.000 паломників, щоб звідти сьвяті місця могомеданської віри. Клімат там нездоровий і дуже гарячий. Температура досаєє часто 40° а при гарячій вітрі Самум навіть 55° Цельсія. Чума виступила там до тепер спорадично: на надзвичайнім заєїдню санітарної ради в Царгороді установлено 15-днєвну карантану для проїжджих в аязареті в Камарані коло Дшїди. Місто відділено від решти краю а спеціальна комісія виїхала тамтуди для розслідження і здержання небезпечного ворога.

Найдений скарб. Дня 19 мая в Михалкові о 3 годині рано побачив селянин Стефан Русак, що на горі, де перед кільканаццати літами найдено скарб, щось „палить ся“ а властиво щось блиснуло. Хлоп догадуючи ся (в що кожний хлоп сьвято вірить), що то „горять гроші“, зарав раненько пішов на єе місце шукати грошей. Але як то на селі буває, кожний селянин дуже рано встає, отже Стефан Русак не міг ужити єа з своєю роботою. Побачив то другий хлоп Василь Лакустак і нуєє за рискаль і давай конати землю. І стало ся чудо! Василь Лакустак, покопавши кілька разів рискалем, натрапив на скарб. Чистієньке золото в виді пацьорків величини ліскового орїха, малі тацки а радше покринки, штучно вироблювані розетки і штабелі золота довжини одного дециметра — все то поспало єа в ноги Василю Лакустаку. Оба хлопи кинули єа на золото і кожний забрав то, що єму удало ся скорше вхопити. Розуміє ся, що при такій роботі не обійшло ся без крику. На той крик збігло ся мпожєство людей, почали копати землю і найдено ще більше штук пацьорків; аж прийшов вїт і заважав дальше конати. Таким способом найдено вже по раз другий в Михалкові скарб, що становить дальший тяг скарбу викопаного перед кільканаццати роками. Викопані предмети є дуже красно вироблені. Робота є ручна, кована. Золото без найменшої примішки. В селі крутїть ся багато жидів, кожний старає ся видурити у хлона якусь частину золота, толкуючи єму, що то не золото, а коли би навіть золото, то без вартости і т. д. Люди говорять, що там має бути ще закопана „золота кобила“, т. є. скарб зашитий в кінську шкуру.

Телеграми „Буковини“.

З дня 16-го червня 1897 року.

Париж. Президент Фор одержав з причини замаху численні телеграми з желанями, а між ними також від посторонних монархів. Всі послы і повзуді, що перебувають в Парижі, сенатори і заступники народні зголосили єа до аудієнцій. Жадних дальших арештовань не доквано до сего часу. Шукали за виновниками цілу вчो-

рацію ніч і день. Міністер внутрішніх справ наділить потурбованих публікою агентів медаліями.

Париж. Агенція Гаваса доносить: Єдність держав що до рад, які подають Порті триває надалі. Потверджує ся се, що Порта схильна до сповійного поладження цілої справи. Тому праця в конференціях дає добрі вигляди.

Пам'ятайте на Народний Дім
в Чернівцях!

Хто хоче мати
добру і дешеву
МАШИНУ до ШИТЯ,

най удасть ся до мене, то певно не покажу. Нові продаю дешевше як всюди, а употреблені, ще добре удержані почавши від 20 зр. і то на готові гроші і на виплат. Хто купить у мене нову чи стару машину, за репарацію не потребує журити мене і роблю тую безплатно через цілий рік.

Русини, удавайте ся до мене, бо я також Русин і обслугову Вас по братньому

З поважанем

В. Данилевич,
машинист у броварі Штайнера в Чернівцях, при уз. залізничній (Bahnhofstrasse) ч. 26.

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові в домі „Просвіти“ Ринок 10.

перше і одинокє руске товариство асекураційне, обезпечає будинки, скот, господарські знаряди, збіжжє в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкідливих вогнів за можливо найнижшою оплатою.

Дністер розпочав пятий рік своєї діяльності. Фонди „Дністра“ після заключень рахункових з днем 31-го грудня 1896 виносять: фонд основний 50,000 зр., фонд резервовий 54731 зр. 04 кр., резерв премій 34737 зр. 03 кр., разом 139468 зр. 07 кр.

Шкоди ліквідують ся і виплачують ся сечасно по пожарах. В 4-х літах виплати „Дністер“ 1176 відшкодовань в сумі 309,147 зр. 69 кр.

На житє можна обезпечити ся через „Дністер“ після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкористійші умови і видає поліси і кніти в рускій мові.

Зголошення о умови агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

Для панів учителів!

INSPECTIONSBERICHT,
Jahresausweis

і Шкільні повідомлення
(Schulnachrichten)

є на складі

в друкарні „Рускої Ради.“

Просимо о заовлення.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарадом Івана Хромовського.

ПОЇЗДИ ЗЕЛІЗНИЦЬ

від дня 1-го мая 1897 після часу середно-європейского.

відходять з Чернівців						приходять до Чернівців					
до Неполоківців, Снятина, Львова, Відня	819	854	1232	404	1025	з Відня, Львова, Снятина, Неполоківців	1128	320	757	811	610
до Глібоки, Гадікфальви, Гатни, Іцкан і Бурдуженів	1148	351	832	—	635	з Бурдуженів, Іцкан, Гатни, Гадікфальви, Глібокої	—	809	1212	350	1000
до Садагури, Боїна, Новоселиць	645	430	—	—	—	з Новоселиць, Боїна, Садагури	—	1113	950	—	—
з Глібоки						до Глібоки					
до Карапчева, Сторожинця, Бергомету, Межибродів	814	535	—	—	—	з Межибродів, Бергомету, Сторожинця, Карапчева	635	1037	800	—	—
Перший поїзд їде на шляху Бергомет, Межиброди від 1-до марта до 3-го вересня що вівторка і п'ятниці.						Перший поїзд їде на шляху Бергомет Карапчів тільки в понеділок; другий поїзд на шляху Бергомет-Межиброди тільки від 1. липня до 31. вересня що понеділка і четверга; третій поїзд не їде в понеділок.					
з Гадікфальви						до Гадікфальви					
до Радивів	610	1003	228	612	805	з Радивів	542	855	115	550	747
з Гатни						до Гатни					
до Качики, Гурагумора, Вами і Кімполонгу	1010	201	—	—	—	з Кімполонгу, Вами, Гурагумора, Качики	1258	625	—	—	—
з Іцкан						до Іцкан					
до Сучави	327	630	1009	216	718	з Сучави	442	842	130	630	837
з Вами						до Вами					
до Рус-Молдавиць	346	647	913	1132	250	з Рус-Молдавиць	842	1259	204	322	545
Поїзди їдуть від часу до часу. Розвідати можна на станціях Вама, Драгоша і обох Молдавиць.						Поїзди ходять від часу до часу. Розвідатись можна на станціях Вама, Драгоша і обох Молдавиць.					
з Карапчева						до Карапчева					
до Чудилів, С.	854	1007	615	—	—	з Чудилів, С.	555	545	—	—	—
Перший поїзд їде що понеділка, другий з винятком понеділка, нічний кожної днини.						Перший поїзд їде що понеділка, другий з винятком понеділка.					

□ поїзди поспішні; * поїзди особові; без знаку поїзди мішані. Час середно-європейський їде о 46 минут пізніше від чернівецького часу; пізніше час рахує ся від 6 год. вечером до 5 год. 59 мин. рано і азначає ся підчеркненим минут.

ДРУКАРНЯ „РУСКОЇ РАДИ“ в Чернівцях.

Перша на Буковині

РУСКА ДРУКАРНЯ
в Народнім Домі

при улиці Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські в мовах рускій, польській і німецькій.

ДОБІР БУКВ ВЕЛИКИЙ.

Роботи виконує ся скоро, солідно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

Liniment. Capsici comp.

з антики Ріхтера в Празі,
загально признаний знаменитий умирюючий лік на втиранє: по ціні 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всіх антиках. Просимо жадати сей загально улюблений лік просто під назвою Ріхтера Liniment з котицею і приймати з осторожністю лише злізники зі знаменем ажурним „Котвиця“ бо лише ті „привізи“, Аптика Ріхтера від водотім зливом у Празі.

„РУСКА БЕСІДА“

в Чернівцях

має на складі отей свої видання:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛІОТЕКА“

для молодіжи, мішани і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по 1 зр. за річниця, а всі 7 разом 6 зр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА“

сучасна історія, для перестороги і науки, 80 сторінь за 20 кр.

„Слова правди і науки“

з поезій Тараса Шевченка. Ціна 10 кр.

Замовлення приймає й редакція „Буковини.“

За редакцію відповідає Осип Мановей

ЧАСОПИСЬ
для
руських родин.
Виходить щодня
крім днів по-
неділжі і святках.

БУКОВИНА

Редакція і адмі-
ністрація в Чер-
нівцях ул. Пе-
тровича ч. 2.
Передплата
10 зр.

Чому ми маємо так мало інтелігенції?

I.

Хто читав уважно нашу газету бодай з трьох останніх літ, з 1895, 1896 і 1897-го року, той хіба не може мати до нас жалю, що ми про справи буковинської Руси писали за мало. Протинно, мусить сказати, що про таке негласне житє, яке ми про-вадимо, писало ся аж за багато. Все вже ми порушили: і які відносини маємо, і які повинні мати. Нема такої на Буковині жи-вої справи, якої би ми не розважили ое-новно. Але наше житє суспільне не при-носить багато новин, все повторяє ся і відновлює ся в нїм: ворогів не треба сїя-ти, саяї родять ся; рід боязливих заяців між Русинами не вмирає; тип „дуриного Івана“ не щезає; біда і дальше поли Ру-сина тримає ся, — тому вічно треба про них говорити і писати, як їх позбутися. Так ми знову вертаємо до порушеної вже справи.

На наше положенє на Буковині мож-на вейляко дивити ся; коли приступити до серця жалє на вид того, що тільки праці марнує ся, що з неї такий малий хосєн, що ворогів і безхарактерних так трудно нарозумити, що селянина майже годї опа-м'ятати, — то в такій хвилі зневіря мож-на очевидно дуже чорно дивити ся на на-ше положенє. Такий „чорний“ погляд зале-жить, розуміє ся, від вдачі чоловіка, від розчаровань єго, від почуття безрадности. Але коли хто пригадає собі, як то було в

нас тому 20, тому 10 літ, а як є тепер, то хоч би який був песиміст, а мусить при-знати, що наше положенє тепер користній-ше, як давно було. Богато, дуже багато ще нам бракує, але завдатки на будуче вже є, сильні фундаменти для роботи народної вже покладені.

Коби лиш мали ми більше інтелігенції, що занялась би народом! А то справді найбільше лиха на буковинській Руси ма-ємо від того, що інтелігентних Русинів у нас за мало. Того півтисяча інтелігенції — то зовсім не велике число. Очевидна річ, не можна за те нарікати лиш на са-мах Русинів, хоч і они тут не без вини, але головну вину сего лиха треба припи-сати всім тим властям, що мали і про нас дбати, а тимчасом занедбали нас страшен-но, хоч наші податки брали. Не давали нам руских шкіл, з котрих виходила би руска інтелігенція, — то звідкиж могла она взяти ся? А й тепер, де лиш можуть, там Німці і Волохи снїяють наш розвій, а через то і зрієт інтелігенції.

Придивім ся ми тій справі на підета-ві статистичних даних:

На Буковині маємо три повні гімназії, в Чернівцях, Радівцях і Сучаві. В них минушого шкільного року 1895/6 учило ся 1883 учеників, а то 1051 Німців, 498 Волохів і лишє 170 Русинів.

На Буковині жие 133.501 Німців (ту і жиди враховані), 208.301 Волохів, а 268.367 Русинів — отже Русинів найбіль-ше а руских учеників по гімназиях най-

менше. З буковинських Німців ходить до гімназий 1.41% з Волохів 0.24%, з Руси-нів 0.06%

Чому ж найбільше маємо по гімназиях Німців? Нічо дивного! Передовсім тих Німців найбільше по тих містах, де є гім-назії, а відтак, що найважнійше, тим Нім-цям в німецких гімназиях наука йде дуже легко. Німецькі діти і в народних і в се-редних школах учать ся лишє в своїй рід-ній мові, в ній складають іспити вступні, — то їм велика вигода. Вже гірше від Німців, але дїйше від Русинів стоять під тим взглядом Волохи. Чому? Бо дві буко-винські гімназії (в Радівцях і Сучаві) ле-жать у волоських повітах, а й черновецька гімназія Волохам більше приступна, ніж Русинам радовецька і сучавська. Але число волоських учеників найбільше зросло через то, що в р. 1881 Волохи дістали воло-ські паралельні класи при сучавській гім-назії. Бо коли після згаданої статистики в році 1895—96 було в черновецькій гім-назії всего 101 Волохів, а в німецькій гім-назії (хоч у волоській стороні) в Радівцях всего 77 Волохів, то в сучавській гімназії разом з паралельками було 319 волоських школярів, хоч там територіяльно не біль-ша вигода Волохам, як в Радівцях.

Найгірше стоїмо в тім взгляді ми, Русини; ми маємо найменше учеників по гімназиях. Причина того лежить в тім, що для Русинів гімназії не вигідно розложєні, і в мові. Русини розкинені в краю широ-ко і далеко, а можуть користати лишє з гімназії черновецької. До сучавської і радо-

ОБРАЗКИ З ПРИРОДИ.

(З оповідань лісничого).

Написав

ІВАН СІНЮК.*)

Пожар ліса.

Се було одної неділі пізно в літі. Вже з молоду зяк я не засипляти ніколи сходу сонця, отже й тепер встав я досвіта і пішов у ліс.

Небо було чисте, без хмар, воздух тихий та холодний, а ясна росица покривала траву та квіти; можна було сьогодні сподівати ся кра-сного, погідного дня. Але якийсь слабоний запах диму проникав не лиш на вілних місцях, але й у густім лісі цілу атмосферу і ставав чим раз густїшим і прикрїйшим. Около девятої години рано прибуло вже так багато диму, що сфочорнява хмара небо цілком покрила і сонце заховало.

Ой, не випалоє се ніхто ялівцю, але десь дїє горити, подумав я і виліз чим скорше на поближний горбик. І справді на західнім небо-склоні в напрямі Черногори, межі вилами Чор-ного і Білого Черемоша, що покриті безмірними лісами та позонинами, висїла темна хмара диму. Я пішов зараз до дому, осїдав коня та чим скорше тули.

Вже по двогодинній їзді почув я незви-чайну спеку і бачив чим раз густїйший дощ пожеди, як падав на землю; а скоро вітрець повияв, то зараз здалека доходив глухий неви-разний гурміт. По дуже трудній їзді, бо спека докучала чим раз то гірше і надходили такі густі хмари диму, що не лиш не видно було куда йти але й спирало віддих, прибув я на місце пожеди.

Несказано величавий та страшний вид, він свідчив найбільше о всемогучости розяреної природи і немочи людській!

Великий яловий ліс горів!

Людська мова надто бідна на вирази, щоб докладно описати таку пригоду.

З поміж густого диму залахотїли сотні огнистих полемінїй, котрі, злучившись в одні великанський стовп, підносили ся в незміру висоту. Густо як пластовець падав горючий по-піл, искри та тїлочі крачки, а розжарений воздух дудяв як грім. На хвилю, скоро лиш вітер утихав, покриве непроникива темнота цілу околицю і чути трїск горючих смолистих дерев та гомін страшного огню. За серце халало жа-лієне вите звїрів, котрим дим заховував до-рогу до втечі, та крик переполошєних птахів. Страшно, скажено хутко бігли хижі звєки враз і з сервами а риві та лиси біла заяців, диві коти, білиці, куни та багато других. Так борзо спасали ся перед грїзним огнем, що аж язик повисокоплювали. Одно другого забути не ба-чило — так само як і люди в пригоді роблять — а один лис, котрому огонь занєр дорогу до

дучки, так нилував ся, аж мало що в мене не штурхнув ся.

В сїй великій пригоді звернув один дивий кіт мою особливу увагу на себе. Глядячи на величезний пожеди зі страхом, замїтив я право-руч себе великого диного kota, котрий щось в шєку віс і утівав. Раптом зупинив ся, по-казав маленьке котятко оосторожно під корч і по-спїшив скорими скоками назад в горючий ліс. Чи не сказав ся, що в огонь біжить, подумав я; але дивлю ся, а він прибігає з другим котятком в роті. Дивно а враз і жалієно було дивити ся, як бідна звїрина п'ять разів за своїми діточками в пронаєть вертала ся...

Господь посадив материнську любов, що й огню не лякає ся, не лишє в людську грудь, але й у груди хижої звїрину...

Ранок на гірській поляні.

Вже пізно вечером повідомив мене зій по-мічник, що на „Великій поляні“ бачив свіжі слїди оленя. Ся несподівана вістка, що сїй ду-же рідкий і знатний гість загостив в мою діля-ницю, дуже мене втішила і зворушила; бо прав-ду сказавши, не мав я ще сего звїря перед цїв-кою моєї стрільби.

Не загав я вже спати, бо зворушенє і страх, що якийсь Гуцул — а трохи не кождий Гуцул стрілець завзятий — відобє мені добич, і так не дали би були мені заснути.

Зібрав ся я, взяв стрільбу на плечі а то-порєць у руку тай пішов на засїдку.

*) Гл. ч. 104 Буковини.

вещкої гімназії їм за далеко, ненавучно. Самі влади бачили то і в тих двох гімназіях не казали вчити рускої мови навіть як предмету. Через то ті школи не входять у Русинів і в рахубу.

Але що-до мови і в черновецькій гімназії Русини находили такі труднощі задля німеччини, що для широкого загалу руского не було і з неї багато користи. Минувшого року шкільного було в черновецькій гімназії 132 Русинів. Число їх, взятє пересічно за десять літ, виносить около 100. Що се число перед отворенем гімназії в Коломиї було значно вище, бо сягало аж до 196, годі на то зважати, бо тоді в черновецькій гімназії вчили ся ученики з близьких повітів Галичини, а від коли настала коломиїська гімназія, то число спало на таке, як ми сказали.

Яке велике значінє має викладава мова на учанє до школи взагалі, а в тім випадку особливо, видно з таких прикладів: В році 1880—81 після справозданя німецької гімназії в Сучаві находимо в першій класі лише 12 учеників-Волохів. Але по отвореню волоських паралелок при тій гімназії се число зросло в наступних літах на 40, а в році 1895—96 було вже їх в самій першій класі 79, т. є. більше, як в німецькій гімназії в Радівцях того року у всіх класах разом, хоч та гімназія лежить в сторонах більше волоських, як сучавська. Там було тоді 77 учеників-Волохів на 281 Німців.

Такий самий лихий вплив мала н. пр. викладава мова польська на число руских учеників, і то у Львові, Перемишлі і в Коломиї, хоч польська і руска мова далеко собі близькі, ніж руска і німецька або волоська. Возьмим приклад з Перемишля: Там в році 1887—88 в цій польській гімназії було 519 Поляків а 197 Русинів, в першій класі 77 Поляків а 33 Русинів. Кільк на другий рік 1888—89 повстала

руська паралельна класа, то до неї вписало ся зараз 51 Русинів, а в році 1895—96 в осьмикласовій повній гімназії рускій в Перемишлі було вже 329 Русинів, з них 63 в першій класі.

В німецькій гімназії в Чернівцях знати ту ріжницю ще більше. До неї в році 1895—96 ходило 517 Німців, а лише 131 Русинів, хоч відносини населеня в повітах, що мають спад до Чернівців, а то: Чернівці, Кіцмань, Вижняця, Серет і Сторожинець, — такі, що на 243.505 Русинів є в них лише 82.355 Німців.

Яка ріжниця! Коли ті Німці мали своїх 500 учеників, то ми, пропорціонально взявши, повинні були мати найменше 1500; а ми мали 131 і то виховуваних по німецьки! Нічо дивного, як тут дочекати ся власної інтелігенції?!

Наші селяни за морем.

Вражіння з Канади о. Нестора Дмитрова.*

(Далше.)

Наша колонія Едмонтон дуже далеко віддалена від міста бо аж 50** англ. миль і тільки до залізничної, для того велика негода, бо годі що продати і купити. В місті є Англік-сторинк, котрий немилосердно здирає, а і в самім Едмонтоні все дорожше, майже два рази стілько, що в Вінніпегі. Для того я раджу нашим людям, котрі приходять з Галичини і удають ся до Edmonton, най купують все, що тільки зможуть в Вінніпегі, а половину гроша заощадять. Кухні, вози, плуги, борошні, бочками сіль (бочка 2 дол.), цукор, євено а навіть худобу най купують в Вінніпегі. Перевіз річний господарських нічого не коштує, а за худобу мало що платити ся. Перестерігаю наших людей перед фірмою Cristal et Siegler Co. Суть то два російські-жиди. Один з них знає троха по англійськи і сидить у сторі, другий не

* Гляди число 115 „Будівник“.

** Одна англійська миля — 1.3 кілометр.

знає языка — наймає собі фірмана, котрий знає язык, платить ему денно 2 долари і з наанкованим возом їде між Індіанців та поміж наших людей і обдирає всіх зі шкіри. Наші люди сиротата не мають центів, а потребують дещо купити — тож радять собі в той рабівничий спосіб; напакують вози пшеницею, везуть до Edmonton і там за лахи, що варта кілька центів, платять бушлями пшениці. По млинах мінляють пшеницю за муку з дуже великими стратами. В такий спосіб проваджена господарка рубине в страшний спосіб уже в перших роках нашого мужика. Отже з того виходить, що нам треба конечно спілок господарських на наших колоніях. Для того потреба нам конечно вербовати до колоній в Канаді інтелігентних людей. Абсолютно не формалів, не економів, ані писарів громадських, але інтелігентних селян і учителів тих білих муринів, що морально і матеріально нуждують в Галичині. — В Едмонтоні я подібав зовсім інтелігентного і солідного чоловіка Антою Савку з Равського повіта.

Зарібків зимовою порою майже жадних нема. Хиба який богатий фармер наймає до худоби чоловіка. Поміж нашими людьми осіли Норвеги і один Швед, але они голі, як турецькі святи — далеко по-заду лишили ся від наших людей, так що в літі йдуть до наших людей на роботу. Навіть вже по-часті нашої мови навчили ся. Літню порою можна заробити, чи то в околиці у богатих фармерів, чи в Edmonton, чи при подоканю золота в ріці Saskatchewan. Я подібав одного нашого хлопця, котрий минувшого літа заробив при золоті 60 дол. Розуміє ся, що був би в двоє тільки заробив, колиб не був сиродавав золота у простих перекупників.

Діти наші, як я вже згадав в кількох місцях, то наша будучність, а особливо дівчата. Малі діти ходять до школи — в Едмонтоні вже між Русинами є школа. В Edmonton служать наші дівчата по готелях і в приватних домах, тай ходять три рази на тиждень до школи. Одна дівчина пристала до Salvation Army (армії спасення). Аж любю подивити ся на таку дівчину, як она прибрана у світову одєжу, говорить по англійськи і зовсім не подібна до нашої беззавидної, брудної, або неустайно регочучої ся галицької дівчини. Дівчина, повернувши зі служби, впроваджує формальну революцію в домі своїх родичів. Ані не пізнати, що се наша гірська дівчина, — чиста lady. Одна жінка скажила ся мені, що єї дівчата встидають ся єї, як она прийде до Edmonton.

Понад Черемош, що вічно однаково шумить та клеветить, провадила мене аразу дорога. Нігде світла, хоч на ліж; навіть огні, що позаналювали германні почування по зарінках, ждучи на ранішню гать, вже погасли, згасли. Всяка людина спала, відпочивала від тяжкої праці. Глубока тишина лежала на цій околиці, лиш від часу до часу залають котюти, єї найвірніший людський сторож, гейби з просонку, по чім і патрульник (сторож церковний) вийде з дзвінничої, затрубить в ріг і обійде дім божий кілька разів докола. Потім стане знов так тихо, тихонько, аж дивно.

По довгій, дуже трудній ході виліз я на Бувовник, найвищий горб в Довгонільській околиці. Саме тепер новий місяць показав своє задумане лице і засвітив так асно своїм блідим світлом, що хоть мак збирай; всю околицю мов у срібло вбрав. А яка ся околиця красна; ні єї описати ні змалювати! Рідко де показує ся очам такий чудово гарний вид на безчисленні горби, на всілякі рідні краєвих і страшних долин, на дико шумлячі, чисті ріки та потоки, з котрих тепер оловяно барвні мряки вставали, на стрімкі та пірвані яри, гортопи, скелі та облази, на безконснї, темні ліси, густі корчі та широкі царинки. Ціла верховина з своїми вершинами подобала на безмірний цвинтар з багато, багато могилами, під котрими гейби передтопні величчї вічним сном спали.

Змучений, але приємно зворушений свми безчисленними гарними вражіннями, онустив я не дуже радо се місце і пішов далі на „Велику поляну“. Уже починало зорити, як я, в моїм давнім сховку добре скритий, засів ся на оленя. „Велика поляна“, що зі всіх боків обмежена темним лісом, роздояла ся на яких п'ятьох фальцах і така

рівна як стіл. Самотність, добра зелена травичка, красні нестрі квіти, гірські ліси а найбільше свіжа, як слеза чиста водичка наблиз євди всяку злирину та пташину похачувати, налити ся і поніграти ся.

І тепер не потребував я довго ждати на пробудженє природи. Насамперед пробудили ся червонока лєбляки і гейби хотіли рознозити непримний сон та своє пірєчко до пораду привести, страєла ся кілька разів і почала свою прємну цією свівати сильним голосом. Єї у відповідь обзивав ся збитошний, зелено-жовтий чижик та гаупний смігур. Далі й далі попробували ся й другі птахи, затигаючи й собі свою ранню пісню, забавляли ся, літаючи з крачка на крачок.

Але й чотирьогі зяїрі не дали себе своїм опіреним товаришам засоромити. Ой там на найвищій смерені вилізла з гнізда зручним рухом завсїди весела, руда білиця-виверница, от і друга. Закашлявши кілька раз хрипливо — се знак для молодих, що жадне небезпеченство їм не грозить — повилітали й єї із теплою леготини і давай по краках скакати та козвсати ся. Дивлясь ся на поляну, а там пасе вже ціла зяча родина. Посиділавши, посідали на „вадні“ ланки і нерухомо наслухують, чи безпечно, потім беруть ся по своєму бавити ся. З початку ще осторожно, але відтак чим раз росуєтійше і рознуєтійше, бігають, скачуть, качають ся...

Аж тут захрутіло в старім лісі. Зяїрі засторожили, позгинали ся і до втечі готові, стригли довгими ухами, внаслухуючи, з котрої сторони грозить їм небезпєка. В моє серце забилося, бо думая, що се очиданий олень. На східнім кінці поляни виринула з темно зеленого ліса хороша голова серни і двоє чорнявих, дрімливих очей

гладіли на поляну. Потім дав ся чути острій свист і мала громада сернів вийшла на поляну. Понакадали ся зеленої травички, налили ся свіжої водички, старі позитали та руміають а терзати молоденькі скачуть як шалені одно поверх другого.

Тимчасом зійшло сонце і мільони капелі роси заблєзли, а мого одєня нема, не приходить. Аж тут нагє зашкєав один пташок — лісничі називають єго лєсонуком, бо він має прикмету, що чує сего хижого звіря з далека і зараз відкає — а зяїрі та серни як попарені позривали ся і на малі онд пошезали у густім лісі. Пташки умовали а білиш, хрипливо нашіаючи, повилітали на вершини смерек.

Он там самою серединою поляни повзе лісничим ходом лєс і возлечить за собою довгий як козиця, стріганий хвіст. Малі, хитрі оченята позирають на всі боки за добичкою. Пришовши на те місце, де перше зяїрі бавили ся, раптом дунили ся і присів, посидів хвилю нерухома а відтак нагє скочив як куля з на нів сяжні і зараз обізнало ся тревожне шворенє. Не дармо скочив, щось аловив. Дивлясь ся лісничє а він дусить зачєне, що — не знаю, чи з глузоти, бо і межі зяїрєтами трафляють ся правдиві тумани, чи з буйности відлучило ся від своїх товаришів, остало ся на поліні і в ямці було скрило ся.

Сего я вже не міг стерпіти.

Мої пальці затреміли і я забув, що на оленя чатую. Вистріз дуснух а лєс повалив ся на землю. Ще раз схопив ся і зробив кілька кроків, але смертельно поцілений, впаав назад і віддав свою гринну, хижу, душу.

Певна річ, мати брудна і боса, Ігіриш иднянки приходять піхотою 50 миль до міста! Дитина не встигає ся матери, але встигає ся того бруду і тих босих ніг, з болотом на 3 пай. Або батько в тих довгоносах, бойківських постолах, з тим довгим рідким волосем, в брудній сорочці, з розпором на грудях! Чи-ж не можна перестрашити ся такого чоловіка, як покаже ся до міста! — Хлопці наші служать по фермерах німецьких і англійських; нераз і на цілий рік дають батьки на службу хлопців, як кажуть: „за язык“ і они того англійського языка дуже скоро вичують ся. Хлопці учать ся прагматичности в господарстві у Англіків і висмівають ті сокири, плуги і другі культурні здобутки галицькі.

По цілотижневім побуті між нашими Русинами в Едні, повертаючи до Edmonton, вступив я до наших старих фермерів, котрі мешкають між іншими о 12 миль від F. Saskatchewan. Трох наших Русинів ту мешкає: Антія Пайч і Стефан Читчак з Небілова тай Мих. Прокопчук з Ростайного пов. Ясно: одинокий Лемко, якого я подивав в Канаді. Веім ім добре поводить ся.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 17. червня 1897.

Крайний би вже час! Одна краківська газета доносить, що міністер справ внутрішніх, гр. Бадені видасть в найкоротшім часі розпоряджене до властей адміністраційних, а іменню до старостів, жандармерії і взагалі до всіх урядників підчинених ему а маючих зносини з людом, котрим то розпорядженням накладе їм як найчужорідніше обходити ся зі сторонами, а спеціально з людом. Буде се розпоряджене подібне до того, яке видав міністер скарбу п. Біліньский до властей скарбових. Крайний би вже час прикортити простапство тої урядничої практики, яку завели польські панки та підпанки. Що нашому мужикови ти-кає леда дурень, се вже стало хлібом пасушим. Та при найменшій причині або без причини зараз беруть ся і до зайки: „мовчи“, „марш за двері“, „лайдаку“, „ися кров“ і т. п. сидить на язичі у тих панів. Час би їм трохи понідрізувати язик, щоб навчили ся людської мови.

З рогізнянських кярниць, що їх вивертан для придбання більше води для міста Чернівців, вчера брали воду до хемічної аналізи. Але вода була ще мутна. Комісія постановила відложити свої дослід до того часу, доки не устоїть ся вода.

Великий фестин відбуде ся в неділю дня 20. червня в міській парку на дохід тутешнього товариства театрального. Всілякі розривки і несподіванки, дві військові музики, електричне освітлене парку і т. д. віщують, що сей фестин перевищить все, що до тепер видали в Чернівцях під тим виглядом. Вступ дуже низький, бо тільки 20 кр. Початок о год. 3. по пол.

Конкурс. Австрійський союз охорони птахів, числячий до 30,000 членів, оголошує конкурс для учителів, на літературну працю з життя птахів або спосіб їх охорони. Праця не сьміє перевищувати 3000 слів і мусить бути написана німецькою бесідою. Перша нагорода виносить 100 корон, друга 50 корон в золоті. Речинеш до 1-го жовтня. Секретаріат союзу знаходиться в Граці, Керблергассе 40.

Сербський екскурор Мілан хоче осісти у Відні. Видко Париж вже переїхав ему. Пенсіонований король винаймає цілий поверх в палаці Тодесхо і спровадив там вже свої меблі з Парижа. Відень буде мати більше о одного оригінала — суєної слави.

Фальшивий гульден викрила віденська поліція. Єсть нині італійський робітник Антоніо Граніні. Він заходив часто до малого цирку на передмісті Відня і там вимінював гроші в той спосіб, що видав на таку збираючих дияволю гульден а брав з них решту. Властитель цирку пізнав фальшиві гроші і наказав своєму персоналові уважати, хто які гроші видає на таку. Оногди замітила одна з циркових женьщин, що гульден, який кинув якийсь робітник на

таку, видав глухий звук. Робітник жадав 98 кр. звороту, але колектантка звернула ему гульден вимагаючи, що не має дрібних. Відтак указала поліції на підозрілого Італіянца і его арештували. По дорозі до поліції Граніні хотів пробити себе ножем, але ему перешкодили. При ревізії в его помешканю найдено штани, прибори до вибивання, приготовлену цинкову мішанину і 44 штук фальшивих гульденів. Арештовано також двох співмешкаюців Граніного wraz із жінками.

Антисемітизм між жіноцтвом. Люефер організує тепер у всіх частих Відня товариство жінок християнських, котрі зобов'язують ся етатуту, закуплювати всі свої потреби господарські виключно у купців християнських. В кожній часті міста засновує окреме товариство. Є надія, що товариства ті зберуть до 60,000 родин християнських. Накопич припустимо, що кожда родина видає річно пересічно 500 зр. на потреби домашні, то в однім році лишиться в руках християнських сума 30 мільонів зр. Предеітателькою товариства християнських жінок на Maria-hilf є жена нашого земляка, п-ні Устияновичева. Щоби ратувати ся перед таким ударом, беруть ся жидівські купці на способи. Они опускають свої склади і віддають їх ведене християнам. Службі наказують здоровити прихожих словами: Gelobt sei Jesus Christus, вивішують навіть в склепах образи Богородиці і п'ялять перед іконою лампадки або на вивісках велять собі малювати християнських святих. Тількиж і та хитрість семітська довго не остоїть ся.

60 літ на престолі панує вже англійська королева Вікторія. Від 19 до 28 червня відбудуть ся в Лондоні ювілейні торжества в честь королеви. Розміри того ювілея перевищують всіякі дотеперішні торжества. Назив чужинців уже тепер такий великий, що обчислюють людність міста підчас ювілею на дев'ять мільонів людий. Всі часті світа доставляють живности для тої огромної маси народа. Ціни вікон при улицах, кудя буде переходити похід, казочно високі. Досить сказати, що одній підприємцеві закупив кілька чотириповерхових фронтонних домів, збув їх до тла і виставив на тім місці трибуни. По торжестві він має назад вибудувати доми і віддати їх власникам, не вчислаючи в те звороту цілого чиншу за цілий час будови. Властитель і підприємцеві гадають зробити на тім ще золотий інтерес. Мимо того обчислив, що заведно пята часть тої людности, що буде в Лондоні буде могла що небудь побачити з цілого торжества. На подарунки для королеви надходять дороговці від монархів, товариств, міст і громад з цілого світа. Їх ціна не дасть ся і в приближеню виразити числами. Пана римський хотів піднести королеві „золоту рожу“, традиційний панський дарунок для коронованих осіб. Протів того заперестувала англійська „церковна асоціація“. Она звернула ся до міністра Салісбурі з представленням, що по свідомстві історії „золота рожа“ все приносилася нещасте і уклад або смерть обдарованим нею особам. Для того просить асоціація міністра, яко дорадника королеви, щоб не допустив до тої образи монархії і вплинув на неї не прийняти такого аловішого дарунку.

Князь Миколай чорногорський міг би стати приміром німецькому імператору Вільгельмові, котрий видав вправді рішучу але неясну і неконсеквентну постанову що до поединків. В Цетині перед кількома днями жінка одного посла на чорногорським дворі стрітила жену другого амбасадора — шляхтича і уклонила ся ей. На те не зволіла зарозуміла дама навіть кинуту головою, а ображена тим жепицями зробила їй голосно увагу не киче приєму. Амбасадор вивав на поединок свого товариша по уряді за обиду жінки. На свідків взяли також заступників держав в Цетині і так дипломатія цілої Європи хотіла розправити ся в зовсім недипломатичний спосіб. Але князь Миколай довідав ся вчас о цілій справі і не допустив до проливу крови освідчаючи, що поединки в Чорногорії єуть беззглядно заборонені. Дипломати успокоїли ся, а пані хотіла і не кланяють ся собі, але від тепер „не видить себе“.

Будучу судьбу коня так описує одна парижська газета: Кінська судьба не заповідає

ся світло на будуче. Шляхотне сотворіне страчить значіне і становище тяглої сили а натомисть на подумисках буде робити конкуренцію безрогам та баранам. Поборниками коний єуть самоходи. Вже в Парижі они починають їздити; з днем першого червня появило ся їх нятьсот на улицах, а буде їх чим раз більше. Мотор заступить нам коня а за Парижем підуть певно і инші міста.

З життя раків подає цікаві подробиці один фаховий годинник раків в Лайтен в Німеччині. Кожний рак тримає ся границь своєї області. О тім переконав ся дослідуюч в той спосіб, що назначував області вбиваючи коликки а відтак значив раки кожної області особними знаками. По якімсь часі в кожній області були однаково назначені раки. Коли який рак зажене ся пр. за добою до чужої області, то тамоні раки нападають на него і убивають. Рак не їсть ніколи стерва, як то взагалі думають. Живить ся мясом св'язим особливо з риб і жаб і їсть також радо водні рослини, що мають в собі багато ванна. Коли рак вилізе зі старої шкаралупи, зїдає ей. Нову шкаралупу дістають раки кілька разів до року, першого року 7 до 8 разів, третого тільки два рази. В старій шкаралупі стає рак лінійний і отяжільний. Висвободжене з неї справляє ему очевидний біль. Звіря мусить натягнути ся і намоцуватись їм пукне шкаралупа на хребті, а тогди вилазить з неї. Остає ся ще душшина на хвості та на кліщах і з неї мусить рак висувати ся поводи, мовби зоймав рукавички. По освободженю зі старої шкаралупи стає рак веселий і рухливий. Кожний рак має свою власну нору. До неї залазить на зиму і не засипляє ніколи, тільки лізе глибоше у воду. Головини ворогами раків є щунак, окунь, сун; також лиси і пси полюють на раки. Ріжні зарази що походять з мікробів забирають річно тисячі раків. Але найбільшим ворогом рака є він самий, бо старі полюють беззастанно на молодих і зїдають їх. Тому треба при штучній годівлі відділяти їх після віку. Чоловік нищить в страшний спосіб породу тих звірат через те, що усталилась гадка, що раки можна ловити в тих місяцях, котрих назви латинські не мають р — отже в маю, червні і липні (у нас кажуть тогди, як цвиге збіже). Тимчасом як раз в тих місяцях повинно бути зажажане ловлене раків, бо они тогди множать ся.

Дрібні вісті. В Карльсбаді посвящено сьмим днями нову православну церкву, збудовану в стилі XVIII. віку. Будова коштувала 160,000 зр. — У Львові сконстатовано більше випадків тифу: від 6 до 12 с. м. померло на тиф 14 осіб, з того 5 при улиці Колонтая; одиак від двох днів не було вже випадку занедужання. — З Тернополя утік торговець худоби Бернард Вільнер та забрав зі собою 3,500 зр. чужих грошей; за ним розіслано гончі листи, де сказано, що Вільнер є налоговий картар і радо пересиджує в кавярнях.

Телеграми „Буковини“.

3 дня 17-го червня 1897 року.

Відень. Цісар дозволив, щоб приготувана на рік 1897 вистава у Відні носила назву „Ювілейна вистава у Відні 1898.“

Львів. На вчорашнім вічу в Скалаті виявили виборці свою солідарність з радикальною партією і жалали поділу Галичини на західну руску часть адміністраційну, і на західну, польську.

Лондон. З Калькути доносять через бюро Райтера, що майже у всіх містах Індії на північ від Мадрас сільне землетрясене поробило великі шкоди. Деякі будівлі позанадали ся під землею. Великий дом, що там упав сими днями, збільшив ще шкоду. Ювілейні торжества в честь королеви Вікторії в Калькуті відложено для того на пізніший час.

В КОЖДІЙ РУСЬКІЙ ХАТІ І ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українсько-руського народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просвіти“, а виконана в літографічній закладі Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарська ціна карти, наклеєної вже на полотні, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просвіті“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Для панів учителів!

INSPECTIONSBERICHT,

Jahresausweis

і Шкільні повідомлення

(Schulnachrichten)

є на складі

в друкарні „Рускої Ради.“

Просимо о замовлення.

ПОЇЗДИ ЗЕЛІЗНИЦЬ

від дня 1-го мая 1897 після часу середно-європейского.

ВІДХОДЯТЬ З ЧЕРНІВЦІВ						ПРИХОДИТЬ ДО ЧЕРНІВЦІВ					
до Новоюківців, Снятина, Львова, Відня	819	854	1232	404	1025	з Відня, Львова, Снятина, Новоюківців	1128	320	751	811	610
до Гадібоки, Гадікфальви, Гатин, Іцкан і Бурдуженів	1148	351	832	—	635	з Бурдуженів, Іцкан, Гатин, Гадікфальви, Гадібоки	—	809	1212	350	1000
до Садагури, Бояна, Новоселиці	645	430	—	—	—	з Новоселиці, Бояна, Садагури	—	1113	950	—	—
З ГЛІБОКИ						ДО ГЛІБОКИ					
до Карпатів, Сторожинця, Бергомету, Межибодин	814	535	—	—	—	з Межибодин, Бергомету, Сторожинця, Карпатів	635	1037	800	—	—
Перший поїзд їде на шляху Бергомет, Межибодин від 1-го марта до 3-го вересня що ніч і п'ятницю.						Перший поїзд їде на шляху Бергомет Карпатів тільки в понеділок; другий поїзд на шляху Бергомет-Межибодин тільки від 1. липня до 31. вересня що понеділок і четверга; третій поїзд не їде в понеділок.					
З ГАДІКФАЛЬВИ						ДО ГАДІКФАЛЬВИ					
до Радивів	610	1003	228	612	805	з Радивів	542	855	115	550	747
З ГАТИН						ДО ГАТИН					
до Качика, Гурагумора, Вами і Кімполонгу	1010	201	—	—	—	з Кімполонгу, Вами, Гурагумора, Качика	1258	625	—	—	—
З ІЦКАН						ДО ІЦКАН					
до Сучави	327	630	1009	216	718	з Сучави	442	842	130	630	837
З ВАМИ						ДО ВАМИ					
до Рус-Молдавиці	346	647	913	1132	250	з Рус-Молдавиці	842	1259	204	322	545
Поїзда їдуть від часу до часу. Розкладати можна на станціях Вами, Драгоша і обох Молдавиць.						Поїзда ходять від часу до часу. Розкладати можна на станціях Вами, Драгоша і обох Молдавиць.					
З КАРАПЧЕВА						ДО КАРАПЧЕВА					
до Чудина н. С.	854	1007	615	—	—	з Чудина н. С.	555	555	—	—	—
Перший поїзд їде що понеділок, другий з винятком понеділка, тільки кожної днини.						Перший поїзд їде що понеділок, другий з винятком понеділка.					

□ поїзди поспішні; * поїзда особові; без знаку поїзда кінцеві. Час середно-європейський їде о 46 минут пізніше від чернівецького часу; нічний час рахує ся від 6 год. вечором до 5 год. 59 мин. рано і зазначає ся підкресленим минут.

ДРУКАРНЯ „РУСКОЇ РАДИ“

в Чернівцях.

Перша на Буковині

РУСКА ДРУКАРНЯ

в Народнім Домі

при улиці Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські в мовах рускій, польській і німецькій.

ДОБІР БУКВ ВЕЛИКИЙ.

Роботи виконує ся скоро, солідно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

Хто хоче мати
добру і дешево
МАШИНУ до ШИТЯ,

най удасть ся до мене, то певно не покажує. Нові продаю дешево як завжди, а употреблені, що добре удержані починаю від 20 зр. і то за готові гроші і на виплат. Хто купить у мене нову чи стару машину, за репарацию не потребує журити ся, бо я роблю тую безплатно через цілий рік.

Русини, удавайте ся до мене, бо я також Русин і обслужу Вас по братньому

З поважанем

В. Данилевич,
машиніст у бровари Штайнера в Чернівцях, при ул. залізничній (Bahnhofstrasse) ч. 26.

„РУСКА БЕСІДА“

в Чернівцях

має на складі отсі свої видання:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛІОТЕКА“

для молодіжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по 1 зр. за річник, а всі 7 разом 6 зр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА“

сумна історія, для перестороги і науки. 80 сторін на 20 кр.

„Слова правди і науки“

з поезій Тараса Шевченка. Ціна 10 кр.

„25 повісток“

для чемних діточок.

32 сторін. Ціна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“

Даруночок для руских діточок. Ю. Федьковича 10 кр.

На поштову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Бібліотеки“, а по 2 кр. за кождою поодинокую книжочку.

Замовлення приймає й редакція „Буковини.“

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові в домі „Просвіти“ Ринок 10.

перше і одинокє руске товариство ассураційне, обезпечає будинки, скот, господарські знаряди, збіжжє в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкідливого вогню за можливо найнижшою оплатою.

Дністер розпочав пятий рік своєї діяльності. Фонди „Дністра“ після закінченя рахункових з днем 31-го грудня 1896 вносили: фонд основний 50,000 зр., фонд резервний 54731 зр. 04 кр., резерв премій 34737 зр. 03 кр., разом 139468 зр. 07 кр.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся одчасно по пожезі. В 4-х літах виплатили „Дністер“ 1176 відшкодовань в сумі 309,147 зр. 69 кр.

На житє можна обезпечити ся через „Дністер“ після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкращіші умови і найменше плати і жити в рускій землі.

Зголошення о ульзєні агєнції в містечкостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарадом Івана Хромова.

За редакцію відповідає Осип Маковей.

ЧАСОПИСЬ
для
руських родин.

Виходить щодня
крім днів по-
недільних і свят.

БУКОВИНА

Редакція і адмі-
ністрація в Чер-
нівцях ул. Пе-
тровича ч. 2.

Передплата
10 зр.

Чому ми маємо так мало інтелігенції?

П.

Ми вже в попередній статті згадували, яка то біда Русинам з тим, що в школах не вчать по руски. Нині придивимося тій справі ближше.

Ту біду видно найліпше при вступних іспитах, при услівнім увільненню від оплати шкільної (Stundung) і остаточнім увільненню та при науці руских дітей в німецькій гімназії.

Більша частина рускої молодіжки не вступала до гімназій тому, бо знає, що не зложить по німецьки вступного іспиту. Ті наші ученики, що їх маємо по гімназіях, то заздалегідь приготовлені діти нечисленної рускої інтелігенції, або діти, що зросли по містах, де мали нагоду привчити ся німецької мови. Селянських дітей в гімназіях дуже мало. Звідси то походить, що число руских гімназистів не зростає, а є менше більше однакове через довгі літа. Не зголошує ся їх більше — і вже.

Коли торік пішла вістка по краю, що отвирася при черновецькій гімназії паралельна класа руска, то в Чернівцях приготувалося до сеї першої рускої класи 93 дітей, а на провінції — після справоздань учителів — около 160 дітей. Коли ж небагом потім люди дізнали ся, що в тій новій рускій гімназії вступні іспити будуть такі самі, як у старій німецькій, (з чого виходило, що мало ставляти ся до руских дітей далеко більші жаданя, як до німецьких), число сих кандидатів на гімна-

зистів відразу в п'ятеро поменшало. З Галичини з сусідства прийшло сім учеників, думаючи, що се така сама гімназія, як рускі в Галичині; а буковинські Русини просто з сорому, аби не дати впасти новій інституції з рускою вивіскою, повисували своєю діти до неї на науку і на — муку. Правда, через то число руских гімназистів зросло, але всеж не так значно, як у Волохів, що в Сучаві з 12 учеників дочекали ся небагом 40, а потім і 79. Волохам улекшили Німці зріст інтелігенції, а нам утруднили.

Очевидна річ, руский ученик в такій німецько-руській гімназії, хоч би був і пильний і талановитий, не може так скоро привчити ся німецької мови, щоби вже в початках мав добрий поступ і був на тій підставі увільнений від оплати чесного. Він мусить платити не малу, як на наші відносини оплату — значить: в самих початках перешкода. Нічо дивного, що в порівнянню з німецькими дітьми ученики-Русини страшенно гублять ся по дорозі науки, покидають школу і шукають иньшого хліба, бо з Німцями конкуренції в школі не можуть видержати. До восьмої класи, до матури доходить Русинів дуже мало. Найліпший доказ на то дають числа: Від 1884 року до 1889 вступило до першої класи черновецької гімназії 433 Німців а 121 Русинів. З них за той сам час до восьмої класи дійшло 171 Німців а 29 Русинів. (39.7% і 23%), з чого видно, що Німцям майже два рази легше йде наука, як Русинам.

Шкода, що із справоздань шкільних годі дізнати, кілька Русинів складає іспит

зрілості; а то певно показало би ся, що вишло би ще менше, як 23%. Сі числа не потребують дальших пояснень; они говорять самі найліпше.

Може би хто хотів ту сказати, що певно наші діти більше тупоумні, як німецькі, тому і гірше вчать ся. На то можна відповісти прикладами з руских гімназій в Галичині, що так не є; противно наші діти що найменше так само спосібні, як німецькі.

І так в рускій гімназії у Львові в тім самім часі шістьох літ до першої класи вписало ся 533 учеників, а з них до восьмої класи дійшло 274 т. є. 51%. Сей далеко красивий поступ в науці учеників рускої гімназії походить зовсім не від того, що може польські інспектори лагіднійше кажуть класифікувати; ми знаємо навіть, що аби не дати нікому ніякого підозріння, по руских гімназіях в Галичині самі професори класифікують за остро, нераз аж безпощадно; — лише той поступ походить від того, що ученикам легко вчити ся в рускій мові. Так було там:

До I. класу вступило	до VIII. класу дійшло:
1884 : 99	1891 : 47
1885 : 97	1892 : 39
1886 : 97	1893 : 36
1887 : 87	1894 : 44
1888 : 84	1895 : 51
1889 : 69	1896 : 57
разом 533	разом 274

Як бачимо з сеї таблиці, то хоч менше вступало учеників до першої класи, але більший процент їх доходив до 8 класи.

Липа на межі.

НАРИС

Евгенія Ярошинської.

Завтра мала я покинути мої рідні сторони. Сесея обставина впливала на п'ле мое ество пригноблюючи, робила мене сумною, первовою. Мені дуже жаль було покидати ті сторони, де я зросла, виховала ся, перебула гірні і солодкі хвили життя. Цілий день зійшов мені гої в темі; над вечер пустила ся я на свій звичайний прохід, щоби ще раз подивити ся на ті місця, де проводила веселі, щасливі хвили, де маршала, фантазувала про якоесь ідеальне надземне буте. От тут сі дерева, що укривають стежку понад яр, — тільки то раз бачили вони мене в ріжнім настрою, нераз у веселім, частійше в сумнім, але природа, свята природа, гоїла всі рани, бо хто схоче сумувати, побачивши перед собою так гарно розетелені образи, які я тепер перед очима маю? Кому не стануть вони цілющою водою, тим більше, коли вони належать до его коханої землі. Я стою на високій горі у котрої ніг широкий Дністер тихо пливе. На его другім березі розлягає ся по одну руч село, по другу густий ліс, що виглядає против заходячого сонця, мов мягкий, абсамітний коверець. Відтам чути щебет птахів, дзвінни худоби, сив

та гру пастухів. По правій руці стелить ся мое любе село з високою церквою на середині, чепурні хати стоять близько себе, змежи буйних садів визирають вони мов сонечко зза хмар. В тих хатах живе той нарід, котрий я знала, любила, котрого сумна, тужлива пісня пристає мені до серця, котрого горе, радість і щасте я ділила. Тепер мушу я тих людей кидати... Щось важкого залягло на сю думку мою душу, щось здавило мене в грудех, а коли в тій хвилі розлягла ся пісня робітників:

„А в чужині тяжко жити,
Так як камінь підоймити,
Камінь здойму відпочину,
А в чужині марно згину!“

підступило до горла і витиснуло гарячі сльози. Я пішла дальше, ще дальше, щоби попрощати ся в останнє з всіма любимими місцями. В думках не зважала я на надходячий сумерк і на чорні, грізні хмари, які валючили зі сходу. Аж відгомон далекого грому збудив мене до теперішности.

— Треба вертати ся домі, ще мене дощ змочить, та всі моє романтичну прогулку висміють*.

Я хотіла сеї похвальний намір зараз сповнити, але зайшла в тім перешкода. Була я саме на готари поля, котрого назначили великим, тесаним каменем; зараз коло того каменя стояв високий хрест, а під хрестом побачила я селську

дівчину на вколінках. Се мене заінтересувало, бо щож она тут далеко від села мала робити? Я пристанула і чекала, доки она не скінчить молити ся. За кілька хвиль дівчина ударила кілька поклонів і встала, а побачивши мене, почервоніла вся і поздоровила тихо: „Добрий вечер“.

Се не була дівчина з нашого села, мусіла одже бути з поблизького, до котрого тепер мені ближше було, як до свого.

— Ах як добре, що ви сюди прийшли, — почала она знов, загинуючись при тім, — ви нас порадите, скажете, що робити?

Я здивована ся.

— Що я тобі можу порадити? — питаю ся і дивлю ся в єї гарне, рум'яне лице.

— Все, все; она казала, що той, хто саме в захід сонця переходить-ме попри готар, порадить нам.

— Хто казав?

— Таке она — ворожка, — і засоромившись спустила очі в долину.

Я усміхнула ся.

— Одже ти вдавала ся в ворожби, чи ти не знаєш, що се гріх, та що они тільки людей туманять, бо самі нічого не знають?

— Я знаю, що се гріх, та бо як на чоловіка біда приїде, то він Бог знає була вдав би ся, аби тільки лиха скараскати ся.

— Якеж лихо тебе напало? Розкажи мені. Голосний грім заворував моїм словам.

Тими числами ми виказали достаточну значіне рідної мови в гімназії. На другий раз напишемо, яку нам Німці штуку втяли з нашими паралельними рускими класами при тутешній гімназії.

Наші селяни за морем.

Вражіння з Канади о. Нестора Дмитрова.*

(Даліше.)

З S. Edmonton виїхав я 4. мая 12 мил. до Rabbit Hill, де сподівався зустріти наших 11 родичів з Ярославського повіта переважно з сіл Висоцька, Ветлин і Лазі. — Поміж російськими Німцями осіли ся наші Русини і покупили у Німців фарми вже готові зі всіми будинками і знаряддями господарськими. Чи вони добре зробили, купуючи землю і цілі газдівства, покаже ся зараз з рахунку: Земля в Rabbit Hill високо положена — добра земля. Теодор Фур з Висоцька приїхав в транспорті Олеськова з сумою 500 доларів. В Edmonton зробив ему пропозицію Німець, щоб купив собі его газдівство за 700 доларів. Газдівство то таке: орного поля 40 акрів (проче ліс і сіножаті), розуміє ся заораного і засіяного; — хата, шинкаїр, стайні, пару коней з упряжею, дві корови, бугай і двоє телят, 14 свиней, 30 курей, машини, плуг, борони — всі знаряддя господарські, як сокири, мотиви і др., кухонні річчї і ціле уряджене в хаті. Зараз в осени 1896 року зібрав чоловік 140 бушлів пшениці, ячменю 120, вівса 350, а бульб 200 б. З того збіжжя продав 100 б. по 67 цнт., 160 бушлів по 23 цнт. ячменю, 10 бушлів по 20 цнт. Свиней продав на 50 доларів, а ще має на продаж. Сеї весни засіяв 15 б. пшениці, вівса 75 б., 10 б. ячменю, 15 б. картоплів. Всього доходу має 100 доларів. — Порівняймо тепер фармера, котрий приїшов з тою самою сумою і осів на гомететі. Всі гроші вложив в господарку, купив знаряддя господарські за дорогі гроші, худобу, збіжжя на засів, і решту грошей прожити, бо мусів 1½ року з цента жити. Нані фармер на гомететі вже цента не має, а хатба свого першого покоління аж в осени.

Я не беру ся рішати, чи ліпше кудувати господарстві-готові, чи осідати на землях і мовольно працюючи доробляти ся павалля хліба — бо в не-вдохливий чоловік в тім випадку, а лиш потую наї, правдиві факти, та есім певний, що таке потоване фактів на щось припадає ся. Для

* У Галки ч. 123 „Буховинет“.

заїотована маю такий факт. Двох наших людей купили до сілки фарму за 800 дол. Заплатили 200 дол., а проче лишилось на довзі. Та чи видів хто такий дурний розум? Ону 600 дол. во віки не заплатять, намучать ся, стратять послідний цент, втічуть з купованої фарми і зачнуть доробляти ся на гомететах. Коли-ж наш чоловік нікого не порадить ся, тільки робить сам своїм галицьким розумом.

Податки. Податок платить фармер, котрий уже дістав фарму в фактичне посідане, від ґрунту і від рухомого маєтку 1% (по центі від сотки). Фарму такеують звичайно на 480 дол., отже податок на цілий рік від 160 акрів 4 дол. 80 цнт., а як хто має в худобі і в знаряддях господарських маєтку 300 дол. платить 3 дол. податку, разом: 7.80 на цілий рік. Однак треба і на то увагу звернути, що фарми по-далше від міста оцінені на менші суми; крім того є податок на школу: $\frac{3}{4}$ громада, $\frac{1}{4}$ рад і на будову і на удержане учителя. Податок на дорогу: два дні роботи на рік, або в грошах 2 долари.

* * *

З Edmonton поїхав я до Winnipeg.

Я би і не згадував про ту подорож, як би не Хінці і Японці. Одна родина хінська, а дві японські їхали, як пани в sleeping car. — Та яка-ж велика різниця між тими двома народами, що недавно себе за чуби сіпали!.. Японці, нарід на скрізь культурний. В одягах світових, манери висококультурних людей, ані не пізнати їх, що вони з Азії. Нічим не різняться від Американців. А що світ звик культуру народа мірати після его жінки, тож я возьму в порівнянє жінчину японську і хінську. Обі разом їдуть в однім вагоні до спана. Жінчина японська чистенько і ґутовно убрана по світовому, мила брутетка, поводить ся зовсім як ладу — їде разом з чоловіками на обід — взагалі робить вражіння Американки. Жінчина хінська в одягу національним вже відрізняє ся від прочих людей, встидлива, тримає ся здалека від товариства, їсти приходить на всіх, криє ся в своїм сутинку цілий день — однак не разить своєю особою, як би те різниця наша невіста. Хінці і Японці, стикаючись з Америкою, завдають їй дуже много. Мій товариш Япончик говорив досить добре по англійськи і їхав яко агент великої фабрики білизни до New York, щоб з американськими фірмами навізати потрібні торговельні зносини.

Дивини ся на ріжний нарід і думаєш собі: всікі Азійці культурнийший нарід, як наш Русин!

Та вже, як почав я говорити про культурність народів, то годі мені не згадати про по-

рядок дневний в sleeping car. З Calgary до Winnipeg дві доби їзди. В sleeping car множество народа. Рано, коло 7 години, люди встають. Жінчини мають свої умивальні, мужичини свої. Кождий чоловік мие ся рано докладно, накладає чистий ковпирік і маншети, голить ся і так чистенько убраний їде на снідане до dining car. Правда, що платить ся 75 цнт. за снідане, тільки і за обід і за вечеру, але їсти вже по-достатком і з всяким можливим комфортом. В першій половині мая подавали суніці і другі вчасні овочі. Цілий день тихісенько між народом, без крику і гуку. Чемність надзвичайна, пошанована для жінки незвичайно. Та впрочім і не може бути инакше, як хто раз бачив жінчину американську з її високою інтелігенцією. Жінчина американська так імонує своєю інтелігенцією, що мужчина, хотьби найнижшої морали, мусить чоло схилати. Около 10 години вечером всі удають ся на спочинок. Я не один уже раз їздив з Американцями, 4 доби їхав безперестанно треном, а не видів і не чув сварки, а навіть слова образливого між людьми. Люди грають в карти, диспутують між собою, преці знайшла би ся нагода до суперечки. — А скільки то разів Русини посварили би ся за політику! Нарід американський не знає політики. Тарифа цлова, business, справи житєві, таї ювілей королеви Вікторії, отсе на разі політика канадійських Американців.

Війскові шпіони.

В понеділок дня 14. червня розпочав ся у Відні процес б. надиоручника Павла Бартмана і б. капітана Песіа Ваніча, котрих в своїй часі арештували у Львові. Їх арештуване зробило тогди велику сензацію, а теперішній процес будив загальне заінте. Акт обжалована засидає обом, що за гроші видавали пави твердинь, залізничних шляхів, переведени мобілізації і т. н. війсковому аташе у Відні одної єусідної держави. Ні того аташе, ні тій держави не називає нігде акт обжалована, але єсть ним полковник Воронин у Відні, війсковий повномочник Росії.

В побіді залізничу на шляху Лавочне-Львів кондуктор Шаговський замітив дня 6. лютого одного подорожнього; що беззастанно стояв на платформі і робив якісь записи. Кондукторови видає ся се підозрілим, він зателефонував до Стриги і там заарештували цього-ж туріста. Був ним Павло Бартман. При ревізії, яку перевели у него в дома у Львові, наїшли багато доказів вини. Посадили ся, що від року 1890 він був на платній службі „чужоземної держави“ і доставляв їй найтайніший посні устроєна Австрії. З найдених паперів наїшла на ему свідання Ваніча в тій справі, але сам акт обжалована означає єї провинною далекої співучасті.

По відчитаню акту обжалована Бартман єсть ошени досить широко і мово про способи своєї діяльності. Він уважає себе безвинним, бо вояї лані, які подавав чужій державі, брав в підручницях загально доступних, зі своїх відомостей і комбінацій. Був сином убогих родичів і ще до послідного часу мусів удержувати свою матір. Кінчив єдетську школу на кошті державний. Бувши єдинором брав участь в битвах коло Кривоїни і був би зробив кар'єру у війську, колиб не лихварські донга. Мусів вступити і опинив ся без способів до жити. Тогди пробував вступити до якої чужоземної армії, але всюди відказували ему, бо був підозрілим. Так само звернув ся був і до російного аташе в Берліні, котрої був противником. Бартман покликував ся на те, що уміє по німецьки, по польськи і по сербськи, але аташе відмовив ему, що австрійські єцири просто засипають его такими просьбами. Натомість предложив ему аташе збирати інтересні досвіді посної організації Австрії і виплатив сєйчас 150 рубл. сказав: Покажіть що знаєте? Може бути, що знаєте дещо про твердиню К.? (Предсідатель трибуналу додає тут, що за ті інформації одержав Бартман за трома наворатами по 3,500, 1,700 і 2,000 ар.). З Ва-

Дивинна видавала ся на мене благаючи. — Ходіть до нас, пані, ми сидимо зараз з краєм, то не дуже далеко, от буде доц та зможете ся.

Ся рада здавалась мені не злою.

— А як в потім назад верну ся?

— В нас в кої, то поведемо вас.

— Ну добре, в віді з тобою, але вповідай мені, якої тобі ради треба?

По дорозі довідала ся я від Васильки, так звала ся моя провідниця, що єї батько Митро Загірний був великим багатцем і мешкав в єусідстві з другим таким дуксом Николоєм Финоком. В Николоя був син Онуерій, баже родичі вважали, що дуже добре було би збити оба ґрунти до купи, повінчати своїх дітей і лишити їм найбільше господарство в селі. Онуерій і Василька, що вже давно щиро любили ся, були не від того, весіле мало ся вже небагато відбуту, як склала ся така подія, що порушила згоду межі єусідцями і загрозила молодцям розлукою.

На єски, що ділала одая ґрунт від другого, стояла широка, стара лана. Гарне дерево впадо якомує переїзжому майстрови в очи, ему треба було анішого матеріалу, тож він спитав Загірного, чи не продав би ему лану. Той спершу не хотів нічого чути про продаж, але як майстер подав ему такі гроші, про які ему й не єшло ся, дав ся лавовити і добив торгу. На другий день привів майстер кілька людей, щоб допомогли ему звалити дерево. Коли они забирали

ся обмотувати він лану шнуром, наїшов Финок. Ему було жаль дерева, з ґловом приступив банаше і заборонив дальшу роботу.

— Не уявляйте ся, свату, — почав Загірний нагаджувати, — я дістав добру заїаху за дерево, а як ви маєте яке право до него, то ми не будемо єкларити ся, а дам вам нашу ланку.

Але розлючений єусід крикнув:

— Я не потребує вашої ланки: я не дам се дерево зрубати, від котрим ще наші діди в холоду лежали.

Загірний почухав ся в потилицю.

— Ваша правда, свату, некода дерева, а й не дуже похочував его продавати, але тої, як вилескав ся, то годі було его збути ся. Та коли вже гроші взяв, то не можу засувати свого слова.

— Ото мені продаж, — глумив ся Финок, — ви можете собі з своїм добром робити, що хочете, але дерево належить так до мене, як до вас, а я не дам з него й листочка зирнати, се мое послідне слово.

— Та то ще не знати, чи ви маєте яке право до дерева, — сказав Загірний вже злий. — Оно стоїть правда на єсідній межі, але коріне розросло ся все по мой власній ґрунті.

(Конець булє).

нічком пізнав ся обжалований тогди, коли несправедливо спенсіонували Ванічка по 30 літах служби. Бартман поручив Ванічкови виготовити план мобілізації; за те отримав 3600 зр., а дав Ванічкови 1000 зр. На запити председателя трибуналу признає ся Бартман, що передав згаданому аташе план наглядання подорожних і обсядження пошт офіцерами, реферат о заосмотренію війська, відомості про парові млини, консерви і н. (за те дістав 4000 зр.) та донесене про інвентар полкових залізниць (за 2000 зр.) Вкінці мав обжалований здати справу зі стратегічного шляху Львів-Стрий-Мукачів і при тім арештували его. Обжалований признає ся, що разом дістав за свої прислуги 42.130 зр., а з того заплатив Ванічкови 14.000 зр. Зі своїх грошей Бартман заплатив частку своїх довгів а решту ужив на житє і програв на лотерії на котру ставив грубі суми. Гроші і всіякі поручення відбирав Бартман особисто від згаданого аташе і не має жадного письма тої держави, для котрої служив.

Свідство виказало, що Бартман виготовив був цілий план, як несприятель може впасти до краю і зайняти одну твердиню. На запитане оборонця запевняє обжалований, що до своїх праць не уживав нічого крім загально доступних мап, бібліотек і власних відомостей.

Обжалований Ванічек теж не почуває ся до вини. Він брав участь в війнах в р. 1859 і 1869, був равельєр, а пізніше его спенсіоновано, і те его огричало. Бартман видав ся ему теж некривдженим, а що потребував помічника то обжалований помагав ему. Перший раз в житю зробив дурницю; але що-ж він писав? Тайнах приписів не бачив на очі; на підставі військових книжок і при своїй-такій фантазії кожний міг би те саме написати; вартости оно мати не може. — Президент зазначає на те, що в такім разі сторона держави не потрібна би платила, бо то все могла би дешевше набути в книгарні.

Другого дня розправи переслухували свідків. Командитор Шинговський поитарав те, що вже знає з акту обжаловання. По Шинговським переслухано яко знятого полковника Екгарта. Той згадав явищу що до вартости шпінюльських донесень. Бартмана. Перше всего змивив він, що навести військові зарадали все, щобі вони донесення поробили Бартманом, не мали в руках чужих військ вартости. Все, о чім Бартман і Ванічек доносили, змінене так, що зрада їх не може в нічій потвердити. Далше подав полк. Екгард фактову оцінку праць, переданих обжалованими „сторонній державі“ і зазначив, що для держави тої мали они дуже велику вагу, бо справді були зацікавлені точні. По его гадці неможливою є рішю, щобі обжаловані, яко бувші офіцери, могли свої донесення уважати за маловажні і не значущі. Означив Бартман обставив при своїм, що его праці не мали жадної стратегічної вартости.

Ванічек заперечив, мов би він піхоложив знайомих офіцерів, щобі вивідатись о потрібних ему обставинах. Як судові акти доказали, жив Ванічек дуже самітно, бо був вже з власи замкнений в собі чоловік. Удержував тільки зносини з львівськими москвофілами, а головню з редактором Галицького, Марковом і з иншими...

Бартман признає, що інформував ся о справах також у жандармів і підполковників, котрі се заперечили, а Бартман каже, що мусів заперечити, бо боять ся кари. Далше оповідає, як за цілком неправдиві, вдумані донесення казав собі грубо платити. Раз н. пр. зголосив ся ночью до того аташе, оновив ему, що один з капітанів генерального штабу в клопотах грошових і тому за добрі гроші готов дати інформації що-до оборони границі і мобілізації. За се жадав для того капітана 7.000 зр. а для себе 2.000 зр.

Полковник Екгард відчитав акти що-до розміщення війск і що до заправитовання, важніші однак місця тих актів пропущено в читанню після вказівок міністерства війни. Доведено, що Бартман випитував членів віденської палати торговельної о подробиці доставки харчів для армії. Що-до того стверджує полковник Екгард, що Бартман у своїх справозданнях радить „сторонній державі“, щобі знищила галицьких жидів (розуміє ся на случай війни), бо

в їх руках находять ся значні припаси харчів. На запитане прокуратора, кілько дістав за доповідь, невеличке, піваркушеве справозданне, відповідає Бартман, що дістав більше як 1000 зр. „Не знаю — каже прокуратор — праці, котру би так щедро гоноровано!“ — По — відповідає Бартман — адвокати кажуть собі ще айше платити!“

Переслухано далше свідка Кошенгофера, управителя фабрики пекарських печей, і свідка Саса, котрий має фабрику польних залізниць. У них обох явив ся Бартман і представив ся яко військовий провіантовий офіціал і виманив від них інформації і дати, дотикаючі доставлених для армії печей і польних залізниць. На відповідне питане председателя трибуналу, каже обжалований: „Чи мав ся я представити тим панам яко Павло Бартман? Були-б мене як найкращій винувати!“

Третього дня розправа вияснила, яким способом прийшов Бартман до відомостей про полкові залізничі. Він удав ся був до прагської фірми виробів залізничих з пропозицією, що хоче старатися о будову полевої залізничі. Фірма надіслала ему всіякі проєкти і дані до такої будови і на тій підставі зладив Бартман обширний реферат, котрий продав чужій державі за грубі гроші.

Далше допитували ся Бартмана про пограничні твердині, котрих планів продав Бартман. Ті твердині зовсім не існують, а Бартман виготовляв плани з фантазії і представив заступникові чужої держави річ так, що наша держава має в проєкті побудувати ті твердині. Бартман вніс був навіть ті самі плани до нашого міністерства війни, щобі над ними застановило ся. Тим способом хотів ще відограти ролю патріота. Також у пенсентських днівках поміщав статії, що вказували на вагу тих оборонних місць а мали бути доказом для чужої держави, що его плани оцєрті на реальних підставах.

В кінці прийшов під розправу план Бартмана, яким способом може чужа держава впасти до Австрії так, щобі розділила австрійську армію і завдала одну важну твердиню. Бартман каже, що зладив той план ще в р. 1893, коли був роздражений своєю відсутністю з війська, а виробів віддавав ему стратегічною значіння. Відчитано ще писемко Бартмана до чужої держави, в котрім він вичисляв всі свої услуги для неї, а далше свою службу робить зависимою від більшої платні, як до теєр. Бартман признає ся до авторства того писемка, а председатель зачитує військового значіння, як вказали в історії мілітаризму находить ся випадок такою систематичного шпінюльства. Підполковник — знаєць війни, що злучали ся випадки, що хтось продав якісь часткові плани або урядження, але такою систематичною зради не знає історія цивілізованого світа.

Державний прокуратор вказав у своїй бесіді, як страшно Бартман вирик ся чувства всакого патріотизму і сказав до судив присяжних, що в цілій Австрії не знайдє ся певно одного такого судії присяжного, щобі дав уйти безкарно такому зрадникови вітчини. В своїй обороні промовив Бартман і заявив, що до шпінюльства спонукала его тільки нужда, та що зароблені гроші він віддав екарбови держави, бо зложив їх майже в цілости на жертвеннику своєї пристрасти до лотерії. Вирочіи він представив чужій державі Австрії в дуже добрім світлі під виглядом мілітаризму, так що чужа держава мусіла набрати ресекту перед збройною силою Австрії. Через те може він і привелужив ся вітчині. Оборонець вказав на самооборону свого клієнта і просив для него о ласку. Оборонець Ванічка старав ся зменшити его вини недостаточністю доказів, які розправа доставила против него.

По короткій нараді оголосив голова судив присяжних вирок. Лава заперечила зраду державну Бартмана через небезначні ради всіма голосами, зраду державну через шпінюльство одинадцятьма голосами. Питаня що до шпінюльства Бартмана потвердили всіма голосами а так само що-до співіння Ванічка у тім. Трибунал на тій підставі засудив Павла Бартмана на п'ять літ тяжкої в'язниці а Ванічка за співудіи а

три роки тяжкої в'язниці, заостреної для обох постом. Оборонці застерегли собі час для відклику.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 17. червня 1897.

Іменоване. Урядова Wiener Zeitung доносить, що кімманешкий староста Захар іменований радником правительства при краєвім правительстві в Чернівцях.

Окружна конференція учительська для повіту чернівецького відбуде ся дня 25. і 26. червня в тутешній вишній школі реальній.

Хто більше працює? В числі 120. „Буковини“ були такі питання: Чи селянин більше працює через цілий рік, чи селянка? Який поділ роботи є між ними і чия робота тяжша? Хто власнито веде ціле господарство? Чи селянин справді спихають найтяжшу роботу на жіночу челядь? На ці питання дістали ми кілька відповідей, з котрих виходить, що селянка більше працює. Подаємо відповідь найцікавішу:

„Селянка працює більше через цілий рік як селянин. Робота селянки є коло господарства, а селянина більше в полі. Селянки робота хоть не дуже тяжша але більше рухлива. Она веде ціле господарство, а коло того робота безпастанна. Селянина робота залежить від пори року. Деякої пори має він тяжшу роботу, а деякої пори легку. На весні селянин оре, сіє, сає. В літі жне, важе, возить, косять траву, робить сіно, громадить і т. д. В осєні тле кукурузу, вибирає бараболу. В зимі робить легку роботу. Коло хати худобу обходить, поспрає на подвір'ю, ходить до млина молоти, в ліс по дрова, молотить і т. д.

Через чотири пори року, можна більше менше сказати, що селянина робота є означена.

Але коли придивимо ся роботі селянки, то побачимо, що селянка бідачка робить через цілий рік і не має відпочинку. Робить цілий тиждень, варить, поспрає коло хати і в хаті, мие начинє, працює коло домашнього дробу, пере білизну, щобі діточки і чоловік ходили чистого, пряде, тче, шие, хліб пече і все, що коло господарства потрібно. Діточки дозирає, пильнує, щобі їх добре виховати, та щобі котре не вишло та не забילו ся і т. д.

Як іде чоловік в поле санати або яку иншу роботу робити, то ще наповідає жінці, щобі ему обід винесла. Чоловік іде в поле, не журить ся, чи дома худібка їла, чи пала водичі, чи дитина чистенько вбрана і н. Можна сказати, селянка робить цілий тиждень, а прийде неділя, не має також відпочинку, бо мусить обід варити, діти почесати, повбирати. В неділю йде чоловік звичайно до церкви і знов лишає жінку коло хати. Хлоба має селянка в неділю по полудні троха сучочинку. Она все господарство провадить. Справді робота селянина в літі тяжка, але і селянки не легка. Раз каже селянин до селянки: „Жінко, я так роблю як він і не маю відпочинку а ти віддай дома спив, бо я не виджу, який хосєн з твоєї роботи.“ На те відповіла она ему: „Я піду в поле та буду твою роботу робити, а ти мою.“ На те чоловік пристав. Як жінка пішла в поле, сказала ему, що він не потребує обід єї привносити, так як она ему мусіла носити. Пішла жінка санати. Чоловік взяв ся до роботи. Розпалив огонь в печі, приставив обід варити. Нараз дитина грала єї, він не спостеріг єї, якось випала, розбила ся і зачала плакати. Чоловік взяв дитину на руки, забавляє, щобі не плакала. В печі зачав борці збигати. Він до печі, курата цинають, бо голодні. Корова реве. Дав куратам їсти і пішов дати корові їсти і ще щось там потребував зробити. Занізнив ся, а в печі погасло. Пішов огонь підпалювати, знов его перешкодило щось друге. Так мусів чоловік порати ся з одного кута до другого. Нарешті вгложив ся, єї тай забув і їсти. Прийшла жінка з поля, дивить ся, нема таких порядків як она робила. Питає ся чоловіка: „А що, чоловіче, котра робота легша, твоя

чи моя? Чоловік каже: „Вже би я ніколи не лишився сам дома! Я вже більше не буду нарікати на твою роботу, бо переконався, що твоя робота проти моєї тяжша.“ Як він швидко переконався, хоть не прав білизни і не пік хліба! Як би було треба ще й то робити, то що тоді?

Графиня О. Суліван, з дому Шарльота Вольтер, померша голосна артистка двірського театру, зачала свою кар'єру тим, що носила на голові коники з річками акторкам до гардероби. Була донькою дуже убогих родичів в Кольонії. Її врятував, яких дізнався стоячи в кутику за кутісами, стали для неї провідною ідеєю життя. Але довго мусіла боротися з ким пізнали її на ній. Через десять літ виступала по менших вандрівних театрах, аж потім дістала до Карл-театру до Відня і тут звернула на себе увагу тогочасного інтенданта Лявбого, що вельми вийшов відкритим нових талантів. За чотири роки могла вона нарешті виступити в двірському театрі у Відні в р. 1862 і сей день стає для неї початком її слави. Вже в 40-ім році вийшла за графа О. Сулівана, амбасадора бельгійського правительства у Відні, і прожила з ним щасливо чотирнадцять літ в найбільших почестях серед аристократичного товариства у Відні. По смерті графа жила самотньо у своїй вілі коло Відня, урядженій з князівською вишавишністю а її єдиною розрадою була сцена. В завіщанні поробила численні легати на добродійні цілі а її маєток виноситься готівкою пів мільона зр., крім двох віл з урядженем і коштовних дороговцінностей, що становлять мовби який музей. Маєток унаслідок дальша родина, бо графиня була бездітною. Померла в 63-ім році життя.

Телеграми „Буковини“.

З дня 18-го червня 1897 року.

Париж. Вчора вечером вибухнула бомба на площу Згоди перед пам'ятником Страсбурга. Вибух був дуже сильний і наступив підчас великої зливи, коли площі був майже цілком безлюдний. Неколько машина мала форму горщика. Ніхто не ранений ані нема жадної шкоди. Підложене бомби мало хіба за ціль зробити демонстрацію. Поліція догадує ся, що сю бомбу підложив той сам, що оногоди допустив ся замаху на президента.

ПОЇЗДИ ЗЕЛІЗНИЦЬ

від дня 1-го мая 1897 після часу середно-європейского.

відходять з Чернівців						приходять до Чернівців					
до Неполоківців, Снятина, Львова, Відня	819	854	1232	404	1025	з Відня, Львова, Снятина, Неполоківців	1128	320	757	811	610
до Гайбоки, Гадікфальви, Гатни, Іцкан і Бурдуженів	1148	351	832	—	635	з Бурдуженів, Іцкан, Гатни, Гадікфальви, Гайбоки	—	809	1212	350	1000
до Садагури, Боїна, Новоселиць	645	480	—	—	—	з Новоселиць, Боїна, Садагури	—	1118	950	—	—
з Глібоки						до Глібоки					
до Карпачева, Сторожинця, Бергомету, Межиродів	814	535	—	—	—	з Межиродів, Бергомету, Сторожинця, Карпачева	635	1037	800	—	—
Перший поїзд іде на шляху Бергомет, Межиродів від 1-го марта до 3-го вересня що вівторка і п'ятниці.						Перший поїзд іде на шляху Бергомет Карпачів тільки в понеділок; другий поїзд на шляху Бергомет-Межиродів тільки від 1. липня до 31. вересня що понеділка і четверга; третій поїзд не іде в понеділок.					
з Гадікфальви						до Гадікфальви					
до Радівців	610	1003	238	612	805	з Радівців	542	855	115	550	747
з Гатни						до Гатни					
до Качики, Гурагумора, Вами і Кімполонгу	1010	201	—	—	—	з Кімполонгу, Вами, Гурагумора, Качики	1238	625	—	—	—
з Іцкан						до Іцкан					
до Сучави	327	630	1009	216	718	з Сучави	442	842	130	630	837
з Вами						до Вами					
до Руч-Молдавиць	346	647	913	1132	250	з Руч-Молдавиць	842	1259	204	322	545
Поїзди ідуть від часу до часу. Розвідати можна на станціях Вами, Драгоша і обох Молдавиць.						Поїзди ходять від часу до часу. Розвідати можна на станціях Вами, Драгоша і обох Молдавиць.					
з Карпачева						до Карпачева					
до Чудина н. С.	854	1007	615	—	—	з Чудина н. С.	555	555	—	—	—
Перший поїзд іде що понеділка, другий з винятком понеділка, п'ятниці кожної днини.						Перший поїзд іде що понеділка, другий з винятком понеділка.					

□ поїзди поштові; * поїзди особові; без знаку поїзди мішані. Час середно-європейський іде о 46 минут пізніше від чернівецького часу; нічний час рахує ся від 6 год. вечером до 5 год. 59 мин. рано і означає ся підчеркнутих минут.

Для панів учителів!
INSPECTIONSBERICHT,
Jahresausweis
і Шкільні повідомлення
(Schulnachrichten)
є на складі
в друкарні „Рускої Ради.“
Просимо о замовлення.

„РУСКА БЕСІДА“
в Чернівцях
має на складі отей свої видання:
„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛІОТЕКА“
для молодіжки, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по 1 зр. за рочник, а всі 7 разом 6 зр.
„ЧУМА ГОРІЛЧАНА“
сушня історія, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр.
Замовлення приймає й редакція „Буковини.“

ХРИСТИАН МАЛЬКНИХТ

ц. к. упривілейована фірма

в
С. Ульріх-Греден, Тироль

поручає свої деревляні вироби церковних річий, як престолы, казальниця, статуї святих всякого рода і величина, плаценти, Гроби Хр., вертепи, релієфні вироби мук Ісуса Христа — все гарно вироблене і по уміркованих цінах. Також приймає ся й замовлення на янїлі подібні вироби з дерева.

Ілюстровані цінники, образки і разукни виславляє ся на жадане безплатно.

Припоручення:

Пане Малькнихт! На камені замітимо, як в задоволеній і задоволеній у нас статуї Серця Ісуса Христа, кетцу и одержав точию на означений час, в обов'язковій формі відповісти вам мою подягу за докладне і шкільне доброзиччя «Ісуса Христа», як також за гармонічний і артистичний виріб поодиноких частей та за густе окраснене їм. — Ісуса Христа, Геден, Тироль, 1897.

Ваша Вечесності! Яко приятель штуки мушу вам висловити мое пошле відданіє за призначені для янїлі переливнати статуї природної величини: св. Йосифа з дитиною, Серце Ісуса Хр., Преч. Діва, і т. д. бо вони визначають ся не лише своїм артистичним виробом, але й духовними цінностями. Поручаю вас для того всім приятелям штуки. З поважаннем Йосиф Лепертович, народ в Любці коло Позомі в Галичині.

Пам'ятайте на Народний Дім
в Чернівцях!

Christliche Kunstwerke in Holz von S. Ulrich-Greden in Tirol

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовського.

За редакцію відповідає **Осип Маковей**.

ЧАСОНИСЬ
для
руських родин.
Виходить щодня
крім днів по
недільних і святах.

БУКОВИНА

Редакція і адміністрація в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.
Передплата
10 зр.

БУКОВИНСЬКІ ЖИДИ.

Русинів-народовців на Буковині називають жиди завзятими антисемітами. На ту назву ми собі ще не заслужили, бо не ведемо ніякої систематичної борби з жидами. Числимося лише з фактом, що жиди ніколи не були і не є приятелями руского народу, обдерли і зруйнували лихвою і шахрайством майже всі села рускі — отже ніщо дивного: ніхто не цілує розбійника і злодія в руку за розбій і крадіж. Жиди ніколи не признаються до того, що так тяжко зруйнували нас — хоч на то сотки лихварських процесів в Галичині або н. пр. ціла Гуцульщина, що тепер опинилася в руках жидівських, дають цілком вірні докази. За те жиди вічно посуджують Русинів, що вони так собі з доброго дива ненавидять невинних жидів. Кінець такого поступованя жидів буде очевидно не нинішній лише такий, що коли жиди самі не поправлять ся (а на то нема надії), то антисемітизм між Русинами розшириться як огонь. І не будуть в тім винні добродушні Русини, що тільки літ годували сотні тисяч жидів своїм хлібом, лише будуть винні жиди, що інакше не хотять жити між народами, як в ролі паразитів.

Галицькі Поляки думали якийсь час, що з жидів виховують собі polskich obywateli mojżeszowego wuznania. Тепер розчарувалися і вже між ними шириться антисемітизм досить сильно. Буковинські Поляки, як сама Gazeta polska признає, також думали, що з жидами дійдуть до

ладу; тепер вони розчарувалися і також починають борбу з жидами. Сю зміну фронту пояснює Gazeta polska так:

„Коли краєве правительство вкінці розбило німецько-ліберальну партію на Буковині, тоді члени її партії розпалися на особні групи, з котрих кожда почала організувати ся самостійно. Одна — то протегована децидуючими сферами партія німецьких народолюбів. Мало численна, а до того позбавлена раций бити на Буковині, партія ся потрапила здобути мандат до парламенту і то коштом давних своїх ліберальних товаришів, коштом жидів, від котрих відбила ся зовсім.

Ся обставина отворила жидам очі. Вони переконалися, що не багато можуть сподіватися від германізму, котрому тільки літ вислугували ся все і всюди. Так і почала поміж тутешніми жидами дозрівати думка утворення самостійного табору і то табору народно-жидівського.

Нехай хто, що хоче, каже з наукового становища про народність жидів наших, а для політика лишає ся факт, з котрим мусить числити ся. А факт організації жидівської, відрубної і самостійної, виявив ся вже при останніх виборах до ради міської. Так ми прийняли до відомости, що партія така є і в життю нашнім виступає на видовище, як новий чинник.

Публіцистичним органом її партії (самовільно чи може з поручення? — не знаємо) стала ся тутешня газета Bukowi-naer Rundschau, котра прийняла ся обовязку познакомлювати загаль з тенденціями і віроісповіданем молодої партії. Коли маємо після її часопису судити про стано-

вище, яке старає ся зайняти жидівська партія в суспільности, то справа ся є доволі ясна і вже пора, придивити ся новій фракції політичній і посполу означити наші відносини до неї.

Так народно-жидівська партія на Буковині уважає себе передовсім за „автохтонів“ краю. Не хоче знати Німців-християн, бо ті не вміли віддячити ся жидам за їх прислугу для германізму; натомість шукає зближення з рускими москвофілами, з ліберальною фракцією волоською і — з соціалістами. Замикаючи очі на явний а навіть пристрасний антисемітизм москвофілів і Волохів, Buk. Rundschau з дивним відреченем мужескої гідности, безнастанно заливає ся до тих двох елементів і силіє їм компліменти навіть тоді, коли вони найзавзятійше агітують против жидів. В здобуванню її — впрочім зовсім проблематичної — симпатії уживає жидівська часопись способів не надто моральних, бо юдженя і клевет.

Передовсім то, що характеристичне! Буковинський жид, що прийшов ту недавно з Коломиї або з Тисмениці, страшисть безнастанно „автохтонів“ — Галичню і вмовляє в них, що Поляки і Русини-народовці галицькі про нього ниніше й не думають, як про забране Буковини. Одинокую охорону від подібної катастрофи бачить жидівська газета в тіснім союзі москвофілів, волоських радикалів і соціалістів — з жидами.

Другим способом має бути розділ волоської партії на два табори. Подобало ся тутешній партії жидівській, що поміж Русинами нема згоди і єдности, і она рада

Липа на межі.

НАРИС

Евгенія Ярошинської.

(Кінець.)

Сварна почала ся межі сусідами на добре. Злі слова та прокляти почали літати від одної сторони до другої, було би прийшло до бійки, якби жінки та діти не були вмішали ся межі розярених газдів. Та на своє лихо вмішали ся діти межі гнівних батьків, бо ті, аби собі ще гірше докорити, накричали на них, і заборонили їм з обобою сходити ся. „Я тобі кресті положу, як ти мені з его дівкою заговорив“, кричав Финюк до Онуфрія. „А я тобі кіски обітну, коли ти на него лниш подивлясь“, репетував Митро до Василя. Відходячи крикнув ще Финюк: „Абим мав ціле господарство на то стратити, то не сьміє мені ніхто сокрово лниш дотуляти ся.“ На ці слова відповів Загірний також з криком: „А я абим так царство мав, як дам лниш стояти!“

Від того часу повстала страшна ненависть межі сусідами, один подав другого до суду, по-наймали собі адвокатів та синали грівми, щоби лиш один другому добре дошк. Побічні люди робили собі з того жарти, вигадували неситворені річі і доносили Митрови, що то Финюк

на него казав, а тому знов, що то Загірний таку про него „славу“ пустив. Онуфрій і Василька найбільше від того терпіли; бо батьки тримали ся остро своєї заборони, ба почали навіть по селу розглядати ся, чи би не наїшли для своїх дитин відповідної пари.

— Так хотять мене з Онуфрієм розлучити, — кінчила Василька своє оповідане. — Куди ми з мамою вже не вдавали ся, давали на боже, ходили на відпуст до Сучави, до Далешеву, до Вовківців, та нічо не помагало. Ще казали нам піти до тої ворожки. Вона казала, що то відсичано та так дуже, що вона не годна відробити, але казала мені йти що вечер на готар моїтись, та хто там перший по заході сонця моїри мене переходити-ме, той порадить. Я ходжу вже через дві неділі, та ще ніхто не переходив, аж ви перші. Порадьте, будьте ласкаві, що нам робити?

Тут ми стали на сі подвір'ю і сестра обставина виручила мене від відповіді, котра була справді трудна. Подвір'я було велике, ціле господарство закинуто, а кінець огорода величав ся гордо росквітна, крилата липа. Тимчасом хмари надгнали вже близько й синіла блискавиця за блискавицею. Я була рада, що перебуду сеї представленої природи в сухім кутку, не серед поля.

З хати вийшла ще молода жінка і запросила мене ввійти; вона думала, що я перед дощем сиріла ся на їх обіте. Але як Василька оповіла, що то я перша надійшла на готар по

заході сонця, то вже не знала, де мене класти, як до мене говорити. Признаю ся, що мені се не було дуже по нутру, бути якоюсь там післяницею, що має на добре нарадити. Я забирала ся вже вивести жінок з блуду, сказати їм, що вони се зле роблять, віруючи в дурну бесіду ворожки, коли отворили ся двері і ввійшов самий гада. Се був високий, гарний чоловік; по его лицьо видно було, що він не так легко піддається волі другим. Поздоровивши мене, сів на постель, що стояла против лави, де я межі жінок заїла.

— Дасть Бог дощ, коби липа чистий, — сказав до мене — бо єї блиски та гримоти не віщують щось доброго.

— Де тепер може добро бути, як люди такі не добрі, що одна на другого поважає, все лниш ненависть, сварка, прокляти — сказала его жінка сьмію, мовби я додавала їй відваги.

Він зморщив чоло. — Ще й черваса як настолобачиш, то вертатися ся, а чоловік чому би не мав шукати права, коли другий по ній іхати хоче. То таке, пані, — сказав звертаючись до мене, щоби мені ніби витолкувати свою бесіду з жінкою. — я правуюсь з сусідом, а моя жінка все мені тим очі вибиває.

— Та за що правуетесь? — запитала ся я мов би не знаючи нічого.

Він оповів мені всі подробиці з липою.

би доконче витворити такий самий фермент поміж Волохами. Отже знову систематично підюдає одну фракцію волоску против другої, накидає ся на непрошеного опікуна всіх незадоволених та в спосіб просто скандальний нападає на провідників партії. Ціль такого поступованя ясна.

Але найбільше характеристичною ціхою народного сторонництва буковинських жидів є пристрасна, отверта їх ненависть до всего, що польське і до всего, що католицьке. На тім пункті Buk. Rundschau не знає вже навіть і границь приличности у своїх словах. Нема майже статі в тій газеті, де не було би найлютішої, найбільше простацької напасти чи то на католицьких священників чи на нашу (польську) народність. Наші внутрішні справи церковні, найсвятіші наші чувства, релігійні практики, як реколекції і т. п. ся газета важить ся брати за предмет до найбрутальніших нападів і інсинуацій просто огидних. Такої погорди, з якою висказують ся про Польщу і Поляків, не знати навіть в гакатистівських часописах пруских (Н К Т — се таке товариство пруске.)

Так виглядає політична ціха і моральна вартість нової партії, котра — мимоходом сказавши — нашої польській вирозумілості і толеранції завдячує всі свої дотеперішні успіхи. Бо не треба й пригадувати, що руский і волоский антисемітизм, отверто ширений в їх прасі, давно був би змінив суспільні відносини на Буковині, як би не факт, що при кожних виборах Польки подавали руку лібералам, а властиво тутешнім жидом.

Обсервуючи тактику поступованя Buk. Rundschau, довго, дуже довго потіпнали ся ми думкою, що то так собі збитки газети, з котрою не солідаризує ся загал буковинських жидів. Однак коли з жадної сторони анї одним словом не підійс ся протест против напрямку часопису, яко часописи жидівської, коли притім знаємо, що наші жидівські співбівателі дуже раді тому новому шпортові, то видало ся нам річно на

часі, покинути становище обсервацийне і зазначити рішучо, що кишену рукавицю підіймаємо і від нинішнього дня будемо старати ся віддячити жидівським народовням хлібом за хліб...

Як бачимо з сеї статі Gazet-y polsk-oj, котра вірно характеризує рух поміж буковинськими жидами, то ся газета рішила ся на борбу з жидами. Ся новина нашим жидом певно не буде мила; хоч тепер они не лиш нас але й Поляків будуть могли називати антисемітами. Ми тільки піднесемо ще спілку наших москвофілів з жидами. З жидами і Волохами против свого народу! — се вже справді верх кацанської перфидії! Що за компанія!

НОВИНИ.

Чернівці, дня 19. червня 1897.

Іменоване. Секретар краевого правительств Антін Свораковський, що вів староство в Сереті, іменованій старостою на Буковині.

Похід з 300 смолоскинами урядила нині дня 19. червня черновецька охотничя сторожа огнева з нагоди 25-літнього ювілею свого істинування. Похід буде переходити при звуках музики через головні уличні міста і задержити ся перед будинком правительств краевого, перед мешканцем бурмістра Кохановського та своєї старшини.

Против спілки з москвофілами. На засіданні дня 15. с. м. ухвалив виділ руского товариства педагогічного не брати участі в 50-літнім ювілею заініційованім т. зв. краєвим руским комітетом виборчим. Може й нинішні товариства руско-народні отямлять ся і зрозуміють, що не годить ся їм селітувати ювілею відродження Русі Галицької з тими, що як раз, спинаючи все, здержували єї розвій національний і культурний та підготовляли підвалини для розросту ідеї панмосквофії.

Не будем вже рахувати на крейцарі. Міністерство скарбу в порозумінні з угорським правительством видало розпоряджене стягати крейцарі і півкрейцарі. Від 30 червня 1898 року устает зобов'язанє приймати давню монету в приватних зносинах, а каси будуть їх вимінювати до 31 грудня 1899 року.

Тов. Громада у Відні. Дня 9-го маи с. р. відбули ся загальні збори, на котрих вибрано головою Вир. о. Др. Сембратовича, заст. головою п. Др. Яновича а виділовими чл-ви: Сид. Мазуркевича, Д. Чернявського і А. Хромовського, — заст. виділових о. Садовського і п. Н. Степшина.

Заразом ухвалили заг. збори перетворити „Громаду“ в тов. заномогове для бідних Русинів своїх і галицьких, що аж надто часто тягають ся сюди в голоді і холоді до Найяснішого Монарха або до міністрів за милостию а відтак в найстрашнішій нужді не можуть ніяк до дому перебрати ся... Сему лиху зарадити по можности має за ціль „Громада“ і відкликуює ся в єім ділі до всіх щирих Русинів о поміч.

Адреса єї: Verein „Hromada“ Wien — I. Universitätsplatz Nr. 1, I. Stock.

Кацани та румунізатори і їх нехрещені наймити наживули ся в „Buk. Відомостях“, „Buk. Post“ та „Buk. Rundschau“ на Русинів за те, що вони не хотіли, аби др. Козак був катихитом прав. учеників руских в черновецькій гімназії і що Русини завинили, що на се місце дістав ся Волох, котрий учить реалії по німецьки. Русини, як ми вже про се писали, не муть і не будуть спирати, а противно мусять з національних причин поборювати кожного перекинчика, до яких належать в першій лінії кацани, чи вони себе називають „руськими“, чи „консерватистами“, або як небудь инакше. Др. Евгений Козак не тільки воліє відзначав ся кацанством, але й тепер, ледво що повернувшись до краю, нападає на соборників в найзавзятіший спосіб на Русинів-народовців, руску мову і правопис. Не можуть проте мати ні він ні єго покровителі жалю до тих самих Русинів, що боронять тільки руских дітей від такого катихита. Однак мимо того не завинили Русини, що на руского катихита напнено руским дітям Волоха яко німецького катихита; винна тому консистория, що через 4 місяці зводікала справу а виїщи накинута Волоха, котрому теперішня германізаторська система в справах шкільних допомогла до німецької катихити для руских дітей, хоч, як знаємо, крім о. Козака було доста інших комитентів Русинів. Отже тільки ворожа Русинам спілка кацанів з румунізаторами допомогла германізаторам, що заповідано Русинам кривду, за котру унімується вже Русини, де треба, й є надія, що усунуть єї небагом помімо трояких ворогів руского народу.

Новийборчий процес в Колозії скінчав ся засудом чотирох господарів з Чернівца, братів Драганюків, Марьовського і Михайла Чернявського по одному місяцеві в'язниці. Решту обвинених увільнено. Оборона аголошала відкази

— Процес татне ся вже більше як нівроку, та мій адвокат каже, що річ так стоїть, що я мушу виграти процес.

— Як то?

Се коротке питає збило єго з пантелику.

— Бо коріне розросло ся на моїм ґрунті, — сказав він вагваючись, — або може право так не каже?

Він дивив ся на мене з таким виразом страху і очікування в очах, що мені жалє стало сказати одно слово і зніхачити всі єго надії.

— Ну, щож ви на се скажете, пані? я виджу, що ви щось знаєте, а не хочете мені сказати.

— Скажу вам, що добре було би, як би ви з вашим сусідом помирили ся, бо ви мусите право програти; кільки я розумію річ, то вона стоїть так, що ви не можете виграти процесу.

Мої слова прибили єго, але небагом збудила ся в нїм мужицька впертість і він сказав гей з горда:

— Ви кажете так, а суд може инакше сказати.

— Шьода вас, бадіко, суд не може инакше сказати, бо право каже, що не коріне а пеня назичає власність; коли-ж пеня на спільній межі кількох властителей стоїть, то дерево належить до всіх них. Одже ваш сусід має таке саме право до дерева як ви, а що адвокат обіцяє вам золоті гори, то вже єго таке ремісло дурити лю-

дий. Я вам добре раджу, аїнше було би погодитись з сусідом, занехати ненависть, а жити як до тепер в приязні, не наповняти Німців своїм добром. Ну, таї чи не жалє вам вашої дитини, що змарнує свій вік ні в честь, ні в славу?

На єї мої слова заголосили обі жінки, а сильний мужик гей змяк.

— Та бо я божив ся на царство, що маю дерево звалити, а не можу ломати присяги і зинити єго на місці.

Яенний блиск товаришів єго словам, мені здавало ся, що грім там біля мене вдарив, бо в хаті стало ясно як у днину, в воздухі розліс ся страшний гук, а повітре переночило ся заплахом сірни.

Ми всі вибігли на двір, подивити ся віден походила та ясність, що по грмі все ще тревала. На дворі кричали люди, що грім вдарив в лину на межі, і она стояла вся в поломіні.

Коло горючого дерева стояв уже старий Финюк з жінкою і сином, они забирали ся гасити огонь. Сеся хвиля здавала ся мені цілком догідною, щоби погодити обох сусідів, котрих умн були ще потрясені страшною подією.

— Лишіть, не гасіть, най згорить до коріня се дерево, що через него повстала ненависть між вами. Се видко Божа воля в єім ділі, бо Бог розв'язав вас сам від вашої присяги. Тут на єім місці перепроєсть ся, та справте як найборше дітям весіле; добре, що небагом масниці зачинають ся.

Сусідн погланули на себе. Їм видко давно вже хотіло ся згоди, бо живо приступили один до другого.

— Прошайте, свату най вся ненависть згорить з тим деревом! — сказав Финюк.

— Най вам Бог простиць — що було, то ся минуло, дай Боже здоровє нам, що сказали добре слово в добрий час.

Жінки принази тимчасом до мене.

— Бог післав вас пані, Бог святити; як ми вам зможем віддячитись за те, що ви схотіли до нас зайти.

— Найліпше подякуєте мені тим, як не будете вірити в ворожки, таї другим людям се казати-мете.

— Лишіть ся з нас, пані — просили мене ще на відхіднім, — ту є багато людей, що потребують поради а нема кому їх номизувати, вони не хотіли би за дурно...

Годі було їм витолкувати, що я в нічїм не причинила ся до доброго розв'язаня їх сварки, що то случай завів мене до них; вони вірили в моє післанництво і не дали собі того вгворити.

проти засуду. — В Рожитові відбули ся два новіборчі процесу. Яка була підстава до обжаловання видно з того, що обвинятеї не явили ся на розправі і суд увільнив обох обжалованих. — Перед львівським трибуналом карним яко апеляційним ставало дня 15. червня вісьмох селян з Бутни, жовківського повіту. Повітовий суд в Мостисках засудив був їх за загрожене публичного спокою підчас виборів тим, що обжаловані мали ширити ложні вісті. Селяни дістали були кару арешту від двох неділь до двох місяців. При теперішній розправі трибунал виїс засуд першого судні і увільнив обжалованих. Таки добила ся своєї правди!

Лист до цїсаря. Дня 9. листопада 1896 Іван Стахирук з Горонівців приніс на почту до Добринівців лист, котрий хотів рекомендувати, бо був дуже важний і мав іти до самого цїсаря. Лист, вложений не в конверт, тільки в піваркуша наперу, мав адресу: An S. Kaiserliche Kenigliche Mayest Josef in Wien. Rekomandirt. Aufgeber Iwan Stachuruk. Сей лист, заким дійшов до Відня, мусїв мабуть „вступити“ до кімнатевого староства, бо аж 3. грудня 1896 прийшов до міністерства справ внутрішніх і там его записали під ч. 40.003 з помененем: Insassen aus Horesziwei, Bezirk Kotsman in Bukowina wegen Auswanderung nach Kanada. Се пояснене було видно потрібне урядникам, бо сам лист був руский. В лютім сего року лист до цїсаря вернув ся назад до Горонівців, а нині ми маємо его в своїх руках разом з відповідною кімнатевого староства, що міністерство не зарядило нічого в справі сего листу. Сам лист — то знов піваркуша білого наперу, політизованого оловцем. На самім початку просьби великий „жид“ з чорнилом. А слова такі (подаємо їх дословно, не змінюючи зовсім нічого):

„Прозба до Нашого Милостивого Найяснішого Цїсаря Franz Josef z сіла Горонівців із повіту політичного бицирку Кірмань край Буковина. Покланяємся нашому милостивому Манархови і просимо в добротинність і поради кількох слів жи чужого за позволи жи волю е до Канади іти так у нас чужо по селах жи утворено е і волю іти е у нас много фаміліїв щобим туди тигнули ся і жи щобим бунтували ся або оден другого кликали тільки кождий про себи хотівби іти бо жи маємо із чого тутка жити уже декотрі писали жи і ходилим за пасами так нам жи хотів політичний і милостивий бицирок визволити нас. Приставляють нам жи потрібно на дорогу много гроша і загла того жи пускають нас. чириз то удаем си до нашого Милостивого Манархі із прозбов жи можна талому котрий сина має від 17 або 18 рік жи можн жи також вілнений бути з родичами вивандрувати до канади, або такий котрий з літа віслужив ліній жи вілнений е до канади іти, жи зрікаем си нашого Манархі і жи зрікаем си нашої землі на котрі родили си наші діди і ми тільки радї бим жити з ними на чім і жи посідаємо великих ґрунтів жи жиємо з того що заробляємо коло наших убиватилів (sic!) або коло пахторів кукурुзи санам 4 шудок а білий збіжжї фінимо 12 сніл. зимових поров заробляємо коло наїв 20 кр. або найбільш 25 кр. з літнов поров найбільш 35 або 40 кр. і то все на своїм харчи тигнулим си до канади жи жи маємо бизнесі і боїмо си щобим жи попали си вічними нивізілками так удаем си до нашого Милостивого Манархі із прозбов і покланяєм си у яку милостиву раду, просимо в білка сіла глз нас відновд.“

Покланяєм ся нашому милостивому найяснішому монархови і припращаємо можн але писано і просим кільк слів нам відписати щолоємо руки і ноги нашому Цїсарови щоби дав бог житіє довгн доків бог позволит.

сиса прозба належит 6 мужів котрі просят за себи і за других своїх братів.

під припадком на новгті або дес енди би й хто приписав або призначив то сисі 6 мужів навочни приконати можут і побожити на сумнінн можут жи нічого злого або фальшивого ни писало си.“

Наступають підписи з крестиками шістьох селян — і то німецькими буквами. — —

Сей лист то знов новий документ темноти нашого народу, але заразом і крик рознуки лю-

дий, що потребують поради а не находять єї у себе чи то для того, що не знають, до кого вдатися і не вірять нікому, чи для того, що правдивих приятелів мужиків так мало.

Розвій товариства „Просьвіти“. Наше народне товариство „Просьвіта“ у Львові числить тепер 9.517 членів і сего року приріст відносно до миніших літ значно збільшив ся. В посліднім році вписало ся до „Просьвіти“ понад 1000 членів. Товариство се має під своїм зарядом 446 читалень, з котрих 95 основано сего року. Календар „Просьвіти“ розійшов ся сего року в 10.000 екземплярах. Читальні посвідними часами заявляють більше жита, а особливо дуже користі наслідки виходять з обідки спеціальних лекторів а заразом і практичних учителів господарства, котрі держать по читальнях відчити і дають ріжні ради так з господарства як і адміністрації просьвітними і торговельними товариствами.

Самоубійство мільярдера. З Лондону доносять, що знамий біржевий спекулянт Барнато скочив з покату корабля „Шкот“ в море близько Мадери і утопив ся. Колиб богатство приносило цасте, то Барнато хибя не мав причини до такого розлучливого кроку, бо він у своїм житю доробив ся не мільонів, але мільардів. Зразу був він цирковим блазнем і не мало наїв ся біди. Відтак був кельнером а потім аванзував на провівіонального автора. Нагло доробив ся опися колюсального маєтку в кональних золоті в полудневій Африці. Незадовго розпоряджав маєтком 126 мільонів. В Лондоні заложив банк Барната і став силою на Лондонській біржі. Але гроші то клоїт: так і той величезний богач не мав з ними спокою. В послідних часах мав великі страти на біржі і се було, здає ся, причиною его самоубійства.

Пригода. Одна селянка вертала з торгу, на котрім уторгувала 40 гр. за продаж безроги. Гроші завинула в копець хустини. Ідучи по-при дїс, постерігла, що заць зловив ся в заставлену сітку. Маючи кошик, а щоби бути безсечийною, що не утісне, заявила заявни голову хустиною, тою самою, в котрій мала завязані троші. Припиновни до дому, закаркала скоро чоловіка і почала хвалити ся, з якою то она добичею вертає до дому. Чоловік з цікавості заглянув до кошика, аж ту заць як не чмхне разом з хустиною!... Жінка в крик: „тримайте! тримайте! але заць пропав враз з хустиною і грошми по минішній день!“

Не лїзь у воду, не считавши броду. З Ст. Павль в Мінесоті в північній Америці доносять: Тисяч двіста емігрантів з Авестрії сидять в Вінніпегу, а їх положене робить чимало клопоту місту. Їх обдурили в поганий спосіб в Галичині агенти еміграційні, що вивабилі несвідомих в світ золотими обітницями, що дістануть все разом: поле, доли, худобу, знаряди до господарства і поживу, скоро тільки прийдуть до Манітоби. Ні один з них не уміє ані слова по англійски. Веї они з Галичини, е рілляниками і належать до греко-католицької церкви. Їх відносини е гідні пожаловани, а міскі власти мусять пильнувати, щоби ті легковірні люди не дали ся мантіям визисекати.

Убійство Анни Сімон вяснило ся тепер через сїдство. Спосіб, як замордувала безбонну дівчину був трохи инакший, як доносили первісно. Бойчев знав Анну до Філіпополя посередством любовного писма. Анна Сімон прибула 9 мая до Філіпополя і замешкала в одній гостинниці. Звідси упровадив єї фїякер і відвіз до мосту на Маріці. Тут ждала на неї приватна коляска, що мала єї завезти до двора Бойчева на селі. Візником був перебранний жандарм Богдан. Анна, з малим кошиком в руках, єїла, нічого злого не сподіючись, до коляски а рівночасно веїли до неї Бойчев і префект поліції, Новачіч. Веї відіхали в сторону місцевости Чірман. Анна затрівожилась, спостерігши, що єї везуть за місто. Она стала кричати, але крику сего не чув ніхто. Коло Чірмани, віддаленого від Філіпополя о 10 кілометрів, находить ся палатка ки. Фердинанда а недалеко від неї малий островчик, посеред Маріці. Туди, на острів, новезено Анну і ведено

її висісти. Коли дівчина висіла, сейчас зловили єї кріпкими руками оба єї товариші і піддали їй силою нюхати хлороформ. Анна пручалась і кричала, але даром. Єї затуманено, відтак роздигнено до нага, привязано їй до шиї величезний камінь і кинено до води. В Філіпополи спалили відтак оба злочинці кошчок своєї жертви, а одїж єї, завернувши в мішок і начинивши мішок камінем, кинули в керницю. Зізнаня ті поробив імовірно візник Богдан.

Жебраки в Парижі, хоть може такі самі здорові як в Чернівцях, але багато дотепніші. Они мають свою власну газету, що виходить що дня рано і містить повний і докладний виказ всіх торжеств дня, як весіля, похорони, хрестини і т. п. Торжества богатих людей друковані товстими буквами. Також подає орган жебраків меншкани богатих а милосерних людей з означенем найдогіднішої години для „відвідин“. Поучає також своїх пренумераторів про найліпші способи жебранни, як приступити найлегше до кождої добродійної особи. Головно треба визисекати їх слабости людські: оден сягне до кишені, коли его назвати „ласкавий пане“, другого треба затитуловати „паном графом“, третьому вклонити ся низенько, до четвертого приступити з якимсь скромним а підлеєним дотепом і т. д. Не диво, що коли оден пан в Парижі, відмовивши жебракови милостині, жадував ся перед ним на свій маєтковий стан, бо ему не доставало 30.000 фанків до підприємства, жебрак предложив ему, щоби затагнув поживку у него на ту суму...

Вигадлива скупість. Одна богата а скупна Американка побоювала ся недуги нирок, однак не хотїла іти ні на клініку ні до шпиталю убогих зі страху, щоби єї не пізнали і не веїли відтак платити. Довго зводїкала, а коли вкінці непокоїло єї здоровле чим раз більше, удала ся до одного асекураційного товариства, повідомляючи его, що хоче асекуровати ся на жите. Товариство припало до неї на свій кошт двох лікарів, котрі совістно єї оглянули і орекли, що може асекуровати ся, бо їй нічого не хибує. Тоді Американка успокоєна подякувала лікарям за труд, але заявила, що не буде вже асекуроватись, бо надумала ся иначе. Так безплатно довідала ся о стані свого здоровля.

Телеграми „Буковини“.

З дня 18-го червня 1897 року.

Верісгофен. Отець пралат Себастьян Кнайп помер взера рано.

Відень. Архикнязь Франц Фердинанд поїхав вчера передпуднем на торжество ювілейне королеви Вікторії до Лондону.

Відень. Цїсарске власноручне писмо виражає подяку архикнязеви Райнерови з нагоди 25-літнього ювілею его воеводства над граєвою обороною і підносить его знамениті заслуги коло воєного розвою оборони.

Царгород. Турецкі конзулі донесли, що відді Греків 300 людей сили переступив був границю коло Мотцова. Два турецкі батальони побили его на голову і відділ мусїв цофнути ся зі стратою більше як 100 людей. Третій батальон турецького війська пустив ся в погоню за недобитками.

Пам'ятайте на Народний Дім
в Чернівцях!

Відзначене на краєвій виставі в р. 1894 почетом дияломом
п. к. міністерства торгівлі.

Краєве товариство ткацке
„PRZADKA“
(ПРЯЖА)
в Коросні

поручає Пов. П. Т. Публиці свого виробу чисто льняні зв'язні
з доброти, ручно ткані

ПОЛОТНА КОРЧИНЬСЬКІ

від найгрубших до найтонших веб і біле столове о взорі кістковим і адаманковим;
також доставляє матеріалів на комплектні і найдешевші

ВИПРАВИ СЛЮБНІ

Замовлення просимо надсилати просто до Коросна (пошта, телеграф і станція залізнична в місці).

Прібірки і цінники на жадане оплатно і відворотною поштою.

ДРУКАРНЯ „РУСКОЇ РАДИ“
в Чернівцях.

Перша на Буковині

РУСКА ДРУКАРНЯ
в Народнім Домі

при улиці Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські в мовах рускій, польській і німецькій.

ДОБІР БУКВ ВЕЛИКИЙ.

Роботи виконує ся скоро, солідно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

ПОЇЗДИ ЗЕЛІЗНИЦЬ

від дня 1-го мая 1897 після часу середно-європейского.

ВІДХОДЯТЬ З **Чернівців**

до Неполоківців, Снятина, Львова, Відня	819	854	1232	404	1025
до Глібоки, Гадікфальви, Гатни, Іцкан і Бурду- женів	1148	351	832	—	635
до Садагури, Боїна, Но- воселиці	645	430	—	—	—

з **Глібоки**

до Карапчева, Сторожин- ця, Бергомету, Межибро- дів	814	535	—	—	—
---	-----	-----	---	---	---

Перший поїзд іде на шляху Бергомет, Межиброди
від 1-до марта до 3-го вересня що вівторка і п'ят-
ниці.

з **Гадікфальви**

до Радивів	610	1003	228	612	805
----------------------	-----	------	-----	-----	-----

з **Гатни**

до Качики, Гурагумори, Вами і Кімполонгу	1010	201	—	—	—
---	------	-----	---	---	---

з **Іцкан**

до Сучави	327	630	1009	216	718
---------------------	-----	-----	------	-----	-----

з **Вами**

до Рус-Молдавців	348	647	913	1132	250
----------------------------	-----	-----	-----	------	-----

Поїзди ідуть від часу до часу. Розвідати можна на
станціях Вама, Драгоша і обох Молдавців.

з **Карапчева**

до Чудана н. С.	854	1007	615	—	—
-------------------------	-----	------	-----	---	---

Перший поїзд іде що понеділка, другий з винятком
понеділка, третій кожні два дні.

ПРИХОДЯТЬ ДО **Чернівців**

з Відня, Львова, Снятина, Неполоківців	1128	320	757	811	610
з Бурдуженів, Іцкан, Гат- ни, Гадікфальви, Глібокої	—	809	1212	350	1000
з Новоселиці, Боїна, Са- дагури	—	1113	950	—	—

до **Глібоки**

з Межибродів, Бергомету, Сторожинця, Карапчева	635	1037	800	—	—
---	-----	------	-----	---	---

Перший поїзд іде на шляху Бергомет Карапчів тільки
в понеділок; другий поїзд на шляху Бергомет-Межи-
броди тільки від 1-го липня до 31-го вересня що понеділка
і четверга; третій поїзд не іде в понеділок.

до **Гадікфальви**

з Радивів	542	855	115	550	747
---------------------	-----	-----	-----	-----	-----

до **Гатни**

з Кімполонгу, Вами, Гура- гумори, Качики	1258	625	—	—	—
---	------	-----	---	---	---

до **Іцкан**

з Сучави	442	842	130	630	837
--------------------	-----	-----	-----	-----	-----

до **Вами**

з Рус-Молдавців	812	1259	204	322	545	905
---------------------------	-----	------	-----	-----	-----	-----

Поїзди ходять від часу до часу. Розвідати мож-
на на станціях Вама, Драгоша і обох Молдавців.

до **Карапчева**

з Чудана н. С.	555	545	—	—	—
------------------------	-----	-----	---	---	---

Перший поїзд іде що понеділка, другий з винятком
понеділка.

□ поїзди повільні; * поїзди особові; без знаку поїзди минають. Час середно європейський іде о 46 хвилин пізніше
від черновецького часу; нічний час рахує ся від 6 год. вечером до 6 год. 59 мин. рано і зазначає ся підкресле-
ним минут.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовського.

Заснована в р. 1885-ім.

Не залишіть прочитати!

М. ФЛЯЙШЕР

робітня одягів для мужчин
Чернівці, ул. панська ч. 16.

Виготовляє убрання мужескі пі-
сля найновішого крою за ціну як
найдешевшу.

Замовлення з провінції виконує як
найдекладнійше.

Сплата може після умови відбувати
ся ратами.

Цілий одяг для мужчин від 15 зр. в гору.

Котвиця

Liniment. Capsici comp.

з антики Ріхтера в Празі,
загально признаний знаменитий усми-
рюючий лік на втиранє: по ціні 40
кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всіх
аптеках. Просимо жадати сей загально
улюблений лік просто під назвою
Ріхтера Liniment з котвицею
і приймати з остерожністю лише флаш-
ки зі знаним знаком охоронним „Котвиця“
бо лише ті правдиві.
Антика Ріхтера під золотим львом у Празі.

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень
у Львові в домі „Просвіти“ Ринок 10.

перше і одинокє руске товариство
асекраційне, обезпечає будинки, скот, госпо-
дарські знаряди, збіжжє в зерні і соломі, сїно
в стогах і будинках против шкід огне-
вих за можливо найнижшою оплатою.

Дністер розпочав пятий рік своєї
діяльності. Фонди „Дністра“ після за-
ключень рахункових з днем 31-го грудня
1896 виносять: фонд основний 50.000 зр.,
фонд резервовий 54731 зр. 04 кр., резерва
премій 34737 зр. 03 кр., разом 139468 зр.
07 кр.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сейчас по
пожарі. В 4-х літах виплатив „Дністер“ 1176 від-
шкодовань в сумі 309.147 зр. 69 кр.

На житє можна обезпечати ся через „Дністер“
після всіх можливих комбінацій в товаристві вза-
їмних обезпечень в Кракові, котре дає як найко-
риетнійші услівя і видає поліси і квїти в рускій
язик.

Зголошення о удїленє агенції в місцевостях, де
„Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

Для панів учителів!

INSPECTIONSBERICHT,
Jahresausweis

і Шкільні повідомлення
(Schulnachrichten)

є на складі

в друкарні „Рускої Ради.“

Просимо о замовлення.

За редакцію відповідає **Осип Маковей**

ЧАСОПИСЬ
для
руських родич.
Виходить щодня
крім днів по-
недільних і свят.

БУКОВИНА

Редакція і адмі-
ністрація в Чер-
нівцях ул. Пе-
тровича ч. 2.

Передплата
10 ар.

Німці а Чехи.

Опозиція Німців і їх завзяте против язикового розпорядження не зменшилися, а противно розростаються чим раз більше. Навіть на клерикальну партію, що стоїть під проводом посла Діпавлього, натискає тепер опозиційне сторонництво а успішною агітацією між его виборцями підриває ему ґрунт під ногами. І так в останнім часі запротестувала рада громадска міста Лінц в Тиролю против язикового розпорядження і завізвала посла до солідарності з рештою австрійських Німців. Пос. Діпавлі старався письменно вяснити міській раді політичне положення в державі і оправдати своє становище, але рада відповіла на меморандум, що „арґументи посла недостаточні, а єдність німців повинна бути єдиним прапором для всіх Німців Австрії в теперішній хвилі.“

Що є єдність скомпромітована поїздами німецьких послів народовців до Німеччини та вічними в Липску, се ні раз не в голові австрійських Німців. Вони ідуть далі по тій похилій дорозі. Надармо остерігає більше уміркована преса німців перед таким виволіканем внутрішніх справ Австрії перед форум Німеччини. Органи бісмарківських ідей не перестають займатися останніми подіями в австрійському парламенті і теперішнім положенням та завзявають до єдності всіх німецьких народів та оборони против славянського елементу.

Чехи мають повну свідомість трудно-го положення своєї народної справи, але рішені твердо не дати ні цятки з успіха-

них прав народних. Уступку готові зробити лиш о стільки, що годять ся на се, щоби язикове розпорядження обов'язувало аж від 1908 р. безоглядно кожного Німця-урядника в Чехії. Та не всі посли і не всі виборці стоять на тій безоглядній становищі. І так пос. ґр. Кавійц страйкує проти теперішньої політики клубу чеського і наміряє зложити мандат до ради державної. Він не перече, що теперішня політика Молодочехів може вінчати ся успіхом, але не хоче до неї прикладати своїх рук.

Що він не стоїть одинокий, доказує писемно прасового бюро молодоческого сторонництва, розіслане до всіх органів свого сторонництва; в ній взиває їх до згідного поступованя в народній праці. Зазив той є без сумніву наслідком невдоволення деяких кругів чеських з теперішньої політики Молодочехів. В зазиві є такий уступ: „Сли мають бути досягнені політичні результати, то належить усунути на бік всі домашні і приватні спори, а старати ся о розширення кружка ревних співробітників і о те, щоби європейське життя зробити можливішим. Дієсь повинні злучити ся всі приналежні народи. Нехай ніхто з них не обмежує другого в праці упередженнями та інсинуаціями.“

При таких стані речі правительство не може і не хоче старати ся поєднати ворогуючі оба народи. Про повздержливе заховане правительства ходять всякі коментарі і здогади ріжних партій. Одна висока личність, з котрою мав довірочну розмову дописувач Narodn-их List-ів, заявила, що всяке добачуване стремління правительства до федералізму не має най-

меншої підстави. Хоч би там справи не знали як уложили ся, ґр. Бадені не виступить ні одним кроком поза границі конституції; волів би хопити ся абсолютизму, як вступити на дорогу федерації. Правительство сподіє ся, що Чехи відступлять від жаждання, щоби кожний урядник в Чехії і Моравії був обов'язаний знати оба краєві язики. За те правительство було-б готове удержавити чеську гімназію в Опаві, оснувати чеський університет і техніку на Моравії і передати коронним краям ґрунтові податки, а краєвим фондам якісь проценти з безпосередних податків. Вкінці правительство дало-б би і намовити на міністра для Чехів. Чехи врешті мусять згодити ся на національні курії.

Обструкція на Угорщині.

Не легше положення має правительство і за Литавою на Угорщині. Події в австрійському парламенті стали приміром для тамонної опозиції, що стоїть під проводом Кароля Еетвеша. Угорська опозиція хоче завести обструкцію а дотичить она так економічних справ як європейських і національних. Безпосередною причиною до обструкції став § 16 карної новелі, яку предложило правительство до ухвали угорської ради державній. В ній так ярко пробиває ся стремління прикоротити свободу угорської преси, що всі опозиційні партії злучили ся против него.

Другою причиною безоглядної борби парламентарної є справа підвищення по-

Буковинська Русь.

Культурно історичний образ.

Написав

д-р. Ст. Смаль-Стоцький.

I. Коротенький огляд історії молдавської Русі.

(Ярослав Осмомисл. — Іванко Ростиславич, князь Берладський. — Зайдики взяли Волохи на Буковину? — Засновник Молдавії (Бойдан I.). — Молдавія руска держава. — Александр Добрий і Стефан Великий. — Відносини молдавських воеводів до Галицьких Русинів. — Пережесене столиці із Сучави в Яси. — Молдавія під Туреччиною. — Стан культури перед прилученням до Австрії.)

„Галицький Осмомисле Ярославе! Високо ти засів на золотоканім своїм престолі! Ти гори угорські підпер своїми полками зелізними, дорогу* (в Русь) ти зорозевив (угорському) заступив і зачинив ворота Дуною, кидаючи каміне (таранами) через облаки, суд судиши аж по Дунаї“ — так співіває пісень „Слова о полку Ігоревім“ про Галицького князя Ярослава Осмомисла, що панував від р. 1153—1187. І се не випадок поетичний. За панування Ярослава Осмомисла Русь Галицька обіймала північну Галичину всхідну аж до устя Серету і Прута в Дунай,

Наша Буковина і Молдавія належали тоді до Галицького руского князя. Ба, вже перед тим власть Галицьких князів сягала аж по Дунай, бо в грамоті, виданій 1134-го р. Мисврийським купцем, пише ся руский князь Іванко Ростиславич „від єгола Галицького князь Берладський“, т. зв. в Берладі мав тоді Іванко Ростиславич свою столицю, а сам був залежний від „єгола Галицького“. Ми бачимо, що в 12-ім віку Русини напевно замешкували землі молдавські і буковинські, що власть князів руских сягала по Дунай. Про Волохів тут в тих часах ще і чутки нема. А поєнуван ся Русини в тілі полудневі краї зараз потім, коли Печеніги около половини 11-го віку були примушені їх опустити і перенести ся за Дунай¹⁾.

Силу руску в тих краях зломил і не дали єї розрости ся, Татари, що в половині 13-го віку (1241-го р.) кинули ся на Русь і на Угорщину, несучи скрізь пострах і спустошене. Вони зананували тут і пановане їх тривало через яких єто літ.

Між тим унало болгарське царство (1018 р.), що до него належала також теперішня Волощина і Семигород²⁾ пановане Болгарів в тих землях

лишило по собі нестертий слід в грецькій обряді, якого придержують ся Волохи, бо від Болгарів привили Волохи, замешкуючі тоті краї, християнство.³⁾ Той упадок болгарського царства вихиснували Мадари і заняли Семигород. Аби сей край для себе обезпечити, колонізують Мадари Семигород Секлерами і Саксами, а первістні слов'янсько-волоські мешканці Семигороду — спускають ся з гористого своєї правітчини⁴⁾ на доли в Волощину, а відтак на Буковину і в Молдавію. Так прийшли перші Волохи на Буковину із Семигороду і Мармарошу.

Сприяли тому особливо воєнні походи угорського короля Людвика Великого (1341—1382) против Татарів, в котрих брали живу участь Мармарошські Волохи. Тоті походи немов показали Волохам дорогу, куди вони могли розширити ся. Перший воевода волоський Драґош (1342—1344), що осів ся з Волохами на Буковині, був ще залежний від угорського короля, був тут немов его намісником, але вже Богдан I-ий (1348—1355) умів вибороти собі незалежність і став ся таким чином основателем Молдавії. Нова єго держава дістала назву від ріки Молдави, що плине через Бразу, Кімполунґ, Фрасин, Гумору, а єї границі на північ і захід

¹⁾ Kaindl: Zur Geschichte der Stadt Czernowitz. Czernowitz 1888. стр. 6.

²⁾ Kaindl: Geschichte der Bukowina I. 30.

³⁾ Traugott Tamn: Über den Ursprung der Rumänen. Bonn 1891 стр. 126.

⁴⁾ Там же 117.

⁵⁾ Там же 134. Ця книжка Тамна написана на те, щоб доказати, що Семигород є первістною волоською на-родністю. Висновки автора для мене переконливі.

датку цукрового, що при протекційній системі відбило би ся тільки на консумен-тах. Угорський шовінізм переходить всяку міру, не боїє ся перед напастями на двірську політику і вмішуванем корони в парламентарні дебати та перед їдкою критикою її інтересів. Але вже найкрасшою цвіткою того шовінізму є опозиція против заснованя нових військових шкіл для Гонведів. Опозиція опирає ся для того, що Гонведи будуть в них германізувати ся, бо будуть примушені слухати австрійського гимну цісарського! Однак палата прийняла на передостаннім засіданню сей видаток в бюджеті великою більшістю. З того видно, що барон Банфі може ще собі дати раду з угорськими обструкціоністами.

Заграниця.

В Берліні пішла від кількох днів поголо-ска про зміни в міністерстві. Підставу до такої поголоски подав факт, що міністер Микель, перервавши курацію у Вісбадені, прибув несподівано до Берліна. В Берліні Микель конферував півтора години з ви. Гогенцоллерне, а в полудне мав бути разом з канцлером на аудієнції у цісари. Микель прибув до Берліна або для посередниче-ня межі правительством і збіжевою біржею або в цілі обняти якої міністерської теки. Додати тре-ба, що міністер Микель відбув також конферен-цію з адміралом Тірпіном, котрий прибув до Берліна як наступник Гольмана в уряді мари-нарки. Є він автором нових планів реформи ма-ринарки, апробованих цісарем; цісар цинить его дуже і мав его назвати навіть: „Мольтке мари-нарки.“ Результатом нарад Микеля з Тірпіном має бути новий проєкт в справі бюджету мари-нарки, виготовлений на день 21-го червня, в ко-трім настануть отвореня нової сесії парламенту.

Становиско Росії в грецько-турецькій війні признає ціла європейська преса бездоганним і високо тактовним. З одної сторони хоче она устеречи Грецію від цілковитого загладу, хотий посту-поване грецького правительства робить не дуже миле вражінє в рішачючих російських кругах. Греки викликали нерозважно сю непотрібну війну, числя-ючи на прихильність Європи до Греків і таким спо-собом хотїли обманути її. З другої сторони Ро-

сія не хоче допустити до покривдженя Туреччи-ни, котра цілим своїм поступованем доказала, що все бере на розум а заборчих і насильних заба-гань не має.

Грецький нарід промантив решту тих сим-патий, яку унаслідив ще в згадках на старинні віки. Тепер він звертає ся з закидами против династії, але забуває, що своє відроджене він мусить таки її завдячувати. Нинішня династія і її звязи з європейськими дворами, хоть не могли похити Європу до насильства і несправедли-вости, як то собі бажали Греки, то все таки в теперішній тяжкій хвилі, яку перебуває, уратує їй свободу і незалежність. Посередництво дер-жав між Туреччиною а Грецією треба припи-сати тільки ласці супротив династії; колиб її не стало, держави полишили би Грецію своїй власній судбі.

З Тесалії від різнородних мешканців вили-вають до Порти петиції о прилученє Тесалії до Туреччини. Роблять се жиди, магомедани, а го-ловно Волохи, що мешкають в околицях гір Пін-дус. Волять они давню турецьку управу ніж гре-цьку неволю.

Бюро Вольфа доносить, що Порта поручила губернаторови Волі відкликати самовільно ним заряджену конфіскацію маєтку тих мешканців Те-салії, котрі, внемігрувавши з краю, не вернулись до двох неділь назад. Після нової прокламації Едема-паші власників земель, що опустили Те-салію, мають до двох місяців виказати ся новими документами посідання, бо в противнім разі бу-дуть наражені на конфіскацію.

На Крети повстанці тривають у своїм опо-рі против реформ, які хотять завести держави. Дивним мусить видати ся при тім стані річий в Греції, що кретинський комітет в Афинах, як доносять з Каней, помимо всіх остерог дальше висилає на Крету охотників, оружє і амуницію. Турецькі влади нарікають на недбалість європей-ських воєнних кораблів в надзираню побережя Крети. Межі провідниками повстанців в Афікиано і Акротірі мало прийти до завзятих спорів а на-віть до кровавих розправ. —

Правительство Англії робить всякі старан-ня, щоби зблизити ся з Францією. Сї змаганя єуть наслідком цілковитого відосібненя Англії від решти європейських держав та недовіря її супротив Ні-меччині так в Європі, як і в Африці. Лондонське міністерство заграничних справ складає широку програму, що має уможливити тісну звязь межі Англією а Францією. Англія не думає, розуміє ся, уступити з Єгипту ані покинути суданську експедицію, але дає Франції інші уступки. Між ними хоче англійське правительство порозуміти

ся з Францією, щоби знищити німецьке значінє в полудневій Африці та підпомагати Португалію в Мозамбіку. Тоді рішидо би ся англійське прави-тельство застановити свою боротьбу з Франци-єю в Мадагаскарі.

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 21. червня 1897.

Звертаємо увагу вив. читателів „Буко-вини“ на студію проф. д-ра Стефана Стоцького про буковинську Русь, яку ми нині починаємо друкувати у фейлетоні нашої газети. По ріжних повістях та оповіданнях, які звичайно подаємо чи-тателям у фейлетонах „Буковини“, користна і потрібна річ подати їм таку приступно і коротко написану історію буковинської Русі — вже хоч би для того, що ту історію в нас мало хто знає. А найбільші похибки роблять Русини через те, що не знають своєї історії, цілого культурно-історичного розвою своєї відчини. Розправа проф. Стоцького зарадить тій великій потребі і певно зискає собі велике число читателів.

Архикнязь Райнер, головний начальник оборони краюїї прибув до Чернівців завтра у вівторок дня 22 червня о 8. год. 11. мин. вече-ром після залізничного годивника. На двірши привітають его президент краю гр. Гоєс, капі-тан Лукул і бурмістр Кохановський wraz з всіма начальниками тутешніх урядів.

Презенту на опорожнену парохію в Но-вих Фратівцях надав президент краю гр. Гоєс православному пароху з Негоєстичи о. Іванови Грамотовичеви.

На справозданню посла др. Стоцького в Ленківцях явило ся около 100 газдів самих чільних. Були тут начальники з Ленківців при-ватних і камеральних з радними, були ще так-же люди з Старих і Нових Мамаївців, а з інте-лігентніи учителя Ом. Тарновецький, Савіцький і Проконович з женою, Клим (з Мамаївців) і н. 3 найбільшою увагою вислухали всі промови др-а Стоцького про се, що дїє ся в соймі, і що він там робив, відтак пішла нарада про се, що нашому народови помочи може в біді, котра за-кінчила ся тим, що громадяни Ленківські рішили заложити собі читальню і крамницю. Найгіршу біду терплять Ленківці від Прута, що забірає їм кожного року найліпшу землю так, що де-яким людям пішов весь їх маєток з водою. Зібра-ні рішили допомогати ся доконечню регуляції Прута і приєднати до того всі громади над

не сягали з самого початку дальше як по Ра-дівці і Сучаву. Північна часть нинішньої Буко-вини від Дністра аж в горістї околиці над Се-ретом і Черемшом належала тоді до Галичини, де (1349) запанував польський король. Казимир, бо династія руських князів вимерла. Нема що і говорити, що тота північна часть нинішньої Бу-ковини була тоді чиста руська, се річ сама со-бою ясна; але і в ново заснованій тоді державі Мо-лдавській, т. зн. в нинішній полудневій Буковині і північній Румунії жили, як ми вже бачили, з давен давна Русини: самі волоські традиції вказують на се, що Драгош застав тут Русинів. Зрештою і тепер ще бачимо в самім Кіміо-дунгським повіті чисто руські села як Арджел, Кірлібаба, Браза, Руснебул, Руска Молдавія, Джеміне, Остра, Фрасин, Чумурна.

Коли-ж границі Молдавії посунули ся від-так більше на північ, на землю Шиницьку аж до Дністра (за Александра Доброго 1401—1433), а такжє і на землі над Черемшом, на теперішній повіт Вижицький (за Стефана Великого 1499 р.), так що північні границі Молдавії супротив Га-личини стали ті самі, що є нині,¹⁾ тоді елемент руський в молдавській державі став значно пере-магати Волохів Не задля чого иншого, але про-сто задля той переваги елементу руського в мо-лдавській державі рушити ся династія, на дворі господарів молдавських в Су-

чаві панує мова руська,²⁾ у всіх уря-дових писмах уживає ся тодішня писемна мова руська, а в церкві зру-чена мова церковно-словянська. Волоського слова в публічнім житю Молдавії тоді зовсім не чути. Тим то і поясняє ся сей історичний факт, що *молдавське господарство аж до половини 17-го віку має характер чисто руський.*

Найславніша доба в історії Молдавії се час панованя династії Мунатів (1375—1582). Особливо два воеводи відзначили ся в тих ча-сах: Александер Добрий (1401—1433) і Сте-фан Великий (1457—1504).

Александер Добрий постарав ся о власну організацію церковну. До его часів на-лежала Молдавія в духовних справах до право-славної митрополії Галицької,³⁾ відси одержувала своїх євхаристію. Аж Александер вєднав у Царгородського патріярха, що той висвятив для Молдавії владіку, котрий безпосередню залежав від патріярха, нарешті удало ся ему засновати самостійну митрополію Сучавську (1409).

Стефан Великий був слашний воєво-дик. Він воював часто з Волохиною, з Угорщи-ною, з Турками і з Польщею. Розширив значно границі Молдавії на полудневий вихід аж до Чорного моря, на північ аж по Дністер і Чер-емон, здобув навіть Покуте, але лиш на короткий

¹⁾ Подібні випадки подібуємо часто в історії. І так Скандинавії, що заснували руську державу, зручили ся: турецькі Болгари, що заснували болгарську державу, зміш-родували ся і стали Слов'янами; німеччі Франки, що від них занесли ся їм Франції, зрештою змішались і т. п.

²⁾ Kaindl: Geschichte der Bukowina II. 46 сл.

час.⁴⁾ Славно була его перемога над польським ко-ролем Ольбрахтом 1497 коло Галібокої, так що сказався приказка: „за короля Ольбрахта виги-нула шляхта.“

Гарно почала Молдавія розвивати ся, але той розвиток синили Турки. Вже 1512-го р. за Богдана III-го, етас Молдавія турецькою провін-цією. Тепер настануть для Молдавії чим раз гір-ші часи. 1582-го р. вимерла династія Мунатів а на престолі молдавським засідають по черзі лю-ди, котрі уміли більше заплатити Туреччині. Між ними були і багаті молдавські бояри і Греки і Альбанці, ба навіть і один Циган, доки нарешті з початком 18-го віку не запанували в Молдавії Фанариоти, т. є грецькі богачі, що уміли Туреч-чині найбільше оплатити ся: за те визнакували і здирали край до крайности.

Одси з послідних Мунатів, Александер IV-ий Лопушницький (1552—1561 і 1563—1568) став в дуже приязних зносинах з одновір-ними Русинами галицькими, як і взагалі за цілий той час зносини Молдавії з Галицькою Руссю були дуже приязні. Він відбудував у Львові во-горицьку церкву, котра від того носить по нині-шній день ім'я церкви волоської. Часи его нажні ще і тим, що тоді перенесено столицю краю і митрополію із Сучави в Ясє. Обста-вини Молдавії тоді значно змінили ся і вже не Угорщина і Польща як доси, а Туреччина стала мати виключний вплив на долю Молдавії; тре-ба отже було мати Туреччину на оці. Зрештою коли полуднево-західні границі Молдавії досягли Дунаю

³⁾ Тамже 86.

⁴⁾ Kaindl: Gesch. d. Buk. II. 15, 19, 86.

Прутом, аби разом уніміли ся о свою кривду. Крім др-а Стоцького промовляли ще др. Дутчак, професор Клим, а з газдів Веренка, Жмурчак і п. Народи тревали від год. 3-ої до 7-ої, а люди не могли найти слів подяки для свого посла і панів з Чернівців, що загостили до них, аби їм очі отворити. При тій спосібності зложили также ва буреу Народного Дому в Чернівцях надучитель Ом. Тариовський 1 зр., чесні газди Георгій Жмурчак і Георгій Веренка по 50 кр.

Село Ленківці, що лежить під самими Чернівцями, могло-б бути дуже заможним, але раз Прут робить велику шкоду, а по друге ще і освіта не пустила глибокого коріння і люди не спізнали великого єї хісна. Правда, виїшли з сего села вже деякі сьвітлі люди, що честь і славу приносять своїй громаді і своїм родинам, як о. Калинюк, учитель Веренка і Борднйчук, але того замало. Маючи і найвищі школи під боком в Чернівцях, могло-б з Ленківців виходити далеко більше людей учених, що відтак були-б духовими провідниками нашого народу. Кілька газдів дає і тепер свої діти до гімназії, дасть Бог будуть з них потрібні люди. Коби таких газдів було як найбільше. Але посиляючи діти до вищих шкіл, наші рускі селяни новинні на се уважати, щоб з них виходили люди прихильні нашому руському народови, аби їх діти не відчували ся в школі від руського народу і не ставали перекінчниками супостатами.

Вже в п'ятій громаді відбула ся сего року така правдиво мужицка рада і всюди бачим ми, як наші селяни прагнуть сьвітла, та на жаль мало-таких людей, щоб селян освічували, а більше таких, що гасять і той каганець, який вже подекуди блимає. Та віримо, що сегоднішня праця др-а Стоцького і его головного помічника др. Дутчака не піде марно, а принесе нашому народови великий пожиток.

До ви. учителів і учительок черновецького міського і заміського повіту. За прикладом інших повітів зажадали патріотичні учителі обох черновецьких повітів заложення філії тов. „Руска Школа“ і в Чернівцях. Словияючи се похвальне бажане, предложено статуті філії ц. к. правительству до одобренья, що й наступило. Нова філія розпочне свою діяльність головними зборами, що відбудуть ся в сю п'ятницю, дня 25. лат. юнія о 6. годині пополудні в читальні „Народного Дому“ в Чернівцях з таким денним порядком: 1) списуване членів; 2) вибір видау; 3) вільні вношення; 4) дидактичний виклад проф. Омеляна Поповича. — Головний виділ „Рускої Школи“, надіє ся, що рускі учителі й учительки з Черновців тай зібрані в той день на конференцію із повіту заміського зійдуть ся

численно, вступлять до філії й стануть в ній працювати щиро для руського шкільництва, за нежданого головню через те, що Русини служать чужим Богам.

Велика злива перешкодила вчера в Чернівцях городовій забаві, яку хотіло устроїти театральне товариство в міськім огороді. Великі приготування до тої забави коштували коло 2000 зр. Ті гроші мовби кинені у болото. Але ще сумнійше, що по кількох днях погоди затягує ся знов слота. Після вістий, які надходять з Румунії, Болгарії, Сербії і Угорщини, нема надії, щоби небо виногодило ся так скоро. В тих краях тревали безнастанно такі дощі, що ціліні плоди майже цілком знищені. Ріки повизивали так, як люди не памятають за тридцять посльдних літ. Дунай творить місцями озера на дві милі широкі. Комуникація залізницями в Румунії застановлена на кількох шляхах а дороги розмокли ся так, що годі перебрати ся з села в місто. Так само і на заході лютують бурі та слоти. Коло Парижа поробив циклон величезні шкоди. Один дім розвалив цілковито, а в багатих домах позавалював дахи і компни, повиривав багаті дерев з корінем, пірвав дроти телеграфічні та телефонічні. В Колумбо убила буря кілька осіб а 40 людей покалічила. В полі згнуло багаті худоби а про засіви нема вже що і згадувати.

Нагла смерть. Радник черновецького магістрату Іван Кісальгер помер нагле в суботу в поладне на удар серцевий. Нині его поховали.

Курс рахунковости при промисловім музею закінчив ся дня 13 червня. На сей курс записало ся було 26 учеників а скінчило его 18. Науку уділяно безплатно а навіть всі формулярі роздавано даром. Знане рахунковости безусловно потрібне для купецького заводу і кожного більшого підприємства.

Пожар небезпечніший на селі, як в місті. Нераз буває так, що горить дах камениці на третім поверсі, а на другім сидить собі мешканці спокійно у вікнах, та прикладають ся роботи огневої сторожі. Але і місто має також свої небезпеченства. Страшний випадок став ся недавно в Берліні. В одній камениці коло спавдавського моста, в самій середній міста займила ся солома через неосторожне обходжене з нафтовою лампою. Страшний дим залег цілу каменицю. Мешканці з дольших мешкань повітікали; деяких мусіла ратувати сторож огнева. Але на третім поверсі родина одного кравця не могла вже дістати ся через дим і ціла удусилась димом. Отця і двоє дітей застали вже неживих, матір привернено ще до життя.

Повиборчі секатури в Галичині не устать. Тягають людей по судах, держать по арештах, і вкінці увільняють. І так знов увільнили в Перемишлі передвчера посла Новаковського і редактора Вітика від всякої вини. А знов комарнянське староство засудило Петра Ситницького і Николу Зазуляка на кару по 50 зр. або по десять днів арешту за те, що в цьвітні сего року перед Великимднем заняли ся складкою на сьвячене для родни тих міщан, котрі за правибори сиділи в в'язниці слідчій, а третього — Михайла Пеленьського засудило на 70 зр. або 14 днів арешту за то, що по переведеній судом окружним в Самборі розправі против стрийських залізничних робітників, один з бувших обжалованих увільнений трибуналом, переїздяючи через Комарно, вступив до Михайла Пеленьського яко до свого знакомого і у него переночував.

Нещасливі пригоди. В суботу утопив ся в Пруті 16-літній Іван Мадницький, помічник римарський. Трупа найдено аж коло Магали. — В неділю хотіла в Чернівцях відобрати собі жите 18-літня жидівка Салі К., випивши розчин фосфору. Скоря поміч лікарська уратувала їй жите. — На узлиці калічанській упала зі стриху 5-літня Анна Ковальук і потовкла ся смертельно.

На „Народний Дім“ в Чернівцях передано 31. лат. мая с. р. 3 зр. 30 кр., що зложили гості в Вижниці в гостинниці Фріста за невіддану загадку геометричну.

Телеграми „Буковини“.

3 дня 21-го червня 1897 року.

Берлін. Lokalanzeiger доносить, що в Петербургу арештували багатого високо поставленого осіб і навіть доньку якогось енерада за те, що одній „сусідній державі“ імовірно Німеччині, спродали мобілізаційні плани.

Царгород. Зі сторони французкої проектовано Туреччині, щоби губернатором Крети іменувала Нуму Дрозу, бувшого президента Швайцарії. Порта відкинула сю пропозицію, бо Дрозд є рішучим прихильником Греції.

Берлін. Туреччина збрійть ся на добре, а за причину подає те, що інші держави балканські змінюють свої воєнні сили.

і Чорного моря, треба було і столицю перенести знад північних границь більше в осередок держави. Тото перенесення столиці із Сучави мало для народности рускої в Молдавії дуже важкі наслідки. Коли столиця молдавська пайшла ся більше серед Волохів, то річ очевидна, мова волоха стала із публичного життя Молдавії витіснити мову руску. Перший раз появляє ся мова волоха в грамотах молдавських за господаря Василя Лупула (1634—1654). Се саме той господар, що став святком Богдана Хмельницького, видавши свою доньку Роксанду за Богданового сина Тимона. В війні, яка задала того повстала з Семигородом, Волощиною і Польщею, — бо Тимон піддав Лупулові плани здобути Волощину і Семигород і таким чином утворити велику державу — згинув Тимон Хмельницький під Сучавою.

Безперестанні зміни господарів Молдавських, що винуовували ся у Туреччині на престіл молдавський головню на те, аби здирством краю збогатити ся, вічні напади ворогів довели Молдавію на сам край пропасті. Крайня нужда запаяувала в краю, люди перестали займатися хліборобством, нелегко свого життя, ватаги опришків множили ся і пљондрували цілий край.

Коли розберемо давні картки історії молдавської Русі, коли згадаем єї бувальщину, то страшний сум огорне наше серце. Відорвана з давних давних від своєї рідні, від руських братів, по короткім проблеску лінійної долі, коротала вона цілими віками своє жите під властивістю грабительів Молдавії, а властиво в турецькій армії; поналаз

в чим раз більшу нужду і темноту і вже здавало ся, що вона засуджена на неминучу загиб, на доконечне винароджене. Земля, котру молдавська Русь займала, богата і родюча, була цілими віками побоєвищем незлічаних військ: тут товпили ся армії татарські, угорські, польські, волоські, турецькі, козацькі, російські; тут ширила ся майже рікрічно тревога огнем і мечем, земля тогата спустошана, збідніла. В парі з біднотою і нуждою ішла темнота. Густа темрява духовна покривала цілими віками той природою так щедро виносажений край: сьвітло культури не кидало сюди ні одного свого проміння, маси народу проживали тут майже в напів дикім стані: одні раби — обробляючи в поті чола землю, то екитаючи ся з місця на місце і виносаючи худобу, другі бояри і пляхта — споживаючи в солодкім неробстві і рознуєті плоди рук чужих. Духовенство стояло посередній: для рабів було воно паном, для панів рабом. Інакше і бути не могло там, куди всяка культура ішла із Стамбулу, де турецькі султани і наші розложили свій табор.

Виражді темнота є загальною признакою цього середнього віку, та всеж таки в західній Європі не зривали з культурою бодай упривілювані класи, кохали і ширили здобутки давних віків, давних Греків і Римлян; на тій твердій підвалині зростала культура нова, дужшлазла мнелюдека помімо всяких перепон і сировадила часи загальної освіти, чого в Молдавії і в зародках не видати. Тут залегла скрізь густа мрак невіжества і між тим коли при кінці 16-го і в першій половині 17-го в. українська Русь виявляє свою найбільшу

силу і в тій сьвітлій добі своєї історії ставить найзавзятіший опір своєму економічному і духовому підневольенню; між тим коли і Галицька Русь, що оставала віками під лямком напованем, оказує все ще признаки життя, ба навіть і Угорська Русь рухає ся, пропадає Молдавська Русь в тяжкій неволі так, що немов про нею і слух пропав, — вона майже конає.

Коли-ж ми порівнаем сей сумний і невідрадний образ бувальщини молдавської Русі з теперішнім станом буковинської Русі, де просьвіта ширить ся невпинним кроком і під найбільшим стриху і під тою стрихою бачимо жите і почуте народне, котре викликало аж потребу письменства: коли зважимо, що буковинська Русь видала кількох писателів знаних не лише на цілій Русі, але і поза єї границями, і коли ми можемо на певно сказати, що вона відродила ся, то мусимо почути — а з нами і кождий добрий чоловік — в серці радість з того, що нарід, засуджений своїми давними обставинами на цілковиту загиб, не пропав, і судячи по теперішніх ознаках его національного життя, вже таки не пропадає.

Тут мимоволі насуває ся нам питане; яким чудом-дивом се стало ся? — Відповідь на се питане як також показане і розяснене всякого руху культурного і літературного серед буковинських Русинів аж до найновіших часів буде предметом сей розправи.

(Далше буде).

Відзначене на краєвій виставі в р. 1894 почесним дипломом
п. к. міністерства торгівлі.

Краєве товариство ткацке
„PRZADKA“
(ПРЯЖА)
в Коросні

поручає Пов. П. Т. Публіції свого виробу чисто льняні зв'язні
з доброти, ручно ткані

ПОЛОТНА КОРЧИНЬСЬКІ

від найгрубших до найтоньших веб і біле столове о взорі кістковим і адаманковим;
також доставляє матеріялів на комплектні і найдешевші

ВИПРАВИ СЛЮБНІ

Замовлення просимо надсилати просто до Коросна (почта, телеграф і станція залізнична в місті).

Прібірки і цінники на жадане оплатно і відвратною поштою.

ДРУКАРНЯ „РУСКОЇ РАДИ“
в Чернівцях.

Перша на Буковині

РУСКА ДРУКАРНЯ

в Народнім Домі

при улиці Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські в мовах рускій, польській і німецькій.

ДОБІР БУКВ ВЕЛИКИЙ.

Роботи виконує ся скоро, солідно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

ПОЇЗДИ ЗЕЛІЗНИЦЬ

від дня 1-го мая 1897 після часу середно-європейского.

ВІДХОДЯТЬ З **Чернівців**

до Неподоківців, Снятина, Львова, Відня	819	854	1232	404	1025
до Гайбока, Гадікфальви, Гатни, Іцкан і Бурду- женів	1148	351	832	—	635
до Садиґури, Боина, Но- воселиці	645	430	—	—	—

з **Глібоки**

до Карапчева, Сторожин- ця, Бергомету, Межибро- дів	814	535	—	—	—
---	-----	-----	---	---	---

Перший поїзд іде на шляху Бергомет, Межиброди від 1-до марта до 3-го вересня що вівторка і п'ятниці.

з **Гадікфальви**

до Радивів	610	1003	228	612	805
----------------------	-----	------	-----	-----	-----

з **Гатни**

до Кашки, Гурагумери, Вами і Кімполонґу	1010	201	—	—	—
--	------	-----	---	---	---

з **Іцкан**

до Сучави	327	630	1009	216	718
---------------------	-----	-----	------	-----	-----

з **Вами**

до Рус-Молдавиць	346	647	913	1132	250
----------------------------	-----	-----	-----	------	-----

Поїзди ідуть від часу до часу. Розвідати можна на станціях Вами, Драґона і обох Молдавиць.

з **Карапчева**

до Чудина н. С.	854	1007	615	—	—
-------------------------	-----	------	-----	---	---

Перший поїзд іде що понеділка, другий з винятком понеділка, нічний кожної днини.

ПРИХОДЯТЬ ДО **Чернівців**

з Відня, Львова, Снятина, Неподоківців	1128	320	757	811	610
з Бурдуженів, Іцкан, Гат- ни, Гадікфальви, Гайбокої	—	809	1212	350	1000
з Новоселиці, Боина, Са- диґури	—	1113	950	—	—

до **Глібоки**

з Межибродів, Бергомету, Сторожинця, Карапчева	635	1037	800	—	—
---	-----	------	-----	---	---

Перший поїзд іде на шляху Бергомет Карапчів тільки в понеділок; другий поїзд на шляху Бергомет-Межиброди тільки від 1. липня до 31. вересня що понеділка і четверга; третій поїзд не іде в понеділок.

до **Гадікфальви**

з Радивів	542	855	115	550	747
---------------------	-----	-----	-----	-----	-----

до **Гатни**

з Кімполонґу, Вами, Гура- гумери, Кашки	1258	625	—	—	—
--	------	-----	---	---	---

до **Іцкан**

з Сучави	442	842	130	630	837
--------------------	-----	-----	-----	-----	-----

до **Вами**

з Рус-Молдавиць	842	1259	204	322	545	905
---------------------------	-----	------	-----	-----	-----	-----

Поїзди ходять від часу до часу. Розвідатись можна на станціях Вами, Драґона і обох Молдавиць.

до **Карапчева**

з Чудина н. С.	555	555	—	—	—
------------------------	-----	-----	---	---	---

Перший поїзд іде що понеділка, другий з винятком понеділка.

□ поїзди поспішні; * поїзди особові; без знаку поїзди звичайні. Час середно-європейський іде о 46 минут пізніше
від чернівецького часу; нічний час рахує ся від 6 год. вечора до 5 год. 59 хв. рано і зазначає ся підчеркну-
тим минут.

Не залишіть прочитати!

М. ФЛЯЙШЕР

робітня одягів для мужчин

Чернівці, ул. паньська ч. 16.

Виготовляє убрания мужескі пі-
сля найновішого крою за ціну як
найдешевшу.

Замовлення з провінції виконує як
найдокладнійше.

Сплата може після умови відбувати
ся ратами.

Цілий одяг для мужчин від 15 ар. в гору.

Котвиця

Liniment. Capsici comp.

з антики Ріхтера в Празі,

загально признаний знаменитий уми-
рюющий лік на втиранє: по ціні 40
кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всіх
антиках. Просимо жадати сей загально
улюблений лік просто під назвою
Ріхтера Liniment з котвицею
і приймати з остерожністю лише флаш-
ки зі знамем знаком охоронним „Котвиця“
бо лише ті правдиві.

Аптика-Ріхтера під золотим львом у Празі.

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові в домі „Просвіти“ Ринок 10.

перше і одинокє руске товариство
асекраційне, обезпечає будинки, свот, госпо-
дарські знаряди, збіжжє в зерні і соломі, сіно
в стогах і будинках протів шкід огне-
вих за можливо найнижшою оплатою.

Дністер розпочав пятий рік своєї
діяльності. Фонди „Дністра“ після за-
ключень рахункових з днем 31-го грудня
1896 виносять: фонд основний 50,000 зр.,
фонд резервовий 54731 зр. 04 кр., резерва
премій 34737 зр. 03 кр., разом 139468 зр.
07 кр.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сейчас по
пожарі. В 4-х літах виплатив „Дністер“ 1176 від-
шкодовань в сумі 309,147 зр. 69 кр.

На житє можна обезпечати ся через „Дністер“
після всіх можливих комбінацій в товаристві вза-
їмних обезпечень в Кракові, котре дає як найко-
растнійші умови і видає поліси і світи в рускій
мові.

Зголошення о ухвалені агенції в місцевостях, де
„Дністер“ не є аступлений, приймають ся.

Для панів учителів!

INSPECTIONSBERICHT,

Jahresausweis

і Шкільні повідомлення
(Schulnachrichten)

є на складі

в друкарні „Рускої Ради.“

Просимо о замовлення.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромова.

За редакцію відповідає Осип Маковей.

ЧАСОПИСЬ
для
руських родин.
Виходить щодня
крім днів по-
недільних і свят.

БУКОВИНА

Редакція і ад-
міністрація в Чер-
нівцях ул. Пе-
тровича ч. 2.
Передплата
10 зр.

Не повірив, аж змірив.

(Лист з Канади.)

П. надучитель з Брідка, Николай Спинул, прислав нам таке письмо:

З весни була в „Буковині“ допис про Наддністрянську еміграцію. Там була мова і про тутешнього письменного господаря Николая Рошку, котрий діставав листи з Гамбурга і з Канади, читав їх людям, за що его навіть арештували, а нао-чепі і сам вивандрував. Але вже з Гамбурга написав сюди, що показує відти, яке добро їх чекає. Я маю тепер в руках від него письмо, котре прислав з Канади до свого кума Василя Сторожчука з Брідка. Люди пізнають его письмо а на конверті оглядають печатки „Вінніпег, Лондон“ і пр.

От що пише той Николай Рошка:

„Вінніпег, дня 20. мая 1887.

Пишу до Вас, милий мій куме, та до нени, до братів, до сестри і до бадіки Петраша. Ви просили мене, аби я Вам написав по правді, тож напишу Вам тут вірну правду.

Ми прийшли до Вінніпегу на самого Юрія і тут сидимо до сьогодні. Обходили ми від тогди досить землі, але не найшли нічого доброго. Злої землі не хочемо брати а добру дають лиш за гроші, тай сидимо як на грані. Я обїздив колів всю ту землю, що дарують, але скрізь біда. Тепер хочемо, аби нас відвезли домі, бо гроший вже нема. Наш нарід сліпий і дурний, бо сеї мови не розуміє і не потрафить розгадувати ся на сій пустій землі. Тут нема ніякої роботи, а ті люди, що приймили

ся дарованої землі, подіставали 18 миль від Вінніпегу лиш самі мочари та каміне. Де межі ними є трохи рівного та сухого, то кладуть там они собі хатки з тоненьких топольок і накривають їх кичками з трави. Керниці тут на локоть за глибокі.

Аби тогді люди були погоріли, що нас туди післали; самі наші християни збавили нас, бо они писали до нас фальшиві листи. Дали ся підлатити наші лайдаки та Сенківські бездушники, що поприходили сюди вперед з Буковини та Галичини, а тепер марно пропадають тисячі а тисячі всіякого народу. Збавили нас вороги милого життя і молодого віка; нас підбурили до Канади, а самі служать тепер жидам та Англіїям. Та ще й цесі винні, що зі мною прийшли разом, бо я не мав охоти, щастя шукати, я був собі файний газда, а они лиш пити та мене підмовляти! В мене не запирали ся двері через них, бо казали, що я письменний та дам раду собі й їм. Не дурно мав я перед сим дома такі страшні сні; Бог давав мені знак, але видко, що я грішник, бом не здогадав ся.

Тут лиш плачуть і ридають за своїм краєм, бо хоть тут вез тале, то нема за то гроший і не чути звука дзвонів, не видко святаго хреста, церковці, та ні панотця, котрий би міг поховати грішне тіло; мусять люди самі ховати вмерця. Тут не знають вихвалити Бога, а як Русин пере-хрестить ся, то го висмівають. Тут святкують лиш неділю новий рік і великдень польський. Просимо Бога, аби поміг нам узріти хоть за кілька літ тамонні цвіти, красну садовину і нашу вроджайну землю,

бо тут велика студінь. Худоба тут мала і слаба, бо їсть лиш сїно. Як бим ся вернув колись до Вас, то не хотів бим так газдувати, як я газдував а лиш служити і Богу молити ся. Мої діти, Богу дякувати, здорові, але я і жінка плачемо над ними.

Отож моліть ся в старім краю Богу, Ісусу Христу, Матери Божій і всім святим, аби они Вас боронили від сеї смутної Канади. Не гадайте собі, що я відраджую Вам Канадійське добро; кажу Вам ще раз, що тут нема відки жити нашим людям. Прошу Вас, подайте сю історію до газет руских і німецьких, най читають люди, що я Вам пишу; відверну може не одного від нещастя і буду мати поману. Подайте се до отців духовних, до пана старости і до пана президента; они напишуть до міністерії, і так запруть Канаду. Розповідайте, аби чули всі люди, най шанують свою вітчину, бо сліпий нарід загине тут. Кажіть їм, що нема тут ніякого принца, бо я вже розвідав скрізь, а порядкує царця англійська; але она сидить в Англії а тут роблять, що хотять. Не вірте тим людям, що кажуть: „ми тому не вертаєм, бо нам тут добре“, они тому, не вертають, бо не мають гроший на дорогу. Не вірте й тому панови, що їхав сюди зі Львова, бо він описав лиш кілька фермерів, як „старого Мілера“. Я був у того Мілера, бо йшов до проклятого Василя Загари (перний емігрант з Брідка), котрого годували разом з его товаришами цілу зиму задурно в Вінніпегу, а они за то писали до нас неправду. Буду Вам відси дальше писати і про других людей,

Буковинська Русь.

Культурно історичний образок.

Написав

др. Ст. Смоль-Стоцький.

II. Прилученє Буковини до Австрії.

(Значіне сеї події для буковинської Русі. — Сполученє розірваних частин Русі і значіне того факту).

Величезну ріжницю і важну зміну, яку за-призначаєме межі теперішнім а давним станом буковинської Русі, маєм завдачувати тій обставині, або радше тому щастю, що Буковина прилучена зістала до Австрії. Рік 1775-ий, в котрім дня 5-го мая остаточно підписана зістала в Царгороді угода межі Туреччиною і Австрією в справі відступлення Буковини Австрії (заняла Австрія Буковину вже в осени 1774-го р.) є для Буковини взагалі, а для буковинської Русі з особібно незмірною вагою. Він має для неї те саме значіне, що р. 1772-ий для Галицької Русі. Обом сям краєм, а особливо Русинам в тих краях, що занесли цілими віками то турецьку то шляхонську самоволлю, принала в сих роках ліпша доля: вони почули ся в австрійській державі, котра будучи добре зорганізованою і урядженою відповідала до вимог тодішньої європейської циві-

лізацій і культури, зараз таки поліпшила лиху долю покритих, а що важніше зробила і мужиків также людьми.

Завдатки культурні, т. є. того образованє і освіта, з якими буковинська Русь мала ступити на дорогу нового культурного життя, були дуже сумні. У нас треба було що йно будити безчувствених мас з вікового спу, треба було починати таки від самої азбуки, треба було силоміць приводити тоті маси до пізнаня, що людина може просвічатися і що освіта потрібна і користна.

Застановивши ся глибоше над значінем сих слів, порозумієм, яке тяжке завданє принала Австрії, коли вона мала сповинити своє культурне післанництво в сих краях, коли вона хотіла з повопридбаних мас зробити державних обивателів і зрівняти їх з другими своїми обивателями. А вжеж культура і цивілізація не дасть ся дивити одним почерком пера: до того треба праці, тяжкої і мозольної праці не однієї, а цілих мас людий щирої волі; на те складають ся добутки цілих поколінь. Тим то і пояснює ся тота об-ставина, що помімо великих заходів правитель-ства і щирих людий Русь буковинська в освіті і культурі завідно ще початкує.

Кінець 18-го віку важний для нас ще і з иньшої причини. Звістно, що Русь, колись могутча і слава, обезсилена татарським погромом, розсипалась на дрібні кусі. Галичину заняла Польща; Україну, Волинь і Поділе Литва; угорська Русь

належала до угорських відтак до австрійських королів і цсарів, а буковинська до Молдавії, влас-тиво-ж до Туреччини. По кровавій, славної і енергійній обороні своєї волі в першій половині 17-го в. поділилась вона наново, бо лівобережна Україна піддала ся московському цареві. Розірвані частини, пробуваючи без найменшої звязи з собою, коротали своє жите. Аж при кінці 18-го в. почали вони знов дучити ся, так що Русь наша найшла ся лише під двома державами: Австро-Угорщиною і Росією. Таким чином зискала Русь дуже багато, бо єї сили знов сполучили ся, а визнаючи взаїмно на себе могли далеко більше зробити і досягнути. Особливо скористала на тім буковинська Русь, котра довгий час була безпосередньо сполучена з Галичиною. Правда, була і тут перешкода для живішої визини гадок. Ріж-ність віри, на котру люди, що стоять на низім щаблі освіти і не дійшли ще до національного самопізнаня, кладуть більшу вагу як на сил-ність національну, сивляла довгий час щирійшій взаємині між Русинами галицькими а бу-ковинськими¹⁾ і т. п. В але зрозумілим православію ви-длі буковинської Русини довгий час свою народ-ність, свою культуру, свій добробит, і dlatego навіть ібні освічені Русини були а по части є ще і ині) скрайніми сенаративтами культурними,

¹⁾ За те адать ся з угорською Руссю мала Буко-винці в перших частях иншого віку живіша звязаня, як на се вказує факт, що твори угорського Русина Лутца і т. п. подають ся з часта на Буковині.

котрим также нахля Канада а тепер голодують.

Відпишіть мені, чи неню дали вже контракт на мою хату і чи маю надію, колись там притулити ся. Богато Брідських людей просили мене Вам сей лист написати, аби їх кривні не терали поле за півдурно, а потім сотки за далеку подорож платили а на місце стоячі води з дурними бурянами або каміня приймали.

Кланяю ся до Вас і до всеї родини та до всіх знайомих; будьте здорові!

Николай Рошка.⁴

З сего листу виходить, що наш мужик то невірний Фтома, бо він повірить аж тогди, як переконає ся власними очима. Хоть правда, що їх другі намовляли до вандрівки, але правда й те, що було много таких, котрі їх не раз відраджували та остерігали. Щасливі ті, що не були в Канаді а повірили, що і там не рай. Нарід збігає ся товпами як на яке диво і прислухує ся словам сего письма, плачуть за своїми кривняками та дякують Богови, що їх охоронив. Але найшли ся меж ними два, три, що казали: „Він лиш так пише, бо хоче видіти, що відпишемо на то“. І кажіть, що не Фтоми!

Віденьська руска кольонія.

(Допис з Відня).

Хто огляне оком ледви десятку останніх літ історії віденьських Русинів, пересвідчить ся, що кольонія наша перебула за сей час велику зміну. Однею давнішою огнище тутешніх Русинів „Січ“ перетворило ся нині уже в товариство академічне. Заснована побіч „Січи“ в р. 1892. „Громада“ доси мала основу бутя, доки громадила усіх земляків, що не належали до перемінюючої ся звільна в товариство академічне „Січи“. Тепер жеж, коли основано у Відні товариство руских робітників „Родина“, до „Громади“ належать майже виключно люди старші, до життя народного, а навіть товариского, байдужні. Дуже ошибав би ся, хто би думав, що тутешня кольонія руска не може мати і не має впливу на рідний край — напротив, говорячи про на-

шу суспільність та про її оцінку мусим мати на увазі й віденьську кольонію, бож члени її, з „Січи“ й „Родини“ передовсім, в більшій часті скорше чи пізніше вернуть до краю і анимати муть менше або більше видні становища. Тому то, гадаю, не від річи буде вивести перед очі читачів „Буковини“ тутешню кольонію руску з усіма трема огнищами її життя, виказати напрямки-стремління, які в них вирують.

До заснованя „Січи“ причинила ся головню недостача медичного факультету у Львові. „Іти до Кракова? — вже дужче до Відня!“ — се розумоване гнало туди в своїм часі десятки молодих людей, що бажали посвятити ся штудіям лікарській. Тому то „Січ“ складала ся давніше майже з самих слухачів медицини. Медичні студії звісно вимагають довшого часу, до того нема означеного речинця складання іспитів (як се діє ся по крайній мірі на правах) — отже ліберальна під тим взглядом, руска натура відкладала їх звичайно з року на рік. Що гірш, наші медики, діставши степеня доктора, розходили ся по всім усядам, тільки не до рідного краю. Однак від якогось часу зазначив ся в „Січи“ рішучий зворот під сим взглядом. Від чотирох років не прибув до „Січи“ ані один медик — лиш самі правники та слухачі філософії й академії ліценцій. Сі люди, побувши звичайно 3—4 літ в осередку життя політичного й культурного нашої держави, з певним засобом знання й досвіду вертають до краю — і з ними наші „дійчі“ числити ся мусять. — Коли я вже зачав за медиків, то в честь і славу сих трех товаришів-адентів штуки лікарської, котрими ще „Січ“ може повеличати ся, нехай буде сказано, що вони всі вже мають по два ригороза (я назвав би їх радо докторандами, коби не спіткнути ся о роспоряджене міністеріальне!) і невдовзі гадають виїхати до рідного краю — лікарські.

В „Січи“ віє тепер такий сам вітер як у львівській „Академії громад“, чого доказом нарада товаришів, описана в одному з попередніх чисел „Буковини“. Одно тільки годило-б ся спростувати, імено се була приватна нарада, котрою виді не обов'язаний зовсім виступи ся. — Характерне й те, що „Січ“ випускає всілякі часописи крім „Діла“ і „Пранора“ і ніхто з товаришів не протестує.

Друге товариство „Громада“ удержує ся лиш штучно при житю; членів не багато, а й ті товариством зовсім не интересують ся. У них н. пр. тако водить ся, що лаваль не удержує ся конитом товариства, але кождоразового голови. Часто сходять собі „Громада“ своїм, чисто рутельським, аристократизмом: на ніякі вечерини не запрошує тов. „Родина“, з котрим жне навіть про око в дружних зносинах. І так примі-

ром на вечеринках Шевченкових „Громади“ являє ся 6 громадян-комітетових, 8 січовиків і виходить чисте фіаско! Розуміє ся отже, що о переконаннях вируючих в тім товаристві, не може бути й бесіди.

Наймолодше товариство „Родина“ є зараз найчисленніше — бо має нині 86 членів і з кождим днем зростає! Воно для краю може мати велике значіння, тому що багато молодих робітників вертає звідси по кількох роках домія, де займає не раз не аби яке місце в народнім руху (пр. Масюк в Яворові). Ярке мабуть світо кинє на переконання, якими руководить ся загальн товаришів, хід нарад на останніх загальних зборах „Родини“ дня 13. червня с. р. По доповідним виборі виділу (головною вибрано й тельгентного й енергічного провідника тутешніх робітників, М. Богайчука) іменовано одноголосно почетним членом д-ра Івана Франка і порішено (також одноголосно) заявити признає львівській молодіжці, що запротестувала проти злуки народних партій з обскуриями ренегатами в справі народного сьвіта.

З усього того виходить, що віденьська кольонія іде на розріз з конспіраціями романчуїстів, та що консолідації нароловців і капанів противна не, як каже „Діло“, частина рускої молодіжці, але ледви чи не вся молодіж!

Р-с.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 22. червня 1897.

Нові процеси повиборчі зачали ся в понеділок сего тижня в Перемишлях против 82 селян зі Стоянця, обжалованих о злочин публічного насильства а у Львові против соціальних демократів Зараньського і Денесі.

Змова рілних робітників. В комітеті альфедзім в Угорщині постановили рілні робітники не іти на живна до панів, доки не підвипасть їм платні. Живна приходять там уже з кінцем червня, тож нава у великій огоріху. Робітника можна ще спроводити з вищих сторін, але любують ся, щоби селяни не напастували чужих женців. Пана удали ся до правительств о поміч і опіку. Міністер внутрішніх справ отримав за дозволом міністра війни споре чисте жовнірів до розпорядження, щоби в найнебезпечніших околицях напастували порядку. Жандармерію мають зміцнити в тім огоріху з вищих частин Угорщини. Урядники повітові будуть по змові звільнені від канцелярської роботи, щоби всюди могли робити лад у випадку якогось за-

хотіли би становити якусь особну Русь; з тої то причини, не маючи ніякої моральної підпори від своїх братів, оставали вони довго по заду. Але чим більше ширить ся на Буковині освіта, тим яскравіше почуває ся братня звязь з галицкою і прочою Руссю.

Вже самі ті дві факти: прилучене до Австрії і духовна звязь з галицкою (і угорською), і через ню, а в новітніх часах также безпосередно, і з українською Руссю були запорукою лучшої будучности буковинської Русі; все проче спочивало, спочиває і буде спочивати в її власних силах, в її власній праці. Ті три чинники склали ся на то, що доля буковинської Русі стала такою, якою є тепер; о скільки, коли і як кождий з них діяв, се покаже ся.

III. Буковина в часі прилучення до Австрії.

(Число мешканців. — Відносини суспільні. — Народність мешканців. — Русини также „Волохи.“ — Стан культурний.) —

Пригляньмо ся насамперед Буковині ближше в часі її переходу під Австрію. Р. 1775-го заменивало Буковину в 250 оселях яких 100.000 душ.¹ Мужики становили головну силу мешкан-

ців. Супроти мужиків стоїть невеличке число ділчів і духовенства; купців, ремісників і урядників було тоді в нашій країні дуже мало.

Економічно і соціально упривілюваною класою були ділчі, т. зв. шляхта, і в часті духовенство. Ділчам, монастирєм і владикам належала т. зв. більша або панська посілість і їм, або їх посесорам мусіли мужики робити панщину.

Відносини мужиків до ділчів і до оброблюваної ними землі стали в давній Молдавії, особливо в 18-ім в. неясні, аж виязв Константин Маврокордато, що панував в Молдавії з перервами аж 4 рази (в часах межі 1733—1769) звільнив мужиків з крєпачтва і неволі, а князь Григорій Гіка видав 1-го січня 1766 золоту грамоту (хрізов), котрою унавільнив і докладно означив обовязки панщизняні мужиків супроти ділчів; постанови тої грамоти мали силу і під Австрією аж до 1848-го року.

Довгий час не могла виправді Австрія добре зорієнтувати ся в тих відносинах, і коли в розпорядженю з 22-го марта 1787 придержувано

chen (d. i. gleich jenen) stark possessionirt sind: es befinden sich in der Bukowina bis 200 possessionirte (Adlige) Armenier und Griechen, dann gegen 800 Juden- und mehr als 21.000 Bauernfamilien inclusive Zigeuner; grosse und wirkliche Bajaren sind nur 2 allhier, gegenthellig sehr viele wirkliche Bojaren in der jenseitigen Moldau, die allhier possessionirt — zumeist an. Eisenberg's с своїм справозданню.

ся що до буковинських мужиків австрійських підданчих законів і уважало ся їх власителями землі, яка була дня 1-го листопада 1786-го р. в їх руках, то вже 16-го марта того самого року відкликано се розпоряджене і мужики уважались лиш тимчасовими посідателями, котрим ділч міг по узаконі кождого року її підібрати. Але вже 26-го липня того таки самого 1787-го р. завернуло ся правительство до попереднього погляду, і хоть чеськоавстр. надворна канцелярія ще і 9-го квітня 1812-го р. сумніває ся, чи є на Буковині русинська (мужиків) власність, то найвищою постановою з дня 4-го марта 1813 рішено наділати підданчих буковинських мужиків ділчовою власністю.²

Після постанови золотой грамоти князя Гіки були мужики обов'язані³ робити паням панщину 12 днів в році, давати десятину від всякого живна, що року одну курку, клубок пряжі, возити оден день в році з ліса дрова і бути помічними при напраті всіх будинків. Підданчі обовязки буковинських мужиків були отже незрівняно легші ніж в Галичині (де було 52—156 днів панщини) і в других краях. Але „самоволя ділчів і посесорів чинила, що мужик проживав в нужді

¹ Ziegler: Geschichtliche Bilder, Czernowitz 1893. I. 12. „Die Bukowina... ist bewohnt von sehr vieler griechischer Geistlichkeit des Basilianer Ordens, die nebst sehr vielen allhier wohnenden kleinen Edelleuten auch mit sol-

² Ga. Bidermann: Die Bukowina unter Österreich. Verwaltung. Lemberg 1876. стр. 28. Hopmann: Über den Ursprung und die Entwicklung des Unterthanenverhältnisses in der Bukowina. Czernowitz 1848.

³ Ziegler: Geschichtliche Bilder I. 17. 62.

бурення, а особні комісії будуть обіздати кожне село, щоб людям розтолкувати, що така змова може мати для них тільки дуже сумні наслідки. Пани можуть спроваджувати собі людей до роботи, звідки схочуть, а привітальство подбає, щоб чужих робітників ніхто не відстрашував, ані не докучав їм. Міністерство рільництва має у своїм заряді величезні добра державні в тім окрузі і там нагромадило вже тепер кількатисячу резерву рільних робітників. Тою робітничою армією буде передовсім обходимо жива на державних ланах, але в кожній хвилині готове на зазив приватної особи дати якусь найму робітників на її ужиток. Коли б ті робітники не вистарчали, мають зібрати усе лісову службу державну з цілої Угорщини до альфедзкого комітату і ужити її до польової роботи. Коли і того буде за мало, організують відділ жінок з таких вязнів, про котрих є певність, що не втечуть та не будуть допускати ся розбоїв і крадіж. Вкінці великі підприємства промислові заявили готовість застанувати працю у себе і відступити своїх робітників на час живи. Надто розпорядив міністер торговлі, щоб залізничні в комітаті альфедзкім не зважали на розклад їзди а перевозили відділ робітників рільничих як найскорше в ті околиці, де їх буде потреба. Так само улегшений довіз робітників з інших частин Угорщини та з Галичини.

Хотят при таких уеліях змова не має вигляду на успіх, однак такий рух між хліборобським населенням альфедзкого комітату приніс уже для него одну користь. Ото незалежно від тих зараджень, що мають забезпечити право до праці, займають ся міністерства управління питаня аграрного соціалізму. Виготовляють тепер закони, котрі мають дати підставу для відносин рільного робітника до пана. Все зворушило ся тим небувалим доси випадком в комітаті альфедзкім. Міністерство рільництва поклало комісію з людей, обзнакомлених з тамошніми відносинами а рільничі товариства прирекли також свій співуділ, щоб розслідувати положення і справедливо поладити сю гіршу змову.

Демонстрація в театрі. В Кракові виставлено в середу нову штуку: „Куситель людю“ Теодора Смоларжа (псевдонім заступника прокуратора Теодора Калитовського). Штука має тенденцію антисоціалістичну, отже соціалісти постановили перешкодити граню тої штуки. Підчас вистави засів в кріслах посол Дашинський, а на партері зібрало ся значне число прихильників партії соціально-демократичної. Коли в другій дії один з акторів почав після своєї ролі говорити не конче підходящо для агітатора соціалістичного, настав страшний крик і свист і виставу мусіли перервати. Не помогли накликування комісара поліції о спокій; на сцені почали снівати

робітничу пісню „Czerwony sztandar“. Демонстрації довели до того, що дирекція театру мусіла зі сцени припречи, що штуки тої не докінчить і більше вже виставляти не буде. Ся подія видвигнула квестию що-до нетикальности послів, бо судя слідчий Дробнер в Кракові візав посла Дашинського перед себе під закладом злочину на рушення публичного спокою. Отже пос. Дашинський вправді явив ся перед судом слідчим, але заявив до протоколу, що він яко посол після законів основних уважає ся нетикальним. По перше диятого, що цісарське розпорядження, яким замкнено сесію ради державної, не було доси оповіщене ані в Вістнику законів, державних, ані в урядовій Wiener-Ztg. Отже ніхто в Австрії не є повідомлений урядово, що сесію ради державної замкнено. Для знята з посла запорученого ему законами основними права нетикальности, що становить частину конституції, доконче потрібно після конституції цісарського розпорядження, котре раду державну або відручує або розвazuje. Так дословно постановляє конституція. В сїм же випадку нема такого розпорядження, бо граф Бадені заявив виразно, що він сесію парламенту замикає. Тимчасом конституція не згадує о замиканню ради державної ані словом. В наслідок того кождий посол може уважати ся нетикальним, ба навіть є обовязаний обороняти се конституційне право супротив судів. Зложивши таку заяву пос. Дашинський відхилив ся в тім ділі до комітату радної краківської суду і має намір перенести сю справу через усі інстанції. — Так поставив справу нетикальности доси лиш один пос. Дашинський. Де-які німецькі послы опозиційні, уже давнійше засуджені, піддали ся наказови відсидження арешту.

Крадежи на залізничі. На стації в Станіславові пропадали від кількох літ ріжні річи з пересилки і власти не могли жадним способом відкрити, хто такий доконує їх. Раз якось побачили робітники, що начальник магазинів Матаного відбив віко від лачки, що ішла з Німеччини до Румунії і звідтам витягнув кілька дїточих забавок. Робітники понесли о тім дирекції і власті зарадила ревізію в домі Матаного. Тут відкрито цілий магазин крадених річей і багато карток заставничих на річи, що походили з крадіж. Матаного арештовано а оногодні засудив его трибунал на-пять літ вязниці. Такий то злодійський доробок!

Про воздушну трубу під Парижем доносять такі подробиці: Буря зірвала ся по 5-й годині з полудня в північно-західних передмістях Парижа і ішла широкою на 200 метрів половою 12 кілометрів. На тій дорозі знищила майже все, що стрітила. Всі дахи з домів зірвані, майже всі дома ушкоджені а 30 зрівняних з землею, 1200 дерев вирваних з корінням, а на тисячах

інших поломані і покручені гаузи і конарі. В Кольомб, де буря була найсильніша, знищила воздушна труба варстат трамваю. В Анфер відбував ся ярмарок. Оркан поцавши між ярмарочні буди і цирк, змів все в одній хвили і кинув о кількесот кроків дальше на одну безобразну купу. Одного циркового послугача кинуло на ліхтарняний стовп, де він собі розбив голову. В фабриці бетонів в Коане звалив оркан комин і убив на місці двох робітників, а двацять тяжко покалічив. З одного фіакра, котрим їхало двох людей, зірвало цілий васак і понесло з вітром, колеса з димлем лишили ся на дорозі. Одного хлопця підісе вітер з узлиці і заніс на високе дерево, де хлопець чинив ся гауза і новис. В иншій знов місці вирвала буря стовп ліхтарняний, занесла его до поблизького огорода і вбила в землю просто, немов би его хто закопав. В однім мешканю знищив оркан всю обставу: крісла, софи, шафи, ліжка, але за те лишив в комнаті кілька кошів з поживою, кілька цілих металевих кухонних посудин і шовкові подушки, які приніс звідкись. На кілька хвиля перед воздушною трубою унав сплящий дощ і тому узлиці були пусті. Дятого з людей розмірно мало потерпіло ушкоди, лише там, де буря валила дома. Ціла буря тревала около 10 минут. По бурі сконстатовано, що погубило трох людей, трох потерпіло смертні скалічення, а 120 покалічених лекше.

Градобури уміють лише брати гроші та збіжжя, але відвернути хмару не потрафлять. Однак, здає ся, є спосіб на градові хмари. Єго хоче ужити тепер стирійська каза щадинця. Она має в Градци в полудневій Стирії великі виноградники. Виноградники — як звістно — терплять багато шкоди від граду. Отже в послідніх часах зроблено кілька разів досвід, що стріляне з канон на градові хмари розганяє їх. Стирійська щадинця хоче того року пробувати того средства для забезпеченя своїх виноградників і тому звернула ся з просьбою до міністерства війни о пожичення їй кількох канон. Міністерство прихилило ся до просьби і веліло властям войськовим в Градци доставити касї опадноєсти чотири польні канони. По наших селах є звичай дзвонити в дзвони перед бурею, щоб розганяти хмари. Дзвони стрясють воздух і певно, що також розганяють по трохи хмари. Але може було би добре в таких випадках стріляти з мездів, котрі має кожда церква. Хоть може не помоглиби тільки, що канони, але всеж зменшили би не раз нещастя від граду.

Ниво з залізом, виріб бувовинський, винаходу управителя бровару в Сереті Кватковського зискав апробату лікарів, яко добрий лік против недостатку крови. Хемічний розбір доказав, що части заліза в тім ниві ліше розлучені, як в залізних винах, які продають ся за дорогі гроші. При тім можна ниво пити в більший кількості без злих наслідків алкоголью; противно оно улегнає травленю і зміцняє організм. Практичні досліди на хорих дали дуже добрі результати. Винаходець постарав ся о патент у всіх краях Європи і продукує нове ниво з залізом в серетській броварі.

Мощний в ногах грецький мужик Люїз, котрий тамтого року здобув на олімпійських ігрищах лавровий вінеш за те, що відзначив ся скоростію і витривалостію в бігу, бо побідив всіх противників в т. зв. олімпійських перегонах, сидить тепер як дезертир в Івановій хаті в Атенах. Коли Люїза покликали до війська на війну, він при першій стрічі з Турками пригадав собі на лавровий вінеш і — дав ногам знати з поля борби.

Цвіти покоеві стають часто причиною нещастя. Олександр знає зі своєї шкідливости. Так само рослина зроз, широко розповсюджена і плекана в наших домах, єсть великою отруєю. Соком сеї рослини отруїло ся недавно в Парижі троє дитий возного париского банку. Одна служниця у Львові відкусила листок сеї рослини і дістала сейчас страшний біль в устах. Щасте, що трутина не зайшла до жолудка, бо цілий случай міг був закінчити ся смертю.

без надії на ліпшу долю¹⁾ а „утиски, обходжене як з невілнниками і не обмежена власть ділчів над підданими мали такі наслідки, що підданам і на думку не приходило брати ся до якогось промислу; вони не оставали довго на однім місці а при ледякій нагоді йшли там, де їмбито гадали поліпшити свою долю.“ Під Австрією полегшала в тім згляді доля мужиків. Полегшало їм ще і по тій причині, що австр. правительство утворило із дібр монастирських і єпископських релігійний фонд та перебрало его в свій заряд. Урядники цісарські обходили ся з підданими мужиками після принципів, а се мало свій добрий вплив і на долю тих мужиків, що робили наблизку ділчям.

Окрім панщини платили мужики ще податки²⁾ і то від одної родини 2 зр. 30 кр., а від кождої вілиці або вози 5 кр., а від кождої безрогої і кождого улія пчіл 12 кр., а за сіль цілий червоноцвєтний дистрикт 500 зр. річно, а подарунок різдвяний від цілого дистрикту 620 зр. 30 кр. — при тім мусіли ще утримувати і екзекутинів податкових, що їздили від села до села і від кождого з осіб збирали податок.

Мужики не мали всі однаково багато землі. Було яких 1000 родин, що мали 40 а навіть 60-дневий ґрунт і по 100, 200 і 300 овер; було знов з 1200 таких родин мужиків, що

мали менше, а знов кілька тисяч таких, що мали лише 2 або 4-дневий ґрунт, а були і такі що не мали зовсім жадної землі а жили зарібниками або випасали худобу.³⁾

З боярів молдавських лишив ся на Буковині один Балш.⁴⁾ Менша пільхта ділила ся зрештою на масілів, рунташів і звичайних пільхтичів. Пільхта оплачувала державі деякі данини.

Духовенства було в часі прилученя Буковини до Австрії майже в троє тільки, що тепер. Воно ділило ся на чорне і біле духовенство. Чорне: чернї і чернїні переживали в монастирях, котрих було на Буковині поверх 30 і удержували ся почасти з дібр монастирських, а почасти з жебранини. Світське біле духовенство не мало ніякого сталого доходу, а жило з приходів за треби.

Купці і ремісники бувовинські се Вірмени і жида. Жили вони головню в 3 бувовинських містах: в Чернівцях,⁵⁾ в Сучаві і в Сереті.

(Дальше буде).

¹⁾ Тамже I. 16 сл.

²⁾ Тамже I. 75.

³⁾ Чернівці були в тих часах простим селом; 1774-го р. жило тут всего на всего 278 родин, т. зн. 1390 душ; не було ані одного мурованого дому. Попіан. Zieglaue: Gesch. Bilder I. 37. Kaindl: Zur Geschichte der Stadt Czernowitz.

⁴⁾ Zieglaue: Gesch. Bilder Czernowitz 1896. III. 12, 71. Попіанай тамже II. 64.

⁵⁾ Zieglaue: Geschichtliche Bilder I. 28 сл.

Телеграми „Буковини“.

З дня 22-го червня 1897 року.

Відень. Архикнязь Райнер з нагоди свого 25-літнього ювілею яко найвищий начальник краю оборони зложив чотири облігації чотирипроцентової австрійської ренти на суму 40.000 корон для побільшення стипендійного фонду свого імени. Стипендії призначені для дітей активних або бувших активних офіцерів краю оборони а їх число збільшить ся через сей новий, годинний даток о чотири місяці.

Вукарешт. Король призначив 200.000 франків для потерпілих від слоти і вилуви рік.

Париж. Речинець подорожі президента Фора означено остаточно на останні дні серпня с. р.

„РУСКА БЕСІДА“ в Чернівцях

має на складі отсі свої видання:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛІОТЕКА“

для молодіжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по 1 зр. за рочник, а всі 7 разом 6 зр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА“

сумна історія, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр

Замовлення приймає й редакція „Буковини.“

„Слова правди і науки“

з поезій Тараса Шевченка. Ціна 10 кр.

„25 повісток“

для чемних діточок.

32 сторін. Ціна 10 кр.

„ПРОСКУРА“

Даруночок для руских діточок. Ю. Федьковича 10 кр.

На поштову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Бібліотеки“, а по 2 кр. за кожду поодинокую книжочку.

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові в домі „Просвіти“ Ринок 10.

перше і одинокє руске товариство аскураційне, обезпечує будинки, скот, господарські знаряди, збіжжє в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкідливого вогню за можливо найнижшою оплатою.

Дністер розпочав пятий рік своєї діяльності. Фонди „Дністра“ після закінченя рахункових з днем 31-го грудня 1896 вносять: фонд основний 50.000 зр., фонд резервовий 54731 зр. 04 кр., резерва премій 34737 зр. 03 кр., разом 139468 зр. 07 кр.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сейчас по пожежі. В 4-х лігах виплатив „Дністер“ 1176 відшкодовань в сумі 309.147 зр. 69 кр.

На житє можна обезпечити ся через „Дністер“ після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкористийніші умови і видає поліси і квіти в рускій мові.

Зголошення в удільне агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

ДРУКАРНЯ „РУСКОЇ РАДИ“ в Чернівцях.

Перша на Буковині

РУСКА ДРУКАРНЯ

в Народнім Домі

при улиці Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські в мовах рускій, польській і німецькій.

ДОБІР БУКВ ВЕЛИКИЙ.

Роботи виконує ся скоро, солідно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

Хто хоче мати добру і дешеву МАШИНУ до ШИТЯ,

най удасть ся до мене, то певно не пожалує. Нові продаю дешевше як всюди, а употреблені, ще добре удержані почавши від 20 зр. і то за готові гроші і на виплат. Хто купить у мене нову чи стару машину, на репарацию не потребує журити ся, бо я роблю тую безплатно через цілий рік.

Русини, удавайте ся до мене, бо я також Русин і обслужу Вас по братньому

З поважанєм

В. Данилевич,
машинист у броварі Штайнера в Чернівцях, при ул. залізничній (Bahnhofstrasse) ч. 26.

Для панів учителів!

INSPECTIONSBERICHT, Jahresausweis

і Шкільні повідомлення (Schulnachrichten)

є на складі

в друкарні „Рускої Ради.“

Просимо о замовлення.

Пам'ятайте на Народний Дім
в Чернівцях!

ПОЇЗДИ ЗЕЛІЗНИЦЬ

ВІД ДНЯ 1-го мая 1897 після часу середно-європейского.

ВІДХОДЯТЬ З **Чернівців**

до Неполоківців, Святина, Львова, Відня	819	854	1232	404	1025
до Глібоки, Гадікфальви, Гатни, Іцкан і Бурдуженів	1148	351	832	—	635
до Садагурі, Бояна, Новоселиці	645	430	—	—	—

З **Глібоки**

до Карапчева, Сторожини, Бергомету, Межибродів	814	535	—	—	—
--	-----	-----	---	---	---

Перший поїзд їде на шляху Бергомет, Межиброда від 1-го марта до 3-го вересня що півторка і п'ятниця.

З **Гадікфальви**

до Радивів	610	1003	228	612	805
----------------------	-----	------	-----	-----	-----

З **Гатни**

до Качики, Гурагумори, Вами і Кімполонгу	1010	201	—	—	—
--	------	-----	---	---	---

З **Іцкан**

до Сучави	327	630	1009	216	718
---------------------	-----	-----	------	-----	-----

З **Вами**

до Рус-Молдавиці	346	647	913	1132	250
----------------------------	-----	-----	-----	------	-----

Поїзди їдуть від часу до часу. Розвідати можна на станціях Вама, Драгоша і обох Молдавицях.

З **Карапчева**

до Чудана в С.	854	1007	615	—	—
------------------------	-----	------	-----	---	---

Перший поїзд їде що понеділок, другий з винятком понеділка, нічний кождої ночі.

ПРИХОДЯТЬ ДО **Чернівців**

з Відня, Львова, Святина, Неполоківців	1128	320	757	811	610
з Бурдуженів, Іцкан, Гатни, Гадікфальви, Глібоки	—	809	1212	330	1000
з Новоселиці, Бояна, Садагурі	—	1113	950	—	—

ДО **Глібоки**

з Межибродів, Бергомету, Сторожини, Карапчева	635	1037	800	—	—
---	-----	------	-----	---	---

Перший поїзд їде на шляху Бергомет, Карапчева тільки в понеділок; другий поїзд на шляху Бергомет-Межиброда тільки від 1. липня до 31. вересня що понеділок і четверга; третій поїзд не їде в понеділок.

ДО **Гадікфальви**

з Радивів	542	855	115	550	747
---------------------	-----	-----	-----	-----	-----

ДО **Гатни**

з Кімполонгу, Вами, Гурагумори, Качики	1258	625	—	—	—
--	------	-----	---	---	---

ДО **Іцкан**

з Сучави	442	842	130	630	837
--------------------	-----	-----	-----	-----	-----

ДО **Вами**

з Рус-Молдавиці	842	1269	294	322	545	905
---------------------------	-----	------	-----	-----	-----	-----

Поїзди ходять від часу до часу. Розвідати можна на станціях Вами, Драгоші і обох Молдавицях.

ДО **Карапчева**

з Чудана в С.	555	555	—	—	—
-----------------------	-----	-----	---	---	---

Перший поїзд їде що понеділок, другий з винятком понеділка.

□ поїзди поспішні; * поїзди особі; без знаку поїзда жіночі. Час середно-європейський їде о 46 минут пізніше від чернівецького часу; нічний час рахує ся від 6 год. вечором до 5 год. 59 мин. рано і зазначає ся підчеркнутих минут.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хронівського.

За редакцію відповідає Осип Маковей.

ЧАСОПИСЬ
для
руських родин.
Виходить щодня
крім днів по-
неділ і святах.

БУКОВИНА

Редакція і адмі-
ністрація в Чер-
нівцях ул. Пе-
тровича ч. 2.
Передплата
10 зр.

Чому ми маємо так мало інтелігенції?

III.

В числах 123. і 124. „Буковини“ ви-казали ми числами зі справоздань шкіль-них, що хоч нас на Буковині найбільше, але гімназистів маємо найменше, та що при-чиною тому є чужа мова викладова по гімназіях. Ще кілька слів о тім.

Черновецька гімназія повстала 1809 року, отже вже 88 літ ширить просвіту поміж Русинами. Думав би хто, що по 88 літах існуюча тутешньої гімназії певно і Русини дочекалися з неї спорого числа своєї інтелігенції; тимчасом так не є, бо по 88 літах ми тепер в краю не маємо і 88 інтелігентних Русинів, свідомих своєї народності, що вийшли би із сеї гімназії. Як би в попередніх літах не прийшло з Галичини до Буковини троха руских уряд-ників, то ще й по нинішній день не мож-на би тут говорити о якійсь рускій інте-лігентній громаді.

Дали нам „руську“ паралельну класу при гімназії. Надії на ню були великі; Русини думали, що хоч у тій класі будуть рускі діти учити ся по руски, так як віль-но волоским дітям учити ся по волоски в Сучаві. Тимчасом і ті надії завели; „ру-ська“ паралелька лише тим різниться від давньої німецької гімназії, що в ній рускої викладової мови уживають лише при науці латини і математики, а при всіх інших предметах уживають німецької. Для німецької мови, землериса і природописа вже в першій класі уживають викладової мови німецької, з чого виходить, що руска моло-

дїж вже при вступних іспитах мусить зна-ти на стільки німецької мови, скільки по-трібно єї, аби в тих предметах робити до-брі поступи.

Мало того, до сеї „руської“ паралель-ної класи дали професорів, котрі що-до зна-ня рускої мови зовсім не можуть рівняти ся з професорами руских гімназій в Гали-чині. Декотрі таки зовсім єї не знають. Ученики довідують ся, що Osten, Westen — то по руски ранок, вечір і т. п. — і по-тім лише сьміють ся зі своїх професорів. Дирекція низшої гімназії усуває з рускої класи руский поділ годин а для руских ді-тей не хоче видати руских приписів ди-сциплінарних. Видко з того, що з давнюю германізаційною системою не думають Нім-ці зірвати.

Одну — як сказано вже — мають хлопці полекну при науці латини і мате-матики. Але яку вартість має та полекна, то змрікує кождий педагог, коли одної го-дини має ся учеників учити по руски, а дру-гої по німецьки. Гімнастика ума виправді ве-лика, але хісна з неї не багато.

В другій класі т. зв. рускої паралель-ки прийде ще наука четвертого предмету, історії, по німецьки; а в третій класі пя-того предмету, грецької мови. Коли ще до того возьме ся на увагу, що в першій клас-єї рускої мови учать лише дві години на тиждень, а німецької пять годин, то вже мабуть не треба більше й додавати, що ті рускі паралельки не заслугоють на назву руских. Чи з такої школи може бути справ-ді великий хосен для Русинів?

Волохи мають бодай одну низшу с п р а в д і в о л о с к у гімназію — в ній

лише грецької мови, почавши від третьої класи, вчать по німецьки — а ми не маємо й такої середньої школи! Волоскі паралель-ки так уряджені, що при вступних іспи-тах жадають з німецької мови лише читання і писання а не розуміння і ортографії. В ці-лій низшій гімназії всего — крім греки — вчать у волоскій викладовій мові. Нічо див-ного, що в сучавській гімназії находимо 319 волоских учеників, з котрих значна часть (12—19) що року кінчить гімназію, хоч і їх десяткує німецька мова в висшій гімназії. Волоскі ученики мають лиш ту вигоду більше, як рускі ученики, що їх професори в висшій гімназії з малими ви-їмками самі Волохи, що знають духа рід-ної мови і можуть ученикам в тій мові помагати, коли тимчасом рускі ученики ма-ють деяких професорів навіть не з Буко-вини а запеклих Німців з заходу з таким німецьким виговором, що наші діти мусять добре уха наставляти, аби ту німеччину зрозуміти. Німцєви здає ся, що він Бог знає як виразно по німецьки говорить — і потім вину за злі поступи звальє на уче-ників.

Що наші замітки основані на правді, на се знов подамо числа. В роках 1882—83—84—85 і 1887 вступило до сучавської гімназії 183 німецьких дітей; з них до ось-мої класи в кореспондуючих роках 1889—90—91—92 і 1894 дійшло 77 учеників або 42%; коли в тім самім часі з 196 во-лоских учеників дійшло тільки 63 або 32% до осьмої класи. Се доказ, що через німець-ку мову в висшій гімназії Волохи тратять 10% учеників більше як Німці. В Чернів-цях виходять Німці на своїй мові ще дїльше.

Буковинська Русь.

Культурно історичний образок.

Написав

др. Ст. Смоль-Стоцький.

(Дальше.)

Що до народності представляла Буковина в часі прилучення такої сумішки як і тепер. І в 18. в. замешкували Буковину Волохи, Русини, Німці, Вірмени, жиди, Мадяри, Поляки, Москалі, Слова-ки і цигани. Зноміж тих народів уважають себе звичайно Волохи єдиними мешканцями Букови-ни, автохтонами краю, але, як ми бачили, без найменшої підстави. Коли є тут хто правдивим автохтоном, то певно Русини. Що Молдавія не була єнершу виключно волоским а руско-воло-ским краєм, на се вказують подані нами повне-ше історичні факти; але і 17-го віку, т. зн. з часів, коли вже дїлено Молдавія, посунувшись на полудне, прийала в себе більше волоського елементу, маємо від Георгія Крєквіца з Семиго-роду, що знав Молдавію докладно, зовсім певну річ про народність мешканців Молдавії. В книж-ці виданій Крєквіцом в Франкфурті 1685-го р. під заголовком: „Beschreibung des ganzen König-reiches Ungarn“ на стр. 390-ій стоїть таке про Молдавію: „Jetzt wohnen Russen (= Русини), Tar-

tern, Sarmaten (= Поляки), Ratzen (= Сєрби), Arme-nier, Bulgaren, Siebenbürger, Teutsche und viel Zigeuner... darinnen“¹⁾. Тота вість доказує, що Молдавію (а ще тим менше Буковину) не мож-на було в 17-ім віку уважати краєм волоским. Те саме стверджує і справозданє єнерала Енцен-берга з дня 14-го лютого 1781 до галицької єне-ральної коменди, в котрім сказано, що на 23.000 родин, які живуть на Буковині, зале-дві 6000 родин є правдиво волоських, а і тоті уважає капітан Суальєр за зрумуньщених Словян.²⁾ І єнерал Силєні в своїм Beschreibung des Bukowiner Distriktes каже, що населєне Бу-ковини складало ся тоді „meistens aus Polni-schen (т. зн. з Польщі, до котрої належала і руска Галичина і Поділе), Siebenbürgischen, Wal-lachischen und respective Moldauischen Emigran-

ten“³⁾. Застала отже на Буковині Авєстрия Руси-нів, а на се окрім очевидної дїйсности ще є і виразні свідонства. Енценберг в своїм Meldung з дня 8-го сєрпня 1779 до галицької єнер. комен-ди каже виразно, що він „allsehon vor 6 und vor 3 Jahren folglichen 2 Malen diesen ganzen Grund beritten und die Russniaken oder Russisch Kimpolunger Inwohner als sehr fleissige und geschickte Leute kennen gelernt habe“⁴⁾. Важна тут ще і замітка незнамого коментатора до пше-ма єнер. Силєного Beschreibung... (надворний секретар Єнін?): „Bey den Talenten und Gemüthsgaben des Landvolkes sowie auch bey ihren Sitten und Gebräuchen dürfte wohl ein Unter-schied zwischen den Russniaken und Moldauern zu machen sein. Beyde Nationen sind Graeci Ritus non uniti, von beyden Nationen giebt es Unterthanen in dem neuen kais. Antheil der Moldau“⁵⁾. А Енценберг промо-вляє до Русинів кімчанського повіту поруски 11-го квітня 1783 при нагоді передачі єпископ-ських дібр в заряд державний.⁶⁾ Але чи треба ще

¹⁾ Порівняй Bidermann: Die Bukowina² стр. 45, котрий і від себе на підставі історичних даних каже: „So erklärt es sich, warum noch im 17. Jahrhunderte das Fürstenthum Moldau keineswegs als eine Domäne des rumänischen Volksthumes angesehen wurde.“

²⁾ Polek: Die Anfänge des Volksschulwesens in der Bukowina. Czernowitz 1891. стр. 43. „Das in diesem Buko-winer Distrikt befindliche Land Volk besteht meistens aus flüchtig und anderen verschiedenen anhero gelofenen Volk, und ich werde nicht irren, so ich sage, dass aus denen bel-ändig 23.000 Familien schwerlich 6000 wahre Moldauerfami-lien sich vorfinden werden.“

³⁾ тамже 42.

⁴⁾ Polek: Die Anfänge 42.

⁵⁾ Polek: General Spleny's Beschreibung der Buko-wina. Czernowitz 1893. стр. 162.

⁶⁾ Ziegler: Gesch. Bilder III. 87. „Ich habe... an dieselben (до єкзамєнників і аспірантів а старшин) so-wohl in der moldauischen als auch ruthenischen oder russulakischen Sprache eine... Anrede ge-halten.“

Сї урядові числа, яких ми у всіх трьох статях ужили для переведення доказу правди, свідчать найліпше, що не лиш ми, але й Волохи, котрі недавно в Вук. Post чванилися своєю великою прихильністю до Німців, не маємо найменшої радї давати щораз ширший ґрунт германізації. Протинно, ми той ґрунт повинні щораз звужувати і обкромлювати так, щоби Німці в кінці учили по німецьки лише свої німецькі діти, а руским і волоским дали спокій. Ще Волохи, котрим через німецьку мову відпадає таке значне число учеників, бодай то зискують, що ті ученики займають потім всі низші становниці, на котрих вистарчає їм волоска мова (а они знають єї добре і в слові і в письмі), — а ми Русини то вже таки зовсім ніякої користі не маємо з тих відпавших учеників, бо ті не знають ані німецької ані рускої мови, як належить ся. В двох годинах на тиждень руска дитина не навчить ся своєї мови так, щоби Русини в практичній життю мали з того користь.

Ніхто не завидує Німцям або Волохам їх дуже доброго, взагледно лише доброго висшого шкільництва, протинно нехай они, кождий у себе, дороблять ся ще лучших шкіл; але Русини мають таке саме право жадати від властей иньшого трактованя їх, бо інакше годї їм видержати в життю суперництво з народами, котрим власти улекшили розвій їх сил.

Обовязки маємо ті самі, податки і рекрута беруть від нас так само, як від других, але дати нам обставини, в котрих ми могли би приходити до сили, не думають. Певна річ, на таке жаден правдивий Русин не пристане і буде бороти ся, поки свого не досягне.

А поки то буде, то тепер кожда інтелігентна руска родина повинна скасувати в своїм домі німецьчину, повинна в товаришескім життю не уживати иньшої мови, тільки руску, повинна читати і ширити рускі книжки і газети — одним словом підтримувати рускість. Так коли з нас у школах роблять Німців, то ми хоч дома

не помагаймо германізації. Ми знаємо, що в остатних кількох літах почуте рускості у буковинських Русинів незвичайно піднесло ся; але се почуте треба безнастанно дальше розвивати і ширити. Німець у своїй родині певно не стане говорити по руски або по волоски; чомуж Русин або Волох має говорити по німецьки?

Наші селяни за морем.

Вражіння з Канади о. Нестора Дмитрова.*)

(Конець.)

В неділю 9. мая приїхав я до головного міста Манітоби. Тихесенько, як в гробі. — Всеюди в Америці святкують неділю дуже торжественно. — На околиці імміграційного дому повно залегло народа. Цікаві американці повилазили на паркан і щось оглядають. Дивлю ся, на яке они чудо так позирають — тай справді було на що цікаво дивити ся. Нашого народа прийшло минулого тижня 400 родин, 1081 душ з Галичини і Буковини. Всі они майже розтаборились в неділю на подвір'ю, як цигани без шатрів. Брудота, біда, нехарність, красиві одяги, особливо буковинських жінчин, переражаючи. Не треба парку для Американців, не треба менажерії. Части наших людей, 34 родин з Березова коло Коломиї, прийшли як люди, попередірані по світому і з потрібними грошми. Зараз таки на другий день вирушили они разом ще з другими, в кулі 116 родин, до Lake Dauphin, до нашої колонії Терребоваї. Других 60 родин поїхало до Edmonton, а прочі ще сидять і підуть, або до Stuartburn, або в иньші місцевости. В околиці Stuartburn отворили С. Р. Р. на гометед і там буде колонія руска числяча 100 родин. — Без злодійських агентів не обійде ся нігде. Ту підду прислугу сповняють ту жиди і Поляки. Темний наш нарід, особливо з Буковини, зваблений обіцанками Карлсберга з Гамбурга приходить ту без цента — правдиві діди. Ряд зараз внасиновив з милосердя значну суму на прожиток, бодай на тиждень — а наш чоловік баламучений місцевими злодіями ані не думає про фарми. „Мені належить ся добра земля, як мене ту звабили“ — каже. Ходять в околиці Winnipeg і вибирають собі компанійні землі, котрих нема до даровани і кричуть, що їм та земля належить ся.

*) Галія число 124 „Буковини“.

Задля тих всіх скандалів, які наші люди ту роблять, ряд буде змушений — если не замкнути імміграцію — то певно зборонить ділам без центів приходити, а на тім потерить і наша яка-така повага у правительстві, а передовсім ті бідні люди, котрі би могли з часом пильною працею доробити ся чогось. Не винен ту темний нарід, що стрімголов мече ся в безодню, але винно в першій лінії правительство австрійське, що не возьме ся за організацію еміграції. Таж бюро еміграційне у Львові, в руках фахового і честного чоловіка заридило би цілому, страшному лиху. Чи-ж правительство австрійське не здобуде ся вже ніколи на те, щоби в Гамбургу і в Бремені позакладали дома на нічліги для своїх людей, що кидають рідну землю і пхаться за море? Пригадую собі — раз п. Вахнянин говорив щось о тім в соймі. Виділа краєвий розеліджував причини еміграції — рада державна ухвалила новелу, після котрої карає ся остро всяка інтервенція в еміграції, але то все несови на чоботи здало ся. Нарід гинув і гине. Як дальше піде тим темном, то ціла Галичина вивандрує за море, а нани і жиди будуть овочі збирати своєї господарки. — Перестрашена галицька інтелігенція і священники обминають руки, боять ся і одним словом стати в пораді для бідного народа. Ніхто-ж на світї не може мати понятя о тім, як галицькі власти висилають нашого мужика за море. Ту доперва за морем видно цілу гиль галицької господарки.

На околиці Winnipeg суть ще слідуєчі поменші рускі колонії: Genor, Broker Head, Beasejour, Tyndall і Cromwell. На тих колоніях я не був, бо не стало сям разом часу.

На тім повинен я скінчити мої уваги, але я знаю, що отчі мої замітки дійдуть і до рук наших селян в Галичині і Буковині, для того я скажу для них таке: 1) Канада добрий край і будучність для наших людей є в Канаді, але тільки для тих, котрі привозять з собою 400 до 500 доларів (1000 до 1250 левів). Без цента не вільно нікому рухати ся, бо згине на чужій землі з голоду. 2) Наші люди, чи то з Галичини, чи з Буковини не повинні вибирати ся до Канади скорше, поки не порадять ся професора д-ра Йосифа Олесюкова у Львові ул. Голуба ч. 11. а. Жадних агентів, а особливо Карлсберга з Гамбурга не повинні слухати. 3) На дорогу мусять попередірати ся по нальськи, бо нашої одежи не терплять Англіки, брудять ся нею і уважають чоловіка в тій одежі, як худобу. 4) Як прийдуть до Winnipeg, най не слухають злодів жидів і других факторів, тільки най слухають нашого чоловіка п. К. Геніка або най звертають ся о пораді до мене. 5) Як уже мають люди йти на фарми, най покулять собі

лішнього свідка на се, як владика Доситей Херескул? Він же сам каже в урядовім актї (1781), що „на Буковині більше ніж половина людей говорить по руски“¹⁾. І се справді так було і так є. Тепер маємо на Буковині 268.367 Русинів, а 208.301 Волохів.

Коли ми говоримо про Русинів і про Волохів як про народности, то тим ніби не хочемо твердити, що у них в часі прилученя Буковини до Австрії були вже розвинені свідомість і почуте народности, а значить се лиш тільки, що найбільші маси мешканців Буковини уживали в бесідї мови рускої або волоскої. Релігія становила тоді головну ріжницю між людьми, а що так Русини як і Волохи були православні, а для православних у нас витворила ся з давня назва „Волохи“, то і Русини і Волохи не почували релігійної ріжнї між собою, уважали себе за одну громаду, оден нарід, ба навіть називали себе одним іменем Волохів, котре слово має тоді (а почасти ще і тепер) очевидну релігійну а зовсім не етнографічне значінє. Але власне тота назва Волохів, котру Русини прикладали таке до себе, щоб тим означити, що вони є православні, мала серед нових обставин в Австрії важкі наслідки, бо Австрія розуміла се слово в етногра-

фічнім а не в релігійнім змислі: воно стало ся політичним чинником на Буковині. Відси то походить, що обі тоті народности на Буковині не однаково і нерівномірно розвивали ся. Волохами правительство більше займало ся і опікувало ся ніж Русинами.

Вірменів (разом з Греками) було з двіста родин, що мали більшу посідаєть, а крім того жило тоді в Сучаві яких 118 вірменських родин, що займали ся торгівлею. І Вірмени не становили тоді, так само як не становлять і тепер, якоїсь осібної нації; слово Вірмени означає властиво лиш принадлежність до вірменської церкви: мало хто з Вірменів говорить по вірменськи, але помімо того, що можна б їх що до народности зачислити одних до Волохів, других до Поляків і т. д., релігія держить їх при кулі.

Жидів було в часі прилученя до Буковини около 800 родин. І вони не становлять властиво жадної осібної народности, а лиш віроісповідну громаду: тепер є вони підпорою Німців. Ейценберг каже про жидів, що вони „нещастем краю, нічого не працюють а живуть з поту і праці християн.“ „в їх руках вся торгівля, вони ведуть арендарами і носесорами,“ а „християни їх підданми.“²⁾ Вони відтак розмножили ся страшно на Буковині і є їх тепер 82.717 душ.

Німецьких колоній є кілька на Буковині і разом з урядниками є тепер Німців в яким краю поперх 40.000. Їх число зросло також під Австрією.

Всі веретви населеня Буковини стовпи в часі прилученя нашого краю до Австрії на дуже низькім небі освіті і культурі. Не диво проте, що Ейценберг називав Буковину (в писемі з 20-го лютого 1783) „rohes und finstere Land.“³⁾ Що дотичить мужків, то причини їх загальної темноти мені. Піддані були не на те, щоб учити ся і поступати в культурі, але щоб робити панщину. Та не лишне кохала ся культура межі класами упривілежованими — між панями і духовенством. І про тоті класи евеніальности каже Сізені в пропамітнім писемі (з дня 10-го грудня 1774), „dass hier zu Lande die ganze Noblesse von der Literatur kaum etwas wisse“⁴⁾. Той сам Сізені в своїм описі Буковини каже, що шляхта і духовенство не мають майже ніяких наук або якогонебудь иньшого вихованя і що сам владика чоловік неучений,⁵⁾ а

*) Polek: Die Anfänge 39.

2) Polek: Die Anfänge 3.

3) Polek: Beschreibung 32. „Der Edelmann sowohl als der geistliche Stand hat fast gar keine Studien oder sonstige Education, und der Bauernstand ist folglich um so roher.“ Про владика додасмо: ein Mann von gar keiner Literatur. (Polek: Anfänge 14).

¹⁾ Ziegler: Geschichtliche Bilder, Czernowitz 1895, II. 151. „Da in der Bukowina mehr als der halbe Theil die russische Sprache redet, so waren russische Kirchenbücher erforderlich, die bisher mit grossen Kosten aus den russischen Staaten hergeholt worden sind.“

²⁾ Ziegler: Gesch. Bilder I. 67 ex. „Nun erhebt sich jener Stand, der in der That der unmittelbar verderblichste, dem Müssigange ergebene ist und vom Schweisse der beschäftigten Christen sich reichlich und nicht sonderlich beküm-

всіх потрібні річи господарські і кухонні в Winnipeg, бо в Edmonton, або Dauphin два рази, або і три рази тільки заплата. 6) Най не купують у жидів, тільки в таких екленах, де заряд імміграційного дому покаже, а тогди дістануть два рази лінші річи і о половину таньше. 7) Най не купують нігде фарми, бо дарової і то дуже доброї землі єсть подостатком, бо той, що продає фарму, певно нічого доброго не продає, бо як би було добре, то сам сидів би на тій землі. — А найважнійше єсть то:

Як хто може жити в Галичині або Буковині, най не їде до Канади, бо найліпша земля не заступить своєї рідної, як мачоха ніколи не заступить рідної матери.

Люди з Галичини і Буковини! Вже тільки короткий час треба ждати, а ви своєю кровю виборете собі свої права, свою долю. Шляхта польська і жидова збанкрутує — а ви мусите бути панам на своїй рідній землі. Не покидайте-ж її, не іхайте її в руки чужі, з руки жидівських шахраїв, щоби збиткували ся над вашою рідною матерю. Не йдьте заможні до Канади, бо нікогда вашої праці, шкода вашої кровавої батьківщини, не йдьте бідаки, бо ту погине, на ветид і ганьбу цілому світові будете витягати руку за жебраним хлібом — а ніхто вам его не дасть, тільки з погордою відверне ся від вас. — Послухайте моїх рад, тай своїх братів, кривих, сусідів, кумів научайте, що лінша своя сорочка груба, смачнійший свій хліб разовий дома, як тонка сорочка і білий-пшталований хліб за морем...

* * *

А Д Р Е С И.

Як хто хоче знати, що діє ся в Канаді, яка земля, як людям на поодинокх колоніях поводити ся, прошу удавати ся до слідуєчих людей:

Mr. C. Genik, Immigration House, Winnipeg, Manitoba, Canada

Mr. B. Ksionzek, Trembowl, P. N. Rigby, Manitoba, Canada

Mr. P. Maykowski, Stuartburn, Manitoba, Canada

Mr. Fedor Pilipow, Pheasant-Forks, Assa, Canada

Mr. A. Savka, Ruska Swoboda, P. O. Edna, Alta, Canada

Mr. Theodor Fur, Rabbit Hill, Alta, Canada
„Svoboda“ Printing Office, P. O. Box 13 Mt. Carmel, Pa. U. S. A.

Енценберг говорить про шляхту, що вона лінш іміж рікнєть ся від мужиків.¹⁾ Про чернів пише знов Енценберг (в справозданю з 20-лєтото 1783), що вони „von roher Lebensart und blöden Verstand“²⁾ і що ціле духовенство зовсім без всякої науки і навіть в справах віри зовсім нетамує.³⁾ Досить зрештою вказати на те, що надворна рада воєни (4-го червня 1783) проєнт карловецкого митрополита, аби вислав на Буковину євєнгєлїста, „um dem Bischofe, dem Consistorium und überhaupt den Landeseinwohnern die nöthigen Begriffe der Religion beizubringen.“⁴⁾ бо „в тих часах не було на Буковині ані одного чоловіка, котрий би міг перебрати на себе обовязок, підготувати кандидатів до стану духовного,“ бо „на Буковині зовсім нема учених євєнгєлїстів.“⁵⁾ An gelehrten Individuen mangelt es noch

Dr. Joseph Oleskow, Golembia 11 A. Lemberg, Austria, Galicia
Rev. Nestor Dmytriw, Immigration House, Winnipeg, Man. Canada,

Н О В И Н К И.

Чернівці, дня 23. червня 1897.

Іменованє. Президент краю гр. Гоєс іменував укінченого правника Олександра Воробкевича концентивим практикантом краевого правительства.

Нова системізація канцелярийних урядників при судах після розпорядженя, яке видав міністер справедливости до всіх судів, має досягнути числа 1493 місць при судах обох інстанцій. В осьмий ранзі буде системізований оден урядник канцелярийний більше, — в девятій ранзі більше о 494, в десятій о 847 а в одинайцятій о 281.

Мітермаєр против Шумаєра. Посол Мітермаєр, бувший кельєр, виступив против свого бувшого контр-кандидата Шумаєра з судовою скаргою о обиду чести за те, що сей назвав его злодієм. Але Шумаєр доказав перед судом, що Мітермаєр украв був свого часу 9 зр. і підробив льотерийну карточку, а суд увільнив Шумаєра від закиду обиду чести. Мітермаєр зробив відклик що-до освободжающего вироку. Тяжко то випрати раз збрукану честь.

Вибух нафти. В Брешівцях пішов корчмар Хаїм Ледер з парубком до нивниці. Від євєчкн заняв ся параз воздух і з гуком обняв поломіню цілу нивницю. Поломінь попарила обох людей дуже сильно, але они ще змогли видістатися з нивниці. Пізнійші дослїди вказали, що в нивниці стояла отворена бочка з нафтою і з неї мусїли випаровувати гази, котрі відтак заняли ся від євєчки. Сильно попарених обох людей відвезли до краевого шпиталю.

Наші селяни за морем. В нивницім числі кінчать ся записки о. Нестора Дмитрова з Канади. Ті записки ми подавали з американської „Свободи,“ за що ми і тій газеті і о. Дмитрову складаємо щирю подяку від себе і від тих буковинських селян, котрі, як почувли, що о. Дмитрів пише, то і покинули думку вандрувати в світ за очі. З тих сторін, де прокинула ся єміграційна горячка, ми діставали за остатних два місяці богато писем, що селяни нічого так пильно не читають, як ті вісти з Канади. Дехто не вірив їм, як той Рошка з Бідка, що ми вчера

durchgängig in der Bukowina, пише Енценберг дня 3-го мая 1784.¹⁾ — Одним лінш визначало ся тогдишнє духовенство, а то погордою всіх инших віроєвєдань і релїгійною загорієстю.²⁾ То ішло так далеко, що і до православних із Свєнту Мавявского не мали довірїя³⁾, за те більше прихильні були Москалям.⁴⁾

(Дальше буде).

подали его лист в газеті, але богато таки повірило. Наші селяни — як ми на то маємо богато доказів — не легко дають ся пересєвєдчити: одні пишуть аж до цїсаря просьбу о кілька єлів поради і думають собі, що цїсар зараз сядє і Іванови та Митрови в Горосівцях напише лист; другі аж тогди приходять до голови по розум, коли їм напише з Канади лист їх чоловік, що пошєк ся: а то не всім міститься ся в голові, що годї цїсарєви відписувати всім Іванам та Митрам, яких він має мільони, та що шкода і тих людей, що загигають у Канаді та остєрїгають своїх братів. Не потребували би і они загигати, як би були шукали поради у своїх людей, як би читали „Буковину,“ так як се инші робили і добре на тім виїшли. Ту ще тільки скажемо, що наша газета одна на всю Буковину старала ся розяснити людям докладно єміграцію: всі инші або мовчали або писали так, як пишуть, що якийсь там нещасливий застрїлив ся.

Турецкий лянчар. Едем наша, побідник Греків, є сам грецкого походженя і сином християнських родичів. Едем родив ся на острові Хіос. Коли Турки підчас грецкої війни за самостійність знищили сей остров, пожили смерти обоє родичі Едема а він дістав ся у полон на дарунок турецкому генералови Россєф паші в Царгороді. Новий пан дарував Едемови волю і его вислали разом з другими молодцями до Парижа на науку. Там ходив він чотири роки до інституту Барбєта, відтак чотири роки до гірничої школи і робив відзначаючі поступи. Описєля подорожував по Франції, Німеччині і Швайцарії. По повороті до Царгороду став він капітаном у великім генеральнім штабі турецкої армії а 1849 р. зробив его султан своїм адьютантом. З того єтановиска ішов він чим раз више і више, аж в р. 1877 став великим вєзиром. Едема нашу представляють єнтузіастичним фанатиком магомеданства, що вже пераз виявив свою велику ненависть против християн і чужинців. На конференції мира при кінци послїдньої російско-турецкої війни Едем був послїдним міністром, що згодив ся на покінченє ворожїї. Брат Едема паші, котрий помер доперва перед кількома роками, був довгі часи католицєм євєнгєлїстом в Царгороді.

Нещасливі пригоди. В млинї Шльєсмана захопила машина одного робітника і тяжко покалічила его. — На улиці єлєзничїї конї єнолошили ся перед єлектричним трамвєм та наїхали на якогось переходячого чоловіка і покалічили его тяжко. Нещасливого відвезли до краевого шпиталю. — На передмістїю Рошє покусав скажений пєс хлопця. Задав ему кілька глибоких ран, котрі відтак виналювали апаратом. — В Чагорі грїм забив підчас тучі господаря Івана Боднарука. Убитого заскочила буря на поли при роботі. — З Вижиці доносять, що густий град в тамошній околиці вибив усі засєви.

Телеграми „Буковини“.

З дня 23-го червня 1897 року.

Відєнь. Wiener Zig. оповіщає наданє титулу барона членови палати панів Рїєрови з нагоди 50 лїтнього ювілею его докторату.

Льондон. Королева Вікторія приїхала вчера з Вїндзору до Льондону і удала ся в парадній кариті до палати Букінгам. Незчисленна товпа народа витала єї по дорозі з одушевленєм. Улиці прибрані швітами мають чудний вид. Погода хороша.

Відєнь. Відєньскі часописи доносять, що гр. Бадєні мав сказати до голови одного тамошнього урядничого касниа, що підвисненє платні урядникам наступить дня 1. єчня 1898. р.

¹⁾ Ziegler: Gesch. Bilder I. 143.

²⁾ Polek: Anfänge 11.

³⁾ Polek: Beschreibung 52. „Alle diese Clerisey ist ohne aller Wissenschaft und diese Unwissenheit erstreckt sich bei denen mehresten auch auf die Glaubenssachen.“ — Тамже 124. „Selbst die Geistlichkeit, die von amtswegen die Lehrer des Volkes sein sollte, steckt in der tiefsten Unwissenheit.“

⁴⁾ Polek: Anfänge 46.

⁵⁾ Oneisl: Einiges über den Gang und die Entwicklung der theol. und Clerikalen Cultur in der Bukowina, Romanische Revue 1888 Bd. IV. 599 et.

¹⁾ Тамже 595.

²⁾ Polek: Beschreibung 124. „Sie verachtet alle andere Religionen, ob sie schon den Unterschied derselben gegen die kaum begreift, und diese Verachtung ist fast auch das Einzige, was sie dem Volk einflößen sich bemühet.“ — Тамже 34. „Ob schon auch die Popen von dem Unterschiede deren Religionen fast keinen Begriff haben, so sind sie doch in ihrer dergestalt fanatisch, dass sie alle übrigen Christen, besonders aber die Catholiken, kaum für etwas besseres als für Juden und Heiden gelten lassen.“ — Polek: Anfänge 55. „der hierländige Unterthan ist von Vorurtheilen, Religionsfanatismus und vielen Argwohn gefesselt.“ — каже Енценберг.

³⁾ Polek: Anfänge 39.

⁴⁾ Polek: Beschreibung 35. „Die Gleichheit der Religion macht, dass sie denen Russen mehr zugethan sind“ (очинядно — більше ніж Австрій!).

В КОЖДІЙ РУСЬКІЙ ХАТІ І ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українсько-руського народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просвіта“, а виконана в літографічній закладі Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарська ціна карти, наклеєної вже на полотні, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просвіті“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

„РУСКА БЕСІДА“

в Чернівцях

має на складі отсі свої видання:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛІОТЕКА“

для молодіжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по 1 зр. за рочник, а всі 7 разом 6 зр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА“

сумна історія, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр

Замовлення приймає й редакція „Буковини.“

„Слова правди і науки“

з поезій Тараса Шевченка. Ціна 10 кр.

„25 повісток“

для чемних діточок.

32 сторін. Ціна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“

Даруночок для руских діточок. Ю. Федьковича 10 кр.

На поштову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Бібліотеки“, а по 2 кр. за кожду поодинокую книжочку.

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові в домі „Просвіти“ Ринок 10.

перше і одинокє руске товариство асекураційне, обезпечає будинки, скот, господарські знаряди, збіжжє в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках протів шкідливого вогню за можливо найнижшою оплатою.

Дністер розпочав пятий рік своєї діяльності. Фонди „Дністра“ після закінченя рахункових з днем 31-го грудня 1896 виносить: фонд основний 50.030 зр., фонд резервовий 54731 зр. 04 кр., резерва премій 34737 зр. 03 кр., разом 139468 зр. 07 кр.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сечас по пожежі. В 4-х літах виплатив „Дністер“ 1176 відшкодовань в сумі 309.147 зр. 69 кр.

На житє можна обезпечати ся через „Дністер“ після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкращий уеліа і видає полісу і квітє в руській азиці.

Зголошення о уделєні аґенції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

ДРУКАРНЯ „РУСКОЇ РАДИ“

в Чернівцях.

Перша на Буковині

РУСКА ДРУКАРНЯ

в Народнім Домі

при улици Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські в мовах руській, польській і німецькій.

ДОБІР БУКВ ВЕЛИКИЙ.

Роботи виконує ся скоро, солідно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

Хто хоче мати
добру і дешево
МАШИНУ до ШИТЯ,

най удасть ся до мене, то певно не покажує. Ноні продаю дешевше як всюди, а употреблені, ще добре удержані почавши від 20 зр. і то за готові гроші і на виплат. Хто купить у мене нову чи стару машину, за реперацию не потребує журити ся, бо я роблю тую безплатно через цілий рік.

Русини, удавайте ся до мене, бо я також Русин і обедуку Вас по братньому

З поважанєм

В. Данилевич,
машиніст у бровари Штайнера в Чернівцях, при уа. залізничній (Bahnhofstrasse) ч. 26.

Для панів учителів!

INSPECTIONSBERICHT,

Jahresausweis

і Шкільні повідомлення
(Schulnachrichten)

є на складі

в друкарні „Рускої Ради.“

Просимо о замовлення.

Пам'ятайте на Народний Дім

в Чернівцях!

ПОЇЗДИ ЗЕЛІЗНИЦЬ

від дня 1-го мая 1897 після часу середно-європейского.

ВІДХОДЯТЬ З **Чернівців**

приходять до **Чернівців**

до Неполоківців, Святина, Львова, Відня	819	854	1232	404	1025
до Гайбоки, Гадікфальви, Гатни, Іцкан і Бурдуженів	1148	351	832	—	635
до Садагури, Бояна, Новоселиці	645	430	—	—	—

З **Глібоки**

до Карпачева, Сторожини, Бергомету, Межибродів	814	535	—	—	—
--	-----	-----	---	---	---

Перший поїзд їде на шляху Бергомет, Межиброди від 1-го марта до 3-го вересня що вівторка і п'ятниці.

З **Гадікфальви**

до Радивів	610	1003	228	612	805
----------------------	-----	------	-----	-----	-----

З **Гатни**

до Качики, Гурагузори, Вами і Кімполонгу	1010	201	—	—	—
--	------	-----	---	---	---

З **Іцкан**

до Сучави	327	630	1009	216	718
---------------------	-----	-----	------	-----	-----

З **Вами**

до Рус-Молдавиці	345	647	913	1132	250
----------------------------	-----	-----	-----	------	-----

Поїзди їдуть від часу до часу. Розвідати можна на станціях Вама, Драгоша і обох Молдавицях.

З **Карпачева**

до Чудина н. С.	854	1007	615	—	—
-------------------------	-----	------	-----	---	---

Перший поїзд їде що понеділка, другий з вівторком понеділка, п'ятниці кождої неділи.

з Відня, Львова, Святина, Неполоківців.	1128	320	757	811	610
з Бурдуженів, Іцкан, Гатни, Гадікфальви, Гайбоки	—	809	1212	350	1000
з Новоселиці, Бояна, Садагури	—	1113	950	—	—

до **Глібоки**

з Межибродів, Бергомету, Сторожини, Карпачева	635	1037	800	—	—
---	-----	------	-----	---	---

Перший поїзд їде на шляху Бергомет, Карпачів тільки в понеділок; другий поїзд на шляху Бергомет-Межиброди тільки від 1. липня до 31. вересня що понеділка і четверга; третій поїзд не їде в понеділок.

до **Гадікфальви**

з Радивів	542	835	115	540	747
---------------------	-----	-----	-----	-----	-----

до **Гатни**

з Кімполонгу, Вами, Гурагузори, Качики	1258	625	—	—	—
--	------	-----	---	---	---

до **Іцкан**

з Сучави	442	842	130	630	837
--------------------	-----	-----	-----	-----	-----

до **Вами**

з Рус-Молдавиці	842	1259	204	322	545	905
---------------------------	-----	------	-----	-----	-----	-----

Поїзди ходять від часу до часу. Розвідати можна на станціях Вама, Драгоша і обох Молдавицях.

до **Карпачева**

з Чудина н. С.	555	535	—	—	—
------------------------	-----	-----	---	---	---

Перший поїзд їде що понеділка, другий з вівторком понеділка.

□ поїзди поштові; * поїзди особові; без знаку поїзди мішані. Час середно-європейський і з 0 до 45 хвилин від червоного часу; нічний час рахує ся від 6 год. вечором до 5 год. 39 хв. рано і визначає ся лічильником хвилят.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хроменського.

За редакцію відповідає Осип Маковей.

ЧАСОПИСЬ
для
руських родин.
Виходить щодня
крім днів по
недільних і святках.

БУКОВИНА

Редакція і адміністрація в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.
Передплата
10 зр.

Старі грішники.

Пишуть нам зі Львова:

Відомо з казки, що коли баба скричала на вовка, що заглядав з перелазу за її телятем, уражений вовк жалувался, що через бабине теля — порядному чоловікові — уже навіть спокійно й до города подивитися не дають! Відомо й се, що деякі „порядні“ люди, коли не мають що відповісти на закиди, радять собі говорячи: „Порядний чоловік преці на таке не відповідає!“ Потрохи в першій, потрохи в другій ситуації сих „порядних“ людей опинився старий народовецький, консолідований грішник, львівське „Дѣло“. По-святити статті „Буковини“ п. з. „Консолідація чи прострація“ трохи не цілу першу колонну суботнішого числа, замічає „Дѣло“ під конець своєї відповіді, що порядні люди властиво на такі закиди „не відповідають“. Отже як властиво? виходить хіба, що „Дѣло“ після свого власного признання не порядним органом порядних людей. Wart Rasе раfаса, а раfасе Раса — се справдішва рутенська мізерія наших консолідованих народовців!

І так добачило „Дѣло“ в згаданій статті „Буковини“ денунціацію на товариство ім. Шевченка. Поняття денунціації у нас не розуміють. Денунціація се тайний зловбий донос про справу не призначену для ширшої публіки. Тайного доносу в „Буковині“ не було, бо доносів не друкує ся в газеті. Сама справа була призначена для ширшої публіки — отже мож-

на про неї прилюдно говорити. На підставі досвіду знаємо, що москвофіли всяким успіхам консолідації з народовцями надають відтак своє освітлене. І так н. пр. хто читав коментарі „Галичанина“ до мажорської депутації, той хіба сліпий був, щоб не добачив явного наміру понизити авторитет цесаря в очах народу. На другий рік припадає ювілей цесарський — а, рівночасно ювілей невідільний, знесене панщини, і ніби відродження галицької Руси. Москвофіли тим ювілеєм, коли вже не відчас святкування, то по ювілеях зовсім певно нададуть ціху демонстрації. А та демонстрація ніколи не буде мати на цілі піднесення духа народу, тільки ширене дальшої десперації. Хто не бере фактів з одного лиш дня на увагу, а возьме їх в історичній звязи з попередніми, той у поступках москвофілів добачить зовсім ясну мету: використування кожної хвилини для виконання зневіри в нарід. Народовці не мають найменшого інтересу помагати їм при тім. Тому ми почуваємо ся до обов'язку остерігати хочби і само товариство ім. Шевченка, котре в останніх часах мало чейже добру нагоду пересвідчитися, що нам залежить на его розвою, — передспілкою з москвофілами. На товариство, котре ми перед нівроком так боронили чейже тепер „доносити“ не будемо.

Ми зовсім не користувались якимись довірочними інформаціями, на пр. яко запрошені гості з якогось бенкету, — про порушену нами справу говорить же ся голосно в широких кружках у Львові! Ми не назвали нікого по іменню, а вже найменше якогось свого товариша по званню,

і т. д., і т. д. Нарувувати й ломити статуту, воювати денунціаціями та прямо пльотками і то чи против чужих чи й самих „своїх“, однаково, чи против Барвіньського, чи К. Левицького, чи Цеглиньського, і т. и., — се у нас уміють далеко-далеко лїпше від „Буковини“ як раз сї люди, що не раз самі дуже то ніби нарікають на нарушування законів правительством і Польками...

„Дѣло“ твердить дальше, що відомий галицький консолідований комітет виборчий умисно не запросив до участі в т. зв. ювілеях політичних товариств, і тому сї ювілеї не будуть мати політичного значіння. Що-ж — ми можемо безпечно зречи ся тут з нашої сторони відповіді.

Щож еще замітного знаходимо в довгих виводах „Дѣла“? „Дѣло“ повтаре деякі аргументи, що їх ужило уже й попередно, бо видно дуже они ему подобають ся: повтаре іменно, що капани наші уже тепер не с агресивні, повтаре і се, що як-раз теперішні народовецькі консолідатори колись-то ніби дуже воювали з москвофілами, і то тогди, коли се воюване було найнебезпечніше! Цікаво! Про меншу агресивність капанів, при цілковитій безпам'ятній прострації народовців і говорити нікода: дякуючи як раз сїм простраціям капани в загарбаних ними народних інституціях наших нині безпечніші як коли. На провінцій-же всюди тон надають москвофільські платні агенти — а коли „Дѣло“ на старість і не довиджує й видіти не хоче, то ми причини сего також уже подали. Хто раз спустив ся — замісць на власну працю — на саму агіта-

4)

Буковинська Русь.

Культурно історичний образок.

Написав

др. Ст. Смаль-Стоцький.

(Дальше.)

Може і прикро нам, що австрійські енергали видають таке сумне свідомство культурне для Буковинців, але не говорять з них злоба ані пересада: — інакше на Буковині тоді бути не могло, Австрія не застала прецінь тут властиво ані одної школи. Правда, були школи в Радівцях (владича) і в Сучаві (митрополіа), як се ми певно знаємо про р. 1777, були школи і по селах, як про се ми довідуєм ся із донесення Черемонського протопопа з дня 13-го червня 1788¹⁾, але тоді школи ледви чи заслуговують на ім'я шкіл. В них учили на церковних книгах читати, дещо писати, рахувати і співу церковного. Служили вони головню на те, аби сак так достарчити кандидатів до стану духовного²⁾, а походили здає ся з часів князя Константина Маврокордата, котрий наказав, аби не висвячувати таких людей на священників, що не

вміють читати і писати.³⁾ Найліпша з них була ще здаєт ся монастирська школа в Путні, а яка там була наука, про се довідуєм ся принажово із свідомства, виставленого 1-го квітня 1788 нгуменом сего монастиря Георгієм Валушескуловим (пізнійшому владіи буковинському), що він „від свого 5-го до 12-го року учив ся там часослова, псалтирі, октоїха, молдавського і руского (!) катехизму, писати листи по волоски, співати після грешного наїва, граматик, землених після книжки Буффе, переложеної владикою Амфілохієм, реторик, про схізму церковну із книги „Камень преткновенія“, листу архієп. Євгенія, історії церковної від початків християнства аж до 9-го віку і до синоду флорентийського після Елсевія і інших істориків, наконець скороченої Платонської теології.“⁴⁾ В Сучаві учили ще таке грешної мови, але вишого образована, такого образована, але пр. подавала свого часу зневека академія, не подавала, як бачимо, тоді школи. Правда, кожний священник був обов'язаний платити річно 4 зр. на школи єпис. Радовецькому, котрий відензав цілу суму разом около 1650 зр. митрополитови до Яс, та з сих грошей не мала Буковина жадної користі.

Панів буковинських або молдавських що до освіти зовсім не можна порівнювати з панями

в Польщі (в Галичині), де були висні школи, академії, і де наука подавала ся цілком на європейський лад. Один боярин Балш, що знав окрім „der Landessprache“, ще і мову латинську, німецьку і французьку і посідав якусь науку. Також і духовенство руске в Галичині, хоть як було підупало, все-ж таки стояло висше своєю освітою, ніж духовенство буковинське і молдавське, котре ледви уміло читати церковні книги; писати не всі священники знали, хіба настоятелі, тай то пр. вікарій митрополіа і нгумен монастиря в Св. Лії, Макарій, не умів ні писати ні читати⁵⁾. Монастирі буковинські не заходили ся коло просвіти так, як пр. Василіяни рускі.

Низкий ступень освіти власних слів суспільности, недостаток всякого змагання в тім напрямі впливали лихо на низині перетви, і загальна темнота залізала цілий край. Не даво проте, коли ось як характеризують тодішню культуру на Буковині єпис. Славні і Єнцелберг: „Священники і мушави віддають ся пішкету“⁶⁾, а се доводить їх до бібви. Злодійство у них річ звичайна і взагалі подобають Буковинці більше на

¹⁾ Ziegler: Gesch. Bilder I. 53.

²⁾ Голіки достарчала Буковинам Фіртзена. „Die Bukowina verzicht sich mit Brauntwein aus der Ukraine“ — нине Енцелберг. Назва „Україна“ була тоді уперта і знана. Ziegler: Gesch. Bilder I. 95.

³⁾ Polek: Anfänge 9, 10, 11.

⁴⁾ Опеіул, тамже IV. 593.

⁵⁾ Kaindl: Geschichte der Bukowina II. 129.

⁶⁾ Polek: Anfänge 19.

цію, то сей мусить розпучливо держати ся кацапського хвоста. А агітація йде, бо рубель котить ся далеко й широко, почавши від відомого кацапського рольничо-кредитового заведення, паломників та їх платних приятелів шпівонів (гл. процес Бартмана і приятеля п. Маркова — Ванічка), а скінчивши на бідній унійській молодіжці, що дякуючи „опіці“ скосолідованих старших „патріотів“ за сталу місячну заплату з відомого жерела сьпіває у львівській православній церкві.

І коли-то, ті хвалені „Дѣломъ“ консолідатори так дуже „воювали“ з москвофілами? Чи може тогди, коли перервали в самім-же „Дѣлі“ антимосквофільські статії Волод. Барвіньського? Чи може тогди, коли так горячо обставали за московскою т. зв. етимологією? на пр. коли в скликаній міністерством анкети заявили ся против „фонетики“, або коли п. Романчук реституував в „Батьківщині“ псевдо-етимологію? Чи може тогди, коли рускі (!) соймові послы, з п. Романчуком на чолі вносили до правительства грізні інтерпеляції в справі всяких кацапів-Муринів? Чи може тогди, коли п. Романчук — в порозуміню з своїм, від сорок літ уже, приятелем п. Б. Дідицьким (можна би вже устроїти ювілей сеї приязни!) — повів свою т. зв. нову еру умисно так, щоб она стала ся лише основою для москвофільської консолідації? (Ніби то задля недостачі часу виступив відразу з заявою в соймі, не полагодивши справи в клубі!). Чи може в Народній торговлі? А вже найкрасше списала ся наша консолідація з руским „Соколом“: заложили его по довгих трудах самі народовці, так щож: вмівав ся в справу п. Нагірний, заведено в урядованю „Сокола“ етимологію, поприймаю в члени — москвофілів і — списано на кілька літ розвій товариства. Тепер же, коли „Сокол“ став против консолідації, zdeкомплетували наші консолідатори виділ „Сокола“ — і насильно пробують зло-

мити опірне товариство. Кількоб то гомону було, колиб щось подібного робили антиконсолідатори?! Ще ціле щасте, що ся наша консолідація роїв не має!

Отже виводи „Дѣла“ про якусь ніби „давнійшу“ боротьбу теперішних консолідаторів з москвофілами — се надуті неправдиві фрази: все у нас були люди, що боролись з москвофілами, і саме сї борють ся переважно й доси, попри молодших. Але було здавна у нас все й хитрі крутії безсовістні, як раз такі, як сї, що в часі послідних виборів радили в „Дѣлі“ держати ся засади: „glupі daje — mądry bierzcie“ і — радили брати за голоси гроші, а опісля голосувати „по своему“! Деінде за такі ради „порядним“ людям в лице плюють, у нас се — найвища мудрість політична! І такі люди говорять у нас о „величавих“ обходах народних, — люди, що колиб не вдовиний гріш руский або не юдина плата, то в руских редакціях та інституціях і дух би їх не пах! Впрочім про господарку сих людей в наших інституціях ми ще поговоримо. Прикро то доторкати ся сего болота, та часом треба.

Поки-що фактом є нині, що вся молодіж (Акад. Громада у Львові, Січ і Громада у Відні), як і дуже поважна часть людей старших (товариство ім. Шевченка, тов. Педагогічне, Сокол) рінучо усунуть ся від всяких т. зв. „спільних“ обходів. Ті-ж, що участь возьмуть — будуть сумним псевдонародним „загумінком“ в антинароднім і антидержавнім „торжестві“. Побачимо.

Ювілей королевої Вікторії.

Дня 20 червня 1837 року вступила королева Вікторія 18 літню дівчиною на престол Англії, або як сї урядова назва каже, Сподуваного владівства Великої Британії і Ірландії.

Народ витав молоду королеву з великими надіями і она не завела їх підчас свого 60-літнього панованя. Завсїгди держала ся вірно прав конституції народа і в потребі приносила навіть великі жертви для неї, яких домагали ся різні партії, що за той довгий час приходили до значіння і впливу на англійське законодавство. О руку королевої Вікторії старало ся шість князів а з них вибрала королева Вікторія в 22 році свого життя Альбрехта, князя кобурґського. З ним прожила щасливо до р. 1861 і він став єї розумним дорадником в справах правленя великою державою. Князь заслужив ся дуже для Англії на полі політичної, економічної і гуманітарної діяльності, але немав узнаня аж до своєї смерті. Аж коли его не стало, переконали ся Англичани, якого політика стратили в его особі, що бажав передовеїм на мирних підставах вести нарід до освіти і добробуту.

За час шістьдесятилітнього панованя королевої Вікторії Англія не брала участі у війнах в Європі з винятком одної кримської війни. За те безнастанно воювала з дикими народами у всіх інших частях сьвіта. В Занзибарі, в полудневій Африці та у вехідних і середніх частях єї, в Судані, в Азії, де панують майже над цілими Індіями — всюди Англіїцї пробивають дорогу культурі мечем, але також і своїми місіонерами та сираведливою, європейською адміністрацією.

Англія під правлінням королевої Вікторії була вірна своїй конституції і тому не потребувала переходити політичних заворень і революцій, які потрясли Європою в половині нашого століття. Під той час стала Англія притулком для політичних проступників всіх країв і народів Європи. Туда хоронили ся Комут, Маші, французкі князі, німецкі проводирі вольнодумного руху та російскі заговорники. Там закладали вигнанці свої огнища, друкували свої орґани і провадили далше пропаганду в Європі за свободою особи і думки.

Англія єсть нині найбільшою а притім найбагатішою державою на цілїм сьвіті. Она обіймає майже четверту часть всієї землі (29.3 мільонів квад. кілометрів) і четверту часть всіх людей (375 мільонів). Такої великої держави не знає історія: так звали сьвітлові держави Александра В., Траяна, Тамерлана, Карла V. єуть малі в порівнаню з державою Вікторії. Она панує у всіх частях сьвіта, до неї належить осма часть Азії з більше як третинною мешканців сего континента, пята часть Африки, четверта часть Америки і девять десятих частин Австралії. Друга сьвітлова держава, Росія, не дорівнює їй величи-

варварів як на сак так окресаних Європейців¹⁾ „кождої хвилі чути про розбої і рабівництво“²⁾ „лишество уважає голода за найбільшу роскву“³⁾ „сей лишний і темний нарід не дбає, щоб землю добре сиравити“⁴⁾ „мешканці Буковини не мають понятя про управу землі і про промисел“⁵⁾ „ба, навіть не сльдію у них любови до батьківщини, і через то вони радо вандрують“⁶⁾.

Не завадить притім звернути увагу на те, що оба тоті мужі державні роблять денку рік-

ницю в тім згляді між Волохами з Русинами. І так коментатор до Спенського Опису Буковини каже: „Волохи бідше їзжаві але і бідше дуваві ніж Русинам; за те Русинам бохавуть ся в хліборобстві і живлять ся не кукурудзою але збіжем.“ Русинам бідше віддають ся півнєству⁷⁾ „убране Русинам охайніше“⁸⁾. А Енценберг в своїм дописею до галицької коменди (з дня 8-го серпня 1779) пише: Русинам пізнав я за людей дуже цильних і зручних⁹⁾.

Серед таких обставин не може бути бесіди про якусь літературу, про висні духові потреби і занятя. За те невіжество, забобони, грубі обичаї, неморальність просто роскошували собі на Буковині. За град назвали 1785-го р. в Яблоніці, Конятині, Довгошолу відми, за посуху (1796) топили їх в Шерівцях і Вербівцях¹⁰⁾. Загороди мужиці по селах були страшно порозкидувані, одна від другої на миль далеко; хати нуждені; худоба не знала, що то стайна, і чи зима чи лі-

то, все пробувала під голим небом; не було жадних доріг або гостиниць; жадної поліції, через що велика небезпечність жити і мастку; справедливість вимірювала ся за гроші, хто бідше дав, того право, а правували ся всі безнастанно; про лікарів, акушерок, шпиталі тут ніхто не чув; венерична хвороба була страшенно розширена; — одним словом люди жили тут в на пів дикім стані¹¹⁾. Коли-ж тепер Буковина культурно та значно піднесла ся, то має се завдячити Австрії.

IV. Початки шкільництва на Буковині.

(Знаюване шкільного фонду. — Заснованє німецьких шкіл. — Крило Русинів і обави правителства. — Перші учителі Буковини. — Учебники шкільні. — Перші учні.)

Зараз тази не прилучено Буковини ала ся Австрія цивілізувати сей край, і хоч в перших роках вся єї увага була звернена більше на політичний бік і треба єї було рінити питанє, яку управу завести в новопридбанім краю, все-ж тази було також єї старанєм заволати школи і тим чином класти підвалини до здвигнення культури. Вже перші войскові управителі Буковини, єнерали Спені і Енценберг, що подавали правителству такі докладні образки культури з Буковини¹²⁾, і положили для нашого краю в кождім згляді величезні заслуги, дбали також про заснованє шкіл. І так Спені вже 18-го грудня 1774 жадає

¹⁾ Polek: Beschreibung 33. „Der geistliche und Banernstand sind insbesondere dem Trunk ergeben, welcher sie zu muthwilligen Raufereien und Ungehorsam verleitet, so dass der Moldauer in Wein und Brandwein betrunken, sich auch dem Militari zu widersetzen in stande ist. Der Diebstahl ist bei ihnen nichts ungewohnes, überhaupt sind sie in allem ihren Thun und Lassen ungeschult und mehr einem barbarischen als einem sonstig nur mittelmässig gesitteten Europäischen Volke zu vergleichen.“

²⁾ Тамже 49. „Alle Augenblick hört man von Straßenraub und Mord.“

³⁾ Тамже 33. „Die Faulheit wird von dem Pöbel als der Grund der Glückseligkeit betrachtet.“

⁴⁾ Тамже 35. „Dieses faule und unwissende Volk verwendet gar keine Industrie, den Erdboden zu cultiviren.“

⁵⁾ Polek: Anfänge 69. „Die Inwohner haben fast noch keine Begriffe von der Cultur und von der Industrie.“

⁶⁾ Polek: Beschreibung 75. „Ja selbst die Liebe zu seinem Vaterland, dieses Vorurtheil, welches sonst das elendeste Land dem besten vorzieht, heisst nichts bey diesem ohnehin meistens aus Polnischen, Siebenbürgischen, Wallachischen und respective Moldauischen Emigranten bestehenden folglichen zum Wandern gewohnten Volk.“

⁷⁾ Polek: Beschreibung 162 сл. „Die Moldauer haben mehr aufgeweckten Geist, sind aber auch arglistiger als die Rusniaken; hingegen sind diese mehr dem Feldbau ergeben, besonders da sie sich nicht mit Kukurutz als die gemeine Nahrungsgattung der Moldau und Walachay, sondern mit Körnel nähren.“ — „Übrigens wenn es zwar nur zu richtig ist, dass das Landvolk, besonders aber die Rusniaken dem Trunk der starken Getränke ergeben sind.“ — „Was die Kleidungsart betrifft, ist jene der Rusniaken etwas niedlicher.“

⁸⁾ Polek: Anfänge 42. „Die Rusniaken oder Russisch Kimpolunger Inwohner als sehr fleissige und geschickte Leute kennen gelernt.“

⁹⁾ Polek: Anfänge 12.

¹⁰⁾ Popinaf Ziegler: Gesch. Bilder I. 82 сл.

¹¹⁾ Popinaf видані голосно Ziegler-ом і Polek-ом книжки, на котрі ми поклали ся на ріжних місцях.

ною обшару (має 22·2 мід. квад. кілоом.) а тим менше числом мешканців (129 мід.) Трета найбільша держава на світі, Хіни, зближаєся виправді числом душ (337 мід.), але єсть значно менша обємом (11 мід. кв. кілоом.) а притім обмежена на одну частъ свѣта.

А з величиною сеї держави іде в парі єї культурна могутність. Она є найбільшим банкіром свѣта, найбільшим торговельником, і найбільшим фабрикантом, особливо залізних і ткацких виробів.

Англія продукує 40 проц. всіх вовняних товарів, 53 проц. всіх залізних товарів, 55 процент всіх машин, 73 проц. бавовни, 84 проц. виробів з бавовни а половина флоту цілого свѣта належить до Англії.

Торжества ювілейні, що будуть тревати через десять день, несуть на собі ціху величчя і багатства того народу, котрий уряджує їх на честь своєї королеви. Такі розміри, які прибрали єї торжества, не видані також в історії ювілеїв. Відпоручники з цілого свѣта, військо і флот, і кількоміліонова, незмірна маса народа зіхала ся тепер до Лондону, щоб віддати поклін своїй королеві у той павесливий день. Головною точкою торжества був похід до англіканської катедрі св. Петра в Лондоні, що своєю величавістю і численністю перевищив найславніші походи римських тріумфаторів.

Годить ся ще згадати і про родинне жите королеви, візиреве і у великій часті дуже щасливе. Єї подружжє з князем Альбертом було справдешньою іділею. Королеву окужає тепер 7 синів і дочок, 33 внуки і внучки і 30 правнуків і правнучок, а хоч она підхожа віком, всеж таки щільно дбає про родину і єї справи.

Нині звернені очі всего свѣта на столицю Великої Британії. де свѣтає незвичайний ювілей всіма почитана королева, котра побіг нашого монарха дає своєю особою, своєю вдачею і прикметами найліпшу поруку європейского мира. Отже зовсім природно звертають ся бажання всіх в ту сторону, щоб єї королевій, під котрої скінтром так могутчо розвинула ся Англія, довело ся ще довго кермувати сею державою.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 24. червня 1897.

З почти. Коло Вашиківів зірвала вода міст на Черемошу. Через те перервана постова

заснована 4-класових латинських шкіл в Чернівцях і в Сучаві, семінарії духовної в Радивцях і бонікту для шляхти в Чернівцях, щоб боляй вишні класи суспільности — шляхта і духовенство — могли собі присвоїти якесь знанє, головне щоб навчили ся німецької мови і тим приспособили ся до публічної служби, і аби таким чином з часом виховати также стан учительський. Але сего не можна було так скоро перевести в жите¹⁾. Треба було передусім роздобути якийсь фонд на утриманє шкіл. І в тім згляді Силєні позожив заедуги, бо за єго старанєм вишло дня 26-го квітня 1777 розпорядженє, аби гроші, які дося збирав владика Радовенський від кожного пона і діакона по червінцєви на школи, не відєдали ся митрополитови Йєкому а лишали ся в краю, „damit durch diese Gelder nach und nach ein fundus erzielt werde, woraus die Schulen zu Radautz und Suczawa ordentlich eingerichtet und in guten Stand gesetzt werden können“²⁾. Таким чином придбав Силєні фонд шкільний, з котрого утримували ся, як бачимо се із рахунків за рік 1780, волоські школи в Чернівцях, Путиї, Радивцях, Серєті, Кіміодунігу і в Сучаві, а крім того ще і латинська, грецька і німецька школа в Сучаві³⁾. Правда, тоті школи то були, то занепадали, задля недостатку учительських сил⁴⁾, але на кождий спосіб заснованєм фонду на утриманє

зв'язь межи Залучєм а Вижицею. Почтові посылки до Вижиці і єї околиці будуть іти через Глібоку-Бергомет.

На будову православної церкви у Вишнім Городнику релігійний фонд буковинський уділив пожички 10.000 зр. з корєнних грошей.

На шляху Вама-Руска Молдавиця здержано рух залізничий задля ушкоджень через зливу.

За пізно нагадав ся пос. Вольф відкликати ся на свою нетикальність. За приміром пос. Даниньского хотів і він стати в обороні посольської ненарушимости, але вже тогді, як був — під ключом. Бо вже перед тим зголосив ся до відсиджєня кари, яку присудив єму був суд ще перед сєсєєю парламенту. Протєст пос. Вольфа з Іванової хати не поміг єму багатю. На правнє застерєженє, поданє ним з арешту до суду повітового в Фінєгавзі проти виконаня кари арешту, видав тойже суд орєченє: Поданє о увільненє з в'язниці не може бути уважлєнє, позаяк по причині замкнєня ради державної, палата судейска не може пос. Вольфа уважати нетикальним.

Саїне щастє. В Бродях накидував ся агєнт на кілька днів перед тигнєнем з льосами державної лютєрїї добродійної одному кельєрови. Кельєр віднекував ся зразу, але відтак купив один льос, давши 1 зр. готівкою, а 1 зр. обіцяв донєсти аж на першого липня. За кілька днів став кельєр богачєм, бо єго льос виграв головну виграну в сумі 70.000 корєн. З радости подарував бувший кельєр агєнтові свою реальність в Бродях вартости 1.500 зр.

Королева Вікторія хоче небавом уступити з престолу. Так бодай доносять з Лондона, що в тамошних двірєких кругах также говорять. Королева бажєє ще за життя побачити на престолі свого сина архикнязя Валійского.

Концерт Надїї Славянської, що обїздить Європу зі своїм мішаним хором, зложєним з 38 осіб, відбудє ся дня 10. липня в салі товариства музичного. Хор Славянської відзначає ся викінченим виконанєм пісєнь так церковних як і свѣтєських. Особливо подобають ся діточі голоси своєю певністю і чистотою та баси дуже низькими металічними голосами. Між програмою будуть находити ся також і українські пісєни. Карти на сєй концерт можна вже тепер дістати в торговлі музикальними Ом. Розєнцвайга.

„Виміна дїтїй“ в Данії. В скандинавських краях — як пише французький журнал

Revue des Revues — ієтнєє установа, котра звертає на себе увагу всіх філантропів. Підчас єєрий шкільних мешканці сїл посилають свої дїти до мієт, а знов мешканці мієт посилають свої на села, держава дозволяє безплатний нєрєвіз дїтїй, а школи виправляють дїтвору пієсля бажаня родини. Дїти їздять самі; кождє носить маршрут завієшену на груди, а коли-б яка дїтина припадково заблудала ся, то нею займуть ся в найближшій місєєвєсти. При приході поїзду сєляни і сєлянки дожидають малих пасажирів і беруть їх до дому, пєстять і годують нєраз дїнше як в мієті, і дїтвору вертає з єєрий до мієта все очевидячки здоровша. Знов же мієшани, приймаючи дїти з сїл, познакомляють їх зі всім, що в мієті гіднє побачєня і пізнаня, а по рєставрациях устроюють ся для сїльської дїтвори навіть забавки з танцями. Мієто Копєнгага виєсилає щорічно по-над 10.000 дїтїй на села і тільки само приймає в гостину їз сїл. За ввєдєнєм сєї установи робить ся тепєр пропєганда у Франції.

Телеграми „Буковини“.

З дня 24-го червня 1897 року.

Відєнь. В гальовім обїді на чєсть короля сїємского взяли уділ цїсар, король сїємський і пять архикнязів сїємських, наші архикнязі і рїжні достойники. Вєчєром були сїємські гості на гальовім предствєлєнє в цїсарській опєрі.

Відєнь. Президент мінїстрів гр. Бадєні за-явив при відвідинах голови товариства державних урядників, що замїрови правитєльства нєрєвєсти рєгуляцію платїй 1. липня євєнтуально 1. сєрпня стьанули на нєрєшкіді тільки сумні політичні відносини. Правитєльство відносить ся до урядників державних з найбільшою прихильністю і по виєяснєню політичного положєня і забезпєчєню угодових нєрєговорів сєйчас само приступити провізоричним розпоряджєнєм до рїшєня сєї справи.

Париж. На засіданю ради мінїстрів під проводом президента Форє оновїєтив мінїстер заграничних справ Гавот, що нєрєговори що до мира в Царєгороді їдуть в добрий дорєзї до порєзумїня.

шкіл заслужив ся Силєні чимало для просвѣти на Буковині.

В мартї 1778 став войєковим управитєлєм Буковини єн. Єнцєнбєрг. Він вже від 1779-го р. дуже панирає на заснованє нїмєцьких шкіл. Помалу допровадив до того, що і владика, котрий спєршу не дуже оказував ся прихильним таким школам, 1783-го року сам жадає заснованя нїмєцьких шкіл.¹⁾ Надворна Рада воєнна годить ся нарєшті (1783) на ввєсєнє Єнцєнбєрґа що до заснованя нїмєцьких шкіл. Але лєдвї було-б се можна перевести, якби новий товчок в тїй справі не виїшов був таки від самого цїсаря Йосєфа II. Сєй незабутний монарх від-відавши вєсєню 1783-го р. Буковину і пєрєкованнєм ся на власні очі о страшний тємноті, яка залягала цілий край, рад був всїма силами єго залєгати. Він заснував рєлігійний фонд, з котрого мали утримувати ся также і школи і тим положив тєрєвкє підвалину до оєвѣти на Буковині. Правда, показали ся нові пєрєпони: на цілий Буковині не можна було найти учительв. Черцї і свѣтєськє духовєнство було зовсім не здібнє на учительств²⁾, воно не могло навіть достарчити катихєтїв до тих шкіл.³⁾ Учитєлів треба було протє відкєсь сироваджувати, а що до православиных руських черцїв із Скиту Манявского православний владика буковинський не мав довірїя⁴⁾.

то загадали сировадити учительв із Семигороду і Славонїї. Велику вагу клали при тім на знанє волоської мови. Надворна Рада воєнна видаючи розпорядженє що до заснованя нїмєцьких шкіл на Буковині, додає від себе: „Zur Erreichung des erklärten Abscheen wird es notwendig seyn, dass diejenigen, welche als Schullehrer in die Bukowina zu stehen kommen sollen, nebst der deutschen und lateinischen, auch der Landes üblichen nemlich der Wallachischen Sprach kundig sind.“⁵⁾

Владає тут відразу в очі, що на руську мову тодішня управа не звертає ніякої уваги, хоть той єм Єнцєнбєрг дає свѣдєнствє, що Русини були на Буковині. Стало ся тут з руською мовою те саме, що в Галичині, де также лиш польську мову уважали за мову краю, хоть сама надворна канцєлария в своїм розпоряджєню з дня 22-го марта 1777 виразно признає, що руськє населєнє краю виєносить zwey Drittheile der Inwohner (дві третини всіх мешканців).⁶⁾ Галичина прийшла під Австрию від Польці — отже уважала ся у австрійських влаєтній краєм польським, а Буковина від Молдавії — отже краєм молдавським т. зв. волоським, а польська і волоська мова — мовою краювою!

(Дальше буде).

¹⁾ Також 12—16.

²⁾ Також 18.

³⁾ Polek: Anfänge 21.

⁴⁾ Також 32, 33.

⁵⁾ Також 36.

⁶⁾ Також 10.

⁷⁾ Також 85.

⁸⁾ Також 39.

⁹⁾ Polek: Anfänge 41.

¹⁰⁾ Також 43.

В КОЖДІЙ РУСЬКІЙ ХАТІ І ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українсько-руського народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просвіта“, а виконана в літографічній закладі Андрія Андрійчича у Львові.

Книгарська ціна карти, наклеєної вже на полотні, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просвіті“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

„РУСКА БЕСІДА“

в Чернівцях

має на складі отсі свої видання:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛІОТЕКА“

для молодіжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по 1 зр. за речник, а всі 7 разом 6 зр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА“

сумна історія, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр

Замовлення приймає й редакція „Буковини.“

„Слова правди і науки“

а поезій Тараса Шевченка. Ціна 10 кр.

„25 повісток“

для чемних діточок.

32 сторін. Ціна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“

Даруночок для руских діточок. Ю. Федьковича 10 кр.

На поштову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Бібліотеки“, а по 2 кр. за кожду поодинокую книжочку.

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові в домі „Просвіти“ Ринок 10.

перше і одинокє руске товариство аскураційне, обезпечує будинки, скот, господарські знаряди, збіжжє в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкідливих вогнів за можливо найнижшою оплатою.

Дністер розпочав пятий рік своєї діяльності. Фонди „Дністера“ після закінченні рахункових з днем 31-го грудня 1896 виносять: фонд основний 50.000 зр., фонд резервовий 54731 зр. 04 кр., резерва премій 34737 зр. 03 кр., разом 139468 зр. 07 кр.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сечасно по пожежі. В 4-х літах виплатил „Дністер“ 1176 відшкодовань в сумі 309.147 зр. 69 кр.

На житє можна обезпечати ся через „Дністер“ після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкращі умови і видає поліси і квіти в руских мові.

Зголошення о уділені агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

ДРУКАРНЯ „РУСКОЇ РАДИ“ в Чернівцях.

Перша на Буковині

РУСКА ДРУКАРНЯ

в Народнім Домі

при улиці Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські в мовах рускій, польській і німецькій.

ДОБІР БУКВ ВЕЛИКИЙ.

Роботи виконує ся скоро, солідно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

Хто хоче мати
добру і дешево
МАШИНУ до ШИТЯ,

най удасть ся до мене, то певно не покажу. Нові продаю дешевше як вусюди, а употреблені, ще добре удержані почавши від 20 зр. і то за готові гроші і на виплат. Хто купить у мене нову чи стару машину, за репарацию не потребує журити ся, бо я роблю тую безплатно через цілий рік.

Русини, удавайте ся до мене, бо я також Русин і обслужу Вас по братньому

З поваженням

В. Данилевич,
машинист у броварі Штайнера в Чернівцях, при ул. залізничній (Bahnhofstrasse) ч. 26.

Для панів учителів!

INSPECTIONSBERICHT,
Jahresausweis

і Шкільні повідомлення
(Schulnachrichten)

є на складі

в друкарні „Рускої Ради.“

Просимо о замовлення.

Пам'ятайте на Народний Дім
в Чернівцях!

ПОЇЗДИ ЗЕЛІЗНИЦЬ

від дня 1-го мая 1897 після часу середно-європейского.

ВІДХОДЯТЬ З **Чернівців**

до Неподоківців, Снятина, Львова, Відня	819	854	1232	404	1025
до Гайбоки, Гадікфальви, Гатни, Іцкан і Бурду- женів	1148	351	832	—	635
до Одагури, Бояна, Но- воселиць	645	430	—	—	—

З **Глібоки**

до Карпачева, Сторожин- ця, Бергомету, Межиродів	814	535	—	—	—
---	-----	-----	---	---	---

Перший поїзд їде на шляху Бергомет, Межиродів від 1-го марта до 31-го вересня що п'ятірка і неділя.

З **Гадікфальви**

до Радівців	610	1003	228	612	805
-----------------------	-----	------	-----	-----	-----

З **Гатни**

до Кочка, Іурагутори, Вама і Кіровоград	1010	201	—	—	—
--	------	-----	---	---	---

З **Іцкан**

до Сучава	327	630	1009	216	718
---------------------	-----	-----	------	-----	-----

З **Вами**

до Рус-Медзівців	345	647	918	1152	260
----------------------------	-----	-----	-----	------	-----

Поїзда їдуть від часу до часу. Розклад можна на вважати Вама, Драгоша і обох Медзівців.

З **Карпачева**

до Чудова н. С.	854	1007	615	—	—
-------------------------	-----	------	-----	---	---

Перший поїзд їде що понеділок, другий з вантажем понеділок, іждний кождої неділя.

ПРИХОДЯТЬ ДО **Чернівців**

з Відня, Львова, Снятина, Неподоківців.	1128	320	757	811	610
з Бурдуженів, Іцкан, Гат- ни, Гадікфальви, Гайбоки	—	800	1212	350	1000
з Новоселиць, Бояна, Са- дагури	—	1113	950	—	—

ДО **Глібоки**

з Межиродів, Бергомету, Сторожинця, Карпачева	635	1087	800	—	—
--	-----	------	-----	---	---

Перший поїзд їде на шляху Бергомет Карпачів тільки в понеділок; другий поїзд на шляху Бергомет-Межиродів тільки від 1-го липня до 31-го вересня що понеділок і четверга; третій поїзд не їде в понеділок.

ДО **Гадікфальви**

з Радівців	542	855	116	560	747
----------------------	-----	-----	-----	-----	-----

ДО **Гатни**

з Кіровоград, Вама, Іура- гутори, Кочка	1258	625	—	—	—
--	------	-----	---	---	---

ДО **Іцкан**

з Сучава	442	842	130	630	897
--------------------	-----	-----	-----	-----	-----

ДО **Вами**

з Рус-Медзівців	842	1250	204	322	545	905
---------------------------	-----	------	-----	-----	-----	-----

Поїзда їдуть від часу до часу. Розклад можна на вважати Вама, Драгоша і обох Медзівців.

ДО **Карпачева**

з Чудова н. С.	555	555	—	—	—
------------------------	-----	-----	---	---	---

Перший поїзд їде що понеділок, другий з вантажем понеділок.

□ поїзда вантажні; * поїзда особові; без знаку поїзда нічний. Час середно-європейський їде о 45 минут пізніше від чернівецького часу; нічний час рахує ся від 6 год. востра до 3 год. 59 мін. дня і зазначає ся підчеркнутим минут.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромова.

За редакцію відповідає Осип Мановей.

ЧАСОПИСЬ
для
руських родин.

Виходить щодня
крім днів по-
недільних і свят.

БУКОВИНА

Редакція і адмі-
ністрація в Чер-
нівцях ул. Пе-
тровича ч. 2.

Передплата
10 зр.

ЗАМІТКИ.

Читаємо в 131-ім числі *Руслана*:

О кілька днів скорше чим для Чехії і Моравії г.р. Бадені, видав намістник галицький, кн. Сангушко, розпорядження що до прав язика руского в відносинах до властей політичних. В розпорядженню тим сказано, що ц. к. староства мають обов'язок приймати рускі писма від сторін і на них відповідати рускою мовою і руским письмом, а окрім того до сторін руских устатко і письменно відносити ся лише в їх рідній мові.

Розпорядження те прийняли Русини галицькі з повним вдоволенням. А не можна забувати, що й Поляки галицькі віднеслись до сего розпорядження зовсім прихильно. Принаймні не чули ми і не читали в жаднім дневнику польскім який-небудь, хоч би найменший заміт проти згаданого розпорядження.

Але що-ж? Чи користають Русини галицькі з сего розпорядження? Питане се лишаємо поки-що отвертим, бо позитивно відповісти на него годі. Нам случайно удалось заглянути в протоколи подавчі трьох староств східної Галичини і ми — на диво дивне і на жаль — пересвідчили ся, що згадане розпорядження кн. Сангушка було мабуть передчасне. Оно не пішло в парі зі свідомістю прав і з пошанованем достоїнства свого у галицьких Русинів. В протоколах подавчих не бачили ми значних слідів руских подань а і інформації усні під сим взглядом не доставили нам доказу, що інтелігентні Русини користу-

ють всесторонню те своє природне право. Побіч руских подань побачили ми і численні польскі, а навіть німецькі. В однім старостві сказано нам навіть, що на кількадесят сьвящеників, що вже перед чотирма роками дали собі слово честі, не пнакше відносити ся до властей адміністраційних як лише в рускім язичі, з слова сего виважує ся лише — один сьвященик! Польскій і німецький язик миліший тим отцям від свого рідного. Коли ми случайно заінтерпелювали одного сьвященика, йому він не користує з признаного ему права, одержали ми у відповідь, що він про розпорядження кн. Сангушка нічого не знає. Чи не читаєте руских дневників? — Читаю — відповів, але не пригадую собі. А „Галичанія“ і „Дзюло“ умістили згадане розпорядження навіть в „Новинках“, щоби оно тим скорше прийшло до відомости ширших кружків, хоч би і жіноцтва руского.

Тількож на успокоєне дійсних патріотів руских не можемо і сего промовчати, що не вся інтелігентна Русь до свого язика відносить ся так байдужно. Ні! поступ є і то до лучшого. У нас були і суть люди, що давно ще перед новим розпорядженням язиковим стояли ринко при своїх незададених правах. У нас переносило за руске письмо і карі грошеві накладали деякі старости, звисні з нетолеранції.

З другого боку сьмо уповажені подати до прилюдної відомости, що в виду фактів, що не всі староства зуміли доси приміняти ся до згаданого розпорядження язикового кн. Сангушка, посла рускі уімінули ся на днях в президії ц. к. намістництва львівського о те, щоби ніхто не смів

на будуче вилонлювати ся з під приписів центральної краєвої управи.

*

Праця в числі 5-ім пише про тих, що виходять до Канади, як они собі радять, аби мати гроші на дорогу.

Щоби мати гроші, продають люди тут свою землю. Біда лиш в тім, що тепер є більше таких, що хотіли би спродати, як тих, що мають гроші на купно. До того ті мужики, що лишають ся в краю, не мають тільки готового гроша, щоби могли закупили всю землю від тих, що вибирають ся до Канади. Через те й мало тої землі лишає ся в руках мужиків.

Лише жиди мають у нас готові гроші і они то кинули ся тепер на землі „Канадників“. Наші жиди знають, що між самими мужиками грошевитих купців не много, тай канадник, щоби як найскорше дістати гроші, мусить спродати свою землю за те, що сму дасть жид. Через те упала у нас ціна землі так низько, що в деяких околицях не дають за неї і половини того, що она варта. В деяких повітах Галичини емігранти спродавали торік свої маєтки за половину, а навіть за четвєртинну того, що земля була варта. Тепер те саме діє ся на Буковині.

Ще коби ту землю закупували мужики, була би з того користь для тих, що лишають ся дома. А то в нашого мужика нема грошей і земля переходить в чужі руки.

Галицькі Русини заснували були такий банк, котрий би купував по емігрантах землю, і перепродавав її другим му-

6)

Буковинська Русь.

Культурно історичний образок.

Написав

др. Ст. Смоль-Стоцький.

(Даліше.)

Таким чином буковинські Русини вже з самого початку були в своїм розвитку вщорочені і уносажені. Бя, не досить на тім. Із великих низиїшних розпоряджень можемо переконатися, що уряд сам приклав рук до румунізації Русинів. Надворна Рада воєнна присилаючи дня 19 листопада 1785 мале число руских (прещі!) книжок шкільних на Буковину, каже, що вона протім має „намір“, um desto sicher die Verbreitung der Moldauischen und der Deutschen Sprache zu erwirken, anbey aber auch bey denen noch vorhandenen — bloss der Russischen Sprach kundigen Bucowinern das etwa sonst entstehen könnende bedenkliche Mistranzen hindanzuhalten¹⁾, а §. 18 des geist-

lichen Regulierungsplanes постановляє, що „in denen bereits errichteten und respective noch zu errichten kommenden Normal-, Bezirks- und Trivialschulen ist der Unterricht nur in der Deutschen und Moldauischen Sprache zu ertheilen“. І дійсно пр. до Заставни посилюють 1786-го р. на учителя Василя Андруховича з Баннівців „und zwar deswegen, weil er der Russisch und Moldauischen Sprache kundig, folglich auch im Stande war, der zwischen dem Niester (Dniester) und Pruth befindlichen Russischen Jugend den Moldauischen Schulunterricht bezubringen“²⁾. Се-ж значить очевидна румунізація, котру переводив уряд через школу! В такім незавидім положенню находили ся Русини вже з самого початку на Буковині; шасте, що не брали взгляд на те, аби учителя уміли бодай говорити по руски, і могли порозуміти ся з рускими учениками!

В половині грудня 1783-го р. завітали до Буковини перші її учителя de Marki і Thallinger з Германштату.³⁾ Школи отворено з кінцем січня 1784 в Чернівцях (de Marki) і в Сучаві (Thallinger). В тих школах

по п'ятидний день; характеристична і тога політика — зараном і естрича і голити. Коби лаяв через те довірє Русинів не заміняло ся з недовірє і не стало небезпечним! А в вже дедалі познєм того.

¹⁾ Polek: Anfänge 95.

²⁾ Тамже 61.

мали учити (після розпор. надв. Ради воєнної з дня 17-го січня 1784) німецьке, латини і греку, а з часом крім читання, писання і рахунків ще также історію натуральну, географію, стиль і господарство, але на представлене Енценберга залишено науку греки на пізніше.⁴⁾ Очевидно з огляду на буковинські відносини не можна було зараз з початку учити не то грека, але і латини, і дійсно тих мов не вчили;⁵⁾ були отже тоті школи властиво тривіальні, бо учили т. зв. trivium, т. зв. читати, писати і рахувати.⁶⁾ Крім того показало ся, що оба учителя не вміли по волоськи,⁷⁾ хоть всіма силами самі старали ся як найскорше поповнити сей недостаток. Даліше показало ся, що „für die Nationaljugend“, себ-то для дітний буковинських, не було книжок, отже Енценберг жадє, аби ему енер. команда прислала катехизмів і букварів, і вже 1784-го р. в червні прислано жадані книжки (волоські). Але-ж тут показала ся ціла річ: консісторія найшла, що мова волоська тих книжок не така як на Буковині. Нарешті прислала надв. Рада воєнна в серпні 1785-го р. 1000 примірників читавок, 1000 рахункових книжок і 1000 катехизмів halb deutsch und halb wallachisch, а в січні 1786 ще 1000 примір-

³⁾ Тамже 67.

⁴⁾ Тамже 69.

⁵⁾ Тамже 75.

⁶⁾ Тамже 81.

¹⁾ Тамже 75. Прещі, давні австрійське правитель-ство все таки чинило ся із „недовірєм“ у Русинів; недо-вірє Русинів до правитель-ства уважало для держави „не-безпечним“, але поміжко того той „намір“ правитель-ства, відоматиж навароду Русинів, характеристичний і

жикам. Але що ж? Щоби банк міг таке зробити, мусів би мати великі гроші. А то такий банк, що має лиш статут, а гроший в касі — нічо. Через те й не міг банк зробити того, що хотів.

„Праця“ подає таку раду:

Як є де яка богата громада, то она повинна взяти в банку гроші і за ті гроші повинна ратувати мужицку землю, що би она не йшла в жидівські руки. Чуємо, що так зробили деякі громади в збаражським повіті.

На Буковині можна би всю ту землю, що продають канадники, виратувати з жидівських рук, еслиби релігійний фонд ехотів мужиків поратувати так, як колись то він ратував великих панів.

Бувало так, що як який пан задовжив ся по уху і его хотіли ліцитувати, фонд купив від него село за гроші більші як село було варта, так що за ті гроші пан купив собі инше село без довгів. Було також так, що фонд еспродав такому панови своє (фундушеве) село за дуже малі гроші, а пан відпродував за гроші два, або й три рази такі великі, як сам заплатив.

Як би фонд купував землі мужицкі, нічо би на тім не стратив, а нарід заробив би, бо наша земля не йшла би в жидівські руки і землю ту можна би відпродувати на роки тим мужикам, що лишають ся в краю.

Народна школа — а наші селяни.

В ч. 110 „Буковини“ прочитав я про город сільського учителя. Се дуже важна справа і учитель не повинен єї з ока спускати.

Доки народна школа вповні не відновілає потребам селян, доти і не ехотять єї належито цінити. Не може то учителеви бути байдужним, чи селяни своєю школою хвалять, чи гудять єї. Лиш не повинен учитель завжди школу міняти зі своєю особою, бо хотай декотрий учитель у селі собі яку таку повагу здобуде, то не мусить

зараз на тім і школа, то є наука зискати, особливо, коли він собі ту повагу здобув способами, що з наукою або мало або цілком не мають звязи, або навіть їй противні. Я зауважав не раз, що селянина без жадної причини за богато в очи хвалить ся, так само тютюну у кулак і порцію горівки подає ся ему лиш дятото, щоби не тратити в него ласки. Учитель і школа повинні собі признати тим зискати, що їх праця буде відповідати вповні потребам селянства. Селяни повинні переконатися, що знане письма ему що дня припадає ся, а то як школяр прочитає татови письмо з суду або з уряду. Але сего у нас нема, бо найменше писемце пишуть селянинови нашому по німешки. От лихо за котре учитель не винний!

Дальше треба селянинови дати до пізнання, що ему наука конечно потрібна до господарства. А тут учитель самі мало знають науки господарства, бо їх мало в школах єї учили. Перше відбували ся у нас для учителів курси господарські, тепер і за них не чути. Так нема иншої ради і треба самому вчити ся. Але й я, що се ражу, розумію ся лиш на садівництві, чого в школі мені виправді зачали учить, однак потім сам так доучив ся. Розвів я собі і пасіку, але се вже заслуга лиш солодкого меду. На иншім господарстві не богато розумію ся, але не раз нахожу ся в таким положенню, що знане того придало би ся мені, хоч би для поради другим.

В записці про город сільського учителя згадує ся і о робленю компосту, але я і словом не міг би на то відповісти, бо ж на що мені компост, коли я ні поля ні города не маю. Але як би зайшла потреба, то і того навчив би ся.

Що до садівництва, то я пізнав виразно, що є наука селянинови конечно потрібна. Він не знає навіть, як смакує добра садовина, бо у него коло хати лиш самі дички, або і того нема, бо шкода місця на таку деревину. Є вже і винятки, що можна побачити доброго рода деревце, але ще досить рідко і не по всіх селах. Як садить селянин наш деревце, то каже: „От буде колись для дити“. Він боїть ся его обсапувати і обнюлювати, щоби могло борзо рости, у него коло деревця не видно нічого рушати. А свому сусідові борше би в еварії чупер обмикав, як би утан деревині непотрібну галязку.

Також пристає би вже наш газда, щоби одно деревце в его городі росло, лиш коби то вода его, як ту лозу, до города занесла, бо постарати ся о деревце ще він не знає. Коли учитель дасть цюрку і за якийсь час запитає, чи она росте, то почує: „аїя виві, коби есте дали ще яку“...

Лиш не гадайте, що з нашими людьми трудна рада. Живий приклад і добра наука певно допоможуть. Як учули, що коби мали багато

дичок, а я нащеплю, так зараз сїяли зернята і приносили дички з ліса, а як я вже нащепив, то дякували і казали: „Буде споминка“, і дуже дивували ся, що не конче для щілення деревце колеті; зразу не хотіли вірити, що буде рости, і висміювали такий спосіб.

О насітництві не має таке селянин найменшого поняття. Говорили в селі, що мені пасіка тому веде ся, бо маю вужа до неї. І не дивно, бо не легко пізнати природу, очоли, або вучити ся як, коли і що коло неї робити.

Науки і ще раз науки треба нашим селянам. Дуже то на руку школі і учителям, що і лікарі стали тепер жадати від народної школи науки про здорове.

I. учитель.

Король Сияму.

Король Парамінедр Мана Чуляльонгкорн зі світлою дружиною вїзав і міністрів прибув дня 22. червня о год 7 вечером до Відня. На дворці повитав его наш іцсар, дожидаючи на вистеленім килимами пероні вхідного гостя. Король Чуляльонгкорн вийшов на плитформу, коли поїзд зближав ся до перону і зараз по задержанню зіскочив на перон, щоби привітати нашого монарха. Привітане було сердечне і кілька хвиля стискали собі руку два монархи таких відмінних країв і людей. Пять архикнязів сїяемских підійшло також до нашого іцсара, а відтак витали ся з нашими архикнязми.

Убори коронованих гостей зі входу не такі виставні, як би можна було гадати по казочних богатствах, якими розпоряджає владитель краю золота і білих слонів. Мундури пригадують англійські, тільки переважає в них біла краса. Ростом усі сїяемські гості не великі а при членах нашого іцсарского дому видавали ся ще меншими. Сам король менший ніж середнього росту, делікатної будови тіла, з живими нервовими рухами і з блідим, тільки незначно жовтавим лицем виглядає більше на європейця ніж на малайця.

Король присвоїв собі вповні європейську культуру, він говорить зовсім гладко англійською мовою а по трохи французькою і німешкою.

Уставлена на пероні музика грала гимн сїяемский а монархи по першій привітанню звернули ся до виходу, всіли відтак до одної карити. Стотисячна товпа іканих Віденців витала їх по дорозі аж до самого іцсарского замку. Тут розпрощали ся монархи і король сїяемский зі своєю дружиною удав ся на призначене для него крило замку, щоби спочити по трудах подорожі.

kin von dem aus der Teutschen in die Moldauische Sprache übersetzten ersten Theil des Handbuchs für Schulmeister und Lehrer, i 275 примірників руссич-деutsche (прочити!) Catechismen,¹⁾ та про totі russisch-deutsche Catechismen nahe de Marki, що в них statt der russischen die slavonische Sprache angewendet war.²⁾

Книжки тоті і всіяні прибори шкільні роздавали даром, але помімо того показало ся, що властиво лиш німешкі діти, головно діти жовірів, ремісників, користали із тих шкіл, а число der Moldauischen Schüler було дуже мале.³⁾ Причина була тота, що в Чернівцях і в Сучаві були свої школи (— дїявні), а также і агітація попів („Einblasungen der Popen“⁴⁾). Аби буковинські діти привабити, рішено давати премії (медальки), а также одія — і се помогло: число учеників збільшило ся.

На тих двох школах не могло все опинити ся. Правительство бажало помалу завести всюди на Буковині такі школи. Передусім треба було виховати учителів. Проте вже 1784-го р. 22-го квітня просить Енценберг консисторію, аби вибрала „einige junge aufgeheiterte gesittete Leute“

і вислала їх або до Чернівців або до Сучави, „damit selbe die Normal Lehr-Methode erlernen, solin als Land Schul-Lehrer angestellt werden. Таким кандидатом на учитель обійня 3 ар. місячної stipendii; та помімо того найшло ся лиш 9 кандидатів (дїяконів і попів), але і ті понайбільше утікли відтак в Молдаву. Треба було stipendii підвищити на 5 ар. місячно (а платню учителя із 8 на 10 ар.), і тоді лиш найшло ся 5 кандидатів.¹⁾

Р. 1785-го призначили надв. Рада воєнна настановити в обох школах помічників учителів aus denen Nationalisten“²⁾ т. зн. із родовитих Буковинців.

Але найгірше стояла справа з православними катехизитами: не було на Буковині євangelіка, котрий би умів учить катехизму.³⁾ Що ані з основанем євangelічної школи стан той поліпшив ся.

Такі були початки науки шкільної на Буковині, але вже в короткім часі було видно поступ. Уже 1785-го р. можна було відкрити нову школу в Сереті (уч. Безенван), обсадити лишню школу „національну“ в Чернівцях (уч. Васильович), а 1786-го р. відкрити повітову школу в Заставній (уч. Андрухович), в котру допомагали

ся (!) самі мешканці (міжтим коли про мешканців кімполунського повіту владика каже, що вони ворожо віднесли-б ся до школи). І Путилівці просили тоді о школу і 1786 відкрито єї в Путилові і в Кімполунгу. Р. 1788 повстали до того ще нові школи: в Раранчу, в Кіммані, Васьківцях і Фратівцях.

Так отже коли 1780 не було ще ані одної публичної школи на Буковині⁴⁾, то 1788 було 2 нормальні віршені школи (в Чернівцях і Сучаві), а крім того ще і 10 повітових шкіл für die moldauische Sprache (в Чернівцях, Сучаві, Сереті, Заставній, Путилові, Кімполунгу, Васьківцях, Раранчу, Кіммані і Фратівцях). Добрий початок зроблено.

V. Доля народного шкільництва на Буковині від р. 1786—1868.

(Прилуче Буковини до Галичини і наслідки єї побі для шкільництва. — Загальна реакція. — Шляхта а освіта народна. — Управл. лат. консисторій. — Руска мови в школах. — Латинізація і польонізація через школи. — Учителі, їх відносини і обсягання. —)

Між тим зайшла для дальшого розвитку шкільництва на Буковині значна перепона. Рок

¹⁾ Тамже 72.

²⁾ Тамже 75. Порівняй также нижче, де говорить ся про книжки шкільні.

³⁾ тамже 78.

⁴⁾ тамже 77.

¹⁾ тамже 80. сл.

²⁾ тамже 83.

³⁾ тамже 85.

⁴⁾ Тамже 99.

Про снімського короля утворилися вже правдиві казки в Європі. Ті дорожчистоти, що він веде з собою на різні подарунки і відзначення, — суть хитра слабим відблеском его богатства. Король Снім є одним з чотирьох незалежних володарів Азії, а ними є ще й інші ще й інші Хін і Японії та шах перський. Всі інші азіатські короновані голови стоять в залежності від Англії, Росії та Франції. Держава короля Чуляльонгкорна є більша від Німеччини о яких сто тисяч квадратних кілометрів, але має заледви п'ять мільйонів населення. Все, що є на тій величезній простороні, під нею і над нею, є власністю необмеженого пана — короля. Життя і власністю підданих він може розпоряджатися після свого бажання. Мимо того его піддані називають себе „свобідним народом“ а свого короля почитають і люблять аж до боготворення. Се єсть по часті заслугою самого короля, котрий неспучо старався завести в краю європейську культуру і піднести его добробит. Нині тільки хитра Японія перевищує Снім що до здобутків культури, жадна инша держава азіатська і рівняти ся з нею не може. Снім має добрі дороги, єсть землі, школи, шпиталі, фабрики, міста з брукованими улицями і навіть зі світлом електричним.

Столицею держави є місто Бангкок над рікою Маном. Ріка ця є серединою міста а численні кавали надають ему характер Венесії або Амстердаму. До цих ділянок не можна інакше переїхати як лиш чайкою. На воді стоять на тратвах сьвятині і базарі. Посеред міста стоїть королівський замок. Подорожники описують, що може жадна столиця сьвіта не має таких гарних, монументальних будівель, як Бангкок, а вже королівська палата зі своїми чудовими сьвятинями, сьвятами коронаційними, престольними, ордеровими з нагодами, повними цілих могол золота і дорогих камінців, перевищує богатством і виставністю всі резиденції могутніх сьвіта.

Всі важливі події в королівській родині як крестини, постриження королівських, похорони і т. обходять ся великими торжествами, в котрих бере участь весь нарід. Найбільшим торжеством є напелення членів королівського дому. Оно так богато коштує, що звичайно забальзамовують тіла і держать їх в кристалевих трунах, вкритих дорогими камінцями в золотих нагодах, доки не прибуде кількох небіжчиків, щоб їх разом спалити на спільній костирі. Найдорожше стоїть похорон короля і наслідників трону. Їх палють особно а кожне поліно величезного костира походить з самих найдорожших родів дерева а надто обтяжене грубо золотом. Довкола костира будують трибуни, павільони, кіоски з гербатами і ріжними перекусками, театри і т. а.

1786 зістала Буковина, мабуть за старанням Польків²⁾, прилучена до Галичини і в тісній звязі з Галицією, якої єсть буковинський округ, оставала вона аж до р. 1850-го, в котрім стала воєводством і одержала самостійну управу.

Отся подія — прилучення до Галичини — була для Буковини дуже великої ваги і принесла їй чимало шкоди, особливо на ниві інтелігентства. Ще-ж доки жив Йосиф II-ий, доки его величезний світлий вигляд і в найменшій подробиці, доки він сам желязною рукою переводив свої економічні і державнополітичні реформи, котрі опирали ся на мужику і слали его культуру, его добробит за підвалини могутності і сили державної, доти ніщо не змінило ся. Але-ж 1790-го р. умирає Йосиф II-ий, а з ним пішли в гріб і его реформи. По его смерті наступають скрізь часи реакції, котра не обмежала ся на економічним підневоленню шляхти підданого мужицтва, але досягла і другого боку мужицких інтересів — боку морального, і єлинила поступ і просвіту на довгі часи. Бо і в тім згляді старав ся Йосиф II-ий звільнити кайдани, під котрими стогнав мужик: реакція-ж вдовольняла бажанням шляхти.

Революційна буря, котра звійалась була над Європою і такого лиха накопала усім верховодячим верствам європейським, особливо в Австрії, вивіляла до чиста всі поступові думки з урядових

забави для людю тривають цілий тиждень на кошт короля. Сам король підкладає огонь під костир, а коли спопеліє послідне поліно, зачинають ся забави на знак радості, що небіжчик дійшов найбільшої щасливості, яку може чоловік досягнути.

Снім відзначає ся тим від инших азіатських держав, що там європейська культура зіляла ся тісно з потребами і звичаями народа і він відчуває єї як правдиве добродійство. Заслугу в тім положила династія теперішнього королівського дому, котра панує від р. 1782 а передовсім король Чуляльонгкорн. Его теперішній приїзд до Відня є мовби відданем відвідин архикнязя Леопольда Фердинанда, котрий подорожуючи по Азії на кораблі „Фасана“ цілий тиждень перебував у короля Сніму і дізнав сердечного і величавого прийняття.

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 25. червня 1897.

Величезну зливу мали ми в Чернівцях через цілий четвер і цілу ніч на питицію. Як би не каналізація, то по нашій спадистім місті плили би були, як давно, правдиві ріки; а й так годі було перейти через улицу. В низинних частях міста, на убогах, вода поробила багато шкоди в уличах і городах. Прут виступив з берегів і заллал широчезні простори. З гір приїшли вісти про хмарономи, а тамошні власти остерігали черновешів, що сеї ночі треба черновешким міщанам при улиці Водній пильнувати ся.

З Нових Мамайівців пишуть нам: В понеділок дня 21. с. м. зателефував о. Андрійчук до президента краю, що Прут робить велику шкоду в селі, бо до кількох літ більше як двайцять хат мусіли селяни перенести на инше місце. А тепер через безнатанні зливи вода знов шкоду робить. Зараз на другий день приїхав граф Гоєс зі старшим радником будівничим Павловським до Мамайівців, аби придивити ся шкоді. Пішли оба над Прут і пересвідчили ся, що в наріканнях людий на шкоди нема найменшої пересадки. Гр. Гоєс казав, що в сїм ділі ще й міністер невагом приїде. — З Мамайівців коло 6. години поїхали оба панове до Ленківців, щоб і там наочно пересвідчити ся о шкодах від Прута. Ленківські люди ходили також перед тижднем до правительства і просили президента краю о ратунок, о номіч. Так може тепер правительство що подумав про регуляцію Прута. Замітна річ, що селяни вже самі удають ся до прави-

тельства в такім ділі. Тому три роки мамайівська громада не хотіла пристати на то, щоб правительство кляло гаті на Пруті, на котру вже було й призначено 500 зр. Хтось мамайівським селянам наплів, що як правительство поставить гаті, то відбере від них багато ґрунту над берегом і будуть платити великі карі за худобу.

Руский хліб. З Угорщини пишуть нам, що нештенеке консумційне товариство під проводом голови Кашіча ухвалило на доказ неправдності підвиснення квоти на спільні видатки держави виставити в перворяднім склені Арпада Кардгордова при улиці Андрашого оден бохонець хліба з половиною, який єсть угро-руский нарід. Вправді се не дуже стійний доказ убожества цілої Угорщини взагалі, але для нас Русинів має о стільки значіння, що чей зверне ся увага ширших кругів публіки на тяжку долю, в якій пропадає наш бідний нарід в угорських Карнатах.

Др Франц Володислав Рігер обходив дня 19 с. м. 50-літній ювілей свого докторату прав. По публічний диспуті 15-ого червня 1847 р. др. Рігер був промований в чотирі дні описав, 19-го червня. В диспуті на тему пререпетивної і репресивної поліції прасової Рігер, диспутуючи з одним опонентом, виступив яко речник свободи праси, річ в тогдішніх часах небувала, і коли виразив ся, що як би Христос мусів був своїм знанням науки предлагати до цензури Каяфі або Пилатові, то они зовсім певно було би на рукописи написали „non admittitur“, публікація почала гріміти плескати а декан скоренко диспуту перервав. — В теперішній ювілей др. Рігера колегія професорів правничого факультету чеського університету вручила ему адресу з благожеланем, виконану по латині на спосіб докторського диплому з печаткою університетською. А цїсар іменував его бароном.

Обмежене еміграції. Правительство канадійське задумує установити таке право, що кожний прибуваючий до Канади на поселення мусить мати при собі що найменше 100 доларів готівкою. Тим способом хотять они єлиинити чим раз більший прилив Русинів, котрі по найбільшій часті приходять без одного цента і стають тягаром для правительства. Дуже слушно завважала одна з канадійських газет, що в Канаді не має вільної землі, а таким обмеженем еміграції правительством страждало би лише, бо хтось Русини і инші народности приходять по більшій часті без цента, та за те они шльоні і працюють і в кількох літах зможуть загосподарити ся незгірше.

Що з него вийде? Малий князь Олександр Батенбергський має тепер заледви 11 літ і мешкає разом з матір'ю у своєї бабці королеви Вікторії. Недавно Олександр дістав від мами дуката. Хлопець пустив гроші дуже скоро і звернувся до мами о нового дуката. Мама відказала ему, а Олександр удав ся тогди до бабці, написавши зухвалий лист з просьбою о гроші. Замість гроший отримав лист — з наганою. На него відписав Олександр таке писмо до бабці: Кохана бабуся! Я одержав Ваш лист і доношу, що мене зовсім не пригнобила Ваша відмова. Се дуже красно з Вашої сторони, їдз Ви дали мені таку добру науку. Ваш лист я продав яко рукопис за 4 фунти стерлінгів 10 шілінгів.

Бацилі в книгах церковних. Міський фізикат в Бродфорті в Англії зарадив хемічну аналізу біблії старого завіта, котру від 60 літ в тамошній церкві поцілювало доси більше-менше 40.000 осіб. Аналіза мала виказати, оскільки такі річи, виставлені на загальні поцілюї, є розсадниками заразливих слабостей. На щасте не відкрили учені хеміки бацилів тифу, туберкульозу анї діфтерії. Але за те проживало в книзі сїм инших родів бацилів, з тих один заразливий, котрий гноїть рану при нашкірнім скаліченню. Хеміки орекли, що біблію треба би постійно піддавати дезінфекції, щоб можна мати певність, що она не є розсадником недуг.

¹⁾ Запевня: Літературні стремління Галицьких Русинів в „Життю і Слові“ т. I. стр. 359.

²⁾ Ficker: Bericht über österr. Unterrichtswesen aus Anlass der Weltausstellung 1873. стр. 6.

³⁾ Запевня: Літер. стрем. тамже 358.

Телеграми „Буковини“.

З дня 25-го червня 1897 року.

Вижниця. Вчора пополудни вилив Черемош наново. Часть міста Зарінок під водою. Дворець залізничний в небезпеченстві. Вода ломить страшно береги і забрала часть повітової дороги.

Іцкани. Потік Мітока заляв станицю залізничну в Іцканах. Ріка Сучава прибуває. Комунікація до Румунії перервана.

Дублин. На ратуші в день ювілею королеви Вікторії вивісено було кілька осіб чорну хоругву. Відтак зняли її і обносили по місті з юрбою людей, озброєних в палиці, та співали ірландський гимн: „Боже спаси Ірландію“. Демонстрацію розігнала поліція. Другий коровід ніс через улицю домовину з написом: „Бритійська держава“, а музика грала похоронного марша. Так переходили через улицю міста а по дорозі вибили багато шиб.

В КОЖДІЙ РУСЬКІЙ ХАТІ І ШКОЛІ

повинна знаходити ся

Народописна карта

українсько-руського народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просвіта“, а виконана в автографічній закладі Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарська ціна карти, наклеєної вже на полотні, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просвіті“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень у Львові в домі „Просвіти“ Ринок 10.

перше і одинове руске товариство асекураційне, обезпечує будинки, скот, господарські знаряди, збіжжя в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкідливих вогнів за можливо найнижшою оплатою.

Дністер розпочав пятий рік своєї діяльності. Фонди „Дністра“ після закінчення рахункових з днем 31-го грудня 1896 виносять: фонд основний 50.000 зр., фонд резервовий 54731 зр. 04 кр., резерва премій 34737 зр. 03 кр., разом 139468 зр. 07 кр.

Шкоди ліквідують ся і виплачують ся сеччас по пожежі. В 4-х літах виплатив „Дністер“ 1176 відшкодовань в сумі 309.147 зр. 69 кр.

На жите можна обезпечити ся через „Дністер“ після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре для як найкористийший услуж і видає полби і квати в рускім мазі.

Зголошення о ухвалені агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

ДРУКАРНЯ „РУСКОЇ РАДИ“ в Чернівцях.

Перша на Буковині

РУСКА ДРУКАРНЯ

в Народнім Домі

при улиці Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські в мовах рускій, польській і німецькій.

ДОБІР БУКВ ВЕЛИКИЙ.

Роботи виконує ся скоро, солідно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

Хто хоче мати
добру і дешево
МАШИНУ до ШИТЯ,

най удасть ся до мене, то певно не пожадує. Нові продаю дешевше як всюди, а употреблені, ще добре удержані починаю від 20 зр. і то за готові гроші і на виплат. Хто купить у мене нову чи стару машину, за реперацию не потребує журити ся, бо я роблю тую безплатно через цілий рік.

Русини, удавайте ся до мене, бо я також Русин і обезсужу Вас по братньому.

З поважаннем

В. Данилевич,
машинист у броварі Штайнера в Чернівцях, при уз. залізничній (Bahnhofstrasse) ч. 26.

Для панів учителів!

INSPECTIONSBERICHT,

Jahresausweis

і Шкільні повідомлення
(Schulnachrichten)

є на складі

в друкарні „Рускої Ради.“

Просимо о замовлення.

Памятайте на Народний Дім
в Чернівцях!

ПОЇЗДИ ЗЕЛІЗНИЦЬ

від дня 1-го мая 1897 після часу середно-європейского.

ВІДХОДЯТЬ З ЧЕРНІВЦІВ

ПРИХОДЯТЬ ДО ЧЕРНІВЦІВ

до Неполоківців, Святини, Львова, Відня	819	854	1232	494	1025
до Глібока, Гадінфальви, Гатни, Іцкан і Бурду- женів	1148	351	852	—	635
до Садгурі, Боєва, Но- воселів	645	430	—	—	—

З ГЛІБОКИ

до Карапчева, Сторожин- ця, Бергомету, Межабро- дів	814	535	—	—	—
---	-----	-----	---	---	---

Перший поїзд їде на шляху Бергомет, Межаброда від 1-го марта до 3-го вересня що вівторка і п'ятниці.

З ГАДІНФАЛЬВИ

до Радівців	610	1003	228	612	805
-----------------------	-----	------	-----	-----	-----

З ГАТНИ

до Качиків, Гурагумора, Вама і Кімполонгу	1010	201	—	—	—
--	------	-----	---	---	---

З ІЦКАН

до Сучави	327	630	1009	216	718
---------------------	-----	-----	------	-----	-----

З ВАМИ

до Рус-Модлавичів	345	647	913	1132	250
-----------------------------	-----	-----	-----	------	-----

Поїзда їдуть від часу до часу. Розвідатись можна на станицях Вама, Драгома і обох Модлавичів.

З КАРАПЧЕВА

до Чудова н. С.	854	1097	615	—	—
-------------------------	-----	------	-----	---	---

Перший поїзд їде що понеділок, другий з винятком понеділка, п'ятниці кожної неділи.

з Відня, Львова, Святини, Неполоківців.	1128	320	757	811	610
з Бурдуженів, Іцкан, Гат- ни, Гадінфальви, Глібока	—	809	1212	350	1000
з Новоселів, Боєва, Са- дагурі	—	1148	950	—	—

ДО ГЛІБОКИ

з Межабродів, Бергомету, Сторожинця, Карапчева	635	1037	800	—	—
---	-----	------	-----	---	---

Перший поїзд їде на шляху Бергомет, Карапчев тільки в понеділок; другий поїзд на шляху Бергомет, Межаброда тільки від 1. липня до 31. вересня що понеділки і четверги; третій поїзд не їде в понеділок.

ДО ГАДІНФАЛЬВИ

з Радівців	542	855	115	550	747
----------------------	-----	-----	-----	-----	-----

ДО ГАТНИ

з Кімполонгу, Вама, Гура- гумора, Качиків	1258	625	—	—	—
--	------	-----	---	---	---

ДО ІЦКАН

з Сучави	412	812	130	630	837
--------------------	-----	-----	-----	-----	-----

ДО ВАМИ

з Рус-Модлавичів	842	1259	204	322	545	905
----------------------------	-----	------	-----	-----	-----	-----

Поїзда ходять від часу до часу. Розвідатись можна на станицях Вама, Драгома і обох Модлавичів.

ДО КАРАПЧЕВА

з Чудова н. С.	555	555	—	—	—
------------------------	-----	-----	---	---	---

Перший поїзд їде що понеділок, другий з винятком понеділка.

□ поїзда поспішні; * поїзда особові; без знаку поїзда мислові. Час середно-європейський їде о 16 минут пізніше від чернівецького часу; починний час рахує ся від 6 год. вечером до 5 год. 59 хв. рано і зазначає ся підчерпаним минут.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовського.

За редакцією відповідає Осип Шаковей.

ЧАСОПИСЬ
для
руських родин.
Виходить щодня
крім днів по-
недільних і свят.

БУКОВИНА

Редакція і адмі-
ністрація в Чер-
нівцях ул. Пе-
тровича ч. 2.
Передплата
10 ар.

НАСЛІДКИ.

В трьох статтях п. з. „Чому ми маємо так мало інтелігенції?“ виказали ми минулого тижня наше упосліджене на полі середнього шкільництва. Зібравши разом всі дані, ми бачимо такий стан:

Німці вчать ся на Буковині лише у своїй рідній мові; они не обов'язані вчити ся другої краєвої мови навіть яко предмету. Коли в краєвій раді шкільній постановлено жадати, щоби завести науку рускої і волоскої мови обов'язково в середніх школах для всіх, то разом більшість членів краєвої ради шкільної рішила, що зла нота при класифікації з цих предметів ученикові не перешкадає переходити до вищої класи... Німці мають чотири гімназії до розпорядимости, а крім того і інші німецькі заклади.

Волохи можуть користати з трьох німецьких гімназій, розложених для них територіяльно дуже вигідно, а найбільше з паралельних волоских клас низшої гімназії в Сучаві, де ученикам дуже улегшений вступ і наука.

Русини мусять вдовольати ся лише німецькою гімназією в Чернівцях і паралельними ніби-руськими класами при низшій гімназії в Чернівцях, в котрих то класах зовсім не мають такої улегшеної науки, як Волохи у своїх.

В виду того ніхто чей не посміє сказати, що менше число рускої інтелігенції на Буковині треба приписати меншій охоті Русинів до шкільної науки, лише треба його приписати наслідкам описаних нами обставин.

На 10.000 буковинських Німців припадає 141 німецьких учеників, на 10.000 Волохів 24 а на 10.000 Русинів лише 6. Отже гімназії продукують нині німецької інтелігенції 23,5 разів більше, а волоскої чотири рази більше, як рускої. Але приклади з Перемишля, Львова і Коломиї, які ми подали в попередніх статтях, показують, що число руских дітей в гімназіях і у нас би зросло, як би усеувно перешкоди при науці. Нема найменшої причини сумнівати ся, що до восьмої класи доходило б в такому випадку 2. 3. 4 рази більше Русинів, як доходить тепер, а се очевидно мало би спасенний вплив на нарід.

Тимчасом того нема і ми зазнаємо наслідків нашого упослідження, в котрім ми не звинили.

Їх можна би означити короткими словами: „Трудна конкуренція з противниками.“ Так заряд церковний як і автономічний заряд краю взяли Волохи в свої руки, а всі інші важні становища заняли Німці. Серед таких тяжких обставин дезертує одна часть інтелігентних Русинів в чужі табори, де сподіває ся легшого життя, а друга часть, тому що єї мало, нігде не доходить до значіння і ніде. Нарід же, котрий ще тих подій не розуміє, але наслідки їх відчуває і терпить від них, має діло все з чужою інтелігенцією, котра не розуміє її его потреб ані не має до него серця — і через то забирає ся в світ.

В найновіших часах се упосліджене Русинів в середніх школах має ще інші наслідки. Народні школи рускі сповняють тепер у нас свою задачу добре; вже й нині число письменних селян зро-

сло а в недалекий час зросте таки дуже значно. Очевидна річ, письменний нарід буде потребувати і шукати духової поживи. Ту духову поживу може єму подати лиш власна інтелігенція, вихована в народнім дусі. Тимчасом інтелігенції в нас не буде, а та, яку маємо і дістанемо, вихована в чужій мові і в чужім дусі, не може і не буде могла подавати народови ту духову поживу, тому, що не знає мови так, як потрібно до того знати. Через то на всякий літературний рух у нас надії мало; до него Буковинці не можуть причинити ся так, як могли би в інших обставинах.

Як бачимо з того, наслідки нашого упослідження гіркі тепер і будуть гіркі на будуче. Провідники буковинської Руси заходять ся пильно, аби тому лиху зарадити; як віднесе ся до їх старань правитель-ство, се ми побачимо може й небагом. На кождий випадок думаємо, що кому справді залежить на добрі краю, той нашого упослідження терпіти не буде.

Куба.

На Кубу звернена увага трьох морських світових держав. Іспанія не хотіла б утратити єї, Сполучені Держави хотіли б єї зискати, а Англія хотіла б скористати з заколоту, який тепер діє ся на Кубі. Ще і Французи мають свої інтереси на Кубі, бо они то перші відкрили багатства сего острова, покладали там плантації цукрової тростини і тютюну та мають тепер свої простори і цілі посілости. Для Сполучених Держав важний сей остров також як стратегічна позиція против

7)

Буковинська Русь.

Культурно історичний образок.

Написав

др. Ст. Смоль-Стоцький.

(Даліше.)

Коли так нещасно повернула ся справа рускої мови і цивілізації „посильства“ в Галичині під впливом лат. консисторій, то ще сумніший був вплив тої шкільної влади на розвій народного шкільництва на Буковині. Тут прилучив ся до польонізаційних змагань лат. консисторій еще і великий єї антагонізм против православія: діяльність лат. консисторій була отже тут звернена против національних і релігійних інтересів буковинського населення. Все то спровадило великий упадок народного шкільництва на Буковині. Богато шкіл закрито, а позіставші перемієно розпорядженем надвор. шкільної комісії (1812) по більшій часті в рим. кат. школи. Таких чинном були се заведені для латинізації і польонізації. Учителі мусяли прийняти лат. віру, або лишити свої посади: богато шкіл закрито лише dlatego, що учителі не хотіли переступити на лат. віру¹⁾.

Разом з латинізацією іншо польонізоване шкільство: 1817-го р. заведено пр. в Кіммані обов'язково польску мову²⁾. Коли ще додати, що учителі мали обов'язок „die deutsche Sprache der Jugend in jeder Classe vollkommen beizubringen“³⁾, і що учителі після розпор. надзору шкільного з р. 1824-го „nur insofern sich der rumänischen oder polnischen (в Кіммані!) Sprache bedienen sollen, als solche zur Erklärung des Vortrages notwendig sei, damit derselbe von den Schülern verstanden werde: sonst sollen sich die Lehrer der deutschen Sprache bedienen“⁴⁾, то стане нам ясно, який пожиток могли мати Русини з таких шкіл. Ба, в розпор. надзору шкільного з р. 1825-го сказано знов: „Die Schulpflicht ist zur Erlernung der polnischen oder moldauischen Sprache anzuhalten, je nachdem die Mehrzahl der Schüler polnische oder moldauische Kinder seien, da die Muttersprache als Grund zur Erlernung der deutschen Sprache anzusehen sei.“ На вивчене рускої мови, котра була властиво

winn. Österreichisch-Ungarische Revue (1888) т. V. стр. 199. „Ebenso verderblich wirkte die religiöse Unduldsamkeit des Lemberger Consistoriums durch Vordrängung der nicht katholischen Lehrer. An ihre Stelle kamen meist polnische Lehrer.“

¹⁾ Lagler, тамже 25.

²⁾ Тамже 26.

³⁾ Тамже 30.

рідною мовою школярів (пр. в Кіммані) не звертали навіть уваги, а ся Русинам заподіяну кривду уневищення ся тим, „weil es keine in der rumänischen Sprache abgefassten Bücher gibt, die als Lehrbücher vorgeschrieben wären“⁵⁾. А хто-ж мав постарити ся о потрібні книжки, як не власть шкільна? Що йно 1848-го р. згадує ся (в Кімманській школі) руска книжка Добрянського з Перемишля⁶⁾.

Учителям було наказано розпор. з 1824-го р. (26-го лютого), що вони священикам мають у всім повинувати ся і що „jede Insubordination in der That oder in respectwidrigen groben Worten aufs strengste bestraft werden müsste“⁷⁾.

Як далеко погнула ся релігійна нетерпимість, бачимо з розпор. губернії (26-го мая 1830 ч. 30.798), в котрім остро наказує ся учителям уважати на се, аби діти католицькі не мешкали і не харчували у родині некатоліків.

Задлятого всего розгоріла ся завзята боротьба (вже від 1820-го р.) меж лат. а правосл. консисторією, котра з свого боку домогала ся надзору над народними школами на Буковині, але до р. 1844-го а властиво аж до р. 1850-го була вона для правосл. консисторій зовсім безуспішна, бо що йно того року передано управу православних народних шкіл православної консисторії.

⁴⁾ Тамже 28.

⁵⁾ Тамже 37.

⁶⁾ Тамже 28.

⁷⁾ Гл. Lagler: Die Volksschule in Kitzman, 21. По-рісний Siegmund Grünberg: Das Volksschulwesen der Buko-

Англичан, що через провонане Панамського каналу хочуть зискати перевагу на обох океанах.

Вже 70 літ тому старалися Сполучені Держави прийти в посідане острова Куби а 50 літ тому хотіли купити його від Іспанії за мільярд франків. Колиж Іспанія відмовила, Сполучені Держави почали підкопувати її становище на Кубі ширенем невдоволення і підпомаганем всяких повстань між населеном острова. Так само і тепер підпомагають Сполучені Держави повстанців, хотий не співаються виступити офіційно зі всею силою і загорнути острів, бо числять би-строумно, що війною не тільки Іспанія ослабляється, але і сила Кубанців буде підкошена і їм буде тогди тим легше загорнути острів під свою владу.

Первісною причиною того довголітнього повстання є лиха господарка Іспанців. Они уважали острів бідним і не спроможним до культури, тож ані не старалися впровадити її, ані не наклали жадних тягарів на населення. Донева коли Французи зробили з него сторону, текучу медом і молоком, і довели до того, що Куба продукувала цукрову тростину для третини всіх цукрових фабрик на світі а з плантацій тютюну збирали золото за найделікатніший сорт цигар. Іспанці пізнали вартість острова. Але замість завести реформи, передовсім звести не-вільництво, що прибрало величезні розміри на зискових плантаціях та старати ся про кому-нікано і справедливу адміністрацію на острові, они стали крутити податкову шрубку. Податки наклали на всі товари, що ввозили і при-возили на острів і довели пр. до того, що за бочку муки, котра коштувала в Бостоні 10 доларів, треба було на Кубі заплатити 25 доларів. Корисніше було посилати продукти до Іспанії і звідтам спроваджувати їх на Кубу, ніж купувати їх в близькій Америці при таких високих цінах.

Але ще і ті тягари була бй може зноспла людність багатого острова, коли не іспанські урядники, котрих прислали сюди для наживи. Кождий урядник приходив сюди не на довше як на два роки а вивозив звідтам спорий маєток. Податки наклали урядники цілком самовільно і треба було від них відкуповувати ся великими сумами. Кубанярство розвивало ся тим буй-ніше, сям більше розширювала ся іспанська адміністрація і чим гірше давала податкова шрубка.

Нарешті повстання проти того Кубанський паріа з оружжям в руці. Всі старани Іспанії придушити повстання були без успіху. Іспанія утопила вже на Кубі 220-тисячну армію і не досягнула жадних результатів. Тепер вже і ухвалила в засаді реформи що до зарадку острова і зреклася ся частини своєї влади в користь насе-лення, але вже за пізно. Накликала несправність Ку-

банців через кілька поколінь звертає ся против всего, що має іспанську назву.

Щоби зрозуміти, яким способом може та-кий в порівнянню не великий острів опирати ся цілій державі, треба приглянути ся його положенню і його природному характерови. Куба се аме-риканська Крета. Положена в близькості Гаї-ти, Ямайки, Мексико може звідтам дістати легко поміч, котру її подають Сполучені держави. Улещують те ще і коралеві підводні скали, що стяють небезпечними для чужих кораблів, а до деяких скритих пристаней загороджують зовсім приступ більшим парохом.

Кубанці ознайомлені добре зі своїм морем і поміж небезпечні скелі пробирають ся певно до своїх оборонних пристаней. Як на Креті го-ри роблять середину острова недоступною для чужинців, так на Кубі ліси і багна дають пов-станцям безпечний захист. Горячий і вогкий клі-мат піддержує на острові буйну ростиюність. Густі ліси обмотані грубими ослинами і низом зарослі колючими кактусами. Ліс кубанський не дасть ся спалити, бо заботого в ньм листя кактусів та джунів, а прорубана доріжка заростає наново вже по кількох тижнях. Ліси покривають девять десятих частин цілого острова. Інсурген-ти криють ся в них на малих полянах над ба-гнами а дикі овочі ліса стають за поживу для них і для їх черед. Для того они не потребу-ють журити ся о провіант і кождої хвилі гото-ві до борби. З тих кривок они нападають на іспанські оселі на берегах острова.

В борбі з Іспанцями кубанських інсурген-тів виручають страшні хвороби, що десятикують війська іспанські. На 74.000 погибших Іспанців в попереднім повстанню умерло 65.000 на різні заразливі хвороби. В теперішнім повстанню іспанське правительство звернуло більшу увагу на санітарні урядження для своїх військ і забезпе-чило їх по троха від тої страшної погибелі.

Між вождями кубанських інсургентів від-значив ся найбільше Антін Мацеа, убитий май-же принадково тамтого року. Его отець, багатий плантатор, вступив підчас попереднього повста-ня в ряди інсургентів разом зі всіма своїми си-нами. Між ними був також 13-літний хлопчина Антін, котрий пережив всіх, і був свідком ге-роїчної смерті на полі битви отця і всіх своїх братів. Конець повстання він уважав для себе тільки здержанем суперечки і вибрав ся в по-дорож за границю, щоби доновити свої воєнні відомости. У Вест-Пойнті скінчив воєнну акаде-мію Сполучених Держав і коли лише вибухнуло нове повстання на Кубі, він організує на власний кошт ватагу та причаює з західної сторони до острова.

Під сьмілим і проворним провідом Мацеа стає его ватага пострахом Іспанців. Він непо-коїть цілу армію адмірала Мартинеса—Кампоса

і в одній битві наносить ему страту 11.000 чо-ловіка. Іспанці рішили ся переслідувати Мацеа в гушавинах лісів а на его голову наджали високий окуп. Але всякі змагання доводили тільки до кровавих страт. Бо Мацеа ніколи не було там, де его шукали, але обійшовши зручно непри-ятельське військо, він нападав на него з заду і по-бивав на голову. Вкінці заскочила его перед-вчасна смерть і зробила Іспанцям велику при-слугу. Але повстання не притихло по утраті сво-го вождя, а его місце заняли другі відважні про-водирі, між котрими найбільше визначає ся Го-мес. Іспанія і так вже ослаблена війною, а при помочи Сполучених Держав вихід повстання пев-но не буде користний для неї.

Нещасте на залізниці.

Поміж Коломиєю а Туркою склало ся вночі з суботи на неділю велике нещасте на залізниці. Вчора о годині 1. в полудні дістали ми з Турки таку телеграму: Особовий поїзд з 314 упав в воду минулої ночі о год. 1/2 на шляху поміж Коломиєю а Туркою, коли пере-ходив через міст в Падиках. З поміж подорож-них бракують доси три особи, між ними полк-овий лікар Цайлер. Вісім осіб покалічило ся: їх уже лікарі взяли в опіку. З персоналу поїзду утопили ся урядник поштовий Маріан Рудницький зі Львова, кондуктор поштовий і возний. Офіціал поштовий Гредінгер, також зраниений, лежить у шпиталі в Коломиї. Урядово ствер-джено, що до сего поїзду на двірці в Чернів-цях взгли подорожні вісім білетів 3. класи а два другої класи, важкі на дорогу аж поза Коломию. Нещасте повстало з причини повени, котра підмила міст. Коли поїзд гнав через міст, той завалив ся. Машинна, вагон кондукторський і поштовий, потім три особові вагони 1. і 2. класи упали в воду. Над виконанням машини і вагонів працює ся безнастанно. — Уряд теле-графічний має стільки занята, що ніяк не годен подолати роботи*.

Вже вчора рано прийшла до Чернівців вістка про ту пригоду і розійшла ся по місті незвичайно скоро. Але невинні фактів ще в місті не знали. Аж в полудне, як сказано, прийшли перші ширші вісти, про котрі всюди можна було чути бесіду. Особливо одна трагічна по-дія зворушила дуже всю інтелігенцію черні-вецьку, викликавши в ній правдиве співчуття до нещасливих. Подія та відноситься до сего пол-кового лікаря Цайлера, про котрого згадує ся в телеграмі. В суботу в полудне він повинчав ся з донькою знатного куня черновецького Стрігаски. Молодята, обоє пристойні, мали від-

торий. Від того часу почало народне шкільництво на Буковині знов підносити ся а латинізації і по-льонізації поставлено гать. Се стало ся очевидно не задлятого, що управу шкіл переняла на се-бе православна консисторія, бо і православне духовенство навіть ще і тепер з незвичайними виїмками відноситься до шкіл не дуже прихиль-но, але се були часи по славнім 1848-ім роцї! Все-ж таки ще і на далі багато народних шкіл на Буковині зіставало під управою лат. консе-сторії, котра поділила цілу Буковину на 3 округи шкіл: Черновецький, Радієвський і Сучавський, і до котрої належали і даліше важкі для нас шко-ли пр. в Черновецькій округі: головна школа і дівоча школа в Чернівцях, і тривіальні школи на Рошу, в Кучурові, Молоді, Боянах, Шерівцях долішніх, Садгурі, Кіцмані, Бросківцях, Дави-нячу, Сереті, Заставній, Чункові і Вашківцях²⁾!

²⁾ Школа Шематизму православної буковинської ди-спеції за рік 1843-ий була на Буковині в тім роцї згла-ді 25 шкіл народних. Крім вже вичислених були ще шко-ли в Радівцях (вірська), Соли, Арборі, Сучаві (голова), Фунду-Молдові, Нежорці, Кімполунгу, Букшів, Гура-Гу-мори, — тоті певно також стояли під надзором лат. кон-сесторії, а „Meklanische Trivialschule“ в Чернівцях, що стояла під православною консисторією. Записки дєкала Пе-тра Кременицького в тім примірнику шематизму, що є в моїх руках, стверджують, що тоті школи польщили і пра-вославних Русинів. Пан дєкал з Чернівців підписує ся

Із сего бачимо, що і по 1850-ім р. мала ще лат. консисторія великий вплив на народні школи на Буковині. Як шкільництво в нашім краю було занушене за той довгий час, видно з того, що коли міністерство освіти видало 8-го серпня 1856-го ч. 11.875 розпоряджене до краевого пра-вительства, аби воно на Буковині, де піднесене краєвої культури так дуже залежне від поліпше-ня шкільництва, заводило всіми можливими спо-собами нові для всіх віроісповідань і націй доступні народні школи, і в тій цілі посту-нало з громадами, де нема недостатку гроша на шкільні потреби, після сего наказу, а особливо аби старало ся піднести фреквенцію в тих шко-лах, що вже є, а де доси дуже недбало і не-правильно діти ходили до школи, то громади нечувано ворожо виступали против заведеня шкіл.¹⁾ Так найменше пів віку заходила ся лат. консисторія коло того, аби всяку охоту до школи в самім зародку пригнати. Цілий край не поступив задля того в культурі багато на-перед — повстримував її власне ті, котрі мали обовязок о нї дбати. Як помазу постунало на Буковині народне шкільництво за часів управи лат. консисторії, видно найліпше з того, що 1815-го

р. було тут всего 20 шкіл народних (в Чернів-цях була що йно 1819-го р. четверта клас,³⁾ а 1857-го р. крім 4 головних шкіл (в Чернів-цях 2, в Сучаві і Сереті) ще лиш 32 тривіальні школи, 1 протестантська і 1 вірменська. Але і до тих шкіл ходило дітий не чим раз більше, а чим раз менше. Коли н. пр. в Кіцмані в р. 1793-ім ходило до школи 94 дітий, то в р. 1866 було там лиш 44 (!), а все те мало свою причину в строго віроісповіднім характері шкіл, через що діти нехотили іти до школи, виключували ся як не безпосередно, то посередно.⁴⁾ Що йно устала державна з дня 25-го мая 1868 зробила тут перелом. Церковні власті усунуно від управи школами, а сама держава перебрала їх в свої руки. Від того часу зросло число народних шкіл на Буковині дуже скоро (р. 1870/71—167, р. 1873/4—173, в р. 1896—335), так що тепер вже і в найбільше віддалених від світа закутках Буковини можна подбати школу: ще лиш 28 малих громад не має школи. Із зростом шкіль-ництва взагалі піднесло ся і руске шкільництво. Тепер маємо на 335 всіх шкіл 131 руских (70 однокласових, 41 двокл., 11 трикл., 8 чтирокл., 1 шестикласова); окрім того є ще 12 шкіл з

яке „Rejent-on“ і послугує ся мовою польською, як „dalem za rawowsko Bydla 26 st.“ і х. д.

¹⁾ Lagler, тамже 43.

²⁾ Тамже 27.

³⁾ Тамже 42.

хати зараз перед вечером курієром до Ізясла, але щоби не перебивати весільної забави, дали ся родичам упросити і остали ся до вечірного поїзду. Відіхали аж перед одинайцятю вночі — тай не довго тїшили ся своїм щастем. В дві години потім „на гладкій дорозі“ спіткало їх нещасте, яке мало кому трапляє ся в 12 годин по сьлюбі. Міст на потоці, звичайно зовсім невеликим, завалив ся і вози ввали в воду. Лікар Цайлер — як оповідали собі люди — мав ще на стілько часу, що свою жінку викинув вікном у воду, а що она вміла плавати, то й добилася до берега. Але сам уже не мав часу виратувати ся і погіб. Молода вдова має скалічену руку, впрочім нічо їй не хвибує, хіба що перестрах і роспука готові їй пошкодити. Вчора вечером вернула до Чернівців, оставивши свого мужа там дось у потоці в воді.

Нині в Чернівцях є вже фотографія з місця нещастя. В досить глибокій провалі під мостом розлила ся широко вода, а з води сторчать вагони і машина. З обох боків провалу багато цікавої публіки. Міст довгий на цілі метри. Аби добути вагони з води, треба мабуть ждати поки онаде, бо інакше дуже трудно їх добути.

Сьогодні надходять новіші вісти про ту страшну катастрофу: Коли особовий поїзд ч. 214 переїздивав около $\frac{1}{2}$ 2. год. вночі через потік Косачівку між Коломиєю а Туркою, завалив ся міст. Косачівка се дуже незначний потік; в дїї там дуже мало води, але через безпастанні зливи в послїдних днях зібрало ся в нїм так багато води, що підмало дерев'яний місток. В розгонї машина, а за нею вагон залізничний з пакунками, поштовий вагон і три вагони I. і II. класи ввали в воду. Прочі п'ять вагонів остали на шляху, бо один вагон валив ся в дїл на другий і послїдні п'ять вагонів не мали як з пини падати у воду. Ніч була дуже темна. Страшний крик і лемент подорожних мїшав ся з гуком падаючих вагонів, що один на другого валив ся і ломив. Тут і там люди повибивали вікна і невискакали з вагонів, ратуючись плаванням. Сконстатовано доси, що згинуло або не віднайдено ще 7 осіб, а 10 ранені то тяжше, то легше. З виїзком двох слуг залізничних згинули всі, що були при машині і у пакунковій вагоні, бо не мали часу зіскокити, а з подорожних доси віднайдено два труни, а то полкового лікаря д-ра Цайлера і вдови по станіславським полковнику Одольскої. З буковинських подорожних легко ранені пані Станіслава Пороневська з Сучави, Самуїл Шварц з Радівців, і надпоручник жандармерії Гольмїєса з жінкою з Сучави; виратували ся з малими ранами молода жінка д-ра Цайлера, залізничний урядник Станіслав Стабінський і п. Левенштайн.

викладовою мовою руско-німецькою,¹⁾ і то 5 однокл., 3 двокл., 3 чтирокл., 1 п'ятикласова; і 12 шкіл з викладовою мовою руско-волоскою, і то 4 однокласові, 6 двокл. і 2 чтирокласові, а також ще 8 з викладовою мовою німецько-руско-волоскою (2 однокл., 1 трикл., 2 чтирокл., 1 п'ятикл., 2 шестикласові), і 2 чтирокласові школи з викладовою мовою руско-волоско-польською — так що властиво рускі дїти у 165 школах отримують вауку в рідній мові. Число клас у всіх школах зросло на 696, з того руских клас є 223 а долїчавши до сего і класи тих мїшаних шкіл, де для руских дїтий викладовою мовою є їх рідна руска мова — 313 клас. На Буковині є таких 12 трикласових, 17 чтирокласових, 2 п'ятикласові і 3 шестикласові школи, що стоять для Русинів отвором, де для руских дїтий викладовою мовою є руска мова, і в тім згляді буковинські Русини стоять далеко злише ніж галицькі. На Буковині ходить тепер до школи понад 65.000 дїтий. Помімо того лишає ся ще досить до роботи на полі народного шкільництва.

(Далше буде).

Молода вдова по полковім лікарю, пані Посифа Марія Цайлер, з дому Стрігачка розповідає про катастрофу таке: „За Коломиєю ми замітили нараз, що вагон хилив ся. В тій самій хвили пукла лампа і згасла ся. Навколо нас було темно, лиш від часу прояснювала ніч блискавиця. Мій чоловік обняв мене і успокоював. Але нараз заляла вода наш відділ і пірвала мене з собою на двір. Там я задержала ся на ливні і дістала ся на дах вагону. На мій крик подав мені залізничний слуга поміч, але по хвили пірвала нас вода і ми обоє ввали в воду. На щасте надісла фізі розбурханої води дошку, а я вхопила ся єї і пливаючи дістала ся на беріг. Там побачила я світло з селянської хати, забігла туди і так виратувала ся. Свого чоловіка я лишила у вагоні, але маю певну надію що він виратував ся, бо вміє добре плавати.“

На жаль не сповнила ся надія молодой жінки. Др. Цайлер бачив усе нещасте і хотів ще виратувати паню Одольську, вдову по полковнику, що їхала в тім самім вагоні і кликала о поміч. Викинув єї вікном і сам вискочив за нею. Та в тім наплив балюк, вдарив его сильно і він не міг ні собі, ні другим допомогти. Кілька годин пізнійше наїшли труни д-ра Цайлера над берегом і завтра, у вівторок привозить его до Чернівців, де відбуде ся похорон нещасливого лікаря, що тїшив ся своїм щастем ледви кілька годин.

Чернівці мають тепер о чім балакати. Справді се сумний предмет до балачки, але загальне співчуте для родини Стрігачки не дає розбурханий фантазії спокую. А вже хто як хто, а баби-цокотухи всяку всячину говорять, при чім їм помагають малі пригоди при весїлю Цайлера. Треба знати, що він був дуже пристойний мужчина, его молода жінка, а тепер вже вдова, знана в Чернівцях красавиця. Отже розповідають собі тепер таке: Коли молода пара мала їхати до сьлюбу, дивлять ся, а молодий забув дома свою шаблю. Принесли шаблю і поїхали до сьлюбу. Коли-ж сьвищенник хотів при сьлюбі посвятити сьлюбні перетей, показало ся що молода пара забула їх з собою взяти. Пісдали скоро до дому, але і там не могли їх найти, тож на борзі купили у золотника нинішні перетей і так їх повінчали. А ще коли молодий хотів відїхати поспішним поїздом, намовили его лишити ся до вечера, аби не перебивати забави. Всі ті малі подробиці толкують тепер забобонні люди так, що то вже були заї знаки для молодой пари. Очевидна річ, коли-б те все було й правдиве, то се лиш принадок, а не що инше.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 26. червня 1897.

Новим ректором черновецького університету на сїдуючий рік вибраний дня 25-го червня с. р. проф. класичної філології др. Ізидор Гільберт.

Телеграми за границю що до почтових переслоск грошевих управлені від дня 1. липня с. р. примімати уряди телеграфічні? Чернівці 2. Чернівці 3. Гурагумора. Ілїменити, Кіммань, Садагюра, Сторожинець і Вама.

„Попови вільно, а дякови засї.“ Отсею засадою поводить ся супроти Волохів а Русинів Мустаків орган для „краєвих“ інтересів „Bukow. Pest“, що своїм убійчим віддіхом рад би затроїти все, що руске. Грек Никольцо і жид Мордко, „zwei schöne Seelen“, яким пари нема, посунули в тім дїлі свій шийзм вже до крайних границь. Ото в тій самій статї називають завїзване інспектора руских шкіл, щоби учителі руских шкіл образували ся в рускій мові, бують і кричать на все горло: Polizei! Polizei! Das Deutschthum ist in Gefahr! А таке саме домагане Волохів, аби в сучасних школах образувала ся волоска молодіж не в німецькій а в волоскій мові похваляють і кричать супроти Німців, що сему зовсім слушному домаганю ставляють перепони: Polizei! Polizei! Романія

сь пропадеште! — Оттакі то засади батька наших „консервативов“, що з волі Воляна і Тиміньского рядить краєвим відділом та заступає і Русинів в краєвий радї шкільній! Ми вдячні „Buk. Post“, що розкриває перед сьвітом всю гарну душу свого барона і звертає притім увагу не-рускої суспільности на Русинів. Та реклама нам придасть ся.

82 селян зі Стоянів, обжалованих за виборчі розрухи, діждало ся випроку звичайного трибуналу в Перемишлі. В суботу о год. 5 $\frac{1}{2}$ з полудня оголошено засуд. Засуджено всего 23 обжалованих, а іменю: Василя Брезмана і Войтха Завадку на два місяці тяжкої вазниці з постом, а 20 селян на арешт від 6 неділь до 7 днів. Оборона внесла жалобу неважности.

Густа рада -- рідкий борщ. З нагоди іменованя др. Франка почетним членом „Родни“, ремісничого товариства у Відні, пише звїсний віденський кореспондент до „Дїла“: „Ми рішучі противники той тактики, котра втягає без пардону з прямо брутальною силою поодинокі товариства, котрі мають на цілі далеко поважнійші задачі, як марні демонстрації, в вир ризиковного політичного життя.“ Чомуж само „Дїло“ не скористало з такої ради свого кореспондента, коли намагало ся втягнути до ювілейної демонстрації галицькі, далеко поважнійші, неполітичні товариства? Другим дають такі густі ради, а самі наварили дуже подлої юшки.

Марнотравство громадского гроша є звичайною річею по наших селах. Рідко можна подібати таку громадску касу, щоби були в ній — гроші. А пречинь не завжди стягає ся з людий лише тільки, кілько треба на біжучі видатки, часами могло би і зістати трохи гроший. Але наші писарі з двірниками дбають уже про те, аби „кінці сходили ся“ т. є аби ніхто ніколи не побачив крейцара в касі. Звичайно триває тотя вірцева господарка доти, доки двірник і писар в згоді і єдності дбають про порожню в касі. Коли часами прийде між ними до незгоди, хоч се буває дуже рідко, бо, звїсно, круки не клають собі очей, то аж тоді громада, ба і суд довідує ся гарних річий. Таких сумних випадків було багато на нашій Буковині а всему тому винна байдужність нашого громадянина до громадских дїл, до всего, що після его вузького понятя не дотикає его безпосередно. Але всяка шкода загалу є шкодою і для одиної і для того кожда одиної має право і обовязок після сил своїх дбати про загальне добро і не допускати до марнотравства.

Дрібні вісти. Покійний ке. Кнайп записав ціле своє майно довголітньому своему приятелю ке. Стівле в Міндельгайм, а управу заведеня обняв після послїдної волі небіжчика дотенеріний его адлатус прїор Райзе. — Сими днями отворено в Штокгольмі IV-ий конгрес праси в присутности короля, наслідника престоло і 400 участників з різних країх Европи і Америки; проводить конгресови Вільгельм Зінгер з Відня. — Подібно як на Marienhilf, так і в центрі жидів у Відні на Леональдштатї зорганїзував ся союз християнських жінок, щоби нести поміч християнським родинам і піддержувати християнських євнїв та промисловців. — Королева Вікторія виїхала вже з Лондону до своєї резиденції в Віндзорі. Гості єї ювілейні забавляють ся ще в Лондоні. 25-го червня відбулась ревія флоти англійської. — Шенерер заповідає на 16-го липня стрейк посадників німецьких міст. Ради міські мають відказати ся від виконуваня порученого круга діланя.

Пам'ятайте на Народний Дім
в Чернівцях!

¹⁾ В таких школах мїшаних для руских дїтий викладовою мовою є руска, для німецьких німецька, для волоских волоска і т. д.

В КОЖДІЙ РУСЬКІЙ ХАТІ І ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українсько-руського народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просвіта“, а виконана в літографічній закладі Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарська ціна карти, наклеєної вже на полотні, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просвіті“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень у Львові в домі „Просвіти“ Ринок 10.

перше і одиноке руске товариство асекураційне, обезпечає будинки, скот, господарські знаряди, збіжжя в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках протів шкідливих вогнів за можливо найнижшою оплатою.

Дністер розпочав пятий рік своєї діяльності. Фонди „Дністра“ після закінчення рахункових з днем 31-го грудня 1896 вносять: фонд основний 50.000 зр., фонд резервовий 54731 зр. 04 кр., резерва премій 34737 зр. 03 кр., разом 139468 зр. 07 кр.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сейчас по пожежі. В 4-х літах виплатив „Дністер“ 1176 відшкодовань в сумі 309.147 зр. 69 кр.

На житє можна обезпечити ся через „Дністер“ після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкористийші умови і видає подоби і квіти в руській мові.

Зголошення о уділенні агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

„РУСКА БЕСІДА“

в Чернівцях

улиця Петровича ч. 2.

має на складі отєї свої видання:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛІОТЕКА“

для молодіжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по 1 зр. за рік, а всі 7 разом 6 зр.

„Слова правди і науки“

з поезій Тараса Шевченка. Ціна 10 кр.

„25 повісток“

для чемних діточок.

32 сторін. Ціна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“

Даруночок для руських діточок. Ю. Федьковича 10 кр. На поштову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Бібліотеки“, а по 2 кр. за кожну поодинокую книжочку.

ДРУКАРНЯ „РУСКОЇ РАДИ“

в Чернівцях.

Перша на Буковині

РУСКА ДРУКАРНЯ

в Народнім Домі

при улиці Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські в мовах руській, польській і німецькій.

ДОБІР БУКВ ВЕЛИКИЙ.

Роботи виконує ся скоро, солідно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

Хто хоче мати

добру і дешево

МАШИНУ до ШИТЯ,

най удасть ся до мене, то певно не покажу. Нові предано дешенше як воеди, а употреблені, ще добре удержані почавши від 20 зр. і то за готові гроші і на виplat. Хто купить у мене нову чи стару машину, за репарацию не потребує журити ся, бо я роблю тую безплатно через цілий рік.

Русини, удавайте ся до мене, бо я також Русин і обслужу Ває по братньому.

З поважаннем

В. Данилевич.

машинист у бровари Штайнера в Чернівцях, при ул. залізничній (Bahnhofstrasse) ч. 26.

Для панів учителів!

INSPECTIONSBERICHT,

Jahresausweis

і Шкільні повідомлення

(Schulnachrichten)

є на складі

в друкарні „Рускої Ради.“

Просимо о замовлення.

ПОЇЗДИ ЗЕЛІЗНИЦЬ

від дня 1-го мая 1897 після часу середно-європейского.

ВІХОДЯТЬ З Чернівців

до Неполоківців, Свинтина, Львова, Відня	819	854	1232	404	1025
до Гайбоки, Гадікфальви, Гатин, Іцкан і Бурдуженів	1148	351	832	—	635
до Садагури, Воля, Новоселиці	645	430	—	—	—

З Гайбоки

до Карачева, Сторожинця, Бергомету, Межабродів	814	535	—	—	—
--	-----	-----	---	---	---

Перший поїзд їде на шляху Бергомет, Межаброди від 1-до марта до 3-го вересня що п'ятірка і п'ятниця.

З Гадікфальви

до Радівців	610	1003	228	612	805
-----------------------	-----	------	-----	-----	-----

З Гатин

до Качика, Турігумора, Вами і Кімполонгу	1010	201	—	—	—
--	------	-----	---	---	---

З Іцкан

до Сучави	327	630	1009	216	718
---------------------	-----	-----	------	-----	-----

З Вами

до Рус-Молдаванів	346	647	913	1132	250
-----------------------------	-----	-----	-----	------	-----

Поїзди їдуть від часу до часу. Розвідати можна на станицях Вама, Драгоша і обох Молдаванів.

З Карачева

до Чудина н. С.	854	1007	615	—	—
-------------------------	-----	------	-----	---	---

Перший поїзд їде що понеділка, другий з винятком понеділка, в'їждий кожної днини.

ПРИХОДЯТЬ ДО Чернівців

з Відня, Львова, Свинтина, Неполоківців.	1128	320	757	811	610
з Бурдуженів, Іцкан, Гатин, Гадікфальви, Гайбоки	—	809	1212	350	1000
з Новоселиці, Воля, Садагури.	—	1113	950	—	—

до Гайбоки

з Межабродів, Бергомету, Сторожинця, Карачева	635	1037	800	—	—
---	-----	------	-----	---	---

Перший поїзд їде на шляху Бергомет Карачів тільки в понеділок; другий поїзд на шляху Бергомет-Межаброди тільки від 1. липня до 31. вересня що понеділок і четверга; третій поїзд їде в понеділок.

до Гадікфальви

з Радівців	542	855	115	550	747
----------------------	-----	-----	-----	-----	-----

до Гатин

з Кімполонгу, Вами, Турігумора, Качика	1258	625	—	—	—
--	------	-----	---	---	---

до Іцкан

з Сучави	442	842	130	630	837
--------------------	-----	-----	-----	-----	-----

до Вами

з Рус-Молдаванів	842	1259	204	322	545	905
----------------------------	-----	------	-----	-----	-----	-----

Поїзди ходять від часу до часу. Розвідатись можна на станицях Вами, Драгоші і обох Молдаванів.

до Карачева

з Чудина н. С.	555	555	—	—	—
------------------------	-----	-----	---	---	---

Перший поїзд їде що понеділка, другий з винятком понеділка.

□ поїзди пошійні; * поїзди особові; без знаку поїзди мішні. Час середно-європейський їде о 46 минут пізніше від чернівецького часу; вічний час рахує ся від 6 год. вечером до 5 год. 59 мин. рано і зазначає ся підчеркненим хвинутом.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовського.

За редакцію відповідає Осип Маковей.

ЧАСОПИСЬ
для
руських родин.
Виходить щодня
крім днів по
недільх і святах.

БУКОВИНА

Редакция і адміністрація в Чернівцях уз. Петровича ч. 2.
Передплата
10 зр.

Четвертий шульбок — тринадцятий сніп, шість днів панщини!

(Аграрний страйк в Угорщині)

Угорські (венгерські) мужики були перші, що зробили страйк. Зачало ся се ще торік в повіті Альфельд. В тім повіті належать майже всі лани до панів, а мужики мають так мало землі, що з неї ніяк вижити не можуть. На хліб свій мусять люди заробляти на панських ланах. Пани та їх посесори платили робітникам дуже мало, тож не диво, що нарід терпів страйку нужду. Прийшли до Альфельда соціалісти і люди збунтували, щоб не йшли на роботу. Люди збирались, радили, радили, і вважали домагати ся більшої плати. Се добре було, що они домагали ся справедливійшої надгороди за свою працю; не добре було лиш те, що они взяли ся до бірки. Коли пани не хотіли більше платити, то ті робітники нападали на двори і хотіли силою добити ся свого. Як пани спровадили собі робітників з дальших сторін, то страйкуючі робітники заступали їм дорогу і не пускали на роботу. Очевидно, що шандарі хотіли зробити лад і деяких головних проводирів страйку позамикали до арешту. Тоді люди стали відбивати своїх товаришів. Кінець з того був такий, що жандарми не одного застрілили, не один до тепер ще сидить в криміналі за те, що робив бунт, а люди не добили ся більшої плати і долі своєї не поправили.

Сего року взяли ся робітники на ліпший спосіб. Сего року не лиш в повіті

Альфельд страйкують люди. До страйку прилучило ся кільканадцять повітів, і через те панами ще тяжше дістати робітника. Пан не може спровадити собі людей з другого повіта бо і там страйкують. Як який пан не хоче пристати на се, що жадають его робітники, мусять спроваджувати собі людей з дуже далеких сторін, що его коштує ще більше, як се, що жадають страйкуючі. Навіть і правительство угорське (регірунок) прийшло панами на поміч, і вишукє і збирає в далеких сторонах робітників та перевозить їх до тих панів, де робітники не хочуть робити. Як би ще було мало, обіцяло міністерство післати панами військо на роботу, а навіть і арештантів.

По селах стоять жандарми і військо, та не дають людям змовляти ся. Як лиш люди зійдуть ся де на нараду, то їх сейчас розганяють. В кількох місцях трафіло ся таке, що люди не хотіли розійти ся, то їх кололи багнетами і стріляли, так, що не один погіб на місці а другі лежать в шпиталях і там дожидають свого кінця.

В деяких селах ті робітники що змовили ся не робити (страйкувати), хотіли зразу не випустити чужих робітників на поле і відганяли від роботи. Жандарми і військо знов стануло проти „бунтаторів“ а в обороні тих чужих робітників, і знов не один зі страйкуючих лишив ся на пляцу покалічений, або й цілком розпрацьав ся з житем.

Але ні жандарми, ні військо, ні чужі робітники з далеких сторін панами не багато помогли. Де робітники тримали ся спокійно, не могли їм нічо вдіяти ні жандарми, ні військо; а силувати до роботи не

можна нікого. Чужих робітників було ще за мало, щоб ними мож було покінчити жнива. Міністерство врахувало, що пани потребують більше як стовісімдесять і один тисяч робітників, а до роботи ставало лиш стовісімдесять і сім тисяч. Бракувало чотирнадцять тисяч і пів сотки. До того ще всі робітники, котрих спровадили з далеких сторін, не уміють так добре робити, та роблять дуже поволі.

Коли страйкуючі тримали ся купи і не вступали ся, зміркували деякі пани, що нема ніякої ради, як ввозити робітникам їх волю, а ні, то пропадуть жнива. До тепер не один пан помирился вже з робітниками.

В повіті Бач-Мадараш працювало у кількох панів 300 робітників. Они діставали тринадцятий сніп і кожний з них мусяв ще робити 80 днів за дурно — так як за панщини — і мусяли робити 17 годин на день. Тепер они зробили страйк і пани мусяли згодити ся на їх жадання. Тепер дістануть они шестий сніп, 80 днів панщини не будуть більше робити, як 12 годин на день, то є о 5 годин менше, як перед тим. Ті робітники, що роблять за гроші, діставали перед страйком 50 кр. а найбільше 70 кр. за день роботи, тепер дістануть півтора зр. (півтора лева).

Як обрахуємо, що тих 300 робітників зискали через страйк, покаже ся, що они дістануть о три тисячі гульденів більше як до тепер, будуть о п'ять годин денно менше працювати і не будуть вже робити кожний по 80 днів панщини. З кукуру-

Буковинська Русь.

Культурно історичний образок.

Написав

др. Ст. Смоль-Стоцький.

(Дальше.)

До причин, задля котрих народне шкільництво на Буковині так довго не могло підняти ся, треба ще залічити недостаток учителів і дуже низьке їх образованє. Учителство буковинське складало ся з найпрікізійших елементів. Образованє его не походило із добре уряджених семінарій учительських, бо таких тоді не було; учителі були понайбільше самоуки, що покінчили або і некінчили трикласові тривіальні школи, котрі підтак ставали помічниками учителів і далі помагали собі, як могли. Кандидатів учительських приспособляли собі самі учителі, котрим за їх труд було обіцяне винагнєнє на учителя окружного або прийняте до школи взерикальної (Янович, Каятемир). Так сказано пр. в розпор. з дня 3-го червня 1791-го р. „In Gemässheit einer hohen Gubernial-Verordnung vom 5. Februar d. J. Z. 2412 wird jeder Lehrer befehligt, einen seiner Lehrlinge, sowohl in den Gegenständen als in den Lehrvortheilen so auszubilden, dass derselbe seiner Zeit dessen Stellvertreter

werden könne“.¹⁾ Що йно 1811-го р. вишло розпорядженє, щоб кандидати учительські робили в окружній школі іспит із предметів всіх трох класів тривіальної школи і аж по таким іспиті діставали при більшій школі місце помічника, а відтак вже могли стати і учителями при головній або тривіальній школі. З того бачимо, що у тодішніх учителів не дуже багато було знань і відомостей.

Новий поступ видко що йно 1838-го р. в котрім було постановлено, що при вірцевих головних школах має бути отворений 6-місячний курс педагогічний для учителів головних.²⁾ Р. 1848 заведено сходини учителів — Schul-Lehrer-Versammlungen, щоб учителі мали спосібність досвідити свої що до методи навчуваня посполу обговорити і їх потім вихисувати. З тим робом (1848) звязане ще: розпорядженє, що четверту класу школи головної відділено і зроблено з неї низшу школу реальну. Далі і вимоги до прийняти на препаранду стали більші і сам курс розтягнуто на один рік.³⁾ Р. 1848-го заведено також Präparandencurs für gr. nicht unire, а 1853 реорганізовано той курс а також і röm. kath. Präparand für Lehrer в Чернівцях, котра зістала заперта 1866-го р. Православну препаранду замінено аж 1871-го р., бо тоді засновано

теперішню учительську семінарію. Учителівських сил на Буковині є тепер 710, з того 608 таких, що мають кваліфікацію.

Так помалу збирали ся і образували ся сили краю, щоб класти підвалини до досягненя найвищих цілей людскости — культури і цивілізації. На тім самім, як дуже звільна поветавє і образує ся верства учителів на Буковині, можемо бачити, як звільна взагалі двигає ся і поступавє нарід в культурі.

VI. Наука в школах народних.

(Завданє школи після politische Schulverfassung — Віроісповідний характер школи, — „Рускі“ книжки, — „Земський наук.“ — „Moskowitzsche Privatlehrer“.)

Тодішні приписи для шкіл народних, т. зв. politische Schulverfassung, ставляли для шкіл народних таку задачу: „подавати має їм учеників лише такі поняття, які не перешкаджали б їм в їх роботі, і обмежили цілу їх систему мисленя на виновненє моральних їх обовязків, як також домових і громадських повинностей.“ Із тих приписів можемо вже осудити, що могла подавати ученикам тодішній школа. Ціла її увага була звернена на релігійно-уморальний бік; друга не менше важна її задача була: як найбільше плекати і ширити німьску мову. Народні мови дуже мало або зовсім тами не уважали ся.

¹⁾ Lagler: Die Volksschule in Kotzmann. 1880 стр. 14.

²⁾ Тамже 21.

³⁾ Тамже 36.

дзою ще робітники не погодили ся. Робітники хочуть дістати другий шульок, а пани дають лиш третій. Третій шульок дають вже деякі пани угорські (венгерські), а буковинський мужик робить ще за четвертий.

Робітники в пештеньській повіті, також добили ся свого. Кожний робітник робив до тепер 9 днів панщини. Тепер скасували ту панщину. За звезене збіжа до панської стодоли платили пани по одному крайцарови від снопа; тепер дістануть робітники по три крайцари від снопа! Лабуз, мусіли робітники звозити до тепер безплатно і власними возами, тепер звозять возами панськими. Робітники знекали тільки, що їх зарібок є тепер три рази більший, як був перед страйком!

В громаді Тапфо-Бічке, робітники також зажадали від пана, щоби підвищив їм платню, щоби день праці скоротив на 12 годин, та щоби скасував кілька днів безплатної панщини. Пан не хотів на се пристати. Коли робітники застрайкували, пан спровадив собі чужих робітників. Коли ті чужі робітники прийшли в село і довідали ся, що пан їх спровадив для того, що его власні робітники страйкують, сказали, що они не підуть против своїх товаришів. Панови не хотіли робити за жадні гроші і вернули домі! Коли так славно поступили собі ті привезені робітники, мусів пан пристати на все те, що ждали его робітники.

Також в многих інших селах згодили ся пани і посесори на жадання робітників.

До того страйку приступили угорські робітники добре змовлені і не без гроша. Між робітниками є деякі такі бідні, що як би в жнива не заробив нічо, умерли з голоду. Голод то страшний пан! Его кождий мусить слухати. Коли він дивить ся на жінку і діти, як они гинуть з голоду, тогди він не може страйкувати; сарака мусить іти до роботи хочби і за найменшу заплату. Щоби такі найбідніші не поували спра-

ви всім робітникам і не ішли на роботу тогди, коли другі страйкують, треба дати їм їсти через цілий той час, як довго триває страйк, як довго пан не згодить ся на те, чого робітники домагають ся. Щоби в час страйку таких бідаків запомагати, зібрали ся угорські робітники в товариство (компанію) і власну касу. Таких товариств (компаній) робітничих є в трох лиш повітах аж 71. До них вписало ся сто тисяч робітників. Кожний з них платить до каси лиш 5 кр. місячно, а з того річно збирає ся шістдесят тисячів зр. (левів). Тими гріними запомагають ся робітники тогди, коли нема роботи, або коли є страйк. Не диво, що они поліпшують свою долю!

Наші мужики купи не тримають ся, лиш один перед другим забігає, щоби хоч за меншу заплату захопити роботу другому з перед носа. Не диво, що мусимо нарікати на четвертий шульок і тринадцятий сніп. Не диво, що додають нам по шість днів панщини! Але на тім ще не кінець! Як не опам'ятаємо ся, як не підемо за приміром других, тогди ще буде гірше. Зійдемо на десятій шульок і двадцятий сніп. Не шість днів панщини докинуть нам, а 50 або й ще більше.

Перегляд політичний.

Німечкі опозиціоністи против чеського розпорядження язикового агітують тепер, щоби німецькі громади в Чехії і Моравії відказали ся від співдіяння в адміністрації держави. Тим способом хотять по закриттю ради державної викликати нову обструкцію в машині державної адміністрації і виробити клопотів правительству. Свою агітацію опирають на правних підставах, так як ординація громадська накладає на громади обов'язок підпомагати в адміністрації публічній лиш о стільки, о скільки приписують се загальні устави. Загальні устави приписують, що громадам можуть тільки державні або краєві закони накласти такий обов'язок, а тимчасом громади сповняли справи порученого круга діла на підставі розпоряджень адміністраційних властей.

На тій підставі хотять німецькі громади в Чехах і Моравії застановити передовсім обов'язок вибирання безпосередніх податків, бо до того не змушує їх жадна устава, ані державна, ані краєва. Так само хотять скинути з себе обов'язок доручування рескриптів і оречень політичних властей. Тільки судові писма громади обов'язані доручувати особним патентом імперським. В справах військових обов'язані начальники громад оголосити публічно день асентурунку. Більше не обов'язана громада до жадних тягарів, що до бранки і покликання резерви або запасової резерви. Що до військових так є обов'язаний уряд громадський разом з делегатом староства означити єї висоту і оголосити відтак листу всіх обов'язаних до плачення такса, але стагати ті такса громада не має жадного обов'язку. В справах промислових хотять також держати ся стисло установ промислових новель, що до прав і обов'язків громад і занехати всі тягари, які сповняють громади на підставі розпоряджень адміністраційних властей.

Загальна відмова, що до виконування порученого круга діла має настати дня 16-го липня. Агітація в тій цілі веде ся на широку скалю. Кожда громада на писмі має донести староству, що застановляє співдіяння в справах публічної адміністрації, до котрих не є зобов'язана уставою, а коли би староство вказало начальнику, або громаду до відвічальности, повинна зложити відклик до намісництва а дальше до міністерства внутрішніх справ а нарешті може внести жалобу до адміністраційного трибуналу.

Угорщина має новий клоніт. Крім страйку робітників пільних в 12 чисто-мадарських комітатах виступає на нв і питання національне. Під кінець червня зібрали ся в Пешті делегати Румунів, Сербів і Словаків на спільну нараду, щоби застановити ся над невідрадним положенням мадарських народів в Угорщині. Порушено питання висилки нової громадної депутації до цесаря і вручення монархови пропамитного писма. Крім того підготовлено конгрес на осінь, котрий би мав унімітись о федеративний перестрій Угорщини. Русини угорські відай не солідаризують ся з сею акцією.

Ірландія не приваля, як звично, участи в ювілейних торжествах королеви Вікторії. В парламенті они демонстративно відтигнули ся від привітної адреси на імя королеви, а посол Редмонд зробив натомість таке внесення: Уважаємо своїм довгом представити вашій величності, що за час вашого 60-літнього панювання всі колонії Великої Англії одержали самостійні правительства і що добробит і задоволене розвинули ся

Іх лише о стільки терпіли по школах, о скільки вони були помічні для науки німецької мови. Се сказано виразно в розпорядженнях властей лікільних. І так в куренді з дня 5-го січня 1824 стоїть: „Die Schulfugend ist zur Erlernung der polnischen oder moldauischen Sprache anzuhalten, je nachdem die Mehrzahl der Schüler polnische oder moldauische Kinder seien, da die Muttersprache als Grund zur Erlernung der deutschen Sprache anzusehen ist,“ а ще виразніше говорить ся про се в иньшій куренді з того самого року: „Dass die Lehrer nur insoferne sich der moldauischen oder polnischen Sprache bedienen sollen, als solche zur Erklärung des Vortrages notwendig sei, damit derselbe von den Schülern verstanden werde; sonst sollen sich die Lehrer der deutschen Sprache bedienen.“ Коли ми зважимо, що були се приписи для Буковини, то зараз впаде нам в очи, що руска мова на Буковині була цілком упосліджена, про ню навіть не згадує ся. Вже є. Енценберґ зробив такий початок, тай так діяло ся і пізніше, коли ніби то вже і знали, що є Русини на Буковині, але задля иньших причин старали ся їх сшинути в духовім розвитку. Коли для буковинських шкіл приписувало ся польську мову — від р. 1817-го навіть обов'язково, то несправедливе своє поступоване з мовою рускою оправдує наведена вище куренда тим, „weil es keine in der ruthenischen Sprache abgefasste Bücher gibt, die als Lehrbücher vorgeschrieben wären.“ Тимчасом вже 1816-го р. по явив ся в Будині Буквар уложений, і то мабуть

з поручення правительства. Могильницьким, отже була книжка, але завести єї на Буковині не хотіла лат. консисторія очевидно задля знаних польонізаційних замірів: з другого боку не мала гота книжка, як і взагалі всі книжки, видавані тогди Русинами галицкими, приступу на Буковину, бо на перешкоді стояла віра, а віра в тих часах опановувала виховане, котре наскрізь було конфесійне. Довазом на се нехай послужить розпоряджене лат. консисторії з дня 27-го липня 1820-го р., в котрім упоминає учитель, уважати як найострішше на те, аби молодіж шкільна після принципів der politischen Schulverfassung § 6 уст. 7. п'ять разів до року сповідала ся, підчас служби Божої з книжок співала і т. д. Р. 1830-го було приказано остро уважати на те, аби діти католицькі не мешкали і не харчували ся в родинах некатолічних. Р. 1839-го було приказано, аби діти що дня ходили до костела на службу Божу і т. д. Але задля конфесійного характеру тогдишнього виховання Буковина була також зв'язана і з православним світом Австрії а осередком православ'я був Карловець. Якої се ваги було для буковинських Русинів, пізнаємо зараз, скоро розглянемо ся в учебниках шкільних.

Вже новіше сказано, що наука релігій займала попри науку німецької мови перше місце. Підручники до сеї науки, т. є. катехизми, дістала Буковина на підставі рішення Карловецького синоду з р. 1774 і 1776; а що Карловець є осередком австрійських Сербів, то очевидно, сей ка-

техизм був словеносербським, мова в ній сербська.

Ось заголовок сего учебника: Катихісєс малый или Сокращенное православное исповѣданіе во употребленіе славено-сербскія юности. сочинено от неунітскаго епископскаго въ Карловцѣ 1774. лѣта держаннаго євнода потвержденіе, и нынѣ паче єс дозволенієм архієпископа и митрополита Карловачкаго напечатанно. Въ Вѣнѣ. При Г. Стеф. от Новаковичъ В. Славенно-сербской Валахійской и восточныхъ языковъ привилег. типографіи 1793. Маю оден примірник то-го катехизма, що 1820 р. був в руках єваницника Івана Турецкого.

Декий поступ виявляє ся в другім виданю сего катехизму, друкованого вже в Чернівцях разом в трох мовах: в німецькій, волоській і нашій церковній мові. Ось Словянський заголовок сеї книги: Катихісєс малый или сокращенное православное и сповѣданіе греческаго закона соборной и апостольской церкви восточной, во употребленіе неунітскія, славенно-молдавскія и молдавскія юности, иже от святаго неунітскаго епископскаго Синода въ Карловцѣ 1774. лѣта потвержденъ, Нынѣже єс дозволеніємъ высочайшій губерніалній дескретъ от 17. септември 1802. года Нро 27111. стараніємъ консисторіи к. к. Буковины и справленъ, и на земскій языкъ преведенъ, и в ново печати преданъ, в Типографіи Петра Ескада в Черновцахъ 1804. лѣта. Цікава річ, що в нібито руским тексті єго

уюди. Тільки одна Ірландія становить сумний виняток, бо она безнастанно терпить голод та убожество і зменшаєся населення. Підчас вашого пановання в Ірландії відобрали їй конституційну свободу, надали їй віце-короля, котрий рядить нею як диктатор. Ірландські політичні переступники карають ся по вазницях а в наслідок того всего панує в Ірландії нужда і глухе подражнене. Положене Ірландії змінити ся на інше тільки в тій випадку, коли нададуть їй самостійне правительство.⁴ Палата, розуміє ся, відкинула се внесенє а Ірландії дали вираз своему невдоволенню різними демонстраціями підчас ювілейного обходу. Про ті демонстрації ми доносили в телеграмах.

Нещасте на залізниці.

З Падик надійшли даліші вісті: Окрім пасажирів третьої класи, що виїхали ціло з катастрофи завдяки кондукторови Винницькому, котрий в останній хвили мав стільки притомности духа, що відчепив задні п'ять вагонів, уратували ся з між пасажирів другої класи ті особи, що ми їх подали вчора.

Ми постарали ся о автентичні вісті з місця нещастя і одержали сьогодні з рана таку телеграму: „Про погибших, пропавших і ранених довідуємо ся з урядового жерела, що найшли умерлих: вдовину по полковнику Емілію Одольську з Станіславова, машиністу Цайгера, старшого кондуктора Зембіцького, поштового кондуктора Влощинського, поштового слугу Дякова і кунця Адольфа Магера. Не відшайдено до вчора в полудне: полкового лікаря Франца Цайлера, залізничного слугу Крейчого, поштового контролера Рудницького і одну паню зі Станіславова. Тяжко ранені: поштовий офіціал Емунд Гнедінгер і кондуктор Яків Шаліх. Легко ранені: сюрсар Андрій Добосевич, Шасний Левенштайн, Двоїра Ліхтін, Бронислава Темницька, надпоручник жандармерії Зенон Шольгінея і його жінка, Станіслава Бороновська, Елена Котович, Самуїл Шварц, Геріко Мілер і Леонід Думанев“. Завдяки відвазі кондуктора III. класи Винницького, котрий з параженом власного життя відчепив вагони третьої класи і так занобіг тому, щоб і ті вагони не впади у воду, вратували ся з нещастя подорожні третьої класи. Головна вина за те нещасте спадає на майстра шляху, котрий після залізничних принципів має шлях контролювати докладно, а очевидно коли грозить яке нещасте в наслідок зливи і повені, повинен своєю старанністю подвоїти. Довідуємо

ють „славено-иллирическа“ супроти німецького „slavisch“ а волоського „славєни“; п'яве і то, що правительтво вимагало від консисторій перекладу сего катехизму „in die Landessprache.“ а консисторія дє Русинам катехизм в мові церковній.¹) На самім кінці сего катехизму на стр. 319 читаємо вже лиш по волоськи такє: „Ачєст деизноавъ тїпарит катехисѣ сау тїамъ-чїт ши сау дїарєсит прин Стефан Аотанасєвичи итїюд славєнєск ши молдованєск Канїлет ал конїєсторїумуауї к. к. Буковинїї — отже Аотанасєвич, перший слованський і волоський канцелярет консисторії переклав сєй катехизм на волоське, а сєрбізми першого виданя заступив церковнословенщиною.

(Далше буде).

ся також, що після залізничної устави урядники руху мають обовязок, підчас зливи і хмароломів не пустити поїзд з місця, отже в сїм випадку повинен був урядник руху в Коломиї здержати поїзд в Коломиї. Строге слїдство, яке вже заряджено, викаже певно, хто провинив ся в сїм випадку і так неосторожно обійшов ся з житєм подорожних.

Сьогодні привезли до Чернівців погибшу вдову по станіславівським полковнику Емілію Одольську і похоронено серед великого натовпу людей.

Додатково телеграфують нам, що тяжко ранений поштовий офіціал Гнедінгер вже помер в шпиталі.

На місце нещастя виїхали були по два ратушкові потяги зі Станіславова і з Коломиї і один з Чернівців. Зїхала також судова комісія. Намісник Галичини князь Санґушко також прибув там а з Перемишля доносять, що архієпископ Фердинанд виїхав звідтам курерським потягом до Коломиї. — Міст де стала ся страшна пригода був довгий на півосьма метра, опертий на сильних двох підмурованях. Але напір води був величезний, бо через хмаролом, що навістив сєй ночи тамошні околиці, піднесла ся булавода на шість метрів в гору. Подорожні вчорашніх поїздів мусїли пересїдати ся разом з річами через провізоричну кладку на мості, а особові поїзди ходили тільки до Коломиї і до Коршова. Від нинї мають вже всї поїзди ходити правильно.

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 29. червня 1897.

Важне для родичів! Пригадуємо ще раз, що в низшій гімназії в Чернівцях відбудуть ся приватні іспити за 2 курсе теперішнього шкільного року дня 13. і 14. липня. Найдалше до полудня 13. липня треба вказати ся потвердженням оплат чесного і іспитової такси (12 зр.) Іспити зачнуть ся 13. липня о год. 8. рано. — Виїси до приватя до першої рускої класи на слїдуючий рік шкільний відбудуть ся на днях 15. 16. і 17. липня межі 8. а 10. год. перед полуднем в селї релїгії. Родичі або їх заступники мають привезти учеників зі собою, предложити метрику і послїднє свїдѣнство шкільне та зложити висновою 3 зр. 60 кр. Іспити вступні відбудуть ся в згаданих днях, писемненї від 10. до 1. год. перед полуднем, устні від 3. до 6. години по полудни. Ввелд іспиту оповістять зараз по 6 год. кожного дня. Близші услїва прийнятя будуть оповішені на чорній таблиці. Родичів упрашає ся, щобі підчас іспитів не перебували в заведеню. Для публичних учеників сєй гімназії кінчить ся курсе дня 15. липня розданєм свїдѣнств.

Ряси і кознаки дістануть судії і адвокати з початком 1898 року, коли впровадять нову процедуру цивільну. Ряси будуть чорні з синими вилогами а кознаки також чорні.

Новий закон про заробковий податок накладає новий податок на всїх, що мають занате з котрого пливє для них заробок. Сей закон робить богато винятків що до тих, котрі вже на иньшій підставі оподатковані. І так між иньшим увільняє від державного податку всї урядники і слуги чи то державні, чи приватні а упрі сїлським господарстві не підлягають тому податкови такі побічні заробітки, що не приносять річно більше як 50 зр. доходу.

З рук до рук. Як лихварі-жиди подають собі темного мужика з рук до рук, щобі вислати з него послїдню каплю крові, показує такий випадок. Один господар коло Перемишля позичив у Маєра Шторха, кунця в Перемишля 50 зр. щобі докупити коня, але дістав від жидів тільки готівкою 38 зр., бо Шторх відтрутив собі проценту за півроку з гори 12 зр. а то: 7 зр. проценту а 5 зр. за „вигоду“, що позичив. По півроку не міг довжник заплатити всего довгу, бо мусїв заспокоїти ще давнійшого віртеля Лейбу Зоненштраля, властителя філь-

варку в своїм селї, котрому винен був 40 зр. Услужний Шторх позичив господареві других 50 зр. і казав написати собі один вексель на 100 зр., платний за півроку. Але довжник знов не виплатив цілих 50 зр., тільки відтрутив собі 14 зр. проценту за півроку з гори, 10 зр. за „вигоду“ і виплатив готівкою тільки 26 зр. Надто дістав жид від довжника 5 цїган за 40 кр., гуску за 1 зр. 20 кр. і курку за 80 кр. — все те за „вигоду“. Минув піврік і обдурений господар знов не мав чим заплатити лихварєско-го довгу. Шторх зробив ему знов „вигоду“. Ого порадив взяти позичку у Зоненштраля на 200 зр. У нотаря підписали скрипт довжний а в дома Зоненталь відтягнув собі на заспокоєне часті свого довгу 23 зр. а Шторх взяв 100 зр. яко заплату довгу, 20 зр. за процент за рік (на котрий вже стягнув раз з гори 26 зр.), 20 зр. „за вигоду“, 10 зр. за кошта подорожі і 10 зр. за кошта скринту, та ще казав заплатити бланкет вексельовий за 20 кр. і почастунок за 28 кр. — і з 200 зр. виплатили темному мужикови 6 зр. 52 кр. готівкою. Отже за рік за взятих разом 70 зр. 52 кр. зробив ся мужик винен 200 зр. і був ще вдячний жидови за „вигоду“. Зоненталь зайнтабулював ся на посїлість мужика та перепровадив екзекуцію і ліценцію. Господарство ліценитували за 656 зр. а его набув той самий купець Маєр Шторх з Перемишля. Мужик пішов з горбамі разом з жінкою і чотирма дітьми, а жид тепер має де вислати свою жидівку і бахурів „на сьвіже повітре“. В тій справі веде ся тепер слїдство і чей суд не допустить до такого розбою.

Запомогове Товариство для убогих учеників низшої гімназії в Чернівцях відбуло свої збори дня 20. червня і вибрало на голову товариства директора Вікентія Фаветмана, на заступника голову радника краєвого правительства Вільгельма Помпе, на писаря і скарбника проф. Йосифа Бігнера. До видїлу увійшли дві панї, що заступили ся коло товариства збиранєм складок і притяганєм членів. Товариство зібрало до тепер суму 1724 корон 36 сотників по часті з добровільних жертв, по часті з вкладок членів. Видатків було 127-68 корон а майже цілу решту 1561-48 корон вложено до буковинської ощадниці, щобі наріз з нагоди ювілею цїсарєского установити стипендію. Надто розпоряджає товариство бібліотекою шкільних книжок для убогих учеників з 203 томів, а котрих було розжичених між учениками 128 книжок. Вкладка не велика, бо тільки 2 корони на рік, тож улекшений кождому приступ до того гуманїтарного товариства. Желаето ему як найліпшого розвою, а що при низшій гімназії прилучені і рускі паралельні класи, і наші ученики будуть могли також користати з добродїйств того товариства то заохочуємо земляків підперати по силам високую цілю молодого, запомогового товариства.

Чернівський процес за вибори в Станіславові закінчив ся тим, що судії присяжні заперечили вину обжалованих і трибунал увільнив всїх 25 „бунтівників“. Увільнені Чернівці розілакали ся з радости і жалю і дякували присяжним судям та оборонцям, цілуючи їх по руках. Крім одного убитого, є кількох ранених, що до кінця життя будуть носили на собі слїди сумної події в Чернівцї; они були і обжаловані та пересїдали три місяці у слїдчій вазницї, стратили весну і перейшли всї муки судової розправи. Тож легко зрозуміти їх радість з увільняючого вироку.

Руси зійшло ся і зїхало ся на коєнє розправи видимо-невидимо. Явили ся в сали також майже всї юристи не-Русини. Через цілий час розправи председатель-радник Тургельтавб держав ся з знаменитим тактом. По розправі удали ся обжаловані з родинами перед господу оборонців. Тут в імени їх виступив з подякою Йосиф Гурик, а в імени оборонців відповідав др. Олесницький. Відтак Русини місцеві і приїзди заїмпролізували в честь оборонців комерс. По поважній часті комерсу наступила часть весела з незрівняними рансодіями д-рів Олесницького і Чайковського; в проміжї йшли цієї кругові, а по часті імпровізовані...

¹ Повторило ся тут те саме, що було в Галичинї. Порівняй мою розправу „Нова руска Школа“ з випуску І-їх „Рускої Школи“ (Чернівці 1888) стр. 3. Як мало відповідав той „земський язык“ потребам, бачимо із записки на окладній примірника сего катехизму, що є в моїх руках, де незвідний автор вимислив собі, що Бог сотворив кождого дни, і притім пр. до слова „птици“ додає в скобках „птике“, уживає таких форм, як „розказу“ „назнав“, „благословєв“ і т. д.

Телеграми „Буковини“.

З дня 29-го червня 1897 року.

Атени. Турецькі війська заняли деякі місцевості на сході гір Аграфа, і через те відтяли би зовсім відворот Грекам в випадку, колиб хотіли наново робити якісь воєнні кроки.

Канеа. Прийшло до завзятої борби межі Софіятами а башибозжуками. Турки переступили кордон і се було причиною битви. Убито 12 Турків а 10 ранених. Які страти мали повстанці не знати. Турки вирушили були в силі 1200 людей на твердиню Канеа, віддалену о три години дороги від Кандії. Напад виконали почую, однак він не повів ся їм.

Пам'ятайте на Народний Дім
в Чернівцях!

В КОЖДІЙ РУСЬКІЙ ХАТІ І ШКОЛІ повинна знаходити ся Народописна карта українсько-руського народу,

визначена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просвіта“, а виконана в літографічній закладі Андрія Андрійчича у Львові.

Книгарська ціна карти, наклеєної вже на полотні, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просвіті“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте
чимскорше!

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень
у Львові в домі „Просвіти“ Ринок 10.

перше і одинокє руске товариство аскураційне, обезпечає будинки, скот, господарські знаряди, збіжжє в зерні і соломі, сіно в стогох і будинках против шкідливих вогнів за можливо найнижшою оплатою.

Дністер розпочав п'ятий рік своєї діяльності. Фонди „Дністра“ після закінчення рахункових з днем 31-го грудня 1896 виносять: фонд основний 50,000 зр., фонд резервовий 54731 зр. 04 кр., резерва премій 34737 зр. 03 кр., разом 139468 зр. 07 кр.

Шкоди ліквідують ся і виплачую ся сейчас по пожежі. В 4-х літах виплатив „Дністер“ 1176 відшкодовань в сумі 309.147 зр. 69 кр.

На жите можна обезпечити ся через „Дністер“, після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкористливіші умови і видає поліси і квити в руській мові.

Зголошення о ухвалені агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

ДРУКАРНЯ „РУСКОЇ РАДИ“ в Чернівцях.

Перша на Буковині

РУСКА ДРУКАРНЯ в Народнім Домі

при улиці Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські в мовах руській, польській і німецькій.

ДОБІР БУКВ ВЕЛИКИЙ.

Роботи виконує ся скоро, солідно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї руської друкарні!

Хто хоче мати добру і дешеву МАШИНУ до ШИТЯ,

най-удасть ся до мене, то певно не пожалує. Нові продаю дешевше як вусюди, а употреблені, ще добре удержані почавши від 20 зр. і то за готові гроші і на викидат. Хто купить у мене нову чи стару машину, за репарацию не потребує журити ся, бо я роблю тую безплатно через цілий рік.

Русини, удавайте ся до мене, бо я також Русин і обслужу Вас по братньому

З поважаннем

В. Даниленч.

машинист у броварі Штайнера в Чернівцях, при уз. залізничній (Bahnhofstrasse) ч. 26.

Для панів учителів!
INSPECTIONSBERICHT,
Jahresausweis
і Шкільні повідомлення
(Schulnachrichten)
є на складі
в друкарні „Руської Ради.“
Просимо о замовлення.

ПОЇЗДИ ЗЕЛІЗНИЦЬ

від дня 1-го мая 1897 після часу середно-європейского.

ВІДХОДЯТЬ З **Чернівців**

ПРИХОДЯТЬ ДО **Чернівців**

до Неполоківців, Святина, Львова, Відня	819	854	1232	404	1025
до Гайбоки, Гадінфальви, Гатни, Іцкан і Бурдуженів	1148	351	832	—	635
до Садагури, Бояна, Новоселів	645	430	—	—	—

З **Глібоки**

до Карачева, Сторожини, Бергомету, Межибродів	814	535	—	—	—
---	-----	-----	---	---	---

Перший поїзд їде на шляху Бергомет, Межиброди від 1-го марта до 3-го вересня що п'ятірка і п'ятниця.

З **Гадінфальви**

до Радивів	610	1003	228	612	805
----------------------	-----	------	-----	-----	-----

З **Гатни**

до Качики, Гурагумори, Вами і Кімполонгу	1010	201	—	—	—
--	------	-----	---	---	---

З **Іцкан**

до Сучави	327	630	1009	216	718
---------------------	-----	-----	------	-----	-----

З **Вами**

до Рус-Молдавиці	346	647	915	1132	250
----------------------------	-----	-----	-----	------	-----

Поїзди їдуть від часу до часу. Розвідати можна на стані Вама, Драгоша і обох Молдавиць.

З **Карачева**

до Чудина н. С.	854	1007	615	—	—
-------------------------	-----	------	-----	---	---

Перший поїзд їде що понеділка, другий з винятком понеділка, щодня кожної днини.

з Відня, Львова, Святина, Неполоківців	1128	320	757	811	610
з Бурдуженів, Іцкан, Гатни, Гадінфальви, Гайбоки	—	809	1212	350	1009
з Новоселів, Бояна, Садагури	—	1113	950	—	—

ДО **Глібоки**

з Межибродів, Бергомету, Сторожини, Карачева	635	1037	800	—	—
--	-----	------	-----	---	---

Перший поїзд їде на шляху Бергомет Карачів тільки в понеділок; другий поїзд на шляху Бергомет-Межиброди тільки від 1. липня до 31. вересня що понеділок і четверга; третій поїзд не їде в понеділок.

ДО **Гадінфальви**

з Радивів	542	855	115	550	747
---------------------	-----	-----	-----	-----	-----

ДО **Гатни**

з Кімполонгу, Вами, Гурагумори, Качики	1258	625	—	—	—
--	------	-----	---	---	---

ДО **Іцкан**

з Сучави	442	842	130	630	837
--------------------	-----	-----	-----	-----	-----

ДО **Вами**

з Рус-Молдавиці	842	1259	204	322	545	905
---------------------------	-----	------	-----	-----	-----	-----

Поїзди їдуть від часу до часу. Розвідати можна на стані Вама, Драгоша і обох Молдавиць.

ДО **Карачева**

з Чудина н. С.	555	555	—	—	—
------------------------	-----	-----	---	---	---

Перший поїзд їде що понеділка, другий з винятком понеділка.

□ поїзди поспішні; * поїзди особові; без знаку поїзди місцеві. Час середно-європейський їде о 46 хвилин швидше від чернівецького часу; нічний час рахує ся від 6 год. вечером до 3 год. 59 хви. рано і азиначує ся підчеркнутих хвилин.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Руської Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовського.

За редакцію відповідає Осип Мановей.

ЧАСОПИСЬ
для
„святих родичів“
Виходить щодня
крім днів по-
недільних і свят.

БУКОВИНА

Редакція і адмі-
ністрація в Чер-
нівцях ул. Пе-
тровича ч. 2.

Передплата
10 ар.

Аграрний соціалізм в Угорщині.

В двох статтях з 6. числа „Праці“ ми подали нашим читателям образ, як розріє ся різнорідний соціалізм в Угорщині і які користи узяв через послідній страйк. Тепер хочемо зібрати дальші причини того руху між угорськими селянами, та дальші наслідки его, що проявили ся в проектах до далекосяглих реформ. Ті відносини подібні дуже до наших буковинських і галицьких рілних відносин і тому можна з них взяти для себе не одну науку.

Угорський мужик має дуже мало землі, або живе як халушник тільки з праці своїх рук та своєї родини. Більшу часть землі становлять майорати панські (нероздільні добра дідичні) і посілости державні. Поки були заробітки, міг ще удержувати себе тяжким трудом зарібника. Але з часом підпала фірманка, бо залізнична сіть покрила густо цілі комітати Угорщини. Відпала також і більша часть заробків при великих господарствах, бо людекі руки заступили машини. При великих господарствах заступили оден паровий плуг десяти погоничів, одна молотільня сотки молотильників, одна живярка сотки жінок, і т. д. Навіть до кошеня трави, розтрасання і гребання сіна, ба навіть до управи кукурудзи придумали вже різні машини. Рільний робітник тратить заробок в літі, а на зиму вже цілком не має надії. В інших комітатах Угорщини є фабрики, де можуть люди заробити хоть стільки, щоби не згнули з голоду, але в полудневих комітатах, де тепер вибух страйк, нема і того. В го-

рах угорських проявила ся масова еміграція до Америки і тим способом зменшила ся нужда рільного робітника і дрібного господаря, бо ті сотки тисяч, що виваювали, зробили місце тим, що зістали в краю. В альфельдській комітаті нема ані фабрик, ані нема еміграції, а як всюди, так і тут рільного робітника виперли від господарства, зробили его непотрібним а великі господарства обияли пани у власний заряд і обраблюють їх машинами.

Се мусіло викликати соціалістичну агітацію межі рілними робітниками і ті сумні наслідки, до яких прийшло сих жнів. Правительство помогло панам поки-що транспортом робітників з дальших сторін, військом і жандармерією, але се не є жадна зарада, не зменшене лиха, лише побільшене его. Бо те населене, що того року страшило цілий заробок при жнивах, попаде через те в ще більшу нужду і стане тільки тягарем для держави.

Той невідрадий стан сільського населення в Угорщині розбирали вже дуже горячо в угорській радї державній при нагодї ухвалення бюджету для міністерства рілництва. Але з тих нарад не вийшло багато хісна. Завсїгди так буде, що люди, котрі не старають ся пізнати докладно справи і судять поверховно або мають в тім свій власний інтерес, видають такий рух в суспільности за штучний, викликаний агітаторами. Так було і в угорській радї державній. Та аж тепер отворили ся всім очі, що агітація без правдивої конечности не похала би цілої сільської людности до крайнього способу оборони своїх інтересів — до страйку.

Міністерство утворило тепер особну комісію, щоби розслідити справу альфельдського страйку і подати проект як тому лиху зарадити. Крім того ставлять і приватні люди, знавчі тамошних відносин, проекти, як би устроїти відношене мужика до пана на корисніших і тривкілих підвалинах. Одну таку раду подає Wiener Landwirtschaftliche Zeitung в статі автора, котрий виробив цілий, докладний план переведення проектованої реформи і вислав его до угорського міністерства рілництва.

Тільки знесення фідієкомісів і майоратів, — каже ся стаття, — колонізація державних посіlostей земських і розділ землі між сільське населене, що шукає праці, т. з. розпарцелюване великих посіlostей, якого домагають ся зі всіх сторін, могло би зарадити лиху, коли-б при тім помогло ся не лише заможнішим мужикам, але самим найбільшій зарібникам, що крім численної родини і маленької хатки часто не мають і пражини поли та не можуть нічим доробити ся, як тільки руками своїми і своєю родиною. Через те став би зарібник спосібнішим до розробку і був би задоволеним. Він подвоїв би свою працю і підійс би через те вартість землі і своєї праці при господарстві домашнім і рілним. Він привязав би ся до ріл, від котрої зависить его істноване і став би ужиточним громадянином.

Яким способом убогий зарібник має зачинати господарство на куснику призначеної для него землі, щоби добув користи зі своєї праці і заплатив чини за винаєм свого ґрунту? Се найважчайше питає, від котрого залежить полагожденє аграрного

Буковинська Русь.

Культурно історичний образ.

Написав

др. Ст. Смоль-Стопський.

(Даліше.)

Ба, не лиш катехизм дістали православні Русини буковинські із Карлівця, але і букварі і п.¹) В моїх руках є: „Букварь во оупотребленіє вноости славіно-сербского народа во оунгарскомъ кралевѣтвѣ принадлежащихъ ему предѣлахъ находящагося. Съ дозволеніємъ правительствующихъ. Цѣна безъ промѣта 4-кр. среб. Въ Будинѣ градѣ, печатанъ при кралевскомъ оуниверситетѣ писменъ славіно-сербскаго печатни. 1851.“ — Сей букварь дістав я від б. учителя при православної школі в Чернівцях п. Константиновича: очевидно, з него учили рускої мови на Буковині!

Через тоті зносини православних Буковинців з Сербією а тим самим і з Угорщиною по-

пали вони также на Лучшая граматика і его проповіді, бо і тоті книги подибують ся з часта на Буковині.

Р. 1848 заведено на Буковині руску читанку vom Volksschulaufscher Dobrzański in Przemyśl. Здаєть ся, що до науки рускої мови уживали ся тоді инші книжки в школах, що стояли під лат. консисторією, а знов инші в тих школах, що були під надзором православної консисторії. Чи уживано на Буковині букваря Йосифа Левинского, виданого 1844-го р., не знати.

При тій спосібности треба ще згадати про грубу книжку, що носить заголовок: Auszug aus der für Normal- und Hauptschulen vorgeschriebenen deutschen Sprachlehre in deutscher und wallachischer Sprache, enthaltend das Wichtigste der deutschen und wallachischen Sprache, dann die Uebereinstimmung oder Abweichung der letztern von der erstern. Zum Gebrauche derjenigen welche die deutsche oder wallachische Sprache zu erlernen Lust haben, nach den in der besagten deutschen Sprachlehre vorkommenden Paragraphen kurz und fasslich verfasst. Tschernowitz, gedruckt bey Petrus Eckhard k. k. Buchwiner Kreis-Buchdrucker. 1810. Книжка тоті має без передмови автора Антона де Маркі, що писав ся к. к. Kreis-Hauptschul-Direktor, 719 сторін. Се, можна-б сказати, перша волоська граматика. Рускої такої граматики для Німців ніхто не брав ся написати.

Перші сяк так рускі книжки дістали Русини вже в новійшій добі. Які вони були, се ехарактеризовано в Minoritätsvotum (Чернівці 1888); перші правдиво рускі книжки аж що йно в 90-их роках! Tanta molis erat ruthenam condere gentem!

Крім иніх публичних на Буковині, заснованих старанєм правительства, були ще і инші школи, які собі сам нарід засновували і утримували. Се були, думаю, прості дяківні, т. з. школи, в котрих дяки селські на церковних книгах, исалтарі і часослові, учили читати, де учили также церковного співу. Про тоті школи довідуєм ся принадовно депо. Так учитель Кірманської школи (від 1796—1800) Константин Кантемир сварижть ся перед инішньою властю на покутих „moskowitzische Lehrer“ в Суховірхові і каже, що в них багато учеників, через що Кірманська школа порожня! Видно, наш нарід любив школу, але своєю! Такий Privatlehrer згадує ся также (по р. 1800) в Катівдині, а 1809-го р. довідуєм ся про якогось „moskowitzischer Privatlehrer“ в Давидівцях, котрий учив там діти навіть за дозволом инішньої влади „da es doch besser sei, wenn die Kinder lieber etwas lernen, als gar nichts.“

В таких приватних дяківських школах учили также, здаєть ся, і волоської мови. В моїх руках є зошит з 1830-го р. „Наука руска и волоська“

¹) Lagler: Die Volksschule in Ketzman, 17.

²) В моїх руках є пр. книжка: Господа нашого спасителя Слово о вічності блаженств. За мздовое діто подражаніє и наклоніє прїятельскіє и Любителскіє ербекогъ елика мздови Лаво от Милотича. У царскогъ Граду Бечу 1821. — Тота книжка була в руках буковинського православного духовенства.

лиха. Відповідно на него є зміна господарської системи. До тепер панувала в Угорщині система централізації т. є. лучення менших посіlostей в одну велику, щоби на ній було легше господарити з помічю машин, при зменшенім персоналї адміністраційнім. Лихим наслідком тої системи треба зарадити через систему фермерських господарств. Одна ферма має бути так за велика, щоби сам господар при помочи своєї родини міг провадити на ній господарство. Через таку децентралізацію т. є. розділ великої посіlosti може і збільшити би ся кошта заряду, але їх вирівняли би шильність і праця робучої родини фермера, бо вони працювали би з тим почутем, що працюють на своїм і для себе.

І так треба би розділити великі лани і винаймати ті частини убогим, працьовитим і тверезим мужикам, що до тепер займали ся виключно або в більшій частині сільським господарством та жили з зарібків. Але головна річ в тім, аби фермерови передати цілком уряджене господарство з будинками, з живим і мертвим інвентарем а навіть зі збіжжєм на засів і з якимсь капіталом, потрібним на початок господарки. Тоді міг би він відразу загосподарувати ся на фермі, величини 15—20 а найбільше 25 моргів. Вартість урядження ферми мусів би фермер сплатити до якогось часу, і тим способом він був би примушений до ощадності. А щоби се було можливе, треба подати фермерови можливість, збувати як найкориснійше всі плоди зі свого господарства. В тім є користь системи фермерського господарства, що виходить на добро так політичкови (пахтяреви), як і властителям. Заряд цілого маєтку оснуйте головні шпихліри і старає ся о добрі комунікації. До тих шпихлірів відвозить фермер весь свій добуток в товарі, з поля і з огорода за звичайну торгову ціну. Тим заощадило би ся дрібному господареві коштове продаване на торгах, а він міг би сплатувати свої зобов'язання супротив властителя ґрунту просто сирими плодами своєї ферми. Заряд головних шпихлірів провадив би торговлю збіжжєм, товаром, набілом, яйцями і т. д. на велику скалю, або закладав би

млини, фабрики сира, консервів і н. та перерабляв би сам плоди, котрих би достарчали фермери. Ціле господарство по фермах, спосіб управи рілі, ґноєне і засів аж до хову товару, безрог і дрібної птиці стояло би під доглядом головного заряду. Заряд уважав би, щоби плідність землі піддержувати достаточним ґноєнем, достарчав би навозу з головних різниць і стайнів для годівлі, або закладав би фабрики штучного навозу.

Розуміє ся, що для переведення тої зміни системи господарської, для поділу і урядження фермерських господарств, як і для заложення головних шпихлірів і т. д. треба великих грошових видатків. До такої глибокої реформи народного господарства різного мусів би причинити ся передовсім держава. Она повинна би оснувати різнний банк, котрий би мав за задачу, перевести зміну системи господарської на державних і приватних великих посіlostях. Най ті грошові видатки і фінансові труднощі будуть хоті і як великі, то таки треба їх доконче дати. Удержане різного робітника в такому різнім краю, як Угорщина, є доконечною вимогою для его розвою. Полагоджене аграрного соціалізму і заведення ліпшої, користнійшої системи господарської мусить іти рука в руку, коли має здержатись небезпеченство, яке грозить угорській державі, та дати їй можливість до тривалого, господарського розвою.

Так пише угорський знавець тамошних різних відносин, а ми можемо его слова цілком приложити до наших буковинських відносин. І ми маємо бідного мужика, що з нужди утікає з краю за море, і у нас нема фабрик, нема тривалих зарібків. У нас так само використовують різного робітника дідачі і пахтярі, бо рук є за багато до роботи коло поля, і так само між нашим народом проявляє ся недоволене, ба крайня рознука. Але у нас є також свій буковинський, релігійний фонд православний, красивий, кількадесят мільоновий капітал в землі. Через дотеперішню фальшиву господарку він дає дуже малий процент від того капіталу, який ре-

презентує. Централістична господарка не приносить користі самому фондови, а ще менше різнному населенню краю. Ми вже не раз вказували на той єдиний спосіб, як би величезний маєток релігійного фонду ужити для добра краю, а без шкоди для фонду і радили розпарцелювати его, та віддати для управи мужикам. Але ситий голодного не знає. Рішаючі круги не хотять зайняти ся тим важним соціальним питанням, а чекають аж до того часу, коли будуть до того примушені силою подій.

Щоби і у нас не наступили такі сумні події, як в Угорщині, а до того оно мусить прийти силою konieczности наслідків, ми подали отсей розумний проект фахового чоловіка для перестороги і науки всіх, що мають очі, а не хотять видіти.

Волохи а церков.

1.

На Угорщині має відбутися конгрес угорських католиків. Т. пер на той конгрес відбувають ся вибори підпоручників. На ній не будуть розбирати справ догматичних, науки і образів, лише будуть радити над справами автономічно-адміністраційними, як піроісповідні школи католицькі, конґра, патронат і т. д. Конгрес складає ся з підпоручників духовних і світських. Світські люди на конгресі потрібні — як кажуть — ажидаватілому угорському правительству на те, щоби порушити сильний устрій католицької церкви. Чи се впаде ся правительству, залежить іменно від тих світських членів конгресу. Всі католицькі єпископи виступили єднано в обороні автономії своєї церкви — і вже правитель-ство угорське боїть ся злого успіху.

Лише три уніатські єпископи румунські під проводом архієпископа Мігалі ухвалили не відати нікого на сей конгрес і повідомити о тім примаса угорського, а в потребі і шесарі і пану. Однак додає, що коли конгрес углядити давню вже висказану бажання греко-католицької (уніатської) румунської церкви, то готові взяти участь в ній. Видно з того, що ті гр. кат. єпископи в Угорщині не так хотять відрати єднанисть і перекопати конгресови, як радше зробити угоду.

Відома річ, що в Угорщині багато уніатських Волохів; они мають і своїх єпископів і ми-

для розмови волоського и руского язика. Ежели кто си хоче дорозумѣти язика волоського, то най собі прочитає из пев язички...“ Учив ся з неї шпихліч (резем) руский Николай Бриндзан в Товтрах. Вона уложена на лад коменюша: по однім боїм стоить рускі речення, а по другій те саме по волоски. Мова руска в тім зопиті циро народна (нарічева). Пр. „Я видѣвъ, якъ вѣя ишоу, якъ вони били видъ вас: чулиръ, вуха, нѣе, шия, чериво, нѣхтъ: можна въ кумпаниі журтувати, але ни треба нѣ съ кого си емѣяти: якій шее; пирироби мѣтъ тоту одкину; вѣуиѣ, агнята, поросита, кѣтъ: Левъ естъ най-моцнѣишій вѣдъ вѣхъ, бжолі...“ Видко ся, що поза старанем властей о школи публичні ішло старане самого народу о свої власні, більше відповідні народови школи. В тих школах поставили навіть учебники (писані), і то зовсім добрі учебники — свої рускі! Тим школам завдячуємо, що в них дяки плекали руску мову в часах, коли вона не мала приюту в школах публичних; але і тут втискала ся также польщина, як бачимо із польських записок на тім зопиті.

VII. Нова школа народна.

(Єї завдане. — Єї успіхи. — Література людська).

Перша доба народної шкільництва в Австрії, в котрій на народні мови дуже мало або навіть

і зовсім не звертали ся ніякої уваги, зачерез що народні школи не приносили такої користі народови, як би треба було сподіватися, закінчила ся аж 1867-го р. Сего року видано основні державні закони, а на їх основі уложено ся ціле життя австрійських народів инакше. Артикал 17-ий сих законів висказує цілковиту свободу науки і еї навчування, розширяє еї не лиш на університети але также і на народні школи. На підставі тих законів повстав державний закон о народних школах і він витворив нову школу народну у. А що в тій новій школі народній почав ся уважувати більше народний елемент, то се вицливалось із артикулу 19-го основних законів державних, в котрім сказано: „Всі народи держави є рівноуправнені і кождий народ має законне право на бережене і плечане своєї народности“. Із того вииняла і инья задача народної школи, відмінна від той, яку еї ставило давнє politische Schulverfassung. Тота задача висказана в державнім законі шкільнім з 14-го мая 1869-го р. так: „Діти морально-релігійно виховувати, розвивати їх духову чинність, навчувати їх знанєм і спосібностями, потрібними для жити до дальшого розвитку, і таким чином класти основу для виобро-вання адалих людей і членів суспільности“. Тим розширив ся обєм діляна народної школи, на місце давнього обмеженя наступила свобода науки, а оводі сих людських законів бачимо вже днесь. Загальна освіта ширить ся, і то в римусово,

чим раз дальше, нарід будить ся із довголітнього сну, темнота і загальне невіжество уступає; а з огляду на літературу треба сказати, що коли давня народна школа ледяг научила розріжжати букви, а за одним заходом пирила обриджене до той букви, то теперішня школа витворила вже маси свідомі добра із науки, виховала новолітня, що не покидають вже книжки а захопочні тою школою до читаня і переконані нею о великій важі освіти, не випускають еї з рук. І учителя инших виховала нова доба, учителя таких, що є дієсними просвітителями а не мучителями народу. Таким чином нова народна школа витворила вже на своїм лоні відбит для літератури, покликана еї просто до життя. Що перше було неможливим, і неможирним, се тепер стало ся ділом. У нас просла людська література в послідних десятиках літ дуже значно, тисячі примірників книжочок і газет розходять ся тепер між народом, а все те уможливила нова народна школа. І на Буковині видала вона вже свої золоті оводі, нарід горно ся до науки, само мужицтво закладає читальні, читає... і на Буковині новили ся вже видання для народу, котрі заповоюють жадобу і потребу науки у народу. Порівнявши теперішній стан буковинського мужицтва в тім огляді з давнішим, мусить кождий признати великий поступ. Зверіра у власні сили, анхтия і байдужність для справ загальних, народних чим раз більше сечеж, чим

троподита. На Буковині сего ніхто не хоче й тамити. Буковинські Волохи так не по християнськи обходять ся з другими віроісповіданнями, що они майже ніколи не говорять про своїх власних уніятів на Угорщині (і не лише на Угорщині, але навіть на Буковині, н. пр. в Боянах, де є уніяти-Волохи). З їх поступованих виходило би, мов би у всіх Волохів не було иншої віри, як православна, і що они боронять якоїсь національної своєї церкви. Тимчасом такої церкви они не мають, бо чей же не виречуть ся соток тисяч своїх уніятів на Угорщині а навіть і уніятів в Боянах не відступили нам на зручене. Так по що в краю в імя церкви ширити нетерпимість?

Ворогопанем против руских уніятів буковинські Волохи, а особливо їх політики, підкопують тим самим повагу волохських уніятів. Тимчасом волохські уніяти можуть бути і суть негіршими патріотами волохскими від православних Волохів, як на се дали тепер доказ хоч би згадані єпископи волохські в Угорщині. Они тому торгують ся з ініціаторами конгресу, бо боять ся мадяризації; на конгрес дивлять ся з пункту національного.

Ту справу розбирали вже на угорських католицьких конгресах в роки 1869, 1870 і 1871, коли то рускі і волохські уніяти заявили, що уніяти з року 1697 підносять ся лише до сильності догматів, а що-до внутрішнього устрою, обрядів і дієспівності церковної треба би задержати давний стан, отже повинні би відбувати ся особні конгреси рускі і волохські, а в потребі мішани руско-волохські. Угорські Волохи заявили ще тоді, що угорський примас не має права покликувати їх на конгрес, бо то право має лише самостійний архієпископ блазєндорський. Але всі ті жагання Волохів тоді усеунено; ніхто їх не слухав.

Сини разом рускі єпископи на Угорщині — бодай досі — не прилучили ся до абстиненції волохських єпископів і мабуть возмуть участь в конгресі; єврейські уніяти Русини також не відпадуть. А уніатський єпископат волохський длятого видко усеуває ся від конгресу, бо находит ся під впливом волохських єврейських політиків, котрі на свій лідз колошварський приготували ухвали противний конгресови. Нема в тих ухвалях ані згадки про народні справи, вєднн говорять ся лише про права і інтереси уніатської церкви; але волохські уніяти отверто говорять, що централізація католицької церкви грозить їм омадярищенем, а против того они мусять боронити ся всіми силами.

Ми подали нарочно отсю згадку про угорських уніятів-Волохів, бо хочемо показати, як Волохи відносять ся до своєї церкви. А щобі наші спостереження мали ширшу підставу, то потрібно вказати, як всі Волохи поступають і на Буковині і на Угорщині і в самім своїм королівстві Румунії. Се ми і зробимо. Як Волохи

ужили церкви на Буковині до політики, до во-волоощення руского народу, як они закривають не одну розбишацьку роботу православним хрестом, навіть у соймі, се ми добре знаємо і о тім розписувати ся не потребуємо. Тепер бачимо, що угорські Волохи також дая політики бережуть автономію своєї церкви, зриваючи навіть солідарність з другими католиками; але на Угорщині они не напастники, а угнетений Мадярами нарід, отже поступки їх можна оправдати; они повинні боронити ся і боронять ся. А як Волохи в Румунії обходять ся зі своєю церквою, про се поговоримо на другий раз. Річ в тім, аби бачити, як Волохи, загалом взявши як о і ація, відносять ся до своєї церкви; на тім широкім тлі наші буковинські Волохи будуть виглядати в иньшій світлі, як себе виставляють.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 30. червня 1897.

Пенсіювання. Ад'юнкт краєвого суду Омелян Левіцький і ад'юнкт канцелярийний Лев Табора в Чернівцях перенесені в пенсію.

Нещасте на залізниці. В доповідню до наших онисів катастрофи коло Падик, маємо нині додати найновіші вісті. Отже тіло полкового лікаря д-ра Цайлера найшли в вівторок перед полуднем, о тисяч кроків від місця катастрофи, в сорочий, штанах і шапці. Єго занесли зараз до воєнного шпиталю в Коломию, а нині (в середу) перевезли до Чернівців і поховали по полудні. На тілі покійника на різних частях тіла знали тяжкі покалічення і ціле тіло набрєкло. — Трупа комісїонера Маєра відіслано до Відня. — Машиніста Сахара і кондуктора Зембицького поховали вчєра в Станіславові при величезній участі публіки. — Робота на місці нещастя йде дуже помалу; машина, тендер і два вагони находит ся ще під водою. Під ними сподівають ся ще найти трунів.

Передплатники Буковини з Галичини (на захід від Коломиї) не дістали числа нашої газети з суботи, бо цілий наклад, що йшов до Галичини, також втонив ся коло Падик разом з редакційними листами, рукописами і т. п., так що і ми через катастрофу маємо шкоду.

Дирекція пошт буковинських повідомляє нас, що більшу часть посилок з затонувшого поїзду вилушено на пошті в Коломиї і розіслано після адрес.

Черешків в комунікації ще не усеунено, бо нині (в середу рано) ми знов не дістали жадних газет і посилок з Відня і Львова.

Похорон лікаря Цайлера відбув ся нині пополудні. Такого здвигу народу на похороні, як нині був, не видали в Чернівцях і на похоронах найзатяжніших людей. Незвичайна пригода, співчуте до нещасної родини, а ще більше цікавість і бажанє сензацийного видовища стягнуло таку масу публіки. За домовиною покійника йшов лише п. Стрігавка з синами; єго жени, вдови по Цайлері, і матери Цайлера на похороні не було.

Література і жите на Україні. В Зорі почали друкувати ся інтересні листи з України російської. У вступі сих листів находимо таку характеристику відносно на Україні:

Література й жите... Яка література? яке жите? Мабуть література українська й жите українське, бо живемо-ж на Україні, належимо до українського народу. Мабуть, та не дуже...

Так, не дуже... Озирнімо ся навкруги, подивімо ся — де та українська література? де те жите наше яко українське жите?

Література вся — то кілька товених худеньких брошурок на рік. Маленькі вони подивитись, маленькі й змістом своїм. А між сими кількома брошурками ще кілька таких, що як би вони не бачили світла, то далеко лїнше було-б.

Така література... А жите?... В йому стільки мінусів, що важко за їм добачити, деж є плюси. Український робочий народ блукає в темряві, гине з убогства, тернить беззаконні

знуцання, не маючи забезпечених людських прав; московський елемент насуває на Україну, забирає до своїх рук землю, полити кровю й потом нашого народу; колишня власність товариства Січового Запороського — Херсонські й Катеринославські степи — потроху засїдають виходці — Москалі; ретрограднодурна москалізаторська школа запоморочує голову нашому народови, денационалізує його, збиває його духовне я. Темрява, безправність, убогство, денационалізація — ось що намальовано на великому малюнку нашого сьогочасного народного жита.

Не лїнше й з інтелігенцією. Безправно-рабська, денационалізована, лїнвива, неергічна, не здатна до видержаної сталої боротьби, до праці на добро й щастя свого народу, — вона хитаєть ся серед усяких течій і поглядів, не знаючи, до чого взяти ся, якому Богови молити ся. Вчєрашній соціал-демократ, завтра „народник“, позавчєрому „ліберал“ чи „толстовец“, чи й ще що. Сліпі проводирі невидючого народу — вони самі себе тончуть у багно, самі на себе кують кайдани.

Таке вражєне робить наша „література“ й наше „жите“, коли подивити ся на їх взагалі. Але серед цієї безмірно-сумної картини матеріального й духовного занепаду нашого часом заблїщить то там то инде і щось яснїше, і щось підрадієнїше... Тими яснїшими, відрадїєнїшими, хоч і дрібними, виявами чогось иншого, кращого тільки й можна жити, тільки й можна на їх надїяти ся... Их дуже, дуже не багато, але треба зважити, серед яких перешкод доводити ся зростати вєсьому доброму, щоб зрозуміти, що поки і не може сього доброго бути багато.

І відтак инше автор листу М. Гримач про повинні видавництва на Україні, торічні і сєгорічні. Найбільше цїни є видані твори драматичні, і то Кронівницького і Тобилевича, відтак декотрі дешєві видавництва чернігівські, призначєні дая народу.

Нїмецькі „рубай“. Австрійські Нїмці ведуть свою агітацію так далеко, що збирають в цілій Нїмеччині добровільні жертви на покритє агітаційних коштів против азіякового розширїдженя в Чєхах і Моравії. Кожному жертвуючому на ту цїль прирікають зєлєний перстєнєць з написом: „за вірність народови в потребі народу.“ У відозві, котру розіслали по цілій Нїмеччині і до нїмецьких редакцій, закінчують до борби ось якими словами: „Розложїть огні на горах і бийте в дзвін на гвалт уєсїди, а старонїмецький оклик воєнний Waffen! Waffen! нехай дунає і ворухнєть вєїх від сєла до сєла!“ Бїдна ти Австрїє, коли маєш таких невдєличних дїтий та ще між ними, що ти їх уважала вибраними дїтьми!

Геройська жєницина. З Фогаша в Семігороді доносать о такій пригоді: Перед кількома днями в громадї Ієнї викликала відвага одної волохської жєницини велике вражєне. Скажєний неє напав на єї двоє дїтий а відтак відкусив і їй самїй палець. Аж тепер побачила та жїнка, що неє скажєний і що єувротив того грозить велика небезпєчність дїтям, котрих кільканацєтерє стояло і приглядало ся неєви. Не надумуючись, вхонїла відважна жїнка неє за уха і держала єго довгий час у воздух, аж доки не надбїгли на єї крик люди і не убили скажєного звїра. Жїнку і єї обоє дїтий відіслано зараз до Пастєрїєвського інстїтуту в Будапєстї.

Дрібні вісті. Переводчиком дая угорської мови при буковиньськїм, краєвїм правитєльствї став черновєцький старший рабїн др. Посєф Розєнфєльд. — 300.000 бїдних їло 24-го червня в Лїондонї єпїлний обїд на кошт королевої Вікторїї. Книгїня уєльєка навїстїла три лїоналі, в котрих годовано голодїних. — Нїмеччина має занєсти в себе новий каалїбер євєрів автоматичних, євєрєстрїєлїних. Промїр цївки буде вивєсїти 7-6 мїлїметра. — Першїй стрєйк радї громадської в Лїйтмерїц. Рада єя ухвалила, від 15-го лїнїя заставонїти виконуванє поручєного єруга дїлаєя. Чєснї лїєвїнїи навиклїкують правитєльство до репрєсалиї. — В Парїжї збїточнїки роблять собі забаву з нагоди євєлїдного замаху на прєзїдєнта. Найдєно

(Далєше бєдє).

вже кілька некорисних машин з горючими льон-тами. На щасте за кожний раз загайено ще вчас льонт, а в некорисній машині найдено — пісок замість пороху.

Телеграми „Буковини“.

З дня 29-го червня 1897 року.

Берлін. Дотеперішній амбасадор німецький в Римі гр. Білов іменованій провізоричним начальником уряду заграничних справ на місце Маршала.

Берлін. Мікель буде іменованій заступником президента міністерства. Посадовецький обіймає уряд внутрішніх справ по Бетіхерови. Білова уважають наслідника Гогенлофого; Маршала не верне вже на давнє становище.

Гамбург. Кн. Бісмарк захорував тяжко. Др. Швайїнгер заповідає близьку кічину бувшого канцлера.

ПОКЛАДКИ

від правдивих курій Брама по 15 кр., від голандських чорних з великим білим чубом по 25 кр., від курій Houdans по 25 кр., правдивих стирійських по 10 кр., срібних падуанських по 30 кр., Langshans по 30 кр., від індиків по 30 кр., срібних Wyandottes по 30 кр., італійських по 30, париків по 30, Кохінхінських по 25, семигородських голубчиків по 20, Dorkings по 25, Покагана 50 кр., Емденських гусят великанів по 1 зр. за покладок, некінських качок по 20 кр., від великих стирійських качок по 20 кр.

Росилаю покладки лише від расових птиць, нагороджуваних дуже часто, і даю за чистіть і правдивість раси певну гарантію.

MAX PAULY,
Köflach (Steiermark).

„Дністер“

товариство взаємних обезпечень
у Львові в домі „Просвіти“ Ринок 10.

перше і одинокє руске товариство аскураційне, обезпечує будинки, скот, господарські знаряди, збіжжє в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках протів шкід огне-вих за можливо найнижшою оплатою.

Дністер розпочав пятий рік своєї діяльності. Фонди „Дністра“ після закінченя рахункових з днем 31-го грудня 1896 виносять: фонд основний 50.000 зр., фонд резервовий 54731 зр. 04 кр., резерва премій 34737 зр. 03 кр., разом 139468 зр. 07 кр.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся ссйчас по пожежі. В 4-х літах виплатив „Дністер“ 1176 відшкодовань в сумі 309.147 зр. 69 кр.

На житє можна обезпечати ся через „Дністер“, після всіх можливих комбінацій в товаристві вза-їмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкористнійші умови і видає попси і квіти в рускій язичі.

Зголошеня о ухваленя агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

Пам'ятайте на Народний Дім
в Чернівцях!

ДРУКАРНЯ „РУСКОЇ РАДИ“ в Чернівцях.

Перша на Буковині

РУСКА ДРУКАРНЯ

в Народнім Домі

при улиці Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські в мовах рускій, польській і німецькій.

ДОБІР БУКВ ВЕЛИКИЙ.

Роботи виконує ся скоро, солідно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

Хто хоче мати
добру і дешеву
МАШИНУ до ШИТЯ,

най удасть ся до мене, то певно не пожалує. Нові продаю дешевше як всюди, а унотреблені, ще добре удержані почавши від 20 зр. і то за готові гроші і на виплат. Хто кунить у мене нову чи стару машину, за ренерацию не потребує журити ся, бо я роблю туго безплатно через півлай рік.

Русини, удавайте ся до мене, бо я також Русин і обслужу Вас по братньому

З поваженням

В. Данилович,
машинист у броваря Штайнера
в Чернівцях, при ул. зо-
дільничій (Bahnhofstrasse) ч. 26.

Для панів учителів!
INSPECTIONSBERICHT,

Jahresausweis

і Шкільні повідомлення
(Schulnachrichten)

є на складі

в друкарні „Рускої Ради“

Просимо о замовлення.

ПОЇЗДИ ЗЕЛІЗНИЦЬ

від дня 1-го мая 1897 після часу середно-європейского.

Відходять з Чернівців						Приходять до Чернівців					
до Неполоківця, Снятина, Львова, Відня	819	854	1232	404	1025	з Відня, Львова, Снятина, Неполоківця	1128	329	757	811	619
до Глібока, Гадікфальви, Гатни, Іцкан і Бурдуженів	1145	351	832	—	635	з Бурдуженів, Іцкан, Гатни, Гадікфальви, Глібока	—	809	1212	350	1000
до Садягури, Воля, Новоселів	645	430	—	—	—	з Новоселів, Воля, Садягури	—	1113	950	—	—
з Глібока						до Глібока					
до Карачева, Сторожинця, Бергомету, Межибрідя	814	535	—	—	—	з Межибрідя, Бергомету, Сторожинця, Карачева	635	1037	800	—	—
Перший поїзд їде на шляху Бергомет, Межибрідя від 1-го марта до 3-го вересня що ніч, ка і п'ятницю.						Перший поїзд їде на шляху Бергомет Карачів тільки в понеділок; другий поїзд на шляху Бергомет-Межибрідя тільки від 1. липня до 31. вересня що понеділок і четверга; третій поїзд не їде в понеділок.					
з Гадікфальви						до Гадікфальви					
до Радивів	610	1003	228	612	805	з Радивів	542	835	114	520	747
з Гатни						до Гатни					
до Кичиці, Гурагумора, Вами і Кімпольонгу	1010	201	—	—	—	з Кімпольонгу, Вами, Гурагумора, Кичиці	1258	625	—	—	—
з Іцкан						до Іцкан					
до Сучави	327	630	1009	216	718	з Сучави	442	842	130	620	837
з Вами						до Вами					
до Рус-Молдавиці	346	647	918	1132	250	з Рус-Молдавиці	842	1258	204	327	545
Поїзди їдуть від часу до часу. Розкладати можна на станціях Вами, Драгома і обох Молдавицях.						Поїзди ходять від часу до часу. Розкладати можна на станціях Вами, Драгома і обох Молдавицях.					
з Карачева						до Карачева					
до Чудина в. С.	854	1007	615	—	—	з Чудина в. С.	545	545	—	—	—
Перший поїзд їде що понеділок, другий в винятком понеділка, щодня кожної днини.						Перший поїзд їде що понеділок, другий в винятком понеділка.					

□ поїзди поспішні; * поїзди особні; без знаку поїзда німає. Час середно-європейський (до 40 хвилин пізніше від чернівецького часу; нічний час рахує ся від 6 год. вечером до 3 год. 59 хв. рано і починає ся відсчитувати з нових жітут.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромова.

За редакцію відповідає Осип Мановей.

ЧАСОПИСЬ
для
руських родич.
Виходить щодня
крім днів по-
неділ і святках.

БУКОВИНА

Редакція і адмі-
ністрація в Чер-
нівцях ул. Пе-
тровича ч. 2.
—
Передплата
10 зр.

Американське законодавство і емігранти.

Минувшого року — як відомо — сенат вестмінгтонський прийняв один закон, предметом котрого було обмежене еміграції. Президент Клевеланд, користаючи зі свого права, не санкціонував сего закону. Але діло на тім ще не скінчило ся. Сенатор Ледж (Lodge) подав з обширним мотивованем знов до парламенту, котрий се внесення видав одній мішаній (з двох палат) комісії для ревізії. Комісія виконала поручення, і нове внесення, що є далеко острійшим від того, що его президент не санкціонував, в остатнім тексті передала парламентові.

Найцікавішою точкою сього нового проекту закону є та, що установає кваліфікацію культурности емігрантів. Після неї не будуть приймати над 16 років старшого чоловіка на американську землю, коли при іспиті, скоро на березі Америки стане, не докаже, що або по англійськи або мовою своєї вітчизни вміє писати і читати.

Іспит буде відбувати ся ось як: Кождий контрольний уряд повинен держати у себе кілька скринь, в котрих є кілька папок картонового паперу, записаних 25—30 словами кожної мови цілого світа; ті слова говорять про деякі постанови американської конституції. Емігрант може добирати картони з мови англійської або мови своєї вітчизни. Комісар поставить его перед скринню, кандидат витягне один купон то-

го товстого паперу і на ній написані 25—30 слів голосно прочитає а потім перепише. Коли сей іспит зробить, має право ступити на американську землю; в противнім випадку коштом того товариства корабельного, що его до Америки спроварило, заведе его назад до вітчизни.

Цікава постанова сего внесення: писати і читати мовою своєї вітчизни — є справді заострене еміграції, бо, як то з справоздання комісії видно, сею постановою розуміють не питому мову емігранта, але мову тої держави з котрої він виїмає. Отже галицькі, буковинські і угорські Русини повинні будуть по німецьки, взглядно по мадярськи складати іспит, а не по руски. Коли ж то не будуть могли зробити, не дозволять їм виступити з корабля.

Се нове внесення острійше від попереднього, бо вимагає також і від жінки іспит, чого перше не думали жадати. Ба, з деякого боку оно й жорстоке, бо в випадку невдачі іспиту жінки не пустять на американську землю і тоді, коли вже на се її муж здобув собі право. Жінки в сьім випадку коштом пана Міслера або котрого иншого вернуть назад в Європу, а муж має право або зістати в Америці, або власним коштом вертати домі.

Мотивоване внесення ясно говорить, що се заострене вимірено против російських жидів, італійців, і против угорських Словаків. Словаків кладуть на рівні з Хінцями. „Ми тої

думки — каже сенатор Ледж в мотивованню — що при сучасних обставинах сему народові (Словакам) в ретій Америці місця нема. А навіть при догідних обставинах не була б бажана іміграція Словаків, котрі дуже много спільних рисів мають з Хінцями. Як ті, так і є дуже безпретенсійні, дуже люблять горівку, так як Хінці опієм.“ Яка велика була іміграція в Америці за ostatnich 18 років, свідчать статистичні числа, прибавлені до мотивовання сего внесення. Р. 1873 з Угорщини виїмавало 373, в р. 1887 вже 15.256 і р. 1892-ім 39.986 осіб. З того часу є цифри вже меншають, так що в р. 1895 було їх лишень 15.510. З імігрантів Угорських 37.69% анальфabetи, коли між ческими і німецькими імігрантами нема й одного анальфabetи. (Очевидна річ, до Словаків числять Американці і Русинів.)

Що се внесення стане дійсно законом, то певно, бо в палаті послів після голосування за попереднім внесенням було 131 послів, а против него 117 послів Американського парламенту. Тепер же і президент настав инший, котрий мабуть не схоче противити ся парламентові в сій справі.

Вийде таке, що наші емігранти будуть мусіти зречи ся еміграції до Сполучених Держав — а все задля своєї темноти.

10)

Буковинська Русь.

Культурно-історичний образок.

Написав

др. Ст. Смаль-Остojский.

(Далше.)

VIII. Перші висші заклади наукові на Буковині.

(Введення ідує в справу церковних. — Утворення буковинської дієцезії. — Утворення релігійного фонду. — Знесення монастирів. — Клерикальна школа. — Гімназія і лицей. — Богословський заклад і семінарія духовна. — Нова інтелігенція країни.)

Та не лише освіта самого мужицтва і звільнене его з тяжких пут темноти і невіжества лежали Йосифові II-му на серці. Сей великодушний монарх поклав також перші підвалини до підняття духовенства православно-го на Буковині з его низького культурного стану.

Перш усього треба було зробити вплив над в церковних справах. Більше ніж половина Буковини належала тоді до дієцезії митрополита в Ясах, для меншої часті був духовною головою владика Радовецький — Доситей Херескул, котрого дієцезія сягала ще так само глибоко в Молдавію, так що на Буковині мали ми тоді дві дієцезії: Сучавську, котрої владика і за-

разом митрополит проживав в Ясах а тут утримував лиш генерального вікарія свого, і Радовецьку¹⁾. Духовенство Радовецької дієцезії стояло і освітою і винюванем своїх обов'язків значно вище від духовенства Сучавської дієцезії: тут мусіли всі священники уміти читати і писати і відповідно до свого стану заховувати ся, бо владика Херескул дбав сам о то²⁾. Насамперед треба було отже усунути недогідности, які виходили з того, що заграничний митрополит Ясний був духовною головою і на Буковині. Отже цесар Йосиф II-ий видав (24-го марта 1781) патент, що всі монастирі і черці мають належати від тепер під власть владик Херескул, відтак в дипломатичній дорозі спонувано митрополита Ясного, що він дня 24-го квітня 1781-го р. зрезиґнував³⁾ із своєї духовної юрисдикції над Радовецькою дієцезією і над всіма громадами, що належали перше до его (Сучавської) дієцезії, — за те владика Херескул відступив часті своєї дієцезії, що лежала в Молдавії — і таким чином владика Радовецький Доситей Херескул став владикою буковинським, переніс свою столицю на підставі найвищої постанови з дня 12-го грудня 1781 із Радівців до Чернівців, інстальовав ся тут 13-го лютого 1782 з найбільшою ве-

личавістю, причім ся. Емшенберг передав владі від цесаря великий золотий хрест⁴⁾, а in dogmaticis et pure spiritualibus став від 4-го липня 1783 залежним від митрополита в Карлівці. Для владик буковинських вибудовано (1782) резиденцію в Чернівцях і утворено (12-го серпня 1781) православну консисторію⁵⁾.

Одним найважливішим ділом цесаря Йосифа II-го, за котре православна церква буковинська обов'язана ему до вічної вдячності, се утворення релігійного фонду. Владика Доситей Херескул зробив до того початок; 5-го серпня 1782 нині він до енер. коменди у Львові, що готов відступити добра Радівського єпископства цесареві за визначене владикам відповідної дотачії⁶⁾. Дня 8-го жовтня 1782 перебрав цесар Йосиф II-ий сьо даровизну в імени des allerhöchsten Hofes, а владі визначив платню 6000 зр. річно, окрім того дістав владика Доситей ще особистого додатку 2000 зр.⁷⁾ При переговорах зайшло однак непорозуміння: владика не гадав відступати всіх дібр, хотів лишити собі Радівці, Новоселицю і Говорів а передати лиш Кішмань з Ланківкою, Суховерховом, Кайводином, Давидівцями, Гаврилівцями і Хлівцем; та нарешті по деяких переговорах непорозуміння вяснило ся і владика від-

¹⁾ Ziegler: Gesch. Bilder I. 52, 59, 152.

II. 73. 148.

²⁾ Ziegler: Gesch. Bilder I. 54.

³⁾ Ziegler: Gesch. Bilder II. 156.

⁴⁾ Ziegler: Gesch. Bilder III. 33. 53.

⁵⁾ Ziegler: Gesch. Bilder I. 152, III. 36.

⁶⁾ Ziegler: Gesch. Bilder III. 63. 72.

⁷⁾ Там же 69.

Ціла та борба мала оден тільки додатний наслідок і то лише в часті, а імені висший ступінь просвіти і образования в православній кінрі. Для священників сільських приписано 8 класе семинаричних, а для міських крім того чотири роки університету. Плани наук однак так розложено, що зі семинара будуть могли вийти добрі сьїваки, педагогі, натуралісти, але ніколи священники. На сьїв церковний призначено по кілька годин тижнево через всі 8 класе, так само на педагогію в кількох класях, а на філософію одну або дві години тижнево через оден рік, на теологію моральну півтора години через оден рік, а вкінці на догматику дві години тижнево через два літа. І яким ту способом може бути і бесіда о сьвященничім образованню? Здібніших питомців висилає правительство по укінченню семинара на університети за границю, особливо до Німеччини, пр. до Липси. Там коли переймуться раціоналізмом та неспівзвучним богословієм протестантським, голосить пізніше ті самі засади з катедр, ширять чим раз то більше і так вже велике безвіре. Одного разу оден зпоміж таких кандидатів стану духовного навідав католицький семинар в Яссах, і коли довідав ся, що по шести літах наук гуманістичних і реторичних, викладає ся через два літа філософія по дві години денно, а опісля через чотири літа різні науки богословські по три і більше годян денно, незвичайно тим здивован ся; а вжеж характеристичним було его питання: „Якого автора уживаєте за підручник до філософії? Чи Дарвіна?“ Найпростіші релігійні поняття геть побаламутили ся в головах правительствених теологів румунських. Так ці одна часопис церковна, пишучи о супружестві виказує, що супружество з своєю природи єсть нерозривне, і що церковна держава держить ся сеї засади, але церковна вихідна з огляду на слабкість та уломність людську розриває від тої нерозривності. Аргументація скінчена.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 1, липня 1897.

Справоздане посольське в Раранчу буде здавати посол др. Смаль-Стопшич в неділю дня 4. липня о год. 3. в кімнатах уряду громадського.

Іменованя. Комісар поліції з титулом і характером надкомісара поліційного Віктор

Всему тому сумному стану духовенства поклали австрійські монархи конці, а своїми постановами позознали підвалину до ушвидкованя сеї в державі і в суспільності так важкої верстви, через котру гадали вони підняти в культурі темні маси народу на Буковині. В тій цілі заведено на підставі тої Anordnung шкільні нормальні і тривіальні а також і т. зв. Clerikalische. Тота клерикальна школа була спершу в Сучаві а від 1789-го р. в Чернівцях. Плани науки і вимоги, які ставило ся будущому духовенству, висказані в § 83-ім згаданой постанови: „Nach den dermaligen Umständen des Landes sollen angehende Kandidaten des Schreibens, Rechnens und des Katechismus gut kundig, in dem alten und neuen Testament nebst den Auslegungen bewandert, auch in den besonderen Vorschriften der Kirchenconcilien und Väter, welche sie in die Kenntnis der vorzüglichsten Stücken der Theologie, der Kirchengeschichte und ihrer Pastoralpflichten setzen, unterwiesen werden, damit sie, was in der Religion wesentlich und was zufällig ist, unterscheiden und hiernach dem Volke einen gegründeten Unterricht in den Religionspflichten ertheilen können.“¹⁾

(Далше буде).

Каліта іменований секретарем краевого правительства в Буковині. — Секретар краевого правительства Ніканор Маковей іменований надкомісаром повітовим. — При фінансовій дирекції іменовані: рахунковий офіціал Казимір Веґеман ревідентом рахунковим, асистенти рахункові Жигмонт Тітінґер, Іван Діц, Александер Балашескул, Вячеслав Халус і адюнкт податковий Рудольф Маер офіціалами а практиканти рахункові Николай Лабій, Падерник, Феликс Щудлик і Ернест Преліч асистентами вкінці іменований практикант концентвий Августин Соболевич конципістом.

Іспити вступні до першої рускої класи гімназіальної при ц. к. низшій гімназії в Чернівцях відбудуть ся на днях 15, 16 і 17 липня. Висей до прийнятя відбудуть ся в тих самих днях від 8 до 10 год. перед полуднем в сали релігії. Родичі або їх заступники мають припровадити учеників зі собою, предложити метрику і посвідчення сьвідомство шкільне та зложити вписового 3 зр. 60 кр. Іспити письменні начають ся від год. 10 рано і будуть тревати до год. 1. по пол. а устні від 3 до 6 год. по полудни кожного дня. Вислід іспиту оповістять зараз по 6 год. Ближні умовія прийнятя будуть оповіщені на чорній табличці. Родичів упрощає ся, щоби підчас іспитів не перебували в заведеню.

Архикнязь Леопольд Фердинанд Сальватор Тосканський, ц. і к. майор у Львові, приїздив в понеділок до Жучки, щоби оглянути коні в тамонній гузарській касарні. Архикнязь перебував цілий день в касарні, відтак назад відїхав до Львова.

Повідомлене для прочан. Станіславівська дирекція ц. к. залізниць державних обнижила на підставі розпорядження з д. 15. червня с. р. ч. 29442 для прочан, що будуть на днях 3, 4, 5 і 6-го липня (н. ст.) їхати на відпуст до Сучави ціну їзди на половину, почавши від станції Коломия до Сучави і на всіх буковинських шляхах — там і на поворот без ніяких застережень і без легітиманій.

Почта подорожжя від нового року. Мають завести нові марки поштові, обчислені після нової валюти. При тій нагоді підвищать ціну кореспонденційної карти на п'ять сотників. З того одного сотника підвижки приїде до скарбу державного більше як одні мільон зр. Також і бланкети грошових переказів мають подорожити на два сотники а наковець і бланкети телеграфічні, які до тепер видавали ся за дурно, мають продавати ся по два сотники. Гроші з тих підвишень поштових мають ужити на кошта реорганізації краєвих почт.

Примірна громада. Про Чортовець під Обертинюм, в городенському повіті, доносить галицькі часописи, що тамоння громада вступила вже рішучо на дорогу економічного і просвітнього поступу. І так заложено там чотири єврейські крамниці, котрі всі гарно розвивають ся; крім того купує громада у місцевого діда велику коршму, де будуть поміщені читальня, ськаз і мешканє для дяка. Мешканці Чортівця не забувають також і на хвалу Богу, а доказом того єсть єбетастина: що в сім році відновляють храм, а на другий рік з весною приступають до будови другої церкви, до чого приготує ся вже потрібний матеріал. В церкві заведено хороший спів з нот. Чортовець числить до 6000 душ. Всі згадані порядки заведено в Чортівці від недавня. Дай Боже, щоби і ми могли похвалити ся такими громадами на Буковині.

Театр М. Кропивницького в Петербурзі дає представлення в театрі „Аркадії“ і має велике powodжене. „Новое Время“ так пише про представлене Чорноморців з дня 24. червня. „Перший раз в Петербурзі іншла комічна опера Лисенка „Чорноморці“. Публика наша мало познакомлена з творами того мелодійного і без сумніву талановитого композитора, а між тим вони ставлять несумнівний інтерес. Обертаючись у вузькій кружї битових сюжетів, Лисенко, музик велими образований, старає ся приодіти мелодію і гумор малорускої, народної пісні в строгі музикальні форми, що відповідають вимогам, які ставлять тепер до вокальної музики. Сю трудну

задачу сновнає композитор знаменито а его твори відзначають ся великою різнобарвністю. „Чорноморців“ виставила трупа Кропивницького з великим ансамблем і вновні заслуженим успіхом, так як в трупі є знатні вокальні сили. Особливо типовий був сам Кропивницький в роли козака Кабиці. Він відтворив на причуд живу личність, повну гумору і правдивого, внутрішнього комізму. Знаменито відіграла ролю вдови Добринихи пані Затиркевичка. Не можна поминути мовчки палку і комічну гру Глазуненка в роли Ілька. В вокальній взагляді відзначив ся Розсудов-Кулябко, котрий має широкий і приємний барітон. Романс в другім акті відсьнівав так, що на загальне домаганє публики мусів его повторити. Але ліпше від всего удають ся малоросам гуртові сцени. Що до того они сягнули високу совершенність. Їх хори і трупи ла сьней відзначають ся правдивим і артистичним реалізмом. Опера Лисенка мала велике powodжене. — В четвер, на другий день, давали на бенефіс М. Кропивницького его комедію „Вуси“. „Ся пєса, пише згадана газета, перероблена з оповіданя Стороженка такої самої назви і мусить бути приділена до легких, веселих фарс. Подія відносить ся до тридцятих років і досить типично рисує обичаї малоруских губерній того часу. Пєсу відіграли з великим ансамблем і дуже живо. Бенефіцієнтові урядила публіка овації, на які він справді заслужив. Петербурські артисти-малороси жертвували ему ціну адрєсу, виконану прекрасно акварельним рисунком. Крім того бенефіцієнт отримав кілька дорогих дарунків. Театр був повний. — Притім нотує „Нов. Врем., що попереднього представлення було в українськїм театрі 1067 видів — трєте з ряду чисел між кільканайцятьма петербурськими театрами.

Вихилати ся з вагона против вітру є небезпечно. Недавно осліп нагле 17-літний ученик, віваний до дому до хорої матери, а лікарі орєкли, що причиною утрати зору було се, що їдучи залізницею стояв у вагоні, вихиливши крізь вікно голову против вітру.

Найдовший тунель на сьвітї в Колорадо в Америці мають пробити за сім літ. Розпочали роботу з обох кінців дня 1. січня с. р. Довгота тунелю буде вносити разом з бічними тунелями 75 кілометрів, а буде їти 2800 етїп під поверхню землі. Цілю того тунелю є передовсім добуванє металевих руд, які надіють ся підприємці найти в середині гори. Вартість металів, які добудуть при копаню тунелю має покрити кошта роботи. Відтак уживуть тунель для комуїкації залізничої.

Телеграми „Буковини“.

З дня 30-го червня 1897 року.

Кольонія. Після Köln. Ztg. виїс міністер Бетіхер прошенє о димісії.

Льондон. В Царгороді мало вже прийти до порозуміння межі послами держав а портою що до установленя грецько-турецкої границі та воєнного відшкодованя.

Царгород. Вчєра по полудни наїхав німецький ратунковий корабель „Вертильда“ на німецький, купецкий корабель „Райнбек“ і затонив его. Більша часть залоги потонула. Капітан вивратував ся. При ратунковій роботі утопило ся двох матрозів німецького стачійного корабля „Гум“.

Каїро. На квантанній стачії в Єль Тор, 200 миль на полудневий вєхїд від євєцького каналу стало ся кілька випадків занедужаня межі прочанами, що виглядають на азійську чуму.

¹⁾ Uebers. Official. Einiges. Russ. Review in 1888, т. IV, стр. 197 сл.

„РУСКА БЕСІДА“

в Чернівцях

улиця Петровича ч. 2.

має на складі отсі свої видання:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛІОТЕКА“

для молодіжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по 1 зр. за рочник, а всі 7 разом 6 зр.

„Слова правди і науки“

а поезій Тараса Шевченка. Ціна 10 кр.

„25 ПОВІСТОК“

для чемних діточок.

32 сторін. Ціна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“

Даруночок для руских діточок. Ю. Федьковича 10 кр. На поштову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Бібліотеки“, а по 2 кр. за кож-ду поодинокую книжочку.

В КОЖДІЙ РУСЬКІЙ ХАТІ І ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українсько-русского народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Пресвіта“, а виконана в літографічній закладі Андрія Андрейчишина у Львові.

Книгарська ціна карти, наклеєної вже на полотні, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Пресвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Пресвіті“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові в домі „Пресвіти“ Ринок 10.

перше і одинокє руске товариство асекураційне, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіжжє в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках протів шкідливих вогнів за можливо найнижшою оплатою.

Дністер розпочав пятий рік своєї діяльності. Фонди „Дністра“ після закінченя рахункових з днем 31-го грудня 1896 виносять: фонд основний 50.000 зр., фонд резервовий 54731 зр. 04 кр., резерва премій 34737 зр. 03 кр., разом 139468 зр. 07 кр.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі. В 4-х літах виплатив „Дністер“ 1176 відшкодовань в сумі 309.147 зр. 69 кр.

На житє можна обезпечити ся через „Дністер“, після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкористийші услїви і видає поліси і квїти в руській мові.

Зголошення о ухвалені агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

ДРУКАРНЯ „РУСКОЇ РАДИ“

в Чернівцях.

Перша на Буковині

РУСКА ДРУКАРНЯ

в Народнім Домі

при улиці Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські в мовах руській, польській і німецькій.

ДОБІР БУКВ ВЕЛИКИЙ.

Роботи виконує ся скоро, солідно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

Хто хоче мати
добру і дешеву
МАШИНУ до ШИТЯ,

най удиєть ся до мене, то певно не покажує. Нові продаю дешевше як вусюди, а употреблені, ще добре удержані починаю від 20 зр. і то за готові гроші і на викидат. Хто купить у мене нову чи стару машину, за репарацию не потребує журити ся, бо я роблю тую безплатно через цілий рік.

Русини, удавайте ся до мене, бо я також Русин і обслужу Вас по братньому.
Я поважаюся
В. Даниленко,
машинист у бровара Штайнера в Чернівцях, при ул. Зелінській (Bahnhofstrasse) ч. 26.

Для панів учителів!

INSPECTIONSBERICHT,

Jahresausweis

і Шкільні повідомлення
(Schulnachrichten)

є на складі

в друкарні „Рускої Ради.“

Просимо о замовлення.

ПОЇЗДИ ЗЕЛІЗНИЦЬ

від дня 1-го мая 1897 після часу середно-європейского.

відходять з Чернівців					приходять до Чернівців				
до Немишівців, Сятинки, Львова, Відня	819	854	1232	494	1025	до Відня, Львова, Сятинки, Немишівців	1128	320	751
до Глібоки, Гадікфальви, Гатни, Іцкан і Бурдуженів	1148	351	832	—	635	до Бурдуженів, Іцкан, Гатни, Гадікфальви, Глібоки	—	809	1212
до Садагурі, Бовни, Новоселиці	645	430	—	—	—	до Новоселиці, Бовни, Садагурі	—	1113	950
з Глібоки					до Глібоки				
до Карачева, Сторожини, Бергомету, Межибродія	814	535	—	—	—	до Межибродія, Бергомету, Сторожини, Карачева	635	1037	809
Перший поїзд їде на шляху Бергомет, Межиброді від 1-го марта до 3-го вересня що вівторка і п'ятниці.					Перший поїзд їде на шляху Бергомет, Карачів тільки в понеділок; другий поїзд на шляху Бергомет-Межиброді тільки від 1. липня до 31. вересня що понеділка і четверга; третій поїзд не їде в понеділок.				
з Гадікфальви					до Гадікфальви				
до Радивів	610	1003	228	612	805	до Радивів	542	835	113
з Гатни					до Гатни				
до Калачи, Гурагузюри, Вами і Кимпозюгу	1010	201	—	—	—	до Кимпозюгу, Вами, Гурагузюри, Калачи	1258	625	—
з Іцкан					до Іцкан				
до Сучави	327	630	1009	216	718	до Сучави	442	842	180
з Вами					до Вами				
до Рус-Молдавиці	346	647	913	1132	250	до Рус-Молдавиці	842	1259	204
Поїзди їдуть від часу до часу. Розкладати можна на станціях Іцкан, Драгоми і обох Молдавицях.					Поїзди ходять від часу до часу. Розкладати можна на станціях Вами, Драгоми і обох Молдавицях.				
з Карачева					до Карачева				
до Чудина н. С.	854	1007	615	—	—	до Чудина н. С.	555	555	—
Перший поїзд їде що понеділка, другий з вівторком понеділка, вівторок кожної двини.					Перший поїзд їде що вівторка, другий з вівторком понеділка.				

□ поїзди вівторки; * поїзди особові; без знаку поїзди мішані. Час середно-європейский їде о 45 минут пізніше від чернівецького часу; нічний час рахує ся від 6 год. вечером до 3 год. 59 хв. рані і зазначає ся зітворотом кож. минут.

Видає товариство „Русна Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зрядом Івана Хромовського.

За редакцію відповідає Осип Мановей.

ЧАСОПИСЬ
для
руських родин.
Виходить щодня
крім днів по-
недільних і свят.

БУКОВИНА

Редакція і адмі-
ністрація в Чер-
нівцях ул. Пе-
тровича ч. 2.

Передплата
10 зр.

Краєва середня господарська школа в Чернівцях.

Такий край, як Буковина, що більше як на половину складає ся з рілї, долин і пасовищ, мусить очевидно займатися рілляництвом і годівлею худоби. І справді здавна-давна на Буковині жив з рілї та з худоби, поки не настали нинішні тяжкі часи, коли вже треба або розумніше господарити або й голодувати. Наш буковинський рілляник і по нинішній день не знає здобутків західної культури і господарить по старосьвітеки, так як его батько і дід і прадід господарив. Коло рілї не ходить так, як деінде; тому й не диво, що она ему не дає тільки хісна, як другим дає навіть гірша рілї. В численних статях, а особливо в „Рілляничій продукції західної Галичини і Буковини“ Вяч. Будзюновського, друкованій в свій час в *Буковині*, ми вказували докладно лиху господарку ріллянику в нашім краю. Пізнали ся на тім і краєві власти і зрозуміли, що треба щось доконче зробити для піднесення в краю рілляництва. Але як то в нас справи панські все скоро полагоджують ся, а селянські відкладають ся з року на рік, так було і з тою гадкою про піднесення рілляництва. Ще в році 1852 тодішній заслужений президент краєвого рілляничого товариства др. Петрович порушив потребу засновання рілляничої школи. Тоді его не розуміли добре ті, що мали би постаратися о школу; аж в р. 1868 внесло згадане товариство просьбу до сойму о школу, сойм послухав товариства і заложив школу; котру отворено в осени 1871 року. Для неї закуплено

30 ha ґрунту — отже було на чім господарити.

Була то отже перша інституція, що мала вчити господарства. Школа була, але учеників не було, мало хто нею займався, одним словом не було з неї хісна. Рілляники пани так поступали собі, як би зовсім ніякої рілляничої школи в краю не було. Тягнуло ся се двацять п'ять літ, край давав гроший на школу більше, ніж мав з неї хісна, поки прийшли опікуни школи на думку, що щось у школі не йде так, як повинно. Отже в р. 1896 перемінли ту школу на середню, плян науки прийняли такий, як у всіх середніх господарських школах в Австрії, ученики дістали право однорочної військової служби, — і се троха помогло. Коли в році шкільнім 1886/87 було в тій школі учеників всего 16, то вже в р. 1890 було їх 47, а в р. шк. 1895/96 — аж 90.

Коли так число учеників зросло, то вийшла потреба нового будинку. Стара школа містила ся в двох старих будинках. Думали ті будинки переробляти і побачили, що годі. Отже сойм краєвий рішив в р. 1895 дати на новий будинок 94.000 зр. — і за ті гроші ми дістали в Чернівцях напроти Volksgarten-у новий, гарний, однопверховий будинок для господарської школи, поставлений після пляну проф. Еріха Кольбенагера.

Так тепер уже маємо і середню школу господарську зі всіма вигодами і учеників коло сто. Будучність школи забезпечена, іде лиш о то, аби ученики з неї оставали ся в краю, а не виїздили за грани-

цю краю, бо тоді хісна з того ми не будемо мати.

Та школа є німецька, (руського і волоського вчать лиш яко предмету) а на всіх німецьких школах на Буковині лежить одне прокляте, що не опирають ся на більшості населення, тільки на меншості: не на Русинах і Волохах, тільки на Німцях. Як до гімназії годі дістати ся рускій дитині без знання німецької мови, так годі їй дістати ся і до кожної середньої, отже і сеї господарської школи в Чернівцях. Все для Німців а Русинам і Волохам за їх податки — самі відпадки, з ласки на потіху.

Правда, Русини дістали нинішню руску школу рілляничу в Кіцмані а Волохи таку саму в Радівцях, але чому би Русини і Волохи не мали мати і своєї середньої рілляничої школи в краю, того ми ніяк не можемо зрозуміти. На Буковині всі так привикли до германізації, що в данім випадку волять, аби школа ріллянича еще через 25 літ не приносила хісна для краю, ніж аби в ній ученики вчили ся в своїй мові з успіхом рілляництва. А ще такі часописи, як *Buk. Post*, величають ся підтримувачем германізації!

Цевна річ, колись до того мусить прийти, що і в середній господарській школі в Чернівцях будуть учити по руски і по волоски. Але аби до того тим скоріше дійшло, та щоби Русини мали своїх рілляників з висною освітою, то потрібно їм доконче посылати своїх синів і до тої школи.

Русини знають для своїх дітей лише таку найвищу кар'єру, яку дає університет: священик, професор, правник і лікар

11)

Буковинська Русь.

Культурно історичний образок.

Написав

др. Ст. Смоль-Стоцький.

(Даліше.)

Першим учителем в заведеній школі катричальній був єромонах игумен монастиря Ковальського в Баскій єпархії, пізнійший (1789—1812) влади́ка буковинський Даниїл Влахович. Его поручив митр. Карловський 16-го січня 1786, бо умів трохи по волоски, а прибув він до Буковини дня 10-го мая 1786.¹⁾

Спершу мала та школа бути в Радівцях, але задля недостаточного поміщення вибрано Сучаву. Першого року було ледви 7 кандидатів,²⁾ два роки пізніше (1786) вже 33.³⁾ Школа та була однокласова аж до 16-го жовтня 1788, відтак трикласова. Найбільша частина кандидатів вступила до тої школи, уміючи лиш читати, писати і уживати книг церковних, інші повичили трикласову школу нормальну і знали проте всі 4 рахункові операції. Між всіма був лиш один

(Іван Никифорович), що укінчив 2 класи гімназії в Бучачу. З кінцем р. 1789-го перенесено школу до Чернівців, куду перейшов Влахович, іменованій 23-го марта 1789 влади́кою по смерті Херескула (+ 2-го лютого 1789).⁴⁾ Що йно 1791 (10-го грудня) постановлено, що кандидати „мусять по найменше укінчити школу нормальну“.⁵⁾ Кандидатам давали місячні стипендії по 6 зр. і помішкане. Того року розширено также плян науки — до попередніх предметів прийшла ще догматика, моральна і гомілетика.⁶⁾ Правительство дуже о то дбало, аби піднести уровень освіти між духовенством і вже 11-го грудня 1792 бажало завести науку фізики і філософії (після Бавмайстра), але не було сил учительських. Правда, вже в *Regulierungsplan-і* (в § 89) сказано: „по укінченій школі нормальній має ся вислати на кошта релігійного фонду чтирох найспосібніших кандидатів до Львова, аби там слухали гуманіог-ів і філософії а відтак в Чернівцях, наколи вже буде, або в Карлівці учили ся теології, але тим змаганням правительства, подати духовенству висшу освіту, не довіряли Буковині, ніхто не хотів навіть за стипендією і особною нагородою 60 зр. для батька йти до Львова слухати гуманіог-ів і філософії.“⁷⁾ Замість того радить митрон.

Стратимирович вислати молодих людей до російських духовних академій. З того бачимо, як не було тоді ще на Буковині людей, котрі пізнавали б користь висшого образования. Помимо того, що таким молодим людям були вже заздалегідь призначені висні ієрархічні ставовисека (так після § 90-го того *Regulierungsplan-у* мали вони зараз таки по укінченю стати протопопами), помимо того, що се було наперед всюдї оголошено, не зголошувая ся ніхто!! Не маючи довіря до заграничної науки, домагає ся Влахович вже 6-го марта 1793 отворення лиця в Чернівцях.⁸⁾

Се були перні почини австр. правительства для ушківлізованя буков. духовенства і не дасть ся заперечити, що вже така катричальна школа, яка вона була, заццелювала в кандидатах духовного стану свідомість ваги їх важного покликания на учителів слова Божого. Зрештою та школа була в тих часах взагалі єдинокласним висшим закладом науковим на Буковині, і до неї ходили не лиш ті, що хотіли бути священиками, але і інші.⁹⁾

Та правительство не опинило ся на тих перних налітативних починах. Уже 5-го серпня 1805 дав імпер Франц порозуміти чесько-австр. надвор. канцелярії, що він не думає „обмежити науку синів із стану міщанського і всіх тих, що

¹⁾ Oberd. Elzages IV. 600 сл.

²⁾ Тамже IV. 606.

³⁾ Тамже IV. 612.

⁴⁾ Тамже 616.

⁵⁾ Тамже 619.

⁶⁾ Тамже 619.

⁷⁾ Тамже 681.

⁸⁾ Тамже 682.

⁹⁾ Тамже 684.

— отес одинокі ідеальні становища по думці Русина. Змислу до чого иншого у Русина нема. Тимчасом ми на тім дуже зле виходимо. Ні ми до торгівлі не спосібні, ні до промислу, ні до рільництва — все те за нас ведуть розумно і практично чужі люди і коли ми нарікаємо на тяжкі часи, они на нас роблять мастки. З такою нерозумною традицією вже давно пора зірвати — і тому ми звертаємо увагу буквинських Русинів, щоби они, о скільки лиц можуть їх діти дати собі раду з Німеччиною, користали з середньої господарської школи в Чернівцях. З тої школи можуть вийти наші люди, що не потребують зараз зовсім зіймчати ся; що можуть при тім учити ся бодай приватно по руски, а нам таких людей в краю доконче потрібно.

Волохи а церков.

III.

Положене нового правительственного начальника церкви Геннадія так у відносинах до клиру, як і до краю вже від перших хвиль було несправедливе і прикре. Уступства, які починив в парламенті на користь держави, уважала більша часть суспільности чиним нечесним, за рід зради, і викликала ще більше знеохочення до примаса. Духовенство не могло симпатизувати з єпископом, о котрім знало, що єсть тільки повільним орудієм правительства, котре стреміло до вкорочення автономії церковної та обкороєня прав та свободи клиру. Висні сфери духовні рівнож не мали охоти підирати свого начальника. Їх коло в очі та будило у них заздрість се несподіване видвиження Геннадія на найвище становище в єрархії. До класів причинило ся ще й самолюбство митрополита з Ясс, котрого від давна уважали кандидатом на престол примаса; тимчасом з перед рук забрав ему єпископ з Арджем Геннадій.

До того причинило ся ще й нове знеохочення. Показало ся, що новий примас не хоче бути тільки мальованим начальником, але взяв ся енергійно до викоренення всяких надужит в клирі. Прихильна для него часопись „Dreptatea“ (справедливість) оголосила свого часу, що одному єпископу в виточив процес о потрібний

злочин: о присвоєне собі 4000 фр., призначених на різні цілі, о побите при жертвеннику євangelіка і діакона так, що аж кровю залляли ся, а вкінці о неморальне життя.

Ті енергійні кроки примаса, хотий в дійсности гідні похвали, зовсім не причинили ся до сего, щоб ему зеднати вже і так унреджені та неприхильні уми серед духовенства. В тих кроках добачували строгу управу і остру контролю, а клир, особливо висший, мав деякі причини лякати ся такої контролі і за жадну ціну не хотів до сего допустити...

Вскорі примас побудив против себе ще грізнійшого противника т. є. правительство. Припускали, і то не без підстави, що примас — так як завдячував своє видвиження на ту гідність тільки правительству, — з кожним міністерством піде рука в руку і на кожний знак буде їх повільним орудієм. Тимчасом Геннадій полад всяке сподіване почав чим раз то сильнійше зазначувати свою незалежність від правительства, всякі міністерські розпорядження та прикази ігнорував, мовби хотів показати правительству, що на ній завело ся та помилило ся.

Легко можна було передвидіти, що правительство не уступить в бою, а то тим більше, що могло числити на поперте зі сторони клиру. Почались закулісові інтриги і над головою абирались чим раз чорнійші хмари, що зановідали недалеко бурю; та буря в кінці і вибухла з початком минушого року.

Перший почав хвалити на алярм против Геннадія „Advergul“ (Правда), що зазначає свою назву хіба тієї обставини, що з засади минає ся з правдою. Єсть се часопись, що похило своїх екстремно радикальних поглядів, навіть антимонархічних, і може власне для того, єсть найбільше читана в Румунії. Рука в руку з Advergul-ом пішла Vointa nationala (Воля народу) і инші денники та порушили фізі публічної оцінки. Треба однак признати, що здоровина та лішня часть опії, як єпостерегла зміну в постоунованні примаса, що перестав виласувати ся правительству, починувши давню неохоту до него і ставивши по его сторони. Поєнались тепер різні брошури, одні за примасом, другі против него, і сирака набрала незвичайного розголосу.

Міністерство неважало на симпатії до примаса, а тому що Геннадій став ся невиндним так для єпископів як і для правительства, тож постановлено аби єго усунути, або присидувати, щоби сам уступив; а щоби захвати бодай на позір фари правну, то ушли до сего синоду, що вже від двох літ був в напруженні відносинах до примаса. Як відомо, синод радить церкові румунської, а статуту синодальні поста-

новляють, що синод аж тогди уважав ся правомисльним, коли на него прибуде двоє митрополитів (з Букарешту і Ясс), шість єпископів і чотирох архимандритів; в кождім разі число членів має виносити що найменше 12, і в тім числі конечно мусять бути оба митрополити. Тимчасом митрополит яссейський вже з засади від кількох літ враз зі своїми прихильниками не прибував на засідання синоду, а коли з початком минушого року отвірали синод, то міністер віроісповідання Поні своїми інтригами довів до сего, що на синод явило ся ще менше прелатів як попередніх літ. Дійшло вкінці до сего, що на засідання синодальні приходили примас ледви з трема або чотирма членами собі прихильними. Геннадій знав добре о постоунованні міністра Поніого, і коли себ раз з цілою своєю облюдою виразив ему жаль, що єпископи так нерозумно постоувають, примас висказав ему такі слова правди, що міністер на щось подібно несприготований, вхонив чим скорше за канселюх і неспостережено вийс ся з салі засідань, де ему належало ся перше місце.

Тепер уже наступила отверта війна. Ухвалено поставити Геннадія в стан обжаловани. Коротко зібрано цілий рад закідів, акт обжаловани вручено примасови дня 17. мая 1896 з повідомленням, що єсть відданий під суд синоду, котрий має ся зібрати. Відобрано ему достоїнство примаса, а назначено иншого, тимчасового заступника.

В три дні опісля Геннадій Петреску став перед синодом, а станув з цілою гідністю і повагою, вказуючи на несправедливість чинених закідів, несправедливість процесу і на цілковиту несправедливість суду, задля поминення єго як також невідличних умовий правних.

Після обовязуючих канонів синод має складати ся з обох митрополитів, шістьох єпископів і що найменше чотирох архимандритів; взагалі 12 членів синоду може судити одного члена. Члени синоду, прихильні правительству а противні примасови, на той раз явили ся всі, а було їх 11; аби доповнити число, дібрано иншого архимандрита, і оголошено позірно, що синод легальний. Позірно, бо між тими судіями було трох, що обвиняли примаса, а крім того четвертий, се був той заусискований єпископ, о котрім була згадка, що єам був відданий під суд, а тим самим не мав права засідати в синоді. Так отже суд над Геннадієм постоував найкардинальнійші засади справедливости, бо між судіями мав своїх власних обвинителів і публично адекларованих ворогів.

хотіли-б на Буковині учити ся, на саме читане, писане і рахунок, для того має надбати канцелярія відповідно до тої єго волі постоунити. Із сего вийшла черновенська гімназія, перша класа котрої була отворена 1808 р. а вже 1812-го р. були всі п'ять класів. Три роки пізнійше заведено при тій гімназії ще і т. зв. філософію, так що Буковина мала 1815-го р. свій ліцей — найвищий заклад науковий, котрий перший причинив ся до того, що на Буковині почала ся витворювати своя домашня, власна, народна інтелігенція, котрої, як ми відли, при прилученню Буковини до Австрії тут зовсім не було, а єї місце заступала ще довго і потім, ба почасти ще і тепер заступає інтелігенція імпортована з инших країв. Від того часу (від р. 1809) починають в клерикальній школі окрім катехизму, що доси був властиво одиноким предметом науки, учити також моральної, пасторальної, а також і філософії, а трохи пізнійше — фізики; — сих предметів учили там професори гімназійальні²⁾. Від того часу ставали ся чим раз більші вимагання кандидатам стану духовного. Вже 1810-го р. домагав ся правительство, щоб до клерикальної школи приймати лиш укінчених гімназистів. Аби-ж ще вище піднести знане кандидатів стану духовного, заведено для них 1814-го р. педагогічний курс, а також систематичну науку догматики після Макарія³⁾.

²⁾ Також 686. Тут поданий також подрібний план науки сих предметів.

³⁾ також 688.

Хоть клерикальна школа безперечно піднесла загальне образование буковинського духовенства о оден шельб вище, або ще ліпше сказавши, заступила цілком необразоване духовенство сик так образованим, все таки вона не відновляла і найскромнішим вимогам, які з початком сего віку ставали взагалі до духовенства. Спершу старало ся правительство піднести єю школу таким чином, що покликувало на учителів до неї або на надирателів науки євangelічних із Карловенкої дієцезії, але такі старання значайно не були успішні (архимандрит Іван Feldvagy просто так утік з Черновца). Від того часу заходить ся воно около реформи клерикальної школи, бо бажає доконечно піднести єї до одного уровня з католицькими духовними заведеннями. Але владика і консисторія все якось зводили сираву реформи, тому 1816-го р. дня 19-го квітня занісєть правительство постоуновенню школу, так що 1818 єї цілком закрито, а ждає заведення богословського закладу, куда приймали-б лиш тих, що укінчили гімназію і філософію т. зв. ліцей²⁾. Єв. Влахович противить ся тому зарядженню, але безуспішно, і 1818-го р. закрито такі тоти школу по 32 літах єї істнованія, школу, що перша „стала проганяти густі темні хмари невіжества, які тяжко зависли над сикм краєм, і звільня промощувати дорогу для світла культури так між духовенством як та-

²⁾ також 688.

кож і між народом³⁾. Єї мав заступити инший заклад.

Зараз таки 1816-го р. ждає правительство, аби вислано 4-ох найдідібійших вихованців клерикальної школи, котрі перед тим укінчили бодай гімназійальні студії, по укінченню курсів до Віденського и. к. конвікту, аби вони могли на Віденській університеті поновити свої науки і так приспособити ся на учителів до нового богословського закладу. Владика і консисторія вагали ся, але нарешті 1817-го р. їх вислали. Р. 1820-го дозволив єсар п'ять стипендій по 80 і 120 зр. до Львова і до Відня, р. 1821-го (16-го червня) постановляє єсар, аби зробити предложение що до заведення богословського закладу наукового і духовної семінарії. Та не судилось вла-дича Влаховичови, що клерикальні підвалини висшої освіти між духовенством, виховані цілі покоління нового духовенства, зробити ще оден крок наперед; він умирає 20-го єсерня 1822. Що ємо єго наслідник Балашескуз предложив 8-го червня 1824 план науковий для того богословського закладу, після котрого викладавою мовою

³⁾ також 691. Шаніше, можна-б сказати, відмовлено єї в надбати закладу, школа діля; ба, теперішній заклад ставив ся навіть більш ждає до євоїх кандидатів, ніж давня школа клерикальна. І доказали, що застарав єїліз Буковині діля, як в кождім салі бодай одного писемельного чоловіка, ждає школа з огляду на народну освіту. Покійний митрополит Морар-Андрієсх помернув єї з ромулізаційного тарама.

міст, через котрий ще перед кількома годинами перейшов спокійно тягаровий поїзд. Шлях і міст находив ся в цілком добрім стані. Нещасте не можна було предвидіти при незвичайній темноті і високім стані води. Число погиблих не перестунає після всякої правдоподібности девятьох.

Царгород. Султан мав від царя Миколая знов отримати денешу, в котрій цар в дуже приятельській спосіб просить султана, щоби так в інтересі Туреччини самої, як в інтересі європейського спокою відступив від високих жадань в пересправах мирових з Грецією, бо они не дадуть ся виконати. Денеша кінчить ся заповненням незмінної прихильности царя для султана. Безпосередня інтервенція царя мала і тим разом спонукати султана до рішення; він наказав порті, щоби прийняла пропозиції амбасадорів в справі мира межі Грецією а Туреччиною за підставу дальших переговорів.

В КОЖДІЙ РУСЬКІЙ ХАТІ І ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українсько-руського народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просвіта“, а виконана в літографічній закладі Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарська ціна карти, наклеєної вже на полотні, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просвіті“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові в домі „Просвіти“ Ринок 10.

перше і одинокє руске товариство асекураційне, обезпечає будинки, скот, господарські знаряди, збіжжя в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках протів шкідливого вогню за можливо найнижшою оплатою.

Дністер розпочав пятий рік своєї діяльності. Фонди „Дністра“ після закінченя рахункових з днем 31-го грудня 1896 виносять: фонд основний 50.000 зр., фонд резервовий 54731 зр. 04 кр., резерва премій 34737 зр. 03 кр., разом 139468 зр. 07 кр.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сейчас по пожежі. В 4-х літах виплатив „Дністер“ 1176 відшкодовань в сумі 309.147 зр. 69 кр.

На житє можна обезпечати ся через „Дністер“, після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкращі умови і видає поліси і квіти в руській мові.

Зголошення о ухвалені агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовського.

ДРУКАРНЯ „РУСКОЇ РАДИ“

в Чернівцях.

Перша на Буковині

РУСКА ДРУКАРНЯ

в Народнім Домі

при улиці Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські в мовах руській, польській і німецькій.

ДОБІР БУКВ ВЕЛИКИЙ.

Роботи виконує ся скоро, солідно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

Хто хоче мати
добру і дешеву
МАШИНУ до ШИТЯ,

най удасть ся до мене, то певно не пошкодує. Нові продажі дешевше як вусюди, а употреблені, ще добре удержані почавши від 20 зр. і то за готової гроші і на виплат. Хто купить у мене нову чи стару машину, за реперажу не потребує журити ся, бо я роблю тую безплатно через п'ять рік.

Русини, удавайте ся до мене, бо я також Русин і обслужу Вас по братньому

В повеліснем

В. Данилевич,
машинист у броварів Штайнера в Чернівцях, при ул. залізничній (Bahnhofstrasse) ч. 26.

Для панів учителів!

INSPECTIONSBERICHT,

Jahresausweis

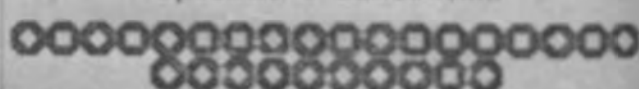
і Шкільні повідомлення

(Schulnachrichten)

е на складі

в друкарні „Рускої Ради“

Просимо о замовлення.

ПОЇЗДИ ЗЕЛІЗНИЦЬ

ВІД ДНЯ 1-го мая 1897 після часу середно-європейського.

ВІДХОДЯТЬ З ЧЕРНІВЦІВ						ПРИХОДЯТЬ ДО ЧЕРНІВЦІВ					
до Неполоківця, Сянтана, Львова, Відня	819	854	1232	404	1025	з Відня, Львова, Сянтана, Неполоківця	1128	329	737	811	610
до Глібока, Гадікфальви, Гатни, Іцкан і Бурдуженія	1148	351	832	—	635	з Бурдуженія, Іцкан, Гатни, Гадікфальви, Глібока	—	809	1212	330	1000
до Садагуря, Боньки, Новоселівки	645	440	—	—	—	з Новоселівки, Боньки, Садагуря	—	1113	950	—	—
З ГЛІБОКИ						ДО ГЛІБОКИ					
до Карачева, Сторожкині, Бергомету, Межибродя	814	545	—	—	—	з Межибродя, Бергомету, Сторожкині, Карачева	635	1037	890	—	—
Перший поїзд їде на шляху Бергомет, Межибродя від 1-го марта до 3-го вересня ще нічівка і п'ятниці.						Перший поїзд їде на шляху Бергомет Карачева тільки в понеділок; другий поїзд на шляху Бергомет-Межибродя тільки від 1-го липня до 31-го вересня ще понеділки і четверги; третій поїзд не їде в понеділок.					
З ГАДІКФАЛЬВИ						ДО ГАДІКФАЛЬВИ					
до Радівця	610	1003	228	612	895	з Радівця	542	833	113	540	747
З ГАТНИ						ДО ГАТНИ					
до Качика, Гурагумора, Вами і Кішпозингу	1010	201	—	—	—	з Кішпозингу, Вами, Гурагумора, Качика	1238	625	—	—	—
З ІЦКАН						ДО ІЦКАН					
до Сучава	327	630	1009	216	718	з Сучава	442	842	130	630	837
З ВАМИ						ДО ВАМИ					
до Рус-Молдавиці	345	647	913	1132	250	з Рус-Молдавиці	842	1259	294	372	545
Поїзд їде від часу до часу. Розвідати можна на станціях Вази, Драгоша і обох Молдавиць.						Поїзд їде від часу до часу. Розвідати можна на станціях Вази, Драгоша і обох Молдавиць.					
З КАРАПЧЕВА						ДО КАРАПЧЕВА					
до Чудина н. С.	854	1007	615	—	—	з Чудина н. С.	545	534	—	—	—
Перший поїзд їде ще понеділка, другий з винятком понеділка, нічний кожної днини.						Перший поїзд їде ще понеділка, другий з винятком понеділка.					

□ поїзди пасажирські; * поїзди особові; без знаку поїзда міжним. Час середно-європейський їде в 46 хвилин від червоного часу; нічний час рахує ся від 6 год. вечором до 3 год. 30 хв. рано і починає ся від червоного часу.

За редакцію відповідає Осип Маковей.

ЧАСОПИСЬ
для
руських родин.
Виходить щодня
крім днів по-
недільних і свят.

БУКОВИНА

Редакція і ад-
міністрація в Чер-
нівцях ул. Пе-
тровича ч. 2.

Передплата
10 зр.

Аграрний соціалізм в Угорщині.

В числі 134 „Буковини“ ми подали проєкт заведення т. з. фермерської господарки на Угорщині. До переведення тої господарської системи — було там сказано — мусіла би причинитись держава, закладаючи особливий аграрний банк. Однак заходить ще питане, де шукати гіпотеки на покриття тих грошей, що потрібні на цілковите уряджене тих фарм т. е. виставлене господарських будинків, придбане живого і мертвого інвентаря, збірка на засів і гроший на початок господарки?

Передовсім треба зважити, що через фермерську господарку піднесла би ся вартість ґрунту. Фермерська господарка під доглядом і з підмогою головного заряду вишискала би видатність ґрунту і завела би широку індустрію господарську в поодиноких галузях домашнього, огородового і пільного господарства. Нині пани не журять ся о піднесені господарки, бо їм не ходить о тото надвижку, яку би дістали з раціонального господарства — їм досить і того, що приносить дотеперішній, недбалий спосіб господарювання. Та й тому не старають ся пани о піднесені господарки, бо в неї треба би наперед вложити більші суми і чекати бодай кілька літ, щоби она приносила більші користи, а пани хотять тільки брати, а давати не люблять. Они волять відбивати се на робітниках пільних через обнижені ціни, ніж прирабляти умітною і тяжкою працею в господарстві. Але через то упадає вартість землі, змінює ся бо-

гацтво краю а збільшає ся нужда населення та росте між ним незадоволені і розпука.

Та хотіли би ми тут виказати і не знати який великий зріст індустрії рілничої через заведені фермерської системи, то все таки вартість морга землі не піднесла би ся через те так високо, щоби дати гіпотеку на меліорацийні реформи фермерської системи. Підстави для тої гіпотеки треба шукати де інде.

Від 6. червня 1896 р. існує в Австрії (а тепер вже і в Угорщині) право про позички, підняті на цілі уліпшення землі (меліорацийні позички). Однак се право ограничає ся тільки на роботи до заводження і відводження (висушення, дренавання) поля. На ті роботи можна після згаданого права затягнути позичку десять разів вищу, як виносить чистий катастральний дохід з того поля, разом з половиною сподіваного доходу, який дасть поле по переведенню меліораций. Ця позичка має першєнство перед всіма иншими табулярними довгами, з винятком краєвих і державних податків. Треба тільки малої зміни сего закона щоби можна дістати з рілним правом позички на инші меліораций так, як признає згадане право: на малій процент, найвище на 4%. Се було би одно жерело до покриття коштів переведення фермерської системи, що впливає з піднесення вартости ґрунту.

Але, як сказано, жерела гіпотеки треба шукати де інде і воно лежить не в земскім кредиті, але в господарскім кредиті. Земський кредит має тільки властителя землі хотіли часто він сам не обрабає єї. Але ніколи не має кредиту тої господар, що не є властителем а тільки підприємцем, політиком (пахтарем). Се велика кривда

для господарів, як взагалі для господарського заводу. Оно свідчить досадно, як мало ще суспільність цїнить умітну роботу коло господарства. Рільники, тої стан, що утримує цілу суспільність, не мають кредиту на свої рілничі підприємства. Рільники мусять старати ся о права для вироблення кредиту для себе. Такіж права існують на поли торговлі і індустрії. Для чогож рільник не може оперти ся на гіпотекі тимчасового посідателя (на час найму) хоті не властителя якогось господарського підприємства? Старі закони, що уважали земський і господарський кредит за одно, мов би плоди землі росли самі без умислової і фізичної праці чоловіка, може були добрі тогди, коли земля була тільки лісом і пасовищем, коли була панщина а робітник належав до живого інвентаря, коли дерево в лісі і трава на сіножати росла без старання чоловіка. Але нині господарство витворює плоди так, як робітня або фабрика инші товари. Чомуж оно не має мати так само кредиту, як кожда запровакулована фірма? В господарстві краєвим має прецінь рілничу продукцію і получена з нею індустрія більшу вагу, як кожда инша галузь продукції та індустрії, тому повинно законодавство заощікувати ся нею і подати їй підставу, на якій може розвинути ся ширше, — а нею є кредит. Коли не боять ся видавати заставні листи і облігації залізничим товариствам або банкам гіпотечарним, властителям каменіць, і т. д. хотіли тут підстава кредиту може бути також знищена конкуренцією, чи землетрясенем, чи огнем, чи водою, чи війною, то нема обави, щоби нараз знищило ся вірцево заложене і проваджене госпо-

125

Буковинська Русь.

Культурно історичний образок.

Написав

д-р. Ст. Смал-Стоцкий.

(Далше.)

З таких шкіл, де народне почуванє при-
туплювало ся, не могла вийти інтелігенція в
теперішнім того слова значіню, не виходили з
них люди, котрих би обходило добро, дола і не-
доля свого рідного народу, добро загалу. В той
бік не справляло взагалі думок підростаючої
інтелігенції тодішнє єї вихованє. Так отже
мусіли гадки єї обертати ся околѣ власного я,
і власне я стало ся найвищим ідеалом підр-
стаючої в тих школах інтелігенції. При таким
напрямі системи вихованя молодіжи та під впли-
вом людей чужих, чужої зайшлої інтелігенції,
що розсївши ся поміж чужим собі народом не
могла почувати ся до якої небудь спільности
з тим народом і для того рідко коли була
єму прихильна, а загально як раз може з
національних причин спинала єго в куль-
турній розвитуку, відносила ся до него зневажли-
во, дбала головню о себе, ниялиувала того, щоб
наживши добра, повернути чим шорше між своїх

земляків, отже часто і вишискувала чужий собі
нарід¹⁾, ширив ся при браку якогось ідеальні-
шого змаганя взагалі і серед підростаючої до-
машньої інтелігенції матеріалізм і грубий его-
їзм. Вона взувала ся у всім на зайшній інтелі-
генції, учила ся від неї не лише жити інтелі-
гентним життям, але і взагалі всіх єї звичаїв,
поступовани з людьми, проймає єї поглядами
на темну масу і т. д. Вона, хоті кість з кости,
кров з крови свого народу, по приміру манда-
торів і т. п. стала уважати мужика ханом, га-
диною; промовляла до него, держачи нагайку або
цибух в руках, пробуючи час від часу їх сил-
на хребт мужицким; від них прилучувала ся вона
адиратішній і взагалі всяких интучок вишорі-
стоування і деморалізації. Задлятого то замість
нести дальше освіту, яку здобула собі висшим
образованєм, інтелігенція буковинська довгий
час лиш торгувала ним, а своєї красної і важної
задачі, задачі інтелігенції свого рідного краю,
свого рідного народу, як єї вже тоді розуміла і
переводила в инших краях власна народна ін-
телігенція поміж своїм рідним народом, не
сповнала нана інтелігенція. Така характери-
стика інтелігенції нашої не висава з палця, а
оперта на певних фактах. Доказом на се пр.
Фозса ординатор (Вістник розпоряджень) єи.

¹⁾ Перший примір такого чоловіка подає нам Zieg-
lauer: Gesch. Bilder III. 119 сл. Буз ним автор Дорбат.

консисторії буковинської²⁾. Звідси бачимо також,
що не бракувало і щирого пастирського і патріотичного
накликуваня до сеї нашої інтелігенції, щоб
пам'ятала на свої обовязки. Зрештою при
осуді нашої першої інтелігенції краєвої треба
і на се увагу звернути, що на цивілізацію скла-
дають ся не роки але віки, що давні традиції із ча-
сів турецько-византийського напівня не так легко
забували ся; поступ потребує жертви. А вже-ж
найбільшу жертву поступови віддав певно рус-
кий нарід. Перші нарістки ново витворюючої

²⁾ Порівняй пр. „Окружное писаніє“ владика Гала-
мана із дня 13-го мая 1868-го р., в котрім владика ганить
селянщиників за те, що „пьянствуют“, ганить їх за „обли-
женіє прихожанъ вышнее мѣрою платою за духовныя
дѣянія“ за те, що „свое святое званіе употребляютъ
яко способъ користолюбія, и не человѣко-
любно отъ селянствъ и такъ несчастливыхъ, даже отъ
самыхъ требующихъ и безпомощныхъ невиннѣйшихъ
образовъ плату неподобающую вымужда-
ють“, за „увильный роскошь и за чрезмѣрную — стану
духовенскому никогда отвѣтительное иждивеніе случайно
свадебъ, крестныхъ и т. п.“ за те, що селянщиники „до-
жждою свои худо изволятъ, въ самыя дни недѣль-
ни будничныя дѣлами занимаются, проповѣ-
дѣ и науку хрістіанскую оставляютъ, школы не наоб-
лагодятъ и ни въ чемъ ихъ поддѣрживаютъ“, за те, „они
подражали дураческимъ модамъ, роскошествовали и гор-
дѣли“ і т. п.

дарство. А коли нема такої обави, то єсть підстава для кредиту і на тій підставі можна би сьміло на кожний морг фармерської господарки уділити 150 зр. кредиту для переведення тої системи. Підставою для зяття такої позички був би контракт найму на довні літа, найменше на 30 літ, зяття в катастральні книжки з тим услівем, що на винаймленім ґрунті має завестися сь фармерська система господарки.

Таким способом можна би на справедливій підставі дістати потрібні фонди для заведення фармерської господарки на великих просторах землі а через те поладити аграрну кризіс та незмірно піднести видатність праці коло рілі. Перевести сю далекосяглу і трудну та можливу і корисну реформу буде вже завданням держави.

Волохи а церков.

IV.

Коли Геннадій зажадав оборони, то з цілою облудою ему відповіли, що не потреба, бо після впречення сьв. Письма, сьвічка сама повинна сьвітити на сьвітнику, та що єпископ має бути готовий кожної хвили станути до одвічальности. Зараз по перчитанню акту оскарження, без перевірки закидів і доказів, без вислухання сьвідків, протівно опираючи ся на фальшивих сьвідонтвах, примаса засуджено. Геннадій на той раз не оправдував ся, але запротестував протів цілого способу суду над ним і в словах дійсно сердечних відкликав ся до совістї судий а радше своїх ворогів, пригадуючи їм той канон, де каже ся, що ті, котрі оскаржують єпископів, мусять вперед писемно зобов'язати ся, що понесуть всякі кари, як би показало ся, що зложили фальшиве сьвідонтво. І ото відданий під суд митрополит-примас, засуспендований в уряді єпископсьім і митрополитсьім, виступний президент сьв. синоду, візваний через нас зібраних, як думаєте, на сьв. синоді, над котрим Дух сьв. уносить ся, ото сей великий достойник та великий єрарх церковний, упокорений та понижений, благас вас на колінах і зі слезами в очі, великі і високі достойники і слуги церкви, достойний митрополито Молдавї, і Сучави, достойні єпископи і покїрні слуги Христові, ви архимандрити, аби ви умилилися ся і дали

ему судий, котріб его судили безсторонно, без ненависти, в притомности котрих не потрібував би кликати з великим учителем християнства, стовпом і підпорою церкви, сьв. Поаном Златоустим: „Де маю йти, до кого удати ся? До своїх обвинителів, чи до своїх судий?“ Я хотів стати і перед собором цілого сьвіта, але зі мною нехай стануть на суд і мої обвинителі і инші нехай нас судять. Але нині, нині на дни 20. мая року нашого спасення 1896 обвинителі суть моїми судьями, і не по то ту станули зі мною, аби зі мною були суджені, але на то, аби мене судили“.

Протест Геннадія остав ся без наслідків. Геннадій станув в друге перед псевдо-синодом, і на той раз уже холоднокровно та поважно збивав усі закиди, які ему чинили.

Закиди, які підносили газети та псевдо-синод, дадуть ся зібрати в сїдуючі точки. Примас запровадив новости при Службі Божій, і то новости заборонені, казав при тім віддавати собі честь Богу; складав єпископів, приймав сьвященників з инших дієцезій і позваляв сьвященнодієтвувати без сьвідонтв властивих настоятелів; синодом правив довільно і надзуживав его прав, довільно змінював урядників; в богослуженнях не казав згадувати синоду, печатав книги церковні без позволення найвисшої влади, забирал посьвячені річи як також єсуду церковні; присвоїв собі суму 5750 фр., даних на иншу цілі, а другий раз 6000 фр.; казав одному архимандритови видати на руки якогось злочинця 2000 фр., щоби від него дістати компромітуючі папери; посьвятити окозо 400 церквей і т. д.

На ті всі закиди відповів Геннадій холоднокровно, але й досадно, особливо на ті, що дотикали релігії, бо властиво ті закиди як найсильніше показували безвідетанність закидуваних ему злочинів як рівнож цілу облуду его ворогів. Так приміром були тої гадки, що складав єпископів без найменшої причини, а то складанє в дійсности лежало в тім, що заважав єпископам „солитурізауючим“ виступати в певних ризах єпископських. Протівний звичай був недавно заведений, і в дійсности був негальний, примас хотів удержати давню обсьвячений звичай.

Драма зійшлася з тим, що поліція відішля до папати митрополитові і окруженого жандармерією примаса відвезла до монастиря Кельдерушан. Маєток его сьвященноковано, а монастир, в котрім замінено пазня, віддано під тайний надзїр поліції. Сей крок правительства загато був газардоний; оїній цілого майже краю обернула ся тепер протів синода і міністерства. Не тільки в брошурах та письмах, але й на публичних зібранях виступали всі протів воїноюї несправедливости і безправного ностунованя з головою румунської церкви. Протівники примаса боронили ся також. Уживали ріжних штурок, як пр., що суд церковний зовсім ріжнить ся від суду міського, що справа примаса не є властива

во судом, але духовною сповідею, що засідання синоду суть приватні, тому не можна дати обвиненому оборони, бо через те сталиб ся публичними і т. и.

Але ані відповіди, ані навіть лист пастирський, оголошений одним з єпископів, не були в силі успокоїти взбурених умів, тим більше, що почали виходити на яву щораз то нові надужити і безправности, яких синод в тій справі з цілим цинізмом допустив ся. Один зі судий синодальних, архимандрит Валеріан признав ся, що его присилували підписати засуд, і що він цофас сьвій підпис; єпископ єпархї Бузеу, осуджуючи примаса, признав, що він не винуватий; єпископ Роману оголошев, що потверджує засуд, але приватно виразив ся, що закиди чинені голові румунської церкви є попросту дитинні.

Геннадій, видаючи, що майже цілий край має за собою, стористав з хвилі і в обширній брошурі під заголовком: „Cum am fost judecat“ (Як мене судили) представив ще раз, тим разом перед форум оїній публичної, цілу свою справу. На тих картинах находимо майже ті самі виноди, що вже відомі з оборони і протестів примаса, виголошених на синоді; представляє він не одоверім нелегальність суду, підносить, чого яко обвинений має право домогати ся, а що ему дали; збиває докладно всі закиди і покликє ся на документи, що посьвідчують о его невинности а вкінці каже: „Від дня, коли відшов я в мури монастиря Кельдерушан, замінено се сьляте місце на касарню, а мене несправедливо, посудили перед правом державним, в імені котрого одиного можна назначувати кари, що стїсняють личну свободу.“

В протягу трех місяців не міг я інакше удати ся до церкви монастирської аби відправити молитви та благати Господа о помилуване для себе та других грішників, як тільки окружений жандармами. Що до мене, то сьвідчу ся Богом, що покладаючи надію в тім, що єсьм невинним, очікую дня справедливости. — Тим, що мене обвинили і несправедливо погубили свого старшого брата в Христі, скажу з пророком: „Не хочу смерті грішника, но еже обратити ся ему“. Господь Бог нехай простить їм, і просьвітить умн їх“.

Відгомон сєї брошури розійшов ся далеко, і був такий сильний, що зміг повалити вже і так сильно захитаний кабінет Стурдзи. До керми прийшло нове міністерство Авреїана; теку віроісповідань і просьвітї обняв Марцеску, професор права з Ясе, що в часі Kulturkampf-у піднятого попереднім кабінетом, горьчю боронив прав церкви. Синод видачи, що нове міністерство прихильно Геннадієви, цюнув сьвій засуд на бувшого примаса і виніс его на гідність архимандрита. Колиж таким способом цюнесно засуд, парід почав допитувати ся, чи судий ціл-

ся інтелігенції рускої звичайно зараз таки ще і відчувували ся від народу, приставали до чужої інтелігенції, зростали ся з нею, ставали в Галичині Поляками, на Буковині Німцями або Волохами; но домах тодишньої рускої інтелігенції не чути було руского слова. У всім наслідувало ся чужу інтелігенцію, навіть в ворогованю супроти рідного народу; мало хто застановляв ся над тим, що тога заїшла інтелігенція серед свого рідного народу ниякне була-б собі поступала.

Перший зворот до лішого заприймаєм в 1848-ім р. під подувом животворного духа свободи. Рідна мова приходить до сили і до значіння. В осени сего року зарядив єп. Галман таке: „Поневаж після конституції зовсім свобідно, викладати науки в публичних школах в мовах краєвих, то є нашим бажанєм, щоб від тепер і богословські науки в нашім закладі в тій мові викладали ся, а мову латинську, котра доси була мовою викладовою, має ся цілком занехати“, але для Русинів із того розпорядження не вишло нічого, бо в жовтні 1848-го р. почали там викладати не по руски і по польски, а лишє по волоски.¹⁾ Правда, єп. Галман добачив

підтак крикду, яку занодяв Русинам, і 1856-го року розпорядила консисторія, аби в семінарії утворити курс для мови рускої і церковно-словянської і то з тої причини, аби богословам, котрі по укїнченю мали-б бути настановлені сьвященниками в руских селах, дати можливість, добре навчити ся тих мов“, і навіть настановлено учителів (Якова Воробїєвича і Стефана Носеневича), але тоті курси небагом знесено, покликуючися на се, що тих мов учили вже тоді в гімназїях.

Хоть отже тоті висні школи не були для краю тим, чим повинні були бути, то помімо всіх хиб своїх виходили вони і наших перших письменників на Буковині; хоть вони і затирали почуте народности, то не були в силі его цілком придушити: знанє і відомости, поданні в сих школах, мусїли викликати янєсь самопідняне бодай у людий більше уталянтованих і ідеальніше успособлених; а в часах, коли заговорено в перний раз про народність, мусїло тото народне самопідняне і у нас виявитись, особливо між духовенством нашим, що стїгало ся безпосередно з народом.

Про рух народний в сусїдній Галичині доходила хоть слаба чутка і на Буковину. В Чернівцях були професорами на філософї галицькі Русини Барановський і Левіцький; вони то, а особли-

во Барановський, професор філософї, почував себе Русином, нераз в товаристві сьлівав рускі пісні, ба, ширив по трохи також книжки рускі, які діставав з Галичини. Велику власть мав в своїх руках над школами буковинськими галицький Русин Панкєвич, що мав також велике значінє в правительстві. Тут діявував від 1842-го р. яко катехит на „філософї підійнятий митрополит галицький Спіридон Литвинювич. Тут було вже давня кількох гр. кат. сьвященників, що покінчивши студії писні, ніж тодишнє православне духовенство, у Львові або у Відні, мали спосібність пізнати перші початки руского руху народного в Галичині і передати про него вість Буковині. Все то причинило ся до розширення видокруга буковинських Русинів. З тих то часів маємо і першу признаку якогось руского духового життя на Буковині, а першими людьми, що бажали промовити в писмї руским словом, були о. Гаврііл Продай, о. Василь Фердєсевич і Василь Продай.

(Далше буде).

¹⁾ Онеїл, тамже V. 94.

ком звільнили Геннадія від вини, чи тільки прощаючи его проступки дарували ему кару?

Незадовго опісля, улягаючи різним впливам і протиположним впливам, дивовижно, поділила ся на дві сторони. Вороги Геннадія, і всі, що хотіли ловити рибу в мутній воді, були тої гадки, що синод не увільнив обвиненого, а тільки дарував ему вини, але таке толкування нашло багато противників. Не можна остаточно ту рішити тої kwestii, однак в кождім разі то певне, що вище духовенство в справі увільнення примаса ділало не з почуття справедливості, але тільки під напором правительства.

При списанню акту синодального, котрим звільнено бувшого примаса від кари чи там від вини, зайшов випадок, що досадно характеризувало місцеві відносини. Згаданий уже „Adversus“ приніс під днем 8. (20). грудня оттаке: „В часі засідання синоду, на котрім знесено засуд на Геннадія, повстала велика сварня між членами синоду а н. Марцеску, міністром віроісповідань. В хвили, коли сварня в найбільше кипіла, прибувши ся митрополит яссний до міністра і ударивши его в тязар закликав: „Щож то! сизуеш нас, аби ми наші власноручні підписи пофнули і себе самих посудили?“ „Бий, але підписуй“ була відповідь Марцески. Коли тої слухай правдивий, то не потребує коментаря; коли ж єсть видумкою, то ясне світло кидає на людей і край, де щось подібне можна видумувати.

По тім вимушенім засуді міністер віроісповідань Марцеску сейчас телеграфічно визволив назва з Кельдерушан, запевняючи его о всякій личній свободі. Алеж нова іронія долі! вже по тім запевненій свободі особистій запросило одно товариство бувшого примаса на урочисте набоженство, як се впрочім і иншими діями чинило. Геннадій хотів скористати з привилею запевненої собі свободи і постановив поїхати до Букарешту; але ледви розійшла ся вість о тім, правительство вислало п'ятинадцять озброєних воїнів на поміч жандармерії, що стерегла екс-примаса, з строгим приказом, аби ще найліпше стерегли увязненого.

На день 7. грудня зановіджено вибір нового примаса: до урни виборчої стануло 228 виборців. Вибори ті відхизяють нам знов заслопу, що покриває страшний розстрій і упадок національної церкви румунської. Митрополит яссний, яко предсідатель, дзвонив що хвили, аби умироти соблазнюючі сварні та авантури, — та на жаль дзвонив на дармо, вінци привелений майже до розпуки закликав: „Панове, коли не успокоїте ся, скажу ударити в дзвон митрополіт“. — „Потреба нам евергичийшого предсідателя“, сказав один виборець, „бо се ямарок не на жарти!“ і вибори відбули ся так, що як замітив один букарештський дневник, „можеш думати, що еси в яким там safe-chauntant, а не на поважнім зборі, що має вибрати висового достойника церкви“.

Тринадцять голосів уважено за соблазнюючої легкомудрості і цинізму, з яким ті виборці віддали свої голоси. Трудно не згадати з милосердем, а радше з глибоким смутком, що віддано карти з іронічними написами: „вибираю на митрополита-примаса короля Кароля“, „вибираю єпископа-Партенія, най ему Бог простить“. На картках находили ся нераз пусті та безглузді фрази, імена сенаторів або найбільших крикунів в Румунії; не бракло, після донесення „Adversus“ і написів порнографічних. Один зміж виборців, візваний до голосованя, публично заявив: „не віддам голосу. бо я атеїст“.

Вінци оголошено результат виборів і показало ся, що П'єр Георгіян, недавно перед тим іменованний єпископ Рому, удостоїв ся найбільшого числа голосів. Тож і его окликано наслідником Геннадія на примасівскім троні.

Яко вираз дібних пересвідчень клиру висших церковних кругів може послужити зізнанє єпископа Партенія, найбільшого ворога зложеного примаса, що дімісія Геннадія була неважкою, тому і вибір Георгіяна не правий. Одна часть єпископів заперечувала против вибору диякона, що новий митрополит-примас був доперва шестого грудня іменованний єпископом Рому, а ще перед інвенститурою, бо осьмого грудня, жертвовано ему мітру примаса.

Помимо тих протестів того самого дня о годині четвертій зістав Георгіян затверджений і інстальований в королівській палаті, і з его вибором скінчила ся справа Геннадія, котрий як здає ся, погодив ся остаточно зі своєю долею і на послуханю у королевої Єлисавети виразив намір відбутися прощу до св. землі, щоби пізнати трохи світа“.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 3. липня 1897.

Виділ краєвий зложив телеграфічно на руки президента міністрів Баденього подяку імператору за жертву 5000 зр. на потерпілих від повені на Буковині.

Конкурса розписує повітова рада шкільна в Сторожини на: 1. посаду старшого і молодшого учителя або молодшої учительки при двокласовій школі в Кабештах з рускою і німецькою викладовою мовою; платня третьої класи. 2. дві посади учителів, одного молодшого учителя або молодшої учительки при двокласовій школі в Костинцях з рускою і волоською викладовою мовою а німецькою яко предмет шкільний; платня третьої класи. 3. посаду молодшого учителя або учительки при двокласовій школі в Бербештах з рускою викладовою мовою і німецькою яко предмет шкільний з платнею 360 зр. взагідно 300 зр. 4.) посаду учителя і молодшого учителя або учительки при трикласовій школі у Горішніх Станівцях над Черемошом з рускою викладовою мовою і німецькою яко предмет шкільний; платня третьої класи. 5. посаду учителя і молодшого учителя або учительки при чотирокласовій школі в Старих Брошківцях з рускою і волоською викладовою мовою і німецькою яко предмет шкільний; платня третьої класи. 6. посаду учителя і молодшого учителя або учительки, взагідно помічної учительки при двокласовій школі в Нових Брошківцях з рускою і волоською викладовою мовою і німецькою яко предмет шкільний; платня третьої класи. 7. посаду учителя і двох молодших учителів або учительок при чотирокласовій школі в Гинизині з рускою мовою викладовою і німецькою яко предмет шкільний; платня третьої класи. Подани належить посилати в урядовій дорожній або просто до н. в. повітової ради шкільної в Станівцях. На посаду в Кабештах треба вказати ся свідомством для уділюваня науки православної релігії. Речивець до 15. липня с. р.

Черновецький трамвай ходить ще завжди „на пробу“ і тільки робить оскромну публіку, котра надіяла ся, що буде могла через него уживати купелі в Пруті. Вже минув і послідний прибутий речинець 1. липня, а трамваю як не було, так нема.

З Угорщини пишуть нам: В Майдані в комітаті Мараморошскім на власности учителя сільського Сембратовича при будованю хати знайшли криницю нафтяну. Післяли троха киячки до розбору до Пешту, а хеміки орекли, що та криниця буде дуже богата: що до якості і змісту зовсім подібна до Сандецької великої нафтяної криниці. Тепер бідні Русини ждуть спасення свого від сего жерела, що повстало — як кажуть — із сліду „царя Раковича“, котрий тут спочивав, ідучи до Польщі.

Плякати державних залізниць що укривають стіни почекалень на двірцях залізничних і своїми гарними малюнками проганяють скуку дожидаючих подорожних, стануть тепер научним средством для шкіл. Вже нераз удавали ся заряди поодиноких шкіл до міністерства залізниць з прошенем, щоби прислало їм такі плякати для науки школярів. Міністерство залізниць звернуло ся диякона до міністерства просвіти, чи таке ужите плякатів в школі є можливе і пожадане. Міністерство просвіти рішила сю справу в користь плякатів і тепер загадує міністерство залізниць видавати їх в таким порядку, щоби могли бути з користю ужиті в школах.

В чернівеській процесії виголосив адвокат др. Олесницький бесіду, що рішучо причини-

ла ся до цілковитого увільнення всіх обжалованих а своєю послідною апострофою до судіїв присяглих довела до саж не тільки обжалованих і зібрану публіку, але і самих судіїв.“ Цілий світ, казав оборонець, обурював ся недавно різнею Вірмен в Туреччині або проливом невинної крові на Креті — а тут, під оком нашим, не дикі Турки, а органи безпеченства ллють кров християнську. Крови тої нарід наш виляв богато в обороні нашої держави і пролле єї ще, як буде потреба, — але нехай держава тая щадить і шанує тую кров і не проливає єї даремно для буйного свавольства своїх органів.

Рану тую глибоку маєте ви, панове, загоїти. Нехай вердикт ваш буде не актом політичної мести, але бальсамом цілющим на тую рану; нехай люди ті вийдуть з салі сеї з пересвідченням, що крім справедливості Божої на небі єсть ще і людська справедливість в тій найвишній нашій інституції, якою єсть суд горожанський. Ствердіть віру тую у них, а вердикт ваш буде добрим посівом, котрий благодатні видасть овочі на тій нещастній землі.

На цвинтарі в Чернівцях стоїть свіжо усянана могила, котру сеєя весна першою покрила моравою. В тій могилі лежить тяжка неекспіювана ще кривда народу, а над нею уносить ся кроваве марево страшного болю, окроплене сльозами, силуюаче кровю.

Нехай з вердиктом вашим, панове, зступить на тую могилу ангел суною. В імя найвишого ідеалу людскости, в імя справедливості прошу вас, панове, щоби ви поставлені вам питання заперечили.“

Нещасні пригоди. Підчас вчорашньої зливи ударив грім на улиці Цеціни під ч. 36. Искра відбила ся від землі і влучила 16 літнього Юрія Шандра, помічника сідларського і сильно попарила его. — Маніца Трушин, 11 літня дівчина в Раранчу повісила ся онюди на поді. Перед тим бавила ся з молодшими сестрами на подвір'ї і казала, що їде на під зробити гоїданку. Отець оповідає, що ще перед п'ятьма роками она хотіла повісити ся в хаті, та єї відтяли ще завчасу. — Іван Корчик з Чинкова утопив ся підчас купелі в Дністрі коло Василева.

Дрібні вісті. В Сасові, грім ударив в костел і зруйнував великий престол. Огонь погашено. Шкода виносить кілька сот зр. — Отруїв ся в салі розправ карного суду в Вадовичах, Мартікан, посесор дібр Подгібня в хвили, коли ему судия мав прочитати вирок. Причиною отроїня була обава перед засудом. Смерть наступила по кількох хвилях. — За пінгунство засуджено у Франції Німця Затлера на трілітню вазинцю. — В Майдані (під Росією) в Галичині застрілив ся Франц Корженевський управитель тамешньої копальні нафти. Причиною самоубійства був страшний біль зубів. — Довгота всіх улиць у Львові виносить 106 кілометрів, число улиць і площ доходить до 285. Число населення Львова має 138.298 голов. В році 1785 було у Львові тільки 25.000 душ. — Президент віденьського парламенту, Катрайн, одержав почетне горожанство в 16 громадах судового повіту Штерцінг. — В околиці Атин панували 24-го червня злива і сильні бурі. В Кефалесії було трясене землі.

Телеграми „Буковини“.

З дня 3-го липня 1897 року.

Будапешт. Жинива зачали ся вже і ідуть спокійно в комітатах Чанад, Арад, Гайду, Тевч і Торонталь. До тепер контрактово зобовязані робітники відтягнули ся від роботи тільки в комітатах Бач-Бодрої, Чонорад, Яч-Нагі і Кевес-Шольок. Земеким властителям тих комітатів доставило міністерство рільництва 2500 робітників.

Берлін. Reichsanzeiger оголошує відступленє державного секретаря Ботіхера зі свого

уряду, іменоване гр. Посадовеского державним секретарем для внутрішніх справ, міністром держави і заступником канцлера, іменоване др. Мікеля заступником президента міністерства а генерала Подбельского секретарем державним німецьких пошт.

Не залишіть прочитати!

М. ФЛЯЙШЕР

робітня одягів для мужчин

Чернівці, ул. панська ч. 16.

Виготовляє убрания мужескі після найновішого крою за ціну як найдешевшу.

Замовлення з провінцій виконує як найдокладнійше.

Сплата може після умови відбуватися ратами.

Цілий одяг для мужчин від 15 зр. в гору.

Котвиця

Liniment. Capsici comp.

з антики Ріхтера в Празі,

загально признаний знаменитий усмирюючий лік на втирані: по ціні 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всіх аптеках. Просимо жадати сей загально улюблений лік просто під назвою Ріхтера Liniment з котвицею і приймати з обережністю лише флашкі зі знаком охоронним „Котвиця“ бо лише ті правдиві.

Аптека Ріхтера під золотим львом у Празі.

В КОЖДІЙ РУСЬКІЙ ХАТІ І ШКОЛІ

повинна знаходити ся

Народописна карта

українсько-руського народу.

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просвіта“, а виконана в літографічній закладі Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарська ціна карти, наклеєної вже на полотні, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просвіті“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Для панів учителів!

INSPECTIONSBERICHT,

Jahresausweis

і Шкільні повідомлення (Schulnachrichten)

е на складі

в друкарні „Рускої Ради.“

Просимо о замовлення.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромова.

ПОЇЗДИ ЗЕЛІЗНИЦЬ

від дня 1-го мая 1897 після часу середно-європейского.

відходять з Чернівців						приходять до Чернівців					
до Неподоківців, Снятина, Львова, Відня	819	854	1232	404	1025	з Відня, Львова, Снятина, Неподоківців	1128	320	757	811	610
до Глібоки, Гадікальви, Гатни, Іцкан і Бурдуженів	1148	351	832	—	635	з Бурдуженів, Іцкан, Гатни, Гадікальви, Глібоки	—	809	1212	350	1000
до Садагури, Бояна, Новоселиці	645	430	—	—	—	з Новоселиці, Бояна, Садагури	—	1113	930	—	—
з Глібоки						до Глібоки					
до Карачева, Сторожинця, Бергомету, Межиброда	814	535	—	—	—	з Межиброда, Бергомету, Сторожинця, Карачева	635	1037	800	—	—
Перший поїзд їде на шляху Бергомет, Межиброд від 1-го марта до 3-го вересня що п'ятірка і п'ятниця.						Перший поїзд їде на шляху Бергомет Карачів тільки в понеділок; другий поїзд на шляху Бергомет-Межиброд тільки від 1. липня до 31. вересня що понеділок і четверга; третій поїзд не їде в понеділок.					
з Гадікальви						до Гадікальви					
до Радівців	610	1003	228	612	805	з Радівців	542	855	115	550	747
з Гатни						до Гатни					
до Качика, Гулягумори, Вами і Кімполонгу	1010	201	—	—	—	з Кімполонгу, Вами, Гулягумори, Качика	1258	625	—	—	—
з Іцкан						до Іцкан					
до Сучани	327	630	1009	216	718	з Сучани	442	849	130	630	837
з Вами						до Вами					
до Рус-Молдавиці	346	647	913	1132	250	з Рус-Молдавиці	842	1259	204	322	545
Поїзди їдуть від часу до часу. Розвідати можна на станіях Валя, Драгоша і обох Молдавицях.						Поїзди ходять від часу до часу. Розвідати можна на станіях Валя, Драгоша і обох Молдавицях.					
з Карачева						до Карачева					
до Чудина и. С.	854	1007	615	—	—	з Чудина и. С.	555	555	—	—	—
Перший поїзд їде що понеділок, другий з винятком понеділка, п'ятниці кожної днини.						Перший поїзд їде що понеділок, другий з винятком понеділка.					

□ поїзди поштові; * поїзди особові; без знака поїзди місцеві. Час середно-європейский їде о 46 мінут пізніше від чернівського часу; нічний час рахує ся від 6 год. вечором до 5 год. 59 мін. рано і визначає ся підчеркнутих мінут.

ДРУКАРНЯ „РУСКОЇ РАДИ“

в Чернівцях.

Перша на Буковині

РУСКА ДРУКАРНЯ

в Народнім Домі

при улиці Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські в мовах рускій, польській і німецькій.

ДОБІР БУКВ ВЕЛИКИЙ.

Роботи виконує ся скоро, солідно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

Відзначене на красній виставі в р. 1894 почетним дипломом п. к. міністерства торговлі.

Краєве товариство ткацке

„PRZADKA“

(ПРЯКА)

в Коросні

поручає Пов. П. Т. Публиці свого виробу чисто льняні зв'язні з доброти, ручно ткані

ПОЛОТНА КОРЧИНЬСЬКІ

від найгрубших до найтонших веб і біле столове о візрі кістковим і аламанковим; також доставляє матеріали на комплекти і найкращі

ВИПРАВИ СЛЮБНІ

Замовлення просимо надсилати престо до Коросна (почта, телеграф і станія залізнична в містечку).

Прібірки і цінники на жадане оплатно і відворотною поштою.

За редакцію відновляє Осип Мановей.

ЧАСОПИСЬ
для
руських родичів.

Виходить щодня
крім днів по-
недільних і свят.

БУКОВИНА

Редакція і адмі-
ністрація в Чер-
нівцях ул. Пе-
тровича ч. 2.

Передплата
10 ар.

Вигляди і проекти.

Теперішнє положення Австрії дуже невідраднє, майже безвихіднє. Національні спори, до котрих дали причину мовні розпорядження, заострилися ще більше по розв'язанню ради державної, бо перенеслися з парламенту між населення і через те прибрали далеко ширші розміри. Німецькі провідні політичні зробили все можливе, щоб дискредитувати теперішнє правління, представляють видане мовних розпоряджень нелегальним порушенням конституції, заперечують завзято потребу впровадження чеського мови у внутрішню службу в цілій Чехії і Моравії і видають сей факт нетерпимим кривдою і посягненням на права німецького народу. Широка агітація ведеся між німецьким народом так тут в Австрії, як в Німеччині під окликом: спасати австрійських Німців від загибелі через слов'янський елемент. Німецька преса поміщає тепер численні статті про внутрішні відносини Австрії а їх слова, пересякнені бісмарківським духом германізму, що хотів би поглинути всі народи, з котрими зіткнувся, знаходять голосний відгук на австрійських, німецьких вісках.

Преса німецька вказує на те, що вже від початку ери конституційної слов'янський елемент стараєся витиснути Німців з привласнених їм історично прав в австрійській державі. Початок зробила Галичина, в котрій виперто німецький мови з урядів і положено підставу до угайлонської ідеї самостійної Польщі. Коронаю того систематичного поступовання є видане

мовного розпорядження, котре є першим кроком до признання прав чеської корони. Тим двом слов'янським народам усміхаєся в будучині надія на персональну унію з австрійською державою а тим способом на сповнене їх історичних ідеалів. Щоби досягнути сю ціль, громадають довкола себе другі слов'янські народи і визискують їх національні стремління для своїх цілей. Австрія мала би стати слов'янською і католицькою державою в протиположенню до німецько-протестантської і до слов'янсько-православної, російської держави.

Такі толки тревожать австрійських Німців, хоч не мають реальної підстави. Що після надання конституції підійшло до слов'янський елемент, се зовсім природний наслідок, бо на теж була конституція і надана. Правда, що Польки і Чехи стремлять до здійснення своєї національної самостійності, але щоби вони мали в пляні перетворити Австрію в слов'янську, федеративну державу на підставі католицизму — се проста байка. Самі Чехи не дуже тугі католики, на них полишили часи реформації незатерті сліди; тай галицькі Русини, уняти відділені своїм східним обрядом від єзуїтських ідей католицької, воюючої церкви а надто вже задля своїх національних інтересів не доложили би руки до ще більшого зміцнення польської сили в рускій часті Галичини; а вже зовсім на переріз стають такі змагання інтересам православної Русинів та Сербів в Австрії а так само не-слав'янських народів, як Волохів, Італіанців і других.

Очевидно, що ціла ся агітація, оперта на таких толках, обчислена тільки на

викликане заколоту, щоби тим легше використати непевну ситуацію. Далеко поважніше дивиться на справу національну якийсь австрійський муж державний, що в статті у віденській газеті N. W. Tagblatt шукає розв'язання національного питання в основанню палат національних. Питання національні належить розділити від справ державних і економічних, та повірити їх особному заступництву, котре би собі вибирало не населення взагалі, але люди що належать до одної народності.

Висновки свої опирає автор на основнім законі державнім з 21. грудня 1867 р. котрий постановляє в арт. XIX ось так: „Всі народи держави суть рівно управлені і кожний народ має ненарушиме право до береження і плекання своєї народності і мови. Держава признає рівноправність всіх уживаних в краю мов в школі, уряді і публичнім життю. В краях, в котрих живе кілька народів, мають публичні заведення наукові так бути улажені, щоби без уживання примусу до вивчення другого мови краєвого кожний з тих народів одержав потрібні средства до образования в своїй мові.“

В душі сего артикулу закона може рівноправність народів і краєвих мов відносити ся територіально лиш до того краю, в котрім живуть ті народи, а тих, що належать до того народу і знаходяться поза його місцем проживання, можна брати під увагу лиш загально яко горожан держави, котрі не можуть тут домагатися ніякого особливого права, лиш мусять піддатися тим мовним уладженням, які виходять з відносин населення сего краю.

13)

Буковинська Русь.

Культурно історичний образок.

Написав

др. Ст. Смоль-Стоцький.

(Даліше.)

IX. Зародки руского письменства на Буковині.

(Гавриїл Продан. — Василь Фергасевич. — Василь Продан. — Михайло Комарошан. — Що читали наші письменні люди?)

Гавриїл Продан¹⁾ родився для 25-го марта 1816-го р. в Бішмані. Батько його Теодор був там сотрудином і жив серед досить прикирих матеріальних обставин. Р. 1830-го дістав він парохію Хлівинце. Крім Гавриїла було у нього ще осьмеро дітей, з котрих найстарші були Параскева і Василь, той сам Василь Продан, що в 60-их роках став провідником буковинської Русі. Василь учив молодшого брата Гавриїла і так дійшов Гавриїл аж до 4-ої класи гімназії. Відтак учив Гавриїл боярські діти (Васильків) і не лиш сам з того удержував ся, але помагав ще і своїм молодшим

братям. Р. 1842-го укінчив він богословіє, оженився, був висвячений (1843) і дістав перше своє місце в Застані яко адміністратор, але вже по році був перенесений до Веренчанки, де 25-го липня 1844-го р. помер.

Короткий перебіг вік Гавриїл Продан, рідко хто у нас і знає де що про него, та все таки треба его згадати, бо він (з своїм братом Василем) був першим ревізійний Русин на Буковині, у котрого самознанне починало пробивати шкаралупу, наложену тодішньою системою виховання. Він перший почав на Буковині писати вірші „руською“ мовою. Р. 1841-го появилася іменню після Головацького²⁾ в Чернівцях альманах: „Чуєшть любови и благодаренія къ отечеству, Буковинской Семинаріи питомцевъ на новый годъ 1841. Въ пользу въ скудости страждущихъ священническихъ вдовъ греко-восточной церкви Буковинской епархіи жертвуютъ слушатели третяго года Богословія.“ Рускі вірші, які там поміщені, походять після свідчення о. Евс. Андрійчука з пера Гавриїла Продана. Крім цих віршів живив він ще в рукописі вірш в честь цесаря Фердинанда і ще два панегірики, один по латині, другий по німеччині, також в честь цесаря Фердинанда а опріч того ще і розпису „Historisch-kritische Skizze über die Unterschiede der griechisch- und lat. Kirche“ і кілька проповіді. Таким спо-

собом ми бачимо в Гавриїлі Продані першого Буковинця, що по довгих віках сну пробудився, відозвався, дав знак життя. Правда, ми що йно 1876-го р. довідалися про его літературні проби, але можна напевно сказати, що вірші Продана, хочь оставали в рукописі, мусіли бути свого часу знані³⁾. Літературним пробам Гавриїла Продана мусимо бодай се значіне признати, що вони перші показали буковинським Русинам, що можна і по руски виявляти письменно свої думки і чуття. Важний вірш Продана ще і тим, що вказує нам писателя, на котрім взурував ся перший почин літературний на Буковині; перед віршом стоїть motto взятє із Державина, представителя псевдокласичної лірики в Росії кінця 18-го віка:

Здесь всюду радость, плескъ и ливни
— — — — — здесь жизнь, любовь.

І вірш Гавриїла Продана писаний на задод Державина, з котрих одна „Богъ, ода Державина“ була видана Зубричем 1830-го р. у Львові. Ось один уступ із вірша⁴⁾ Продана, котрий нам покаже і уклад і мову его:

¹⁾ У нас, в Галичині і на Україні ще і в 19-ім віку, аж в 60-ті роки, понаємо що були друкарні, понайбільше шпиралась рукописна література: замість купити книжку люди переписували собі те, що було для них цікавіше.

²⁾ Цілий вірш надрукований в „Буковинсько-руськом календарі на годъ 1876“ стр. 49 і сл.

³⁾ Буковинський рускій календарь на г. 1876, стр. 46—52.

⁴⁾ Галичанин, Львів 1863, III і IV стр. 321. Досі не удали ся мені роздобути того твору.

Після розуміння закону мусить далі кожний нарід що-до береження і плекання своєї народності і мови передовсім спустити ся на власну силу, і не можна в тім ставити йому перешкоди, о скільки він при тім обертає ся в границях існуючих законів. Але він не може робити собі претенсії, щоби ще й адміністрація державна підпирала з уряду то плекання его народності і мови безпосередно, або може ще й на кошт другого народу. Рівноправність краєвих мов в школі єсть управильнена існуючими законами шкільними, а в життю публичним дотичними законами. Але в уряді може она відносити ся лиш до вищої служби властей і виходить із зовсім розумної засади, що адміністрація державна має порозумівати ся з населенем в тій мові, яку населене розуміє. О скільки би в якомсь краю не відповідало тій засаді, то дотичний нарід має право жадати відповідного зарядження.

Мова внутрішньої служби властей єсть зовсім від наведеного артикулу закону незалежна, бо для постанови що-до сего языка єсть міродайним виключно державний інтерес, котрий з засади вимагає однастайності в ній, бо многоязичність у внутрішній службі не дасть ся погодити з вимогами управильненої управи державної.

Закон о національностях мав би передовсім на основі існуючих фактичних відносин країв означити проживаючі в них народи і уживані там краєві язики а при тім висказати, що рівноправність їх відносить ся до того краю, в котрім ті народи проживають; відтак приказати постановою, щоби сконстатовано приваженість до якогось народу, аби опісля при конскрипції не виписувало без ціли мову, якою хто послуговує ся, лиш до якого народу хто належить; далі мав би той закон унормувати, що в краях, де живе більше як один нарід, має кожний нарід право вибираними ним заступниками і сполученими в Палату національну домогати ся своїх прав, і що о р д и н а ц и я

виборча для Палат національних як і устрій тих же мають бути установлені в дорожні краєвого законодавства; відтак, що в краях, де живе лиш один нарід, заступає его в справах XIX. артикулу закона сойм краєвий.

Єсть причина припускати, що коли би на заступників народу вибрано зрілих патріциїв на ціле життя, то в розправах в Палатах національних мали би розвага і уміренність перевагу і що коли би якась Палата національна зажадала зміни в язику встанові посідання на основі доказаної потреби, друга Палата того самого краю не опиралась би признанню тої потреби, отже що в таких справах западали би звичайно згідні — маючі в дорожні сойму вести ся — ухвали, о котрих жадані зміни могли би після обставин бути введені окремим законом, о скільки би они зі становища інтересів державних могли бути допущені.

Такими Палатами утворено би для того рода переговорів відповідний орган, а законодавність увільнено би від національних сварок, що роблять всяку плодovitи діяльність неможливою; національні партії станули би ближше до себе і були би змушені винайти дорогу до порозуміння, щоби досягнути одностайної постанови, котрі могли би запоручити певний успіх.

Город сільського учителя.

(З учительської практики.)

Одно із приємніших і здоровіших занять сільського учителя єсть безперечно праця в его огороді. Огород то як не дїна королева, так беда й коза. Він дає ему при відповідній обробленню кухонну огородину, овочі і т. н., тут учитель спочиває при легкій тілесній роботі від душевного утомлення в тісній шкільній комнаті, на свіжій воздуху. Тут его милі нїжки бременя, а там де-у тїсних корчіках неутомимий солодейко свої тужені пісні викидає...

Гавриїл також і по польськи елеґії²⁾, в котрих розмовляв ся з духом „Вісенти“, донині посесора з Хлївни, що принахило застрїла ся, — але тих елеґій нема.

Із зовсім иншого жерела поплили і зовсім инакше виглядають „Пісень, Псалми, Стихи“ Василя Ферлеєвича³⁾. Василь Ферлеєвич родив ся 1783-го р. дня 1-го лютого, укінчив давню американську школу, був отже сьвященником ще старої школи⁴⁾, знав свої церковні книги, знав докладно богослужіння, т. з. збірник набожних церковних пісень, котрі новістали гоголем у Русинів уніятів, а мали таку сиду, що прийняли ся також і у православних, був ознайомлений з ріжними апокрифічними творами; вистрої науку не поспідав. Між тим коли Гавриїл Продан, набравши ся вистрої чужої освіти і освітлени чужого неґаза, герцогом ним на рускій ниві, то Василь Ферлеєвич, не висловивши поза сьвітотгляд руского народу, поза обруб его интомої культури, складає на лад пісень богослужіння простенькі найвищі пісні церковні, укладає за разом для них нуту і хіба лиш тим одним виступає поза границі богослужіння, що на той сам лад укладає

²⁾ Отсе був би новий доказ, як школи попливали Русинів на Буковині.

³⁾ Сім пісень псалми стихи котрі псалми, кля, а прованіє характер пісень зовсім обстаєть крає-грансеньких обставлень. Оутяпограція Червоноцком 1849. стр. 79 + 3.

⁴⁾ Шематизм був дивний за рік 1843, стр. 30.

І дійсно, що ж може бути красшого понад добре і в порядку оброблений шкільний огородинчик? А притім і пожиток є!

Перед шкільними вікнами розложив ся цвітний огородинчик з своїми грядками ріжної форми, з нестрими цвіточками і шепленими рожами. Вохідня і полуднева стїна шкільного будинку сховалась у широкодисту, винну дозу і дивить ся сердешна своїми чистенькими віконцями надійно у сьвіт Божий; на західній стїні дре ся дикий винодоз аж на дах. За цвітним огородинчиком стоять в радї, нїби жовняри, кілька узлів робучих нїл а далі розложив ся — по при старий — молодий, родючий сад з деревом середнього росту як яблоні, груші і инші овочеві дерева найліпшої породи. Помежи ними засїяна трава мішана. Сюди провадять 1½ метра широка, обсажена по обох боках порічками, агресом та виноградом стежка. На кінці стежки сховалась альтапка в листястий вийолоз. Ліворуч стежки лежить шкілька овочевих дерев, корчів і винної лози. Тут знаходять ся грядки з малини і великими, шепленими і дикими деревцями. Праворуч стежки закладений кухонний огородинчик а учитель сего огородинчика сїє всі рослини межі рядами. Тут ростуть бураки, капуста, огірєк та инша цї городина, все в рядах. Коло альтанки кругом є вільне місце з лавками, обсажене кущами ріжного рода, як рожами для конейтур, неминком, бозом і др. Поза сими корчами на полудня лежать два розсадинки, один під шибками, малий а другий більший, вільний. Недалеко розсадинків знаходять ся малий огородинчик науковий, тут ростуть цї кілька рослини як: повча ягода, тютион, шалівія, рута, ганиш, лен, конопля, бликотиця, дурман, собака (нес) петрушка, післюки, болтозова, матригуна і т. н. На опівнічній стороні шкільного будинку лежить подвіре із стайнею, кормником і хлївцем для дробу. За стайнею є місце для гною; тут нїкає ся із стайні, кормника і хлїва гній, листє і бурани з города, сьміте з подвіря і хати, понєса з печів і ліжниць, саджа з коминів і невогрібні помії з кухні. Все то перетворює ся в дуже добрий наїз-компост.

За сими місцями лежить далі огородинчик заїлний дукорозом, картоплями, конючинною і люцерною. При вхаді коло подвіря можна побачити площу для гімнастичних вправ, вислану піском а кругом обсажену лісними деревами і кущами: тут можна видіти тїністу липу, довговікового дуба, жилавого граба, далі явора, клїнницю, сосну і смереку, колючу акацію (робінію), високу тополя, білу березу, ліщину, калину і ин. А там гет, гет у кутку малини, ожинки, грядки лозини, за сям тїністі корчі ріжного рода на переміну; тут сьївають від Божого ранку до

Отъ страны, юже буи обрастають,
Кою Карпаты зефиры охлаждають,
Дажь до Баварь горы носящей боръ
И больша сзера Италиановъ, —
Отъ Вислы, — рудныхъ и гигантскихъ горъ
До Еридоны и Далматъ Османовъ.
И до презростнаго сербска Истра —
Здѣ єсть насѣяно весей, городовъ,
А въ нихъ отъ всѣхъ щастлившихъ видѣ
народовъ
И восклицаютъ звукъ оркестра.

Здѣ рочно гордыи класы презябають
А зъ нихъ сїлетенными вѣнцы свою
Главу струженныи женцы украшаютъ,
Ся по обылыи жатвѣ веселяци,
И нѣжногласно разными языки
Поють единодушно зрядныи лики
Богинѣ Церерѣ благодаряци.

Изрядно здѣ строенными дороги
Торговни связанныи города многи;
Кушцы же въ нихъ повсюду скусейи
Удерживаютъ славныи амбары,
Низположаючи въ нихъ разныи
Въ удобствіе служанции товари.

Високонпарність, високий „слозь“ церковно-славенскій, розміщене слів у віршах таке, аби годі було без трудности річ порозуміти, густе перенизане завітками класичної мітології характеризують тото „надворну“ поезію.

Після слів Василя Продана писав его брат

также пісню „Іхъ Високонпреосвященству Евгенію Гамману, іхъ консісторіу и всему собору,“ і „Пісень монарєш императору Францу Іосифу.“ Пісень набожних уложив він 10 а окрім того і „Пасхалію.“ Пригладьмо ся тим піснями трохи ближше, бо вони з ріжних зглядів цікаві.

В пісню „о сьвітлій мїра“ Бог виганяючи Адама і Еву з раю так говорить:

„Бери живо
Кужьку в руки...
идѣть иль царства
на подданства“),
рескаль и мотилу.
Бери иль свою руку,
конай, санай,
на хлѣб старай
до своей смерти.“

Про Каїна сьїває Ферлеєвич після якогось апокрифа так:

„Сгда Каїн ся народить,
привидѣнь дивагъ сотвориць,
аки дѣтя седмъ главъ мало,
кронъ и сосни зъ Еви сцало,
Ева плаче,
Адам рече,
чтожъ я сотворю,
плачь твой утѣлю,
нима врача
намъ отроча
отъ седмъ главъ сѣланти.“

⁵⁾ Цікаве єсть, що і навідину уважєть ся наслідкомъ вигнання з раю.

пізної ночі веселі пташки зі своїм королем-солов'єм... а от там на слабій крачку звилася собі сїра малийська гніздочко, гріє молоденькі а самчик приспівує і годує її як дружину рідненьку...

Сьогодні субота а на ряду шестий рік шкільний у городі: Видим там хлопці і дівчата в 13. року. Дівчата прорядили мак а хлопці очкували. Всіх є 25 робітників. Дівчата обмили руки від полена а хлопці віддали ножки, позасїдали на лавках в холоді коло альтанки, чекають щось і сьогодні нового почути. Втім надїє служачий кошик зеленого гороху в стручках, почали лущити: лущинки в кошик для безрог а зерно в другий для сушення на зимовий запас. І зачав учитель цовідати, як горох ся є, який навів потребує, котра земля для него найздібнїша, яку здорову поживу дає, як фабрично консерви з гороху роблять, як у Чернівцях вже давно — бо вже в маю — Ромівські шваби горох зелений продають, які великі гроші беруть, як з молока, цвїтїв. з городини і овочів ставляють камениці, не такі душні, курні хатки, як у нашій селї; які у швабів стайні, конї і корови, які плуги, борони, як вони кождо жменю гною шанують, як вони добре газдують, так що з такого самого кавалка поля збирають в п'ятеро і більше плодів, як наші мужики; як шваб з хлопцями ходить на фабрику — мулярку, теслярку — та гроші заробляє а швабки з доньками і меншими дїтьми дома і в полі газдують. Розмова про господарство була би ще може довго вела ся, але зазвонив зв'язок шкільний на 12 годину і учитель закінчив. Дав з розсаднику дівчатам по виазіці астрів, цвїтїв і гвоздиків а хлопцям з дерева по притику ємностіцїв для очкування. І порозходились.

От вам малий образок города сїльського учителя.

Ви кажете, що кождий учитель повинен в своїм власнім інтересї займатись городництвом. Так і є. Раз для власної користи а другий раз так само для користи школи він є примушений шкільними властями до господарства, ба навіть его п'ятилїтні додатки від того також залежать. Шкода, що багато шкіль сїльських не мають цїлком або мають непридатні до такої управи огорода а були би оба інтереси не злі. По більшій частинї є коло сїльських шкіль більші або менші огорода, і учителї трудяться ся городництвом і пасікою самі для себе а в богатїях школах удїляють також і науку господарську, відновіти дїтям народної школи. Дїти декотрих шкіль роблять в шкільнім огороді а декуда ні — бо §§. мають 2 голівки — і то як де і у якій громадї. (П. учитель І. в ч. 130 Буковини скаржить ся, що его не вчили в школі учительській господарки; сумніваюсь, бо і я вчив ся також

перед 12-ма роками а покійний директор К. і проф. Г. вчили дуже методично. Правда, що далеко було тогди ходити з дому всеучилища аж до господарської школи, тому багато не йшли, утїкали з годин — але коли пан І. в сїх 12 роках ходив до школи то безпечно мав таки нагоду учити ся господарства). Для того я осьміляюсь сказати дещо із моєї 12-ти лїтної практики, що дотичить сїльського шкільного огорода: як я газдував і як собі при тім поступав яко вчитель.

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 5. липня 1897.

Справозданє посольське здавав др. Стоцький в недїлю, дня 4. липня в Раранчу. Раранче село велике, гарне, але з освітою народа там ще не добре. Серед села краєує ся що йно від недавня красна 4-класова школа, і дасть Бог, тота школа небавом піднесе освіту Раранчан. З др. Стоцьким приїхали з Чернівцїв ще проф. Клим і академик Догомиля. Народу зібралось багато в канцелярії і перед канцелярією громадською; було поверх 500 душ, між ними старшина громадська з Раранча з двірником п. Красовским на чолї. Приїшли також люди аж 5-ма фірами з сусїдних Топорівцїв, були також і садагурські міщани. По двогодинній промові дра Стоцького, в котрій докладно розповів про все, що діяло ся послїдними роками в соїмї, і як він заступав повірєний ему повіт, о скілько соїм займав ся справами, дотикаючими мужиків і як їх рішав, промовив проф. Клим про потребу читання книжок і газет — про konieczність освіти, а Дм. Гришук купец з Садагури говорив про потребу єдності всіх мужиків і виказував прикладами, що то єдність може. Відтак запитували посла деякі люди в своїх особистих справах і просили поради, а громадяни Топорівскї скаржили ся на незаконний вибір громадської ради і також просили поради. Давши на все відповідь проф. др. Стоцький ще раз промовив на темат: що коштує наших людей їх неписьменність? — Против видатків на податки державні краєві і громадскї кошта неписьменности у кождого мужика дуже великі. Люди слухали з найбільшою увагою бесїдників, а нарешті двірник і всі люди подякували своему послови за его щирість до народу і кликнувши ему і цїсареві „Многаа лїта“ розійшли ся гуторачи про все те, що чули на 4-годинній вічу; гостей черновецких прийав в своїм гостиннім домі пан надучитель Ярошинь-

ский. Шість громад обїхав др. Стоцький і всюди навчав, наводив на добру дорогу. Коби з того був як найбільший хосєн! Одно лиш треба сказати: роботи над нашим народом страх багато, а робітників дуже, дуже мало. Деякі села перший раз чули якусь людську науку. Честь нехай буде д-рови Стоцькому за его щиро народну працю!

Конкурса розписує кіпчанська шкільна рада повітова на такі посади: 1. по одному старшому учителеви і одному молодшому учителеви або молодшій учительці при двокласових системізованих школах в Репужинцї, Горосівцях, Ставчанях, Кісєлевї і Лашківцї 2. учителя і молодшого учителя або учительки при трикласовій школі в Юрківцях 3. по молодшому учителеви або учительці при трикласових школах в Дорошівцях і Вікнї. 4. по одному молодшому учителеви або учительці при двокласових школах в Бергометї над Прутом, Погорілівцях, Брїдку, Василевї, Шипківцях, Кайводинї і Орошенях. 5. учителя при чотирокласовій школі в Заставнї; платня другої класи. На всіх других посадах платня третьої класи. Викладова мова руска а на посади старших учителїв треба виказати ся свїдоцтвом для удїляння науки православної релїгії. Подана в урядовій дорозї треба вносити до повітової ради шкільної в Сторожинцї найдалше до 28 липня с. р. — В радовецькїм окрузї розписаний конкурс на посаду молодшого учителя при двокласовій школі в Милєшівцях з рускою і волоскою, викладовою мовою. Речинєцї подань до 20 липня с. р.

Посаду почмістра при почтовім і телеграфїчнім урядї в Чернавічї можна обняти на услївах розписаного конкурсу. Подана треба вносити до дирекції почти в Чернівцях до 15 липня с. р. Прилогами треба виказати свій вік, шкільне образованє, стан маєтковий, знанє краєвих мов і відтак зложити 400 зр. кавцій.

Велика спека була передвчєра у Віднї. Теплоота доходила до 29 степенїв Цельзія в тїни а аж 42 степенїв на сонци. Кілька осіб умерло нагале, поражєні від спеки. В околицї Відня погинуло багато худоби від горяча. Така спека була в шлїй середуцїй Европї.

ОГНЕНА КВІТКА.

(Під Івана-Купала).

(Присв'яченє моїм синам)

На Івана-Купала,
Чув я — кажуть: чи-мало
В темнім лісі страшного буває:
Чарівне бачуть очі, —
Серед лїтної ночі
Все людий боязливих лякає...

Тільки сьмїлий із хати
Всю годину шукати
Щастя йде до темної дїброви:
Там на кожній гілчинї
Мов стїрчить по чортяцї,
Ще і дилки, жаби та сови...

Стережуть вони вклати, —
Чоловіку не радї
Тї невеличкі проклатї сили:
Що покрито землею, —
Най до віку під нею
Криють давні злохи та могили!

Заворожено долю
І мужицкую волю,
Як задаєть ся, самим Сатаною, —
І лежать вони владом
З сріблом, з золотом рядом,
Та шкода, не ухонили рукою!

Гроші можна добути,
А за друге не чути,
Бо не видко ні жадного знаку:
Де їх лютї печали
Від народу сховали, —
Зневажають його мов собаку!...

З голоду та з хвороби
Гинуть скрізь хлїбороби
По засмученїй, бідній Україні,

Рече дїаволь ко Адаму,
Я вращь буду сину твоему,
дай мнѣ записъ на всѣ люди,
волю с тебе ѡ зѣ Еви буде,
Жадной власти
С' твоей части
нѣгде ни мати,
записъ отбирати,
аби страсти
и напасти
нѣбди я ни мать.

Людей усѣхъ Адамъ занисалъ,
кровю своею записъ печаталъ,
хѣба би у сѣвѣтъ такїй былъ,
чтобы два рази ся родилъ,
разъ умиралъ
и воскресалъ,
може власть мати,
записъ роздирати,
людей одобрати,
тебе связати,
тартару предати.

Єгда Адам вже умиравъ,
Своу сину заповідавъ,
сѣмень зѣ раю принеси ми,
и на гробу посади ми,
книгарисово
и нечтрово
купно и кедрово,
будет расти древо
трагиственное

спасительное
всѣмъ человекомъ.
...
на томъ Древѣ что Сноѣ садилъ
Христосъ ся на немъ пригвоздилъ*.

Час свій характеризує так:

„Осма тысяща годовъ наступила,
злоба наша ся умножила,
якъ бы дни Богъ не прекратилъ,
всяку плоть бы богъ ни простилъ,
нынѣ пияства
и бласенства,
горе намъ буде,
Богъ насъ забуде,
еще Богъ намъ терпѣтъ,
покавъ ся свѣтъ скончить
набранныхъ ради“.

В піснї на „св. великомученика Іоана новаго, иже въ Сочавѣ“ оповїдає ся:

„Въ разбою турковъ и москви (так!)
взятъ монѣвъ ажъ до жолки
много времени тамъ пробули
до Сочави ся вернули“.

(Дальше буде).

Бо, вже довгий роки,
Не являлись пророки
Та євхатий спасителі нині...

Чи діждемося? — не звісно,
А зробилось так тісно,
Як тим птахам, що гинуть у клітї:
Нечестиві панують.
Та слабійших грабують, —
Зникла правда на Божому євхатї...

Лиш в однім є порада:
Нехай знайде громада
Собі щиро вірного друга, —
Нехай швидко, бажаний,
Позрива з нас кайдани,
Щоб розвіялись лихо і туга!

Іди-ж батьку і брате,
Рідний люд ви волати
Без остраху до темного лісу,
Та, щоб погань дрікала
Під Івана-Купала,
Дай ся в знаки лукавому бісу!

Знайдеш добру дорогу,
Коли маєш в підмозі,
Хрест Господень у серці своєму:
Тоді з поміччю неба
Зробиш ти все, що треба,
Та вернеш ся безпечно до-дому!

Не розкішную рожу, —
Нині квітоньку божу:
Роздобудь нам вогнену — Слободу:
Віддадуть чорні сили
Тоді панороте милий, —
Мусить знов він дістатись народу!
Сергій Бердяєв.

Пам'ятайте на Народний Дім
в Чернівцях!

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень
у Львові в домі „Просвіти“ Ринок 10.

перше і одинокє руске товариство
асекраційне, обезпечєє будинки, скот, госпо-
дарські знаряди, збіжє в зерні і соломі, єїно
в стогах і будинках протів шкідливого
огню за можливо найнижшою оплатою.

Дністер розпочав пятий рік своєї
діяльності. Фонди „Дністра“ після за-
ключень рахункових з днем 31-го грудня
1896 виносять: фонд основний 50.000 зр.,
фонд резервовий 54731 зр. 04 кр., резерва
премій 34737 зр. 03 кр., разом 139468 зр.
07 кр.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сьчасно по
пожарі. В 4-х літах виплатив „Дністер“ 1176 від-
шкодовань в сумі 309.147 зр. 69 кр.

На житє можна обезпечити ся через „Дністер“,
після всіх можливих комбінацій в товаристві вза-
їмних обезпечень в Кракові, котре дає як найко-
ристнійші услїва і видає пожеві і квітї в рускім
азіці.

Зголошення о ухвалені агенції в місцевостях, де
„Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

LINIMENT. CAPSICI COMP.
aus Richter's Apotheke in Prag.
Beim Einlauf dieser anerkannt vorzüglichen,
schmerzstillenden Einreibung, die in allen Apo-
theken vorrätig ist, fñhe man stets nach der
Marke: „Anker“.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовського.

ПОЇЗДИ ЗЕЛІЗНИЦЬ

від дня 1-го мая 1897 після часу середно-європейского.

відходять з **Чернівців**

до Неполюківців, Снитина, Львова, Відня	819	854	1232	404	1025
до Гайбоки, Гадікфальви, Гатин, Іцкан і Бурду- женів	1148	351	832	—	635
до Садагури, Боїна, Но- воселиць	645	430	—	—	—

з **Глібоки**

до Карапчева, Сторожин- ця, Бергомету, Межибро- дів	814	535	—	—	—
---	-----	-----	---	---	---

Перший поїзд їде на шляху Бергомет, Межиброди від 1-го марта до 3-го, пересєня що літїрка і пїтницї.

з **Гадікфальви**

до Радівців	610	1003	228	612	805
-----------------------	-----	------	-----	-----	-----

з **Гатин**

до Качики, Гурагумори, Вами і Кімполонгу	1010	201	—	—	—
---	------	-----	---	---	---

з **Іцкан**

до Сучави	327	630	1009	216	718
---------------------	-----	-----	------	-----	-----

з **Вами**

до Рус-Молдавиць	345	647	913	1152	250
----------------------------	-----	-----	-----	------	-----

Поїзди їдуть від часу до часу. Розвідати можнє на станцях Вама, Драгоша і обох Молдавиць.

з **Карапчева**

до Чудина н. С.	854	1007	615	—	—
-------------------------	-----	------	-----	---	---

Перший поїзд їде що понедїлка, другий з винятком понедїлка, пїтний кожної днини.

приходять до **Чернівців**

з Відня, Львова, Снитина, Неполюківців	1128	320	757	811	610
з Бурдуженів, Іцкан, Гат- ин, Гадікфальви, Гайбокої	—	809	1212	350	1000
з Новоселиць, Боїна, Са- дагури	—	1113	950	—	—

до **Глібоки**

з Межибродів, Бергомету, Сторожинця, Карапчева	635	1037	800	—	—
---	-----	------	-----	---	---

Перший поїзд їде на шляху Бергомет Карапчів тільки в понедїлок; другий поїзд на шляху Бергомет-Межиброди тільки від 1. липня до 31. вересня що понедїлка і четверга; третій поїзд не їде в понедїлок.

до **Гадікфальви**

з Радівців	542	855	115	550	747
----------------------	-----	-----	-----	-----	-----

до **Гатин**

з Кімполонгу, Вами, Гура- гумори, Качики	1258	625	—	—	—
---	------	-----	---	---	---

до **Іцкан**

з Сучави	442	842	130	630	837
--------------------	-----	-----	-----	-----	-----

до **Вами**

з Рус-Молдавиць	842	1250	204	322	545	905
---------------------------	-----	------	-----	-----	-----	-----

Поїзди ходять від часу до часу. Розвідатись мож-на на станцях Вами, Драгоші і обох Молдавиць.

до **Карапчева**

з Чудина н. С.	555	555	—	—	—
------------------------	-----	-----	---	---	---

Перший поїзд їде що понедїлка, другий з винятком понедїлка.

□ поїзди пошійні; * поїзди особові; без знаку поїзди мішані. Час середно європейський їде в 46 мінут пізнійше
від черновецкого часу; пїтний час рахує ся від 6 год. вечєром до 3 год. 59 мін. рано і зазначє ся підчеркну-
тєм мінут.

ДРУКАРНЯ „РУСКОЇ РАДИ“ в Чернівцях.

Перша на Буковині

РУСКА ДРУКАРНЯ

в Народнім Домі

при улиці Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські в мовах рускій, польскій і німецькій.

ДОБІР БУКВ ВЕЛИКИЙ.

Роботи виконує ся скоро, солїдно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

Хто хоче мати
добру і дешеву
МАШИНУ до ШИТЯ,

кай удасть ся до мене, то певно не
пожалує. Нонї продаю дешевше як
никоди, а употреблєні, ще добре удер-
жані почавши від 20 зр. і то за готові гроші і на
виплат. Хто купить у мене нову чи стару маши-
ну, на репарацию не потребує журити ся, бо я ро-
блю туз безплатно через пїтний рік.

Русини, удавайте ся до мене, бо я також Ру-
син і обєднує Вас по братньому

З поважєном

В. Даниленч,
машинїст у бровари Штайнє-
ра в Чернівцях, при уд. за-
блєнцїї (Bahnhofstrasse) ч. 26.

Для панів учителїв!

INSPECTIONSBERICHT,
Jahresausweis

і Шкільні повідомленя
(Schulnachrichten)

є на складї

в друкарні „Рускої Ради.“

Просимо о замовленя.

За редакцію відповїдає Осип Маковей.

ЧАСОПИСЬ
для
руських родич.
Виходить щодня
крім днів по-
недільних і святых.

БУКОВИНА

Редакция і ад-
міністрація в Чер-
нівцях ул. Пе-
тровича ч. 2.
—
Передплата
10 ар.

Не так ті вороги, як добрі люди...

„В хвилі, коли на Буковині і в Галичині всхідній страшенні повені затопили кілька тисячів квадратних кілометрів землі, а хвилі води забрали з собою тисячі хат, — в хвилі коли пронав дорібок тромад і дворів, а господарі ломлять в розпуці руки і з тривогою споглядають в найблизшу будучину, — в хвилі теперішній, коли почавши від цесаря і правительства аж до бідних людей всі напружують свої сили, аби нести поміч хліборобам, що їх нещасте так страшно діткнуло, і запобічи нужді, — в тій хвилі, гадав бись, що і п. Колаковский в своїй *Gazet-y Polsk-ий* схоже розважно застановити ся над нуждою народу, схоже подати раду, як з бід вилизти. Але той „приятель“ люду якраз тепер не знає нічого ліпшого, як саме на тих, що раді би з цілого серця нужді зарадити, на д-ра Стоцького, на „Буковину“ і „Працю“ кликнути — гайдамаки! За що? — За те, що „Буковина“ і „Праця“ упоминають ся о кривду народу, котрий мується за четвертий шуклок та за 12-тий сніп робити; за те, що вказуючи на причини змови робітників рілничих в Угорщині і впливаюче з того нещасте для продукції рілничої, а наводячи тоті самі причини і у нас, на Буковині і в всхідній Галичині, накликає, щоб задалегідь поправити долю мужиків і тим чином не допустити у нас до таких самих наслідків як на Угорщині; за те, що радить дати мужикам можливість до жити таким самим способом, як се на

Угорщині робить по часті правительство, а на який вказує также і найбільше консервативна *Wiener Landwirtschaftliche Zeitung* — парцелюючи великі обшари і витворюючи фермерські господарства; одним словом за те, що „Буковина“ і „Праця“ стають против визиску робучих сил, против лихви рілничої, і дають раду, як би без шуму, клопотів і внутрішних потрясень вийти із того невиносного стану, що же не наш нарід до розпуки, що каже ему покидати свою рідну землю, скроплюючи потім і кровю своїх предків і йти в світ за очі, в Канаду, Бразилію і т. д., із того стану, що готов довести его до того, щоб і тут вибухли розрухи рілничі. Троматрота польський того всего не видить, не чує, не хоче видіти і чути, ему зараз привиділа ся гайдамаччина, і хіба в тім одним зовсім мимоволі вказує на рака, що точить нашу суспільність.

Чи знаєте Ви, п. Колаковский, що то є гайдамаччина, відки вона взялась? Нехай Вам на се відповість ніхто иньший, як Ваш таки Скарга: „На цілій кулі земській не знайдете держави, де би так обходили ся з хліборобами як в Польщі. Властитель або королівський староста не лише відбирає бідному мужикові все, що він заробляє, але і забиває его самого, коли хоче і як хоче і ніхто не скаже ему за се лихого слова“ (*Kazania IV.*). Так і подібно описують стан мужицький в давній Польщі самі польські люди, і Ви дивуетесь, що повстали гайдамаки?! Так! Зазнала Польща Хмельниччини, зазнала гайдамаччини, але питаєм ся: хто скорше заслужив на назву гайдамаків — чи той що обдер му-

жика до сорочки, привів его до розпуки, чи той що вхопив за зброю, аби не дати ся обдерти до решти? Над тим варто-б застановити ся хоть би і Вам, п. Колаковский.

Однакові причини витворюють всюди ті самі наслідки. І тепер стало мужикам не в моготу жити, і тепер вони ратують ся — різними способами: поки що утікають з краю, так як давнійше із під польських панів в стени українські, ідуть до Америки і т. п., а хто годен заручити, що мужик в розпуці не возьме ся і до иньших способів, таких пр. як угорекі мужики, або й ще гірших? І має наша суспільність на то все разом з Вами, п. Колаковский, замикає очі? Має бездільно і безрадно вицікувати нещастя, яке може зняти ся над єї головами? — Самі кажете — ми-ж Ваші слова дословно навели, що між народом нужда і розпука. Яка-ж на се Ваша рада? — Гей-же на гайдамаків! — Так робила давня Польща, а де вона? — Так не може робити культурна і цивілізована Австрія, бо вона знає що міцний і здоровий стан хліборобський є підвалиною держави!

Тому то в Австрії і самі Поляки — винявши хіба Вас, п. Колаковский — дуже розважно займають ся справою хліборобскою. Парцеляція великих маєтків, на яку і ми вказуємо в званих Вам статях, се зовсім навіть не нова думка.

В сусідній Галичині польські пани самі з власної охоти брали ся до неї ще перед кільканадцятьма літами і кілька великих дібр в збаражескім та чортківскім повіті розпарцелювали та відпродали мужи-

14)

Буковинська Русь.

Культурно історичний образок.

Написав

д-р. Ст. Смоль-Стоцький.

(Далше.)

І мова Ферлеєвича, як бачимо, більше руска. Ми подибуєм у него такі цікаві слова і форми, як: „фрасуни, кужьну, нима поратунку, нігде ніяк, же биете знали, вхваляймо, поквіт, було, ловбивалъ, усъ, пѣмилелъ, избралъ, избрании, пусто (пуцу), хрѣпнимъ, хрѣх, фѣлософъ быхъ былъ, абыхъ..., мойъ (—міц), рѣвняти, обѣдрати, тяжкѣ муки, тепереча, барзо (—дуже), пѣль прожилем, ази снѣдем..., ни малъ естъ, мѣзерного, по гѣломъ (—дѣломъ, очевидно читай гіломъ!), вѣзволить“; але є і такі церковні форми: „вса красота змѣниши ся, столпъ огненъ надъ тѣломъ етана, зєриваху...“, котрі показують, що для них зовсім вже не було зрозуміня у Ферлеєвича, а уживав їх, бо читав їх в церковних книгах.

Нарешті „описанъ 12 вещей, котрии нѣкогда доброго порядку ни зрѣбать: 1. Мудрий без учинку. 2. Богатый без милостивъ. 3. Убогый гордый. 4. Старый нибобогбый. 5. Младенецъ ниносудный. 6. Жена без вѣстиду. 7. Лю-

де без права. 8. Война без ѳрики. 9. Панъ без власти. 10. Хрестіянинъ сварливый. 11. Царъ гѣвливый. 12. Духовный лѣнливый“, в чім містять ся етичні правила жити.

Василь Ферлеєвич був парохом в Товтрах. З ним пішов в гріб останній, можна-б сказати, писатель середнього періоду нашої літератури, котрий, як бачимо, тягнув ся у нас аж до р. 1849-го! Рівночасно з ним дійствує чоловік нового поколю, Гавр. Продан: ріжниця між ними така, як поміж тим „*moskowitzischen Privatlehrer*“ з Суховерхова та Кліволина, а новим і чужим учителем Буковини, що вивчений був на „*Normal-Lehr-Methode*“. Тут переломилась ся своя старосвітчина з чужою новою. Своє старосвітчина замирає, чуже нове єї випирає, свого нового ще не видати. Гаврііл Продан не навідує до свого, ворує ся на чужім, переносить чужину на свою рідну ниву. Те саме можемо сказати і про літературну діяльність Василя Продана.

Василь Продан¹⁾ родив ся 29-го січня 1809 в Суховерхові, де его отець був тоді сьвященником, науки покінчив 1834-го р. і став адміністратором, а 1836-го р. парохом Ланківки, де перебував аж до р. 1866. Сего року іменовано его руским проповідником і ексархом катедральним в Чернівцях і тоді починає ся его полі-

тичнонародна діяльність, в котрій спочиває все значінє Василя Продана для буковинської Русі. Він засновує товариства: Руску Бєсѣду (1869), Руску Раду (1870), будить, горне до купи всіх, стає в обороні прав руского народу та є супроти консисторій²⁾ як і супроти правительства, але коли знов повияв неприхильний вітер Русинам в очі, повертає він назад до Ланківки, і звідтам, оскільки позволяли ще сили, не перестав дбати про справи народні. Умер 16-го грудня 1881-го року.

Своєю політичною діяльністю належить Василь Продан вже до нового часу, але своїми письменними пробами він стоїть на тім самім ґрунті, що его брат Гаврііл. Він написав 1836-го р. вірш з нагоди вступлєня на владичий престіл Євг. Гаїмана (в рукописі); 1864-го р. появила ся его „Церковъ ко Христу. Ода на освященіє катедральнї церкви въ Буковинѣ въ градѣ Черновцахъ въ день 5 мѣсяца Юлія Года 1864. Сочинєна Василємъ Проданомъ парохомъ отъ Ланкѣвки. Печат. въ Рудольфа Евгардта.“ В „Буковинській Зорі“ (1870) надруковані его вірші „На разлуку съ сѣсѣдомъ“ (ч. 6), „Жаръ углей. Сравненіє съ челоуѣкомъ“ (ч. 14). Р. 1871-го появили ся „Стихотворєнія поодрауительныя єго прєвосходительству прєосвященному Кирѣ Евгєнію Гаїману... покориѣнне поднесєны Выдѣломъ Чер-

¹⁾ Гл. Буковинський Мѣсяцесловъ на годъ 1882 стр. 5 сл.

²⁾ Daszkewicz: Die Lage der gr. orient. Ruthenen in der Bukowiner Erzdiöcese.

кам. Правда що не руским мужикам, але мазурским кольоністам, але все таки розпарцелювали свій ґрунт. На тім зробили тоді пани добрі інтереси, бо розпарцелювавши, продали частинами ґрунт мазурам дорожше, як їм давали жиди за все разом. Тай ще і покрили ся славою польських патріотів, що скольонізували руску землю мазурами! Коли-б так буковинський релігійний фонд розпарцелювати між Мазурів, то Gazeta Polska певно иначе співала-б. Вона-ж нераз того доминала ся і се не була гайдамачина; але як ми сего допминаєм ся для руских мужиків — то очевидно, ми гайдамаки!

Парцеляція потрібна так само для панів, як і для мужиків. Ті самі користи промавляють і за так званою фермерською господаркою т. є. віднаймленням менчих частин посесорам-ріллям.

Сю справу порушили вже в галицькому сеймі і визначили особну комісію банкову для переведення такої парцеляції. На останній сесії сейму посол др. Тадей Скалковський (не-гайдамака), яко референт тої комісії каже в своїм справозданню таке: „Комісія банкова покликана на своє тамтогорічне справозданне, в котрім виказала потребу і користи парцеляції великих обшарів двірських, і тепер знов заявляє, що положене більшої власності земської є дуже трудне, бо єї чим раз більше придавлюють гіпотечні довги, а зменшає єї доходи загальна в середній Європі криза рілляча. Для того часткова парцеляція може спасти багато властителей перетяжених маєтків табулярних, а для селян подасть пожадану нагоду набути кавалок землі“. Так каже властитель більшої посілости в єї інтересі, бо мужицка доля у него на другім, як ще не на дальнім плані. Той сам посол Скалковський станув на чолі парцеляційної спілки: „Краєве товариство парцеляційне — зареєстроване з ограниченою порукою“. Она має за ціль купувати великі маєткі, парцелювати їх і розпродувати части, або віднаймати. Тамтого року розпарцелювала тота спілка два фільварки в ярославському повіті: „Тина-

тинку“, де на 92 моргах поселено 12 кольоністів-мазурів, котрі вже побудували ся там, загосподаровали ся і становлять нову осадку, і „Орлинку“, обшару 280 моргів, котру спілка купила за 40.000 зр. Поселенці платили за парцелі пересічно по 223 зр. в той спосіб, що 62.5% заплатили готівкою, а решту обов'язали ся сплатити в піврічних ратах через 10 літ на 6%.

Коли наш край хоче піднести дохід з землі, виробити працелювний і заможний господарський стан між селянством, то мусить підпомагати парцеляцію більших посіlostей, а передовсім спонукати заряд буковинського релігійного фонду до такої парцеляції. Всякі інші способи, щоби піднести краєву господарку різню не придадуть ся ні нащо, бо як буде мужик господарити, коли не має на чім. Селянські ґрунти такі подлені, такі дрібні, що на них не можлива яка небудь господарка що би оплачувала ся, або хоть виживила родину, що працює на тій землі.

Те саме дораджують найбільше консервативні круги в Wiener Landwirtschaftliche Zeitung в статях, котрих зміст ми подали в „Буковині“. А гадка бунного міністра Фалькенгайна про чиншові господарства, чи се таке гайдамачина?

Та даремно з Вами говорити, п. Колаковский. Ви і тоді не стали-б рбзумийні, колиб Вас справді Хмельницький або гайдамаки наново провчили. Розуму, людяности, почуття справедливости, етичних засад суспільних годі у шовініста польського вимагати. У Вас одно: zloty Sokół, аматорські предстанлення, wieczornicy... в часі нужди! І притім всім чините ся ще приятелем народу! Ратуй нас, Боже, від таких наших приятелів, а ворогами дамо собі раду.

Город сільського учителя.

(З учительської практики.)

(Конець.)

Наперед мушу зазначити, що не обійшло ся без труда. Але і при певній макітрі пирогів, що плавають у сметані, також чоловік упріє,

аби був і який лінійний, — кажутъ наші мужики.

Одного разу (1886 р.) дістав я від старого писаря того села кілька каламарів а від начальника 40 кр. з каси на пера для бідних учеників. Була то осінь. Діти зідали множество яблук і грушок. Я їм наказав зернята з тих овочів збирати, а хто назбирає їх пуделочко від сірників, принесе, дасть мені, той дістане перо або каламар. До 2 неділі не стало ні пер, ні каламарів а діти навчили зернята і без заплати збирати. Я напратив поперх 3 літри зернят і нарахував за помічю дітий більше як 90.000 зернят і вирахував зі старшими, що стало-б додати на такий сад, як ціле село, — а було там 1226 консервційних чисел — і могли би за десяти років яко найменший дохід кожного року принести 50.000 зр. Думав я над тим, як би то хоть кавальчик толоси на громадський город дістати.

Але моя думка зістала лише думкою. Як все те при однім засіданню громадської ради я їм розіслав, то одні сміялись, другі задумались і стискали лише плечима а один старий, підважний розмовник, що видів деє — як був при войску — такий громадський сад. Дороги були там овочевими деревами обсажені, навіть на межах виноград був засаджений а не так як у нас поля. Видів також громадську шкільку, де продавали щепи а навіть — казав далі — як хто купив 2 то діставав 3-ту щепу даром. „Але“, продовжав далі емоційно, „то не для нас, пане вчитель, ми не маєм де візниця винустити (було того часу поперх 400 моргів толоси а що року розкладали єї найменше до 10 моргів), а зрештою нашим мужикам на що сад? — коли мази де барабозі і кукуруду сіяти“. „А припустім до того“, бурмотів далі, „який город такий заклад ся, то би одні тріскали а другі і нічо не поіюхали“. „Так, так, нам того не треба“, загуділа решта, „садіть собі коло школи, як маєте охоту!“ Я пішов як змучений і подумав: купити не купити, торгувати можна — нічо не втратив...

Найбільше наймни я чоловіка, дав кавалок у шкільнім городі глибоко сконати, заскородити і поділити на єім довгих градох, бо було 7 лавок у школі. На другий день — а була погода — сказав я дітям, що хочу шкільку закласити з тих зернят і т. д. Хто має охоту мені помічи градики засіяти, най по науці зістане ся. І диво, ані одна дитина не пішла до дому, всі зістали ся, дівчата і хлопці навіть і босанімі жидівцями. В кожній лавці було 8-ро дітий, тому я казав на кожній градиці зробити по вісім рядків після шнура. Роздав дітям зернята, розмістив їх до кожної градики після лавок і порядку, показав як зернята розкладати рядками і не минуло чверть години, зернята були засіяні і закриті в найбільшій порядку. Решта зернят роздав а можи

новешої рускої Бесіди в день тезоименства 13. декабря 1871 года: другий вірш на стр. 6—10 написав Василь Продан. Крім того дивили ся по їм в рукописи проповіді на всі неділі і свята в році.

В оді Василя Продана „Церковъ ко Христу“ замітні очевидні сліди оди Державина „Богъ“ Перед одою поставлене motto із Державина. Ось деякі уступи для проби:

„О Ты краснѣйшій добротою
Единъ изъ трехъ Лицъ Божества!
Предъ вѣки толь некійся мною
Зракъ моего вземъ естества,
Отъ свѣта вѣчна возсіявшій
И Самъ свѣтъ сый, свѣтъ зъ тми воззвѣвшій
Кого душа моя ищетъ;
Кому стоять на Солины дѣло
Держать в рукахъ весну и лѣто,
Сей въ дверь души моей толчетъ.“

Таких є 10 строф. Замітне те, що Василь Продан до кожної строфи подає своє пояснене прозою. Ода кінчить ся „Молитвою“ благодарственною. Строфа 3-та тої „Молитви“ зовсім нагадує строфу 4-ту оди Державина „Богъ“.

„А иже обитаешь равно
Въ пылинкѣ якъ вселеннѣй всей,
Якъ въ обзвѣтъ въ кантѣ мрачной

Вмѣщаешь видъ природы сей
И проищаешь бездну взоромъ.
Отъ звѣздной высоты, отъ колъ.
Лучъ зъ начала міра бѣгомъ.
Недосагдаи нашихъ сей узолъ.
До днесь; откуда проищаешь
О Насѣкомыхъ, тварь живинъ,
Въ сердцахъ святыхъ храмъ утверждаешь
И свазъ Существовъ въ себѣ держишь:

То мѣстомъ Симвъ невозгнущаея
Среди Сихъ стѣтъ, о Боже Силь!“

Дякують Проданови і за се, що в велике свято буковинської Церкви гомоніло таке слово, котре у других уважає ся руским, що отже при тій нагоді і Русь буковинська була якоє заступлена. Те саме свято вистроїло дру і другого буковинського Русина, Михайла Коморошана, ректора семинарії, і він склонував таке „Поємъ на день великого торжества Буковини на посвященіє церкви катедральної...“ Коморошана „поємъ“ дуже подібне своїм укладом і мовою до оди Продана, хоть значно слабше; ось 1-ша строфа:

„Се мѣсто, гдѣ ни много стоишь времени
Назадъ, са простирашь лѣтъ, тучно
Природою рукою засаженъ;
Лучи гдѣ солнечныя скучно
Къ верхамъ са те приказивали

И въ хапу 'го ни принимали,
И гдѣ са дичь не немъ наталя;
А птица зауучу ибень свистала.“

Оттак виглядає тота поема! Подібні і названі висше поєзи Василя Продана „На разлуку съ сосѣдомъ“, „Жаръ углей“ і „подравательное стихотвореніє Гакману“.

Оттак наші перші патріоти бажали виразити свої почування по своєму, але не могли, бо набравшись писаної освіти в чужій нам школі, попали під чужі впливи, а до свого не пристали. Вилив чужини на наших дітвені щирих людий смак і слух, що вони мов оглушли і не чули, як вже тоді правдивий соловій буковинський Юрій Федькович, слованинсь в гуцульську гірських лісів дияв милозвучну руску пісню, що чути єго стало аж їм далеко на всю Україну. Іза пронасть між „одами“ і „поємами“ Василя Продана і Коморошана — а піснями Федьковича! Одно чуже, зовсім чуже — друге своє рідне.

(Далше буде.)

„РУСКА БЕСІДА“

в Чернівцях

улиця Петровича ч. 2.

має на складі отсі свої видання:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛІОТЕКА“

для молодіжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по 1 зр. за рочник, а всі 7 разом 6 зр.

„Слова правди і науки“

з поезій Тараса Шевченка. Ціна 10 кр.

„25 повісток“

для чемних діточок.

32 сторін. Ціна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“

Даруночок для руских діточок. Ю. Федьковича 10 кр. На поштову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Бібліотеки“, а по 2 кр. за кож- ду поодинокую книжочку.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ І ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українсько-русского народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просвіта“, а виконана в літографічній закладі Андрія Андрейчана у Львові.

Книгарсна ціна карти, накле- еної вже на полотні, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пе- ресилкою 3 зр.

Купити можна в „Просвіті“ у Льво- ві, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскоріше!

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень у Львові в домі „Просвіти“ Ринок 10.

перше і одинокє руске товариство асекураційне, обезпечає будинки, скот, госпо- дарські знаряди, збіжжє в зерні і соломі, сіно в стогох і будинках протів шкід огне- вих за можливо найнижшою оплатою.

Дністер розпочав пятий рік своєї діяльності. Фонди „Дністра“ після за- ключень рахункових з днем 31-го грудня 1896 виносять: фонд основний 50.000 зр., фонд резервовий 54731 зр. 04 кр., резерва премій 34737 зр. 03 кр., разом 139468 зр. 07 кр.

Шкоди ліквідують ся і виплачують ся одчас по пожарі. В 4-х літах виплатив „Дністер“ 1176 від- шкодовань в сумі 309.147 зр. 69 кр.

На житє можна обезпечити ся через „Дністер“, після всіх можливих комбінацій в товаристві вза- їмних обезпечень в Кракові, котре дає як найко- ристнійші услїва і видає полїси і каїти в рускім языкі.

Зголошеня о ухвалені агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

ПОЇЗДИ ЗЕЛІЗНИЦЬ

від дня 1-го мая 1897 після часу середно-європейского.

відходять з Чернівців						приходять до Чернівців					
до Неполоківців, Снитина, Львова, Відня	819	854	1232	404	1025	з Відня, Львова, Снитина, Неполоківців	828	320	757	811	610
до Галібоки, Гадікфальви, Гатни, Іцкан і Бурду- жевців	1148	351	832	—	635	з Бурдужевців, Іцкан, Гат- ни, Гадікфальви, Галібоки	—	809	1212	350	1000
до Садагури, Воля, Но- воселиці	645	430	—	—	—	з Новоселиці, Воля, Са- дагури	—	1113	950	—	—
з Глібони						до Глібони					
до Карапчева, Сторожин- ця, Бергомету, Межибро- дів	814	535	—	—	—	з Межибродів, Бергомету, Сторожинця, Карапчева	635	1037	800	—	—
Перший поїзд їде на шляху Бергомет, Межиброди від 1-до марта до 3-го вересня що вівторка і п'ят- ний.						Перший поїзд їде на шляху Бергомет Карапчев тільки в понеділок; другий поїзд на шляху Бергомет-Межа- броди тільки від 1. липня до 31. вересня що понеділка і четверга; третій поїзд не їде в понеділок.					
з Гадікфальви						до Гадікфальви					
до Радівців	610	1003	228	612	805	з Радівців	542	855	115	550	—
з Гатни						до Гатни					
до Качики, Гурагумора, Вами і Кімполонгу	1010	201	—	—	—	з Кімполонгу, Вами, Гура- гумора, Качики	1258	625	—	—	—
з Іцкан						до Іцкан					
до Сучави	327	630	1009	216	718	з Сучави	442	842	130	630	837
з Вами						до Вами					
до Рус-Молдавиці	346	647	913	1132	250	з Рус-Молдавиці	842	1259	204	322	545
Поїзди їдуть від часу до часу. Розвідати можна на стаціях Вама, Драгоша і обох Молдавицях.						Поїзди ходять від часу до часу. Розвідати мож- на на стаціях Вама, Драгоша і обох Молдавицях.					
з Карапчева						до Карапчева					
до Чудана н. С.	854	1007	615	—	—	з Чудана н. С.	555	555	—	—	—
Перший поїзд їде що понеділка, другий з винятком понеділка, вівторка кожної днини.						Перший поїзд їде що понеділка, другий з винятком понеділка.					

□ поїзди поштові; * поїзди особові; без знаку поїзда мішані. Час середно-європейский їде о 46 минут від чернівецького часу; цілий час рахує ся від 6 год. вечером до 5 год. 59 жм. рано і назначенє ся відчеркну- ти минут.

ДРУКАРНЯ „РУСКОЇ РАДИ“

в Чернівцях.

Перша на Буковині

РУСКА ДРУКАРНЯ

в Народнім Домі

при улиці Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські в мовах рускій, польській і німецькій.

ДОБІР БУКВ ВЕЛИКИЙ.

Роботи виконує ся скоро, солідно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

Хто хоче мати

добру і дешеву

МАШИНУ до ШИТЯ,

най удасть ся до мене, то певно не пошкодує. Нові прядки дешевше як завжди, а використавши, ще добре уде- ржані почавши від 20 зр. і то за готові гроші і на виплат. Хто купить у мене нову чи стару маши- ну, за реперацию не потребує журити ся, бо я ро- білю тую безплатно через цілий рік.

Русини, удавайте ся до мене, бо я також Ру- син і обслужу Вас по братньому

З поважкою

В. Данилевич, машинист у бровара Штайне- ра в Чернівцях, при ул. го- ловній (Bahnhofstrasse) ч. 25.

Для панів учителів!

INSPECTIONSBERICHT,

Jahresausweis

і Шкільні повідомлення (Schulnachrichten)

є на складі

в друкарні „Рускої Ради.“

Просимо о замовлення.

ЧАСОПИСЬ
для
руських родин.
Виходить щодня
крім днів по-
недільних і свят.

БУКОВИНА

Редакция і ад-
міністрація в Чер-
нівцях ул. Пе-
тровича ч. 2.
Передплата
10 зр.

Кошовка зимної води.

Німецькі народові опозиціоністи пішли в Австрії так далеко зі своєю беззглядністю, що аж німецька часопись „Hamburger Nachrichten“, орган Бісмарка, мусіла їм вилити струю зимної води на голову. Коли згадати, що австрійські опозиціоністи охоче криками авантюриків ошоломлену німецьку суспільність так в Австрії, як в Німеччині, привели до притомності: В німецьких часописах, що виходять в Австрії і в Німеччині, обговорювали живо ті прикриті події, до котрих дала причину т. з. „борба против язикових розпоряджень.“ Маємо тут на думці деякі бесіди, що їх виголосили на вічу німецьких послів до австрійської ради державної в Хебі в Чехах і на комерції загального, німецького союзу в Липську. Перед нами лежить ціла могила газет австрійських і німецьких, що займають ся сею справою. Коли вже тільки наперу задрукували, то не було би довше на місці держати ся струсиної політики. Отже хочемо сказати кілька слів про бесіди, виголошені в Хебі і в Липську, з котрих не одна пішла далеко поза дозволені границі публічної дискусії. Дуже се прикро — коли вже нажалі мусим те сказати — що так в Липську, як і в Хебі деякі австрійські бесіди не пам'ятали на ті

взгляди для династії і вітчизни, які повинен мати кожний Австрієць, до якогонебудь сторування він би належав і донебудь він находив би ся. Коли на вічу загального німецького союзу також декотрі бесіди, що походять з Німеччини, забували о тім, на що повинні уважати, обговорюючи справи сусідньої держави, то таке поступоване можна назвати невідрадимим блудом тактичним і перейти над ним до порядку денного. Але коли австрійські бесіди старають ся своїми промовамі, виголошеними за границею, підбурити умн против Австрії, то таке поступоване є чимось більше, як блудом тактичним: оно належить вже до таких річей, що не суть дозволені.

З різних сторін ми чули, що на комерції загального німецького союзу накладались в неприличний спосіб на австрійську династію. В диванських справозданнях нема про се згадки, тому хочемо допустити, що сего не було. Але коли справді допустили ся такої нечесності в Липську, то кожний признає нам, що нема досить острих слів, щоб достатньо згадати таке поступоване. Уже те саме є сумним, що Німці в Австрії, перебуваючи в Липську, забули ся так дуже, що накликали о інтервенцію німецької держави в австрійських державних справах і внутрішні незгоди виводили перед чуже форум. Були би далеко ліпше зробили, коли б були собі пригадали тогди слова кн. Бісмарка до австрійської депутації, що д. 15. цвітня 1895. складала ему желання „Своєї прихильності — сказав тогди кн. Бісмарк — для своїх братів в німецькій державі

не можете доказати в ліпший спосіб, як в той, що будете плекали щирі чувства для своєї династії.“ Далше споминаючи про відношене Німців в Австрії до їх співбывателів, сказав князь: „Окрім християнства лучить вас прецінь звязь приналежности до того самого устрою державного, а се повинно спонукати вас, щобсьте лагідніше судили навіть неприятельські вчинки співбывателя, чужого вам що до народности. Хочу тим поручити вам, щоб ви оказували супротив своїх неїмецьких співбывателів троха охоти до згоди і якийсь спосіб лагідности.“ Се є політика, котрої повинен тримати ся кожний чесний Німець. Але іти за границю і там денунціювати власну державу, власне правительство — се як раз цілком противне тому, що князь Бісмарк поручав австрійським Німцям.

Що Німці з Австрії виголошували в Липську такі нерозважні бесіди, було великим проступком, але не менше неусправедливленим є се, що їм на те позволено. Поминувши вже соціально демократичні збори, певно що в Австрії на якихнебудь зборах виборчих, чи зібранню членів якогось політичного товариства виступила би власть енергічно против всякого заміру, представити в неависний спосіб внутрішні справи сусідньої держави. Треба жалувати над тим, що таке не стало ся в Липську. Таким поступованем справі, котрій хочуть служити, не віддають добру але злу прислугу. Німців в Австрії ставить ся у лихе світло, коли старають ся викликати у когось віру, що між ними є якась, хоть би навіть наймар-

15)

Буковинська Русь.

Культурно історичний образок.

Написав

д-р. Ст. Смоль-Отоцький.

(Далше.)

Та не дини в верхівках нашої суспільности ворухать ся в 30-их і 40-их роках зародки літературної роботи, і низом замітний духовий рух. Наша шляхта, руські резени, перейшовши науку шкільну, почули потребу читати. Книжок і газет, що задоволювали б ту потребу, так як тепер, тоді не було.¹⁾ Треба було отже потрібні а такі книжки, що тяжко їх було роздобути, собі самому переписати; переписуване ж се вже таке якась духовна діяльність. Низом отже пішла „своя“ літературна діяльність, як через цілих 8 вінів, почавши від 11-го віку: читане і переписуване.

Така робота була тоді серед нашої шляхти, можна б сказати, досить загально розповсюджена. Чути, що у нашої шляхти в Василеві, Кучурові, Володі, Валахії, Іванківцях і т. д. подибує ся досить багато такої переписаної „літератури“

з тих часів, та годі було доси все роздобути. Але аби мати понятє про сей рух, вистарчить познакомити ся з давньо „домашньою бібліотекою“ одної нашої шляхотської родини Бринданів (Николая, Георгія, Теодора, Івана) з Товтрів.

Передусім бачимо тут на 4½ аркушах в чвертку гарним писемом (скоронисом) переписані із „Пролога“ житія святих (за деякі дні місяця марта), відтак ідуть такі легендарні оповідання, як „Повість о єдиной жєні, како погине за Христа ради з дітми своїми“, „О играх и наизушних во дни святых“, „За чєловєка богатого и многотришного“, „О жєні, како ся богу молила“, „Како волила ангєл єдного мужа на оном свєтє“, „О Андрєи, како бѣ 7 дѣтми“, „Како св. Макарий уири“, „Святый мученик Трифон како отжеве бѣса от дщери царя Гордіана“, і т. п.; відтак дещо з катехизму, як „О сакраментѣ миропомазанія за царя Юлія отступника“, „О повѣданіи, о неповѣдѣ“, „О лихоимствѣ“, „О муках чистительных“. В названій на вірши статі „О муках чистительных“, що розложена на „вопросы“ і „отповіді“ мова руська, у всіх інших мова церковнословянська.

В особнім маленьким зошиті (писанійцях) переписана (уставом) знана понайбільше у нас „Гісторія о рцарю и о смєрти“. Ось два уступки для характеристичної мови і укладу: „Былъ то на свѣтѣ нѣкотрый рцарь зъ роду славяныи, въ достаткахъ можный, в славѣ потужный, огрозыи,

на все отважный, всеюа щасливый; завше тилко воювал, рцарювалъ, нищихъ забивалъ, ідавъ, пивалъ, гулявъ, розкошувалъ, о смєрти нѣгди не памяталъ... Выходить зъ нему смєртъ въ востатѣ своєй: колѣната, суха, блѣда, кострубата, оката, зубата, илєтная и страшна, носивше съ собою тѣи свои рцарюшки: коса, сериъ, пила, рикаль, допата, граблѣ“. По довгий розмові рцаря і смєрти, рцарь вилячи, що смєртъ така напавду гадає его з собою взяти, ще просить ся, аби позволила ему „дѣсповѣдати ся“. Але смєртъ каже: „Колєсь ся хотѣвъ каати и сповѣдати, то було давно мислѣти, нѣкого ни кривдити, не раздужати, ниже забивати, блѣднихъ спомогати, требующихъ ратовати и такъ одъ пєкла ся заслєпати, а небо заслєговати“. Не було для рцаря виходу, він „впавъ на колѣна, пожегналъ ся з своимъ хлєнѣтємъ, а смєртъ тѣмъ самимъ добила мечемъ, котрымъ онъ воєвалъ, и тутъ жити закончилъ. Смєртъ одишла въ иншу сторону а хлєнѣ повернуло въ иншу сторону до дому и повѣло всю свою гісторію“.

Знов в особнім зошиті переписано кілька ріжних річий. На першій місци стоить уступ із „Басєнъ“ талмудовъ от савѣхъ жидѣвъ узаняи и нову ерєсь илѣ протѣво талмудѣстовъ открьстѣян прєжде въ краєви за смѣлованіємъ властѣ на полєвомъ язьки напечатанѣ нынѣше на

¹⁾ Тепер є, але шляхта якоє менше цікава стала.

²⁾ Тут всюди збук в-виржає ся звичайнє в, очиндївно під впливомъ польської мови.

даретві, вартість найму власного мешканця та вартість нагромаджених запасів — а з того вільно потрутити кошта заряду, аскураційні премії, ґрунтовий податок з додатками, відписати інвентар і відсотки доугу. За підставу обчислення нового податку доходного має братись чистий катастральний дохід. Се корисне о стілько для властителей землі, що дохід катастральний звичайно богато низший від дійсного. При ви наймлених посілоствах земських уважає ся чинш найму дійсним доходом. Так само при будинках представляє ся яко дохід чистий, дійсно побраний чинш найму. Коли-ж будинки замикають самі властители, або взагалі служать на їх ужиток або на безплатний ужиток для других, так дохід з них означить ся після чистої вартости ужиткової.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 9. липня 1897.

З краєвої ради шкільної. На засіданні з дня 30. червня с. р. системізовано посади двох учителів і двох учительок при хлопчій і дівочій школі при уличі виділу краєвого. Потверджено надане презенти громади черновецької для сталої молодшої учительки Єлисавети Семаки в Клокічній, сталих учительок Леонадії Краль в школі при уличі виділу краєвого та Евфрозини Вільгельм в дівочій школі при семігородській уличі. — Двокласову школу в Драчичах розширено на чтирокласову, однокласову школу в Черенківцях на двокласову, однокласову школу в Паничі на двокласову а в присілку „Забачна“ уряджено самостійну однокласову школу. Полагоджено подати трьох громад о продовженіє речиння до силати рат доугу, затягненого на будову школи. Призвано проф. гр. ор. висшої гімназії др. Антимоновича Дашкевича третій, учителеви народному Іллі Бойчукові з Дорошівців другий, а учительці Ребець Еріх з Гурагуморі перший додаток службовий. Учителеви Петрови Поповичеві уділили ремунерацію, а кільком иншим особам стану учительського запозичити грошені. Порішено рекурсе жидівського кагалу в Садагурі против секвестрації за заплату учителя релігій. Іменовані: Молодша учителька в Мітиш-Драгомирі Емилія Гальбе сталою учитель-

кою при чтирокласовій школі в Солиці; помічний учитель Теодор Сологійок в Сторофвах сталою учителем при однокласовій школі в Лукачівцях; учитель Лев Чеховський у Висних Партештах сталою надучителем при тамошній двокласовій школі; учителька Леонадія Чеховська в Качиці сталою молодшою учителькою у Висних Партештах; учитель Данило Мельник в Новім Солонці сталою надучителем тамошньої двокласової школи; провізоричний учитель Іполит Омельський в Кулівцях сталою учителем при тамошній однокласовій школі; провізоричний молодший учитель Николай Тевтуз в Орошенях сталою учителем при чтирокласовій школі у Веренчанцях; помічний учитель Зотек Мірош в Заставній сталою молодшим учителем при тамошній чтирокласовій школі; провізоричний молодший учитель Стефан Циганюк в Іванківцях сталою молодшим учителем при тамошній двокласовій школі. Основане школи з рускою викладавкою мовою в Чернівцях полагджене відмовио. Двох слухачів учительської семінарії виключено з закладу. Принято до відомости справоздання інсп. Існескула про інспекцію учительської мужескої і женської семінарії і предложено его до міністерства просвіти. Учителя Августа Люца іменовано суплентом для французкої мови при гр. ор. висшій школі реалній в Чернівцях.

Рух поїздів залізничі на шляху Гатна-Кімполонг та Ікпани-Сучава почав ся від вчора. На шляху Вама-Руска Молдавія пічне ся рух залізничі від нині.

Король сніжський, побувши два дні в Будапешті, поїхав через Варшаву до Петербурга. Принате в столиці великої Росії було дуже світло. Першого дня вечером агромадів гальовий обід сніжських гостей і численну пареску родину а відтак наступила ілюмінація цілого міста, пареского парку і побережя каналів. Вид мав бути чудесний а сприяла тому торжеству хороша погода.

Лікарський конгрес в Москві відбуде ся дня 7, 10 і 14-го серпня в опері парській (третій на світі по до величини) а секції радити будуть в боварській касині і в історичнім музею. До тепер записало ся 2000 чужосторонців і 1000 російських лікарів. Надзвичайним членам, що не мають докторського диплому, дентистам і п. признано що до подорожжі ті самі узаконені, як звичайним членам. Рада міста Москви відкинула внесеніє комісії „для публичних потреб“, щоб визначити 35.000 рублів на принате і гостину членів конгресу. За те визначила рада премію 16.450 рублів за найліпшу працю на полі публичної гігієни.

Посол Дашинський оженив ся у Відні з акторкою, павною Марією Пашковскою, дуже

хорошою особою. Популярність того посла стала в Кракові ба і у Відні така велика, що вже продають купці різні річи, як краватки, синики і т. п. під его іменем.

Про роботи в Пидиках коло видобування вагонів з Косачівки розіслала станіславівська дирекція залізничі такий комунікат. „На місці катастрофи працює 215 піонірів над спровадженням русла потоку в бік від утвореного збирання і над осушенням его. До нині рана (5 с. м.) осушене поступило так далеко, що з локомотиву дожачої на бік, видно половину кітла. Тіла наляча мимо всякого глядани доси не найдено. Всі поторожені вози вже винито. Ширені вісти, бути-то-би ще один віз особовий з трунами находив ся у воді, суть пізком безпідставні. Вигідний перехід для осіб ураджено від першої хвилі, а перевіз накуників відбуває ся також без перешкоди. Роботи коло провізоричного моста вчора, мимо свята, не перестали, тільки робітників місцевих заступлено війском. З 60 до нового моста потрібних пізлотів убито вже доси 55. Ся погода посприне до неділі, рух без всякого обмеження буде знов отворений. Комісія судовая при участі професорів львівської політехніки Скинського і Ріхтера єсть на місці катастрофи.

Комісія для переведення доказу на вічну памітку оресла, що причиною катастрофи під Коломнею була елементарна сила (vis major).

Торговці людским товаром. Суд присяжных в Коломні засудив двох таких торговців, Сруди Уєера і Абрама Файгольда, першого на півтора, другого на рік тяжкої вазини. Последною, викритою жертвою їх злочину була бідна, честна, а на своє мабуть нещасті дуже гарна дівчина Кароліна Рідель з Багінсберга під Коломнею. Під покривкою, шибито дати їй добру службу, вивезли єї оба штудерні торговці до Сучави, перекрали ся через румунсько-турецку границю і запродали єї в Царгороді, де она не-бога переживала цілих вісім місяців в невольнім пониженію. Досперва поліції австрійського консулату удалось видобути єї з рук негіднич-жидівки, котра веде там огидні „гешефти“ і по нереслуханію відослала дівчину до родини. Уєер був за такий сам злочин уже караний 13-місячною вазинцею. Замітне се, що у всіх таких гешефтах бачимо лише жидів.

Кількатонні дзвони винайшов Американець Шабер з Рідінга і дістав уже патент. Щоби той сам дзвіл міг видавати різні тони, треба поробити в окрузі дзвона в різних відступах нагати. Коли серце ударить у довший між нагатами відступ, дзвіл видає вищий тон, а коли в коротший, дзвонить тоненьше. На будуче вистане для переси тільки один такий дзвіл, але назабар буде мусів бити серцем по крисах дзвона як пуган по пинбалах.

Младенець отповѣзъ: рыба в морі, же корабль из людми вѣвертает во умгноєнїе ока. Царевна мовит: кто такий у мочечи лежалъ три дни? Младенець: Іоана пророк в рибѣм чревѣ. Царевна мовит: кто такий у могилу увійшов а гробной муки ни видадъ? Младенець: той, котораго богъ четверодневна воскресъ от гроба. Царевна мовит: кто такий без мати родинъ ся: Младенець: 1. Адам, 2. Ева, 3. баранок, 4. крест, на котором распятъ гдѣ нашъ Ісусъ Христосъ. Царевна мовит: которій ангелъ илотоваре чинилъ? Младенець: Братіа поименове предающе его купцемъ отку своему Іакову солтали. Царевна мовит: которій то богъ прїялъ грѣхи и перебачилъ? у мѣсто увійшли. И знов мовит младенець: Іаковъ пророкъ...

до мѣста и там сына своего напшолъ и радъ билъ, же его снѣхъ на царствѣ снѣхъ. Царевна мовит: кождій рече, которій запитаю, то всѣ отказуют. И мислитъ собѣ: о боже мой милостивій, аби тои младенець не перегадалъ мене. И мовит: младенець, сегодня у цѣлости от мѣне не вѣйдемъ, а завтра ружныхъ способъ члѣхъ сиритовъ учиню тебе. Младенець: Гдѣ помагалъ сегодня, и завтра сподѣваю ся помочи. Потомъ вставше, далъ ей добра ноцъ и пошолъ до господи. Тогда всѣ люди дивували ся, якъ він от той царевне здоровій и прїйшолъ до господи из радостію. И мовила до него господина: кто еси от той царевне вѣйшолъ здоровій? Младенець мовит: хвалю бога моего, и ляхъ снати. Рано

вставше пошолъ до царевне и далъ ей добрыйденъ и снѣхъ в томъже крѣстѣ. Царевна почала загадывать: Що естъ за дерево, же на немъ естъ 12 гѣлей и на кождой гѣли по 30 лѣстовъ, а у верху древа бѣло, а у споду черво? Младенець: зацю мнѣ отгадати: древо естъ рокъ, а 12 гѣлей естъ 12 мѣсцевъ, а у кождомъ мѣсцеву по 30 лѣстовъ то естъ по 30 днѣй, а у верху бѣло то естъ день а у споду черво то естъ ноцъ. Царевна мовит: що то не плодитъ? Младенець: то естъ рокъ — а нѣхъ пребываетъ а нѣхъ обузаетъ. Царевна мовит: из бѣзнихъ книгъ много естъ птаховъ названыхъ именемъ? Младенець: 1. ластивка, 2. воронка, 3. голубъ, 4. бѣлѣла, 5. соловій, 6. джайворонекъ. Царевна мовит: скажи ми, кому далъ бѣгъ прероженю науку? Младенець: То естъ бѣлѣла, наука прирощенна. Царевна мовит: Скажи мнѣ, двѣ речі: естъ двое людей, же правду мовили и обоє до некла пошлѣли? Младенець: той люде, що правду мовили, то естъ вермѣле и жиди естъ; засоромочивъ жиди мовит: у орманъ вѣри нима, а кѣрмене мовит: у жидовъ вѣри нима, и обоє правду мовят и до некла йдутъ. Царевна мовит: якъ сатанѣ имя бѣло? Младенець: хоръ. Се в той часъ, якъ бѣлѣла на небо, Адама и Еву прелестилъ единимъ оводомъ, оттого часу сатановъ етагъ. Царевна мовит: скажи мнѣ, много лѣтъ жилъ Адамъ на свѣтѣ? Младенець: лѣтъ естъ и тридесатъ. Царевна мовит: кто такий на семъ свѣтѣ не творитъ тѣла, и крове у себе ни маєт, и о себѣ вѣдомъ-

сте даетъ? Младенець: то естъ кѣтеръ. Царевна мовит: боже сотвори що увадитъ до некла? Младенець: кождій человекъ безбожій из грѣхъ свой у тело застаетъ. Царевна мовит: пошлѣ до дому, бо хочъ ридаромъ буті, а завтра прїйдемъ, буду я тебе питати, тѣло жебесъ мнѣ отказовалъ. Младенець вставше пошолъ до господи, а царевна у вѣликомъ орасуку измолала, а младенецъ еси словами барзо барзо дивувала. Младенець третій день прїйшолъ, далъ ей добрыйденъ и снѣхъ из томъ же крѣстѣ и мовит: чого ти у мѣне питаешъ, а буду отказовати. Царевна мовит: Сегодня ти от мене ни вѣйдемъ в цѣлости, бо смѣешъ ся и ругаешъ ся з мене, але якъ не откажешъ теперъ мой загадки, перне кажу тебѣ голову откати и на палъ збити. Младенець: мнѣ гдѣ помагалъ двѣ дни, и сегодня сподѣваю ся помочи. Царевна мовит: естъ жена albo панна але встану женского, же много говоритъ не понаменску? Младенець: И ти, царевна, много напичовъ еси погубила, а не хочешъ снати ся. А той царевне имя бѣло загадка. Младенець: ужемъ три дни сидѣлъ с тобою, всѣмъ тебѣ отказовалъ. Теперъ я тебе запитаю едмою речі, але якъ и ти не откажешъ, а кажу тебѣ нѣбу откати и на палъ збити, а если откажешъ, будешъ мнѣ женою. Царевна мовит: я на тое позволяю: либо моя вѣзеть надъ тобою а твоѣ надомною. Младенець: кто такий персонаю тодѣчи нѣ отпа учинилъ коня а из мати сукнѣхъ дѣла, откажи мнѣ на речіа. Царевна мовит: прошу те-

Образки з природи. що були друковані в нашій газеті, видала „Ручка Бесіда“ особною книжочкою по ціні 5 кр. Звертаємо увагу вип. інспекторів, учителів і родичів на сю для молодіжки зовсім відповідну, бо цікаву і гарну лектуру.

Смерть від павок. В Хшанові в Галичині мав жид Берко Фельшер, міський голяр, від давня під самим містом саджавку, підним неогорожену, ані забезпечену, що в ній годув звичайні павки. Павок тих в саджавці тисячі, а саджавка в такім місці, що коло неї не лише старші, але й діти переходять. Дня 27-го червня не знаючи ніч о тім, що в саджавці є павки, пішов до неї тамонний швець Павловський вимочити собі ноги, а коли занурив їх по коліна у воду, вигодовані павки так обсіли ему аж до колін ноги, що бідний швець вже не міг оборонити ся і в короткім часі сконав при саджавці з надмірного уливу крові. Павки висасали ему всю кров. На небіжчику мож було начислити до 300 ссідів укушень. Заряджено судове ссідство в тій справі.

Скажений кінь. Дня 4. липня с. р. сказив ся кінь в Поринній під Львовом у господаря Юрка Павлика і покусав тогож господаря Павлика, его зятя і кілька коний. Хто не бачив скаженого коня, не може мати понятя о силі того звіряти. Чотири селяни, що заперали ся перед скаженим конем в хаті, лиш з трудом удержали двері, котрі кінь пробував виломити; грубу палицю ломив він зубами як стебло; вхопивши жолоб в стайні, кинув ним як паперовою коробкою; за паробком, що виліз на дерево, дер ся кінь як псс і вкінці ударив головою в міст, в наслідок чого здох. Юрко Павлик находит ся в шпиталі у Львові. Причини нещастя та, що в Поринній викидають скажених убитих псів на пасовище або до потоку, з котрого пють люди і худоба.

Голодомір Сучі дав себе тепер замуровати у Фльорейшій на вісім днів. Комната 3¹/₂ метра висока а 4 метри широка, не має жадних вікон, а получена тільки телефоном з вишнім світом. До того телефону пхавуть ся фльорейшій, бо за невеликою оплатою можна через него розмавляти ся з голодоміром. Звичайно питають ся его, чи не позволив би доброго бешкету, бо знають, що він мусить відказатися. Але по тих всіх штучках, яких Сучі уживав по готелях, щоби придбати собі крадьком їдло під час голодовання, підозрівають его і тепер, що він там має якийсь тайний вихід до кухні.

Перебраний злодій. В переділї вагона другої класи на шляху Курек-Азов в Росії, стала ся така пригода. В переділї їхали самі жінчини, між ними одна дуже богато одіта з Астрахана. Одній з подорожних, пані Ф., видало

ся поведене тої дами дуже підозріним і коли всі подорожні позасипляли, удала п. Ф., що заснула також. Тоді та богато одіта встала, приступила до одної з подорожних і зручно витягнула їй з під плаща мошонку з грішми. П. Ф. шепнула о тім при найближшій нагоді кондукторови і коли поїзд став на ссідуючій стайні, вийшов до вагона кондуктор в супроводі жандарма, замкнув за собою двері і попросив подорожних переглянути свої річі, бо в вагоні їде з ними злодійка. І справді в тій хвили крикнула окрадена подорожна: „Мої 15.000 рублів пропали!“ Наслідком того перевів жандарм ревізію у всіх прочих крім у дами з Астрахана, котра заявила, що не дозволить, аби мужчини ревідували її. Супротив того відведено її на дворець до окремої комнати і там мали перешукати її річі жінка начальника стайні і інші жінчини. Але ледви увійшли до середини, вибігли назад наполохані, бо показало ся, що богато одіта дама була перебраним мужчиною. Він скористав з замішання і пустив ся втікати, але то не на богато ему придало ся, бо жандарм дігнав его і арештував. При злодійю найдено крім згаданих 15.000 рублів ще множество інших річий.

Борба з жидами. Дня 2. липня прибув до Тарнова отець одного жовніра з 57 полку і пішов з ним до шинку на келишок горівки. Вечером прийшов той жовнір сам до того шинку і випивши кватирку горівки, не заплатив за ню, просячи властителя шинку, щоби почекав до приходу вітця, що на короткий час вніхав з Тарнова. Шинкар почав шарпати жовніра, виявила ся віден бійка, в котрій жид витягнув жовнірови багнет і пхнув его ним так сильно, що жовнір векорі закінчив жите. Товариші погибшого, жовніри з 19 і 24 полку, закінчили жаждою пімсти, знищили скляні шинкаря, а крім того витовкали шибі в кількох жидівських домах. В неділю мали бійки повторити ся. Переїзді жиди оповідають, що в недільних бійках одного жиди забито, а одного ранено смертельно.

Алькоголь а електричність. В Магдебурзі умерло двох робітників від електричного проводу в той спосіб, що дїткнули ся ливни, через котру він переходив. Провід не був такий сильний бо досягав тільки 200 вольт, а дотеперішні досвідченя виказували, що доверва аж сила 500 вольт достаточна, щоби убити чоловіка. Тому зіхала судова комісія до фабрики, а перед нею позволив собі один робітник пустити такий самий провід електрики, з силою 200 вольт і навіть не скривив ся — мов би не чув его. Випадок тої смерти був загадочний, бо убиті були цілком здорові люди, як виказала обдукція, а тільки для хорих на серце є електрика навіть в меншій силі небезпечною. Аж коли звернено увагу на се, що небіжчики були порядно заніті в хвили, коли доторкнули ся

ливни, вияснила ся справа. Показало ся, що алькоголь з електричністю не можуть погодити ся в однім тілі.

Машину до доєня коров винайшли і опатентували в Німеччині. Така машина є вже в ужитку в маєтності Фріццоф. Помпу воздушну порушає локомотив о силі 3—4 парових коний, а від помпи розходять ся металеві рури наоколо стайні, а від них гутаперхові рурки. Кінці тих рурок закладають ся на дийки коров а виpomповуване воздуха наслідую цілком ссане теляти. Корови доять ся спокійно, а видій є більшій і чистійший, як при доєню руками.

Телеграми „Буковини“.

З дня 9-го липня 1897 року.

Відень. Урядова Wiener Zeitung доносить, що міністер просвіти надав посаду при низшій гімназії в Чернівцях професорови руского відділу гімназії в Коломиї Юліянови Кобилянському. Міністер іменував сталими учителями для середних шкіль сунієнтів Омеляна Сігала з вищої гімназії в Чернівцях для тогож закладу і Вільгельма Вайнберґера з Відня для гімназії в Радівцях.

Льондон. Бюро Райтера доносить з Царгорода: Російське правительство видало окружник до держав з предложенієм, щоби прискорити угодові уклади межі Туреччиною а Грецією.

Атени. Запевняють тут, що держави дали Греції раду, щоби розиустила до дому кілька клас краєвої оборони, що ще до тепер стоять під оружем і заявили, котрі для Туреччини просто неможливо тепер починати якісь нові неприятельські кроки.

Царгород. Порта вислала до всіх держав однакову депешу, в котрій заявляє, що з уваги на стратегічне положенє мусить обставати при тім, щоби нова границя межі Туреччиною а Грецією переходила через Пенезіос.

Мадрид. Головиний вожд війск на Кубі генерал Вайлер видав прокламацію, в котрій прирікає цілковиту амнестію всім повстанцям, що зложать оруже і піддадуть ся. Крім амнестії прирікає їм також першу поміч від держави. Держава уділить їм пожиток або запомог грошевих на загосподарованє ся, або достарчить їм заробітків. Тих, що не мають жадного способу до життя, буде держава удержувати через якийсь час безплатно.

Царгород. Ціла турецка ескадра, що стоїть в Дарданелах готова до відпливу на Крету. Кораблі забезпечені на три місяці живністю. Торпедові лоді, що ще в напіві, мають як найскорше прилучити ся до ескадри. Але в кругах моряків висказують ся, що ледво кілька кораблів буде здібних до того, щоби вибрати ся в до-рогу.

(Далше буде).

Пам'ятайте на Народний Дім
в Чернівцях!

бе є покорою, дай миї покій на тую ноци, а завтра прїїдеш, откажу ти; если не откажу, волю тебе голову откати и на пал' збити и люб' за жею узяти. Младенец' дал ей добраної, а царевна зостала у великом фрасунку и почала мислѣти: о бже мой, дивую ся барзо, же не откажу загадки той, тилько уставше и пойду до него и спитаю его о тую загадку и доведваю ся, чїй ест син': если цесарєйїй син, пойду за него, а ежели простого стану, то ни пойду за него. И убравши ся у пяти мѣській барзо слѣпий и мислит: не познает он мене, не много мя видал'. И узїла из собою напѣтки дорогїй и павїй. А младенцу богъ о помощи. И прїїде царевна до госноди, заказала и вїїшла госнодиня и мовит: небого дѣшко, чего ти прїїшла. Царевна мовит: матко, позвол' миї у дом свой увїйти, маю пильную потребу до твоего гости. И увїїшла, дала добрїйвечер', а младенец' мовит: бодай здорова, ясная зора; о чогос прїїшла царевно? Мисли твоя привели мя до тебе. А младенец' не домисливши ся и занїтаз ей: якого ти роду? Царевна мовит: я естем ковалевна, отец' мой ковалъ и слюсарь. А ти младенец' що за потребу маеш у павїях' мїстѣ? Тебе всѣ люди хвалят и рїцаром називают. Мовит младенец': естем таїй, як мене бачиш. Царевна мовит: якого ти роду? Младенец': бом' у ноци из дому вїїхал', тим' забул, якого я роду. Царевна мовит: тебе люди хвалят, жєсь царевну перегадал', не умѣла

тебѣ отгадати, и отец' мой прислав мя перестеречи тебе о той царевне, я тож тебе жадуючи, приїлам' и виявше напѣток' и почала пити и увеселити ся между собою. И подививше царевна мовит: мой милїй младенец', прощу ти є покорою, скажи миї, щос загадав був царевнѣ и не умѣла тебѣ отгадати? Младенец' подививше собѣ и мовит, же я сам власне отця продав — коня кушвѣ, матку продав — сукнѣ справил'. Царевна мовит: мой милїй младенец', а нѣ є ким' ни ила нѣ пила, а до тебе нїю милуючи тебе. Младенец' дал тобѣ бже долгою мисль. Младенец' мовит: а тебѣ панно дай бже довгїй вѣк'. В тимже способѣ царевна виявше дорогога вина, дала ему пити, а младенец' зараз зостал' пїїий и царевна уставше пошла до двора, бо близко било. Свѣт рано уставше младенец' ледво до розуму прїїшовѣ и зафрасував ся барзо, же не поїял'.

КОНКУРС.

Виділ „Народного Дому“ в Чернівцях пошукує для бурси від 1. л. вересня с. р.

УПРАВИТЕЛЯ

для надзору над питомцями бурси

і

ГОСПОДИНЮ

що подавала би питомцям харч разом з опалюванем, освічуванем і чищенням комнат та пранем білизни.

Термін для зголошування до кінця липня с. р. — Близні услівя в „Народнім Домі“ (улиця Петровича 2.) що-дня від 6—8 год. вечером.

„РУСКА БЕСІДА“

в Чернівцях

улиця Петровича ч. 2.

має на складі отсі свої видання:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛІОТЕКА“

для молодіжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по 1 зр. за рочник, а всі 7 разом 6 зр.

„Слова правди і науки“

а поезий Тараса Шевченка. Ціна 10 кр.

„25 повісток“

для чемних діточок.

32 сторін. Ціна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“

Даруночок для руских діточок. Ю. Федьковича 10 кр. На поштову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Бібліотеки“, а по 2 кр. за кожду поодинокую книжочку.

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень у Львові в домі „Просвіти“ Ринок 10.

перше і одинокє руске товариство асекураційне, обезпечає будинки, скот, господарські знаряди, збіжжє в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках протів шкідливого вогню за можливо найнижшою оплатою.

Дністер розпочав пятий рік своєї діяльності. Фонди „Дністра“ після закінченя рахункових з днем 31-го грудня 1896 виносять: фонд основний 50.000 зр., фонд резервовий 54731 зр. 04 кр., резерв премій 34737 зр. 03 кр., разом 139468 зр. 07 кр.

Школи ліквідують ся і винячує ся сейчас по пожарі. В 4-х літах виплатив „Дністер“ 1176 відшкодовань в сумі 309.147 зр. 69 кр.

На жите можна обезпечати ся через „Дністер“, після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкористнійші услівя і видає позик і квітє в рускім язикі.

Зголошення о уділеня агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

ПОЇЗДИ ЗЕЛІЗНИЦЬ

від дня 1-го мая 1897 після часу середно-європейского.

ВІДХОДЯТЬ З **Чернівців**

до Неполоківців, Снятина, Львова, Відня	819	854	1232	404	1025
до Гайбоки, Гадікфальви, Гатни, Іцкан і Бурдуженів	1148	351	832	—	635
до Садагури, Бояна, Новосел'я	645	430	—	—	—

З **Глібоки**

до Карачева, Сторожини, Бергомету, Межибродів	814	535	—	—	—
---	-----	-----	---	---	---

Перший поїзд їде на шляху Бергомет, Межиброди від 1-го марта до 3-го вересня що півтірка і п'ятниця.

З **Гадікфальви**

до Радівців	610	1003	228	612	805
-----------------------	-----	------	-----	-----	-----

З **Гатни**

до Качики, Гурагумора, Вами і Кімполонгу	1010	201	—	—	—
--	------	-----	---	---	---

З **Іцкан**

до Сучави	327	630	1009	216	718
---------------------	-----	-----	------	-----	-----

З **Вами**

до Рус-Молдавиць	346	647	913	1132	250
----------------------------	-----	-----	-----	------	-----

Поїзди їдуть від часу до часу. Розвідати можна на станціях Вами, Драгоша і обох Молдавиць.

З **Карачева**

до Чудина н. С.	854	1007	615	—	—
-------------------------	-----	------	-----	---	---

Перший поїзд їде що понеділка, другий з винятком понеділка, п'ятий кождої днини.

ПРИХОДЯТЬ ДО **Чернівців**

з Відня, Львова, Снятина, Неполоківців.	1128	320	757	811	610
з Бурдуженів, Іцкан, Гатни, Гадікфальви, Гайбоки	—	809	1212	350	1000
з Новосел'я, Бояна, Садагури	—	1113	950	—	—

ДО **Глібоки**

з Межибродів, Бергомету, Сторожини, Карачева	633	1037	800	—	—
--	-----	------	-----	---	---

Перший поїзд їде на шляху Бергомет Карачів тільки в понеділок; другий поїзд на шляху Бергомет-Межиброди тільки від 1. липня до 31. вересня що понеділка і четверга; третій поїзд не їде в понеділок.

ДО **Гадікфальви**

з Радівців	542	855	115	550	747
----------------------	-----	-----	-----	-----	-----

ДО **Гатни**

з Кімполонгу, Вами, Гурагумора, Качики	1238	625	—	—	—
--	------	-----	---	---	---

ДО **Іцкан**

зі Сучави	442	842	130	630	837
---------------------	-----	-----	-----	-----	-----

ДО **Вами**

з Рус-Молдавиць	842	1259	204	322	545	905
---------------------------	-----	------	-----	-----	-----	-----

Поїзди ходять від часу до часу. Розвідати можна на станціях Вами, Драгоша і обох Молдавиць.

ДО **Карачева**

з Чудина н. С.	555	555	—	—	—
------------------------	-----	-----	---	---	---

Перший поїзд їде що понеділка, другий з винятком понеділка.

□ поїзди поспішні; * поїзди особові; без знаку поїзди мішані. Час середно-європейский їде о 46 хвилю пізніше від червоного часу; нічний час рахує ся від 6 год. вечером до 5 год. 59 хвилю. рано і зазначає ся підчерканим хвилю.

ДРУКАРНЯ „РУСКОЇ РАДИ“

в Чернівцях.

Перша на Буковині

РУСКА ДРУКАРНЯ

в Народнім Домі

при улиці Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські в мовах рускій, польській і німецькій.

ДОБІР БУКВ ВЕЛИКИЙ.

Роботи виконує ся скоро, солідно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

Хто хоче мати

добру і дешеву

МАШИНУ до ШИТЯ,

най удієть ся до мене, то певно не пожалує. Нові продаю дешевше як всюди, а употреблені, ще добре удержані почавши від 20 зр. і то аз готові гроші і на викидаю. Хто купиє у мене нову чи стару машину, аз реверанцію не потребує журати ся, бо я роблю тую безплатно через цілий рік.

Русини, удавайте ся до мене, бо я також Русин і обслужу Вас по братньому

З поважкою

В. Данилевич.

машинист у бродаря Пітайнера в Чернівцях, при уз. залізничній (Bahnhofstrasse) ч. 26.

Для панів учителів!

INSPECTIONSBERICHT,

Jahresausweis

і Шкільні повідомлення

(Schulnachrichten)

є на складі

в друкарні „Рускої Ради.“

Просимо о заовлення.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромова.

За редакцію відповідає Осип Маковей.

ЧАСОПИСЬ
для
руських родин.
Виходить щодня
крім днів по
недільях і святах.

БУКОВИНА

Редакція і адміністрація в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.
Передплата
10 зр.

Мужицкі справи.

Перша газета польська а відтак всі жидівські газети в Чернівцях заговорили про „тринадцятий сніг, четвертий шульок і шість днів панщини.“ Не знають они нічо дїпшого сказати, як лише те, що наш робітник лїнивий і він не варта більшої заплати за свою роботу. При тїм навіть не застановлять ся ті письмаки, яку они пишуть величезну дурницю. Бо шість днів панщини не з того виходить, що робітники не хотять робити, але власне з того, що один наперед другого хапає роботу, що задля недостатку зарібків або власного ґрунту виробила ся між різними робітниками страшна конкуренція. Тай четвертий шульок і тринадцятий сніг доказує тільки, що наш робітник працює над сили, коли з такого малесенького зарібку може ще вижити. Пан платить однако чи робучому, чи лїнивому по тринадцятім сполі та по четвертій шульці а як робучий нажне більше кіп, то дістане більше тринадцятих снопів, або як обсапає два рази кукурудзу, виломить її, облущить і зернє до кошиці — як більше того буде то і він дістане більше четвертих шульок. При тій процентній заплаті річ ціла в низькім проценті а не у виконаній праці. Але така заплата за мала, она є просто визиском мужицкої праці.

Ті самі письмаки з черновецьких газет закидують нашому робітникови рільному, що ось то він іде на роботу і до Росії і до Волощини і дістає там добру платню по рубльови денно або по два фран-

ки, а з того признаки нема. „Покажіть нам“ каже один „такого волоского або руского мужика, що вернув ся звідтам і заратував своє господарство. Всьо проїсть а до дому вертає з нічим. Тож лїпше нашим мужикам сидіти дома, бо свій хлїб хоть гіркий, але найлїпше смакує.“ Можна би тут запитати такого панка, чи він багато маєтку записав, хоть пише ся лекше і за лїпші гроші. Тяжко то приробити п'ятьома пальцями тільки, щоби була познака, коли нема свого власного. Але наші люди на зарібках у чужині бодай не проїдають своє тай їдять лїпше: „білу солонину з малаєм“; а у себе дома робять день за дві шістки на власній страві, та хлипають той пісний борщик.

Дістанемо рільничу школу в Кіцмани. Край дав на неї гроші, вибудували її гарно, дали шмат поли і будуть там виховувати річно 24 господарських синів. Коби лише найшло ся тільки батьків-господарів, що дадуть тамки своїх дїтій. По иньших рільничих школах жалують ся на те, що заледви половина учеників рільничих шкіл походить із хлїборобеского стану, тай то по більшій часті сини передміщан, що попри малу господарку займають ся якимсь промыслом, як годівлею свиний, молочарством або якимсь ремеслом; чисто селянських синів є заледви десята, або дваїцята часть. Але чи хоть з тої дрібки виходить яка користь для поправи селянської господарки? Ні, не виходить, бо звичайно вихованці рільничих шкіл вчать ся не на то, щоби вернути на батьківський кавалок ґрунту, бо

він за малий, або родина за численна, але на то, щоби уступити ся з него та зробити місце своїм братям та сестрам. Школа рільнича звичайно витворює економів, адюнктів і т. и. для двора, але не правдивих, самотійних господарів. Щоби і з нашою школою в Кіцмани таке не стало ся, треба би дати можливість вихованцям тої школи заводити самотійні господарства. Втогді справді они могли би причинити ся дуже для піднесення рільництва і індустрії рільничої в краю, стали би приміром і учителями нашого селянства, бо би жили і працювали разом з ним. Щоби се стало можливе, треба би розпарцелювати наш православний фонд релігійний і дати тим поступовим рільникам всякі полєкші, щоби они могли загосподарувати ся на приділенім кавалку рілі. Певно, що на такім фільварку зацвила би краса господарка як за теперішних посесорів-жидів і в короткім часі ціна винайму вертала би ся фондови ще з великою надвишкою.

Нова устава податкова означає способи, як обчислити чистий дохід, від котрого кожний мусить платити податок. Від ґрунту, на котрім властитель господарує сам, належить уважати за дохід тої чистий зиск, який дійсно дістане з цілого полевого і лісового господарства, як також і з иньших витворів і управнень, що звязані з посїданем того ґрунту (як пр. риболовство, мисливство і т. и.) Після тої устави треба обчислити ціну продажі всіх випродуктованих плодів на тїм ґрунті, а також вартість зужитих плодів у власнім госпо-

16)

Буковинська Русь.

Культурно історичний образок.

Написав

ДР. СТ. СМАЛЬ-СТОЦКИЙ.

(Далше.)

Нарешті іде в особнім зошиті (в вісімку) недокінчена „повість“, котру подаємо в цілости, аби показати, як тодішня повість виглядала що до мови і укладу. Для лекшого читання положено тут знаки перепинання, яких в самій повісті майже нема.

„Історія Младенца С панною.

Бил' нїкаторий младенець непростого стану, бил' барзо мудрий и оучоний а в науцї своєї. Теде мовит: поїду где оу чужую Сторону и пристаю до якого пана и буду служити, а не мал' зацо анї коня купити, анї сукнї справити. Теде отца продав — коня купив, матку продав — сукнї справив, и сївше на коня и поїхав. И случило му ся у дорозї другий младенець, котрому конь престал'. И зїхавши ся близко ис собою, дали собі добрий день; и запитался мудрий младенець онаго младенца: откой и куда идеш? Вижу, же еси конь престановил'. Мовит оный младенець: иду до царя из' листом'. Мовит

мудрий младенець: дай мнѣ той лист, я из' ним' поїду до царя. Взял' лист. Оный младенець барзо є покорою дал' той лист, а сам' вернул ся до дому, а мудрий младенець взявше лист, и мислит: що в том' листу писано? Теде открит и почал' читати, и там' написано било: хто той лист до царя принесет, тому холову отняти и на пал' збити. Того прочитавше, подрав' и мовит: хвалю тя боже мой, иже от безумий моего не из'хенул'. — Пренхавше до того мѣста царского и обачил' около замку холове чловѣчскій на палях. Барзо мислит: що то за причина? Буду того пильно читати. И прихав до вдови. А в той вдови бил' еден' син' и умерь на той час; а она у фрасунку будуче и обачит того младенца и мовит: сину мой, научуй у мене. Оный младенець увійшовши в дом' до той вдови и маткою ей назвал'. И мовит младенець: матко моя, що то за причина, же головѣ чловѣчскій на палях' позбиван' около замку? Мовит жена: Ест' то, сину, царское мѣсто, а у того царя тилько една цурка ест' барзо научона и мудра; она ис каждим' гадаєт' чловѣком', и нїхто ей не может перегадати, бо ест' барзо слѣчна и учона. Много младенцов' неизлечонних' скарбов' показовали ей, а она на тоє не поглядає, тилько из' ним' о науку деснитувал' ся; мовит: мнѣ скарбов' не потреба; кто хочет мене за жену узяти, нехай мой науки сирубует чого я запитаю. А ежели не откажет, тому холову откяте и на пал' збити. Мовит жена: ото,

младенче, усьх' паничовѣ голове, що ей не отказовали. Мовит младенець и: матко моя, я за твоєм' благословенієм' поїду до той царевне: о ей науку хадати, и спробую щастя за боژیю помощію; перегадаю я ей и озму за себе. Мовит жена: сину, дай покій, бо и жадеи не війшовѣ младенець в цѣлости от той царевне, бо гдеж оно ест' барзо строга. Младенець и мовит: дай матко покій, кто смерти боит ся, то нїкоде добраго дѣла не исправит. Невѣста мовит: богѣ тебѣ на помощи, мійї сину. А в том' младенець поїшол' до царевне. Прїїшовше до ворот царских' и видѣв' стражу стоящую и мовит: позволте мнѣ до царевне. Увійшовѣ, стража иде, и увїїде в полян' до царевне и мовит: найяснїйший царю, позволте мнѣ увїїти и с цуркою своею у науки погадати. И рече цар: младенче, мало науки маєш, неїїшнїяго дня страчен маєш бути. Отповѣдѣл' младенець: я на тоє позволяю, нилько данте ваша царская милость цурци своей о том' знати. И дал и ораз знати и казал' прїїти. — И пошол' младенець на високое поляне, где царевна мешкала сама. И прїїшов до неї, дал' ей добрий ден', а она поздоровавше его, дала ему крисло злоцисте. И младенець сил' беспечне, а на царевну не поглядає и мислит: если буду на царевну тилько поглядати ей красотѣ, то изїїду из' розуму. Царевна питаєт: младенче, у чѣм' сидиш? Отповѣдѣл' младенець: у сукнї мой на мнѣ власне у своих' сижу. Царевна мовит: кто такий без мѣча воює?

дарстві, вартість найму власного мешканця та вартість нагромаджених запасів — а з того вільно потрутити кошта заряду, аскураційні премії, ґрунтовий податок з додатками, відписати інвентар і відсотки довгу. За підставу обчислення нового податку доходного має братись чистий катастральний дохід. Се корисне о стілько для властителів землі, що дохід катастральний звичайно багато нижчий від дійсного. При ви наймлених посілостях земських уважає ся чинний найму дійсним доходом. Так само при будинках представляє ся яко дохід чистий, дійсно побраний чинний найму. Коли-ж будинки замешкують самі властителі, або взагалі служать на їх ужиток або на безплатний ужиток для других, так дохід з них означить ся після чистої вартості ужиткової.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 9. липня 1897.

З краєвої ради шкільної. На засіданні з дня 30. червня с. р. системізовано посади двох учителів і двох учительок при хлопчій і дівочій школі при улиці виділу краєвого. Потверджено надане презенти громади черновецької для сталої молодшої учительки Елисавети Семаки в Клокічці, сталих учительок Леонадії Краль в школі при улиці виділу краєвого та Евфрозини Вільгельм в дівочій школі при семигородській улиці. — Двокласову школу в Драчичах розширено на чтирокласову, однокласову школу в Панці на двокласову а в приєлку „Забачна“ уряджено самостійну однокласову школу. Полагоджено подання трьох громад о продовжені річниця до сплати рат довгу, затягненого на будову школи. Признано проф. гр. ор. висшої гімназії др. Анімподистови Дашкевичеві третій, учителеви народному Іллі Бойчукові з Дорошівців другий, а учительці Ребеці Ерліх з Гурагуморі перший додаток службовий. Учителеви Петрови Поповичеві уділили ремунерацію, а кільком иншим особам стану учительського запомоги грошеві. Порішено рекуре жидівського ґагалу в Садагурі против секвестрації за заплату учителя релігії. Іменовані: Молодша учителька в Мітці-Драгомирні Емілія Гавбе сталою учитель-

кою при чтирокласовій школі в Сольці; помічний учитель Теодор Сологійок в Сторойвцях сталим учителем при однокласовій школі в Лукачівцях; учитель Лев Чеховський у Висших Партештах сталим надучителем при тамошній двокласовій школі; учителька Леонадія Чеховська в Качіці сталою молодшою учителькою у Висших Партештах; учитель Данило Мельник в Новім Солонці сталим надучителем тамошньої двокласової школи; провізоричний учитель Іполит Омельський в Кулівці сталим учителем при тамошній однокласовій школі; провізоричний молодший учитель Николай Тевтул в Орошенях сталим учителем при чтирокласовій школі у Веренчанці; помічний учитель Зотек Мірош в Заставній сталим молодшим учителем при тамошній чтирокласовій школі; провізоричний молодший учитель Стефан Циганюк в Іванківцях сталим молодшим учителем при тамошній двокласовій школі. Основане школи з рускою викладавкою мовою в Чернівцях полагджено відмовно. Двох слухачів учительської семінарії виключено з закладу. Принято до відомости справоздання інсп. Ісонекуда про інспекцію учительської мужескої і женської семінарії і предложено его до міністерства просвіти. Учителя Августа Люца іменовано суплентом для французкої мови при гр. ор. висшій школі реальній в Чернівцях.

Рух поїздів залізниці на шляху Гатна-Кімполупі та Іцкани-Сучава почав ся від вчера. На шляху Вама-Руска Молдавія пічне ся рух залізниці від нині.

Король сьнямський, побувши два дні в Будапешті, поїхав через Варшаву до Петербурґа. Приняте в столиці великої Росії було дуже світле. Першого дня вечером згромадив ґалловий обід сьнямських гостей і численну царську родину а відтак наступила ілюмінація цілого міста, царського парку і побережя каналів. Вид мав бути чудесний а сьняла тому торжеству хороша погода.

Лікарський конгрес в Москві відбуде ся дня 7, 10 і 14-го — серпня в опері царській (третій на сьвітї що до величини) а секції радити будуть в боярській касині і в історичнім музею. До тепер записало ся 2000 чужосторонців і 1000 російських лікарів. Надзвичайним членам, що не мають докторського диплому, деїстам і п. признаю що до подорожи ті самі улекшенія, як звичайним членам. Рада міська Москви відкинула внесені комісією „для публичних потреб“, що би визначити 35.000 рублів на приняті і гостину членів конгресу. За те визначила рада премію 16.450 рублів за найліпшу працю на полі публичної гігієни.

Посол Дашинський оженив ся у Відні з акторкою, панною Марією Пашковскою, дуже

хорошою особою. Популярність того посла стала в Кракові ба і у Відні така велика, що вже продають купці різні річи, як краватки, спінки і т. п. під его іменем.

Про роботи в Падиках коло видобування вагонів з Косачівки розіслала станіславська дирекція залізниці такий комунікат. „На місці катастрофи працює 215 піонірів над справлянням русла потока в бік від утвореного збірника і над осушенем его. До нині рана (5 с. м.) осушене поступило так далеко, що з локомотиви лежачої на бік, видно половину кітла. Тіла паляча мимо всякого глядана доси не найдено. Всі поторожені вози вже винято. Ширені вісти, будь-то-би ще оден віз особовий з трупами находив ся у воді, суть цілком безпідставні. Відгідний перехід для осіб уряджено від першої хвилі, а перевіз пакунків відбуває ся також без перешкоди. Роботи коло провізоричного моста вчера, мимо свята, не перестали, тільки робітників місцевих заступлено війском. З 60 до нового моста потрібних пілботів убито вже доси 55. Ся погода посприяє до неділі, рух без всякого обмеження буде знов отворений. Комісія судова при участі професорів львівської політехніки Скибинського і Ріхтера єсть на місці катастрофи.

Комісія для переведення доказу на вічну памятку орекла, що причиною катастрофи під Коломиею була елементарна сила (vis major).

Торговці людським товаром. Суд присяглих в Коломні засудив двох таких торговців, Сруля Уфєра і Абрама Файгольда, першого на півтора, другого на рік тяжкої вьзніці. Послїдною, викритою жертвою їх злочину була бідна, честна, а на своє мабутє пощає дуже гарна дівчина Кароліна Рідель з Баґінсберґа під Коломиею. Під покривкою, нібито дати їй добру службу, вивезли єї оба штудерні торговці до Сучави, перекрали ся через румунсько-турецку границю і запродали єї в Царгороді, де она не бода переживала цілих вісім місяців в поневоленім понижено. Доперва поліції австрійського консуляту удалось видобути єї з рук негідницьких, котра веде там огидні „гешефти“ і по переслуханю відослано дівчину до родини. Уфєр був за такий сам злочин уже караний 13-місячною вьзницею. Замітне се, що у всіх таких гешефтах бачимо лише жидів.

Кількатонові дзвони винайшов Американець Шабер з Рідінґа і дістав уже патент. Щоби той сам дзвін міг видавати різні тони, треба поробити в окрузі дзвона в різних відступах натягати. Коли серце ударить у довший між натягати відступ, дзвін видає низький тон, а коли в коротший, дзвонить тоненько. На будуче вистане для церкви тільки один такий дзвін, але паламар буде мусів бити серцем по крисах дзвона як циган по цимбалах.

Младенець отповѣлъ: риба в морі, же корабля из людми вѣвертаєт во умгноєніє ока. Царевна мовит: кто такий у мочечи лежалъ три дни? Младенець: Іоана пророк в рибѣм чревѣ. Царевна мовит: кто такий у могилу увійшов а гробной муки ни видалъ? Младенець: той, котораго богъ четверодневна воскресл от гроба. Царевна мовит: кто такий без матки родил ся? Младенець: 1. Адам, 2. Ева, 3. баранок, 4. крест, на котором распятъ гдѣ нашъ Ісусъ Христосъ. Царевна мовит: которій ангеле шотваре чинилъ? М.: Братія носіюве продаше его купцемъ отцу своему Іакову солгали. Царевна мовит: которій то богъ пріял грѣхи и перебачилъ? у мѣсто увійшли. И знов мовит младенець: Іаков пророк...

до мѣста и там сина своего напшолъ и радъ билъ, же его сынъ на царствѣ силъ. Царевна мовит: кождій рече, которій запитаю, то веѣ отказуют. И мислит собѣ: о боже мои милостивій, аби тои младенець не перегадаъ мене. И мовит: младенче, сегодня у цѣлости от мѣне не вѣйдеш, а завтра ружнихъ способовъ чилъ спричовъ учиню тебе. Младенець: Гдѣ помагалъ сегодня, и завтра сподѣваю ся помощи. Потомъ вставше, далъ ей добра ноц и пошолъ до господи. Тогда веѣ люде дивували ся, якъ він от той царевне здоровій и прійшолъ до господи из радостію. И мовила до него господина: яко еси от той царевне вѣйшолъ здоровій? Младенець мовит: хвалю бога моего, и лях спати. Рано

вставше пошолъ до царевне и далъ ей добрыйденъ и силъ в томже кристѣ. Царевна почала загадывать: Що естъ за дерево, же на нѣмъ естъ 12 гѣлей и на кождой гѣли по 30 листовъ, а у верху древа бѣло, а у споду черно? Младенець: зацно мнѣ отгадати; дерево естъ рокъ, а 12 гѣлей естъ 12 мѣсяцевъ, а у кождомъ мѣсяцу по 30 листовъ то естъ по 30 дній, а у верху бѣло то естъ день а у споду черно то естъ ноцъ. Царевна мовит: що то не плодитъ? Младенець: то естъ рокъ — анѣ пребуваетъ анѣ обуваетъ. Царевна мовит: изъ бозкихъ книгъ: много естъ птаховъ названыхъ именемъ? Младенець: 1. ластивка, 2. воронка, 3. голубъ, 4. бджола, 5. соловій, 6. джайворонокъ. Царевна мовит: скажи ми, кому далъ бгъ прероженоу науку? Младенець: То естъ бджола, наука прирожденная. Царевна мовит: Скажи мнѣ, двѣ речи: естъ двоє людей, же правду мовили и обоє до некла пошлши? Младенець: той люде, що правду мовили, то естъ вермѣне и жиди естъ; засоромочиній жиди мовят: у ормянъ вѣри нима, а вѣрмене мовят: у жидовъ вѣри нима, и обоє правду мовят и до некла йдутъ. Царевна мовит: якъ сатанѣ имя било? Младенець: хор. Се в той час, якъ билъ на небѣ, Адама и Еву прелетилъ единымъ оводомъ, оттого часу сатаною сталъ. Царевна мовит: скажи мнѣ, много лѣтъ жилъ Адамъ на свѣтѣ? Младенець: дѣвѣсотъ и тридѣсятъ. Царевна мовит: кто такий на семъ свѣтѣ не творитъ гѣла, и крове у себе ни маєт, и о себѣ вѣдомо-

сте даетъ? Младенець: то естъ вѣтеръ. Царевна мовит: божіє сотвори що уводитъ до некла? Младенець: кождій чоловікъ безбожній за грѣхи свой у тело зостаєт. Царевна мовит: пойді до дому, бо хочъ рицаромъ бути, а завтра прійдеши, буду я тебе питати, тилко жебесъ мнѣ отказовалъ, Младенець вставше пошолъ до господи, а царевна у великимъ фрасунку изостала, а младенцевемъ ся словами барзо барзо дивувала. Младенець третій день прійшолъ, далъ ей добрыйденъ и силъ на томъ же крѣстѣ и мовит: чого ти у мене питаешъ, я буду отказовати. Царевна мовит: Сегодня ти от мене ни вѣйдеш в цѣлости, бо смѣешъ ся и ругашъ ся з мене, але якъ не откажешъ тепер мой загадки, певне кажу тебѣ голову откати и на палъ збити. Младенець: мнѣ гдѣ помагалъ два дни, и сегодня сподѣваюся помощи. Царевна мовит: естъ жена албо панна але встану жепиского, же много говоритъ не попаненску? Младенець: И ти, царевно, много паничовѣ еси погубила, а не хочешъ каати ся. А той царевне имя било загадка. Младенець: ужемъ три дни сидалъ с тобою, веѣмъ тебѣ отказовалъ. Тепер я тебе запитаю еднотной речи, але якъ и ти не откажешъ, я кажу тебѣ цѣю откати и на палъ збити, а если откажешъ, будешъ мнѣ женою. Царевна мовит: я на тое позволяю: любо моя власть над тобою а твоя надомною. Младенець: кто такий персоною ходячи из отца учинивъ коня а из матки сукнѣ д..., откажи мнѣ царевно. Царевна мовит: прошу те-

Образки з природи,“ що були друковані в нашій газеті, видала „Ручка Бесіда“ окремою книжочкою по ціні 5 кр. Звертаємо увагу вчителів, учителів і родичів на сю для молодіжі зовсім відповідну, бо цікаву і гарну лектуру.

Смерть від пиявок. В Хшанові в Галичині мав жид Берко Фельшер, міський голяр, від давня під самим містом саджавку, нічим неогорожену, ані забезпечену, що в ній годує звичайні пиявки. Пиявок тих в саджавці тисячі, а саджавка в такім місці, що коло неї не лише старші, але й діти переходять. Дня 27-го червня не знаючи ніч о тім, що в саджавці є пиявки, пішов до неї тамошний швець Павловський вимочити собі ноги, а коли занурих їх по коліна у воду, виголоджені пиявки так обсіли ему аж до колін ноги, що бідний швець вже не міг оборонити ся і в короткім часі сконав при саджавці з надмірного впливу крові. Пиявки виссали ему всю кров. На небіщнику мож було начислити до 300 слідів укушень. Заряджено судове слідство в тій справі.

Скажений кінь. Дня 4. липня с. р. сказався кінь в Поршній під Львовом у господаря Юрка Павлика і покусав тогож господаря Павлика, его зятя і кілька коний. Хто не бачив скаженого коня, не може мати поняття о силі того звіряти. Чотири селяни, що заперли ся перед скаженим конем в хаті, лиш з трудом удержали двері, котрі кінь пробував виломити; грубу палицю ломив він зубами як стебло; вхопивши жолоб в стайни, кинув ним як наперовою коробкою; за паробком, що виліз на дерево, дерся кінь як псе і вкінци ударив головою в міст, в наслідок чого здох. Юрко Павлик находиться ся в шпиталі у Львові. Причина нещастя та, що в Поршній викидають скажених убитих псів на пасовиско або до потоку, з котрого пють люди і худоба.

Голодомір Сучі дав себе тепер замурувати у Фльорентій на вісім днів. Комната 3½ метра-висока а 4 метри широка, не має жадних вікон, а получена тільки телефоном з виїшнім світлом. До того телефону пхають ся фльорентийці, бо за невеликою оплатою можна через него розмавляти ся з голодомором. Звичайно питають ся его, чи не дозволив би доброго бештика, бо знають, що він мусить відказатись. Але по тих всіх штучках, яких Сучі уживав по готелях, щоби придбати собі крадьком їдло під час голодована, підозрівають его і тепер, що він там має якийсь тайний вихід до кухні.

Перебраний злодій. В переділї вагона другої класи на шляху Курск-Азов в Росії, стала ся така пригода. В переділї їхали самі жінцини, між ними одна дуже богато одіта з Астрахана. Одній з подорожних, панї Ф., видало

ся поведене тої дами дуже підозріним і коли всі подорожні позасияляли, удала п. Ф., що заспала також. Тоді та багато одіта встала, приступила до одної з подорожних і зручно витягнула їй з під плаща мошонку з грішми. П. Ф. шепнула о тім при найближшій нагоді кондукторові і коли поїзд став на слідуочій станції, вийшов до вагона кондуктор в супроводі жандарма, замкнув за собою двері і попросив подорожних переглянути свої річі, бо в вагоні їде з ними злодійка. І справді в тій хвили крикнула окрадена подорожна: „Мої 15.000 рублів пропали!“ Наслідком того перевів жандарм ревізію у всіх прочих крім у дами з Астрахана, котра заявила, що не дозволить, аби мужчина ревідував її. Супротив того відведено її на дворець до окремої комнати і там мали перешукати її річі жінка начальника станції і інші жінчини. Але ледви увійшли до середини, вибігли назад нанолахані, бо показалося, що багато одіта дама була перебраним мужчиною. Він скористав з замішання і пустився втікати, але то не на багато ему придалося, бо жандарм дігнав его і арештував. При злодійю найдено крім згаданих 15.000 рублів ще множество інших річий.

Борба з жидами. Дня 2. липня прибув до Тарнова отець одного жовніра з 57 полку і пішов з ним до шинку на келишок горівки. Вечером прийшов той жовнір сам до того шинку і випивши кватирку горівки, не заплитив за ню, просячи властителя шинку, щобн почекав до приходу вітця, що на короткий час виїхав з Тарнова. Шинкар почав шарпати жовніра, вивязала ся відси бійка, в котрій жид витягнув жовнірови багнет і пхнув его ним так сильно, що жовнір вскорі закінчив жите. Товариші погибшого, жовніри з 19 і 24 полку, закипіли жаждою пімсти, знищили еклен шинкаря, а крім того витовкли шиби в кількох жидівських домах. В неділю мали бійки повторити ся. Переїздні жиди оповідають, що в недільних бійках одного жиди забито, а одного ранено смертельно.

Алькоголь а електричність. В Магдебурзі умерло двох робітників від електричного проводу в той спосіб, що діткнули ся линви, через котру він переходив. Провід не був такий сильний бо досягав тільки 200 вольт, а дотеперішні досвідчення вказували, що донерва аж сила 500 волот достаточна, щоби убити чоловіка. Тому зіхала судова комісія до фабрики, а перед нею позволив собі один робітник пустити такий самий провід електрики, з силою 200 вольт і навіть не скривив ся — мов би не чув его. Випадок тої смерти був загадочний, бо убиті були цілком здорові люди, аж вказала обдукція, а тільки для хорих на серце е електрика навіть в менчій силі небезпечною. Аж коли звернено увагу на се, що небіжчики були порядно запиті в хвилі, коли доторкнули ся

тебѣ отгадати, и отецъ мой приславъ мя перестере-
речи тебе о той царевне, я тожъ тебе жалуючи,
пришлавъ и вимявше напитокъ и почала пити и
увеселяти ся между собою. И подпивше царевна
мовитъ: мой милій младенче, прошу тя с покорю,
скажи мнѣ, щос загадавъ бувъ царевнѣ и не умѣла
тебѣ отгадати? Младенецъ подпивше собѣ и мо-
витъ, же я самъ власне отца продавъ — коня
кушивъ, матку продавъ — сукиѣ справилъ. Цар-
евна мовитъ: мой милій младенче, я нѣ с кимъ
ни ила нѣ пила, а до тебе пію милуючи тебе.
Младенче, дай тебѣ бже долгою мысль. Младенецъ
мовитъ: а тебѣ панно дай боже довгій вѣкъ. В
тѣмъже способъ царевна вимявше дорогаго вина,
дала ему пити, а младенецъ заразъ зостаъ п'яній
и царевна уставше пошла до двора, бо близко
было. Свѣтъ рано уставше младенецъ ледво до
розуму прійшовъ и зафрасувавъ ся барзо, же не
понялъ.⁴

(Дальше буде).

линви, вияснила ся справа. Показало ся, що алькоголь з електричною не можуть погодити ся в однім тілі.

Машину до доєня коров винайшли і опатентували в Німеччині. Така машина є вже в ужитку в маєтностях Фріцгоф. Помпу воздушну порушає льокомотив о силі 3—4 парових коний, а від помпи розходять ся металеві рури наоколо стайні, а від них гутаперхові рурки. Кінці тих рурок закладають ся на дійки коров а ви-помповуване воздуха наслідуює цілком ссане теляти. Корови доять ся спокійно, а видій є більший і чистійший, як при доєню руками.

Телеграми „Буковини“.

З дня 9-го липня 1897 року.

Відень. Урядова Wiener Zeitung доносить, що міністер просвіти надав посаду при низшій гімназії в Чернівцях професорови руского відділу гімназії в Коломиї Юліянові Кобилянському. Міністер іменував сталими учителями для середніх шкіл сунлентів Омеляна Сігала з вищої гімназії в Чернівцях для тогож закладу і Вільгельма Вайнбергера з Відня для гімназії в Радівцях.

Льондон. Бюро Райтера доносить з Царгорода: Російське правительство видало окружник до держав з предложенієм, щоби прискорити угодові уклади межи Туреччиною а Грецією.

Атени. Залепняють тут, що держави дали Греції раду, щоби рознустила до дому кілька клас краєвої оборони, що ще до тепер стоять під оружем і завиди, котрі для Туреччини просто неможливо тепер починати якісь нові неприя-тельські кроки.

Царгород. Порта вислала до всіх держав однакову депешу, в котрій заявляє, що з уваги на стратегічне положення мусить обставати при тім, щоби нова границя меж Туреччиною а Грецією переходила через Пенезіос.

Мадрид. Головний вожд військ на Кубі генерал Вайлер видав проклямацію, в котрій прирікає цілковиту амнестію всім повстанцям, що зложать оружє і піддадуть ся. Крім амнестії прирікає їм також першу поміч від держави. Держава уділить їм позичок або запомог грошових на загосподарованє ся, або достарчить їм заробітків. Тих, що не мають жадного способу до житя, буде держава удержувати через якийсь час безплатно.

Царгород. Ціла турецька ескадра, що стоїть в Дарданелях готова до відпливу на Крету. Кораблі забезпечені на три місяці живностію. Торпедові лоди, що ще в напівдорозі, мають як найскорше прилучити ся до ескадри. Але в кругах моряків висказують ся, що ледво кілька кораблів буде здібних до того, щоби вибрати ся в дорозу.

Пам'ятайте на Народний Дім
в Чернівцях!

КОНКУРС.

Виділ „Народного Дому“ в Чернівцях пошукує для *бурси* від 1. л. вересня с. р.

УПРАВИТЕЛЯ

для надзору над питомцями бурси

і

ГОСПОДИНЮ

що подавала би питомцям харч разом з опалюванем, освічуванем і чищенем комнат та пранем білизни.

Термін для зголошування до кінця липня с. р. — Близні услівя в „Народнім Домі“ (улиця Петровича 2.) що-дня від 6—8 год. вечером.

„РУСКА БЕСІДА“

в Чернівцях

улиця Петровича ч. 2.

має на складі отсі свої видання:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛІОТЕКА“

для молодіжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по 1 зр. за рочник, а всі 7 разом 6 зр.

„Слова правди і науки“

з поезий Тараса Шевченка. Ціна 10 кр.

„25 повісток“

для чемних діточок.

32 сторін. Ціна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“

Даруночок для руских діточок. Ю. Федьковича 10 кр. На поштову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Бібліотеки“, а по 2 кр. за кожду поодинокую книжочку.

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові в домі „Просвіти“ Ринок 10.

перше і одинокє руске товариство асекураційне, обезпечає будинки, скот, господарські знаряди, збіже в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкідливого вогню за можливо найнижшою оплатою.

Дністер розпочав пятий рік своєї діяльності. Фонди „Дністра“ після закінченя рахункових з днем 31-го грудня 1896 виносять: фонд основний 50.000 зр., фонд резервовий 54731 зр. 04 кр., резерва премій 34737 зр. 03 кр., разом 139468 зр. 07 кр.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі. В 4-х літах виплатив „Дністер“ 1176 відшкодовань в сумі 309.147 зр. 69 кр.

На житє можна обезпечити ся через „Дністер“, після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкористнійші услівя і видає поліси і квіти в руских азиці.

Зголошення о уділеня агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

ПОЇЗДИ ЗЕЛІЗНИЦЬ

від дня 1-го мая 1897 після часу середно-європейского.

Відходять з **Чернівців**

до Неполоківців, Снятина, Львова, Відня	<u>819</u>	[*] 854	[*] 1232	<u>404</u>	[*] 1025
до Глібоки, Гадікфальви, Гатни, Іцкан і Бурдуженів	<u>1148</u>	[*] 351	[*] 832	—	[*] 635
до Садагури, Воїна, Новоселівці	645	430	—	—	—

з **Глібоки**

до Карапчева, Сторожинця, Бергомету, Межибродів	814	535	—	—	—
---	-----	-----	---	---	---

Перший поїзд їде на шляху Бергомет, Межиброди від 1-до марта до 3-го вересня що вівторка і п'ятниці.

з **Гадікфальви**

до Радівців	610	1003	228	<u>612</u>	<u>805</u>
-----------------------	-----	------	-----	------------	------------

з **Гатни**

до Качики, Гурагумори, Вами і Кімполонгу	<u>1010</u>	201	—	—	—
--	-------------	-----	---	---	---

з **Іцкан**

до Сучави	<u>327</u>	630	1009	216	718
---------------------	------------	-----	------	-----	-----

з **Вами**

до Рус-Молдавиці	<u>346</u>	647	913	1132	250
----------------------------	------------	-----	-----	------	-----

Поїзди їдуть від часу до часу. Розвідати можна на естаціях Вама, Драгоша і обох Молдавицях.

з **Карапчева**

до Чудина н. С.	854	1007	<u>615</u>	—	—
-------------------------	-----	------	------------	---	---

Перший поїзд їде що понеділка, другий з винятком понеділка, нічний кожної днини.

приходять до **Чернівців**

з Відня, Львова, Снятина, Неполоківців.	<u>1128</u>	[*] 320	[*] 757	<u>811</u>	[*] 610
з Бурдуженів, Іцкан, Гатни, Гадікфальви, Глібокої	—	[*] 809	[*] 1212	<u>350</u>	[*] 1000
з Новоселиці, Воїна, Садагури	—	1113	950	—	—

до **Глібоки**

з Межибродів, Бергомету, Сторожинця, Карапчева	635	1037	<u>800</u>	—	—
--	-----	------	------------	---	---

Перший поїзд їде на шляху Бергомет Карапчів тільки в понеділок; другий поїзд на шляху Бергомет-Межиброди тільки від 1. липня до 31. вересня що понеділка і четверга; третій поїзд не їде в понеділок.

до **Гадікфальви**

з Радівців	<u>542</u>	855	115	550	<u>747</u>
----------------------	------------	-----	-----	-----	------------

до **Гатни**

з Кімполонгу, Вами, Гурагумори, Качики	<u>1258</u>	<u>625</u>	—	—	—
--	-------------	------------	---	---	---

до **Іцкан**

зі Сучави	<u>442</u>	842	130	<u>630</u>	<u>837</u>
---------------------	------------	-----	-----	------------	------------

до **Вами**

з Рус-Молдавиці.	842	1259	204	322	<u>545</u>	<u>905</u>
--------------------------	-----	------	-----	-----	------------	------------

Поїзди ходять від часу до часу. Розвідатись можна на естаціях Вами, Драгоші і обох Молдавицях.

до **Карапчева**

з Чудина н. С.	<u>555</u>	555	—	—	—
------------------------	------------	-----	---	---	---

Перший поїзд їде що понеділка, другий з винятком понеділка.

□ поїзди поспішні; * поїзди особові; без знаку поїзди мішані. Час середно-європейський їде о 46 минут пізніше від черновецького часу; нічний час рахує ся від 6 год. вечером до 5 год. 59 мин. рано і зазначає ся підчеркнем минут.

ДРУКАРНЯ „РУСКОЇ РАДИ“

в Чернівцях.

Перша на Буковині

РУСКА ДРУКАРНЯ

в Народнім Домі

при улиці Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські в мовах рускій, польській і німецькій.

ДОБІР БУКВ ВЕЛИКИЙ.

Роботи виконує ся скоро, солідно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

Хто хоче мати добру і дешево МАШИНУ до ШИТЯ,

най удасть ся до мене, то певно не покажує. Нові продаю дешево як вкоди, а употреблені, ще добре удержані почавши від 20 зр. і то за готові гроші і на виplat. Хто купить у мене нову чи стару машинку, за репарацию не потребує журити ся, бо я роблю тую безплатно через цілий рік.

Русини, удавайте ся до мене, бо я також Русин і обслужу Вас по братньому

З поважанем

В. Данилевич,
машинист у бровари Штайнера в Чернівцях, при ул. залізничній (Bahnhofstrasse) ч. 26.

Для панів учителів!

INSPECTIONSBERICHT,

Jahresausweis

і Шкільні повідомлення
(Schulnachrichten)

є на складі

в друкарні „Рускої Ради.“

Просимо о замовлення.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

За редакцію відповідає Осип Маковей.

ЧАСОПИСЬ
для
руських родин.
Виходить щодня
крім днів по
недільних і святках.

БУКОВИНА

Редакція і адміністрація в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.
Передплата
10 зр.

Централізм чи автономія країв.

Для єдності нашої держави, зложеної з ріжних племен і народів потрібна німецька мова. Она має в армії та в центральних урядах державних цілковите усправедливлення в доконечній потребі стислого і легкого порозуміння на одній мові. Через те і Німці мали і мають ще і тепер перевагу в управі держави. Вже сама історія і походження династії дає Німцям в Австрії вивисшене становище, так що они творять той кит, котрий лучить ріжноязичні часті Австрії в одну цілість. Найвищі становища так в армії, як в заряді держави мають Німці в своїх руках, до недавнього часу мали они також перевагу в раді державній, так що до тепер була держава і є ще німецькою.

Але треба відділити від того значіне, яке жадають для себе Німці в поодиноких краях. Так в Чехах як і в інших краях они уважають себе одним управляючим народом, і ставлять заборони розвою слов'янських народностей, щоби як найдовше остати при кермі. О кожду слов'янську школу, о кожде найменше управлене треба було бороти ся до останнього.

Така гегемонія Німців в краях, заселених неїмецькими народами, шкідлива на кождім поли для тих країв, спинає їх у витвореню своєї інтелігенції, котра би знала потреби народу і щиро заняла ся піднести его економічно і просвітньо. Згід неї старались видобути ся слов'янські народи від початку конституційної ери. Ті стара-

ня мали як де, більше або менше поводжене а завжди стрічали ся з наріканнями Німців, мов то їх кривдять ся, коли тимчасом се тільки віддавало ся приналежні права народам в поодиноких краях.

Хотий Німці не розуміли і тепер ще не розуміють свого становища, яке можуть і повинні займати в державі, то все таки вони держали ся тим, що видвигнули ідею лібералізму як блискучу вивіску для широких мас. Тим способом старали ся поклати або хоть заглушити національні змагання слов'янських народів. Коли прийшов гр. Таффе до керми держави і оголосив програму рівноуправлення, найбільшими его противниками були ліберали. Сам Таффе понимав те рівноуправлене дуже вузко і тримав ся засади відбирати другою рукою те, що дав одною. Він перепав, але і ліберальна партія почала чим раз більше слабнути. При останніх виборах она майже цілком зникла з ради державної; заледви незначне число мандатів з міст і торговельних палат лишило ся в її руках. Широки верстви німецького народу відвернули ся від того сторонництва і розпали ся голов-но на німецьких народівців та антисемітів, а попри те творили ще інші партії та фракції. Аж ось розпорядження язикові дали лібералам пожадану нагоду виступити знов на перший план. Навіть жиди, против котрих звернув ся німецький антисемітизм з цілою силою, почали удавати великих патріотів німецьких і разом з антисемітами та німецькими народівцями розвинули завзяту акцію против того, як кажуть, замаху на права німецького народу. Се злучило нині всіх австрійських Німців але і відняло їм розвагу

і зрозуміне той місії, яку можуть они мати в Австрії та пхнуло їх в обняття пан-германізму, що не вагали ся навіть їхати до чужої держави та там голосити ідеї просто антидинастичні та антидержавні.

Супротив вісім мільйонів Німців в Австрії (разом з жидами) є п'ятнадцять мільйонів Слов'ян, тож зовсім слушне домагання тої більшости слов'янської, щоби они мали, коли не перевагу в цілій державі то бодай повну автономію в краях, замешканих ними виключно, або в більшости, щоби обмежити централістичну власть ради державної а означити для соймів більший обсяг діляння в завідуваню краєвими справами.

Замітною що до того є промова кн. Фридриха Шварценберга, посла з міста Будієвиць в Чехах, котрий дня 4 с. м. здавав справу перед своїми виборцями. Она висказує беззглядно стремління чеського народу до права державного і чеської корони але і вказує підставу, на якій хотять се досягнути Чехи, іменно на підставі згідности інтересів всіх Слов'ян австрійських то є повної автономії країв.

Між иньшим сказав так кн. Шварценберг: О відносинах правниці до правительства можу зовсім отверто говорити. Наша більшість витворила ся з себе, без спонуки з боку, і з своєю власною програмою. Правниці буде підписати правительство, о скільки оно, вірне своїй заяві, буде в однаковий спосіб піддержувати інтереси всіх народів. Суть дві справи, з котрими не можемо погодити ся: Централізм адміністрації і централізм законодавства. Хочемо, щоби наші сойми краєві були осередком

17)

Буковинська Русь.

Культурно історичний образок.

Написав

др. Ст. Смоль-Стоцький.

(Даліше.)

Після сего всемо можемо мати понятє, що читали, як заспокоювали свої літературні потреби письменні наші люди в першій половині нашого віку. Тогі зчинти написані в роках від 1826—1832. На останній „історії младаєнца є панію“ написане два рази імя Basil Zotta; мусіла отже тота „історія“ бути в руках шляхетської родини Зотів. Мимохідь треба пригадати, що Николай Бриндзан жив в Товтрах, де був євangelістом Василь Ферлеєвич. Євangelіст у них однаковий. Отсе наша народна старосвітчина, що лишили по собі оба Товранські приятелі. Так виглядала в головних зарисах наша література кількох попередних віків. Як се все змінило ся в протягу кількох десятків літ нашого віку!

Х. Наука рускої мови в школах середних на Буковині.¹⁾

(Допущене живих народних мов до шкіл середних. — Руска мова в Черновецкій гімназії. — Перші її учителі. — Доба церковнословесаччини. — Волощене православних Русинів. — Доба московщини. — Організація руских гімназистів: „Соллація“ і „Братний Зовіг“. — Доба народна. — Руска мова в Черновецкій школі реальній. — Руска мова в семинарії учительській. — Заключенє. — Рускі паралелки при житій Черновецкій гімназії.)

Духовий поступ всякої людини тісно звязаний зі школою. Ще більше від школи залежний духовий розвиток цілої суспільности, цілого загалу. Школа є розсадником освіти. О скільки і як сповняє школа своєю задачу, о скільки освіта обіймає більші або менші круги, о скільки освіта стає ся загальною, або приналежністю лише самих „ізбраних“, о скільки у загалу живіше або тупіше чуте для загальнолюдських справ, о скільки більший або менший поступ на дорозі збратання всіх людей.

Коли-ж до 1848-го р. панували у нас школи латинські в повнім того слова значіню, боли навіть німецька мова не находила в них ніякого захисту, не плекала ся з особна, хіба

що деякі предмети викладали ся по-німецьки, то й образovanje, цілу освіту могли набувати лиш деякі одиниці, лиш ті одиниці могли користати з освіти, лиш вони мали на здобутки людського духа виключне право, загал же був темний. Сама мова, в котрій подавала ся вища освіта, чинила се, що освіта не виходила поза тісний кругок тою мовою освічених; мова латинська замість єднати ще більше розмежувала темних від учених.

Коли-ж в 1848-ім р. вибила остання година „латинським школам“, в котрих навіть альгебру²⁾ учили на латинській мові, коли місце мови латинської при науці заняли живі мови народні, тоді і ті, що учили ся, зближили ся разом зі школою до маси народу, тоді число учених стало більшати, бо освіта стала приступнішою, тоді і загальна освіта стала ширшати і занушати глибше коріне. Велике значіне для загальної освіти, для морального і матеріального піднесеня мас народу, для розбудження почуття єдності має заведење краєвих мов в школах середних по 1848-ім р.: воно становить епоху в духовім розвою народів. „Рідної мови, в котрій найлюбіше висказуємо свої чуття і мовимо ся,³⁾ і німецької мови задля її багатоті ве-

²⁾ Гл. Historischer Rückblick auf die Gymnasial-Reorganisationspläne in Oesterreich von St. Wolf стр. 3.

³⁾ Ця частина розправи була вже друкована в „Правді“ 1894-го р. Тут вона доповнена новими даними.

⁴⁾ Про нас Русинів ще донго, здасть ся, не можна буде сказати, що ми в рідній мові мовимо ся.

для тих справ, котрі належать перед їх форум, і щоб ті спільні справи, котрі суть дійсно спільними, позістали предметом центрального парламенту. Всеюди видимо ознаки, що централізм пережив ся: фінанси краєві знаходять ся в сумнім стані, а краї не мають ради на своє власне зубожіння.

Наш проект адреси каже, що відносини в поодиноких краях коронних домагають ся поліпшення і що то поліпшення можна знайти лиш на дорозі витиченій в тім проекті. Хоч проект сей парламентарно залагоджено, то все-ж таки останесь він свідомством спільности засад правил і показником для будучих поколінь, бо ті засади суть такі, на котрих чеський нарід хоче будувати свою будучність. Більшість парламентарна не могла щасливіше заінагурувати свою діяльність, як осягненем єдності тих гадок ставлячих основу, котрі ми уважаємо за угольний камінь будучої більшости парламентарної; она приняла правительственну програму робіт, а попри то поставила в своїй адресі політичну програму. Отже нашим змаганем мусить бути, щоб то, що в ній сказано словами, стало ся ділом.

Вірноконституційні — казав кн. Шварценберг даліше — показали своєю обструкцією, то що ми все говорили, що конституція така, якою она єсть, не має жизненої сили. Не треба також забувати, що єї зладжено без участі Славян і лиш малою більшістю. В серцях чеського народу не знайшла она ґрунту для себе. Не можемо згодити ся на таку конституцію, на яку рішено ся перед 30 літами, і на розділ компетенцій Ради державної і соймів краєвих. Намі поняті о автономії не дадуть ся погодити з сею конституцією, бо ми представляємо собі могучу державу, оперту на процвітаючих краях. Централізм же представляє ся нам яко золота баня на нужденних стовпах і мурах. Чим раз ширить ся бідше переконанє,

що треба щось радити. Даймо соймам краєвим їх права, даймо їм жерела доходу для сповнення їх задачі і зложім роботу в руки мужів, котрі знають відносини. Залагодьмо насамперед наші справи дома, а відтак зійдєм ся разом та поспитаймо, що нас всіх спільно тиєне і болять. Я не кажу, щоб центральний парламент був неможливий; він же й в інтересі наших країв.

Ми вступили до віденьського парламенту, щоб брати в ній участь в річевих роботах. Але нині відобрано нам послідню можливість серйозної роботи. Яка-ж ціль наша в Раді державній? Яка ціль парламенту, коли в такий збиточний спосіб приступає ся до обструкції без взгляду на фінансову нужду і цілий ряд справ, котрі дотикають важних інтересів народних, а приступає ся до неї лиш на то, щоб завмиряючим партиям додати нового життя а новим партиям дальшого скріплення. Ся борба, котра єсть в постійній звязи з боротьбою межі централізмом а автономією, веде ся тепер також задля жизненних інтересів поодиноких партий, а так, як она нині веде ся, дотикає також і парламентаризму яко такого; коли гадку парламентаризму зводить ся так до абсурду, то мусить то нас наповняти журбою.

В послідних часах говорено багато о згоді в Чехах. Святиого слова „помирєня“ надуживають всьляке для партийних цілей. Думають собі під тим не згоду в правдивім значіню, т. є. закінченє довгої борби, але поклик. Згода в Чехах єсть без сумніву конечна. Але не можна обмежити ся лиш на мир в Чехах. Зло відносин лежить глибоке, отже треба і средства глибоке запустити. Зло лежить не лиш в німецько-чеській сварі; та й інші народи — іменю Словинці і Хорвати — упоминвають ся тих самих прав, що і Чехи. Отже згода повинна би переводити ся на загальній під-

ставі і у всіх краях та стати ся поправкою теперішньої конституції. Особливо же треба би мати на оці Мораву і Шлеск.

Довголітня борба межі централізмом а автономією, доки не буде порішена в дусі послідної, може лиш ало сплодити. Нхто з нас не відкине гадки згоди. Для чого не має Чех вислухати того, чого жадає ся з німецької сторони? Але правда, мусить бути дана запорука, що приступити ся до згоди на основі справедливости, бо згода заведена на несправедливости може мати в наслідках лиш нову кринду. Повторю ще раз: Згода в Чехах єсть в інтересі краю пожаданою і конечною; під наведенням застереженням не буде ніякий Чех усувати ся від спільного ділання для добра обох народів.

Що у своїй промові кн. Шварценберг забув цілком про Русинів і які вигляди отвиряють ся для нас, колиб справді державна перетворила ся у таку федеративну, якої собі бажають Чехи та Поляки або хоть розширила автономію країв — про те другим разом.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 10. липня 1897.

Електричний трамвай несе гумор черновецким мешканцям, бо не позить нікого а тільки полонить коний та денерує людей своїм дивонєм. Бувають не рідко і нещастя. Вчєра на семигородській улиці захопив чотиролітню дитину і розбив їй голову. Тільки припадок, що дитину відкинуло на бік, спас єї від смерті.

Нещастє під Коломнею. Ц. к. Дирекція залізниць державних подєе таке писмо: Стан робіт на місці катастрофи в дни 7. липня вечір: 3 робіт коло замкнєня потоку, в котрім вода дня 6. липня підвєсла ся знов о пів метра, викинєно доси 80% (стіни з цалів і відірвалася

личавої літератури і задля єї великого розповсюдженія стали проте учити по 1848-ім р. в гімназіях. Таким чином стало ся отже, що і науку рускої мови заведено в черновецкій гімназії, хоть Русини із свого боку нічим до сєго не причинили ся; а заведено єї в 1851 р.²⁾

²⁾ Волоську мову заведено вже 1849-го р. 12-го лютого в т. зв. філософійнім заведеню (philosophische Lehranstalt) за старанєм Волохін і бук. правосл. консисторії а 1850-го р. в реорганізованій гімназії; — гл. Jahresbericht des k. k. Obergymn. zu Czernowitz 1853. стр. 33. За рускою мовою правосл. консисторія не згадувала ся, хоть на єї чолі стояв Русин Євг. Гакман, а референтом в єї справі був Русин Яків Воробкевич. Дуже цікавий отєй уступ того реферату: „Was den 1 Punkt anbelangt (dass eine Lehrkanzel der moldauischen Sprache und Literatur in der Bukowina von höchster und dringender Nothwendigkeit sey), so muss man leider gestehen, dass in der Bukowina, einer ursprünglich moldauischen Provinz (з того титулу выводило ся і виводить ся, що Буковина мусить бути волоською!), trotz dem Umstande, wo der grösste Theil der Nation aus Moldauern (Romanen) besteht (конекції показують, що се неправда; в р. 1890-ім нахислено Русинів 268.367, а Волохін 208.217 душ!) und eine eigene moldauische oder romanische Sprache spricht, für die Erlernung und Cultivirung dieser Sprache bis auf die Gegenwart sehr wenig gesorgt wurde, so dass sowohl die wissenschaftliche, die Amts- als auch die Sprache der Gebildeten nur die deutsche gegenwärtig ist, die moldauische aber mit Ausnahme des kleinen Theiles (так!) der ruthenischen Bewohner Bukowinas und einiger eingewanderten wenigen Ungarn von den eigentlichen Bukowinern (Romanen) — оє, ака теорія! — gesprochen wird, und nur durch die Ererbung vom Vater auf den Sohn sich in ihrem ursprünglichen Zustande auf einer niederen Stufe erhält.“ гл. Sibiaca: Aron Pannul стр. 105.

Притягнєм ся ближше науці рускої мови, щоб оцінити силу і вплив єї на загальне розбудженє духового життя між буковинськими Русинами.

Насамперед заведено науку рускої мови лиш в 1-ій класі, а відтак клас за класом аж до 8-ої класи, в котрій перший раз учено рускої мови 1858-го р. Рускої мови мали обовязок учити ся лиш самі Русини.

Першим учителем рускої мови в черновецкій гімназії був Яків Воробкевич. А що до 1-шої класи гімн. приходили ученики, що з рускої мови цілком або майже цілком не були підготовлені, бо в народних школах на Буковині рідко де учили по руски, то треба було починати з самого початку; для того то 1851-го р. учить він в 1-ій кл. „читаня і писаня і відмінюваня імен“ і то очиняв задля недостатку венских книжок „після власних нотаток“¹⁾. В 1852-ім р. в 2-ій класі їде далі „відмінюванє, припєгнєнє, зімєнєнє, числівник“ і читає ся „буквар“ (Alphavita)²⁾. Відтак в 1853-ім р. в трох перних класах їде наука читаня, відмінюваня імен і дієслів, ба в 2-ій класі „переклади з руского і навідворот з принисаної книжки“³⁾ (здаєть ся з читанки Ковальського що виїшла 1852 р., бо в слідуючім році названа виразно читанка Ковальського), а в 3-ій класі аж до науки о дієсловах. В 1854-ім р. учить він вже в чотирох перних класах, в 4-ій кл. їде „про-

довженє складів, витяг з прозодії“ і читають ся „трудийші казки з принисаної читанки Ковальського.“ Крім того від р. 1851-го аж до 1854-го подібуюмо руску мову (2 години) також між „свобідними предметами“, в 1854-ім р. вже того нема; здаєть ся, не було кого учити. В 1855-ім р. учить він в 4-ій кл. між иними также і „початки старословянської правописи“ (дуже правдоподібно після книжочки „Правопис славеноруского языка изъятая изъ грамматики Мразовича“, виданої 1851-го р.). В тім році прийшла до чотирох клас вже й 5-та кл., і там учено „початки старословянської мови, імена, вирази в читаню іслєвів в церковно-словянській мові“, а на правдиво руске припадо хіба те, що читано также „дєцї з читанки Ковальського.“ В 6-ій кл. 1856-го р. йшла далше наука церковнословянської мови⁴⁾ від зімєнєнєв в дієслів аж до не-правильних дієслів, і читано хрестоматію (очевидно хрестоматію Годовацького, що появилася 1854-го р.); в 7-ій же кл. 1857-го р. йшла далше наука „о правильних і неправильних дієсловах старосл. мови“ і читала ся хрестоматія Годовацького.

Не судило ся Якову Воробкевичеві довести своїх учеників до 8-ої класи. На посні 1857-го р. захорував він і по чотирох неділях тяжкої болячки не стало першого учителя⁵⁾ рускої мови

¹⁾ гл. Lectationsplan в Erster Jahresbericht des k. k. Obergymnasiums zu Czernowitz 1851 стр.

²⁾ гл. Zweiter Jahresbericht des k. k. Obergymnasiums zu Czernowitz 1852 стр. 26.

³⁾ гл. Jahresbericht der k. k. Obergymnasiums zu Czernowitz 1853 стр. 26.

⁴⁾ Яків Воробкевич родив ся в Баєвцях (над Дністром) 1-го вересня 1819-го р., учив ся на університеті Віленськїм і зараз по укінченю наук богословських став учителем в богосл. інституті в Чернівцях, в семінарії духовій і в препараті; крім того займав ся оєло заложеною красної бібліотекою, був дєсторек консисторським а в гімназії (т. зв. з початку в т. зв. philosophische Lehranstalt) учив сїм від сїчня 1847-го р. в нижних класах правосл. роуїї, і Erziehungsbehörde, від яких-ж заведено

ня потоку в бік, аби можна випомпувати воду з вирви) — а з корекції потоку понизше вирви викінчено 70%. Підготоване нового моста скінчене; тепер закладають ся прясла. Загалом з роботи коло моста викінчено доси 70%, а коло насипу 60%. Помпи парові разом з машиною вже устало, а по викінченню стіни з палів розпиче ся нині вечером помповане води з вирви, що містить ще звиж 2500 кубічних метрів води. Рух буде отвертий в понеділок дня 12. липня рано. Вчора вечером в присутности директора Фестенбурга, старости з Коломиї і уряду наглядаючого роботи сконстатовано, що тіло палича Крейчого лежить під кітлом льокомотива, около 2 метри під водою, стиснене між льокомотивом а залізною конструкцією зів'язаного моста. Робить ся все, щоби добути его відповідно до санітарних принципів і щоби уникнути ушкодження тіла, що з причини его положення та великанського тугару, який его пригнітає, подучене з великими труднощами. Домовина вислана дирекцією залізниць вже стоїть на місці.

Подвійне самоубійство. В понеділок рано приїхали до Берна австрійського двоє молодих людей. В готелю „Славія“ записали ся на мелядунковій картці: Яков Літван п. е. надпоручник з Мункача з женою. В покою замінували і не виходили цілу добу. Се спонукало готелю службу, що стала добувати ся до їх покою а відтак виважала двері. Найшли тільки два трупи. Обое подорожні ще держали револьвери в руках, котрими відобрали собі жите. Они сиділи на ліжку і рівночасно вистрілили до себе в уста. Доходження показали, що се були брат і сестра. В позіставлених листах знаходять ся заява, що добровільно відбирають собі жите і просять, щоби їх матір в Мункачу обережно повідомити про страту обох дітей. Яков мав 32 роки, его сестра Павліна 29 років. Причиною самоубійства були неприємности службові Якова, в котрі замішала ся була також его сестра, бо обое з братом дуже любили ся.

Подвійного скритоубійника Франца Додежаля, що вибрав собі спеціальністю виправляти на другий світ старі, самітні жінки та відтак грабити їх ошадности, засудила лава суду присяжного у Відні за убійство Марії Френцельової і Марії Стегельової на кару смерті через повішене.

Тиф жолудковий не перестає ширити ся у Львові. Тепер є 38 хорих на тиф. Санитар-

ний референт здавав справоздане в раді міській про стан хвороби і потішав тим, що тиф панує стало у Львові і нема підстави бояти ся якоїсь надзвичайної епідемії. Слабша потіха...

Ческа мова у Відні. На однім зібранню цегольних робітників хотів Йосеф Рачек мати реферат в ческій мові. Староство призволило на зібране тільки під тим услівем, що на нім буде говорити ся виключно по німецьки. Против того він Рачек рекурсе до намісництва, а колиб оно також не призволило, до міністерства внутрішних справ. Обі інстанції відкинули рекурсе, подаючи за причину, що в Нижній Австрії мусить говорити ся на публичних зібраннях тою мовою, що є приписана для урядів першої інстанції, бо в противнім разі не може заступник влади виконувати права надзору. Чехів у Відні є що найменше п'ятнадцять разів більше як Поляків в Чернівцях, а наші Поляки не можуть зрозуміти свого становиска супротив корінного населення.

150.000 цегольних робітників заповіло стрейк в Пешті коли до 10. с. м. підприємці не піднесуть їм платні, бо з такої як до тепер (40 кр. до 50 кр. деїно) они не можуть вижити. Домагають ся також знесення жидівських кантин, виплати готівкою а не квитами, лішого як до тепер поміщення в цегольнях і т. п. Посередництва межі робітниками а властителями цеголень підняв ся інспектор промисловий.

Премія Костомарова призначена за українсько-російський словар знов не дістала ся нікому бо ніхто не вибрав такого словаря. Премія ся виносить поважну суму а іменно 4.000 рублів. Петербурска академія наук розписала новий конкурс. Конкурс на предложене словаря кінчить ся з днем 13. грудня 1900 року. Крім основаної премії 4000 рублів автор словаря набере ще й проценти від капіталу.

Новий панцир. Американець Франц Вестер придумав панцир, від котрого відбивають ся карабінові кулі, котрі перебивають на метер грубий пені дубовий. Винахідник продукував ся в Королівці в театрі Людвіка і казав стріляти до себе з такого карабіну, а кулі відбивали ся від панциря як горох від стіни. Навіть гине сила удару в тім панцирі, бо Вестер за ним навіть не порушив ся, а для лішого доказу повісив панцир свобідно перед зеркалом і стріляв до него. Кулі відпадали від панциря а зеркало лишило ся ціле.

черновецькій гімназії, не стало того, що клав підвалини сїї науки, продонтував стежку для неї...

Наслідником его в науці рускої мови (підчас слабости Воробкевича учив руского в перших двох класах Симигинович а в висших класах Лябюц) став в низних класах Венямин Ілліуц, а в висших класах поручено сю науку Теофістови Блажевичови, тодішньому консисторському асесорови і ректорови духовної семінарії, котрий відтак був митрополитом.

Наука йшла старим ладом. В низних класах учили рускої граматикі після Головацького і читали читанку Ковальського, в висних класах відбувала ся наука церковно-слав. мови так, що п'яні¹⁾ сїї науки на р. 1858-ий виглядав ось як: в 5-ій кл. „початки церковнослов'янської мови до дієслова“, в 6-ій кл. „дієслова і заїменники, поміж дієслова“, в 7-ій кл. наука о дієсловах церковнослов. мови“, а в 8-ій кл. „наука о прилівниках, приіменниках і окликах“. Крім того у всіх класах відбували ся „переклади з читанки“. Так само було і 1859-го р. Та вже сего року став сузилентом в гімназії Степан Носевич²⁾, і ему повірено науку рускої а властиво, як бачимо, церковнослов'янської мови в висній гімназії, котрої він учив так, що 1860-го р. у всіх класах брав „науку о формах церковнослов'янської мови і мову руску, також і руске. Умер в 37-ім р. жита оставивши вдову а шестеро дітей. Хоті руски а роду, остоював права волоської мови на Буковині (га. Sblera! Aron Pinnal стр. 105). Herin. Jahresbericht des k. k. Obergymnasiums zu Czernowitz 1857 стр. 43. Колись ученики Воробкевича (як о. Ерст. Федорович з Ревної і ин.) кажуть, що він був для учеників острій і відстрашував від науки рускої мови.

¹⁾ Jahresbericht 1858 стр. 32 сл.

²⁾ Jahresbericht 1859 стр. 85.

вянської мови після Міклошіча³⁾, читав Головацького хрестоматію, 1-шу і 2-гу часть, а крім того читав вже також в 7-ій кл. „Слово о полку Ігоревім“. В низних класах учив Лябюц після поданого вже висше плану і з тих самих книжок.

Та не довго забавив Носевич на черновецькій гімназії, вже в вересню 1860-го р. відїхав він до Відня, щоб там приготувати ся до іспиту. Довгий час не було его кому заступити „задня недостатку краєвих сил учительських“⁴⁾. По довгих коровадах був нарешті іменований Олега Тороньський⁵⁾ учителем рускої мови, але не приходив, хоч дирекція що місяця натискала на него; до того в лютім 1861-го р. заявив, що сего місяця не приймає. Тоді „з поручення гр. катол. митрополітичної консисторії“ іменувало намісництво дня 9-го марта 1861-го р. укинченого богослова Осипа Бурачиньського учителем рускої мови і той обняв сю науку в підлій гімназії дня 19-го квітня.

Бурачиньський учив рускої мови звиш 4 роки — аж до 16-го листопада 1865-го р. За его часів настає досить значна зміна в науці рускої мови. Щоб сї добре зрозуміти, треба доконечно обняти зором десятилітній період (1851—1861) першої науки рускої мови в черновецькій гімназії.

Приглянувши ся з близька тій науці бачимо, що в низних класах майже нічим не відрізняла ся вона від теперішньої науки рускої мови в школах народних, ба стояла може навіть ще низше зачерез те, що не було хоть би таких

³⁾ Program des k. k. Obergymnasiums in Czernowitz 1861 стр. 21 сл.

⁴⁾ Тамже 22.

Гармати з алюмінієм є посліднім виразом артилерийської техніки. Одному Американови мало удати ся надати глинови (алюмінію) мідь і твердість стали. З так виробленого глину зладив він малу армату і проби стріляння удали ся знаменито. Американське правительство зарядило проби на більші розміри.

Утопили ся два ученики сучавської гімназії Гомюка зі семою класи і Дан з п'ятої класи підчас купіли в ріці Сучаві. — Дмитро Бартко, 23-літній парубок з Гоголини лубив дерево на Прутї і утопив ся при тім на лубині. Тіла не віднайдено до тепер. — В Ренужинці найшли в Дістрі труна жінки, котра згинула, як показують знаки на тілі, насильною смертю. Після одержи повинна она походити з Бабини або Пилипча.

Телеграми „Буковини“.

З дня 10-го липня 1897 року.

Прага. Рекурсе против закау віча в Хебі відкинуло намісництво.

Берлин. Против Тавша, котрому задля здоролля удїлено урляову, назначено дисциплінарне слідство.

Канеа. Амбасадори постановили на будуче виступати як найострійше против кожного нападу повстанців а винних строго карати.

Монахія. Тутешні Neueste Nachrichten доносять, що канцлер кн. Гогенльогє був на відвідинах у кн. Бімарка і привіз ему поздоровлене від цесаря Вільгельма.

Царгород. Комісія войскова мала нараду в султанській палаті що до военного поготови балканських держав. Від офіцирів турецького, головного штабу і від комісара турецького в Софії надійшли рапорти о неперкоячих познаках особливо в Болгарії. Болгари можуть в осьми днях випровадити 200.000 війська в поле битви. Надто визиваючим є спосіб писаня урядових

книжок, які тепер маємо для шкіл народних. Наука починала ся букварем. Велику роль грали відтак переклади з німецького на руске і на відворот. Ледви вивчили ся ученики в такий спосіб в чотирох низних класах деңо по руски читати і писати, ледви поклали який такий ґрунт, щоб на нім здвинути докладне знає рідної мови і сї історичного розвитку, то вже й переставали далше вчити ся, бо в висних класах морочили їх голову виключно церковнословенщиною, читанем і перекладами псалмів або наренті через цілі 4 роки читанем хрестоматії Головацького. Коли зваяємо, що того всего вчили ся що йно ті ученики, що в 1858-ім р. скінчили 8-му класу, їх же попередники і того не знали; коли же додано, що ученики Русини були ще й в иньшій згладі в некористнім положеню, бо і реалїї учили православних Русинів по німецьки, а як ні, то по волосян, а по руски хіба тоді, коли вже хто таки й слова не знав волоської мови, уяїтів же латинські батихити очевидно по німецьки; коли нарешті і сего не спустимо з уваги, що екзорти треба було одним (православним) слухати по волосян, а другим (унїтам) по німецьки; то покаже ся нам сумний стан тодішнього духового розвитку буковинських Русинів. Поминувши те, що ученики мало що вміли по руски, вони причували ся в школі серед таких обставин ужажати руску мову за щось низшого від мови церковнослов'янської, за щось підлийного від мови волоської і німецької, ба навіть маловажати єї... Чи-ж можна після сего всего дивувати ся, що із тих людей, що покінчили тоді школи, отже стоять тепер в 50-их роках жита і повинні-б мати провід в народнім житю, нікого на видю на чолї руського народу на Буковині?!

(Далше буде).

дневників болгарських. Комітет македонський зовсім не скриває ся зі своїми роботами. Комісія військова поручила виконане дальших військових заряджень на західній границі держави, але султан ще не затвердив того проекту.

Не залишіть прочитати!

М. ФЛЯЙШЕР

робітня одягів для мужчин

Чернівці, ул. паньська ч. 16.

Виготовляє убрання мужескі після найновішого крою за ціну як найдешевшу.

Замовлення з провінції виконує як найдокладнійше.

Сплата може після умови відбувати ся ратами.

Цілий одяг для мужчин від 15 зр. в гору.

Котвиця

Liniment. Capsici comp.

з аптики Ріхтера в Празі, загально признаний знаменитий усмирюючий лік на втиранє: по ціні 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всіх аптиках. Просимо жадати сей загально улюблений лік просто під назвою Ріхтера Liniment з котвицею і приймати з осторожностію лише флажки зі знаком охоронним „Котвиця“ бо лише ті правдиві.

Аптика Ріхтера під золотим львом у Празі.

КОНКУРС.

Виділ „Народного Дому“ в Чернівцях пошукує для бурси від 1. л. вересня с. р.

УПРАВИТЕЛЯ

для надзору над питомцями бурси

і

ГОСПОДИНЮ

що подавала би питомцям харч разом з опалюванем, осьвічуванем і чищенем комнати та пранем білизни.

Термін для зголошування до кінця липня с. р. — Близні услівя в „Народнім Домі“ (улиця Петровича 2.) що-дня від 6—8 год. вечером.

Для панів учителів!

INSPECTIONSBERICHT,

Jahresausweis

і Шкільні повідомлення (Schulnachrichten)

є на складі

в друкарні „Рускої Ради.“

Просимо о замовлення.

Відзначене на краєвій виставі в р. 1894 почетним дипломом ц. к. міністерства торгівлі.

Краєве товариство ткацке

„P R Z A D K A“

(ПРЯЖА)

в Коросні

поручає Пов. П. Т. Публиці свого виробу чисто льняні звистні з доброти, ручно ткані

ПОЛОТНА КОРЧИНЬСКІ

від найгрубших до найтоньших веб і біле столове о взорі кістковим і адамашковим; також доставляє материялів на комплетні і найдешевші

ВИПРАВИ СЛЮБНІ.

Замовлення просимо надсилати просто до Короєна (почта, телеграф і станія залізнична в місци).

Прібки і цінники на жадане платно і відворотною почтою.

ДРУКАРНЯ „РУСКОЇ РАДИ“

в Чернівцях.

Перша на Буковині

РУСКА ДРУКАРНЯ

в Народнім Домі

при улици Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські в мовах рускій, польській і німецькій.

ДОБІР БУКВ ВЕЛИКИЙ.

Роботи виконує ся скоро, солідно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

ПОЇЗДИ ЗЕЛІЗНИЦЬ

від дня 1-го мая 1897 після часу середно-европейского.

ВІДХОДЯТЬ З Чернівців

до Неполоківців, Снятина, Львова, Відня	819	854	1232	404	1025
до Глібоки, Гадікфальви, Гатни, Іцкан і Бурдуженів	1148	351	832	—	635
до Садагури, Вояна, Новоселіці	645	430	—	—	—

з Глібоки

до Карапчева, Сторожинця, Бергомету, Межиродів	814	535	—	—	—
--	-----	-----	---	---	---

Перший поїзд іде на шляху Бергомет, Межиродів від 1-до марта до 3-го вересня що вівторка і п'ятниці.

з Гадікфальви

до Радівців	610	1003	228	612	805
-----------------------	-----	------	-----	-----	-----

з Гатни

до Качики, Гурагумори, Вами і Кімполонгу	1010	201	—	—	—
--	------	-----	---	---	---

з Іцкан

до Сучави	327	630	1009	216	718
---------------------	-----	-----	------	-----	-----

з Вами

до Рус-Молдавиці	346	647	913	1132	250
----------------------------	-----	-----	-----	------	-----

Поїзди ідуть від часу до часу. Розвідати можна на стациях Вама, Драгоша і обох Молдавицях.

з Карапчева

до Чудина н. С.	854	1007	615	—	—
-------------------------	-----	------	-----	---	---

Перший поїзд іде що понеділка, другий з винятком понеділка, нічний кожної днини.

ПРИХОДЯТЬ ДО Чернівців

з Відня, Львова, Снятина, Неполоківців	1128	320	757	811	610
з Бурдуженів, Іцкан, Гатни, Гадікфальви, Глібокою	—	809	1212	350	1000
з Новоселіці, Вояна, Садагури	—	1113	950	—	—

до Глібоки

з Межиродів, Бергомету, Сторожинця, Карапчева	635	1037	800	—	—
---	-----	------	-----	---	---

Перший поїзд іде на шляху Бергомет Карапчів тільки в понеділок; другий поїзд на шляху Бергомет-Межиродів тільки від 1. липня до 31. вересня що понеділка і четверга; третій поїзд не іде в понеділок.

до Гадікфальви

з Радівців	542	855	115	550	747
----------------------	-----	-----	-----	-----	-----

до Гатни

з Кімполонгу, Вами, Гурагумори, Качики	1258	625	—	—	—
--	------	-----	---	---	---

до Іцкан

зі Сучави	442	842	130	630	837
---------------------	-----	-----	-----	-----	-----

до Вами

з Рус-Молдавиці	842	1259	204	322	545
---------------------------	-----	------	-----	-----	-----

Поїзди ходять від часу до часу. Розвідатись можна на стациях Вами, Драгоші і обох Молдавицях.

до Карапчева

з Чудина н. С.	555	555	—	—	—
------------------------	-----	-----	---	---	---

Перший поїзд іде що понеділка, другий з винятком понеділка.

□ поїзди поспішні; * поїзди особові; без знаку поїзди мішані. Час середно европейский іде о 46 минут піанійше від черновецкого часу; нічний час рахує ся від 6. год. вечером до 5 год. 59 мін. рано і зазначає ся підчеркне нем минут.